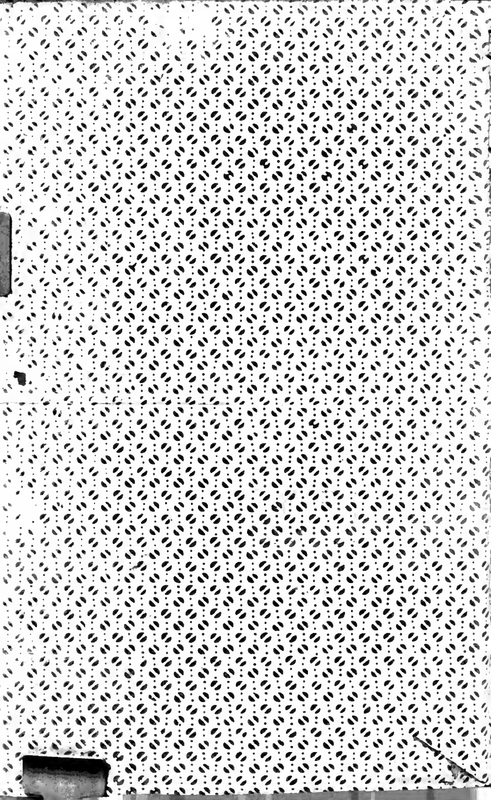
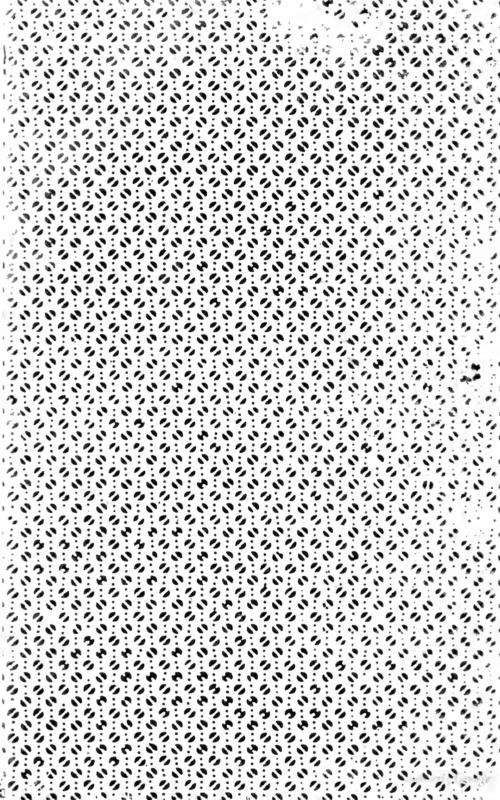

ANNALES MINORUM CONTINUATI

A

F. JOSEPHO MARIA DE ANCONA

Ex Obſervantium Familia.

ANNALES MINORUM
SEU
TRIUM ORDINUM
A S. FRANCISCO INSTITUTORUM
Ab anno MDLIII. usque ad annum MDLXIV.

CONTINUATI
A
F. JOSEPHO MARIA DE ANCONA

Ex Observantium Familia.

TOMUS XIX.

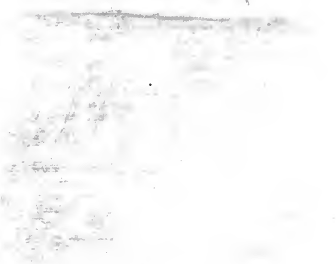

ROMÆ MDCCXLV.

Typis Jo: Baptistæ Bernabò, & Josephi Lazzarini. Superiorum permissu.

CUM PRIVILEGIO SUMMI PONTIFICIS.

PRÆFATIO.

CONTINUATIONIS Seraphicorum Annalium a Reverendiſſimo in Chriſto Patre noſtro totius Ordinis Minorum Generali Miniſtro imbecillitati meæ demandatam Provinciam hujus ſæculi anno XLI. nuper elapſo, quamvis maximam, multiſque gravibus difficultatibus circumſeptam, divino fultus præſidio, ac religioſæ obedientiæ merito, non libenti modo, verum etiam lætiſſimo animo ſum aggreſſus; quin utile profecto, atque neceſſarium exiſtimavi, opus ab eximio Viro Luca Waddingo uſque ad annum quadrageſimum ſupra milleſimum quingenteſimum a Dominica Incarnatione productum continuare, & egregia facinora, quibus per duo fere ſæcula Romanam Eccleſiam, & Seraphicam Familiam ſanctimonia, doctrina, aut dignitatibus noſtri per Orbem univerſum diffuſi illuſtrarunt Sodales, omnibus gentibus palam facere ad incrementum divinæ gloriæ, ad veræ virtutis incitamentum, & ad religioſæ perfectionis inter ejuſdem Inſtituti aſſeclas perennandum exemplum.

Poſteaquam idem Waddingus meritis cumulatus, atque laboribus magis quam ſenio confectus deceſſit, Franciſcus Haroldus ejuſdem Diſcipulus, quinimo, & æmulator, nedum Præceptoris opus redegit in Epitomen, verum etiam continuationi manus expeditas imponens, ut etiam Dominicus de Gubernatis, & Auctores Continuationis Bolandiſticæ Hiſtoriæ indicant, uſque ad annum MDXLVII. feliciter eſt proſequutus. Ipſo tamen etiam ſupremum diem obeunte, ſeptuaginta fere poſt annos, opus poſthumum, neque numeris abſolutum omnibus, Reverendiſſimus Pater Frater Joſeph Maria Eborenſis, nunc Portugallenſis Epiſcopus, ab oblivione vindicatum volens, P. Joanni de Cadoro ditionis Venetæ, & Familiæ noſtræ alumno anno MDCCXXXI. e Tabulario S. Iſidori Urbis eductum tradidit, ut venuſtiori, atque elegantiori latinitate donaretur. In id hic vir omne adhibens ſtudium, quædam etiam ad annos quinque ſequentes pertinentia, eleganti ſtylo diſſeruit, edito ſubinde anno MDXXXIX. volumine XVIII.

Gubern. Orb. Seraph.
Acta SS. ad diem 15. Maii fol. 550.
Biblioth. Franciſcana verb. Franciſcus.

Ego interim, cui ab eodem Patre Eborensi, tunc Cismontanæ Familiæ nostræ Generali Moderatore, primo datum fuerat Waddingi operis novis typis assistere, menda, quibus impressoris vitio scatebat, corrigere, illudque etiam opportunis additionibus locupletare; demandatum est item, Tomum septimum decimo addere, qui Syllabum universum in tres partes distributum complecteretur; quod, Deo juvante, duorum annorum spatio, quamvis aliis implicatus negotiis, pro mea virili parte confeci. Nunc autem obedientia impellente, vel imprimis protestor, me non lento penicillo figuras depingere, sed expedito calamo veritatem narrare, illustrare, & vindicare, prout res exiget, decrevisse; atque historicum exactum, non verbosum Oratorem agere. Malo etenim cum Severo Sulpicio, *ut lectores res perpendant, quam verba, & æquo animo ferant, si aures eorum vitiosus forsitan sermo percusserit, quia regnum Dei non in eloquentia, sed in fide consistit*; ea potissimum ratione quia fucata ornamenta omnino respuit historia, ut cecinit Vates illustris: *ornari res ipsa negat contenta doceri*. Barbaris, quas dicunt, vocibus, non semel utens *Guardianus*, *Monasterium*, & his similibus, illud habeo magni Augustini in mente: *melius est, ut nos reprehendant Grammatici, quam non intelligant Populi*; verum enim vero nec Grammatici de hujusmodi vocabulorum usu, quum illa vulgatissima, maximeque opportuna sint, & ad exprimenda cujusvis generis religiosæ familiæ facta accommodata, merito possunt reprehendere.

Sulpit. in Vita S. Martini Epist. ad Desiderium.

Aug. super Psal. 118. v. 15.

In rerum contexenda serie sequi Waddingum constitui, cujus stylum, methodum, & phrasim mihi cordi est imitari. Eamdem ob causam, non dubitavi interdum ex publicis tabulis, aut probatis auctoribus aliorum verba mutuari, quæ non invitus subinde usurpavi, ut de quibusdam præclaris viris sententiam meam interponere non ausus, aliorum potius monumenta recensendo, suscepto muneri aliquando defuisse non videar. Modestiæ, ac temperanti loquendi modo ubique studens, ab omnibus insectationibus, verbisque amarulentis vel injuriosis abstinui, præclaræ sententiæ S. Hieronymi memor: *Aut loquendum ut vestiti sumus, aut vestiendum, ut loquimur*: & illius S. Augustini nobis præcipientis: *Diligite homines, interficite errores, sine superbia de veritate præsumite, sine sævitia pro veritate certate*.

Hieron. Ep. ad Furiam.

Aug. lib. 1. contra litteras Petiliani cap. 29.

Illustrium hominum extra nostrum cœtum ubi oportuit, virtutes non silui, neque nostrorum vitia tacui, ubi erant enumeranda, ut incorrupti historici munus implerem. *Beati*, aut *Sancti* titulos illorum Servorum Dei dumtaxat adjeci nominibus, quos comperi, tales agnovisse Apostolicam Sedem; eorumque miracula, visa, virtutes, dona cœlestia, & cætera hujusmodi, quorum narratio apud nonnullos plus æquo morosa plus fortasse admi-

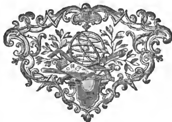
admirationis sit habitura, quam fidei, non propria sententia protuli, sed quæ, vel Summi Romani Pontificis judicio probata sunt, vel quæ in omnium Franciscanorum historiis, atque ore versantur. Ex Apostolicis Diplomatibus, pro quibus comparandis Religiosus Ordo noster nullis pepercit laboribus & impensis, præcipua eruo testimonia, & fere Minoriticis utor Chronicis, de quarum fide complures Viri graves & sancti honorifice loquuntur. Ut autem cæterorum monumentorum copia promptior esset & expeditior, Sanctissimo Domino nostro BENEDICTO XIV. benigne annuente, Romæ commorari constitui, ubi ex Vaticano, Aracœlitano, ac Waddinghiano S. Isidori Tabulariis; itemque ex locorum eorumdem celeberrimis Bibliothecis, impetrata ad id facultate, aut extrahere codices, aut saltem exoptatas notitias describere, liberaliter est mihi concessum; Iis enim in locis omnia fere Observantium familiæ expeditionum testimonia, consilia, atque acta custodita sunt, quibus Waddingus est usus, & quæ ibidem nondum evulgata reliquerat, licet invisere. Eorumdem tamen monumentorum quædam adeo sunt temporum injuriis, & custodum neglectu consumta, alia etiam tam rudibus caracteribus, hispanica præcipue, exarata, ut in excerpendis rerum notitiis ingens studium, laboremque mihi amicisque iisdem linguis eruditis adhibere necessarium fuerit. At quamvis abunde isthæc vetera monumenta de remotiori ætate mihi scribendi materiem præstiterint, opus tamen fuit, fere quotidie per Urbem excurrere, cæteras bibliothecas cum publicas, tum privatas invisere, itemque tabularia; sepulcrorum inscriptiones legere, & ad alia recondita exquirenda, ut ignota addiscerem, obscura illustrarem, & confirmarem dubia. Oportuit etiam apud cæteras Franciscanas Familias, Patrum scilicet Conventualium, Capuccinorum, & Tertiariorum parem operam impendere, quia velim, nolim de iisdem, de quibus Waddingus scripserat, scribam necesse est, ut absoluta totius Franciscanæ Familiæ conficiatur historia. Eruditissimus Helvetus Michael a Tugio Capuccinus, qui Bullario suæ Familiæ a se collecto nunc notas, atque animadversiones addit, Superioribus assentientibus, multa ad eamdem religiosam sobolem suam pertinentia perhumaniter communicavit: quod, & a cæteris faciendum speramus. Etenim ipsis non implentibus, jure meritoque erit sibi imputandum, si memorias illustrium Sodalium, Cœnobiorum origines, aliorumque Ordini decus conferentium non meminerimus. Illis enim vertetur culpa, qui publica luce dignas notitias occulunt, neque cum aliis communicant, ut omnibus pateant, atque communi omnium ore, & prædicatione celebrentur. Inter tot tamen difficultates, & importuna impedimenta, de illo potiori jure conquerimur; de quo non semel fuerat

S. Franc. de Sales. p. 2. cap. 17. in Introd. Vita Spir.

rat etiam Waddingus lamentatus; quod videlicet innumerabilium fere nostrorum virorum, quos aut virtus, aut doctrina extulit, res gestæ, exempla eximia, & instituta, vel penitus superiorum temporum negligentia deperierint, vel tam incerta sunt, & obscura, ut quo loco, quo tempore, quo Ordine acta sint exacte inveniri nequeant. Quo quidem factum est, ut per suos designatos annos eademet ad absolutam chronologicam veritatem consignare, quemadmodum Waddingo sæpius contigit, nobis minime liceat; sed quandoque, ut certiori calculo tempus, quo res gesta est, judicetur, mihi sit divinandum.

Præstat modo sequenti judicio rudem absolvere præfatiunculam. Qui præteritorum recordor, atque præsentia cerno, futura etiam, Dei auxilio, prævideo, gravem nimirum in gravi labore me censuram subiturum; quia plerique sunt, qui de aliorum scriptis judicium facere summopere delectantur, quæ tamen se præstare non posse cognoscunt. Ego vero, procul omnino a dissimulatione, cum Hieronymo, *nec affectans laudes hominum, nec vituperationes expavescens*, veritatem unice diligo, eamque a quovis discere paratus sum. In primis autem S. Ecclesiæ Romanæ universa quæ scripsi, & quæ scripturus ero judicio supremo subjicio; æquum præterea, probumque lectorem obsecro, ut benevolo, quo illum decet, animo, si quid inter legendum typographorum, sive amanuensium negligentia, vel mea item culpa occurrerit (occurrent autem multa) minus eleganter aut parum recte dictum, illud amice corrigat; meque, si placuerit, non de mendis præli, sed de iis, quæ fidei historicæ minus consonant, amice moneat.

Hieron. sup. Prologum in lib. Hester.

FA-

FACULTAS ORDINIS.

FR. RAPHAEL A LUGAGNANO

Lector Emeritus, Catholicæ Majestatis in Regali Congressu Matritensi pro Immaculata Conceptione Theologus, ac totius Ordinis Fratrum Minorum S. P. N. Francisci Minister Generalis, Commissarius, Visitator Apostolicus, & in Domino Servus.

CUm Opus compositum a R. Patre Josepho Maria ab Ancona nostræ Observantis Provinciæ Marchiæ Lectore Jubilato, cujus titulus est: *Secundus Tomus Continuationis Annalium Ordinis Minorum celeberrimi Viri Patris Lucæ Waddingi* a quatuor Ordinis nostri Theologis, quibus id commisimus, revisum, & approbatum fuerit, vigore præsentium facultatem concedimus, quatenus, servatis servandis, illud Typis mandari possit. Datum Romæ ex nostro Aracœlitano Conventu die 29. Junii 1745.

Fr. Raphael a Lugagnano
Minister Generalis.

Loco ✝ Sigilli.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Sacri Palatii Apostolici Magistro.

F. M. De Rubeis Archiepiscopus Tarsi Vicesgerens.

APPROBATIONES.

I.

LIbrum, cui titulus: *Annales Minorum seu Trium Ordinum a S.Francisco Institutorum continuati a P.F.Josepho Maria de Ancona ex Observantium Familia, &c. Tomus Decimus nonus*: Reverendissimi Patris Aloysii Nicolai Ridolfi Sacri Palatii Apostolici Magistri jussis obsecutus attente perlegi; nihilque in eo inveni, quod Sacrosanctæ Catholicæ Romanæ Religioni, aut probis moribus dissonet; imo omnia sanctissimis ubique referta virtutum exemplis præclarissimorum S. P. Francisci Trium Ordinum Alumnorum, quibus Lector quisque plurimam in se utilitatem derivare possit. Quare ut typis edatur sine ulla dubitatione dignissimum illum judico. Ex S. Athanasii Magni Collegio Romæ die 15. Aprilis 1743.

Ego Josephus Roccus Vulpius Soc. Jesu Examinator Episcoporum, & Sacræ Congregationis Indicis Consultor.

II. Man-

II.

MAndatis obtemperans Reverendissimi Patris Sacri Apostolici Palatii Magistri, sedula qua potui diligentia perpendi, ingentique animi voluptate non semel perlegi opus, cui titulus: *Annales Minorum, seu trium Ordinum, a S. Francisco Institutorum*: a Reverendissimo Patre F. Josepho Maria de Ancona Ordinis ejusdem elucubratum, opus sane recondita, selectaque eruditione refertum; suoque Auctore dignum: Si namque styli elegantiam inspicias, si modestiam in quorumdam effatis corrigendis, si in male sartis opinionibus refutandis momentorum soliditatem, si in tanta rerum amplitudine Ordinis perspicuitatem, si historicam veritatem, vel purioris, emuntiorisque critices regulas exactas contempleris, opus comperies numeris omnibus absolutissimum. Opus denique, in quo non modo nihil, quod Catholicæ Fidei, bonisque moribus adversetur, expiscari quisquam vel invidus poterit, verum etiam dum tot insignes, sanctitate, & doctrina Viros, quos universus Seraphici Patris Francisci, longe, lateque difusus cœtus, enutrit, & fovet, recenset; dum integros populos, dissitasque gentes ab emeritis Sodalibus Christo subactas; dum exanthlatos pro Catholica tuenda Fide, & Ecclesiæ finibus amplificandis ab invitis commilitonibus labores, Urbi, & Orbi enunciat, non tam rerum varietate, & dignitate antiqua, ne plærisque ignota rimandi, & assequendi cupidos oblectari, quam inertes, si forte dormitent, ad ardua quæque exposcenda, & majorum conspicua exempla sectanda excitare, ac urgere posse videtur; ideo prælo dignissimum censeo. Datum in Collegio Apostolico S. Mariæ Majoris 23. Martii 1743.

Fr. Ambrosius Ansanus Tantucci Sac. Theol. Magister in Basilica Liberiana Pœnitentiarius Ordinis Prædicatorum.

IMPRIMATUR.

Fr. Aloysius Nicolaus Ridolfi Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Apostolici Magister.

AN-

SANCTISSIMO

D. N. D.
BENEDICTO XIV.
PONTIFICI OPTIMO MAXIMO

FR. RAPHAEL A LUGAGNANO
Totius Ordinis Minorum Minister Generalis

FELICITATEM.

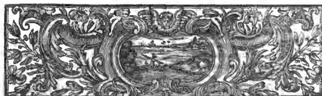
A est, BEATISSIME PATER, *apud omnes eximiæ Doctrinæ tuæ laus, ac celebritas, ut cupientem me in obsequii mei argumentum Volumen istud partem Franciscanæ Historiæ complectens sacratissimo tuo No-*

Nomini inscribere, a proposito revocasset, nisi comes tam sublimis sapientiæ tuæ humanitas metuenti addidisset animos, ac prope spopondisset, gratum Tibi fore opus, quod, licet, non magnam, aliquam tamen afferre posset utilitatem litterariæ Reipublicæ, cujus profectui inter gravissimas Apostolici Principatus curas, ac in summa temporum acerbitate studere non cessas. Quamquam enim Te doctissimum Principem, ac in omni disciplinarum genere versatissimum recogitans nihil Tibi nisi perfectum ingenio, elaboratum industria offerri oportere sentio; attamen cum mentis oculos ad singularem illam benignitatem converto, qua, ut consulas litterarum studiis, ad eaque sectanda liberalia ingenia provoces, grandia non tantum, quæ ex iis proficiscuntur, sed & exigua quoque fovere aliquando non dedignaris, tuoque patrocinio honestare, intelligo etiam non omnino indignum hoc, qualecumque sit opus, tua amplitudine futurum, quo nonnulla illustrium

Viro-

Virorum Franciscani Ordinis pro Catholica Ecclesia præclara gesta memoriæ posterum commendantur. Sed illud in primis hæsitantem me, ac pro reverentia Majestatis prope animum despondentem in suscepto consilio confirmavit, quod non obscuris indiciis perspexi, SANCTITATEM TUAM *libenter laturam, ut hæc pars Historiæ, quæ in continuationem Annalium C.V. Lucæ Waddingi exarata est, tuis sub auspiciis, ac gloriosissimo Nomine tuo decorata in lucem ederetur. Quæ quidem res munusculum hoc suapte natura exile haud minimi pretii cum reddat, me quoque in spem erigit, dum illud ad beatissimos tuos pedes provolutus maxima qua possum veneratione* SANCTITATI TUÆ *offero, consequendi uberrimum hujusmodi oblationis fructum Te ferente acceptam voluntatem meam.*

PRÆ-

ANNALIUM
ORDINIS MINORUM
CONTINUATIO.

ANNO CHRISTI 1554.	JULII III. AN. 4. & 5.	CAROLI V. IMP. AN. 35. & 36.	RELIGIONIS MINORUM ANNO 347.

ARGUMENTUM.

Philippus Caroli V. filius, & Maria Angliæ Regina, celebratis nuptiis, Romanam fidem Angliæ regno restituunt, Minoritis præcipuam operam dantibus. Alphonsi de Scalona percensentur labores ad augendam Religionem in Indiis exantlati. Sanctus Petrus Alcantarensis rigidiorem vivendi formam exoptat. Aliorum doctrina, & virtutibus illustrium hoc anno vita functorum, qui in Ordine Seraphico emicuerunt, acta narrantur. Multi creantur Episcopi. Varia exstruuntur Religiosa Cœnobia. Pontifex pro Sodalitiis sanctissimi Sepulcri Indulgentias largitur. Et pro aliis locis alia conceduntur privilegia.

I. ANNUM quingentesimum quinquagesimum quartum supra millesimum, quo hujus Operis nostri initium sumimus, profecto celebrem supra cæteros hujus ævi dixissem, si Romano-Catholica fides, quam universo Anglorum Regno Philippi Caroli Imperatoris filii, & Mariæ Angliæ Reginæ ope fuisse anno mox elapso restitutam, cum cæteris historicis Auctor hujusce continuationis ad eumdem annum retulit, diutius perdurasset, nec quinto post anno pientissimæ Reginæ mors, quæ orthodoxorum lætitiæ finem imposuit, miserrimi Regni novæ cladi dedisset initia. Reges apud Vintoniam magna pompa celebratis nuptiis, Londinumque solemni apparatu ingressi, ad Religionis res componendas, vel imprimis animum applicare decreverant. Hac de causa Reginaldo Polo Cardinali & Pontificio Legato, cui erat antea aditus ad Regni negotia præclusus, in publico, atque solemni Regum, & Optimatum consessu adstante, Cancellarius Ordines rogat, placeret ne iis, ut ipsorum nomine venia a Legato peteretur, ut ad Pontificis, qui est Ecclesiæ supremum caput, obedientiam rediretur? Aliis autem clamore, aliis silentio assentientibus, libellus supplex Regibus porrigitur, quod ineditum monumentum publici juris facimus.

Philippi Hispan. & Mariæ Anglorum Reg. connubia. Thuan. lib. 9. histor. Brondin. lib. 1. cap. 9. Aliique.

Anglorum populus Ecclesiæ reconciliatur.

Ex Arch. S. Isid. Urbis Monum. MSS. Prov. Angliæ.

II. *Nos Domini spirituales, & temporales, & Communitates in hoc Parlamento congregati universum Regni Angliæ, omniumque ejus statuum, ac dominiorum corpus repræsentantes, nostro ipsorum nomine sigillatim, & universi Regni per hanc nostram supplicationem directam Majestatibus vestris, eas humillime rogamus, ut Reverendissimo in Christo Patri Domino Cardinali Polo, huc specialiter a Sanctissimo Domino Nostro Julio Papa III. & Sede Apostolica Romana misso, hæc supplicatio nostra per Majestates vestras porrigatur, per quam declaramus, nos ipsos magnopere pœnitere schismatis, & inobedientiæ commissæ in hoc Regno, & prædictis Dominiis contra dictam Sedem Apostolicam, tum in statuendo, tum in consentiendo, tum in exequendo qualescumque leges, ordinationes, & decreta contra ejus Sedis primariam auctoritatem, aut aliter facto, aut verbo ejus impugnandæ causa; testantes, & promittentes per hanc nostram supplicationem in testimonium, & declarationem hujus nostræ pœnitentiæ, nos paratos esse, & fore ex auctoritate Majestatum vestrarum, facere quid quid poterimus, ut illæ leges, decreta, & ordinationes in præsenti Parlamento rescindantur, & abrogentur, tum nostro ipsorum nomine, tum totius corporis, quod repræsentamus, in quo humillime supplicamus Majestatibus vestris, ut impollutis, & maculæ omnis expertibus, quod ad offensionem attinet, facta a dictæ Sedi ab hoc corpore, quibus tamen Divina providentia nos subjecit, orantes eas, ut suffragari velint huic nostræ humili petitioni, ut a Sede Apostolica per dictum Reverendissimum D. Legatum, & nos singuli, & universum Regnum obtineamus absolutionem, relaxationem, & liberationem ab omnibus Censuris, & sententiis, in quas ex legibus Ecclesiasticis incidimus, & uti filii pœnitentes recipiamur in sinum, & unitatem Ecclesiæ Christi, ut hoc nobile Regnum una cum omnibus suis membris possit in hac unitate, & perfecta obedientia Sedis Apostolicæ, & Romanorum pro tempore Pontificum servire Deo, & Majestatibus vestris, ad incrementum Divini honoris, & gloriæ.*

III. Libellum postquam Reges legerunt, eumdem alta voce, ut ab omnibus exaudiretur Vintoniensis Cancellarius recitavit. Cum surgerent Reges, ut Legatum deprecaturi adirent, ille antevertit, & post Regum deprecationem, cum rursus consedisset Polus, quid potestatis sibi a Pontifice concessum esset recitato diplomate, universis palam fecit. Deo exin gratiis peractis, tandem surrexit, & omnes in genua procumbentes his verbis conceptis absolvit.

Absolutionis formula. Ex iisdem MSS.

IV. *Dominus noster Jesus Christus, qui nos suo pretioso sanguine redemit, & mundavit ab omnibus peccatis, & inquinamentis nostris, ut exhiberet sibi sponsam gloriosam, non habentem maculam, neque rugam, quem, & Pater constituit caput super omnem Ecclesiam, ipse per suam misericordiam vos absolvat. Et nos auctoritate Apostolica per Sanctissimum D. N. Julium PP. III. ejus vices in terris gerentem nobis concessa, vos, & unumquemque vestrum, & Regnum universum, & ejus Dominia ab omni hæresi, & schismate, & quibusvis sententiis, censuris, & pœnis propterea incursis, absolvimus, & liberamus, & unitati sanctæ Matris Ecclesiæ restituimus, prout in litteris nostris plenius continebitur. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

V. Deinde ad Pontificem ampla, & honorifica Legatio decernitur. Ad id munus destinantur, Episcopus Eliensis, Vicecomes Montis Acuti, & Eduardus Carnus J. C., qui Regum nomine sanctæ Sedi obedientiam præstarent. Fuere propterea iisdem, cum Philippi, tum Poli Epistolæ traditæ, quas ad Julium III. missas Paulum die XXI. Junii anni sequentis excepisse, non

die

die xxx. Maji, ut Suavis somniavit, narrant acta Consistorialia. Illius, quam Polus scripsit, apud Raynaldum habes exemplum; alterius vero a Philippo missæ, quam etiam typis datam invenire non licuit, hic exscribere lubet.

Suav. apud Pallav. lib. 13. c. 12.

SANCTISSIME PATER.

VI. *Heri dedi litteras Joanni Manriquio, ut aut scripto, aut oretenus innueret Sanctitati V. quanta cum felicitate in hoc Regno res Religionis agerentur, & præcipue quantum ad obedientiam Sanctitati V. præstandam. Jam Divinæ Majestati debitum datum est obsequium (cui infinitæ pietati, etiamque Sanctitati V. cujus tanta fuit harum animarum lucrandarum cura debetur honor) quoniam hodie die sancti Andreæ sacro in sero, universi qui hoc Regnum repræsentant, pœnitentes præteritorum criminum, etiamque lætantes pro eo quod facere debuerant, S. V. præstitere obedientiam, & huic sanctæ Sedi: necnon Regina, meque ipso implorantibus, eosdem Cardinalis Legatus absolvit. Et quia idem Legatus etiam suas debet Sanctitati V. mittere epistolas, ego nil aliud dicam; nisi quod Regina, & ego veluti filii devoti, & veri Sanctitatis V. tantam experti sumus lætitiam, quæ haud verbis potest exprimi, agnoscentes, quod præter gloriam Divinam talis conditionis Regnum iterum Sanctitati Vestræ temporibus ad Ecclesiæ suæ sanctæ universalis gremium revertitur. Similiter gratias agere S. V. non desino pro eo, quod hodie factum est. Fiduciam habens in eo, quod S. V. semper agnoscet, hanc sanctam Sedem me Filium magis addictum, magisque cupientem suam auctoritatem augendi nequaquam habuisse. Dominus noster liberet, & conservet personam sanctissimam S. V. quemadmodum ego cupio. Londini* xxx. *Novembris* MDLIV. *Addictissimus filius S. V.*
Rex.

Epistola Philippi ad Pontificem. *Ex iisdem MSS.*

A tergo: *Nostro Sño Patri.*

VII. His, cæterisque minime ad rem nostram directe spectantibus, absolutis; quod Franciscani Principum jussu in sacris ministrandis, exornandis templis, concionibusque frequentissimis e suggestu habendis præcipuam dederint operam, inde licet vel imprimis conjicere, quod Philippus cum XVIII. Kalendas Augusti Julio-briga portu Calecorum solvit, ut Angliam versus progrederetur, inter cæteros nobiles comites adscriptum voluit Bernardum Fresnensem sive de Monte, Minoritam sibi a sacris Confessionibus, quem exinde ad Insulas Conchensem, & Cordubensem primum, tum ad Archiepiscopatum Cæsaraugustanum audiemus promotum, cui propterea cæterisque sui Sodalitii Viris Londini, etiam præteritæ cladis tempore persistentibus, Cœnobium Grenovicense regiæ Aulæ proximum continuo est restitutum. Verum, has præter conjecturas Waddingus ex monumentis authenticis Provinciæ Germaniæ inferioris, & ex eo Auctor Bibliothecæ Franciscanæ, cæterique non pauci pro comperto habent, circa hunc annum Henricum Pepinum Flandrium egregium Minoritam in Angliam fuisse missum, ut inter Mariam & Philippum matrimonio inito, *Teutones ejus concionibus in avita fide confirmarentur, & alii ad Catholicam Religionem, quam, auctore Henrico VIII. multi deseruerant, reverterentur.* De hoc illustri viro iterum memoriam facere ad illum annum continget, quo ipse satis concessit. His ergo *suis Franciscanis*, quos sequentibus annis Elisabetha sæviente in Catholicos, pro fide Romana martyrium subiisse narrabimus, Maria Regina, teste Bruodino, conscientiæ suæ arcana consuevit aperire, eoque præcipue tempore, quo Philippus conjux Angliæ vale dixerat, ut ad patrem Carolum in Belgium re-

Minoritæ Anglorum conversioni præcipuam dant operam. *Ex iisdem MSS.*

Bernardus Fresnensis Philippo II. a Confessionibus.

Gonz. in Prov. Burg. Conv. 7. & in Prov. Cartagin. Conv. 14. Monum. Prov. Burg.

Opus cui titulus Certamen Seraphicum Prov. Angliæ.

Bruodin. lib. 2. propugnaculi Cathol. verit.

Philippus Belgium revertitur.

remearet, anguſtiis undique, timoribuſque oppreſſa, nullum ſolatium ſe exſperiri, hac ſpiritali ſemota conſuetudine, teſtari conſuevit.

Progreſſus Franciſcanorum in Indiis.

Franciſcus de Scalona apud Indos mirabilis.

Gonz. in Prov. S.Ev. Conv. 1. Leon. de Neap. ex Baret. tom. 2. lib. 8. cap. 67.

Dat nomen Minoritis.

VIII. Exitum huic profecto non diſſimilem in Indiis occiduis res fidei exſperiebantur, ubi præ cæteris Minoritis, Franciſcus de Aſcalona, ſive Scalona (quod oppidum eſt Hiſpaniarum, Toleto proximum) exemplo virtutum, ingentibuſque laboribus Americanos exſcoluit. Hic adoleſcens cum decem, & octo annos natus eſſet, parente orbatus, in Provincia Cartaginenſi Franciſcano Inſtituto nomen dedit; deinde profeſſione emiſſa, quum in medio Cœnobii atrio taxillis ludentes, neſcio quos audiviſſet, eaque iterantes, quæ facere eo in ludo homines conſueverunt, timore perculſus, facultatem alio commigrandi poſtulatam obtinuit. Pietatis inde erga Indorum animas ſtudio commotus, anno MDXXXI. novam petiit Hiſpaniam, tribuſque annis Tlaxcallæ, ſive Tlaxcalæ apud Americanos mexicano idiomati operam dedit, memoriæque beneficio, ac deſiderio illud addiſcendi, brevi eſt aſſequutus, concioneſque utiliſſimas primus edidit, quæ in guatemalicum idioma vertere neceſſum exinde viſum fuit. Habuit eadem in urbe diſcipulos 600. ferme pueros, quos præter fidei rudimenta, legendi, ſcribendi, & canendi artes in timore Domini edocuit. Aliquot poſt annos, Tyronum Magiſterii, Definitoris, ut ajunt, & non ſemel etiam Cœnobiorum præfecti munere fungi ab Præſulibus Ordinis coactus eſt. Hoc autem anno, cum opus videretur Guatemalam Fratres mitti, Vir Dei ad profectionem primus omnium ſe obtulit; deſignatuſque novem, ut ſcribit Gonzaga, viginti vero, ut tradit Baretius, Religioſorum præfectus, eoſdem ſingulari exemplo, cum trecenta paſſuum millia nudis pedibus confeciſſet, illo deduxit, ubi cum egregiam operam fidei prædicationi navaret, ad ejus Provinciæ, quæ Inſulana nuncupatur, inſtitutionem, quam ipſe, cæterique Franciſcani Obſervantes, Andreæ Inſulani Familiæ Commiſſarii Generalis * accedente conſenſu, ad perfectiorem Regulæ obſervantiam erigere volebant, in ſancti Evangelii Provinciam revocatus eſt. Præſtat interim hic ſerio animadvertere, Gonzagam, & ex eo Baretium hujus ſervi Dei acta recenſentes perperam aſſerere, quod Alphonſus, cum *primum illo pervenit*, *novæ illius Provinciæ* (ſancti Evangelii nimirum) primus *eſt ab omnibus electus Provincialis Miniſter*, quum ex Ordinis actis liquido ſit compertum, Provinciam hujuſmodi in generalibus Comitiis Niciæ, anno MDXXXV. celebratis conſtitutam fuiſſe. Quinimo idem Gonzaga in præfatione Provinciæ ejuſdem hanc veritatem eſt faſſus: ex quo fit, quod minus vere *nova* ea Provincia dicitur, quæ fere ante triginta annos fuerat inſtituta, minuſque vere aſſeritur, Alphonſum *primum ab omnibus circa annum* MDLX. *electum Provincialem Miniſtrum*: niſi etiam aſſerere velimus, eo temporis longo decurſu, ſancti Evangelii Provinciam, veluti acephalum corpus, ſuo præcipuo moderatore caruiſſe. Corrigendum eſt etiam de re hujuſmodi mendum auctoris Bibliothecæ Hiſpanicæ, qui ex duobus Alphonſis de Scalona videlicet, & de Molina, nullo hiſtoriæ fundamento nixus unicum facit, ut perſpicuum erit, quando in ſequentibus utriuſque acta narrabimus.

Mexicano idiomati dat operam.

Munera quibus fungitur.

Ejus labores.

** Minus vere apud Gonz. cit. Miniſtri Generalis legitur.*

Provinciam S. Evangelii petit. Gonz. & Baret. cit.

Gubernat. To. 3. par. 1. fol. 281.

Biblioth. Hiſpan. Tom. 1. pag. 52.

IX. Animarum ſalutis zelo perductus, ad eaſdem tranſivit Regiones Antonius de ſancto Joanne, qui primo Sacerdos, & Archipresbyter fuit in loco de Campis: Divi autem Franciſci habitum ſuſcepit in Provincia Conceptionis. Licet provectæ ætatis, indigenarum nihilominus linguam addiſcens, magnos prorſus in Dei vinea exantlavit labores. Anno itaque MDXLIII. Guardianus Tullenſis inſtituitur, primuſque omnium ejus regionis Indis ſanctiſſimum Chriſti Corpus in Euchariſtia præbuit: unde gratiſſima apud eos re-

Antonius de S. Joanne apud Indos.

Gonz. Prov. S. Evang. Conv. 1. Artur. 12. Junii.

cordatione, tum ob id memoria ejus celebratur, tum etiam quia Guardianus secundo existens anno MDL. de jussu Servi Dei Torribii a Motolinia Provincialis tunc Ministri Provinciæ sancti Evangelii, unus omnium primus fornice exornatam divi Josephi Ecclesiam incœpit, quam hoc anno absolvit: tum denique ob merita ejus præclara, quibus exornatus decessit e vita apud Mexicanum Conventum. Alterum Antonium Laurerium, de quo non semel Waddingus; itemque Antonium alterum nuncupatum Casalium, circa hæc tempora in Indiis Orientalibus floruisse conjicimus celebres Minoritas. Hic apud eas gentes, & in Cambajæ regno præcipue, mira egit, maxime, cum sub Joanne Castrio, Indiæ Prætore, apud Dium validissimum propugnaculum, præliatum est, contra Infidelium phalanges, Christianos Milites, sub hora conflictus excitans ad pugnam. Qua de re Maffejus inquit, *loco excelso, ut undique conspici posset Antonius Casalius Franciscanus insigni pietate sacrificat: Deumque precatus, ut in hostes Ecclesiæ Sacrosanctæ, formidinem, ac terrorem averteret: Christianos, quo alacrius capessant pugnam noxis omnibus, Pontificia potestate, expiatos absolvit; ..... Una Casalius ornatu quam augustissimo trabeatus, Christi ad Crucem affixi attollens imaginem, concionabundus aderat* &c. Sicque feliciter dimicatum est, ut ejus precibus ad Deum fusis nostri victoriam reportaverint de Mamudio Cambajæ Rege. Paulo post etiam idem Christianus exercitus alia potitus est victoria contra Idalcam Turcarum Dinastam, virtute orationis ejusdem Ven. Patris: quæ omnia a pluribus historicis confirmantur.

Wadd. ad ann. 1503. n. 2. ann. 1510. n. 2.
Maffejus lib. 5. hist. Indiarum.
Maffejus cit. lib. 13. versus finem.

X. Quum hoc anno in Cœnobio de Maniaretes Provinciæ sancti Gabrielis die sancto Francisco sacra provincialia celebrarentur Comitia, ac supremus Ordinis Minister adstans, sanctum Petrum Alcantarensem ad regendam iterum Provinciam, licet reluctantem, cuperet destinare, locus postulare videtur, sancti Viri historiam alibi in Annalibus permixte breviterque narratam suis distinctam temporibus prosequi, ut servatam a Waddingo scribendi rationem sequamur, nullamque omittamus curam & studium, quo res præclaræ in Ordine nostro gestæ exacte, distinctæque chronologiæ illigatæ legibus fiant illustriores. Votis igitur non Præsulis, sed Petri arridente Dei providentia, quia Vir sanctus ad majora vocabatur, regiminis impedimentis solutus rigidiorem vivendi formam in Ordine promovere exoptabat. Ob id hoc eodem anno in solitarium locum secedens, ibique corpusculum pœnitentiis attritum novis afflictationibus crucians, ut perpetuo posset in hujusmodi vita permanere, Roderico Domino de Chaves, cui Vir Dei erat a spiritualibus consiliis, opitulante, a Summo Pontifice facultatem obtinuit. Hæc moleste audiens Minister Provinciæ, ad cujus pedes provolutus Petrus Pontificium diploma obtulit, ut eum permaxime a concepto proposito dimoveret, omnem lapidem movit. Demum Petri rationibus victus, annuit. Mox Vir sanctus versus Cauriam Episcopalem urbem Castellæ veteris in Extremadura, assumto socio sibi carissimo Michaele *de Catena* nuncupato, ad exoptatum secessum inquirendum proficiscitur, ut anno sequenti dicemus.

S. Petrus de Alcantara iterato ad Prov. S. Gabrielis Ministeriū vocatus.
Monum. MSS. Prov. S. Josep. Franc. Marchesius in Vita ejusdem lib. 2. cap. 2. Laur. a S. Paulo. Joan. a S. Bern. lib. 2. cap. 21.
Regimen respuit.
Rigidiorem vivendi formam promovet.

XI. Hoc eodem anno, quo Alphonsus, & Petrus Alcantarensis superstites in agro Dominico ingentes labores exantlabant, complures hujus ætatis Ordinis Seraphici Alumni suis finem gloriosa morte imposuerunt, inter quos merito principem locum habet Bernardinus Astensis, semel atque iterum Capuccinorum familiæ generalis Præfectus, qui leges ad renovandam religiosam disciplinam accomodatas vulgavit, sicque squallorem Ordinis Okini vitio contractum detersit, eumque in pristinum dignitatis, & honoris locum brevi re-

Bernardinus Astensis Capuccinus.
Bover. ad hunc annum.
Wad. To. XVI. ad annum 1535. XXXIX.

restituit. Sed præclaris etiam exemplis, virtutibusque tenerum gregem casibus prostratum erexit; oratione præcipue, in qua divini spiritus impetus, quibus Dei Servus agebatur, tam admirabiles erant, ut omnem propemodum admirationem excedere viderentur. Hos ferventiores orationis fructus fovebat perpetua atque discreta quædam, tam in victu, quam in vestitu vitæ austeritas, qua fiebat, ut tametsi vinum, communesque cibos non respueret, iis tamen uteretur tam parce, ut vix ad naturæ sustentationem, nedum ad itinerum labores ferendos satis esse viderentur.

Ejus recensentur virtutes.

XII. Ingens quoque in Bernardini corde erga seraphicam paupertatem æstuabat zelus, & caritas emicabat, quam ægrotis præsertim ostendere, eosdem sæpe invisendo, solando, juvando, nusquam destitit. Hinc factum est, ut illustrem Servi sui sanctimoniam signis non paucis Deus ostendere dignatus sit, inter quæ meritis precibusque sancti Viri, aquam in vinum conversam fuisse, auctores qui ejus acta recensent affirmant. Tandem senio, laboribus corporisque incommodis confectus, Romæ lethali morbo corripitur. Sacramentis propterea devotissime susceptis, Fratresque ad se accersitos, ad regularis disciplinæ observantiam adhortatus, quarto Idus Maji, Arturo teste, obdormivit in Domino apud suos, ut par erat, honorifice tumulatus. A plerisque etiam extra Capuccinorum cœtum hujus beati Viri celebrata sunt acta, inter quos tamen caute Olyssipponensis legendus, dum scribit, Bernardinum Astensem Capuccinorum familiæ primum omnium inauguratum generalem Præfectum.

Caritas cum ægrotis.

Aquam in vinum convertit.

Moritur.

Rodulph. lib. 2. cap. 57. Gravina in voce Tartur. par. 2. cap. 24. Marcus Ulyssiponen. par. 3. Cronic. Min. lib. 2. cap. 57. Artur. ad 4. Idus Maji in Martyrolog. Franc. & alii.

XIII. Alter præclarus Capuccinus diem obit extremum Bernardus Enneus, sive a Castro Joanne appellatus, qui post vitam magna cum puritatis, ac cæterarum virtutum laude transactam, admirabili patientiæ exemplo, vitam cum morte commutat. Vix hic animam efflarat, Daniel Leontinus Clericus, qui eo tempore cum morte colluctabatur, Bernardum tunc defunctum vultu hilari sibi adstantem aspexit, iterque ad Cœlum parantem. Cujus aspectu mirum in modum exultans, cum nihil de Bernardi socii morte illi renunciatum esset, protinus exclamat; *En venio, Bernarde, en venio:* Tum vero circumfusos Fratres rogat, ut aliquantisper Bernardi sepulturam differant, ut eadem utrumque simul condat: *An non* (inquit) *carissimum socium me exspectantem videtis?* quo dicto, cum jam jam animam ageret, adstantes Fratres his verbis compellare cœpit: *Eja Fratres, assurgite, ac tot venientes huc sanctos digna veneratione excipite: En hic meus inter alios adest sanctus Joseph, quem singulari semper devotione, quoad vixi, prosecutus sum:* Atque inter hæc verba lætus Deo animam reddit, socioque ad Cœlum eunti conjungitur. Hujus Venerabilis Adolescentis acta ipse Boverius ad annum MDXLI. recenset.

Bernardus Enneus, sive a Castro Joanne Capuccinus.

Flor. Seraph. Tom. 2. fol. 314.

Flor. Seraph. cit.

XIV. In Cœnobio sancti Honuphrii Provinciæ sancti Angeli, decessit die XI. Septembris Sebastianus de Cilento Presbyter humilitate, ac religione præclarus, qui vivens signo crucis adolescentem a gravissimo, quo premebatur morbo, sanavit. Moriturum sacramentali confessione peracta, a tempore, quo Franciscanæ fuerat ascriptus familiæ, nulla lethali labe felicem animam maculasse, Confessarius testatus est; quem propterea æterna gloria fuisse donatum pie credimus. Die XXV. Aprilis in Cœnobio sanctæ Crucis Pisarum Servus Dei Nicolaus in eadem urbe natus mortalitatem exuit, quem horam sui obitus prædixisse narrant. Cum eodem sunt etiam tumulati, diversis tamen temporibus, Antonius, Paulinus, & Laurentius, ejus indigenæ, quorum duo primi presbyteratus insigniti ordine, virtutibus, & doctrina fuerunt illustres; tertius vero professione laicus, morum integritate,

Sebastianus de Cilento.

Gonz. in Prov. S. Angeli Con. 5. Gravina in voce Tartur. parte 2. cap. 24. Archang. de Monte Sarculo histor. Prov. S. Angeli fol. 29. Monum. MSS. Prov. ejusd. ex Archiv. S. Isidori Arm. 5. n. 145. fol. 202.

Nicolaus de Pisis.

tate, virtutibusque universorum Civium sibi conciliabat amorem. De patrio recensito Cœnobio optime meritus in diuturnum, & gravem incidit morbum; ægrotumque tanta sodales remissa pietate sunt prosecuti, ut quasi nemo eum inviseret. Ast, Dei providentia disponente, Domi præfectus, & etiam, quibus cura erat ægrotorum commissa, merito diuturniori, atrociorique morbo cruciati fuerunt, & acerbissime afflicti. In Conventu etiam sancti Miniatis beatam exalavit animam Venerabilis Dei Servus Baptista de Panzano item Sacerdos, qui ob præclaras dotes pluries Provinciæ præcipua Cœnobia regere, cæteraque munia, vel invitus subire jussus, universa communi applausu præstitit, animarumque fructu. Tertius in eadem Tusciæ Provincia accedit Angelus Magazinius Pratensis, quem Pulinarius a sacra prædicatione, vitæ austeritate, regularisque disciplinæ observantia summopere commendat. In Cœnobio sanctæ Mariæ de Angelis, non *in Cantiani* (vulgo *Coriani*) ut perperam Gonzaga, & ex eo Waddingus, sed in Cauriensi Episcopatu Provinciæ sancti Gabrielis in Extremadura, sub Compostellano Archiepiscopo naturæ concessit eximius Dei servus Franciscus Civitatensis, vel *de Ciudad Rodrigo*, qui ad ejus Provinciæ clavum sedens, atque prophetico spiritu donatus, die v. Februarii obdormivit in Domino. Item in Cœnobio Beatæ Virginis de Angelis Garacici, Canariensis Provinciæ, diem extremum obivit celebrandus Dei servus Ludovicus Lerma, qui Seraphicum induit habitum Lacunæ in Conventu sancti Michaelis Victoriarum; inde vero Garacicum ablegatus, Conventum eumdem incoluit, ubi tanta humilitate, tantaque vitæ sanctimonia usque ad halitum perseveravit, ut certissimam sui exitus horam prænosse, atque multis miraculis clarere meruerit. In iisdem sacris Ædibus Michael Laicus de Garacico dictus, evolavit ad superos. *Tanta is fuit* (ait Gonzaga) *humilitate præditus, tanta præterea caritate, oratione, atque paupertate insignis, ut per triginta continuos annos in culinæ obsequio Fratribus hoc in loco inservire voluerit, nihilque unquam alicui denegaverit. Unico, eoque pauperrimo per totius vitæ curriculum habitu contentus. Inter orandum raptus, atque e terra in altum abstractus, quam sæpissime visus est.* Monachii in Bavaria Joannes Vinzlerus Lutheranis infensus, & propterea bene de Catholica, deque Seraphica Religione meritus, suis gloriosis laboribus finem imposuit.

Leonar. de Neap. ex Bares. par. 4. Tom. 3. l. 1. c. 26. Antonius, Paulinus, & Laurentius de Piis. *Monum. MSS. Prov. Tusciæ.* Baptista de Panzano. *Pulinar. par. 2. pag. 163. Monum. MSS. Prov. Tusciæ.* Angelus Magazinius. *Ibidem. Baudran. in Alphabetic. descrip. Episcopatus Orbis. Laurent. Fricolius in Provincial. sub Archiep. Compostell.* Franciscus Civitatensis. *Gonz. in Prov. S. Gab. Con. 1. Artur. 5. Febr. Wadd. ad ann. 1214. xx. MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 14. fol. 27.* Ludovicus Lerma. *Gonz. in Prov. Canar. Conv. 6. Ruissa in Auctar. SS. Belgii 19. Novemb. in Elisabetha Hungar.* Michael de Garacico. *Gonz. cit.* Jo. Vinzlerus. *Menolog. Francisc. ad 10. Maji.*

XV. Sanctimonialium quoque Ordinis nostri ad Cœlum plerasque animas evolasse traditur, eamque præsertim Mariæ de Arguello, quæ ex illustri progenie Hispanica *de los Cabayales de Casseres* suum duxerat ortum, & in Monasterio Tertii Ordinis sanctæ Mariæ de Porta Cœli Provinciæ sancti Jacobi extremam diem obiit. Inter cætera virtutum insignia eximia erga pauperes pietate Maria a Domino decorata est, quibus alendis cibum etiam ei præsignatum solebat in dies distribuere, manuumque suarum laboribus eleemosynas conquisitas non est dedignata elargiri. Divina sic disponente providentia, diutissime cœcitate perculsa, hilari vultu his verbis consuevit conqueri: *Gratias agamus Domino Deo nostro*; propterea spiritu prophetico illustrata, multa, cum Sororum suarum admiratione, prædixit.

Maria de Arguello. *MSS. auth. Prov. S. Jacobi ex Archiv. S. Isidori Arm. 1. n. 52. fol. 406.*

XVI. Sub idem tempus e vivis excessit Philippus de Dulcetto, aut Dulcetus, Siculus Agirii sive Argiriæ natus, tertii Instituti Alumnus, qui a pellice invitatus ad turpia, victor ad eremum confugit, ingentibusque vivendi rigoribus assidue addictus vixit. Exinde a viro amico asperiorem locum edoctus, inibi pane crudisque herbis contentus, plures annos solitarius transegit. Tam admirandæ pœnitentiæ exemplo undequaque odore perfuso, plures habuit ad se confugientes imitatores, quibuscum orationi, laboribus, vigilis-

Philippus de Dulcetto. *MSS. auth. Prov. Siciliæ ex Arch. S. Isidori Arm. 2. n. 41. fol. 500.*

giliisque indesinenter operam dedit, quousque ad Tertium sancti Francisci Ordinem vocati, Philippus, socio assumto, die VII. Martii anni MDXXX. ad Cœnobium de Jesu Cammaratæ, ubi Minoritæ sua celebraturi erant provincialia Comitia, perrexit, quibus Philippo suam vivendi rationem cum sociis in eremo, tum sui, suorumque desideriorum, ut Tertio Ordini ascriberentur, exponente, justis petitionibus pius Minister assentitur; dato propterea diplomate, per quod pœnitens hujusmodi Eremitarum cœtus perpetuo Franciscano Ordini est aggregatus; utque inter sese possent suum præfectum eligere, cæterosque venientes ad Tertium Institutum profitendum recipere concessum est. His impetratis, ad suos festivus ac lætus revertitur, quibus cum gratias Deo agere maximas nullo tempore destitit. Inde Seraphici Parentis contendens imitari acta, ut sacra Principum Apostolorum, & beati Jacobi, item Apostoli corpora, necnon Marianam Domum Laureti inviseret, cœpit desiderio flagrare. Quum autem, quas in agro Dominico plantas exscoluit jam jam fructus non paucos conspexisset afferre, Minoritis etiam pro suo munere operam dantibus, nullum Philippo se præbuit ad sanctum iter impedimentum. Valedicens ergo Pater optimus gementibus filiis, peregrinationem constitutam aggreditur, qua Compostellæ, simulque Laureti votis expletis, ac Romam demum ingressus, inibi Cardinalis Protectoris Ordinis fretus auxilio, pro pusillo suo grege multa impetravit spiritualia a Summo Pontifice beneficia. Sacris donis onustus in Insulam, Eremumque inde revertitur, prolemque suam feliciter exscrevisse conspiciens, gaudio superabundans, nova loca in vicinio est coactus acquirere. Demum spiritu prophetico miraculisque coruscans verus Seraphicæ paupertatis cultor, meritis dives, vigesima quarta die Julii cum vita æterna mortalem permutavit, post obitum etiam signis perspicuis decoratus a Domino.

Maria de Apostolis.
Monum. MSS. Prov. Castellæ ex Arch. S. Isidori Arm. 3. num. 32. fol. 97.

XVII. Eumdem Tertium Ordinem ingressa est Maria nuncupata de Apostolis, quæ hoc item anno a cœlesti Sponso vocata fuit ad nuptias. Gonsalvo Fernandesio de Corduba, vulgo *Magnus Dux* primum; inde in Monasterio sanctæ Mariæ de Cruce Provinciæ Castellæ Deo Optimo Maximo famulata, ibi nonagesimum annum agens, Seraphici Parentis vera æmulatrix septem quadragesimarum, quas ille sibi præscripsit, arcta methodo rigidissimum jejunium servavit, super nudam humum procumbere solita. Tandem vigesimo supra centesimum ætatis suæ anno (quod dubio procul mirum in corpusculo pœnitentiis attrito videri debet) ut ævo perpetuo in Cœlo viveret, animam exhalavit.

Decedunt viri doctrina præstantes.
Wadi. de Script. Ordinis.
Rodulph. de iisdem.
Biblioth. Franc. Petrus Crabbius.
Itinerar. Germ. lib. 4.
MSS. auth. ex Arch. S. Isidori Arm. 5. n. 144. fol. 18.

XVIII. Quamplures item viros conspicuos litteris, atque virtutibus emicantes, qui in Ordine hac florebant ætate, terrenis vale dixisse, a Seraphicæ Historiæ Scriptoribus, & præsertim a Waddingo docemur. Inter ipsos principem locum meretur Petrus Crabbius, quem perperam a Gramayo *Scabbium* nuncupatum fuisse idem Waddingus observat. Hic Mechliniæ, sive Machliniæ urbis in Belgio (cujus Ecclesiam, curante Philippo II. Hispaniarum Rege, Paulus IV. ad Archiepiscopalem dignitatem evexit) ortus, ubi Cœnobii Præfectum iterato egit, litteris Ecclesiasticis adeo feliciter operam dedit, ut Generalia, & Provincialia Concilia ab Apostolorum tempore, ad suam usque ætatem incessanti labore duobus voluminibus, Coloniæ primum, anno MDXXXVIII. apud Petrum Quentel impressa collegerit, quod inde auxit usque ad quatuor Laurentius Surius, & successivis temporibus cæteri ampliatis collectionibus Petri exemplari utentes, permaximam eruditis utilitatem attulerunt. Eadem in urbe, in qua duxerat ortum, vir celeberrimus, hoc anno ætatis suæ tertio supra octogesimum, Idibus Augusti ultimum clausit diem.

De

De Petro laudatus Surius hæc habet: *Annis superioribus multo labore, & sudore ex diversis bibliothecis, quidquid Synodorum haberi poterat collegit, atque in unum corpus, tum Synodos, tum Epistolas Pontificum decretales redegit, suoque digessit ordine vir doctus, & pius Petrus Crabbe apud Mechliniam professione Franciscanus, videlicet, gratificaturus tum studioso lectori, tum Reipublicæ Christianæ, cui non erat nescius quantum is labor compendii esset allaturus.* Natalis vero Alexander fusiori, clariorique stylo hæc habet: *Petrus Crabbius, Mechliniensis Ordinis Fratum Minorum Professor, vir diligentissimus, conquisitis veterum Conciliorum exemplaribus plusquam quinquaginta, novam eorum Collectionem adornavit, multo locupletiorem ea quam Merlinus emiserat. Nam præter varias Synodos, & Epistolas sparsim editas, primus edidit Gesta Concilii Chalcedonensis ex recensione Rustici S. R. E. Diaconi: Liberati Carthaginensis Ecclesiæ Diaconi Breviarium de causa Nestorianorum, & Euthychianorum: Concilium Lateranense sub Innocentio III. celebratum: Appendicem uberrimam Concilii Constantiensis: Epistolas, & Responsiones Synodales* XVII. *Concilii Basileensis; Gesta Concilii Florentini ex interpretatione Bartholomæi Abrahami Cretensis; & Vitas Pontificum Romanorum. Anno postea* MDLI. *idem Crabbius nova editione donavit Collectionem suam Conciliorum in tres Tomos distributam, in eaque nonnulla addidit, quæ non extabant in prima, nimirum Concilium Nicænum ex versione Latina G. Longi, quæ paucis ante annis prodierat in Germania: Appendicem Concilii Basileensis, in qua habetur etiam Joannis Patriarchæ Antiocheni Opusculum de Superioritate Concilii supra Papam: Concilium Lateranense sub Julio II. & Leone X. celebratum: Concilium Senonense Antonii Cardinalis Pratensis: Concilia Coloniensia Hermanni, & Adolphi Archiepiscoporum: Maguntinum Sebastiani Archiepiscopi: quædam Acta Tridentini: variorum Episcoporum Constitutiones Synodales, &c. Obiit Crabbius die trigesima Augusti* MDLIV. *ætatis octogesimo tertio.*

Sur. Tom. 1. Epist. ad Philippum II. Hisp. Reg.

XIX. Sed non ita honori confert alterius Minoritæ, Joannis Feri videlicet, aliud elogium, quod in ejus laudem, ne dicam convicium, contexuit Jacobus Augustus Thuanus, vir de Romana fide non ita recte sentiens, sicuti catholicum virum sentire oportet, dum scribit, hunc eumdem annum ultimum fuisse *Joanni Fero professione Franciscano, qui in Maguntinensi Ecclesia concionatorem egit, multaque scripsit tanta moderatione, ut scissa ob religionis causam Germania, ab utraque parte gratiam meruerit, tandemque in laudabili munere suo assiduus, die B. Mariæ natali ad meliorem vitam migravit.* Sed rem aliter se habuisse Waddingus, Rodulphus, Natalis Alexander, cæterique Scriptores sanioris fidei testantur. Ait namque Rodulphus, *quod Joannes fuit a primatibus hereticæ pravitatis sæpius requisitus, ut eorum sententiis, relicta vera Religione, & monastico cultu, adhæreret: sed frustra illis nitentibus, in fide catholica perseveravit, & annos* XXIIII. *summæ ædis Maguntinæ Ecclesiastes honorifice fuit, & ibidem sexagenarius diem extremum clausit.* Vir ergo eruditione, sed magis fide clarus, latino & sat culto sermone multa edidit opera, inter quæ prodierunt *Commentaria in Genesim*: Facies Moysi, Lovanii apud Arnoldum Byrchmanum anno MDLXIV. in 8. & apud Gervasium MDLXV. Coloniæ MDLXXII. *In Exodum*: Quoniam fidelibus; *In Numeros*: Insignem illam; *In Deuteronomium*: Hactenus de profectione; *In librum Josue*: Hactenus ex Moyse; *In librum Judicum*: Non temere est; *In Job*: Spopondi proxima concione. Prodierunt libri hujusmodi Coloniæ MDLXXIV. *In Ecclesiasten*: Juxta litteram, Maguntiæ apud Victorem anno MDL. in 8. *In Psalmum* XXXI. Lugduni per Gulielmum Robi-

Joannes Ferus. *Graveson To. 7. Hist. Ecclesiast. colloq. 5. Wadd. &c. Thuan. lib. 13. histor.*

Vindicatur. *Wad. de Script. Ord. Rodulph. lib. 3. hist. Seraph. pag. mihi 327. Natal. Alexand. Tom. 9. fol. mihi 190.*

lium anno MDLXXVII. *In Psalmum* LXVI. Antuerpiæ, anno MDLVII. *In Esther*, *In Esdram*, *& Nehemiam conciones* lingua Germanica. Latinæ prodierunt Lugduni hoc anno. *In Threnos Jeremiæ*: Si cognovisses &c. Lugduni apud Hæredes Jacobi Junctæ anno MDLXII. in 8. *In Jonam*, Antuerpiæ apud Martinum Nuncium MDLVII. Lugduni hoc anno, Venetiis apud Joannem Bariletum MDLXVII. in 8. *In Matthæum*. Moyses a Genesi Mundi, Compluti apud Andream de Angulo MDLXII. *In Joannem* Summa totius Evangelii, Ibidem MDLXIX. *In Passionem Domini*: Quod sic Lucas dicit, Antuerpiæ apud Nuncium anno MDLXV. & eodem anno apud Andream Recvenoldum in 8. *In Acta Apostolorum*: Hujus capitis primi, Coloniæ MDLXVII. Venetiis apud Jacobum Pivharium anno MDLXVIII. in 4. & Parisiis apud Michaelem Sonnium eodem anno. *In Epistolam ad Romanos Exegesim*. *In Epistolam primam Joannis*: Non solum eodem modo. *Conciones in Dominicas Anni, & Adventus Domini*, Lugduni apud Joannem Trellonium MDLV. *Conciones ab Adventu usque ad Pascha*, Venetiis apud Dominicum Lilium anno MDL. in 8. & Coloniæ hoc anno in 4. *Conciones in Dominicas post Pentecosten*, Antuerpiæ MDLX. *Postilla, in qua singulis diebus Dominicis, & festivis diebus decem Conciones attribuit*, Germanice, Moguntiæ anno MDCLXIX. in fol. *Sermones de Sanctis*, Lugduni anno MDLIX. *Quadragesimalia duo*, primum in duo posteriora capita *libri primi Esdræ*, *& historiam Evangelicam de peccatrice Muliere*, alterum *de Filio Prodigo*, Antuerpiæ anno MDXLIV. MDLVII. & Venetiis apud Joannem Bariletum anno MDLXVII. in 8. *Aliquot Opuscula in unum congesta volumen*, Lugduni apud Bonitium anno MDLXVII. *Precationum libellum* Maguntiæ impressum. *Examen Ordinandorum, in quo ad quæstiones Sacrorum Ordinum candidatis proponi solitas aliæ adjunguntur*, Lugduni apud Rovillium MDLV. Hæc opera, quibus Joannes litterariam ditavit Rempublicam, ita, teste Waddingo, odio perciti labefactarunt Hæretici, ut merito Romano Indici sint inserta. Ab his tamen sunt excepta Commentaria in Matthæi, & Joannis Evangelia, & in ejusdem sancti Joannis primam Epistolam, quamvis Dominicus Soto Segobiensis, ex Dominicana familia super eadem Commentaria in Joannem annotationes quasdam ediderit, ostendens, loca inibi sexaginta septem esse caute legenda. Huic Michael de Medina Minorita, Dominici in Concilio Tridentino collega, de quo infra, edito apologetico, satisfecit. Fuere propterea hæc ipsa impressa Romæ in Populi Romani Ædibus anno MDLXXVII. quorum nos exemplaria legimus.

Cornelius Dontherius. Wadd. cit.

XX. Dignus etiam memoria censetur Cornelius Dontherius, eodem anno vita functus, qui Nivellis, quod Belgii oppidum est, in Brabantia, Franciscani Cœnobii præfectus, ingenio & sanctimonia clarus, patrio idiomate libellum edidit de effusionibus Sanguinis Christi, non semel excusum. Circa

Franciscus Vita Polintius. Wad. de Script. Ord.

hæc tempora claruit etiam Franciscus Vita Polintius ex Conventualium familia, quem Concilio Tridentino interfuisse, inibique operam præstitisse apud Petrum de Aragonia Cardinalem, & Panormitanum Archiepiscopum, Waddingus adnotavit. Ortum is duxit in urbe Pactarum in Sicilia; ediditque tractatus *de Justificatione*, *deque Sacramento Eucharistiæ*. Idem Waddingus merito suspicatur, num is fuerit ille Franciscus Minorita, aut alius quispiam, qui Antuerpiæ publico prælo dedit *Epistolam de Orbis situ*, *& descriptione*, ad Panormitanum Episcopum, cui quum esset a Theologicis, Epistolam

Tom. 18. ad ann. 1546 n. 30

illam potuit eidem direxisse eruditione consertam. Nos item merito suspicamur, num a Francisco de Pactis diversus fuerit, licet diversus in horum Annalium Continuatione legatur.

Nicolaus Grandis. Wadd. cit.

XXI. Nicolaum Grandis Parisiensis Facultatis Theologum, circa hæc tem-

tempora claruisse, licet conjicere ex ejus eximiis operibus, quæ tanto cum eruditorum profectu vir pietate, atque doctrina conspicuus evulgavit. Sunt autem *Commentaria in Epistolas Pauli ad Romanos*, quæ Francisco Valesio Galliarum Regi obtulit, etiamque *Commentaria in Epistolam ad Hebræos*, innumeris PP. sententiis, ut ait Waddingus, exculta, quibus ubi se locus offert, non usquequaque probandi, potius lenitate, modestiaque christiana lapsos erigere, quam sermone censorio, atque objurgatorio exasperare mavult. Operis est initium: *Summæ ingratitudinis insimulare*, prodiitque Parisiis his temporibus, anno videlicet MDXLVI. *Graveson To. 7. Hist. Eccl. secul. XVI. colloq. 5.*

XXII. Idem judicium de Didaco Stella fieri debere quædam ejus opera, quæ hoc anno publici juris fecit, satis superque innuunt. Fuit Didacus Stella, quem alii Lusitanum, alii vero Hispanum ex Regno Navarræ faciunt, Regularis observantiæ Compostellanæ Provinciæ (minime vero Provinciæ Castellæ, ut perperam scripsit Crouveus, pag. 87. sui Elenchi editi Londini, anno MDCLXXII.) Theologus, eximius Concionator, scriptoribus Asceticis celeberrimi minime postponendus, multa, eaque utilissima communis juris fecit. Ea sunt. *In Evangelio sancti Lucæ*, latine duobus in folio tomis, in quibus sensui litterali acute explicato addidit plerosque sensus morales. Propter operis utilitatem & amœnitatem, post varias editiones hispanicas, prodiit tertio Lugduni ex officina Baraud MDLXXX. & Antuerpiæ MDLXXXIV. Istæ, ac subsequentes sunt limatæ editiones; alias vero ante annum MDLXXXI. (MDLXXI. Natalis Alexander ex Waddingo scribit) expungendas censuit Romanus Index: *De contemnendis mundi vanitatibus libri tres*, hispanice, quos impense laudat sanctus Franciscus Salesius, Cæsaraugustæ MDLXXII. in 8. Latinos fecit Petrus Borgundus Societ. Jesu, & edi curavit Coloniæ anno MDLXXXV. MDLXXXVII., & MDXCIV. Italice prodierunt Florentiæ anno MDLXXXV., & Veronæ MDCIV. Venetiis anno MDCXXVI. typis Joannis Guerigli, interprete Joanne Baptista Perusco ejusdem Societatis. Editionem hanc postremam tribus copiosissimis indicibus illustravit Franciscus Montegrinus Minorita Observantiæ Regularis: *Meditationes de amore Dei*, quas fecit italicas idem Peruscus, & prodierunt simul cum recensito opere de *Vanitate Mundi*. Compluti MDXCVII. & Salamanticæ MDLXXXII. typis Petri Lasso in 8. Latinitate donatæ a Joanne Governerio, prodierunt item Coloniæ MDCIII. in 16. apud Bibliothecam Barberinam, tom. 2. pag. 411. *De modo concionandi*, sive *Rhetoricam Ecclesiasticam*, latino sermone; Salamanticæ ex officina Joannis Baptistæ a Terranova MDLXXVI. in 8. ibidem MDXCVI. Venetiis MDLXXXIV. in 16. Extant etiam ad calcem suorum Commentariorum in Lucam *Commentaria super Psalmum* CXXXVI. Incipit: *Super flumina* &c. Salamanticæ apud Joannem Baptistam a Terranova MDLXXVI. in 8. Prodierunt etiam simul cum *Rhetorica* Coloniæ apud Milium, anno MDLXXXVI. & MDLXXXVII. & Venetiis MDXCVIII. *Tabulæ rerum omnium, quæ in libris de vanitate Mundi continentur ad Evangelia totius anni distributæ*. Prodierunt Veronæ anno MDXCIV. in 16. insuper sermone hispanico edidit *Vitam, & laudes sancti Joannis Evangelistæ*, Ulyssippone MDLIV. Auctum vero a Christophoro Moreno Minorita excusum fuit Valentiæ MDXCV. in 8. De tanto Auctore, domesticis missis, agunt Ludovicus Moreri in suo Gallico Dictionario, Possevinus, Ludovicus Dupin, Graveson Dominicanus tom. 7. sæculo XVI. ac Josephus Barcia, §. ultimo suæ Epistolæ ad Concionatores præmissæ, tom. 1. suarum Concionum Doctrinalium. Ipsum obiisse Episcopum, nescio ubi Miræus habuerit, quum rem hujusmodi Waddingus taceat, & acta Consistorialia non referant.

Didacus Stella. Wad. de Script. Ord. Natal. Alexand. Tom. 9. fol. mihi 103. Biblioth. Franc. Graveson cit.

Natal. Alex. cit.

S. Francisc. Sal. p. 1. Epist. lib. 1. Ep. 2. n. 14.

Joannes Serrano Hispanus. *Bibliotb. Franc. suo lit. I.*

Jom. Fridericus Funder. *Menum. MSS. Prov. Fland.*

Gonz. in Prov. S. Jos. Conv. 12. Menolog. Franc.

XXIII. His addere præstat Joannem Serrano Hispanum ex Provincia Conceptionis Regularis Observantiæ (alterum ab eo qui fuerat Provinciæ Cartaginensis alumnus, & de quo ad annum MDCXXXVII. quando decessit sermo redibit) qui Guardianum agens Conventus de Phredes, vernacule hoc anno emisit Opusculum, cui titulus: *Instructio Viduarum Christianarum.* Medinæ apud Franciscum del Canto. Et Joannem alterum Fridericum nuncupatum Provinciæ Flandriæ, quam iterato moderatum fuisse, suique temporis nulli in verbo Dei disseminando præstantia extitisse secundum, ipsius Provinciæ acta memorant. Didacum etiam de Sazedo hoc eodem anno decessisse in Cœnobio Penarandæ Provinciæ sancti Joseph in Hispania, quod anno MDLXX. constructum fuerat, Auctor Menologii Franciscani hallucinatus scripsit, nisi error in notis irrepserit. Defunctus est enim circa annum MDLXXX. ut suo loco referemus. Alterum etiam Baretius, & ex eo Leonardus addunt litteris illustrem quemdam *Hermannum* Apostatam, quem minus vere hoc anno obiisse affirmant, & quem Conradum Pellicanum appellatum dicemus ad annum MDLVI. quo ipse miserrime perditus naturæ debitum solvit.

Philipp. Ferrar. in Serie Ep. Petrus de Turre Ep. Rivi de Plata. *Acta Consistor. in lib. Lat. Ferrar. cit.*

Mauritius Episc. Rossien. *Acta Consistorial. cit. Ferrar. cit.*

Hilarius Episc. Ebronen. *Acta Consist. cit. Rodulph. lib. 2. in Ser. Episcop.*

XXIV. Præter cætera ægregiæ benevolentiæ argumenta, quæ Summus Pontifex Minoritis præbuit, plerosque ex iis doctrina, & probitate præclaros ad Ecclesiarum regimen hoc item anno evocavit. Archiepiscopali ergo Platen. sive *Rivi de Plata* (Argentei videlicet) *in Peruano Americæ Meridionalis Regno F. Petrum de Turre Ordinis Minorum de Observantia* die VI. Augusti *per translationem R. P. D. Joannis de Barros, sive Barios ad Ecclesiam sanctæ Mariæ Novæ in Regno Granatæ*, præfecit. Rossiensi Ecclesiæ in Hibernia sub Archiepiscopo Casselensi in Momonia, & in Concagiensi comitatu ad ostia Finei amnis (quæ urbs cum Rossa Andreopolitani Archiepiscopatus cavendum ne confundatur) *F. Mauritium Ophillum Theologiæ professorem per obitum Vermitii Macarii die* XII. *Januarii.* Ebronensis (Rodulpho Sbronens) in Judæa sub Archiepiscopo Hierosolymitano, Hilarium Clericum (eidem Rodulpho *Chero*) Theologiæ professorem die VI. Aprilis per obitum Bartholomæi cum facultate exercendi pontificalia in Civitate & Diœcesi Pictavien. PP. Conventuales, hos duos postremos ex sua familia fuisse dicunt. Rapinæus, & Auctor Viridarii alterum addunt hoc anno Episcopum, Didacum Landa videlicet, quem omnium primum ad Jucatanensem Ecclesiam fuisse promotum affirmant. Verum tamen primum Jucatani Episcopum fuisse Franciscum Torallum melioris notæ Auctores asserunt, & ex Consistorialibus actis eruitur. His accedit, quod Ecclesia de Jucatan a Pio IV. anno MDLXI. ad Episcopalem honorem evecta est; ac propterea non hoc anno Episcopum potuit Didacum habere.

Provinciale Roman. Frizolii.

Veneta Provincia iterum proprium Custodem habet. *Gubernat. To. 2. lib. 7. cap. 3.*

Conv. Brossarum. *Gonz. in Prov. S. Gab. Conv. 18.*

XXV. Venetæ Reformatorum Provinciæ, quæ his temporibus *Custodiæ* nomen adhuc habebat, hoc anno proprius Custos iterum præsignatus est; habuit namque primum anno MDXXXIII. ut ex ejus Archivo eruitur, Dominico de Gubernatis testante. Ex Cœnobiis autem, quæ hoc anno fuere constructa, unum extitit illius oppidi Brossarum, quod *Broças* hispanice nuncupatur, subestque sacræ Alcantarensi Militiæ cum perdevoti incolæ antiquum eremitorium, prædiis, atque possessionibus utcumque locupletatum, atque 500. passibus ab oppido distans, Provinciæ sancti Gabrielis in Monasterium evehendum obtulissent, ejus Fratres, impetrata prius ab Apostolico Nuncio tunc in Hispaniis agente, atque a Carolo V. Hispaniæ Rege, necnon & Alcantarensis Militiæ Administratore, quorum hæ partes erant, facultate, hujusmodi Conventum ex ejus possessionibus, atque prædiis primo divenditis, atque ex quamplurimis aliis eleemosynis a præfatis oppidanis liberalissime col-

collatis, in hunc Conventum, sub beatæ Mariæ de Luce patrocinio, atque tutela vertendum curarunt. Cui etiam mutationi Clemens Monilianus Minister Generalis (Gonzagæ perperam Franciscus Zamora *) & Andreas Insulanus Commissarius item Generalis familiæ assensi sunt. Cumque postmodum inter istius, atque sancti Michaelis Provinciarum patres, ob præsentis Conventus erectionem, lis oborta esset, contendentibus illis, quod eorum finibus circumscriberetur sibi injuriam fieri, istis vero reclamantibus, allegantibusque, consimilem sibi aliquando in alterius Conventus constructione factam, in favorem tamen istorum, qui XVI. frequentius sunt numero, ait Gonzaga, idque quibusdam de causis hujusmodi lis per præfatum Andream Insulanum direpta extitit.

Zamorensis anno 1559. est Minister Generalis renunciatus.

Gonz. cit. Rapin. decad. 8. in hoc Conv.

XXVI. Refectum est etiam a fundamentis Cœnobium sancti Marci ruinæ proximum in jugulo Montis-Alti, sive Altæ-Muræ V. M. P. ab oppido sanctæ Crucis Caurianæ diœcesis in Hispania, & in eadem sancti Gabrielis Provincia, de quo suo loco Waddingus, a Didaco Henriquetio ab Almansa, Episcopo, qui Concilio Tridentino interfuit, quique absque famulitio inter fratres tamquam unus ex ipsis conversabatur. Eidem pro sua erga Ordinem devotione, Moniales quoque Salamantinæ, Ordinis sancti Jacobi, subsidium contulerunt. Quinque illi Observantium familiæ Alumni, quos Auctor primi Voluminis hujus Continuationis narrat, in Cilen profectos, ibique apud urbem sancti Jacobi Cœnobium fundasse, quod sanctæ Luciæ Virginis Martyrisque sumsit auspicia, hoc anno, Petro de Valdivia urbis Præfecto jubente, simulque Senatu, & Canonicorum Capitulo, ipsis tamen Minoritis inconsultis, die VII. Aprilis ad novam sibi oblatam se transtulerunt Ecclesiam, urbanis mœniis circumscriptam, tituloque insignitam sanctæ Mariæ Liberatricis, cujus venustam imaginem Hispani hujus Regionis expugnatores ex Lima civitate secum attulerant; quod templum primum vero Deo hac in Regione dicatum extitisse fertur. Juxta eleganti cum forma Cœnobium exstructum est, quod deinde Fratres inhabitarunt, priori sanctæ Luciæ Monasterio Patribus Ordinis Redemtionis Captivorum relicto. Cœnobium quoque Conceptionis eadem in Regione apud urbem, quæ hoc idem nomen gloriosissimum, *Conceptionis* videlicet, habet, hoc anno, piorum eleemosynis fundatum esse, monumenta MSS. authentica Provinciæ SS. Trinitatis significant; quamvis Gonzaga, anno anteacto hoc contigisse referat. Verum, Indorum timore civibus inde abactis, etiam Sodales Cœnobiolo valedicere coacti sunt, donec urbem firmiori arce Hispanorum ope munitam, iterum sunt cum incolis Fratres ingressi, ut suo loco dicemus. Corcyræ, quæ Jonii Maris insula, ditionis Venetæ, quæque Ulyssis naufragio, Alcinoique hortis percelebris olim extitit, Minoritæ, piorum civium ære, bene in hac parte merente fratre quodam Angelo Albanense, professione laico, Cœnobium exstruxere, quod nomine sancti Rochi Confessoris sumsit auspicia.

Conv. S. Marci Altæ-muræ. *Wadd. ad ann. 1488. XXXIV. Gonz. in Prov. S. Gab. Conv. 9.*

Conv. S. Jacobi de Cile. *Gonz. in Prov. SS. Trinit. Conv. 1. Monum. MSS. Prov. ejusdem, ex Arch. S. Isid. Arm. 3. num. 28. fol. 380.*

Conv. Concept. de Cile. *Gonz. in eadem Prov. Conv. 2. Monum. cit.*

Conv. Corcyræ. *Philipp. Ferrar. in Lex. Geograph. Gonz. in Prov. Cand. Conv. 12.* Angelus Albanensis.

XXVII. Non longe a fluvio Marida in Carpineorum Comitatu, & infra Picenæ Provinciæ limites, juxta Maceani oppidulum, Feretranæ diœcesis, Pontifex anno elapso facultatem est elargitus, ut Minoritis Domus extrueretur: *Inter curas &c. Nonas Junii.* Incolæ ergo pagi ejusdem (quorum erga nostros, & nos scribentes præcipuus fuit affectus, quum ad invisendum pro nostro Ministerii Provincialis munere illuc accessimus) circa hunc annum Cœnobiolum pro suis viribus exstruxere; sed eo inde relicto, quod Fratribus non arrideret, aliud aptioribus regulis, novisque impensis ædificatum est, cujus Ecclesia eleganti forma constructa sanctæ Mariæ de Oliva præsefert titulum. Quoniam autem exstructio hujusmodi in Lateranensi solo facta est, ad illud

Conv. Maceani. *Gonz. in Prov. March. Con. 56. Monum. Prov. ejusdem. Archiv. Vatic. ut in Regest.*

illud invisendum Rmi Capituli Commissarius accedens anno MDCI. sequens dedit decretum, quod nos ex authographo uti jacet italico, rudique sermone confecto ad Cœnobii Archivum pertinente, & ad manus nostras transmisso hic transcriptum exhibemus. *Capitulum, & Canonici Lateranen. Ecclesiæ de Urbe. Havendo Noi Don Giovan Battista Corrado dela terra di Medogno Diocese di Bari generale Visitatore, & Commessario eletto dal Rmo Capitolo di San Giovanni Laterano di Roma in vedere tutti gli luochi immediati suggetti a detta Lateranenze Chiesa, & veder tutte le bulle concesse da detti Rmi Canoniti a tutti Possessori de Chiese, & beni a detta Lateranenze Chiesa spettanti, & tra gli altri esserci la Chiesa, & beni della Chiesa di Santa Maria della Palma de Mazziano membro Lateranenze; & perche detta Chiesa al presente si detine co' bulle del detto Rmo Capitulo per gli Fratri di San Francesco de Minor Observanti co' bulle del detto Rmo Capitulo legitimamente: contuttocio essendoci stato dato in nota come detta Chiesa possiede alcuni pezzi di terre seminatorie, giardino, & vignale, quale cause per no posserli tenere dette terre, & vigne detti Fratri havevamo deliberato prenderni possesso come a quello che tocca al dett Lateranenze Capitulo per tant Noi havendo mo meglio cosiderat & cosiderando i paesi sterili & la poca abudanza de frutti, che in tali paesi si trovano, come ancora havendo mo visto, che altri tempi prima che detta Chiesa fusse venuta impoter di detti Fratri si detineva per una Compagnia, & detta Copagnia hebbe cura di fare dele terre per farci ivi il campo, come anco nu pastino un certo poco de vigna, la quale al presente e in esser' & cotiguo a dett covent', & perche la proprieta no si puo tener' per detti Fratri come di sopra si e detto, & per toglierli da peccato ne contentiamo relasciar' detta proprieta si dele terre sudette seminatorie come anco de una certa vigna cotigua al detto covento alli Sindici che seranno pro tempore di detto convent' & no altrimente & si a detti Sindici o pur procuratori gli parera dargli per carita una parte o tutta di detti frutti provenienti da dette terre & vigne che relasciamo in loro arbitrio. & cossi nei pare expediente di proveder' in cio si per fare il nostro officio come anco per toglier' da peccati alcuni che in cio pensassero impatronirnosi, & quanto in cio ne nascera & se ne potesse cavar' vogliamo si bene che detti Sindici che debbiano converter in utile di dett convent & cossi da hora & per innazi vogliamo shabbia da exeguire & mandarsi da tutte le parti i effett tale nrā volunta non si facci altrimente sott dela disgratia deli Rmi Signori Canonici Lateranezi sotto la qual cura detta Chiesa si trova subjacere. Datum in castro Mazziani in nrā generali visitatione, die 2. Maii 1601. sedente Clemente ottavo anno sui Pontificatus Decimo feliciter.*

Corradus Visitator, & Comm. generalis Lateranen. per totam Italiam.

Decretum Commissarii Capituli Lateranen.

XXVIII. Prope Cassanum Calabriæ Citerioris Episcopalem urbem sub Archiepiscopo Consentino, Petrus Antonius Sanseverinus loci Dominus, & Beretranus Princeps, pro sua erga Ordinem nostrum pietate, a Pontifice Maximo circa annum MDLI. facultate impetrata, domum Virgini Mariæ de Gratiis sacram, decem alendis Sodalibus satis, superque commodam, a fundamentis ad apicem usque, hoc anno absolvit, aut saltem incœpit. Incolæ inde suorum Principum pietatem æmulantes, ingenti amore Minoritas semper sunt prosequuti. In eadem Calabriæ Provincia, & in erecto, asperrimoque saltu agri sancti Stephani Carthusianorum, Squillacensis Diœcesis, qui *Brognatura* dicitur, sexto lapide a Cœnobio sancti Brunonis PP. Conventuales sibi domum erexerant sub titulo sanctissimæ Annunciationis Virginis, cujus imago miraculis celebris in Ecclesia colitur, curante Thoma de Arena ejusdem familiæ alumno.

Conv. Cassani. *Gonz. in Prov. Calab. Conv. 19.*

Conv. de Brognature. *Monum. MSS. Prov. S. Nicolai PP. Conventual. Rodulph. fol. 279. Ex Arch. S. Isid. MSS. Arm. 3. n. 48. fol. 147.*

XXIX. Cœ-

XXIX. Cœnobium Rhegii Lepidi, Galliæ Cisalpinæ præclarissimæ urbis, quod Waddingus ex Gonzaga narrat, fuisse olim exstructum, his temporibus, ex mandato Herculis Estensis, Ferrariensium, Rhegiesiumque Ducis hujus nominis II. solo æquatum est, ita exigente bello quod inter Hispaniarum, Galliarumque Reges, interque divisos inter sese Italos hac ætate grassatum est. Non distulit tamen pientissimus Heros, & aliud Spiritus Sancti auxilio commendatum, tituloque insignitum, ex publicis facultatibus, intra mœnia tamen, ad commodam xx. Sodalium habitationem, construere, sive potius reficere. Caprianus siquidem Palavicinus, nobilis Januensis, atque Abbatiæ sanctæ Mariæ de Merula Commendatarius, pietate & religione spectandus, cum pauperes Fratres loco pulsos in propium hospitum, atque Ecclesiam recepisset, eam ab illo, quod Fratribus usui futura esset, cum hortis, adjacentibusque ædificiis, ex Pontificis auctoritate, justo interim Rhegienses persoluto pretio, compararunt, atque in monasticæ Domus formam redegerunt; quibus etiam pro viribus affecit Illustrissima Livia Palavicina, quæ aram maximam propriis sumtibus exstruxit. Magna veneratione prosequuntur Rheginenses pileolum quemdam sancti Bernardini de Senis in hujus loci Sacrario asservatum, quod ad pellendos capitis dolores ægrotis plurimum conferat.

Conv. Rhegii Lepidi. Wadd. ad ann. 1438. xxx. Gonz. in Prov. Bonon. Conv. 9. Monum. MSS. hujus Prov.

XXX. Cœnobium Montis Alcinoi, sive Ilcini in Tuscia, civitatis, quæ nunc Episcopalis sedis honore potitur inter Montem Umbonem, & Senarum urbem a PP. Ordinis sancti Benedicti attributum est Minoritis anno MCCLXXXV. ut legitur apud Waddingum, quamvis MSS. Monumenta hujus Provinciæ significent anno MCCCCXCIV. in elevato collis angulo ad dimidium ab urbe milliarium exstructum fuisse in fundo Hospitalis *della Scala* Senarum; (quod potuisse contingere non inficiamur, a Fratribus prima Domo relicta, quamvis nullum de re hac exstat documentum) His autem temporibus, cum Senensis urbs a Carolo V. defecisset, Regisque Galliæ se commisisset tutelæ, Imperator in Tusciam missis copiis, a Petro Toletano Neapolis tunc pro Rege, atque a Garzia ejus filio ductis, Montem Ilcinum præ cæteris arcibus subjugare tentavit. Locum nostrum e regione civitatis existentes Incolæ præsidio stiparunt; ex quo factum est, ut Garzias eum primum omnium exspugnandum decreverit; inibi ergo statione firmata, cum nil prorsus in munitissimam Civitatem, arcemque proficeret, inde abiens, Cœnobium omnino evertit: Quæ omnia tamen anno elapso contigisse probabiliori ducti sententia arbitramur. Cætera ad hanc Domum spectantia suis temporibus, favente Deo, memorabimus. Miramur interim, Gonzagam, qui dum res Ordinis moderabatur, cum Comitiis Tusciæ apud Podium Bonitium anno MDLXXX. celebratis præesset, huic Cœnobio Sodales habitantes restituit, de eodem tamen, nec minimum verbum fecisse. Translatum est etiam hoc anno in urbe Senarum celeberrimum, & antiquissimum Monasterium S. Petronillæ extra Portam Camolliæ, forte temporibus S. P. N. D. Francisci erectum pro Virginibus Damianitis Clarissis, de quo agit Pisan. libro I. Conf. fruct. 9. pag. mihi 106. §. *Nonnulli vero*. Wad. tom. 2. anno MCCXXXIII. num. 39. anno MCCXXXV. num. 37. & in Regesto ejusdem tom. pag. 10. num. 18. & pag. 15. n. 28. Instantibus enim præfatis belli tumultibus, timentes Cives Senenses, ne Virgines Deo sacratæ in hoc Monasterio, haud longe ab urbe militaribus subjacerent incursibus, atque ædificiorum moles hostibus in civitatis excidium inserviret, Sanctimoniales in urbe contutati sunt, & Monasterium a fundamentis everterunt. Ne autem sine tecto vagarentur Sorores, Ecclesiam & Monasterium conjunctum, quod olim fuerat Patrum Humiliatorum, contulerunt. Locum ingressæ abundantibus redditibus Ecclesiam fere innovarunt, Monasterium vero ita ampliarunt, ut in

Conv. Montis Alcinoi. Wadd. ad ann. 1285. xvi. 1290. xii. & 1399. xxix. Thuan. lib. 12. Histor. Monum. MSS. Prov. Tusciæ. Monast. Clariss. Senarum translatum. Monum. MSS. Prov. Tusciæ.

in alterum transiisse videatur. Sorores in eo ad præsens degentes, quæ fere omnes, sicut, & hactenus, fuerunt ex primis Senensium proceribus, optime audiunt, & unde sibi provideant, ægenis quotidianas, & annuales tribuant eleemosynas habent, & fideliter ministrant. Eodem tempore, & eadem de causa translatum est aliud sanctæ Claræ Monasterium, quodque extra urbis mœnia cum esset in eadem Sorores belli causa introductæ, atque in Parochiali Ecclesia sancti Andreæ, & Societate laicorum sancti Onufrii eadem in regione Camoliæ locatæ ibidem sub eodem disciplinæ Monasticæ rigore, & clausuræ legibus, atque antiqui nominis religiositate vitam duxerunt, annis XLII. & mensibus; quibus in dies accedentes virgines, quas loci angustia capere non poterat, communi Senatus, & Archiepiscopi decreto de alio commodiori loco provisum fuit. Publicis itaque, & privatis eleemosynis, ac ipsarum Monialium ære empta Ecclesia Parochiali sanctorum Jacobi, & Philippi Apostolorum, a Monachis Vallisumbrosæ intra urbem existente, cum domibus, & terris adjacentibus, die XV. Septembris anni MDLXXVII. Ascanius Piccolomineus Senensis Archiepiscopus propriis manibus primarium lapidem a se benedictum posuit pro constructione amplissimi Monasterii designati. Tandem majori ex parte absoluto Cœnobio, ampliata Ecclesia sub titulo sanctæ Claræ, alio translata animarum sæcularium cura, anno MDXCVI. die Dominico XXVIII. Octobris eodemmet Archiepiscopo Ascanio Piccolomineo cum Clero, & Nobilium caterva comitantibus processionaliter ad præfatum Monasterium Sorores deductæ sunt, & introductæ. Locum ingressæ LX. Sorores totis viribus incubuerunt in absolvendo ampliandoque Cœnobio, & clausura, unde ad præsens LXXX. & amplius commode capere posset, quæ tamen pauciores numerantur: structura amplitudine, ac Sororum nobilitate, pietate, & fama nulli secundum est. Moniales sacras Reliquias quamplures custodiunt, & pietate insignes habuerunt Consodales, quarum memoria temporum injuria nos latet. Iisdem turbulentis temporibus non modica fuit bonorum cum spiritualium, tum etiam temporalium jactura; cui substitit alterum ejusdem Senarum civitatis inclytum Monasterium sancti Laurentii, cujus meminit idem Waddingus. Cum enim ad muros civitatis situm sit, atque per eam partem repentino impetu irruerint hostes, & accurrerint defensores, oviculæ inermes luporum in potestatem factæ sunt, deprædatæ substantiæ, diruta ædificia, scripturæ sublatæ, depopulati agri, domus colonorum devastatæ, prædia usurpata; unde ubi commode, & honeste vivebant LX. Sorores, modo longe pauciores substentari valent. Hispanorum eorumdem furorem Maleacensis quoque Conventus in Ambianensi Diœcesi Provinciæ Franciæ hoc tempore subivit: qui inde anno MDLXII. ab Calvinistis fere solo æquatus, a Maleanceo Joanne Duce Franciscanis addictissimo iterum constructus est. Verumtamen pientissimus eorum Rex Philippus II. sui militis, ut creditur, flagitia, siqua in nostros studiose patrata sunt, volens pro voto corrigere, præter cætera ingentia beneficia, quæ Regali munificentia semper nostris est elargitus, duo his temporibus Cœnobia instauravit, auxitque. Alterum Corunniæ (priscis Coronii) Calecorum urbis in Provincia sancti Jacobi; de Monte Cœli alterum Caurianæ sive Corianæ Diœcesi, Provinciæ sancti Gabrielis, in quibus & nunc Fratres Deo famulantes apud incolas optime audiunt. In oppido item Linares Provinciæ Granatensis civium ære, opera vero Christophori Seguadi, ait Gonzaga, ædificatum Cœnobium sub S. P. Francisci invocatione. Tamen vix post elapsum decennium ex Francisci a Zamora totius nostri Ordinis Generalis Ministri decreto in provincialibus Comitiis Hispali per id tempus habitis, derelictum. Exinde tamen novem elapsis

Wadd. ad ann. 1107. §. XVIII. Monast. S. Claræ similiter translatum. *Ibidem.*

Monasterium alterum S. Laurentii ejusdem urbis. *Ibidem.*

Conv. Maleacii. *Gonz. in Prov. Franc. Conv. 39.*

Conv. Corunniæ. *Gonz. in Prov. S. Jacobi Con. 1.* Conv. Corianæ. *Idem in Prov. S. Gab. Con. 2.* Conv. de Linares. *Gonz. in Prov. Granat. Con. 24.*

elapsis annis, aliis in Comitiis ibidem celebratis Christophorus a Capitefontium Generalis itidem Minister, subscribentibus sibi Provinciæ Definitoribus, illud reassumsit.

XXXI. PP. Capuccinorum etiam quædam Cœnobia hoc anno exstructa legimus. Quum Bononiæ in Æmilia, quæ inter præcipuas Italiæ urbes merito numeranda est, Angelus Saonensis eximius Concionator magna cum animarum utilitate verbum Dei disseminaret, in ameno Colle, qui non procul ab urbe distat, pro suis Domum ædificari curavit, quæ Montis Calvarii nomen apud Bononienses hodie retinet. Anconæ item Picenorum Metropolis in pontificia ditione, iidem Patres alium Conventum in unius collis vertice ex tribus, quibus Civitas circumscribitur, aquilonem versus ædificarunt, sub S. Pauli Apostoli auspiciis. Anno vero MDCV Domui proximam ædem S. Catharinæ V. & M. sacram, & quamdam terræ portionem, Summo Pontifice Paulo V. & Bernardino Manfredo Rectore assentientibus, uniunt; sicque hisce in remotis urbis partibus flagitiosis clanculo e Civitate exeundi, cæteraque enormia patrandi aditus est undequaque præclusus. Rem fusiori stilo narrat sequens laudati Pontificis diploma.

Conv. Bononiæ Capuccin. *Bov. ad hunc ann.* *Monum. MSS. ex Arch. PP. Capuc. Conv. Urbis.* Conv. eorumdem Anconæ. *Monum. MSS. eorumdem Prov. March.*

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Dilecto filio Vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Anconitani in spiritualibus, Generali, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Pauli V. pro eadem Cœnobio Diploma. *Ex Vatic.*

EX injuncto nobis desuper Apostolicæ servitutis officio, ad ea, per quæ in singulis Religionis locis, observantia vigeat Regularis, illarumque personarum in eis sub Regulari disciplina divinis laudibus insistentium, & in humilitatis spiritu Altissimo continuo famulantium opportunitatibus, & commoditatibus valeat salubriter provideri, libenter intendimus, ac ea prout in Domino salubriter expedire conspicimus, favoribus prosequimur opportunis. Sane exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Guardiani & fratrum domus Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum nuncupatorum Anconitanæ petitio continebat, quod Ecclesia sanctæ Catharinæ etiam Anconitanæ, quam dilectus filius Bernardinus Manfredus ipsius Ecclesiæ Rector obtinet in suprema, & altiori parte Civitatis Anconitanæ versus mare, ac nonnulla petia terræ dictæ Ecclesiæ circum circa contiguæ, quæ ad eam legitime pertinent, consistentes, ob earum a frequentia, seu habitationibus populi ipsius Civitatis distantiam, non solum delinquendi occasionem, sed etiam ipsis delinquentibus ab eadem Civitate de facile exeundi occasionem præbent. Si igitur dicta Ecclesia, quæ sine cura est, & prædictæ Domui admodum vicina, & commoda esse dignoscitur cum dictis petiis terræ, ac quibusdam domunculis eidem Ecclesiæ adjacentibus, & ad eam spectantibus annui redditus decem & octo scutorum, vel circa, eidem Ordini Fratrum Capuccinorum, ad effectum illam, & illius septa, quæ satis angusta existunt, ampliandi perpetuo concederentur, nonnullis inconvenientibus, & scandalis, quæ sæpe oriri solent, ac Guardiani & Fratrum præfatorum commoditatibus plurimum consultum foret, unusque ex populo, seu Civibus dictæ Civitatis ex singulari, quem erga domum. & Ordinem fratrum hujusmodi gerit devotionis affectum, cum ad providendum indemnitati dicti Bernardini, tum ad effectum concessionis Ecclesiæ hujusmodi, tot bona stabilia, seu perpetuos annuos census, ex quibus decem & octo scuta hujusmodi

quotannis percipi poterunt, perpetuo dare, & assignare paratum se exhibuit. Pro parte Guardiani, & Fratrum præfatorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus dictam Ecclesiam cum petiis Terræ, & illis adjacentibus, & ad eam pertinentibus domunculis hujusmodi, prædicto Ordini ad effectum præsentium concedere, & assignare, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos qui dudum in alia volvimus, quod petentes beneficia Ecclesiastica aliis unire tenerentur exprimere verum annuum valorem secundum communem extimationem, tam beneficii uniendi, quam illius, cui uniri peteretur, alioquin unio non valeret; idemque observari etiam volumus in perpetuis concessionibus, & applicationibus de quibuscumque bonis Ecclesiasticis, quique similes impune delinquendi occasiones præsertim in Civitatibus, & locis nostris, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ditioni subjectis removere, ac Religiosarum Personarum commoditati providere desideramus. Eosdem Guardianum, & Fratres, & illorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis &c. & absolutos fore censentes, nec non dictæ Ecclesiæ omnium, & singulorum proprietatem Jurium terræ petitorum, domuncularum, & adjacentium prædictorum vocubula, confinia, & denominationes præsentibus pro expressis habentes hujusmodi supplicationibus inclinati, Discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si est ita, & vocatis qui fuerint evocandi, primo dictam Ecclesiam, & domunculas, ac terræ petia septis regularibus prædictis pro illarum ampliatione, seu dilatatione includere, & ad formam eis benevisam, ac regulari eorum Instituto conformem reducere, eidemque Ecclesiæ in divinis, juxta laudabilem eorum consuetudinem, & regularia instituta deservire, ipsique Guardianus, & Fratres onera primo dictæ Ecclesiæ incumbentia supportare teneantur, authoritate nostra perpetuo concedas, & assignes. Nos enim si concessionem, & assignationem hujusmodi per te vigore præsentium fieri contigerit, præsentes litteras, etiam ex eo quod dictus Bernardinus, & alii quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes illis non consenserit, nec causæ propter quas præmissa facta fuerint, coram loci Ordinario, & tamquam a Sede Apostolica delegato, seu alias examinatæ, verificatæ, & justificatæ fuerint, & quocumque alio capite, vel alia quantumvis legitima causa, & juridica de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel quoquam alio defectu notari, seu impugnari, vel alias quomodolibet infringi, vel retractari, aut alias revocari, suspendi, restringi, limitari, seu ad viam, & terminos Juris, vel eis in aliquo derogari, seu adversus easdem litteras quodcumque Juris, gratiæ, vel facti remedium impetrari, vel concedi nullatenus unquam posse, sed illas semper, & perpetuo validas, & efficaces existere, ac fore, suosque plenorios effectus sortiri, & obtinere, ac in omnibus inviolabiliter observari debere, nec etiam sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, derogationibus, vel aliis contrariis dispositionibus etiam per nos, & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac Sedem prædictam in genere, vel in specie quomodolibet, etiam Apostolica auctoritate factis, & faciendis comprehendi, sed semper ab illis excipi, & quoties illæ emanarent, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac etiam de novo sub quacumque posteriori data per Guardianum & Fratres Domus Ordinis hujusmodi pro tempore existentes quandocumque eligenda concessas esse, & fore, eisque suffragari. Sicque in præmissis per quoscumque Judices Commissarios, & Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de latere legatos, & vicelegatos judicari, & definiri debere, nec non irritum, &

ina-

inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, auctoritate nostra decernas. Non obstantibus priori voluntate nostra, aliisque præmissis, & fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris nostri, qua probibetur, ne quævis Ordinum Mendicantium Fratres in aliqua Civitate, vel quocumque alio loco ad inhabitandum loca de novo recipere, seu hactenus recepta de novo mutare præsumant, absque dictæ Sedis licentia speciali, facientes plenam, & expressam de hujusmodi probibitione mentionem, ac Lateranensis Concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a jure permissis, fieri probibentis, aliisque Apostolicis, necnon in Provincialibus, Synodalibus, & universalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus dicti Ordinis juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis contrariis quibuscumque, ut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi vel aliis beneficiis Ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum litteras impetraverint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem, & decretum, vel aliter quomodolibet sit processum; quas quidem litteras, & processus habitos per easdem, ac inde sequuta quæcumque ad primo dictam Ecclesiam volumus non extendi, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem beneficiorum aliorum præjudicium generari, & quibuslibet aliis privilegiis, & indultis generalibus, vel specialibus quorumcumque tenores existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in eisdem litteris mentio specialis. Proviso quod propter concessionem, & assignationem per te faciendas potestas, si eas fieri contigerit primo dicta Ecclesia debitis propterea non fraudetur obsequiis, sed ejus congrue supportentur onera antedicta. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incaruationis Dominicæ MDCV. *Kalendas Novembris, Pontifitatus nostri anno* 1. *Loco ✠ Plumbi. V. Capitostus.*

Hanc etiam ob causam arcem his' temporibus fere dirutam, *sancti Cataldi* dictam, anno MDCCXXIX. Cœnobio adnectere SS. Domino Nostro BENEDICTO XIV. eodem anno urbis Episcopo, visum est, id postulante Josepho Maria de Forosempronii tunc Domus Guardiano, nunc vero Sacræ Congregationis Indulgentiarum, & Reliquiarum Consultore, viro de sua religiosa sodalitate non uno solum nomine merito, etiamque amico nostro, qui Eminentissimi Præsulis auxilio fretus, debitas ad id facultates obtinuit, piorumque eleemosynis auctis & perpolitis hortis, opus felici exitu absolvit. Locus est hujus generis amœnitatis, ut intuentium animis religionem simul ac oblectamentum conciliet, qua re viri nobiles, litterisque addicti præcipue, viam acclivem, quæ ad collem ducit, parvipendentes, vespertinas inibi dierum horas, cum animi solatio & levamento transigunt. In Ecclesia requiescunt in Domino corpora religiosorum Virorum Antonii Mariæ de Monte Prandonum Missionarii Apostolici, Philippi de Rapaniano, non semel Provincialis Ministri, Cherubini de Piscaria item Provincialis, Vincentii de sancta Victoria Presbyteri, & Philippi de Monte Veteri laici, de quibus suis temporibus erit mentio. In Provincia sancti Francisci apud Montem Subasium, uno ab Assisiensi urbe lapide, Conventus iisdem exstruitur, Ecclesiam S. Mariæ ad Nives Canonicis S. Rufini elargientibus, ab Antonio Cappelletto Perusino, quem etiam legitur iisdem ædificasse hoc anno Conventum D.P. extra oppidum Panicalis, diœcesis Pientinæ in eadem Provincia, titulum sanctæ Crucis præseferentem. Acquirunt item iidem Patres Domum S. Antonii Abbatis M.P. extra Trebium oppidum Umbriæ, Spoletanæ diœcesis, Juris Patronatus Abbatialis

Idem Cœnob. auctum, & instauratum.

Antonius Maria de Monte Prandon. Capuc.
Philippus de Rapaniano.
Cherubinus de Piscaria Cap.
Vincentius de S. Victoria.
Philippus de Monte Veteri.
Conv. Capucc. Montis Subasii Assis. & Panicalis.
Ex Archiv. PP. Capucc. Urbis.
Trebii Capucc. Conv.
Ibidem.

Ecclesiæ sancti Æmiliani. At anno MDCXV. Maffejo Cardinali Barberino Spoletanam Ecclesiam regente, is, qui postmodum universalem Ecclesiam rexit, non numeris omnibus absolutum Cœnobiolum evertunt, aliudque sub iisdem solo, & titulo ad D. P. extra Pagum magis commodum exstruunt. Alteram habent in Corsica ad medium milliare prope Terram Episcopatus Marianæ diœcesis, sub titulo sanctæ Mariæ de Gratiis; Et Domum alteram non procul a Barolo in Apulia, Barensis Provinciæ, & Tranensis diœcesis, Incolarum eleemosynis exstructas.

Conv. eorumdem Episcopatus, & Baroli. *Ex eod. Archiv.*

Conv. Canegattini PP. Convent. *Monum. MSS. auth. eorumdem.*

XXXII. Sua etiam loca Patres Conventuales hoc anno acquisivisse comperimus. In Siciliensi namque Provincia, & in Agrigentina Custodia Cœnobium sub sancti Francisci auspiciis, in oppido Canegattini Joannem de Naro hoc eodem anno ædificasse, Tossinianus, & MS. autographa affirmant. Hinc miramur, cur Pyrrhus, a Philippo Bonanno Oppidi Domino, una cum Dominicanorum Domo constructum proferat anno MDCXIII. Ecclesia ordinatæ structuræ ac celaturæ, plures Sanctorum Reliquias possidet, quarum clavem alteram Universitas servat, Sanctarum Ursulæ, Venneræ, Placidi &c. Est hic marmoreum, ac porphyreticum sepulcrum de Domo Justiniana, ibique floruit M. Joannes Barba candidæ comitatis vir, & M. Marcellus a sancto Philippo, Messanæ olim studiorum Regens, sacras litteras callens. Situs optimus fabricis, ac officinis pulcherrimis, ac commodis suffultus. Loci autem sanctæ Mariæ de Angelis, *quem nimis solitarium a Marchione Jeracii Fratribus fuisse hoc anno concessum*, Rodulphus scribit, mentionem apud ceteros non invenimus. Circa hæc tempora locum quoque sibi construunt in oppido Boni Habitaculi in Regno Neap. Capacii diœcesis, sanctissimæ Trinitati dicatum, oppidi Populo expetente, & præcipue Cæsare de Avalos, Vasti, & Piscariæ Marchione, qui sex ducatos quolibet anno pro sua pietate solvebat, ut sodales oleum pro lampade sanctissimi Sacramenti comparare possent. In ipsa autem Neapolitana urbe eorumdem Patrum Conventualium Reformatorum, similiter circa hæc tempora exstructum est Cœnobium sanctæ Luciæ de Monte nuncupat. in Valle Regali a parte meridiana infra fines Civitatis, via publica, muris undique circumdatum, & viridariis vallatum. Centesimo jam elapso erectum memoriæ traditur ab data Constitutione Sixti V. anno tertio sui Pontificatus, ubi §. 1. dicitur, quod *annis jam pluribus retroactis, Seraphici Patris Regulam exactius sequi cœperunt, nonnullaque loca Neapol., & in Siciliæ Regnis acceptarunt*. §. vero 3., *& nihilominus exceptis dumtaxat Domibus, & Conventibus Urbis, & Civitatis Neapolitanæ* &c. Ecclesia vero sub invocatione sanctæ Luciæ Virginis, & Martyris constructa recolitur. Super ostium præcipuum Ecclesiæ insignia conspiciuntur Dominorum familiæ de Grisonibus, & de Brancaleonibus, a qua secundum partem terræ, vel dimidiatum solum antiquiores Patres donatum asserebant. Nostra autem ætate Patres Discalceati Alcantarenses Domum habitant. His quando, quibusque cum circumstantiis fuerit concessa, suo loco dicemus. Monasterium sancti Josephi Typherni sororum Tertii Ordinis incœptum anno MDXXXVI., quum esset hoc anno omnibus numeris absolutum, Episcopus in festo sancti Andreæ benedicit Ecclesiam, consecrat Aram maximam, ibi primum facit sacrum, eligitque primam Abbatissam sororem Benedictam Nieri in Mariottellis Viduam. Curam Monialium mandat Ludovico Gallo Conventuali, qui eam multis annis exercet. At eo absente, sæculari cuidam Presbytero regimen est demandatum. Benedicta deinceps sanctitate fulgens a Christo Domino visibili annulo desponsari meruit, & post obitum ejus ex tumulo suavissimus odor exalabat.

Joannes Barba. *Ibidem.*

Marcellus a sancto Philippo.

Conv. Jeracii. *Rodulph. lib. 2. in Prov. Sicil. in Cust. Mess.*

Conv. eorumdem Boni Habitaculi. *Eadem Monum. MSS.*

Conv. S. Luciæ de Monte Neap. *Ibid.*

Monast. Typherni Tertii Ordinis. *Monumen. MSS. Prov. S. Franc.*

Benedicta Nieri. *Ibidem.*

XXXIII.

Anno Christi 1554.	Julii III. an. 4. & 5.	Caroli V. Imp. an. 35. & 36.	Religionis Minorum anno 347.

XXXIII. Dum Patribus Conventualibus in Tuscia hoc ipso tempore vir eximius Magister Clemens Thomasinus Florentinus, sacri Concilii Theologus præerat, ejus opera Clarissæ Monasterii sanctæ Mariæ vulgo *del Giunchetto* extra oppidum Castilionis Aretinæ diœcesis, vetustate satiscentis intra mœnia translatæ, Magno Etruriæ Duce, Cardinali Carpensi Ordinis Protectore, Aretino Antistite, Civibusque Castilionensibus suffragantibus, præcipue vero Hospitalis sancti Spiritus de Urbe Rectore, & quibusdam Sororibus Monasterii sancti Salvatoris, die 11. Julii, septem supra triginta præfatæ sancti Salvatoris Moniales ingressæ sunt, & una cum prioribus Virginibus sanctæ Claræ Regulam sunt professæ; quam ob causam sancti Salvatoris suppresso titulo, sub vocabulo ejusdem sanctæ Claræ usque ad hanc diem locum inhabitant, sub jurisdictione tamen Episcopali. Aliud inibi tertii Instituti Monasterium existit sub Observantium Regimine, cujus Waddingus ad ann. quo fuerat exstructum, meminit.

Monast. Castilionis Aret. *Monumen. MSS. Prov. Tusc. Gonz. in Provin. Tusc. Mon. 21.*

Vuadd. ad ann. 1450. nu. 43.

XXXIV. Apud Ameriam antiquissimam Episcopalem urbem in Umbria, Virginibus quibusdam propriis in Domibus Deo dicatis, tertiumque Ordinem profitentibus data Domus, in qua simul his temporibus habitare cœperunt; Inibi etiam piæ feminæ terrenis contemtis divitiis, ex eleemosynis ostiatim acquisitis sibi alimoniam parabant. Processu temporis, juxta Tridentini leges, jussuque Amerini Antistitis, clausuræ perpetuò sunt addictæ. Piorum sumtibus, & præcipue Violantis Farnesiæ, ejusque consanguinei Marchionis Riani, Monasterium sibi eleganti forma exstruxere, ubi sub sanctæ Elisabethæ auspiciis XXV. Moniales secundam Regulam profitentes inhabitant. Iisdem sacris Virginibus secundi Instituti Rosciani, sive Rusciani, quæ Civitas est in Calabria, Archiepiscopatus, simulque principatus titulis insignis; aliud Monasterium exstructum, quod tamen directioni Ordinarii subest, & a Constantio tunc temporis Roscianens. Archiepiscopo sanctæ Claræ dicatum legimus. At ex MSS. illius Provinciæ ad nos recens missis, ex Actis illius Urbis Archiepiscopalis Archivi, & ex Spond. Ciaccon. cæterorumque operibus satis, superque liquet, Archiepiscopalem Rossanensem Ecclesiam fuisse hoc anno moderatam a Jo: Baptista Castanea, qui exin nomine Urbani VII. fuit ad supremam Pontificiam dignitatem evectus, non vero ab Archiepiscopo Constantio, ut in iisdem veteribus codicibus falsò legitur. Obierunt hoc in loco magna nominis fama posteritati relicta, Virgines duæ, Agnes cujusdam Silvestri de Græcis Roscianen. Patritii filia quæ in oratione assidua, meritisque clara, senio confecta, evolavit ad Sponsum. Teresia altera fuit ex nobilibus de Martuciis, & Sancti Felicis nata, quæ vitæ sanctimonia magnum Ordini attulit ornamentum, ut ad annum MDCXLIV., quando ejus beata mors contigit, Deo favente, narrabimus. Gonzaga de his trium mulierum Cœnobiis, nec verbum quidem fecit in egregio suo opere de Seraphicæ Religionis origine, quod sane multum nobis affert admirationis. Margaritæ a Sabaudia votis satisfacturus Antonius a Lucemburgo Briannensium, atque Legnejanorum, Comes in Gallia ædem SS. Annunciationi dicatam, & pro Monialibus designatam suis sumtibus prope Legnejum, Tullensis Diœcesis, suique juris oppidum exstruendam, omnibusque numeris absolvendam, curavit. Quam constructionem quidem Pius IV., & Pius V. accepto tulerunt, concedentes, ut ejusdem ædis de Annunciatione Sorores quibuscumque privilegiis fruantur, quæ sui prædecessores eisdem elargiti sunt. Solemni ritu die XIV. Martii Ecclesia Minoritarum de Funchal, quæ urbs est Episcopalis sub Archiepiscopo Olissyponen. Insulæ Maderæ in Africa, consecrata est a Domino

Monast. Clariss. Ameriæ. *Monum. MSS. Prov. S. Franc. Ex arch. S. Isid. Arm. 1. n. 23. f. 9.*

Monast. Clariss. Rosciani. *Monum. MSS. Prov. Calabriæ ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 23. fol. 422.*

MSS. Prov. Calab. ad nos recens missa Spond ad ann. 1590. §. 20. Ciacc. in Vit. Urb. VII. Ughell. & alii.

Alia MSS. hujus Prov. recens miss.

Agnes Silvestri. *MSS. cit.*

Teresia de Martuciis. *Ibidem.*

Monasterium Legneii. *Gonz. in Prov. Franc. Paris. Mon. 31. MSS. auth. ex Arch. S. Isid. Arm. 1. n. 51. fol. 75.*

Ecclesia Min. de Funchal consecrata. *Hist. Prov. Portugall. fol. 677. col. 2.*

no Sancio de Trusillo, Episcopo e Canariis Insulis adveniente, qui etiam sacris oleis duas nolas e ritu inunxit.

Ambrosius de Civitella Vestinis Cladem prædicit. *Gonz. p. 3. Prov. S. Ang. Con. 16.*

XXXV. Populis Vestinis Capitanatæ Provinciæ in Regno Neapolitano B. Ambrosius de Civitella prophetico spiritu e suggestu eorum direptionem, excidiumque olim prædixerat, nisi pœnitentia correpti ad Dominum reverterentur; quod tandem hoc anno die sanctæ Magdalenæ sacro venisse legitur. Tunc Vestini recordati sunt, quod sæpe numero inter concionandum ea mala Christi Servus prænunciabat. Historiam multi narrant, inter quos Gonzaga, & ex eo Melissanus, qui tamen minus vere scribit, Ambrosium anno MCCCCLXXVI. e vivis in Cœnobio Campibassi decessisse, quod quidem Cœnobium, eodem Gonzaga Teste, anno MDIX. nondum erat exstructum. Hac de causa Baretius mavult, Ambrosium obiisse anno MDLI. cui verosimiliori sententiæ adhærere non dubitamus.

Barett. lib. 3. cap. 64.

Imolensis Conventus sodales quoddam legatum respuunt.

XXXVI. Fratribus Conventus Imolensis a quodam Joanne Philippo Mantuano Imolensi universarum sui rerum anno MDXXVIII. institutis hæredibus, sed pro sui debito ritu solemni renunciantibus Monti Pietatis urbis ejusdem, & quibusdam præscriptis in Cœnobii favorem eleemosynæ titulo conditionibus, Pontifex justam conventionem confirmat.... *Ex commissi Nobis &c.* XIX. *Octob.*

Archiv. Vatic.

Indulgentia pro sodalitate SS. Sepulcri. *Ex Biblioth. S. Isid. lit. H. n. 338.*

XXXVII. Itemque ad SS. Locorum venerationem augendam, Romæ Archiconfraternitatem, & per universum Christianum Orbem Confraternitates sub sancti Sepulcri titulo institui posse facultatem largitur, plenariam criminum universis iis fidelibus indulgentiam concedens, qui ad institutionis hujusmodi litterarum interfuerint publicationem: *Pastoris æterni* &c. XXV. *Augusti* in Regesto. Verum tamen, & quod has institutiones nemo vidit, saltem per Regiones Italiæ, præter eam quæ adhuc viget apud Januam celebrem urbem, cujus Confratres eleemosynis ingentibus Christianos omnes Principes æmulantes accurrunt, ut magis magisque erga eadem SS. Loca augeatur veneratio. Hanc ob causam S. M. Innocentius XI. datis litteris anno MDCLXXXII. die XI. Martii, quo fuit sodalitas instituta, iisdem perampla spiritualia privilegia concessit. In favorem vero, & ad instantiam Incolarum Burgi Varalli Vallis siccidæ, in Ecclesia ejusdem Oppidi PP. Conventualium quamdam Capsam retineri ad colligendas eleemosynas pro constructione, seu reparatione Capellarum illius sancti Montis annuit, datis litteris Episcopo Novariensi, ut in Reg. *Exponi nobis* &c. *die* XXVIII. quas anno sequenti iterum examinatas cum a Julio, tum a Paulo successore dicemus.

Privilegium pro Monast. Consten. Regis Poloniæ. *Ex Arch. S. Isid. Arm. 1. n. 9. fol. penult.*

XXXVIII. Demum Sigismundus Augustus Poloniæ Rex Clarissarum Monasterium Constense privilegiis ditat, & tributis exonerat, sequentis tenoris regio dato diplomate: *Sigismundus Aug. Dei gratia Rex Poloniæ. Significamus præsentibus litteris quo &c. interest universis relatum nobis esse nostris Virginum Vestalium tertii Ordinis sancti Francisci in suburbio Civitatis nostræ Constensis apud templum Fratrum Minorum de observantia degentium, Deoque Famulantium exigi.... ab eis, & extorqueri census annui ex fundo debitum, quam ibi possident numero grossos decem septem sossi, quem ut vocant grossos septem. Quia vero metuunt, ne quid postea novarum exactionum in illarum domum, aut hortum statuatur Nobis diligenter earum nomine supplicatum, ut domum illarum, & hortum, quem possident, & inhabitant ex gratia, & munificentia nostra regia immune, & ab omnibus oneribus, & censibus, tam nostris Regiis, quam etiam civilibus liberos esse pronunciaremus. Quia vero nihil e Regia benignitate dignitas, quam Deo famulantes Personas quovis beneficio*

nescio promovere; Domum, & hortum dictarum Virginum, quos hactenus possident, ac inhabitant, de voluntate, & munificentia nostra Regia, ac liberalitate ab omnibus, & singulis ex aeternis nostris Regiis, & Civilibus Costensibus institutis, & instituendis, tam ab omni Jurisdictione absolvendas, eliberandas, ac emittendas, duximus, prout absolvimus eliberamus, & emittimus; eamque domum, & hortum illarum, quemadmodum, & Virgines omnes praefatas immunitati libertatique, & jurisdictioni ecclesiasticae more aliarum personarum spiritualium, & Domorum, & possessionum quarum sunt ex gratia Regum ejusmodi prerogativa, & liberalitate donata temporibus perpetuis adscribimus. Quocirca vobis generoso, & famato Alberto Barnkonski Capitaneo, Proconsulibusque, & Consulibus Civitatis nostrae Costensibus, tum & aliis quarumcumque exactionum Regni nostri praefatis, ac eorum vicegerentibus, innotescimus id praesentibus litteris modernis, & pro tempore existentibus mandantes serio, & severe quatenus Deo dicatas Virgines, & illarum possessiones omnes praefatas, uti praemissum est, in ea ipsa libertate nostra, ac prerogativa absolutoria, quam ipsis eam & domui hortoque ipsarum benignitate, & irrevocabiliter concessimus, conservetis, & teneamini conservare, & tueri omnino ab aliis faciatis temporibus perpetuis, & in aevum pro gratia nostra, & severa animadversione regia aliter facere non ausi harum testimonio litterarum, quibus sigillum nostrum est appensum. Datum Lublinii, die sancti Matthiae Apostoli, Anno Domini MDLIV. *Regni nostri* XXIV. *Joannes Prscrebski R. Pol. Vice-Cancellarius.*

ARGUMENTUM.

Julius III. Summus Pontifex fatis cedit, itemque Marcellus II. quibus Paulus IV. sufficitur. Jacobi Augusti Thuani in eos, & in Franciscanos obloquentis calumniae deteguntur, & redarguitur Zacharias Boverius. Generalia PP. Capuccinorum celebrantur Comitia. S. Petrus Alcantarensis Discalceatorum Familiae Fundator, Romam proficiscitur, ubi obedientiae Magistri Generalis PP. Conventualium subjicitur. Bernardus Cosin, & duo sodales Anonymi martyrium subeunt. Praeclari tum ex Observantium, tum ex Capuccinorum coetu Confessores decedunt, quos inter Seraphinus de Monte Granario succedit. Viri etiam docti alteri decedunt, & florent alteri. Clemens Monilianus Generalis Minister, Inquisitor, & Commissarius Apostolicus instituitur. Dignitates Ecclesiasticae conferuntur. Agitur de unione Provinciarum Principatus, & Terrae Laboris, & de divisione illarum Burgi, & Cantabriae. Virorum, & mulierum plura exstruuntur Coenobia. Plura etiam Privilegia Pontifex Ordini largitur.

I. HOc anno diem obivit extremum x. Kal. Aprilis (IX. Kalendas martii scribit Thuanus) Julius III. Summus Pontifex, qui, ut ait Panvinius, ei caeteroquin infensus, *ad arcendos Podagrae intollerabiles cruciatus, quum imprudenti Medicorum consilio novis se in victu praeceptis munisset, incidit in febrem, quae initio neglecta, paulatimque aucta, eum tandem intra paucos dies Romae in Vaticanis aedibus exstinxit.* Huic Marcellus Cervinus (non Fani, ut idem Thuanus) sed in *Monte Fano* Auximanae Dioecesis *in Piceno* natus, quem Cardinalis Carpensis pluribus distractus negotiis, socium habebat in Ordine nostro moderando, die nona Aprilis, cum ingenti omnium laetitia in Pontificatu successit: Quo tamen apoplesia correpto, post

Julius III. & *Thuan. lib. 15. hist. sui temp.*

Marcellus II. cedunt fatis. *Thuan. ibid. Panv. Ciac. & alii in actis Pontif. Vvadd. ad ann. 1542. nu. 19.*

Paulus IV. Summus Pont. Thuan. lib. 17. ad ann. 1560.

Thuan. ibidem lib. 15.

post dies xxii. fatis cedente, Joannes Petrus Caraffa, quem Thuanus Gasparem Contarenum perperam vocat, Neapolitanus, die xi. Maij, Pauli IV. nomine assumto, Pontifex Maximus renunciatur. Julii III. acta quodammodo redolentia sæculi mores, recensitus Thuanus passim maledictis carpit. *Scribit enim Julium in eo, quem sibi nobili secessu paraverat (Villa ea est extra portam Flaminiam Urbis,* Julia *nuncupata) reliquam fere vitam a negotiis vacuam, cum amicis sui similibus, inter ludos, aleam, comœdias, & quæ talia comitari amant, sacro fastigio indigna oblectamenta, continuatis nocti diebus transegisse*: Ad quæ confirmanda convicia, non eo, quod ex Panvinio superius retulimus, mortis genere defecisse refert, sed longe alio, quo minus vere cæteri defecisse affirmant. Ex iisdem ergo innominatis a Panvinio, quum ait in editione Lovanii: *sunt qui dicunt, Balduinum ipsius Julii fratrem potiundi Camertium Oppidi æstuantem pigrum senem adegisse, ut promitteret, se de ea re in Consistorio, quam primum relaturum. Pontificem vero, ubi cunctos adversari suæ sententiæ vidit, rem procrastinando distulisse, & ne consistoria habere ab importuno fratre cogeretur, languorem finxisse, cujus, quo majorem fidem faceret usitatis cibis abstinuisse, aut parcius, quam pro more sumpsisse; ex eaque vitæ ratione per ridiculam simulationem commutata, morbum serio contraxisse, qui eum jam* lxvii. *annum egressum brevi tempore assumpserit*. In hac inquam editione bono auctori non Panvinium, sed eos, quos Panvinius innominatos refert, quod, & fecit Oldoinus, sequi placuit; quum tamen in editione Veneta apud Michaelem Tramenzinum mdlxii., in altera Italico Sermone conscripta, quæ Venetiis similiter anno mdclxiii. apud Joannem Mariam Turrinum, & Joannem Petrum Brigoncium, & in aliis itidem isthæc non legatur fabella. Quapropter suspicari licet, quod eventus Marcelli II. tunc Cardinalis febre correpti, & Eugubium proficiscentis, ne Balduini Pontificis Fratris Camertium Ducis creationi assentiretur, Julio falso tribuatur. Paulum etiam IV. a superbia dehonestat, illum videlicet, quem universi, qui de eo scribunt *ab omni vanitate, atque ostentatione alienum affirmant*, ut luculentius ad annum, quo diem clausit extremum, narrabimus. Et Marcelli II. dum acta recenset, ejus vitio, cum Petro Suavi vertit, quod magnam quamdam genethliacæ artis fiduciam, haberet, qua sibi summum Pontificatum, de quo palam locutus fuerat, & in quo postea diuturnitatem, rerumque, quas acturus erat successum spopondisset; in quibus ab inopinato vitæ exitu illico se delusum agnoverit. Sed Thuanus cæterosque suos socios oblocutores mendacii convincit Cardinalis Pallavicinus, & Marcelli vita anteacta, quæ summis Christianæ Reipublicæ impensa negotiis, in quolibet curriculi sui vestigio nonnisi prudentiam, maturitatem, animique soliditatem ostendit; & quod in narrationibus de brevi ipsius Pontificatu editis, ne una quidem vocula deprehendatur, quæ hanc laudem offuscet; tum etiam epistola *Seripandi*, Salernitani Archiepiscopi ad *Camajanum*, Fesulanum Episcopum ix. Maji, anno mdlv. data. In ea namque Epistola is narrat, quod cum sæpius intento animo res a Cervino gestas recoluisset, hanc secum ratiocinationem habuisse: Si *Cervinus ad Pontificatum adspirabat, & simul ita se gerebat, omnium mortalium hebetissimus erat: si apicem illum ascendere hic curabat studio virtutis, non tam homo erat, quam Angelus humana specie indutus*. Illi nimirum ea ætate quadrabat, quod olim de *Catone* dicebatur: *O te felicem Marce Porti, a quo nemo audet quidquam inhonestum petere!* Atqui post longissimam cum *Cervino* familiaritatem, quo pacto potuisset ita ratiocinari *Seripandus*, si palam ille, ut pro certo *Thuanus* assumit, per astrologicas observationes Pontificatum

Pontifices relati a calumniis vindicantur.

Palavicin. lib. 13. histor. Conc. Trid. cap. 11.

Ep. Seripandi ad Camajanum.

Qualis probitatis Marcellus II.

sibi

sibi prædixisset? Denique Thuani calumniam refellunt Scriptores Illustres, qui *Marcelli II.* sanctitatem prædicant *Sadoletus*, & *Bembus* Cardinales in epistolis ad ipsum datis; *Paulus Manutius* in ea, quam ad ipsum pariter scripsit epistola; *Onuphrius* in ejus vita; *Bzovius*, & *Spondanus* in Annalibus ecclesiasticis; *Orlandinus* in historia Societatis Jesu lib. 15. *Theodorus* Bibliander adversæ communionis Auctor; *Latinus Latinius* in litteris ad Episcopum Cracoviensem, *Jacobi* Cardinalis nomine, v. Kalendas Maij 1555. datis; *Josephus Silos* in Historia Clericorum Regularium; Antiqua Historia Lauretanæ Domus Cardinalis *Belarmini* manu descripta, quam apud se habere ait *Oldoinus* in Additionibus ad Ciaconium; *Sylvester Petrasancta* in vita Cardinalis *Belarmini* &c. Observatione dignum est quod de ipso, præter alia jam relata, scribit Onuphrius Panvinius in ejus vita: *Ea simplicitate, qua privatus cum esset, edebat, bibebatque, sive privatim, sive publice convivaretur, Anagnostem in mensa, qui sacros libros, aut SS. Patrum scripta legeret. Post longum in Prandio silentium, recordatus aliquando ea Hadriani VI. Papæ verba: Romano Pontifice nemo est miserabilior, conditione ejus nulla miserior. Totius enim vitæ lætitia, & felicitas amaritudo est: Cathedra Romani Pontificis est spinosa, iter undique consertum aculeis, pondus tantæ molis, ut robustissimos premat, & confringat humeros; manu mensam percutiens dixit: non video, quomodo, qui locum hunc altissimum tenent, salvari possint.* *Panvin. in vita Marcelli II.*

II. Verum ad Julii egregia facinora revertentes, quibus brevi spatio quinquennii pontificatus operam dedisse Ciaconius, Oldoinus, idem etiam Panvinius, cæterique narrant, ea luculenter ostendunt, non ita profecto *vitam sacro fastigio indignam transegisse*, ut oves a Domino sibi concreditas curare, ac pascere prætermiserit. Et quoniam etiam Franciscanum Institutum inter oves hujusmodi sibi præcipue concreditas sanctissimus Pontifex permaxime diligebat, ejus primævam perfectionem apostolico zelo intendens, etiam extraneos in Observantiæ regularis Visitatores Apostolicos desiderare sese professus est, hujusmodi alienigenas sine passione, sine ullo respectu efficacius acturos fore sibi persuadens. Sincerius autem informatus, quod viri commodo equitatu incedentes, licitas vitæ commoditates non abhorrentes, continuum chori laborem, cæterasque Franciscanæ vitæ durities, ac mortificationes, strictissimasque leges, ac earum interpretationes, & dispensationes prorsus ignorantes, nec abusus, siqua essent, possent perfecte cognoscere, nec radicitus evellere, nec veras necessitates a palliatis distinguere, nec tandem prætensum sanctæ Reformationis negocium ex integro promovere, a proposito recessit. Hac de re clarum testimonium exhibuit Franciscus Zamora quondam Procurator Generalis Ordinis, in suo ad Cardinales Apologeticon, quod in Archivi Aracœlitani Regestis legitur. *Panvin. Ciac. Oldoin. cæterique citati.*

III. Ex his ergo etiam conjicere licet, num Julius ita vitam a negociis vacuam transegerit, ut nulla ei fuerit de pontificio suo ministerio cogitatio; quiquid Thuanus blateret, qui si ex corruptis fontibus putridam aquam hauriens tam audaci animo Pontificum Romanorum honori detraxit, nil profecto mirum si Franciscanorum honori non pepercerit. Ait siquidem Francisco Belle-foresto & quibusdam aliis arridens, quod Metensis urbs in Lotharingia, quæ ab anno MDLII. Francorum Regi subest, quum hoc anno * a Cæsareis copiis obsidione premeretur, *detecta fuit Franciscanorum Metensium conjuratio a Cæsarianis corruptorum, ut urbem proderent. Synodus illius Ordinis Meti indicta erat, ad quam ex omnibus Orbis partibus delecti confluere debebant, eo colore milites Monachorum habitu introducere, & quasi dolia vino plena in tantæ multitudinis alimoniam adveherent, arma iis inclusa in urbem* *Thuan. lib. XI. & lib. XIII.* *Belle-forestus in Histor. Gall. ad hunc ann.* * 1554. scribit August. Calmet. Turpis in Franciscanos calumnia.

 in-

inferre decreverant: quo facto Theodonis villæ præsidiarii, positis loco idoneo prope Metim insidiis, ante urbem venturi erant, contra quos procul dubio erat nostros magno numero exituros: & ita exhausta per nostrorum eruptionem urbe, introducti a Franciscanis milites ad arma clamaturi erant, & portis occupatis, eos qui in insidiis latebant, excepturi: quibus conjuncti, quod reliquum nostrorum in urbe erant, facile oppressuri essent. Sed quia observatum a nostris fuerat, quemdam ex conjuratis Franciscanorum sæpius ad hostes Theodonis-Villam commeare, suspicione inde oborta, comprehendi hominem placuit, qui tormentis subjectus rem ut erat aperuit: exemploque insigni illo patuit, vulpina plerumque consilia, ac teterrima monstra Religionis obtentu dissimulari. De eo, ac consciis mox, ut meriti erant supplicium sumtum est.

IV. Nimis arduum, fatemur ingenue, quibusdam videri fortasse poterit, hac ætate narrationem hujusmodi nota falsitatis inurere;at pro nostro munere, ac debito obloquendi veritati operam nostram desiderari non patiemur, ut Metenses illius ævi Sodales e tam enormi perduellionis scelere vindicentur. Fortasse cuidam ex Minoritis Meti tunc commorantibus hoc facinus venit in mentem: *at quod a Synodo Ordinis indicta, ad quam ex omnibus Orbis partibus delecti debebant confluere,Fratres proditionis occasionem arripuerint*, hoc est mendacium, quod parvi momenti est detegendum, ac refellendum. Ex actis namque Ordinis liquido compertum habemus,dumtaxat anno MCCXLVIII. ipso adhuc Ordine pubescente, Metis Generale Capitulum celebratum esse; quum autem apud nostros similes conventus solum e sexennio in sexennium, statutis legibus, indici consueverit, atque anno MDLIII. alter Salamanticæ, alter vero anno MDLIX. Aquilæ in Vestinis celebratus fuerit, non est cur Metis hoc anno haberetur. Neque *Franciscanorum* nomen Conventualium familiæ Patres hoc eodem anno sua Generalia Comitia Metis celebrasse, nobis boni auctores possunt innuere, quia illa designatis annis MDLIII. & MDLIX. Genuæ, & Assisii celebrata sunt. Capitulum autem Generale Patrum Capuccinorum hoc anno ab Eusebio Anconitano illius familiæ generali Præfecto, viro non uno nomine laudando, indictum, non Metis in Lotharingia, quo nondum Capuccini domicilium fixerant, sed Firmi in Picœno celebratum est. Quo ergo fundamento cum recensitis Thuanus nixus hoc facinus Minoritis possit tribuere, Lectoris esto judicium. Utinam auctor cæteroquin doctissimus, rectius de Romana Fide, deque Christiana caritate sentiret, & fons hic Belle-foresti turbidus cæteris etiam aquas non ministrasset.

Calumniæ deteguntur.

Chronolog. Ord. Michael. Ang. de Neap. ad ann. 1248.
Gub. Tom. 2. ad eumdem an.
Wadd. ad eumdem ann.
Auctores citati.
Ex Archiv. PP. Conv. Urbis.
Rodulph. lib. 2. fol. 245.
Capitulum Generale Capuccinorum.
Bover. ad hunc ann. n. I.
Belle foreft. cit.
Calmet in hist. Lotharing. ad hunc ann.
Fleury in hist. Gallia ad hunc ann.
Bover. cit. §. III.

V. Sed ut ad historiam redeamus,Eusebius in memorato sui Sodalitii Firmano Capitulo Minister Generalis iterum salutatus, præcipuam dedit operam, ut ejusdem Instituti Concionatores, qui verbum Divinum curiosis, vel quæsitis ornamentis disseminabant, ab inani proposito, præscriptis pœnis, desisterent. Decrevit præterea, majorem temporis præsulatus partem in Cœnobio Romano transigere, non juxta Boverii assertum, ut *commotos vortices* confringeret, neque ut *contorta* a præcipua Ordinis familia solam unionem Sodalium exoptante retundere valeret *tela*, sed ut ea, una cum iisdem Observantibus, promoveret, quæ ad Dei gloriam, Ordinisque pacem viderentur conferre: Hæc erat profecto sententia optimi Præsulis, hoc religiosissimorum virorum judicium, qui noverant, *quam noxium esse solet*, ut ait Gregorius, *si unitas desit bonis*, atque ipsa veritate docente, omne regnum divisum desolatum iri. *Utinam non adfuisset*, dicam cum Isidoro, *eorum divisio, quos prius amoris vinculum colligavit*. An non, dicerem iterum cum Waddingo ad Zachariam: an non religiosissimæ, atque inclitæ sobolis Capuccinorum acta, tam mirabilia recenseri poterant absque tanta integræ, & numerosæ Familiæ inju-

Zacharias Boverius redarguitur.

Greg. lib. 31. moral.
Matth. 12. Luca. 11.
Isid. lib. Ethymolog.

injuria? An non horum ortus explicari, si non præmittatur in spiritu vehementi tam magnæ multitudinis miserabilis interitus, sed & felices Ordinis progressus, & nobilissimum incrementum longa illa serie ingentique voluminum mole explicari potuit, absque perpetua admixtione alienæ offensionis: non adeo deprimendi alii, ut tu extollaris; exilis illa gloria, quæ aliorum acquiritur contumelia. Vera illa laus est, quæ non indigne quæritur, sed propriis meritis tenetur. Libuit fraternam, mitemque hanc quærimoniam hic opportune præmittere, per quam satisfactum iri cupimus quærelis Observantium, monitosque facere Capuccinos Patres, ita nos rerum suarum historiam aggredi, ut in ipso narrationis vestibulo universum procul fecerimus contentionis studium, & partium æmulationem. Quæ in Dei gloriam cedunt, & Franciscanum nomen attollunt, æquo omnium nostrarum Congregationum affectu scribimus; nulli suas glorias invidemus; per universam nostram historiam hucusque inoffenso decurremus pede, nulli offensionem præbentes, omnibus debitum ministrantes obsequium. Sed ut nostram prosequamur historiam.

VI. Cum sanctus Petrus Alcantarensis Cauriam ingrederetur, quo versus superiori anno diximus contendisse, urbis Episcopus Didacus Henriquetius, simulque germanus ejus, Nivensis Comes Viro Dei summopere addicti, ipsius audito proposito, ædiculam exhibent non longe ab oppido sanctæ Crucis Cepollensis distantem, ubi arctissimo sibi, ac socio exstructo tugurio, orationi, atque contemplationi perpetuo vacans, nedum mentis, verum & corporis sublimes raptus non semel in dies patiebatur. Verum Comes amicus, qui ne Petri consuetudine privaretur, studiose cum suis in eodem sanctæ Crucis oppido fixerat domicilium, atque etiam Episcopus, qui familiaribus, iisque frequentissimis,cum Viro Dei solabatur colloquiis, id solitudinis cupidissimo non afferebant, quod cœleste expetebat solatium. Animarum etiam infidelium, cum Gentilium in Indiis, tum in Europa Hæreticorum conversionis percupidus, eo maxime tempore, quo lutherana lues in Germania grassabatur, ne sibi soli viveret, ad easdem regiones proficisci cogitabat, cui proposito arridens Omnipotens, ut Romanum Pontificem adiret, indidit inspirationem, quam Michaelem socium latere non sinit. Loco ergo, ubi sanctificatus pro suis meritis fons est ad repellendos morbos salutaris, nobilibusque, quos memoravimus Germanis Fratribus Cauriæ communicato consilio, debitis cum facultatibus, nec sine ingenti labore, Michaele comeante, ad Urbem venit, sacraque loca perlustrat. Ordinis autem Præfecti, ad quorum aures itineris hujusmodi causa pervenit, quamvis etiam ejus virtutum, & sanctimoniæ rumor pervenisset, scientes, quod vivendi genus diversitas animorum sæpissime secum fert divisionem, ut unionem in Ordine tuerentur & pacem, non eo hilari vultu Virum Dei sunt amplexi, quo decebat. Ille tamen magis, magisque altissima virtute proficiens, hos ipsos duros Præsidum mores, & objecta libenter pertulit, Deoque obtulit. Inde ad Pontificis pedes provolutus, ut exoptatam gratiam imploraret, supplicem libellum exposuit. Semel atque iterum supplicanti Julius annuit, indulsitque, ut posset & eos recipere, qui ad hujusmodi vitæ genus fuissent vocati, simulque Cœnobium, quod opportunum sibi videretur, sub obedientia Magistri Generalis Patrum Conventualium exstruere. Julius Magnanus, qui sapientissime res illius familiæ tunc temporis moderabatur, hunc novum sibi subditum humanissime amplexatus; tum suis patentibus litteris pontificio conjunctis Diplomate, eum in Hispaniam mox redeuntem munivit. Diploma ab illo diversum quod ad ann.MDLIX. erimus producturi, sic incipit: *In Christo sibi carissimo fratri Petro de Alcantara,* refor-

S. Pet. Alcant. actorum narratio prosequitur. *Marchес. in vita S. Petri. Monum. MSS. Prov. S. Joseph.* Cœnobiolum sibi construit.

Animarum Infidelium conversionem affectat.

Romam proficiscitur.

Ad Pontificem accedit.

Ad Conventualium obedientiam transit.

Initium literarū Patent. S. Petro exhibit.

reformatæ vitæ Ordinis Minorum Conventualium: frater Julius Magnanus Placentinus, Doctor Theologus, ac totius Ordinis Minorum Conventualium Generalis Magister, salutem, & pacem a Domino æternam, &c.

Bernardus Cosin M. in Indiis. *Gonz. in Prov. S. Evang. in Cust. S. Salvat. Wadd. Catal. MM. Baret. lib. 1. cap. 69. Artur. ad diem 19. Feb.*

VII. Propositum interim Petri Indias adeundi Franciscanus alter exequitur, Bernardus Cosin, cujus patriam, non docent historici, quemque primum extitisse verbi Dei seminatorem apud Chichimecas populos colentes Dœmones, & deprædantes homines, universi affirmant, qui ejus acta recensent. Is ergo hoc anno, non MDLXXXV. ut scribit Arturus, a quibusdam Indis amicis comitatus, vel potius divino Spiritu ductus, eaque excelsa montium loca (quæ nova ab Hispanis nuncupatur Cantabria) non sine laboribus, periculisque conscendens, remotissimam, & asperrimam regionem ingreditur. Inde abscendens, obvios habuit quosdam ferinos accolas, qui mox tendentes arcus, ab emissis in illum sagittis Dei mirando nutu repercutiuntur. Bernardus autem ad Vallem usque progressus, cui nomen *de Guardiana*, ibi sedulo ac strenue saluti animarum incubuit; ac tamdem meritis, & apostolicis laboribus clarus, pro Christi fide a Barbaris interemtus, martyrii palmam obtinuit.

Alii duo Anonymi MM. *Iidem qui sup.*

VIII. Eadem in regione & hoc eodem anno alii duo Minoritæ, quorum nomina in Cœlo scripta sunt, alter presbyter, Clericus alter, Bernardi vestigia per asperos illos montes, & efferas gentes prosequentes, pro Christo ab iisdem Chichimecis sunt occisi, quorum prædicatione, constantia, & morte Christi doctrina apud imanes populos clarere cepit. Gloriosos Martyres præclari Confessores sequuntur. In Cœnobio Complutensi sancti Didaci Antonius de Aranda *de Duero* in Castella veteri claudit extremum diem. Vir erat contemplationi passionis nostri Redemtoris adeo intentus, ut pedes sacra Palæstinæ loca invisere non formidaverit; inibique moram per quosdam annos agens, composito volumine, eadem loca descripsit. Inde ad propria reversus, iterum, iterumque Provinciæ Ministerii munere summa cum laude functus est. Maria Austriaca Imperatrix, & Joanna Portugalliæ Princeps Caroli V. nata, quarum moderabatur conscientias, eum veluti Patrem diligebant, & tamquam Sanctum reverebantur. Monachii in Bavaria ultimam diem etiam obiit Joannes Winxlerus, qui Norimbergæ, Ulmæ, Campiduni, & Meningæ in Algoja se imminenti Lutheri hæresi, disputando & prædicando, fortiter opposuit, vitamque suam manifestis periculis exposuit: anno MDXXV. Meningæ, & anno MDXXVI. Ulmæ a rebellibus subditis ejectus. Anno MDXL. Guardianus Landisusi, & postea Provinciæ Argentinensis Minister Provincialis electus: bis Definitor Generalis Ordinis, Vir insignis, ob suam doctrinam, & animarum zelum *Algojæ Apostolus* nuncupatus. Lucas de Nari Sacerdos, Patrum Capuccinorum familiæ Alumnus, natione Siculus, humilitate sublimis, cæterisque virtutibus præstans, ac præsertim divinarum rerum contemplatione clarus, in qua inter plærasque a Deo revelationes acceptas, scribunt, Dœmones, collecto inter se se conventu, e Religione Tyrones quoscumque Siculæ provinciæ expellere decrevisse. Is protinus hac de causa eorum Præfectos per Epistolas monens, non parum saluti adolescentum prosuit. Quam ob rem in eum tantum extitit Sathanæ odium, ut sæpe Virum Dei dejiciens e gradibus, & semel cum Gitilmannæ moderaretur Cœnobium, ex alto Templi culmine in terram allisum, cruribusque propterea confractis, a Cruci affixo Domino consolari meruit. Colico etiam dolore cruciatum S. P. Franciscus invisit, cujus auxilio fretus, quum trajiceret alveum cum naufragii discrimine, se ad alteram fluminis ripam statim delatum conspicit. Urceolos vitreos ad suam restitutos integritatem; paralysi mulierem laborantem signo Crucis sanatam; sanatum etiam puerum cum morte colluctantem Lucæ meritis, Boverius, & alii cum eo referunt.

Antonius de Aranda. *Cornejo Par. 6. fol. 271.*

Jo. Winxlerus. *Ex MSS. auth. Prov. Bavar. Menologium 10. Maii. Chron. Germ. P. Fortun. Hueb. Martyrol. P. Leonis Wolff.*

Lucas de Nari Capuc. *Bover. ad hunc ann. §. XI. Palecc. in vitis Viror. illustr. Capuccin. fol. mihi 45. Flores Seraph. Tom. 2. fol. 146.*

IX. Apud

IX. Apud Rhegium in Calabria Matthæus ex Caramantinorum sobole in eadem urbe natus (alter ab eo, qui olim ex Observantium familia extitit Rossanensis Episcopus) eidem sodalitati Capuccinorum ascriptus decessit. Is tanto cum studio virtutes, & præcipue humilitatem coluit, ut ad sacrum Subdiaconatus Ordinem promotus, ad ulteriores constanti animo, quantum in se fuit, promoveri, renuit. Orationi, atque contemplationi addictus, maxime in Dominicæ passionis recolendis mysteriis, tam assuetus fuit, ut nil aliud videretur perpetuo cogitare; quod lacrymantibus oculis facile, quamvis coacte, sæpissime consuevit ostendere. Multis prodigiis servum suum Deus dignatus est decorare, præsertim eo, quo quemdam fabrum lignarium e Templi culmine lapsum Matthæus primæ saluti protinus restituit. Corpus tumulatum suavem odorem effudit; quibus indiciis quantæ sanctimoniæ fuerit, satis superque licet arguere. Bonaventuram item Rheginum ejusdem Instituti laicum Scriptores memorant, ægrotorum famulatui tantopere addictum, ut cibum, somnumque, illis inserviens, sæpissime sibi eripuerit; Quo factum est, ut viro virtutibus ornato postulanti numquam Deus gratias denegaverit. Fertur, post mortem, quum ei justa a sodalibus persolverentur, apparuisse corpus nive candidius, & odore suavissimo flagrasse, ad quem proinde certatim concurrentes populi, divinas laudes non desinebant persolvere. Tertium referunt Joannem Candelam, qui laicus professione, e familia Observantium sanctitate clarus, ad illam migravit Capuccinorum, & quinque supra septuagesimum annum agens, Rhegii ortum, simulque occasum agnovit. Prædictione diei obitus, cæterisque signis, Deus servi sui sanctitatem ostendit. Dominicus item a Molochio, de quo Sacerdos, qui, obitu instante, suam generalem, ut dicitur, audivit confessionem, testatus est, nulla eumdem læthali culpa labefactatum reperiisse; eadem in urbe Rheginensi mortuus est. Antonium Siculum laicum Romæ, ubi decessit, curæ ægrotorum præfectum, a caritate, & patientia non uno nomine commendandum. Leonem Veronensem Tyronum Magistrum etiam memorant mirandam excolentem in corpore austeritatem. Demum Petrum Clodiensem laicum nonagesimum secundum annum agentem inter cæteros æque primum, cum ætate, tum in regularibus observandis muneribus. Auctor Viridarii Seraphici ex menologio Franciscano inter hos numerat Ægidium de Turre apud Aquam Spartam in Umbria defunctum, quod tamen anno MDLVIII. contigisse, savente Deo, videbimus. Menologium etiam Franciscanum cujusdam Angeli Senensis ejusdem Capuccinorum Instituti memorat, aitque, hoc anno Bononiæ decessisse; verum tamen hunc esse eumdem cum Angelo Saonensi, qui Æsii obiit, & de quo sequenti anno, non est cur dubitemus.

Matthæus Rheginus Capuc. *Bover. cit. §. 6. Paloc. cit. fol. 48. Flor. Seraph. To. 2. fol. 316.*

Bonaventura Rheginus Capuc. *Bover. cit. §. 19. Paloc. fol. 5. Flor. Seraph. To. 2. fol. 354.*

Joannes Candela Capuc. *Bov. ibidem §. 18. Flor. Seraph. To. 2. fol. 357.*

Dominicus de Molochio Capuc. *Bover. cit. §. 23. Flor. Seraph. To. 2. fol. 447.*

Antonius Siculus Cap. *Bov. cit. §. 9.*

Leo Veron. Cap. *Flor. Seraph. To. 2. fol. 100.*

Petrus Clodien. Capuc. *Auct. Virid. Seraph. Tom. 1. fol. 135. Menolog. Franc. 27. Junii. Flor. Seraph. To. 2. fol. 356.*

X. Extinctis in hoc sacro Sodalitio tot præclaris luminibus, aliud fulgentissimum sydus exortum est in Picæno, Seraphinus natus in Monte Granario Firmanæ dioecesis oppidulo, quod VII. M. P. ab eadem urbe distat, anno secundum Pallocium, MDXLIV.; quam tamen sententiam non ita consonam video veritati, si altera Boverii vera est, qua hoc anno ejus in religiosam familiam ingressum constituit. Nomen ei fuit in Baptismate *Felix*, habuitque Patrem Hieronymum cæmentariæ artis fabrum, matrem Theodoram humili natam genere, qui cum gravi præmerentur inopia, Felicis pueri operam cuidam Agricolæ locant, a quo armentorum illi custodia commendata est. Dum grex pascitur, Felix orationi, atque contemplationi solitariis in locis vacans, animum ad divina attollebat, jejuniisque præterea tribus per hebdomadam diebus corpus affligens, solo pane & aqua erat contentus. Adolescens factus, & parente orbatus, a fratre natu majore domum revocatus est, ab eoque admi-

B. Seraphinus de Monte Granario Capucc. dat nomen. *Ex Process. Beatificat. Bover. ad hunc ann. n. 24.* Pallocii mendum

mirabili patientia duram perpessus est sævitiam. Interea de vita, & moribus Capuccinorum a quadam pia puella *Ludovica* nomine, verius tamen cœlitus edoctus, ad eosdem accedit, demisseque a Præside postulat, ut Religiosæ ascribatur Familiæ, cujus votis annuentibus Patribus, Felicis in Seraphini commutato nomine, sacro habitu indutus est. Nullum erat eo tempore abstinentiæ, ac religiosæ mortificationis genus, quod in illo Fratres desiderarent, adeo ut in ipso tyrocinio quamplura consummatæ virtutis exempla prælucerent, quæ alios ad virtutem accenderent. Aucta vero in dies religiosæ vitæ perfectione, clarioribus argumentis Serafini sanctitas patuit, quemadmodum, suis locis, Deo favente, referemus.

Casildis Calderonia. *Monum. MSS. Prov. Burgen. Gonz. in eadem Provin. Burgen. Mon. 6.*

XI. Apud Monasterium sanctæ Mariæ de Bretonera Veroladi, provinciæ Burgensis florebat Casildis Calderonia, cujus elogium Gonzaga his verbis contexuit: *adjicere libet, admirandæ religionis sororem Casildem Calderoniam, cujus humilitas, atque in perferendis infirmitatibus patientia incredibiles fuere. Cum supplex a Deo Optimo Maximo petiisset, ut pœnas pro excessibus in Purgatorio dandas sibi in hac vita infligere dignaretur: igne sacro, qui a pedibus, ad humeros usque serpens, eam omnino consumpsit, tacta, nunquam vel subtristis visa est, nec aliquid aliud suavius, aut jucundius aliquando tulit.*

Elisabetha de sancto Hieronymo. *Gonz. Prov. Portug. Mon. 5. Hist. Portug. Emman. de Spe lib. 5.*

Elisabetha, sive Isabella de sancto Hieronymo, cujus Gonzaga meminit, minus vere tamen scribens, Mariæ de Plagis sororem extitisse, & Villæ Regiæ Marchionum legitimam filiam; cui opinioni, etiam Arturus adhæret. Verum tamen est, quod ex altera clarissima sobole suam traxit originem, ut Emanuel de Spe in historia Seraphica Portugallensi testatur; qui etiam cum recensitis narrat, hanc præclaram Virginem obitus sui horam prædixisse, & ex Monasterio Santarensi, sive Santarenensi, omni virtutum genere ornatam ad Sponsum evolasse. In Monasterio sanctæ Claræ Florentiæ

Veronica de sancto Petro in Balneo. *Wadd. ad ann. 1512. §. 32.* Catarina Barbolana. *Monum. MSS. Prov. Tusciæ.*

xxvi. Julii Christo Sponso animam reddidit Veronica de sancto Petro in Balneo, de qua Waddingus; & Pistorii Catharina Barbolana ex Comitibus Montis Acuti, quæ, Achille de Panciaticis conjuge mortuo, tertio ascripta est Instituto, sub quo sanctissimam vitam transegit. Senio inde morboque confecta, eam proximam morti adjudicantibus non credidit, donec illud mirandum signum ardentis facis apud Montem Acutum a sancto Parente Francisco pro unoquoque suæ stirpis mox morituro alumno apparuisse audiret. Tunc Sacramentis Ecclesiæ refecta, dierum, & meritorum plena obdormivit in Domino.

Petrus de Ayala Episcop. Compostel. *Act. Consistorial. Arch. Vatic. Rodulph. fol. 534.*

XII. Brevi spatio temporis, quo extitit Julius hoc anno superstes, Petrum de Ayala Episcopum præfecit *Ecclesiæ Compostellanæ in Provincia novæ Galiciæ* (quam Paulus III. die xiii. Julii anno mdxlviii. in Episcopalem erexerat) vacan per obitum bon. mem. Petri Gomen., datis eisdem litteris xv. Kal. Januarii, quarum initium: *Apostolatus officium*, quem unicum hoc eodem anno ex Ordine Minorum fuisse creatum Antistitem, acta consistorialia testantur.

Auctor Viridarii corrigitur. *Tom. 1. part. 3. cap. 5. in serie Episc.*

Errat proinde auctor Seraphici Viridarii scribens, memoratum Petrum anno sequenti; hoc vero Petrum de Turre ad Rivi de Plata, Joannem Salamantinum ad novæ Galleciæ, Gasparem Rodericum ad Montis Marrani, & Guillelmum Petum ad Sarisburiensem regendas Ecclesias fuisse lectos.

Revocationem privileg. personalium Pont. confirmat.

XIII. Julius item, Clemente Moniliano Ministro Generali instante, litteras Julii II. confirmans, quascumque *personales*, ut ajunt, *gratias* Fratribus concessas, Præsulibus Ordinis inconsultis, irritas atque nullas dixit, ex litteris: *Exponi nobis*. Erat namque monstrum ea ætate videre quosdam Minoritas, etiam ex Observantibus, Procerum, quibus erant a sacris Consiliis, patrocinio fretos, loculos habere; sacras cum Fratrum, tum sæcularium per-

so-

sonarum confessiones excipere, a casibus, quos sibi Prælati servaverant, iis etiam renuentibus, absolvere; alia item similia patrare; quibus malis opportuno parato pharmaco, prudentissimus Monilianus finem imposuit. Egit etiam, ut recens unio iterum facta Provinciarum Principatus, & Terræ laboris ab eodem Romano Pontifice firmaretur, de qua re sequens extat Cardinalis Carpensis Protectoris Ordinis monumentum: *Rodulphus Pius miseratione Divina Episcopus Tusculanus S.R.E. Cardinalis de Carpo, totius Ordinis sancti Francisci Protector &c. Fidem facimus, & testamur, qualiter summus Pat., & D. N. D. Julius divina providentia PP. III. vivæ vocis oraculo nobis facto confirmavit, & approbavit unionem duarum Provinciarum, videlicet Terræ laboris, & Principatus, justis, ac rationalibus de causis factam, & executioni demandatam, suæ Sanctitatis auctoritate, & de consensu omnium Patrum Vocalium, Guardianorum, Vicariorum, & Discretorum earumdem Provinciarum capitulariter congregatorum a R. P. F. Clemente de Monelia Ordinis Minorum de Observantia Generali Ministro, cassando, & annullando omnia acta scripta, aut pacta ad præfatam divisionem spectantia. Quinimo Sanctitas sua mandat, & præcipit omnibus Prælatis, & Patribus utriusque nationis, Terræ scilicet Laboris, & Principatus sub pœnis privationis omnium actuum legitimorum, exiliique a dicta Provincia ipso facto incurrendi, ut de cætero nullo modo loqui audeant, ut medio Fratrum, sæcularium, aut Ecclesiasticorum Tribunalium divisionem dictæ Provinciæ directe, vel indirecte procurare præsumant; in quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas fieri, & per Secretarium infrascriptum subscribi, sigillique nostri jussimus, & fecimus appensione muniri. Datum Romæ in ædibus nostris, die 1. mensis Januarii* MDLV:, *Pontificatus ejusdem SS. D. N. anno* V.

Unio Provinc. Principatus, & Terræ laboris. Decret. Card. Protect.

Ex Regest. Aracæl. Cism. fol. 174

Quum autem Burgensis, Cantabriæque Provinciarum divisio sub Andrea Insulano Generali Ministro, non anno MDLI., ut scribit Gonzaga, sed MDLII. auctoritate Apostolica facta, nondum executioni demandata fuisset, hoc anno Francisco Zamorensi Ministro Generali expetente, sequentes monitoriales litteras Cameralis auditor dedit: *Franciscus Albericus de Rachaneto Prothonotarius Apostolicus, SS. D. N. Papæ ejusque Camerarii, nechon Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, Romanæque Curiæ Judex ordinarius, sententiarum quoque, & Censurarum in eadem Romana Curia latarum Apostolicarum, universalis, & in hac parte Judex, & exequutor ad infrascripta deputatus. Universis, & singulis locorum Ordinariis, & Generalibus Ministris, Guardianis, Prioribus, & aliis Fratribus Ordinum Minorum de Observantia nuncupatorum, omnibusque aliis, & singulis, quorum interest, intererit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum salutem in Domino, & nostris hujusmodi, immo verius Apostolicis, firmiter obedire mandatis. Noveritis quod alias a felicis recordationis Julio Papæ III. emanarunt, ut nobis sufficiens extitit facta fides per documenta coram nobis exhibita litteræ Apostolicæ in forma Brevis, sub annulo Piscatoris, hujusmodi = Julius Papa III. ad perpetuam rei memoriam. Cunctis Orbis Provinciis, disponente Domino, præsidentes ad ea libenter intendimus, per quæ personæ quælibet, præsertim regulares, & divinis obsequiis sub regulari habitu mancipatæ, semotis perturbationibus universis, in pacis, & quietis amœnitate sedulum, & quietum Altissimo reddere valeant famulatum, & iisque præterea proinde ordinata fuisse noscuntur, ut firma perpetuo subsistant, libenter cum a nobis petitur, Apostolici muniminis firmitatem. Sane pro parte dilecti filii moderni Ministri Generalis Ordinis Fratrum Minorum nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias postquam ipse per tunc Visitatores, & Guardianos, & forsan alios*

Ex Regest. Aracæli. Ultram.

Fra-

Fratres Provinciæ Burgen. dicti Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, juxta morem ejusdem Ordinis plene informatus, quod sub Provincia ipsa Cantabriæ Vizaimi nuncupati, & Castellani, & forsan diversarum aliarum linguarum ipsius Ordinis professores comprehendebantur, & propter eorum diversos mores inter eos tam in electionibus de Provinciali, & Guardianis ipsius Provinciæ prò tempote faciendis, quam alias diversæ controversiæ, & dissensiones continuo vigebant, ad pacem, & tranquillitatem Provinciæ hujusmodi, & illius Personarum conciliandam, habita prius desuper deliberatione matura, in Capitulo Provincialis Burgen., de communi omnium Fratrum consensu statuerat, & ordinaverat, quod ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus Cantabriæ, & Castellani ipsi alternatis vicibus in Ministrum Provincialem ipsius Provinciæ, & in tunc expressorum Conventuum Ordinis, & Provinciæ hujusmodi Guardiani eligerentur. Itaque de Triennio, quo Castellanus in Ministrum Provincialem profiteretur, unus Cantaber Guardianus Burgen. esset, & e contra; cum statutum, & ordinatio hujusmodi licet Apostolica authoritate confirmata fuissent ad sedandas, & removendas controversias, & dissensiones ipsas nihil proficere dignosceretur, & in dies inter Fratres Provinciæ odia, & inimicitiæ pullularent; Idem Minister Generalis inimicitiis, & controversiis ipsis aliam viam intercludere intendens, Provinciam ipsam in duas Custodias, unam videlicet Cantabrorum, & alteram Castellanorum pro duobus Custodibus, uno videlicet Gantabro, & altero Castellano, ad hoc, ut unusquisque in sua Custodia, & natione permaneret, & ambo sub Ministro Provinciali, alternatis vicibus, ut profert, eligendo existerent, dividere proposuisset, & Cantabri ipsi divisionem ipsam approbare pertinaciter recusassent, & ab divisionibus, ac inimicitiis ipsis obviandum alia essent adhibenda remedia; verisimileque crederetur, quod si pro ipsa in duas distinctas partes, seu Provincias divideretur, dissensiones, & controversiæ ipsæ penitus cessarent; idem Minister Generalis, habita ipsius desuper maxima consideratione, ne in eo se acceptatorem personarum præberet, Provinciam prædictam in duas, videlicet unam etiam Burgensem Castellanorum, & alterâm Cantabrorum nuncupandas Provincias, seu partes, tam sua ordinaria auctoritate, quam ad id sibi per nos concessâ facultate divisit, & separavit, unicuique ex divisis Provinciis, seu partibus hujusmodi, quæ sibi justistitia & æquitate mediante, videbantur convenire, tribuendo, ac etiam, juxta morem ejusdem Ordinis, singulis Provinciis, seu partibus ipsis singulos Ministros Provinciales præfert, ac nonnulla alia ad Capitulum, electionem, ac Provinciarum ipsarum bonum, & spirituale commodum, & partem spectantia ordinavit, prout in patentibus litteris seu instrumentis publicis, vel aliis scripturis desuper confertis plenius dicitur contineri: pro parte præfati Ministri Generalis nobis fuit humiliter supplicatum, ut posteriori divisioni, & separationi, ac profectioni prædictis pro illarum subsistentia firmiori robore Apostolicæ confirmationis adjicere, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui singularem, & præsertim religiosarum personarum quieti, & commoditatibus libenter consulimus, præfatum Ministrum Generalem a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a jure, & ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, necnon litterarum, seu instrumentorum, vel scripturarum hujusmodi veriores teneret, ac primo dictæ Provinciæ situationes, confines, & vocabula præsentibus pro expressis habentes, hujusmodi

sup-

supplicationibus inclinati posteriores divisionem, & separacionem, ac praefectionem, & ordinationem praedictas, ac prout illas concernunt omnia & singula in litteris, seu instrumentis, ac scripturis hujusmodi contenta, & inde secuta quaecumque licita camen, & honesta, auctoritate Apostolica, tenore praesentium ex certa scientia, ac de Apostolicae potestatis plenitudine confirmamus & approbamus, ac illas perpetuae firmitatis robore adjicimus, ac omnes & singulos, ad quos id spectat & spectabit, cujuscumque status, gradus vel conditionis fuerint, & quacumque etiam Ecclesiastica, vel mundana fulgeant dignitate, vel excellencia, ad illorum observacionem perpetuo teneri, & ad id censuris, & poenis Ecclesiasticis, ac etiam pecuniariis, cogi, & compelli posse, & debere; necnon divisionem, separationem, & ordinationem hujusmodi valere, sic quavis auctoritate fungentes Judices, & alias personas, sublata eis, & eorum cuilibet quavis alicer judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere, irritum quoque & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari definimus; omnesque & singulos tam juris, quam facti, ac etiam solemnitatum forsan ad id requisitarum, & non observacarum defectus, si qui forsan intervenerint, in iisdem supplemus, & nihilominus pro potiori eautela praedictam provinciam Burgen. in duas alias, juxta morem ejusdem Ordinis Provincias, seu partes, unam videlicet Cantabrorum, alteram Castellanorum nuncupandas pro duobus illarum Ministris Provincialibus ad eorum regimen, alias, juxta eorum morem, respective praeficiendis, de novo separamus, & dividimus. Quocirca dilectis filiis Curiae Causarum Camerae Apostolicae Auditori, & Burgen., ac Segobien. Officialibus per praesentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios litteras praedictas, & in eis contenta quaecumque, ubi, & quomodo opus fuerit, ac quoties desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, ac omnibus & singulis, quos illae concernunt in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant litteras, & in eis contenta hujusmodi plenum effectum sortiri, ac quoscumque, quos ille, ut praefertur, concernunt, eis pacifice frui, & gaudere, non permittentes, eos seu aliquos ex eis desuper contra illarum tenorem quomodolibet indebite molestari, contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & poenas Ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias arbitrio suo moderandas, & applicandas, appellatione postposita, compescendo. Ac legitimis super iis habendis servatis processibus, censuras, & poenas praedictas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii Papae VIII. praedecessoris nostri de una, & Concilii Generalis de duabus dictis, dummodo non ultra tres, & aliis Apostolicis, ac Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, ac primo dictae Provinciae, & Ordinis hujusmodi, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alias roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis eidem Provinciae, & illius Superioribus, & personis, ac quibuscumque aliis, sub quibuscumque tenoribus, & formis concessis, approbatis, & innovatis, quibus omnibus illorum veriores tenores, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscumque &c., aut si aliquibus communiter, vel divisim ab Apostolica sit sede indultum, quod interdum suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non sufficienter plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum facientes de indulto hujusmodi mentionem. Datum Romae apud san-

sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die vigesima quinta Januarii MDLII. *Pontificatus nostri anno secundo. = Post quarum quidem harum Apostolicarum litterarum præsentationem, & receptionem nobis, & per nos, us præmittitur, factas, fuimus pro parte moderni Ministri Generalis dicti Ordinis Fratrum Minorum principalis debita cum instantia requisiti, ut ad executionem dictarum litterarum Apostolicarum procedere dignaremur, juxta traditam, seu directam per eas a Sede Apostolica nobis formam. Nos nunc Franciscus Judex, & executor præfatus, attendens requisitionem hujusmodi fore justam & rationi consonam, volentes mandatum nobis in hac parte directum reverenter exequi, ut tenemur; idcirco auctoritate Apostolica nobis in hac parte directa præfatas litteras Apostolicas, huncque nostrum processum, ac omnia in eis contenta vobis omnibus supradictis intimamus, insinuamus, & notificamus, ac ad vestram, & cuilibet vestrum notitiam deducimus, & deduci volumus per præsentes; vosque omnes, & singulos supradictos, quibus præsens noster processus dirigitur, tenore præsentium requirimus, & monemus primo, secundo, & tertio peremptorio comuniter, vel divisim, ac vobis, & vestrum cuilibet in solidum, in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub infrascriptis sententiarum pœnis distincte præcipien., mandan., quatenus infra sex dierum spacium, a die notificationis præsentium vobis, seu alteri vestrum fact. immediate sequen., quorum sex dierum, duos pro primo, duos pro secnudo, & reliquos duos dies vobis universis, & singulis supradictis pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica assignamus, sinatis dictum Dominum modernum Ministrum Generalem dicti Ordinis Fratrum Minorum præinsertis litteris Apostolicis, ac in eis contentis quibuscumque uti, frui, & gaudere, nec permittatis eumdem per locorum Ordinarios, seu alios quoscumque, quominus illis uti, frui, & gaudere possit, juxta illarum formam continentium & tenorem aliquomodo molestari, perturbari, seu aliquod impedimentum præstare. Quod si forte præmissa omnia, & singula non adimpleveritis, seu distuleritis, contumaciter adimplere, mandatisque, & monitionibus nostris hujusmodi non parueritis realiter, & cum effectu, nos in vos omnes, & singulos supradictos, qui culpabiles fueritis in præmissis, & generaliter contradictores quoslibet, & rebelles, ac impedientes eumdem dominum Ministrum Generalem, vel ejus Procuratorem super præmissis in aliquo dantes auxilium, vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis quæsito colore, vel ingenio cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existat, ex nunc, prout ex tunc, & e contra singulariter in singulos, prædicta sex dierum canonica monitione præmissa, excommunicationis in Capitula, Conventus, & Collegia quæcumque in his forsan delinquentia, suspen. a divinis, ac in ipsas, & ipsorum delinquentium, & rebellium Ecclesias, Monasteria, & Cappellas interdicti &c. sententias ferimus in his scriptis, & etiam promulgamus; Vobis vero Reverendissimis, & Reverendis Patribus Dominis Archiepiscopis, & Episcopis, Prioribus præfatis dumtaxat exceptis, quibus ob reverentiam vestræ pontificalis dignitatis deferimus in hac parte, si contra præmissa, vel ipsorum aliquod feceritis, seu fieri mandaveritis per vos, vel submissas personas quovis quæsito colore, ex nunc prout ex tunc, dicta canonica monitione præmissa, ingressus Ecclesiarum interdicimus in his scriptis. Si vero hujusmodi interdictum per alios sex dies præfatos immediate sequen. sustinueritis, vos in eisdem scriptis suspendimus a divinis. Verum si præfatas suspensionis, & interdicti sententias per alios sex dies præfatos duodecim immediate sequen. animis (quod absit) sustinueritis &c. vos, & vestrum quilibet in his scriptis excommunicationis sententia innodamus. Ceterum cum ad exe-*

exequutionem præmissorum faciendam nequeamus quoad præsens personaliter interesse, pluribus aliis arduis in Romana Curia legitime præpediti negociis universis, & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Presbyteris, Clericis, cæterisque viris in dignitate Ecclesiastica constitutis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscumque, & eorum cuilibet super ulteriori exequutione dicti mandati Apostolici, atque nostri facienda, auctoritate Apostolica, tenore præsentium committimus vices nostras, donec eas ad nos duxerimus revocandas, quos nos tenore præsentium requirimus, & monemus, eisque nihilominus in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicationis pœna, quam in eos, & eorum quemlibet ferimus in his scriptis, nisi fecerint quemadmodum districte præcipiendo mandamus, quatenus infra sex dierum spatium post præsentationem, seu notificationem vobis factis, quorum sex dierum, duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies vobis pro tertio & peremptorio termino ac monitione canonica assignamus, vosque omnes, & singulos supradictos, quibus præsens noster processus dirigitur, necnon ad Ecclesias, personasque, & loca alia, de quibus, ubi, quando expediens fuerit personaliter accedant, seu accedat, ac præfatas, & præsentes litteras vobis omnibus legant, intiment, & fideliter publicare procurent, faciatis eumdem Dominum Ministrum Generalem dicti Ordinis præinsertis litteris Apostolicis, ac omnibus in eis contentis, juxta illarum formam, continentiam, & tenorem, uti, frui, & gaudere; nec permittatis, eum per locorum Ordinarios, seu alios quoscumque, quominus illis uti, frui, & gaudere possit, contra præsentium tenore indebite molestari. Et generaliter omnia, & singula nobis in hac parte commissa plenarie exequuti, juxta prædictarum litterarum Apostolicarum, & præsentis nostri processus vim, formam continen., ita tamen quod dicti Subdelegati nihil in præjudicium dicti P. Ministri Generalis, vel Procuratoris sui valeant attentare, quomodolibet in præmissis, neque in processibus per nos habitis, aut per sententias per nos latas absolvendo, vel suspendendo aliquid immutare; in cæteris, quæ eidem Domino Generali, prout in præmissis nocere possent, seu quomodolibet obesse, prædictis Subdelegatis, vel quibuscumque aliis potestatem omnimodam reservamus. Et si contingat super præmissis in aliquo procedere, de quo nobis potestatem omnimodam respuamus, nec intendimus commissionem maximam hujusmodi in aliquo revocare, donec de revocatione ipsa fecerimus specialem mentionem. Præfatas quoque litteras, & hunc processum volumus penes eumdem Generalem remanere, & non per vos, aut aliquem vestrum ipso invito detineri, contrarium vero facien. præfatis nostris sententiis volumus subjacere, mandamus copiam fiendi præmisiis eam petentibus, & habere debentibus, petentium quidem sumptibus, & expensis, absolutionem vero omnium, & singulorum, qui prædictam nostram excommunicationis sententiam incurrerint, sive incurrerit quoquomodo nobis reservamus. In quorum fidem præsentes fieri, & per nostrum Notarium infrascriptum subscribi, sigillique nostri fecimus communiri. Datum Romæ in ædibus nostris, sub anno a nativitate Domini MDLV. *indictione* XIII., *die vero* XV. *mensis Novembris, Pontificatus Sanctissimi D. N. Papæ Pauli IV. anno* I., *præsentibus ipsis Dominis Felice de Romaulis, & Desiderio Bonavena testibus ad præmissa vocatis, & rogatis. Adam de Invidia ejusdem Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Notarius.*

XIV. Eumdem Clementem præterea Generalem contra hæreticam pravitatem Inquisitorem instituit, amplissimis ad hoc munus concessis facultatibus, ut ex Diplomate .... *Cum ad nihil magis* &c. similiter eidem, bellis sævientibus, aut quoddam alio impedimento præpedito, ad Comitia Generalia Or- Clemens Monilianus Generalis Inquisitor instituitur. Aliæ eidem facultates concessæ.

sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die vigesima quinta Januarii MDLII. *Pontificatus nostri anno secundo.* = *Post quarum quidem harum Apostolicarum litterarum præsentationem, & receptionem nobis, & per nos, ut præmittitur, factas, fuimus pro parte moderni Ministri Generalis dicti Ordinis Fratrum Minorum principalis debita cum instantia requisiti, ut ad executionem dictarum litterarum Apostolicarum procedere dignaremur, juxta traditam, seu directam per eas a Sede Apostolica nobis formam. Nos nunc Franciscus Judex, & exequutor præfatus, attendens requisitionem hujusmodi fore justam & rationi consonam, volentes mandatum nobis in hac parte directum reverenter exequi, ut tenemur; idcirco auctoritate Apostolica nobis in hac parte directa præfatas litteras Apostolicas, huncque nostrum processum, ac omnia in eis contenta vobis omnibus supradictis intimamus, insinuamus, & notificamus, ac ad vestram, & cuilibet vestrum notitiam deducimus, & deduci volumus per præsentes; vosque omnes, & singulos supradictos, quibus præsens noster processus dirigitur, tenore præsentium requirimus, & monemus primo, secundo, & tertio perentorio comuniter, vel divisim, ac vobis, & vestrum cuilibet in solidum, in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub infrascriptis sententiarum pœnis distincte præcipien., mandan., quatenus infra sex dierum spacium, a die notificationis præsentium vobis, seu alteri vestrum fact. immediate sequen., quorum sex dierum, duos pro primo, duos pro secnudo, & reliquos duos dies vobis universis, & singulis supradictis pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica assignamus, sinatis dictum Dominum modernum Ministrum Generalem dicti Ordinis Fratrum Minorum præinsertis litteris Apostolicis, ac in eis contentis quibuscumque uti, frui, & gaudere, nec permittatis eumdem per locorum Ordinarios, seu alios quoscumque, quominus illis uti, frui, & gaudere possit, juxta illarum formam continentium & tenorem aliquomodo molestari, perturbari, seu aliquod impedimentum præstare. Quod si forte præmissa omnia, & singula non adimpleveritis, seu distuleritis, contumaciter adimplere, mandatisque, & monitionibus nostris hujusmodi non parueritis realiter, & cum effectu, nos in vos omnes, & singulos supradictos, qui culpabiles fueritis in præmissis, & generaliter contradictores quoslibet, & rebelles, ac impedientes eumdem dominum Ministrum Generalem, vel ejus Procuratorem super præmissis in aliquo dantes auxilium, vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis quæsito colore, vel ingenio cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existat, ex nunc, prout ex tunc, & e contra singulariter in singulos, prædicta sex dierum canonica monitione præmissa, excommunicationis in Capitula, Conventus, & Collegia quæcumque in his forsan delinquentia, suspen. a divinis, ac in ipsas, & ipsorum delinquentium, & rebellium Ecclesias, Monasteria, & Cappellas interdicti &c. sententias ferimus in his scriptis, & etiam promulgamus; Vobis vero Reverendissimis, & Reverendis Patribus Dominis Archiepiscopis, & Episcopis, Prioribus præfatis dumtaxat exceptis, quibus ob reverentiam vestræ pontificalis dignitatis deferimus in hac parte, si contra præmissa, vel ipsorum aliquod feceritis, seu fieri mandaveritis per vos, vel submissas personas quovis quæsito colore, ex nunc prout ex tunc, dicta canonica monitione præmissa, ingressus Ecclesiarum interdicimus in his scriptis. Si vero hujusmodi interdictum per alios sex dies præfatos immediate sequen. sustinueritis, vos in eisdem scriptis suspendimus a divinis. Verum si præfatas suspensionis, & interdicti sententias per alios sex dies præfatos duodecim immediate sequen. animis (quod absit) sustinueritis &c. vos, & vestrum quilibet in his scriptis excommunicationis sententia innodamus. Ceterum cum ad*

exe-

exequutionem præmissorum faciendam nequeamus quoad præsens personaliter interesse, pluribus aliis arduis in Romana Curia legitime præpediti negociis universis, & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Presbyteris, Clericis, cæterisque viris in dignitate Ecclesiastica constitutis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscumque, & eorum cuilibet super ulteriori exequutione dicti mandati Apostolici, atque nostri facienda, auctoritate Apostolica, tenore præsentium committimus vices nostras, donec eas ad nos duxerimus revocandas, quos nos tenore præsentium requirimus, & monemus, eisque nihilominus in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicationis pœna, quam in eos, & eorum quemlibet ferimus in his scriptis, nisi fecerint quemadmodum districte præcipiendo mandamus, quatenus infra sex dierum spatium post præsentationem, seu notificationem vobis factis, quorum sex dierum, duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies vobis pro tertio & peremptorio termino ac monitione cononica assignamus, vosque omnes, & singulos supradictos, quibus præsens noster processus dirigitur, necnon ad Ecclesias, personasque, & loca alia, de quibus, ubi, quando expediens fuerit personaliter accedant, seu accedat, ac præfatas, & præsentes litteras vobis omnibus legant, intiment, & fideliter publicare procurent, faciatis eumdem Dominum Ministrum Generalem dicti Ordinis præinsertis litteris Apostolicis, ac omnibus in eis contentis, juxta illarum formam, continentiam, & tenorem, uti, frui, & gaudere; nec permittatis, eum per locorum Ordinarios, seu alios quoscumque, quominus illis uti, frui, & gaudere possit, contra præsentium tenore indebite molestari. Et generaliter omnia, & singula nobis in hac parte commissa plenarie exequuti, juxta prædictarum litterarum Apostolicarum, & præsentis nostri processus vim, formam continen., ita tamen quod dicti Subdelegati nihil in præjudicium dicti P. Ministri Generalis, vel Procuratoris sui valeant attentare, quomodolibet in præmissis, neque in processibus per nos habitis, aut per sententias per nos latas absolvendo, vel suspendendo aliquid immutare; in cæteris, quæ eidem Domino Generali, prout in præmissis nocere possent, seu quomodolibet obesse, prædictis Subdelegatis, vel quibuscumque aliis potestatem omnimodam reservamus. Et si contingat super præmissis in aliquo procedere, de quo nobis potestatem omnimodam respuamus, nec intendimus commissionem maximam hujusmodi in aliquo revocare, donec de revocatione ipsa fecerimus specialem mentionem. Præfatas quoque litteras, & hunc processum volumus penes eumdem Generalem remanere, & non per vos, aut aliquem vestrum ipso invito detineri, contrarium vero facien. præfatis nostris sententiis volumus subjacere, mandamus copiam fiendi præmisiis eam petentibus, & habere debentibus, petentium quidem sumptibus, & expensis, absolutionem vero omnium, & singulorum, qui prædictam nostram excommunicationis sententiam incurrerint, sive incurrerit quoquomodo nobis reservamus. In quorum fidem præsentes fieri, & per nostrum Notarium infrascriptum subscribi, sigillique nostri fecimus communiri. Datum Romæ in ædibus nostris, sub anno a nativitate Domini MDLV. *indictione* XIII., *die vero* XV. *mensis Novembris, Pontificatus Sanctissimi D. N. Papæ Pauli IV. anno* I., *præsentibus ipsis Dominis Felice de Romaulis, & Desiderio Bonavena testibus ad præmissa vocatis, & rogatis. Adam de Invidia ejusdem Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Notarius.*

XIV. Eumdem Clementem præterea Generalem contra hæreticam pravitatem Inquisitorem instituit, amplissimis ad hoc munus concessis facultatibus, ut ex Diplomate .... *Cum ad nihil magis* &c. similiter eidem, bellis sævientibus, aut quoddam alio impedimento præpedito, ad Comitia Generalia Or- [Clemens Monilianus Generalis Inquisitor instituitur. Aliæ eidem facultates concessæ.]

 di-

dinis convocanda indulsit, ut pro Hispaniarum, Galliarum, & Flandriæ regionibus Commissarios, sive Vicarios Generales posset instituere, etiam cum Apostolica facultate, ut liquido per sequentes litteras constat... *Rodulphus Pius miseratione Divina Episcopus Tusculanus, S. R. E. Cardinalis de Carpo totius Ordinis S. Francisci Protector &c. Universis, & singulis RR. Patribus, & Ministris Ultramontanis Ordinis Min. de observantia notum facimus, & attestamur, qualiter cum SS. D. N. D. Julio Divina Providentia PP. III. exposuerimus, quod si contigerit R. P. F. Clementem a Monelia vestrum Generalem Ministrum propter bella, aut alia legitima impedimenta non posse juxta tenorem Bullæ unionis Capitulum generale intermedium celebrare pro electione Generalis Commissarii eorumdem partium ultramontanarum, quod eo casu de consilio aliquorum patrum posset præficere in singulis nationibus ultramontanis, in Hispania videlicet, Gallia, & Flandria Commissarios unum vel plures, prout eidem generali Ministro pro spirituali profectu illarum partium melius videbitur expedire, qui quidem Commissarii, non modo auctoritate dicti Generalis ordinaria, verum etiam auctoritate Suæ Sanctitatis, habeant regere, & gubernare, ac moderari dictas partes usque ad novam provisionem per eumdem Generalem Ministrum faciendam. Sanctitas Sua his justis petitionibus, ac precibus etiam nostris inclinata benigne annuit, & vivæ vocis oraculo nobis facto dictam potestatem, & facultatem eidem Generali dedit, & concessit. Quapropter ejusdem SS. D. N. P. auctoritate, omnibusque, & singulis Ultramontanarum partium Patribus, & Fratribus præcipimus sub pœna privationis omnium actuum legitimorum, & aliis pœnis dicto Ministro Generali arbitrariis, ut eisdem Commissariis, juxta supradictum modum instituendis pareant & obbediant, sicut præfato Generali Ministro parerent, quibuscumque in contrarium faciendum non obstantibus. In quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas exinde fieri, & per secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigillique nostri jussimus, & fecimus appensione muniri. Datum Romæ in Edibus nostris, die prima Januarii MDLV. Pontificatus ejusdem SS. D. N. anno quinto.*

Epist. Rodulphi Card. Protect. Reg. Cism. aracal. fol. 175. Reg. Ultram. Aracal. fol. 159.

Altera ejusdem Epistola. Reg. cit.

XV. *Rodulphus Pius miseratione Divina Episcopus Tusculanus, S. R. E. Cardinalis de Carpo, ac totius Ordinis S. Francisci Prot; Universis, & singulis Patribus, & Fratribus, tam Prælatis, quam subditis Ultramont. partium Ordinis Min. de Obs. notum facimus, & attestamur, qualiter Sanctissimus in Christo Pater, & D. N. P. Julius divina Providentia PP. III. vivæ vocis oraculo nobis facto voluit, & concessit, quod si R. P. F. Clemens a Monelia Ordinis Min. de Observ. Generalis Min. ob adversam valetudinem, aut aliud legitimum impedimentum accedere ad Ultramont. partes Hispaniam, videlicet, Galliam, & Flandriam, non valeret, quod ad dicta loca cum omnimoda ejus potestate, mittere posset Commissarios, aut Vicarios, qui non modo ordinaria dicti R. Generalis, sed ejusdem summi Pont. auctoritate, partes illas visitare, illisque Capitulis præsidere, ac omnia alia agere, & facere possit, quæ ipse Generalis Minister, si esset præsens, facere valeret. Quapropter vobis omnibus, & nostra, & ejusdem Sanctissimi auctoritate, præcipiendo mandamus, ut dictis Commissariis, vel Vicariis per dictum Generalem vestrum ad vos mittendis, sub pœnis sibi arbitrariis eamdem obedientiam, & reverentiam impendatis, quam supradicto Generali, si præsens esset, impenderetis. Non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus. In quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas exinde fieri, & per Secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigillique nostri jussimus, & fecimus appensione muniri. Datum Romæ in Edibus nostris, die prima Januarii 1555. Pontificatus ejusdem Sanctissimi D.N.D. an. 5.*

XVI.

XVI. Præter Monilianum recensitum cæteri etiam viri celebres circa hæc tempora floruerunt. Conradus Clingius, seu Klingius, Minorita, Germanus, Doctor facundissimus, Ecclesiastes Erfordiensis, ut Hæreticorum, quos scripto, & verbo ubique insectabatur, cavillis responderet (sparserant enim lecto gravi morbo decumbentem recantasse doctrinam catholicam, quam ubique ad illud usque tempus docuerat) collegit *Locorum communium Sacræ theologiæ sylvam*, opus, argumento, ordine, & varietate longe utilissimum: Summam Catholicæ Doctrinæ de omnium ferè dogmatum, & Christianæ religionis controversiis, & contrariis catholicis resolutionibus continens, Divini Verbis Ministris, in iis præsertim regionibus, quæ hæresum contagione infectæ sunt, apprime opportunum. Opus hoc ut hæreticornm dolos, & technas vetaret, & populos a se instructos in Fide roboraret, cudendum curavit Coloniæ an. MDLII. quod iterum prodiit Parisiis an. MDLXIII. *Catechismum* etiam *Romanum libris quatuor comprehensum* composuit. Prodiit Coloniæ an. MOLXX. alia insuper scripsit, quæ vel exuberantis ingenii vitio, vel hæreticorum fraude corrupta, correctione indigent, unde donec expurgentur, in Indice Romano omnia ejus opera indicantur suspensa. Florent item Alphonsus de Matrito, & Petrus dè Cornibus, cujus tamen opera desiderantur. Item Franciscus Vervoordt Provinciæ Germaniæ inferioris Minister, Concionator eloquentissimus diem clausit extremum sexto Kal. Decembris. Bonaventura Vicentinus Tertii Instituti Generalis Præfectus die xv. Maii hujus anni Nicolaum de Lanzonibus Cremonensem, ut Ordinis res bene procederent suum Commissarium Generalem instituit, quod munus recte, sapienterque ab eo gestum, anno sequenti mors importuna abripuit, turbavitque. Hieronymus Perusinus, Minorita, familiæ de Ubaldis adjunctus, recensente P. Oldoino, supra viginti annis professus est inter suos Philosophiam in Patria, & per annos duodecim in Pisana Accademia, qua in urbe hoc anno e vita migravit, posteris tradens *Plura MSS. in re Philosophica*, & *Commentarium in Aristotelem*. De hoc viro Alexander Balestrinus, Cæsar Crispoltus, & Ludovicus Jacobillus: Joannes Estelsius, Waddingo testante edidit: *Homilias in Evangelia Dominicalia in duas partes, æstivam & hyemalem distinctas*, Antuerpiæ MOLIX. *In epistolas dominicales, & festivitates Sanctorum, similiter in æstivas & hyemales* distinctas, ibid. MOLV. *In omnia evangelia feriarum Quadragesimalium*, ibidem MOLVII. Floruit etiam Petrus Fermosello Hispanus, Regularis Obs. Prov. Beticæ, qui Guardianum egit Hispalensem. Conscripsit ac edidit *Commentaria in Logicam Francisci Titelmanni*, nisi opus indistinctum sit ab alio inscripto: *Tractatus argumentationum, & solutionum in totam Francisci Titelmanni Dialecticam*, Hispali apud Martinum a Montesdoca MOLV. in 4. Primum laudat ex Wadd. Nicolaus Antonius, ejusque editionem Hispalensem hoc anno factum.

Florent. Viri Doctrina præstantes. Conradus Klingius. *Wadd. de Script. Ord.* *Biblioth. Franc.* *Natal. Alexan. Tom. 9. Hist. Eccles. Art. 2. sæc. 16* *Graveson. Tom. 7. Hist. Eccl. Colloq. 5.*

Alphonsus de Matrito. Petrus de Cornibus. Michael de Medina. *Rodulph. fol. 310. 312.* *Wadd. de Script. Ord.* *Biblioth. Franc.* Franciscus Vervoodrt. *Vvad. de Script. MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 5. n. 144. fol. 58.* Bonav. Vincentinus. *Bordon. Cronol. 3. Ord. Cap. 13.* Hieronymus Perusinus. *Oldoin. in Athen. Aug Perusin. fol. 146.* *Crispolt. in Perus. Augusta.* *Jacobill. de Scrip. Umbriæ.* Joannes Estelsius. *Vvadd. de Script. Ord.* Petrus Fermoselo. *Vvadd. cit.*

XVII. Cænobium de Navarete, Provinciæ Burgensis, Diœcesis Calagguritanæ in Hispania, fuerat olim Minoritis exstructum a Didaco Manrieuetio Legionis Regni Præfecto, & Comite de Trivinio, sub auspiciis S. Mariæ de Jesu infra limites Provinciæ Conceptionis. Hoc autem anno Ducis Nagerani (cujus dominio oppidum suberat) patrocinio, opibusque oppidanorum, qui ægre ferebant Cænobium tam longe ab eodem oppido distare, ad locum viciniorem translatum est; exinde ex Provincia Conceptionis Burgensi fuit addictum. Item in Hispaniis, prope Civitatem Lorcæ Provinciæ Cartaginensis, ac Regni Murciæ ædiculam Dominæ nostræ de Hortis fuisse Minoritis datam, ut domum sibi construerent, Wad. suo loco retulit; mendumque Gonzagæ detexit, qui scriptis Paulum II. die VI. Decembris MCCCCLXXVI. factum confir-

Conv. de Navarete. *Gonz. in Prov. Burg. Con. 10.* *Monum. MM. SS. Prov. Burg.* Conv. Lorcæ. *Idem in Prov. Cartag Conv. 10.* *Monum. MSS. Prov. Cartag.*

confirmasse; quum eo tempore non Paulus II. sed Sixtus IV. Catholicæ præsideret Ecclesiæ; fundatio ergo a Paulo anno MCCCCLXX. VI. Idus Decembris re ipsa confirmata est; at Incolis cupientibus Fratres propinquiores habere oppido, quædam nobilis mulier Vidua relicta quondam Petri Martinetii *de la Juncta*, quæ fatis cædens apud Fratres tumulari voluit, pro solo hortum cum domo obtulit, ut ea ad apte congruenterque disposita in Fratrum usum converteretur. Locum tamen minus opportunum compertum, cum alio commodiori in suburbiis ex Pauli IV. facultate commutarunt, novumque opus sub sancti Francisci nomine ex piorum eleemosynis prosecuti sunt, ut ex litteris Pontificiis hoc anno datis, incipien. *Justis petentium* compertum est. Unus erat Præsul, qui unum, & alterum Conventum moderabatur, sed recentior satis superque auctus, circa annum MDLXI. proprium cæpit habere Præfectum. In hujus templo Domini nostri Cruci affixi, & Beatæ Virginis Matris ejus sacræ Imagines frequenti veneratione coluntur. Viget etiam ibidem sæcularium hominum pium sodalitium, titulo pratiosissimi Sanguinis Salvatoris insignitum, quod non modicum affert Ordini decus, & animabus profectum. Apud etiam novæ Hispaniæ Oppidum, quod novæ Cartaginis nomen habet, Dominæ nostræ de Laureto Conventus exstruitur in S. Fidei custodia. Est autem nova Carthago (vulgò *Carthajena*) maritima Civitas, & ab Hispanis statim post patriæ istius expugnationem, in ejus urbi, quæ ab Asdrubale, ait Gonzaga, Carthaginensium Imperatore in Hispania condita est, eodemque nomine appellatur, memoriam, ædificata; tanto populosior, tantoque opulentior existit, quanto nobiliori, atque securiori portu Peruanis præ cæteris Civitatibus gaudet. Confluentibus siquidem eo tum ex Hispania, tum ex reliquo Peruano Regno, tum quoque ex occiduis omnibus Indiis navibus, diversi generis mercibus onustis, Peruani totius Regni emporium facile dici potest, omnibusque abundat, ac nihil penitus eorum, quæ ad vitæ sustentationem requiruntur desiderat. Ne igitur hujus Civitatis habitatores, qui fere omnes mercimonio intendunt, divitiis immersi, avaritiæ studerent, suique Creatoris aliquando oblivíscerentur, hunc nostri fratres apud eos Conventum erigi, perficique curarunt. Qui sane conventus, a XXV. fratribus frequentius incultus, & aliquantulum a præfata Civitate amenissimo in loco constitutus, tum civibus, tum quoque aliunde adventantibus, ob frequentia miracula, quæ ad gloriosissimæ ejusdem Virginis imaginem ibidem erectam contingunt, commendationibus existit. Subjacent demum præfato huic Conventui doctrinales quinque domus in diversis Malibuensium Indorum oppidis constructæ, in quibus Fratres Christianam doctrinam docent.

Conv. S. Mariæ de Laureto Novæ Cartag. Gonz. in Prov. S. Fid. Con.4.

Conventus Niceæ Capuc. Monum. MSS. Arch. PP. Capuc. urbis fol. 107.

XVIII. Prope Niciam sive Niceam Vediantiorum urbem Cœnobium PP. Capuccinis fundatum est, Francisco Lamberto Episcopo assentiente, qui primum posuit solemni ritu lapidem. Processu temporis Margarita e Francorum Regibus, Sabaudiæ Duce, urbis Senatu, aliisque piis personis eleemosynas, Josepho autem Calvo fundum, sancti Poncii demum Abbate Ædiculam sancti Bartholomæi, elargientibus, unoquoque tamen pro sua portione sibi loci servato dominio; factum est tandem, ut in satis commodum Cœnobium parva primum domus excreverit. Alterum Cœnobium eorumdem sanctæ Mariæ Pacis Beneventi in Neapolitano Regno, annuente Joanne *de la Casa* Archiepiscopo: Tertiæ Saponariæ in Lucaniæ Provincia, & Marsicanæ diœcesis D.P. extra oppidi Mœnia: Quartum Montis Ilcini, sive Alcinoi in Provincia Tusciæ, sub sancti Jacobi Majoris Apostoli auspiciis: Quintum Scapetiani Senogalliensis: Sextum in oppido Gradariæ Ariminensis diœcesum, Provinciæ Marchiæ hoc item anno erecta fuisse, earumdem Provinciarum acta testantur,

Conv. eorumdem Beneventi. Saponariæ. MSS. cit. fol. 23. Montis Ilcini. Ibidem fol. 86. Scapetiani. Gradariæ. Monum. MSS. cit.

tur, etsi de iis altum sit silentium apud Boverium, qui maluit calamum in Observantes Franciscanos acuere, quam pro suo munere, exactam, & integram suorum historiam mirabilem texere. Verum dum in Italiæ, etiamque in Hispaniæ partibus recensitæ domus acquiruntur, illa urbis Ambergensis Palatinatus superioris deperditur. Quum enim magis, magisque ingravescerent circa Religionem dissidia, cumque Ambergensis Senatus cum Incolis universus in Lutheri verba jurasset, tamdem etiam ipse Princeps Elector Palatinus Fridericus II. ad expulsionem Fratrum, etsi invitus, consentire oportuit quia invalescente licet per totum Palatinatum lutheranismo, Fratres tamen huc usque pientissimus, semperque vere Catholicus Princeps sua protectione defendit, prout ex hic supposito Decreto patet: *Nos Fridericus Dei gratia Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ S. R. Imperii Archidapifer, & Elector. Nuntiamus nostris Officialibus, Præfectis quibuscumque nostri Principatus Bavariæ, & omnibus aliis salutem, & nostram gratiam. Percipimus a Vener. dilectis nostris fidelibus Guardiano Observantiæ Discalceatorum * & Patribus querelas, quod sui Fratres, qui pro colligenda sancta eleemosyna pro eorum necessitate & sustentatione in terminis suæ collecturæ hisce temporibus variis injuriis, insultationibus, minis, imo etiam verberibus, affligantur, iisque invita necessariis, necnon in sua devotione, & officio Divino varia impedimenta, & contumelia inferantur, quæ omnia si ita se habeant, non immerito ipsis gravia sunt, notisque nullatenus placere possunt. Nos igitur nobis non subditos hisce monemus, & adhortamur, subditis vero nostris districte præcipimus, quatenus hos præfatos Fratres, si pro collectura suæ eleemosynæ ad vos pervenerint, in ea colligenda adjuvetis, & contra prædictas injurias, calumnias, rixas, & alias contra charitatem proximi venientes nostro nomine protegatis, & defendatis, & hoc adeo observetis, ut ipsi effectum hujus nostri mandati sentiant, & ad ulteriores querelas non compellantur. Si vero aliquis prædicto modo illis injuriose occurrent, & id vobis denuntiaretur, hunc impunitum non dimittatis; qui autem Nobis subjectus non est, & hoc nostrum edictum voluntarie exequetur, faciet nobis rem valde gratam. Nostri vero sciant expressum, & serium nostrum Mandatum sigillo nostro munitum. Datum Ambergæ feria quinta post Petri & Pauli Apostoli, tertio die mensis Julii, post Christi Domini nostri Nativitatem, anno millesimo quingentesimo quadragesimo quarto.* Idem Fridericus in Litteris ad Conventum ejusdem Ambergensis Præfectum latis, se Novatoribus iisdem strenue opposuit, & nostras pro tunc tamquam suos ad hujusmodi finem consiliarios, seu Theologos constituit, ut ex sequenti copia licet perpendere:

Conv. Ambergensis deperditur. *Ex MSS. Auth. Prov. Bavar. Archiv. Aracœlit.*

Friderici II. Bav. Ducis in Minoritas pietas. *Ex eodem Archivo.*

* *Discalceatos pro suo more vocat, non quod reipsa ex Discalceatis essent.*

Fridericus Dei gratia Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ &c. Salutem, Reverendi, Religiosi, Dilecti fideles. Quandoquidem in nupera Dieta Imperiali, Norimbergæ Congregatis sacræ Cæsareæ Majestatis Domini nostri clementissimi, Vicario, & Oratore, necnon Electoribus Principibus, & Statibus Imperii ratione Lutheranæ, ac aliarum erronearum doctrinarum, ac concionum, quæ valde jam per Germaniam invaluerunt, & per eas Christifideles in varias iniquitates circa sanctam nostram Christianam fidem inducuntur, utile, imo necessarium visum fuit, ut sine mora, & quamprimum fieri possit liberum, & Generale Concilium Germanicæ Nationis in loco commodo constribatur, & denuntietur, in quo de rebus communis Christianitatis, nostræ Sanctæ fidei, & Christianæ doctrinæ in variis locis immutatæ, & in dubium vocatæ tractetur; hinc ut quilibet Christianus sciat quomodo interea, usque ad tempus Concilii se gerere debeat, generalem Dietam Imperii, & Congressum in Civitate Spirensi ad proximum festum sancti Martini instituerunt, in quo

Ejusdem aliud in Ordinis favorem Diploma. *Ex eodem Archivo.*

quo de prædictis necessitatibus Christianitatis consultetur, & tractetur, ut in futuro Concilio eo melius, & cum fundamento nova doctrina examinata, & quid de eadem bonum, ac salutare inveniatur acceptari, malum vero repelli possit. Item etiam mandarunt, ut quilibet Elector, Princeps, & Status Imperii aliquos doctos, honestos & prudentes Viros eligat, illisque præcipiat, ut dictas Lutheri, & aliorum novas doctrinas, conciones, & libros pervolvant summa cum diligentia examinent, ex iisdem extractum faciant, bonum a malo separantes, suumque consilium apponentes, quo meliori modo ista dissidia possint concordari, & gravamina tam Ecclesiasticorum, quam Sæcularium Statuum Nationis Germanicæ tolerabili modo componi. Idque sacræ Cesareæ Majestati, vel in ejus absentia suo Vicario, & Statibus Imperii in dicta Dieta congregandis extradatur. Quia igitur super hoc speciale mandatum Cæsareum accepimus, hinc nos nostro, & nostri dilecti fratris Ludovici Electoris Palatini nomine vobis districte præcipimus, ut absque mora, & quo citius fieri possit, prædictam novam doctrinam, & præfata Statuum Ecclesiasticorum, & Sæcularium gravamina ad invicem conferatis, & quomodo circa ea revidendo, examinando, disputando, & consulendo procedendum sit, extractum cum vestro consilio omni diligentia conficiatis, nobisque in scriptis ad nostram Cancellariam Ambergensem usque ad festum Simonis & Judæ certo, & infallibiliter transmittatis, nec in hoc morosi sitis, prout, & nos desuper consultare, & prout dictum est, cum nostro judicio præsentare debemus. Confidimus, hæc fieri a vobis indubitanter. Datum Ambergæ, feria festa post Ægidii festum, anno vigesimo quarto.

Hæreticorum in Fratres petulantia.

Increscente vero violentæ sectæ rabie, Pientissimus Princeps impedire non potuit, quin dicti Fratres non solum migrare jussi, sed & insano impetu aliqui eorum per tumultuantem plebem infami cujusdam carnificis (excoriatoris) currui per vim impositi, & ad Conventum Mambergensem rapti sint. Conventus Ambergensis post hæc in Gymnasium Acatholicæ juventutis conversus est, usque dum Maximilianus I. Bavariæ Dux, & Elector Palatinatum armis recuperatum religioni Catholicæ, & Cœnobium istud Ordini pro sua pietate, & religione restituit. Docemur præterea ex Pauli IV. Diplomate, Monasterium Clarissarum S. Mariæ in Jerusalem Neapolitanum translatum alio intra illius urbis limites, auctumque fuisse sub prima regula sanctæ Claræ quod Pauli III. facultate olim sub Sedis Apostolicæ immediato imperio pro Monialibus Tertii Instituti exstructum fuerat, ut liquet ex Litteris Apostolicis, quarum initium: *Alias felicis &c.* IV. Septembris. Cum etenim Maria Longa natione Hispana de qua Waddingus, depositis sæcularibus exuviis mundo nuntium remisisset, Regulam Monasticam professa, Paulo III. Pontifice jubente, Monasterium illud sub Abbatissæ titulo gubernandum suscepit, quod sancti Cajetani consilio, & de omnium suarum Monialium assensu, primæ, atque arctiori Regulæ Clarissarum perpetua voti Religione obligavit. Cum vero Patres Reformati tunc temporis non essent in urbe Neapolitana, Patrum Capuccinorum gubernio fuerunt Apostolica authoritate commissæ; unde nomen Capuccinarum assumserunt, quod & aliis quibusdam in locis fuerunt imitatæ. Juvat interim animadvertere, ut vulgarem æquivocationem auferamus de medio, varia Clarissarum cognomina innuere, quibus Sorores hujusmodi, sive a beata Coleta, sive a quapiam alia, *reformatas* varie pro varietate locorum, cæterarumque circumstantiarum nuncupatas fuisse. Indubium prorsus ab universis censeri debet, quod Sorores nostræ Clarissæ ab ipsa Assisinati sancta Clara suam traxerunt originem: Reformationes vero contra subintroductas libertates, & privilegia dispensativa, a beata Coleta, unde proprio, & genuino titulo *Mo-*

Maximilianus I. Bav. Dux & ipse Minoritis addictus.

Monast. Neap. S. Mar. in Jerus.

Maria Longa. *Wad. ad ann. 1538. n. 25. Artur. ad 21. Decemb. Gubern. Tom. 2. lib. 11. cap. 10.*

niales Clarissæ de prima regula appellari consueverunt, ut ab illis discriminarentur, quæ Clarissarum regulam ab Urbano IV. moderatam profitentes, propterea *de secunda Regula*, sive *Urbanistæ* vocitantur. A beatæ Coletæ vero ætate in Galliis, in Belgio, in Germania, etiamque alibi *Coletaneæ* nuncupatæ sunt. Apud Italos autem *Reformatæ*, *Discalceatæ*, aut *Capuccinæ* dicuntur illæ, quæ ad locorum morem, & vocantium placitum, veram regulam sanctæ Claræ, procul a privilegiis atque dispensationibus, profitentur; non vero quod a PP. Capuccinis, Reformatis, aut Discalceatis fuerit eis, ut quidam falso credunt, vivendi norma tradita.

Thaddæa Malaspina.

Thaddæa Alberici de Malaspina, Massæ & Carrariæ Marchionis filia, suorum æmulatrix, qui olim Fratribus Massæ Cœnobium exstruxere, ibidem Clarissarum Monasterio Corporis Christi extra urbem, suis tamen in ædibus, hoc anno dedit initia, illudque prædiis, cæterisque redditibus locupletavit, de qua re solemne extat monumentum, *Rog. Ser. Joann. Andreas de Ceccoperiis*, quod incipit: *Cum sit, & fuerit &c.* vigore indulti, quod Julius III. anno elapso vivæ vocis oraculo fuit elargitus, medio Raynutii Cardinalis sancti Angeli Diplomate: *Raynutius miseratione Divina tituli sancti Angeli presbyter Cardinalis, Dilectæ nobis in Christo nobili mulieri Thaddeæ Alberici de Malaspina viduæ, de Massa, salutem in Domino: Injunctum nobis ab Apostolica Sede servitutis officium admonet &c. Datum Romæ anno* MDLIV. V. *Kal. Decembris, Pontificatus præfati Julii* V. Cum autem hoc anno eadem Thaddæa die VIII. Februarii universa bona sua eodem Tabellione instrumentum conficiente, attribuisset in dotem, benigne annuente Pontifice, & mandante Francisco de Bartholomæis Provinciali, Sorores quinque e Monasterio sancti Leonis, alias sanctæ Claræ Petræ Sanctæ, sexto tantum inde milliario eductas, Massam adduxit, locique possessionem contulit; quibus nomina erant *Cæcilia, Angela de Petra Sancta, Clara, ac Magdalena de Massa, & Apollonia a Burgo Lucensi*. His igitur die XXX. Martii hujus anni curam quinque Virginum commendarunt Observantium regimini. Processu temporis eadem Thaddæa aliam amplam Domum intra muros ejusdem Massæ veteris Sororibus Tertii Instituti est elargita, aliisque additis donariis, Ecclesiæ sancti Francisci, in habitu Franciscano tandem vitæ cursum feliciter absolvit * hoc anno, & apud suas Clarissas sepeliri mandavit. Porro Ecclesiam Monasterii Corporis Christi solemni ritu sacris Oleis inunxit Franciscus Pallasia Lunensis, & Sarzanensis Episcopus, die XX. Octobris anni MDLVI. Nostra autem hac ætate aucta est, & fere in totum innovata, pulcherrimis Sacellis ornata, Sanctorum reliquiis decorata, pretiosa supellectile, indulgentiisque ditata. Cœnobium similiter ampliatum est, Sororumque numerus auctus. Valetudinarium, Aromatariæque exstructa officina, cæteraque, aut facta, aut instaurata, quæ longum esset hic recensere, exemplo, atque pietate plurium ejusdem nobilissimæ Sobolis Virginum, ex quibus fere omni ætate in hac earum religiosa Domo Christo sponso servire statuerunt, mundi spretis illecebris. Annis mox elapsis ex iisdem ad cœlestes nuptias vocatæ sunt gloriosissimo obitu Olympia & Fulvia, quarum prima præ cæteris caritate erga egenos, atque ægrotos (quorum etiam vulnera, ulcerasque propriis manibus consuevit lenire) aliisque virtutibus emicans, veræ solidæque sanctitatis reliquit indicia. Superstites autem adhuc feliciter in eodem Monasterio aliæ duæ Virgines hujus gentis perseverant, Maria Magdalena, nempe, & Victoria, quibus, ut cæteris Consororibus continuo prosint, anni Nestoris desiderandi sunt. Hæc universa nos ipsi, non sine ingenti lætitia & admiratione, olim conspeximus, dum

Marginal notes: Monast. Massæ. — *Monum. MSS. Prov. Tusciæ. Conv. in eadem Prov. Mon.* 5. — Monast. Clariss. Petræ Sanctæ. — Cæcilia, & Angela de Petra Sancta. — Clara, & Magdalena de Massa. — Apollonia de Burgo Lucensi. — *Eadem Monum. Tusciæ.* — * Dele ly *hoc*, vendum Autographi, & adde MDLIX. — Olympia, & Fulvia ex Ducibus Massæ. — Maria Magdalena, & Victoria ex eadem Gente.

dum Visitatoris munere illa in Provincia fungentes, sacras Ædes perlustravimus. Patribus Conventualibus e Cœnobio sancti Francisci Eborensi in Lusitania ire jussis, juxta Gonzagæ opinionem, anno MDXLVIII. (quod tamen sub Leone X. ut ipse ait, contingere non potuit, quum eo tempore Paulus III. Petri locum haberet) & Observantibus in eorum locum suffectis, ex bonis temporalibus ad eosdem Conventuales pertinentibus, quæ universa ad Monasterium Clarissarum curæ Ordinis commendatum devolvi de more debuerant, quædam Sancia Agnete defuncta, & in Fratrum Ecclesia tumulata, certis præscriptis oneribus, relicta, præfectus Cœnobii sancti Augustini Eremitarum, quem *priorem* vocant, bona fide, ut de Religiosis Viris existimandum, surripuit. Qua de re, Monasterii præfecta & Moniales supplices ad sanctæ Sedis opem confugiunt, ut ex tabula sequenti videre licebit.

PP. Convent. e Conv. Ebor. ire jubentur. *Gonz. in Prov. Algarb. Con. 4.*

Quædam bona ad Ebor. Mon. pertinentia.

Monitorium de re hujusmodi. *Reg. Cur. Ultramont. fol. 163. a tergo. Ex Arch. Aracael.*

XIX. *Fabius Accorambonus J. U. D. Sanctissimi Domini Nostri Papæ Cappellanus, & ipsius Sacri Palatii Apostolici causarum, causæque, & causis, ac partibus infrascriptis Auditor ab eodem Sanctissimo Domino Papa specialiter deputatus, universis, & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scholasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurariis, Succentoribus, Sacristis tam Cathedralium, & Metropolitanarum quam Collegiatarum, Canonicis, Parochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, seu Locumtenentibus, eorumdem Plebanis, Vice Plebanis, Cappellanis, Curatis, & non Curatis, cæterisque Presbyteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscumque per Civitatem, & Diœcesim Eborensem, ac alias ubilibet constitit, & eorum cuilibet insolidam, ac illi, vel illis ad quem, vel ad quos præsentes nostræ Litteræ pervenerint, salutem in Domino, & nostris hujusmodi, imo verius apostolicis firmiter obedire mandatis. Noveritis quod nuper Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Paulus Divina providentia Papa IV. quamdam commissivæ supplicationis cedulam nobis percertum suum Cursorem præsentari fecit, quam nos cum ea qua decuit reverentia recepimus sub tenore.*

Beatissime Pater exponitur sanctitati vestræ pro parte devotarum illarum oratricium Abbatissæ, & Monialium Monasterii S. Claræ Civitatis Eboren. sub cura, & regimine fratrum Minorum de obs. provinciæ Algarbiæ, quod licet alias bona quæcumque, & administrationes Cappellarum ad monasterium S. Francisci ejusdem Civitatis pertinentium, & quæ ipsum Monasterium ob reductionem ad regularem observantiam possidere non valent secundum Regulæ puritatem, de usu & consuetudine hactenus in ordine observata, ad præfatum monasterium S. Claræ pertineant & spectent, cum onoribus, & oneribus incumbentibus in eodem S. Francisci conventu adimplendis de multis bonis, & Cappellis, Oratrices sint in pacifica possessione; tamen Prior, & Conventus, seu Monasterium S. Augustini heremitarum dictæ Civitatis nulla legitima auctoritate, bona quædam mobilia, & redditus annuos a quadam Sancia Agnete defuncta, & in dicto Monasterio S. Francisci sepulta cum certo onere missarum, & responsorii in eodem monasterio dicend. relicta, & legata indebite obtinent, non adimpleta voluntate dictæ defunctæ in grave animarum suarum periculum, & oratricum non modicum detrimentum; immo & nonnullæ aliæ personæ administrationem dictæ Cappellæ Sanciæ Agneti, & bonorum eidem administrationi pertinentium nullo legitimo titulo, & absque causa detinent, & usurpent sine ulla cura Cappellæ, & missarum dicendarum. Et quia, Pater Sancte, Oratrices præfatæ, tam super dictis bonis

a dicta Sancia Agnete Monasterio S. Francisci, cum onere missarum relictis, quas super Cappellæ administratione, & bonorum ejusdem administrationis via juris experiri volunt & intendunt, & causa est ardua excedens summam annuam ducentorum ducatorum; agiturque de perpetuo præjudicio, & in partibus non sperant posse consequi justitiæ complementum, prout jurare paratæ existunt, dignetur sanctitas vestra causam, & causas, quam & quas eædem Oratrices habent & movent, habere & movere volunt & intendunt contra dictos Priorem, & Fratres S. Augustini heremitarum, omnesque alios, & singulos sua communiter, vel divisim interesse putantes, de & super dictis bonis a dicta Sancia Agnete cum dicto onere relictis, & administratione Cappellæ prædictæ, ac bonis ejusdem administrationem a quodam Ferdinando Babilon, seu ejus filio, & ab aliis indebite detentis, rebusque aliis in actis causæ, & causarum hujusmodi latius deducendis & specificandis alicui ex nostris sacri Palatii Apostolici causarum auditoribus, seu locotenentibus committere, & mandare summarie, & prout in beneficialibus audiendas, cognoscendas, decidendas, fineque debito terminandas, etiam cum opportuna avocatione a quibusvis judicibus de partibus, quibus causæ instructæ non sint, una cum suis incidentibus, dependentibus & cum potestate dictos adversarios, omnesque alios, & singulos suam communiter vel divisim interesse putantes, in executione citationis præsentium vigore decernendę nominandos, & per edictum publicum constito summarie, & extra judicialiter de non tuto accessu citandi eisque, ac quibusvis judicibus, ac personis ecclesiasticis, & sæcularibus quavis dignitate, vel officio fulgentibus, & Reverendissimo Domino Legato illarum partium, aliisque Judicibus, & Apostolicis, & Conservatoribus Ordinum prædictorum, & sub censuris & pœnis, quoties opus fuerit, inhibendi. Et in eventum non paritionis, censuras & pœnas hujusmodi incurrisse declarandi, aggravandi &c. invocato &c. cæteraque faciendi &c. in præmissis necessaria, & opportuna. Præmissis a constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, stilo Palatii consuetudinibus, privilegiisque eisdem ordinibus forsan concessis. Quibus etiam si de verbo ad verbum mentio habenda foret derogare placeat, quodque causa, seu causæ hujusmodi non sint forsan ad Romanam Curiam legitime devolutæ, nec in ea de sui natura, aut Juris necessitate tractandæ, & finiendæ, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque statutis &c. quatenus opus sit, aliorumque his de necessitate forsan exprimendorum tenores &c. pro sufficienter expressis habentur. In fine vero dictæ commissionis duæ erant signaturæ, quarum una talis: De mandato Domini Nostri PP. accedat magister Fabius quatenus causa non sit instructa, citetur etiam per edictum, constito summarie &c. de non tuto accessu inhibeat, & sub censuris, & pœnis, ut petitur, & justitiam faciat. Altera vero signaturar. hujusmodi talis erat, videlicet: Placet D.Nostro PP. Theseltren. &c. Postquarum quidem Commissionis sive supplicationis, cedulæ præsentationem, & receptionem nobis, & per nos, ut præmittitur, factas, fuimus pro parte venerabilium dominarum Abbatissæ, & monialium monasterii S. Claræ Civitatis Heboren. principalium in præinserta nobis, ut præmittitur, facta & præsentata commissione principaliter nominatarum debita cum instantia requisiti. Quatenus sibi citationem legitimam, una cum inhibitione inserta extra Romanam Curiam, & ad partes, contra, & adversus quosdam Priorem, & fratres, seu Monasterium S. Augustini heremitarum dictæ Civitatis Heboren., ex adverso principales in eadem præinserta commissione ex adverso principali nominatos, omnesque alios & singulos suum communiter, vel divisim interesse putantes, & in executione citationis hujusmodi nominantur, juxta & secundum ejusdem præin-

sertæ commissionis, vim, formam, & tenorem in forma solita & consueta decernere & concedere dignaremur. Nos igitur Fabius Accorambonus Auditor præfatus attendentes requisitionem hujusmodi fore justam & rationi consonam, volentesque in causa, & causis hujusmodi, ac inter partes in eadem commissione contentas rite & legitime procedere, ac partibus ipsius, dante domino, justitiam ministrare (ut tenemur) Idcirco auctoritate Apostolica nobis commissa, & qua fungimur in hac parte, vos omnes, & singulos supradictos, & vestrum quemlibet insolidum tenore præsentium requirimus & monemus primo, secundo, tertio, & peremptorie, vobisque nihilominus, & vestrum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna, quam in vestrum quemlibet, canonica monitione præmissa, ferimus in iis supradictis, si ea quæ vobis in hac parte committimus & mandamus, neglexeritis, seu distuleritis contumaciter adimplere, districte præcipiendo mandantes, quatenus infra sex dierum spatium post pernotationem, seu notationem præsentium vobis, seu alteri vestrum factas, postquam pro parte ipsarum venerabilium Dominarum Abbatissæ, & Monialium principalium prædictarum fueritis requisiti, si alter vestrum fuerit requisitus immediate sequen., quorum sex dierum, duos pro primo, duos pro secundo, & reliqaos duos dies vobis universis, & singulis supradictis ac vestrum cuilibet pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica assignamus. Ita tamen &c. in iis exequendis unus vestrum alterum non expectet, nec unus pro alio, seu per alium se excuset, præfatos Priorem, & fratres sancti Augustini hæremitarum Civitatis Heboren. ex adverso principales, omnesque alios, & singulos supradictos in eorum propriis personis, si ipsorum præsentias commode habere poteritis: alioquin in hospitiis habitationum suarum, si ad ea vobis tutus pateat accessus, & in Parochiali, seu Parochialibus, sub qua, vel sub quibus degunt & morantur. Priorem vero, & fratres, seu Monasterium S. Augustini ex adverso principales in loco conventuali, seu capitulari, ubi pro conventu, seu capitulo celebrando consueverunt congregari capitulariter, si ad id congregati fuerint, aut se congregari permiserint. Sin autem tam Priorem, tam fratres seu Monasterium & principales jam dictos, omnesque, & singulos alios prædictos in Cathedrali Heboren., ac dictis parochiali, seu parochialibus, aliisve ecclesiis, & locis publicis, quibuscumque, de quibus, ac ubi, dummodo ibidem populi multitudo ad divina audienda convenerit, seu alias legitime congregata fuerit ex parte nostra, Immo verius apostolica auctoritate alta, & intelligibili voce peremptorie citare curetis. Ita tamen quod vero simile sit, citationem nostram hujusmodi ad ipsorum citandorum notitiam devenire indubitatam, ne de præmissis, aut eorum aliquo ignorantiam aliquam ostendere valeant, seu etiam quomodolibet allegare, quos nos etiam, & eorum quemlibet tenore præsentium sic citamus quatenus sexagesima die post citationem vestram hujusmodi per vos, seu alterum vestrum eis factam immediate sequen. si dies ipsa sexagesima juridica fuerit, & nos, vel alter forsan loco nostri subrogandus Auditor ad jura reddenda, & causas audiendas pro tribunali sederint, vel sederit. Alioquin proxima die juridica immediate sequen., qua nos vel eumdem subrogandum Auditorem præfatum Romæ, vel alibi, ubi tunc Dominus noster Papa, cum sua Romana Curia residebit in Palatio Apostolico mane hora audientiæ causarum consueta ad jura reddenda, & causas audiendas pro Tribunali sedere contigerit, compareant in judicio legitime coram nobis, vel subrogando, Auditore præfato per se, vel Procuratorem, seu Procuratores suum, vel suos, idoneum, vel idoneos ad causam, & causas hujusmodi sufficienter instructum seu instructos, cum omnibus & singulis actis, actitat. litteris, scripturis,

In-

Instrumentis, aliisque juribus & monimentis, causam & causas hujusmodi tangentibus, seu eam, & eas quomodolibet concernentibus præfatis dominabus Abbatissæ, & Monialibus principalibus, sive eorum legitimo Procuratori, de & super omnibus & singulis in eadem commissione contentis, de justitia responsuris, ac in causa & causis hujusmodi, ad omnes & singulos actus, & terminos gradatim & successive, etiam usque ad definitivam sententiam inclusive, debitis & consuetis terminis, ac dilationibus præcedentibus (ut moris est) processuri, & procedi, visuri, aliasque dicturi, facturi, allegaturi, auditur, & recepturi, quidquid justitia suadebit, & ordo dictaverit rationis. Certificantes nihilominus eosdem sic citatos, sive in dicto citationis termino comparuerint, sive non, ut præmissum est, nos nihilominus vel subrogandus Auditor præfatus ad partis comparentis, & causam, seu causas hujusmodi prosequi curantis instantiam ad præmissa omnia & singula, ac alias prout justum fuerit, procedemus, sive procedet justitia, mediante dictorum citatorum contumacia, seu absentia in aliquo non obstante. Et insuper attenden. q. lite, & causa, seu causis hujusmodi, sicut præmittitur, coram nobis in Romana Curia indecisè penden. nihil sit in partibus innovandum per quemcumque, seu attentandum; idcirco vobis omnibus & singulis supradictis, quibus præsentes nostræ litteræ diriguntur, & vestrum cuilibet auctoritate Apostolica supradicta modo, & forma præmissis, tenore præsentium committimus & mandamus, quatenus post legitimam dictæ citationis exequutionem Reverendo Patri, & Dño Dño Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopo Heboren., ejusque in spiritualibus & temporalibus Vicario, seu Officiali Generali, cæterisque Officialibus, Judicibus, Commissariis, Delegatis, Subdelegatis, Ordinariis, & extraordinariis quibuscumque per Civitatem, & diœcesim Heboren. prædictas, & alias ubilibet constitutis, & præsertim ipsis Priori, & Fratribus, seu Monasterio, vel Conventui Monasterii sancti Augustini Eremitarum ex adverso principalibus prædictis, omnibusque aliis & singulis, quorum interest, intererit, aut interesse poterit, quomodolibet in futurum quibuscumque nominibus censeantur, & quacumque præfulgeant dignitate, de quibus pro parte ipsarum Dominarum Abbatissæ, & Monialium sanctæ Claræ principalium fueritis requisiti, seu alterutrum fuerit requisitus, inhibeatis, quibus nos, & tenore præsentium inhibemus, ne ipsi, vel eorum aliquis in causa, & causis hujusmodi per se, vel per alium, seu alios publice, vel occulte, directe, vel indirecte, quovis quæsito colore, vel ingenio in litis pendentiæ, & jurisdictionis nostræ, immo verius Apostolicæ Sedis vilipendium & contemptum, dictarumque Dominarum Abbatissæ, & Monialium principalium prædictarum, & jurium earumdem præjudicium & gravamen, lite & causa, seu causis hujusmodi sit coram nobis indecisis pendentibus, quidquam innovare, seu attentare præsumant, sive præsumat; quod si secus factum fuerit, totum id revocare, & in statum pristinum reducere curabimus; Diem vero, seu dies citationis, & inhibitionis vestrarum hujusmodi, atque formam, ac quidquid in præmissis feceritis, seu alius vestrum duxerit faciendum, nobis per nostras patentes litteras, seu instrumentum harum seriem, seu designationem in se continentes, sive continen. remissis præsentibus quantocitius poteritis, fideliter intimare curetis, absolutionem vero omnium & singulorum, qui præfatam nostram excommunicationis sententiam incurrerint, sive incurrerit quoquomodo, nobis vel Superiori nostro tantummodo reservamus. In quorum omnium, & singulorum fidem & testimonium præmissorum præsentes litteras, sive publicum instrumentum hujusmodi nostras citationem, & inhibitionem in se continentes exinde fieri, & per Notarium publicum, nostrum-

strumque, & hujusmodi causæ coram nobis Scribam infrascriptum, subscribi, & publicari mandavimus, sigillique nostri jussimus & fecimus appensione communiri. Datum & actum Romæ in ædibus nostris solitæ residentiæ, sub anno a nativitate Domini MDLV. *indictione tertia decima, die vero Martis,* XIX. *mensis Novembris, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri Domini Pauli Divina providentia Papæ IV. anno primo. Præsentibus ibidem Dominis Joanne Cauvart, & Petro Brillays Notariis publicis, Scribisque nostris Clericis Ambianen., & Andegaven. respective diœcesis, testibus ad præmissa vocatis specialiter, atque rogatis.*

Et ego Carolus de Valletta clericus Redonen. doctor publicus, Apostolica auctoritate Notarius, præfatique Reverendi Patris nostri Domini Fabii Accoramboni Auditoris, & hujusmodi causæ coram eo in locum Domini Joannis Sillart Clerici Redonen. etiam diœcesis, eadem etiam auctoritate, & sacri Palatii Apostolici causarum, Notarii Scriba deputatus, quorum præmissis omnibus & singulis, una cum dictis testibus interfui, eaque sic fieri vidi & audivi, ac rogatus notavi; idcirco hoc præsens publicum Instrumentum exinde confeci, scripsi, & publicavi, signoque nomine, & cognomine meis consuetis, una cum ipsius Reverendi Domini Auditoris sigilli appensione signavi in fidem præmissorum rogatus & requisitus: Carolus de Valletta.

Conv. Plazani Tert. Ord.

Bard. Cronol. 3. Ord. cap. 16.

XX. Domus Annunciationis Plazani v. m. p. a Cremensi urbe in Insubria distans, a Cardinali Nicolao Albergato Commendatario anno MCCCCXVII. & a Guillelmo Cardinali Rothomagensi anno MCCCCLXX. præcario nomine data Fratribus Tertii Ordinis, hoc anno die VII. Octobris a Successore Commendatario Dominico Cæsio Narniensium Episcopo, Bonaventura Vicentino Commissario generali, Fantino de Crema Provinciali, Michaele de Crema Priore &c. postulantibus, & religiosorum Sodalium impellentibus meritis, iisdem in perpetuum attributa est per solemnes tabulas, quarum sequens est

Archiv. 3. Ord. Bard. fol. mihi 744.

exemplum. *In Christi Nomine Amen Anno Nativitatis ejusdem* MDLV. *indictione* XIII. *die* VII. *Octobris. Cum alias bonæ mem. Rmus, & Illmus Dominus Gulielmus S. R. E. Cardinalis Rotomagensis nuncupatus Monasterii B. Mariæ de Cerreto Ordinis Cisterciensis Laudensis diœcesis perpetuus Commendatarius approbaverit & confirmaverit concessionem factam per Rev. Cardinalem Bononiensem prædecessorem suum Religiosis Fratribus S. Francisci de pœnitentia de loco & Ecclesia S. Mariæ de Plazano, quod dicti Monasterii membrum existit, modis & conditionibus latius specificatis & expressis in patentibus litteris prædicti Rev. Cardinalis Rotomagensis, quarum tenor videtur esse talis, & ut infra sequitur, videlicet. Gulielmus miseratione divina Episcopus Hostiensis S. R. E. Cardinalis Rotomagensis vulgariter nuncupatus, & Monasterii S. Mariæ de Cerreto Cisterciensis Ordinis, Laudensis diœcesis perpetuus Commendatarius, universis, & singulis Religiosis Tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupatis in Ecclesia S. Mariæ de Plazano commorantibus salutem in Domino sempiternam, & sinceræ devotionis affectum. Quia dignum, & justitiæ consentaneum censemus de benemerentibus benemereri, & eos favoribus prosequi gratioribus: Hinc est, quod nos intelligentes per litteras suas concessionem vobis factam per Rever. olim b. m. D. Cardinalem Bononiensem prædecessorem nostrum quanta cum sollicitudine & vigilantia reparationi prædictæ Ecclesiæ S. Mariæ de Plazano, qui dicti Monasterii nostri membrum est, intenti estis, & ex eleemosinis per vos ex Christifidelibus conquisitis locum ipsum in suis structuris & ædibus reparastis, attendentes, & quod itidem per vos religio sine intermissione servatur, & divinus cultus plurimum crescit. Nos igitur vestigiis prædicti prædecessoris nostri inhærentes, & ut vestris*

ſtris laboribus requies aliqua corporis & animi præſtetur, atque ardentiores ſitis ad dicti loci manutentionem, volumus, & tenore præſentium vobis conceſſionem prædictam prædeceſſorum noſtrorum de dicto loco & Eccleſia factam, ut in dicto loco quoad vixeritis, una cum receptis a vobis, ſeu recipiendis habitare poſſitis, nec inde non expoſcentibus demeritis veſtris, expelli a quocumque debeatis, liberaliter confirmamus & approbamus. Ita tamen quod nullum propterea jus in dicto loco ex hujuſmodi habitandi conceſſione & confirmatione vobis accreſcat, niſi precatio habitandi dumtaxat. Quodque in recognitionem dominii & ſuperioritatis prædicti Monaſterii noſtri duodecim libras ceræ laboratæ annis ſingulis in feſto Aſſumptionis B.M.V. perſolvatis eidem. In quorum fidem & teſtimonium præſentes litteras fieri, & noſtro, quo in talibus utimur, rotundo ſigillo juſſimus ſigillari. Datum Romæ apud ſanctum Apollinarem in domibus noſtræ ſolitæ habitationis & reſidentiæ, ſub anno MCDLXXV., *die vero ſeptima menſis Julii, Pontificatus Sixti Papæ IV., anno* VI.

Hinc eſt quod Reverendus in Chriſto Pater Petrus Dominicus Cæſius J. U. D. Epiſcopus Narnienſis, prædictique Monaſterii perpetuus Commendatarius, inhærendo veſtigiis prædeceſſorum ſuorum, & volens ſatisfacere, ut aſſerunt, precibus Reverendi Patris D. F. Bonaventuræ de Vicentia Commiſſarii & Vicarii Generalis dictæ Religionis, & Reverendi D. F. Michaelis de Crema Prioris in dicto loco ſanctæ Mariæ de Plazano, & D. F. Paſquini de Crema de dicta Familia, & D. F. Valerii de Brixia de dicta Religione, qui plurimum apud dictum Reverendum Epiſcopum & Commendatarium inſtiterunt & inſtant pro infraſcripta confirmatione & conceſſione, & etiam intuitu Reverendi Patris D. F. Magiſtri Antonii de Crema tertii Ordinis ſancti Franciſci. Qui Rever. D. Provincialis, Prior, Paſquinus, & Valerius coram prædicto Epiſcopo præſentes, & me Notario ſtipulante, pro infraſcripta gratia ſupplicarunt, conceſſionem, & confirmationem in ſupraſcriptis patentibus litteris contentam, de dicto loco & Eccleſia, quæ Monaſterii extitit membrum, confirmavit & approbavit, confirmat & approbat, ad hoc videlicet ut prædicti D.D. Fratres in dicto loco habitare poſſint, nec inde a quocumque agente ſuæ Rever. Dominationis expelli, niſi expoſcentibus demeritis, poſſint. Ita tamen, quod nullum præterea jus in dicto loco ex hujuſmodi habitandi conceſſione & confirmatione ipſis dictis Fratribus accreſcat, niſi precario nomine habitandi dumtaxat. Quodque in recognitionem dominii, & ſuperioritatis prædicti Monaſterii beatæ Mariæ de Cerreto libram unam ceræ laboratæ ſingulo anno in feſto Aſſumptionis B. M. V. prædicto Reverendo Epiſcopo & ſucceſſoribus ejus perſolvant. Et ita promiſerunt dicti Domini Fratres prædicto Reverendo Epiſcopo Commendatario, & mihi Notario dicto nomine recipientibus. Quæ omnia & ſingula promiſerunt prænominati omnes Domini Fratres de Plazano habere, & tenere rata, grata, valida, & firma perpetuo, & omni tempore, ſub obligatione bonorum ſuorum, refectione omnium damnorum, & intereſſe &c. Acta fuerunt hæc omnia in Camera cubiculari domorum prædicti Reverendi Epiſcopi, juris olim Joannis Jacobi Vicomercati viciniæ Alferiorum Portæ Serii Cremæ, præſentibus &c.

XXI. Confirmat hoc anno Carolus V. privilegium a Joanne ejus Matre die II. Aprilis an. MDX. conceſſum, & ab ejus demum Filio Philippo II. Catholico Hiſpaniæ Rege XIII. Septembris, anno Domini MDLVIII. confirmatum, apoſtolicíſque litteris munitum, quo benefactores delecti a Franciſcanis Guardianis iis in locis, in quibus Minoritici Conventus erecti non erant, ut pauperculos Fratres itinerantes, ſeu ex propoſito divertentes, propriis domi-

Privilegium quoddam Franciſcanis conceſſum a Carolo V. *Gonz. in Prov. Cartag. Con. 2. Monum. MSS. hujus Prov.*

mibus exciperent hospites; a regio milite recipiendo, vel a sibi utensilia, aut alimenta ministrandis omnino eximuntur. Et Philippus ab eodem Parente suo Carolo hoc anno Rex Hispaniarum renunciatus, pro Puellis instruendis in Monasterio S. Joannis de Pœnitentia Compluti, quum optime de Virginibus ibidem degentibus & educatis audiret, annua constituit alimenta, & 400. coronatos aureos earum cuilibet, sive Monialis esse statuat, sive nuptias malit, statuto tempore tribui jussit.

Idem in Prov. Castellæ Mon. 14. Monum. MSS. hujus Prov.

XXII. Dicebamus ad annum elapsum, Pontificem Julium, Consulibus Populoque Varallense instantibus, litteris in forma Brevis ad Episcopum Novariensem, iisdem concessisse, ut in Ecclesia Fratrum Minorum Conventualium illius sancti Montis *unam capsam ad eleemosynas colligendas retinerent*; super quam dispositionem, Observantibus conquerentibus, hoc anno similes dat litteras Episcopo Laudensi, eique demandat cognitionem causæ, atque ut inter partes, secundum jura, sententiam ferat, incipientes: *Querelam dilectorum &c.* VI. Nonas Martii. Pro quibus litteris exequendis alterum jubet expediri diploma: *Dudum &c.* idibus Augusti. Demum idem Pontifex sui erga Seraphicum Institutum volens ostendere signa particularis affectus, quæcumque privilegia, gratias, indultaque Ordini eidem a cæteris suis Decessoribus elargita confirmat: *Ex Clementi &c.* V. Julii.

Pont. quasdam litteras examinare jubet pro Cœnobio Varalli. *Ex Reg.*

Ibidem.

Et universa Ordinis privilegia confirmat.

ARGUMENTUM.

Minorum apud Indos acta, & labores pro Christo recensentur. Multi decedunt virtutibus præclari, præsertim in Hispania, & in Italia quidam ex Capuccinis. Virgines cum secundi, tum etiam Tertii Instituti ad Christum migrant. Ordinem quoque exornant viri doctrina insignes. Cujusdam Apostatæ Romanæ Fidei ex Ordine Minorum refertur historia, & mendacii quidam Auctores redarguuntur. Sancti Petri Alcantarensis actorum narratio prosequitur; & Petri Nicolai Factor primordia religiosæ vitæ recensentur. Inquisitores ex Patribus Conventualibus instituuntur. In urbe Brixiæ habitum Generale Capitulum. Fratrum & Monialium quamplura extruuntur domicilia. Indultum eisdem Minoritis Fratribus a Paulo IV. Pontifice Maximo impertitum confirmatur.

I. QUantum apud Indos cum occiduos, tum orientales Minoritæ præ cæteris desudarint, ut verbum Dei longe lateque disseminantes, Christianam Religionem ubique gentium propagarent, illisque bene beateque vivendi præcepta traderent, quum satis superque doceat Waddingus, non est cur hic nos denuo referamus. Superest tamen, ut nonnullorum ex iisdem Athletis recenseamus acta, qui continuatis nocti diebus verbo & exemplo ad Christianam Fidem perduxerunt perditas gentes, quique tandem, aut gladio transfixi, aut pressi laboribus sunt hoc anno cœlestem retributionem adepti. Inter hos videtur princeps locus præsignandus glorioso Christi Martyri Joanni de Tapia, alteri ab illo Hispano, quem doctrina, & sanctitate celebrem Bernardus de sancto Joanne de Ariza Provinciæ sancti Gabrielis moderator carissimum sibi socium assumserat, cujus Viri Dei anno MDLIII. vita functi, auctor primi voluminis hujus Continuationis non meminit. Joannes ergo noster, Hispanus & ipse (ut ex nomine simili cum recensito licet conjicere, quum Patriam Scriptores non doceant) Observantiæ Regulari, salutique animarum apprime studens, quamdam Vallem de Guadiana

Minorũ apud Indos labores. *Wadd. ana.* 1328 XXVI. 1506. I. 1523. XX. 1524 XI. 1531. XIV. 1529. I. *& alibi.*

Joannes de Tapia Martyr. Bernardus de sancto Joanne.

Gonz. p. 1. fol. 105. & p. 4. in Prov. S. Ev. ubi de Cust. Zagat. Barett. lib. 3. cap. 70.

na apud Zacathecas, inter novam Cantabriam novamque Galleciam sitam in occiduis Indiis ingreditur, ibique disseminati Divini verbi virtute mille circiter Idololatras sacro Baptismate lavit, ex quibus plerosque secum duxisse narratur, dum Gualdafagiaram urbem ab Hispanis nuper exstructam suorum comitum atque sociorum ad sanctum opus, lucrandarum animarum causa, profectus est. Cum ergo, novis collectis Gualdafagiaræ operariis, ad suas gentes quas Cœlo acquisiverat reverteretur, ipso in itinere, decimo a Zachatecis lapide, ab Indis quibusdam *Guachichilles* appellatis, pro confessione Fidei, Jesu cruci affixi, cujus icunculam in manibus deferebat, martyrium subiit, apud eosdem Zachatecas tumulatus. Eidem quidam Christianus Indus spectatæ virtutis *Lucas* nomine, socius in laboribus & in martyrio extitit. Gloriosam mortem iisdem in Regionibus pro Fide occubuit & Joannes alter *de Serrado* dictus, Provinciæ sancti Evangelii alumnus obedientia celebris, quam summopere excoluit. Is aliis item virtutibus clarus missus ad Chichimecas gentes, eorum ingentem numerum prædicationibus, mansuetudine, patientia, & Apostolicis laboribus Christo lucratus est. Verum eodem prorsus tempore quo salutaribus rudimentis efferatos sive barbaros Populos curabat instruere, ab iisdem sagittis confossus gloriosa mnrte migravit ad Christum. Ex Provincia etiam sancti Gabrielis tertius Joannes *Burnonius* nuncupatus in easdem Indiarum plagas, anno MDXXXI. cum iis de quibus suo loco scripsit Waddingus, trajecit. Hic abstinentia aliisque christianis atque religiosis virtutibus florens, dum corporis valetudine viridique ætate gauderet, animi carnisque edomabat motus. At senio tandem morbisque confectus, affligendi corpus eidem flagrans solum desiderium remansit. De eo fertur, solitum corporeis oculis Dominum in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento conspicere, itemque sanctam Mariam Magdalenam sese ei identidem offerentem, cujus patrocinio potissime fruebatur. Idem hoc anno vita sanctissime functus est, ac in Cœnobio Mexicano tumulatus. His merito accensetur Joannes a sancto Francisco, qui Christi Confessor apud eosdem Indos decessit, ortumque & genus duxit ab oppido Veas in Regno Murciæ, qui cum litteris Salamanticæ vacaret in sancti Francisci Cœnobio Minoritis nomen dedit, peractoque studiorum cursu magno cum fructu, lucrandarum animarum zelo permotus, in Indiarum Provinciam sancti Evangelii se contulit, ubi cum messem multam & operarios paucos invenisset, ingentes labores pertulit, ut eam vineam excoleret. Nocte autem contemplationi vacans illud psalmorum cantare consuevit: *In die mandavit Dominus misericordiam suam & nocte canticum ejus*. His sanctimoniæ indiciis magni apud omnes est habitus, Provinciæque ejusdem Minister electus de bonis bene merens, malorum perpetuo odit vitia, & ad religiosæ disciplinæ nomen servandum debitis pœnis criminosos afficit; ex quo factum est, ut non omnibus proinde in monasterio placuerit. Solitudinis amator & humilitatis cultor, electus novæ Galleciæ Episcopus, dignitatem modestissime recusavit, idoneum ad tantum munus se non esse affirmans. Ad verbum Divinum disseminandum Mexicanam linguam callere ardentissimo desiderio flagrans, gratiam a Deo cum lacrymis postulans, eam divinitus impetravit, clamans propterea: *Dominus illuminatio mea*. Quo factum est, ut ingenti cum omnium admiratione concionatus feliciter Mexicano sermone fuerit, & scriptos quosdam spirituales tractatus reliquerit. Dæmonibus supra modum infensus, cum in oppido Teocan, prævio sermone, innumera fere confregisset Idola, nemine, quod valde mirum, ex cultoribus fere infinitis qui aderant, obnitente, callidus hostis cuidam absenti Indo Viri Dei occisionem modumque inferendæ necis incassum sug-

Rodulph. lib. 2. in fine, ubi de Indiis. Marian. lib. 3. cap. 20. Rapin Dec. 7. p. 2. q. 4.

Lucas Indus Martyr. Joannes de Serrado Martyr. *Auctores cit.*

Joannes Burnonius. *Barett. lib. 5. cap. 56. Daza lib. 2. cap. 31. Gonz. p. 4. in Prov. S. Ev. Conv. 1. & alibi.*

Joannes de sancto Francisco. *Barett. lib. 3. cap. 65. Gonz. cit.*

gessit; percussus namque valide ligno ad mortem, illæsus evasit. Idolorum quemdam Sacerdotem mirabili modo ad Christianam Fidem attraxit; defunctum Puerum ad vitam revocasse, obitusque sui horam prædixisse quoque ferunt. Obiit Mexici die Veneris, ignoti tamen mensis, hoc anno, ibique tumulatus est, una cum quodam Servo Dei, cui nomen *Benedictus Pater*, qui Guardianus Cœnobii de Quanhnavac cum esset, integro antequam moreretur anno, prophetico spiritu extremam suæ vitæ horam, sicuti pleraque alia futura prædixit, quod non incertum suæ sanctimoniæ argumentnm extitit.

Benedictus Pater. *Barett. lib. 3. cap. 66.*

Garcias item de Cisneros circa hunc annum in eodem Mexicano Conventu moritur, qui, cum custodia sancti Evangelii in Generali Capitulo an. MDXXXV. Niciæ celebrato in Provinciam erigeretur, Capitulumque & in nova Hispania eelebraretur, suum relinquentes munus, ut ex Gonzaga fere ad verbum excerpsimus, Jacobo de Testera, qui quartus & ultimus Custos cum fuisset, illarum postea regionum tertius Generalis Commissarius fuit, unanimi omnium Patrum vocalium consensu primus extitit ob singularem probitatem & merita, ejus Provinciæ Minister Garcias, cum illa undecim annos sub quatuor Custodibus Custodia permansisset. Hoc ille munus summa integritate, prudentia, omniumque approbatione administravit. Laborabat maxime in annunciando Dei verbo Indis; quibus ne quid eo absente deesset, plerasque eis Mexicano idiomate abs se conscriptas conciones reliquit, ut eas illorum peritiores Dominicis & festis diebus cæteris in Ecclesia congregatis perlegerent: eæque in magno etiamnum apud illos pretio habentur. Instituit Collegium sancti Jacobi de Tlatibulgo, in gratiam maxime præstantissimi herois Antonii a Mendoza primi novæ Hispaniæ Proregis, & Joannis de Zumarraga primi Mexicanorum Archiepiscopi; inque eo Lectores doctos & sanctos viros Arnaldum de Bassacio, Bernardinum de Sahagun, Andræam de Olmos, & Joannem de Gaona collocavit. Collegio sanctæ Crucis nomen imposuit, & in eo Indorum liberi Mexicanam regionem habitantium legere & scribere docentur, atque in Latinis litteris erudiuntur. Provinciam visitans præcipuarum habitationum pueros colligebat, ut in Collegio, tamquam in Seminario, instituerentur circa Fidem in iis quæ tradere postea aliis possent. Provincialis adhuc repetere Hispaniam volebat, ut Imperatorem Carolum suosque Superiores multis de laboribus, afflictionibusque, quæ nova illa Ecclesia patiebatur, certiores redderet: cumque profectionem pararet, mortuus est, credique pie potest ad fruendum Deo, receptum in cœlum esse, quemadmodum ejus labores ac vita merebantur.

Garcias de Cisneros. *Artur. ad diem 20. Aug.* *Gonz. p. 4. in Prov. S. Evang. Con. 1.*

Collegium de Tlatibulgo. *Gonz. cit.*

Arnaldus de Bassacio. Bernardinus de Sahagun. Andreas de Olmos. Joannes de Gaona.

Similiter ibidem tumulatus Franciscus Ximenius, alter ab eo qui fuerat olim inter Cardinales ascriptus, Provinciæ sancti Gabrielis alumnus, duodecim Patrum qui Indis Evangelii lucem primi intulerunt, decimus: juris Pontificii studiosissimus, sinceritatis ac puritatis amator eximius; ob singularem mansuetudinem & affabilitatem Deo hominibusque dilectus, professionis vero suæ zelantissimus. Tanta autem fulgebat humilitate, ut minime in Hispania, ad sacros Ordines promoveri voluerit, quousque in Hispaniam Novam profectus, ob inopiam eorum, qui Sacramenta Ecclesiæ ministrarent, inibi Sacerdotium suscepit; primusque omnium fuit, qui in novo eo orbe novam, ut ajunt, Missam decantavit. Episcopatu Tavastensi Indorum a Carolo V. Imperatore oblato, constanter recusato, elegit potius in testamento Patrum suorum, quod reliquum erat vitæ transigere. Tam a se semper alienus, ut socio indigeret qui ad sumendum cibum & mutandum vestem adhortaretur: tam extra se positus, ut memoria sana pollens, quandoque tamen, si ab eo quærerent, an cibum jam sumsisset, ejus rei non recordaretur. Guardianatu in Quaulnaoaco suscepto, Mexicanum

Franciscus Ximenius. *Gonz. p. 4. in Prov. S. Evang. sub. Con. 1.*

Primus omnium in Indiis novum celebrat Sacrum.

num idioma cum optime calleret, illius Dictionarium, aliis ad idem idioma capessendum viam sternens, confecit. Libros omnes Mexicana lingua ab aliis editos, jussu Superiorum evolvit, & censoria virga examinavit. Scripsit accurate vitam Viri Dei Martini de Valentia, anno ab illius morte tertio, idest anno Christi MDXXXVII., quæ tamen injuria temporum excidit, unico quaternione reservato. Egregius extitit verbi Divini Præco: etenim non Indis modo, sed & Hispanis frequentissime concionabatur: charus omnibus, præsertim autem trium Mendicantium Ordinum Religiosis, quibus cum assiduus erat. Indorum habitationes, atque Oppida invisens, in primis Templa oraturus ingrediebatur, deinde ægrotantium, aliorumque eo convenientium confessiones audiebat, hanc laboris ex itinere contracti requiem suscipiens. Morbo tandem oppressus, cum ex ægritudine adeo esset debilitatus, ut vix se posset in lectulo movere: audiens afferri sibi Christi Corpus, magno spiritus fervore exsiluit, quasi novas vires concessisset, ac solo genua defixit. Post ejus obitum Lucas de Almodavar ejusdem Conventus Infirmarius, vir magnæ sanctitatis, digitum mortuo abscidit, quem pro sacra reliquia deferens, testatus est mirificum ex illo odorem semper emanasse. Primus item omnium in Civitate de Bogora Provinciæ S. Fidei his in Regionibus Archiepiscopus Joannes Barrios Minorita Cœnobium Civitatis ejusdem in honorem Purificationis Beatæ Virginis ab anno MDL. fundatum benedixit. Incolis autem hujus Conventus sodalibus sequentes Domus Doctrinales sic appellatæ, quia Indorum pueri Christianam doctrinam erudiuntur, commissæ sunt, videlicet: Domus Bozæ, Subæ & Tunæ, Chiæ, Cogoæ & Nemesiæ Fusagasucæ & Sipaconis, Pussæ, Sopo, Usaquelis, Sipaquiræ. Ita Gonzaga de Occidentalibus Indiis.

Lucas de Almodavar.
Joannes Barrios Ep.
Gonz. p. 4. in Prov. S. Fidei Con. 1.
Variæ Domus Doctrinales in Indiis

II. In Indiis etiam Orientalibus Minoritas his temporibus, in earum omnium Ecclesiarum fuisse addictos in obsequium, nemo est qui nesciat. Inter illos celebris extitit heros Antonius Laurentius, sive Laurerius, aut Lauretus (his namque tribus nominibus apud Auctores celebratur, & præcipue apud Waddingum, quem ejus non semel meminisse legimus.) Porro Maffejus ita scribit: *Fano Arabum* (ad Beninum) *expiato, & in cultum Virginis Mariæ converso, Arcis custodia cum idonea manu Alphonso Noroniæ Lusitano concredita est, rei vero Christianæ præpositus eximia sanctitate vir Antonius Laurerius Franciscanus &c.* Et alibi idem Historicus: *Et Albuquercius * circumacto jam anno, compositis Malacæ rebus ad Sincapurani maris custodiam Fernandum Petrejum Andradium, insigni virtute, ac prudentia virum, cum navibus decem reliquit, ipse de citerioris Indiæ statu anxius, quamquam invitis Malacensibus, & propter externos metus omni studio tantum apud se ducem retinere conantibus, cum cætera classe in Malabares cursum intendit. Ut in conspectum Paceni Somatræ littoris ventum est, noctu fœda tempestas oborta, & Albuquercii navem saxis illisam infregit, & cæteras pene cum omni turba demersit; multi mortales hausti fluctibus, multi varias in terras ejecti, pretiosissima quæque a spoliis Malacensibus, & Regum donis amissa. Albuquercius per tenebras a Nautis magno labore in scapham acceptus, cum ipse periclitantem puerum inter manus propere sustulisset, collectis reliquiis naufragii, Concinum devenit, ibique magna sui cum animi voluptate, præter spem, incolumes reperit eos, qui, ut supra dictum est, ab Secora redeuntes, in Cambaicum littus ejecti, atque ad Cambajæ Regem pro captivis adducti fuerant, ii, secundum Deum uni maxime Antonio Laurerio Franciscano salutem, & libertatem debebant; cum enim jamdiu in eo servitio degerent, atque ad eos eximendos accederet nemo, Laurerius omnium consensu delectus est, qui Goam de redemptione contenderet, ea lege, ut, si nihil transe-*

Antonius Laurentius.
Daza lib. 1. cap. 47.
Wadd. ad ann. 1505. §. 11. ad an. 1510. §. 11.
Maff. lib. 3.
Maff. lib. 15.
** Is est Alphonsus Albuquercius, qui rerum gestarum gloria Magni cognomine est consecutus.*

transfegisset, intra certum diem bona fide rediret, atque ejus reversionis, quasi obsidem, & pignus ille sacrum cingulum reliquit Regi: testatus, professionis suæ ritibus, atque institutis, haud minimam sanctimoniæ partem horrido in illo fune consistere. Ut Goam pervenit; absente per id tempus Prætore, nihil decidi super tanta re potuit, ita, infecto negotio, protinus, uti receperat, in Cambajam revertit. Quæ res tanta admiratione Regem affecit, purpuratosque, ut confestim sine ullo pretio, quin etiam ornatos, lautosque Lusitanos benigne dimiserint. Neque id modo Laurerii virtus, & sanctitas consecuta est; verum etiam apud illas nationes, non parva cum utilitate, egregiam probitatis existimationem, & famam nomini Lusitanico peperit: sane quam egregio documento, non solum ad conscientiæ fructum, & officii religionem, sed etiam ad opes, & gloriam, constantia promissorum, & fide nihil in rebus humanis esse præstantius: Isthæc de hoc Servo Dei exscribere libuit, quia eumdem circa hæc tempora claruisse idem Maffejus refert.

Maff. l. 15. post mediam.

Auctoris Viridarii mendacium. *Idem Tom. 1. par. 1. cap. 7. fol. mihi 93.*

Gonz. p. 4 in Provinc. S. Evang. Colleg. 4. Artur. 11. Junii. Maffej. cit.

III. Non est tamen cur Auctor Viridarii Seraphici, enumerans fructus, quos Franciscanorum ope in his regionibus Romana Ecclesia collegit, perperam scribat, Regem Tanor, (quod maritimum est oppidum leucas ultra Goam circiter octoginta, cis Calecutum ad quindecim) Reginam conjugem, duosque liberos hoc anno ad sancti Evangelii perduxisse notitiam; quum Vincentius, quem Deus ad hoc gloriosum destinavit Ministerium, anno MDL. decesserit, ut non obscure Gonzaga, Arturus, aliique de ipso scribentes narrant: cumque, ut prodit Maffejus, Portugalliæ Rex Tanorii conversionem, non modo in Lusitania tota prædicandam curaverit, sed etiam Romæ summum Pontificatum Julio III. ineunti per Alphonsum Aleneastrium oratorem suum diligenter significaverit. Porro Julium III. anno elapso decessisse exploratum est. Neque est cur referat, Tanorii filios fuisse cum parente ab iisdem Franciscanis instructos. Rex siquidem, ut ait præcitatus Maffejus, suis Bracmanis invitis, ingentibus defunctus periculis, paucisque familiaribus assumtis, Goam profectus est, ut inibi Baptismi lavacrum susciperet, sacræque Confirmationis oleo inungeretur, quod totum soli Regi contigisse, ne minimo quidem verbo de filiis facto, omnes harum rerum historici narrant. Cum autem de hac illustri historia, deque plerisque huic similibus Auctor primi Tomi hujus continuationis suis temporibus altum habeat silentium, ea in supplemento erunt referenda quod vulgatis Annalibus jam Typis, Deo favente, addemus.

Jo. Alburquerquius. *Gonz. p. 4. in Prov. S. Thomæ Colleg. 4.*

IV. Antonio Laurerio minime cessit Joannes Alburquerquius, qui ad Goanam Ecclesiam regendam ex Recollectorum familia assumtus, secundus exercuit his in Regionibus Episcopalem dignitatem. Claruit autem singulari doctrina, & sanctitate, & de eo sic scribit Gonzaga: *Primus omnium Episcopus, qui a Portugalliæ Rege Joanne ad Indos fuit missus extitit Rmus P. F. Joannes Alburqu. Provinciæ Pietatis Minoriticæ Alumnus, vir utique omni sanctitate atque religione præditus: qui secum duos socios divini honoris zelo insignes attulit &c.* Item Horatius Tursellinus, a quo vocatur *Goanus Episcopus Joannes Alburquerquius vir ex Franciscana Familia doctrina, & religione insignis: nulli in tota India tunc erant Religiosi præter Franciscanos*: scilicet, quando eo appulit S. Franciscus Xaverius. Quibus assentiuntur Rapinæus, Author libri: *Status, Imperia, & Principatus mundi*: ubi de Goa, & Maffæjus, qui tamen lib. x. Hist. Indicar. vers. fin. clare testatur, alium Episcopum nomine *Fernandum*, etiam Minoritam, hunc præcessisse: dicens: Eodem Rectore Indiæ *Nonnio, primus ex Episcoporum numero ad Ecclesiasticam rem inspiciendam ordinandamque Fernandez, ex Franciscana Familia in Indiam venit*;

Tursellin. in Act. S. Franc. Xav. lib. 2. cap. 1. Rapin. Dec. 5. p. 1. §. 6.

nit: ibi cum cæteris functionibus tum Sacramentis, præsertim Confirmationis, & Ordinationis rite ministrandis, necnon per sacras Conciones & privata colloquia, Lusitanis ad disciplinam atque ad officium revocandis, Ethnicis ad Christianam alliciendis fidem, Episcopale munus egregiæ præstitit; nec dubium, quin multa, & ab hoc viro, & ab aliis in eo genere digna relatu & præconio gesta sint. Idem postea agens de Garcia Noronio, Nonnii successore, hæc subdit lib. XI. longe post. med. *Præter militares autem copias, Episcopo Fernando jam vita functo, virum egregium, qui eo munere fungeretur, secum Garzias adduxerat, Joannem Alburq. e Franciscana Familia Castellanum, ejusque comites, atque adjutores: Vincentium ex eadem Familia, Catechistam eximium &c.* Eum vocat Maffæjus præstanti sapientia Pontificem, qui etiam circa hunc annum scribit ultimam obiisse diem: & sanctus Franciscus Xaverius eumdem *Antistitem vigilantissimum* appellat.

V. Neque minori numero in veteri etiam Hispania multos Viros Dei hoc anno decessisse ex Seraphica Historia docemur: Joannem de Aquila in primis, is, qui cum quibusdam aliis anno MD. Joanni de Guadalupo in Provincia sancti Gabrielis, & circa annum MDXL. Martino de sancta Maria in ea Arabidorum fundandis operam dedit. Intimam cum beatis Petro de Alcantara & Didaco Stemandezio consuetudinem habuit, præcipue tamen cum eodem Martino de sancta Maria, cujus Provinciam, quæ hoc anno Custodia audiebat, cum moderaretur, virtutibus celebris sancto fine quievit. Floruit per eosdem dies & Joannes *de Badonali* appellatus, quem ut sancti Gabrielis magis augeretur Provincia, ex mercimonio, cui operam dabat in sæculo, divinus Spiritus in Franciscanam Familiam duxit, omni re familiari prius divendita, & pretio egenis erogato. Franciscanæ ascriptus familiæ, maxima cum Sodalium admiratione, quod sibi reliquum vitæ fuit angelicis moribus perduxit. Laicus erat ministerio, erga egenos ægrotosque pientissimus, in oratione assiduus, & paupertatis maxime cultor, quibus aliisque cœlestibus donis ornatus vita decedens, in Cœnobio Dominæ nostræ de Spe Villæ Novæ de Fraxino tumulatus est.

Joan. de Aquila. *Gonz. p. 3. in Prov. Arrabid. Con. 6. Barett. lib. 3. cap. 18. Jo. a S. Maria in Chron. Prov. S. Joseph lib. 1. cap. 4. §. 28.*

Jo. de Badonali. *Gonz. p. 3. in Provin. S. Gabr. Con. 15. Barett. lib. 3. cap. 66. Rapin. Dec. 8. p. 1. §. 8.*

VI. Huic similis in Cœnobio sancti Francisci Pinciarum Provinciæ Immaculatæ Conceptionis vineam Domini excoluit Franciscus a Vera, qui morbum ex assiduis piisque laboribus contractum mira patientia ferens, e medio sublatus, maximam post se sanctimoniæ famam reliquit.

Franciscus de Vera. *Gonz. p. 3. in Provin. Concept. Con. 1. Barett. lib. 3. cap. 66.*

VII. In Cœnobio sancti Antonii, sive sancti Juliani Caprariæ Provinciæ Castellæ, diem obivit extremum Franciscus de Leganes Laicus, oratione & contemplatione divinorum Mysteriorum nemini secundus. Historici narrant, non semel Sodales illum vidisse eodem tempore sacris in Ecclesia assistentem, & suo munere in culina fungentem. Suis etiam meritis a Deo Fratribus multiplicatam annonam referunt.

Wadd. ad ann. 1248. §. 24. Gravin. in voce Turtur. part. 2. cap. 24. Franciscus de Leganes. *MSS ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 32. fol. 55.*

VIII. Viennæ in Austria suos ingentes absolvit labores Gaspar Nagel, qui ob humilitatem, quam summopere excoluit *Asini* sibi nomenclaturam adscivit. Per viginti continuos annos Clarissarum conscientias exemplis magis quam verbis moderatus est: non sine magno illarum profectu. In Ecclesia Conventus Brulæ, qui est XIV. Provinciæ Coloniæ, quemque nos non semel *Brubæ*, aliquando etiam *Bruellensem* appellare perperam consuevimus, dum novis typis Annalium assistentes hoc Typographorum sive Amanuensium, mendum, inter cætera fere innumera correcta, quibus vetus editio scatebat, corrigere neglex imus, tumulatus est Philippus Macheren veræ humilitatis & patientiæ exemplar; itemque Fratribus Observantibus addictissimus, & numquam satis laudatus Princeps Adolphus ex Comitibus Scavvemburgicis, Archie-

Gaspar Nagel. *Menolog. Francisc. ad diem 17. Martii. Gonz. in Provin. Colon. Con. 14. Wad. ad ann. 1490. num. 59. 1493. num. 58. 1582. n. 42. MSS. Prov. Col.*

chiepiscopus, & Elector Coloniensis coram Aram maximam ad levam suum cor, atque præcordia tumulari præcepit, quod factum est sub lamina ænea marmoreo lapidi inserta, in qua subsequens inscriptio legitur:

ADOLPHUS EX COMITIBUS A SCHAWEMBURG COLONIENSIS ECCLESIÆ ARCHIEPISCOPUS, AC TOTIUS GERMANIÆ LUMEN, RELIGIONIS NOSTRÆ SEMPER FAUTOR INSIGNIS, AC PROMOTOR, ET CŒNOBII HUJUS EX CORDE PATER FUIT; PROINDE COR SUUM, ATQUE INTERIORA RELIQUIA, UT FRATRES IN SUIS ORATIONIBUS IPSIUS PERPETUO ESSENT MEMORES, HOC LOCO PLUMBEA CAPSULA SUNT TERRÆ RECONDITA. OBIIT DIE XX. SEPTEMBRIS HUJUS ANNI.

Julianus de Bonifacio. *Gonz. part. 2. in Prov. Corsic. Con. 22. Barett. lib. 5. cap. 5.*

Tallæ insuper in Corsica circa hoc tempus in Domino quievit Julianus de Bonifacio, cujus meritis a Deo natali Virginis die, fœminam nomine Syranam cujusdam Orlanducii conjugem a maligno Spiritu, & alteram nomine Thomassinam a gravissima paralysi liberatam fuisse, ex authenticis monumentis eruitur. Porro sancti Viri corpus, quod post octennium ab ejus obitu adhuc integrum ex communi Sodalium sepulcro eductum est, in peculiari loco reconditum jacet.

Benedictus de S. Lorino. Laurentius Florentinus. *MSS. Auth. Provin. Tuscia.*

IX. In Etruria Benedictus a sancto Lorino *Hortulanus* dictus, laicus, & Laurentius Florentinus item laicus, Florentiæ in sancti Salvatoris Cœnobio decedunt; qui ob vitæ probitatem a populis commendati maximam sunt venerationem adepti.

Angelus de Savona. *Flor. Seraph. To. 2. fol. 813. Bover. ad hunc ann. n. 17. Hist. Prov. S. Thomæ, sive Taurini fol. 102.*

X. Angelus de Savona in Liguria nobili genere ortus, decimum septimum annum agens Minoritis Regularis Observantiæ nomen dedit, inter quos studiorum Theologiæ expleto curriculo, ad PP. Capuccinos pertransiit. Præclaris virtutibus supra modum ornatus, pluribus etiam urbibus gratus extitit; non solum Divini verbi prædicatione, sed insignitus quoque vitæ exemplis fidelium animas ad uberes virtutum fructus provocavit. Ex probatissimis testimoniis Angelum grave vulnus in capite hominis ab hostibus fauciati, puerumque nervis attractum Bononiæ, ubi etiam Cœnobium sui Sodalitii fundavit, signo crucis sanasse, discimus. Mortuus est Æsii in Piceno die xxv. Aprilis, ibique tumulatus.

Josephus de Ferno. *Bover. ad hunc ann. n. 2. Flor. Seraph. To. 2. fol. 43. MSS. ex Arch. PP. Capucc. Urbis.*

XI. Josephus quoque de Ferno diœcesis Mediolanensis oppido, qui propterea a Mediolano a quibusdam nuncupari consuevit, Palentiæ Theologiæ professor apud Minores de Observantia extitit; indeque ad Capuccinos transiens, admirandis operibus atque signis illuxit. Concionator eximius cum esset, magnam animarum copiam cœlo lucratus est. Ob præclaram ejus præstantiam, nedum apud suos Vicarii Provincialis munere sæpe functus fuit, ac in Generalibus Comitiis Romæ anno MDLII. celebratis est Definitor electus; verum etiam apud Barnabitas, atque Somascos Patres tantum viri prudentiæ, ac sanctimoniæ existimatio percrebuit, ut nihil fere eorum Præfecti agerent absque Josephi consilio. Nonnulla Deus, ad Servi sui sanctitatem hominibus declarandam, miracula edidit, spirituque profetico eumdem illustravit. Obiit Mediolani v. Januarii hoc anno, non autem anno MDLV. ut Oldoinus refert. De hoc Ven. celebrique Viro Spondanus ait, *quod cum hoc tempore urbs Mediolanensis, ob grassantia Cæsaris, & Regis Francorum bella maxime consternata jaceret, in ea Josephus prædicationi vacans, Civibus persuasit eam orationem instituere* (XL. hor. nimirum) *ex qua futurum pollicebatur, ut ab ejusmodi ærumnis liberarentur. Quare communi urbis consilio ea primo quidem in Ecclesia Cathedrali, tum inde in aliis per totum anni circulum instituta fuit;*

Oldoin. apud Ciaccon. in addition. ad vitam Pauli IV. Spond. ad hunc ann. n. 11.

unde

unde postea haec pia institutio in universum Christianum Orbem diffusa fuit.

XII. Neque huic anno Christi martyres desunt: irruentibus namque Turcis in Neapolitanum Regnum, apud Surrentum Picentinorum urbem (non Piceni, ut male Arturus) Cherubinus de Civitella Provinciae sancti Bernardini Alumnus, doctrina admodum commendatus, ab iisdem crudeli morte pro Christo necatus est. Similem offendit faustissimam sortem, testibus Daza, & Art. Argilae in Mauritania Michael Agulonis Sacerdos, cujus Patriam ignoramus. Ex Mulieribus etiam cum Secundi, tum etiam Tertii Instituti una & altera hoc anno evolavit ad Sponsum, Catharina de Jesu apud Monasterium sancti Antonii Clarissarum in Suburbiis Civitatis Beatiae Provinciae Granatensis in Hispania, quam communis hostis numquam potuit ab oratione, Jesuque amore avertere. Ex insulis Canariis reversa, quo missa, ut quibusque sui Religiosi Instituti domibus daret initia, die IX. Julii virtutibus onusta, octogesimo aetatis anno decessit. In eadem Provincia Maria de Robles nobilis vidua, ex Monasterio Conceptionis Abdarae, cujus una ex fundatricibus extitit, ad illud de Torrisos exstruendum, cujus neque Gonzaga meminit, cum quibusdam aliis accessit, operisque praefecta, vitae merito, & cura vigili plurimum profuit. Coenobium Clarissarum Villaefrechosii Provinciae sancti Jacobi, nobilitate sanguinis, virtutumque illustravit Anna Giron, quae Comites de Urena, Duces Ossunae, oppidique Dominos Parentes habuit, ac iisdem inconsultis, quinimo & renuentibus, quia illam nobilissimo jungere Matrimonio cogitatant, Ordinis habitum a Deo vocata induit. Praefectae perpetuo fungens, magna cum laude munere, perpetuo etiam a nobilioribus Hispaniae viris ac mulieribus visitata, nihil in suis adimplendis officiis umquam praetermisit; tempusque, quod supererat orationibus, atque contemplationibus impendens, universis propterea facta est virtutum magistra & exemplar. In eadem sancti Jacobi Provincia, in Coenobio sanctae Clarae Tauri, Catharina Catalan Annae aemulam se exhibuit, orationis, & contemplationis exercitationibus assiduis, jejuniis, & carnis maceratione; quamobrem ciborum sibi quotidianam praesignatam portionem respuens, illius dumtaxat reliquiis erat contenta. Tertium quoque illustravit Institutum in Monasterio sancti Hieronymi, sive sancti Georgii Florentiae Magdalena Paula, quae *del Pugliese* apud suos audiebat, patientia spectabilis, quae gravissimo, & permolesto affecta morbo, mirifice claruit. Ulceribus namque, attractionibus, aliisque similibus vexata malis, putredinem totum ejus corpus dixisses, suavi tamen odore flagrans, ut Hieronyma Borromaea ejus amica ministrans, non semel experta est. Appropinquante obitus hora, sacratissima Eucharistia reficitur, sacro Oleo subinde muniri postulans, cum Sacerdos accedit, Magdalena monita hilari vultu respondit, *non Oleum defert, sed Dominum meum Jesum Christum, qui iterum Ancillam suam invisere dignatus est.* His verbis excitatus Sacerdos, quid manibus ferat aspicit, & pro vase Olei, sacrae Synaxis pyxidem per errorem suscepisse comperit. At horum omnium gloriosa morte Ordinem nostrum magis, magisque illustratum sua ignominiosa aliquantisper diceres obumbrasse quemdam Joannem Rabecum, Caesiriaco in inferiore Neustria natum, pseudo-Franciscanum, si Thuano credendum, qui dum hoc anno per universam fere Europam Catholici Principes in protestantes animadverterent, & praecipue in sua Galliarum Ditione de Romana-Catholica Fide optime meritus Christianissimus Rex Henricus II. una cum quodam alio in saeculo degente Joanne *Ruso* sacris initiato, eamdem falsam sequente doctrinam, cum eodem etiam VIII. Kal. Maji, Andegavi summo supplicio afficitur.

Cherubinus de Civiatula, sive de Civitella M.
Daza lib. 3. cap. 49.
Artur. 12. Maji.
Michael Agullonius.
Daza ibidem.
Ex Jacobo Sanchez cap. 15. sua hist.
Catarina de Jesu.
Ex Arch. S. Isid. MSS. Arm. 3. n. 14. fol. 174.
Maria de Robles.
Ex eodem Arch. Arm. 3. n. 13. fol. 551.
Anna Giron.
MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 52. fol. 389.
Catarina Catalan.
Ibidem fol. 285.
Magdalena Paula.
MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 20. fol. 387.
Thuan. ad hunc ann. lib. 18.

XIII. Ordo autem continuo etiam doctrina florens habuit vel in primis.

Jo. Standitius. Wadd. de Script. Ord. lit. I. Biblioth. Franc. lit. I.

mis Joannem Standetium Anglum doctrina & pietate celebrem, qui religionis catholicæ strenuus propugnator, sacrorum Bibliorum codicem vernacula lingua scriptum ægre ferens ab sutoribus, mulierculis, similisque farinæ idiotis haberi præ manibus, Philippo & Maria regnantibus id esse causam plurium, malorum in publicis regni comitiis (Parlamentum vulgo dicitur) Londini explicat, obtinetque, ut in posterum hujusmodi Codices, ex quibus eruebantur explicationes cælestibus mysteriis prorsus indignæ auferentur de medio. Scripsit propterea de non edendis vulgari sermone Sacris Bibliis, itemque tractatum de unitate Ecclesiæ ad Cardinalem Polum Anglice contra Barnes hæreticum, aliaque plura. Franciscus etiam Zichemius, aliis Zichenus, Brabantinus a patria, Maclinienfis, & Trajectensis Cœnobii Guardianus scripsit. *Explicationem septem verborum Christi in Cruce*, Antuerpiæ anno MDLVI. apud Joannem Bellerium in 16. *enarrationem in Prophetiam Jeremiæ* Coloniæ anno MDLIX. *Concionem de eleemosynæ efficacia*, Antuerpiæ Typis Belleri anno MDLVI. in 16. *Exhortationem Laconicam ad mortem*, Trajecti ad Mosam anno MDLIV. in 8. Hæc commendat Waddingus; sed scripsit insuper *in Psalmum* XL. Antuerpiæ MDLVI. in 8. *in Orationem dominicam*, Antuerpiæ MDL. in 8. Ex Jacobo Le Long in sua Bibliotheca Sacra. Extat hujusce Authoris memoria apud Sixtum Senensem, Rodulphum, Sedulium &c.

Franciscus Zichemius. MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 5. n. 144 fol. 59. Rodulp. fol. 318.

Petrus Paulus de Caporella. Wadd. de Script. Ord. lit. P. Biblioth. Francisc. ibid. Ughel. in Ital. Sac. Tom. 9. fol. 512. Biblioth. Neap. Nicolai Toppi.

Obiit etiam hoc anno Petrus Paulus de Caporella, e Potentia in Regno Neapolitano, Minorita Conventualis ex Studiorum Regente, ut vocant, ad Cotroniensem Episcopatum assumtus. Scripsit ac edidit *Quæstionem de Matrimonio ad mentem Doctoris subtilis*, Neapoli per Cilium MDXLII. in 4. Insuper recensentibus Tosiniano, & Wadd. edidit *tractatum de Operibus Misericordiæ* forte indistinctum ab alio: *De bonis operibus in peccato mortali factis*, laudatum a Jeremia Buchio lib. I. nostri Pisan. fructu VIII., juxta editionem Bononiæ factam, anno MDCX. & *Tractatum de Purgatorio*.

Henricus Helmesius. Wadd. de Script. Ord lit. H Biblioth. Francisc. ibid.

Lucem item salutarunt sub id tempus quædam opera Henrici Helmesii Germipolitani Prov. Saxoniæ Ministri, & in Coloniensi Ecclesia Concionatoris, qui edidit *Tomos quinq. homiliarum in Evangelia, & omnes epistolas Canonicas, ex meris divinæ Scripturæ sententiis miro artificio, & eruditione concinnatis*, Coloniæ an. MDL. & MDLVI. & Parisiis MDLVII. in 8. & in fol. *In Evangelia Quadragesimalia*; Parisiis hoc anno in 8. *De Verbo Dei* libros tres, prodierunt Coloniæ anno MDLX. Laudantur a F. Mauritio Hylareto Dominica III. Quadragesimæ, fol. mihi 652. *Adversus captivitatem Babylonicam Lutheri*, Parisiis per Audoenum Parvum MDLII. una cum præcedentibus; & Coloniæ MDLVII. *Sermones* ipsius, uti notavit Wadd, deinceps apud Gulielmum Rovillium, æditi sunt Lugduni an. MDLXXIV. & an. MDLXXXIX. Scripsit demum, teste Ludovico Dupin, sæculo XVI. ac emisit *De Charitate* lib. 5. *De Spiritu Sancto*: *De Passione Domini N. J. C. De Justificatione*: *De Purgatorio*: *De Suffragiis pro mortuis*; quæ omnia impressa sunt Parisiis an. MDLIII. & MDLVII. Præclarè hujus Henrici meminit Ludovicus Bail, par. 3. suæ Bibliothecæ Concionatoriæ, in qua non pauca ex ejus operibus excribit cap. CVIII. hæc præmittens: *Tria volumina sermonum edidit in Epistolas, & Evangelia de Dominicis, & de Sanctis: Oratio ejus centonis instar ex verbis Scripturæ Sacræ tota fere contexta est, & textui Epistolæ integro, aut Evangelio alligata, instar homiliæ figura commorationis, ac synatrismi sæpe utitur. Passim in errores Lutheri excandescit: hocque in eo magis singulare, quod in multis concionibus verbum suum dirigit in eadem Concione ad Personas diversi status & conditionis, puta ad Sacerdotes, Principes, & in potestate constitutos, ad uxo-*

Ludov. Dupin. sæc. 16.

uxoratos, ad Viduas, ad Virgines, ad pueros, & Subditos, ad Obstinatos &c. ut in pluribus sermonibus pro die Circumcisionis, non sine pio artificio observat potissimum. Florebat cum jam Lutheranismus grassaretur; prodieruntque Conciones ejus Parisiis anno MDLVII.*, quæ videntur graves, & piæ, licet in eis desideretur, quod membris partitionis primariæ non inhæreat, sed totum Evangelii textum indifferenter percurrat.* In recensita Coloniensi Ecclesia Concionatoris munere præclare functus est etiam Joannes de Daventria Catholicis Principibus acceptissimus, Hæreticisque infensus, contra quos propterea plures tractatus edidit, fuitque tertio Coloniensis Provinciæ Minister. Obiit vir præclarus anno MDLIV. ad quem ejus memoriam pertinentem, nos sero monumenta Provinciæ Coloniensis recipientes, ad eundem annum tradere non potuimus. *Joannes de Daventria.*

XIV. Inter tot præclara lumina, non minori splendore Ordinem illustrasset Conradus Pellicanus; sed quum Franciscanæ atque Catholicæ Ecclesiæ vale dixisset, Tubingam a Zuinglio vocatus, hoc anno miserrime extinctus est. Hic, si Melchiori Adamo Silesio Hætherodoxo historico credendum, egenis parentibus, quorum cognomen *Kursiner*, Rubeaci ortus, Pellicani cognomen alterum sortitus est ab Jodoco Gallo avunculo, Accademiæ Haidelbergensis Baccalaureo ac licentiato, dum Conradus ejusdem Accademiæ matriculæ ascriberetur, cui addere *Kursiner* cognomen patrium quum opus esset (vox germanica *Pellionem* significat, eum videlicet, qui pellicea pulvinaria conficit) Jodocus adstans nepoti dixit: *Tu non pellio es, neque pellionis filius; non igitur pellio cognominaberis, sed potius pellicanus*. Anno ineunte MCCCCXCIII. Ordinem Minorum ingressus, & adhuc adolescens Tubingam missus, Pauli scriptoris doctrinam auditurus, adeo in addiscendis humanis artibus ex hebraica lingua, quam suo marte ad miraculum didicerat, profecit, ut inter clariores Germaniæ Viros adnumerari meruerit. A Raymundo Gallo Xantonensi Cardinali Legato pontificio propterea dilectus, licentiatus & Doctor creatus, nedum docendi, verum & regendi munera semel, atque iterum illi commissa sunt. Inde variæ doctrinæ & fidei hominem ab consodalibus juste plecti in dies suspicantem, Tigurum amicus Zuinglius an. MDXXVI. evocat, ibique Franciscano instituto, simulque orthodoxæ fidei nuntium remittens, pluribus ductis uxoribus, impiisque dogmatibus cum scriptis, tum concionibus disseminatis, hoc anno tamdem infelici funere clarus extitit; primamque laudem posteriori labe delevit, & in perpetuam vituperationem vertit. Impii istius pseudominoritæ ex eodem Hætherodoxo Melchiore exhibere lubet compendiariam notitiam, ut lectorem non pigeat aliquantisper eam comparare cum altera, quam de eodem Leonardus Neapolitanus ex Baretio sequenti sententia italico sermone refert: *Quum Torpati extaret quidam strenuus, satannicus tamen Concionator lutheranæ doctrinæ, Hermannus nomine, valde callidus, atque facundus, ut homines a catholica fide distraheret, eosque ad lutheranam sectam traduceret. Trigesimum annum agens, illius impiæ doctrinæ celebrior cæteris prædicator evasit. Hic erat jam Frater Ordinis Minorum Observantium adolescens, & propter ætatem suam habilis ad munus prædicationis; religionem catholicam respuens, Pellioni Wittembergensi præcipuo lutheranæ doctrinæ Magistro adhæsit; eique suam operam obtulit in hæreticis disseminandis dogmatibus, & ut hujus rei certiorem reddat Pellionem, Monastico habitu se exuere in publica concione promittit. Pellio hæc audiens, socium amplectitur; & indumento sibi a Mercatoribus elargito patrio more indutus, Moniali Virgini Matrimonio jungitur & custodiendis argenteis vasibus in Ecclesiis ad pauperum usum præficitur.* *Conradus Pellicanus.* *Melch. Adam. Silesius in vita Conr. Pellic.* *Leon. de Neap. Tom. 1. lib. 3. cap. 72. Baret. lib. 3. cap. 78.*

Pellione exin decedente, apostata Hermannus apud populos sibi permaximam conciliavit auctoritatem, itaut nobilium pueros dumtaxat baptizaret: suaque calliditate & industria factus dives, prædia, domos emit & agros, defunctisque prima, itemque secunda uxore, tertiæ nupsit. Anno tamen MDLIV. *morbo gravi correptus, post sex transactis diebus, horribili voce exclamavit, quod damnatus esset, & quod salutem consequi non sperabat, etiamque universos eos damnatos esse, qui lutheranam damnatam sectam profitebantur, & ita horribili aspectu, ignitisque oculis expiravit, relinquens exemplum &c.* usque huc Leonardus, cujus, itemque Adami, si bene verba perpendas, dicas profecto, perperam tamen, binos perduelles in Romanam fidem ex Ordine Minorum hac ætate prodiisse, non unum, quæ falsa opinio quantum dedecoris Minoritis afferret, tuum esto judicium.

Leonardus de Neapoli redarguitur. *Leonard. ibidem.*

XV. Sed non minora sane Hæreticorum cachinnis & irrisionibus argumenta ministrant errores atque mendacia, quæ in exigua narratione Leonardi nostri occurrunt. Torpatum, quæ Sueciæ urbs est in Livonia, * oppidum imprimis auctor in Germania supponit. Quem jam Hermannum Nebulonem vocat, quia fortassis in codice, exarato Hispanica lingua, cujus ipse erat jejunus, legerat: *Cierto Hermanno*, quæ vox latine *quidam frater* significat. Trigesimum porro annum agentem pro *Luthero* prædicantem inducit, quem tamen constat anno MCDLXXVI. natum, Comitiis Generalibus Romæ cum suis interfuisse, anno MDXVII., cum quibus etiam usque ad annum MDXXV. permansit. Ait adhæsisse *Pellioni* Witembergensi, quo nomine numquam apud Historicos auditum est, præcipuum aliquem Wittembergæ extitisse Lutheranæ doctrinæ Magistrum. *Pellio* cognomine Conradus ipse audiebat, ut supra dictum est; at quod ei quidam Hermannus Minorita adhæserit, profecto non invenimus. Obiisse ait anno MDLIV., quum anno MDLVI. obierit, licet Oldoinus anno MDLV. referat obiisse: alia præterea refert hujusmodi, quæ satis superque significant, quam caute sint Historici hujus furfuris legendi, quaque de causa fusius fortasse, quam par erat, hanc Auctoris historiam expendimus.

** Hic erat hac ætate Hermannus SS. Episcopus, ut apud Spond. ad ann. 1557. n. 19. legitur.*

Oldoinus apud Ciaccon. in addit. ad vitam Pauli IV.

S. Petri Alcantarensis Acta sequuntur. *Ex Auct. alibi citatis.*

XVI. Romæ ab Julio Magnano PP. Conventualium Generali Præfecto S. Petrus Alcantarensis impetrato Diplomate, quemadmodum suo loco retulimus, Hispaniam pedes, & emendicato victu reversurus, consuetum iter intendit. Ut autem ad suam sanctæ Crucis domunculam pervenisset, eam ipsam comitatem, quam a Pontifice, & a Julio Generali Romæ expertus fuerat, a suis in Hispania Vir Dei experiri non potuit. Enim vero, statim ac quibusdam pontificium innotuit, quod obtinuit, indultum, ejus sanctimoniæ tot cœlestibus signis confirmatæ penitus obliti, præter cætera in illum maledicta, falsas etiam hypocrisis, inanis gloriæ, iisque similium criminationes jactare cœperunt. Quinimo ipsorum item opera, qui eum debebant diligere pro sacris Instituti legibus tuendis, etiam verbera tanta animi moderatione ac patientia est passus, ut a nemine conqueri, aut se excusare unquam fuerit auditus. Pariter heroici silentii regulis est usus, quum a Generali Observ. Præfecto non reformationem, sed divisionem Ordinis cogitante, & objiciente acrius quam par esset, objurgaretur. Eodem ad obedientiam præcipiente, ut responderet, etsi ab obedientia per Pontificiam dispensationem solutus, in hæc verba prorupit: *Novi Patres, isthæc munera Franciscanam reformandi Familiam ad me pauperculum Domini famulum minime pertinere; attamen gratum obsecro, solum zelum habete, quinimo impedite, si noveritis non expedire.*

A plerisque injuriis lacessitur.

Sed frustra.

XVII. Quo acrior, ac diuturnior patientiæ probatio inter hujusmodi infestationes fuerat, eo magis idoneus Petrus evasit ad nova Dei charismata,

& ad

& ad Populorum gratiam sibi conciliandam. Hinc factum est, ut mox ad suæ vitæ rationem ineundam, aggregatis religiosis Præsbyteris, Leone Olissyponense, Francisco de Galisteo*, Francisco Melo, Petro de Alconerio, & Bartholomæo de sancta Anna; quibus deinde adjuncti Franciscanus alter Hispanus, qui Mediolano venerat, & Christophorus Bravius Canonicus Zamorensis terrenis quidem, magis tamen spiritualibus affluens divitiis, de quibus suis in locis erit singillatim agendum, in sanctæ Crucis domuncula simul manere, atque muneribus consuetis fungi non potuerit. Qua de re Petro alteram Domum exstruendam cogitanti (Fratres namque Provinciæ sancti Gabrielis renuebant, ut Cibolæ Conventus fundaretur) vir nobilis Rodericus de Chaves solum sui juris prope oppidulum Pedrosi Placentinæ diœcesis offert. At dum Vir Dei locum exploraturus proficiscitur, a quadam pia puella, cujus ipse sacras excipiebat confessiones, interrogatus, cur caput non operiret? (erat enim hyems summa, tempestas perfrigida, imber maximus) respondit Petrus, non esse opus coram Deo operire caput, quum coram Regibus nemo caput operiat. Et sane ita se habuit res: apertis namque oculis filiæ tanto Parente ac viso dignæ, Petrum intuetur a Jesu Christo, & a sancto Francisco eo in itinere comitatum. Pedrosum tandem Vir Dei pervenit, locus arridet, Episcopus annuit, memoratus Rodericus, simulque Joannes Velazquetius cæmenta exhibent, & Petrus ibidem primo suo Cœnobiolo, sub auspiciis Immaculatæ Conceptionis, feliciter dat initia, ut ad annum sequentem dicemus.

Quosdam vocat ad suæ vitæ rationem.

* *Hunc Laicum fuisse Marcus Complutensis sive de Alcala lib. 6. cap. 3. n. 1084. Chronic. Prov. S. Josephi, scribit.*

Solum eidem pro altera exstruenda Domo offertur.

A Domino Jesu, & a S. Francisco in itinere sociatus.

Cœnobio Pedrosi dantur initia.

XVIII. Alterum etiam Hispaniæ lumen ob oculos ponendi nobis hoc anno opportuna sese offert occasio, enarrandi nimirum acta venerabilis Servi Dei Petri Nicolai Factoris Valentinæ Provinciæ Alumni, qui non minora quam Alcantarensis præbuit eximiæ & admirandæ virtutis argumenta, cum æqua lance utrumque miraculum diceret, si quis Petri Alcantarensis pœnitentiam, & Petri Valentini humilitatem sedulo perpenderet. Nos ergo iisdem impellentibus rationibus, quibus Petri de Alcantara historiam prosequuti sumus, Petri quoque Factoris vitam enarrabimus. Illud tamen initio adnotandum censeo, quod nedum in his, sed & in cæteris Dei Servorum gestis aperiendis fere nullam habuerunt Auctores quamplures de temporibus indicandis sollicitudinem, quæ res non modo Annales obscuriores reddit, eorumque Scriptoribus laborem parit molestum, sed causis etiam, quæ apud S. Sedem tractari solent de iisdem Servis Dei Beatorum albo ascribendis, plurimum afferunt detrimentum. Quamobrem jure, meritoque nobilis, doctus atque clarissimus Præsul Ludovicus de Valentibus, nunc in Urbe Fidei Promotor, præteritos Postulatores Causæ ejusdem Servi Dei objurgans, de eorum ignavia hisce verbis conqueritur: *Monitos volo ejusdem causæ* (Petri Nicolai Factoris) *Postulatores, quod cum in eorum positione non appareat admodum explicata series chronologica vitæ, præsertim quo ad discessus, & regressus ad varios Ordines &c. esset proinde valde optabile, ut dictam seriem chronologicam prætexerent, cum distinctione singulorum ætatum, & statuum in prædictis variis Ordinibus, cum suis circumstantiis, & specialibus actis, in quibus per dicta singula tempora sese exercuit; ex qua diligenter elucere fortasse magis poterunt illius virtutes &c.* Sed utut res se habeat; nos memoratorum, aliorumque Servorum Dei gesta narrantes, pro chronologica investiganda veritate sedulitatem præcipuam pollicemur, opportuna inspicientes monumenta, temporumque indagantes notas, ut ex iis quæ pro certis habemus, verosimiliora inde eruamus.

Petrus Nicolaus Factor vir admirabilis.

In animadvers. Proces. a Fidei Promot. fact.

XIX. Ut igitur ejus historia methodice sumat initium, Petrus Nicolaus natus est Valentiæ Vincentio Factore, professione Sartore, natione Siculo, & Ursula Stam-

Ejus origo, & patria.

Barett. lib. 8. c. 1. Ex Proces. pro ejus Beatific.

Gonz. p. 3. in Provin. Valent. Con. 9. Gravin. in voce Turr. p. 2. c. 44. Bosius de sign. Eccles. Tom. 2. l. 9. cap. 11. Cartag. Tom. 4. homil. Cathol. de Arcan. Deip. lib. ult. h. 1. & alii.

Pueritia.

Stamna Hispana parentibus, anno Christi MDXX. die Apostolorum Principi sacra, ac in eodem fonte, in quo olim sanctus Vincentius Ferrerius, sanctum Baptisma suscepit. Tertio nondum expleto ætatis anno, feria secunda & quarta, sed sabbato præcipue innoxium corpusculum jejuniis affligere cœpit; totusque in præcipuo Valentiæ Nosocomio ægrotorum famulatui addictus, eorum non semel fœtida & horrenda ulcera deosculari genibus nixis Valentini conspiciunt. Dum ad ludum litterarium pergeret, si quem pauperem obviam habuisset, suum jentaculum peramanter illi impertiebat, cæterosque pueros id irridentes admonebat, Christum Dominum in egenis nobis exhiberi. Quum semel ex iniqua cujusdam condiscipuli delatione a Præceptore Petrus injuste vapulasset, ad sui accusatoris genua provolutus illius manum in gratiarum actionem osculatus est. Orationis amicus & solitudinis, cæterorum consuetudines pro viribus fugiebat; inde factum est, ut Maura quædam ancilla in illius domo Fidem Catholicam amplecteretur, & Sanctus ab universis Valentiæ incolis audiret. Patris satagentis, ut sæcularibus curis incumberet, parvipendens consilium, illique hærens, quod cordi Deus indiderat, die festi sancti Andreæ Apostoli in Cœnobio beatæ Virginis de Jesu, non procul ab urbe memorata, domesticis inconsultis, quinimo & renuentibus, Minoritis Observantiæ nomen dedit. Ab eo momento quo Ordinem est ingressus, orationis, humilitatis, abstinentiæ, cæterarumque virtutum exercitationibus ita ex animo navavit operam, ut adolescentiam, atque ipsum ætatis florem, quo tunc pollebat, in eremo videretur consumsisse. Tyrocinio absoluto, prima Dominica Adventus anni MDXXXVIII. solemni ritu professionem emisit. Gratiæ donis magis, quam naturæ adolescentem ornatum, cæterisque disciplinis instructum, ad Cœnobium sanctæ Mariæ Pini, & sancti Francisci Chelvæ Præsidentes mittunt, ut sacris Theologiæ studiis incumberet, in quibus Joanne Meralio, & Michaele Joanne Magistris, mirum in modum ingenio, industriaque profecit. Presbyteratus Ordine Valentiæ insignitus, primum sacrificium in templo ejusdem Cœnobii Pinensis Deo obtulit. Inde concionandi munus a Præsulibus Chelvæ sibi impositum, idipsum non tam verbis, quam exemplis egregie exercuit. Interim consuetis corporis afflictationibus, & contemplationis exercitationibus intentus, quum ingenti desiderio, quo affligendi corpus flagrabat, facere satis non posset, a valido Tyrone flagellis cedi ad sanguinis usque effusionem in ea Cœnobii crypta, quæ Martyrum nuncupatur, postulat; votique compos factus imperat, ne cuiquam factum enunciet. Hoc autem eodem anno, quum Vir Dei Cœnobium sancti Francisci Chelvæ moderaretur, populis totius Valentinæ ditionis extrema fame laborantibus, & ad Fratrum januam indesinenter confluentibus egenis, ne cuiquam ex eleemosynis exiguis ostiatim conquisitis quidquam denegaretur, præcepit, confidens, sodalibus & aliis pauperibus paucos illos non sine maxima difficultate inventos cibos satis esse posse; quod sane e sententia evenisse, suis meritis, & ingenti divinæ providentiæ miraculo, regionis incolæ testati sunt, & experti. Verum inter tot concurrentes pauperes Maura mulier recens baptizata, fame, seu potius Diabolo impellente, consilium turpe ceperat religiosum vocandi Præsidem, suamque virginem filiam, eamque formosam offerre, dummodo fame ad extremum pressis ille succurreret. Oculos claudit, versusque templum fugit, continuo hæc audiens eximius castitatis amator, eamdemque præterea Jesu enixe commendans, mittit illico ex suis probatum virum, ut egeni Neophitæ, filiæque subveniat. Porro prospiciens aridam terræ faciem, ex qua molestissima rerum caritas fuerat orta, concionibus ad pœnitentiam populos provocat, publicas supplicationes instituit, suisque cum so-

Dat Minoritis nomen. — *Inter quos professionem emittit.* — *Sacris initiatur, & concionandi munus exercet.* — *Ejus pœnitentia, & aliæ admirandæ virtutes.* — *Præfectus succurrit egenis.* — *Prodigiosum ejus castimoniæ indicium.*

sodalibus ad sanguinis effusionem usque, flagellis adhibitis, non incassum iratum Numen placare contendit. Exaudit Deus Optimus preces supplicum: mox siquidem imbribus maxime e Cœlo cadentibus, terra deinceps fructus exoptatos affert, inopiamque propulsat.

In rerum penuria Numen placatum reddit.

XX. In Italia etiam aliud Mundo exoritur hoc anno fulgentissimum sydus, beatus Josephus nempe de Leonissa Aprutinorum urbe in Neapolitano Regno, qui sacram Capucinorum familiam eximia Sanctimonia illustravit. Parentes habuit nobiles Joannem Desiderium, & Franciscam Paulinam. In Baptismate *Eufranii* nomen sortitus est, & ab incunabulis divinæ cœpit benedictionis rore perfundi: Mater enim, cum profunda nocte puerum aliquando lactaret, somno correpta, ita infantis ori cœpit incumbere, ut eum intercluso halitu peremptura esset, nisi a Domino insigni plane miraculo infantis saluti prospectum fuisset. Nam hoc ipso tempore Mater sopore oppressa, tam ingentem ab invisibili manu colaphum sibi impingi sensit, ut a somno excitata, pavens exclamare cœperit. Quamobrem lucerna a Viro, qui colaphi sonum perceperat, confestim accensa, tunc primum infantis periculum deprehensum est; Mater vero cum lividam ab inflicto colapho genam per aliquod tempus gestasset, prudentior deinceps in puero lactando evasit. Alterum quoque divinæ erga puerum providentiæ, ac solicitudinis testimonium eluxit: etenim sæpe observatum fuit, quod eo in cunis jacente ac vagiente, cum nemo esset, qui dormitanti puero cunabula agitaret, illa nihilominus modo quidem visibili, sed invisibili virtute moverentur, ut somnus conciliaretur: quod sane cœleste, firmum, atque perrarum fuit futuræ hujus Infantis excellentiæ argumentum. At cum primum Eufranius ab infantia ad pueritiam emersit, piis ac optimis a parentibus moribus instructus tantum in virtutis ac totius pietatis disciplina profecit, ut puerilibus omnibus ac ludicris, quæ illi ætati familiaria & cognata esse solent, abjectis, animum ad seria tantummodo ac solida virtutum studia, quæ ætatis etiam humeros superarent, solicitè contulerit. Vix enim septimum ætatis annum attigerat (ut ex ipsius Processibus constat) sextas cujuslibet hebdomadæ ferias, ob Dominicæ passionis memoriam, panis, & aquæ jejunio celebrabat; eamdemque jejunii legem in beatissimæ Virginis honorem, quam ab hac suæ ætatis aurora pia quadam veneratione prosequi cœpit, puerulus observavit. Altaria puerorum more in paterna domo exstruere, ante illa diutius genuflexus orare, sorores, & extraneos pueros eo ad orandum convocare, singulis diebus veneris simul cum sancti Salvatoris Confratribus flagris seipsum cædere, cæteris nocturnæ quieti indulgentibus intempesta nocte surgere & oratione vacare cœpit. Adolescens cum nonnunquam in paterna domo epulo instructo choreæ instituerentur, ipse in secretiorem domus locum secedens, ubi a nemine reperiri posset, solitarius sedebat, orationi vacabat, atque meditabatur: tantam pudicitiæ custodiam ab illius ætatis exordio adhibere exorsus, ut a mulierum aspectu haud secus, quam ab aspide & basilisco sibi caveret. Denique cum ita modestiæ, humilitati, verecundiæ, pietati, cæterisque dotibus, quæ adolescentiam exornare solent, studeret, ut a cunctis, velut quoddam virtutis prodigium suspiceretur, inde futura communi voce ipsius sanctimonia præsagiebatur. Nondum Eufranius adolescentem ætatem excesserat, cum utroque Parente orbatus, sub Patrui Viterbii degentis cura educatur; qui cum inter illius tempestatis Ludimagistros moribus ac doctrina præcelleret, adolescentem, qui præstans a natura ingenium, ac dicendi facultatem sortitus fuerat, humanioribus litteris tam perfecte instruxit, ut etiam in his reliquos ille facile condiscipulos superaret. Interea Nobilis quidam Viterbiensis, qui in adolescen-

B. Josephus de Leonissa Capuccinus.

Ex Process. pro ejus beatificat. Vita recens Typis data.

Ejus Parentes nobilis conditionis.

Infans miraculose a periculo mortis liberatus.

Alterum ejusdem futuræ sanctitatis indicium.

In pueritia pietas.

Quæ tum adolescentia augetur.

Parentibus orbatus educatur sub tutela Patrui.

Nobilis respuit Conjugium.

lescente tantam, & coacervatam virtutem sæpe animadverterat, illius studio allectus, pingui septem millium aureorum dote constituta, suam illi filiam conjugio copulare statuit. Re cum patruo communicata, conjugium Eusranio persuadet, qui cum suam Deo virginitatem vovere decrevisset, illud aperte recusavit. At Patruo rem vehementius urgente, ac summa cum eo austeritate agente, ad Dei opem supplex confugit. Deus vero, quem castæ cogitationes delectant, Patrui consilium dissipat, diuturnaque Eusranium febri in lecto ægrum prosternit. Sextum decimum tunc is annum agebat, cum molesta illa morbi ægritudo in dies gravior evadens, Medicos compellit, ut eidem ad Patrium solum, donec a morbo convalescat, migrare persuadeant. Eusranius igitur Leonissam rediens, vix Patrium cœlum conspexit, & incolumitati redditus, simulque a patrui imperio, & a conjugii necessitate se liberum vidit. Anno demum suæ ætatis decimo septimo ad PP. Capuccinorum Ordinem, propinquis omnibus inconsultis, se confert, ac Eusranii nomine mutato, Josephi non modo appellationem, sed antiqui illius Josephi virtutem ac benedictionem sortitur. Cætera mirabilia, quæ in vitæ curriculo gessit suis in locis, Deo savente, narrabimus.

Patriam redit.

PP. Capuccinorum Ordinem ingreditur.

XXI. Neminem ex Ordine ad Episcopales sedes hoc anno assumtum in actibus authenticis, & penes probatos auctores invenire licuit, eos præter, quos de more fingit Auctor Viridarii, Petrum nempe de Ayala ad Compostellanam (de quo nos opportunius anno elapso) Bonaventuram ignotæ Patriæ ad Aquensem, Joannem Pennarium ad Cirenensem, & Franciscum de Corsica ad Trigensem Ecclesias evectos: nisi de Compostellano dicamus, quod aut datas Litteras *Apostolatus &c.* xv. Kal. Januarii (die videlicet xviii. Decembris ejusdem anni præteriti) Januarii mensem hujus anni perperam auctor ipse intellexerit, aut tempus electionis cum illo possessionis, quæ reipsa non potuit, nisi hoc anno contingere, inconsulto confunderit. Hæc habet noster auctor in serie Episcoporum Tom. 1. contexta, sed in ea, nescio qua de causa, Tom. 11. iterata, sui etiam oblitus, Franciscum eodem anno elapso Trigensem Episcopum facit. Si talis notæ auctori aliqua adhibenda sit fides, ex Inquisitorum Tabula, quam ait ab ipso confectam, iis usus, quæ sibi a PP. Conventualibus oblata sunt, documentis, etiam nos dicemus, Magistrum Sebastianum Turrianum de Puppio ex Conventualibus Florentiæ, & Magistrum Emilium de Crema ex eadem Familia Tervisii ad hoc munus assumtos.

Auctor Viridarii Seraphici redarguitur.

Virid. Ser. To. 1. p. 3. cap. 5. ubi de Episcopis sub Pio IV.

Ibidem Tom. 2. in Indice alphabet. Episcop. lit. T.

Sebastianus Turrianus de Puppio. Emilius de Crema Inquisitores.

Virid. Ser. To. 1. p. 3. cap. 13. de Inquisit.

XXII. Generalis cujusdam Capituli Brixiæ celebrationem Rodulphus apud suos hoc anno recenset: Causam tamen ut novus Generalis Præsul eligeretur, non extitit. Julius Magnanus namque ad annum MDLII. religiosam familiam moderatus est, ut eodem anno diecemus; quod in serie Generalium Præsulum etiam ipse fatetur. Et Generalis Congregatio, quæ ab Observantibus in Ultramontanis regionibus convocari debuerat, causa bellorum omittitur; eo vel maxime quia fuerant jam a Moniliano, auctoritate Julii III. Pontificis, Commissarii Generales illarum nationum destinati, ut ad mox elapsum annum dicebamus, quam dispositionem Pontifex hoc anno suo particulari Diplomate: *Cum sicut accepimus &c.* die XXII. Junii (non anno MDLXVI. ut perperam Amanuensis Dominici de Gubernatis) ratam, & confirmatam voluit.

Congregatio Generalis Observantium omissa.

Gub. Tom. 3. cap. 12. fol. mihi 345.

Commissarii Generales electi pro Ultramontanis.

Gub. Tom. 1. lib. 3. cap. 20.

XXIII. Cœnobio Heidelbergensi Argentinæ Provinciæ, de quo Waddingus non semel, ab Othone Henrico Palatino qui hoc anno in Principatu Friderico II. successit, Kalendis Augusti, impiis ejus propositionibus assentiri nolentes Fratres cedere sunt coacti, incassum loci Præside Braum per supplicem libellum deprecante, ut hæreticus Princeps a proposito resiliret. Quod dolen-

E Cœnobio Heidelbergensi Sodales expulsi.

Ex Monum. Authen. Provin. Argent.

Wadd. ad ann. 1320. §. 9. & 1425. §. 26.

dolendum etiam de Fratribus Cruciniacensis Cœnobii de quo idem Annalista, eadem die ab eodem Principe expulsis. De utroque Cœnobio iterum, Deo favente, redibit sermo, quando nimirum religiosæ familiæ expulsæ iterum incolatus concessus est.

XXIV. Opera Joannis de Aquila Provinciæ Arrabidorum Custodis, Emanuel de Portugallia, ejusque natus Vimiosus Conventum sanctæ Mariæ de Jesu ad quintum lapidem ab oppido, cui vulgo *Santaren* nomen, a fundamentis exstruunt.

Conv. de Santaren. S. Mariæ de Jesu.
Gonz. p. 3. in Provin. Arrabid. Con. 6.

XXV. Ædificatum etiam hoc anno PP. Conventualibus Cœnobium Nuceriæ Provinciæ Calabriæ, sub sancti Francisci auspiciis, a quodam Mariano Caloyaro, qui suum ad hoc opus patrimonium impendit, recipientibus Magistro Francisco Tlasina & Jacobo Sabaudo de Marturano illius familiæ alumni, ut ex certis constat historiæ testimoniis. Locus non procul ab oppido distans, vineis viridariisque circumdatus amœnitatem præfert non exiguam. Templi Aram maximam duæ ingentes ex marmore lecto columnæ exornant, & celebrem faciunt. Iisdem ædificata circa hæc tempora etiam pleraque alia Cœnobia intra limites Neapolitanæ Provinciæ, illud videlicet Gallucii Theanensis Diœcesis, sub titulo sanctæ Mariæ, ad D. P. extra oppidum, cui jus Parochiale unitum. Fundator extitit Presbyter Julius de Leone ejusdem oppidi primicerius, qui etiam quamdam terræ portionem largitus est, cum ob devotionem, quam Seraphico Parenti profitebatur, tum etiam ob nimiam consuetudinem, quam cum Francisco Maria Tudertino primo illius loci Guardiano habebat. Illud sanctæ Annæ Neapolis extra portam, quæ Capuana dicitur: illud sanctæ Mariæ Arcis, Aquinatis diœcesis, extra pagum D. P.: illud sancti Francisci Calisi, Trivicienfis diœcesis, extra oppidi mœnia, solum & hortos gratis concedente quodam pio presbytero Angelo de Baito, pro quo sacrum bis in hebdomada celebrare Fratres vinculo astricti sunt, Magistro Volcano de Montella acceptante: demum illud Doli oppidi inter Venetiarum, & Patavii urbes, Contarenis, & Berecicijs Dominis fundatoribus. Patribus item Capucinis exstructæ Domus: beatæ Virginis Dolorum Sortini, Siracusanæ diœcesis, & Provinciæ sanctæ Mariæ Angelorum: Paternonis, Messanensis Provinciæ, sanctæ Mariæ Consolationis: Sciaccæ, Argentinensis diœcesis, & Panormitanæ Provinciæ, uno ab Civitate lapide, sub sanctæ Mariæ Consolationis titulo: Forolivii in Æmilia, Provinciæ Bononiensis, intra sed prope Civitatis mœnia, cujus antiqua Ecclesia sub Præcursoris Domini invocatione olim constructa fuerat: Provinciæ & Civitatis Rhegiensis secundo ab urbe lapide: & sancti Francisci Montis sancti Sabini Provinciæ Tusciæ M. P. extra oppidum.

Conv. PP. Conventual. Nuceriæ.
MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 48. fol. 551.
Conv. eorundem Gallucii.
MSS. auth. ad PP. Conven. spectan. & apud nos existen. fol. 340.
Conv. S. Annæ Neapolis eorundem.
MSS. cit. fol. 356.
Conv. Arcis Imper.
Ibidem fol 366.
Conv. Calisi eorundem.
Ibidem fol. 457. & 488.
Conv. oppidi Doli eorundem.
Ibidem fol. 264.
Conv. PP. Capucc. Sortini.
Ex Archiv. PP. Cap. Urbis.
Conv. eorundem Paternonis.
Ibidem.
Conv. Rhegii.
Ibidem.
Conv. Montis S. Sabini.
Ibidem.

XXVI. Mœniis Neapolitanis circumscriptum Clarissarum Monasterium sancti Antonii Patavini, ex altero sanctæ Mariæ de Jesu ejusdem urbis prodiisse, monumenta Provinciæ Terræ Laboris testantur. Quum namque ex recensita domo de Jesu Soror quædam Paula probatæ virtutis, facta sibi hoc anno facultate, esset egressa, idem sancti Antonii Cœnobium piorum eleemosynis a fundamentis extrui curavit.

Mon. S. Ant. Pat. Neapol.
Gonz. p. 2. in Prov. Terra Lab. Mon. 5.

XXVII. In Eborensi Monasterio, cujus anno elapso meminimus, Maria de Menesos, postquam solemni ritu professionem emiserat, ad illud deinde sancti Dominici recens erectum, sive proxime erigendum, & forsan etiam ad alia loca se contulit; sed ad primam tandem domum rediens, ibidem universa quibus in sæculo abundabat, bona reliquit ibique etiam decessit. Ex quo factum est, ut Monasteriis omnibus, in quibus degerat, ex iisdem bonis suam contendentibus habere portionem, contra jus, cum aperto Clarissarum damno, transactionem confecerint: At vero judicio ad Romanum tandem Pon-

MSS. auth. ejusd. Prov.
Ex Arch. S. Isid. Arm. 5. n. 145. fol. 247. & Arm. 3. n. 68. fol. 247.
Maria de Menesses.
Gub. Tom. 2. lib. 11. cap. 12.

Pontificem devoluto, pro iisdem Clarissis Litteræ prodierunt, incipien. *Dilectæ in Christo &c.* ut in Regest. dat. VI. Idus Januarii hujus anni non MDLIV. ut apud citatum Gubern. legitur. Monasterium item sanctæ Engratiæ Clarissarum, extra mœnia Civitatis Pampilonensis, Burgensis Provinciæ, directioni, & obedientiæ Ordinarii, voluntaria renunciatione Monialium, quantum ad gubernium a Fratribus Minoribus præmissa, subjicitur.

Monast. S. Engratiæ. *MSS. auth. Prov. Burgen.*

XXVIII. Hoc etiam anno templum Conventus sanctæ Mariæ de Misericordia Romanengi Mediolanensis Provinciæ, & Cremensis diœcesis, ab Leonardo Cæva Bidanensi Episcopo & Cremonensi Suffraganeo, die XXIII. Augusti consecratum est.

Ecclesia Romanengi consecrata. *MSS. auth. Prov. Mediol. Gonz. p. 2. in ead. Prov. Con. 33.*

ARGUMENTUM.

Quidam Minoritæ in Palæstina, atque in Bosna pro Christo Martyrium subeunt, & alibi Confessores atque Virgines cum Secundi, tum etiam Tertii Instituti haud pauci cœlestem retributionem post vitæ cursum accipiunt. Plerique Viri doctrina celebres, qui Ordinem illustrarant, naturæ debitum exsolvunt. Clemens Monilianus, totius Ordinis Generalis Minister ad Cardinalitiam dignitatem evehitur. Eamdem sortem consequitur Guillelmus Petus, qui loco Cardinalis Poli in Angliam Legatus etiam a Pontifice est destinatus. Multi ad Episcopales Sedes promoventur; & Inquisitores diversis in partibus ad compescendam hæreticam pravitatem ex Patribus Conventualibus assumuntur. Sancti Petri Alcantarensis historia continuatur. Romæ Ordinis Generalia Minorum celebrantur Comitia, in quibus Angelus Aversanus Vicarius Generalis salutatur, pleraque alia decernuntur. Sua etiam Patres Tertii Instituti in Insubria habent, & Damianus de Bonvinis Generalis eligitur: Plurium Cœnobiorum tam Primi, quam Secundi, & Tertii Instituti, aut fundatio, aut instauratio recensetur. Sancti Rochi Confessoris Reliquiæ Massiliam deferuntur, & Romæ Corpus sancti Bartholomæi Apostoli cum aliis transfertur. Pontifex quibusdam Ordinis indigentiis occurrit.

I. QUum sacra Palestinæ loca, quæ Franciscana Familia religiose tuetur, & in quibus ipsemet Seraphicus Pater pro se suisque omnibus, post Turcarum cladem, fixerat sedem, Servus Dei Juniperus Siculus, Neapolitanæ Provinciæ alumnus, ingenti desiderio perlustrandi flagraret, ut ibi perpetuo ad convertendos Infideles ad Evangelii lucem, quamvis laicus professione, toto tempore incumberet, eo quod non reperiret ubi sanctius in terris vitam degeret, vel in quo munere fructuosius operam collocaret; facta propterea sibi ab Ordinis Præside facultate, cum quorumdam peregrinorum turba Hierosolymam pervenit, Turcarumque Mesquitam non multo post ingressus, in impiam Mahometis doctrinam invehere, spiritu divino afflatus, non destitit, donec a Turcis comprehensus, capite abscisso, igneque combusto corpore, die XXIII. Februarii hujus anni martyrii palmam obtinuit. Ut autem felicitatis Juniperi fieret consors in gloria alter sodalis laicus, Joannes nomine, Mantuanus patria, moram & ipse Hierosolymis trahens, summe exoptabat pro Christo subire Martyrium, ubi Christus ipse pro nobis acerbissimam passionem & mortem subierat. Qua de re, non recto ductus consilio, Præfectis inconsultis, (quantum valeat in religioso Viro obedientia perpende) e Conventu egressus ad Mesquitam & ipse accedit, & in medio foro Christum Dei

Juniperus Siculus Martyr Hierosolymis. *Daza lib. 3. cap. 41. Bosius de signis Eccles. lib. 7. c. 3.*

Joannes Mantuanus Martyr ibid. *Marcus Olissyponen. p. 3 lib. fol. 319. edit. Venet. 1612. Gonz. p. prim. in Martyr. Minor. Terra sancta.*

Dei filium, Mahometem vero hominem perditissimum enunciat. Hæc Saraceni audientes ira excandescunt, & ab eo sciscitantur, velit ne prædicata denegare, aut ignem & quæque gravia, mortemque ipsam atrocissimam pati? Quibus Joannes perterritus animoque deficiens illis protinus adhæsit, Christo abnegato. Tunc Fratres casum miserrimum audientes, tristes ad ipsum pergentes conantur errantem a damnatione eripere, quod factum est, divina favente gratia. Quamobrem ille in medium iterum prosiliens, & perfidiam suam constantissime arguens, Christum Salvatorem esse, & Mahometem pseudoprophetam asseruit, sanguinis etiam effusione hoc idem testatum iri nuncians: quod datis cervicibus opere comprobavit. Hunc eum puto, quem Gonzaga inter Martyres Palestinæ anonymum recenset. De altero Christi Athleta, cui nomen Alexander Joannes, ita ex eodem Gonzaga scribit Arturus: *B. Alexander Joannes Martyr ex Apulia oriundus erat, fitque frater laicus apud Provinciam sancti Gabrielis Discalceatorum in Hispania: diu autem moratus est in Conventu sanctæ Mariæ de Jesu Salve-terræ, ejusdem Provinciæ, quo in loco, mira vitæ austeritate, abstinentia, cilicio, oratione, spiritusque fervore enituit. Qui cum martyrii desiderio flagraret, in Libiam profectus est, ubi a Mauris, ob Evangelii prædicationem crudeliter fustibus nudo corpore cæditur, & pene mortuus relinquitur; sed paulo post Christi fidem iterum publice prædicans, lapidibus appetitus fugatus est. Inde Memphim perveniens, ibidem impiorum manu virgis toto corpore verberatur, injuriis & opprobriis fameque maceratus debine dimittitur. Ad ultimum iterum captus in ignem conjicitur, a quo nil passus; tandem gladiis confossus & lapidibus obrutus perimitur. Hæc quidem breviter & succincte referuntur, eo quod non omnes conveniant in modo quo hic insignis Athleta Christi martyrii gloriam adeptus sit. Quidam enim volunt bis in Africam trajecisse, & toties multa a Barbaris esse perpessum tormenta: primo una cum beato Antonio* Argentario, *secundo cum beato Joanne* Zuaza; *tunc enim Hierosolymam profecti, deinde Alexandriam, Memphim, seu Cayrum adierunt: illicque, post crudelia variaque supplicia, famis inedia consumti, mortui reperiuntur in carcere, si Marco Olisyponensi fides adhibenda sit. At cæteri fatentur quidem, præfatum beatum Joannem mortuum esse inventum, sed beatum Alexandrum superstitem adhuc fuisse, cum opera & interventu cujusdam Legati Regis Franciæ, per ea loca tunc forte transeuntis, liberi dimitterentur. Liber igitur factus beatus Alexander in aliam Civitatem iter est aggressus, ubi ob Christi prædicationem in carcerem detruditur, absque cibo & potu; sed cum nihilominus ex alta turri magis, ac magis concionaretur, sectam Mahumeticam condemnans, inde extrahitur ignis supplicio perimendus. Verum semel & iterum in ignem injectus, nec in aliquo læsus, in rogum tertio projicitur, atque lapidibus obruitur. Addit Gonzaga, hunc Martyrem apud Memphim gladiis Ægyptiorum interiisse.* Num autem hic gloriosus Martyr idem sit, ac recensitus Joannes, non ita exploratum est, ut nullus remaneat dubitandi locus. Cum his tres alios Fratres Basilicatæ Provinciæ alumnos, & apud Damascum necatos pro Christi fide, idem Gonzaga recenset; & Ramæ item in Bosna Argentina ab iisdem Turcis, & ob eamdem causam die XXI. Aprilis sunt interemti sex alii Franciscanæ Familiæ sodales, quorum nomina in Cœlo scripta sunt. Apud Indos quoque Stephanus quidam Sacerdos, relicta Goa, cum Chochinum adnavigaret, a Barbaris Malavaribus captus, & ipse, ut Christi nomen tuere tur, occisus est.

Marian. lib. 6. cap. 21. in Append.

Alexander Joannes Martyr. *Artur. ad 28. Julii. Daza lib. 3. c. 49.*

Antonius Argentarius Martyr. Joannes Zuaza Martyr. *Ibidem.*

Tres Fratres Anonymi Martyres. *Gonz. p. 1. ubi de Martyr. Fratrum Terra sanctæ. Wadd. ad ann. 1341.*

Sex item alii Sodales Martyres. *Wadd. in Catal. Martyrum Ord. Min. lit. A.*

Stephanus quidam Martyr. *Gonz. p. 4. in Prov. S. Thomæ sub fine. Barett. lib. 3. ca. 71. Daza lib. 1. cap. 57. & alii.*

II. Gloriosos Martyres beati Confessores sequuntur, quos etiam hoc anno laboribus finem imposuisse, rerum Seraphicarum narrant Historici. In

Bartholomæus Insulanus. *MSS. Auth. ex Arch. S. Isidor. Arm. 3. nu. 50. fol. 19. & n. 33. fol. 219. Wadd. ad ann. 1592. §. 20.* Didacus de Chaves. *MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 20. fol. 113.*

Cœnobio etenim sancti Francisci, secundo ab oppido Mirtili lapide, nunc *Vianna*, in Portugallia, Christi Servus Bartholomæus Insulanus obiit, religione ac pœnitentia spectabilis, quam, etiam morbis correptus, nunquam visus est prætermittere, licet erga Fratres mitissimus esset. Mortis suæ horæ præscium mense Februarii decessisse Marcus Olissyponensis Servi Dei amicus proprio charactere testatus est, ut in Tabulario Conventus sancti Francisci Visontii videre licet. Didacus de Chaves Pacis Augustæ, sive Badejocii natus, sanguine illustris, illustrior tamen virtutibus, ingenti Seraphici Instituti augendi atque tuendi flagrans zelo, ac austeritatis amantissimus, sancti Gabrielis Provinciæ iterato Custos, dein etiam Minister electus, vix inceptum regimen, humilitatis quietisque fruendæ causa, & ut liberius orationi atque contemplationi vacaret, dimisit. In Cœnobiolo demum sanctorum Martyrum Oppidi Patrii reliquum vitæ agens sancto fine quievit. Hunc Didacum non facile dicemus diversum ab eo, qui *Hernandezius* cognominatus est, quique in eodem loco & ipse tumulatus fuit. De hoc ita scribit Arturus: *Didacus Hernandez natione Siculus, doctrina & humilitate conspicuus, concionatorque egregius, qui cum in Salmanticensi Accademia Lectorem ageret, eo honore longe posthabito, Franciscano sacco indutus, communem Regulam cum cæteris Fratribus in sancti Jacobi Provincia profiteri voluit, ubi & in maximo honore, propter vitæ candorem habitus est. Cumque strictiorem vitam anhelaret, ad sancti Gabrielis Provinciam convolavit, ubi & tot progressus qualibet in virtute fecit, totque populos a vitiis ad virtutes reduxit, ut relatu difficile sit. Quamobrem moriens, maximum sui desiderium omnibus hujus patriæ tum Regularibus tum quoque Sæcularibus reliquit. Obiit anno* MDL., *sepultusque est in Ecclesia Conventus sancti Gabrielis Badejocii, prope majus Altare a cornu Epistolæ.*

Didacus Hernandezius. *Art. ad diem 5. Junii.*

Joannes de Gaona. *Wadd. de Scrip. Ord. lit. I. Biblioth. Francisc. lit. I. Gonzag. p. 4. in Prov. S. Evang. Con. 1. Baret. lib. 1. ca. 26. 52. & alibi.* Christophorus Ruitius.

III. Hoc anno, non autem MDLIX., ut Baretio cæterisque placet, moritur Joannes de Gaona ex Civitate Burgensi oriundus, Burgensisque Provinciæ Alumnus. Lutetiam ad Theologiam comparandam ab ineunte ætate se contulit, ubi tantopere profecit, ut brevi excellenti eruditione praditus sit, & concionandi arte, probitate morum atque observantia Regulæ conspicuus evaserit. Burgensem Provinciam regressus, Pincias missus est, ut Theologiam cæteros Fratres doceret; inde ab Imperatrice Elisabetha ablegatus est in novam Hispaniam, illicque pervenit anno MDXXXVIII. una cum Martino Sarmento, de quo infra, Christophoro Ruitio, & aliis. Hic autem, ut primum appulsus est, Mexicanam linguam summa animi contentione discere cœpit; quod illi feliciter successit; eamque linguam melius quam quisque alius sui temporis calluit; itaut idiomate tum Mexicano tum Latino complura opuscula edidérit, & sunt: *Dialogi Spirituales seu colloquia*; *Sermones Dominicales*; *Dialogus de Christi Passione*; *Apologia adversus famigeratissimum quemdam Theologum*; *Poemata in laudem Immaculatæ Conceptionis Deiparæ semper Virginis*: Impressa leguntur, ait Pater Alva, sed locum non indicat. Alia plura edidit Vir egregius, temporis ignisque iniquitate deperdita. Unus fuit ex illis doctis sanctisque Viris, quos Lectores instituit in Collegio sancti Jacobi de Tlatibulco Garcias de Cisneros Commissarius Generalis Indiarum. Guardianatus munere pluries functus est, tantaque animi demissione tunc pollebat, ut primus omnium ædes verreret, terram humeris ad ædificandum, & lapides deferret, cæteraque omnia humilitatis exercitia perficeret. Corpus suum jejuniis vigiliis & orationibus affligebat, seipsum in cellula assidue concludens, zelo vero salutis animarum, plusquam dici posset, inflammabatur. Demum circa ann. MDLV. post Patrem Toribium a Motolinia, septimus Provincia-

Petrus de Alva in Milit. Col. 761. Torquemada p. 3. Hist. Mexicana Prov. Sanct. Evang. cap. 23.

cialis Provinciæ S. Evangelii licet invitus, electus est, quo munere post annum elapsum sese abdicans, paulo post, hoc anno videlicet, plenus bonorum operum obiit.

Wadd. de Script. Ord. litt. I.

IV. Non minori fructu Indicas plagas excoluit Ludovicus de Fonte-Salita octavus olim Martini Valentini socius, Seraphicarum legum observantissimus, corporis macerationi deditus, & orationi fere perpetuo vacans extases sæpissime patiebatur. Salutis animarum studio flagrans in Indias trajecit, ubi copiosam segetem in Christi horreum congregavit. Verum cum novi Fideles dura servitute inique premerentur, pia commiseratione ductus, illorum occurrere malis decrevit, quamvis quæque gravia mala pati sibi necessarium agnosceret; mare itaque trajecto, pede iter confecit, ac non absque magno labore & dura inopia in Hispaniam pervenit, ubi cuncta Carolo V. Imperatori referens, ab eo benigne exceptus est. At cum vidit se ad Episcopatum Mechoachensem a Cæsare destinatum, ut majori cum auctoritate Indias repetens negotia pro voto absolveret, assentiri renuit, decernens in sua Provincia quietam ducere vitam malle. Non diu tamen suis votis potitus est; enimvero mox electus Guardianus Conventus sancti Gabrielis Badejocii, ac inde ex loco coactus discedere, Superiorum auctoritate, tum etiam Imperatore, & Fratribus Indiarum instantibus, ad sanctæ obedientiæ meritum in easdem regiones remeavit. In itinere autem, apud insulam S. Germani, plenus annorum & bonorum operum naturæ concessit. In Cœnobio sanctæ Mariæ de Jesu Valentiæ in Hispania mortalem carnem exuit IV. Nonas Februarii Jacobus *Artes* a doctrina & virtutibus commendatus, qui propterea Guardiani, Custodis, pluribusque in Provinciis Provincialis muneribus non semel, licet invitus, functus est. In Cœnobio extra Pistorium Provinciæ Tusciæ Dominicus de Cutiliano, professione laicus, moritur virtutum omnium cultor.

Ludovicus de Fonte-Salita. *Daza p. 4. Chronic. Min. lib. 2. cap. 22. Baptista Molez. cap. 7. & 21. Prudentius de Sandoval. &c.*

Jacobus de *Artes*. *MSS. auth. Provin. Valent.* Dominicus de Cutiliano. *MSS. auth. Provin. Tusc. ex Archiv. Aracœlit.*

V. Circa hæc ipsa tempora apud sanctum Franciscum Salamanticæ perhibetur, ad cœlestem Patriam evolasse Antonium Saguntinum, Tyronum ad multos annos Magistrum, humilitate cæterisque supernis donis conspicuum; In Provincia Turonensi Jacobum Magnelottum egregium Doctorem atque Concionatorem, ob eximiam vitæ probitatem dignum, qui inter sancti Francisci veros filios adnumeretur; In Cœnobio Saliceti Provinciæ Castellæ Petrum de Pastrana laicum; in Cœnobio Oriolæ Provinciæ Carthaginensis Mathæum de Valentia; & in Angelorum Provincia Barnabam laicum, Bernardinum de Laredo, & Joannem, quorum cum Waddingus meminerit, non est cur hic nos gesta referamus.

Antonius Saguntinus. *Barett. lib. 4. cap. 37. Artur. ad 21. Martii.* Jacobus Magnelottus. *Barett. lib. 3. cap. 72. Gonzag. p. 3. in Provin. Turon. Conv. 29.* Petrus de Pastrana. *Artur. die 7. Octobr.* Mathæus de Valentia. Barnabas laicus. Bernardinus de Laredo. *Wadd. ad ann. 1460. num. 53. 1518. num. 30. 1413. num. 19.*

VI. Patrum Capuccinorum item Familiam pluribus beatis Alumnis illustratam comperimus. Mortuus est namque Bonaventura Confessor, in Monteregali Samnitum oppido natus, qui tanto a puero in quodlibet vitium ferebatur odio, ut tolerabilior illi Inferni ignis, quam culpa videretur. Hæc porro illi indoles, potissimum ob matris prudentiam, indita fuit, quæ in puerum, quoties in aliquod vitium impegisset, acriter animadvertebat, mox ut ignitum carbonem palma gestaret, compellebat. Adolescens Observantium Familiæ ascriptus, in ea per aliquot annos magna cum virtutum laude permansit, pio Viro Vincentio Aquilano præceptore. Mira patientia in eo præcipue enituit; itaut Capuccinorum sobole exorta, quum a Ministro ad eosdem transmigrandi facultatem postulasset, duris verbis ac verberibus repulsam patienter passus sit. Attamen cum Dei vocationem sibi non negligendam censeret, tandem e Cibotolæ Conventu, in quo tunc Guardiani officio fungebatur, ad Capuccinorum sodalitium convolavit, in quo sane tot virtutibus floruit, ut Evangelicæ viam perfectionis, quam semel, arrepto cœlestis vitæ

Bonaventura de Monte Regali. *Bover ad hunc ann. n. 22. Artur. ad diem 20. Aug. Flor. Seraph. To. 2. fol. 269.*

tæ cursu, sibi ab exordio percurrendam constituerat, ad extremum vitæ exitum numquam deseruerit. Tam eximius vero paupertatis amator fuit, ut præsegmina, quæ sectis Fratrum Tunicis interdum supersunt, solicite colligens, nihil ex illis perire pateretur. Ciborum parsimonia delectabatur, assiduis ac fere quotidianis jejuniis carnis domabat petulantiam, plurimaque erga Defunctorum animas caritate afficiebatur. His, ac pluribus aliis perfectæ justitiæ operibus, cum Christi Servus ad extremum usque senium pervenisset, ac prophetico spiritu pleraque futura prædixisset, tamdem in Conventu Spoleti supernæ beatitudinis bravium a Domino vocatus, dum oraret, meruit accipere.

Josephus de Colleamato. *Bover. ad hunc ann. n. 1. Flor. Seraph. To. 2. fol. 147.*

VII. Huic similis extitit Josephus Picenus ex Colleamato, castro prope Fabrianum oriundus, Petrus Matthæus antea vocatus, qui plis Parentibus ortus, quædam religionis semina in ipsa pueritia sibi in animo a Deo insita accepit: quæ cum illum a puerilibus jocis abstraherent, ad res Divinas & orationem suaviter compellebant. Puerulus adhuc indicta ab Ecclesia jejunia observabat, jurantes abhorrebat, pauperibus mirum in modum commiserabatur; tantam demum talemque in moribus gravitatem prætulit, ut immatura gravitate ætas seipsam superaret, ac præcoci senio aspergi videretur. Adolescente vero ætate, ne pretiosus tum puritatis tum virginitatis thesaurus, quem hactenus solicite custodierat, in certum discrimen raperetur, in Minorum Observantium Ordine seipsum Deo consecrare festinarit. At cum altero pede venenata spina transfixo, ab eo vulnere convalescere non posset, ad sæculum remeare cogitur. Porro ad suos reversus, ut liberius Deo vacaret, in quandam agrestem domum, sacræ cuidam sanctæ Annæ Ædi propinquam, secessit, in qua ab hominum consortio semotus, cœlestem in rerum divinarum contemplatione vitam egit. At nascente tunc nova Capuccinorum Reformatione, Mundo valedicturus, ad Ludovicum Foro-sempronianum accessit, qui cum fervidum ipsius animum agnovisset, eidem significavit, quod si Ordinem ingredi voluisset, universa (ne indusio quidem sibi relicto) illi deferenda esse cogitaret. His auditis Adolescens protinus domum rediens, Divinoque spiritu accensus, quasi verbotenus Ludovico parendum esset, exutis vestibus, detractis calceis, ipsoque indusio abjecto, cum vix linteolum sibi ad verenda obtegenda reliquisset, nudus coram Patre & Matre apparens, ab iis genuflexus benedictionem petiit, eodemque modo se coram Ludovico sistens, ab eo Religionis habitu donatus, sextum inter primævos illos Capuccinorum Patres, ac Religionis satores locum sibi vendicavit. Probationis annum Josephus inter montes & nemora peregit, ubi cum interdum vix pane ad sustentationem necessario frueretur, corpori nihilominus asperrimum, & animo suavissimum, inter cœlestes Divinæ contemplationis delicias vitæ genus duxit. Dum autem semel in itinere rerum Divinarum cogitationi incumberet, socios præcederet, nullaque iis annona esset, qua victus necessitati subvenire possent, ab Angelo geminos panes accepit. Solo habitu atque tunica toto vitæ curriculo contentus, vix ullo unquam tempore, ne gelidissima quidem hyeme ad ignem accedit, meliores sibi prunas, quibus animo calefieret, ex oratione & divini amoris incendio, quam ex conflagrantibus fasciculis quærens. Quotidianis quoque jejuniis corpus extenuans, beati Francisci inedias, velut legitimo sempiterno, jejunat. Dæmonibus illum ab oratione avocare conantibus, invictus Christi pugil fortius adversus stygium hostem dimicans, gloriosa in dies de eo trophæa divina virtute reportavit. Defunctorum officium, ad animarum quæ purgationis pœnis luunt, suffragium quotidie persolvit. Fratrum atque sæcularium hominum consortia fugiens, ad solitaria lo-

loca lubens secedebat, ubi brachiis in Crucis modum protensis, ut plurimum Dominum orabat. Humilitate, obsequio, animi submissione, ac morum facilitate, eam apud omnes sibi benevolentiam conciliavit, ut ab omnibus *Orbis fidelitas* nuncuparetur. E Generalibus Comitiis, quæ Neapoli anno MDXLIX. celebrata fuerant, cum aliis octo Fratribus rediens, cunctis fere inedia deficientibus, geminos iterum ab Angelo panes accepit: quos cum in frusta conscidisset, cuncti ex eis abunde ad voluptatem sumentes, ad saturitatem usque refecti sunt. Cum vero Conventum, qui inter Sentini Novi Montes jacet, aliquando moderaretur, uberrima e Cœlo nive delapsa, itaut viæ omnes ad mendicationem Fratribus interciperentur, neque ulla humani subsidii spes illis relicta esset, Vir Dei ad divinæ providentiæ thesaurum confugiens, Fratres ad cœlestem opem efflagitandam provocavit: & ecce confestim ingens fragor e propinquo monte, velut rupis excisæ, auditus est, statimque Fratres ad Conventus januam convolantes, ut periculum, si quod esset, devitarent: at ostio aperto, nihil præter prægrandem saccum pane refertum e Cœlo ministratum invenerunt. Hujus Viri sanctitatem Deus pluribus miraculis testatam esse voluit, ex quibus multis præteritis, nonnulla placet referre. In primis autem Operarium quemdam febricitantem, ut ligna Conventus usui proscindere valeret, a febre liberavit. Cumque in Conventu Forosempronii Guardiani munus administraret, Mulieri jam quatriduo gravissimis partus doloribus vexatæ, summoque in vitæ discrimine versanti, incolumitatem a Deo impetravit, Maritoque ipsius spiritu prophetico uxorem masculum parituram nunciavit. Telam sorori suæ oratione multiplicavit. Alteri mulieri, quæ cum nihil apud se telæ reliquum, præter lini fasciculum haberet, Viro Dei tamen telam ab eo postulanti, cum partem tradidisset, postea divina virtute eidem instauratam reddit. Josepho ægrotante, in illius subsidium dolium vino vacuum divina virtute plenum reperitur. Camerini Leprosum signo Crucis sanavit. Illud quoque memoria dignum est, quod Fabriani, toto spectante populo, Dei virtus ad Servi sui commendationem ostendit; cum enim is eleemosynam Patriæ more, & Capuccinis consueto, in urbis platea peteret, puer qui Josephi vocem persenserat, e domus fenestra longius corpus protendens ab ea dilapsus, caput in stratum lapidem ita collidit, ut eo in duas partes desciffo, cerebrum flueret: mox universi ad puerum accurrentes, frustraque remedia parantes; collisionis enim vulnus, & sanguis undique fluens, cum omne medicamentum respuerent, proximum puero interitum minabantur. Inter hæc Josephus adventans, miserandum pueri casum percipiens, statimque ad eum accedens, caput utraque manu constringit, disjunctasque partes copulans, signum crucis bis terque super eas multiplicat. Defluens protinus sanguis sistitur, capitis partes intime, uti prius, connectuntur, puer velut e somno excitatur, atque in omnium oculis surgit incolumis. Neque illud postremo prætereundum, quod, cum fratris sui filia adhuc parvula, clauda, gibbosa, ac tot corporis incommodis affecta esset, ut Mater aliquando cum Josepho conquereretur, eam neque mundo, neque Deo, aut illius cultui ob deformitatem aptam esse: eam vero, ubi Vir Dei consolatus esset, parvulam in sinum accipit, quasi ei ablandiri vellet, latera contrectat, humeros componit, tibias æquat, ac signo crucis consignat: quod cum bis, vel ter præstitisset, parvula e sinu demissa protinus recta progredi, ac integra valetudine frui cœpit. His & pluribus aliis divinæ virtutis argumentis, cum Josephi sanctitas omnibus esset perspecta in Conventu Foro-sempronii, Guardiani & Magistri Novitiorum munus gerens, cumque supremæ retributionis diem sibi im-

imminere, Deo revelante, percepisset, cuidam novitio aliisque haud obscure significavit. Posthæc vero cum consueta noctis hora in orationem incumberet, en ingens pituitæ cumulus e cerebro fluens, illius repente fauces occupat: cui cum febris successisset, Medicus morbum parvipendens, brevi illi incolumitatem pollicetur. Cui Josephus, *falleris*, ait, *nec quod in morbo divinum est agnoscis; quid pharmaca ad incolumitatem paras? para morituro sepulcrum; hæc enim ægritudo supremum mihi ex Dei decreto diem indicit*. Quamobrem, Sacramentis summa religione susceptis, ad Domini occursum summis suspiriis anhelans, ubi circumfusos Fratres salutaribus monitis instruxit; tandemque obdormiens in Dei sinum, ut creditur, coronandus concessit. Post ejus obitum, cum Fratres ob communem sanctitatis opinionem, de eo inter omnes vulgatam vererentur, ne patefacto ipsius transitu, nimia populi frequentia in eos exundaret, persolutis illi ante lucem funeribus, corpus in commune sepulcrum condendum curant. At minimum ea diligentia profuit; nam mane populis undique ex urbe erumpentibus ac tumultuantibus, corpus extumulare atque exosculandum in publicum proferre compelluntur. Porro Josephi facies post obitum pulchrior quam cum viveret apparet: genæ enim non squallidæ aut pallentes, sed rubore perfusæ conspiciuntur. Tumulato itaque iterum corpore, post quatuor sepulturæ dies, domus Præfectus Josephi corpus in alterum tumulum, in quo duo alii Fratres Josephi socii, simul in eodem Sarcophago occlusi jacebant, inferre cogitat. Reluctantur Fratres, Sarcophagumque tam angustum esse affirmant, ut tres haud quaquam capere posset: vincit tamen, Deo volente, superioris sententia; quapropter aperto Sarcophago, duo illa mortuorum Fratrum corpora ad arcæ latera secessisse, mediumque Josephi corpori locum reliquisse animadvertunt. Cum igitur inter ea medium Josephi corpus collocatum esset, protinus tam suavis ex Josephi, & aliorum corporibus odor diffundi cœpit, ut sæculares homines ad Ecclesiam convenientes eum absque dubio e tumulo emanare perciperent. Hic Dei Servus MS. reliquit *Historiam de origine, & progressu reformationis Capuccinorum in Provinciæ Marchiæ*, cujus tamen operis Dionysius Genuensis in Bibliotheca suorum non meminit.

Biblioth. Franc. Tom. 2. lit. I.

Franciscus Curensis. *Bov. cit. n. 29. Flor. Seraph. To. 2. fol. 357.*

VIII. In eadem Sodalitate sanctissime obiit etiam Franciscus Curensis laicus, qui inter primos & ipse fuit a Ludovico de Foro-sempronii ad Religionis gremium receptus. Vir extitit abstinentia admirabilis, ita ut quotidiana fere jejunia coleret; sæpe etiam integras quadragesimas panis & aquæ tantummodo victu transigeret: cui item austera omnia tam in victu quam in cultu respondebant. Caritate erga infirmos insignis, diu in Romano Conventu Nosocomii Præfectus fuit. Semel cum in Conventu Montis Veteris Romanæ Provinciæ ægrotum quendam Fratrem curaret, Fossenniam, ut Medicum consuleret, profecturus, navicularius, qui Tyberim trajiciebat, nullis precibus adduci potuit, ut illum trans Tyberim absque precio veheret: at velox navicularium, qui pium caritatis opus interceperat, Dei vindicta præoccupat: nam e littore digressus, mox cum navicula in flumen demergitur. Tanto Sanctus hic Vir odio in seipsum exardescebat, ac peccatorum conversionis cupiditate flagrabat, ut semel habitum exuens, nudusque, solis sibi femoralibus relictis, cruce in humeros sublata, totam Romanam Urbem percurreret magna voce exclamans: *pœnitentiam agite peccatores*. Tandem annis, ac bonis operibus onustus, Romæ naturæ debitum exolvit. Moritur item præclarus meritis Capuccinus alter, Ludovicus nempe Fulginas, cujus memoria erit semper in benedictione.

Ludovicus Fulginas. *Bover. cit. n. 20. Flor. Seraph. To. 2. fol. 144.*

IX. Ex Franciscanis vero Sororibus eadem sanctimoniæ, ac feliciter consum-

summatæ vitæ laude, potissime memorantur Firmina e nobilissima Cæsiorum prosapia, soror germana Pauli & Friderici de Cæsiis Cardinalium, & Petri Donati Romanæ Urbis Senatoris. Amita Jo. Andreæ de Cæsiis Episcopi Tudertini & Bartholomæi de Cæsiis Episcopi Narniensis; cum annis XLI. minus, religiosissime vixisset in Monasterio sanctæ Claræ Narniæ, quorum XXVI. annos in Abbatissæ munere impendit, quo tempore pluries mirabilem Dei providentiam in victu Monialium experta est, oratione & dono lacrymarum conspicua, humilitate, patientia, caritate in pauperes, ac spiritu prophetico mirabilis, die VII. Junii ad Cœlos evolavit. Statim post obitum facies ejus per abstinentiam exusta, splendida facta est; dentes nigri & cariosi candidiores nive evaserunt; labia rubicunda; corpus totum tractabile mirum spirans odorem. Antequam Moniales mortem Firminæ revelent & patefaciant, pueri per Civitatem turmatim flentes exclamant: *mortua est mater nostra Firmina*. Bernardinus a Collestacte Minister Provinciæ advenit, quasi miraculose, cum triginta Fratribus ad justa solemniter persolvenda; habet orationem de virtutibus Firminæ: corpus ante Aram Ecclesiæ veteris præcipuam tumulari facit, & effigiem in pariete depingi sanctissimum Jesu nomen gestantem. Plures, qui in ægritudinibus, aliisque necessitatibus Firminæ se commendarunt, ejus interventu gratias a Deo obtinuisse testantur. De hujus Servæ Dei mortis die Papebrochius ejusque socii, qui celebrem Actorum Sanctorum Historiam prosequuntur, nobis conveniunt; de anno vero quod dissentiant, nescio quo sint nixi fundamento, eo vel potissimum quia MSS. Monasterii autentica ab iisdem citata, quæ penes nos existunt, hoc anno, non autem ut ipsi volunt MDLXVII. narrant obiisse. Verius tamen dicendum, Amanuensis, aut Typographi vitio errorem irrepsisse in notis, quo facilius nil aliud potest contingere. Cherubinam Herulam ejusdem vitam scripsisse, quæ cum processu in ordine ad canonizationem confecto in Monasterio servatur, idem Papebrochius affirmat, qui etiam subdit, corpus repertum fuisse anno MDCXII. adhuc integrum, quod propterea venerationem novam in populo concitavit. Qua de re (prosequuntur iidem Historici) *præsentique illius statu optamus pro supplemento informari & vitam interim, atque processum accipere. Quod si neque tunc adhuc de ea agere inter beatas liceat, fortassis licebit ante finem operis, ad diem quo corpus recognitum fuit, & vitam Jacobillus dedit scilicet* XIX. *Decembris*. In eadem Provincia apud Monasterium sanctæ Agnetis, sive Margaritarum Fulginii die VIII. Septembris ad cœlestes nuptias ducitur Maria de Massa vita exemplari, Regulari Observantia, atque orationis dono exornata. Enixis namque præcibus obtinuit a Domino, ut qualibet sexta feria aliquid tormenti in capite pateretur quo ipse cruciatus passionis suæ tempore fuerat in spinea coronatione. Floret item circa hunc annum Birgitta Gonzalezia in Monasterio Conceptionis Veensis oppidi, Provinciæ Carthaginensis in Hispania, caritate conspicua. Maria etiam de Velasco, Bernardini a Velasco castellæ commestabilis filia, quæ cum Monasterium Clarissarum sanctæ Mariæ de Bretonera Veroladi Provinciæ Burgensis, ruinam minaretur, propriis sumtibus denuo construxit. Exinde Religionem ingressa adeo in omni virtute atque sanctitate profecit, ut paulo antequam animam exhalaret sanctorum Apostolorum Petri & Pauli atque Evangelistæ Joannis præsentia dignari meruerit. Agnes de Tapia, quam in Monasterio Conceptionis *Velez malaga* Hispanice nuncupato Provinciæ Granatensis, per bona opera certam suam vocationem fecisse, acta ejusdem Provinciæ testantur. Item Agnes de Vega in Monasterio Asturiæ Augustæ, Provinciæ sancti Jacobi, quæ otio perpetuo infensa, orationi, contemplationique

Firmina Cæsia. *Ex Arch. S. Isid. Arm. 2. n. 67. fol. 101. Monumen. alia MsS. Prov. Seraph. recens ad nos missa.*

Acta SS. Tom. 2. mensis Junii fol. mihi 4.

Cherubina Herula.

Acta SS. cit.

Maria de Massa. *MSS. Prov. Seraph. auth. ad nos recens missa.*

Birgitta Gonzalezia.

Maria de Velasco. *Barett. lib. 3. cap. 72.*

MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. num. 56. fol. 7. Arm. 6. n. 15. fol. 142.

Artur. ad 9. Octob.

Gonz. p. 3. in Provin. Burgen. Mon. 6.

Agnes de Tapia. *MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 13. fol. 251.*

Agnes de Vega. *Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 52. fol. 366.*

que tempus quod sibi supererat, manuum suarum non intermissis laboribus ut egenos sublevaret, templumque exornaret, expendebat. Animabus in Purgatorio degentibus precibus cæterisque piis operibus subvenire non destitit; quibus de causis extat apud Asturicenses memoria, quod Virgine in manu Domini animam noctu exhalante, lux permaxima Monasterii culmen ita circumfulserit, ut incolis videretur prorsus locus comburi. Miraculo proinde comperto, per illam Dei Ancillam immortalem gloriam fuisse assecutam comprobari crediderunt. Maria de Corsaya in celebri, ac antiquissimo Monasterio Beneventi in Hispania, ejusdem Provinciæ sancti Jacobi, munere Vicariæ per duodecim annos functa, tanta prudentia & caritate prædita fuit, ut sorores omnes illam veluti matrem susciperent. Dorothea de Cruce sancti Francisci Borgiæ in sæculo adhuc degentis ex legitimo connubio filia, quadriennis a sancto Viro in Gandiensi Monasterio Clarissarum custodiæ Monialibus data, quum ad quartumdecimum ætatis annum pervenisset, ætatisque defectu professionem emittere non potuisset, morbo correpta virtutum omnium exemplar, evolavit ad Sponsum; deinde glorioso fulgens splendore consorori suæ Mariæ Borell in choro oranti apparuit. Suam hanc felicem prolem sanctissimus Dux *suam auream Dorotheam*, ob eximias animi dotes, appellare consuevit: ipsa vero tanto parenti cœlestibus illustratam fulgoribus paucis ab obitu diebus, conspiciendam se præbuit. Birgitta demum de Cajetanis Florentina, tertii Instituti, in Monasterio sancti Hieronymi, sive sancti Georgii Florentiæ semel atque iterum ibidem Ministra, ejus vitæ innocentia ita exposcente, pluribus spiritualibus donis cumulari meruit; qui tandem naturæ concedens die XXVIII. Maji migravit ad Christum.

Maria de Corsaya. *Ex eodem Arch. Arm. 3. n. 52. fol. 293.* Dorothea de Cruce. *MSS. auth. Prov. Valentiæ.* Birgitta de Cajetanis. *MSS. auth. Provin. Tusc. ex Archiv. Aracælit.*

X. Litteris etiam Ordinem illustratum a multis per id temporis compperimus. Seraphinus Cumiranus Feltrensis namque scripsit *conciliationem locorum communium totius Sacræ Scripturæ quæ inter se pugnare videntur*. Prodiit opus Parisiis iterum impressum anno MDLXXVI. Angelus Galliottus, Siculus *ex urbe Savæ Agrigentinæ diœcesis* scribit Waddingus, & *Sabæ* Auctor Bibliothecæ Franciscanæ (verum quænam apud Siculos isthæc *urbs Sava* sive *Saba* sit ignoramus) Regularis Observantiæ, edidit, Waddingo teste, volumina quatuor: *De Monarchia mundi & de Familiis Siculis antiquis*, prodierunt Panormi anno MDLVII. *Relationem Schismatis Anglicani: Martyrium Joannis Foresti Franciscani*, *Angliæ Reginæ sanctissimæ Catharinæ a sacris Confessionibus*. Extat hujus mentio apud Alphonsum Lasor in suo universo terrarum Orbe, fol. 128. & 505. Scripsit insuper *Historiam Siculam, quam morte præventus non potuit in publicum edere*; eam vero Dux Compluti, seu de Alcala dum Prorex Siciliæ esset, secum detulit, non sine magno Patrum dolore, uti lego in relatione Provinciæ Vallis Mazzariæ. Nobis circa hæc tempora Virum hunc celebrem floruisse, vel maxime licet conjicere ex iisdem ab eo relatis, quæ hac ætate contigerunt, Anglicanis actis. Mortui sunt etiam hoc anno Simon Fontanus lector Theologus Provinciæ Franciæ, Conventus Sennonensis & Doctor Parisiensis, qui Gallice emisit opus cui titulus *Historia Catholica* ab anno MDXLVI. in 16. distributam libros; prodiit Parisiis anno MDLXII. apud Guillelmum Julianum in 8. Latino vero idiomate: *Parasceven ad Rethoricam non illam, quæ patronum armat ad forum, sed quæ Ecclesiasten Christianum ad suggestum*: Parisiis per Sebastianum Nivellium MDLXXVIII. in 8. regali, cum scholiis Ægidii Minoritæ. Scripsit item *Dialecticam*, *Commentaria in librum Ruth*. Parisiis MDLXII. Demum *sancti Anselmi Cantuar. opera correxit*, Parisiis MDLIX. Obiit Parisiis, die XVIII. Septembris ibique tumulatus hoc apposito epitafio.

Seraphinus Cumiranus. *Natal. Alex. To. 9. sæc. 16.* Angelus Galliottus. *Biblioth. Franc. Tom. 1. lit. A. Wadd. de Script. Ord.*

Simon Fontanus. *Gonz. prim. par. ubi de Con. Parisiensi.* *Wadd. de Script. lit. S.* *Biblioth. Franc. sub lit. S.* *Jacob. le Long lib. 2. Biblioth. Gallicæ.* *Petrus de Alva in sua Milit. col. 1412.*

Font

Fons ego cœlesti manans de fonte profudi
Quas puto e sacri gurgite fontis aquas.
Has sibi dum sitiens haurit fons, areo, sed sic
Ut redeam ad fontis prima alimenta mei.
Jam raptus vivo Christi me proluo fonte,
Quo mihi, quæ fuerat, desinit esse sitis.

Simon Sapiens & Joannes Regis Provinciæ Flandriæ viri egregii, quorum laudes in actis memoratæ Provinciæ notatas habemus, hoc anno interierunt.

Simon Sapiens nuncupatus & Jo. Regis Prov. Flandriæ. *MSS. auth. Prov. Flandriæ.*

XI. His tamen longe antecelluit & meritis & dignitate Clemens Monilianus totius Minorum Ordinis inclytus Generalis Minister, ex Observantium non autem Conventualium Familia, ut minus vere Pallavicinus scribit. Ejus doctrina & prudentia egregie Pontifici acceptum fecerunt; qui propterea hoc anno, die XV. Martii eumdem Cardinalium Collegio cooptans, optimum Ministrum & Ordinem honestavit, ut ex sequentibus consistorialibus liquet actis: *Romæ, die lunæ* XV. *Martii* MDLVII. *SS. D. N. certis suadentibus rationabilibus causis, nemine discrepante, creavit & assumsit in S.R E. Presbyteros Cardinales infrascriptos ordine qui sequuntur, videlicet Reverendissimum Thaddæum Archiepiscopum Cusentinum de Gaddis; Reverendissimum Antonium Episcopum Tolonensem de Trivultiis absentem; Reverendissimum Laurentium Episcopum Biterensem de Strotiis absentem; Reverendissimum Virgilium Episcopum Iscalen. Vicarium Urbis, Rosarium; Reverendiss. Joannem olim electum Convenarum, sigillorum Regis Christianissimi Custodem absentem, Britannum; Reverendissimum Michaelem Episcopum Nepesinum Alexandrinum* (hic postea sub nomine Pii V. ad Pontificatum evectus & inter Sanctos a Clemente XI. relatus) *Religiosum virum fratrem Clementem Generalem Ordinis Fratrum Minorum & Theologiæ professorem Dolera nuncupatum*. Die autem XXIV. Mensis ejusdem Clementi nostro Ecclesiam sanctæ Mariæ de Aracœli pro titulo assignavit. Hic libet mendum Rodulphi advertere, qui licet in serie Generalium Ministrorum fateatur, anno MDLIII. Clementem fuisse in summum Ordinis Præfectum assumtum, tamen Cardinalium Ordinis dum recenset Catalogum, sui fortassis oblitus, ait, Cardinalem creatum *postquam rexit Ordinem annos sex*. Gonzaga in Ministrorum Ordinis Catalogo verius ait, annis quatuor gubernasse; nam post Cardinalatum adeptum adhuc per tres menses & dies novem Ordinem rexit usque dum ejus in locum die XXII. Junii hujus anni, in generali Congregatione Aracœlitana Angelus Aversanus Vicarius Generalis suffectus fuit, ut infra dicemus. In similem lapsum errorem invenio Ciacconium sub Pontif. Paulo IV. & in narratione vitæ hujus Cardinalis. Cæterum singularis doctrinæ, qua hic Vir clarissimus præditus erat, non obscure testantur opera ejusdem, quæ supersunt quæque sunt: *Catholicarum institutionum compendium*, quod Theologicarum disputationum volumen vocat Manutius ab ipso Cardinali locupletatum, christianis hominibus ad pie sancteque vivendum necessarium, innumeris fere sparsa voluminibus in unum ipse collegit; confusis, ut cum Manutio scribam, ordinem, obscuris lumen, certam cognitionem dubiis attulit: nihil uberius eo libro, si res spectare velis, nihil brevius si verba; in brevitate nihil planius & clarius esse posse judicabis. Totum opus his constat partibus, quas divisim Aldus Manutius recenset, ac summopere commendat; sunt autem, *De Symbolo Apostolorum*, *De Sacramentis*, *De Præceptis Divinis*, *De Consiliis Evangelicis*, *De Œcumenico Concilio*, quod opus primo Fulginei, anno MDLXII. impressum, deinde Romæ anno MDLXV. additis duobus opusculis, unum *De peccatis &* co-

Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 11. fol. 260. a tergo. Clemens Monilianus. *Rodulph. fol. mihi 134. a tergo. Pallav. hist. Concil Trid. lib. 14. cap. 1.*

Rodulphi mendum. *Rodulph. cit.*

Ciacconii mendum.

eorum differentiis, aliud *De Sacerdotum cælibatu*. Reliqua ejus gesta ad annum sui obitus fusius narrare licebit.

Guillelmus Petus. *Spond. ad hunc ann. n. 7. Ciaccon. in vita Pauli IV. Tom. 3. fol. 866. mihi. Joseph Sylos in hist. Cleric. Regular. Certamen Seraph. &c. Rodul. fol. 334. a tergo.*

XII. Non dissimiles dotes Guillelml Peti Angli animum illustrarunt, qui parem propterea cum Clemente sortem invenit. Cum enim a Paulo III. Episcopus Sarisburiensis olim fuisset electus, ut ex authenticis Vaticani Tabularii monumentis contra Spondanum, Ciacconium, Godovvinum cæterosque anno sequenti dicemus, adeo altam Paulus IV. de ejus eruditione, prudentia, atque pietate conceperat opinionem, ut triennio legationis Cardinalis Poli exacto, illum XIV. die Junii (Godovvino XIII. sed perperam) Cardinalem creaverit, suumque Legatum ad promovendam rem catholicam & ecclesiasticam disciplinam apud Anglos restaurandam præ cæteris duxerit destinandum. Qua de re scribit Spondanus: *Illud quoque magna omnium admiratione præstitit, quod Cardinalem Polum virum moribus integerrimum, fideique catholicæ defensorem ferventissimum, ejusque in Anglia restauratorem acerrimum, legatione Anglica deposuit & Romam vocavit, suffecto ei in munere Legationis fratre Guillelmo Peto Cardinali Ordinis Minorum, nobili Anglo* (Petrum *quidam vocant, aliique obscuro loco natum volunt*) *quem & Episcopum Sarisburiensem designavit, qui tamen fato præventus antequam Angliam intraret, hos oblatos sibi honores inire non potuit; quos nec, nisi coacte, ob reverentiam Poli, quem summa observantia, ut par erat, prosequebatur, susceperat*. Haud dissimilia Panvinius prodit in vita Pauli IV. Causam autem cur Pontifex Polo non adeo fuerit, sicuti opportebat, addictus, diversi diversam narrant; magis autem veritati consonam nos ad annum sequentem in medium afferemus, quum, Peto mortuo, iterum de eodem sermo erit. Ad præsens quod spectat habemus, utut res fuerit, Pontificem e legatione Romam revocasse Polum, & Guillelmum nostrum Cardinalem creatum ejus loco suffecisse, ut ex sequentibus, quæ in consistorialibus codicibus notata sunt, satis superque liquet: *Die lunæ* XIV. *mensis Junii, Sanctissimus &c.* & paulo post *commemoravit revocationem Legationum suarum, & quibus de causis id fecerit, indeque dixit commotam fuisse totam nationem Angliæ de revocatione Legationis Cardinalis Poli, ut ex litteris Reginæ & litteris Prælatorum acceperat, & qualiter iterum periculum immineat. Tandem Sanctissimus volens religiosæ Reginæ devotissimæ ac christianissimæ, illique Regno nondum plene reducto, nec in fide S. R. E. adhuc bene confirmato favere & morem gerere, cogitavit dare Legationem illi Regno, per aliquot annos adhuc; verum cum non videretur convenire auctoritati suæ, neque sacri Consistorii, personam, quam paulo ante privaverat legatione, animo revocandi pro arduis negotiis, cum aliis Cardinalibus absentibus, de novo Legatum creare; censuerat apud se æquius fore, & probabile magis, novum Cardinalem creare in Anglia residentem ibi, & accumulare dignitatem illius Legationis, ut ita satisfieret Reginæ & nationi & dignitati illius loci, ne videretur, ita leviter variasse, nominavitque fratrem Guillelmum Peto Ordinis sancti Francisci de Observantia; quem ex notitia privata & multorum relatione judicabat & promotione & Legatione dignissimum; ventumque est ad suffragia, omniumque consensu dignus est habitus Frater ille, qui crearetur & Cardinalis Presbyter & Legatus, sicque promotus est, & Legatus fuit factus Angliæ adinstar legationis Cardinalis Poli, sic cum translatione omnium, & quarumcumque facultatum, quas in dicta legatione habebat Polus, & uti poterat in omnibus & per omnia*. Præmonuit deinde Paulus Angliæ quoscumque Antistites de suffecto in Anglia legato Guillelmo, egregiasque illius virtutes dignis laudibus sequenti epistola celebravit: *Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis in Angliæ Regno*:

Ve-

Venerabiles Fratres salutem &c. Lectis litteris ab aliquot vestrum ad nos missis, quibus suo & aliorum nostrorum declararunt, quantopere Legati Sedis Apostolicæ auctoritas Angliæ Ecclesiis necessaria sit, ad evellenda penitus ex Agro Domini hæresum zizania, fidemque Catholicam stabiliendam & confirmandam, suppliciter a nobis petentes, ut eam auctoritatem isti Regno restituamus libentissime vestrum agnovimus studium divini honoris & salutis animarum, idque perinde ac meretur, in Domino laudamus; persuasum autem esse cupimus Fraternitatibus vestris de nostro paterno erga serenissimam & piissimam Reginam filiam nostram amore & cura salutis & dignitatis Ecclesiarum omnium istius Regni, nihil penitus detractum & imminutum esse. Sed cum consilium illud de revocandis Sedis Apostolicæ Nuntiis & Legatis, non sine gravissima causa & matura deliberatione cepissemus, inter cæteros dilectum quoque filium nostrum Reginaldum tituli sanctæ Mariæ de Cosmedin Presbyterum Cardinalem revocandum, eamdem ob causam esse duxeramus, quam de eo sententiam si tam cito mutaremus, non solum alienum id foret gravitati hujus Sanctæ Sedis, verum etiam consilium nostrum, & decretum de eo ad nos vocando una cum cæteris S. R. E. Cardinalibus absentibus, ut in tam gravi negotiorum onere nos pro officio suo sublevent, nondum quidem missis, sed jam confectis & propediem mittendis ad singulos eorum litteris mutandum esset; sed tamen cum voluntatis serenissimæ Reginæ, & illius Regni salutis eam rationem habere omnino statuissemus, quam officii nostri ratio postulat, gravique eam ob causam sollicitudine augeremur, gratias Deo agimus, qui eam nobis viam ostendit, qua & gravitatem hujus Sanctæ Sedis tueri & vestris studiis obsequi, atque Ecclesiarum Angliæ necessitati consulere possemus. Dilectus Filius noster Guillelmus Peto Fratrum Minorum professor, nemo vestrum, ut credimus, ignorat quanta vitæ integritate, quanta sacrarum litterarum scientia, quamque sana doctrina præditus sit, quantum Catholicæ Fidei ac Religionis studium turbulentissimis illis temporibus, quantam denique erga serenissimam Reginam fidem ac devotionem declaravit, cum ex illo tempore, quo hic eum cognovimus, adeo semper dileximus, propter spectatam ipsius probitatem & fidei zelum, cujus non in patria modo, sed Romæ etiam specimen dedit, ut ab ipso pontificatus initio de eo Cardinalium Ordini cooptando, vestræque nationi hoc habendo honore cogitaverimus, Reginæ quoque ipsi id gratum fore existimantes; dilatus autem hic honor, & non sine divino consilio ad hoc tempus illi reservatus fuit; etenim cum de Cardinali Presbytero creando, & Legato in locum ipsius Reginaldi substituendo, consilium nostrum cum venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus communicavimus, mirifico omnium consensu & studio utrumque factum est, itaque misimus ad eum hujus honoris insignia. Quamobrem eum, Deo auctore, cum in Angliæ & Hiberniæ Regnis Legatum de Latere nostrum & Sedis Apostolicæ constituerimus, vestrarum Ecclesiarum utilitati, ut confidimus, a nobis optime consultum sit, vestræ jam partes sunt, atque ita vobis per Apostolica scripta mandamus ac præcipimus, ut eum tamquam nos ipsos recipiatis & honoretis, quæque aut corrigenda inter vos aut statuenda ad Dei honorem, & Ecclesiarum utilitatem is duxerit, ea ita servetis, itaque illi pareatis, ut vestram, quemadmodum speramus, erga nos & Sedem Apostolicam devotionem & debitam obedientiam agnoscere, & in Domino collaudare possimus. Datum Romæ apud sanctum Petrum die XX. *Junii* MDLVII. *anno* III. Sed quod opportunum eminus videbatur remedium, tenue admodum, atque infirmum cominus judicabatur: nam, etsi erat Guillelmus, ut auctor vitæ Cardinalis Poli habet, *Vir pius, & catholicæ Religionis studiosus, multosque annos in Italia cum Cardinali Polo versatus fuerat;*

Ex Vatic. Tabul. lib. brev. 3. Pauli IV. 209.

Pontificis Guillelmo Peto elogium.

rat; tamen quia jam jam extrema, & pene decursa ætate & popularis, non nobilis erat (quod falsum ut suo loco dicemus) *minime idoneus videbatur ad tantum munus, in Anglia præsertim ac tali tempore sustinendum: cum restituta nuper catholica Religione, magnæ adhuc præteriti schismatis atque hæresum reliquiæ extarent, vetusque ecclesiastici Ordinis, atque in primis Cœnobitarum omnium & Monachorum odium, atque contentio in multorum animum residerent; quæ quidem incommoda cum in Guillelmo concurrerent omnia, in Cardinali Polo inessent perpauca; hæc in altero nulla res prorsus levabat; in altero summa nobilitas, excellens doctrina, singularis probitas & sanctitas facile superabant, ut hæretici, ac pravi homines, quem propter religionis ac vitæ institutum ab ipsis diffident, fortasse oderant, eumdem tamen revereri ac suspicere cogerentur.* Hæc auctor vitæ Cardinalis Poli de Peto, cui Petramellarius in elogio consentit. Hoc itaque ad nostrum propositum, quod Romæ gestum fuerat comperto, Regina Pontificis consilium prævertendum existimavit, utque rei famam quam acuratissime tegeret, jubet ne cui Roma venienti aditus in Angliam pateret, neve alicui alteri quam sibi litteræ exscriptæ redderentur; certum vero hominem, qui ad Guillelmum Cardinalem designatum fuerat expeditus, cum jam Caletum appulisset, trajectu ulteriori prohibuit, nullumque passa est cum eo de recenti adepta dignitate sermonem habere, aut notitiam ingerere. Interim per Oratorem suum Romæ Pontificem intimis præcibus obsecrabat, uti ab incepto desisteret, & imminens catholicæ Religionis periculum pro sua pastorali solicitudine dignaretur propulsare: at Paulus, cum necessitatem obtenderet Polum accersendi, eo quod cum eo coram agere omnino deberet, animum quoque suum Oratori non obscure indicavit, quod nimirum suspectum Religionis nomine ipsum haberet, velletque de nonnullis, quæ ad fidem pertinebant, * quid ille sentiret, exquirere. His auditis Regina, cum Poli innocentiam summe perspectam haberet, satis se admirari respondit; nam jacta in Poli mores fidemque crimina, vel antiqua erant (& quis crederet, istum ipsum Virum, quem Pontifex in Cardinalium Collegium cooptatum elapsis annis dum Cantuariensis Archiepiscopus fuit renuntiatus, tot laudum præconiis ad cœlos usque extulerat, tam incommoda suspicione laborasse?) quod si post demandatam illi Provinciam suspicio illi suborta fuerit, jam sibi illius virtuti debitum testimonium, laudesque tribuendi facultatem in promtu sat esse. Cæterum, ut rite cuncta cognoscerentur, Pontifex de omnibus illam certiorem faceret, ut in Poli dicta, vitamque omnem de more atque ex Angliæ Regni legibus ab ordinis ecclesiasticis tribunali inquireretur. Quum autem Pontifex Romæ videre Petum summopere exoptaret, inter cætera negotia, quæ Cardinali Carafæ nepoti suo ad Galliarum Regem misso demandavit peragenda, hoc vel maximum extitit, ut Petum venire Romam cogeret, vel saltem Angliam exiret, ut Cardinalis personam assumeret. Ita de Cardinalitia dignitate Guillelmo nostro collata Raynaldus scribit, quia ita sentit. Quæ autem de ejus gestis suppetunt ad annum sequentem referentur.

Pallavic. histor. Conc. Trid. lib. 14. cap. 2. n. 5. & 6.

Pallav. cit. ibid. & lib. 15. cap. 2.

* *Hoc non ita pro comperto habemus, ut infra patebit.*

XIII. Ad Episcopales Sedes etiam alii ex Ordine spectabiles Viri promoti fuerunt. Ad Cyrenensem in partibus infidelium vacan. *per obitum b.m. Joannis, R. P. evectus est Joannes Penarius Ordinis Fratrum Minorum, & Theologiæ professor, cum facultate exercendi pontificalia in Civitate & diœcesi Coloniensi.* Hunc ex eorum familia Patres Conventuales fuisse nos monent, eorumque Coloniensem Provinciam moderasse, a quibus tamen ad opus nostrum illustrandum nos uberiores exoptamus non semel postulatas notitias. Ad Tingen. (Rodulpho *Tingen.*) in Africa (quam cum Septensi a Pio V. die IX. Ju-

Joannes Pennarius Ep. Cyrenen.

Rodul. fol. 234. a tergo.

Ex Arch. Vatic. in lib. Consistor.

Junii MDLXX. unitam fuisse Laurentius Frizolius in suo Provinciali apud nos MS. testatur) vacan. *per translationem R. P. D. Gundisalvi ad Ecclesiam Visen. R. P. Franciscus de Coresma* (Rodulpho est *de Corosiva*) *Ordinis Fratrum Minorum de Observantia*. Is videtur Franciscus ille de Corsica, quem Trigensem (nescio ubi) Episcopum in partibus excogitavit Auctor Viridarii ad præteritum annum, qui etiam hoc anno Joannem Henricum Damasci Archiepiscopum dicit, quem acta Consistorialia ad annum sequentem memorant.

Franciscus Tingen. *Ex eodem Archiv.* Mendum Auctoris Viridarii Seraphici.

XIV. Item coercendis & plectendis Hæreticis, ut ex serie ejusdem Auctoris eruitur, sequentes Patres ex Conventualium familia destinatos fuisse legimus, nimirum in Dalmatia Magister Franciscus Rosella Asculanus; in Venetiarum urbe, & in Marchia Tarvisina Magister Felix Perettus (qui deinde Sixti V. nomine denuntiatus est Pontifex Maximus) quo ægrotante, Magister Cornelius Venetus ejus Vicarius extitit. Perettum Venetiis hac ætate tanto muneri dedisse operam ex ipsius chyrographo in Ghisiana Urbis Bibliotheca servato, constat, cujus hæc verba sunt: *Ob mortem Papæ Pauli anno* MDLIX. *mense Augusti Venetiis discessi meos invisendi Parentes gratia, Montem Altum versus; die autem* XXII. *Februarii* MDLX. *illuc reversus de suo operam muneri* (*Inquisitioni videlicet*) *dedi, litteris Pontificiis Pii Papæ IV. munitus, ibique per totum Junii mensem permansi. Exin. vocatus Romam, ad pedes Pontificios perventus die* XVI. *Julii* MDLX. *Theol. assistentis in supremo Inquisitionis Romano Tribunali novum munus sum adeptus, & in manibus Cardinalis Alexandrini jusjurandum de more dedi.* Num autem Clemens Dolera fuerit hoc anno illius regionis, quæ sancti Petri patrimonium dicitur, electus Inquisitor Generalis Romæ, ut eidem Viridarii auctori placet, Lector discet ex iis, quæ de re hujusmodi Acta Consistorialia apud Raynaldum ad hunc annum referunt, ut inter cætera hujus Historici etiam istud detegatur mendacium. Legitur namque ibidem: *Die Martis* (XIV. *Decembris habent Acta*) MDLVIII. *fuit Consistorium, in quo introductum fuit Officium Inquisitoris in Collegium Cardinalium, & ad id Inquisitorem majorem perpetuum deputavit Reverendissimum Dominum Alexandrinum Cardinalem, ac erexit & constituit officium Inquisitoris hujusmodi in dicto Collegio Cardinalium, & in summum Inquisitorem eundem Cardinalem, postea deputavit salarium pro ipso Cardinali & Ministris, & quod vacante Sede officium non vacet, sicut officium summi Pœnitentiarii. Et quod omnes Inquisitores tam delegati, quam ordinarii Episcopi in causa Fidei cognoscant ipsum Cardinalem in Superiorem.*

Franciscus Rosella Inquisitor. Felix Perettus Inquisitor. *Virid. Seraphic. Tom. 1. part. 3. cap. 13.*

XV. At vero præ cæteris Viris illustribus, qui erant hac ætate superstites in Cœtu Seraphico, ne dicam in Orbe universo, emicabat Sanctus Petrus Alcantarensis, quem hoc anno Cœnobium Pedrosi ædificasse nemo est qui dubitare possit; testantur namque publicæ Tabulæ, quarum vigore a Roderico de Chaves, & ab Francisca conjugibus solum accepit, quarumque tenor ex hispanico est sequens: *In loco Pedrosi termini, & jurisdictionis nobilis Civitatis Cauriæ in solo Excellentissimi Domini Ducis de Abula, & ejusdem Civitatis Marchionis Domini mei,* * *die* XXII. *mensis Maii anni Domini* MDLVII. *comparet præsens admodum magnificus Dominus Rodericus de Chaves nomine suo, atque Dominæ Franciscæ de Chaves ejus legitimæ uxoris, qui sunt ejusdem loci Pedrosi Patroni; præsente Venerando Domino Joanne Martino Conde Alcalde Ordinario, qui nunc est ejusdem Loci; & demum me etiam Scriba præsente, qui eorum jussu scribo, & testibus infrascriptis, qui dixit, se cum Domina Francisca uxore domum ædificasse, cui quædam terræ portio pro hortalitiis contigua est, quam Comunitas hujus Loci ad hunc effectum dederat in loco, qui dicitur* de Berrteal ad Fontem de Palancar *pro admo-*

Marcus Complutensis in Chron. Prov. S. Josep. lib. 4. cap. 12. & alii.

* *Animadverte.*

modum R. P. F. Petro de Alcantara Religioso professo Ordinis sancti Francisci Regularis Observantiæ Provinciæ sancti Gabrielis, qui Excalceati nuncupantur. Cum consilio & facultate sui Ministri Provincialis, qui tunc erat, & ad præsens est ejusdem Provinciæ F. Joannes de Espinosa, Breve Apostolicum obtinuit, ut majori quiete & commodo orationi atque contemplationi operam daret, vitam ducendo heremiticam cum socio ab eo, aut ex suo Ordine, aut ex altero sibi beneviso. Et cum iidem Domini Rodericus de Chaves, ac Domina Francisca de Chaves sua uxor summopere venerentur, & diligant prædictum R. P. Petrum, dixere propterea, quod eidem enunciatam domum, & hortum, tum etiam aliam terram, quam Communitas eidem fuerat elargita, ut suus socius, aut socii, vel alii, quos eidem secum habere convivas placuerit, omnibus suæ vitæ diebus in eadem domo manere possint, & horti atque terræ prædictæ usum faciant, Itaut idem F. Petrus cum socio aut sociis qui secum erant in domo hujusmodi commorantes dumtaxat simplicem usum habeant tam domus, quam horti, atque terræ recensitæ. Concedunt insuper facultatem, ut in aliqua ejusdem domus parte Cappellam sive Oratorium possint extruere ad sacrosanctum Missæ sacrificium celebrandum, usque dum ibidem ipse F. Petrus Alcantarensis permanserit.

Pedrosi Cœnobium absolvitur. XVI. Verum priusquam ad opus manum expeditam moveret, Vir Dei Domino Joanni Velasquezio, qui apud Imperatorem Carolum V. bene audiebat, cuique Petrus erat a spiritualibus consiliis, suum communicavit intentum. Hujus proceris ab liberalitate, pro fabricæ materia, necessaria impetravit, cæterisque expeditis Pedrosum revertitur. Ibi Episcopi solicitudine omnia provisa, Comitis quoque Torressonii pietate (qui ad invisendum beatum Patrem illuc transierat) promtissimos invenit artifices, operariosque se sua sponte offerentes, adeout tot divinæ providentiæ subsidiis ad fundationis initia invitatus, fabricam Conventus aggredi non dubitavit, quam proprio labore, cæterorumque Religiosorum diligenti auxilio brevissimo temporis spatio ad formam strictissimæ paupertatis expeditius absolvit. Diebus vero festivis spirituali fabricæ intentus, in propinquum Oppidum ad prædicationis officium excurrens, tanta caritate abundabat, ut magnos parvulosque doctrinæ Christianæ rudimenta, imo & legendi scribendique elementa edoceret. Porro Cœnobii forma talem præseferebat angustiam, ut cæteras a se alibi exstructas longe in hujusmodi genere superaret: unde spirantium potius carceres aut mortuorum sepulcra quam vivorum hominum habitacula a cunctis habebantur. Altare præcipuum crate quadam rudi ab Ecclesiæ navi divisum, vix tantum spatii continebat, ut præter ministrantem Sacerdoti, alterum dumtaxat caperet transeuntem. Interius claustrum figuræ quadræ latera longiora non habebat, quam ut a duobus Religiosis expansis brachiis utraque manu contingi possent. Cellæ vix supra hominis staturam portas habebant angustiores; quarum rationem quibusdam reddens Petrus: *Fratres*, inquit, *incolæ earum Mundo defuncti sunt; & ut discant, quam angustus sit ad Cælum aditus per has portas intrandum se recordentur*. At beati Viri cella paupertate atque capacitate cæteris inferior, repositorio similior videbatur; cum sub scala quadam posita non nisi in curvo corpore integrum admitteret. Reliquæ quotquot erant officinæ eadem angustia contrahebantur, sic quod totius Conventus ambitus cum Ecclesia, quæ majorem partem occupabat, pedes XXXII. in longitudine, XXVIII. in latitudine non excederet. Absoluto itaque opere, Templum Immaculatæ Conceptioni beatissimæ Virginis dedicare intendens, Rodericum a Chaves consuluit, ut reposito in Altari majori sanctissimo Sacramento, imago Virginis in dicto die venerationi publicæ exponeretur. Concurrunt itaque undi-

Ejus descriptio.

Templũ sub Immaculatæ Conceptionis auspiciis.

undique ex vicinis Oppidis populi ad solemniora, necessaria ministrantibus Roderico, & Comite Osornii; sed quia loci angustia intra Ecclesiam paucos admittebat, cæteri præ foribus divinam providentiam deprædicabant, quod Apostolici Instituti virum pro omnium ædificatione ad se misisset. Ipse vero Dei Servus Deiparæ tutelæ Familiam suam, ac Instituti augmentum commendans, cunctos divinis mysteriis reficiebat. Hic postea cum sociis virtutis probatæ vitam arctissimam ducens, victu tenuissimo panis & leguminum, orationum officiorumque assiduitate continua, disciplinæ rigore intentissimo, paupertatis moderamen vivendi austeritate superabat, ita ut Servus Dei Joannes de Alburquerque non dubitaret asserere, Conventus hujus normam vivendi ne puncto quidem cessisse austeritati, quam S. P. Franciscum hujus Ordinis Institutorem olim cum sociis servasse memorabatur.

XVII. Interea ab Jumara de Uloa, cui Vir sanctus erat a spiritualibus consiliis, Abulam vocatus, inibique a quodam ex proceribus invitatus ad nuptias, Christi exemplo, quamvis invitus, dum celebrarentur, accessit. Cum autem in ædium remoto cubiculo irradiante & elevato corpore illum universi convivæ conspexissent, felicissimas nuptias omnium consensione sunt gratulati. *Abulam vocatus in extasim rapitur.*

XVIII. Pedrosum vix reversus, Placentiam proficisci cogitur, ut domus constructioni quibusdam sese opponentibus faceret satis. Hospitem hac in urbe apud se Petrum voluit Didacus de Lovisilejus ex corde amicus, qui per ostii foramen cubiculi, ubi Vir sanctus manebat, furtim est intuitus, monentibus domesticis, Petrum per totam noctem, aut sese quam acerrime flagellis cedentem, aut flexis genibus orationi atque contemplationi vacantem. Feliciter inde superatis obstaculis, patrium Oppidum petit, ut secum ducat lignarium opificem, a quo comite, & ab altero socio Religioso per viæ tractum sejunctus, totus in Deum absorptus, ad Alagonem, & Maretem amnes maximis imbribus auctos, ac latissima inundatione conjunctos, constitit, tum utrumque sicco pede pertransiit, enixe rogans eos qui lacrymantibus oculis tam ingens prodigium intuebantur, ne cuiquam, ipso vivente, factum narrarent. *Placentiam proficiscitur.* *Amnes sicco pede pertransit.*

XIX. Ad Cœnobium demum numeris omnibus absolutum iterum revertitur, ibique sibi & sociis, pro victu, vestibus, cubiculis ac cæteris, quæ humanæ vitæ consuetudo expostulat, easdem vivendi leges, quas Fratribus olim Seraphicus P. Franciscus dederat, Petrus adamussim observat.

XX. Nondum erat absolutus annus, quo in recenti Domuncula Petrus, cum duodecim sibi assumtis sociis tam mirifice Deo satagebat servire. Verum quia virtutis est, ut ait Seneca, se non dare in angustias, cupienti Petro sobolem augere, divino consilio alia sunt Cœnobiola oblata, Insulæ videlicet sancti Simonis, sancti Antonii de Vico, & sancti Francisci de Bajona a Joanne Paschali apud Gallecos fundata, quibus alterum additum, quod Alphonsus de Manzanetes in Sylva Loriana Badejocianæ diœcesis exstruxit, quæ a Petro accepta, sancti Josephi Custodiæ feliciter dederunt initia. Antonius de Conceptione Lusitanus vir probus, qui ut novam sobolem moderaretur præfectus est, Romam continuo petiit, ut a Magistro Generali Julio Magnano Patrum Conventualium Generali Præfecto alterum imploraret, qui Paschasio defuncto in munere Commissarii succederet. Cum autem Magnanus Ticinum esset profectus, confestim illuc se contulit, & a prudenti Præsule litteras, quas acceperat, & quibus Vir Dei Commissarius dicebatur, Pedrosum reversus, eidem obtulit. Qua de re, Deo gratiis peractis, Lorianam versus pergit, ut Alphonsum amplecteretur. Exin Sodales per encyclicas litteras monuit, se quamprimum Gallecorum Cœnobia recens acquisita visitaturum. *Senec. ep. 89.* *Alia loca ipsi oblata ad exstruenda Cœnobia. Antonius de Cōceptione Romam proficiscitur.*

XXI. Jam

Suis quasdam leges præscribit.

Michaelem de Catena recenti Cœnobio præficit.

XXI. Jam satis Vir sanctus usu ipso erat edoctus quantum egre quidam ferrent hujusmodi genus jam inceptum religiose vivendi, eosque propterea Fratres, qui hanc ob causam premebantur angustiis, solari non destitit, nec monere, ut viriliter agerent. Ut autem detrimento, quod futurum timebatur, præsens remedium adhiberet, interim quibusdam constitutionibus observandis præscriptis, donec communes formarentur, & tribus sodalibus ex suo Pedrosi Cœnobio accersitis per easdem domos distribuendis, quorum unum, Michaelem de Catena loco primo præfecit, universis præsentiæ suæ desiderium relinquens, in Castellam proficiscitur. Erat tunc æmulorum nimis depressus animus, tum quia Petrus Pontificis, Imperatoris, totiusque Hispaniæ favoribus cumulabatur; tum etiam quia felicis reformationis eventum, veluti rem divinam admirabantur omnes; (non enim reformationem, sed divisionem abhorrebant, ut supra significavimus); quamobrem plerique ex illis rigidiorem hujusmodi vivendi formam amplexi sunt, ad quam etiam doctissimi atque nobilissimi Viri non pauci sæculo renunciantes convolarunt. Vix Pedrosum Petrus reversus, ab Oropesæ Comite invisitur, utque in sua ditione Cœnobium exstruat rogatus, simul Oropesam pergunt, ubi ei valde arridens montis cujusdam duodecimo milliario ab Oppido distantis asperitas, in quo dirutum erat quoddam Templariorum Cœnobium, prope ædiculam Virginis de Rosario, inibi Conventum exstruere, Comite annuente, decrevit: hac tamen præscripta lege, ne formam illius Pedrosi vel minimum excederet.

Reformatio augetur.

Conventum Rosarii exstruere decernit.

XXII. E Pedroso iterum hoc anno ab altero Osornis Comite Gallistei (Oppidum est tertio lapide a Pedroso distans) accersitus, ut natum morti proximum inviseret; adveniente Petro, puer e vivis excessit: Parentes proinde illum obsecrant, ut suis precibus novam ei vitam a Domino consequatur. Cubiculum, in quo cadaver jacebat, Petrus ingressus, genibus nixus, oculisque ad Cœlum levatis, aliquantisper orat. Exin, velut alter Eliseus spiritu divino afflatus, repente surgit, & supra extinctum cubat; mox, universis admirantibus, gelido corpori spiritus restitutus est. E feretro ergo puer vivus exsurgens, ad pedes Viri Dei pervolvitur, atque una cum adstantibus gratias debitas ob tam ingens beneficium egit. Ipse vero Petrus per medium illorum transiens, honores & nomen fugiens, celerrime inde discessit. Priusquam ad celebranda prima Comitia Lorianæ Conventum accederet, Pacis Augustæ Antistes Petrum vocat, ut quibusdam simultatibus, quæ ad internecionem usque inter cives exarserant, & in dies perniciosis exemplis augebantur, mature occurreret; quibus felici eventu compositis, Lorianam jam convocatis Patribus, eas arctas primo leges sibi, sociisque præscribit, quarum tenorem in sequentibus referemus.

Mortuum puerum ad vitam revocat.

Quibusdam seditis simultatibus occurrit.

Pedrosum revertitur.

XXIII. His peractis, Petrum Loriana in caram sibi Pedrosi domum reversum, consuetisque inibi afflictationibus corporis atque contemplationi divinarum rerum operam dantem reliquum anni hujus expendisse, ipsius vitæ historia tradit, quo tempore sibi fuisse cœlitus proditum, sanctam Teresiam Abulæ commorantem, spiritualibus nimis pressam angustiis, suo consilio atque auxilio egere, sequenti anno enarrabimus.

Patres Societatis Jesu valde diligit.

XXIV. Singulari affectu sanctus Petrus de Alcantara Patres inclytæ Societatis Jesu prosequebatur, ob communem animarum zelum, quo Fidei propagationi indefessam operam impendunt. Præ cæteris vero conspicuos ejusdem viros, quibus etiam familiariter usus est, Ludovicum de Ponte, Christophorum Cobos & Joannem a Monte Majore dilexit, qui Servi Dei postea vita functi, raram pœnitentiam & contemplationem ubique laudarunt. Arctissima quoque illi cum sancto Francisco Borgia necessitudo in-

intercessit, quam ne longiori quam par est narratione exponam, ex cujusdam epistolæ contextu eamdem colligere expeditius videbitur. Destinatus fuerat beatissimus Franciscus anno MDLVII. ob eminentem sanctitatis ac prudentiæ laudem, a Carolo V. ad sororem Portugalliæ Reginam Catharinam, ut negotia momenti maximi ageret: hinc ut amoris ac existimationis erga Alcantarensem pignus relinqueret, sequentem ei epistolam ex itinere quod scripserit invenimus. *Admodum Reverende Pater in Christo. Gratia D.N.J.C. sit nobiscum semper. Amen. Novit Deus quantam consolationem ex litteris aliisque rebus Reverentiæ vestræ anima mea capiat; libenter ad parvum illum Conventum vestrum accederem, & pro Paradiso haberem in terra, nisi quia audivi Deum ad se vocasse optimum Episcopum Pacis Juliæ; ideoque illac iter dirigendum non erit, sed recte Eboram; atque in Lusitaniam existens, curam (quam oportet) de rebus Reverentiæ vestræ habebo; sicut & in Deo confido nos invicem in reditu meo visuros, atque confidenter de omnibus collaturos. Audivi quoque, quod P. Magister Zapata valde ab eodem bonæ memoriæ Episcopo amatus fuerit: ora pro me, Pater mi, ut communicet Dominus mihi Spiritum sanctum. Ex Xaradilla vigesima secunda Augusti, millesimo quingentesimo quinquagesimo septimo. Quocumque modo aliter scripserim, curabo tamen de via instrui, ut (si possim) illac transeam, quamvis aliquantulum declinem: Dominus cuncta dirigat. Et si extra viam fuerit, erit, quod superius dixi; atque iterum peto, ut Reverentia vestra oret pro me. Suus Servus in Domino Franciscus Borgia.* Hujus promissi fidem sanctus Franciscus exolvit; quamprimum ex Portugallia reversus Pedrosum accessit: Hic aliquot dies cum Petro in devotis collationibus cum Religiosis cæteris in communitatis frequentatione, cum Deo in variis spiritualibus consolationibus transegit, quousque muneris obligatio beatum Patrem a tam cœlesti habitatione ac societate stupentem, & gaudentem ad propria avocaret. De venerabili quoque Servo Dei Joanne de Texeda Ordinis sancti Francisci narratur, quod cum ardenti flagraret desiderio conferendi cum Petro, quem locorum distantia absentem longe faciebat, aliquando a Deo id concessum fuit, ut uterque alterum in spiritu videret, ex quo insignis ille Pater summam animæ suæ consolationem caperet.

> Et præcipue sanctum Franciscum Borgiam.
>
> A quo epistolam recipit.
>
> *Ex Laur. a sancto Paulo in vita S. Petri lib. 4. cap. 18.*
>
> Et alia ingentis amoris argumenta.

XXV. Hæc in Hispania dum agerentur, cumque Romæ Monilianus sacra, ut dicebamus, purpura donatus moraretur; eo generalia intermedia convocata sunt Comitia, quibus jussu Pontificis idem Monilianus præfuit, & in quibus Angelus de Aversa, Provinciæ Terræ laboris alumnus & rerum Ordinis Generalis Procurator, die XXII. Junii Vicarius Generalis salutatus est, & quidem jure; erat quippe Angelus de Ordine non uno nomine optime meritus, quum innumeris fere muneribus indesinenter egregieque functus fuisset. Ejus Commissarius pro ultramontanis partibus præclarus & ipse vir Aloysius Puteus de Burgonovo; & Ordinis in Romana Curia Procurator Antonius Monilianus sunt electi. Pontifex litteris incipientibus: *Cum sicut nobis &c.* datis Romæ XII. Junii, ratam electionem hujusmodi significavit, ut ex Regesto liquet. Decretum in iis est, pro nullo haberi Capitulum paulo ante in Provincia Calabriæ celebratum, & Thomam de Polistina Provincialem electum nulla hoc titulo auctoritate potiri; sed ut tanquam Commissarius dumtaxat, ad novum usque Capitulum celebrandum cæteris præesset. Quum autem his temporibus nedum simultatis, & dissidiorum inter sese, verum & perduellionis scelera in Ordinem, quinimo & in ipsam Apostolicam Sedem nefarie fuerint a quibusdam sodalibus Gallis intentata, Minister Cardinalis statuit, ut Vicarius Generalis continuo in Gallicas Provincias trajiceret, il-

> Romæ celebrantur minora Generalia Comitia.
>
> *Chronolog. Ordin. Michael. Ang. de Neap. fol. mihi 310.*
>
> Pleraque in iisdem sancita.
>
> *Gub. Tom. 1. lib. 3. cap. 16.*

 las-

lasque inviseret, ut maximi momenti causam ad Capitulum Generale decidendam traduceret. Num vero Aversanus trajecerit, non ita certum est, præcipue quia hoc eodem anno Franciscus Zamorensis ejusdem Angeli jussu, Commissarii titulo assumto, hanc Provinciam suscepit. Hic secum detulit epistolas tum Regis Catholici, tum etiam Generalis Vicarii ad Franciscum de Atrio, Arthesiæ (tunc Provinciæ Franciæ Parisiensis Custodiæ) Custodem, cæterosque ejusdem Regionis Patres directas, quibus Zamorensis pro suo exercendo munere enixe commendabatur, iidemque monebantur, ut negotium de eadem Custodia in Provinciam erigendi inter se consulerent. Inde factum est, ut idem Franciscus ultro citroque ad optatum finem mediis opportunis adhibitis, Romam eodem hoc anno revocaretur. Quod autem super hoc negotium evenerit, Deo favente, sequenti anno dicemus.

Sua etiam celebrant Patres Tertii Instituti. *Bord. in Chronolog. 3. Ord. c. 13.*

XXVI. Patres etiam Tertii Ordinis in Cœnobium Casalisbutani Insubriæ oppidi sua convocarunt Comitia, ut Generalem Præfectum eligerent, quæ die xx. Aprilis facta sunt; atque ad hoc munus Damianum de Bonvinis Cremonensem promoverunt, qui sequenti anno, die xxii. Februarii viam universæ carnis ingressus est.

Monasterii Murciæ jura validata. *Ex Regest. Ultramont. Archiv. Aracal.*

XXVII. Francisco quodam, *Guil* nuncupato, Hispano, in civitate Murciæ bona quædam Clarissarum violenter occupante, ad Apostolicam Sedem recurrunt Moniales, ut sequitur: *Beatissime Pater. Alias devotæ Sanctitatis Vestræ Oratrices Abbatissa, & Sorores sanctæ Claræ de secunda Regula Beati Francisci Monasterii extra muros oppidi Murcia nuncupati Carthaginensis diœcesis, ex concessione & licentia Sedis Apostolicæ, & Regiæ Majestatis construxerunt quoddam Molendinum contiguum parietibus & clausuræ dicti Monasterii, & licet nonnulli vicini rigantes suos hortos, seu prædia aqua dicti molendini, ut asseritur, obtinuerint licentiam ac provisionem a Consilio Regio tollendi præfatum molendinum a rivo fluentis aque, sub tamen quibusdam moderatione & tempore in dicta licentia expressis: tamen quidam Franciscus Guil civis dicti Oppidi, tanquam unus ex vicinis prænominatis, extendendo terminos rationis ac formam finesque dictæ regiæ provisionis, non erubuit, etiam forsan violenter, & de facto, alia multa ædificia usibus ejusdem Monasterii admodum utilia & necessaria eisdem Oratricibus, etiam a Sede Apostolica concessa, partemque dictæ Clausuræ dicti Monasterii loci sacri rumpere seu destruere, adeo quod Oratrices ipsæ enorme damnum, & forsan mille ducatorum, passæ fuerint; & quia interest earumdem Oratricum cis dictum damnum refeci & resarciri, & dictum Franciscum adversarium de sua temeritate & audacia puniri, Justitia mediante, supplicant humiliter Sanctitatis Vestræ Oratrices præfatæ, quatenus dignetur aliquibus probis Viris in partibus illis commorantibus, cum clausula, vel eorum alteri committere & mandare, ut causam & causas dictorum damnorum, expensarum & interesse, quantum sufficere videbitur, aliorumque in actis deducendorum conjunctim vel divisim, eorum arbitrio audiant; & consisto eis, summarieque de præmissis, vel aliquo præmissorum, eumdem Franciscum adversarium (demtis his, quæ provisio regia concedebat) ad dicta ædificia, & alia opportuna reædificandum & reaptandum, prout orant, & dictum damnum, effectualiter exsolvendum, per censuras Ecclesiasticas, & alia juris & facti remedia opportuna, prout juris fuerint, cogant & compellant, ipsumque de talibus temeritate ac violentia puniant & coerceant, ut aliis cedat in exemplum, & alias honori & indemnitati Oratricum provideant, prout Justitia suadebit, & ordo dictaverit rationis, cum potestate dictum Franciscum adversarium, omnesque alios & singulos sua interesse putantes citandi, eisque, ac quibusvis Judicibus, & personis Ecclesiasticis & sæcularibus,* qua-

quavis dignitate vel auctoritate & officio fungen., & sub censuris & pœnis, etiam pecuniariis, eorum arbitrio imponendis, quoties opus fuerit, inhibendi, & in eventum contraventionis, seu non apparitionis, censuras & pœnas hujusmodi incurrisse declarandi, aggravandi, reaggravandi, interdicendi, & si opus fuerit, auxilium brachii sæcularis invocandi, cæteraque faciendi, dicendi, gerendi, & exequendi in præmissis, necessaria & opportuna præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, & præsertim Bonifacii VIII. de una, & Concilii Generalis de duabus dietis, dummodo non ultra tres; cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Concess. ut petitur in præsentia D. N. PP. Jo. Ant. Card. de Medicis. Et per Breve Sanctitatis Vestræ hac suppressione introclusa, & cum decreto, quod in eventum recusationis Judex teneatur assumere assessorem Jurisperitum neutri partium suspectum. Concess. J. A. Card. de Medicis. Dat. Romæ apud S. Petrum duodecimo Kalend. Januarii anno tertio. Committatur Vicario Episcopi Carthaginen., ac Præposito Ecclesiæ Orivelen.: & Joanni del Pozzo *Canonico Ecclesiæ Conchen., vel eorum alteri.*

XXVIII. Ut Pontifex illum etiam in hac parte amorem ostenderet, quo in Seraphicum Ordinem universum ferebatur, dedit in primis litteras, quarum initium *Cupientes &c.* Cardinali de Carpo ejusdem Ordinis Protectori, ut sedulo in eos Minoritas animadverteret, qui Superioribus inconsultis, ultro, citroque discurrere non verebantur, ac de eadem re Provinciarum Ministros moneret. Aliis subinde litteris incipientibus: *Cum sicut exponi &c.* ad Angelum Aversanum Vicarium Generalem, datis contra quosdam Parochialium Ecclesiarum Rectores Brixien. Bergomen. Mediolanen. Bononien. qui Fratribus Sacramenta ministrantibus obstabant, declaravit, quod *iidem Fratres a suis Superioribus, ut moris est, deputati confessores, etiam Infirmorum, ubilibet, etiam extra domos & habitacula eorumdem Fratrum, audire eosque in casibus & censuris, quibus eis per privilegia Sedis Apostolicæ hujusmodi hactenus concessum est, posse absolvere, & ipsi hactenus absolvere consueverunt, & pœnitentiam salutarem injungere, ac omni tempore, præterquam in die Resurrectionis Dominicæ, Sacramentum Eucharistiæ tam illis, quam aliis quibusvis personis licite ministrare possint.*

Quædam Pontifex præcipit ad bonum Ordinis regimen.

XXIX. Cum Fratres nostri, ait Gonzaga, unum vel alterum locum B. P. Antonio Sacratum, intra mœnia opulentissimi oppidi Roccæ Contratæ Picenæ Provinciæ, & Senogalliensis diœcesis, ex Summi Pontificis Pauli III. auctoritate per quadriennium & ultra occupassent, neuterque eorum quieti consuleret, de alio sibi extra septa eligendo agere cœperunt. Quibus morem gerere cupiens pia illius oppidi communitas, Paulo IV. Pont. Max. supplicavit, ut ejus votis annuere dignaretur; quo annuente, Conventus divo Martino dicatus, ad mille passus ab oppidi Vallo, ex publicis proventibus est ædificatus: in cujus Archivo Apostolicum Pontificiæ concessionis breve adhuc videre licet. Verum quo fundamento nixus Gonzaga novam hanc exstructionem hoc anno factam recenseat ipsi videant, qui Diploma Pauli IV. ab eodem citatum & in Regesto nostro relatum legent. Ibi namque de solo Ecclesiæ titulo *sancti Antonii* in illum *sancti Martini* mutando sermonem haberi, satis comperitur. Quapropter sua Cœnobium sumsisse initia anno MDXLVI. horum Annalium continuator luculenter scribit. Nos autem autumamus, hæc ad annum sequentem MDXLVII. potius contigisse, quia facultatem anno MDXLVI. præterlabente, die nempe XX. Novembris a Pontifice concessam legimus. Inter primos hujus sacræ Ædis Accolas numerandus Pacificus de Rocca Contrata virtutibus clarus, cujus corpus post obitum, ut Populis totius regionis devotioni fieret satis, biduo insepultum extitit.

Conv. Roccæ Contratæ.
Gonz. p. 2. in Prov. March. Con. 50.
MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 34. fol. 118.

Continuat. Annal. Tom. 18. ad ann. 1546. §. 157.
Pacificus de Rocca Contrata.
Barett. lib. 3. cap. 72.
Gonz. cit. & alii.

Conv. de Monsteiro. *Gonz. p. 3. in Prov. Portugal. Con. 1.*

XXX. In Provincia Portugalliæ Cœnobio sanctæ Mariæ de Monsterio, ab anno MCCCXCII. ruina his temporibus collabente, Didacus de Ansede, qui iterato Provincialatus munere functus erat, copiosis collectis eleemosynis cum a Rege Joanne III. tum ab aliis Benefactoribus, illud instaurandum, quinimo & reficiendum curavit.

Mirabilis quidã refertur eventus.

XXXI. In Provincia vero sancti Thomæ, in Orientalibus Indiis, quæ hoc anno Custodiæ nomen adhuc retinebat, Christianos Portugallenses Dominus oppidi Naguapatani, coacto exercitu, volens opprimere, quum ab iisdem incommodis maximis sese perpessum diceret, ipsi, conscensis navibus, quæ sub ancoris in portu forte subsistebant, fuga propriæ saluti consuluere. Remanserunt nihilominus, ob navium defectum, sexaginta Lusitani, & ducentæ tum ejusdem patriæ, tum quoque mixtæ mulieres, atque tria Indorum fidelium millia, cum uno Minorita dumtaxat, qui relictis aliis fugientibus, istis sua sponte adesse voluit. Superveniens igitur hostis hos omnes proprias domos, propriosque lares deserere, atque ejus Patriæ interiora petere coegit. Quibus tamen præfatus Minorita maximo fuit adjumento. Nam divino sibi numine favente, tantum apud Gentilem illum Regem potuit, tantumque valuit, ut non solum profugos illos Christianos ab omni injuria, atque morte liberarit, sed & propriis sedibus restituerit, imo & firmissimam, atque constantissimam pacem, positis quibusdam conditionibus, inter ipsum Regem & Lusitanos, cæterosque Christianos tum præsentes, tum quoque absentes composuerit. Eoque factum est, ut Rex ad propria, & Portugallenses ad desertas domos remearint: & maxima quiete, atque tranquillitate ille cum suis superstitioso Idolorum cultui, & isti soli Deo sæculorum Imperatori sub fideli Minorum disciplina vacarent. Ad sexaginta milliaria ab hoc maritimo portu Naguapatanico meridiem versus, Vaccarum Insula e profundo mari surgit, in qua primævi hujus Conventus Patres duas Ecclesias (quas *Christianitates*, quod in illis Gentiles baptizent, Christianisque moribus imbuant, atque sibi cætera Sacramenta ministrent, usitatiori vocabulo nuncupant) erexerunt; quarum cura Franciscanis commissa, qui statis diebus quingentis Christianis ad eos confluentibus spiritale pabulum de sacrosancto Evangelio, secundum ritum Ecclesiæ catholicæ Romanæ, non absque ingenti animarum fructu, ministrabant.

Conv. Naguapatani. *Gonz. p. 4. in Prov. S. Thomæ Con. 7.*

Conv. Concept. de Chile. *Gonz. p. 4. in Prov. SS. Trin. Conv. 2.*

XXXII. Cœnobium Immaculatæ Conceptionis urbis, pariter Conceptionis, Provinciæ SS. Trinitatis de Chile, apud Indos occiduos, incolarum eleemosynis anno MDLIII. primo exstructum, ut Auctor Voluminis XVIII. hujus Continuationis ad hunc annum §. ultimo scribit, Indisque invadentibus, paulo post a Fratribus derelictum; hoc anno per novum Hispanum Præfectum Garziam de Mendozia firmius arce munita, iterum Sodales habitant. Non longe ab oppido Cogolluti, Provinciæ Castellæ in Hispania, Toletanæ diœcesis, ut domicilium Minoritis exstrueret, Joannes Methymnæ Cœli Dux, ejusque oppidi Marchio, de Franciscanis aliis etiam nominibus optime meritus, anno MDLIII. a Clemente Moniliano Generali Ministro & a Gomezulo Tello Gironio, qui ex Pontificio, regioque mandato Ecclesiæ Toletanæ præerat, facultate impetrata, Petro de Bobadilia Provinciæ ejusdem Ministro, Andrea Carvajalio Complutensi Guardiano, aliisque Sodalibus adstantibus, die XXIX. Julii hujus anni solemni ritu sacro peracto, & concione habita, lapis primus in honorem sancti Petri Apostoli positus est: opusque exinde pro oppidi opportunitate sumtibus memorati Ducis eleganter absolutum est. Hæc ex Gonzaga, in quo error Amanuensis, seu Typographi corrigendus est; dum de Conventu Mechliniensi Provinciæ Germaniæ inferioris ait, hoc anno reformatum esse, sive

Conv. Cogoluti. *Gonz. p. 3. in Prov. Castel. Con. 23.*

Gonzagæ mendum. *Idem p. 3. in Provin. Germ. inferior. Con. 7.*

sive ad Observantes pervenisse, & pro MDLVII. ponendum est MCCCCXLVII. ex antiquissimo manuscripto authographo.

MSS. auth. German. inf. ex Archiv. Aracœlit.

XXXIII. Ecclesia Cœnobii sancti Stephani Estensis Patavinæ diœcesis a quibusdam Sororibus hoc anno eolebatur; quibus alio abeuntibus, laicorum Confraternitas ejusdem Sancti, cujus erat ipsius Ecclesiæ & domorum vicinarum dominium, communitate loci assentiente, Patribus Conventualibus contulerunt, certis additis conditionibus, quæ ex utriusque partis consensione stabilitæ fuerunt. Anno autem MDLXXXIX. opera Cardinalis Aloysii Cornari Patavini Episcopi hinc discedere sunt coacti, ut Patribus Capucinis locum relinquerent, quibus tamen paulo post discedentibus, iterum Conventuales anno MDXCVII. eodem revertuntur.

Conv. Estensis. *Ex MSS. auth. apud nos existen. fol. 270.*

XXXIV. Anno MDLVI. Domitius Caracciolus Baro Terræ Turriculæ, sive de *Torella* Neapolitani Regni, vendi quoddam prædium curavit, quod anno MDV. Michael Saracenus de Turella Episcopus Tiviciensis Patribus Conventualibus largitus fuerat, cum quodam Prato sanctæ Mariæ Gratiarum, ut inibi Conventus exstrueretur, Julii II. Romani Pontificis per suas litteras in forma Brevis accedente consensu; atque hoc anno tandem Conventus fabrica absolvitur, cum Ecclesia SS. Annunciationis titulo insignita. Cœnobium sancti Antonii Patavini Baroli ejusdem Provinciæ, & Tranensis diœcesis, iisdem Patribus Conventualibus datum est; cum per Magistrum Nicolaum Vincentium Bonaventuram ejusdem Civitatis, solutis D. aureis a Patribus Cælestinis, domus sancti Eligii titulo insignita, quibusdam præscriptis conditionibus, fuerit comparata. Eorumdem Patrum Conventualium Reformationem Hieronymi Lanzæ in Cœnobium Neapolitanum sanctæ Luciæ de Monte hoc anno die XII. Martii introductam Franchinus in sua Bibliosophia refert.

Conv. Turriculæ, sive de Turella PP. Convent. *MSS. auth. Provinc PP. Conv. fol. 439.*

Conv. Baroli eorumdem. *Ibidem fol. 548.*

Reformatio Conventualium Neapolis. *Franchin. in Bibliosoph. lit A.*

XXXV. Extra urbem Consentiæ in Neapolitano Regno publico ære in communi via Patribus Capuccinis domus exstructa est, sub auspiciis Immaculatæ Conceptionis beatæ Virginis. Apud Ticinium in Insubria similiter alia iisdem Fratribus ædificata est, communibus expensis, piorumque eleemosynis in honorem sancti Antonii de Padua.

Conv. Consentiæ Capuccinorum. *MSS. auth. ex Arch. PP. Capuccin Urbis.*

Conv. eorumdem Ticini. *Ibidem.*

XXXVI. Monasterium Cupramontanum Provinciæ Marchiæ, de quo suo loco Waddingus hoc anno inter Pontificem, & Hispaniarum Regem vigente bello, transfertur. Cum etenim is locus communiendæ Civitati impedimento esset, solo æquatum est, ejusque Sorores ad Xenodochium sanctæ Mariæ Magdalenæ translatæ fuerunt. Ubi, & earum XXIV. in præsentia commorantes, quasdamque particulas sanctæ Crucis Christi, spineæ ejusdem coronæ, atque indusii Dei genitricis Mariæ diligentissime custodiunt.

Monast. Ripæ Transonum. *Gonz. p. 2. in Prov. Marchiæ Monast. 3.*

XXXVII. Extra mœnia urbis de Xera, vulgo *Xerez de la frontiera* Provinciæ Beticæ in Andalutia prope Ostia Guadaletæ amnis, quæ & Cæsariana Colonia, Eremitorium quoddam erat exstructum, cui titulus *sancta & vera Crux*, in cujus honorem Sodalitium quoque laicorum egregium inibi constitutum, ejusdem loci potiebatur dominio. A Sodalibus ergo ejusdem Tertii Instituti accersitis Presbyteris, ut eodem retento sanctissimæ Crucis titulo, sibi Ecclesiam ædificarent, eodem in loco, in quo nunc visitur, ædificata est, etsi urbis ampliato situ intra septa deinde consistat. Templum perpolito fornice ornatum, sacellum quoddam habet insigne, quod sancti Joannis Lateranensis dicitur, quum instar illius quæ Urbis & Orbis omnium Ecclesiarum Mater est, eam invisentes spiritualibus quibuscumque privilegiis ditentur, ut ex binis Diplomatibus ab iisdem Sodalibus custodita, satis superque constat. Fratres, qui Incolis sunt peraccepti, liberalium etiam artium studiis dant operam.

Conv. de Xera. *MSS. auth. ex Arch. S. Isid. Armar. 5. n. 129. fol. 631.*

XXXVIII. At

Tertii Instituti in Lusitania propagatio.
Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 33. fol. 227.
Marc. in Chron. Ord. Min. p. 2. lib. 8. cap. 25.

XXXVIII. At cum ejusdem Tertii Franciscani Ordinis, hac præsertim ætate, bonus odor latius diffunderetur in dies, eidem certatim Christifideles nomina dabant; quemadmodum hoc anno in Visensi Lusitanica urbe, sub Braccarensi Archiepiscopatu, die omnium Sanctorum contigit, dum inibi sacrum hoc Institutum restaurari cœpit. Qua de re non adnotare non possumus, Marcum Olissyponensem ex Discalceatorum sancti Antonii Provincia Episcopum Portugallensem, dum in tertia parte Chronicorum dixit, a seipso introductum primo fuisse in Lusitaniam sacrum hunc Ordinem de Pœnitentia, (dum anno MDLVII. in Conventu Visensi Guardianum agens, in ipsa omnium Sanctorum solemnitate, præhabita in Cathedrali Ecclesia in laudem illius efficacissima concione, habitum ejusdem primum Petro Marquerio tunc Episcopatus Provisori & Vicario Generali, cæteris deinde sæcularibus magno applausu, maximoque concursu distribuit, qui sancta æmulatione uniti in omni veræ pietatis exercitio, in componendis potissimum discordiis, atque curandis hospitalibus, in promovenda demum totius populi devotione, juxta susceptæ Regulæ instituta efficaciter soliciti, eumdem per universum Regnum dilatare meruerunt) intelligendum esse non de prima institutione, sed de restauratione, cum jam antecedentibus sæculis illic Reges & Reginas, & multitudinem gentium sub eodem Tertio Instituto sancte militasse, constet communiter apud Historicos. Andream itidem Insulanum, qui circa annum MDXLVII. universo Minorum Ordini Generalis Minister præsidebat, dum in Ultramontana Familia Generalem ageret Commissarium, ad hujus Tertii Ordinis feliciora incrementa egregie laborasse non dubito, dum expeditis amplissimis patentibus, omnes & singulos illius professores in totius Ordinis Seraphici Confraternitatem & meritorum participationem, aggregavit.

Gub. Tom. 2. lib. 12. cap. 4.

S. Rochi Tertiarii reliquiæ transferuntur.
Petrus de Vega, & Ribaden. To. 2. in vita illius.
Sebast. de Rivon in Tabula Virillust.
Miranda in exposit. 3. Reg. cap. 32.
Daça ad fin. 4. p. Chronic.
De Sillis in cap. 1. ejusdem Reg.
Corbinus lib. 8. S. Franc. ad pag. 167.
Wadd. ad ann. 1327. §. 10.
Act. SS. mens. Aug. die 16.

XXXIX. Tertii hujus Pœnitentium Ordinis sanctum Rochum fuisse alumnum cum plerisque sacris Historicis de ea scribentibus Waddingus narravit, quidquid in contrarium continuatores Bolandisticæ Historiæ arbitrentur. Erga hunc sanctissimum Virum diuturna, tantaque semper extitit populorum religio, ut etiam hoc anno die XXII. Maji ejus capitis quædam portio Arelate Massiliam delata sit, & in Conventu ejusdem Ordinis condigno honore reposita (cujus Ecclesia ipsi sancto Rocho dicata est) servatis omnibus debitis circumstantiis, uti apparet ex verbali processu, per M. Saxi Arelatensem Notarium. Exindeque Officiales Archiepiscopatus Arelatensis ea de re litteras testimoniales dederunt ad Massiliensem Præsulem; quibus perlectis, fidelibus cunctis Christianis præfatam ædem (ubi sancti Rochi reliquiæ asservantur, Massiliæ) visitantibus, quadraginta dies de injunctis pœnitentiis relaxavit idem Antistes: datum Massiliæ, die penultima Aprilis anno MDLXX.

Etiam Romæ S. Bartholomæi Apostoli, & nonnullorum SS. Corpora.
Gonz. 2. p. in Prov. Rom. Conven. 3.
Lib. cui titulus: Roma Sac. Antiq. & recens.
Acta SS. mens. Jun. Tom. 4. fol. mihi 234.
Ciampin. de ædific. Constant.
Torrig. Grott. Vat. p. 544.
Oldoin. apud Ciaccon. Tom. 3. col. 881.

XL. Transferuntur item Romæ ex Basilica S. Bartholomæi Apostoli in Insula Lycaonia, sive Tyberina, quam ab anno MDXXXVI. sive MDXXXVII. nostri Observantes custodiunt, corpus ejusdem sancti Apostoli, aliæque Sanctorum Reliquiæ. Cum etenim flumen universam Urbem inundasset, ruinamque ingentem, eidem Ecclesiæ contulisset, adeout Sodales inde discedere coacti fuerint, Pontifex DE Sanctorum Reliquiæ, quæ in eadem Ecclesia erant, sine solita Ecclesiæ clausura & Fratrum custodia remanerent, illas ad Basilicam sancti Petri de Urbe transferri fecit; eæque in custodiam Canonicorum & Capituli dictæ Basilicæ per inventarium consignatæ fuerunt, *uti ex publico instrumento desuper confecto narrat* Pius PP. IV. *in Brevi, quo mandat Canonicis sancti Petri, ut quandoquidem* Fratres prædicti ex fidelium eleemosynis dictam Ecclesiam restauraverint, easdem Reliquias, quotiescumque essent requisiti, ad Ecclesiam prædictam sancti Bartholomæi processionaliter, ut moris

moris eſt, deferendas ſe conferant. Breve autem Pii eſt tenoris ſequentis: *Pius PP. IV. Cum (ſicut accepimus) de anno* MDLVII. *Eccleſia ſancti Bartholomæi in Inſula de Urbe, vi fluminis, quod de illo anno fere univerſam Urbem Romam inundavit, notabilem ruinam tam ipſius Eccleſiæ, quam Monaſterii paſſa fuit, adeout Fratres dictæ Eccleſiæ ab inde recedere coacti fuerint, & Eccleſia diſruptis parietibus, undique aperta, claudi non poterat, & propterea fel. rec. Paulus PP. IV. prædeceſſor noſter, ne Reliquiæ Sanctorum quæ in eadem Eccleſia erant & venerabantur, ſine ſolita Eccleſiæ clauſura & Fratrum cuſtodia, inibi tunc remanerent, illas ad Baſilicam ſancti Petri de Urbe transferri fecit, & inibi in cuſtodiam dilectorum Filiorum Canonicorum & Capituli dictæ Baſilicæ per inventarium conſignatæ fuerunt; prout ex publico inſtrumento deſuper, ut dicitur, confecto contineri dicitur. Cum poſtmodum Fratres prædicti ex plurium Fidelium eleemoſynis dictam Eccleſiam clauſerint &c. motu ſimili & ex certa ſcientia eiſdem dilectis filiis & Capitulo &c. Per præſentes committimus & mandamus, quod quotieſcumque pro parte dictorum Fratrum fuerint requiſiti, eaſdem Reliquias eis, ut præfertur, in cuſtodiam ſimiliter conſignatas eiſdem Fratribus & Conventui, ad Eccleſiam ſancti Bartholomæi proceſſionaliter, ut moris eſt, deferendas, reſtituant & conſignent; decernentes, quod præſentium ſola ſignatura, abſque alia regiſtratione & data ſufficiat &c.* Vigore hujus Motus proprii Capitulum ſancti Petri deputavit ad conſignandum Corpus ſancti Bartholomæi & alias Reliquias RR. DD. Epiſcopum Caſtrenſem, ſcilicet R. D. Hieronymum Machabæum, & Aurelium de Tortis Canonicos dictæ Baſilicæ Fratribus ſancti Bartholomæi, ſub die XXV. Julii MDLX. & eodem anno, die XXVII. ejuſdem, conſignaverunt Corpus ipſius glorioſi Apoſtoli & alias Reliquias Fratribus ſupradictis, ut patet ex publico Inſtrumento, in actis quondam D. Simonis Tegeroni Notarii Baſilicæ memoratæ. Cogimur interim vereri*, ne Pancirolius, præter h anc inundationem, male notet aliam anni MCLVII. per unius litteræ paullulum immutatæ errorem; fide dignior in eo quod ait, anno MDXCVIII. exundante ultimum Tiberi (ſcribebat autem ſub initium mox elapſi ſæculi) non fuit ejuſmodi cautela opus, eo quod ipſe ſanctus Apoſtolus prohibuerit circumſiſtentes aquas, ne arcam attingerent intervallo palmorum aliquot; qua de re publicum Inſtrumentum habetur. Ex huc uſque dictis comperitur etiam quantum a vero diſtet narratio, quam hac ſuper re habet Gonzaga, dum ſcribit: *Cum autem anno Dominicæ Incarnationis* MDLVII. *ſub Julio III. ſummo Pontifice, inundante Tyberi, quidquid ab Eccleſia erat ædificii inſanis aquis ceſſiſſet, ne tantum pignus, Corpus videlicet beati Bartholomæi periret, aquarumque injuriæ exponeretur, ab hac Eccleſia ad ſancti Petri in Vaticano Baſilicam, ex Pontificio mandato, tranſlatum eſt. Sed reſtaurato Monaſterio, firmiuſque ſtabilito, atque Paulo IV. Pontifice itidem maximo, ac totius Eccleſiæ militantis clavum tenente, antiquiori huic loco reſtitutum extitit.* Non etenim hoc anno Julius III. ſed Paulus IV. neque anno MOLX. Paulus, ſed Pius IV. regnabat.

* *Ita Auctores Bolandiſtici Continuationis.*

XLI. Conceſſa eſt etiam Apoſtolica quædam diſpenſatio pro Monaſterio ſanctæ Helenæ Clariſſarum Civitatis Naxeræ, Provinciæ Burgenſis, ut ſequitur:

Quædam pro Monaſterio Naxeræ diſpenſatio. *Ex MSS. Prov. Burg. auth. recens miſſis.*

Raynutius miſeratione divina tituli ſancti Angeli Cardinalis, dilectæ in Chriſto mulieri illuſtri Dominæ Aldonzæ Manrique, filiæ quondam Ducis de Naxera, Calaguritanæ Diœceſis, ſalutem in Domino. Injunctum nobis ab Apoſtolica Sede ſervitutis officium nos admonet & inducit, ut Chriſtifidelium, præſertim illuſtrium Perſonarum, votis quæ ad Religionis augmentum tendere, & eo religionis zelo prodire conſpicimus, quantum cum Deo poſſumus favorabiliter præſtemus aſſenſum. Exhibitæ ſiquidem nobis nuper pro parte tua peti-

petitionis series continebat, quod tu zelo devotionis, & pro religionis augmento unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ pro mulieribus illustribus dictum Ordinem profiteri volentibus inibi recipiendis, in oppido de Naxera, Calaguritanæ diœcesis, construi & ædificari fecisti; & si Monialibus in dicto Monasterio pro tempore existentibus, quæ cum illustres esse debeant in delitiis nutritæ, verosimiliter austeritates Regulæ dicti Ordinis sustinere forsan non poterunt, linteaminibus lineis, grossis tamen, in earum lectis hujusmodi scapularia & velo tantum retinentibus, dormire possint, ab Apostolica Sede facultas concederetur; ex hoc profecto sperari posset, quod plures ex ipsis illustribus mulieribus ad Monasterium ipsum intrantes & in eo profitentes, libentius conduci possent, in Religionis augmentum, & dicti Monasterii salubrem directionem. Quare supplicari fecisti humiliter, tibi super his per Sedem Apostolicam de opportuno remedio misericorditer provideri. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, authoritate D. Papæ, cujus primariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, modernis & pro tempore existentibus dicti Monasterii Monialibus in perpetuum indulgemus, ut superiores earum, vel cujusvis alterius licentia minime requisita, linteaminibus lineis, grossis tamen, in earum lectis uti; & in lectis hujusmodi, scapulario & velo tantum retinentibus, dormire libere, & licite, & absque alicujus censuræ vel penæ per earum Superiores impositæ vel imponendæ incursu, aut conscientiæ scrupulo possint & valeant, tenore præsentium concedimus & indulgemus, ac licentiam & liberam facultatem impartimur. Non obstantibus Constitutionibus, ordinationibus Apostolicis, dictique Ordinis statutis & consuetudinibus, & juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque Indultis & Litteris Apostolicis eidem Ordini illiusque Superioribus, sub quibuscumque verborum formis, clausulis & Decretis concessis, confirmatis & innovatis, etiam mari magno, Bulla aurea, vel aliter nuncupatis. Quibus omnibus, illorumque tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliter in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub sigillo officii Pœnitentiariæ, nonis Julii, Pontificatus Domini Pauli Papæ IV. anno III.

A R.

ARGUMENTUM.

Maria Anglorum Regina e vivis erepta, Regnum hætherodoxæ Elisabethæ commendatum iterum Catholicam Religionem deserere cogitur. Ex Franciscanis propterea alii pœnis afflicti, alii in exilium missi. Reginaldus Polus Cardinalis etiam fatis cedit, cujus acta dum recensentur, Pontifex a quibusdam impiorum vindicatur calumniis. Similia narrare de Guillelmo Peto Franciscano Anglo, eximio & eo Cardinali, se offerunt, opinionibus minus veris de tanto viro hoc eodem anno vita functo auferendo de medio. Plures viri cum sanctitate, tum doctrina conspicui vitam mortalem deserunt, & plures etiam mulieres. Quidam creantur Episcopi. Patres Cappuccini sua celebrant in Neapolitana urbe generalia Comitia, & Boverius de quibusdam redarguitur. Patres quoque Tertii Instituti sua indicunt Bettulæ apud Placentiam. Sancti Petri Alcantarensis vitæ narratio continuatur. Agitur de divisione Provinciæ sancti Andreæ in Germania Inferiori ab illa Franciæ. Ex Conventibus, & Monasteriis alia exstructa, & alia ad Observantes translata. Contra quosdam jura Ordinis perturbantes quædam Apostolicæ Sedis referuntur judicia. Quædam item privilegia concessa.

I. HOc anno, non autem MDLVII. ut minus vere in suo propugnaculo veritatis Antonius Broudinus, die XVII. Novembris Maria Anglorum Regina religione ac pietate conspicua, Londini mortali vitæ finem imponens, ad cœlestem gloriam, ut sperare quidem nobis merito licet, a Deo evocata est. Cujus casu, qui longam tristemque malorum seriem florentissimo quondam, ac orthodoxo Regno attulit, collapsa est iterum illa gens, eo destituta valido præsidio, cui antea nitebatur. Nil sane profuit pientissimæ Principi, lethali morbo invalescente, in quem inciderat, Elisabethæ, ex Patre Sorori, e custodia, in qua justis de causis detinebatur, eductæ Romanam fidem enixe commendare, ejusque indemnitati pro viribus, ac studiose consulere, quod est arbitrata satis superque fecisse, dum eamdem Elisabetham coram regni Senatu, interposito Sacramento, pronunciantem ac promittentem audivit: *Volo mi Deus, ut terra dehiscat, meque vivam absorbeat, antequam culpa mea permittam, ut fides tua catholica Romana ullum patiatur in Regnis nostris detrimentum.* Vix etenim impia Regni solium ascenderat, quum sæviens in Catholicos, & Franciscanos precipue, illud in primis *Monasterium Grenovicense Minoriticum*, teste Sandero, *in quo ipsa baptizata fuerat, a Maria Regina paulo antea restitutum, iterum dextruxit, & ad usus prophanos sui palatii, cui adhærebat, ædificia destinavit*; exinde autem, ut idem Sanderus scribit, *Franciscani per inferiorem Germaniam dispersi in exilio agunt. Non aliter sævit filia, quam pater, contra Fratres qui coguntur fugere in eumdem asyli locum, scilicet Belgium, seu Germaniam inferiorem*: ubi (forte bono omine) iterum restituta est ipsa Provincia, ut deinceps patebit. Porro vero simile est, quod ex iis qui in hoc ultimo feralis exilii luctu Angliam deseruerunt, Thomas Bourcherius illustri loco ortus unus fuerit, de quo Pitsæus hoc elogium contexuit: *Fuit vir pietatis, eruditionis nominibus commendabilis, quique de suo Ordine bene, de Patria nostra non male, de Ecclesia Christi optime meritus est, & mortuus est anno* MDLXXXVI. ad quem iterum de ipso mentio occurret. Idem etiam licet asserere de Henrico Holstan, Georgio Dionysio, Joanne Elstou, plerisque alis

Maria Anglorum Regina moritur. *Broudin. lib. 3. cap. 10. Sanderus lib. 1.*

Elisabetha regnante, Anglia fidem iterum deserit.

Novæ Reginæ dolosum jusjurandum. *Broudin. cit. Sander. cit.*

Cœnobium Minorum Grenovicense ad prophanos usus conversum.

Franciscani in exilium amandati. *Sander. lib. 7.*

Thomas Bourquerius.

Henricus Holstan.

Georgius Dionysius.

Joannes Helstou.

aliis præstantissimis Minoritis, qui in eamdem Provinciam sunt profecti. Quibus patriam domumque pro fide relinquentibus, alii fortiori animo inibi persistentes mox successerunt. Non enim post tot clades illatas & intentatas, Minoritis pœnæ acerbissimæ defuere, qui in Anglia strenue & viriliter in vinea Domini laborarent, quorum unus *Joannes qui nomine Senismendici passim innotuit* (inquit Religiosus quidam Presbyter ab auctore Certaminis Seraphici * relatus) *Ordinem fuit sancti Francisci amplexus, & secutus: vixitque in ædibus Rogeri Lokvuod, super viridarium Terpim in Parochia de Layland in comitatu Lancastriæ, adeo celebris & omnibus virtutum numeris absolutus, ut Comes de Darby, propter eximiam ipsius sanctitatem, vel in maximis persecutionibus Reginæ Elisabethæ, procuravit ei litteras protectionis, ut publice in habitu religioso degeret. Eratque specialis a Deo gratia ei eredita curandi inauditas infirmitates & morbos: adeo simul ac cubiculum deserere nequivit, decrepita fractus ætate, magno insuper vexatus dolore membrorum, quem ex austeritate durioris vitæ, jam a pluribus annis contraxerat, confluxerit catervatim populus ex omni parte septemtrionalis Angliæ, qui secum ducebant non modo uxores amicos & liberos, sed etiam bestias & pecora, ut ab ipso medicinæ quasi beneficio sanarentur. Benedictini dicunt, eum sui Instituti Monachum fuisse. Ratio quæ illos movet hæc una est, quod in sepulcri lapide* Sacerdos, & Monachus *inscribitur: quasi Fratres Minores non æque ac illi* Monachi *indigitentur. Cæterum mulier quæ illi ægro adfuit, quæque etiamnum modo adhuc superstat, ait, illum nunquam pecuniam ullam recepisse vel tetigisse, sed quod professus fit illi se fuisse mendicantem & mendicum, ut nomen ejus attestatur. Dominus etiam Guillelmus Walton, qui erat ejus filius spiritualis, affirmavit iisdem Monachis, illum nudis pedibus incessisse & habitum griseum gestasse, cum corda sancti Francisci pro cingulo. Obiit autem circa annum* MDXC. *& sepultus est in Cœmeterio præfati Layland, ad portam meridionalem Ecclesiæ, ante portam cancelli.*

Joannes Senismendicus.

* *Opusculum hoc titulo insignitū.*

Angelus a Sancto Francisco in suo Certam. Seraph. Prov. Angl.

II. Aliorum etiam idem Sacerdos eodem simplici stylo meminit dum ait: *Pater Riccardus Franciscanus, postquam perpessus esset initio Regni Elisabethæ in Anglia injuste carcerationes & persecutiones varias, ob fidei professionem & opera charitativa in convertendo ab hæresi gentiles suos, fit exul a communi sua patria. Postea vixit in Hispania, & mortuus est in Provincia Betica anno* MDCXIX. *In ejus sepultura populus oppidi quod* Herez de la frontera *dicitur, ubi diem clausit extremum, propter magnam opinionem quam merito de sanctitate illius conceperat, habitum a corpore ejus pro reliquiis absciderit: Pater Nilson vir singularis pietatis Franciscanus, a tempore Reginæ Mariæ vixit in Patria sua toto tempore persecutionis Elisabethæ & Jacobi: mortuus est in ædibus cujusdam Domini .... duobus ab Herefordia milliaribus ad annum* MDCXXVIII. *ubi per triginta annos ante vixerat.* Circa hæc ipsa tempora captus P. Collier in carcere interiit, ex quibus paucis, cæterisque non memoratis, satis superque apparet, Minoritas Anglicanam Ecclesiam non omnino solitariam reliquisse, & si fere nullum Cœnobiorum vestigium ibi remansisset, de quibus suis temporibus sermo erit habendus.

Richardus quidam Anglus. Idem Angel. cit.

Nilson quidam Anglus.

Collier quidam Francisc. Anglus.

Reginaldus Card. Polus diem claudit extremum.

III. Miserrimo Regno novas addidit clades mors quæ eadem die, qua Mariæ contigit, Reginaldi Poli Cardinalis, fulgentissimi hac ætate Ecclesiæ luminis, cujus mores, præclara in catholicam Ecclesiam merita & egregia facta non est cur referamus, cum ab omnibus pene hujus ævi scriptoribus jure meritoque celebrentur. At quia plerique ex heterodoxis calumnias nonnullas inique in Pontificem Maximum struunt, dum sanctæ Ecclesiæ Cardinalem commendant; nostra præcipue interest, Paulum optimum piumque Pon-

Pontifex a calumniis vindicatur.

Pontificem, Observantium familiæ tantopere addictum, & dignis extollere encomiis, & ab iniquorum vindicare conviciis. Historicæ itaque veritati ab hæreticis labefactatæ, Pontificioque decori, dum juste, pieque consulimus, liceat nobis parumper ab instituta nostrarum rerum narratione deflectere, ut uno eodemque tempore, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ communis matris, & Religiosæ familiæ nostræ actis & nomini prospiciamus.

IV. Vix ergo Paulus Reginaldum ab Anglicana legatione removere tentavit, nonnulli in malam partem rem accipientes, illum reum vindictæ pronunciarunt, quasi id ob eas, quas ipsi fingunt, inter Paulum & Reginaldum ortas simultates in Conclavi anno MDXLIX. fecisset. Ajunt enim, quod cum Paulus IV. tunc Joannes Petrus Caraffa intellexisset, Cardinales de Polo eligendo cogitare, sperans, *si hunc dejecisset, sese fore eligendum, hæresis, & incontinentiæ suspectum accusavit; in Germania, dicens, atque in Tridentina legatione (nam & illic unus fuerat illorum, qui Papæ gererent personam) Lutheranis aliquot nimium fuisse familiarem; cum Imm. Tremellio multam consuetudinem habuisse, Antonium vero Flamminium Lutheranismi suspectum, inter ejus domesticos aliquandiu numeratum, & Ecclesiasticis dignitatibus ab eo locupletatum: In Viterbiensi legatione sontibus plerumque pepercisse, & paucos modico supplicio, nullos autem morte affecisse. Neque vero eam vultus gravitatem a luxuriæ suspicione tam immunem eum præstare, ut puellam quamdam apud moniales enutritam a se genitam plurimi non existiment. Mirari proinde, quid sibi velint, quod tanto impetu ad hunc unum eligendum ferantur: Quasi homines Pontificatu dignos Italia non progigneret, ab ultima scilicet Brittania hunc arcessendum: At quem in finem? nempe ut Cæsar (cujus hic totus esset) Romam iterum quasi convivando, diriperet.* Hucusque Hæreticus Godvvinus, qui dum Poli amicitiam affectat, infensum se prodit veritatis hostem.

Calumniæ recensentur.

Franc. Godwvin. Comment. de Præsulibus Angliæ in Vita Card. Poli.

V. Quod Caraffa in Conclavi æquis sibi visis rationibus obstiterit, ne Polus post obitum Pauli III. in Pontificem eligeretur, inficiari non audemus; quod autem in virum innocuum ira excanduerit, eumque carpserit eo maledico dente, quo Godvvinus affirmat, mendacium apertum est, quod quis quis suo marte facile potest detegere. Verum hic nebulo nedum suis maledictis Joannem Petrum in Conclave persequitur, sed etiam eumdem ad summum Ecclesiæ fastigium evectum calumniose criminatur. Ait namque vitam Cranmeri scribens, quod Paulus Gardineri Wintoniensis per clandestinos Nuncios molitione commotus *ut in se Cardinalitiam & legativam Poli potestatem transferret, pro odio quo Polum prosequebatur, petitioni libenter annuit, habens etiam in animo, illum Romam evocatum, hæreseos reum agere, & eodem modo tractare, quo postea Moronum Cardinalem Poli amicum summum, quem in carcere, quoad ipse vixit, detinuit.* Palmare hoc mendum, quod postremis verbis Godvvinus effutiit, lumen poterit facile nostro lectori exhibere, ut cætera, quæ sparsim in his historiis latent, agnoscat. Tantum enim abest, Pontificem in carcere Moronum, quoad vixit, detinuisse, quinimo ipse Moronus ibidem justis de causis permanere voluit. Ait enim Raynaldus vir gravissimus Ecclesiasticæ illorum temporum historiæ scriptor, judicii acrimonia, atque selecta eruditione nulli secundus, Dionysio Athanasio Urbinate Archiepiscopo auctore coævo teste, *quod Paulus in Cardinalis Moroni liberatione propendens, misit, qui illi nunciarent, Pontificem ex gratia ipsum educere statuisse;* Et quod Moronus *causam rite suam cognosci constanter postulavit, seque ad causam usque cognitam in arce permanere constituit.* Quinimo ab eodem Pontifice, si fides danda Thuano, Moroni causa de-

Idem in Vita Cranmeri Episc. Cantuar.

Raynald. ad annum 1557. n. 46.

detecta districto examine, omni non modo culpa, sed etiam culpæ suspicione liberatus est.

Pontifex Polum laudibus extollit.

Epist. Pontif. ad Polum. Apud Raynal. ad ann. 1555. n. 34.

VI. Ejusdem surfuris narrationem esse arbitramur, quam Godvvinus de Polo attexit; cujus egregiæ dotes cum non laterent Pontificem, eumdem ad Insulas Cantuarienses evexit, simulque a pietate, zelo, religione cæterisque virtutibus etiam atque etiam commendavit, & Apostolicis litteris de sua in Anglia legatione summopere gratulatus est his verbis: *Dilecte fili noster salutem, & Apostolicam benedictionem. Cognovimus ex tuis literis, & ex dilecto filio nostro eodemque tui amantissimo Fratre, & Collega Joanne Cardinale Morono, te instituisse Synodum illius Nationis Episcoporum ad ea quæ correctione indigent emendanda, & Ecclesiasticam disciplinam, quæ propter superiorum temporum calamitatem penitus collapsa interierat, restituendam, jamque aliquot Episcopos convenire cœpisse, quod tam pium & salutare consilium summopere in Domino approbamus, & cum ipsis Episcopis, prope præclaram ipsorum voluntatem, magnam laudem tribuimus, tum illius nobis in Christo charissimæ filiæ Reginæ pietatem tot aliis in rebus spectatam, hac quoque in re ex testimonio literarum tuarum libenter agnovimus. Quamobrem tam necessarium, & Deo gratum opus quamprimum ad exitum perduci optantes, circumspectionem tuam in Domino hortamur, ut illud urgere ne desinas, quoad tandem ad sacrorum, quos servari volumus, canonum normam, ipsa Ecclesiastica istbic fuerit disciplina, Deo juvante, revocata, quam ad rem perficiendam in iis, quæ æqua fuerint, nostram & Sanctæ hujus Sedis auctoritatem, ad Dei & Domini nostri Jesu Christi honorem, tibi illisque, & nunciam afferimus, & libentissime in posterum impertiemur. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die* XXIII. *Decembris* MDLV. *Pontificatus nostri anno* I. Non minori studio & amore Polus grati animi ergo eumdem Pontificem prosequebatur, ut videre licet ex illius Epistolis, quarum verba opus non est referre. Id etiam patefecit postremis suis tabulis, in quibus legitur: *A Sanctissimo autem Patre, & D. N. Paulo Papa IV. quem ante Pontificatum, semper ut Patrem colui, & cujus honori in ejus Pontificatu, secundum Deum, semper fideliter inservivi; & quemadmodum in omnibus actionibus & legationibus, quas pro Sede Apostolica suscepi, mihi conscius non sum, quidquam me unquam quæsiisse, præter Dei honorem & ejus Ecclesiæ dignitatem, & utilitatem, post pedum oscula beatorum, paternam benedictionem, cum omni reverentia peto, pacem & incolumitatem & omnem veram consolationem illi optans.* Num autem isthæc in Polum pontificiæ vindictæ & odii sint argumenta, lectoris esto judicium. Non ergo *reum agendi* Paulus Romam evocavit egregium virum, *qui dixit, quod volebat vocare omnes Cardinales ad Curiam propter multas causas*, quemadmodum in Actis Consistorialibus legitur. Neque nos propterea facile inducimur in eorum sententiam, qui opinantur, Pontificem ad talia commotum, quod inducias inter Philippum & Henricum Reges, sese inconsulto, olim Polus firmasset: sive cum aliis id egisset, quod Mariam Reginam ab inferendo Henrico bello nuper non abduxisset: sive demum, quod fidem suam, quam semper illibatam servaverat, dubiam fecisset, illorum qui non recte sentiebant, consortio. Quæ sane si vera essent, in eximiam Pontificis commendationem cederent, qui flagrantissimum studium, quo æstuabat, tuendi catholicam fidem, paternæ dilectioni, qua Polum prosequebatur, præposuisset, illumque propterea Romam ad causam dicendam accersisset. Immerito igitur Godvvinus, aliique ejus corruptæ mentis auctores decus tanti Pontificis carpunt, *quem morum optimorum religiosæque vitæ peritum in paucis,*

Card. Poli ultimæ Tabulæ. Ex Ciaccon. in Vita Poli sub Paulo III. ad annum 1534.

Pauli Pontificis encomia. Auctores citati.

quo

quo vix plura quispiam, aut salubriora ad collapsos Christianæ reipublicæ mores restituendos, vel ad castitatem religionis retinendam, ad illud tempus, decreverat, Sacchinus testatus est. Eo addito: *hostes ipsos, Paulum vitæ, Sanctorum modo, fastigium imposuisse, fassos*. A Guillelmo Sirleto, *Christianæ pietatis assertor atque restaurator dictus est Paulus*; Italiam illud ei elogium debere, *Reparator labentis Catholicæ Fidei*, dixit vir gravissimus Antonius Bandinus, Octavii Cardinalis parens. Joannes Paulus Flavius, oratione ad Cardinales in ejus funere habita, *sine ulla vitæ labe, sine ullo aperto aut gravi crimine, in perpetua* LXXXIII. *annorum vita cum constanter versatum, nullumque pene verbum ab eo vel Italice, vel Hispanice, vel Græce, vel Hebraice, vel Latine prolatum, quod non pro oraculo accipi non posse videretur*. Homines improbi Paulum lætis oculis viderunt extinctum. Cur? respondebit vir disertus. (*Quia Dei honorem zelatus est ad Christi formam, quia de medio sustulit impios, quia flagris cecidit blasphemos, quia a prædonibus tutatus est negotiantium merces, quia flammis dedit Hæreticos & Pædicones, quia in ergastula conjecit Apostatas, quia neminem permisit impune mæchari, quia Judæos conspicuo signo distinxit a Christianis, quia quosdam immeritos indignosque noluit in Senatum ..... adlegere, quia Aulæ mores a recto tramite devios corrigere studuit, quia Orbem legibus salutaribus coercuit, quia fratris sui filios ipsemet ejecit ..... Denique ..... quia sanctis prorsus moribus, quoad vixit enituit.*) Longe plura in laudem tanti Pontificis habes apud Ciacconium in additionibus Augustini Oldoini.

VII. Polo in eodem legationis munere subrogatus fuit Guilielmus Petus Ordinis nostri alumnus, de quo anno præterito disseruimus, & qui hoc eodem anno, quo Polus & Maria, vita functus est, ut hujus etiam eximii viri morte res Fidei in Anglia in summo discrimine, Deo sic disponente, constituerentur. Cæterum hoc solum de Peto certum nobis narrant Historici, quod anno præsenti obierit: reliqua vero ejus vitæ tam dubia sunt & obscura, ut novus Melchisedech hac ætate in illo dixisses exortum. Pater certe & patria ita in tenebris latent, ut nullum de iis documentum sit invenire: Anglum oriundum Godvvinus opinatur, in Anglia ortum cæteri Auctores affirmant. *Petum* idem Nebulo vocat, alii *Peytoum*, quidam *Peytum*, cæteri *Petum* appellant. Obscuris ortum Parentibus cum Thuano, & Auctore vitæ Cardinalis Poli, quem Raynaldus refert, Ciacconius asserit, dum Peti vitam narrat, sui oblitus, qui in vita Poli sententiæ Waddingi, Spondani, Godvvini, cæterorumque adhærens *nobilem Anglum* scripserat. *Ordinis Minorum* Spondanus; *Franciscanum* Godvvinus; *Strictioris Observantiæ* Ciacconius; & *de Familia, quam de Observantia appellant* Joseph Silos, & Acta Consistorialia faciunt. Episcopum Sarisburiensem omnes fuisse affirmant; quinimo talem diserte Acta Consistorialia ad annum MDXLVII. constituunt; & tamen (quod sane mirum) de hujusmodi Episcopatu, neque in Pontificiis litteris, neque in actis, quæ præterito anno dedimus, dum Petus Cardinalis declaratus est, vel minima mentio fit. A Paulo IV. ad eamdem Ecclesiam promotum affirmant Spondanus, Ciacconius & Godvvinus; perperam tamen, quum anno MDXLVII., quo ad hoc regimen promotus est, Paulus III. regnaret: *Fato præventum, antequam Angliam intraret, oblatos sibi honores* (Purpuræ nimirum & Legationis) *inire non potuisse, quos nec nisi coacte ob reverentiam Poli, quem summa observantia, ut par erat, prosequebatur, susceperat*, subdit Spondanus Godvvino adhærens: Quod tamen inficiatur Silos, cui Ciacconius consentit, dum ait, *quod Petus, quandiu deinde supervixit apud ipsum Polum permanserit, ignarus, quid de ipso Romæ factum esset, & quod in* An-

Guillelmus Petus Legatus ad Anglos.
Ciaccon. in vita Pauli IV.
Spondan. ad annum 1557. n. 7.
Joseph Sylos in histor. Cleric. Regul.
De eo plerique diversa opinantur

Ex Arch. Vatic. in Act. Consistor. an. 1547.
Spond. ad ann. 1557. n. 7.
Ciaccon. in vita Card. Poli sub Paulo III. Card. XVIII. *& in vita Peti sub Paulo IV.*
Godvvin. in vit. Episc. Sar'sbur.
Ciaccon in vita Peti sub Paulo IV. Card. XIX.

Anglia fato concesserit, apud Cantuariam tumulatus. Demum Legati potestatem Polo ademtam Guillelmo Pontificem contulisse nemo nescit, qui sacram prælibavit historiam; & tamen Polus in ultimis tabulis, diebus quatuor dumtaxat supra quadraginta, antequam moreretur, se *Apostolicæ Sedis Legatum* nominare non dubitat: nisi velimus dicere, eamdem potestatem eidem fuisse deinceps restitutam, de quo certi nihil habemus. De tanto Viro nos certiora sectati, quam brevissime e re duximus posteritati memorare, ne suo satis nomine clarus rebus gestis prorsus lateat.

Peti vitæ compendium. *Auctores citati.*

VIII. Guillelmus Petus ergo in Anglia nobilibus ortus parentibus, Franciscanæ Familiæ, quam de Observantia dicunt, dato nomine, pietate atque doctrina adeo refulsit, ut ad plures meruerit in Ordine honorificos gradus ascendere, Mariæ Angliæ Reginæ sacras Confessiones exscipere, & quod cæteris præstat, a summo Pontifice Paulo IV. sequenti honestari elogio: *Dilectus filius noster Guillelmus Peto Fratrum Minorum Professor, nemo vestrum, ut credimus, ignorat, quanta vitæ integritate, quanta sacrarum litterarum scientia, quamque sana doctrina præditus sit, quantum Catholicæ Fidei, ac Religionis studium turbulentissimis illis temporibus, quantum denique erga Serenissimam Reginam fidem ac devotionem declaravit; cum ex illo tempore, quo hic eum cognovimus, adeo semper diliximus, propter spectatam ipsius probitatem, & fidei zelum, cujus non in patria modo, sed Romæ etiam specimen dedit, ut ab ipso Pontificatus initio de eo in Cardinalium Ordinem cooptando, vestræque nationi hoc habendo honore cogitaverimus, Reginæ quoque ipsi id gratum fore existimantes; dilatus autem hic honor, & non sine divino consilio ad hoc tempus illi reservatus fuit. Etenim cum de Cardinali Presbytero creando, & Legato in locum ipsius Reginaldi substituendo, consilium nostrum cum venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus communicavimus, mirifico omnium consensu & studio utrumque factum est; itaque misimus ad eum hujus honoris insignia*. Anno MDXXXII. Oratoris sacri munere eo animi robore functus est, ut primus omnium e suggesto in Grenovicensi apud Londinum Minoritarum Cœnobio, velut antemurale pro domo Dei, Henrici matrimonio cum Bolena palam sese opposuerit, illumque acriter arguerit. Ut vero egregia viri fortitudo in hoc spectetur, lubet hic narrationem, quam de hac re auctor citati operis, cui titulus: *Certamen Seraphicum Provinciæ Angliæ* ex Annalibus Joannis Stovv ab Hovves adnectere: *Primus omnium, qui cum Anna Bolena inito matrimonio, Regi palam sese opposuit, illumque coram reprehendit & arguit, fuit frater quidam Peto nomine, vir simplici ac aperto pectore, pietate vero insignis, de Ordine Observantium. Hic Grenoveci prædicans super cap. 21. 3. lib. Reg., videlicet ultimam partem historiæ Achab dixit*: In loco hoc, in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lambent quoque sanguinem tuum o Rex. *Hinc occasionem loquendi de Pseudoprophetis, qui Regem deceperant; illumque injuria affecerunt, arripuit*: Ego, inquit, *sum ille Michæas, quem odio habebis, & exosum, quoniam me hoc tibi matrimonium plane esse illicitum, secundum veritatem, denunciare oportet. Et quamvis pane tribulationis, & aqua angustiæ me sustentandum iri præsciam: nihilominus, quia divinus me Spiritus afflavit, & os meum erudivit, loqui necesse habeo*: Postea vero cum adversus secundas Regis nuptias, ut ab eis illum avelleret, luculenter & nervose invexisset; *fateor*, inquit, *nec diffiteor, multos, imo nimis multos esse concionatores, qui spe promotionis temporalis alia, & his dissimilia tibi proponunt, suadent, & inanes fragilesque tui animi motus, rationis prorsus expertes, fovent. At quorum? nimirum, ut pinguia acquirant beneficia, divites evadant, ac Abbates fiant; ut jurisdictionem compa-*

Apud Raynal.ad ann. 1557.n.44.

Primus omnium Henrico Regi in faciem restitit.

Angelus de sancto Franc. in suo Certam. Seraph. Regni angliæ.

parent Episcopalem, aliosque Ecclesiasticos dignitatis gradus obtineant; cum interim hi, & hujusmodi modis, proh dolor! Animam tuam, honorem tuum, posteritatem tuam produnt, perduntque in æternum: Hos dico ego & pronuncio libera voce, quadringentos illos esse Prophetas, quos spiritus erroris, ac mendacii afflavit: qui te in idipsum decipere & adducere conantur. Verumtamen, o Rex, cave tibi, ne seductus, pœnas Achab, cujus sanguinem linxerunt canes, easdem & persolvas & luas &c. Rex sic correptus æquo tulisse animo visus est; nec ullam Peto vim aut violentiam intulit. Cæterum Dominica sequenti, quæ octava Maii incidit, Doctor Curvinus pro suggestu late peroravit; ubi contra Petum, ejusque concionem acriter egit, inclamando illum *canem, detractorem, vilem Fratrem mendicum, ignobile caput, perduellionem denique & proditorem*. Subinferens, nullum subditum tanta cum audacia Principem alloqui debere aut posse: multisque aliis ad eamdem rem, & in commendationem matrimonii, quod per illud scilicet, semen ejus in Throno suo stabiliretur sempiternum, prolatis; arbitratus ex hoc se Petum, & Fratres ejus obruisse & superasse, vocem extulit. *Te Peto*, inquit, *alloquor, qui te Michæam alterum facis, ut de Regibus male & liberius loquaris; at nunc non es inventus, utpote qui meis argumentis nequaquam facere satis potuisti, præ timore pariter ac pudore fugam arripuisti*. Dum vero hæc effutiret, erat quidam F. Elstovv haud Peto constantia, & religione secundus, qui in doxali Ecclesiæ juxta crucem consistens, libera & alta voce sic D. Curvinum affatus est: *Bone Domine, scias, Patrem Peto, prout in mandatis habuit, ad Concilium Provinciale Cantuariæ convocatum adiisse; & non præ tui timore fugisse; minime te fugit; cras denuo aderit. Interea temporis, en tibi velut alter Michæas ad comprobanda ex sacris paginis universa pariter ac singula, quæ docuit cum periculo capitis, paratus adsto, atque adeo, te coram Deo, & omnibus æquis Judicibus ad hoc certamen voco & provoco: Te te Curvine compello, qui unus ex istis quadringentis es Prophetis, in quo spiritus mendacii & erroris se totum infudit, ad te dirigitur oratio mea, qui per adulterium successionem regiam stabilire contendis: Te qui Regem interminabili involvis perditione, ad te, inquam, qui studio magis inanis gloriæ & dignitatis ambiendæ, quam ut, vel aggravatam tuam exoneres conscientiam, vel Regis saluti consulas, totus hic sermo meus convertitur & collimat*. His dictis, inardescens tanto cœpit cum fervore eloqui, ut nemo illum, quoad usque Rex ipsemet silentium indixisset, cohibere ullo modo potuerit. Postera die ex jussu Regis, ille una cum Peto Concilio regio sistitur. Ubi cum nonnulli, qui Regi a consiliis erant, illos acriter increpassent, tum Comes de Essex suam de iis tulit sententiam, asserens eos dignos esse, qui sacco inclusi in Tamesis flumen merito essent projiciendi: cui Elstovv subridens; *Hæc & hujusmodi minare eis, qui magnam pecuniarum vim, & ingentes numerant possessiones; eis qui splendide induti purpura, in delitiis ac voluptatibus dies suos transigunt traducuntque: Etenim ea nos flocci & nihili pendimus: quinimo lætabundi sumus, quod hinc pro muneris nostri expletione pellimur & abigimur: cumque nos probe sciamus viam, quæ ad Cælos ducit, mari æque ac terra patere; summas Deo Optimo Maximo gratias agimus; quo fit, ut sive hac sive illac nobis incedendum sit, ne hilum quidem, aut quidquam pensi faciamus*. Fratres hi, & reliqui omnes ejusdem Ordinis brevi post expulsi & eliminati fuerunt: a quo tempore nulli deinceps sese Regis libidini animique affectionibus palam opponere ausi sunt. Hæc ille Chronologus. Fertur etiam ab aliis, Petum, antequam concionem coram Rege inchoasset, in suggestu aliquantisper conticuisse; postmodum velut seipsum excitando ad rumpendum silentium, dixisse: *Fa-*

Ex eod. Auctor.

Ex eod. Auctore.

Ex eod. Auctore.

Ex eod. Auctore. *Fare, Frater minime*, inquit, *adeo, & quae*, rursus ait, *tibi tanta causa timoris? Regem formido. Ita ne vero? Et Deum praepotentem Regem Regum prae illo non perhorrescis ac pertimescis? Si aequum sit hominem potius quam Deum Dominum Dominantium timere, vos ipsi o Rex judicate &c.* Atque ita concionem prosequutum fuisse. Alii insuper referunt, illum in eadem concione praedixisse Regi, nisi aliam iniret vivendi rationem, neminem fore in posterum de progenie superstitem, qui contra parietem mingeret; quod & rei comprobavit eventus & exitus. An non igitur illud Psalmistae; *Non confundebar, cum loquebar de testimoniis tuis in conspectu Regum*. Hactenus auctor citatus. *In exilium amandatus.* Hac de causa cum suis Franciscanis, caeterisque Catholicis in exilium abire cogitur; sociisque per inferiorem Germaniam dispersis, ipse in Galliam eodem anno MDXXXII. primo aufugit, ad Pontisarae nimirum Coenobium, ut *In Italiam primo aufugit.* ex publicis tabulis licuit nobis eruere, quae sunt ibidem scriptae a Paulo Pisotto totius Ordinis Generali Ministro, & a Jacobo Antonio Ferdutio de Ancona Patrum Conventualium Vicario Generali, illisque in partibus Commissario Apostolico, circa controversias Provinciarum domorumque, quas Ob- *Vide Wadd. ad ann. 1533. n. 1.* servantes iis in locis obtinuerant, quarum tabularum sequens est tenor. *In nomine Domini nostri Jesu Christi. Amen. Universis & singulis, ad quos praesens publicum Instrumentum devenerit, notum sit, quatenus ex pluribus causis importantibus, accersitis omnibus Patribus Citramontanis Ordinis Minorum Observantiae, qui pro tempore fuerunt Definitores in Capitulis Generalibus, a Reverendissimo Patre fratre Paulo Pisotto de Parma totius praedicti Ordinis Generali Ministro, & illis illorumque, qui nequierunt personaliter interesse, vicibus suppletis, aliisque Patribus, quamvis non Definitoribus, neque eorum vices supplentibus in Conventu Pontisarensi, Provinciae Franciae Parisiensis, ejusdem Ordinis, die* x. *Januarii* MDXXXIII. *in unum congregatis, videlicet eodem Reverendissimo Patre Ministro Generali, Reverendis Patribus Ministro provinciae Franciae Parisiensis, Ministro provinciae Turoniae Pictaviensis, Ministro provinciae sancti Bonaventurae, Ministro provinciae Flandriae, Ministro provinciae Alemaniae inferioris, Ministro provinciae Britanniae, necnon venerandis Patribus Reginaldo dictae provinciae Turoniae Pictaviensis, Joanne* de la Haye *dictae provinciae Flandriae, Guilielmo Peto de provincia Angliae ..... Datum Pontisarae die* x. *Januarii* MDXXXIII. *anno a partu Virgineo, tempore praedictae Congregationis nostrae*. Ex his liquet, Ciacconium *Ciaccon. in vita Peti cit.* caute legendum, dum scribit, quod Petus *in exilium pulsus, in Italiam se* *Jo: Stovv apud Certam. Seraph.* *contulit* (si tamen hoc accidisse statim & immediate intendat) & Joannem *Wadd. ad annum cit.* Stovv ab Hovves, asserentem, quod anno MDXXXIII. fuerit in exilium amandatus; die siquidem x. Januarii hujus anni Pontisarae morabatur in Galliis. Et quia eamdem ob causam eodem tempore discessit ex Anglia, quo Reginaldus Polus, non erit abs re asserere, Guillelmum Petum cum eodem Polo amicitiae foedere jam pridem inito, iter etiam arripuisse simul: quamvis haec non dicant Historici, quia & Polus in Galliam, Avenionem videlicet, primum haesit; & Guillelmus, suis sociis in Germaniam abeuntibus, vale dixit, ut Polum, ut opinari licet, sociaret. Qua de causa de eo scribit Gallus au- *Ciaccon. cit. in vita Poli.* ctor Oberius, quod ex Anglia exivit aeque ac Polus, aliique Angli, Alpinosque Montes pertransiit, quamvis Polus Avenione, ut narrat Ciacconius, Guillelmus autem Pontisarae saltem aliquantisper permanserit. Una cum Po- *Patavii manet.* lo autem (ut quidem conjicimus) Patavium in Italia redeunte, ubi per septem annos studiorum causa commoratus est, e Gallia discedens proficiscitur; *Romam proficiscitur.* quod deinde fecit quum idem Polus Romam a Paulo III. vocatus est, ut Cardinalatus dignitate donaretur. Romae itaque noster Guillelmus Pontifici, & Car-

& Cardinalibus, præcipue tamen Joanni Petro Carafæ valde acceptus, anno MDXLVII. Episcopatum Sarisburiensem ab eodem Paulo III. consequitur. Quum autem Paulus IV. suis in orationibus, & litteris datis, quo tempore Guillelmum Cardinalem ac Legatum instituit, nec verbum quidam de hujusmodi Episcopatu habeat, quæ forte causa fuit Ciacconio, cæterisque minus vere scribendi, Petum a Paulo IV. Episcopum Sarisburiensem renunciatum fuisse, cogimur proinde asserere, aut Ecclesiam sibi oblatam, rationabilibus causis suadentibus, accipere noluisse, aut suscepto prius Episcopatui nuntium remisisse. Romæ ergo permansit ab omnibus singulari amore complexus, donec Romanam veram fidem sui Angli, Mariæ Reginæ ope, iterum coluerunt. Tunc namque cum Polo, exilii cessante causa, in patriam reversus, illic rebus fidei ac religionis orthodoxæ instaurandis manum præcipuam adhibuit, atque Mariæ Reginæ continuo a sacris consiliis adstitit. Cardinalis tandem atque Legatus, ut dicebamus, electus, neque Legationis, neque Cardinalatus sumsisse insignia, contra Suavem Pallavicinus jure meritoque sustinet; verum ea omnia præstitit, quæ probabiliori innixi sententiæ ad annum præteritum enarravimus. Hoc autem anno, mense Aprilis, meritis cumulatus & laude, vita decessit, ingenti relicto sui desiderio.

Ciacc. Spond. aliique citati.

Angliam revertitur. *Pallav. hist. Concil. Trid. lib. 14. cap. 2. n. 5.*

Moritur. *Godow. in Catal. Episcop.Ærisburiens.*

IX. Hoc item anno Clementem Monilianum Cardinalem obiisse minus vere apud Natalem Alexandrum legimus, forte ex numerorum figura mutata, quum pro LXVIII. LVIII. fuerit expressum, de quo libuit lectorem nostrum monere, ne idem mendum imprudens hauriat. Decessit namque an. MDLXVIII. ut suo loco dicemus.

Natal. Alexan. Hist. lib. 9. sæcul. 16. fol. mihi 202.

X. Obiere autem in Cœnobio Capreolæ prope Senas in Tuscia Ruffinus de Battignano laicus, in ministrando Sodalibus ægrotis ingenti caritate flagrans; item Franciscus Yepes in Conventu sancti Joannis Regum apud Toletum, qui otio quammaxime infensus, orationi supernisque contemplationibus assidue erat addictus; Joannes a Spinosa in Conventu sanctæ Mariæ de Luce Montis Cœlii Provinciæ sancti Gabrielis, cujus Ministeriatum, non absque opinione sanctitatis, absolvit; Petrus Barnerus in Conventu sanctæ Margharitæ Pruvini (Arturo Privinii) Provinciæ Franciæ, divini verbi egregius disseminator, & virtutum omnium fervidus cultor; Franciscus Legionensis in Conventu Mexicano Provinciæ sancti Evangelii Occiduarum Indiarum. Hic primo Archidiaconus Ecclesiæ Tlascallensis, quæ in Angelorum urbe sedem habet, extitit. Ferunt autem, ipsum votum olim emisisse ut Minoritis nomen daret, utque Deo quod promiserat adimpleret. In Provinciali Capitulo apud Conventum de Nuexotzinco celebrato, religiosum habitum postulavit, assentientibus libentissime Patribus, quod etiam in sæculo sanctimoniæ speculum esset. Morbo demum oppressus extremo, antequam animam exhalaret, rogatus a quibusdam, num pauculas res quibus utebatur in Præsulis manibus resignasset, converso ad eos hilari vultu, admirabundus: *ego*, inquit, *ob quam rem Deo meo gratias ago, nihil habeo, quod relinquam præter animum istum in ejus manibus*: & hoc supremo suæ probitatis testimonio, die XXVIII. Martii obdormivit in Domino.

Ruffinus de Battignano.

Franciscus Yepes. *Ex Arch. S. Isid. Monum. MSS. Arm. 3. num. 52. fol. 1.*

Joannes de Spinosa. *Ex Arch. S. Isid. Monum. MSS. Arm 3. n. 2. fol. 234.*

Petrus Barnerus. *Ex eod. Archiv. Arm. 3. n. 51. fol. 183.*

Franciscus Legionensis. *Gonz. par. 4. in Prov. S. Evang. Con. 1. Barett. lib. 3. cap. 69. Artur. ad 28. Mart.*

XI. In iisdem Regionibus Franciscus Marguina, Victoria, diœcesis Calaguritanæ in Hispania oriundus, & Provinciæ Cantabriæ Alumnus. Is in Indias Occiduas trajiciens, anno MDL. finem vivendi fecit, Indorum idioma assecutus est, Evangelicisque laboribus cuivis ex præcipuis, sanctisque Viris illarum Regionum cultoribus facile comparari potuit. Gravissimo demum morbo contracto, Xalapæ, die x. Decembris moritur & in Cœnobio Dominicæ Nativitatis tumulatur.

Franciscus Marguina. *Gonz. p. 4. in Prov. S. Evang. Con. 65. Barett. lib. 4. cap. 22. Gravina in voce Turtur. p. 2. cap. 24.*

Franciscus Domelanus. Gonz. par. 3. in Prov. Germ. inf. Conv. 1. Jacobus Dieft. Gonz. cit. Petrus Amstelodamus. Ægidius de Monte. Petrus de Monte. Gonz. cit.

XII. Franciscus Domelanus in Conventu Lovanii Provinciæ inferioris Germaniæ pietate, ac doctrina clarus, iterato Cœnobii moderator & Provinciæ, adolescentibus instruendis Præpositus, mira arte refulsit. Ex quo factum est, ut præclarissimos Viros sibi similes in Ordine formaverit, quorum plerique in eodem Cœnobio floruere, ac præ cæteris Jacobus Dieft laicus orationi & laboribus addictissimus, qui tandem in Conventu Trajectensi ad Mosam animam Deo reddidit. Ei non absimiles fuere Petrus Amstelodamensis item laicus: Ægidius de Monte, vir doctrina eximius, ejusque germanus frater Petrus de Monte, qui sacræ Theologiæ licentiatus ac Lovaniensis Universitatis supremus moderator, tanti honoris fastigio, cunctis admirantibus, contemto, Seraphici Ordinis disciplinam pluribus in locis restituit. Quum aliquando a Regiæ majestatis perduellibus postulatus fuisset, ut eis jurejurando Antuerpiæ adhæreret, alacriter illis obsistens, illud Apostolicum usurpavit: *Obedire Deo oportere magis, quam hominibus*; malens in exilium cum suis amandari, quinimo & damnari morte, quam vel minimum a recto discedere. Scripsit in septem Psalmos pœnitentiales & in Psalmum CXVIII. sermones, non minus eruditionem, quam pietatem spirantes; quos prælo committere non fuit illi concessum, quia Principis Auriaci vitia acriter in iis insectabatur. Scripsit præterea pium ac eruditum tractatum *De Passione Dominica*, in cujus assidua meditatione adeo movebatur, ut totus abiret in lacrymas, & multoties cordis etiam deliquium pateretur. Demum P. Arnaldus * Alostanus, acerrimus hæreticorum insectator, nec minori pietate conspicuus, qui sequentia opera edidit: *De plaustris hæreticorum ad Senatum, populumque Antuerpiensem*: item *De Confessione Sacramentali: De Purgatorio ad D. Ducissam Parmensem: De peregrinationibus sacris & veneratione sacrarum reliquiarum ad Thildum: De fugienda hæreticorum consuetudine: De hæreticis deferendis & accusandis: elucubrationem unam: De Confessione Sacerdoti facienda: De pœnitentia publica & solemni, tractatum unicum: Cathechismum instar dialogi inter pœnitentem & Cathechistam*, quæ omnia dedicata sunt Granvellano Archiepiscopo Mechliniensi. Insuper *Theatrum conversionis gentium totius Orbis*, sive *Chronologiam de vocatione ad unitatem fidei omnium populorum*. Scripsit, & alia, quæ morte præventus, edere in lucem non potuit. *Theatrum conversionis gentium*, sive *Chronologica de vocatione omnium populorum per universum Orbem Fidei, Christianæque Religionis descriptio*, Antuerpiæ, typis Plantini MDLXIII & MDLXXII. in 8. cum Appendice. *Fulgentii de Brabantia & Lucana Parænesi de Triumphalibus Evangelii*, Antuerpiæ MDLXXII. in 8. *De Rogationibus, peregrinationibus, Hymnis & solemnibus supplicationibus, cum Lucernis, & omni Religionis Panoplia* lib. 3. Lovanii MDLVI. ac Lugduni MDLVI. in 8. *De Eucharistiæ Sacramento contra Sacramentarios*, vernacule, Antuerpiæ MDLXVII. *De sancta Cruce, ejusque religiosa adoratione* MDLXVIII. in 8. *Rerum publicarum perturbator*, Lovanii MDLXIV. in 8. Agit in eo de *Fide Catholica: Orationem Pareneticam* de *Hæreticis deferendis & accusandis* ad Franciscum Zamorensem totius Ordinis Minorum Generalem, Lovanii formis Joannis Bogardi MDLXIV. in 8. *Imagines mortis cum epigrammatibus & iconibus*, Coloniæ anno MDLXVII. *Medicinam animæ*, ibidem typis Birkmanni. Peste sublatus, naturæ debitum solvit Lovanii, sepultusque apud Minores in loco Capitulari, hoc epitaphio meruit decorari.

Arnaldus Alostanus. * Aliis Arnoldus.

AN-

ANNO DOMINI MDLXXVIII, V. SEPTEMBRIS
CONTAGIOSA LUE EX ERGASTULO CARNIS
EREPTUS EST VENERANDUS
PROVINCIÆ PATER ET DEFINITOR,
F. ARNALDUS ALOSTANUS,
QUI CUM PROVINCIAM IN VARIIS ORDINIS
OFFICIIS PRÆCLARE ORNASSET,
ECCLESIAMQUE CHRISTI MULTIS EDITIS
PIIS VOLUMINIBUS ILLUSTRASSET,
DIEM HIC CLAUSIT EXTREMUM, CUJUS ANIMA
REQUIESCAT IN PACE.

XIII. Sed ad eorum celebrandam memoriam, qui hoc anno cœlesti sunt corona exornati, redeuntes: par est, ut non minori spectandos virtutum merito adjungamus. In Monasterio Monialium de Hoechstraten Antuerpianæ diœcesis, Provinciæ ejusdem Germaniæ inferioris, frater Nicolaus Meynardi obiit in Domino hoc anno, non MDLVI. ut in Waddingo legitur, dum de fundatione laudati Monasterii agens, scribit: *Fuit in hoc Monasterio Nicolaus Meynardi Rosch a Monfort aliquando Sororum Confessarius, juxta summam aram ad Epistolæ cornu sepultus, cujus hoc legitur epitaphium = Ingressus est Ordinem sancti Francisci Lovanii anno* MDII. *vestitus a V. P. Theodorico a Monasterio, festo trium Regum. Eumdem Ordinem professus anno sequenti* MDXII. *festo trium Regum. Missarum primitias obtulit Deo anno* MDXIII. *festo trium Regum. Mortuus est in hoc Cœnobio Monialium Confessarius anno* MDLVI. *festo trium Regum.* Monumenta etenim Provinciæ Germaniæ inferioris pervetusta, ex quibus ad verbum præcitatus Waddingus notitiam hujusmodi excepit, habent MDLVIII. non annum MDLVI.

Nicolaus Meynardi. *Ex Arch. S. Isd. MSS. auth. Arm. 5. n. 144. fol. 13. Wadd. ad ann. 1490. n. 67.*

XIV. Multi etiam ex Patribus Capuccinis se offerunt, qui novam & florescentem in Ecclesia & Orbe Seraphico sobolem suis virtutibus magis magisque illustrarunt. Bernardinus de Balbano Lucaniæ oppido, Apostoli instar, fere universas Apuliæ, Calabriæ, ac Salentinorum urbes Apostolicis laboribus excoluit, ubique ingenti cum animarum profectu, & aliquando non sine vitæ discrimine, verbum Dei disseminavit, virtute cujus, ferunt, quosdam invalescentes hæreticos in Liciensi urbe profligasse, & non semel Columbæ nitidissimæ speciem, eo e suggestu dicente, apparuisse. Ita lumine divino perfusus, rerum erat absentium, ac futurarum conscius. Ejusdem meritis, legitur, Fratribus annonam cœlitus ministratam. Nonnulla etiam reliquit spiritualia opuscula: *Methodum orandi: Meditationes de vita Christi: Mysterium flagellationis Jesu Christi in formam meditationum redactum, pro singulis hebdomadæ diebus*, quod Gallice versum, prodiit Parisiis, anno MDCI. apud Robertum le Fizelier: *De novem effusionibus Sanguinis Christi: De septem Regulis bene vivendi: Tractatum de Prædestinatione & libero arbitrio hominis*, Venetiis MDXCIII. *Tractatum de gloria Paradisi* tom. 1. in 16. *Speculum Orationis*, in quo exprimitur ejus necessitas & utilitas, atque alia piissima opuscula, quæ etiam nunc inter hominum manus versantur. Obiit hoc anno Consentiæ.

Bernardinus de Balbano. *Wadd. de Script. Ord. lit. B. Dionys. Genuen. in Bibl. Script. Capucc. lit. B. Bover. ad hunc ann. n. 4. Flor. Seraph. To. 2. fol. 153.*

XV. Bernardinus Ophidanus, minus vere Bernardus ab Arturo nuncupatus, Picenæ Provinciæ laicus, ex primis qui Observantium familiæ vale dixerunt, ut ad novam Cappuccinorum Congregationem transmearent, a Clemente VII. Diplomate impetrato, prope Colmazonem, juxta Camerinum, decessit. Refert autem Olissyponensis, quod Deus suis precibus extinctum puerum revocavit ad vitam.

Bernardinus Ophidanus. *Bover. cit. n. 6. Ibidem fol. 35. & 360. Act. SS. Tom. 1. mensis Junii fol. mihi 627. Artur. ad diem 4. Junii.*

Ægidius Turrianus. — Bover. cit. n. 11. Ibidem fol. 102.

XVI. Ægidius Turrianus in Conventu sancti Petri Porcariæ, sive Aquæspartæ in Umbria, hoc item anno migravit ad superos. Viri pietatem in egenos Deus probatam quibusdam prodigiis voluit, de quibus Boverius ad hunc annum consulendus est.

Paulus de Arenario. — Flor. Seraph. cit. fol. 153.

XVII. Paulus de Arenario, Scandriliæ Conventus Guardianus, Vir omnium virtutum ornatissimus, ac tantæ singularis abstinentiæ, ut per aliquot annos quotidiano victui, unum tantum, vel duos ad summum leguminum pugillos & aqua adhiberet; cunctaque temporum spatia sibi ad orandum data existimaret. In eodem Conventu sub maximæ Corvorum miræ magnitudinis, ac horribilis aspectus, multitudinis imagine hortum, tecta, arboresque implentium, horridoque strepitu erocitantium conspicit, Dœmones: Fratribus insidiantes esse divina revelatione, dum orat, accipit; quos suo consilio prudentia & oratione fugat, ita ut maximo cum strepitu abeuntes, rostra unguesque in mutuam cœdem convertentes, se ipsos discerperent, volatuque celerrimo in propinquam vallem præcipites secederent.

Amarella Monialis M. — Wadd. in Catal. Martyr. — Ex MSS. auth. Prov. Majoric. Arm. 1. num. 55. fol. 91. — Bartholomæus Genestar. — Franciscus laicus MM. — Daza lib. 3. cap. 49. — Gonz. p. 1. in Provin. Major. Con. 3.

XVIII. Ex nostris Virginibus legimus, cœlesti Sponso per Martyrii palmam fuisse hoc eodem anno conjunctam Amarellam quamdam (in MSS. Provinciæ Minoricæ *Azueda Amallera*) dum Civitatulæ, oppidum Minoricarum (Arturo *Majoricarum*) una cum Cœnobiis Franciscanorum & Clarissarum a Turcis expugnaretur. Eundem ad Cœlos evolantem martyrii corona decorati sociarunt Bartholomæus Genestar adolescens Clericus, & Franciscus laicus.

XIX. Cœnobium Giennense sanctæ Claræ Provinciæ Granatensis Mentia a Mendotia nobilitavit, laude virtutum & sanguinis, cibi abstinentia admiranda potius, quam imitanda: imitatæ sunt tamen in cæteris piæ Sorores ætate sequenti, sacræ domus disciplinam ejus exemplo perpetuo retinentes.

Mentia de Mendotia. — Barezz. lib. 1. cap. 72. — Wadd. ad ann. 1371. §. 31. — Eleonora Luco de Vega. — Ex Arch. S. Isid. MSS. auth. Arm. 5. n. 142. fol. 296. — Catharina de Matre Dei. — Emanuel. de Spe in hist. Provin. Portugal. lib. 5. cap. 11. — Joanna de Altovitis. — Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. num. 22. fol. 187. — Margharita Lucensis. — Wadd. ad ann. 1426. §. 23. 1459. §. 76. 1460. §. 63. — Idem Wadd. ad an. 1489. §. 14.

XX. Huic non absimiles aliæ tres obierunt Sorores, magna nominis fama posteritati relicta, Eleonora Luco de Vega nobilissimo viro Laurentio Suaretio de Figueroa, & Mendotia nata Counubio, sed sanctimonia nobilior in Monasterio sanctæ Annæ Badejocii, Provinciæ sancti Michaelis in Hispania, cujus fundatrix, ac moderatrix fuit. In Monasterio sanctæ Claræ Santarenensi, Provinciæ Portugalliæ omnibus virtutibus, sed præcipue humilitate, assidua oratione, atque contemplatione illustris. Catharina de Matre Dei moritur, Præfectæ munere fungi non semel recusans, solisque divinis rebus intenta, pluribus donis a suo cœlesti Sponso ditari meruit. Joanna de Altovitis Florentina, quæ ab ineunte ætate eremiticam vitam ducere constituens, mentito habitu clam ad solitaria loca secessit. A Patruo tamen inventa, & ad Patriam domum reducta, in Monasterio sancti Georgii, sive sancti Hieronymi nemoris Florentiæ Christo sponso se dicavit. Pro Animabus Purgatorii brachiis extensis preces fundere perpetuo consuevit, aliis etiam virtutibus præstans, a Deo meruit pluribus gratiis ditari. Obiit die XVIII. Martii. Demum quædam Margharita Monasterii Clarissarum sancti Michaelis urbis Lucensis in Tuscia divino nutu, ita ejus eximiis dotibus exigentibus, in Abbatissam assumta. In eodem sacro Lucensi Monasterio, cujus Waddingus non semel meminit, diversis tamen, incertisque temporibus, aliæ quamplures Virgines religione & pietate floruere, in quarum sanctimoniæ testimonium pluribus cœlestibus apparitionibus, frequentisque, dignatas, atque spiritu prophetico illustratas fuisse legimus. Nulla tamen ab anno MCCCCLXXXIX. quantavis sanctitate prædita, signum ullum (miracula dicimus) unquam patravit; quod ad miraculum referunt, & precibus ac meritis beati Bernardini Feltrensis ascribunt, qui anno MCCCCLXXXIX. ut inquit Waddingus, ea in urbe aliquot mensibus commoratus, visaque populorum frequentia in hac Ecclesia, atque auditis plau-

plausibus, quibus sacræ Virgines extollebantur, ob quarumdam Consodalium defunctarum signa & miracula; timens Vir sanctus, ne ex his viventibus laudi subreperet appetitus, in humilitatis Christianæ præjudicium, aut importunis hominum accessibus spiritus fervorem remitterent, orasse fertur & exorasse, ut nulla deinceps, licet sanctissima, miracula patraret, ut hac ratione tutius in humilitatis spiritu altissimo famulatum ducerent. Porro plurimas in sacro Sanctimonialium Cœnobio sanctimonia floruisse Sorores, luculento Dionysii Pulinar. comprobamus testimonio. Neque sequentes degeneres unquam fuerunt; optime enim Minoriticas leges custodiunt, & in populo audiunt: unde etiam anno MDCLXXVIII. Julius Cardinalis Spinula Episcopus Lucensis, postquam singulas auricularitet audivit, & septa Monasterii lustravit, in egressu adstantibus dixit: *bisogneria, che tutte le Monache del Mondo fussero qua dentro*. Licet enim secundam sanctæ Claræ Regulam, quo ad bona immobilia possidenda, profiteantur, in reliquis tamen rigorem primæ regulæ servant. In Brulæ Cœnobio Provinciæ Coloniensis cor & præcordia, apud Aram maximam, e regione tumuli Adolphi sui decessoris depositanda reliquit Antonius Archiepiscopus, & Elector Coloniensis e Comitibus Schavvemburgicis, qui die XVIII. Junii fatis cessit.

Pulin. in Chron. MS. Prov. Tusciæ p. 2. fol. 370.

XXI. Ex Tertio item Instituto Congregationis Zepperensis in Belgio Petrus Godefridus Cœnobii Andarturiensis Pater, Generalis Minister & Cameracensis Suffraganeus designatus, onus indoli suæ, ac eximiæ humilitati impar recusare non detrectavit. Iterato Romam petiit, familiæ suæ impulsus negociis, pro qua etiam multa prudenter constituit, & ab aliis fieri curavit. Sodalibus integritate morum erat exemplo, alienis admiratione, omnibus adjumento. Scripsit autem *Concionem de Resurrectione Salvatoris nostri*, Antuerpiæ anno MDLI. *Chlamydem Sponsi, de interiore invitatione vitæ ac Crucis Christi*, ibidem MDLXIII. *Desertum* sive *Eremum Domini* vernaculo idiomate, quo probat quomodo Christianus debeat sequi Christum; *Lumen veritatis in hoc tenebroso Mundo*, ibidem. Sanctissime diem suum obiit Antuerpiæ, & sepultus in summo choro, ante templi ab hetherodoxis devastationem, adjuncto hoc epitaphio:

Petrus Godefridus. Bordon. in Cronolog. Ter. Ord. cap. 38.

Cujus in hoc templo, Lector, venerabile bustum
Aspicias, monitis certior esto meis.
Nempe Pater tumulo requiescit Petrus in isto,
Cui cognomentum gens Godefrida dedit.
Cuique fuit genitor Cornelius, istius urbis
Indigena, & gnatus Cœnobiarcha domus.
In qua Francisci residet speciosa propago
Sancti, cognomen Tertius Ordo fecit.
Vixit in hac lustris, sanctissima vota professus,
Bis quinque, haud multa, plusve minusve, pius.
Divorum factus mystes, Christique Sacerdos,
Quatuor æstates, deinde quaterque decem.
Exegit, facto numquam reprehensus in ullo,
Integer usque adeo, morigerusque fuit.
Ergo illum probitas, ne non dotata maneret,
Præcipuo ornavit semper honore Deus.
Principio hanc ædem justo moderamine rexit,
Præfectus Sancti bis tria lustra loci.
Hocque gradu ascenso, meritis poscentibus, idem
Ordinis Antistites totius inde fuit.

In

In quo sic pietas, cunctis innotuit illis,
Concilii dicto quos Zeperensis habet.
Ut sibi non alium ostarent habuisse Ministrum,
Præfuit annos sex, quinque, quaterque, quibus
Expletis, donec vitæ feliciter annis
Septem, sed decies addidit, usque bonus.
Cum Deus æterni moderator, & arbiter Orbis
Evocat ad grati præmia certa poli.
Sol ter quingentos fere ab orta ut voluerat annos
Jam Christo, & decies quinque, quaterque duos.
Dena pruinosi nam lux erat orta Novembris
Quarta, nunc animæ fausta precatus, Abi.

Alphonsus de Castro. *Ex Arch. S. Isid. Monum. MSS. Arm. 5. n. 144. fol. 59. Wadd. de Script. Ord. lit. A. Natal. Alex. To. 9. sæcul. 16. fol. mihi 42. & 200.*

XXII. Sexagenario major e vita migravit etiam Alphonsus de Castro Zamorensis, philosophicis, ac theologicis disciplinis eruditissimus, Salamaticensis Cœnobii Provinciæ Compostellanæ Regularis Observantiæ Alumnus, qui merito audivit a Joanne de l'Haye *Potens hæreticorum flagellum*: a Gonzaga *Hæresiomastix acerrimus, & Scriptor felicissimus*: a Bosquierio *Faber Theologorum, & Vulcanus Deorum*: & ab Eisengrenio *Apostolicæ vitæ vir, arcana, & mystica divinarum Scripturarum interpretatione altus*: Demum a Petro Annato: *Concionator totius Hispaniæ celeberrimus sub Carolo V. & Philippo II.* Hic ad Episcopatum Compostellanum promotus, sed morte interceptus, Bruxellis in Brabantia, nondum consecratus, e terra cœlum petiit. Unus fuit ex Patribus Tridentini Concilii, ut alias dictum; variis & eximiis relictis profundis eruditionis monumentis, inter quæ insigne reperitur opus *Adversus hæreses* in libros 14. distributum. Opus hoc ordine alphabetico dispositum, utilissimum sane ad tuendam Catholicam fidem, prodiit primum Parisiis apud Ascentium MDXXXIV. in fol. Venetiis deinde & Lugduni MDXLVI. atque aliis in locis; ex tertiaque Authoris ipsius recognitione, anno MDLVI. item Antuerpiæ apud Steelsium MDLXVIII. Parisiis etiam iterum MDLXV. Tandemque cum Appendice Francisci Fevardentii, ejusdem Ordinis Theologi clarissimi in tres libros distributo, quibus XL. hæreses ab eodem Alphonso vel prætermissæ, vel post ejus obitum natæ, refelluntur duobus tomis, una cum reliquis operibus apud Michaelem Sonium, Parisiis, anno MDLXXVIII.

Wadd. de Script. Ord. cit.

Ejusdem Alphonsi vindicatur doctrina.

Aliqua ex hoc egregio opere repræhendit Bellarminus, cui modeste & luculenter occurrit Waddingus noster de Script. pag. 11. *Robertus Cardinalis Bellarminus* (Wad. inquit) *vir alioquin modestissimus, insignem hunc Authorem, a quo potissimum pro suis scribendis controversiis, subsidium accepit, aliquanto duriuscule secundo & tertio censurat. Tom. 2. l. 2. de Imaginibus cap. 6. dicit, eum, non sine temeritate & præjudicio Catholicæ fidei tam crassos errores, tam magnis viris, Sereno scilicet, Episcopo Massiliensi, & Epiphanio Cyprio attribuisse. Attamen si quis legerit Alphonsum, videbit tantummodo vera retulisse in Sereno, quod sanctus Gregorius in eo reprehenderat de fractis per eum Imaginibus; & in Epiphanio, quod ipse in Epistola ad Joannem Episcopum Hierosolymitanum narravit, quod sciderit velum in quo depicta erat Christi imago, de quo adeo illustre apud aliquos audivit, ut* VII. *in Synodo Act. 6. re mature discussa, fuerit purgatus ab omni errore. Et quidem utrumque Episcopum ipse Castro reverenter ab omni hæresis nota dedit. Tom. 3. lib. 3. de Grat. & libero arbitrio cap. 4. ait Bellarminus, videri Alphonsum accessisse ad sententiam Calvini in constituenda libertatis essentia, dum ait, eam esse libertatem quæ opponitur necessitati, vel ut verius dicat, coactioni; sed tamen ipse postea admittit, Alphonsum satis aperte indicare se per* coactionem *intelligere quamlibet*

bet determinationem ad unum, atque ita solum in modo loquendi eum recedere a communi sententia. Tom. 4. lib. 1. de Matrimonio cap. 5. ait, eum admittere Matrimonium non esse Sacramentum proprium novæ legis; sed fuisse in lege veteri, & a Christo non tam institutum, quam confirmatum, quod (inquit) *tuto defendi non potest; sed nihil horum habet Castro; docet tantum exordium habuisse Matrimonium in conjugio primorum Parentum, quod nullus negavit, saltem ratione conjugii & contractus. Vide Bonav. in 4. Distinct. 26. artic. 2. quæst. 2. Et Petrum de Soto lect. 2. de Matrimonio. Numquam autem dixit Castro fuisse proprie Sacramentum ante legem gratiæ*. Hactenus Waddingus. Extant quoque nostri Authoris. *De justa Hæreticorum punitione* lib. 3. Salamanticæ MDXLVII. in fol. ex Officina Joannis Juntæ, Antuerpiæ apud Steelsii hæredes MDLXVIII. in 8. ut confirmaret justas esse omnes illas pœnas, quibus in Jure Civili atque Canonico Hæretici addicuntur. *De potestate Legis pœnalis* lib. 2. Salamanticæ MDL. in fol. ad Michaelem Munosium, Præsulem Conchensis urbis & Pincianæ Cancellariæ Præfectum; scopus est prioris libri, ut probet, eos falsos esse, qui dicunt, nullam legem pœnalem obligare subditorum conscientias ad culpam, præsertim læthalem: posterioris, eos similiter a vero errare, qui dicunt, legem pœnalem numquam sine declaratione, aut facto Judicis obligare ad pœnam. Parisiis etiam prodierunt in fol. an. MDLXXI. & MDLXXVIII. *Nonnullos Psalmos exposuisse* testatur Sixtus Senensis lib. 4. suæ Bibliothecæ. Ex his extant: in Psal. L. *Miserere mei Deus &c. Homiliæ* XXV. Salamanticæ in Eccl. Fratrum Minorum, dictæ ad Joannem III. Lusitaniæ Regem. Salamanticæ MDXXXVII. in 8. *In Psal.* XXXI. *Beati quorum remissæ sunt iniquitates, homil.* XXIV. ad Populum Salamantinum, Henrico Portugalliæ Infanti S. R. E. Cardinali nuncupatæ. Salamanticæ MDXL. Item MDLXVIII. in 8. Opera hæc omnia Parisiis quatuor voluminibus primum edita sunt an. MDLXV. Postea duobus, curante Francisco Fevardentio, MDLXXVIII. in fol. Præterea, uti refert D. Nicolaus Antonius, scripsisse eum *pro validitate Matrimonii Henrici VIII. Angliæ Regis & Catharinæ Conjugis*, constat ex Nicolao Sandero lib. 1. Schismat. Anglic. cujus hæc verba sunt Hispanos referentis, qui pro Regina scripserunt. *Apud Hispanos vero Franciscus Roxas, Alphonsus Vilvesius, Alphonsus a Castro, & Sepulveda*. His adde ex Ludovico Dupin in suis additionibus & correctionibus, opus aliud Authoribus domesticis ignotum, nempe: *Commentaria in* XII. *Prophetas Minores*. Moguntiæ MDCXVII. Laudant Alphonsum, præter citatos, Jacobus de Castro tom. 1. Chron. Provin. sancti Jacobi, ac Carolus de Coundhenove in compilatione Chronolog Prov. Recollect. Germaniæ inferioris MS. Matriti apud Archivum Generale Ordinis pag. 12. ubi, inquit, Gaspar Tamayo Salamantinus ejus charus discipulus hujusmodi ad sepulcrum epitaphium adscripsit.

R. P. Alphonso a Castro Zamorensi,
Viro prophanis, omnibusque sacris doctrinis ornatissimo,
Qui cum Salmanticæ ann. XXX. *Theologiam*
Magna cum laude professus fuisset,
Atque inter alia preclara, divinum illud, nec unquam
Intermoriturum opus adversus omnes hæreses post
Christum Salvatorem natas edidisset.
Tridentum deinde adscitus, celebre sibi nomen comparasset, atque in
Sancti Evangelii, per annos XLIII. *prædicatione, ingenii, pietatis,*
Eruditionis gloriam apud Hispanos adeptus fuisset,
A Philippo II. Hispaniarum Rege inter alios Divinarum rerum
Consiliarios, & Ecclesiastes cooptatus est,

Cui

Cui in Anglia dum Religionem in eo Regno restituit,
Insignem operam navavit.
Demum in Belgium ipsum secutus, a Deo optimo evocatus Bruxellæ
Tertio Non. Feb. MDLVIII. *ætatis an.* LXIII. *sub Instituto*
Autem sancti Francisci XLVIII.
Gaspar Tamayo Salmanticen. Præceptori carissimo, ac contubernali
Dulcissimo, mæstissimus posuit.

Joannes Enoc. *Ex Arch. S. Isid. Monum. MSS. Arm. 1. num. 12. fol. 262.*

Annalium quoque digni sunt memoria, qui doctrinæ laude claruerunt, Joannes Enoc insignis Theologus, suæque Provinciæ Flandriæ Minister, quem referunt, non unum opus reliquisse, quamvis nullum ad manus nostras pervenerit.

Antonius Scaragius de Altimura. *Bibliot. Francisc. lit. A*

Joannes Henrici Archiep. Damasc. *Rodulp. fol. mihi* 114. *Ex Arch. Vatic. Reg. Consist. Gonz. p. 3. in Prov. S. Bonav. Con. 31.*

Philippus de Arighettis Episcop. Nebien. *Ughel. Ital. Sac. Tom. 4. fol. 1013. Rodulph. cit. Ex Archiv. Vatic. in Regest. Consist.*

Divus de Venetiis, & Valerius Tisanus Inquisitores.

XXIII. Ex libro, cui titulus: *Ornamentum Animæ*, quod in lucem prodiit anno MDLVII., iterumque Neapoli excusum, eruimus, hac ætate floruisse Antonium Scaragium, aliis *Scalagius* ab Altimura, qui egregie suam S. Nicolai Observantium Provinciam moderatus est. Huic coævus fuit *Joannes Henricus* sive *Henrici Ordinis Minorum ad Archiepiscopatum Damascenum* in Syria *promotus* XXIII. *Martii*, *per obitum Joannis Bothiani*, quem Joannem Henricum, natione Gallum, licet conjicere. In Conventu namque Lodonisalnerii provinciæ sancti Bonaventuræ in Gallia fuisse alumnum Gonzaga testatur. Habuit facultatem pontificalia exercendi munera in civitate & diœcesi Lugdunensi: *Apostolatus officium* X. Kal. Aprilis. Philippus etiam *de Arrighettis* (*Rodulpho de Anglettis*) *Ordinis Minorum de Observantia*, non ut apud Ughellum *strictioris Observantiæ*, die XVI. Decembris dicitur factus Episcopus Nebien., sive Nubien. in Corsica sub Archiepiscopo Januensi, per obitum Andreæ de Grimaldis. Nostri autem Viridarii auctor Joannem Henricum anno præterito, Philippum vero sequenti, in sua Episcoporum serie, tam primi quam secundi Tomi, creatum scribit; qui etiam asserit, Magistrum quemdam *Divum* de Venetiis Adriæ, & in Rodigina Peninsula; & Magistrum Valerium Tisanum de Pitiano Justinopolis, & in Dalmatia in Veneto Dominio Inquisitores pro fide tuenda constitutos esse.

Capit. Generale PP. Capuccinor. Neap. *Bover. ad hunc ann. n. 1.*

Thomas Thiphernas Generalis Præfectus. *Rodulph. fol. 201. Barett. lib. 3. cap. 81.*

Pleraque his in Comitiis constituta.

Evangelista de Canobio Ordinis Proc.

Bover. cit. n. 2.

XXIV. Eusebius Anconitanus Patrum Capuccinorum Generalis Præfectus decimum eorumdem Neapolim Generale Capitulum indicit, in quo novus Generalis eligitur vir eximius Thomas Thiphernas, quondam Bernardini Astensis socius. Rodulphus & Baretius falso scribunt, ab iisdem Capuccinis anno MDLIX. idem Capitulum celebratum esse. Pleraque in his Comitiis, ait Boverius, ad præstantiorem Religionis administrationem constituta sunt. In his, ut Ordinis Procurator (qui antea ex Romana tantum Provincia assumebatur, ita ut Romani Conventus Guardianus etiam Procuratorio officio fungeretur) ex omnibus Ordinis Provinciis eligi posset; quapropter ex Mediolanensi Provincia Evangelista a Canobio ad hoc munus hoc anno vocatus fuit. Idem quoque de Romani Conventus Guardiano pro tempore decretum fuit, donec scilicet Romana Provincia idoneos ad illud munus, quod iis præsertim temporibus gravissimum erat, viros haberet. Provincia sancti Bernardini, cum ob exiguum Conventuum numerum, quo conclusa videbatur, Provinciæ nomine frui minime posset, Patrum decreto divisa, pars Conventuum Romanæ Provinciæ attributa fuit, altera ad Picenam Provinciam translata. Nonnulla denique in Apuliæ Provincia de quorumdam Cœnobiorum mutatione, quæ necessaria videbantur, ac plura alia Religioni utilia sancita fuere. Quibus ita constitutis ac solutis Comitiis, Thomæ Generali bene visum fuit, antequam visitationem auspicaretur, a novo Pontifice Paulo IV. Ordinis ac privilegiorum confirmationem quærere, quam cum nonnisi post sex menses, ob Aulicorum quorumdam conspirationem, qui cum male erga Religionem affe-

affecti essent, omnes illi ad Pontificem aditus intercluserant, vocetenus impetrasset: tandem visitationem aggressus, maxima in eo munere cum prudentiæ laude, ac regularis Observantiæ zelo, tametsi aliquanto quam priores Generales severius se gessit. Usque huc laudatus Boverius, qui *suis insidiis, tempestatibus, procellis, & discriminibus* Observantes, quos insectatur, aliosque Religiosos etiam ex sua inclyta Familia magis magisque intemperantem, minusque rectum historici animum aperit. Videtur namque Boveriani styli acrimonia cum annis crescere, nam ad hunc annum num. 3. ait: *Antiquos Religionis adversarios cujusdam Cardinalis* * (*cujus consulto nomen retineo*) *qui plurimum gratia apud Paulum IV. valebat, benevolentiam atque auctoritatem sibi conciliassent, cum eo conjuraverant, ut Capuccinorum Religio ad Minorum Observantium Ordinem & obedientiam Pontificia potestate revocaretur. Jamque Bulla ab iis conscripta ac parata erat, quam Cardinalis facere ob summam illius auctoritatem, sibi a Pontifice confirmandam pollicebatur. Res nulli, præterquam solis conspiratoribus, manifesta erat: Religioque in eo discrimine versabatur, ut sola Dei virtute ac potentia a supremis funeribus liberari, atque in vitam vendicari posset. Plurimæ quidem hactenus procellæ jam ab exordio in Religionem excitatæ fuerant, quæ cum palam desævirent, iis ratione & consilio obsisti poterat. Atque nulla hac sævior tempestas, quæ Religionem in utramque aurem obdormientem, neque ab ullo prorsus sibi periculo caventem, invasit. At summa Dei providentia, quæ jam ab exordio hujus Religionis naviculam, & tot ingruentibus procellis servaverat, ne his etiam hoc tempore clam concitatis fluctibus operiretur, e Cœlo invigilat. Dum enim Cardinalis exitialem Religioni Bullam ad confirmationem parat, opportunamque ad illius expeditionem dumtaxat tempus expectat, Dei prorsus judicio fit, ut is ob plurima criminum capita, quibus eo tempore apud Pontificem pulsatus fuit, fugam arripuerit; neque usque ad hujus Pontificis obitum in Urbem redierit.* Est dubio procul ex alibi a nobis, & ab aliis in cæteris apologetice dictis, quod Observantium Præfecti Ordinis unionem ex animo optantes, suos adhibuerint conatus rationabiles, ut divisioni obsisterent: quod profecto etiam Patrum Capuccinorum Superiores facerent merito, si nunc ex suis sodalibus quisquam cogitaret aliam instituere Familiam, iis inconsultis. Et hæc Boverius ipse fatetur, dum ad annum MDLXII. Generalem Ordinis Minorum ad illum Patrum Capuccinorum, ait, *graves viros ex Reformatorum numero misisse, ut eidem persuaderent Capuccinorum Ordinem cum Observantium Familia unire.* Hæc tamen de Boverianis hujusmodi conviciis monuisse satis: nostra namque interest universos Fratres nostros in caritate diligere, sive Capuccinorum, sive Conventualium, sive demum Observantium Cœtui sint ascripti, quia ex animo decrevimus historiam pro veritate contexere, cujus præcipua pars est, ne quid veri celemus, vel falsi quidpiam admittamus. Quod munus fideliter implebimus, si veritati constanter ubique studeamus, suum cuique jus tribuentes, perpetuo infensi calumniis atque commentis. Sed eo, unde discessit, revocetur sermo.

Boverius item arguitur. *Bover. cit. n. 3.*

* Forte de Carpensi Ordinis Protectore intendit, de quo ita Oldoinus apud Ciacconium sub Paulo III. *Capuccinos PP. fovit, eorumque Institutum in ipsius enascentis primordiis titubantem apud Pontificem protexit, & indefessa cura atque auctoritate a variis procellis est tutatus.*

XXV. Patres etiam Tertii Ordinis sua celebrare hoc ipso anno Generalia Comitia coacti sunt, quum Damianus de Bonvinis Cremonensis anno elapso Generalis electus, viam universæ carnis fuerit ingressus. Convocati ergo Patres in Conventum Bettulæ Placentinæ, ait Bordonus, die prima Maii, iterum in Ministrum Generalem salutarunt Bonaventuram Vicentinum, in sacris litteris egregium Magistrum, qui prudentia in regimine, cum nemini esset secundus, plurimum Ordini profuit in ministerio: quo tamen nondum absoluto, diem extremum obivit.

Capitulum Generale Tertii Ordinis. Damiano de Bonvinis mortuo Bonaventura Vicentinus Min. Generalis eligitur. *Bordon. in Chronolog. Tert. Ord. cap. 13.*

S. Petrus de Alcantara Abulam proficiscitur.

XXVI. Anno elapso apud Pedrosum in rerum divinarum contemplationibus, consuetisque corporis cruciatibus, cum suis Fratribus consumto, hoc eodem elabente, sanctus Petrus Alcantarensis Abulam venit, a nemine, præter morem, vocatus, sed divino spiritu ductus; quemadmodum etiam Petrus de Yepes Tarraconensis Episcopus opinatus est, ut Teresiam a Jesu ibidem in Cœnobio Incarnationis Carmelitani Ordinis, commorantem inviseret. Erat Teresiæ tunc animus quammaximè exagitatus, quum ii etiam, qui probitate atque doctrina pollebant, spiritus dotes, quibus ipsa cœlitus ditabatur, satagebant, ne suos assequerentur effectus. Quoniam vero humilitate præstabat insigni, ne objectis in dies sibi propositis faceret satis, pluribus annis hoc solum est experta solatium, ut certo sciret, Spiritus sancti gratiæ vel minimum umquam restitisse. At adveniente Petro, procellæ sedatæ sunt, qund indicatum voluit Omnipotens per crinitam stellam, Solis instar fulgentem, & supra urbis januam consistentem, spectantibus & admirantibus magnum portentum incolis, quod per octo continuos dies permansit, donec videlicet Petrus Abulæ est commoratus. Interea piæ Fæminæ Jumaræ de Uloa, cui Petrus a confessionibus, & Teresia a spiritualibus consiliis erat, hortatu, Ordinis Provinciali Priore assentiente, Teresia Petrum alloquitur. Quæ autem inter sese contulerint, eadem Teresia prodiit sequentibus verbis a nobis latinitate donatis, integra servata sententia: *Narranti mihi ea, qua potui, facilitate, methodum, qua in diebus divino famulatui operam dabam, & qua præcipue utebar inter orandum, sanctus hic Vir* (Petrus videlicet) *supernum lumen ostendit, quod saltem eas visiones, quas reales dicunt, & quas prævlis temporibus non fuerat mihi concessum intelligere, etsi easdem animæ oculus perspicue intueretur; quoniam hæc dumtaxat, quæ corporeis oculis conspiciuntur, mihi persuasum erat, quod essent in pretium habenda, quibus tamen penitus eram orbata: Hic sanctus Vir universorum mihi perspicuam lucem indidit, & extricatis undique ambagibus, ne spiritualibus pœnis amplius cor torqueretur, ratam me fecit, quod visiones hujusmodi veri erant divini spiritus effectus; & quod, præter fidei certitudinem, nulla hac major contigit humanæ menti inesse. Ipse meam consuetudinem experiebatur gratissimam, estque mihi favores ingentes largitus, mei magni faciens, & propria conferens, quæ præ manibus habebat, negotia. Agnoscens autem ea me expetere ingentia dona, quibus ipse cœlitus ditabatur, quæque etiam mihi aliquantisper Dominus impertiebatur, meam quanti maximi faciebat consuetudinem: quoniam ei, quem Dominus in hoc statu firmavit, nil gratius potest profecto sibi accidere, quam cum homine fortis ejusdem spiritualem conversationem habere. Tum ego, paulisper saltem, super hujus vitæ principia perveni, & utinam quod isthæc in mea mente permaneant. Valde mei misertus, ait, ex præcipuis mundanis ærumnis, quibus subjecta fueram, oppositionem proborum extitisse, & quod deinceps opus erat, etiam majora pati, quia me egente, non erat quispiam in urbe, qui egestatem cognosceret, & egenæ succurreret. Ipse autem ex animo serioque se obtulit, eum allocuturum, qui meas excipiebat sacras confessiones; eumque conjugatum virum sanguine ac probitate nobilem* (hunc Franciscum de Salzedo Teresiæ addictissimum fuisse, licet conjicere) *qui plus cæteris angentem animum meum contrariis argumentis cruciare consueverant, quia plus cæteris me castissimo prosequebatur affectu; sed quia minus, quam oportebat, agnoverat me virtutes excolere, non erat, unde tunc de iis faceret certum exploratumque judicium. Porro ita Vir sanctus egit, iis argumentis usus, quibus placido animo essent ipsi, meque sinerent esse. Plenis numeris Præsbyter persuasus est, Nobilis vero non ita. Attamen hoc boni sum deinceps experta,*

S. Teresiam invisit.

In ejus adventu prodigium.

Jumara de Uloa.

S. Teresia ea quæ tunc acciderunt narrat.

quod

quod non tam ingenti timore animus cruciatus est. Usque huc Teresia.

XXVII. Urbis etiam Episcopum Alvarum de Mendotia ab iisdem, & a doctis & probis Viris permaxime hallucinatum, oportuit ut Petrus opportune moneret, cujus solis rationibus acquiescens, Teresiamque deinceps maximi faciens, gratias Domino agebat, quod tam ingenti thesauro suam urbem ditare dignatus fuerit. Mox conversa rerum facie, gens universa suum imitantur Antistitem, divinoque spiritu plenam dicunt Teresiam, quam prius a spiritu malo illusam dictitabant. Qualem autem cum Petro Teresia necessitudinem spiritualem sanctamque contraxerit, laudatus Tarraconensis Antistes, qui ejus vitam scribit, sequentibus verbis narrat: *B. P. F. Petrus Alcantarensis ingenti spiritu & oratione donatus, cujus labore permaxime, Excalceatorum sancti Francisci Ordo coruscat, is fuit præ cæteris, qui cum sancta Parente intimius loqui consuevit, & qui plus cæteris illius spiritum atque sanctimoniam agnovit. Ipse sua auctoritate, suisque argumentis hæsitantem Antistitem fecit veritatis hujus certiorem; qui propterea eamdem exinde favoribus ingentibus cumulare non destitit. Generis hujusmodi erat Petri de Teresiæ sanctitate opinio, ut dicere sæpius consueverit, Teresiæ animam inter eas magis Domino acceptas numerari debere: nec præter fidem certius probato Teresiæ spiritu inveniri posse. Qua de re manum semper suis fundationibus atque ærumnis admovit.*

Episcopum urbis certiorė de Teresiæ sanctimonia reddit.

Ejusdem Antistitis facti narratio.

XXVIII. Hæc eadem Magister Didacus Bagnesius Dominicanus Teresiæ a confessionibus per integrum sexennium fassus est, cuique, habitis cum Petro colloquiis, beata Virgo exultantem animum patefecit. Ita igitur Theresiæ sanctimonia in hominum mente firmata, Jumaræ, & Salsedi commendatam relinquens, simul ac seipsum Virginis precibus enixe commendans, Abula Pedrosum versus discedit. Eadem Teresia factum narrat, cum ait: *Eximiæ suæ humilitatis* (sancti Petri videlicet) *fuit orationibus sese commendare, videlicet, qui miserrimæ hujus mulierculæ preces, quidquam existimabat prodesse, quod ingenti me perfudit rubore*. Paucos inde post dies, ex duo Cœnobiola quæ Oropesiæ Comes exstrui curabat, ut inviseret, profectus est, ne paupertatis Seraphicæ limites excederent. Lorianam postea transiens, sodalem idoneum pro visitandis Galleciæ Monasteriis Custodem instituit, cæterosque monet, ne ab inceptis, quæ reformationem juvant, discedant. Interea a Joanna Austriaca, Caroli V. filia, & pauperculæ exorienti Familiæ addictissima, Vallisoletum vocatus, & honorifice acceptus, pietati optimæ Principis spiritualibus colloquiis satisfecit. Eas deinde octo Clarissas Moniales invisit, quæ per id temporis e Gandiensi Cœnobio Vallisoletum, ejusdem Joanne jussu, appulerant, ut Matritense Monasterium ingrederentur, quod titulo *Regalium Discalceatarum* insignitum, sanctimoniæ odorem undequaque redolet, ut dicemus anno sequenti. Ad domum item cujusdam mulieris animam agentis se transtulit, dulcique facto sermone, in extasim raptus, ægrotæ benedicens, nihil hæsitans, salutem æternam eidem prænuntiat.

Cæterorum testimonia.

Pedrosum revertitur.

Custodem Visitatorem instituit.

Eum Joanna Austriaca Vallisoletum vocat.

In extasim rapitur.

XXIX. Iterum ad caram sibi domum Pedrosi reversus, quosdam adolescentes ipsum redeuntem præstolantes invenit, ut Instituto nomen darent; quibus rite probatis habitum conferens, gratias Deo agit, qui in dies pauperculam Familiam dignabatur augere. Quum in Pedrosi oppido tertiam Paschatis diem solemniter celebrandi, undique concurrentibus populis, invalesceret usus, quod celebriori ritu id ageretur hoc anno, Proceres Petrum obsecrant, ut sacrum faciat, quibus Viro Dei annuente, populi de hoc moniti numero tam ingenti ad solemnitatem concurrunt, ut opus fuerit, Aram in apertis campis erigere. Ibi dum Petrus dat Sacrificio initia, Sathan repente aerem

Pedrosum item revertitur.

Petro sacrum faciente procella exorta sedatur.

aerem undequaque ferenum perturbat, & procellis, tonitruis ac fulminibus præ devotione lacrymantem populum a religiofo opere conatur avertere. Incaffum tamen tartareus conatus accidit: Petri etenim hortatu quifque perfiftens, illico factum eft, ut ventus impetu ingenti irrumpens nullam ex ardentibus facellis extinxerit; imber vero, qui huc & illuc circum copiofiffimus cæcidit, nec minimum Chriftifideles adftantes læferit. Miraculum tot circumftantiis præclarum celebrantes Petrus hortatur divini Sacrificii virtuti afcribi debere.

Conv. Villæ Viciofæ abfolutus.

XXX. Suis numeris Cœnobiolo Villæ Viciofæ a Comite Oropefenfi abfoluto, pergit Præfectus optimus illuc, fanctiffimum Euchariftiæ Sacramentum fuis manibus ibidem collocaturus; quum autem fitus montibus afperrimis circumvallatus, valde fibi arrideret, placuit ibidem aliquandiu immorari. In horto igitur exigua exftructa domo, quam Dominæ noftræ de Bethleem appellari voluit, & in qua myfterium Chrifti nativitatis expreffit, divinis revelationibus, aliifque fupernis donis cœlitus donatus eft, de quibus a fodalibus non femel quæfitus, refpondere confuevit, *nil veftrum eft, filioli, de revelationibus cogitare, neque defiderare, ut occulta nefcatis Dei obfequio dare operam in fpiritu, & veritate; facras literas legite, nilve aliud agere oportet, quam Dei præcepta adimplere.*

Divinis revelationibus recreatus.

XXXI. Hoc in loco populi Petri venerantur memoriam etiam in ea pini arbore a Viro Dei ficco baculo, quo utebatur, plantata, quam ad hanc ufque diem ingentem ac virefcentem, non fine admiratione intuentur. Deftinavit hoc inde Cœnobium pro inftruendis Tyronibus, quorum Rectorem, fimulque Conventus Guardianum elegit Alphonfum de Gleriena celebrem virum, quem Provinciæ fancti Joannis Baptiftæ fundatorem fuo loco audiemus. Adhuc Petro hic commorante, Incolis Truxilli, urbis non longe a Pedrofo diftantis, expetentibus divinum ab eo audire verbum, ingenti cum eorum fpirituali emolumento fatisfecit: exinde Pedrofum revertens, imber irrumpens impedit, qui tamen Almontem amnem excrefcentem noctu ficco pede pertranfiit; quod non femel contigiffe, præcipue ad Tagum, cum Aleantaram peteret, Michael de Catena focius, aliique oculati teftes afferuerunt, & conftans accolarum fama enarrat ac prædicat, ut fuo loco referemus.

Alphonfus de Gleriena.

Iterum flumen ficco pede pertranfit.

Provinciæ fancti Andreæ inftitutio.

Gonz. in proem. Provin. Franciæ

XXXII. Cum Romanæ Generalis nuper celebratæ Congregationis fanctioni de Francifcano-Gallicis diffidiis farta tecta componendis Averfanus fatisfacere non potuerit, Francifcus Zamorenfis anni hujus initio, non autem MDLIX. ut minus vere Gonzaga, ejus loco fufficitur, qui tamen etiam, infecto negotio, Romam reverti cogitur. Quocirca Pontifex ad Philippum Catholicum Regem litteras, *Exponi nobis &c. die* XX. *Augufti* mittit, ejufdem fupplicationibus annuens, divifionem Arthefiæ Cuftodiæ a Provincia Franciæ, erectionemque ipfius in Provinciam exoptantis. Eadem die Bernardo Frefnenfi Regi a facris confiliis Minoritæ per alias litteras committit, ut Provinciæ nuper erectæ, ampliffimis cum facultatibus, primo Capitulo Apoftolicus Præfes affiftat: *Religionis zelus &c.* Quod fi fuerit aliis negotiis, aut ægritudine quomodocumque præpeditus, ne Capituli ejufdem celebratio protrahatur, per iteratas litteras: *Superioribus diebus &c.* IV. *Octob.* eidem Bernardo concedit, ut poffit Francifco Paceco, & Angelo Caftello confodalibus fuas vices committere. Gonzaga tamen fcribit, quod Bernardus per femetipfum convocatis in profefto fancti Lucæ Confcriptis Patribus, litterifque cum Pontificiis, tum etiam Regiis exhibitis, eofdem ferio monuit, ut fedulo in Provinciæ primum Miniftrum virum idoneum eligendum incumberent. Ipfi vero Sebaftianum de Villemart facræ Theologiæ licentiatum, & Conventus Mon-

In Regeft.

Bernardus de Frefneda Apoftolicus Commiffarius.

In Regeft.

In Regeft.

Gonz. in proem. Prov. Franciæ, & Prov. S. Andreæ.

Sebaftianus de Villemart Minifter.

ten-

tensis Guardianum tanti muneris dignum agnoscentes, eumdem eligunt, sicque optatam Ordini pacem restituunt. Maxima etiam Bernardo demandatur hoc anno a Pontifice Provincia, per litteras incipien. *Sinceritas fidei* XXIII. *Januarii*, quod nimirum *per universas Hispaniarum Regiones libros suspectos, & haeresi infectos penitus aboleri* curet inquiratque *an sint Catholici, vel de haeresi suspecti*, & quos tales *esse cognoverit, damnare & reprobare, eorumque lecturam, necnon emptionem & venditionem, ac apud quasvis personas retentionem, poenis, de quibus* sibi *videbitur, interdicere, ac comburi facere libere & licite Apostolica auctoritate* possit. Caetera eximii Viri facinora ad suos quosque annos, Deo favente, pollicemur enarrare.

Citatus Bernardus Inquisitor super libros proscriptos. *In Regest.*

XXXIII. Hoc eodem anno Ludovicus Ferdinandus a Corduba, Comarensium Marchio, Coenobium sanctae Mariae Illiciae urbis, Provinciae Granatensis in Hispania, curavit erigere. Interim non abs re me facturum existimo, si quid de nobilibus duabus Virginibus hac in Illiciensi Civitate, anno Domini MDLXXXII. circa mensis Augusti medium contigerit, paucis enarravero. Cum etenim nobiles duo Fratres maxima duarum sororum uterinarum, ex familiari earum cum saeculari quodam Sacerdote consuetudine, zelotipia agitarentur, eas in villam ad sextum lapidem a Civitate distantem, sub carpendae salubrioris aurae praetextu eductas, duabus arboribus alligarunt, flagrisque crudelissime caeciderunt, atque illis ita in nemore relictis, abierunt. Cumque post transitum diei cum dimidio, pauperculae illae Virgines, se ex intimo cordis affectu, tum beato Francisco, tum quoque beato Antonio de Padua commendassent, venerabiles duo Minoritae aspectu graves atque aetate provecti, celeri passu gradientes, eas primo solutas propriis palliis contexerunt, & ad portam usque Civitatis sub maximo silentio conduxere. Quibus denique omnibus ad cujusdam earumdem sororis domum perventis, cum eorum alter se beatum Franciscum, alter vero beatum Antonium esse fassus fuisset, & isti ex tempore disparuerunt, & illae a carissima sorore humanissimo hospitio exceptae sunt. Quod ut Illicianis innotuit, in causa extitit, ut majori affectu atque animi propensione, tum in beatos ipsos Patres, tum quoque in ejus alumnos in posterum ferrentur. Praefatae vero Virgines, altero eorum fratre repentina morte infra triduum e vivis miserrime sublato; altero vero infra annum vita functo, ne tandem illis aliquando pejus esset, neve ingratitudinis arguerentur, sacrarum Virginum Monasterium Cordubae, non ita post multum temporis, ingressae sunt. Usque huc Gonzaga.

Conv. S. Mariae Illiciae. *Gonz. par. 3. in Provin. Granat. Con. 21.*

SS. Francisci, & Antonii ingens miraculum.

XXXIV. Paulus item Piretius pagi Fovearum in provincia sanctiMichaelis incola, propriam domum Fratribus ad Conventus dignitatem promovendam obtulit: Provincialis Minister Ecclesiam, facta sibi a Carianorum Episcopo, in cujus dioecesi Conventus situs est, facultate, die XV. Septembris benedixit, atque sanctissimo Spiritui sacravit. Hanc postmodum Fratres ex diversis eleemosynis hinc inde acquisitis in justum Conventum evexerunt, atque honestam Ecclesiam sibi annectendam curarunt. Quorum itaque opera factum est, ut a pluribus Religiosis commode satis impraesentia habitetur.

Conv. Fovearum. *Ex Archiv. sancti Isid. Arm. 5. n. 142. fol. 199.*

XXXV. Tria etiam Patribus Capuccinis exstructa Coenobia hoc anno, ex eorum authenticis monumentis discimus: Alterum Castrovillaris, Cassanensis dioecesis in Consentina Provincia, M. P. ab Oppido, communi aere, in honorem Visitationis beatae Virginis, R. D. Julio Verzerico solum pro sua pietate largiente. At malo aere, nimiaque ab ipso oppido distantia Fratribus laborantibus, novum proximius anno MDCXXVII. exstructum est, Ecclesia sancti Josephi titulo insignita. Domum hanc aedificatam anno MDLXI. MSS. authenticis apud nos existentibus contrarius Boverius narrat. Alterum Brandi in Cor-

Conv. Castrovillaris PP. Capuc. *Ex Archiv. PP. Capuccin. Urbis.*

Conv. Brandi eorumdem. *Ex Archiv. cit.*

Corsica Insula, Marianensis diœcesis, D. passibus ab oppido, sancto Bartholomæo Apostolo dicatum, populi expensis ædificatum est. Tertium denique apud Ebolum Lucaniæ oppidum in citeriore principatu, die XIII. Julii iisdem erectum est, D. P. a mœniis distans, eo in loco, ubi olim Sanctimoniales Ordinis sancti Benedicti Domino famulabantur, ab Oppidanorum pietate, penes quos adhuc ejus extat dominium.

Conv. S. Geminiani PP. Convent. *Ex MSS. auth. Provinciar. PP. Convent. fol. 929.* Conv. Bellimontis eorumdem. *Ibidem fol. 709.*

XXXVI. Per Tusciam olim irruente milite, Cœnobium sancti Francisci apud sanctum Geminianum Patrum Conventualium solo æquatum extitit; hoc autem anno ab Alexandro Bondelmontio Hierosolymitano Equite locus emitur, cui sancti Joannis nomen, ubi iterum Conventus exstruitur. Illud vero S. Nicolai Bellimontis Romanæ Provinciæ, & diœcesis Reatinæ ab iisdem Patribus Conventualibus deseritur, quod deinceps, anno videlicet MDLXXV. reassumtum est.

Conv. Sanginetti Tertii Ordinis. *Bordon. in Chronolog. Tertii Ordinis cap. 14.*

XXXVII. Patres item Tertii Ordinis in oppido Sanginetti, diœcesis sancti Marci, provinciæ Calabriæ, suum ædificarunt Cœnobium in solo, quod Franciscus quidam de Simone eis concessit.

Con. Angloni. *Ex Arch. S. Isid. Arm. 1. num. 23. fol. 615. Gonz. p. 2. in Provin. S. Ang. Con. 8. Wadd. ad ann. 1451. n. 59.* Benedictus Cremonensis, & Gasparinus socius. *Wadd. ad ann. 1451. n. 59.* Benedictus de Anglone. Antonius de Campoleto.

XXXVIII. Cœnobium S. Bernardini Angloni (non recte apud Gonzagam *Agnonis*) Provinciæ sancti Angeli, cujus fundationem Waddingus memorat, hoc anno Patribus Reformatis, die VII. Maji datum esse, Provinciæ ejusdem acta testantur. Hic præter Benedictum Cremonensem, ejusque socium Gasparinum, de quibus idem Waddingus aliqualem facit memoriam, Benedictus etiam de Anglone & Antonius de Campoleto, qui rigido vivendi genere, multisque virtutibus emicuerunt, ultimum in osculo Domini obiere diem.

Moniales Metis, e suo loco expulsæ.

XXXIX. Monasterio Metis quondam exstructo, cujus fundationem Waddingus suo loco recenset, Sorores hoc anno coactæ sunt vale dicere, cum urbs olim in Gallorum potestatem devenisset, eo prætextu deturbatæ, quod locus e regione urbis, arcem respiceret. Ipsæ primum in SS. Trinitatis Ecclesia receptæ, dein ad Parochialem sanctorum Ferrucii, atque Ferreoli Ædem sacram transire compelluntur, ut citato loco ex Gonzaga idem narrat Waddingus.

Gonz. p. 3. in Prov. Franc. Parif. Mon. 1. Wadd. ad ann. 1430. n. 31. Conv. Carmaniolæ. *Wadd. ad ann. 1493. n. 49. Paulus Brit. Histor. Prov. S. Thomæ lib. 2.* B. Virginis mirabile prodigium. Con. Villæ novæ. *Idem Brit. citat.*

XL. Cum bellorum cladibus celebre illud Observantium Cœnobium, quod in Carmaniolæ Suburbiis in Pedemontio erat, & de quo Waddingus ad suum annum scribit, funditus esset eversum, alterum nostris temporibus iisdem ædificatum est, ubi SS. Dei Genitricis, sub Annunciationis mysterio, imago colitur, quæ *Virgo Salzasii* vulgo consuevit appellari. Hoc eodem anno Teutonum, Germanorumque turmis Carignano digressis, Carmagnolæ cladi inhiantibus, Virgo pro Populi incolumitate in statione vigilat. Jam hostes adsunt, jamque Templi foribus appropinquant, incautos & nil metuentes oppressuri, cum Virgo ob militum, quot quot sacram Ædem prætergressi sunt oculos tantum tenebrarum, & cæcitatis injicit, ut licet invium irruentes, neuter tamen neutrum aspicit, amissumque armorum & oculorum usum, non antea recipiunt, quam resipiscant, & castra repetant, urbemque intactam relinquant. Hæc ex hystoria Provinciæ sancti Thomæ eruitur; quibus in Regionibus, iisdem de causis etiam factum est, ut Villæ novæ Conventus ad Provinciam Genuensem, nunc autem ad eamdem sancti Thomæ pertinens, extra oppidi mœnia fundatus, & solo æquatus adeo ab hominum cognitione conciderit, ut ejus locum incolæ quasi non agnoscerent. Propterea ejusdem Provinciæ Genuensis Fratres aliam Domum ibidem exstruere postularunt, & Philippo Boetio de Carmaniola commisso negotio, ac Antonio de Fatis Cremonensis Ecclesiæ S. Petri de Supponito Priori, eamdem Ecclesiam cum suis per-

pertinentiis concedente, hoc anno, ex Pontificio oraculo, Raynutius Cardinalis Protector sequens Diploma expedivit: *Raynutius miseratione Divina tituli sancti Angeli Presbyter Cardinalis. Dilectis in Christo Fratribus Ordinis Minorum sancti Francisci de Observantia Provinciæ Genuen. salutem in Domino. Ex parte vestra nobis oblata petitio continebat, quod alias, postquam Monasterium dicti Ordinis, quod vos dudum prope, & extra muros oppidi Villæ novæ Asten. diœcesis tenebatis, ob fortificationem ejusdem oppidi penitus destructum, & solo æquatum fuerit. Cum vos cuperetis intra oppidum præfatum aliud Monasterium erigere, dilectus in Christo frater Philippus Boeti de Carmagnolia vester Commissarius ad id specialiter deputatus, vestris vice, & nomine, cum dilecto etiam in Christo Antonio de Fatis Cremonen. Priore Prioratus sancti Petri de Supponito dicti oppidi, ad concordiam & conventionem devenit, salvo Sedis Apostolicæ beneplacito, per quam dictus Antonius Prior per se & suos successores, in dicto Prioratu Ecclesiam dicti Prioratus cum illius domo, ædificiis, cœmeterio, sediminibus, & aliis vacuis eidem Ecclesiæ adjacen. & ad illam pertinentibus, & spectantibus vobis, & præfato vestro Commissario, nomine vestro, ac vestris successoribus, pro vestro usu & habitatione perpetuo dedit, cessit & committit; & viceversa præfatus frater Philippus Commissarius in recompensationem, & cambium dictorum domus, & sediminis & pertinentium Ecclesiæ præfatæ, præfato Antonio, nomine ejusdem suam Ecclesiam, ac pro se & ejus successoribus prædictis, omnes & quascumque Terras cum Ecclesiis ibidem existentibus, quas & quæ vos extra, & prope muros dicti oppidi in loco, ubi alias ædificatum erat dictum Monasterium, tenebatis, pratis ibidem existentibus in parte inferiori, & de præsenti mensuræ jugerum trium, vel circa, necnon ea parte prædictarum Terrarum, in qua erat chorus, sive major Cappella, mœnia præfata, ac claustro adhærent: ipso choro in longum versus Prata exceptis, & vobis reservatis dedit, tradidit & remisit, cum pacto, quod idem Antonius teneatur, & debeat vobis dare, & dimittere a vestris Pratis per dictas Terras iter, & viam latitudinis pedum trium Trabucchi, capiendo ipsum iter, & viam ab extremo, & spondili parte ipsarum Terrarum versus ipsa Prata ad minus damnum, ac alias cum certis pactis & modis, prout in Instrumento publico desuper confecto dicit latius contineri. Cum autem sicut eadem subjungebat petitio: quia firmiora sunt ea, quibus Apostolicæ Sedis intercedit authoritas, tam vos, quam præfatus Antonius cupiatis præmissa omnia pro illorum subsistentia firmiori Apostolicæ confirmationis munimine roborari; supplicari fecistis humiliter nobis super his, per Sedem eamdem, de opportuno remedio nunc provideri. Nos igitur dicti Instrumenti tenore, ac si de verbo ad verbum insereretur, præsentibus pro sufficienter expresso habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, authoritate Domini Papæ, cujus Pœnitentiariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, concordiam & conventionem, ac prout ea concernunt omnia & singula in dicto Instrumento contenta, & inde secuta, quæcumque alias tamen licita & honesta, dummodo ad eam Loci Ordinarii, & Parochianorum Ecclesiæ dicti Prioratus consensus accedat, tenore præsentium approbamus & confirmamus, illisque perpetuæ firmitatis robur adjicimus; ac omnes & singulos tam juris, quam facti defectus, si qui forsan intervenerint, in eodem supplemus, eaque omnia & singula perpetuo inviolabiliter observari, sicque per quoscumque tam Ecclesiasticos, quam sæculares judices & personas cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, & quacumque etiam Pontificali præfulgeant dignitate, vel authoritate etiam Apostolica, fungantur, sublata eis, & eorum cuilibet quavis*

Ex Reg. Cism. Archiv. Aracœlit. fol. 181.

vis aliqua judican. definien. & interpretan. facultate & authoritate, judicari, definiri & interpretari debere: irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter quomodolibet contigerit attentari decernimus. Non obstantibus Apostolicis, & tam Provincialibus, quam Synodalibus Constitutionibus & ordinationibus dictique Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque indultis & litteris Apostolicis eidem Ordini quomodolibet concessis: quibus omnibus illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insereretur præsentibus, pro plene & sufficientibus expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub sigillo Officii Pœnitentiariæ, secundo nonas Julii, Pontif. D. Pauli Papæ IV. anno IV. MDLVIII.

Con. Palenæ. *Ex Reg. Cismont. Archiv. Aracœli. fol. 184.*

XLI. Simile ab eodem Raynutio invenimus expeditum Diploma pro Conventu sancti Antonii Palenæ, Sulmonensis diœcesis, & sancti Bernardini Provinciæ, cujus Fratribus quum a Clero ejusdem oppidi fuerit quædam terræ portio in hortorum usu Monasterio contigua concessa, Pontificium oraculum hujusmodi donationem confirmat ut sequitur: *Raynutius, miseratione Divina tituli sancti Angeli Presbyter Cardinalis. Dilectis in Christo Guardianis, & Fratribus domus sancti Antonii de Padua Ordinis Fratrum Minorum de Observantia Sulmonen. diœcesis, salutem in Domino. Ex parte vestra nobis oblata petitio continebat, quod alias Clerus dictæ Terræ considerans angustiam claustri Domus præfatæ, ac propterea cupiens huic incommodo occurrere, unum Pratum, & tres petias vineæ incultas, sive steriles & desertas, in contrata, quæ dicitur* la Villa *juxta certos tunc expressos, aut alios veriores confines posita, ad dictos Clerum communiter pertinen. quorum proventus valorem annuatim quatuor ducatorum auri de Camera non excedebat: eadem domus per vos habenda, tenenda & possidenda, & bene usufructuanda cum omnibus jurisdictionibus, & pertinentibus suis perpetuo concesserunt, donarunt, & transtulerunt, ea conditione, quod vos dictum Clerum onere solutionis quinque carlenorum monetæ illarum partium pro decimis, quibus ipsi Clero ratione Prati, & vinearum hujusmodi annuatim obnoxii erant eximere tenerentur, ac alias prout in instrumento publico desuper confecto plenius continetur, cujus vigore ipsius Prati, & vinearum hujusmodi corporalem possessionem consecuti fuistis. Cum autem, sicut eadem subjungebat petitio, quia firmiora sunt ea, quibus Apostolicæ Sedis intercedit authoritas, vos cupiatis concessionem, donationem, & translationem hujusmodi pro illarum subsistentia firmiori Apostolicæ confirmationis munimine roborari, supplicari fecistis humiliter nobis super his per Sedem Apostolicam de opportuno remedio velle provideri. Nos igitur commoditati ejusdem domus in hac parte consulentes, dictorum Prati & vinearum situationes, & denotationes continens, valores, qualitates, & circumstantias dictique instrumenti tenore præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, authoritate Domini Papæ, cujus Pœnitentiariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, concessionem, donationem & translationem præfatas, ac prout illas concernunt, omnia & singula in dicto Instrumento contineri, & inde secuta, quæcumque alias tamen licita & honesta, accedente ad id consensu Ordinarii, approbamus, ordinamus & confirmamus, ac illis perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur adjicimus, ac omnes & singulos tam juris, quam facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem supplemus, illaque omnia & singula perpetuo valida fore; sicque per quoscumque judicandi, interpretandi, & de-*

definiendi facultate, judicari, interpretari & definiri debere, ac irritum, & inane quidquid secus a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus; necnon vobiscum, ut pratum, & petias vinearum hujusmodi recipere, & perpetuo, ac illorum fructus, redditus, ac proventus, jura obventiones, & emolumenta quæcumque percipere, exigere & levare, ac in suos & dictæ domus usus, & utilitatem convertere, libenter & licite posse dispensamus, non obstantibus præmissis, ac Nicolai III. & Bonifacii Papæ VIII. ac aliis Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon domus, & Ordinis præfatorum, & juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque Indultis, & Litteris Apostolicis, illis, illorumque superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis de imposterum concedendi, confirmandi & innovandi; quibus omnibus illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro sufficienter expressis habentibus, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, ac expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub sigillo Officii Pœnitentiariæ, secundo Nonas Julii, Pontificatus Domini Pauli Papæ IV. anno IV. MDLVIII.

XLII. Contra Capitulum Civitatis Vigiliarum in Neapolitano Regno Fratribus Provinciæ sancti Nicolai, in Cœnobio sancti Laurentii ejusdem loci habitantibus, cadavera sepeliendi juri contradicens ab Apostolico Auditore sequens expeditum est monitorium: *Paulus Odescalcus juris utriusque Doctor, Protonotarius Apostolicus, Cancellariæ Apostolicæ Corrector, ac Sanctissimi Domini nostri Papæ ejusque Cammerarii, necnon Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generalis Auditor, Romanæque Curiæ Judex ordinarius sententiarumque censurarum, & pœnarum in eadem Romana Curia, & extra eam latarum, ac quarumcumque Litterarum Apostolicarum universalis, & merus executor a Sñō D.N. Papa specialiter & expresse deputatus. Universis & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scholasticis, Cantoribus, Thesaurariis, Sacristis tam Cathedralium, quam Collegiatarum Ecclesiarum Canonicis, Parrochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, Plebanis, Viceplebanis, Cappellanis, Curatis & non Curatis, cæterisque Presbyteris, Clericis, Notariis & Tabellionibus publicis, quibuscumque per Civitatem & diœcesim Vigiliarum, ac alias ubilibet constitutis, ac illi vel illis ad quem, vel ad quos præsentes nostræ Litteræ pervenerint, salutem in Domino, & misericordiam hujusmodi, immo verius Apostolicis firmiter obedire mandatis. Noveritis quod nuper pro parte Reverendorum DD. Guardiani & Fratrum, & Monasterii Ecclesiæ sancti Laurentii Ordinis Minorum Observantiæ de Bisceglia Principalium coram nobis expositum fuit, quod Dominus Franciscus de Melazo de dicto loco pro ejus familia, & suis successoribus habuerunt sepulturam, sive depositum, & Cappellam in dicta Ecclesia sancti Laurentii, in qua, seu quo ejus antecessores & ejus filii, & filiæ mortui fuerunt sepulti, seu sepulturæ traditi, & vita functa quadam filia dicti Domini Francisci, idem Franciscus miserit ad dictum Monasterium pro cruce accipienda, & campanis pulsari faciendis, juxta solitum dicti loci de Bisceglia, hujusmodi cruce portata, & campanis dicti Monasterii pulsatis, & dictis Fratribus ante domum dictæ filiæ mortuæ ad effectum conducendum cadaver ad sepulturam præfatam appulsis, adductisque Archidiacono Presbyteris, ac Capitulo Cathedralis Ecclesiæ de Bisceglia exadverso Principalibus, nescitur, quo spiritu ducti, dicentes, se nolle dictum cadaver in dicta Ecclesia Monasterii, & sepultura sepeliri permit-*

Monitorium contra Capitulum Civit. Vigiliarum pro Con. S. Laur. ejusdem loci. *Ex Reg. Cism. Archiv. Araceli. fol.* 183.

mittere, sed sepeliri debere in dicta Ecclesia Cathedrali contra mentem & voluntatem dicti Domini Francisci, & Parentum dictæ Filiæ mortuæ, prædicta parvipendens, minisque dictos Fratres afficien. dictæ Filiæ mortuæ corpus, sive cadaver vi & violentia, non obstantibus protestationibus coram Notario, Judice, & Testibus de omnibus damnis expensis interesse per dictos Fratres præmissorum occasione patientes, contra dictos Archidiaconum & Presbyteros prædictos Fratres factis asportarunt, & in eorum Ecclesia sepelierunt, contra mentem, & voluntatem dicti Francisci Patris & Parentum, ac in grave damnum, præjudicium quoque dictorum Fratrum, & contra consuetudinem dicti loci, & jura præfati Monasterii. Quare pro parte Guardiani dicti Monasterii & Fratrum Principalium instanter, & debite requisiti, discretioni vestræ, & cujuslibet vestrum tenore præsentium committimus, ac in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna, quam in vos, & vestrum quemlibet, trium tamen dierum canonica monitione præmissa, ferimus in his scriptis, nisi feceritis, quæ mandamus, distincte præcipimus, quatenus statim receptis præsentibus, vos, vel quicumque vestrum fuerit requisitus per vos, vel alium, seu alios ex parte nostra moneatur, & requiratur primo, secundo, tertio & peremtorie dictos Archidiaconum & Presbyteros, & omnes alios & singulos tamen executione præfata nominanda & cognominanda, ex adverso Principales, quatenus infra sex dierum spatium a die monitionis hujusmodi, per vos, vel alterum vestrum eis factis immediate sequen. quorum sex dierum duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies eis, & eorum cuilibet pro tertio & peremtorio termino, ac monitione canonica assignamus, sub excommunicationis majoris & interdicti, & mille ducatorum auri Cameræ Apostolicæ ipso facto applicandorum pœnis, debeant dictum corpus mortuum, sive cadaver, necnon jura sepulturæ, iisdem Dominis instantibus, consignare & solvere respective, necnon a quibuscumque molestiis, vexationibus, perturbationibus, inquietationibus & impedimentis, eosdem Dominos instantes, liberare, aut hujusmodi sepulturæ, & jura sepelientibus cadaveribus sepultis & in futurum sepeliendis, & eisdem Guardiano & Fratribus instantibus per eosdem Adversarios illatis, & ingeriri comminatis destitisse & cessasse, & præsentibus nostris litteris monitorialibus, juxta earum formam & tenorem paruisse, obtemperasse & obedivisse; & insuper eisdem Dominis Archidiacono & Presbyteris & Capitulo præfatis, sub eisdem excommunicatione, & mille ducatorum aurei pœnis inhibeatis, quibus, & eorum cuilibet, nos & tenore præsentium, ne ipsi seu eorum alter audeat, sive præsumat super præmissis, & eorum juribus perturbare, vexare, aut quovis modo inquietare alias si prænominatis, sic monitis in præmissis se fore gravatos senserint, modo & forma præmissis & peremtorie citare curetis, prout & nos citamus eosdem die vigesima post citationem vestram hujusmodi eis factam immediate sequentibus, si juridica fuerit, & nos vel Locumtenentem nostrum ad jura reddendum, & causas audiendum pro Tribunali sedere contigerit, compareat in Romana Curia, & in judicio legitime coram nobis, vel Locumtenente nostro præfatis per se, vel Procuratorem, seu Procuratores suos idoneos causam sui gravaminis allegaturos, aliosque dicturos, facturos, & a nobis justitiæ complementum recepturos quæ justitia suadebit, & ordo dictaverit locum. Certificantes nihilominus eosdem sit monitos, & citatos quoque, sive in dicto citationis termino ut præmissum est, comparere curaverint, sive non, tamen, nos, vel Locumtenens præfatus ad declarationem, & executionem dictarum sententiarum, censurarum & pœnarum, & etiam ad graviora procedemus, seu respective procedet dictorum citatorum absentia, seu contumatia in aliquo & aliqua non obstantibus, quidquid aut in præmissis feceri-

ceritis, nobis fideliter remissis præsentibus intimare curetis. Absolutionem vero omnium & singulorum præmissorum, qui præsentes nostras excommunicationis sententias incurrerint, sive incurrerit quoquomodo nobis, vel superiori nostro tantummodo reservamus. Datum Romæ in ædibus nostris, sub anno Domini MDLVIII. *primæ Indictionis, die vero* XXXI. *mensis Augusti, Pontificatus SS. D. N. D. Pauli, Divina providentia PP. IV. an.* IV.

Desiderius Bonus Imenel Curiæ Causarum Cameræ Apost. Notarius. **Aliud Monitoriū pro Monasteriis Viterbii.** *Ex Reg. Cism. Arch. Aracælit. fol. 184.*

XLIII. Contra etiam Priores, ac Deputatos Communitatis Viterbii, ut Monasteriorum sancti Bernardini, & Sanctorum Apostolorum Simonis & Judæ jura, quantum ad prætensam decimarum, subsidiorum, gabbellarumque solutionem, a qua Ordinem universum non semel esse exemtum declaratum est, hoc alterum ab eodem Auditore Monitorium emanatum est: *Paulus Odescalcus J. U. D. Prothonotarius Apostolicus, Sanctissimi Domini nostri Papæ, ejusque Camerarii, necnon Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ generalis Auditor, Romaneque Curiæ Judex ordinarius, sententiarumque pœnarum, & censurarum in dicta Romana Curia latarum universalis executor, ab eodem Domino nostro Papa specialiter deputatus. Universis & singulis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Cantoribus, Thesaurariis, Sacristis, Canonicis, Parrochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, seu Locotenente eorumdem, Plebanis, Cappellanis, Curatis & non Curatis, cæterisque Presbyteris, Clericis, Notariis & Tabellionibus publicis, quibuscumque per Civitatem & diœcesim Viterbien. ac alias ubilibet constitutis, & earum Ecclesiarum in solidum, ac illi, vel illis ad quem, vel ad quos præsentes nostræ litteræ pervenerint, salutem in Domino, & nostris hujusmodi, immo verius Apostolicis firmiter obedire mandatis. Noveritis quod coram nobis pro parte Reverendarum Dominarum Abbatissarum, & Monialium Monasteriorum sancti Bernardini, & Sanctorum Simonis & Judæ Ordinis sanctæ Claræ de Observantia, Civitatis Viterbii principalium gravi cum querela expositum fuit, quod licet ratione privilegiorum & litterarum Apostolicarum sibi a fel. record. Paulo III. ac Sanctissimo Domino nostro Paulo IV. & aliis prædefunctis Pontificibus concessorum & expeditorum, ac obtentorum per eas, necnon ex forma sacrorum Canonum eedem exponentes, etiam pro tempore existentes, eorumque Monasteria, Ecclesiæ, loca, & bona mobilia & immobilia universa fuerint, & sint immunia penitus & exempta a quarumcumque decimarum, & subsidiorum per præfatum Sanctissimum Dominum nostrum Dominum Paulum Papam IV. & alios Pontifices prædefunctos, & quasvis alias personas quacumque authoritate fungentes quomodolibet impositarum & imponendarum, etiam pro expeditione contra Turchas, vel Fidei tuitione facta, quoque præmissorum occassione, nullatenus molestari, vexari, aut perturbari, aut inquietari non debent. Nihilominus tamen R.DD. Priores, & Deputati Communitatis Viterbii, & Communitas ipsa & homines illius, & nonnulli alii exadverso Principales, etiam forsan contra formam dictorum privilegiorum & litterarum Apostolicarum, ac sacrorum Canonum indebite & injuste, ac nulla præcedente legitima causa, easdem exponentes, & earum Monasteria, Ecclesias, & bona ad nonnullas assertas decimas, & subsidia, impositiones, & gabellas, occasione macinæ in eadem Civitate Viterbii, aut alias, ut impositas, & seu forsan imponendas eisdem Adversariis, seu eorum alteri solventur, molestare velle jactarunt & jactant, & forsan molestarunt, & molestant indebite & injuste, ideo fuimus pro parte dictarum exponentium super præmissis de opportuno remedio requisiti. Propterea vobis omnibus & singulis supradictis, & vestrum cuilibet insolidum tenore præsentium committimus, & sub excommunicationis pœna di-*

districte præcipiendo mandamus, quatenus statim visis præsentibus, ac alias, ubi quando & quoties, pro parte dictarum exponentium Principalium fueritis requisiti, seu alter eorum fuerit requisitus, moneatis, & requiratis primo, secundo, tertio, & peremtorie supradictos Priores, & Deputatos dictæ Communitatis Viterbii & ipsam Communitatem, & homines illius, omnesque alios, & singulos sua communiter, vel divisim interesse putantes, & in executione præsentium vobis nominandos & cognominandos, eisque, & eorum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis, suspensionis, aliisque sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac mille ducatorum auri de Camera, Cameræ Apostolicæ applicandorum pœnis, districte præcipiendo mandetis, quos nos etiam, & eorum quemlibet sub eisdem censuris & pœnis monemus, & requirimus, ac mandamus eisdem, quatenus infra sex dierum spatium post monitionem, & requisitionem hujusmodi, eis vel eorum alteri per nos, aut alterum nostrum factam immediate sequentes, quorum sex dierum duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies, eis, & eorum cuilibet pro tertio, & peremtorio termino assignamus, debeant, & eorum quilibet debeat prout ad eos, & eorum quemlibet spectat & pertinet, a quibusvis molestiis eisdem instantibus præmissorum occasione, aut alias quomodocumque, & qualitercumque contra formam dictorum privilegiorum, ac litterarum Apostolicarum, & sacrorum Canonum, vel alterius eorum illatis, factis, & compositis, fierique, & inferri comminatis destitisse & cessasse, & omnia & singula in pristinum statum reduxisse, & si aliquas pecuniarum, rerum, & bonorum summas, & quantitates ratione dictarum gabellarum, impositionum, & aliorum præmissorum perceperunt, & exigerunt, illasque eisdem instantibus, aut earum legitimo Procuratori si extant, sin autem de eorum vero valore, & spatio ad rationem quanti plurimi valuerint, & valere poterunt restituisse, tradidisse & consignasse, ac solutionem, & transactionem respective impendisse, easque dictis earum Ecclesiis, Monasteriis, bonis, domibus, fructibus, redditibus, proventibus, Juribus & obventionibus, ac pertinentiis universis ad eas, & earum quamlibet, ac earum Monasteria, & Ecclesias respective pleno jure spectantibus, & pertinentibus spectandisque & pertinendis pacifice & quiete uti, frui, ac dictos fructus percipere, & percipi facere libere & licite permisisse, & præsentibus nostris litteris in omnibus & per omnia realiter, & cum effectu paruisse & obedivisse, & de paritione hujusmodi nos certiorasse, & insuper sub eisdem pœnis inhibentes eisdem ne de cætero audeant, vel præsumant easdem instantes ratione dictarum decimarum, & impositionum, ac aliorum præmissorum, molestare, vexare & perturbare, sed eas dictis earum Ecclesiis, Monasteriis & bonis, necnon fructibus & juribus prædictis, pacifice & quiete uti, frui & gaudere permittere, alioquin si se gravatas senserint peremtorie citare curetis, quatenus sexta die post citationem hujusmodi eis factam immediate sequen. si dies ipsa juridica fuerit, aliqua prima die juridica, qua nos, seu Locumtenentem nostrum Romæ in domo nostræ solitæ residentiæ ad jura reddendum, & causas audiendum pro Tribunali sedere contigerit, compareant in judicio legitime coram nobis, seu Locumtenente nostro per se, seu eorum plures, & causam sui gravaminis allegan. aliasque dicturi, facturi, recepturi & audiri, ac procedi visuri, quidquid justitia suadebit, & ordo dictaverit rationis, certifican. eodemque sive in dicto citationis termino, ut præmissum est, comparuerint, sive non, nos nihilominus, seu Locumtenens noster ad præmissa omnia & singula, & ad declarationem dictarum pœnarum procedemus, seu procedet justitia mediante; quidquid autem in præmissis feceritis nobis quantocitius intimare curetis; absolutionem vero omnium & singulorum per præfatas nostras sententias, aut ea-

earum aliquam incurrerint nobis, vel superiori nostro tantummodo reservamus. In quorum testimonium præsentes exinde fieri, & per Notarium nostrum publicum infrascriptum subscribi, Sigillique Cameræ Apostolicæ jussimus, & fecimus appensione communiri. Datum Romæ in ædibus nostris, sub anno a Nativitate Domini MDLVIII. *Indictione prima, die vero* XXVII. *mensis Septembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Pauli, divina providentia Papæ* IV. *an.* IV.

Jo. Antonius Curtus Curiæ Causarum Cameræ Apost. Notarius.

XLIV. Demum contra Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ Potentinæ Urbis Neapolitani Regni, & Basilicatæ Provinciæ, ac Franciscanos incolas, bona Monasterii Clarissarum sancti Lucæ usurpare tentantes, præfatus Paulus Odescalcus aliud monitorium dedit: *Paulus Odescalcus Prothonotarius Apostolicus J. U. D., SS. D. N. Papæ, & ejus Camerarii, necnon Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ generalis Auditor, Romanæque Curiæ Judex ordinarius, sententiarum quoque & causarum in eadem Curia Romana latarum, ac litterarum Apostolicarum universalis & merus executor, causæque & causis in Fratribus & aliis similibus Judex Commissarius a SS. D. N. Papa specialiter & expresse, sui motus proprii specialiter deputatus. Universis & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scholasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurariis, Sacristis, tam Cathedralium, quam Collegiatarum Canonicis, Parochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, seu Locumtenentium eorumdem, cæterisque Presbyteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscumque per Civitatem & diœcesim Potentinen. ac alias ubilibet constitutis, illique, vel illis ad quem, vel ad quos præsentes litteræ nostræ pervenerint salutem in Domino, & præsentibus nostris imo verius, Apostolicis firmiter obedire mandatis. Noveritis quod alias SS.D.N.Paulus Papa IV. super rescissum contractum rerum & bonorum Ecclesiarum male, & alias in damnum Ecclesiarum earumdem, & illas pro tempore obtinendas, alienatas quasdam suas litteras Apostolicas coram nobis exhibitas, & in actis Notarii infrascripti productas, quas hic inseri, brevitatis causa, omittimus, edidit, & pro illarum executione debita quemdam motum proprium per unum ex suis Cursoribus præsentari fecit, quem nos cum ea qua decuit reverentia recipimus hujusmodi sub tenore cum motu proprio; cum nos nuper justis causis tunc expressis omnes & singulas alienationes, & censum perpetuum, aut tertiam vel aliam generationem, seu hominis vitam, aut aliud tempus ultra triennium locationes vel concessiones, seu permutationes, hypothecas vel obligationes de quibusvis Castris, Terris, Oppidis & locis, aut aliis bonis immobilibus, seu rebus & juribus tam spiritualibus quam temporalibus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & quarumcumque aliarum Cathedralium, seu Metropolitanæ, & aliarum Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, Domorum, & aliorum Regularium locorum, & quorumvis beneficiorum Ecclesiarum sæcularium, & regularium, necnon hospitalium, & aliorum piorum locorum quorumlibet, per quosque etiam Romanos Pontifices prædecessores nostros, seu eorum auctoritate vel mandato, Camerarios, & Clericos Cameræ Apostolicæ, ac quosvis Ecclesiarum, Monasteriorum, & Domorum Prælatos & Beneficiatos, necnon hospitalium, & aliorum regularium & piorum locorum Rectores, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis existentis, etiamsi Cardinalatus honore polleretis, in damnum Ecclesiæ, seu non servatis solemnitatibus a jure requisitis, aut alias nulliter hactenus factis, & contractus superinde habitos & celebratos Apostolica auctoritate rescinderimus, irritaverimus, cassaverimus & annullaverimus, ipsosque detentores ad Castra, Terras, Oppida,* Ci-

Et Monasterii Potentiæ.
Ex Reg. Cism. Arch. Aracœlit. fol. 185.

Civitates & loca occupata, ac bona, res & jura prædicta Romanæ, & aliis Ecclesiis, necnon Monasteriis, Domibus, Hospitalibus, Beneficiatis, & Regularibus, ac piis locis præfatis relaxandis, & de fructibus tam hactenus faciendis, quam imposterum perficiendis realiter satisfaciendis teneri; & ad hoc etiam sententiis, censuris & pœnis Ecclesiasticis, ac etiam pecuniariis omnibusque aliis opportunis juris & facti remediis cogi & compelli posse per nostram constitutionem vitam perpetuam vim legis habituram decrevimus, illiusque utpote utillimæ & sanctissimæ constitutionis executionem summopere cupiamus, ne de jure editionis hujusmodi proceden. dubitare contingat. Dilecto filio curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, coram quo, ut accepimus, jam constitutio nostra prædicta, seu illius sumptum prædictum productum reperitur, ut tam ad dilecti filii procuratoris nostri Fiscalis, pro his, quæ Romanam Curiam, & Sedem Apostolicam concernunt, quam ad singularum aliarum Ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, Hospitalium, beneficiorum, & piorum prædictorum locorum, qui coram, & ad executionem hujusmodi petendam comparebunt, Prælatorum, seu Procuratorum, Syndicorum, aut alias quomodolibet ad hoc faciendum mandatum seu potestatem legitimam habentium instantiam, singulos Castrorum, Terrarum, Oppidorum, Civitatum, & locorum, aliorumque bonorum immobilium, seu rerum & jurium prædictorum detentores ad illos, illas, & illa respective relaxandum, & ex fructibus prædictis satisfaciendum, vel quamobrem id facere non teneantur docendum, sub excommunicationis latæ sententiæ, necnon pecuniariis ipsius Auditoris &c. moderandum & applicandum, necnon rebellionis & indignationis nostræ pœnis etiam per edictum publicum, constito summarie de non tuto accessu, moneat & requirat, & elapso tempore & termino in singulis monitoriis hujusmodi per eos statuen., illis non comparentibus illico, seu illis comparentibus, & ut præfertur, non docen. seu alias constito sibi summarie simpliciter, & de plano sine ulla terminorum substantialium nuncupatarum, aut alterius cujuscumque formæ judicialis observatione de alienationibus, seu locationum permutationibus, hipothecis, vel obligationibus prædictis, & qualiter earum, & quod in damnum Ecclesiæ, seu loci, a qua vel a quo facta fuisse prætenduntur, tenderent aut tendant, seu non servatis solemnitatibus a jure requisitis, aut alias nulliter facta fuerint, & quatuor terminis ad docendum tam nostris quam ipsius Auditoris monitorialibus litteris, ut præfertur, decernendis paruisse contra, & adversus ipsos non parentes ad declarationem, ne cursus censurarum & pœnarum prædictarum, & post declarationem hujusmodi ad earumdem censurarum & pœnarum aggravationem, resgravationem, necnon interdictum, & brachii sæcularis invocationem, etiam unico contextu, ac simul & semel procedat, & totaliter exequatur & exequi mandat, & faciat quacumque appellatione remota, præsentium tenore committimus & mandamus, cum potestate, non solum detentores ipsos præsentes, sed etiam anteriorum detentorum, si qui fuerint, pro fructibus perceperint alios quoscumque tam in decretis quam in executione decernendarum litterarum monitorialium hujusmodi nominandos, etiam per simile edictum monendi & requirendi, ac quibus & quoties opus fuerit, etiam sub similibus censuris & pœnis inhibendo, & contra inobedientes, seu contravenientes simili modo, ut supra, procedendi, & illos siqui ex monendis prædictis, pupilli aut minores fuerint, ad legitime comparendum citandi, & eis non comparentibus, etiam absentibus, & non petentibus de Curatore ad litem hujusmodi, ut moris est, providendi, & in præmissis etiam singulis diebus & horis, præterquam in honorem Dei feriatis, ac alias, juxta ordinariam Curiæ suæ in similibus stilum, & in omnibus & singulis præmissis,

tam

tam per seipsum, quam per suum in civilibus Locumtenentem, seu alium ab eo subdelegandum procedendi, aliisque facultatibus necessariis & opportunis. Non obstantibus omnibus illis, quæ in constitutione nostra prædicta volumus non obstare, & quibuscumque Clericis derogatarum derogatoriis, irritantibusque, & aliis decretis, & contractibus, & litteris, forsan etiam Apostolicis, super singulis alienationum, locationum, & aliis prædictis dispositionibus, expeditionibus confirmatis & innovatis cujuscumque tenoris existant, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de eis eorumque totis tenoribus expressa mentio facienda, aut alia exquisita forma servanda esset, feriis generalibus de mandato nostro usque ad Kalendas Octobris indictis, & in futurum indicendis, ac quacumque pendentia inter ipsas partes, & quamlibet ex eis super eisdem rebus in petitorio, vel quocumque possessorio, seu alienatione, aliorumque contractuum & concessionum prædictarum invaliditate, aut alias coram quibuscumque Judicibus Palatii nostri Causarum Auditoribus, & S. R. E. Cardinalibus introductarum, & quacumque instan. penden, per quas lites dictæ nostræ constitutionis, execution. & judicis præsen. vigore movendis nullatenus præjudicari, neque executionis, & judicii executionum hujusmodi cursum impediri posse decernimus, necnon quibuscumque locorum statutis & privilegiis, etiam de civibus ad alia Tribunalia, & alia loca non truhen. etiam Civibus Romanis, & Curiæ Capitolii concessis quorumcumque tenorum existant, cæterisque in contrarium faven. quibuscumque, omnium & singulorum prædictorum, aliorumque forsan latius exprimen. tenores pro sufficienter expressis habendum. Qui quidem motus proprii manu ejusdem Sanctissimi taliter subscriptis reperitur. Ut placet, motu proprio. *Post cujus quidem motus proprii præsentationem & receptionem, nobis & per nos, ut præmittitur, factis, fuit nobis cum querela pro parte Reverendissimarum Dominarum Abbatissæ & Monialium Ordinis sancti Francisci de Observantia Monasterii sancti Lucæ dictæ Civitatis Potentinæ expositum, Capitulum & Canonicos Ecclesiæ Potentinæ, necnon Priorem & Fratres Monasterii Ordinis sancti Francisci ejusdem Civitatis Potentinæ, & nonnullos in executione præsentium nostrarum litterarum monitorialium nominandos & cognominandos, in animarum suarum salutis perniciem & damnationem, earumdemque instantium damnum, & interesse maximum per multa bona & res, utpote domos, vineas, hortos, viridaria, terras, prata, ac nemora, & alia tam mobilia quam immobilia in progressu causæ & causarum hujusmodi specificandi, & denotanda sibi indebite & injuste, & contra formam dict. litterarum, & motus proprii appropriasse & usurpasse, occupareque & detinere. Quare fuimus rogati pro earumdem Abbatissæ & Monialium parte, quatenus sibi super præmissis de opportuno juris remedio providere dignaremur & vellemus. Nos igitur Paulus Auditor & Judex præfatus, attendentes requisitionem hujusmodi fore justam & rationi consentaneam, volentesque nobis in hac parte commissa executioni debitæ, ut tenemur, & nostro incumbit officio demandare, præfatisque Dominis instantibus in præmissis pro justitia adesse, ac jus & justitiam ministrare, idcirco vobis omnibus & singulis supradictis committimus, & sub excommunicationis pœna præcipimus & mandamus, quatenus statim præsentibus receptis, ac postquam pro parte earumdem Dominarum instantium, super eisdem fueritis requisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus ex parte nostra, imo verius, auctoritate Apostolica moneatis & requiratis primo, secundo & tertio, & peremptorie dictum Capitulum & Canonicos Ecclesiæ Potentinæ, necnon Priorem & Fratres sancti Francisci prædictos exadverso principales, omnesque alios & singulos quorumcumque bonorum, Domorum, Terrarum, & possessionum, & aliarum rerum dictæ Eccle-*

siæ

siæ sancti Lucæ occupatores & detentores & usurpatores in executione præsentium a nobis nominandos & cognominandos, eisque & eorum cuilibet in solidum in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis majoris, ac interdicti ingressus Ecclesiæ, aliisque Ecclesiasticis sententiis & censuris, & mille ducatorum auri in auro de Camera Cameræ Apostolicæ, & instantibus respective applicandis in persolvendis pœnis præcipiatis & mandetis, prout & nos tenore præsentium eisdem & eorum cuilibet in solidum præcipimus & mandamus, quatenus infra sex dierum spatium a die monitionis & requisitionis vestrarum hujusmodi eisdem sic factis ex tunc proxime & immediate sequen. debeant, & eorum quilibet, prout ipsum tangit & concernit, debeat ab omnibus & singulis bonorum hujusmodi vinearum, domorum, pratorum, terrarum, possessionum, ac aliarum rerum & bonorum prædictorum detentionibus, occupationibus & usurpationibus destitisse, cessasse, & se abstinuisse, illasque & illa dictis Dominabus Abbatissæ & Monialibus instantibus, vacuas, liberas & expeditas, liberaque, vacua & expedita dimisisse, illorumque possessionem corporalem & actualem relaxasse, necnon de omnibus & singulis illorum fructibus, redditibus & proventibus, & illis & eorum quolibet a die eorum occupationis & intrusionis hujusmodi hactenus per eos & eorum quemlibet perceptis, exactis, recollectis, & de in futurum percipiendis, recolligendis respondisse, seu de eorum vero valore ad rationem quantiplurimi valuerunt, & valere potuerunt satisfecisse, & debitam solutionem & satisfactionem impendisse, vel causam si quam habeant relevantem & rationabilem, cur premissa minime fieri debeant dixisse. Et interim de juribus suis, si qua super præmissis prætendant allegasse deduxisse, & demonstrasse, præsentibus quoque nostris litteris monitorialibus in omnibus & per omnia paruisse & obedivisse. Et quod sic paruerint & obediverint nos per legitima documenta certiorasse & certificasse. Attento quod fuit coram nobis pro parte dictarum Dominarum instantium comparitum & allegatum bona sic occupata alias per ipsas, seu in dicto earum Monasterio antecedenter fuisse possessa, ac ad eamdem Ecclesiam, & successive ipsas, & dictum earum Monasterium pleno jure spectasse & pertinuisse, spectareque & pertinere, & si qua de illis prætensa alienatio in Emphitheusim, datio, locatio vel ad longum tempus seu in perpetuum, alienatio per quemvis de illis quandocumque & qualitercumque facta reperiatur & existat talis asserta locatio, datio & concessio fuit, & est facta in evidentissimum damnum & præjudicium dictarum Dominarum instantium, & dictarum Monasterii & Ecclesiæ, & earum in eodem pro tempore succedentium, ac alias non servatis de jure solemnitatibus ad hoc requisitis, & sic per damnum & præjudicium dictarum Dominarum instantium, & dictarum Ecclesiæ & Monasterii constitutionem, sanctionem prætermissarum seu mentionatarum litterarum Apostolicarum, ac motus proprii vigore revisa, invalidata, irrita & inania, nulliusque existit aut est roboris & momenti. Alioquin eosdem Capitulum & Canonicos, ac Priorem & Fratres nominandosque hujusmodi, si in præmissis se fore gravatos senserint, peremtorie citare curetis, prout & nos citamus eosdem, & eorum quemlibet, quatenus decima quinta die juridica post monitionem & citationem vestram hujusmodi eisdem sic fact., ex tunc proxime & immediate sequen., quam nos, seu nostrum in civilibus Locumtenentem hic Romæ ad jura reddendum, & causas audiendum in loco nostro solito & consueto pro Tribunali sedere contigerit compareant judicialiter coram nobis, seu dicto Locumtenente, aut interim loco nostri surrogando per se, vel per Procuratores suos legitimos se sententias, censuras & pœnas prædictas incidisse, incurrisse, declarari visuri, aliasque & alia dicturi, facturi, ac fieri visuri, quod justitia suadebit, & ordo dictaverit

rit rationes certificantes eosdem sic citatos, quod, sive in dicto citationis termino, ut præmissum est, comparere curaverint, sive non, nos tamen, sive Locumtenens præfatus, aut loco nostri forsan surrogandus ad dictarum sententiarum, censurarum & pœnarum declarationem, ac alias ad graviora juris remedia procedemus, seu procedere dictorum citatorum contumacia, seu absque, in aliquo non obstante, quidquid autem in præmissis feceritis nobis vel supradictis nostris fideliter, quantocitius fieri poterit fideliter intimare curetis. Absolutionem vero omnium & singulorum, qui præfatas nostras sententias, censuras & pœnas, seu earum aliquam incurrerent, sive incurrerit quoquomodo, nobis, vel superiori nostro tantummodo reservamus. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium præmissorum præsentes nostras exinde fieri, & per Notarium nostrum infrascriptum subscribi, sigillique nostri, quo in similibus utimur, jussimus & fecimus appensione communiri. Datum & actum Romæ in ædibus nostris, sub anno a Nativitate Domini MDLVIII. *Indictione prima, die vero* XXIX. *mensis Octobris, Pontificatus Domini nostri Pauli divina providentia Papæ IV. Pro sen. Domino Andrea Gerardi, & Desiderio Bona avena dictæ Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Notariis publicis testibus ad præmissa omnia & singula vocatis ad hoc specialiter, atque rogatis instanter & debite requisiti.*

Pro D. Fabritio Galetto Notario.
Jo: Antonius Curtus.

XLV. Sua constitutione, cujus initium: *Cum ex Apostolatus officio* &c. *Datum Romæ* XXIV. *Aprilis Clementis VII.* sui decessoris Constitutionem Pontifex confirmat de non promovendis ad Ordinis dignitates &c. sanguine maculatis; irritamque illam Julii III. huic contrariam jure meritoque declarat. Et insuper altera Constitutione plenariam Indulgentiam ad modum Jubilæi statis diebus visitantibus Ecclesias Fratrum Minorum largitur, Capitulo Generali anno sequenti in Civitate Aquilana celebrandi ergo: *A supremo Principe* &c. die XV. Octobris: Die vero VIII. ejusdem mensis sacello Expectationis beatæ Virginis in Templo Conventus nostri Ubetensis erecto, omnia privilegia gratiæ, atque indulta sunt a Capitulo Lateranensi concessa, quibus sacrosancta illa Basilica gaudere consuevit. Et demum Philippus II. Catholicus Rex die XIII. Septembris illud idem privilegium benefactoribus nostris confirmat, quod illis sui parentes olim concessere, quodque nos alibi memoravimus.

Quædam privilegia Pont. confirmat, & quædam alia largitur.

Regest.

Conv. Ubetæ. *Regest.*

ARGUMENTUM.

Plures Franciscani in Indiis alii Martyres, alii Confessores cælestem retributionem accipiunt. Iidem in Anglia palam impiæ Elisabethæ Regno administrando advectæ, sese opponunt, cujus sub imperio etiam in Scotia Religionis Catholicæ atque Franciscanæ ruina succedit. Minoriticæ Scotiæ Provinciæ status sub illis temporibus Joannis de l'Haye monumento synchrono ostenditur. Paulus IV. summus Pontifex moritur, eique Pius item IV. sufficitur. Beati Salvatoris ab Horta quædam referuntur mirabilia. Plures cum probitate tum etiam doctrina præditi ultimum obeunt diem. Aquilæ in Vestinis Ordinis celebrantur generalia Comitia, ubi Franciscus Zamora, cujus merita narrantur, in Ministrum Generalem eligitur, ac quædam ad bonum Ordinis regimen decernuntur. Custodiæ sancti Joseph de Jucatan, & Nominis Jesu de Guatemala in unam coalescunt Provinciam, qua occasione de Cocolata suis in regionibus, & de Incolarum vivendi genere disseritur. Suum etiam Assisii Patres Conventuales Generalem vocant Conventum, & Magistrum Joannem Antonium Cervicnsem Præsulem Generalem salutant; quo deficiente Joannes Antonius Delphini Vicarius Generalis sufficitur. Sancti Petri de Alcantara vitæ narratio continuatur. Illustre Monasterium Matritense Discalceatarum describitur. Unus dumtaxat hoc anno creatur Antistes; plures tamen ex Conventualium Familia pro Veneto Dominio Inquisitores instituuntur. Nonnulla tam Virorum quam Mulierum de novo extruuntur Cœnobia, aliaque acquiruntur.

Plerique Minoritæ in Indiis gloriose decedunt.

I. MOrs gloriosa, quam hoc circiter anno plerique Franciscanorum in Indiis post eos, qui primi sunt easdem Regiones ingressi, fortiter obiere, ut spiritualia apud illas immanes Gentes commercia tuerentur, earumque animas Deo lucrarentur, cogit nos ab eorum historia etiam hujus anni sumere initium. Ut autem ab Orientalibus exordiamur, Antonius quidam laicus professione, quum in Cœnobio sanctæ Barbaræ Cauli provinciæ sancti Thomæ moraretur, eo tempore quo bellum inter Lusitanos, Indosque gentiles gerebatur, & ab iisdem Indis premebatur obsidione urbs, inter tela atque gladios cruci affixi Jesu imaginem gestans, pro Christiana fide exaltanda intrepide huc illucque discurrens, Gentilium impiorum gladiis confossus, gloriose occubuit. Eo tempore Cœnobii hujus Guardianum agebat Joannes Numantinus, sive de *Soria* nuncupatus, qui pro sua pietate ac zelo Fidelium causas Deo enixe commendans, vocem sibi dicentem audivit: *Vigilate, præliamini, & vincetis:* qui postmodum eisdem verbis, dum inter primos concertantes atque confligentes Christianum militem confortaturus versaretur, opportune usus, amicis animum addidit, & inimicis non parvum timorem incussit, qui tandem in fugam sunt conversi.

Antonius Laicus Martyr Cauli. Barret. lib. 3. cap. 75.

Joannes Numantinus. Caret. cit.

II. Alius etiam Guardianus Cochinicensis, dum a quodam Presbytero, cui nomen *Sixtus*, suæ familiæ sociatus, Comitiorum causa Goam versus per Oceanum pergit, a Malabaribus Christianæ Fidei valde infensis in mari demergitur, & martyrio cum eodem socio coronatus, Cœlum die XXVIII. Augusti felix ingreditur.

Anonymus Guardianus Martyr. Wadd. in Catal. MM. Barett. cit.

III. Eodem anno, eodemque mense, die vero XVII. ab iisdem piratis Malabaribus Joannes Clericus, & nonnulli alii sodales ab urbe sancti Thomæ solventes, Goamque petentes, pro Christo necati sunt. Idem feliciter contigit Martino Guardensi, qui ab iisdem Malabaribus in mari captus, proposi-

Joannes Clericus & socii Martyres. Barett. cit. Martinus Guardensis M.

tisque ingentibus præmiis, ut Catholicam Fidem abnegaret, adeo eorum increpavit impudentiam, ut in se ipsorum gladios converterit.

Antonius Patronus.

IV. Præclarus item Confessor Antonius Patroni, sive Petronius Portugallensis ad sancti Thomæ Civitatem, vulgo *Melapurgam*, trecentis milliabus a Zeilamica Insula, atque mille & ducentis a Goa, Christi Fidem prædicaturus, cum uno tantum socio anno MDXL. se contulerat, piorumque eleemosynis primum sancti Thomæ Provinciæ Conventum exstruxerat, mille trecentos Infideles sacro Baptismate brevissimo temporis spatio laverat, hoc circiter anno meritis cumulatus occubuit. De hoc Viro Dei ita Maffejus, dum Nonnii Acuniæ Prætoris acta recenset: *Damavum oppidum oræ Cambaicæ processit*, Nonnius videlicet, *metu desertum ab incolis; ibi, solemni peracto Sacrificio, Antonius Petronius Franciscanus pro concione cunctos ad obeunda fortiter militiæ munera, pellendosque ex urbe Deos nefarios, Christiani nominis hostes Mahumetanæ sectæ cultores*, hortatus est.

Maff. in Histor. Ind. lib. XI. in init.

Anonymus Laicus Martyr in Indiis occiduis. *Wadd. in Catal. MM. lit. A.*

V. In Indiis quoque occiduis Christi milites Franciscani hac ætate fuere, qui vineam Domini, adhuc ibi pubescentem, sanguine aut laboribus irrigarunt. In Chilensi namque remotissima regione quidam sodalis, professione laicus, cujus memoria in benedictione, fame a feris incolis pro Christi Fide necatur.

Jacobus de Penna. *Barett. lib. 3. cap. 80. Artur. ad 14. Novemb. Wadd. ad ann. 1271. n. 9.*

VI. Jacobus de Penna (perperam *Joannes* apud Baretium, quem Leonardus Neapolitanus sequitur; Joannem namque de Penna Picenum ad annum MCCLXXI. in Cœnobio sancti Joannis Baptistæ de Penna obiisse Waddingus testatur) verus sancti Francisci filius, quia omnium virtutum, sed præcipue paupertatis strictissimæ extitit cultor, ex Provincia sancti Gabrielis cujus erat alumnus, in novam Hispaniam cum Ludovico Fonsalidensi profectus est, ibique Indorum conversioni vacans, & Insulanæ Provinciæ Reformationi satagens, in Mexicano Conventu tandem mortem, quæ Michaeli a Benevento revelata est, religiosissime obiit.

Franciscus de Villabar.

VII. Franciscus item de Villabar Provinciæ Burgensis, vir sanctitate conspicuus, & ipse Indiam Occidentalem trajiciens, Evangelica prædicatione & exemplo incolarum multitudini causa salutis extitit.

Antonius Lopetius. *Barett. lib. 3. cap. 81. Gonz. par. 3. in Prov. S. Gabr. Con. 8.*

Jacobus Italus. *Gonz. cit. Barett. cit. wadd. cit.*

Antonius Ortitius. *wadd. ad ann. 1432. n. 37. Rapin. Decad. 8. p. 1. §. 8. wadd. ad ann. 1440. n. 39. Gonz. par. 3. in Prov. S. Gabr. Conv. 10. Barett. lib. 2. cap. 46.*

VIII. Decessit etiam hoc anno Maniaretibus in Lusitaniæ, & Castellæ confinio, ad tertium ab oppido Valentiæ Alcantarensi, in diœcesi Cauriensi lapidem, eximius verbi Dei disseminator Antonius Lopetius, qui si ejus mores atque pœnitentiam attendas, Seraphicum Parentem adamussim imitatus videbitur. Ejus corpus, multo post casu aperto illius sepulcro, incorruptum atque suavissime redolens inventum est. Apud eumdem tumulatus jacet Jacobus Italus laicus eximia simplicitate ac obedientia præditus, qui propterea ab quibuscumque Provinciæ sancti Gabrielis Patribus *Beati* nomine fuerat honestatus. Antonius item Ortitius parem finem vivendi fecit, de quo ita scribit Gonzaga: *Sepultus jacet in hujus Monasterii* (Xeresii videlicet) *Ecclesia omni virtutum genere præditus, omnique sanctitate conspicuus P. F. Antonius Ortitius, qui post ministeriatus officium hac in Provincia bis laudabiliter functum, ad occiduos Indos prædicandæ Catholicæ Fidei gratia, cum quibusdam aliis Patribus trajecit; quique martyrii desiderio flagrans, ex India reversus ad infideles Aphros transfretavit. A quibus tamen post perpessa plurima ludibria, verbera atque tormenta, Deo Optimo Maximo, cujus consilium inscrutabile est, sic disponente, in Hispaniam, sua spe frustratus, remissus est*. In Indiam cum proficisceretur, socium Martinum de Valentia habuit, a quo de die sui obitus ante decem annos monitus, ejusdem morti assistit. Quidam hunc Antonium cum altero Ortitio, seu Ortesio Toletano male confundunt, quum patria, genere, sepulturæ loco, cæterisque actis, ab illo distinctum

Hieronymus de Ariza. *Gonz. par. 3. in Prov. S. Gabr. Conv. 10. Wadd. ad ann. 1440. §. 39.*

fuisse, nemo est qui videre non possit. Xeresii etiam tumulatus Hieronymus de Ariza Concionatorum suæ ætatis facile princeps, atque morum integritate celebris, ubi magna frequentia populi ejus veneratur memoria. His omnibus Provinciæ sancti Gabrielis alumnis hoc anno decedentibus.

Antonius de Guzman. *Ex Archiv. sancti Isid. MSS. autent. Arm. 3. nu. 52. fol. 15.*

IX. In illa similiter sancti Jacobi decessit Antonius Gusmanius illustris generis splendore præclarus, qui paulo post Observantium a Conventualibus divisione, iisdem Observantibus nomen dedit; prudentia, doctrina ac regulari observantia adeo enituit, ut quinquies Provinciam moderatus fuerit; quod nondum his temporibus de quopiam alio auditum est. Ejus intuitu eleemosynis ingentibus erogatis, Cœnobium sancti Francisci Salamanticense, ubi decessit, non pauca beneficia expertum est. In eadem sancti Jacobi Provincia obitus contigit Joannis de Navariete, de quo Waddingus iterum monet, ob prodigia ingentia, quæ servi sui meritis Omnipotens operari dignatus est, quorum duo dumtaxat referimus. Agnes cujusdam Gregorii de sancto Martino filia, paralysi correpta, & Joannes de Castro, ab incunabulis morbo qui nervos læserat tybiæ, motus proinde expertes, ubi ad Servi Dei sepulcrum accedunt, incolumes evadunt.

Joannes Navaretus. *Wadd. ad ann. 1395. §. 4. & 1528. §. 11. Barett. lib. 3. cap. 81.*

Franciscus Lusitanus Martyr. *Artur. in Prolog. Martyrol. §. 168. Gonz. par. 4. in Prov. S. Thomæ sub finem. Baret. lib. 3. cap. 75.*

X. Item alius Minorita, Franciscus nomine, ignotus tamen patria, sed natione, ut putatur, Lusitanus, Martyr gloriosus occubuit, dum primus omnium Cafreriam ad evangelizandum ingreditur. Ea est Cafreria, meridionalis Africæ portio, juxta litoralem Oceani oram sita, cujus incolæ antropophagi, humanæ carnis videlicet voratores, sunt. Ad has igitur gentes Franciscus hic Minorita primus omnium ad evangelizandum ingreditur a Lusitano milite viæ duce associatus, ut eos & humanas leges, & Christianam religionem edoceret. Ibidem aliquandiu commoratus, prædicationi incumbens, tandem Manicis, quæ castrorum patria est (inquit Gonzaga, quia nondum alia loca suo tempore in hac regione fuerunt exstructa) die quinta Augusti, omnium tormentorum genere in odium Fidei est interemtus. Hujus forsan ex obitu unum ex Cafræ promontoriis in ora littorali ad ortum promontorii bonæ spei *sancti Francisci* nomen audit.

Gonz. cit. 1. par. ubi de Martyrib. Ind.

Gonsalvus Silveira Soc. Jesu. *Artur. cit. Orb. Seraph. lib. 1. de Mission. c. 4. n. 11.*

XI. *Anno deinde* MDLX. *ait Dom. de Guber. P. Gonsalvus Silveria, sive Sylveira Societatis Jesu meliorem sortem invenisse videbatur in Orientali Cafreria, in Regnis videlicet Inambanensi, & Monopatensi. Vocatus namque ab iisdem Regibus, plurimos in utroque Regno fructus se collegisse, opinabatur; at dum de Inambanc proficiscitur in Monopotan, socii ejus ibi relicti, ut in novæ Christi vineæ cultura laborarent, videntes, quod Afri, specialissime vero Cafri, etsi tandem admittendo Baptismo aures aperuerint, essent correctionis omnis incapaces, multoque pervicaciores, eum de admisso crimine corriguntur; confessi, nullam de illorum salute posse spem habere; remeantes post biennium in Indiam, Missionem omnino dimiserunt. Gonsalvus etiam Monomotaræ humaniter a Rege Lusitanis amico susceptus jam pene quinquaginta viros sacris aquis abluerat; imo, & Regem ipsum & Reginam, multosque Proceres. At dum illorum inhumanos mores apostolico zelo nititur emendare, crudelissimi Regis edicto, die* XI. *Augusti an.* MDLXI. *post dira tormenta trucidatur a Cafris, legem Christi, quam verbo prædicaverat, suo sanguine confirmavit; unde sic etiam in Monopotama finem habuit ex desperata spe progressus, Missio apostolica. Nec tamen inde habebat Poyræus, unde deberet Silveyram suum primum Cafreriæ Apostolum inscribere, cum jam a duobus annis ante Silveyræ obitum fuerit F. Francisci Minoritæ sanguine irrigata.* Franciscum Minoritam propterea, Christi Martyrem, regionis hujus Apostolum non dubitamus asserere; quemadmodum cæterarum quamplurium, nedum Africæ, verum Indiarum & Si-

Minoritæ pluriũ Orbis Regionum Apostoli. *Artur. cit.*

& Sinarum, etiamque Europæ partium gloriam hujusmodi nemo debet Minoritis contendere; & Angliæ Regionis præcipue, ubi etiam hoc anno, sub Elisabetha persecutione recrudescente, ex Minoritis omnibus hac deplorabili tempestate Londini moram trahentibus, nemo fuit, qui, aut post celebrata die xv. Januarii coronationis solemnia, ut Surius refert, aut in celebri disputatione Catholicos inter & Hæreticos III. die Aprilis habita, aut demum post edictum, ne post diem festum sancti Joannis Baptistæ quisquam sacrum ritu Romano celebraret; nemo, inquam, fuit ex Minoritis, qui in faciem novæ Anglicanæ Jezabelis forti animo non restiterit.

Et Angliæ præcipue.
Antonius Bruodin. in propugnaculo Cathol. veritat. lib. 3. cap. 11.
Ubi immaniter infectati.

XII. Decretis igitur iniquissimis e suggestu palam se omnes Franciscani opposuere; quapropter ait Bruodinus: *Singulari edicto ex toto Regno proscripti sunt. Plerique ex iis, qui carcerum squalore non erant extincti cum integerrimis trium Clarissarum Conventuum familiis ex Insula in Belgium navigarunt, quo etiam illos sequuti sunt plurimi utriusque sexus sæculares & Ecclesiastici, ex quibus multi multa præclare scripserunt contra hæreticos.*

Bruod. cit.

XIII. Sub ejusdem impiæ Reginæ auspiciis dum Novatorum in Mariam Stuardam Scotiæ Reginam petulantia funestis ac barbaris exemplis debacchaaretur, eodem vulnere in ipso Regno, cum Catholica Religione, nostra Seraphica Familia transfixa est, sicque adimpletum est, quod superno spiritu prædixit, futuram nimirum Scotiæ calamitatem, Servus Dei Robertus Stuardus Jacobi V. Scotorum Regis cognatus, Ordinisque nostri Alumnus, & illis in Regionibus sua ætate decor, & fulcimentum, de quo Waddingus satis luculenter scripsit. Etenim Perthi, sive sancti Joannis in urbe quæ est Atholiæ Regionis caput, Procerum populorumque animis hæreticus Jo. Knoxius luculenta & vehementi habita oratione, facem subjiciens, furentes ad nostrum primum (hoc illud est, quod Gonzaga sub nomine sancti Joannis in Provincia Scotiæ Conventu III. recenset) deinde ad Dominicanorum Cœnobium discurrunt, tum Carthusiensium quoque Monasterium diripiunt, aris, Sanctorumque simulacris dejectis.

Et in Scotia.
Roberti Stuardi Minoritæ prædictio.
Wadd. ad ann. 1446. n. 18.
Con. Perthi, sive S. Jo. direptio.
Thuan. hist. sui temp. ad init. hujus anni lib. 16.

XIV. Perthorum exemplum per alia oppida serpens, ad Fanum sancti Andreæ, sive Andreanopolim Archiepiscopalem urbem in Fifa Provincia, in ora Oceani Germanici sitam, veræ fidei, ac Religionis hostes progrediuntur, ubi spoliatis cæteris Templis, Cœnobium etiam nostrum, tum Ecclesiam in ipsius Archiepiscopi conspectu demoliuntur. Deinde Jacobus Stuardus Nothus cum aliis, collectis copiis, nocte quadam Pertho movet, & Strivelinum (Thuano Sterlinium) ad forteam fluvium, occupat Conventum nostrum cum cæteris immaniter solo æquans, quod & Edimburgi fecisse Gonzaga narrat, nihil prorsus suo studio, atque industria catholica Regina proficiente, ut tantum in sui ditione impediret flagitium.

Con. S. Andreæ similiter.
Thuan. cit.
Con. Strivelini, & Edimburgi solo æquati.
Gonz. p. 3. in Provin. Scotiæ Con. 1.

XV. Joannes autem Patricius olim Prov. Observ. Minister, & eidem Jacobo Regi a sacris Confessionibus, quum præ cæteris impiorum conatibus restitisset, hoc eodem anno (non MDLVII. ut in notis Arturi legimus) in exilium Belgium versus amandatus est, cum octoginta aliis Minoritis Presbyteris, quorum religiosissimos mores non unus tantum historicus hujus ætatis celebrat.

Jo. Patricius in exilium amandatus.
Barett. lib. 3. cap. 79.
Wadd. ad ann. 1304. n. 10. & 1446. n. 18.
Gonz. p. 3. in Prov. Germ. infer. Con. 1. Et in proem. Prov. Scotiæ.
Daza lib. 3. cap. 36.

XVI. Quum autem Scotiæ Provinciæ hoc anno his de causis ultima ruina acciderit, quamvis Waddingus ad sua respective tempora, cujuslibet ejusdem Provinciæ Religiosæ Domus meminere non prætermiserit, tamen illud hic exscribere libet, quod Joannes Hayus illiusmet Provinciæ Alumnus ad Francisci Gonzagæ totius Ordinis Generalis Ministri manus pervenire fecit pulcherrimum, & usque huc ineditum sequens monumentum, ne religiosissimo-

morum, atque doctissimorum inclytæ illius Nationis Virorum, vel minimum memoria depereat. Hoc ergo tenore vir eximius suo Generali Præfecto scribebat: *Reverendissimo Patri fratri Francisco de Gonzaga totius Ordinis Minorum Generali Ministro, frater Joannes Hayus ejusdem Ordinis, & Provinciæ Coloniæ indignus Minister omnem obedientiam, & reverentiam ex animo offert: Cogit me, Reverendissime Pater, in arenam difficilem descendere, a qua Provinciæ Scotiæ (quæ me Religioni, per secundam post secuti naufragii tabulam, immeritum genuit) exordium, progressum & finem, Ecclesiæ Catholicæ, & Ordini meo exponam grave certamen, nisi certo scirem, hujus historiæ veritatem, & mei sacri exilii, & Religionis meæ beati Francisci in Regno Scotiæ plantatæ testimonium usum fidelissimum. Quod cum lubens acceperit, cave Reverendissime Pater, ne ipsius veri testimonii ornamenta in lucem prodeant, nisi uti fuerint judicio tuæ amplitudinis purgata. Vale. Datum Coloniæ in Domo Fratrum Minorum de Observantia*, anno MDLXXXVI. *mensis Januarii, die* XXVIII. *V. R.mæ P.*

Monum. auth. MSS. ex Archiv. S. Isid. Arm. 5. n. 145. fol. 177. Io. de l'Haye Epistola.

F. Joannes Hayus Provinciæ Minister indignus.

MSS. citata. Ejusdem Provinciæ Scotiæ descriptio.

» XVII. Provincia Scotiæ, ut ab iis accepimus, qui in ea professi sunt, » anno Domini MCCXXIV. vivente beato Francisco, originem habuit, ubi floruit quidem per viros doctissimos in XIV. Conventibus, sed qui a puritate » suæ professionis post obitum B. P. Bonaventuræ defecerat. Verum enim » anno Domini MCCCCXXX. per Discipulos beati Bernardini denuo Religio » ad suam primam puritatem, in qua B. P. Franciscus reliquerat, in multis » Mundi partibus fuisset restituta. Jacobus hujus nominis primus Scotorum » Rex centesimus primus, audiens in partibus Germaniæ inferioris Ordinem » beati Francisci per Viros quosdam pietate insignes ad suum primum splendorem restitutum, missis his ad Provinciam Coloniensem, petiit, ut Patres Germani pii & docti in Scotiam mitterentur, qui Religionem collapsam ad puram observantiam reducerent. Itaque P. Joannes de Mauberto » primus Vicarius Apostolicus, & Generalis per Eugenium IV. anno Domini » MCCCCXLVI. declaratus, postea informatus de petitione præfati Regis, ex » Provincia Coloniæ S. P. Cornelium a Zericzea cum sex Sociis in Scotiam » misit; qui tanta sanctitate & admiratione apud populum, & Regni Primates claruit, ut statim ipsius, & Sociorum vita & doctrina efficeret, quod » novem loca de Observantia erigerentur, quorum primicerius fuit, qui in » Civitate Metropoli Regni Edimburgo emersit, qui cum inter reliquos » principatum obtineat ab eo auspicandum nobis erit.

De primo Conventu Observantiæ Edimburgi erecto.

Conv. Edimburgi. *MSS. cit.*

» XVIII. Sumsit hic locus exordium statim primo anno adventus P. Cornelii a Zericzea in Scotiam: cujus sanctissimæ paupertatis conservandæ ardor, adeo nedum plæbeorum & omnis populi, verum, & nobilium ac » Ecclesiasticorum corda commoverat, ut illius Metropolis Civitatis insignem, & situ accommodissimam acciperet portionem sibi, & Ordini in Domini hæreditatem, & tam notabiliter structuris & ædificiis, ac hortorum » amœnitate ornatam, ut non habitacula pauperum, sed magnatum videntur, quæ cum ille mundi contemtor P. Cornelius non acceptaret, affirmans Ordinis Fundatorem in testamento reliquisse, quod Fratres libenter maneremus in domibus, & Ecclesiis pauperculis & derelictis: Primas » Regni Archiepiscopus sancti Andreæ non cessavit donec anno MCCCCLV. » Pius II. (Æneas Silvius prius dictus, qui in Scotia apud Jacobum I. Regem le-

„ legitum egerat) Litteris Apostolicis, eumdem locum Romanæ Ecclesiæ
„ incorporavit: at Fratribus etiam nolentibus, ut peregrinis, secundum suæ
„ professionis normam, ad inhabitandum dedit. In quo vixere semper L. vel
„ LX. Patres Sacerdotes, ex quibus primi fuerunt, & genere ac sanctimo-
„ nia clari, & pietate & doctrina vere clarissimi. Fama siquidem sancti viri
„ Cornelii & Sociorum, undique diffusa, statim comitum, & nobilium filii
„ ex Accademiis potissimum Parisiensi & Coloniensi, advolantes in Patriam,
„ & verbis, & exemplis illius patris Cornelii commoti, tamquam Christum
„ in eo loquentem *sequere me* audientes, sequuti sunt: ac titulis nobilitatis,
„ & doctoratus mundique pompis contemtis, Apostolicam vitam cum Patre
„ sancto filii agere cœperunt. Tanta fuit eo tempore pauperum Christi in
„ honore sacra vestis, quod magnatum filii purpura & bysso abjectis, certa-
„ tim accurrentes, eam tanquam stolam innocentiæ per vitæ professionem
„ amplecterentur, de quibus Fratribus postea suo loco dicetur. In hoc Con-
„ ventu potissimum continuo fuit, & floruit Provinciæ Seminarium Philoso-
„ phiæ & sacræ Theologiæ, ex quo Viri pientissimi, & prudentissimi prodie-
„ runt, qui Provinciam in pura Regulæ Observantia observant usque ad an-
„ num Domini MDLIX. quo fides, & Religio ex Scotiæ Regno profligata est.

De secundo Conventu in S. Andrea erecto.

„ XIX. Secundus Observantiæ locus fundatus est ab Archiepiscopo san- Conv. S. Andreæ. MSS. cit.
„ cti Andreæ, in ejus Metropoli sede sancti Andreæ dictæ. D. Jacobo, anno
„ Domini MCCCCLVIII. exemplo, & pietate P. Roberti Crethy, Comitis de
„ Merthal legitimi filii, ante Religionis ingressum sacræ Theologiæ Doctoris
„ clarissimi. Cujus nedum doctrina eximia, sed & humilitas profundissima
„ effecit, quod flos universitatis sacræ juventutis in præfata Civitate, relictis
„ Mundi illecebris, eumdem pium Patrem professione sequerentur. Sacræ
„ enim Religionis fundamentum humilitas adeo Virum Dei ad sui cognitio-
„ nem dejecerat: ut cum esset omnium illius temporis, & fama, & experien-
„ tia eruditissimus, cum in humanis, tum in divinis litteris: in oculis suis ta-
„ men se nihil scire perturbat. Unde quadam nocte media, horæ matutina-
„ les cum Edimburgi a Fratribus cantarentur, & ipse Novitius, a P. Cornelio
„ ibidem receptus, a præsidente chori lectio ei daretur ad legendum, corre-
„ ctor eum tentaturus male correxit; ille ex vera humilitate sui, exemplum
„ posteris relicturus, statim quod bene lectum ab eo erat, male legendo re-
„ petebat. Idem Conventus semper Seminarium Novitiorum extitit, ubi
„ præter Novitios habitabant passim XXIV. Patres Sacerdotes, Concionatores,
„ & Confessarii ab Archiepiscopo ordinati, qui confessiones juvenum studen-
„ tium in Universitate frequentium exciperet.

De tertio Conventu in S. Joanne erecto.

„ XX. Tertius de Observantia locus, anno Domini MCCCCLX. in oppido Conv. S. Joannis. MSS. cit.
„ sancti Joannis dicto erectus est per Comitem de Olyphant. Misso siquidem
„ eo patre Hieronymo Zyndsay filio Comitis de Crafrordt, ad Religionem
„ converso per patrem Cornelium a Zericzea, & ante Religionis ingressum
„ Parisiis utriusque juris Doctor promoto, tam efficaciter Civium, & populi
„ corda pietate, & concionibus ad opera misericordiæ commovebat, quod
„ trium annorum spatio alii Religiosi Ordinis sancti Dominici, & Fratres de
„ Monte Carmelo loca erecta acceperint in eodem oppido.

De

De quarto Conventu in Aberdonia erecto.

Conv. Aberdoniæ. *MSS. cit.*

„ XXI. Quartus locus Ordini datus fuit in Aberdonia Civitate, ubi prima Universitas erat, constitutus anno Domini MCCCCLXX. ab Episcopo loci pro tempore, vere pientissimo. Is ex Ecclesiæ suæ thesauris sempiternam posteris sui reliquit memoriam. Nam postea que quatuor celeberrima Collegia juris artium liberalium, Medicinæ & Philosophiæ erexisset, eaque amplis fundis, & possessionibus vallasset, pauperesque viros numero xx. Hospitali insigni cum redditibus amplis ditasset; etiam Conventum amœnissimum in oppido universitati adjuncto construxit, ubi Viri graves & celebres ad religionem conversi, magna pietatis & mortificationis exempla posteris transmiserunt. In eodem loco Sacerdotes xxiv. & aliquando xxx. habitabant pro Confessionibus suscipiendis juvenum studentium, ab Episcopo ordinati.

De quinto loco in Civitate Glasco erecto.

Conv. de Glasco. *MSS. cit.*

„ XXII. Cum in Regno Scotiæ duæ sint Metropolitanæ Ecclesiæ, altera in sancto Andræa, altera in Civitate Glasco, hujus Archiepiscopus flagrantissimo amore erga Ordinis Observantiam præditus, & ipse missis pro quibusdam sanctis Patribus conversis per patrem Cornelium, anno Domini MCCCCLXXII. locum insignem in sua Civitate eis ædificavit, ubi habitabant passim probi xx. Sacerdotes, deputati potissimum pro audiendis Confessionibus studentium.

De sexto loco in oppido Area erecto.

Conv. de Area. *MSS. cit.*

„ XXIII. In occidentali plaga Regni Scotiæ oppidum est antiquissimum Area nomine, cujus incolæ famam odoriferam diffusam de Fratribus audientes, qui Gloscoam advenerant, & ipsi non cessarunt, donec Monasterium Fratribus a fundamentis continerent anno MCCCCLXXIV. Maxima ibi fuit frequentia mercatorum confitentium Patribus, qui 20. numero quotidie ibi habitabant. In Ecclesia Fratrum B. Virgo Maria Dei Genetrix summa veneratione, frequentia Christianorum colebatur, cujus precibus & meritis ibidem plurima miracula fiebant.

De septimo loco in oppido Elginio erecto.

Conv. Elginii. *MSS. cit.*

„ XXIV. Dominus Joannes Vicecomes de Innes, in partibus Regni Borealibus inter nobiles clarissimus, anno MCCCCLXXIX. animatus ad pœnitentiam & fervorem prædicationis Fratrum, qui Aberdoniæ residebant, præclarum locum a fundamentis in oppido Elginio construi fecit, ubi 24. Sacerdotes morabantur occupatissimi in prædicatione verbi Dei, & Confessionibus Cleri ibidem copiosi & populi, suscipiendis.

De octavo loco erecto Strislingi.

„ XXV. Octavus de Observantia locus fundatus est, & ædificatus a Jacobo Rege Scotorum, ejus nominis quarto, anno Domini MCCCCXCIV. Viro certe pientissimo, qui postea quam palatium in eodem oppido plane Regium parasset elegantissimum, Cœnobium Ordinis tanquam suum futurum Oratorium, & Sacellum maximis sumtibus erigere curavit. Tanta zelotypia circa illius loci executionem ferebatur, quod sub gravibus pœnis præfectis operis interdixit, ne ab ullo mortali nobili, aut divite quidquam ad clavum usque, pro ædificatione illius loci acciperent, sed ex Regis era-

„ rio

„ rio duntaxat. Rex in tanta veneratione locum illum habuit, quod quoti-
„ die (curia in eo oppido constituta) ad Missam, & Vesperas, cum tota
„ nobilitate ibidem convenire solitus erat; pari ratione, si qui exterorum
„ Regum, aut Principum Legati, sive Nuntii Apostolici in Regnum venis-
„ sent, non prius suam præsentiam eis dedissent, nisi ubi ad locum venissent.
„ Idem Rex in hæbdomada sancta, quandiu vixit, ipse ab omni Mundi
„ strepitu, & Curiæ sui Regni sequestratus, cum fratribus in eodem loco
„ pœnitentiam solemnem, cum suorum subditorum ædificatione maxima,
„ fecit, qui in die parasceves cum panem, & aquam comesturus humi cum
„ fratribus sedere vellet, rogatur a Guardiano loci, ut tandiu lectoris officio
„ sua Majestas fungeretur mensæ assidendo, donec illa vetus Cœnobitarum
„ Cæremonia de humi prandendo a Fratribus fuisset peracta. Idem admoni-
„ tus a suo Confessario P. Patritio Ranny illius loci Guardiano, quod cum
„ puer esset, & infans a nobilibus, qui in mortem Patris sui Jacobi III. con-
„ spiraverant, ad prælium adductus, neci Patris interfuerat, cathenam fer-
„ ream grossam pro pœnitentia, circa lumbos gessit, a qua nec a Confessario,
„ nec a Pontifice Maximo dispensationem accipere voluit, *ad vitam*, inquit
„ *meam, cathena hac circumdatus ero, qui mea præsentia, etsi coacta, oc-*
„ *casio fuerim, qua Pater meus vitam amiserit*. In eodem loco Patres 40.
„ habitabant, qui potissimum orationi, & contemplationi vacabant. In
„ eodem loco anno MDLI, die v. Aprilis, coram Serenissima Maria Guisiana
„ Jacobi V. relicta, & Primatibus Regni præcipuis, sacram Religionem susce-
„ pit, & professus est hujus historiæ Scriptor, qui Dei gratia in eadem usque *Jo: Hayus Scot. Prov. Alumnus.*
„ in finem perseverabit.

De nono loco in Jedvvardiæ oppido erecto.

„ XXVI. Nonus, & postremus locus Observantiæ a nobilibus Patriæ pro- *Conv. Jedvvardiæ. MSS. cit.*
„ ximæ Angliæ in oppido Jedvvardiæ erectus est, sub principio Regni Ja-
„ cobi V. anno Domini MDXIII. in quo habitabant communiter 30. Sacerdo-
„ tes, qui ob continua bella inter Anglos, & Scotos habita, locus cum op-
„ pido flammis traditus est, non diu post ipsius erectionem.

De interna, & externa Fratrum conversatione.

„ XXVII. Fratres ita dispersi per Regnum per varia loca, propter divi- *De Sodalium Prov. Scotiæ consuetudine. MSS. cit.*
„ num cultum, quem tragica voce cantando diu noctuque incunctanter
„ persolvebant, semper orationi, & lectioni publicæ intenti erant, suis, &
„ aliorum conscientiis serenandis occupatissimi. A consuetudine, & consortio
„ quorumcumque, nisi in re conscientiæ, remotissimi. Tanta fuit ratio
„ Fratribus Domi manendi, ut nunquam in publicum prodirent, nisi ad præ-
„ dicandum verbum Dei, & audiendum Confessiones eorum, qui morti
„ proximi erant. Unde diebus non festivis, cum Fratres in Plateis oppidi
„ ubi morabantur, viderentur, statim Populus attonitus clamabat, *Fratres*
„ *exeunt; aliquis moritur*. Et quia ipsi Reges ac Principes, Regnique Præ-
„ lati Fratrum conversationem amant, ad ipsos Fratres tanquam ad divina
„ oracula pro consiliis habendis, passim omnes currebant. Nulla publica
„ negotia Regni attentata, nisi PP. consilio. Nullæ sententiæ mortis, etiam
„ nobilissimorum, a Regibus, & Consilio datæ executioni traditæ sunt, nisi
„ prius probatissimorum Patrum consilio, & conscientia limatæ fuissent. Ea
„ de causa, si quæ lites inter nobiles componendæ, si quæ matrimonia con-
„ trahenda semper fuerit, tanquam mediatoribus nobiles utebantur, quo

„ factum est, ut rarissimæ discordiæ, divortia nunquam in familiis nobilium „ invenirentur.

De ratione Victus, & Vestitus Fratrum.

De eorumdem vivendi ratione. MSS. cit.

„ XXVIII. Cum secundum Regulam B. Patris Francisci triplex sit ratio „ vivendi Fratribus, aut ex iis, quæ offeruntur liberaliter, vel ex iis, quæ „ mendicantur humiliter, vel ex iis, quæ acquiruntur labore manuum solli„ cite; prima vivendi ratio Fratribus tam fuit copiosa & abundans, ut raris„ sime aliis duabus ad vitæ necessaria acquirenda usi sint; unde eis nulla gra„ narea, nulla cellaria fuere; tantum de quotidianis oblatis eleemosynis a „ Rege, Principibus, Episcopis, Dominis, & Populo actitarunt, quæ in „ tanta copia dabantur (etiam postremis temporibus, quibus Religio peri„ clitabatur) omni in loco, quod locorum Guardiani magnam eleemosy„ narum oblatarum partem ad eos, a quibus acceperant remittere cogeban„ tur. Nulla cum Sæcularibus quibuscumque communia, sive prandia in „ locis Fratrum permissa sunt instrui. Ibi sempiternum silentium in refecto„ rio Fratrum audire erat, facta lectione conditum. Vestitus Fratrum humi„ lis, & dimissus, coloris cinericii, panni quidem lanei pro interiori exterio„ rique tunica, non auro, vel argento comparati, sed manibus, & labore „ nobilissimarum dominarum confecti; putabant enim ipsæ, & pro Religione „ habebant, imitatrices illarum sanctarum fœminarum Dorcadis, & Elisabethæ „ effectæ, magnam sibi fieri gratiam, si possent singulis annis telas pannis Fra„ tribus sufficientes suis manibus conficere. Inde sancta contentio subinde „ inter ipsas nobiles matronas suborta est, contendentibus, quænam prior „ esset, quæ illo panno telas panni pro habitibus Fratrum pararet; qui denuo „ a Fratribus contriti ab eisdem dominabus repetebantur. Et pro magnis reli„ quiis pro sepeliendis, & involvendis defunctarum suarum prolium, & „ cognatorum corporibus reservabantur. Quamobrem nedum alienus pecu„ niæ tactus detestabilis incognitus Fratribus: verum ne, & pecuniæ quidem „ apud Syndicos ullus fuit usus, quorsum pecuniæ usus Syndicis pro necessita„ tibus Fratrum, cum omnia sine usu pecuniæ Fratribus necessaria darentur. „ Tanta enim fuit ratio administrandi necessaria Fratribus per amicos, ut ne „ Fratres quidem de pecunia cogitarent. Si quando ad domos, ac castra no„ bilium concionandi causa diverterent Fratres, in tanta veneratione sunt „ habiti, ut ipse Comes, aut Baro suis manibus pelvinus cum aqua Fratribus „ pro abluendis manibus offerret, ipsiusque Domina Conjux suis manibus „ pedes Fratrum lavaret; & antequam ulla ad comedendum fercula pone„ bantur, prius signo campanæ sacelli dato, tota familia comparebat, cibum „ vitæ ab altero Fratrum acceptura. Si qui vero nobilissimi, etiam Episcopi, „ interea ad Castrum amicitiæ causa accederent, semper is honos, mundi „ contemptoribus, & offerebatur, & nolentibus tradebatur. Primum in mensis „ nobilium locum inviti debebant Fratres accipere; ubi non sales facetia „ risu dignæ a seniore Fratrum, sed veteris, vel novi Testamenti, aut pro„ batorum sanctorum Patrum historiæ, tempori, loco, & præsentibus per„ sonis accommodæ in medium adferebatur, quibus sæpe assidentium la„ crymis perfundebantur. Quid multis immoror? tam charum fuit Fratrum „ omnibus contubernium, ut putarent se Angelum Domini recepisse, aut „ comitasse, si Fratrem aliquem hospitio, vel collegissent, vel per viam „ comitassent.

De

De signis, & miraculis multorum Fratrum ante, & post mortem ostensis, eorum sanctimoniam declarantibus.

„ XXIX. Postea quam S. P. Cornelius a Zericzea, cum Sociis Provin- De Miraculis ab iisdem patratis. *MSS. cit.*
„ ciam Scotiæ spatio quindecim annorum fundasset, & pro ipsius funda-
„ mento stabiliendo, scientia Evangelicæ conversationis in cordibus & cor-
„ poribus plurimorum jecisset, suos Fratres per Regnum prædicaturus edo-
„ cuit: ut quorum fides potentium exigeret, manus super infirmos ponerent,
„ quorum plurimi, & tactu manuum, & oratione communi Ecclesiæ præ-
„ missa, cum recitatione Evangelii *In principio erat Verbum*, a Fratribus,
„ & morbis natura incurabilibus sanabantur. Cæci ad lumen oculorum resti-
„ tuebantur. Hæc pia, & sancta cæremonia adeo cum effectu a Discipulis
„ S. P. Cornelii fuit observata, quod eorum Discipuli, non sine fructu
„ eandem cæremoniam posteris continuo transmiserunt. Unde quidam ab
„ Ordinis professione alieni, cum turpis lucri gratia sanctos hos Patres imi-
„ tari satagerent, sanctam illam cæremoniam contaminantes nihil officerunt,
„ & in risum fidelibus habiti sunt. Ob hæc, & hujusmodi dona S. P. Cornelio
„ collata, ipse in suam propriam Provinciam Coloniensem rediens, & in Con-
„ ventu Antuerpiensi moriens, ejus caput parietibus Ecclesiæ insertum erat,
„ ubi cum debita veneratione mansit usque ad annum MDLXVI. quo D. O. M. Hæreticorum flagitia.
„ rebelles hæretici, & Catholici Regis Hispaniarum infideles Ministri ipsum
„ Caput, cum aliis Sanctorum Reliquiis & Imaginibus Ecclesiæ Antuerpiæ,
„ & in plerisque civitatibus, & oppidis inferioris Germaniæ, flammis tradi-
„ derunt, quorum nefandissimorum hominum scelus, gravissimis pœnis, us-
„ que in hodiernum diem justo Dei judicio castigatur. Commune etiam
„ hoc fuit Patribus morituris, ut paucissimi mortem attingerent, nisi prius
„ aut 80. aut certe nonagesimum attigissent: quando passim eis (divina di-
„ spensatione singulari) ante obitum revelatio certa salutis æternæ ostende-
„ batur. Voces Angelorum canentium in navi Ecclesiæ non raro, ante &
„ post mortem eorum audiebantur, revelationes non paucis factæ de Eccle-
„ siæ Catholicæ ex Scotia transmigratione. Hæc & multa majora a sanctis
„ illis Patribus facta sunt.

Nomina præcipuorum Patrum, qui & sanctitate, & miraculis in regimine Provinciæ præfuerunt. Catalogus præcipuorum PP. ejusdem Provinciæ. *MSS. cit.*

„ XXX. P. Robertus Creyth Doctor Sacræ Theologiæ sanctitate clarus RobertusCreyth
„ bis Minister Provinciæ fuit post P. Cornelium cum suo germano F. Joanne
„ Creyth Ministro semel.
„ P. Hieronymus Zyndsay Sacræ Theologiæ doctor, ter Minister Provinciæ Hieron. Zynds.
„ fuit: Ordinem & sanctitate, & doctrina mirabiliter illustravit.
„ P. Joannes Roberti ter Minister electus, quarta vice anno ætatis Joannes Roberti.
„ suæ LXXVIII. ad Capitulum generale profectus, ibi multis lacrymis & pre-
„ cibus sui depositionem petiit, & impetravit.
„ P. Joannes Lytstar senior, & junior, ambo bis Ministri fratres in Domi- Joannes Lystar.
„ no, & in carne charissimi sanctitate, & doctrina multum conspicui.
„ P. Archibaldus Meltrinus, cum suo germano fratre Davide Meltrin. ille Archib. [illegible]
„ Minister ter fuit, hic lectoris officio ad vitam functus est.
„ P. Patritius Ranus ter Minister, & duorum Regum Confessarius exem- Patri. [illegible]
„ plar omnis pœnitentiæ fuit.
„ P. Joannes Boytnoall quater Ministerio functus est, miræ sanctitatis, & Joannes [illegible] noall
„ Angelicæ contemplationis fuit. In regimine mirificus fuit, & dexterrimus.

Andreas Curnius.

P. Andreas Curnius Juris doctor celeberrimus ter Minister exstitit, de quo dicebatur, quod ipsius vita & responsa, plus negotia Regni promovebant, quam omnium Aulicorum, & Consiliariorum ingenia exquisitissima.

Ludovicus Gulielmi.

P. Ludovicus Gulielmi sanctæ austeritatis & abstinentiæ Pater, ob sui sanctimoniam bis ministerio functus est, in quo octuagenarius existens, diem, & locum mortis suæ Fratribus prædixit: inter quos ille unus exstitit, qui hunc Catalogum Patrum Provinciæ Scotiæ, uti ex traditione patrum suorum accepit, conscripsit; nam idem anno Domini MDLIII. præscius suæ mortis Stirlingo Edimburgum proficiscens, vocatis potioribus Provinciæ Patribus, resignatoque eis Provinciæ sigillo, plenus virtutibus & dierum, in festo Immaculatæ Conceptionis B. V. quam unice colebat, diem clausit extremum, maximo sui inter Patres Provinciæ desiderio relicto. Pridie quam moreretur jubet ad se Præfectum, & Burgimagistros vocari, quos admonens, ut in constantia fidei, & obedientia Romanæ Ecclesiæ perstarent: prædixit futurum infra annos paucos, præcipua Regni membra a suo capite Ecclesiæ, & Regni lapsuros.

Robertus Stuoardt.

P. Robertus Stuoardt (de quo supra) Jacobi V. Regis cognatus, bis Minister Provinciæ fuit, sanctæ humilitatis, & austeritatis vir, tunicam laneam interiorem, quam semel induit, nunquam, donec interiret mutavit, indignum asserens, pœnitentiam solemnem agentem debere uti, mutatoriis. Fortis tamen robore, & spiritu fortior, vixit usque ad annum ætatis suæ 80. Is moriens in Conventu sancti Andreæ, & mortis suæ diem prædicens, calamitatem Regni in januis esse, etiam prædixit: Lætus in domino moritur. *

* Hunc in Conventu Toletano S. Joannis mortuum, & tumulatum nescio num vere Waddingus scribat. Wadd. ad ann. 1532. n. XIII.

Joannes Patricius.

P. Joannes Patricii bis ministerio functus, eximiæ sanctitatis, & experientiæ Pater Jubilatus in Ordine, & Sacerdotio, meruit pro Confessione nominis Christi, & sacræ Religionis, sacrum exilium ex Scotia cum 80. Patribus Sacerdotibus pati; qui omnes anno MDLIX. a rebellibus, & hæreticis Regno disturbati, in Provincia inferioris Germaniæ cum summa charitate a P. Francisco Immomellano P. Ministro recepti, & a Reverendissimo P. Francisco Zamorra tunc Generali Ministro, Provinciæ anno Domini MDLXIII. incorporati fuere, inter quos duo erant Guardiani vita, & doctrina celebres: alter P. Robertus Riccardi Lovanii receptus anno MDLX. Kal. Septembris diem mortis prædicens, ac coram Patribus Conventus, qui aderant calamitatem in Provincia inferioris Germaniæ ex professo pronuncians: ipso die Nativitatis B. Mariæ ex hac vita migravit.

Franciscus Immomellanus Prov. German.

Robertus Riccardi.

Thomas Motto.

Alter Pater Guardianus Thomas *Motto* nomine, Pedagogus juvenum Provinciæ inferioris Germaniæ continuo extitit, donec anno MDLXXIX. provincia pene a rebellibus, & hæreticis fuit extincta, quo anno cum quibusdam aliis in Provinciam Franciæ Parisiensis profectus est, ubi in Rotomagi Conventu Fratrum adhuc Dei beneficio vivit *, a quo plura accepit fide digna, qui hanc historiam texuit.

* De illis temporibus quibus Hayus scribebat, intellige.

Alexander Arburchell.

P. Alexander Arbuchell pius, & fidelis Provinciæ Minister, quo ministerio ter functus est. Is cum esset in omnibus liberalibus scientiis apprime eruditus, neque parem in Regno in tribus linguis latina, græca, & hebraica haberet, plurima certamina cum hæreticis, & hæresiarchis habuit: in quibus victor semper evasit. Dolore calculi ad mortem afflictus, expulsusque ex sua Religione in patria, & in familia cujusdam catholici Episcopi diem clausit extremum anno MDLXII. De aliis Patribus, & Fratribus differere, eorumque pietatem admirabilem, doctrinam eximiam cum humilitate,

„ tate, & vitæ austeritate singulari conjuncta, per singula recensere mihi dies „ deficeret. Itaque Provincia Scotiæ in observantia regularis vitæ per Di- „ scipulos D. Bernardini stabilita duravit continuo, ab anno Domini „ MCCCCXXXVI. usque ad annum Domini MDLIX. hoc est a Generalatu „ P. Antonii de Rusconibus electi in Generalem Paduæ anno MCCCCXXXV. * „ usque ad Generalatum P. Francisci Zamorensis electi in Capitulo Gene- „ rali Aquilano anno, ni fallor, MDLIX. Provinciæ sigillum impresserat sanctum „ Andream, & sanctum Franciscum. Conventuumque sigilla sanctum Fran- „ ciscum, & patronum oppidi, aut Civitatis, ubi Conventus erant erecti pro „ tempore. Si quis causas eversionis fidei, & Religionis Catholicæ ex Scotia „ differere velit, habet de origine, moribus, & rebus gestis Scotorum libros „ decem, Joanne Leslæo Episcopo Rossensi authore, Romæ ad Grego- „ rium XIII. dedicatos, & impressos anno Domini MDLXXVIII. ubi libro de- „ cimo pag. 465. causas ruinæ fidei ostendit: hoc tamen de duobus, vel „ tribus Patribus, qui a fide destructa Religione (defecerant) dixerim. „ Cum a fundatæ Provinciæ exordio, nec unus quidem, vel suspectus in „ fide, vel hæreticus unquam fuerit, subversa Religione, & Provincia, hære- „ ticorum & rebellium injuria, duo, aut tres erunt ad summum Patres Obs. „ concionatores, & Guardiani, qui sub spe prædicandi verbum Dei, & „ audiendi confessiones in castris nobilium hæserunt, idque in habitu sæcula- „ ri, qui quotidiana consuetudine cum hæreticis, & blanditiis mundi allecti, „ & ipsi tandem hæreticis rebellibus subscripserunt. Reliqui omnes usque ad „ 140. Patres Sacerdotes in Germaniam inferiorem, vel in Franciam ad suam „ Religionem profecti sunt, anno MDLIX. in quibus Provinciis superstites „ quidam, manent usque in hodiernum diem XXVIII. Januarii anni MDLXXXVI.

* *Corrige* MCDXLIII.

„ Hæc sunt, Reverendissime Pater, de Provinciæ Scotiæ origine progres- „ su, & fine, quæ partim fida relatione a Patribus accepi, partim experientia „ oculata didici, partim ex scripto præfati Patris Thomæ Mottro collegi, quæ „ omnium limata, & trutinata a Vestra Reverendissima Paternitate velim „ antequam in lucem prodeant. Hæc de Scotiæ Provincia Joannes Hayus.

XXXI. Facile autem lupis Anglicanis, Scotisque disperdere fidelem gregem potuit contingere, sublato Romano Pastore: nam Paulus IV. cujus famam adversus iniquos obtrectatores supra vindicavimus, quia Minorum Ordinem multis rebus decoravit, auxitque, & nostrorum virorum opera maximis in rebus Ecclesiæ, ut jam narravimus, plurimum usus est, hoc anno mortalem carnem exuit, de cujus morte hæc acta consistorialia referunt: *Romæ die veneris* XVIII. *Augusti* MDLIX. *felicis recordationis Paulus Papa IV. quadam ægritudine detentus, sicut Domino placuit, rebus fuit humanis exemptus hora* XXI. *vel circa*. His consentit Panvinius inquiens: *Decessit Paulus* IV. *Kal. Septembris hora* XXI. *an.* MDLIX. *Pontificatus an.* IV. *supra mensem secundum, & diem* XVII. *Cadaver Canonicis sancti Petri feretrum sustulentibus, in Basilicam Vaticanam tenui pompa delatum est, & lateritio tumulo sepultum*. *Vacavit tunc sedes menses quatuor, & dies septem, post quos* sequuntur acta consistorialia, *conclavi de more confecto, die lunæ* XXV. *mensis Decembris* MDLIX. *a nativitate Domini, hora septima noctis vel circa, fuit a RR.DD. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus electus, & assumptus in summum Pontificem Reverendissimus Dominus Joannes Angelus tituli sanctæ Priscæ Presbyter Cardinalis de Mediceis nuncupatus, qui nuncupari voluit Pius IV. & die martis sequentis cum decantationibus solitis fuit deductus ad Basilicam sancti Petri, & deinde solitis cæremoniis, solemnitatibus ibidem peractis, reductus ad Cameras Pontificales, parte Reverendissimorum Cardinalium illum comitante, aliis*

Paulus IV. fatis cedit.

Minorum opera Pontifex non semel usus.

Acta Consistor. MSS. Vatic.

Panv. in vita Paul. IV.

Act. Consist. cit.

aliis vero, habita licentia a Sanctitate Sua, in porticu dictæ Basilicæ ad domus suas revertentibus. Die vero Epiphaniæ D.N.J.C. debitis præcedentibus cæremoniis, solemnitatibus, & paramentis, ad quodquam theatrum super scalas Basilicæ sancti Petri paratum adductus, ibidem fuit triplici diademate coronatus.

B. Salvatoris de Horta reassumitur, & prossequitur vitæ narratio.

Acta SS. Tom. 2. mensis Martii die XVIII. *Wadding. ad an. 1348. XIV. 1479. XXVI. 1540. XXIV.* *Artur. ad 18. Mart.* *Gonz. in Provin. Sardiniæ Con. 2.*

XXXII. Quamvis beati Salvatoris *ab Horta* ob diuturnum loci incolatum, ita ab Arturo etiam cognominati (quidquid PP. Henschenius, & Papebrochius in vita hujus Servi Dei minus vere affirment, scilicet Arturum temere credidisse, ideo Salvatorem *ab Horta* nuncupatum, quod Hortæ natus esset). Quamvis, inquam, ejus vitæ initium, ad suum annum Waddingus describens, reliqua ad ejusdem obitus annum commodius polliceatur referre; cum tamen, Gonzaga, & Dima Serpio testibus, hoc anno Dei Servus magis, magisque, vere thaumaturgus, suis corruscaverit prodigiis, propterea illius actorum narrationem hic prosequi ordo chronologicus postulare visus est. Et primum cum Waddingum latuisse deprehendamus plenam tyrocinii beati Salvatoris historiam, quam ipse ex uno Serpio ab eo dumtaxat cum Baretio, citato desumserat; placet proinde eamdem iterum ab initio texere, prout in Analectis Vincentii Domenecii & Processibus pro ejus canonizatione confectis luculentius differtis verbis narratur, quæ est hujusmodi. „ Beatus Pater frater Salvator de Horta origine Catalanus fuit, ejusque Parentes opulenti agricolæ, inquilini Parrochiæ de Brunnola diœcesis Gerundensis, & possessores cujusdam turris, seu prædii dicti *Masdavall*, quod hodie destructum desolatumque visitur supra Colliculum, totumque in sylvam abiit. Hi Domini nostri Jesu Christi famuli ex dispositione divina, in extremam paupertatem, gravesque inciderunt infirmitates, ad exemplum justi Job probandi. Quæ calamitas necessitatem eis attulit, curationis ergo sese abjiciendi ad Hospitale sanctæ Columbæ Farnezie; ubi a suis morbis recreati, ita se probaverunt Balivio juratisque illius loci, ut eos rogarent, isthic remanere, & suscipere curam Hospitalis, ac pauperum eo divertentium. Quam conditionem, cogente paupertate, alacres susceperunt, ad magni Abrahami similitudinem in eo se exercentes munere, caritate tanta, quantam visus est probasse Deus, largiens iis fructum benedictionis, beatum, inquam, hunc Salvatorem, quem Christiane solliciteque educarunt. Habet de eo traditio loci, quod circa sextum suæ ætatis annum, Davidis instar, gregem pascens, cum eum vellet adaquare, in ipsum rivuli alveum prolapsus sit, impetuque decurrentis ad volvendum proximum molendinum aquæ, ad ipsum ejus canalem provolutus. Per quem sub molendini rotam trahendum existimavere, qui eminus labentem viderant; sed accurrentes, aquas plaudentem palmis, iisque innoxie illudentem invenerunt, eduxeruntque, nihil dubii, quin esset miraculo conservatus. Adultior, cum quadam sororcula sua Barcinonem adductus est, & ambo in Magistri cujusdam obsequio constituti. Istic Soror, *Blasia* nomine, Viro cuidam honesto nupsit, Magistro Antonio Traver dicto, vendenti æneam, ferreamque suppellectilem in foro, quod Catalani *del Biat* cognominant. Fuit autem, ut ex Processu habetur, honestæ vitæ, ac famæ mulier, vixitque, ac mortua est improlis.

B. Salvatoris Parentes ex commoda fortuna.

Ad Hospitale redacti.

Ipse ab aquis miraculo ereptur.

Barcinonem cum Sorore ducitur.

Ubi Minoritis dat nomen.

„ XXXIII. Salvator autem Sutoriæ admotus arti, postquam suum perdidicit opificium, Deo inspirante, petiit obtinuitque Ordinis Seraphici habitum, in laicum Fratrem admissus, propter donum raræ simplicitatis, quæ futuræ sanctitatis magnam omnibus spem faciebat. Et hæc neutiquam vana apparuit, etiam tyrocinii tempore, quando, ipso in templo orante, cun-

„ cta in culina obserrata parata reperta sunt ad opiparum præter morem
„ prandium, cujus præ orationis fervore oblitus Salvator fuerat: eidem in-
„ super instruendo nequaquam idoneus, utpote ministerii illius parum peri-
„ tus, etiam cum consuetæ dapes apparandæ forent.

XXXIV. Rem ita contigisse citatus Serpius narrat „ Aderat Circumcisio- *Prandii solemnis parandi inter orã- dum oblitus.*
„ nis dies Dominicæ festum: unde huic Conventui nomen inditum, quod
„ proinde magna ibidem solet solemnitate celebrari, quam munificentia sua
„ augere volens Regni Cancellarius, Vir admodum pius religiosusque, ver-
„ veces aliquot aliaque cibaria ad Fratres misit, jubens ea apparari in pran-
„ dium, quod una cum ipsis sumturus esset in comitatu multarum primæ
„ dignitatis & nobilitatis personarum. Mandavit igitur Guardianus Coco
„ quæ facienda erant; hic autem media in nocte gravissima se febri teneri
„ sentiens, neque exequendo muneri suo idoneum, advocato ad se Salvato-
„ ri claves tradidit: *Vade, inquiens sibi, ad patrem Guardianum, eique si-*
„ *gnifica, me graviter ægrotantem hasce claves mittere, ut prandii Fratribus*
„ *Dominisque venturis instruendi curam alteri alicui committat.* Accepto
„ mandato, abiit ad Templum Frater nocturnæ interventurus psalmodiæ, to-
„ tamque eam noctem in oratione perseverans, circa auroram, præmissa cor-
„ poris verberatione, consueta Confessionis & Communionis usurpavit Sa-
„ cramenta, nec verbum ullum Guardiano dixit, propter continuatæ oratio-
„ nis fervorem, penitus oblitus quid sibi fuisset imperatum.

„ XXXV. Interim appropinquabat prandii tempus, & solicitus Guar-
„ dianus, ut ordine omnia, riteque agerentur, ad culinam accessit; eam-
„ que etiamnum clausam reperiens, coquum ad se imperat accersiri: qui per
„ Fratrem ad se missum, cum excusaret morbum, ideoque transmissam ab
„ se claves per fratrem Salvatorem nocte media fuisse renuntiaret; justa, ut
„ sibi videbatur, indignatione commotus, intelligensque ex iis, quos quæ-
„ rendi Salvatoris causa miserat, ipsum in Ecclesia solis divinis rebus inten- *A Præfecto increpatur.*
„ tum quietissime orare, recta eo se contulit, & multis eum conviciis onerans
„ fatuum appellavit: & pro injuria sibi, ac talibus Dominis facta procul
„ amandandum minatus, claves illi e manibus confestim eripit, & culinam
„ aperit, nihil minus expectans, quam ut omnia recte apparata eo in loco
„ inveniret, quo testabantur omnes, neminem ingressum tota illa nocte die-
„ que fuisse; ac ne ipsum quidem patentem conspectum ab ullo. Atque hoc *Angelorum ope sunt omnia parata.*
„ primum est signum, quod ejus causa Deum operatum esse cognoscere po-
„ tuimus, Angelorum, aut alio ignoto nobis ministerio usum ad supplendum
„ famuli sui, devotissimis præcibus intenti, defectum.

„ XXXVI. Tyrocinii autem anno expleto, & votis nuncupatis, in Reli- *Solemnem emisit professionem, & janitor constitutus, erga pauperes caritate flagrat.*
„ gionem insertus, ad alia virtutum exercitia, magnam adjunxit erga paupe-
„ res caritatem: quare in officio janitoris constitutus, quam largissimas pote-
„ rat in eos eleemosynas distribuebat. Quod animadvertens Guardianus,
„ metuensque ne totam pœnum evacuaret, occludi officinas jussit, ipsique
„ ingrediendi eas potestates ademit. Itaque aliunde conabatur pauperum
„ prospicere indigentiæ, ad quod magna ei suppetebat facultas: cum enim
„ cunctis esset exemplo vitæ suæ innocentissimæ amabilis, plenos panum ca-
„ nistros ad eum submittebant amici & homines pii; unde factum est, ut ita
„ onustum videns Guardianus, ad pauperes procedere, ei diceret: *Conside-*
„ *ra Frater, quod nos quoque pauperes sumus, & prius conveniat domesticis,*
„ *quam extraneis providere.* At ille: *non ideo, Pater, mihi datur, ut eis qui*
„ *habent, donem: sed pauperibus, qui non habent: jam Deus curam Fratrum*
„ *gerit, neque unquam vidi fame mortuos.*

XXXVII.

Aqua ferventi perfusus non læditur.

„ XXXVII. Mansuetudinis singularis hoc exemplum esto. Assidebat aliquando foco Salvator, quem ut arderet luculentius congestis titionibus excitans coquus, caldariam aqua bulliente plenam super assidentis evertit pedes: qui nihil commotus, modesto cum risu dixit: *Nunc, Frater, iterum laborandum tibi erit ut novam fervere facias: cur non agis attentius?* Qui autem præsentes aderant accurrerunt, visuri, quam graviter eum adussisset aqua. Quibus ipse respondit: *nihil mali accidit: imo quia multum est, quod pedes non lavi, commodum fuit eos, vel sic ablui: Deus caritatem remuneretur.* Evidentioribus porro curationum miraculis Servum suum honoravit Deus. Mulier quædam ex puerperio contracta ipsis octo annis loco movere se non potuerat, cum eleemosynas colligens Salvator, domum ejus transiit: qui ut ipsam curare intro vocatus: *Confitere*, inquit, *filia, ante omnia, tum revertar ego, & confide in Deo, quod ipse te curabit.* Eodem die accersito Confessario, expiata mulier, Eucharistiæ Sacramentum sumsit: moxque viderunt omnes admonitum a nemine Salvatorem in cubiculum ingredi, qui & dixit: *Filia, quia te commendasti Deo, ipse te sanet ab infirmitate hac*: & crucis signum formavit super infirmam: quæ continuo exurrexit e lecto, domoque exuit, Deo pro collata per sui Servi meritum sanitate, gratias habitura. Ad eumdem aliquando adductus est homo, cui pugionem pectori infixum eximi vetabant Medici, ne priusquam sua esset peccata confessus mori eum contingeret: eximit tamen eum manu Salvator, periculoque exemptum dimisit, & ipsum vulnus brevi curatum est.

Curationum gratia claret.

Fratribus prospicit de pane.

„ XXXVIII. Guardianum aliquando suum, cum panis Fratribus deesset, subtristem intuitus, dixit Salvator: *Pater modicam fidem habes: confide Deo: mox enim sufficientissime nobis, quod deest, affertur.* Dixerat, & ecce pulsatur ad ostium, quo digressus Sanctus redivit, & Guardianum advocavit, ut videret quatuor canistros optimo pane plenos. Cui Salvator: *Viden, Pater, quo modo nobis provideat Deus?* Unde autem allatus hic panis esset sciri nunquam potuit: nemo enim comparuit unquam, qui canistros reposceret. Sed & prophetia claruit: *recordor enim* (inquit F. Dimas-Serpi) *quod Pater meus aliquando me ad eum duxerit, dixeritque: ora Deum Pater, ut Puerum hunc servum suum efficiat.* Ille autem mihi benedicens, Patri meo dixit: *Fac ut studeat Puer iste, cave ne a studiis eum abstineas*; & vere audita rethorica, dimiseram studia litterarum, nec enim Calari Philosophica, aut Theologica docebantur: sed Salvatoris consilio obsequens pater meus, Valentiam me ablegavit, ubi studiorum absoluto cursu, habitum Religionis Seraphicæ indui, & deinde Sardiniæ Provincialis factus, operam dedi, ut mirabilia ipsius opera proferrentur in lucem; & nunc in Hispaniam ex Apostolica jussione Commissarius veni, intendens processui pro illius canonizatione formando, quem hæc omnia credo tunc prævidisse.

Futura præsoscit.

Dertusam migrat.

„ XXXIX. Interim Salvator a suo Provinciali Ministro ductus est ad Conventum sanctæ Mariæ de Jesu in Civitate Dertusana, vulgo *Tortosa* (ad Iberum Amnem, in extrema pene versus Valentinum Regnum Catalonia) in quo Fratres Excalceati morabantur. Hic prosequi Beatus cœpit eam, quam ceperat in tyrocinio, & deinde constantissime semper tenuit vivendi formam; quotidiano ipse se flagello castigans, & post peccatorum confessionem Dominici Corporis Sacramento reficiens: quæ causa fuit ut a tota mox Civitate haberetur Sanctus; & Beatum se crederet quicumque, vel semel posset vestimenta ejus exosculari. Accidit ibi, ut nobilis quidam filio-

„ filiolum habens tanta calculosæ concretionis mole gravatum, ut quoties
„ mittenda urina foret, pene mortuus collaberetur in terram, in vanum re-
„ media tentaverit omnia: qui cum die quodam beatum Salvatorem conspi-
„ catus esset per suos hortos transeuntem, eleemosynæ querendæ gratia, ad
„ illius se abjecit pedes, atque ut filioli sui misertus, præces pro eo ad Deum
„ funderet, obtestatus est. Movit lacrymabilis species supplicantis tenerum
„ ad ejusmodi affectus animum Salvatoris, & continuo manum imposuit ca-
„ piti pueri infirmi, oculisque in cœlum defixis, salutationem angelicam di-
„ xit, atque improviso abiit. Vespere autem facto, cum consueta medica-
„ menta filiolo exhibituri parentes pannis eum suis nudassent, sanum incolu-
„ memque reperunt: nec ullam deinceps, vel urinæ difficultatem, vel cal-
„ culi molestiam passus est infans: quod miraculo manifesto nobilis ille adscri-
„ bens per totam mox Civitatem vulgavit.

A calculis sanat infantem.

„ XL. Quadam die ad corrogandas eleemosynas dimisso Salvatori
„ Guardianus mulum junxerat, portaturum quidquid fidelium liberalitas
„ contribuisset: hic autem liberum nactus campum, curriculo se in fugam
„ dedit versus Conventum, frustra insequente eum socio Salvatori, ac reti-
„ nere conato. Qui videns, nihil ad se proficì, retro conversus inclamavit au-
„ xilium Salvatoris; hic vero genua in terram fixit, eodemque momento
„ temporis stetit mulus, seque apprehendendum præbuit Fratri: cui jam
„ propius facto subridens Salvator, *qualem*, inquit, *Fratribus non ridendi*
„ *materias dedisset hic mulus, si absque nobis revertisset domum*? Bilem inno-
„ cuum istud verbum socio movit, sic ut duriora quædam regereret: ad quæ
„ ille mansueta, ut solebat, voce: *Ignosce*, inquit, *Frater: nam istæc omnis*
„ *mea culpa fuit: nunquid enim non sum insensatior ipse quam si jumentum*
„ *forem, qui mulo ratione non utenti credidi? verum ex hoc metum pone, &*
„ *liberum illum ambulare permitte, certus quod non diffugiet amplius*: quod
„ nec fecit. Ita pervenerunt ad locum cui *Galera* nomen, Trans Iberum Tor-
„ tosa distans miliaribus tribus, ubi infantula erat diu quartanis afflictata fe-
„ bribus; ab eisque fuit liberata, statim ac Beatus, injecto circum ejus col-
„ lum Rosario, *Ave Maria* recitavit.

Fugienté mulum precibus sistit.

Et infantulam a quartana liberat.

„ XLI. Eodem ex Conventu tam celebris miraculorum ejus fama toto se
„ Regno diffudit, ut confluentium ad ipsum undique mortalium pertæsi fre-
„ quentiam boni illi Fratres, Provincialem rogarint, ut quieti ipsorum con-
„ sulens, alio abduceret Salvatorem. Audivit supplicantes Minister; & ne quis
„ consilii sui rumor ad illius Civitatis incolas permaneret, secreto abduxit
„ Beatum ad alium Conventum a Virgine Hortensi cognominatum, asperri-
„ mis in Montibus * Horta duobus passuum millibus distantem situm, ubi
„ religiosissimæ conversationis Fratres perpetuo residebant (ut constat ex
„ Chronicis) & Salvator asperam jejuniis, flagellis, orationibus vitam du-
„ cens, a sua ipse luce, seu potius a Deo virtutem ipsius latere nolente, pro-
„ ditus est: brevique affuerunt prædictæ Hortæ Consules, supplicantes, ut
„ Deo vellet locum istum suas per preces commendare. Quibus Salvator
„ divina inspiratione admonitus, dixit, viderent ut domus satis ampla mul-
„ tis lectis instrueretur, magnaque necessariarum ad vitam rerum, tritici,
„ avenæ, olei, vitulinæ, ac vervecinæ carnis copia in promptu esset: futu-
„ rum enim, ut isto in loco Divina Omnipotentia magnifice ipsam se exhibe-
„ ret, & suarum miserans creaturarum Matris suæ honorem gloriosissime ma-
„ nifestaret.

Hortam secreto abducitur.

* *Quinque, aut sex milliaribus supra Tortosam ad Borream.*

Consules de futura populi confluétia monet.

„ XLII. Abierunt illi his auditis, variæ cogitationis fluctuatione discor-
„ des: quidam enim fidem adhibendam verbis ejus opinabantur, alii vero

Negligentes arguit.

„ absolute negabant eorum sensum se posse capere: omnes denique ne- „ glectim habuere, quæ audiverant. Itaque eleemosynæ causa versus Oppi- „ dum postea egressus Salvator, iisdem juxta urbem obviam sibi venientibus „ dixit: *Vos quidem mihi fidem habere noluistis, & vobis dico, futurum, ut* „ *veram fuisse prædictionem paucos intra dies videatis*. Quibus transactis, in- „ gens duorum circiter millium apparuit multitudo. Gibbosi, contracti, pa- „ ralytici, cæci, surdi, muti, febricitantes, hydropici, herniosi, quorum „ omnium vox una erat quærentium, ubi Homo ille sanctus commoraretur, „ qui tanta Tortosæ operabatur miracula? Cumque eis monstratum esset san- „ ctissimæ Cœlorum Reginæ Cœnobium, rectum eo iter tenuerunt, petie- „ runtque in suis malis ab eo remedium obtinere. Jussit ille ut Sacramenta „ Confessionis, & S.Communionis reciperent omnes, & sua denique benedi- „ ctione, *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, impertitus dimi- „ sit: divina in eo continuo operante virtute, atque ab omnibus quot quot „ tenebantur infirmitatibus liberos faciente.

Ingens adest curata multitudo.

„ XLIII. Fuit inter illos nihilominus paralyticus quidam communis gra- „ tiæ & lætitiæ expers: quem cum jumento suo impositum socii avehere pa- „ rarent in comitatu cæterorum, prodiit foras Vir beatus, inspecturus illam „ hominum multitudinem maximam, eosque admonuit, ut ne oblivisceren- „ tur debitas Deo gratiarum referre actiones pro beneficiis, per intercessio- „ nem beatæ Virginis Mariæ impetratis. Ad quem paralyticus: *Ego vero*, „ inquit, *Pater, cur non æque, ac cæteri sanatus sum? Quia*, respondit „ Beatus, *confessionem tibi præscriptam neglexisti, nec ea qua ceteri fide* „ *huc advectus es*. Tum paralyticus; *pænitet*, inquit, *offensi Numinis, fir-* „ *miterque propono peccata confiteri*: at Beatus, *eja ergo surge, atque de-* „ *scende ex equo, & ad Confessarium abi propere, dein gloriosæ Dominæ* „ *gratias habe, quod optatam tibi restituat sanitatem*. Eodemque momen- „ to sanus prompte præstitit quantum fuerat imperatum. Ex hinc cum illa „ sanatorum multitudo factam in se virtutem ubique prædicaret, & alii alios „ continua beneficiorum receptorum experientia traherent ad Beatum, mul- „ tis annis duravit ille confluxus hominum undique advenientium, ut nullus „ non dies esset, quo non aliquot hominum millia concurrerent; atque in „ hebdomada sanctiore ad quatuor millia excresceret numerus: quinimo in „ festo Annuntiatæ Virginis ad sex omnino millia confluxere; adeo ut, cum „ turbas hospitia publica non caperent, sub arboribus tentoriisque sparsim „ toto monte locatis pernoctandum cunctis fuerit, ut educti in campum mi- „ lites solent.

Præter unum Paralyticum.

Quem tamen peccati pœnitet.

„ XLIV. Atque in hoc potentiam suam simul & misericordiam Deus exer- „ cuit: siquidem tanta cum esset quotidie multitudo, necessario victu, ne- „ minem destitui contigit, sed undique ex toto regno, & vicinis maxime „ regionibus venalia afferebantur cujusvis generis edulia. Dignum autem „ imprimis visum est, quod in processibus quoque notaretur, videlicet ho- „ mini cuidam, qui vervecis unius caput regali vendiderat, post acrem ava- „ ritiæ & crudelitatis reprehensionem, prædictum ab eo esse futurum, ut ne- „ mo ex familia ejus conquisitis ab eo bonis frueretur: itaque accidit, familia „ ipsius simul cum re familiari intra breve tempus penitus evanescente. Vi- „ dentes igitur prædicti Consules, veram fuisse beati Salvatoris prædictio- „ nem, mandarunt, ut multæ necessariæ merces versus Monasterium depor- „ tarentur; affirmaruntque deinceps, præter ea, quæ ultro exciti undique „ eo ferrent propolæ eodem missas fuisse, quotidie non pauciores, quam „ centum vecturas tritici in panes laborati: adeo ut non solum iis, quæ ser-

Multitudini victus non deest.

vili

„ vili operi addicuntur diebus, sed Dominicis quoque, ac festis, ipsoque „ die Paschæ laborandum fuerit circa furnos pistoribus, ne cibus deficeret „ multitudini.

XLV. Ita ergo erumpente hoc anno per universas Hispaniarum regiones fama beati Salvatoris, magis magisque corruscare miraculis cœpit, ex quibus unum vel alterum hic ex ejusdem Beatificationis processibus, ut Hortani Seniores testantur, adnotare non piget. „ Cum autem (ita ex iisdem processibus apud laudatos auctores legitur) confluentium multitudo ad Cœ„ nobiolum fere innumera esset, inter eos parentes cujusdam puellæ Beatri„ cis nomine, quæ ex visceribus maternis monstrositatem contraxerat (in„ cedens enim, caput suum cum omnium admiratione & commiseratione ver„ sus dorsum suum flectebat) inter cæteros accessere præcantes, ut eam a „ monstrositate hujusmodi liberaret: quod & obtinuerunt: nam tanti viri „ meritis puella a deformitate præfata libera mirabiliter evasit. Etiam cui„ dam filio Alphonsi a Mena Bætici, muto & surdo a nativitate, loquela & „ auditus restituta fuere. Jacobus Pallares hujus Sancti intercessione amissum „ visum recuperavit, & quatuor vel quinque homines a paralysi liberati exti„ terunt. De quibus aliisque cum semel iterumque ad Sixtum V. retulisset „ Illustrissimus, & Reverendissimus Franciscus Gonzaga Episcopus Mantua„ nus, ratam probatamque habuit eam informationem Pontifex per Breve, „ quod incipit: *Cum sicut nobis nuper exposuisti* &c. *Datum Romæ apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die* III. *Septembris anno* MDLXXXVI. „ *Pontificatus anno* II.

Hoc anno præcipue miraculorum copia erumpit.

Puellam a monstrositate liberat.

„ XLVI. Adolescentulus brachio, latere & crure dextris paralyticus ad „ Beatum Salvatorem deportatus fuit, qui habita peccatorum, ut jussus erat, „ confessione, sacraque Eucharistia suscepta, illius benedictione signatus, „ manusque, & Rosarii impositione dignatus, sanus extemplo assurrexit, „ Deoque, & beatissimæ ejus matri gratias dicens abiit. Michael Salinas, „ ex Oppido, quod in Aragonia situm *Carignena* dicitur, contractus genua, „ sola Beati benedictione opus habuit, ut furcillis abjectis, firmis gressibus „ sanus abiret. Joannes Penar de Aranda, ex eodem oriundus Oppido, ad se„ xtum annum paralyticus, mensibus omnino quindecim ita jacuerat lecto „ affixus, ut ex eo levari nunquam potuerit: hic intra lecticam deportari se „ voluit ad Ecclesiam sanctæ Mariæ de Horta, confectisque ea ratione supra „ centum quinquaginta milliariis, ante beati Salvatoris pedes extitit se, pec„ cataque confessus, & Christi refectus corpore, post illius benedictionem „ surrexit in pedes, incolumitate recepta, lætus.

Sanat Paralyticum.

Contractum.

Paralyticum alium.

„ XLVII. Petrus Ales, ex Oppido, Pauls filiolam Magdalenam nomine, „ quam huic luci cæcam sua uxor pepererat, ante biennium eodem attulit cir„ ca natalitia Christi Domini festa, cui ut Salvator benedixit, sinistrum ocu„ lum aperuit infantula. Ita domum tunc quidem læti satis dimidiato quam„ vis beneficio reversi sunt: sed Martio subsequente, ad Beatum reverterunt, „ rogantes atque obsecrantes, ut suum vellet implere beneficium, & alterius „ quoque usum oculi filiolæ impetrare. Audivit ille, manumque oculo te„ nebricoso imponens, hunc quoque videndæ lucis compotem fecit, puel„ lamque visus integri facultate donavit. Barbara Cabelli ex oppido Alca„ gnis, uno brachio paralytica, facta peccatorum suorum de mandato beati „ Salvatoris confessione, sana atque hilaris ab eo recessit. Martino de Giara, „ ex oppido Luizio diœcesis Pampilonensis in Cantabria, alterius oculi usum „ cœcitas, & brachii motum paralysis abstulerat; utrumque reddidit petita „ susceptaque devote beati Salvatoris benedictio: quod eadem paralyticæ mu-

Cæcam puellam.

Alias duas Paralyticas.

,, mulieri ex Navarreo Regno præstitit, receptæ sanitatis signum post se re-
,, linquenti exillares furculas, quibus gressum moliens corpus sustinebat. Sic
,, etiam ab hernia gravi curatus est puer Valentia Hortam deportatus. Simile
,, malum patiebatur quidam ex oppido Monzonio in Agronia vir magnæ di-
,, gnitatis Dominus *Excalara* dictus; cui a Beato benedici, & rupturam soli-
,, dari idem fecit.

Herniosum.

Muti plures loquuntur, & casus futurus prædicitur.

,, XLVIII. Fuit cum ultra duo hominum millia implessent montem, in
,, quo Monasterium, ubi tunc beati Salvatoris domicilium existebat: qui
,, omnes jurati confirmarunt, suis se vidisse oculis, quomodo vir mutus a na-
,, tivitate coram Beato consistens ab eodem ad compassionem moto jussus
,, fuerit *Ave Maria* recitare; qui cum nec prima, nec secunda vice ad
,, imperantis vocem linguam resolvere posset in verba, tertia demum vice
,, ori ejus Beatus digitos suos inseruit, apprehensaque ejus lingua, dixit: *In*
,, *nomine Patris, Filii & Spiritus sancti, dic Ave Maria*; & continuo respon-
,, dit mutus, *Ave Maria*, & reliquam ex ordine Angelicam salutationem
,, percurrit, una cum Patre, atque exinde libera loquendi facultate præditus
,, perseveravit. Plurima eo die miracula alia beatus Salvatori perpetravit,
,, quorum copia fecit, ut eorum memoria non fuerit scripto conservata.

,, XLIX. Quidam Jacobus *Amargos* dictus, beato Salvatori commendans
,, fratris sui vitam, cui proscriptorum aliqui ipsius inimici haud obscure inte-
,, ritum moliebantur; & Sanctus *Sclopos quidem*, inquit, *suos in illum exo-*
,, *nerabunt, nullum tamen vulnus inferent, beata Virgine, cui est perquam*
,, *devotus, fratrem tuum protegente*. Itaque evenit paulo post, cum loco op-
,, portuno deprehensus, plumbea glande est ab inimicis petitus; sed quæ so-
,, las vestes transiit, innoxia corpori. Sinistro brachio paralyticus puer bene-
,, dictione Beati sanitatem accepit: eadem cœcus quidam visum obtinuit:
,, alia toto corpore resoluta puellula, hac quoque ratione toto corpore persa-
,, nata in pedes se levavit. Erat viginti annorum juvenis, & hic a nativitate
,, sua mutus, cui ad pedes suos prostrato imperavit Sanctus, ut *Ave Maria*
,, recitaret, & deinceps perfecte locuturum dimisit. Reptabat per terram
,, manibus & pedibus vetula mulier: cui postquam bene precari Beatus cœ-
,, pit; erexit illa se coram eo, & reliquit fulcimina, quibus nixa sese loco
,, movebat.

Reptantem erigit Mulierem.

Dat iterum mutis loquelam.

,, L. Alia annorum quadraginta quinque, pridem amissa loquendi fa-
,, cultate, mœrebat: pro qua deprecantibus respondit Sanctus: *Peccavit ipsa*
,, *peccatum grande, ipsoque quo id commisit die privata linguæ suæ usu, ne-*
,, *queeum recipiet prius, quam suum fassa delictum fuerit*. Instantibus porro
,, illis ut commissi facinoris confessionem ipse ab ea exprimeret: *In nomine*,
,, inquit, *Patris & Filii & Spiritus sancti, eja inquit, edicito nobis, verum-*
,, *ne sit quod grave quoddam scelus admiseris? Verum*, respondit illa. *Ergo*
,, *coram omnibus istud fatere*, ait Sanctus: tum illa: *nimia temporalium bo-*
,, *norum cupidini stimulata, colaphum patri meo impegi*. Mox Sanctus lo-
,, quelam ei totam restituit, jussamque sacramentalem facinoris sui a Presby-
,, tero absolutionem petere, suoque patri supplicem illatæ injuriæ postulare
,, veniam, a se dimisit perfecte sanam, duplex in una muliere eodem tempo-
,, re miraculum operatus. Vidit aliquando puerum Salvator annorum quin-
,, decim, manibus genibusque reptantem, eique commiserando precatus
,, bene, per manus arreptum in pedes sustulit, aitque, *vade, & beatissimæ*
,, *Virgini gratias age, quæ tanto te malo liberavit*.

Sanat reptantem puerum.

Aliis mutis loquelam largitur.

,, LI. Alias adducti ad eum pueri fuerunt quatuor ab ipsa nativitatis hora
,, surdi ac muti: jussit Sanctus, ut *Ave Maria* dicerent: verum illi absque
ser-

„ sermone manserunt. Iterum igitur, sed consueta sanctissimæ Trinitatis per
„ Crucis signum invocatione præmissa, nunc, inquit, *Ave Maria* dicite,
„ & continuo omnes quatuor loqui expedite cœperunt. Puellam recens viro
„ desponsatam arripuerat dœmon, & graviter cruciabat: alligatam igitur fra-
„ tres ipsius quatuor ad Sanctum adducunt, rogantque, ut ejus misereatur.
„ Nec fuit precibus opus, cum esset ad commiserationis affectus tenerrimus:
„ itaque imperavit e vestigio dœmoni, ut male obsessum corpus relinqueret,
„ resistentemque iterato, cum sanctissimæ Trinitatis invocatione imperio ad
„ egressum coegit. Qui cum paruisset, remansit libera quidem, sed viribus
„ cunctis destituta puella. Dixit ergo Sanctus, *vade, & tuæ liberatrici Ma-*
„ *riæ refer gratias*; quod faciens etiam pristinum corporis robur recepit.
„ LII. Homini quoque muto ad se adducto, & Cruce signato orationem
„ dominicam recitandam prævivit, & in subsequendo habuit obsequentem,
„ admirantibus, qui aderant cunctis tam subitam sanitatem, ac Deum lau-
„ dantibus. Alias attulere ad ipsum infantulum, quem mater sua cœcum in
„ lucem protulerat, rogaveruntque, ut tenellæ miseratus creaturæ oculos — *Cœco infanti lumen restituit.*
„ ejus aperiret, qui sic clausi erant, ut eorum nec minima quidem particula
„ videretur: fecit pro eo orationem Beatus, & quod petebatur impetravit
„ a Deo, puerique parentes cum filio vidente lætos domum remisit. Nunc
„ quoniam miraculorum copia fastidium parere lectori posset, quorum sum-
„ marium in extremo vitæ hujus capite legi potest, satis deinceps habebimus
„ celebriora quædam proferre in medium.
„ LIII. Accidit aliquando ut viginti simul paralytici ad beatum Salvatorem — *Viginti Paralyticos liberat.*
„ venirent, ab eoque instanter & humiliter exposcerent sanitatem: quibus
„ ille, *promitto*, inquit, *quod pro vobis sanctissimam Virginem deprecaturus*
„ *sim: vos quoque, quod vestrarum est partium, de peccatis vestris conterimi-*
„ *ni, & mecum orationem Dominicam, salutationemque Angelicam toto cor-*
„ *dis recitate affectu*. Quod cum illi, Sancto præeunte, fecissent, conversus
„ ad ipsos alta voce cunctis benedictis dicens: *In nomine Patris* &c. & con-
„ tinuo integra donati sunt omnes sanitate, relictisque ibidem cruculis, atque
„ aliis movendi corporis adminiculis, Deum ac beatam Virginem collaudan-
„ tes, sancto autem Fratri gratias agentes, abierunt. Franciscus Alos civis
„ Hortensis testatur, a Consulibus illius loci varios esse electos, qui prospi-
„ cerent, ne frumentum deesset conficiendis panibus concurrenti in dies — *Panis ingens copia ad multitudinem saturandam.*
„ multitudini necessariis, seque cum esset ex eorum numero, inter sex men-
„ ses exerciti muneris vendidisse populo ter mille septingentos rubos (quod
„ mensuræ genus quater acceptum quintale unum farinæ implet) alios autem
„ in eodem munere constitutos majori frumenti quantitatem vendidisse,
„ præter eam quæ aliunde inferebatur ab institoribus panariis, atque pistori-
„ bus aliarum partium.
„ LIV. Puella, quæ surda & muta venerat in hunc mundum, adducta — *Duæ puellæ mutæ sanatæ.*
„ ad Salvatorem est sexennis, soloque Crucis signo sanata, imperatum sibi,
„ *Ave Maria* clara voce continuo recitavit, & læta abiit. Alia annorum qua-
„ tuordecim eodem plane laborabat vitio itidem a nativitate, eodemque
„ signata modo, tertio imperio opus habuit, digitique super linguam iner-
„ tem positione, antequam eam in verba præscripta resolveret. Alio die præ-
„ sentata Beato mulier est maligno infessa spiritu: quam statim ac coram se
„ vidit Salvator: *In nomine Patris* &c., inquit, *tibi impero Diabole, ut ex*
„ *hoc corpore egrediaris*. *Egrediar*, reponit ille, *modo per os vel nares ocu-*
„ *losve egredi permittar*. At Beatus: *In nomine sanctissimæ Trinitatis, bea-*
„ *tissimæque Virginis Mariæ nihil horum licebit: sed per eas, quæ te tuique*
simi-

similes decent, potentissimas partes egredieris: ipsaque hora egressus est Dæmon, tanto cum strepitu atque fragore, ut tonare Cœlum videretur: pessimoque hospite liberata mulier, agendis Deo & Virgini gratiis, ipsique beato Salvatori gratitudinis conata explere affectum, domum tandem hilaris recessit.

Curati Paralytici.

LV. Homini cuidam ad alterius cruris paralysim ita inflatum tumebat genu, ut unius pelvis magnitudinem æquaret: qui obita ex Beati præscriptione peccatorum confessione, & illius benedictione signatus, absque crocibus domum expedite rediit. Ludovicus quoque Pilliur civis Hortensis, & longa ægritudine lucem amiserat oculorum, & cœcus multis annis vixerat: donec tandem ad beatum Salvatorem accessit, & confessione Sacramentali præmissa, cum rogavit, ut propter Dei amorem sibi etiam restitueret visum quod & obtinuit, illius benedictione accepta. Eodem die surdus & mutus ad Beatum adductus, post Crucis signaculum ipsi impressum, jussus est *Ave Maria* dicere: dixit; & exinde expedite loqui atque audire potuit.

Cœcus.

Muti, & surdi.

LVI. Quidam nobilis Navarrus duodennem filiam, ab ortu surdam simul & mutam, ad beatum Salvatorem portari fecit, ipsumque rogavit, ut eam ex caritate sanaret. Respondit Beatus: *Vade, & confessus ac sacra Eucharistia refectus octiduum in hac Ecclesia mane, vigiliis orationibusque coram Virgine insistens: & prius quam hinc egredieris filiam expedite loquentem audientemque habebis*. Fecit pater afflictus, quod erat imperatum: transactoque octiduo, cum nihilo melius quam antea filiæ suæ esse videret, diffidens de facta sibi promissione, ac mæstus; *Heu me infelicem!* inquit, *F. Salvator, cui cum tu promiseris, ut prius sanam haberem filiam, quam ex hoc abirem loco, neque voti mei, neque promissi tui merui videre effectum*. Cui Beatus: *& tamen, ut dixi*, inquit, *sic fiet*. Exivit nihilominus mœstus e Conventu Nobilis, atque in urbem regressus, jumenta & vehicula oneravit rediturus ad sua: quo facto filiam per manus capiens: *Heu!* inquit, *iterum infelicem me, filia, qui separatam a Viro Dei gratiam non valuerim obtinere*. At puella fixis oculis intuita patrem, *ne plangas*, refert, *care pater, etenim Vir sanctus audiendi mihi simul & loquendi facultatem expedivit*. Audiens ille loquentem filiam, amplexus eam præ gaudio est, &, *miraculum, miraculum* exclamans, continuo calceos pedibus suis detraxit, eisque nudis regredi cum filia festinavit ad Sanctum, gratias eidem acturus: qui alios octo dies ibidem remanere jussit, ut eadem in Ecclesia meritas beatæ Virgini gratias ageret: quibus fideliter pieque expletis, ad propria lætus remeavit cum filia audiente & loquente. Eodemque die paralytica mulier Crucis signo adhibito sanata fuit.

Miracula extera ejusdem generis.

LVII. Similem priori calamitatem Cantaber quidam cum uxore sua lamentabantur in filia, octo jam annis nata: quam cum Sancto obtulissent, & ejus super ipsam impetravissent benedictionem, jussi sunt octo dies ibidem remanere, & pro impetranda filiæ sanitate beatissimam Dei Matrem fideliter exorare: *loquetur enim*, inquit, *post hæc filia vestra*. Quarto die puella cum Hortensis urbis indigenis loqui cœpit Catalano idiomate, omnibusque *miraculum, miraculum* inclamantibus. Soli tristabantur parentes, quod filiam loquentem, nec intelligerent ipsi, nec vicissim intelligerentur ab ea, cunctis, qui aderant, supra modum mirantibus prodigii istius insolentiam. Ergo ad sanctum Virum recurrunt, rogantes ut Cantabrica lingua, non Catalanica filiæ suæ daretur; quibus Beatus, *Ita Virgo*, inquit, *beatissima voluit, ut omnes hujus loci indigenæ sua ipsam lingua loquentem audirent: prosequimini orationem institutam, & ego vobiscum deprecabor*, *ut*

ut quam petitis, gratia ipsi fiat. Reliquis igitur diebus quatuor continuata supplicatio est: post quos parvulæ benedicens Salvator, *Voluit*, inquit, *amici mei, Virgo sanctissima, ut filia vestra solo Catalanorum idiomate, dum intra eorum fines erit, utatur; hos postquam excesseritis, Cantabricum ipsa sermonem loquetur*. Quod qui audierunt multi ad Aragonici Regni fines, quoniam solis duobus milliaribus aberant *, comitati sunt abeuntes, ut novum miraculum præsentes cognoscerent: statimque ac flumen transmiserunt, patrio vernaculoque sermone loqui puella cœpit.

* *Aragoniæ Regnum a Cataloniæ Principatu adOccidentem rivus Algas dictus disterminat.*

LVIII. Memoratus supra Franciscus Alos, medio juramento fide testatus est, viros duos in sui patris domum hospitium elegisse, secum habentes puerum immani utrimque ruptura cruciatum, sic ut ejulare nunquam desineret, identidem clamans, *O sancte Salvator, quando optatus illucescet dies, quo coram te sanandus veniam? O Vir sancte, audi quæso, lamenta mea, tormenta respice, ut mei miserearis*. Cumque hæc diceret, subito sanatum puerum oculis suis conspexit, nec ulla prioris mali vestigia retinentem. Joanna Excudir etiam Hortæ nata simili fide testatur, quod in lucem venerit fisso in duas partes pectore, itaque ut ad decimum annum ætatis pervenerit, multis gravibusque ob eam aperturam malis, & doloribus obnoxia; quibus nulla quidquam remedia proderant. Tandem eam mater decrevit ad beatum Salvatorem adducere, qui ei *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti* benedicens, abire jussit, & Deiparæ Matri pro data sanitate gratiarum persolvere actiones. Juravit autem Joanna prædicta, ex eo die nullum se in pectore dolorem sensisse: hodieque in illius miraculi memoriam puellaris pectoris monstratur effigies similis fissuræ signa exhibens. Eadem testatur in domo paterna plurimos exceptos fuisse hospitio variis infirmitatibus afflictos, gibbosos, paralyticos, cæcos, surdos, mutos, & contractos, quibus Beatus sanitatem sua benedictione conferebat.

Alii curati morbi.

LIX. Bartholomæus *Zolg* Hortensis, ut alii ipse etiam juravit, vidisse se adferri in lecto paralyticum; cui cum Sanctus in nomine Sanctæ Trinitatis benedixisset, sanus ille surrexit, & abiit: vidisse item eodem die inferri infantulum utroque orbatum lumine, quod accepit, statim ac Salvator pro eo oravit. Joannes Utquet pari jurisjurandi religione affirmavit verum esse, quod cùm beatus Salvator stans in gradibus templi plusquam duobus hominum millibus, per montem, & circa templum fusis benediceret, mulier quædam sinu tenens parvulam filiam, eamque a nativitate cæcam, in turba astiterit: quam cum filia sua adapertis subito oculis subridens aspexisset, attonita illa in terram corruit, subitæ lætitiæ vim non ferens: quo factum sit, ut undique ad miraculum cognoscendum alii accurrerint. Juravit etiam patri suo tum viventi accidisse, ut iret ad Sanctum pro filio, qui domo fugitivus excesserat, deprecaturus, qui responderit, iret ad templum, & istic ante Aram Virginis oraret. Quod dum facit, adest Sacrista, & campanam pulsat. Beatus autem ad Patrem dixit: *Bono fac sis animo, jam filium tuum vocari jussit Domina nostra, eumque tali die videbis reducem*: prout factum est, eumque receptum pater ad Salvatorem adduxit, qui requisivit, ubinam fuisset, & quis reditum persuasisset. Respondit ille: *Eram ego die tali in oppido Regni Valentini Canabar dicto *, ibique sonitum campanæ audivi similem ei qualem in hoc Monasterio pulsant, cui attentius aures advertens, judicavi haud dubie eandem esse; quamvis non viderem quomodo id fieri posset, cum tam multis milliaribus hinc distarem, eodemque tempore inspirari mihi sensi desiderium*

Parentibus Natum restituit exulem.

* Cabannes *in geographicis tabulis.*

„ *rium ingens revisendi patris, & ad hoc sanctum Monasterium veniendi*. „ Cognoverunt igitur, quot quot ea narrantem audivere, rem actam esse „ eo ipso tempore, quo Sacrista campanam pulsabat, de pueri reditu Beatus „ fuit vaticinatus.

Beatus ægrotat.

„ LX. Hæc dum fierent, & accurrentium ad se hominum multitudine „ fatigatus suum insuper corpus gravium pœnitentiarum rigore debilitare „ non cessaret; prolixis jejuniis, disciplinis asperrimis, nullo lecto, nullis „ calceis utens; in gravem tandem febrem incidit, cujus causa aperiendam „ ei venam esse, sanguinemque minuendum medici judicarunt. Quod cum „ factum esset atque in vulgo innotuisset, prohibere Fratres non potuere, „ quominus in Monasterium irrumperent turbæ, coque se penetrarent ubi „ lances sanguinem continentes erant, in quo sua plurimi tingebant sudaria „ lineosque pannos, pro reliquiis collectum hac ratione cruorem secum „ ablaturi: tingebant eodem rosaria quidam. Quin & mulier fuit gravissime „ infirma, quæ arreptam scutellam lingua tergens mundavit, & subito se sa„ natum sensit. Plures ad sua reversi, infirmis præsens ferebant auxilium, „ imponentes eis rosaria, vel panniculos suos, quos beati Viri sanguine tin„ gentes consecraverant.

Ejus sanguinis usu sanati plures.

LXI. Hoc anno, non autem 1539. ut Serpins scribit (facilis enim est in vicinis istis cifris 3 & 5 error. Patet enim, religiosum, & quidem plurium annorum fuisse Salvatorem cum ista agerentur) „ Matthæo *Zuiz* (forte „ *Ruiz*, sive *Ruizzio*, nomen Hispanis notum) nobili Valentino majori „ domus Ducis de Maqueda filius, erat annorum duodecim patris cognomi„ nis: qui cum die quodam per civitatem Valentinam inambularet, subita „ morte in ipsa platea extinctus corruit; mortuumque testati sunt, quotquot „ confestim collecti medici ad relatum in domum paternam corpus visen„ dum convenere; profitentes, penes patrem esse patientiæ remedium, quod „ unicum hoc in casu sperari posset: neque enim in sua arte quidquam præ„ sidii superesse. Plangebat inconsolabiliter mater filii hujus amantissima, „ & adeo ipsa cruciabat sese in aspectu mortui, ut sublatum ex oculis dome„ stici famuli in aliud conclave asportarint, ubi pro more regionis curarunt „ funus, involventes cadaver Hollandicæ sindoni, eique sic insuentes, ut „ nulla ejus pars conspiceretur. Die sequenti, omnibus jam ad funebrem „ pompam paratis, cohiberi non potuit mater, quin irrumperet ubi triste „ filii cadaver jacebat: super quod collapsa, *O Frater*, inquit, *Salvator*, „ *vir sancte, tu scis, quam tibi bene afficiar; sæpe in hac domo mea mihi di„ xisti, quod pro me semper oraturus esses: nunc enimvero tempus postulat, „ ut huic afflictissimæ Matri auxilium porrigas, & ego polliceor, quod mis„ sura sim ipsum hinc ad te in tua domo visitandum*. Hæc cum diceret, ite„ rumque repeteret, sensit filium linteo insutum movere brachia, & conti„ nuo exclamans: *Adeste*, inquit, *concurrite ocyus, & hanc mihi sindonem „ discindite, quia filius meus vivit*. Prodiit itaque vivus puer, atque a patre „ adductus ad Dei famulum, eique oblatus est. Ipso autem monente, ut „ gratiarum actiones Virgini Matri persolverent pro eo beneficio (cujus am„ plum deinde testimonium præbuere) octo diebus ibidem permanserunt; „ ac demum, sumpta cum benedictione licentia redeundi, in viam dederunt „ se pater ac filius, non tantum liberatus a morte, sed etiam ab hernia, „ quam passus fuerat usque ad illud tempus, quo sua eum sanatus benedi„ ctione signavit.

Mortuum Puerum ad vitam revocat.

Herniosus liberatus.

Sequuntur miracula.

„ LXII. Mulieri cuidam Sperantiæ Fontanes dictæ, civi Dertusanæ, filius, „ & ipse duodecim annorum *Michael* nomine, hoc eodem anno in Iberum in-

„ incidit, submersusque est. Forte illac transibat Sperantiæ frater ad quandam suam vineam iter habens, & sub arboris cujusdam inclinatæ ramis nescio quid observavit fasci pannorum simile. Cucurrit igitur ut baculum inveniret per modum unci aliqua parte recuruum, eoque propius ad terram attrahens id quod invenerat; primo puerum esse aqua plenum tumentemque, deinde attentius lineamenta considerans, deprehendit sororis suæ filium esse. Extractum igitur supra majorem petram, istic casu jacentem, posuit, atque ad sororem properavit: quæ in lacrymas plantusque ad dilecti filii conspectum resoluta, dicere cœpit: *O Vir sancte frater Salvator, audi plantus, & lamenta mea, & filium mihi meum resuscita: & ego promitto venturam me cum ipso ad te, atque ad illam Ecclesiam tuam in qua tam multa miracula operaris, ibique octiduo toto permansuram*. Vix ea dixerat, cum puer aperto ore aquam omnem evomere cœpit, quam intromiserat, eumque sic resuscitatum duxit ad virum Dei: cui antequam verbum diceret ipsa, prior ille sic orsus est: *O improvida, cur tam male custodisti hunc filium tuum, ut fuerit in flumine submersus? Fatere igitur, pro beneficio refer. Recte mones*, respondit illa, *Pater mi: verum scito, quod post quam resuscitatus est, tam molestum circa pectus spasmum patiatur, ut opus mihi sit cum ambabus ulnis fortiter circumplexum stringere, alioqui moriturum*. Sanctus vero ipsius capiti Rosarium imposuit cum invocatione sanctissimæ Trinitatis, exindeque nil simile passus est. Addidit deinde prædicta mulier: *Hanc quoque filiolam meam huc adduxi, cui jam hinc a duobus annis ulcus in capite apertum, ingentem putis copiam foras mittere non desinit*. Huic autem similiter sanctus Rosarium suum super caput posuit, lineumque quod manu præferebat puella, velum accipiens, capiti ejus suis imposuit manibus, eoque strictim alligato dixit: *Vide ne infra octavum diem illud resolvas: quia brevi eam Dei mater sanabit*. Et vere, transactis diebus octo, integre sana reperta est parvula, & a fœtido isto malo liberata.

Et sanitatem integram.

Ejus item sororem a fœtida liberat ulcere.

LXIII. Similiter hoc anno frater Stephanus, Vicarius Conventus Fratrum Minorum Observantium in Alicante, * ulcus habebat sub ipsis genitalibus, ejus naturæ, ut hac eadem via, non alia, posset urinam mittere. Tentata incassum fuerant remedia varia, quorum tandem desperato effectu, Hortam ire disposuit, & quidem pedes; quia hæc ipsa infirmitas equo insidere prohibebat. Quævis dies ultima ei videbatur, ita graves dolores patiebatur; donec unius solum diei itinere distans a Monasterio, & diffidens, eo se posse pertingere, infra arborem se abjecit, mortem velut proximam propter intolerabiles cruciatus præstolans; sic autem effari mæstus cœpit: *O Frater Salvator, quoniam ea mihi non potest obvenire felicitas, ut ad te veniam, nunc saltem pro me deprecare Deum, ut animam meam misericors suscipiat*. Dixit, & doloribus victus obdormivit: pauloque post experrectus, cum somno etiam malum omne abiisse non minus miratus, quam gavisus est, iterque cœptum strenue prosecutus, accessit ad Beatum, eique gratias agere instituit. At ille monuit ut Sanctissimæ Virgini grates ageret, quæ a morbo, & morte eum liberaret. Ita ipsum Stephanum jurato testimonio asseruisse ex processu patet.

* *Maritima urbs in Regno Valentino.*

Suum etiam liberat ægrotum Cōsodalem.

LXIV. In eodem processu Andreas Zecca ex Catalani regni villa Trix (mappæ quædam Geographicæ *Flix* nominant: abest Horta milliaribus quatuor, proxime ad Iberum) affirmat, quod septennis puer ex scala decidit, atque ore in unum ejus gradum impactus, omnes totius oris dentes excussos doluit: cumque videret quotidie multam turbam transire Hor-

Miraculose puer excussos dentes recipit.

„ tam versus, sanitatis a Viro sancto speratæ ergo, patrem suum, matrem-
„ que rogavit, ut se quoque ad Sanctum duceret: cui responderunt ipsi,
„ Sanctum istum a malo dentium neminem suis liberare miraculis, nec in-
„ duci potuerunt unquam ut puerum, quo volebat, ducerent. Imo cum
„ postero die soror quoque ipsius lapsa fregisset tibiam, eaque de causa iter
„ ad virum Dei instituissent portata secum filia, rursum roganti filio ut nunc
„ saltem ipsum accipere secum vellent, idem responsum dedere. Ergo mæ-
„ stus domi misellus relinquitur, ipsisque digressis, sumpto in manus Rosario,
„ quas sciebat, dicere orationes instituit, seque, vel e longinquo meritis San-
„ cti commendare, dicens: *O Frater Salvator, homo sancte, adjuva me, &*
„ *intolerabilem hunc ab excussis dentibus dolorem mihi infelici depelle: neque*
„ *mei non miserearis, quia pater meus me noluit ad te adducere.* Quæ cum
„ dixisset ad lectum abiit, dormivitque, & postero die mane experrectus,
„ non modo nullos in ore dolores; sed dentes quoque omnes in eo sensit:
„ quare repletus gaudio exclamare cœpit, *Miraculum, miraculum.* Accur-
„ rere ad eum clamorem vicini, & noti, ipsumque sic esse, ut dicebat, co-
„ gnovere. Ille autem egressus domo in viam se dedit, qua pater rediturus
„ erat, eumque eminus conspicatus, cucurrit obviam, quæsivit hilaris num
Ejusque sorori fracta solidatur tybia. „ sororem suam Sanctus sanasset, affirmantique dixit: *Et me idem Sanctus*
„ *malo dentium liberavit, eum eos mihi hac nocte restituit:* quos & patri
„ ostendit, eosque se habere sanos, & integros in *hodiernum diem* anni
„ MDCIII. dixit.

* *Spatio milliarium trium Horta distant.* „ LXV. Sebastiana de Mestram ex vico Catalanico e Vil-Alba *, affir-
„ mat, quod annum implens ætatis decimum quartum, impediente ipsam
Diversa alia narrantur prodigia. „ calculo, tantam pateretur in emittenda urina difficultatem, ut quoties id
„ faciendum esset, toties mortuæ similis collaberetur in terram. Patrem au-
„ tem suum orant ut se ad Sanctum duceret, persuadere ei non potuit, ut
„ faceret, quoniam ipse dicebat ejusmodi malis Sanctum illum non mederi.
„ Quo responso tristis illa nimiumque afflicta, incepit omni die Deum, San-
„ ctissimamque illius Matrem deprecari, recitando Rosarium: quo decurso,
„ dicebat: *Ah! Beate Frater Salvator, ora pro me Dei Matrem, ut a gravi*
„ *me hac liberet infirmitate.* Quod cum sæpe fecisset, quadam vice pressa
„ necessitate mingendi, fecit illud absque labore: quemadmodum etiam
„ sexagesimum quartum vitæ annum egressa: neque ex eo momento dein-
„ ceps quidquam in ea re passa est laboris.

Sequuntur miracula. „ LXVI. Feminæ cuidam ex Horta oriundæ, cui Martinæ Arti nomen,
„ nares cancro exesæ multo putre stillabant: cujus illa mali remedium a
„ beato Salvatore petiit, mandatumque accepit confitendi, communicandi-
„ que, & Sanctissimam Virginem deprecandi, itu futurum, ut illa medicum
„ ipsi mitteret domum, a quo sananda foret. Fecit illa, ut jussa fuerat, do-
„ mumque reversa, & sequenti nocte lecto decumbens, cubiculum plenum
„ subito splendore conspexit, in eoque beatum Salvatorem, qui formato
„ crucis signaculo, dixit: *In Nomine Patris* &c. voluit illa exilire strato, &
„ curriculo accedere ad manus ejus exosculandas: sed mox ab oculis eva-
„ nuit visio; ipsa vero sano ex toto remansit. Mane autem facto, ad eum
„ accessit, qui dixit: *Vide nemini dixeris visionem, & gloriosæ Virgini Dei*
„ *Matri gratias age: ipsa enim te sanavit.*

* *In Cæsaraugustana Diœcesi.* „ LXVII. Castellanus quidam paralyticus ad Virum sanctum se perfe-
„ rendum curavit, cumque pervenisset ad oppidum Fuentes in Aragonia, *
„ dictum ei est, amandatum Horta Dei famulum, neque istic amplius inve-
„ niendum. Mæstus igitur eo nuntio, ad ipsam dicti jam oppidi Ecclesiam
de-

„ deferri se jussit, ibique sortem suam deplorans dixit: *O Vir sancte frater*
„ *Salvator, miserere mei, atque istic ubicumque nunc degis meam exaudi*
„ *orationem; pro me Deiparam Virginem deprecans, ut integræ restituar*
„ *sanitati*. Nec mora, obdormivit eodem in loco, & somno solutus, soli-
„ datos, qui soluti fuerant, nervos sensit, pleneque sanatus domum hilaris
„ remeavit.

„ LXVIII. Domina Elenora de sancto Angelo de Saragosa ex Regno
„ Aragoniæ, filium habebat trimulum, Don Franciscum nomine, eumque
„ gravissima hernia laborantem: quo ejus malo supra modum afflicta Matrona
„ illustrissima, ipsa Hortam profecta est una cum filiolo. Cum vero ad op-
„ pidum Alcanitiæ pervenisset, & filius solito deterius haberet, cœpit illa
„ orando dicere: *O Beate Frater Salvator, hanc saltem mihi modo largire*
„ *gratiam, ut eum filio hoc vivo ad eum possim locum pervenire, in quo mo-*
„ *raris, & plenæ sanitatis beneficium, & per te obtinendum confido*. Plus
„ autem obtinuit quam petierat: ex illa enim hora sanatus est puerulus.
„ Cum vero ad eum pervenisset, priusquam verbum ullum proferretur ipsa,
„ ultro audivit sic monentem, *quoniam id quod desiderabas obtinuisti, ne*
„ *prætermittas obire, quæ susceptura alias adveneras Sacramenta, & Do-*
„ *minæ nostræ per quam ea impetrata est sanitas, gratias agere*: cui man-
„ dato morem gerens promptissima voluntate, Deumque glorificans, & Vir-
„ ginem gloriosissimam, læta domum est reversa.

Sequuntur miracula.

„ LXIX. Denique omnes testantur, quod quacumque ex parte adiretur
„ Horta, undique viderentur appensa ex arboribus morborum depulsorum
„ indicia, cruces, scipiones, fasciæ, & ligaturæ, quibus quot quot easdem
„ insistebant vias monebantur, movebanturque, ut in similibus malis reme-
„ dium a beato Salvatore se quoque sperarent obtenturos sibi aliisque. Con-
„ stat porro ex ipso Deiparæ Templo, juxta quod Beatus morabatur, eductos
„ esse sex plenos currus ejusmodi instrumentis, adminiculis, fasciisque, quæ
„ istic reliquerant, qui sanitatem recuperarant, necnon & grabata, atque le-
„ cticas plurimas, in quibus paralytici, & clinici alias desperati advenerant.
„ Itaque de vivente quoque tota ea regione circumferebantur versus qui-
„ dam Catalana lingua compositi, & vulgi ore passim canebantur: quos in
„ linguam latinam convertere visum est, ad comprobandum notissimam locis
„ illis fuisse sanctitatis ejus, & miraculorum famam.

Miraculorum signa appensa.

Hymnus de vivente Salvatore vulgatus.

Numinis Virgo Genitrix in Hortæ
Grandibus fulget celebranda signis,
Vota Salvator quoties rogatus,
Mittit Olympo.
Hujus orantis merito, videndi
Redditur clausis oculis facultas.
Si graves culpæ metanæa solvat
Vera reatus.
Nec fides desit precibus, favores
Quisque quæsitos recipit. Levantur
Quolibet tandem teneantur ægra
Corpora morbo.
Debiles, claudos, variisque vulgus
Mutilum membris, calidasque febres
Hic dies omnis videt expetitam
Ferre medelam.

Ergo gens terris superest liberis
Nulla quin gressus ferat ad Beatum,
Congruo a danda miseris salute
Nomine dictum.

Sequuntur miracula.

» LXX. Eulalia Bassa Barcinonensis, cum annum ætatis ageret dumtaxat » octavum ex scalis decidit, alterumque pedem labens rupit: qui fœde in- » flatus, nihil proficientibus chirurgorum, & medicorum inventis, contra- » ctis nervis, remansit inutilis; sicut gravius paralysi malum esset, nec pedi- » bus niti puella posset; passa interim plus quam septies candentis ferri » ustionem sectionemque, qua plures ossis comminutæ particulæ exemptæ » fuerunt. In decimum annum cruciabatur, quando Barcinonem frater Sal- » vator advenit: de quo cum in auditum esset, quod multa miracula ope- » raretur, delata ad ipsum puella hæc est, & impetrata benedictione, ipsius » domum relata. Dies multi transierant, nec tamen sanitatem speratam » misera consecuta erat: quare iterum F. Salvatorem repetit, Confessione, » & Communione præmissis, eique dicit: *Rogo te frater Salvator ut Domi-* » *nam nostram depreceris, quo mihi pedis prorsus perditi restituat integri-* » *tatem. Nunc enim vero,* respondit Sanctus, *recte orare incipit: ideo enim* » *desiderio tuo nuper frustrata es, quia credebas me operari miracula: at* » *modo cum divinorum beneficiorum verum fontem agnoscis, eoque quo oportet* » *te convertis, orabo pro te ut saneris.* Cui illa: *Obsecro Pater, ut vel* » *tangere pedem meum digneris.* At ille: *Vade, filia, & confide: nam,* » *& P. Paulum pro te orabo, qui hodie hoc ipso in loco duas costas viro cui-* » *dam ruptas sanavit.* Abiit igitur ejusmodi dictis animata, & nihil dubitans » somno se dedit, a quo postridie sana surrexit; & quamvis complura os- » sium fragmina exempta essent a pede, libero tamen rectoque gressu ince- » dere potuit, incessitque deinceps, nunquam desinens Deo, & sanctissimæ » Virgini pro tam insigni beneficio gratias agere.

Occulta cognoscit, & futura prædicit.

» LXXI. Decennem puellam ab utero Matris pedibus distortis defor- » mem, & gradiendi facultate privatam, parentes jam decennem portare » ad virum Dei decreverant. Per viam autem videns illa sutoriam officinam: » *Eja,* inquit, Matri suæ, *hic mihi par calceorum eme, ut cum ab homine* » *isto Sancto sanata fuero, illos induam.* Movit tam firma filiæ fiducia Ma- » trem, ut morem petenti gereret: ut autem ad beatum Salvatorem venit, » ipseque, invocata sanctissima Trinitate, bene ei precatus est, *Filiam tuam,* » inquit, *eis indue calceis, quos emisti; jam enim sanata est.* Obstupuit ad » imperium istjusmodi mater, oculosque ad filiæ suæ pedes convertens, eos » rectos, sanosque conspexit, & domum revertens Deum glorificavit, ma- » gnamque Servi ejus caritatem omnibus prædicavit.

Sequuntur miracula.

» LXXII. Eques quidam Joannes nomine, Gazophylacio Ducis Medi- » næ cœli præfectus, filiam habebat nomine Beatricem, cui facies versus » dorsum enormiter retorta miserandum cunctis præbebat spectaculum, id- » que jam duodecimum, quo vivebat annum: illa autem de eadem fama » inaudiens Hortam deferri jussit filiam suam ad Sanctum (ita enim ab omni- » bus nominabatur Salvator) eoque perveniens ipsum rogavit ut eam curare » vellet. Qui ait, *confide, & confessus cum filia Sacrum Eucharistiæ cibum* » *sume, pariterque sanctissimam Virginem orate, atque inde ad me rever-* » *timini.* Fecit homo, quod præscripserat Sanctus eodem in loco, & ad » ipsum regressus in genua coram illo procubuit. Tum vero manus, oculos- » que sustulit in Cœlum Beatus, dixitque: *O Cæli Regina audi devotos hosce* » *famulos tuos,* & conversus ad circumstantes, omnes, inquit, *pro hac tam* *mon-*

„ *monstrosa puella*, *Pater noster dicite*, *& Ave Maria*: deinde *In nomine*
„ *Patris* &c. pronuntians, puellæ caput complectitur manibus, & illud, tan-
„ quam si ex molli cera fuisset, torquens, debitum ad situm reduxit, nullo
„ deformitatis prioris vestigio remanente.

Sequuntur miracula.

„ LXXIII. Ex urbe Gariera deportatus ad Sanctum paralyticus in lectica
„ est, precibus ejus curandus, Michael Gariera dictus in ordine equestri vir
„ primarius. Hic cum in navi sancti Andreæ * prope Barcinonem trajiceret
„ flumen, calcitrare cœpere muli, qui lecticam ferebant, sic ut eorum po-
„ sterior in flumen incideret, altero in navi cum lectica, super extremum
„ marginem pendula remanente, & nemine dubitante, quin eversa navi
„ paralyticus quoque, & quotquot simul vehebantur provolvendi essent in
„ flumen, & aquis suffocandi. Omnes igitur elata voce cœperunt exclama-
„ re, *O beate Salvator*, *auxilii tui manum devotis porrige*: *quippe qui tui*
„ *visitandi causa*, *& Dominam nostram apud te honorandi*, *in viam nos de-*
„ *dimus*. Et subito ab isto periculo liberatos se, navimque indemnem ripæ
„ viderunt applicatam. Cum igitur ad locum pervenissent, paralyticus,
„ susceptis rite sacramentis, juxta aram principem collocari se jussit, ad
„ quem veniens frater Salvator dixit: *Quot annis paralyticus in lecto decum-*
„ *bis? Sexdecim*, inquit ille. Tum Sanctus: *In Nomine Patris* &c. *surge*,
„ *quia sanitas tibi a Deipara Virgine restituitur*. Dubitantem an surgere
„ posset, per manum ultro arripuit Sanctus, elevatumque ad aram duxit
„ dicens: *Hic Deo*, *& Matri ejus age gratias*, *quæ sanitatem tibi perfe-*
„ *ctam reddidit*: itaque sanus perseveravit, domum cum gaudio magno
„ reversus. Dominus Abdon Masderi, presbyter Ecclesiæ Cathedralis Ge-
„ rundensis testatur, se brachium sinistrum ita contractum in mundum nascen-
„ do attulisse, ut deinceps nec elevare illud, nec ori potuerit admovere,
„ aut capiti imponere. Auditis autem Dei per Servum suum mirabilibus,
„ cum annum ætatis duodecimum attingeret, ad ipsum portari voluisse, &
„ sola benedictione sanatum præsentem adfuisse prædictis de navi, & para-
„ lytico miraculis.

* Nomen non multi navigii, sed Vici S. Andreæ, ad quem idem navigium pertinebat.

Sequuntur miracula.

„ LXXIV. Eleonora de Garbina nobilis Gerundensis * mammillarum
„ unam cancro infectam habens, Chirurgos e Francia evocari jusserat: qui-
„ bus curationes suas per annos duodecim continuantibus, nec quidquam
„ proficientibus, Barcinonem se transferendam curavit ad Conventum Do-
„ minæ de Jesu dictum, quo istis diebus F. Salvator advenerat, ibique supra
„ viginti hominum millia reperit, partim civium, partim extraneorum, qui
„ eo confluxerant, vel sanitatis recipiendæ, vel Sancti intuendi gratia, cum-
„ que etiam ipsa ad illius præsentiam pervenisset, provoluta in genua obse-
„ crare cœpit, ut se quoque sanaret: cui ipse dixit: *Triduum jejuna*, *filia*,
„ *confessaque*, *& sacro refecta epulo*, *Virginem deprecare pro impetranda sa-*
„ *nitate*, *& post tertium diem ad me revertere*. Abiit, fecit, regressa est,
„ ut fuerat imperatum: ille autem mammillam ejus apprehendens, omnem
„ ex ea saniem expressit, & facto crucis signo, dixit: *Vade*, *filia*, *jam tota es*
„ *sana*, itaque esse admirabunda cognovit.

* Abest a Gerunda Horta leucis 40.

Sequuntur miracula.

„ LXXV. Ejusdem Civitatis Gerundensis mercator, cognomine Cam-
„ pollerus, crure uno mancus erat, cunctisque ei suadentibus, ut Hortam
„ iret certo sanandus, irridebat miracula, quæ sanctum Virum facere au-
„ diebat. Denique cum prædictus paralyticus eques sanus revertisset, nec
„ diutius posset resistere, importunis amicorum suasionibus, instanter ur-
„ gentium, ut eamdem ipse peteret medicinam: *Vadam*, inquit, *verum si*
„ *crure*, *non persanato revertar*, *vos mihi bursam meam sanabitis*, *resti-*
tuen-

„ *tuentes pecuniam, quam vestri causa frustra in iter insumpsero*. Ivit igi-
„ tur, & cum multis aliis posuit se ante Beatum, qui benedicebat singulis,
„ dicens: *In nomine Patris* &c. ad ipsum autem cum pervenisset: *Tua qui-*
„ *dem*, inquit, *tibia non sanabitur: sed brevi sanus eris a malo bursæ*. His
„ ille auditis surrexit indignans, & dicens: *Fraterculus hic Diabolum haud*
„ *dubie aliquem habet, qui ei retulit verba mea, quæ ego hinc procul ad*
„ *centum viginti milliaria dixi*: itaque domum reversus est, explodens
„ irridensque miracula, quæ fieri dicebantur: sed celeri extinctus morte,
„ quam totius familiæ ejus est subsecuta ruina, veritatem prædictionis defi-
„ nienda brevi ipsius bursa comprobavit.

Sequuntur miracula.
* Sive Arnes, perperam italice Arces.

„ LXXVI. Quidam a nativitate cœcus Joannes nuncupatus ad beatum
„ Salvatorem venit; cumque ad villam Arenes * pervenisset Hortæ vicinam,
„ obvium habuit Andream Calaps, qui & requisivit quo iret? *Ad Diabolum*,
„ respondit cœcus: *Num satis justam desperandi causam tibi habere videor,*
„ *qui supra ducentorum milliarium iter confeci, hominis cujusdam, quem*
„ *ajebant Sanctum, adeundi gratia, & modo Sacerdos quidam ex villa Ca-*
„ *lassell mihi dixit, quod ille nequaquam Sanctus sit, sed impostor, &*
„ *falsorum miraculorum operator; ut proinde opus non fuerit ad eum me*
„ *proficisci: parum igitur abest quin laqueo mihi guttur præcludam. Pos-*
„ *sum*, inquit Andreas, *scire Sacerdotis illius nomen*; *potes*, respondit cœ-
„ cus, & nomen edixit, quod propterea, quæ mox dicentur, ne cogna-
„ tioni ejus creetur infamia hic omittitur. Ille autem dixit cœco. *Vade*
„ *Frater carissime, & magna cum fide sanctum Dei visita, cujus huc causa*
„ *venisti, nihil dubitans, quin speratam oculorum lucem consecuturus sis; ju-*
„ *ratus namque tibi affirmo, quod me præsente, cœcis pluribus visum dedit,*
„ *surdisque, & mutis auditum, & loquelam. Vidi ab eo curatos energume-*
„ *nos; vidi plurimos, dum istic essem, quotidie ab eo miraculose sanatos.*
„ *Cum autem, & ipse sanatus redieris, huc revertere, & apud me hospitium*
„ *sume*: simul, & nomen suum, quod memoria retineret, cœco enuntiavit.
„ Ivit ille jam melius animatus, eoque perveniens jussus est confiteri, atque
„ communicare, & fidem certam collocare in Deum, quod esset per mor-
„ tem ejus illuminandus. Quibus factis, redivit ad Sanctum, qui suam ei
„ benedictionem impertiens: *Aperi*, inquit, *oculos, & in me respice*; ille
„ oculos aperuit, cui Sanctus *Men vides?* inquit: *Video*, respondit qui
„ cœcus fuerat: jussusque Deiparæ gratias agere, non distulit ad Andream
„ lætus reverti, eique felicem consilii sui successum gratulando annunciare.
„ Neque multi postea effluxere menses, quin Sacerdos ille deprehensus est
„ hæreticus esse, atque ad Inquisitores delatus fuisset capiendus, nisi com-
„ prehensores suos, arrepta in Franciam fuga, pervertisset; unde quid de eo
„ factum sit, nunquam deinceps est auditum.

Sequuntur miracula.
* Diœcesi Cæsaraugustana.

„ LXXVII. Joannes Carolus, ejusque uxor Susanna, ex villa Bezeit *,
„ videntes nullam procreatarum a se prolium remanere in vivis, decreve-
„ runt simul proficisci ad Sanctum, & coram eo venientes dixerunt: *Frater*
„ *sancte, pro nobis infaustis peccatoribus apud Deum intercede: nam quotquot*
„ *hactenus genuimus liberos circa sextum a nativitate mensem mortui sunt*;
„ quibus ait Salvator: *Ite, & Confessionis, atque Eucharistiæ sacramenta*
„ *suscipite, & in nomine Dei Genitricis miracula facientis, tibi prænuntio,*
„ *quod duos filios sitis generaturi, quos ad maturam ætatem perductos vide-*
„ *bitis*. Deinde ad mulierem conversus, *tibi verò*, inquit, *prædico, quod*
„ *servituri sint senectuti tuæ, multamque ex iis jucunditatem ipsa sis perce-*
„ *ptura*; tacite innuens moriturum ante ipsam maritum: reliqua autem, ut
„ prædixerat, sic facta sunt.

LXXVIII. Do-

„ LXXVIII. Domina Helena de Cardona, Caralitanæ civitatis in Si- „ cilia Matrona nobilissima, multis vicibus sanctum hunc Fratrem rogavit, „ ut filium sibi impetraret a Deo: ad quam ille petitionem nunquam ver- „ bum respondit. Itaque die quodam subirascens, *quid*, inquit, *Frater Sal-* „ *vator, rem petis caro tibi staturam quocumque, refert illa; mihi pretio* „ *steterit, nihil caro, modo filium habere liceat*. Tum Sanctus: *En acquie-* „ *sco: habebis filium: verum vide, ut tuas cum Domino rationis bene habeas* „ *constituas: caro enim tibi stabit filius iste*. Concepit ergo Matrona ista „ Dei Matri devotissima filium, ac vivum peperit, & nomen ei baptizato „ Joachimi imposuit, atque ipso partus die sub vesperam est extincta. Sequuntur miracula.

„ LXXIX. Hispaniarum Rex Catholicus Philippus II. cum sua aula Man- „ zonii residens, ad se accersiri jusserat Dominum Admirantium Neapoli- „ tanum Raymundum Folcum de Cardona. Erat hic in sua villa Belpuig * „ dicta, cum hæc ad eum allata nova, non modice ipsius animum conster- „ narunt, scientis nonnulla indignatione motum contra se Regem, timen- „ tisque, ut ex honore, & commodo suo esset ea appellatio. Cum igitur „ beatus Frater tunc temporis ibidem loci cocum ageret Monasterii, & nul- „ lis licet miraculis clarus, in magna tamen apud omnes esset opinione san- „ ctitatis, jussit eum advocari Admirantius, eique seorsim accepto dixit: „ *Frater Salvator, mandavit mihi Rex, ut ad se veniam: maleque metuo,* „ *ne propter negotia Neapoli peracta, Majestas sua Manzonii mibi se exbi-* „ *beat subossensum: verum, obsecro, pro me Dominum deprecare, ut propi-* „ *tium ipsum mihi, ac pacatum reddat. Confide*, respondit ille, *in Domino,* „ *& Matre ejus, quia non modo nihil istic tibi adversi accidet; sed magnus* „ *honor deferetur*. Cumque instaret Admirantius supplicans, ut sibi indica- „ ret, qua de causa Rex eum venire jussisset: respondit Sanctus: *Difficili* „ *loco res tuæ esse videbuntur, usque ad illud punctum temporis, quo ad Re-* „ *gem intrabis: eademque hora omnia tibi in plenum gaudium convertentur,* „ *nec minorem honorem; atque istud ex me tibi dictum memineris*. Sequuntur miracula. * Inter Manzonium & Cardonam.

„ LXXX. His Salvatoris verbis optime animatus heros, ad aulam prope- „ ravit intrepidus: ubi non defuerunt, qui ut inter Magnates fieri assolet, „ male ipsi affecti palam jactarent, quod etiam aliquis ipsi in faciem dixit, „ non aliud, quam caput ejus peti a Rege, ea de causa vocatum esse: per- „ stitit nihilominus ille animo imperterrito, fretus pollicitatione Salvatoris, „ & impavide ad Regias manus exosculandas ingressus est, nobilium comi- „ tatu sollicite in atrio præstolante eventum colloquii: cujus hoc principium „ fuit a Rege factum: *Opportune enimvero huc advenis: nec enim nisi duæ* „ *elapsæ sunt horæ, quod certa per veredarios accepi nuntia de obsidione Per-* „ *piniani a Francis inchoata, quapropter omni postposita mora, & collecto un-* „ *decumque ex regni nostri Provinciis, quantum subito colligi poterit milite,* „ *istuc propera, & quod de tua virtute confidimus strenue incunctanter exe-* „ *quere*. Lætus tam honoratis imperiis Admirantius, & Regis manum deoscu- „ latus, colætantibus gratulantibusque amicis, in aream Palatii prodiit; & „ regios tubicines ad se vocatos proclamare jussit, cuicumque venire cupienti „ ad solvendam obsidionem Perpinianensem parata esse apud Admirantium „ Neapolitanum, ex proprio ipsius ære stipendia pro suo cuique gradu. Con- „ scensisque equis festinus abiit in suam Bellopodiensem villam, ibique ad se „ accersitum fratrem Salvatorem omnibus commendavit ut Sanctum, qui sibi „ cuncta eventura prædixerit. Sequuntur miracula.

„ LXXXI. Senex quidam Calaritanus aliquando fuit oblatus Sancto, ut vi- „ sum reciperet oculorum, verum deprecantibus pro eo amicis, respondit Sal- Sequuntur miracula.

Salvator; *Nunquam iste desideratam obtinebit gratiam, quia nunquam dimittet peccatum grave, sibique ex multo tempore quotidianum*. Quod reipsa patuit; quantumcumque enim cognatus quidam ipsius instaret, ut illud quodcumque esset expiare vellet confessione spontanea, nunquam persuadere ei quidquam in animæ suæ utilitatem potuit, atque ita etiam cæcus corpore quoad vixit remansit. Domina Hieronyma Cardona Abbatissa religiosissimi Monasterii de Petra-alba Barcinone, testatur vidisse se cum aliis Monialibus suis, quod frater Salvator cæco visum redderet: addiditque eo successu excitatam, se locutam ipsi fuisse, atque rogasse, ut pro duobus cognatis suis in bellum Gerbiense * profectis, deprecator existeret apud Deum. Qui respondit; *Alter quidem eorum Fridericus præmium suum apud Dominum obtinet; alter vero, Joannes scilicet, captivus agit Constantinopoli; brevi (ne ea te cura sollicitet) redimendus, maximoque in honore, quantum alius e suis quispiam, futurus apud Regem Philippum*. Ergo subintulit illa, *mortuus est cognatus meus*: cui Sanctus: *Ne mortuum dixeris, neque enim mori dicendi sunt, qui in obsequio fidei vitam ponentes, jam suam apud Dominum mercedem possident*. Eoque dicto, se convertit, & abiit. Post mensem vero nuntius adsuit, exercitus nostri cladem portans, in qua Fridericus cæsus, captus vero esset Joannes: Regi deinde Philippo tam carus, ut hodieque Navarram gubernet cum titulo Potestateque Pro-regis.

** Est Gerbis, seu Zerbis Syrtis minoris in Africa insula initio anni 1560. occupata.*

Sequuntur miracula.

LXXXII. Angela Taragona Barcinonensis affirmat, ex puerperio relictam sibi fuisse paralysim, a qua se curandam deportari fecit ad Sanctum, qui sibi supplicanti dixit: *Æquoanimis esto, vult enim Deus isto in morbo, ut perseveres: verum hic, quem peperisti filius lætam te faciet vivere senectutem, mortuo ante te marito tuo*. Planeque sic evenit, ut prædixit Salvator, & ipsi usque hodie a filio suo honorabiliter servitur. Sunt autem anni plusquam quadraginta, quod istud accidit, nempe ad diem quo istud in processu coram Barcinonensi Episcopo formato declaravit. In Monasterio sanctæ Claræ Gerundensis urbis, soror Hieronyma Camps manibus contracta accersivit Beatum, qui apprehensarum manuum ejus digitos, rectos ac sanos fecit. Vetulæ cuidam gravem capitis dolorem patienti, & postulanti ab eo liberari; *o sæcus*, inquit, *terreus vade, quia cito ab isto dolore eris libera*: mortua videlicet, ut eventus docuit. Alia non uni pœnæ cruciatuique obnoxia cum similiter peteret sanitatem, respondit ei: *Cum sit indole usque adeo iracunda, atque difficili adversus omnes domesticos tuos, multo magis expedit ita manere te, neque enim si convalesceres, vivere aliquis tecum posset. Dolores itaque tuos ad modicum sustine, & in æternum beata eris*.

Sequuntur miracula.

LXXXIII. Venit aliquando ad virum Dei Stephanus Pasqualis Presbyter Gerundensis, multi putis vomicam habens in facie, eoque malo jam decimum annum laborabat: ipse autem seorsim acceptum in Monasterium ducens, secreto monuit, quod extra Ecclesiæ communionem viveret, & ideo deformem istum morbum pateretur, a quo liberandus esset, simul atque excommunicationis vinculum sibi solvi petiisset: quod beneficium, ut a suo Episcopo postularet hortatus, persuasit homini, ut morem gereret recte momenti, itaque optatam consequeretur sanitatem. Minus moræ fuit in muliere quadam, cui Joannæ nomen, a grandi, quod vultum occupaverat, apostemate curanda: audiens siquidem in villa Aulot * ubi morabatur mirabilia hominis Dei opera, iter ad illum instituit suum, & sola benedictione ipsius sana decessit. Pari promptitudine in Civitate Gerundensi cu-

** Vicus ad exordia fere Fluviani, seu Cloviani amnis.*

„ curavit viri unius linguam adeo magnam, ut nec intra os contineri posset, „ nec formando sermoni esset idonea, signo enim crucis super eam formato, „ apprehensam sic construxit, ut intra justam mensuram collecta, suis deinceps „ usibus omnibus deserviret, & imprimis referendis Deo pro accepto per „ ejus famulum beneficio gratiis.

„ LXXXIV. Receperat aliquando se Ilerdam Salvator, ibidem Coci fun- „ cturus officio, cum istic adolescens Gerundensis moraretur, Joannes Ornos „ dictus: qui absolutis in ea Accademia studiis, & doctorali juris laurea do- „ natus, priusquam reverteretur in Patriam, Sanctum adivit ejus se preci- „ bus commendaturus. Hic juveni bene præcatus, addidit: *Vade feliciter,* „ *fili, & esto Virgini Matri semper devotus, favorem ipsius enim experieris:* „ *unum autem memori hinc animo aufer, ut scilicet cum Gerundam redieris,* „ *atque per forum publicum illius urbis transibis, curiose consideres domorum* „ *fenestras in quarum una videbis puellam cinereis indutam, quæ uxor tua* „ *futura est*. Abiit actis gratiis juvenis doctor, suamque ingressus urbem, cu- „ riose cœpit fenestras observare in foro potissimum, omnesque, propterea „ quod vehementissimus eo die spiraret ventus, clausas reperit: itaque dum „ de B. Salvatoris prædictione secum ipse dubitare incipit; audivit sonitum „ reclusæ fenestræ, ad eamque se convertens, puellam cinereo colore vestitam „ vidit, filiam nobilis mercatoris Nicolai Terræ: ex quo conspectu diversa- „ rum cogitationum fluctibus agitatus, nunquam illac amplius transire vo- „ luit, quamvis & ipse visam Virginem salutasset, & vicissim ab ea par hu- „ manitatis recepisset officium, sed penes se ipse constituit movere nihil, „ potiusque expectare, qua ratione Matrimonium illud tandem foret con- „ cludendum. Post aliquantum igitur tempus accesserunt ad ipsum quidam „ nobiles, exposueruntque, quod habita ratione virtutum ejus, uxorem ei le- „ gissent, divitem pariter & formosam, ejus quem diximus Nicolai filiam, „ cum quo, & puellæ matre jam esset de nuptiis illis conciliandis actum, nisi „ ipse abnueret. Quæ cum ex præditione beati Salvatoris procedere agno- „ sceret juvenis, gratanter respondit, placere conditionem, & gratum ac ra- „ tum habere se velle, quidquid ab iis actum erat, quorum benevolentiæ, „ prudentiæque plurimum fideret. Itaque ad finem res perducta est, & spon- „ sus devotissimus Sancto remansit, solitus prædictionis hujus seriem hilari- „ ter amicis suis enarrare. Sequuntur miracula.

„ LXXXV. Elephantiasi laborabat Catarina Oliverii Gerundensis, eam- „ que ad se devectam, & Confessione, ac sacra Communione præparatam so- „ lita benedictione curavit. Petrus Sabatir villæ Zivissensis Presbyter de se „ testatur, quod puerili in ætate grave patiebatur incommodum a scrofulis „ circa collum enatis: quibus removendis cum nihil prodessent adhibita me- „ dicamina, ductus a Patre ad Sanctum est: qui, ea consuetæ benedictionis „ formula *in nomine sanctissimæ Trinitatis* munito, dixit ad Patrem: *Tuum* „ *istum filium ad Confessarium ducito, duodennis est enim; & jube rosarium* „ *sertum tertio percurrere; ita sanabitur*. At puer indignatus non æque, ac „ aliis sanitatem sibi esse e vestigio collatam, nihil eorum facere voluit, quæ „ fuerant imperata, & ira plenus domum revertit. Post duos vero menses „ Barcinone puerum in platea offendens Salvator; *quia exigua*, inquit, *fides* „ *tua fuit, ideo sanatus non es*. Respondit puer: *non abeo in Franciam ad* „ *Regem, Pater, ut sanctitatem per ipsum consequar? Neque tu Regem vide-* „ *bis*, replicat Sanctus, *neque ab eo sanaberis, sed ad me sanandus reverteris*. „ Abiit nihilominus Parisios puer, & urbi appropinquans obvium habuit mi- „ litum globum, prohibendis per Regnum tumultibus expeditum, e quibus

** Sive Henricum II. hoc anno, sive Franciscum II. sequens.*

audivit mortuum esse Regem * a quo proinde frustra se curandum speraverat. Veritatem igitur factæ sibi prædictionis agnoscens, ad Beatum rediit Salvatorem, qui sua eum benedictione perfecte sanavit.

Sequuntur miracula.

LXXXVI. Lazarus Bruelz Presbyter Gerundensis brachii dexteri usu, jam inde a tertio ætatis suæ anno privatus, sic ut ultra cingulum illud nequiret attollere, anno ætatis suæ vigesimo ad Virum Dei adiit, qui manibus brachium apprehendens, ad caput usque illud produxit (quod ante hac facere nunquam potuerat) dicensque *in nomine Patris &c.* ac brachium eatenus contractum extendens, *vide*, inquit, *quam longum habeas, & signum Crucis eo designa*: quod continuo fecit, eoque deinceps expedite usus, etiam Sacerdos est ordinatus, propter ipsius Sancti amorem & affectum gratitudinis erga Deum. Hieronyma Vicaria Gerundensis Monacha, cum adhuc esset annorum duodecim, collum vomicis plenum, & scrofularum morbo fœde inflatum habebat, donec ad Sanctum delata, benedictione ipsius libera ab omni incommodo facta, gratias deinceps Deo egit pro munere.

LXXXVII. Elisabetha Ribera, nobili stirpe Tarraconæ orta, octavum circiter annum ingressa incidit in paralysim, & lecto exinde affixa jacuit, intensissimis per omne corpus cruciata doloribus, ut ejulare nunquam cessaret. In quam cum Pater suus longo tempore magnum fecisset pecuniarum impendium, desperato tandem artis humanæ remedio, ad divina se convertit auxilia, eamque cum Matre, ac famulitio necessario ad Dei Servum misit clamantem per iter, dicentemque, *o beate Salvator adjuva me.* Ascendendum erat asperum nimiumque acclive jugum montis: quo dum enituntur muli, excidit eis retrorsum lectica; nec dubitabat Mater, & qui aderat filius alter cum famulis, quin gravi casu afflictam infirmam mortuam essent relaturi. In plantum igitur convertuntur, & ejulatum: quos illa sic afflictos videns, oculos ad cœlum sustulit, & dixit: *o beate Salvator, in hoc nunc me periculo adjuva, ut ad te simul omnes possimus pervenire. Ah, Vir sancte! qui fieri poterit, ut tam asperi montis ascendamus fastigium, nisi tu auxilium tuleris?* Eoque dicto puella, quæ multis annis non potuerat manum ad os ducere, exilivit e lectica, atque in amplexum Matris cucurrit dicens; *eja Mater, animos resume: jam enim a beato Salvatore me sanatam vides. Age pariter pedites ascendamus hunc montem: vos mihi manum ascensuræ porrigite.* Stabant attoniti quotquot aderant, imprimis dolentissima Mater: dein mœrore converso in lætitiam, quod supererat viæ conficiunt alacres, & solam sancti Viri benedictionem exposcunt. Qui puellæ dixit: *vade, & sanctissimæ Matri gratias age, quæ te sanavit in via, cum cecidisset lectica*; prout illa læta ac sana fecit, antequam domum regrederetur. Ut autem eo redierunt, redarguit Uxorem suam Maritus, quod Sancto assistens non etiam puellæ caput a multo tempore in humerum dexterum flexum, eidem obtulisset erigendum. Itaque cum post aliquot menses transitum illac haberet Salvator, rursus ei stitere Elisabetham: super quam ipse sanctam invocans Trinitatem, absque ullo doloris sensu caput ei, ut decebat, erexit.

Sequuntur miracula.

LXXXVIII. Per eamdem civitatem transeunti oblata puella est, Joanna nomine, cui Persici mali ossiculum ita adhæserat faucibus, ut neque deglutire ulla ratione posset, nec foras educere, quæcumque media adhiberentur: cumque jam quintus is esset dies, de vita ejus conclamatum esse merito putabatur. At Sanctus leniter subridens. *O quam gulosa es*, inquit, & addens *in nomine Patris &c.* alapam ejus maxillæ levem infixit, dixitque:

» xitque: *huc age, mihi illud in manum expue*: quod absque ullo omnino labore continuo fecit, ac mortem evasit. Testatur de se Joannes Mistræ, quod toto corpore natus sit contractus, sic ut manibus supra genua positis ægre didicerit ambulare: quinquennem vero se, narrat, portatum fuisse a Patre istuc, ubi esset a Dei famulo sanandus benedictione accepta: in cujus beneficii agnitionem sacris se initiari voluisse Ordinibus, & Presbyterum rite consecratum fuisse.

» LXXXIX. Pares Dertusanis * civibus collatæ sunt per Sanctum gratiæ. Erat in his Franciscus Christophorus, multis annis continuis alvi doloribus, quibus nullum inveniebatur remedium, exercitus; donec nempe Hortam adiit, ubi ei post imperatam Confessionem, Communionemque, benedictionem suam impertiit Sanctus, & subito sanitati restitutum dimisit. Petrus quoque ibidem pauperculus, manibus, genibusque reptabat per terram: tantumque etiam sic effecit, ut Hortam ad repens pervenerit ad Sanctum. Qui pueri adspectu miserando commotus, benedictionem ei suam dedit, erexitque in pedes, quibus deinde semper recte est usus. His addamus Monserrandam Pasqualem ex villa Xertana * diœcesis Dertusensis, quam ab annis quinque incurabili hydrope laborantem maritus suus, Antonius Armengot Dertusanus, Hortam fecit ad fratrem Salvatorem deferri; qui post consueta Confessionis, Communionisque remedia, suæ ipsi benedictionis signaculum, & simul perfectam dedit sanitatem.

* *Idem ac Tortosanis.* Dertusanis propitius.

* *Civitatem appellat textus Italicus.*

Sequuntur miracula.

» XC. Aliis quoque mirabilibus signis Servi sui sanctitatem voluit Deus declaratam, ut patet ex processu facto coram Episcopo Dertusensi. Nam die quadam una ante meridiei horam, cum ante portam Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Horta plusquam duobus hominum millibus benedictionem suam impenderet, supra cruces tres in Monte Calvariæ positas tres faces apparuere: quibus commota multitudo, &, *miraculum*, *miraculum* exclamans, pars ad Sanctum cucurrit, habitum ejus pro reliquiis asservandum frustatim deripiens; pars ad ipsas Cruces, ex iis similiter frusta auferens: secutaque sunt eam apparitionem plurima sanitatum divinitus obtentarum prodigia. Alias cum paris numeri multitudo adesset eorum, qui vel curandi advenerant ipsi, vel curandos adduxerant alios apportaveruntve, nec in Monasterio inveniretur Beatus, solitus bis ad turbam congregatam benedictione sua signandam prodire; sed in altissimo monte, qui Hortensi jungitur Monasterio, orationi vacaret: omnibus alta voce clamantibus, *o domina, & patrona nostra Maria, fac ut Servus tuus inveniatur*; visa est in conspectu omnium candidissima nubes divolvi ex monte: quæ ubi terram attigit, ipsa quidem disparvit; beatum vero Salvatorem omnibus ibidem conspiciendum reliquit: qui omnibus benedicens, plurima eodem die miracula perpetravit. Habetur hoc ex prædicto Processu, ex pluribus vero confirmatur, quod divinis contemplandis intentus, sæpe extra usum sensuum raperetur: adeo ut quadam vice, cunctis inspectantibus, coram Altari beatæ Mariæ de Horta genuflexus, sublatus a terra sit plusquam cubitis duobus.

» XCI. Joannes de Rosis Tortosanus a prima pueritia paralyticus, ad beatum Salvatorem delatus, jussusque ter *Pater*, & *Ave* dicere, ac postea benedictione illius signatus, membrorum usum expeditum accepit. Ibidem nata Candida Sessa, sic ut ex uno oculo videret nihil, cum ad ipsum venisset, & ejus benedictionem obtinuisset, disparuit gemma, quæ oculum illum obtegebat, & utroque deinceps oculo claro est usus. Ad eumdem adducta fuit puella energumena, pro qua oravit ille primum; dein facto Crucis signaculo, dixit: *Impero tibi maligne spiritus, ut ex hac Dei creatura* egre-

egrediens non amplius eam affligas, & morem Dœmon imperanti gessit, nihil cunctatus. In altissimo illo, quem supra diximus monte finiens orationem, cui vacaverat, puerum malleo instructum ad se accersiit, eoque jussit percutere saxum, quod monstrabat, aquam e saxo divinitus dandam promittens: quæ ad ictum mallei continuo exilivit, & in hunc diem scaturire non desinit ad plurimorum morbidorum solatium, qui eam devote haurientes a suis infirmitatibus liberantur. Cum Marchionissa Armagetta de Tortosa quindecim annorum puella esset, tam enormiter luxatum ei brachium est, ut ei restituendo nullam rationem excogitare valentes Medici, ipsum præscindendum esse judicarent, sed visum est satius ad beatum Salvatorem recurrere, qui confiteri, & communicare jussam, sua mox benedictione sanavit.

Dœmones, quibus infensus, profligat.

XCII. A duo circiter hominum millia in montem Hortanum convenerant, non capiente oppido multitudinem tantam: quos cum perterritos in fugam agere Dœmon moliretur, constitutus in oratione Sanctus, quid machinaretur agnovit, ac foras progressus, turbam vidit supra modum consternatam, quia cœlo præter morem obscurissimo, horrendo cum fragore circumstrepebant tonitrua, & creberrima fulmina æmicabant: quibus dixit, *in genua mecum pariter omnes procumbite, recitatoque* Pater, & Ave *fugate inimicum, formidinem vobis incutere suis artibus molientem.* Quo facto, serenatum illico cœlum est, & optata cunctis lux resplenduit, nec fuit quisquam qui dubitaret, quin immixtos tempestati Dœmones Vir sanctus vidisset. Violanta Falcona Xertæ nata, sic ut e fronte ad os usque pendulus carnis monstrosæ fructus vultum ejus totum deformaret, atque ad Sanctum a sua Matre deducta, solo crucis signo, molesta illa appendice liberata extitit. Joannes Sche Tortosanus, decimo ætatis suæ anno intercute aqua sic inflatus, ut doliolo similis videretur, accepta ejusdem benedictione, ab eo audivit: *Age nunc, ad Virginem abi gratias ei acturus, quia deinceps sanus vives*: & eadem hora, recedente tumore, perfecte sanus cunctis apparuit.

* Abest Horta plusquam quatuor milliaribus. Sequuntur miracula.

XCIII. In oppido Maellæ, * quod abest Horta ad Borrapeliotem paulo plusquam quatuor milliariis, trans duos rivulos Algos & Materranam, qui a septentrione in ortum deflexi coeunt, ac dein Ibero amni miscentur, Cæsaraugustanæ diœceseos puella fuit annorum duodecim, cui fœda scabies totum caput operuerat, Elisabetha Comas dicta: desperata autem mali curatione filiam ad Sanctum duxit Patrem, & sola manuum impositione, ac signo crucis eamdem prorsus mundatam persanatamque reduxit, una eum filio parvulo, cui idem Sanctus benedictione sua herniam, quam patiebatur, curavit. In eodem oppido Michael Catalanus viginti annorum adolescens, totum corpus operiente lepra, nullis remediis diu frustra tentatis curabili, medelam a Beato flagitavit. Qui ei dixit: *Prius de spirituali lepra, quam de corporali cogitandum fuit: abi igitur, & peccatorum sordes Confessione eorum elue, tum sacro epulo refectus ad me revertere*: quod cum fecisset, eumque Sanctus signo crucis signasset, jussitque in Deipara Virgine confidere, deciderunt ex corpore ejus squamæ omnes, & concretæ ex sanie crustæ, pleneque mundatus ad propria remeavit. Idem autem Michael in ipso processu juridice affirmavit, quod cum mundaretur a lepra, adstantem sibi habuerit parvulam, cujus manus altera fœde contracta, & digiti prorsus consumpti erant: quam accipiens Sanctus, rectitudini suæ integræque restituit sanitati, cunctis quotquot aderant inspectantibus.

XCIV. Hæ quoque, quarum curationes subjungimus, eodem in oppido

„ do habitabant: prima quidem Susanna Matthæi dicta, quæ dentium crucia-
„ tu ingenti afflicta, faciem fœde tumentem ad Sanctum attulit, acceptaque
„ cum signo crucis benedictione, putrefactum dentem sine læsione expuit;
„ & omni dolore soluta, recessit. Elisabetha deinde Costa: cui a Patre ad-
„ ductæ oculum dexterum imposita manu, dataque benedictione, Sanctus
„ sanavit a fistula, eidem octavo anno ætatis innata. Quod cum fieret me-
„ minit eamdem adductam fuisse puellam a nativitate cœcam: quam cum simili
„ modo Salvator benedixisset, & oculis ejus manus imposuisset: *Nunc*, in-
„ quit, *eos aperi, & respice Dominam, quæ est in hoc Altari*. Aperuit au-
„ tem illico puella oculos, & interrogata quid videret, *Dominam*, inquit,
„ *sanctissimam video, brachiis filiolum suum complexam. Vade ergo*, subintu-
„ lit Sanctus, *& debitas ei gratias age: non enim ego, sed ipsa te sanavit*.
„ Similiter, & alius cœcus natus, coram Catharina Miravellæ oppidi præ-
„ dicti indigena ad beatum Salvatorem adductus est; qui cum illum deprœca-
„ retur pro obtinendo visu, *tu credis*, inquit, *fili, quod ego te possim sana-
„ re, & deciperis: verum cum firma fide orandus tibi Deus est: ut per inter-
„ cessionem suæ benignissimæ Matris lumen tibi concedat oculorum. Credo equi-
„ dem hoc etiam*, respondit cœcus. *Ergo*, Pater & Ave *cuncti recitent*,
„ inquit Sanctus: & oratione finita, prosecutus est dicere: *In nomine Patris &c.*
„ moxque cœco datum est videre lucem, quam suis oculis nunquam usurpa-
„ verat.

„ XCV. Venerant etiam Maellam Peregrini quidam Navarrei, secum- *Sequuntur miracula.*
„ que decennem ferebant puellam, & ipsam ab ortu suo cœcam, alias for-
„ mosissimam: cumque omnis populus ibidem adesset, vidit Patrem, Ma-
„ tremque puellæ genua ad orationem flectere ante beatissimæ Virginis ima-
„ ginem, quæ supra vetustam quandam portam tunc constituta, nunc ad fo-
„ rum dicti oppidi translata est: filiæ autem suæ dixerunt, *Genua hic tua fle-
„ cito filia, ubi Deiparæ gloriosæ imago adoratur, eamque rogemus ut veni-
„ re nos faciat ad Hortanum Sanctum, qui lucem tibi oculorum tribuet*. Vix
„ sese inclinaverat formosula, & Patri suo incœpit dicere, *Ah, Pater: quam
„ formosus est parvulus, quem Domina nostra brachio sustinet*. Cui præ gau-
„ dio attonita Mater, *an igitur eum intueris?* inquit: *Intueor sane, respon-
„ dit illa: ipsisque miraculum, miraculum* inclamantibus, concurrerunt
„ omnes indigenæ illius loci, ut puellam ita recens, ac subito illuminatam
„ viderent. Parentes autem non propterea omiserunt adire Sanctum, qui
„ eos monuit, ut sanctissimæ Virgini gratias devote referrent, quod & fe-
„ cerunt.

„ XCVI. Gabriel Tolquerius, dicti jam oppidi Presbyter ad mortem
„ æger decumbebat, cum per domum ejus Salvator transiit eleemosynas cor-
„ rogans, quare a moribundi consanguineis enixe rogatus, ut ingrederetur,
„ extremamque benedictionem ad vitam alteram transeunti impenderet,
„ morem gessit rogantibus, lectoque appropinquans, crucis super eum effor-
„ mavit signum, deinde dixit: *Manum mihi porrige, Gabriel*. Illo autem
„ porrigente, addidit: *eja nunc Hortanæ Virgini gratias age, quod præsenti
„ mortis periculo te exemerit: cras enim mane hinc exurges*: statimque eum
„ febris reliquit, & sequenti die in comitatu ipsius F. Salvatoris abiit ad Con-
„ ventum Hortanum, ubi Sanctus habitabat. Vix autem eo advenerat, cum
„ offerri vidit puerum a nativitate cœcum, mox facto crucis signo, oculis do-
„ natum abire.

„ XCVII. Ipso præcedente die, quo Maellæ stipem petebat Salvator, ab
„ Antonio Vughet, fuit ad prandium invitatus. Placide hic annuit se ventu-
rum

,, rum, mendicatione finita; ibi autem inter alia fercula illata est lanx malo-
,, rum granatorum plena, quorum unum accipiens, & cultello dividens.
,, *O Deus*, inquit, *si tam pulchro ordine cunctas hujus tuæ Creaturæ particu-*
,, *las disposuisti, quam ordinata erit cœlestis tui palatii species, ubi Angeli*
,, *Spiritusque beati magis ardebunt faciem contemplantes tuam, quam grana*
,, *hæc pulcherrima serie distincta rubent*. Quæ cum dixisset, in crucis formam
,, extendit brachia, raptusque in extasim alte sublatus a terra est: quod præ-
,, dictus Antonius cum videret, exiliit a mensa, multosque accivit tanti prodi-
,, gii spectatores futuros.
,, XCVIII. Dominicus Miravet ejusdem loci incola affirmat in processu
,, supra memorato, quod puero sibi spina intraverit in juncturam genu dexte-
,, ri, quam ipse contemnens, ad flumen lavandi causa abierit. Verum mox
,, instar ollæ intumuisse genu, cui trium annorum spatio nullam utilem medi-
,, cinam facere Chirurgi Medicive potuerint: quin potius auctum esse tumo-
,, rem, carnemque subcrescentem mortuam, ac sine sensu fuisse. Nam cum
,, idem lignum quoddam super genu illud ita tumidum finderet, intrasse se-
,, curim ipsam in carnem ad digiti unius profunditatem, nec tamen quidquam
,, sanguinis effluxisse. Interim Maellam advenit frater Salvator eleemosynas
,, petiturus, quem requisivit infirmi mater, ut filium suum sanare vellet.
,, Fecit itaque crucis signum super tumidum genu, & dixit: *Cupio videre,*
,, *quam celeriter curras*. Et mox assurrexit puer sanus, & currere per plateas
,, cœpit. Tum ad matrem frater: *Vade, & gratias age Virgini Hortanæ:*
,, *ipsa enim filium tuum sanum fecit*.
Sequuntur miracula. ,, XCIX. Joanni Andreæ ibidem civi filius erat, cui apertum latus, mul-
,, tum agerebat putis, nec adhibita a Chirurgis Medicisve etiam ferri can-
,, dentis remedia profuerant. Hortam igitur ad sanctum Fratrem puer dedu-
,, citur: quo cum perventum esset, invenerunt Sanctum infinitæ hominum
,, multitudini benedicentem. Tunc mater arrepto puero, monstrare plagam
,, Salvatori volens, eoque puerum denudans, vidit lintea adhæsisse plagæ:
,, quæ revellens, simul etiam adhærens iis putrefacti ossis frustum obtulit;
,, quod ad benedictionem cunctis communiter impensam egressum e corpore,
,, puerum ex integro sanum reliquerat: ipsos autem ad se venientes, & gra-
,, tias agere volentes, ad sanctissimam Virginem Salvator dimisit. Testatur
,, quoque Michael Fustor Maellensis indigena, quod pater suus, in oppido
,, *Caritas* dicto, diœcesis Dertusanæ, supra viginti cœcos, surdos, mutos,
,, claudos, attractos &c. viderit simul Hortam proficiscentes, indeque post be-
,, nedictionem acceptam, paulo post integros sanosque redire. Elisabetha quo-
,, que Abas indidem nata affirmavit, quod coram se allata ad Sanctum fuerit
,, parvula, surda eadem & muta: pro qua cunctis, qui aderant recitandum
,, semel *Pater* & *Ave* Sanctus edixerit, & facto signo crucis, infantulam jusse-
,, rit *Ave Maria* pronuntiare, quod ipsa fecerit, & sana remanserit.
,, C. Catharina Squaneglia & ipsa Maellensis, testata est, quod trigesimum
,, annum ætatis agenti, post puerperium ita soluta sit matrix, ut deorsum de-
,, fluens ad genua usque penderet; in eoque statu triennio integro persevera-
,, verit, non sine intensissimis cruciatibus, grandique pecuniarum impendio
,, in Medicos & medicinas: quibus tamen ad sanitatem recuperandam profe-
,, cerit nihil. Itaque decrevisse se Hortam adire cum duabus filiolis hernio-
,, sis, cum quibus eo adveniens, ante pedes beati Salvatoris procideris, sibi &
,, filiis suis sanitatem postulans. Tum vero mandasse Sanctum, ut peracta
,, Confessione Communioneque, ad se rediret, magnamque in beatam Virgi-
,, nem miraculorum effectricem collocaret fiduciam. Hæc cum fecisset ipsa,
at-

„ atque ad Beatum rediisset; voluit ei ut ait, passionem suam declarare in „ aurem. Cui Salvator respondit, jam sibi notam esse qualitatem mali, manuque capiti ejus imposita, cum dixisset: *In nomine Patris* &c. *ex nunc*, inquit, *& tu, & filius iste tuus sani estis; ite & Virgini gratias agite.* „ Tunc illa, etiam alter filius meus eodem laborat incommodo: & hunc, „ quæso, etiam sana. Cui Sanctus: *Eum sanavit Dominus, cui sibi placitum fuit: voluntati ejus acquiesce, & quod superest sustine patienter.* Affirmat autem prædicta Catharina, quod ea ipsa hora restitui in locum suum „ matricem senserit, nec exinde ullum in ea parte incommodum tulerit: „ filium vero suum ab hernia quoque perfecte curatum esse, qui nunc huic „ suæ depositioni præsens testisque assistit, vegetus ac sanus.

„ CI. Michael Carbonellus ex Oppido Massaleone, diœcesis Cæsaraugustanæ, testificatus est, quod annum octavum agens, collum haberet instar „ scutellæ tumidum: ipso malo Medicorum operam, ac suorum spem diu „ eludente; tandemque beato Salvatori adductum, ab eodemque signo crucis signatum, sensisse tumorem illum paulatim resolvi, & demum penitus „ evanescere. Ad eumdem in lectica delatus est Joannes Galcebri, ex vico „ Fatorella * paralyticus: cui comunicari & confiteri jusso, post signum Crucis dixit Sanctus: *Eja nunc surge, quia sanus es.* Ipse autem confirmatum „ se sentiens, subito exilivit, atque, ut jussus erat, Deiparæ Virgini miraculum adscribens, gratias ei ac Deo reddidit. Simili modo adductæ ad se „ quatuordecim annorum puellæ, fœdæ claudicanti, quia altero crure attracta, ideoque uno quam altero brevior erat, benedictionem suam impendit & dixit: *Nunc crus extende, quia sanata es*: quæ mox utrique pedi „ æqualiter insistens, experta est utriusque cruris parem factam longitudinem „ esse per sancti Viri orationes.

* *In Tabulis Fatarell. distat Horta milliariis duobus.*

Beati præsentia gravis Dæmonibus.

„ CII. Præsentia beati Salvatoris admodum gravis erat Dæmonibus, neque leviores erant molestiæ, quas ipse vicissim ab iis patiebatur: unde „ quodam tempore cum Hortæ officio hortulani fungens, agricolam quemdam, „ nomine Michaelem Guerram, rogasset, ut postero die mane cum suis mulis operam sibi navare vellet in conferendis leguminibus ad usum Fratrum, „ ipseque ex condicto venisset, & mulos vellet aratro jungere; illi contra „ Dominum conversi, calcibus eum repulerunt, & velut a Diabolo rapti, „ sursum fugerunt in montem. Supervenit Salvator, totaque re intellecta „ ex rustico, convertit se; & jugo, quod muli effugerant, vidit insidentes „ Dæmones: ad quos conversus: *Isto ne vos*, inquit, *loco video, maligni?* „ Deinde ad rusticum, *mercem*, ait, *enim vero bonam hic habemus in horto.* „ Rursumque ad Dæmones: *Vobis præcipio, ut ab hac hora imposterum unquam in hunc hortum regrediamini*: Colono vero. *Ito, & mulos tuos reducito: isti enim scelerati volebant impedire te, ne promissum Fratribus caritatis opus exequi.* Tum signum Crucis formavit, ad quod disperantibus „ Dæmonibus, denuo ait: *Huc tuos mulos adducito in tali* (quem designabat) *loco reperiendos: nihil autem formides; abiit enim, quem ego hinc expuli, Diabolus.* Ivit homo, & agnorum instar mansuetos mulos suos reperit, reduxitque ad opus, quod in Fratrum gratiam fovendum susceperat, eximiam „ Salvatoris virtutem demiratus.

„ CIII. Bernardus Calez, ex villa Aroyns * diœcesis Dertusensis, cujus „ majores jam inde ab annis centum quinquaginta advenientium illuc Minorum Fratrum semper hospites fuerant, de socero suo, cui Joannis Mestre nomen fuit, affirmat, quod unigenita ejus filiola, quam ipse testis postea uxorem habuit, quoties in domum ingrederentur Fratres, faciem

* *Vel potius Arves aut Arnes.*

suam

,, suam abscondere, & effuse plorare soleret, quandoque vero, velut ad
,, mortem consternata obstupefieri. Movit ea res parentes, alioqui optimos,
,, & Fratribus devotissimos, ut filiæ suæ saluti consulturi Fratres, domo sua ex-
,, cipiendi officium tantisper abesse deprecarentur. Ivit igitur ad Monasterium
,, Joannes, ubi hortum fodientem Salvatorem reperiret (nec enim præ re-
,, verentia audebat ipsi Guardiano denuntiare, quod dicturus advenerat)
,, ipsumque rogavit, ut se apud Guardianum excusaret, quod amore filiæ
,, unicæ coactus, domo sua cuperet aliquandiu excessæ; Fratres siquidem eo-
,, rum præsentia mortem ipsi allaturi videbantur. Hæsit ad hæc attonitus Sal-
,, vator, sublatisque in Cœlum oculis aliquanto tempore, nihil respondit,
,, tum denique ad Equitem conversus dixit: *Graviter hanc Religionem Dæ-*
,, *mon persequitur, & modo in domum intravit tuam, nobis hospitium, tibi*
,, *meritum exercitæ caritatis prærepturus: ideoque ad Fratrum nostrorum in-*
,, *gressum filiæ tuæ tam horribili se offert specie, ut in planctus effusa coga-*
,, *tur formidinem suam consternationemque testari. Verum bono deinceps esto*
,, *animo, ac mihi rem omnem relinquito: novi pessimæ illius bestiæ insidias*
,, *omnes. Itaque me domi tuæ cras expecta, & ut filia tua non absit, cura.*
,, Obstupefactus ad hæc, nec minus de verborum veritate persuasus Joannes,
,, domum rediit: adfuitque postridie, sicut dixerat, Salvator, & præmisso
,, Crucis signo, *Jubeo*, inquit, *maligne Spiritus, ut in hanc domum, quæ*
,, *sancti Francisci ejusque filiorum est, amplius ne introeas*. Tum adferri ad
,, se parvulam jussit, quamvis renitente matre, & præteritis similia formi-
,, dante: attulit tamen illam ipsamet, iterato mariti imperio coacta. Allatam
,, vero Salvator suo, idest, *Susannæ* compellans nomine, pomum ei porre-
,, xit geminum, quod illa, Fratri blande arridens, excepit, vetuit porro
,, Beatus deinde metuere ingressurum illuc Dæmonem, omnesque cognove-
,, re, quam absoluto adversus pessimos illos imperio Sanctus polleret.

** Inter Montes extremam Biscajam a Castella dirimentes.*

Sequuntur miracula.

** Forte* Caceres.

,, CIV. Joanna Arnens ex Villa Castellæ * Spinosa-venatorum dicta, ca-
,, duco laborans malo, ad Sanctum se, quamvis plus trecentis milliaribus di-
,, stantem, portari voluit, per viam continuo invocans illius nomen, nec in-
,, terea unquam consuetam passa infirmitatem: ut autem eo pervenit, &
,, Confessionis Communionisque Sacramenta adiit, Salvatori se benedicen-
,, dam sistens, hæc ab eo audivit; *In nomine Patris & Filii & Spiritus san-*
,, *cti. Jam te Dei mater sanatam fecit, propter eam fidem, quæ te huc usque*
,, *pertraxit*. Barbara Pastor, ex villa Caretes *, mammillam habebat ita in-
,, flatam induratamque, ut conclusum haberent Medici eidem ignem applica-
,, re: sed ipso quo tormentum misera subitura erat die, prævenit Salvator
,, eleemosynam postulans, & quamvis, nec dum ibi nota esset sanctitas sua,
,, rogatus est tamen ad infirmam ascendere ex primo puerperio adhuc decum-
,, bentem. Fecit ille quod rogabatur, & Rosario suo in collum infirmæ inje-
,, cto, semel *Pater* atque *Ave* recitavit; deinde ad puerperam conversus di-
,, xit: *Ne desperes, filia, sed in sanctissima Dei Matre confide: hac enim no-*
,, *cte bene dormies, & in crastinum malo omni liberaberis*; prorsusque, uti
,, dixerat, evenit.
,, CV. Cum beatus Salvator aliquando esset in Ecclesia sanctæ Columbæ
,, Farnesiæ loco suo natali, dixit, Dæmonem insedisse corpus cujusdam isthic
,, præsentium fœminarum, quæ res, ut nova cunctis accidit, nescientibus
,, quænam ipsarum a Sancto judicaretur, ita vero apparuit, cum egresso San-
,, cto, earum una manifeste ostendit se energumenam esse. Testatur frater An-
,, tonius de sancto Salvatore ex Ordine Fratrum Minorum Capuccinorum
,, sancti Francisci, in processu coram Episcopo Barcinonensi formato, quod

Ca-

„ Cæsaraugustæ existens cognoverit pauperem, qui miserum corpus per terram trahens, moveri solebat: post annos vero aliquantos eumdem se vidisse pedibus gradientem suis integre atque hilariter; quæsisseque, num ipse is esset, quem antea viderat humi repentem. Affirmasse autem, ipsum eumdem se esse: interrogatum autem, qua ratione accepisset gradiendi facultatem, ita respondisse: *Ad Sanctum Hortanum profectus, ab eo jussus sum confiteri & communicare: deinde cum suam mihi benedictionem impertiens; in nomine Patris* &c. *dixisset, sanum me sensi, qualem hac ipsa hora ad majorem Dei gloriam vides*.

„ CVI. Hortæ quoque morabatur Sanctus, quando ad eum publici cujusdam in Ilerdensi Accademia legum Professoris, cui nomen *Rubios*, uxor venit, precum illius suffragio postulans, a Deo prolem aliquam impetrare: cui Salvator, *adeo*, inquit, *addicta es lusui, ut nisi eum missum facias, nunquam compos sis futura voti*. Promisit illa, non lusuram se amplius, ac ne cartas quidem lusorias accepturam in manus. Tum confessam peccata, & sacro Christi Corpore refectam, suaque benedictione instructam, domum remisit, dicens: *Eja nunc abi secura, quod filiam paries, memento autem ejus, quod promisisti, neque enim diutius illa vivet, quam tu a lusu abstinebis*. Læta illa revertit domum: conceptaque continuo prole, legitimo tempore enixa est filiam: quod Sancto curavit nuntiandum, vicissimque ab eo iteratum vitandi lusus mandatum accepit, si filiam in vita retinere vellet. Tertio deinde post hæc anno Matrona prædicta Hortam adduxit ipsam filiam suam, cui Sanctus: *Noveris, filia, eumdem tibi vitæ terminum esse divinitus constitutum, qui matri iterandi lusus principium erat*. Ad quod parvula: *Ne metuas, Pater, nunquam lusum mea resumet mater, meæ, quam deamat, vitæ formidans*. Ita duo alii transacti sunt anni, post quos in aliarum matronarum consortio ad ludendum invitata mater, abjecit ex animo salutaria, quæ olim acceperat, monita: sed non diu lusu illo lætata est. Superveniens enim filia ejus, matremque lusu occupatam videns, inclamare cœpit, mortuam se prorsus ac perditam esse: eodemque vesperi febri correpta est, nec diu post letho præmaturo extincta. Misit igitur ad Dei famulum mater orba nuntium, qui oraret, ut filium sibi, aut aliam filiam divinitus obtineret: sed antequam is verbum faceret ullum; *Jam novi*, inquit Salvator, *mortuam filiam Dominæ tuæ, de cætero renuntia nihil impetratum deinceps iri*, itaque eum absque solatio remisit.

„ CVII. In Monasterio sanctæ Mariæ de Petralba civitatis Barcinonensis vivebat Domina Magdalena de Torreola, eximiæ virtutis, magnæque ætatis religiosa, utpote octogenaria: quæ cum die quodam se commendaret precibus beati Salvatoris, dixit eadem: *Esto certa, quod magni favores tibi præparati a Deo sint propter insigne quoddam tuum meritum, quo divinam ejus majestatem singulariter tibi obstrinxisti*. Cui ipsa: *Equidem inutilem me peccatricem agnosco, ac prorsus indignam, cui nisi ex mera gratiæ suæ indulgentia, favorem aliquem præstet Deus*. At contra Salvator: *Memento*, inquit, *quomodo hoc ipso in loco pater tuus tecum secreto sermocinans, Pontificium tibi Breve exhibuerit, quo ipsi concedebatur facultas educendi te ex Monasterio, quod tu Breve discissum in partes tradidisti flammis, patri tuo in hæc verba respondens: Avertat Deus, & sancta Clara, ne ego hoc Monasterium deserens, retractem quæ Deo rite nuncupavi vota. Addidisti præterea, futuram te, ut de tali Brevi nulla ad quemquam mortalium notitia perveniret*. Obstupuit ad ista religiosissima mulier, necnon quotquot ibidem sociæ aderant, rei nunquam ante hac auditæ novitate perculsæ,

eoque magis, quod ipsa Magdalena fateretur, ita quidem rem esse gestam, multo prius tamen, quam Salvator nascendo veniret in lucem: exindeque magnis animis perseveravit, incepto vitæ religiosæ studio, intelligens illum suum actum Deo gratum extitisse: ob quem etiam idem Beatus asserebat, sanctam Claram quotidie deprecatricem pro ipsa apud Deum assistere: atque ita denique curriculum suum prædicto in Monasterio feliciter absolvit.

CVIII. Domina Isabella Pugados de S. Clemente Barcinonensis, infantilibus in annis ægra decumbebat ad mortem; desperantibus de vita ultra istam noctem producendi a medicis: ad quorum denuntiationem adeo tristem parentes infirmæ beatum Salvatorem rogaverunt, veniret ad eam sua benedictione signandam. Ipse autem eis respondit: *Dicite medicis, quod cum Deo ipsi locuti non sint, qui tam certo ausi sunt pronunciare morituram puellam nocte hac: matri autem, & consanguineis renuntiate, futurum, ut ipsam conjugio junctam, & filios exinde procreatos videant: Dominæ propterea nostræ gratias agant, quæ tam cito sanitatem restituit ægræ*. Et continuo febris dimisit puellam, quæ deinceps sana vixit, adultaque liberos ex legitimo conjugio genuit. Andreas Fabius de S. Columba * de Queralt ex Catalania incurabili cruciatus asthmate, nullumque in humanis videns superesse remedium, illud a beato Salvatore quæsivit, & per illius benedictionem, præviis confessione & communione, obtinuit. Frater Joannes Oliva ex Minorum Observantium Cœnobio, quod Barcinone est sub Jesu nomine, in aure dextera molestum patiebatur abscessum; eumdemque similiter expertus, nullis humanæ artis remediis esse curabilem, ad beatum quoque Salvatorem se convertit, qui solo tactu & benedictione sua aurem male affectam prorsus persanavit.

CIX. Quodam die cum vir Beatus staret in area Conventus Valentini sanctæ Mariæ de Jesu, venerunt ad eum plusquam decem millia hominum prædictæ urbis Civium, una cum Prorege Duce Segobiensi, Ducissaque, & omni nobilitate ejus, visitandi & benedictionis referendæ gratia: quibus pariter in genua demissis benedixit Salvator, *In nomine Patris* &c. supervenit interim Minister Provincialis Ordinis Franciscus Zamora, animoque commotus: *Vah*, inquit, *quam levi sunt Valentini isti, qui tantum honorem laico uni habeant*. Hæc ille: verum curæ fuit glorificanti servos suos Deo, Salvatorem a suo Superiore contemptum, magis etiam glorificare: facta enim ibidem post dies quatuor novi Provincialis, hominis vere sancti & religiosi, electione, cum ad ædem Cathedralem pro agendis Deo gratiis pariter Fratres procederent, eosque in area agens promiscui sexus turba circumsisteret; eductus violenter e medio eorum beatus Salvator est, populoque certatim ex tunica ejus frustum carpente, pene nudus in solo interula derelictus, sic ut necesse fuerit in vicinam quampiam ædem verecundiæ causa ipsum seducere, educturum, populari fervore cessante; sed jugibus clamoribus postulante, ut foras produceretur Sanctus, omnes eorum morbos dispulsurus: & vere plurima fuerunt miracula per ipsum eo die patrata, sicut in processibus videre est.

CX. In Civitate Gandiæ Valentinæ Diœcesis religiosissimus erat Monacharum sanctæ Claræ Conventus, quarum spiritualibus progressibus invidens Dæmon, omnibus modis eis cœpit esse infestus, quotidie horrendi informis timido sexui se objiciens, totaque domo ingenti fragore perstrepens: quibus molestiis averruncandis cum consuetis Ecclesiæ exorcismi nihil proficerent, Excellentissimus Dux Franciscus *, qui deinde Patrum Jesuitarum Generalis fuit, & de eximia beati Salvatoris sanctitate multa au-

* Preter eum, qui B Viro Natalis est vicus, alii in Diæc. Tarracon. & Gerund. qui vocantur hoc nomine.

* Is est S. Franciscus Borgia.

„ audiverat, obtenta a Generali facultate, ipsum eo deducere voluit. Hoc „ autem dum facit, acti in furorem Dæmones, sus deque versari videbantur „ omnia, ita horrendo ubique tumultuabantur strepitu: parumque aberat, „ quin actæ in desperationem Sanctimoniales discederent loco, in quo nullam habere quietem poterant. Verum ut supervenit Salvator, omniaque „ Monasterii loca formato in parietibus Crucis signo sacravit, cessarunt „ omnia, ipseque ad Sanctimoniales conversus dixit: *Securæ estote, atque* „ *hoc unum solicitæ ut Deo perfecte serviatis: promitto enim vobis illius* „ *nomine, quod nunquam deinde molestandæ sitis, neque auditura, Gorrofictam* (ita istic dæmon appellabatur) * *cujus aliud consilium non fuit,* „ *obiciendis spectris adeo tetris, strepituque tam incondito ciendo, quam ut* „ *religiosam domus hujus disciplinam, divinumque obsequium interturbaret.* „ *Nunc remanete in pace, & Dominum pro me orate*. Discedens porro, „ rogatus fuit, ut sororibus quibusdam infirmis benediceret, quæ subito sunt „ sanitati restitutæ.

* *Ab unguibus qui dæmoni depinguntur.*

„ CXI. Antonius Massipus de se ipso adhuc sæculari testatur, quod beatum Salvatorem convenerit habitus illius osculandi causa: qui sibi dixerit: „ *Sacerdos eris*. Et se quidem ad ea verba risisse, utpote qui inter nobiles „ Ducis Segobiensis & Cardonensis ascitus, nihil minus usque ad illam horam quam de Sacerdotio cogitasset. Nihilominus post paucos menses tam „ fortiter animo suo impressum fuisse Dei ad statum istum invitantis impulsum, ut nullam quietis partem noctu, diuque posset capere: ideoque victum „ dedisse manus eo facilius, quod istud sibi a Sancto prædictum meminisset: „ hodieque, quo hæc testatur, & annum numeramus MDC. vivit Presbyter, „ ac recordatur, quod Sancto, ea quæ diximus prænuntianti, responderit „ subridens: *Non credo, Pater; nec enim satis a litterarum scientia instructus sum*: ad quod ille retulerit: *In domo Domini pluris valet conscientia* „ *pura, quam scientia multa, sine qua sacerdotium tibi obtinget: quod cum* „ *factum fuerit, pro me quoque orare memento*.

„ CXII. Joannes Ximenius, oppidi Fulsetensis Presbyter in diœcesi Tarraconensi, herniam gravemque ex uno latere rupturam patiebatur; hortantibus autem sociis Presbyteris, ut ad Virum sanctum sanandus pergeret, „ negavit se facturum, quoniam miraculis ejus fidem adhibere non posset. „ Victus nihilominus importunitate suadentium, iturum se promisit quandoquidem ita vellent. Addit autem: *Si prodest, prosit; si non prodest non* „ *prosit*. Cumque ad beatum Salvatorem venisset, & genuflexus coram eo „ benedictionem ipsius expectaret, ait Beatus: *Modicæ fidei, si tibi prodest,* „ *prosit; si non prodest, non prosit*. Surrexit, & abiit indignatus Presbyter, „ & de successu itineris requirentibus dixit: *Frater iste, vel Sanctus est,* „ *vel Dæmonium habet: cum enim aliis benediceret, ad me conversus, eadem quæ hic locutus sum, verba protulit*: ex quo omnes exiguam Presbyteri fidem, & prophetiæ donum Sancto communicatum cognoverunt.

„ CXIII. Puella energumena, propter nimiam dæmonum insidentium „ ferociam funibus catenisque adstricta, per vim adducta Hortam est; nulla „ tamen violentia sufficere potuit, ut in Ecclesiam ingredi cogeretur. Rogatus igitur Salvator est, ut ad eam ipse foras progrederetur. Interim „ vincula omnia rumpunt dæmones, vestibusque laceris inter eorum qui „ ipsam comprehenderant, virorum manus relictis, infelicem ex oculis conspectuque abripiunt, sic ut inveniri non potuerit a quærentibus, donec „ superveniens Sanctus indicavit ipsis, ubi sub maximarum trabium strue „ abditam reperirent. Ægre persuadere sibi potuerunt illi, ut infra tam ma-

„ gnas, tam multas trabes eam potuisse condi crederent, illarumque conge-
„ riem tanto labore removendam susciperent: paruerunt tamen, nudamque
„ inter duas trabes invenerunt, & prout jussi erant dixerunt: *Jubet Frater*
„ *Salvator, ut ad ipsum venias, & quidem in nomine Virginis beatissimæ*
„ *jubet*. Itaque obsequentem, ac vestibus indutam reduxere. Qua conspe-
„ cta Beatus, signum Crucis expressit, & dixit: *Exite a creatura hac immundi*
„ *spiritus, ita impero vobis in nomine Sanctissimæ Trinitatis Patris, & Filii,*
„ *& Spiritus Sancti*. Responderunt illi, non parituros se: sed iterato con-
„ stricti imperio exierunt, immanem in aere fragorem cientes. Ipsa vero
„ puella libera quidem, sed incredibiliter debilitata, mortuæque, quam
„ vivæ similior remansit: verum, accepta Sancti benedictione, surrexit, qui
„ cibum ipsi præcepit exhibere, ac dixit: *Nunc age, filia, & quomodo Deo*
„ *servias deinceps, attende: neque amplius tale quid committas, si nolis ma-*
„ *lignos invasores redire*: atque ita sanam a se dimisit.

„ CXIV. Loquebatur cum beato Salvatore, in Monasterio Barcinonensi
„ sanctæ Mariæ de Jesu, nobilis quidam Magister Garzias nominatus, sacræ
„ Inquisitionis Secretarius: atque inter alia ei dixit, egregie ornatam sibi
„ videri aream Monasterii, propter imaginem Beatissimæ Virginis constitu-
„ tam supra Ecclesiæ valvas. Cui Sanctus: *Pulchra est enim vero*, inquit,
„ *ipsaque me intra breve tempus trans mare auferet, in alium hoc cognomi-*
„ *ne conventum, ubi similis imago sua supra portam conspicitur*. Quæ
„ res incredibilis primum visa, ipso deinde effectu verissima patuit, quando
„ Calarim in Sardiniam translatus Salvator est. Dum autem adhuc Hortæ
„ morabatur, multas noctes impendebat orationi super eum, qui ibi est
„ altissimus, montem, eoque se per hortulum conferens, qui post majo-
„ rem hortum situs est, Fratres ibidem aliquos hilarius agentes reperit,
„ quorum unus: *Verumne est*, inquit, *quod audivi, navigaturum te, fra-*
„ *ter Salvator? Verum*, refert ille, *ecquo autem? Ad regionem*, reponit,
„ *cujus præcipua Civitas pulcherrimis cincta mœnīis, & æreis tormentis in-*
„ *signiter communita, in monte consistit: istic Deus ingentia mihi facturus*
„ *est bona*. Multi tunc temporis in Indias fidei prædicandæ causa mitteban-
„ tur Fratres: existimarunt igitur ii, qui aderant, illuc quoque hunc Deo
„ dilectissimum famulum destinari; ideoque ulterius interrogarunt eum, ad
„ Orientemne, vel Occidentem versus habiturus esset iter? Tum ille: *in*
„ *Cælum respicite*. Respexerunt, videruntque eximii fulgoris stellam in-
„ genti, & celeri tractu versus Orientem ferri, ubi autem consisteret notare,
„ non potuerunt. Ipse vero dixit: *simile erit tenendum mihi quoque est*, nec
„ multo post declarata prædictionis est veritas, quando raræ sanctitatis Vir
„ frater Vincentius Ferri, juxta eam, quæ decreta erat Transmontanæ,
„ Cismontanæque familiæ commutationem, Fratres in Sardiniam abducturus
„ advenit, Salvatoremque rogavit, num ipse quoque comes sibi accedere
„ vellet. Qui respondit: *Imo vero: hoc enim vult Deus, & illic magnum*
„ *mihi bonum destinatum habet*.

Sequuntur miracula.

„ CXV. Cæterum quoque in loco quo morabatur Beatus, quotidie Con-
„ fessionis, & Communionis obibat sacramenta, singulari cum piæ devotio-
„ nis affectu, idque sub primum sacrificium matutinum. Accidit autem,
„ quadam vice, ut loco suo amotum registrum, quod legendam eo die Epi-
„ stolam signabat, in eadem requirenda aliquandiu frustra occupatum Sacer-
„ dotem, qui hoc ipsum affirmavit, haud leviter conturbaret: id quod
„ beatus Salvator sacrificio ministraturus observans, exurrexit ab eo in quo
„ genuflexerat loco, acceptumque missale aperuit, & digito signavit locum,

qui

„ qui legendus erat, nulloque prolato verbo, eo unde surrexerat, rediit. „ Fassus est autem idem Sacerdos, quod admiratus non modice insolentiam „ facti, cum Salvatorem litteras omnino nullas didicisse sciret, levatus „ etiam dubio fuerit; quo circa ejus miracula non levi augebantur: ut dein- „ ceps majori in honore ac reverentia ipsum habuerit. Jacobus Villala Civis „ Barcinonensis testatur, sibi filium decennem fuisse, quem sua benedi- „ ctione Sanctus ab hernia & ruptura sanaverit. Raphael Pazi nobilis „ Gerundensis sororem suam, obtinendæ prolis ultra modum cupidam, bea- „ ti Salvatoris precibus commendavit, & respondit ille: *bono animo esto*, „ *duplicem enim prolem soror tua pariet*: quod factum est: & vivus erat „ utraque, mascula una, fœmina altera.

„ CXVI. Soror Hieronyma Campos in Gerundensi sanctæ Claræ Mona- „ sterio novitia, toto corpore jacebat paralytica: rogatus autem fuit beatus „ Salvator, qui eo advenerat, ut ipsam visitatam sanaret. Ivit igitur ad „ Ecclesiam, ibique ante ferreas crates consistens, ad se deferri infirmam jussit: „ sed pro illa aliam similiter paralyticam Sanctimoniales apportarunt. Quam „ ut vidit: *Non Ego hanc*, inquit, *postulavi*, *neque ipsa fidem habet reci-* „ *piendæ sanitati necessariam*: *adferte huc alteram*, *cujus causa adveni*. „ Attulerunt igitur Hieronymam sorores: Sanctus vero fenestellam aperiens, „ per quam sacra Communio solet Sanctimonialibus porrigi, brachium im- „ misit cum Rosario, illudque infirmæ superimponens, dicensque, *In nomine* „ *Patris* &c. mox subjunxit: *surge*, *& gratias Dominæ nostræ age*, *atque* „ *ad obsequia istius te sororis transfer*, *quæ ob defectum fidei sanari non* „ *potuit*, quod illa ad ipsius usque mortem constanter atque amanter præ- „ stitit. Inter cæteras autem Sanctimoniales tanta deinceps fuit reverentia „ Sancti, ut veritæ ne interiorem animarum suarum statum fortasse propa- „ laret, sub ejus conspectum venire formidarent. In eodem Monasterio alia „ fuit Religiosa, quæ diu occultam toleraverat herniam, non ausa præ ve- „ recundia medico cuiquam suum malum revelare: unde cum gravissimos „ in dies majores dolores pateretur, colloquenti secum secrete Dei famulo „ illud manifestavit, ac mox per Crucis impressionem sanitatem accepit.

Sequuntur miracula.

„ CXVII. Idem cum alia ibidem Monacha, sorore Isabella Pingi, collo- „ quens ei dixit: *vide ut inter te Dominumque recte cuncta se habeant*, *filia*, „ *neque animis cade*: adjuvabit enim ipse te in ea tribulatione, quæ tibi „ gravissima imminet. Juvitque post multos annos ea præmonitio, cum „ quod prædixerat Sanctus ipsi evenit. Denique ejusdem Monasterii soror „ altera, Mariana nomine, inquietam præ scrupulis vitam ducebat, quo ipsa „ aliquando beati Salvatori exponens, eum rogavit ut ab iis a Domino libe- „ rari ipsius precibus mereretur. Ille vero brevi liberandam promisit, omnes- „ que conscientiæ ipsius angores a devoto quodam Confessario pellendos, in „ cujus etiam manibus feliciter consumatura esset hujus mortalis vitæ curri- „ culum. Idque mox contigit in adventu novi Confessarii, a quo se pænitus „ sublevatam aliis sororibus professa est: nec multi postea transiere dies, „ quod ad vitæ eternæ gaudia perpetuamque quietem, ut pie credimus, a „ Domino evocata miraret.

Sequuntur miracula.

„ CXVIII. Isthæc fere omnia mirabilia per Servi sui intercessionem Om- „ nipotens operaratus est, dum in Hortano Cœnobiolo moraretur, ubi etiam „ jugi pene orationi se totum dabat, ita ut nec noctibus quidem ab ea vaca- „ ret: & vice quadam auditus a Fratribus fuerit cum D. N. Jesu Christo in „ capitulo loqui, ac dicere: *Domine mi tu promisisti tale quid mihi præ-* „ *stare*: *verumtamen rogo ne*, *te promissi tui pæniteat*. Quid porro ei re-

Orationi additus.

„ responderit Dominus, intelligere non potuerunt. Deinde in pedes erectus „ dixit: *quomodo mi Domine? non præstabis modo quod promisisti? non possunt irrita esse promissa tua: fac igitur propter amorem sanctissimæ Matris tuæ, obsecro*. Et rursum aliquantum conticescens (quasi qui Dominum „ audiret respondentem; sed ea voce, quam alius nemo perciperet) visus „ est potius accedere ad venerandam iconem, eique dicere, *Tu promisisti Domine, & facere debes*. Post quæ in extasim raptus est. Simili modo „ sæpissime est auditus cum beatissima Dei Matre colloqui, cujus semper devotissimus vixit, nec non cum beato Apostolo Paulo quemadmodum in „ processibus reperitur.

S. Inquisitionis Beatus judicio subest.

„ CXIX. Interim Inquisitorum quidam in Regno Aragoniæ per oppidum „ Alcanizíæ iter habens, videnſque transeuntes illac mutos, surdos, claudos, paralyticos, aliosque, & paulo post sanos redire; eos ad se accersiri „ mandavit, & juris jurandi religione adactos edicere voluit, qua ratione „ Frater iste tot miracula faceret. Qui cum dicerent præscriptum sibi ab eo „ fuisse, ut confessi peccata, Dominico corpori communicarent, eoque facto, „ sua cunctos benedictione donasse, atque in momento sanos dimisisse: suis „ ipse rem oculis explorare decrevit; utque sub alieno habitu ignotus lateret, „ pauperis Presbyteri vestem sumpsit, famulorum suorum itidem vestes im„mutans, perrexitque ad Monasterium, in quo Sanctus morabatur. Vidit „ autem universum montem magna hominum multitudine repletum, quorum numerum ad duo millia esse credidit, seque ad angulum quemdam „ Ecclesiæ recipiens, expectabat, ut progrederetur Sanctus facturus miracula. Qui ut apparuit, cuncti statim in genua projecerunt se, credentes „ quod eis benedicturus processisset. Verum ipse (Deo Deiparaque Virgi„ne, quibus unice dilectus erat, rem omnem eidem manifestantibus) surgere eos jussit, & locum dare transituro; rectaque ad Inquisitorem processit, eique manus osculatus genuflexit, ac dixit: *Dominatio tua huc advenit, ut videat stupenda opera grandiaque miracula, quæ Deus per Matrem suam sanctissimam facit?* Cui ille, *Erras*, inquit, *Pater, siquidem Sacerdos pauperculus ego sum, neque istum a te honorem mereor*. *Minime*, „ reponit Salvator, *sed Arragoniæ es Inquisitor, qui ab iis quos Domina nostra hic curaverat quæsivisti, quomodo hic miracula fierent, & rei certius cognoscendæ causa huc venisti*. *Mecum igitur veni*; & manu prehensum ad „ summi altaris cancellos ducens, versus populum se convertit, & dixit: *Pœnitemini omnes de peccatis vestris, eorumque remissionem postulate a Deo, In nomine Patris &c.* Eodemque momento temporis sanati sunt „ omnes quotquot aderant gibbosi, paralytici, herniosi, muti. Qua re ob„stupefactus ultra modum Inquisitor, præsumptionis suæ veniam humiliter „ flagitavit, multisque diebus mansit in consortio viri Dei.

CXX. Usque huc relati Dimas Serpius, atque Domeneccus ex processibus pro beati Salvatoris Canonizatione confectis. Cæteras autem, ad illum annum quo Salvator Rausium amandatus est, Deo favente, narrabimus.

S. Petrus Alcantarensis suorum Commissarii munus absolvit. Petrus Marchesius. Joannes de S. Bern. Laur. a S. Paulo. *Chronic. Prov. S. Jos. & alii in vita S. Petri de Alcant.*

CXXI. Verum his temporibus, iisdemque in Hispaniarum regionibus, cum Salvatore de Horta Petrus etiam Alcantarensis magis magisque Seraphicum Ordinem, quinimo, & universam Catholicam Ecclesiam illustrat. Absoluto etenim hoc anno a Sancto Viro sibi imposito pro Discalceatorum sobole Commissarii Generalis munere, missisque propterea non semel ad Magistrum Generalem PP. Conventualium Epistolis, quibus de Instituti progressu certiorem facit, ultimo tandem, petita ex more venia, rogat, ut sibi idoneum virum substituat. Aliter tamen se res habuit; Præfectus namque non alium

Pe-

Petro, quam Petrum ipsum, successorem exoptans, eundem iterum suum Delegatum constituit. Hoc Nuncio, Vir Sanctus divinæ voluntati non resistit, Sodalesque exultant, quod illum divino atque humano consilio fretum Patrem fortiti essent, cui æmulis obviam ire interdiceretur. Et sane hac tempestate, Deus qui sicut lanam dat nivem, Petrum talem in eos, quibus arctioris vitæ institutum non arridebat, constantiam indidit, ut ad ipsorum retundendam contradictionem, a nimio zelo quam oportebat, ductam, *ne Ordo videlicet divisionis detrimentum subiret*, vel minimum hæsitaverit. Primus hujus anni hyemalibus diebus, nudis pedibus, pedes, clam assumto socio, iterum Romam proficisci statuit, virum probum in sui Vicarium instituens. Urbem Petrus ingreditur, mense Martio labente, & Generali Magistro primum, deinde Pontifici Paulo suscepti itineris causa patefacta, adversantium nomina silet, & auxilium non incassum efflagitat. Duabus namque in forma Brevis, ut dicitur, Summus Pontifex, datis litteris, ut Petri votis annuat, eundem iterum pro suis Commissarium Generalem constituit; Fratribus Provinciæ sancti Jacobi super Discalceatos jura siqua sint, adimit, & facultas fit, ut soli possint Ministros instituere tenoris sequentis.

Illud cogitur reassumere.

Romam versus secundo proficiscitur.

Diplomata a Pontifice impetrat.

PAULUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

*Dilecto filio Petro de Alcantara, Reformatæ vitæ Ordinis Fratrum Minorum Conventualium * nuncupatorum salutem, & Apostolicam benedictionem.*

* *Quia Magistro Generali hujus Familia tunc subjiciebatur.*

Cum a nobis petitur, quod justum, & honestum est, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per solicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitionis series continebat, quod cum dilectus filius Julius Magnanus Ordinis S. Francisci Fratrum Minorum Conventualium nuncupatorum Generalis Magister, mox elapsis diebus Epistolas in tui favorem dederit, ut sequitur. „ In Christo sibi „ carissimo fratri Petro de Alcantara Reformatæ vitæ Ordinis Minorum Con„ ventualium, frater Julius Magnanus, Generalis Magister salutem, & pa„ cem a Domino æternam. Cum superioribus diebus frater Joannes Pasqual „ Dei voluntate diem suum clauserat extremum, qui Fratrum Reformatæ „ vitæ Ordinis Minorum Conventualium nobis subjectorum in Hispaniarum „ partibus caput, & officii nostri Commissarius extitit; ne oves hujus gregis, „ quem summopere diligimus, palantes absque Pastore vagentur, vir ali„ quis vita, Religioneque clarus, inde mortui locum sufficiendus erat. Te„ nore igitur præsentium te, cujus probitas, animi candor, & religionis zelus, „ quemadmodum accepimus, singularis est, quique sacrum Concionatorem „ egregie agis, prædictorum Fratrum Reformatorum in trienniuni tantum du„ raturum, confirmamus & approbamus, etiam denuo, quatenus opus est, „ instituimus, creamus, ac facimus; eademque authoritate præditum te esse „ volumus, qua prædecessor tuus frater Joannes Pasqual præditus erat, quam„ que sibi Joannes Vigerius, Jacobus de Ancona, & Laurentius de Spatha „ nostri prædecessores concesserant, Conventus scilicet, & loca recipiendi, „ construendi, ubi fuerit opus, Fratres ad Ordinem ac reformatam vitam „ recipiendi, ad professionis votum admittendi, capitulo præsidendi; om„ niaque denique, ac singula concernentia facere, quomodolibet poterunt „ pariformiter fieri, & absque ulla penitus differentia, tu facere, & exequi, „ libere, ac licite possis. Quæ quidem omnia cum F. Jo. Pasqual a prædecessori-

„ soribus nostris concessa, & a nobis confirmata, ut litteris patentibus vide-
„ re est, eadem tibi concedimus. Præterquamquod volumus, Commissariatus
„ officium in triennium tantum prorogari, nisi fueris rursus, absoluto trien-
„ nio, a toto Capitulo electus, & designatus. Confirmamus insuper nonnulla
„ ex his, quæ in nostris patentibus litteris continentur, datis Patavii, sub
„ die tertia Februarii MDLVII. Confirmamus etiam, & authoritate nostra ful-
„ cimus quædam ex his, quæ tibi, & Fratribus tuis concessa fuerunt superio-
„ ribus diebus, a R. P. Magistro Antonio de S. Quirico Vicario, & Com-
„ missario nostro Generali in partibus Ultramontanis, qui cum fuerit præ-
„ sens facile dijudicare potuit, quæ recte, aut non recte concedi possent.
„ Primum igitur omnium, non solum in Hispaniarum partibus, super hujus-
„ modi locis, & Fratribus Reformatæ vitæ, sed etiam aliis, quando conti-
„ gerit, hujusmodi loca & Conventus recipere, te Commissarium institui-
„ mus. Deinde ut, peracto triennio præsentis commissionis, indices Capi-
„ tulum in quindena Paschatis Resurrectionis, & congregato Capitulo, præ-
„ sideas similiter ad aliam novi Commissarii electionem tenendam & haben-
„ dam, qui ubi fuerit electus, ab officio rantum nostro, & non a Provinciali
„ Provinciæ sancti Jacobi, * ut antea fieri solebat, nec ab aliis Provinciali-
„ bus confirmetur, & de novo, prout opus est, instituatur, quem in poste-
„ rum immediate nobis, aut officio nostro subjectum esse: decernentes, Ma-
„ gistrum Provincialem pro tempore existentem Provinciæ illius, in qua
„ loca, Conventusque hujusmodi fuerint, in hujusmodi loca, Conventus,
„ Fratres, aut personam Commissarii se intromittere non posse, sed nos
„ ipsos tantum, aut officium nostrum. Quod si aliquando contigerit, Com-
„ missarium pro tempore existentem in sua administratione non recte se ha-
„ bere; volumus, ut Fratres possint conqueri de administratione mala ad
„ Provincialem, ubi fuerint Conventus, sive loca quærelantium, qui in hoc
„ casu, & non in alio possit & debeat id agere, quod jus, & justitia expostu-
„ labunt. Et cum prædictus Reverendus Commissarius, & Vicarius noster
„ Ultramontanus ex infrascriptis locis, sancti Francisci scilicet de Bayona,
„ sancti Isidori de Loriana, sancti Simonis a Rodendella, Conceptionis Vir-
„ ginis Mariæ oppidi Pedrosi, ac sancti Antonii de Vigo, unam sub titulo
„ sancti Josephi (sic enim, ob devotionem appellare voluit) constituerit,
„ & fecerit Custodiam, mandaveritque sic appellari, & nuncupari debere:
„ nos prædicta omnia recte facta esse existimantes, authoritate quoque ge-
„ neralis nostræ Præfecturæ confirmare voluimus, quemadmodum litteris
„ nostris confirmamus etiam id quod ab eo fuit institutum; ut ne, scilicet,
„ licentiare possis Fratres tuos Reformatæ vitæ ad Fratres Observantinos
„ nuncupatos transeundi. Item tibi concedimus, ut Custodes, qui a Capi-
„ tulo fuerint electi, a te confirmari, seu successoribus tuis possint, & de-
„ beant; qui, quemadmodum Commissarius, in triennium durabunt. Postre-
„ mo omnium, decernimus & declaramus, cum loca, & Conventus vestri
„ ad idoneum, & sufficientem numerum pervenerint, Provinciam, & insti-
„ tui, & fieri posse; sic autem concessum esse tibi, cum velimus. Cætera
„ alias tibi concessa his, quæ per litteras nostras tibi concedimus, & a Vica-
„ rio nostro Ultramontano concessa & instituta sunt, confirmamus; adver-
„ santia abrogamus & annullamus. Universis vero, & singulis nobis subje-
„ ctis, cum vi obedientiæ, sub anathematis pœna, aliisque pœnis arbitrio
„ nostro reservatis, mandamus, ne in sensum harum litterarum quidquam
„ moliri audeant, quod eis refragetur. In quorum fidem &c. Datis Romæ
„ XVIII. Aprilis anni MDLIX. Frater Julius Magnanus Placentinus Generalis
con-

* *Regularis Observantiæ.*

„ confirmat, approbat, concedit, & mandat manu propria. Frater Maximus „ Benianus Ordinis scriba. „ *Cum autem nos &c. Datum Romæ, die* VIII. *Maji* MDLIX. *Pontificatus nostri anno* IV.

CXXII. Tandem ut hæc omnia exacte executioni mandentur, Prior de Maganzela Archidiaconus Valdeminoris, & Canonicus Abulensis; & Alphonsus Davila Canonicus, qui doctoralis dicitur, Abiliensis Ecclesiæ Judices declarantur: *Paulus Episcopus servus servorum Dei: Dilectis filiis Priori de Maganzela, nullius Diœcesis, & Archidiacono de Valdeminorum locorum, seu Terrarum Tudensis diœcesis respective; ac Alphonso Davila Canonico Doctorali Abiliensis Ecclesiæ, salutem, & Apostolicam benedictionem. Ex parte dilecti filii Petri de Alcantara Reformatæ vitæ Ordinis Minorum Conventualium nuncupatorum Professoris, nuper oblata petitio continebat; quod cum dilectus filius Julius Magnanus &c.* Alterum Pontificium Diploma.

CXXIII. Litteras Petro directas prius datas fuisse die III. Februarii anno MDLVII. & hoc anno confirmatas, ex patentalibus insertis Magnani modo productis liquet; beneque testatur ex originalibus, quæ penes se habere, dicit Marcus Complutensis Provinciæ S. Joseph Chronologus, oblitus tamen exemplaria producere; quo fit ut quibuscumque diligentiis ab Archivii secretioris Tabularii Præfecto adhibitis, neque illi secundæ litteræ invenire licuit typographum, neque nos potuimus hoc etiam monumento opus nostrum ditare.

CXXIV. Acta ista sunt die prima Junii, quo mense Petrus sacris locis, non semel perlustratis, in Hispaniam, sole æstuante, redit. Omnipotens autem, qui sine præmio Sanctorum suorum merita esse non patitur, Petri sic laborantis sanctimoniam insigni prodigio dignatus est comprobare. Ubi namque Pedrosi caram domum est reversus, dum laxo corpori per baculum, quo arido in itinere est usus, dat fulcimentum, postulante Guardiano Comite, ut fici arborem inter cæteras ad Fratrum solatium plantaret in horto, baculum ipsum solo figit, qui repente radices, folia, & fructus emittit. Admiranti eidem Guardiano ait, sanctæ obedientiæ miraculum id fore ascribendum, quod etiam de cæteris fere innumeris, quæ in ejusdem plantæ fructibus vescentium favorem in dies a Domino ejus meritis patrabantur, dicere consuevit. Ex his unum vel alterum Marchesius in Petri vita, quam italice scripsit, delibans, illud mirabile narrat subitæ sanationis cujusdam nobilis fœminæ urbis Cauriensis ab hætica febri, cujus desperata erat cura, tribus ex ficis arboris ejusdem vescentis. Hic præstat cum recensito Marchesio, cæterisque acta Petri narrantibus animadvertere, arborem, quæ ut dicitur, ad hanc diem in Conventu Arenarum virescit, non eam fuisse a sancto Viro plantatam, quamvis ex ea etiam, sicuti ex cæteris hujus sobolis propagatis, populi regionis innumera experiantur prodigia: ramum siquidem a Pedrosi planta rescissum, Servum Dei Alphonsum de sancto Martino ibi plantasse, & coluisse ferunt. In Hispaniam redit. Admirandum Petri meritis patratum prodigium. Ex Marches. in vita S. Petri.

CXXV. Hoc etiam anno superius memorata Joanna Austriaca Petrum iterum Matritum vocat & obsecrat, ut ibidem illarum Virginum, quas anno elapso Vallisoleti inviserat, aliquantisper Magister permaneat. Ita Vir Dei æquas excusationes obtendens, continuo discessit. Quod autem, Joannæ etiam judicio, huic muneri idoneum probumque Virum Bartholomæum de sancta Anna designaverit, quidam minus vere scribunt, qui Petri acta recensent. Ipse etenim Bartholomæus, quem in hujusmodi munere obeundo omnium primum hoc anno usque ad MDC. perdurasse dicitur, in Definitorem anno MDLXI. apud Pedrosum electus, Romamque anno MDLXII. missus est ad Provinciæ negotia, ut suo loco dicemus. His accedit illorum catalogus, qui primis Joanna Austriaca Petrum Matritum vocat. Laur. a S. Paul. lib. 1. cap. 17. Marches. lib. 1. cap. 17.

suæ fundationis temporibus regali Monasterio a sacris consiliis, & confessionibus extitere, quem exhibet Joannes Carillo, & in quo Bartholomæi de sancta Anna nomen, ut est videre, desideratur, estque ex hispanico sequens.

„ P. F. Michael de Villa Franca *Italus* nuncupatus.
„ P. F. Melchior de Hiebra.
„ P. F. Servus Dei Nicolaus Factor.
„ P. F. Joseph Angelus Episcopus, qui fuit Bosæ in Sardinia.
„ P. F. Hieronymus Olissyponensis Episcopus Ceutæ, & Tanger.
„ P. F. Joannes de Angelis Provincialis Provinciæ sancti Joseph.
„ P. F. Franciscus Texera Definitor, & exinde Minister Provinciæ Castellæ.

Marc. Complut. Chron. Provin. S. Joseph. lib. 3. cap. IX.

CXXVI. Hujusmodi autem catalogus quum Marco Complutensi, sive de Alcala supra memorato minime arrideat, eas ob rationes, quas in medium non tenuis roboris affert, hunc alterum propterea ipse idem exhibet, quem ex priscis authenticisque codicibus extractum magis veritati consonum asserit.

„ Primus sanctus Petrus Alcantarensis, cujus jussu & consilio fuit
„ Secundus venerabilis Servus Dei Nicolaus factor, usque ad annum MDLXV.
„ Tertius Servus Dei Bartholomæus de sancta Anna usque ad annum MDC.
„ Quartus admodum R. P. F. Joannes de Angelis usque ad annum MDCIX.
„ Quintus admodum R. P. F. Joannes de sancta Maria usque ad an. MDCXXII.
„ Sextus admodum R. P. F. Balthassar de Angelis usque ad annum MDCXXV.

CXXVII. Verumtamen quod hac sua secunda tabula præcitatus Marcus menda mendis velaverit, nemo est qui perspicue non intelligere possit. Dicitur vel imprimis, Petrum Nicolaum Factorem sancti Petri *jussu* & consilio omnium primum, certe hoc anno, quo Monasterium fundatum est, in confessarium usque ad annum MDLXV. fuisse destinatum; & tamen sanctus Petrus Alcantarensis neque in Monasterium Discalceatarum Matritensium a Joanna Austriaca, ut dicebamus, fundatum, neque in beatum Petrum Nicolaum Factorem Provinciæ Valentiæ Observantium alumnum jus vel minimum agere poterat: quidquid ipse Chronologus initio capitis 9. lib. 5. in contrarium affirmet, sanctum Petrum Alcantarensem nimirum præclaro Monasterio initia dedisse. Omnes etenim, qui Petri acta referunt, in hoc convenire comperimus, quod sanctus Vir primo Vallisoletum anno MDLVIII. vocatus est ab Joanna eumdem videre, suique spiritualem directorem eligere summopere exoptantem, ubi jam octo Fundatrices Gandia pervenerant, paratæ, omnimode Petro inconsulto, ut cito Matritum ad rem suam accederent: (Non inficiamur tamen, sanctum Petrum per unum aut alterum dumtaxat diem sacrorum consiliorum, & forte etiam sacramentalium confessionum pabulo ipsarum animas refecisse, quemadmodum inficiari nos pudet, sacras Virgines vel a Petro, vel a suis enixe desiderasse spiritualiter gubernari, quod tamen, omni sedulitate etiam pientissimæ Principis adhibita, precibusque apud Petrum, obtineri non potuit.) Hoc autem anno, quemadmodum dicebamus, Matritum Vir Dei iterum a Joanna vocatus, sacras Virgines jam Monasterium ingressas etiam ad breve tempus renuit instruere; tantum a vero abest, quod regalis Monasterii ipse radices fixerit. Non eget profecto sancti Petri Alcantarensis historia hisce quisquiliis, ut omni ex parte se prodat admirabilis, non eget religiosissima Discalceatorum Familia sui hujus alumni tam emendicato studio, ut inter tot certissima suæ gloriæ argumenta istud etiam immerito commentum adnumeretur; non eget demum Discalceatarum Matritensium Domus historicorum narrationibus falsis, ut nulli alteri universi Christiani Orbis Sanctimonialium secunda sit, vel sanguinis incolarum nobilitatem, vel virtutum præstantiam inspicias.

Marches. lib. 2. cap. 13. & 17. Jo. de S. Bern. lib. 4. cap. 4. & 9. Laur. de S. Paulo & alii.

Auctores cit.

CXXVIII.

CXXVIII. A veritate item idem catalogus deviat in eo, quod refert de Nicolao Factore (de quo in Beatorum album afscribendo hac eadem die xvii. Septembris MDCCXLIII. quo nobis contingit de eo isthæc narrare, in facrorum Rituum Congregatione a Patribus coram Pontifice fermo instituitur). Statim post fanctum Petrum Alcantarensem, hoc anno videlicet, usque ad MDLXV. in obsequium Monialium earumdem confessarium destinatum fuisse. Nos autem ex actis pro recensita beatificatione rite examinatis colligimus non obscure, quod circa hæc tempora beatus Pater Petrus Nicolaus, Cœnobii Chelvensis absoluto præfecturæ munere, a nobis ad mox elapsum annum memorato, ad alia similia obeunda a Provinciæ suæ Superioribus destinatus sit, etiamque ad Sanctimonialium Monasterii fanctissimæ Trinitatis Valentini facras excipiendas confessiones, & exinde diversis a catalogi auctore præsignatis temporibus Matritensibus Discalceatis a facris consiliis & confessionibus fuit. Hanc veritatem perquam clare ostendunt duæ beati Viri epistolæ, una *Jacobo Ferrerio* suo spirituali amico ex laudato Monasterio fanctissimæ Trinitatis v. Novembris anni MDLXXII., altera ex Monasterio Matritensi *Abbatissæ Monasterii fanctissimæ Trinitatis* missa, sub die XI. Januarii anni MDLXXIV., quarum authentica exemplaria ad suos annos, favente Deo, producenda, ex libro positionis super dubio, an constet de virtutibus &c., ejusdem beati viri Petri Nicolai poterit amicus lector consulere. Neque ergo Bartholomæo de fancta Anna, neque Petro Nicolao Factori potuit in suo exordio Monasterii cura demandari. Quo autem nunc fundamento nixus religiosus Chronologus possit asserere, *Petrum Nicolaum primum omnium ad confessionalem Matritensem sedem, fancto Petro Alcantarense jubente, vocatum fuisse, inibique usque ad annum* MDLXV. *dumtaxat permansisse: quod Bartholomæus de fancta Anna, & Joannes de Angelis ejusdem fancti Josephi Provinciæ clarissimi Viri annos quatuor supra quadraginta (ab anno videlicet* MDLXV. *usque ad millesimum sexagesimum nonum) in Monialium, de quibus fermo, obsequium, consumserint*: quinimo, *quod præclaræ Virgines per sexaginta sex annorum spatium ab anno nempe* MDLIX. *usque ad* MDCXXV. *a fancto Petro Alcantarensi, fuisque filiis erratorum absolutionem, animarumque fuarum directionem acceperint*: quod demum cætera hujusce generis acciderint, quæ a cæteris historicis nondum somniata, ad sui dumtaxat desiderium conducunt, nimirum, Observantibus incluti Monasterii fundationis, spiritualisque curæ gloriam adimere: quo, inquam, valido fundamento nixus absque nota erroris religiosus Chronologus hæc, aliaque his similia possit asserere, fane non video; etsi pro sua sententia quasdam exigui momenti rationes, atque testimonia conetur in medium afferre. Hæc perpauca apologetice fcribere placuit, ut lector caute a moderno Historico notitias conquirat, qui & vitæ Petri, & Provinciæ fancti Josephi novum intendens systema pro sua ratione exstruere, illud a suis doctissimis decessoribus nobis verum exhibitum immerito parvipendens; merito propterea a nobis solum veritatem inquirere cupientibus, etiam alibi, christiane tamen & religiose monendus.

Ad ann. 1572. & 1574.

Valentin. Beatificat. Servi Dei Petri Nicolai Factor. Positio &c. *Summar. lit. B. fol. 84. & 88. Impress. Romæ 1691.*

CXXIX. Verum ad nostram redeuntes historiam; illæ octo Virgines, quibus cæterarum directio demandata fuerat, & de quibus nos alias memoravimus, ubi Matritum perveniunt, domum eamdem, in qua laudata Austriaca Princeps ortum duxerat, die xv. Augusti ingrediuntur, quæ fubinde ab eadem debitis cum facultatibus in augustissimum Monasterium titulo *fanctæ Mariæ de Consolatione* insignitum, quod *Regalium Discalceatarum* nunc audit, regia munificentia convertit. Hujus Ecclesiæ, quæ elegantissime exstructa visitur, & prætiosissimis ditata jocalibus, Ara maxima eum locum occupat,

Monast. Matriti. Gonz. p. 1. ubi de hoc Mon.

in quo pientissima Fundatrix sacro regenerationis lavacro mundata extitit; cujus item corpus, in tantæ heroinæ digno mausoleo ibidem tumulatum est. Certus est ibi etiam Sacellanorum numerus, qui divino obsequio perpetuo sunt ascripti. Demum Templum multis iisque insignibus, ac prætiosissimis sacris ditatur Reliquiis, quorum catalogum scriptum apud Gonzagam, nos repetere piget. Inclytum Monasterium obedientiæ Reverendissimi Patris Ministri Generalis totius Ordinis immediate subest, & a sodalibus Observantium Familiæ dirigitur.

CXXX. Sed antequam Petrus Matrito discederet, contigit, Paulum IV. Pontificem, plenariam indulgentiam indixisse, quam *Jubilæum* vocamus. Ad hanc obtinendam Helvira Caravaçal Grimaldi oppidi Domina, instigante Dœmone, nonnisi Petro Directori suo, aut saltem alteris ex Pedrosi Fratribus, suarum culparum confessionem aperire, animo constanti decrevit. Vocatis ergo a solicito, pioque Marito fratribus, non procul commorantibus, ut Grimaldum accederent, iisdem a populis ad Ecclesiam confluentibus præpeditis, Petrus repente omnibus mirantibus adest, a Divino spiritu, procul dubio, monitus. Domus exultat, magisque exultat mulier, cui sanctus Vir omnium primus loquens, ait *Filia deinceps age, ne tibi similia accidant, & Confessario utere, quem habere continget; quia tui ergo sum coactus Matrito huc per tam longum iter accedere, ut indulgentiæ hujus esse possis in partem.* Non uno tantum hoc superno signo in eo opere Servum suum Deus illustrare dignatus est.

E longinquis exoptatus continuo miraculose adest.

CXXXI. Dum ex Franciscana Familia ii, cæterique Christi milites, in Hispaniis præcipue, de quibus in sequentibus sermo instituetur, strenue dant operam tantis laboribus; suis hoc eodem anno etiam alibi alii finem imponunt. In Italia etenim apud Picenos in Massaccii oppido diœcesis Æsinæ, moritur die XI. Martii, non autem secunda, ut opinatur Arturus, Joannes de Fabriano ex nobili Germanica Henricorum familia, Seraphicæ paupertatis permaxime amantissimus, & mira abstinentia præditus. Enimvero pane & aqua solum contentus, die Dominica, & quinta feria reficiebatur. Quinimo nonnunquam hebdomadam integram absque cibo & potu pertransiens, cum paucis clarus evasit. Servi sui sanctimoniam multis prodigiis Deum decorasse nostri Authores referunt, & Gonzaga præcipue, qui tamen Viri Dei obitum annum indicans, pro 1559. 1539. scribit. In Provincia etiam Tusciæ apud Sergianum extra Aretium, die XXVI. Septembris plenus dierum, bonorumque operum Angelus de Rassia decessit, quem sociarunt Andreas de Senalonga, & Dionysius Boninsignus Senensis, & sanguinis splendore, & sanctitatis nobilitate illustris. Chilanus Heilman Conventus Openheimensis Provinciæ Argentinæ moderator, dum Palatinus Elector Catholicorum Ritus ea in urbe inhibuit, dolore cordis tactus, tabe moritur.

Joannes de Fabriano. *Gon. in Provin. March. Con. 35. & 36. Wadd. ad ann. 1399. num. 5. & 1426. n. 15. Daça lib. 1. cap. 42. Artur. ad 2. Mart.*

Angelus de Rassia. *Terrin. Monum. MSS. Provinc. Tusc. Dec. 2.*

Chilianus Heilman. *MSS. auth. Provin. Argent.*

CXXXII. Decedit etiam Petrus de *Martina*, nobile Salentinorum oppidum, qui ex Observantium familia ad illam Capuccinorum pertransiit, & Tyronum institutus præfectus, eos viam Domini in doctrina, & veritate docuit; variisque propterea a malo spiritu agitatus vexationibus, pluribusque signis etiam ab Omnipotenti decoratus, & præcipue prophetiæ dono; eo etenim prædicente, Bernardinus Tarantinus adolescens, nondum Presbyteratu insignitus, & quidam etiam laicus, religione præclari, in Cœnobio Rudiarum, fere una simul, eodemque tempore evolarunt ad Cœlum. Petrum supremum diem obiisse Aletii, narrat Arturus. Hic tamen animadvertito, Petrum hunc alterum esse a Petro Martinetio, quem in Provincia Franciæ anno MCCLXXXV. quidam ex nostris decessisse scribunt, Waddingo excepto, apud quem ejusdem Petri Martinetii nomen ad laudatum annum desideratur.

Petrus de Martina Capucc. *Bover. ad hunc ann. n. 2. Flor. Seraph. To. 2. fol. 6. & fol. 156.*

Bernardinus Tarantinus Cap.

Duo Anonymi Cap. *Bover. cit. n. 10.*

Petrus Martinetius Prov. Franc.

CXXXIII. Nostrarum quoque Virginum aliquot insigne in terris nomen & virtus fuit, inter quas numeratur Elisabetha de Navarra, memorata etiam a Waddingo, & sequenti encomio celebrata a Gonzaga, dum de Monasterio Albiensi Provinciæ Aquitaniæ disserit: *Hujus aliquando loci habitatrix fuit pientissima soror Elisabetha a Navarra, ex serenissima* Bearnea *familia oriunda, cujus humilitas, paupertas, atque cæteræ virtutes incredibiles fuere*. Hanc Eroinam Arturus anno MD. scribit floruisse; monumenta autem recensitæ Aquitaniæ Provinciæ, quibus magis adhærendum, mortuam hoc anno recensent. In Monasterio item Alenconiensi Provinciæ Lotharingiæ requievit Magdalena Marcosesal, cujus Virgineum corpus per multos inde annos tractabile, atque incorruptum permansit, & in Monasterio Asturicæ Augustæ Provinciæ sancti Jacobi, Maria de la Vega orationi præcipue addicta, sponsum Christum, quem in SS. Eucaristiæ Sacramento summopere coluit, in obitu amplexa est; variis dum viveret a Dœmone illusionibus, malisque visis exagitata. Has Hispanas Clarissas Virgines nobilissima Vidua Itala superius memorata Thaddæa Malaspina ex Marchionibus Massæ & Carrariæ ad Cœlum sequuta est. In Ecclesia Clarissarum suis sumtibus ædificata & a nobis superius descripta, tumulari mandavit, ubi sequens legitur epitaphium:

Elisabetha de Navarra. *Wadd. ad ann. 1481. n. 31. Gonz. in Provin. Aquitan. antiquior. Mon. 2.*

Magdalena Marcosesal. *Ex Arch. S. Isid. MSS. authent. Arm. 3. nu. 51. fol. 63. a tergo.*

Maria de Vega. *Ex eodem Arch. Arm. 3. num. 52. fol. 369.*

Thaddæa Malaspina. *Anton. de Terrinc. MSS. Prov. Tusciæ Decad. 2. Sup. ad an. 155. n. 18.*

THADDÆA MALASPINA RELIGIONE, AC PIETATE INSIGNIS ÆDEM HANC PRO VIRGINIBUS SACRIS ÆRE PROPRIO EXTRUXIT. DIEM OBIIT ANNO QUINGENTESIMO QUINQUAGESIMO NONO SUPRA MILLESIMO. VIXIT ANNIS LIV. ALBERICUS CYBO EX SORORE NEPOS, MASSÆ PRINCEPS, OBSERVANTIÆ, ET MEMORIÆ ERGO P. C.

CXXXIV. Mortuus item hoc anno Lovanii est, die XXV. Augusti Nicolaus Zegerus, quem Leonardus de Neapoli male Sigenus dicit, & a Valerio Andræa *Tacitus* appellatus; Bruxellensis (etsi Willottus Diestensem scribat) græce, & latine doctus. Edidit misitque ad Julium III. non II. ut apud Waddingum, castigationem in novum testamentum, in quibus depravata restituuntur, adjecta resecantur, & sublata reponuntur. Operi titulum fecit: *Epanorthotes*, sive *castigator locorum depravatorum*, Coloniæ anno MDLV. in 8. *Inventarium*, seu *Concordantias in novum Testamentum*, Antuerpiæ MDLVIII. in 8. Item collegit *Scholia in Matthæum*, *Lucam*, *Joannem*; *Paulinas omnes*, *& Canonicas Epistolas*, Coloniæ an. MDLIII. in 8. *In Apocalypsim* quibus Scholiis loci difficiles, aut ambigui, juxta originalem scripturæ phrasim, ac vetustissimorum Theologorum citationem doctissime, ac exquisite sunt explicati; Divinæ scripturæ lectioni addictis pernecessariæ sunt hæ lucubrationes; item scripsit librum *Adagiorum Latinorum & Teutonicorum*; *Speculum vitæ Christianæ Thomæ Herendalensis Minoritæ* transtulit ex Teutonico in Latino, excusum Coloniæ apud Arn. Birckmannum an. MDLV. in 8. necnon opusculum Florentii Harlemii Carthusiani, nuncupatum *Viam vitæ*, Antuerpiæ anno MDLXIV. in 8. Hoc eodem anno in lucem prodidit, Waddingo teste, Venetiis in 4. Opus, quod scripserat Hieronymus Caballus Ferrariensis, videlicet de natura animæ, ejusque immortalitate: *De cælesti vita*; *De Inferno*, *& plerique sermones*: etiamque prodidit Mexici Vocabularium ad usum Indorum Grammaticorum Maturini Gilberti Galli, Provinciæ Aquitaniæ; doctrina & sanctitate celebris, qui ad Indos Occiduos profectus, scripsit etiam telascano idiomate, quo Mechiocanici utuntur, Doctrinæ Christianæ ingens volumen, in quo numeris omnibus quidquid ad vitam, christianamque conversationem spectare potest declarat, Mechoacæ impressum; demum

Nicolaus Zegerus. *Ex Arch. S. Isid. MSS. auth. Arm. 5. n. 144. fol. 60. Wadd. de Script. Ord. Jacob. le long Biblioth. Sac. fol. 1026.*

Hieron. Caballus Ferrariensis. *Wadd. de Script. Ord.*

Maturinus Gilbertus. *Idem.*

mum Dialogum, aliaque opera eodem idiomate accuratissime composita.

Petrus Maldonado Ep. Mindon. *Ex Arch. Vatic. in Reg. Consistor. Rodulph. fol. 235. Virid. in serie Episcop.*

CXXXV. *Ad præsentationem Regis Catholici, Ecclesiæ Mindoniensi* (Rodulpho Miridionen.) *vacan. per translationem R. P. D. Francisci de Benavides ad Ecclesiam Segobien. providit de persona R. P. F. Petri Maldonado Ordinis Fratrum Minorum, & Theologiæ professoris.* Ita de unico Antistite hoc anno ex Ordine promoto acta Consistorialia recensent, quidquid Auctor Viridarii scribat, Maldonatum videlicet anno elapso, & Arrighettum hoc de quo agimus, in Episcopos assumtos fuisse.

Augustinus de Urbania. Accursius de Bellunn. Matthæus de Bergomo. Bonaventura de Castrofranco. Bonaventura Gabianus. Michael Volpinus. Nicolaus Delfinicus Inquisitores. *Ex fol. a PP. Conventual. nobis exhibito. Virid. in serie Inquisit.*

CXXXVI. Inquisitorem Adriæ, ditionis Venetæ, sub Archiepiscopo Ravennate, Magistrum Augustinum de Urbania Accursio de Belluno succedentem, hoc anno institutum fuisse, ait Franchinus; & MSS. a PP. Conventualibus nobis exhibita referunt, Matthæum de Bergomo pro sancti Antonii Provincia, & Bonaventuram Farinerium de Castro Franco pro universo dominio Veneto a Generali Delphino fuisse ad idem munus destinatos, Auctor vero Viridarii scribit, Bonaventuram Gabianum Brixiensem ad Dalmatas, & Michaelem Volpinum de Arbe, una cum Nicolao Delphinico Sebinicensi Iustinopolim, Inquisitores fuisse missos.

Bernardus Fresnensis. *Reg.*

CXXXVII. Dum Salvator Clusinus Antistes ad Hispaniarum Regem mittitur Apostolicus Nuncius, a Pontifice commendatur egregio viro Bernardo Fresnensi, de quo non semel superius, cui *salutem* peramanter *nunciat, atque, se tanti viri fidei integræ incorruptæque servandæ studium, non ignorare,* & præfato Salvatori propterea mandat, ut *secum rebus communicatis .... in iis obtinendis suam gratiam, atque autheritatem requirat. Quibus rebus* &c. *die* x. *Julii, ut in Regesto.*

Capitulum Generale Aquilæ celebratum. *Chronol. Ordin. Michael. Ang. de Neap. ad hunc ann. fol. 321. Gub. Tom. 3. cap. 12. ubi de cap. Aquil.* Franciscus Zamorensis Generalis Minister. *Ibidem. Rodulph. fol. 199. Regest. Wadd. de Scrip. Ord.* Angelus Aversanus Cismontanæ Familiæ Commissarius. Emanuel de Beya Proc. Generalis. Antonius de Monelia Commissarius Curiæ. Antonius de Bergomo Guardianus Montis Syon. Aurelius Guianus Guardian. Montis Syon. Bonifacius de Ragusio. Constituta in Generali Capitulo. *Gub. Tom. 3. cap. 12. ubi de cap. Aquil.*

CXXXVIII. Hispaniarum, & Portugalliæ Regibus, atque Ducissa de Monteychiele e Borbonia domo ad Fratrum sustentationem sancta æmulatione contendentibus, Minoritæ die xxii. Junii, Aquilæ in Vestinis generalibus indictis Comitiis, totius Ordinis Ministrum crearunt Franciscum Zamorensem Hispanum, Carthaginensis Provinciæ alumnum, doctrina atque prudentia celebrem. Commissarius ipse in Romana Curia, & in plerisque Provinciis delectus, admirabilem in rebus agendis dexteritatem ostenderat, apud Philippum Regem præcipue, ad quem a Pontifice hoc anno ad negotia vir egregius missus est, expedito Brevi: *Dilectus filius* &c. *die* xxv. *Junii,* ut in Regesto. Edidit commentarium in singulos versus Psalmi 50. opuscula universa sancti Bonaventuræ tomis duobus distincta a mendis exspurgavit, habuitque orationem in Tridentina Synodo Dominica secunda Quadragesimæ an. MDLXII. ut ad eumdem annum dicemus. In iisdem Comitiis Commissarius pro Cismontana Familia Angelus de Aversa electus est, quem Romæ Moniliano Vicarii Generalis titulo notavimus suffectum. Procurator Curiæ Æmanuel de Beja, & Commissarius ejusdem Antonius de Monelia. Guardianus demum fieri Montis Syon Antonius de Bergomo, Brixiensis Provinciæ alumnus, de quo præter electionis nudam memoriam, nihil præterea dignum Annalibus invenire potuimus, latetque penitus, an muneri remiserit nuncium, aut potius in itinere obierit. Comperimus tamen, anno sequenti Aurelium Guianum de Urciis novis loco ejusdem electum, moderante interim sacra loca Bonifacio Ragusino decessore. Præter cæteras leges ad bonum Ordinis regimen a Patribus inibi latas sancitum *primo, quod Ministri Generales absoluti ab officio, per sequens sexennium non possint in Commissarios Generales eligi. Quod in futurum Vicarii Generales, qui ultra annum Vicariatus officium exercuerunt, per sequens triennium in Commissarios Generales cooptari non valeant. Quod Provinciales Ministri, ante sexennii absolutionem in Ministros reassumi,*

non

non possint. Quod Diffinitores Capitulorum Provincialium, & intermediorum, durante sui Diffinitoriatus officio, in Guardianos creari non possint. Quod Guardiani, elapso triennio in eodem loco, in officio continuari non valeant. Quod Ministri Provinciales intra quatuor menses, postquam in Provincias suas venerint, ad omnia Monialium Monasteria accedant, & juxta Monasteriorum capacitatem, numerum Monialium determinatum illis præfigant: ultra quem nullam deinceps recipere possint, etsi in Monasteriis plures illo numero fuerint, neminem, donec ad taxatum redigantur numerum recipere valeant; ne ex Monialium multitudine Monasteria debitis & intollerabilibus oneribus magis gravari contingeret. Sorores, quæ extra clausuram cæteris Monialibus deserviunt, si corrigibiles fuerint, poterit Minister eas in Monasteriis inter Moniales cum velo tamen albo, quod portare consueverunt, includere: quos Abbatissæ, & Moniales sub officiorum privatione recipere & retinere cogantur. Ad evitanda multa dissidia, quæ in Provincia Aragoniæ ob nationum & linguarum varietatem frequenter oriuntur, ad instantiam Catholicæ Majestatis, & Fratrum ejusdem Provinciæ petitionem, ordinat Pater Generalis, de communi omnium Patrum Diffinitorum utriusque Familiæ consensu, quod juxta trium Custodiarum numerum, in tres dividatur Provincias, Aragonensem videlicet, Valentinam, atque Catalanam. Quæ igitur olim unica erat Aragoniæ Provincia in tres recensitas dissecta est. Porro Aragoniæ Provincia, quæ circa annum MCCXIX. *a Joanne parente fuerat instituta, cum decem novem Fratrum, novemque Monialium Cœnobiis remansit; Valentina viginti sex Fratrum, & octo Sororum; Catalana demum ex viginti quatuor Fratrum, & novem Monialium earumdem Cœnobiis conflata est. Item decretum, ut Provincia sanctæ Crucis Indiarum deleta, & Custodia sancti Joseph de Jucatan, & nominis Jesu de Guatemala una fiat Provincia, cujus Minister, altero triennio, ab una tantum Custodia, altero vero ab alia cum compromisso alterutrius eligatur. Quod deinceps duo mittantur in Indias Commissarii Generales; alter in novam Hispaniam, alter vero in Peruanam Regionem, qui illas partes sibi creditas per se visitare curabunt. Quod Provincia Aquitaniæ Reformatorum a pluribus annis jam ad Observantiam recepta, gaudeat eodem privilegio, quo & cæteræ Galliæ, mittendi videlicet octo studentes ad Conventum Parisiensem.*

CXXXIX. Hic corrigendum ex Gonzaga errorem monemus, dum scribit, in Proemio Provinciæ sancti Joseph de Jucatan, Generale Capitulum anno MDLVIII. Aquilæ celebratum fuisse, eodemque anno recensitam factam fuisse unionem. Hoc etenim anno, & celebratum Capitulum, & hujusmodi unionem contigisse, alibi etiam ipse Gonzaga fatetur. *Gonz. in Proem. Prov. S. Josephi de Jucatan.*

CXL. Fauste ergo universis iis pro bono Ordinis regimine in Capitulo Generali absolutis, Pontifex eademmet dignatus est sua auctoritate fulcire, sequenti Diplomate Patribus electis directo.

Dilecti filii salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum sicut accepimus superioribus diebus dilecti filii Capitulum Generale nuncupatum Ordinis Minorum regularis Observantiæ in domo sancti Bernardini Civitatis Aquilanæ in Regno Neapolitano dicti Ordinis in unum, ut moris est, congregati, habitis prius & servatis solemnitatibus, in similibus servari solitis, te Franciscum Zamora in ejusdem Ordinis Ministrum Generalem, juxta regularis ipsius Ordinis instituta & privilegia Apostolica illi desuper concessa, majori & saniori Vocalium in id asserentium Fratrum hujusmodi parte elegerint: & te Angelum in Commissarium Generalem ejusdem Or- *Ex Archiv. Vatic. Epist. Pauli 4. ann. 1559.*

Ordinis pro Cismontana Familia, juxta etiam regularia ipsius Ordinis instituta & privilegia Apostolica, ut præfertur, illi desuper concessa, communi sive majori & saniori Vocalium in id consentientium Fratrum Cismontan. hujusmodi parte elegerint: Vosque electioni hujusmodi de vobis factæ consenseritis, & exinde tam vos, quam ipsi Capitulum nonnulla specialem profectum & quietem ac augmentum præfati Ordinis, non solum ad Fratrum hujusmodi, verum etiam ad vobis creditarum Monialium & Sororum sanctæ Claræ, & Tertiariarum sancti Francisci, etiam in Congregatione viventium nuncupatarum Ordinis hujusmodi, utilitate concernentia, matura deliberatione præhabita, statueritis & ordinaveritis, prout in diversis desuper confertis documentis publicis, seu aliis scripturis dicitis plenius contineri. Nos, qui Ordinem hujusmodi singulari benevolentia prosequimur, sperantes, quod tam illius Fratres quam Moniales & Sorores Tertiariæ vobis creditæ hujusmodi, ob ferventem eorum zelum per vestræ sollicitudinis studium pie & religiose regens. gubernabuntur, electiones de vobis factas, & quæcumque statuta & ordinationes, necnon sententias, decreta, pœnitentias, & quæcumque alia per vos & Capitulum hujusmodi acta, ac prout illa concernunt; omnia etiam alia & singula in documentis seu scripturis hujusmodi contenta & inde secuta quæcumque, quatenus sacris Canonibus non contrarientur, Apostolica auctoritate per præsentes approbamus & confirmamus, ac perpetuæ firmitatis robore communimus; supplentes omnes & singulos juris & facti defectus, si qui forsan intervenerint, in eisdem vobisque, quod officium Ministeriatus Generalis Ordinis hujusmodi, necnon Commissariatus Generalis Cismontanæ Familiæ, integre & absque eo, quod prætextu aliquarum facultatum seu auctoritatum quibusvis personis, status, gradus, ordinis vel conditionis existentibus, hactenus quomodolibet concessarum, & in perpetuum concedendarum, quas ex necessario in quantum officiis vestris prædictis præjudicet, aut vos in illorum exercitio impediat, harum serie revocamus & annullamus, impediri aut perturbari possitis, & nostra auctoritate exercere, & quæ vobis videbuntur dicto Ordini Provincias subjectas, vobis & pro earum, & dicti Ordinis pace & simul unire, & ad eos, quos volueritis, etiam externos Prælatos, Ministros, ejusdem tamen Ordinis, destinare, ac omnia alia, quæ Capitulum Generale dicti Ordinis in eisdem Provinciis tam ex sua ordinaria, quam ex Apostolica auctoritate agere & facere posset, in ipsis Provinciis facere & exercere & exequi, ac omnibus & singulis immunitatibus, facultatibus, privilegiis, indultis, & gratiis, Ministris & Commissariis Generalibus dicti Ordinis, qui hactenus fuerunt, per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos tam vivæ vocis oraculo, quam in scriptis quomodolibet concessis, uti, frui & gaudere libere & licite valeatis, dicta auctoritate concedimus & indulgemus. Mandantes universis & singulis utriusque sexus personis, vobis & cuilibet vestrum ratione officiorum hujusmodi creditis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna per eos incurrenda, ut vobis & cuilibet vestrum, in his, quæ officia prædicta concernunt, ac omnibus aliis, quæ contra animam suam & institutum suum non sunt, humiliter intendant & pareant cum effectu, nec vobis in aliquo contradicere quovis modo, aut refragari audeant vel præsumant, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, etiam cum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Verum quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus de eis facienda erit mentio deferri, volumus, & prædicta auctoritate Apostolica decernimus, quod earum transumptis manu Notarii publici

sub-

subscriptis, & sigillo sui Ministeriatus officii signatis, ea prorsus fides in judicio adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXV. *Julii* MDLIX. *Pontificatus nostri anno* V.

CXLI. Absoluto regimine eximii viri Magistri Julii Magnani Patrum Conventualium Generalis præfecti, de altero eidem sufficiendo cogitare oportuit. Datis propterea a Pontifice litteris die VI. Aprilis, quibus eidem Julio, ut Capitulo præsit, *cum facultate supplendi vota, & aliis solitis* &c. imponitur, apud Assisium de more convocatis Conscriptis Patribus, Magistrum Joannem Antonium Cerviensem Generalem Præsulem suum salutarunt, Pontifice per suas litteras die III. Junii electionem hujusmodi confirmante; qui etiam aliis litteris sub XXV. Junii deputationem ab eodem Generali Magistro factam Vicarii, & Commissarii sui, ad Monasteriorum ultra Montes reformationem procurandam approbavit confirmavitque. At ipso Generali Præfecto ultimam obeunte diem, malis corpore confecto, & animo excruciato, Cardinali Carpense Ordinis Protectore operam dante, Joannes Antonius Delphinus, cujus acta egregia ad annum sequentem narrabimus, Pontificii alterius Brevis vigore sub XXV. Junii, Vicarius Apostolicus, ad futurum usque Capitulum, electus est. Ex his liquet Rodulphi mendum, quem Baretius sequitur, asserentes, Cerviensem *per menses quatuor rexisse, cunctaque die* XVIII. *Augusti facta esse a Pio IV.* Pius namque mense Decembri hujus anni, ipsa die Nativitatis Domini ad supremum Ecclesiæ regimen evectus est.

Capitulum Generale PP. Convent. *Barett. lib. 3. cap. 81. Rodulph. fol. 145. & fol. 196. a tergo. Ex Vatic. in lib. epist. Pauli IV. num. 108. Tom. XI. ann. 1558.* Joannes Antonius Cerviensis Magister Generalis. *Ex Vatic. cit. num. 169. Ex Vatic. cit. num 192.* Joannes Antonius Delphinus Vicarius Generalis. *Ibid. Ex Vatic. cit. n. 227. Rodulph. cit. Barett. cit.*

CXLII. Sed quoniam modo de Aquilano Observantium Capitulo differentes, Guatemalicam Provinciam hoc anno institutam fuisse meminimus, multum operi huic nostro conferre videtur, & institutionis hujusmodi brevi narrare originem, & quidquam etiam de remotissimis illis Regionibus, nostrisque Cœnobiis, quorum fundationis præfixum tempus nos latet, præter ea, quæ Waddingus narrat, ubi de his Custodiis sermonem instituit, delibare. Quum ergo egregius sodalis Laurentius Bienvenida, Custodiæ recensitæ Jucatanicæ alumnus, de quo alias, in Hispaniam, nonnulla peracturus negotia, trajiceret, seque Generali Ministro Francisco Zamorensi præsentaret, inter loquendum suasit, ut memoratas Custodias in unum corpus conflatas ad Provinciæ dignitatem promoveret. Adjecit præterea, nullo pacto sancti Evangelii Provinciam, sic late patentem ab unico tantum Provinciali Ministro infra annum, imo nec intra biennium, de religioso more visitari posse, quod sane in maximum regularis disciplinæ detrimentum vergeret. His igitur atque aliis rationibus in medium a præfato Laurentio adductis, coactus Generalis ipse Minister decrevit, ut ex iisdem Guatemalæ & Jucatanis duabus Custodiis, una peculiaris Provincia conflaretur. Idque sub ea lege, ut quoties Provinciale Capitulum ex Guatemalensium parte celebraretur, is, qui Meridensi Conventui apud Jucatanicos Guardianus præficeretur, Provincialis vice (hunc Viceprovincialem nuncupabant) apud eosdem Jucatanicos fungeretur: & e converso, ut is Guardianus, qui Guatemalico Monasterio præesset, Viceprovincialis honore eosdem apud Guatemalicos dignaretur. Assumtis itaque hujusmodi duabus Custodiis ad Provinciæ dignitatem, atque per quinquennium præfata sub lege perseverantibus, justissimis causis id maxime exigentibus, ab Aloysio Puteo Generale Ministro consultissime cautum fuit, ut præfata Provincia in duas, nempe in Guatemalicam & Jucatanicam divideretur, ac earum cuilibet peculiaris Minister Provincialis, juxta Ordinis morem, præficeretur, ut suo loco dicemus.

Wadd. ad ann. 1523. Custodiæ de Jucatan, & Guatemalæ Ind. *Gub. Tom. 1. cit. Wadd. ad ann. 1536. n. 2. 1537. n. 3. 1539. n. 2. Gonz. par. 4. in proem. Provinc. Guatemal.* Laurentius Bienvenida

CXLIII. Porro Guatemala est novæ Hispaniæ regio, eaque temperatissi-

Guatemalæ regionis descriptio.

ma, majori ex parte montuosa, cypressis feracissima, atque plurimis properantibus fluviis irrigua. Non paucis prætereа, iisque fertilissimis vallibus gaudet, atque carnibus, frumento insuper, & indico eo fructu, quo istius patriæ nationes pro quadrante, sive ærea pecunia in suis tum emtionis, tum quoque venditionis contractibus olim utebantur, (hunc *Cacao* indice appellant) supra modum abundans, sui accolas divitiis cumulat. Nascitur veró hujusmodi fructus in non adeo magnæ quantitatis arboribus perpetuo virentibus, malisque medicis in ramorum dispositione, sed lauris in frondibus simillimis; quæ tamen, & soli inimicantur, & aquam supra modum affectant: quod si ista illis minus abundanter fuerit subministrata, aut ille eas directis respexerit radiis, nihil fructus aut certe parum producunt: qua etiam de causa aquis ad medium perpetuo immersæ, ab altioribus in gyro arboribus caute conteguntur. Nec tamen interim, cum sit hic fructus amigdalæ simillimus, licet rotundus & ea aliquantulo brevior, ejus more prodit: sed rotundis quibusdam vaginulis ex trunco, sive ex crassiori ramusculorum parte procedentibus, ad fabarum sive faseolorum instar tegitur. Ex hoc etiam fructu assato atque optime contuso, si calidæ aquæ cinnamomo, atque miristicæ alteri speciei, quæ indice *Chile* appellatur, fuerit adhibitus, suavissimus insuper & saluberrimus conficitur ille potus, qui *Cocolata* dicitur, ex quo bis in die, ne dum hujus Regionis, ac reliquæ novæ Hispaniæ inquilini, verum etiam Italiæ habitatores, & hic Romæ præsertim, mane & pomeridiano tempore, saluti simul & gustui consulentes frequentissime utuntur. Cæterum Guatemalica regio editissimis montibus (ut supra meminimus) præsertim vero Australe versus Oceanum mare ditatur, quorum tres aut quatuor patentibus in summitate hiantibus, modo cineres, modo ignem, modo vero arenam evomunt emittuntque. Insuper & peroptimo abundat sulphure, ita ut merito hujusmodi patria Puteolis in Italica Campania comparari possit. His quoque accedunt plures thermæ nostris quoque Puteolanis omnino similes. Gens interim Guatemalica olim sylvestris omnino, pigerrima, idololatriæ dedita, belluinisque prædita moribus erat, atque ad ferarum instar, vel cavernas, vel casulas ex impolitis lignis in montium salebris ædificatas inhabitabant. Ab eo tamen temporis in præsenti usque a Sodalibus nostris instructa, constructis oppidis, plurimisque gymnasiis atque Ecclesiis in illis erectis, atque idololatria longe profligata, humano more, sub Christianis legibus vivit. Civitas vero Guatemala, quæ ab Hispanis istius Patriæ expugnatoribus, secundo, diversis tamen in locis (ut infra patebit) ædificata extitit, amœnissima quadam in valle sita, ea prorsus aeris temperie per totum annum fruitur, qua temperatior nostræ Italiæ pars in mense Aprili frequentius gaudere assolet. Quo fit, ut ridentibus perpetuo pratis, arboribusque virentibus, ejus accolæ lætissimos ducant dies, atque Nestoreos (ut ajunt) vivant annos. Sunt tamen hujusmodi accolæ, ut plurimum vel Hispani, vel ex Hispanis prognati: nam Indi vel oppida vel montes incolunt. De reliquo hæc nostra Provincia nominis Jesu de Guatemala ad D. vel circiter milliaria in longitudine extenditur; sed in latitudine angustissima patet, cum omnes fere ejus Conventus tamquam per rectam præfatæ longitudinis lineam constructi atque ædificati sint, suntque ii, qui ab horum Annalium Continuatore memorantur, quum his temporibus constructi fuerint. De cæteris autem hujus Regionis nostris religiosis Domibus erit, favente Deo, ad suos annos memoria.

Fructus, ex quo Cocolata conficitur.

Tom. XVIII. Continuation. ad ann. 1543. n. 12.

CXLIV. In Provincia vero S. Crucis, eos præter quorum fundationes fuere ad elapsos annos recensitæ, ille Tucuii se offert, qui sub titulo S. Mariæ Angelorum fundatus est, una cum illo Purificationis Baraquizimeti, quibus addendum

Conv. Tucuii. Conv. Baraziquimeti.

dum Urbis sancti Dominici Clarissarum Monasterium, ubi quinquaginta Sanctimoniales inhabitant. In Provincia demum de Jucatan Cœnobia non memorata sunt illa sancti Michaelis Archangeli Manii, sancti Antonii Patavini Itzmalis, sancti Francisci Cuncalis, sancti Ludovici Tolosatis Episcopi Calchinii, & sancti Francisci Humunii, de quibus etiam apud rerum nostrarum Scriptores, uno demto Gonzaga, altum habetur silentium, quæque religiosorum Cœnobiorum aliqualem formam videntur præseferre: Ea vero quæ sequuntur, nempe sancti Francisci Hocabæ, sancti Augustini Tichanti, sancti Joannis Baptistæ Tichachsii, sancti Bernardini Jemulis, sancti Francisci Xequecacanis, sancti Francisci Oxcutsabis, sancti Bernardini Tixeocabis, Conceptionis Tinumii, sancti Francisci Hunucmæ, Conceptionis Tixcelii, & sancti Francisci Taumanis, ait idem Gonzaga, nec Ecclesiam sibi contiguam habent, nec officinis nostrorum Monasteriorum more honestantur. Conventus plures Provinciæ de Jucatan.

CXLV. In Italia autem sub annum hunc, prope oppidum Nuceriæ Tropeensis diœcesis in provincia Calabriæ, ad quingentos passus PP. Conventualibus Cœnobium, sub invocatione sancti Patris Francisci fundatum est a Mariano Caloyero ex proceribus ejusdem oppidi, universa re sua ad hanc rem elargiente, assentiente primum diœcesano Generali Vicario, & Hieronymo Ruolicio Antistite anno MDLXXI. die XIII. Junii facultatem iterum atque iterum confirmante, additis nonnullis Missarum oneribus. Conv. Nuceriæ. PP. Conventual. *MSS. auth. Provinciar. Patrum Convent. fol. 582.*

CXLVI. In Hispaniis vero cum beatus Victor Christi Martyr in Ceraso oppido Provinciæ Burgensis, Parochi munere functus, in editum atque asperum montem secessisset, indeque septennio absoluto, ad Angeli monita, indicatum oppidum, eodem Parochi officio functurus repetiisset, ab impiis Saracenis, quod publice in Mahumetismum invectus esset, quodque Christi fidem palam prædicasset, ibidem Cruci affixus, capite tandem plexus est, quod a Cruce depositus, manibus accipiens, ait Gonzaga, non secus ac alter Dionysius Areopagita ad MD. usque passus detulit, *& per alios tres dies* (ita legitur in citatis MSS Monumentis) *verbum Dei annuntians, propriisque gressibus ambulans, atque serpentem a loco a se pro tumulo designato exterminans, Martyrii coronam adeptus est. Ejusdem sepulcri terra ingentia usque hodie Deus ipsius meritis operatur mirabilia* Porro sacrum Corpus (excepto capite a Patribus Dominicanis Massiliæ deportato) in Ara maxima novi Templi collocatum visitur, arca lignea, exterius tamen ferrea crate occlusum, tribusque munitum clavibus, quarum una a Castellæ Comestabili, altera ab Oppidi Belforadi Prætore; tertia demum a Cœnobii Guardiano, ea, qua par est, sedulitate servantur. Anno autem MDXXV. auctoritate Ordinarii elargita, Sidoniæ Archiepiscopus, aliique Præsules sacras invisere exuvias, ut ex authenticis Tabulis in Archivo hujus Cœnobii servatis satis superque liquet. Cujus venerabile Corpus Christifideles oppidi Cerasi habitatores ibidem honorifice tumulandum, atque eremitorium ei dicatum eodem in loco erigendum curarunt. Hoc postmodum Dominicani Patres ampliatum, atque in Monasterii formam redactum per aliquot annos inhabitarunt occuparuntque: sed cum ab eis legitimis de causis derelictum in quorumdam sæcularium Sacerdotum jus cessisset, ad hujus tandem Provinciæ Fratres ex Apostolica auctoritate, Petro Ferdinando a Velasco Castellæ Comestabili, cui oppidum *Cereza* suberat, id maxime solicitante, hoc anno devolutum est. Cœterum hic locus, omnibus in gyro devotis populis ob frequentia recensita miracula, quæ ad sancti Victoris sepulcrum contingunt, commendatissimus extitit. Præter ejusdem sancti Martyris Corpus, in Sacrario honorifice Reliquiæ sequentes conduntur, videlicet: unum ex Brachiis sanctæ Victoriæ Martyris, Conv. S. Victoris Cerasi. *Gonz. in Prov. Burg. Conv. 21. MSS auth. ejusdem Prov. recens ad nos missa.* *MSS. cit.*

ex ligno vivificæ Crucis D. N. J. C., ex Indusio B. M. V., & ex Ossibus sanctorum Petri & Pauli Apostolorum, Petri de Alcantara, Ignatii de Loyola, Francisci Xaverii, Cosmæ & Damiani Martyrum, Francisci Borgiæ, Philippi Nerii, Alexii Confessoris, & Teresiæ Virginis. Circa annum MDCCX. ruinam ingentem Cœnobium est passum. Joseph tamen Sagzedo Provinciæ Minister, benefactorum subsidiis novæ structuræ dedit initia; ultimamque demum manum apposuit Franciscus Frenvi Valderrama, & ipse Provincialis Minister anno MDCCXV.

Conventus Ilbæ sive Portus Ferrarii. Antonius Terrin. MSS. Provinciæ Tusciæ Decad. 2.

CXLVII. In Provincia Tusciæ Berardi Diagoncini Ministri, & Cosmæ Medicei Magni Ducis Etruriæ a sacris confessionibus industria, Conventus Ilbæ sive Etaliæ Insulæ, vulgo Portus Ferrarii, sanctissimo Salvatori dicatus, ab eodem pientissimo Principe exstruitur, ne militibus ibidem degentibus, ac reliquo populo ejus portus inquilino Sacerdotes, qui rem divinam facerent, sacrasque eorum confessiones exciperent, atque pro suggestu conciones haberent, aliquando deessent. Franciscanos proinde Fratres, qui ibidem habitare vellent, ab hujus Provinciæ proceribus, quorum ex munere intererat, petiit, seque illis victum & amictum, juxta morem eorum collegarum, quos Sapientia Pisana alit, immo & Conventum cunctis rebus necessariis communitum daturum spopondit & perfecit, cui etiam Princeps prætiosa quædam aurea & argentea donaria pro sua pietate impertiit. In hac Ecclesia sodalis quidam nomine Baptista de Rontano (male apud Gonzagam Rotano) laicus tumulatus est, qui quandiu vixit conspicuus virtutibus, moriens maximum sui desiderium reliquit. Ecclesiam ipsam numeris omnibus absolutam Alexander Petrucius Massæ & Populoniæ Episcopus Dominica III., die vero XVII. Septembris, anno salutis MDCVI. consecravit, prout sequens indicat in marmore incisa inscriptio, videlicet.

Baptista de Rontano. Gonz. in Provin. Tusciæ Con. 49. MSS. cit.

D. O. M.
ALEXANDER PETRUC. GRATIA DEI, ET APOSTOLICÆ SEDIS EPISCOPUS MASSÆ, ET POPULONIÆ AN. D. MDCVI. DE MENSE SEPTEMBRIS IN HONOREM S. SALVATORIS HANC ECCLESIAM CONSECRAVIT, ET SINGULIS CHRISTIFIDELIBUS IPSAM VISITANTIBUS XXXX. DIES DE VERA INDULGENTIA IN FORMA ECCLESIÆ CONSUETA CONCESSIT. DECLARANS, QUOD EJUS ANNIVERSARIUM SIT DOMINICA III. EJUSDEM MENSIS. FERDINAND. MED. MAG. DUCE ETRURIÆ III. DOMINANTE.

Eamdem exornare curarunt Proceres Vaniniæ Familiæ: estque in ea Virorum Mulierumque sodalitium erectum, titulum Immaculatæ Conceptionis præseferens, innumeris spiritualibus munitum privilegiis, quod sacellum sibi ascriptum in omnibus providet. Pari modo societas altera sacellum sancti Josephi Virginis Sponsi ornatum conservat. Militia Prætidis Altari sanctæ Barbaræ, Fabri Ferrarii vero sacellum sancti Eligii ornatum tenere student. Plura denique in hujus Ecclesiæ cultum contulit piissimus Martius Barbolanus e Comitibus Montis acuti, Civitatis & Portus Præfectus, præcipue vero duo lapidea Confessionalia affabre elaborata, unum a dextris Ecclesiæ, alterum a sinistris, suis gentilitiis affixis, & sequenti inscriptione partita. In cornu Evangelii.

IN MEMORIAM PALII, LUMINUM, ALIORUMQUE BENEFICIORUM, QUÆ SERAPHICUS PATER IN FAMILIAM BARBOLANORUM DE MONTE ACUTO CONTULIT, ET CONFERT.

In

In Cornu Epiſtolæ.

COMES MARTIUS A MONTE ACUTO GUBERNATOR PARUM HOC PRO MAJORI, QUOD CUPIEBAT M. P. C. A. S. MDCXXXIV. PRÆFECTURÆ VERO SUÆ XXII. KAL. DECEMBRIS.

CXLVIII. Etiam Conventus ſancti Joſephi, qui ad Provinciam Arabidorum pertinet, a conjugibus Proceribus Franciſco Guſmanio, & Joanna de Braſſe ad tertium lapidem ab Oliſſyppone, non procul ab Oceano mari, hoc anno ædificatus eſt.

Conv. Oliſſyppon. S. Joſephi. *Gonz. 3. par. in Prov. Arabidor. Conv. 7.*

CXLIX. Conventus Piſinii Viſitationis ſanctæ Mariæ Gratiarum, cujus Waddingus dumtaxat in ſerie Provinciarum quam ultimam facit, meminit; de ejuſdem tamen anno fundationis,qui fuit circiter MCCCCLXXXI. nullam prorſus facit memoriam,quam tamen non prætermittit Gonzaga,hoc anno e Provincia Dalmatiæ ad illam BoſnæCroatiæ devolvitur,Ferdinando Imperatore inſtante. Piſſinium oppidum Hiſtriæ Dalmatiæ Provinciæ finibus adſcribitur, ait Gonzaga, qui tamen in multis deceptum invenimus ſcribentem, *recenſitam translationem Capituli Generalis Aquilæ anno ſequenti, nempe* MOLX. *ſub venerabili Patre F. Angelo Averſano ejus Præſide, celebrati, Patres firmam, ratamque habuiſſe.* Aquilæ enim hoc, non ſequenti anno Comitia, ut diximus celebrata ſunt, quibus Angelum Averſanum præfuiſſe, Patreſque translationem confirmaſſe non legimus.

Con. Piſinii. *Gonz. p. 2. in Provinc. Boſnæ Croat. Con. 6. Monum. MSS. Prov. Boſnæ. Wadd. ad ann. 1506. n. 10. in ſerie Prov. ubi de Prov. Dalm. Con. 18.*

CL. Patribus Capuccinis etiam hoc anno domicilium exſtructum prope Cœſenam in Æmilia Provinciæ Bononienſis D. P. in amœno colle extra publicam viam piorum eleemoſynis in S. P. Franciſci ſtigmatizati honorem, exin ad Tyrones æducandos deſtinatum. Aliud prope Bugellam in Agro Wercellenſi, ſub dominio Sabaudiæ Ducis, Comitis cujuſdam a Puteo viri pii liberalitate, qui tot agri jugera, quot Conventus ædificationi neceſſaria erant in hoc opus erogavit, teſte Boverio, ſilente tamen de more Eccleſiæ titulum, qui eſt ſancti Joannis Baptiſtæ, & fundationem alterius Cœnobii, Turturicæ videlicet, Provinciæ, & diœceſis Meſſanenſis ab oppido ducentis fere paſſibus diſtantis publico ære peractam,ſub invocatione ſanctæ Mariæ Angelorum; itemque illius ſanctæ Reparatæ Teani in Neapolitana Provincia, extra urbem ad medium milliarium, a religioſo populo hoc anno Capuccinis exſtructi.

MSS. auth. ex Arch. PP. Capuccin. Urbis. Conv. PP. Capucc. Bugellæ. *Bover. ad hunc annum n. 1. MSS. auth. ex Arch. PP. Capuccin. Urbis.* Conv. eorumdem Turturicæ. *Ex eod. Archiv.* Conv. eorumdem S. Reparatæ. *Ex eod. Archiv.*

CLI. Franciſchina de Maximis, duodecim ſibi aſſumtis Virginibus, dirigente Cornelio a Bononia ex Obſervantium familia, Monaſterium nominis Jeſu in Urbe Veteri Provinciæ Romanæ ingreditur, Clariſſarum Regulam profeſſura; cui Mutius Capelletus nobilis Cives proprio ære pulcherrimam addit Eccleſiam, Cardinali Saneſio Antiſtite primum lapidem ponente, eaſdemque Virgines conſecrante. Hic colitur B. V. imago a Cardinali Simoncello donata, adeo miraculis celebris, ut mortuum ad ejus invocationem vitam denuo recepiſſe feratur, dicta propterea *la Madonna del morto vivo*: ſervaturque ibidem integrum brachium ſancti Amatoris Epiſcopi.

Mon. Urbis Veteris. Franciſchina de Maximis. *MSS. auth. ex Archiv. S. Iſid. Arm. 1. n. 22. fol. 68.*

CLII. Domus Sororum Tertii Ordinis Pupilii prope Piſtorium Provinciæ Tuſciæ a Joſepho Tellucino ejuſdem oppidi, ex Obſervantibus, habuit originem. Is namque Commiſſarius cum eſſet in Piſtorienſi Conventu, quaſdam puellas ſacro habitu hoc anno induit, quæ deinde anno MOLXI. ſibi domum ædificarunt cum Eccleſia, ut in ea abſque clauſuræ legibus Deo famularentur. Virgines quædam Dominica, Domitilla, atque Maria Paper inter cæteras fuere ſanctimonia illuſtres.

Mon. Tert. Ordin. Pupilii. *MSS. auth. ex Archiv. S. Iſid. Arm. 1. n. 22. fol. 119.* Dominica, Domitilla, & Maria Paper.

CLIII. Apud Monſterolum item, quod Viromandorum oppidum eſt, Am-

Monaſt. Monſterolii.

Gonz. p. 3. in Prov. Franc. Parif. Mon. 10. Wadd. ad ann. 1458. n. 49.

Ambianensis dioecesis, Joannes Bourfius in utroque jure licentiatus, Joannes etiam Huoltus, & conjux anno MCCCCLVIII. pro iisdem Sororibus Tertiariis novo domicilio dedere initia; sed immatura morte interceptis, Ecclesia absolvi non potuit: cui tamen hoc anno Nicolaus de Pelve Ambianensis Episcopus perficiendæ non pepercit impensis. Hæc nos ex Wad. ipse vero ex Gonzaga depromsit.

Wad. ad ann. 1506. n. 10.

CLIV. Minoribus Comitiis, sive ut ajunt, Congregatione Provinciæ Saxoniæ hoc anno celebrata, unum, aut alterum inventum est, nuper a Lutheranis solo æquatum Coenobium. Nobis autem miserrimæ Provinciæ opportunis monumentis carentibus, quum subversionis hujusce temptis indicare non liceat, præstat saltem eas notitias prodere, quas ex Waddingo, atque Gonzaga eruimus, Provinciæ ejusdem faciem sic aperientibus.

CLV. Waddingus in ultimo, quem contexuit an. MDVI. Provinciarum Catalogo ejusdem Provinciæ Saxoniæ hos Conventus assignat.

1 S. .... Brandeburgensis, in quo primo tempore sancti Bernardini * reformatio incepit.
2 S. .... Eysenatensis.
3 S. Elisabethæ in Monte extra portam Civitatis, ubi aliquot Fratres morantur in memoriam sanctæ Elisabethæ Hungariæ, quæ ibidem Hospitale habuit.
4 S. .... Angermundensis.
5 S. .... Arnistendensis.
6 S. .... Zeitpzensis.
7 S. .... Wimarensis.
8 S. .... Galysensis.
9 S. .... Incellensis.
10 S. .... Vallensis.
11 S. .... Magdemburgensis.
12 S. .... Gottmingensis.
13 S. .... Egrensis.
14 S. .... Guinsensis.
15 S. .... Butterbalzensis.
16 S. .... Chemniczensis.
17 S. .... Steynlensugzcensis.
18 S. .... Anneburgensis.
19 S. .... Stadhagennensis.
20 S. .... Banderscheymensis.
21 S. .... Montis sanctæ Annæ.
22 S. .... Glimsingensis.
23 S. .... Bonstravvensis.
24 S. .... Osterrodensis.
25 S. .... Eylslebensis.

Sigillum hujus Provinciæ habet imaginem Christi crucifixi cum Sole ad dexteram, & Luna ad sinistram, & ad pedem crucis, effigiem sancti Francisci.

* *In originali legitur informatio, ut monet Waddingus citatus. At si reformatio legi debeat, in sensu Constitutionis Leonis X. Ita & vox &c. dictionem intellige.*

CLVI. Gonzaga autem, *ut florentissimæ hujus Provinciæ vices*, ait, *magis lector dolere possit ann.* MDXVIII. *antequam videlicet Lutheri hæresis exoriretur, sequentem Catalogum adducere non gravatur.*

In Saxonia.

Stathaganensi,	Wimariensi,	Lemsellensi,
Brandenburgensi,	Celtzensi,	Gustroensis,
Isennaccensi,	Hallensi,	Stainelncensi,
Augermundensi,	Magdeburgensi,	Velinensi,
Arnstendensi,	Gottingensi,	Ostoroedensis,
Saltzensi,	Egrensi,	Lusicensi,

In Prussia

Guthatzensi,	Vucloensi,	Dilsensis,
Wynzensi,	Salnedensi,	Montis regii,
Kempnitzensi,	Lanenbingensi,	Grypsuvaldensis,
Luneburgensi,	Hisenum an. 1524.	Sequensis,
Lypsensi,	Do. 1512. & 1513.	Nunsemensis,
Zutterbunzensi, adjuncti sunt Dantershemensis.		Montis S. Elisabethæ.

In

In Livonia.

Gandesemensis,	Terpatensi,	Kilonensis,
Schlesevicensis,	Montis S. Mariæ,	Sustrucensis.
Rigensi,	Sclusigensis,	

CLVII. Hos, & numeris & nominibus ab iis a Waddingo recensitis discrepare jam vides. *Anno autem*, Gonzaga prosequitur, MDXXXV. *in Capitulari Congregatione Hallensi, qui sequuntur Conventus subsistebant, nempe. Hallensis, Celtzensis, Statbagenensis, Gustroensis, Brandenburgensis, Magdeburgensis, Luneburg. Osterodensis, Angermundensis, Egrensis, Gandesemensis, Gripsualdensis, Rigensis, Zuttorbunzensis, Montis S. Mariæ, Suverinensis, Lipsensis, Kempnitzensis, Schlusigensis. In secunda vero Congregatione, quæ Brandenburgi, an. Domini* MDXXXVIII. *habita est, subscripta Monasteria desiderata fuere, nempe: Rigense, Celtzense, Luneburgense, Gandevbemense, Montis S. Mariæ, atque Osterodense. In tertia Congregatione in Conventu Statbaganensi an. Domini* MDLIV. *coacta, sequentes Conventus ab aliis minus inventi sunt, nempe: Lypsensis, Magdeburgensis: Kempnitzensis, & Gustroensis. In Congregatione Halberstadii habita, quæ sequuntur loca, vel solo æquata, vel ab impiissimis hæreticis conspurcata, atque occupata fuerant, puta: Brandenburgensis, Egrensis, Statbaganensis, Schlusigensis. At qui in quarta, quæ etiam Halberstadii hoc anno * celebrata fuit, quæ sequuntur Monasteria perierant, nempe: Grypsuvaldense, Suverinenseque.* Verum interdum aliqua ex præfatis locis recuperata fuerunt, quæ tamen exinde in hæreticorum jus, sive tyrannidem potius, redierunt.

Gonz. cit.

* MDLIX.

CLVIII. Quum Julius III. per suas litteras, quibus initium: *Ex incumbenti* &c. die VIII. Junii MDLI. confirmaverit *statuta, & ordinationes pro bono regimine Sanctimonialium beatæ Mariæ V. oppidi de Villa Franca, Ordinis sanctæ Claræ, Astoricen. diœcesis edita*, ut in Regesto Tomi XVIII. legitur, etsi de hujusmodi confirmatione altum habeatur silentium, dum ad recensitum annum MDLI. illa perpauca ad Ordinem spectantia in eodem Tomo narrantur: Paulus IV. hoc anno iisdem litteris valorem adjicit, edito Brevi sub XXVIII. Aprilis; qua de re ex secretiori Vaticani Tabulario satis, superque edocemur.

Ex Vatic. Ep. Pauli IV. ad ann. 1559. n. 157.

CLIX. Circa hunc eumdem annum D. Finalteria *uxor Ser Bonifacii de Mevania satis amplas facultates donat fabricæ Cœnobii Portiunculæ, ex quibus præcipuum Triclinium, sive Refectorium, atque valetudinarium extruuntur.* Ita in manuscripto antiquo, quod in Archivo ejusdem sacri Conventus servatur. Ubi animadvertendum, hujusmodi bona statim alienata fuisse, ad normam Apostolicarum Constitutionum Nicolai III. Clem. V. aliorumque summorum Pontificum.

Quædam bona sacro Cœnobio Portiunculæ relicta.

MSS. auth. Provin. S. Franc.

Constit. Exiit qui seminat & Exivi de Paradiso de verb. signif. in 6.

AR-

ARGUMENTUM.

Tridentinum Concilium quando convocatum, translatum, intermissum, continuatum, & quibus de causis. Ad illud quinam & quot Cardinales Legati a summo Pontifice missi. Jacobus Augustus Thuanus notatur. In Galliarum Regnum bellum civile exoritur, a Thoma Illirico Minorita pluribus ante annis divinitus prænunciatum. Hæreticorum immanitas in Franciscanos eorumque Domos enarratur. Illorum complures in eodem Regno tum etiam in Indiis, & in Palestina Martyres. Alii etiam Viri Dei, atque Mulieres in osculo Domini decedunt. Viri multi doctrina præditi florent. Ad Episcopales infulas plures evecti, & ad sacræ Inquisitionis munus obeundum alii varia de causa, alio missi. Martinus de sancta Maria Provinciæ Arabidorum dat initia. Thomas Typhernas Capuccinorum Præses Generalis Provinciam suorum sancti Hieronymi dividit. Nova memorantur Virorum atque Mulierum exstructa Cœnobia, præsertim in Indiis. Ordo præcipuis privilegiis multis in locis ornatur.

Concilium Tridentinum quando convocatum. *Pallavic. histor. Conc. Trid. Raynal. ad hunc ann. Spondan. & reliqui.* Translatum. *Auctores cit.* Intermissum. *Auctores citat.* Reassumtum. *Thuan. lib. 18. & alii.*

I. SAcrum Tridentinum Concilium, cujus prosperos pro Ecclesia eventus, quum generis humani hostis auferre nequiverit, saltem coactus est retardare, indictum primo a Paulo III. anno MDXXXVI. in urbem Mantuam, deinde Vicentiam, postea Tridentum evocatum anno MDXLII.; tandem sessionibus quibusdam habitis, inde Bononiam translatum est. Exin a Julio III. revocatum in Tridentinam urbem, atque iterum ibi plerisque constitutis, quando spes erat non levis Christianorum mores emendare, ac magis magisque, ad universalis Ecclesiæ bonum, contra nuper exortas hæreses fidem orthodoxam asserere, atque catholica declarare dogmata, justis de causis aliquandiu intermissum, iterum ut fieret die XXVIII. Aprilis anni MDLII. decretum est. Hoc autem anno Pontifex, non de privatis affectibus tantum solicitus, ut Suavis, Thuanus, cæterique hujus furfuris homines effutiunt, sed mentis oculos per omnes Reipublicæ Christianæ partes circumferens, & non sine horrore conspiciens, quam longe lateque pestis hæresum pervasisset, & quanta populi mores correctione indigerent; huic malo ut obviam iret, omnium Principum Christianorum accedentibus votis, opportunum remedium adhibere constituens, iterum idem Concilium indixit, lecto coram purpuratis Patribus per Secretarium diplomate, cujus initium: *Ad Ecclesiæ regimen* sub II. Kal. Decembris, non III., ut male Victorellus; ac quinque delectis Presbyteris Cardinalibus de latere Legatis, videlicet Jacobo Puteo, Hercule de Mantua, Hieronymo Seripando, Stanislao Varmiensi, & Ludovico Simonetta, de quorum primo & ultimo Thuanus silet, qui mavult in Romanis rebus narrandis maledicum, quinimo & mendacem, quam historicum agere. Etenim dum etiam in Pium IV. irrisiones & contumelias aggerit, inter cætera refert, quod *Pontifex Joannem Medicem vix XIV. annos prætergressum in Cardinalium Collegium cooptaverit*; cum septimum supra decimum annum tunc egisse, nedum ex probatis auctoribus, verum & ex illius ævi monumentis eruitur. Tantum horret bonus auctor, optimæ indolis adolescentem sacri Senatus albo ascriptum fuisse, qui Carolum IX. undecim annorum puerum, Galliarum Regem parentem suum olim adorasse fatetur. Ad Christianos etiam Principes Pontifex ob hanc causam Synodi celebrandæ mittit Legatos, inter quos Marcus Siticus ex Comitibus de *Altempts*, Germanus, Sanctitatis suæ consanguineus ad Cæsarem designatus est, quem etiam ad Ecle-

Raynal. ad hunc annum. Victorell. in addit. ad vitam hujus Pontif. apud Ciac. Legati Cardinales ad Concilium. Thuanus arguitur. *Jacob. Thuan. hist. sui temp. ad hunc ann. lib. 18.* *Ciacon. in vita hujus Cardin. & alii. Monum. MSS. nostri Arch. Ibidem lib. 17. Pallav. lib. 14. cap. 13.*

cletiam Caſſani a ſe derelictæ promovit. Is ducere ſecum eximium virum noſtrum Cornelium Muſſum Patrum Conventualium familiæ Bitontinum Epiſcopum ſtatuit, quem pretioſiſſima ſimulque devota munera quibuſcumque Cæſareæ Familiæ obtulit. Ratio autem potiſſima cur miſſus fuerit Cornelius, Regis Boemiæ converſio extitit, qui Novatorum videbatur quodammodo aſperſus erroribus, præcipue quantum ad communionem laicis dandam ſub utraque ſpecie. Erat ſane, ait Pallavicinus, Muſſus huic muneri ſatis ſuperque aptus ob eloquentiam atque doctrinam, quibus ſummopere videbatur pollere.

Pallavic. cit.

Bellum civile in Gallia.

II. Inter alias vero cauſas, quæ ſummum moverunt Antiſtitem, ad iterum convocandum Concilium, non ultima fuit conjuratio, quæ in Galliarum Regno primum occulte cœpit miri, cuique plurimi nomen dedere, qui palam in Deum, ſimulque in Regem die xv. Martii Ambaciæ (Thuano Amboſiæ) ad Ligerim, perduellionis crimine rei facti ſunt. Hanc miſerrimi Regni cladem, quam noſter Thomas Illyricus ſapientia & ſanctitate celebris quinquaginta ante annis Burdigalæ pro ſuggeſtu non ſemel prædixerat, audientes vel in primis Valentiæ Cavarum in Allobrogibus incolæ, quibus Petrus Brulæus, Ægidius Santalius, & Lancillottus Calvinianæ hæreſis fuere temporibus retroactis Magiſtri, ingenti petulantia Cœnobii Patrum Conventualium Provinciæ Mediolanenſis, de quo Waddingus, atque Rodulphus ſcribunt, Templum vi occupant, & Fratribus male habitis atque expulſis, in illud ad conciones publice conveniunt. Adveniente autem Laurentio Maugirono Guiſii Legato, ad eorumdem temeritatem reprimendam, in eodem templo, veluti in arce ad præliandum ſe parant. Similia feciſſe legitur apud Montem Limarium, alias Montem Emarorum VII. M. P. a Valentia diſtantem, cujus cives Thuanus *Montelamerienſes* vocat, ubi eorumdem Patrum Conventualium Domum ex integro expilarunt. Demum hac in regione idem factitatum in præclaro Romani oppido, Valentiæ urbi proximo, ubi opera quorumdam *Changiorum* Fratrum, quos initæ conjurationis conſcios, non multo poſt, legimus, in vincula fuiſſe conjectos, immaniter irruunt in Minoriticum Obſervantium Cœnobium pertinens ad Provinciam ſancti Bonaventuræ, quod anno MCC. II. Claudius Roberti in ſua Gallia Chriſtiana ædificatum ſcribit a duobus fratribus Guillelmo & Aymaro Pictavienſibus; conſentitque Gonzaga, errans tamen in nomine *Aymari*, quem *Eduardum* appellat. Ita enim de eodem Cœnobio ſcribit: *Non pepercit Hæreticorum rabies huic Conventui qui de Romanis nuncupatur, quique liberaliſſimis quondam inclytorum* Eduardi *& Guillelmi a Pictaviis uterinorum fratrum expenſis exſtructus, ingentiſſimiſque muneribus locupletatus fuit. Quinimo eorum opera atque inſano furore, totus jacet ruina irreparabili. Tantorum præterea Patronorum cœptis non defuerat cariſſimi nepotis Joannis a Pictaviis benignus favor, opportunumque auxilium, ſi ſanguinarii hæretici id, quod ille pie præſtiterat, impie omnino atque ſacrilege demoliti non fuiſſent, expilaſſentque. Unde nunc decem Fratres ſat miſere ibidem hoſpitantes collapſa ex Fidelium eleemoſynis reſtaurare pro viribus adnituntur.* In provincia Aquitaniæ etiam irruentes Hæretici, Cœnobium Marmandæ oppidi ſpoliant, comburunt, totumque fere deſtruunt, inibique Joannem Goſſonium ſeptuagenarium Minoritam Catholicam fidem abnegare renuentem patibulo ſuſpendunt, dein ſpherulis plumbeis verberant, donec glorioſam animam ad Cœlum emittat. Hæc circa feſtum ſanctæ Catharinæ V. & M. die xxv. Novembris hujus anni accidiſſe acta authentica MSS. ejuſdem Provinciæ apud nos exiſtentia teſtantur. De cæteris autem horum nebulonum flagitiis, immaniter in Franciſcanorum Domos,

Auctores citati. *Davil. de Bello Civili Gall. lib. 2. ad hunc ann.* *Thuan. cit.*

A Thoma Illyrico pluribus ante annis prædictum. *Florimund. de ortu, progreſſu, & occaſu hæreſum lib. 1.* *Hilarion. a Coſta lib. 1. hiſt. Cathol.*

Cœnobium Patrum Conventualium Valentiæ ab Hæreticis invaſum. *Davil. cit.* *Thuan. cit.* *Wadd. ad ann. 1322. n. 73.* *Rodulph. fol. 274.* *Spond. ad ann. 1560. n. 19.*

Et illud Montis Limarii. *Thuan. cit.*

Illud Romani ſimiliter. *Thuan. cit.* *Claud. Robert. in Gallia Chriſtian.* *Monum. MSS. Provin. S. Bonaven.* *Gonz. in Provin. S. Bonav. Conv. 39.*

Illud item Marmandæ. Joannes Goſſonius Martyr. *Monum. MSS. Provincia Aquit. apud S. Iſidor. Arm. 3. num. 53. fol. 62.* *Gonz. in Provin. Aquitan. antiq. Conv. 19.*

Virosque patratis, ad annum sequentem rursus instituendus est sermo.

Petrus de Vouzela.

Emanuel de Spe in hist. ser. Prov. Portug. cap. 31. par. 1.

III. Hos Christi Martyres in Portugalliæ Regno hoc eodem anno Petrus de Vouzela, Oppido Episcopatus Visensis sub Bracarensi Archiepiscopo, præclarus Confessor sequutus est, qui carnis mortificatione, obedientia, cæterisque virtutibus adeo excelluit, ut nemini sui temporis in divinis colendis, terrenisque spernendis secundus fuerit.

Joannes de Padillia M.

Marc. Olissypon. part. 3. Chronic. Min. lib. 9. c. 52. Barett. lib. 3. cap. 18. & lib. 4. cap. 23. BzAus de sign. Eccl. lib. 7. cap. 3. Hilarion a Costa lib. 2. hist. Cathol. pag. 366.

IV. Modo præstat eos Athletas memorare, qui apud Indicas gentes sudore & sanguine Christianam fidem & Ecclesiam propagarunt. Joannes etenim de Padillia Provinciæ Beticæ alumnus, novæ Hispaniæ gentis spiritualem salutem supra modum anhælans, illuc pervenit, ubi Tulantzingico Conventui, qui in Provincia sancti Evangelii principem locum habet, primus præfuit; inde vero una cum beato Martino a Jesu, aliisque ad Xalifcanos usque penetrans, Conventus Sapotlanensis Guardianus electus est. Anno MDXXXIX. Antonius a Mendotia Hispaniæ novæ Prorex, Sibolam Regionem latissimam versus Antarticum Polum cum subjugare cuperet, misso eodem Francisco Vasquesio *Coronando* militiæ præfecto, ac novæ Galleciæ moderatore cum armato milite, quinque Minoritas pietate conspicuos illi comites dedit (ex quibus alter noster Joannes fuit) qui eas gentes ad veræ fidei lumen adducere curarunt. Itaque Regione subacta, cæterisque recedentibus, ipse cum Joanne a Cruce laico in oppido Tignesio remansit, ubi ab incolis comiter recepti, mirabili modo, ac ubere laborum fructu vineam Dominicam excoluerunt. Alibi eum Christianam aucturus Ecclesiam, ubi primum a Tignesianis didicit, plurimos inde trium mensium itinere Idololatras populos abesse natura dociles, eo suum iter dirigere instituit. Cumque aliquantisper processisset, efferatos belligeratosque homines (Haziales vulgo nuncupatos) tensis in se sociosque arcubus, torvisque vultibus accurrentes conspexit. Comites proinde rogans, ut fuga sibi consulerent, ipse barbaros exspectat. Irruentibus itaque maximo impetu Infidelibus, Dei famulus genua flexit, eorumque furorem alacri animo pro Christi amore excipiens, mortalis vitæ cursum glorioso agone confecit.

Joannes a Cruce.

Franciscus Laurentius M.

V. Franciscus item Laurentius Granatæ in Hispania nobilibus parentibus natus, educatusque, anno suæ ætatis 18. dum Sancto afflatus spiritu Religionem Divi Francisci foret ingressurus, piæ mentis conceptum caris parentibus, ut eorum beneplacito ac benedictione tanti voti compos fieret, humiliter detexit. Quod ipsi nihilominus graviter ferentes, cum is unicus esset eis filius & hæres, a sancto proposito eum dimovere conati sunt; utque id aptius & facilius efficerent, nobilem quandam ejusdem Civitatis adolescentulam ei in conjugem tradere curarunt. Cumque Parentum utriusque partis consensu Matrimonium fuisset conclusum, assignatusque dies nuptiarum; prudens juvenis nuptialibus vestimentis indutus, ad Monasterium sancti Francisci ejusdem Civitatis (quod tunc ad Beticæ Provinciam pertinebat) celer properavit, in quo & Religionis habitum humiliter suscepit. Transactis vero aliquibus annis, quibus ea in Provincia devote atque laudabiliter vixit, zelo animarum permotus, ad novæ Hispaniæ Indos pervenit, multaque incommoda & pericula in itinere passus fuit; quippe qui nudatis pedibus per aspera loca a variis, peracutisque bestiolarum aculeis diu noctuque gravissime vexabatur: locaque horribilia visu atque transitu difficillima petivit. Neque interim hyemali tempore spiritu fervens apostolicus juvenis, aut quiescere, aut labori, vel temporum injuriæ, aut etiam difficultati cedere unquam solebat, fide scilicet & insatiabili humanæ salutis desiderio hæc omnia superans, vitamque hanc temporaneam spernens, vilemque reputans, ut æternam hominibus subministra-

Invitis Parentibus dat nomen Minoritis.

Ad Indos pergit.

straret. Hinc sua prædicatione, suisque exemplaris vitæ perspicuis moribus in conversione Infidelium uberrimos retulit fructus, improbosque eorum ritus, prophana sacrificia ac templa; execrabilia quoque idola improbavit, atque destruxit: Ecclesias, piasque imagines erexit, & Christianos politicosque ritus introduxit. In ipso autem divino opere (quia virtute animi sobrius, austerus, fortis, ac strenuus extabat) intolerabiles corporis afflictiones, adversaque plurima, hoc est famem & sitim, frigus & calorem, labores & lassitudines, & alia hujusmodi facile perferebat, & unico vili indumento, pallio superindutus, uti solebat. Fervens erat in oratione, & præsertim nocturno tempore, quo per horam & dimidiam preces ad Deum devotissima mente effundere assueverat, idque nec itineris defatigatione, neque alterius cujusvis incommodi exceptione unquam prætermisit. Fessis præterea artubus in campis vel super stratos arborum ramos, vel super nudam humum, idque satis sobrie, quietem perpetuo concessit.

Ubi & ingentem animarum messem colligit, & multis calamitatibus affligitur.

VI. Fervens Dei præco Franciscus tum Ecclesias, tum etiam Monasteria variis in locis & nationibus ædificare curavit. In ipsa namque civitate Izatlanæ Cœnobium, in quo cæteris Fratribus præfuit, primo construxit: ac postmodum in civitate Guaxacalanæ gymnasium instituit, in quo ejus Provinciæ pueros (ut in nova Hispania Viri nostri faciunt) Christianam edocuit doctrinam. Et priusquam Vir Dei ad ipsam Civitatem pervenisset, aliqui ex Populo illo perfidi rebellesque sese superbe erexerant, perque montana regionis illius vagabantur, inter quos erat Indus, qui jam sacrarum rerum in quadam Ecclesia curam gesserat, cujus Mater Franciscum cum unico sibi socio Michaele Stivalez Civitatem versus proficiscentem prævenerat; quo cum applicuisset, quærens illa, an inibi esset diu permansurus? certiorque de hoc ab eo effecta, quod ideo illuc venisset, ut Monasterium ædificaret, & legem Dei doceret: retulit, apud se habere vestimenta, vasaque & alia, quæ ad sacra facienda, & ad Altaris obsequium pertinere solent: quorum custos & gubernator in quadam Ecclesia fuerat filius suus, qui tamen cum perfidis illis a fidelium consortio se sejunxerat, atque apostataverat: attulitque ei sericas casulas, argenteos calices, pallam, corporale, & alia similia ad Altaris ministerium spectantia. Quæ Vir Dei grate recipiens, Deo gratias egit, tantam in Inda illa fœmina fidem, sedulamque devotionem attendens, animoque roboratus, ad ulteriora loca (per quæ Indi illi discurrebant) pro verbo Dei seminando procedendum esse putavit. Hinc versus Indos illos iter arripuit, terram, villemque Guaxacatlanicam relinquens, in qua jam XVI. ex pacificis populis copiæ fuerant pariter conjunctæ, atque Ecclesiæ plurimæ ædificatæ, quas tamen ab invicem sejunxerat. Hispani verò, Indique ipsi pacifici Servo Dei iter hoc præpedire, ac dissuadere nitebantur, timentes, ne inter barbaros efferatosque homines aliquid infortunii sibi eveniret, morsque sævissima illi immineret, si duritiem furoremque eorum frustra tentaret. Miles autem Christi non sibi sed Deo fidens, illorum consilio non acquievit, sed animi fervore actus, edoctusque Spiritus Sancti lectione, æquo animi iter optatum prosequutus fuit. Accidit vero, divina favente providentia, ut mox populis illis apparens, solo aspectu talem ab eis captaverit benevolentiam, atque benignos erga se eorum animos converterit, inclinaritque, ut mansuetæ oves viderentur, qui alias nihilominus in universa illa barbarorum regione ferina crudelitate, atque impietate omnes quam maxime superarent. Hic igitur fervidus verbi Dei seminator quinque populos ad catholicæ fidei cultum convertit, Ecclesias fundavit, christianæ disciplinæ instituta reliquit, ac denique ad proprium Izatlanicum Cœnobium triumphator reversus est.

Plura Cœnobia extruit.

Et Puerorum Collegia.

Michael Stivalez ejus Socius.

Indorum sibi benevolentiã conciliat.

Plures gentes ad Fidem convertit.

VII. Postquam apostolicus Vir præfato in Munasterio aliquibus diebus remoratus fuisset, ad Indos quosdam barbaros, qui duodecim viæ stadiis illinc distabant, vocabanturque *Texoquines* iter direxit. Cumque ad quemdam populum *Ozitritiepas* appellatum pervenisset, totus ipse populus in fugam versus ad montes refugit: Servus vero Dei, cui Michael aderat, ad ædiculam in qua Solis idolum extabat, divertit. Ubi postquam, si quis superesset, diligentius perscrutatus fuisset, in hominem quemdam intra sepem absconditum vespertina hora fortuna incidit, quem, ut ad se accederet, rogavit, blandeque ac benigne suscepit. A quo tandem resciens, populum illum timore perterritum ab eorum adventum inde aufugisse, Virum ipsum de pacifico, ac benevolo eorum animo certiorem reddidit, & ad cæteros profugos, ut eos in propriam fidem recipiens ab omni pavore, & solicitudine eximeret, statim misit. Qui abscedens, paulo post cum circiter viginti quinque Indis reversus est, quos Franciscus instruxit, & amicis suavibusque verbis securos reddidit, eos ad se venisse, non ut quid detrimenti vel incommodi eis afferrent, sed solummodo, ut sanctum Evangelium prædicarent, & ad Dei veri notitiam & cultum illos reducerent: ideoque omnes fiducialiter ad propria remearent. Illi itaque verbis tanti Viri fræti, tranquillo atque alacri animo discessere: sequentique mane copiose turmatimque viri ac mulieres (sexcentos scilicet) ad Fratres ipsos devenerunt, docibilibus interim pueris domi relictis, ne a blandientibus Fratribus, ut ii suspicabantur, nova disciplina instituerentur. Quos omnes pervigil Deo præco Franciscus divino eloquio summopere consolatus fuit, a quibus inde audivit, eos sane ipsorum adventu mirum in modum gavisos fuisse, cum proculdubio scirent, eos spirituales esse Patres, qui nullum penitus læderent, nec quicquam mundanum appeterent, quodque eorum fugæ timorisque causa fuissent sæculares Hispani eorum hostes, quos sibi socios suspicabantur. Tunc vero Fratribus cibaria humaniter attulere, atque incredibili gaudio circumfusi choreas coram illis de more ducentes, exultare cœperunt. Deinde Viri Dei, scilicet Franciscus, ejusque socius Michael, populo gratias agentes, eos monuere, ut ad certum locum postero die convenirent. Ubi dum simul adessent, primo Ecclesiam ædificandam, deinde sancti Jacobi Apostoli imagine ibidem erecta, eam ipsius nomine appellandam curarunt. Instituta itaque & confirmata ea plebe in Catholicæ fidei confessione, & Christianæ disciplinæ observantia, Christi discipuli ad alium ejusdem idiomatis populum profecti sunt: a quo cum satis amicabiliter, comiterque essent recepti, aliam ibi Ecclesiam divi Michaelis nomine intitulatam, atque ejusdem Archangeli imagine exornatam erexere. Idemque divinum ac salubre opus cum apud alios quinque populos perfecissent, ad proprium Monasterium, devictis humanæ salutis hostibus, Christique vexillis ubique erectis, victores rediere.

Divinamque legem docet.

Templum extruit in S. Jacobi honorem.

Et alibi alterum sub S. Michaelis auspiciis.

VIII. Post transactos vero aliquot dies, cum fervore spiritus excitati ambo hi apostolici viri Monasterio exeuntes Guaxacatlanem (ubi prius fuerant) repetiissent, secunda sui adventus nocte ab ipso populo moniti sunt, ut quam primum inde discederent, nisi forte occumbere mallent: cum Indus quidam maximus eorum inimicus illuc cum aliis impiis, scilicet suis complicibus, certo esset superventurus, ut se ipsos, ac sæculares omnes, qui eos acceperant, morte afficerent. Ferino igitur huic barbarorum furori Servi Dei cedere prudenter decrevere, idipsum quoque, & loci illius habitatores fecerunt. Et ecce sub noctis crepusculum adsunt Christifidelium hostes innoxium in sanguinem inhiantes: cumque neminem invenissent, furore perciti quinque gymnasia, quæ pro instruendis in christiana disciplina pueris constructa fuerant,

rant, igni tradiderunt, atque sex bonæ indolis juvenculos, qui ad eorum custodiam remanserant, crudelissime necarunt. De quo facinore Servi Dei postridie certiores facti, summoque re doluerunt. Post elapsos vero aliquot dies eo revertentes, eadem gymnasia refecerunt, atque ritum Christianæ doctrinæ instruendæ denuo posuere. Michael vero, qui Francisco fructus in Christi Ecclesia uberrimos producenti supra modum timebat, sibi, quod præfati Christianæ fidei hostes propinquiores essent, atque omnibus simul tormenta & mortem comminarentur, ut eo loco illo discederet, suadere conatus est. Cui ille sereno vultu respondit, se certo scire, ab illis gentibus fore interimendum, nec tamen propterea quod animam suam se pretiosiorem non faceret a divini verbi prædicatione illis in partibus cessare velle: ut tandem, si fieri posset, unum, vel alterum Christo lucrifaceret; idque Salvatoris Christi exemplo apprime edoctus, quippe qui certissime nosset, se a Judæis occidendum, nec tamen ea propter a bonis operibus, aut a prædicatione, ad mortem usque turpissimam, apud eos cessare voluit. Subjunxit præterea, *cum totius universi Dominus propter me vermiculum, nulliusque valoris homunciomem a proprio ejus populo se interfici permiserit: quid mirum, quidve magni erit, si ego ejus, licet nullius valoris servulus, tormenta pro ipsius amore ab istis barbaris sustinuero & mortem, quam ille pro me pati dignatus est, hanc ego ipsi tandem reddidero?* Quibus tamen auditis, nihilominus Michael cœptis non destitit, imo potius & alias rationes in medium adducere nisus est, ut tandem Franciscum a proposito removeret. Cui denique strenuus Christi athleta aliqualiter subiratus: *cessa jam, obsecro, nolique plura hac de re verba facere, cum me supra modum affligas.* Hisque dictis, iter suum Icatlanicum versus conventum, de quo supra, instituit.

Sex Pueri ab Indis immaniter necati.

IX. Cum autem per aliquot dies Franciscus, & Michael præfato in Monasterio moram traxissent, ad Tecoxquines, barbaros scilicet illos Indos, iter suum iterato direxere. Cumque Indos sibi amicos, ac de novo ad fidem conversos oppidi Guaxacatlanis accolas, utrum sibi ad Tecoxquines transire liceret, serius consuluissent, id retulere responsum. Nollent videlicet eo progredi, quod hujusmodi homines sibi maxime inimicarentur, quodque cum natura atrocissimi essent, illis mortem certo certius allaturi fuissent. Viri nihilominus Dei orationi instantes, Dominumque sui itineris ducem consulentes, pariter sensere, ut ad illos de ipsius Domini adjutorio confisi penetrarent; fidelis interim ille populus, qui eos plurimum diligebat, Indum quemdam peregrini idiomatis interpretem, atque fidum conductorem illis assignavit. Antequam vero Guaxacatlanem appellarent, nuntium ad ejus accolas, qui referret se ad eos succurrendos, consolandosque venisse, quique rogaret, ut Dei servos pacifice reciperent, consultissime miserunt. Hæc verba illis gratissima fuere: quapropter sumtis de eorum more duobus arborum ramis, atque quædam salutationis verba proprio idiomate proferentes, illis obviam ivere, ac tandem sic humanissime exceptos, per aliquantulum temporis omni beneficiorum genere prosequuti sunt. Hac igitur tanta occasione bene usus Franciscus, quatuor de eorum consensu gymnasia, quatuorque Ecclesias Sanctorum imaginibus exornatas apud eos construi extempore curavit: ubi & quamplurimos sacro Baptismate prius purificatos, Catholica fide atque Christianis ritibus imbuit: illincque postmodum cum socio abscedens ad propria remeavit. Icatlanicum postmodum Conventum iterato ambo egressi, ad aliam Provinciam (quæ *Fratrum Provincia*, eo quod ejus habitatores latas quasdam capillorum coronas, Religiosorum tonsuris persimiles, super aures circumductas deferant, passim appellatur) profecti sunt.

Ad Tecoxquines Barbaros pergit.

Ab iisdem humanissime receptus.

Novas Ecclesias, atque Gymnasia erigit.

Ad aliam Provinciam proficiscitur.

sunt. Priusquam tamen ad eam pervenirent, in vallem quandam *de Vanderas* ab Hispanis nuncupatam, in qua plurimi Cacaoatales habitabant, descenderunt. Eam vero, tum quia Hispani ex ejus habitatoribus plurimos quibusdam in negotiis occupatos detinerent, unde nec verbo Dei intendere potuissent, tum etiam ne suo adventu illos ab arduis hujusmodi occupationibus deflectentes occasionem afferrent, qua Hispani milites eos magis magisque, ut postea fecerunt, affligerent, non omnino penetrarunt: sed editioris cujusdam montis jugulum petentes, divina sibi aspirante aura, septem præfatæ Provinciæ turmas in Catholicæ fidei cultu, Christianaque disciplina coadunarunt, totidemque Ecclesias erexerunt: idque facillime, cum amicabiliter ab eis recepti, atque patrio more, hoc est brachio in sublime extenso, ac digito sursum perexcelse elevato, inclinatoque capite salutati fuerint.

Ubi similiter loca sacra fundat, animasque lucratur.

X. Ut igitur primum Franciscus, ejusque comes, superata valle de Vanderas, ad præfatam Fratrum Provinciam pervenere, ad diversorium sive delubrum, ubi Solis idolum super alia idola majori veneratione a populo illo colebatur, declinarunt, inibique ab aliquibus regionis illius Indis visi, patrio more, facta scilicet capitis inclinatione, atque quibusdam verbis Indico idiomate expressis salutati exceptique sunt. Postera autem die Indorum multitudinem eo confluentem certiorem ex eminentiori loro reddidit Franciscus, se nec eorum divitias, nec bona, nec quidquam aliud ab animarum salute concupiscere: quamobrem bono animo essent, & pacificum suum adventum agnoscerent. Cui incondita illa plebs: *Adventus equidem tuus, tuique comitis, tum quia Christiani, tum quoque, quia Religiosi estis, nobis gratissimus est; nolumus tamen, ut Hispani milites, vestri gratia, huc aliquando se conferant: idque ob non aspernenda incommoda ab illis nobis aliquando illata*. Cumque placita Francisci responsione freta plebs ab hujusmodi suspicione esset exemta, tum sibi, tum quoque ejus socio concessit, ut illa in regione libere atque pro voto agerent. Hincque Ecclesia in beati Antonii Paduani honorem, erecta ejus imagine, constructa est, sanctique, & ecclesiastici ritus in eam cum maximo illius gentis applausu instituti fuere. Insuper & in proximiori valle duodecim gymnasia, adjunctis sibi totidem Ecclesiis, sex quidem in ejus meditullio, alia vero sex in ejusdem vallis gyro, infra brevissimi temporis spatium a fundamentis ad verticem usque ædificata, omnibusque numeris absoluta sunt. Dehinc (quia scilicet aliis gentibus evangelium annunciare, atque semitam, qua ad vitam æternam itur, decreverat) significavit Franciscus majori ejus populi natu, velle se ad proximiora Coronatorum oppida transire. Dicebantur hujusmodi oppidorum accolæ *Coronati* a tonsuris, diversis tamen ab eis, quibus provinciæ habitatores utebantur, quas in capite deferebant, atque illis ad mortem usque inimicabantur. A quo itinere quamvis amicus iste populus Dei Servum avertere pro viribus conaretur, nihil tamen effecit. Quamobrem, Francisco in sententia persistente, viginti duces ab universa plebe constituti sunt, qui coacta armatorum manu illum tuto eo usque deducerent. Pervenientibus itaque omnibus simul ad oppidum Cacalanem, quotquot erant ejus inquilini fugam capessérunt. Id igitur ut religiosissimus Franciscus animadvertit, præfatos duces, ejus comites, ut ad propria remearent, redditis interim illis de more gratiis, obnixe rogavit. Resistentibus vero hujusmodi ducibus, certoque asserentibus, illius populi accolas truculentissimos esse, atque mortem sibi, ejusque socio proculdubio illaturos fuisse, adjecit Franciscus, nihil sibi minus ab ea re cordi esse, quandoquidem propriam vitam pro evangelica prædicatione, proque efferati illius populi salute libentissime poneret. Recedentibus tan-

Alia Ecclesia erigitur in S. Antonii honorem.

Itemque plures aliæ; similiter, & Gymnasia.

Ad oppidum Cacallanem pervenit.

tandem præmemoratis ducibus, idque satis invicte, quod Dei servis maxime timerent; quidam ex Indis illius populi primarius, omninoque senex supervenit, atque a Francisco quid sibi vellet, quidque in votis haberet, curiosius sciscitatus est. Qui ut primum de omnibus responsum retulit, ad suos refugit: atque tum illis, tum quoque sexdecim aliis Indorum oppidis ad meridionalis Oceani maris litus constitutis, cuncta quæ ex religiosorum ore acceperat ex ordine recensuit: atque Francisci nomine, quatenus certum in locum convenire vellent, audituri interim plurima, quæ eorum salutem concernerent, instantius supplicavit. Annuerunt illi, visosque religiosos, & patrio, & etiam Hispanorum more in manuum osculo salutarunt. Inde vero Viri Dei post mutua colloquia discedentes ad Amaxotum, ubi universæ illius regionis idola collecta erant, & patriis, diabolicisque ritibus colebantur, iter suum direxerunt, atque ad Solis delubrum perventi, satis benigne satisque comiter ab Amaxotanis excepti sunt. Cumque ulterius procedentes eminentia duo sacella juxta litus maris erecta conspexissent, a comitibus Indis, quibus idolis ea sacrata essent, petierunt. Respondentibus autem illis, in eorum altero belli, in altero vero piscatorum Deos solemnius coli: utrumque ingressi in isto statuam piscem manu tenentem erectam, in illo vero aliam statuam præcedenti fere similem jaculum manu stringentem conspexere. Cupiens igitur Michael hujusmodi abominationem ignibus traditam, omninoque exstinguere, igniarium, quod secum gerebat, eximens, ferroque silicem collidens, ex scintillis inde decussis, & in fomite exceptis, ignem excitavit, eoque hujusmodi idolis, quæ straminacea erant, statim admoto, tum ea, tum quoque universa sacella in favillam redegit. Quod ut sacrificulus quidam, qui ibidem latebat, conspexit, e latebris prosiliens, pelli suæ interim maxime timens, omninoque perterritus, ad suos celerrimo gradu aufugit, remque gestam ore pallenti atque tremulo retulit.

Deiu ad Amaxotum.

Michael Idola, atque Templa comburit.

XI. Hinc divini cultus zelatores ad alia loca progredientes, inhumanos quosdam Indos, qui sibi mortem comminati sunt, inclinata jam die, obvios habuerunt. Quamobrem Franciscus sibi socium ad exoptandam & suscipiendam pro Christo constanti animo mortem hortatus, per integram illam noctem ab oratione spiritum non relaxavit: quinimo post præviam confessionem, postque confirmatum socii animum, noctem cum die divinis perpetuo laudibus intentus: idque coram Crucifixi imagine ab oculos posita, fide constans, spe gaudens, atque carirate fervens, conjunxit. Interim vero barbari circiter centum, arcubus, sagittisque munitis, insuper, & acclamantes *moriantur, moriantur Deorum nostrorum inimici*, Dei famulos circumdant. Dumque omnes simul extensis arcubus, directisque in eos sagittis mortem truculentissimis vultibus minitarentur, Dei providentia actum est, ut mirabiliter, & extempore pacatis in momento animis, mutataque sententia, ad unum quot quot aderant, nullo penitus jaculo exploso, in terra considerent, quod apud eas gentes pacis indicium est, significatque, se nihil mali, aut detrimenti cuiquam illaturos fore. Quo tanto miraculo exhilaratus, ac supra modum accensus Dei famulus Franciscus, Christianæ fidei documenta hujusmodi barbaris ferventi spiritu proposuit, suasitque, ut vanis idolis longe relictis, divina præcepta, cœlestesque virtutes quibus beatam vitam perenniter acquirerent, amplecti vellent. Quæ illi libenter audientes, dixerunt Religiosorum adventum sibi gratissimum esse, nihilque jucundius ab eorum consuetudine accidere potuisse: nolle tamen interim se simul cum eis Hispanos sæculares, quibus aliquando conjuncti fuissent, secum admittere: quorum etiam causa, existimantes aliquot sibi adesse, arma cœpissent. Cum autem Chri-

Ad alias gentes progreditur.

Mortem miraculo cum socio evadit.

Icatlanicum Conventum repetit. Christi Præcones post Christianæ disciplinæ monita barbaris illis nationibus satis exhibita, ut Icatlanicum Conventum repeterent, ab eis discedere vellent: nolebant illi, rogantes suadentesque ut secum diutius, imo perpetuo manerent. Quibus tamen Fratres, humanissimis interim atque humilioribus verbis & rationibus in medium adductis, acquiescendum minime putarunt: sed sumta ab eis licentia, ad propria repedarunt. Ut igitur primum præfatum Monasterium incolumes ingressi sunt, Pater hujus tunc Custodiæ Præfectus, Antonius scilicet a Segobia eis humanissime tamen exceptis, in Spiritus Sancti, ac obedientiæ salutaris virtute præcepit, ne hujusmodi regiones, tum quod inde per 30. viæ stadia distarent, tum quod trium mensium spatio loco absfuissent, tum etiam quod inter mortuos reputati essent, iterato repeterent. Quamobrem præfatus Franciscus Prælato morem gesturus, Regionibus illis relictis, alio versus, ne interim otio torperet, & talentum sibi cœlitus concessum abscondere videretur, iter suum instituit, in eoque maximos progressus fecit. Cumque denuo proprium ad Conventum reverteretur, Cacalornanem oppidum ex itinere pertransiens 400. Indos in fide prius catechizatos sacro regenerationis lavacro purificavit: parvulis interim fere innumeris sibi oblatis etiam baptizatis, atque adultis quamplurimis Christianæ fidei mysteriis apprime imbutis. Docebat siquidem eos Franciscus universam carnis mentisque coruptionem evitare, unicamque tantum uxorem ducere, cæterasque omnes a prima (assueverant hujusmodi homines ternis, quaternisque uxoribus jungi) protinus emittere, ac tandem omnia idolis olim oblata ad se deferre, quæ quidem cuncta catechumeni, ut sacro baptismatis fonte mundarentur, quam libentissime adimplebant: præsertim vero, qui ex oppido Amaxocotlanæ originem duxerant: nam ii aureas, argenteas, atque etiam cupreas barbas, quibus proprios vultus vane supertegere assueverant, deponentes, eas rogo superimpositas igni tradiderunt, ex quibus tandem septendecim campanæ, quarum qualibet centum & quadraginta librarum pondo erat, fabrefactæ, atque in totidem regionis ejusdem Ecclesiis collocatæ sunt. Cum autem Franciscus Tecosquines pertransiens, quosdam Idolorum Sacerdotes in vicinioris editi montis jugulo, antiquioribus dœmoniacis superstitionibus, cum maximo Neophytorum dispendio, vacare accepisset, eos ad se per fideles aliquot Indos adduci jussit. Sed frustra, renuentibus illis, idque ex maximo timore, maximaque reverentia, qua tum in locum, tum quoque in eos superstitiose adhuc ferebantur. Videns igitur divini cultus zelator, se suo defraudatum esse desiderio, suique voti minus compotem, divino actus spiritu a socio Michaele petiit, an Dei fretus auxilio in montem ascendere, secumque illos idolorum Sacerdotes adducere vellet? Cui fidus Comes, *præsto*, inquit, *sum*, *libentissimeque jussis obtemperando*, *dummodo ea mihi per obedientiam injunxeris*. Francisco igitur sibi, ut montem peteret, atque hujusmodi Sacerdotes ad se vinctos adduceret, in Spiritus Sancti virtute, atque obedientiæ merito præcipiente, Michael extempore paruit, atque, implorato Dei auxilio, celer ad locum pervenit, satanæque ministris, ut domum statim egrederentur, audacter præcepit. Quibus exeuntibus, & coram se astantibus, unus inter eos *Joannes* nomine, ut se excusatum haberet, quandoquidem Christianus esset, illisque sacrificulis cibaria coactus attulisset, humiliter rogavit. Data igitur Joanni hujusmodi venia, eos Sacerdotes Michael simul ligavit, atque sic vinctos ad Franciscum detulit. Qui ut primum eos vidit, graviter reprehendit, ac, ut erant ligati, ad Izatlanicum Conventum secum duxit. Ubi tandem humanissime ad tempus retinuit, Catholica fide, & Christianis moribus imbuit, atque in omni pietate instruxit: illos-

Antonius de Segobia Icatlanici Cœnobii Præfectus.

Ad alias pergit regiones.

In quibus multas animas Cœlo lucratus est.

Idolorum Sacerdotes captivos socius miraculose reddit.

Illosque in Fide instruit.

illosque postmodum dimittens voluit, ut ii cæteris ejus Patriæ Indis in his, quæ sunt ad Deum, præessent, parvulosque de Christiano more baptizarent, atque adolescentes ad publica loca convocatos Christianam doctrinam maxima cura edocerent.

XII. Post hæc Francisco relatum est, quosdam Indos a suis discessisse, atque asperioribus quibusdam in montibus agere, ad quos Vir Dei, ne in idololatriam iterato elaberentur, proficisci decrevit. Ubi vero primum eam in regionem ingressus, quam humanissime ab iis exceptus fuit, eosque, ut ad suos reverterentur omnino suasit. Ipse autem apud eos simul junctos donec Catholica fide apprime, ac Christianis ritibus imbuti essent, commoratus est: indeque proprium Conventum repedaturus, Ecclesiam a fundamentis erexit, ejusque ministros constituit. Dum vero se itineri accingeret, alios aliquot Indos patriis laribus relictis, superiorem Dexocotlanici montis partem tenuisse accepit, quos & ex itinere invisere decrevit. Ad quos ut primum penetravit, communisque pacis, atque catholicæ fidei verba habuit, idem potius, quod & apud præcedentes effecit. Quia tamen horum major erat numerus, quinque gymnasia, adjunctis sibi totidem Ecclesiis, quibus ex docilioribus aliquot præfecit, ab his construenda curavit. Ante dies autem plurimos Franciscus insignis Christi athletæ Joannis Caleri tum interitum, tum quoque opprobrium audiens, quod videlicet aliquot Indi non longe inde distantes, tantique P. interfectores contextam extramine statuam singulis annis in ejus triumphi, quem de Christi Martyre se laudabiliter reportasse existimabant, memoriam, proprio ejus habitu induerent, choreasque circum ipsam de Indico more ducerent: ab eo temporis nullo sibi pacto quiescendum putaverat, donec impio hujusmodi more abolito, tanti viri habitum ab ejusmodi injuria vindicaret. Nacta igitur his in partibus opportunitate, eos ad sacrilegos Indos transiit, illosque tanti sceleris commissi, quodque pessima in re exultarent, christiana libertate redarguit: insuper & eis suggessit, ut satanicis superstitionibus omnino relictis, Christo Jesu nomen darent. Quibus denique sibi acquiescentibus, ac catholicis ritibus satis imbutis, sacroque regenerationis lavacro initiatis, necnon & tribus Gymnasiis, totidemque Ecclesiis apud eos erectis, victor cum tanti Martyris habitu, Michael ad Izatlanicum propriæ habitationis Conventum remeavit. Dum ista interim aguntur, accidit ut istius Provinciæ Comitia Guadalfagiariensi in Conventu celebrarentur: utque, Michaele ad aliud Monasterium transmisso, Franciscus Laurentii Izatlanici istius Conventus Guardianus institueretur.

NovaGymnasia, novasque Ecclesias erigit.

Interitum Joannis Caleri vindicare intendit.

Illas etiam gentes convertit, & Gymnasia fundat.

Guardianus Cœnobii Izatlanici instituitur.

XIII. Post transactos vero aliquot ab ejusmodi Comitiis dies, Franciscus Cacalotnanicos Indos, Guaxa Catlanemque, Provinciam istam, atque illos in fide confirmaturus, religioso quodam Joanne sibi in socio assumto, invisere decrevit. Ubi itaque eo primum appulit, hilari vultu, atque humanissimo hospitio ab eis exceptus est. Sequenti vero nocte Indi propinquioris pagi accolæ, (ii locotecanes appellabantur) cum catholicæ fidei supra modum inimicarentur, in Christianos hujusmodi Indos irruentes, eorum septendecim truculentissime interfecerunt. Quo tumultu, quaque fidelium strage a somno excitatus Franciscus socio ait: *Eja Frater surge ocius, viriliterque age: advenit siquidem tempus acceptabile, diesque salutis, in quibus cœlorum Regnum facili negocio, ac modica, licet gloriosa, passione assequi possimus, instant.* Moxque accensa candela, ante Dei altare devote genuflexus sese invicto Martyrum Regi Christo obnixe commendare cœpit. Interim Joannes, dum simili modo tum cor, tum quoque mentem Deo præparaturus ad ipsum Altare confugit, ab impiis Satellitibus invaditur, atque in Ecclesiæ valvis ferreis ba-

Ad alios populos pergens quêdam Joannem in socium sibi assumit.

Plerique Indi conversi ab aliis idololatris interemti.

Socium de propinqua morte alloquitur.

baculis atrociter interimitur. Eoque extincto, Ecclesiæ interiora penetrant, & Franciscum Crucifixi imaginem manu tenentem, belluino furore adoriuntur, atque venerabile ejus caput, tam gravi ictu ferrea fuste percutiunt, ut laxatis viribus, Christi imago de ejus manibus ceciderit. Tunc ad eum sacrilegus percussor: *Putas ne te iste cruci affixus sit adjuturus?* Simulque ter, quaterque tum caput, tum quoque cætera membra ferrea clava repercutiens eum, juxta ipsiusmet prædictionem (prædixerat siquidem se sub Guaxacotlanorum manibus animam coelo redditurum) penitus occidit; insuper & ipsam Ecclesiam, atque Religiosorum suorum domicilium supposito igne combussit. Postridie vero Christifideles Indi, qui ex tanta clade residui fuerant, tantum facinus perpetratum ad Hispanos, qui duobus inde stadiis distabant, detulerunt. Qui postmodum supervenientes utriusque Martyris corpus inde ablatum ad Izatlanicum Conventum deferendum, insuper & honestissimo loco recondiendum curarunt. Ut autem primum Indi proximioris montis habitatores, quos Franciscus baptizarat, atque in fide instruxerat, ejus mortem acceperunt, ad regium novæ Galleciæ Concilium convolantes, rem gestam conscriptis Patribus ex Ordine retulerunt. Qui alterum ex eis cognomine *Contreras*, atque experientia maturum Hispanis centum militibus, quatuorque Indorum millibus stipatum eo destinantes, illi commiserunt, ut ea de re diligentius cognosceret, ac tandem justam vindictam sumeret. Ille igitur eam in patriam appulsus, ex militibus, qui montium juga occuparent, quique itinera obsiderent, aliquot præmisit, alios vero secum retinuit: ac tandem certior de tanta immanitate factus, eos omnes, qui in ipsius Martyris necem conspiraverant (erant ii sexcentum, & octo numero) trucidari jussit. Relictis interim ex primariis octo, ut infami suspendio necarentur. Sicque digna factis illi receperunt, & ultio facinus subsequuta est, ac tandem, patria illa sine habitatore relicta, cæteris Indis maximus timor incussus est.

F. Franciscus etiam Christi Martyr necatus est.

Ejus corpus religioso ritu tumulatum.

Mors ab Hispano, Indoque milite vindicata.

XIV. De hoc venerabilissimo Indiarum Apostolo & Christi Martyre scripsere: Baret. parte 4. Chronic. libro 4. cap. 1. Daza libro 2. cap. 15. Rapinæus hist. General. Recollectorum decad. 7. §. 1. post Marcum Olissyponen. 3. p. lib. 9. cap. 52. Bosius de signis Ecclesiæ Tom. 1. lib. 7. cap. 3. sæcul. 16. Marian. libro 3. cap. 6. Hilarion a Costa lib. 2. Hist. cathol. Picquet. in Catal. Virorum illustrium: Gravina *in voce Turturis* 2. par. cap. 24. Et Gonzaga præsertim, a quo fere ad verbum mirabilem historiam mutuati sumus, ne styli diversitate, vel minimum veritatem labefactari pateremur. In hoc etiam imitati Waddingum, qui cum in Cœnobiorum, tum in Dei virorum historiis narrandis, ab aliis notitias, prout jacent excerpere sæpe sæpius consuevit. Ipse idem Waddingus dum nostri Ordinis MM. Catalogum texet hujus præclari Servi Dei obitum, die x. Januarii contigisse affirmat, ubi etiam quinque aliorum Sodalium Canariensium passionem referens ait, quod hoc anno die x. Septembris pro Christi nomine sunt interemti; eorumdem alibi, stricto tamen calamo, narrat historiam, ut sequitur: *Ex hoc Conventu (Fortis Venturæ videlicet) prodierunt quinque illi Franciscani MM. quorum glorioso agone Fortunatæ insulæ maxime gloriantur. Canariam magnam tentavit prædictus Didacus a Ferreria oppugnare, sed dum infeliciter pugnat, canit receptui. Irruentibus, & persequentibus Paganis occurrerunt Fratres, & Canarica lingua, quam apprime callebant, fidem intrepide prædicabant. A Barbaris comprehensi, post ludibria & improperia, ex editissimo loco*, qui Castellani saltus *adhuc retinet nomen, in mare præcipitantur*.

Quinam de eo scripserunt.

Gonz. in Prov. SS. Petri & Pauli Conv. 24.

Wad. in Catal. MM.

Wad. ad ann. 1441. n. 33.

Quinque Anonymi MM. apud Fortem Venturam.

XV. Hoc eodem anno plerique etiam Christi Confessores Regiones illas sua morte illustrarunt; & præ cæteris Petrus de Montibus, de quo etiam Bollan-

Petrus de Montibus laicus.

landiſtica Hiſtoria, profeſſione laicus, & ab eo diverſus, cujus ad annum MDLVIII. meminimus, quum ibidem per viginti annos in Canariarum Fortisventuræ inſula ſingulari quadam providentia Dei (inveniebat ſiquidem ſingulis diebus hordeaceæ farinæ tantum in pera, quantum ſibi ad frugalis vitæ ſuſtentationem neceſſarium erat) velut alter Paulus Eremitarum Patriarcha ſanctiſſime egiſſet, ſedulamque derelictæ cujuſdam Eccleſiæ curam geſſiſſet, ſuæ mortis conſcius, octogenarius ad Conventum ſancti Antonii Galdaris ſe contulit, ubi Minoritico indutus habitu, cum maxima ſanctitatis opinione infra triduum vitam abſolvit. Cum eodem hic tumulatus eſt Antonius de Soſa Presbyter, qui generis nobilitate divitiiſque in ſæculo fulgens, iis omnibus pro Chriſto poſthabitis, in eodem ſancti Antonii Cœnobio Franciſcanæ vitæ auſteritatem amplexus eſt, in eoque ad extremum uſque diem vitæ humilioribus exercitiis, atque Infirmarii munere intentus, perſeveravit. Erat præterea in oratione aſſiduus, maximaque caritate præditus, omnibus denique virtutibus ornatus; quam ob rem ægroto confratri animam jam agenti, porrecto poculo, extempore vitam reſtituere meruit. Arturus eumdem, ait, anno MDL. claruiſſe; Baretius autem, cum manuſcriptis, quæ habemus, authenticis harum Regionum monumentis, ad hunc annum obiiſſe tradit. Hallucinatum tamen eumdem video, dum obitum Joannis de Sanctorcaſio, ſive de ſancto Torquatio (quam ipſe *Torcaſium*, ſive *Torſicum* nominat) refert hoc anno contigiſſe. Deceſſit namque anno MCDLXXXV., ut ex eodem Arturo, & Waddingo eruitur: ejuſque cor, non corpus in Cœnobio ſancti Laurentii Patrum Hieronymitanorum Fortisventuræ ſervatur.

Gonz. par. 4. in Provin. Canariæ Con. 3. *Boſius Tom. 1. de ſign. Eccleſ. lib. 12. cap. 21.* *Daça par. 4. lib. 1. cap. 31.* *Gravina in voce Turtur. par. 2. cap. 24.* *Acta SS. Tom. 7. menſis Maii die 31.* Antonius de Soſa. *Gonz. par. 4. in Provin. Canariæ Conv. 3.* *Artur. 22. Octobris.* *Barett. lib. 4. cap. 17.* *MSS. auth. Ind. apud nos exiſten.* Joannes de Sanctorcaſio. *Artur. ad diem 18. Februarii.* *Wadd. ad ann. 1485. §. 6.*

XVI. In Cœnobio autem Mexicano, quod primum eſt provinciæ ſancti Evangelii, circa hæc tempora multi illuſtres virtute religioſi Viri mortem obiere. In his cum primis eminet Toribius de Benevento, qui *Motolinia* nuncupatus eſt, Hiſpanus, prius Provinciæ ſancti Jacobi alumnus, exin ad eam Recollectorum ſancti Gabrielis translatus. Vir erat virtutum ornamentis decoratus, paupertatis Evangelicæ amantiſſimus, qui quum novam Hiſpaniam cum quibuſdam ſodalibus comitantibus perveniſſet, omneſque nudis pedibus incederent, Indi perſpicientes paupertatem hujuſmodi, invicem acclamabant *Motolinia*, *Motolinia*, quod Mexicano idiomate *pauperes* ſignificat. Interrogans quid illa vox ſibi vellet? *pauperemque* cum intellexiſſet ſonare, *hæc*, inquit, *prima vox eſt, quam hujus linguæ intellexi, atque hoc mihi erit nomen*: ex eaque die Toribius *Motolinia* dictus eſt, cum antea de Benevento diceretur. Spiritu divino plenus, ut ſtrenue pro Chriſti nomine laboraret, Regiones etiam remotiſſimas adiit. Imbrem atque ſerenitatem ſuis precibus a Domino impetrare conſuevit, ceteraſque gratias obtinuit. Prima Chriſtianæ Fidei rudimenta, cæteraque aſcetica opuſcula Mexicanis materna lingua exarata reliquit. A pleriſque Provinciæ illius Miniſtrum fuiſſe traditur; nos autem in illorum catalogo ipſum non legimus. Recenſetur quintus inter eos duodecim Minoritas, qui primi in Indias trajeciſſe feruntur; tamen omnium ultimus mortuus eſt, ad cujus funus, quod die ſancti Laurentii accidit, Sacrum non pro Defunctis, ſed pro Sancto ea in ſolemnitate ab Eccleſia præſcripta Præsbyteris cantare placuit.

Toribius de Benevento, ſive de Motolinia. *Gonz. in Provin. S. Evang. Con. 1.* *Baret. lib. 4. cap. 20.* *Willot. Athenæ Franciſc. lit. T.* *Hilarion. a Coſta lib. 1. Hiſt. Cathol.* *Boſius Tom. 1. de ſign. Eccleſ. lib. 12. cap. 21.* *Poſſevin. in App. ſacro.*

XVII. Jacobus de Teſtera, de quo citatus Waddingus non ſemel mentionem facit, ex Gallia oriundus, Provinciæ Aquitaniæ filius, divinis litteris eruditiſſimus, religioſique Inſtituti obſervantiſſimus, ſuapte natura lætus ac jucundus, eximii autem fervoris in divinis rebus & animarum ſalute procurandis; novam Hiſpaniam anno MDXXX. cum Antonio Civitatenſi venit; ubi electus eſt quarto Provinciæ ſancti Evangelii Cuſtos anno MDXXXII.. Deſe-

Jacobus de Teſtera. *Wadd. ad ann. 1534. n. LXXXI. 1539. 11.* Antonius Civitatenſis. *Gonz. in Provin. S. Evang. Con. 1.*

Baret. lib. 3. cap. 72. Hilarion. a Costa lib. 1. histor. Cathol. pa. 115.

rebat depicta in linteo Fidei nostræ Mysteria, habebatque Indum, qui Indigenis illa interpretaretur, quorum & sacrarum historiarum repræsentationibus, quibus plurimum utebatur, maximam omnino utilitatem Indis peperit. Anno MDXXXI. primo Jucatanum profectus est, ubi multum profuit, ejusque etiamnum hodie memoria perdurat. In Chanpoton nobiliorum liberos res Fidei edocere cœperat, multumque in ea re cum sociis insudarat, ut Idolorum cultus expelleretur; sed quorumdam factionibus exagitatus, inde discessit, Mexicumque reversus. Abiit quoque in Mechoacam Provinciam, misitque Guatemalam Toribium Motoliniam, ut erigeret Cœnobia, in quibus indigenæ edocerentur. Electus a Patribus in Custodem Provinciæ ad Generale Capitulum mittendum, Mantuæ celebrandum anno MDXLI. illic Commissarius Indiarum Generalis factus est; & a multis, quos secum ex Hispania adduxerat, Religiosis comitatus rediit. Maximo fervore conversionem procurabat Indorum, cupiens, ut hujusce rei gratia, adessent Consodales. Paupertatis & orationis erat amantissimus; tandem meritis cumulatus vitam in venerabili senectute absolvit.

Jacobus de Almonte. Gonz. in Provin. S. Evan. Con. 1. Wadd. ad ann. 1482. n. XXI.

XVIII. Jacobus de Almonte, alter ab eo, quem Waddingus in descriptione Conventus Senonensis memorat, & qui de *Almante* dicebatur, ex Provincia sancti Gabrielis novam Hispaniam cum iis accessit, qui secundo eo profecti sunt. Vir erat eximiæ simplicitatis, perfectionis, orationis, paupertatis & patientiæ amantissimus. Invasit enim astmatica ægritudo sane permolesta, quo factum est, ut non ex animo suo, atque pro desiderii modulo vacare exercitationibus spiritualibus posset. Permolestum ei erat sinistre de quoquam audire loqui: eosque qui traducebantur, miris modis excusabat, vel statim ab his sermonibus excedebat. Flagrabat ingenti quodam strictioris vitæ desiderio. Ut primum itaque Generalis Ministri Andreæ Insulani Commissarius in Provinciam venit, ut duodecim Religiosi electæ probitatis recollectam quamdam Provinciam fundarent, ipse se unum eorum obtulit, quamquam & senex & multis morbis afflictus esset; magnoque labore cum reliquis vastas Provincias peragravit, locum Provinciæ illi, quam *Insulanam* appellabant, quærens: tametsi ea, ob difficultates obortas perfici non potuit. Regressi igitur in sancti Evangelii Provinciam cum essent, multorum ille ibi Cœnobiorum præcipuorum Guardianus & Definitor fuit. Tandem plenus meritis obdormivit in Domino.

Antonius de Nueta. Gonz. par. 4. in Provin. S. Evan. Conv. 1. Barett. lib. 4. cap. 34. Rapin. Decad. 7. par. 3. §. 1. Wadd. ad ann. 1489. n. XLV.

Antonius de Nueta (& hic ab eo diversus, qui *Antonius Nietus* ab eodem Waddingo dicitur, & in Cœnobio de Betanços tumulatus, de quo ad ann. MDLXIII. erit sermo instituendus) Alphonsi Alvarez Carillo nobilis viri filius, Salamanticæ Juvenis Juri Pontificio operam dedit, & Doctoratus gradum suscepit. Sed Mundum propter Deum, & trium aureorum numerum millium redditus annuos contemnens, Divi Hieronymi, quem præcipue colebat, habitum in Zamorensi sanctæ Marthæ Cœnobio suscepit, abdicatoque humilitatis causa gentilitio nomine, *de Nueta* imposterum dictus est. Post aliquot annos magno ibi probitatis exemplo transactos, fama permotus singularis observantiæ, qua Minores Fratres Angelorum Provinciæ in Monte Moriano florebant, habita prius a Superioribus facultate, Franciscanum ibi habitum suscepit. Sed cum majora semper & perfectiora in Religione spectaret, quo tempore duodecim illi Apostolici Viri in nova Hispania admirandis virtutum monimentis sancti Evangelii Provinciam fundabant, eo secum venerabili viro Francisco de Testera, anno Domini MDXLII. contulit. Indorum idioma ignoravit, atque ita per viginti quatuor annos, quibus novam Hispaniam incoluit, Mexicano hoc in Conventu semper moratus est, indefessus plane Hispanorum Confessarius, ab omnibusque propter de-

demissionem animi, bonitatem, & sinceritatem mirum in modum dilectus. Quod ab operibus charitatis vacabat tempus, precibus impendebat, in quibus ita vehementer inflammabatur, totque lacrymas effundebat, ut quem occupabat in Choro locum irrigatum semper eis relinqueret. Colebat mirifice divinum Doctorem Hieronymum, cujus solemni die & natus est & ejus habitum suscepit, & ex vita hac calamitosa migravit. Cum enim nulla præcessisset ægritudo, in Divi Michaelis Archangeli die, absolutis vespertinis precibus, in domum se infirmorum contulit, valetudinem tantisper prætendens, postulatisque & acceptis ea nocte divinis omnibus Sacramentis, ea ipsa hora animam exhalavit, qua Divi Hieronymi Missa celebrabatur. Ea finita, cum mors ejus populo innotuisset, frequentes omnes convenerunt, & ut viderent functum, & ut aliquod vestium ejus acciperent, ob eximiam, quam de eius sanctitatis opinionem conceperant. Alphonsus de Herrera similiter alter ab eo, quem pietate celebrem Conventus Jirandillæ incolam fuisse laudatus Waddingus dicit, Adolescens Salamanticæ civili juri studuit: cumque in eo valde profecisset, suscepto Minorum habitu in provincia sancti Gabrielis, se contulit in sancti Evangelii provinciam. In initiis quidem valde commotus est, ut in Hispaniam reverteretur, idque ipsum suadere reliqui conabantur dicentes, non esse ejus ingenii indigenas edocere, ex quibus posset fructus aliquis colligi. Sed cum aliquando in cellula clausus maxime istiusmodi perturbatione conflictaretur, novo quodam & insueto spiritu excitatus, inde se proripuit, & ad superiorem accedens, ab eo postulavit, se ut prædicatum Indis mitteret; id enim & divino cultui, Dei & propriæ saluti convenire asserens. Facultatem assequutus, statimque profectus, non ea amplius perturbatione afflictatus est; multumque & diligenter in eo munere insudavit, cum indigenas non solum doceret, sed ut parens & patronus defenderet. Vir erat Religionis & ejus Regulæ amantissimus, quique cum operam suam tam Indis, quam Hispanis graviter impenderet, sincere ab utrisque diligeretur; ob prudentiam autem & doctrinam, non apud illos omnes solum, sed in Congregationibus, quæ Religiosorum tunc omnium, & Novæ Hispaniæ Episcoporum fieri solebant, magni semper ejus sententia momenti habebatur. Sancti Evangelii Provinciæ multorum Conventuum Guardianus extitit, Commissariusque ejusdem annis circiter duobus, religioso Patre Martino de Valentia tunc Custode existente, sancta plane senectute confectus obiit. Michael demum de Benevento professione laicus, atque amicus Jacobi de Penna, in sanctæ Elisabethæ Eremitorio tribus passuum millibus a Mexico distante morabatur, eodem instanti e lectulo, in quo quiescebat, in tellurem excussus est: ac divina voluntate e vivis beatum Jacobum prædictum discessisse intellexit, multisque lacrymis & illius transitum & propriam solitudinem deploravit; verum divinæ voluntati per omnia se conformans, spem ac cogitatum in eo posuit, cui cura est universorum: Christo magna cum humilitate ac cordis puritate usque in finem deserviens. Præter cæteros, quorum obitus præfixum tempus scientes, ad suos annos texere historiam pollicemur, quemadmodum retroactis temporibus consueta sua solertia fecit Waddingus, alii, quos ex rationabilibus conjecturis, aut hoc anno, aut circiter in laudato Mexicano Cœnobio decessisse eruimus, eidem gloriam, & nomen auxere. Michaelis etiam Franciscus Baertius, & Conradus Janningus in Sanctorum Actis memoriam faciunt, & hoc anno obiisse testantur. Ipsum plerique eum Melchiore de Benevento confundunt, sed perperam; Melchior namque non Mexici, sed Populæ de Angelis obdormivit in Domino, qui fuit Provinciæ sancti Gabrielis alumnus, & in has Regiones trajiciens, ingentes fructus Fidei Catholicæ attulit.

Alphonsus de Herrera. Wadd. ad ann. 1491. §.55. Gonz. par. 4. in Prov. S. Evang. Conv. 1. Barett. lib. 4. cap. 35. Doça lib. 2. cap. 42.

Michael de Benevento. Acta SS. Tom. 7. Maii fol. mihi 234. Gonz. par. 4. in Provin. S. Evan. Conv. 1. Barett. lib. 3. cap. 76.

Melchior de Benevento. Gonz. in Provin. S. Ev. Conv. 38. Rapin. Decad. 7. par. 3. n. 1. Barett. lib. 4. cap. 22.

XIX. Hic

Michael de Turre Jonzillo. *Gonz. in Provin. S. Ev. Conv. 38. Barett. par. 4. lib. 4. cap. 22. Marian. lib. 2. cap. 40. Rapin. in Histor. Recollect. Decad. 7. p. 3. cap. 12.*

Rodericus Beneventus. *Gonz. in Provin. S. Ev. Conv. 38. Barett. lib. 4. cap. 19. Daça lib. 2. cap. 25. & alii.*

Joannes de Almeda. Franciscus Villalbar. Joannes de Bejari. *Gonz. par. 4. in Provin. S. Evan. Conv. 38. Barett lib. 4. cap. 22. Rapin. Decad. 7. par. 3. §. 2.*

Martinus de Sarmiento Ep. Tlascaliæ. *Gonz. part. 4. in Prov. S. Evang. Con. 38. Barett. l. 4. cap. 18. Rapin. Decad. 7. p. 1. §. 4. Marian. lib. 2. cap. 32.*

XIX. Hic autem, Populæ de Angelis nempe, alii Servi Dei hoc anno vel circa hæc tempora decessere non pauci, quorum insignis memoria virtutum merito apud posteros perennans, digna etiam habetur jure nostris Annalibus. Horum illustre nomen ducit Michael de Turre Jonzillo, Provinciæ Carthaginensis, omnibus virtutibus exornatus, qui a spiritu divino ductus, in has Indicas Regiones convolans, Mexicanum idioma, quam citissime didicit, atque quod sibi reliquum vitæ fuit, licet adversa conflictaretur valetudine, id totum in instruendis Indis, sacrisque eorum confessionibus excipiendis consumsit, emensis ea propter quotidie multis passuum millibus, asperrimisque interdum montibus superatis, ut Christo animas lucrifaceret. Moriens demum, universis quibus innotuerat eximium reliquit sanctitatis odorem suique desiderium. Rodericus Beneventus Provinciæ olim sancti Jacobi ad has Regiones transfretavit, ubi postquam Indicum idioma didicisset, populos eum intra ejusdem Provinciæ sancti Evangelii limites constitutos, tum etiam in Xilifcano tractu, præsertim vero in valle Varderana ad Fidem convertit; adeo ut vix ea in re parem habuerit, proinde ab omnibus maxime in veneratione habitus, auxit in dies famam præclaris virtutibus. Similia narranda de Joanne de Almeda Provinciæ Conceptionis, qui una cum Francisco Villalbar Provinciæ Burgensis, & Joanne de Bejari Provinciæ Carthaginensis, ex Hispania in Indiam solvit, anno Domini MDXLII. Adeo beatum Patriarcham Josephum Christi nutritium Joannes coluit, suisque concionibus extulit, ut in causa extiterit, cur universa nova Hispania eum sibi peculiarem patronum apud Deum delegerit. Martinus tandem de Sarmiento Episcopus Superioribus viris illustribus jure meritoque est accensendus. Duxit originem hic vir præstantissimus ex *Hoja de Castro* diœcesis S. Dominici oppido, ingenuosque habuit Parentes, a quibus cum in omni pietate, ac Dei timore educatus esset, adhuc puerulus Ecclesias sedulo frequentans, sacrificio Missæ atque concionibus intentus aderat, & quicquid ex eis retulisset, id uterinæ sorori, ac cæteris familiaribus, conscensa Sede, domi proponebat: a præfata interim Sorore petens idque præsago spiritu, ut sibi futuro suo tempore, Episcopo manum deosculaietur. Adultus Franciscanum habitum in Burgensi Provincia induit, litterisque tum Philosophicis, tum Theologicis in ea Provincia, ac Vallisoleti operam dedit. Postea cum Joanne de Gaona ejus prælectore, plurimisque aliis Sodalibus Sacerdotio initiatus, ac officio prædicator factus, ad Indiæ Occidentalis partes anno MDXXXVIII. se contulit. Cumque ingenio ac prudentia polleret, a Patribus Provinciæ sancti Evangelii cum Jacobo Testera, ejus Custode, quatenus Ministri Provincialis vices suppleret, ad Generale Capitulum Mantuæ, sub anno MDXLI. celebrandum missus est. Itaque cum præfatus Jacobus jam senio confectus, ob ejus maturitatem a Generali Ministro in Generalem novæ Hispaniæ Commissarium per integrum sexennium electus esset, sibique Martinus casu, quo ejus temporibus curriculo e vivis decederet, subrogatus fuisset, superveniente præmemorati Jacobi morte, sibi in officio successit. Per integrum ergo quinquennium tanto muneri maxima cum omnium admiratione functus, paulo post Tlaxcallanorum Episcopus Carolo V. postulante, sufficitur. Quod ut ille primum rescivit, nullo pacto, id ut acceptaret compelli potuit, quousque sibi per Turibium Motoliniam Provinciæ Vicarium *, ex obedientia injunctum est. Assumtus vero ad Episcopalem dignitatem, nihil de prisco rigore, aut solita humilitate remisit; imo potius vili contentus tegmine, pedesque incedens, haud dedignatus est sacros Canones sub Joanne Fuchero eorum prælectore addiscere, vel humilioribus caritatis operibus vacare. Pauperibus, pupillis, atque afflictis ex ani-

** Turibium Vicariũ fuisse Provinciæ non ita certum.*

mo compatiens, quæ erant sui muneris adeo diligenter ac vigilanter præstitit, ut nihil in eo desiderari potuerit. Quamobrem tum Indis, tum quoque Hispanis gratissimus extitit. Frugali refectione contentus, unico tantum Fratre in socium assumto, commissum sibi gregem lustrare, sibique Sacramenta de Episcopali more ministrare consueverat. Denique hic vigilantissimus Præsul, contracto ex quadam defatigatione morbo (ministraverat siquidem innumeris fere Indis continue per triduum Confirmationis Sacramentum) in eodem Conventu sancti Francisci Populæ de Angelis se recepit, atque Sacramentis munitus, animam Coelo reddidit. Ejus mortem omnes Hispani & Indi lacrymis prosequuti sunt.

XX. In Provincia SS. Apostolorum Petri & Pauli, Bernardinus Marmoreus illustri genere ortus, in Domino obdormivit, de quo ita Gonzaga: *F. Bernardini Marmorei funere, supramodum hic locus* (Cœnobium videlicet Aguacathlanense) *nobilitatur. Perdevotus hic Pater, consumptis prius, idque maxima cum laude, in Conceptionis Provincia, ubi Religionis habitum primo induerat, aliquot annis, ad has partes transfretavit: tantaque cura, ac sollicitudine Indorum conversioni tum verbo, tum quoque vitæ exemplo intendit, ut eorum pene innumeros Christo pepererit, nihil interim horum, quæ Franciscanæ Regulæ nitorem concernebat, quæque ad Christianam perfectionem requiruntur, prætermittens.* In Provincia Guatemalæ Franciscus Colmenarius, qui per triginta quinque, eoque amplius annos, sacris Concionibus virtutibusque clarus in Indorum conversionem incubit; tandem apud Guatemalam decedens, universæ urbis incolæ ad funus convolarunt, habitus, criniumque, & vestium particulas exposcentes; neque abs re quidem, cum ejus chirographum ad incurabile ulcus semel appositum quemdam Alphonsum Gutierez integræ sanitati mox restituisse authentica monumenta testantur. In Provincia Pietatis in Lusitania Antonius de Benevento Minister austeritate & oratione celebris floruit. In Provincia Castellæ in Cœnobio sancti Antonii de Capraria corpus Joannis Colmenarii laici eximiæ sanctitatis Viri, qui circa hæc tempora claruit, tumulatum est. In veteri Hispania apud sanctum Onuphrium de Lafra Provinciæ sancti Gabrielis Alphonsus de Amigdaleto diem extremum obivit. Cunctis aliis discalceatis Sodalibus magnum suæ sanctitatis reliquens odorem. Erat ipse professione laicus, atque orationis prærogativa maxime præditus. Ejusdem Provinciæ, & professionis fuere Marcus de Talavera, & Antonius Reguengo. Primus humilitate celebris, temporisque sui obitus præscius, in Cœnobio sanctæ Crucis Tabladiliæ decessit. Alter vitam solitariam enixe exoptans Romano Pontifice annuente, per suas litteras, in forma Brevis, quas Vergontiæ Dux Dei Servo addictissimus procuravit; aliquandiu in Eremo sanctissime vixit. Tandem in quodam antro inter Castellæ & Portugalliæ limites plenus bonorum operum, in Domino quievit. Posteaquam de Martyrio apud Damascum trium nostrorum Sodalium Provinciæ Lucaniæ sermonem superius instituimus, annorum non ita certum computum a Gonzaga factum attendentes, eorumque nomina, præfixumque mortis annum cum eodem ignorantes, in quoddam vetustissimum MS. ejus Provinciæ non tam sero offendimus, quod & annum, & nomina doceri opportune potuimus. Hoc igitur anno Vincentius de Astiliano, Evangelista de Calvello, & Joannes de Viginiano, de fidei rebus cum Turcis Damasci differentes, & victoriam reportantes, quum Palinodiam cantare renuerint, capite plectuntur, sicque cœlestem coronam recipiunt.

Bernardinus Marmoreus. *Gonz. in Prov. SS. Ap. Petri & Pauli Conv. 25. Rapin. in hist. recollect. Decad. 7. p. 3. §. 1. Marian. lib. 2. cap. 41. Chronic. Reform.*

Franciscus Colmenarius. *Gonz. in Prov. Nomin. Jesu Con. 1. Barett. lib. 4. cap. 13. Bosius Tom. 1. de signis Eccl lib. 12. cap. 21. Gravina in voce Turt. p. 2. cap. 24.*

Antonius de Benevento. *MSS. ex Arch. S. Isid. de Urbe Arm. 3. n. 358. fol. 34.*

Joannes Colmenarius. *MS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 32. fol. 56.*

Alphonsus de Amigdaleto. *Barett. lib. 4. cap. 17.*

Marcus de Talavera, & Antonius Reguengo. *MS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 2. fol. 141. Wadd. ad ann. 1557. n. 1. Gonz. prim. part. ubi de Martyr. Terræ Sanctæ. MS. auth. Prov. Basilic.*

XXI. Suos hoc eodem anno habuit etiam gloria æterna coronatos Italia. Enim vero in Piceni Provincia, apud Firmanam urbem, Ludovicus Urbinas decef-

Ludovicus Urbinas.

Bover. ad hunc ann. §. 9. Lequile Tom. 2. fol. 272. Col. 2. Flores Seraph. Capuccin. To. 2. fol. 214. MSS. auth. Prov. March. ex Arch. PP. Capuc. Urb. Artur. 18. Feb.

cessit, qui ex Observantium familia inter primos ad Capuccinos accedeos, sanctitate ac studio Evangelicæ prædicationis potissimum floruit. Caute propterea legendum Franciscanum Menologium, alibi etiam pluribus scatens erroribus; addit siquidem III. Martii an. MDLXVII. obiisse, quod falso asseritur. Refert etiam obitum Hieronymi de Fano, qui hoc eodem anno, non autem circa quinquagesimum supra millesimum & quingentesimum in Conventu eorumdem PP. Capuccinorum Petræ Rubiæ Provinciæ Bononiensis & Carpineæ oppidi, mortuus est, innocentissimus quidem Capuccinus laicus hoc præcipuum religiosæ obedientiæ exemplum Sodalibus relioquens; quum enim ab Apostolorum Principibus sibi apparentibus in ultimo agone invitaretur ad gloriam, respondisse fertur, se nec sine sui Superioris benedictione aliquando e Conventu fuisse egressum, nec modo velle, eodem inconsulto, e corpore egredi, quo tandem adveniente, moriendi licentiam petiit. In eadem etiam Piceni Provincia evolarunt ad superos Hieronymus de Typherno (quem auctor Menologii Franciscani ab Interamna facit) Sacerdos; & Antonius Senensis Clericus ejusdem Capuccinorum familiæ, cujus tanta extitit humilitas, ut nunquam sacro Presbyteratus Ordine insigniri voluerit. Hic alter est ab Antonio Senensi ex Observantium Familia Presbytero, qui, ut Waddingus scribit, in Cœnobio Scarlini satis cessit meritis cumulatus. Noster autem Antonius Clericus in Piceni Provincia ultimum obiit diem, non vero apud Montem Politianum, ut Antonius de Terrinca contendit, qui etiam eumdem perperam *Petrum* appellat. Antonius item Lochiensis tanta obedientia præditus, ut cum sæpe nihil præter panem & aquam ad victum adhiberet, plærumque etiam integros dies absque cibo, & potu transigeret. Humilitati, paupertati, & orationi tantopere studuit, ut inter perfectiores Regularis Observantiæ cultores sua tempestate haberetur. Deiparam Virginem singulari semper religione ac pietate prosecutus est, cujus cum coronam persolvit, multa a Dæmone patitur. Demum cum Sanctimoniæ apud omnes nomen adeptus esset, in Conventu Mootis Ulmi Deo depositum reddit. Similiter quieverunt in Domino in sacri Alverniæ Montis Cœnobio Salvator a Corzano laicus, qui ut narrant, patrocinio Deiparæ Luporum rabiem miraculose effugit. Bartholomæus Niciensis, & Benedictus de Brixia laicus Capuccini, quos virtute præclaros hanc eamdem Tusciæ Provinciam illustrasse unanimi consensu Auctores scribunt. Genuæ in Conventu S. Barnabæ Capuccinorum, ubi Guardiani munere fungebatur, Angelus Astensis in osculo Domini moritur, postquam in Observantium familia plures annos, cum eruditionis laude traduxisset, atque etiam doctoralem lauream in facultate Theologica Parisiensis universitatis fuisset adeptus; inter Capuccinos receptus plurima etiam sanctitatis dedit indicia. Tractatum de paupertate reliquit italico sermone, quem MS. Savonæ se accepisse a Jacobo Savonensi, Dionysius Genuensis in sua Capuccinorum Bibliotheca testatur. In hac Genuensi Provincia ejusdem Capuccinorum familiæ decessit Tyro quidam Cyprianus nomine, de quo hæc habet Boverius: *Hic haud aspernandæ virtutis adolescens cum vivaciorem quandam a natura vim sortitus esset; qua inter ipsa præsertim probationis initia, minus sibi interdum temperare poterat, eum Fratres inito consilio habitu exuendum, atque a Religione dimittendum decreverant; cum novitius, Fratrum deliberatione perspecta, ad Deum benignum confugiens, eis illum verbis præcatur*; „ Domine Deus, hominum Salvator, tu cordium servator es verus; nec te ulla „ hominis latet cogitatio; nosti Domine, qua ratione & consilio in hanc me „ Religionem contulerim, nimirum, ut Mundo ac mundanis omnibus crucifixus, in ea me tibi perpetuo consecrarem; & sub sanctæ Crucis vexillo nu-

Hyacintus de Fano. *Bover. cit. §. 10.*

Hieronymus de Typherno. *Bover. ad hunc ann. §. 16.*

Antonius Senensis. *Anton. de Terr. Hist. MS. Prov. Tusc. Dec. 2. Bover. ibidem n. 12. Wadd. ad ann. 1447. §. 39. Terrinc. cit.*

Antonius Lochiensis. *Flores Seraph. Capuc. Tom. 2. fol. 393.*

Salvator a Corzano. *MSS. Provinc. Tusc. Ant. de Terrinc. Decad. 2.*

Bartholomæus Niciensis. *Bov. ad hunc ann. §. 16.*

Benedictus de Brixia. *Bover. cit. §. 11. Flor. Ser. Capuc. fol. 446. Tom. 2.*

Angelus Astensis. *Bover. §. 6. cit. Flor. Seraph. Capuc. Tom. 2. fol. 159. Biblioth. Francisc. lit. A.*

Cyprianus Capuccinus. *Bover. ad hunc ann. §. 4.*

„ nudus te Dominum meum nudum sequerer. Obsecro Domine, ne me a „ tuæ crucis amplexu divelli permittas. E Babylone aufugi, ne quæso me amplius Babylon videat, aut teneat. Huc me ex immensa tua benignitate, „ velut inter veros Israelitas vocasti, hic me locus perpetuo possideat, quod „ si vivum tot Sanctorum numero, velut indignum Patres adscribere recusant, saltem mortuum non projiciant. Peto Domine, ut morte potius, „ quam corpore, aut animo ab hoc cœtu disjungar „. *Ardentes has Novitii preces Deus haud irritas esse voluit: nam antequam ab Ordine dimitteretur, repentina febre correptus, cum ad ultimam vitæ metam pervenisset, Beatissimæ Virginis, & aliorum Sanctorum aspectu dignatus, extremum in Religione (uti postulaverat) diem clausit, ac purum Deo spiritum reddidit. Ex quo id facile perspici potest, majores plerumque virtutes sub obscura naturalium imperfectionum veste latere, quæ tum a Superiore, tum a Novitiorum Magistro prudenter exploranda sunt, ne pretiosæ interdum gemmæ cum quisquiliis projiciantur. Mortuus est in Conventu Astensi tunc Genuensis Provinciæ*; in qua, etiam ex ipsa familia, Mundo vale dixere Petrus Niciensis Sacerdos, & Benedictus de Modia laicus, cujus postremi caput, multos post sepulturæ annos, ait Boverius, cum recenti sanguine perfusum repertum fuisset, ampliorem venerationem propterea apud omnes sibi comparavit. Hunc Dei Servum, quem *de Molina* temere vocat Auctor Viridarii, fatis cessisse superiore anno scribit, ut etiam hallucinatur, alterius præclari Capuccini Francisci de Sinagria (de *Singria* in Menologio) narrans historiam, qui adeo paupertatem dilexit, ut panni præsegmina, quæ interdum projiciuntur, solicite colligens, ea filo pendentia in cella conservaret, quæ aliquando sui, aliorumque usui prodessent; eamdemque cellam propterea paupertatis emporium solitus erat appellare. In orationis studio, divinarumque rerum contemplatione adeo profecit, ut in ea sæpe mentis pateretur excessus, quos cum is omni studio celare contenderet, fieri tamen non poterat, quin interdum Fratribus innotescerent. Humilitatem etiam solicite prosequebatur, nec passus est unquam cæteris præesse, aut dignitate aliqua exornari; ob id non nihil aliquando a recto deflectens. Cum enim semel Panormitani Conventus administrationem refugeret, nullaque ratione animum cum ea dignitate componere valeret, e Monasterio clam absque Superioris facultate aufugit, quod cum ex animi simplicitate potius quam vitio egisset, divino monitu ad Cœnobium redit, graviterque se de violata obedientia accusat. Spiritus Sancti demum præcipuis auctus donis, in eodem Panormitano Cœnobio migravit ad Christum. Andreas de Aragonia vivus, ac etiam vita defunctus miraculis a Deo illustratur. Joannes Camarinus laicus, cui ob dotes eximias Dæmon invidens, ut referunt, eidem in assumta ferocissimi Tauri forma, cornu ad intestinorum usque effusionem læthaliter in ventrem infixit, a Deiparæ tamen imagine continuo liberatus est. Ambo circa hunc annum in sanctæ Mariæ de Jesu in Camarino Cœnobio morte gloriosa occubuere. In Cœlum item evocatus est & Hieronymus Lanza, qui solitariis vitam præscripsit, ad Franciscanorum normam an. MDXLV. ait horum Annalium Continuator, dum stricto calamo refert historiam ad annum MDL. quando Julium III. summum Pontificem illius Institutum confirmasse affirmat, citato dumtaxat, sed in Regesto non relato Diplomate. Neque adhuc nobis licuit apud nostrum Dazam illud invenire mendum quod ipse carpit, dum scribit, *solitarios* Hieronymi Lanzæ *veros fuisse Capuccinos*, ex Diplomate Julii Dazam *existimasse*. Inter cæteros hujus Congregationis Alumnos fuisse docemur eximium Dei virum Benedictum de S. Philadelphio, sive de *Sanctofratello* nuncupatum, qui etiam *Sanctum Ni-*

Petrus de Nicia, Benedictus de Modia Capuc.
Bover. ad hunc ann. §. 16.
Flores Seraph. Capuc. Tom. 2. fol. 446.

Franciscus de Sinagria.
Bover. cit. §. 13.
Menolog. Franc. 4. Mart.

Andreas de Aragonia.
Artur. 5. Feb.
Joannes Camarinus.
Artur. 16. Aug.
Wadd. ad ann. 1418. §. 7.

Hieronymus Lanza.
Menol. Franc. ad 3. Feb.
Chron. Provinc. Reform. Vallis Maz. l. 1. cap. 3.
Contin. ad ann. 1550. n. 16.
Gubern. Tom. 1. lib. 5. cap. 9. §. 10.

Nigrum audit, de cujus immemorabili cultu die XI. Maji hujus ejusdem anni MDCCXLIII. constare a SS. Rituum Congregatione declaratum est, edito sequenti Decreto.

Panormitana Canonizationis B. Benedicti a S. Philadelphio Laici Professi Ordinis Minorum Observantium Reformatorum sancti Francisci.

Cum a Sacrorum Rituum Congregatione sub die XXVI. *Augusti* MDCCXIII. *admissa fuerit, annuente etiam san. mem. Clemente XI. die* VI. *Septembris ejusdem anni, & successive signata commissio reassumptionis causæ Canonizationis prædicti B. Benedicti a S Philadelphio; cumque ad tenorem præfatæ commissionis, ad instantiam P.F. Leopoldi a Roma Postulatoris Generalis Causarum Servorum Dei & Beatorum enunciati sui Ordinis ab Emo & Rmo D. Cardinali Corradino in Sac. eadem Congregatione ordinaria habita die prima Decembris* MDCCXLII *propositum, & discussum fuerit dubium* „ An constet de cul„ tu publico eidem B. Benedicto præstito, sive de casu excepto a Decretis „ san. mem. Urbani Papæ VIII. in casu de quo agitur „ *prodiit responsum: dilata, & coadjuventur probationes. Reproposito autem iterum præfato dubio in Congregatione habita sub infrascripta die per Emum & Rmum D. Cardinalem Accorambonum subrogatum in locum prædicti clar. mem Cardinalis Corradini interim defuncti, & coadjuvatis probationibus, ac melius elucidatis, Sacra eadem Congregatio, prævio maturo examine Processuum Apostolicorum super præfato cultu publico, sive casu excepto constructorum hic in Urbe, & in Civitate Panormi, ac etiam tam scriptis, quam in voce R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore iterum audito, rescribendum censuit: affirmative, si Sanctissimo Domino nostro visum fuerit. Die* XI. *Maji. Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctissimo Domino nostro relatione, Sanctitas sua benigne annuit die* XV. *ejusdem mensis, & anni* MDCCXLIII.

F. I. A. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco ✠ Sigilli

T. Patriarcha Hierosolym. Sec.

Romæ celebrantur solemnia.

XXII. Hac de re in Ecclesia sancti Francisci Transtyberim Urbis hisce ipsis diebus, quibus nobis fauste scribere hanc nostram historiam contingit, splendidissimo apparatu, communique plausu per triduum, pridie nonas Octobris præscripti anni inceptum, solemnia, Pontificia etiam præsentia vel maxime decorata, nostri Consodales Reformati celebrant. Et merito quidem; duxit etenim vel imprimis Benedictus in seculo vitam inculpatam, ac virtutibus plenam, asperrimisque austeritatibus carnis domans petulantiam, integros quandoque dies in oratione transegit. Cum autem ad Hieronymianam Congregationem migrasset, vitam priori pietate auspicatam tot virtutibus illustravit, ut totius humilitatis, honestatis, mansuetudinis, regularisque disciplinæ exemplar sese præbuerit. Contemplationis rerum divinarum præcipue studiosissimus fuit, cujus tanta cupiditate tenebatur, ut inter heremicolas hujusmodi aptas solitudines quæreret. Sed Congregatione anno MDLXII. dissipata, ut suo loco narrabimus, ad Franciscanos Reformatæ Familiæ continuo transvolat. Cæterum de Benedicto sermo erit, favente Deo, ad annum MDLXXXIX. quo evolavit ad superos. Cœnobium Mancosæ, quod Rodulphus hoc anno ædificatum scribit, *sub titulo sancti Antonii datum Fratribus a Barone Carini, & a Reformatis habitatum*, quodque *Mancusæ* vocat, illud est ipsum,

Rodulph. lib. 2. fol. 281. a tergo.

ipsum, quod solitario, asperrimoque situ xv. ab urbe Panormitana lapide Hieronymum his temporibus legimus exstruxisse, ubi etiam Benedictus noster incolatum habuit; non tamen hoc anno dicerem, quo Hieronymus institutor vita functus extitit.

XXIII. Tot praeclarissimos huc usque recensitos sodales sociant Mulieres celebres, cum Secundi, tum etiam Tertii Franciscani Instituti. Etenim Perpetua de Ambrosiis in Monasterio sanctae Clarae Florentiae, & Caecilia, Eufrasia, Apollonia Pichinesii, & Domitilla de Falconinis in eo sancti Lini Volaterrarum Clarissae, Tusciae Provinciam sanctitate illustrant. Olissyppone in Monasterio sanctae Clarae floret Leonora a Regibus: de qua ita Gonzaga: *Mortem quoque obiit hoc in ipso loco devotissima atque piissima soror Leonora a Regibus, in quo obedientiae donum cum profundissima humilitate conjunctum supra modum enituit. Qua etiam de causa ab hujus sacri Conventus Sororibus inter caelicolas adnumeratur, omnesque illam felicem beatamque praedicant, & felici obitu mortua est.* Etiam in Hispania in Monasterio sanctae Agnetis Cordubensi, Provinciae Granatae, Francisca de Jesu migravit ad Sponsum, quae in oppido de Cannete ortum duxisse fertur, ejusque sanctimonia & pietas, praesertim erga Purgatorii animas, adeo eluxit, ut publico Inquisitionis Cordubensis testimonio probata fuerit. Humilibus addicta muneribus, etiam dum caeteris praeerat Sororibus, eisdem demisse famulabatur. Hortum perpetuo aut aestivis aut hyemalibus temporibus colens, instar Aethyopis nigra ejus facies evasit. Nudis pedibus laceraque veste semper incessit, & super nudam tabulam corpusculo brevem somnum concedens, seraphicae paupertatis arctaeque austeritatis dedit indicia. Orationi vero ac contemplationi adeo fuit addicta, ut saepissime, diebus praesertim, quibus pane Angelorum pascebatur, in extasim raperetur, de quo Moniales non semel experimentum facere consuevere. Spiritu prophetico praedita, quem essent Fratres suae Provinciae in Ministrum electuri praedixit, suique demum Confessarii testimonio adeo virtutibus fulsit, ut in Sanctorum fastis ascribi potuerit. Ibidem ad Sponsum item pergit Francisca de Hervas, eximia suae sanctitatis opinione relicta.

XXIV. E Monasterio autem sanctae Elisabethae ejusdem urbis Magdalena de Cruce Virgo falso visu aliquando decepta, ac fallaci sanctitate insolescens, ad sanctae Agnetis Iliturgi, sive Fori Julii translata, ibidem dignos fecit poenitentiae fructus, minusque rectum anteactum vitae modum vera pietate insignique humilitate compensavit. Obiit hoc anno, die sancto Joanni Evangelistae sacra. Porro in ipsa Provincia hoc eodem anno Monasterium sanctae Clarae Granatense Caelo dedit Agnetem de sancto Gabriele, Granatae nobili genere ortam, quae octennis religiosum claustrum ingressa, exinde per quindecim annos, licet invita, eidem loco praefuit, virtutibusque conspicua ultimam suae vitae diem octiduo ante Confessario praedixit. Monasterium sanctae Clarae oppidi, cui *Alcandete* hispanice nomen est, sua morte illustravit Eleonora de Monte Majori *Domini de la Casa* Monasterii Fundatoris soror, cujus virtutibus Philippus II. Hispaniarum Rex ad eam invisendam allectus fuisse legitur. Monasterium sancti Antonii Beatiae Catarina de sancta Clara, & Joanna de Quesada Clarissae Conceptionis: Illud sanctae Clarae Regiae Alcazerii Anna de Angelis (ab ea diversa, de qua in Annalium horum Continuatione ad annum MDXLVI.) cujus corporis, atque vestimentorum flagrantissimus odor omnibus ejusdem sanctitatem indicat: Illud Conceptionis Veense, sive de Veas, Bernardina de Rota, & Eufrasia Roderica Tertiariae pari sanctitate conspicuae: Illud demum Sanctarense in Lusitania illustravit Agnes de

Perpetua de Ambrosiis.
Caecilia, Euphrasia, & Apollonia Pinchinesia.
Domitilla de Falconinis.
Terrinc. Histor MSS. Prov. Tusciae.
Gonz. par. 2. in eadem Provincia Mon. 1.
Barett. l. 4. c. 30.
Leonora a Regibus.
Gonz. in Provin. Portug. Mon. 1.
Wadd. ad ann. 1194. §. 19.
Valerianus lib. 4. de BB. Faemin. Ord. Min.
Francisca de Jesu.
Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. num. 13. fol. 285.
Francisca de Hervas.
Ibidem fol. 290.
Wadd. ad ann. 1483. §. 59.
Artur. ad 24. Junii.
Magdalena de Cruce.
Wadd. ad ann. 1530. §. 57.
MSS. auth. Provin. Granatae.
Artur. 27. Decemb.
Agnes de S. Gabriele.
Ex Arch. S. Isid. MSS. auth. Provincia Granata Arm. 3. num. 13. fol. 181.
Eleonora de Monte Majori.
Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. nu. 13. fol. 300.
Catarina de sancta Clara, & Joanna de Quesada.
Ex Arch. S. Isid. de Urbe Arm. 3. n. 14. fol. 175.
Anna de Angelis.
Continuat. ad ann. 1546. §. 167.
Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. nn. 19. fol. 96.
Bernardina de Rota.

de Jesu, quæ innocens corpus asperitatibus adeo edomabat, ut qualibet sexta feria nil prorsus comederet, sequenti sabbato solo panis frustulo contenta. Ter in hebdomada se flagellis usque ad sanguinis effusionem cædebat, asperrimumque cilicium deferens, supra nudam tabulam duabus solis horis pro qualibet die somnum capiebat. Unius anni spatio cancrenæ morbo afflicta; tandem cœlestibus donis illustrata, ea die, quam multo antea prædixerat, æterno Sponso animam reddidit; digna, ut Lusitanico Menologio cum cæteris illius gentis sanctis ascriberetur. Tertium etiam institutum professa Margarita Sicula Calata Xibeta, de Platea (unde fuit oriunda) nuncupata, illustravit. Hæc adhuc infans, diebus jejunii lac semel tantum suggebat; adulta divinis contemplationibus perpetuo vacans, Angelorum obsequia legitur meruisse. Spiritu item prophetico donata, Plateæ migravit ad Sponsum, in Ecclesia sanctæ Mariæ de Jesu tumulata.

*Eufrasia Roderica Tertiaria. *Gonz. par. 2. in Provincia Tuscia Mon. 1.* *Valer. lib. 4. ca. 19. de SS. Fem. Ord. Min.* Agnes de Jesu. *Emanuel de Spe in Hist. Provin. Portug. lib. 5. cap. 12. p. 1.* Margarita Sicula Calatazibeta, de Platea. *Ex MS. hujus Provin. in Arch. S. Isid. Arm. 2. n. 45. fol. 42. & n. 48. fol. 210.* *Gravin. in voce Turtur. p. 2. cap. 24.* *MS. auth. ex Archiv. S. Isid. Armar. 6. n. 8. fol. 159.*

XXV. Sed horum omnium vita functorum gloriam sanctitatis laude superabat, qui hac ipsa ætate adhuc in vivis degebat, Petrus Alcantarensis, quem Commissarium Generalem a Pontifice confirmatum anno elapso vidimus, ut suorum reformationem proveheret, & qui in præsenti a Deo seligitur, ut illi Carmelitani Ordinis a Teresia de Jesu, cœlitus præcipuam operam daret. Teresia siquidem Petro de hac re scribit Epistolam, cui Vir Dei continuo respondet, opus Domini esse; hortaturque, ut Virginis Deiparæ Sponsum advocet, & in Patronum adsciscat; ne sibi vires deficiant. Quum autem Abulam, ubi Teresia morabatur, ita disponente Deo, proficisci contingeret, ut Doctorali Ecclesiæ illius Canonico Apostolicas litteras ipsimet inscriptas exhiberet, de quo superiori anno loquuti fuimus, lubentius viam carpit, & ad urbem, populis exultantibus, pervenit, ubi re sua peracta, Teresiam invisit, instruxit, suumque exhibuit auxilium, & ut constans opus susceptum prosequeretur, hortatus est. Etiam Guiomaræ de Ulloa, de qua supra, idem persuadet, consulitque, ut quamcitissime necessarias in forma Brevis litteras a summo Pontifice obtineat. Accidit interea, quod nobilis quædam, atque speciosa puella, cui nomen *Isabella de Ortega*, internos experiretur impulsus, ut Minoritis *Discalceatis* Matritensis Monasterii nuperrime fundati nomen daret; quo a Petro ejusdem Confessiones sacras excipiente audito, prædicit, nequaquam eamdem Clarissarum Matriti, sed Carmelitanorum Abulæ primum Institutum professuram; quod re ipsa contigit, dum eandem Petrus Teresiæ præsignavit in sociam. Altera Virgo nomine *Maria de Pace* domestica D. Guiomaræ de Ulloa, cujus virtutes imitabatur, eodem Religionis desiderio accensa, turbabatur valde ob dotis necessariæ ad ingrediendum Monasterium defectum. Quod cum Petro sincerius aliquando communicasset, ejus monitis atque consiliis plurimum consolata, remedium suæ impatientiæ imposterum ex sancti Viri promissione, securior expectabat. Harum itaque Virginum acquisitione Teresiæ renunciata, obfirmabatur spe fundationis suæ successum (tam fœlici principio, tamque solicito Promotore obstetricantibus) prope diem optatum sui desiderii fructum pariturum, eoque alacrius atque diligentius beato Patri gratias agere, & ad operis perfectionem solicitare instabat. His curis Abulæ distento Petro, obtigerat sæpius, varia Religiosarum Virginum Monasteria adire, quibus inter virtutum monita, præcipuum orationis studium sedulo commendabat: hinc multis libellos a se de re hac divinitus conscriptos donare consuevit, sermonibusque frequentibus, non ad doctrinæ ostentationem, populorum corda permovere non desinebat. Inter prima hæc, Monasterium Incarnationis a Teresia inhabitatum sæpe ad instantiam Sanctæ, atque ægrotantium ingressus, præsentia, doctrinaque mirabili

S. Petrus de Alcantara sanctitate fulget. *Laur. a S. Paulo in vita S. Pet.* *Marches. in eadem.* *Rapin. Decad. un.* *Baret. & alii cum Brev. Francisc. & Act. Canoniz.*

A Deo electus, ut sanctæ Teresiæ in sua Reformatione instituenda operam daret. Abulam proficiscitur. Teresiam invisit, & instruit. Isabella de Ortega Carmelitanam futuram prædicit. Hæc cum Maria de Pace Teresiæ socia.

S. Teresia in spe instituendæ Reformationis obfirmata.

Alia etiam Monasteria invisit.

bili instruendo perfecit: in altero sanctæ Annæ Ordinis sancti Bernardi, semel ab Abbatissa invitatus, ut ægrotantem quandam Virginem inviseret, redeundo a plurimis eum undique stipantibus, ad celebrandum sacrum in Oratorio Synodi, seu Capituli trahebatur, ut devotionis fervorem, quem omnes in sanctum Virum venerabantur, in suæ pietatis affectum utiliter converterent. Nec fefellit opinio; promtum siquidem sincerumque Viri obsequium dum sensim interna spiritus flamma in Martyrii meditatione exardesceret, antequam ad sanctissimi Corporis communionem pervenisset; vehementi raptu per tres horas ultra cubitum a terra sublevatus, omnes stupore atque devonionis compunctione percelluit. Hinc ad se reversus, sacrificioque absoluto, gratiam (quam ipse in divina clementia altius prædicabat) devotis Virginibus in pietatis stimulum validius convertit; & quod sibi indignissimo Dei famulo concessum immerito mirabantur, id amantibus ferventius, atque sectantibus diligentius divinam bonitatem, incitamenti magis, quam præmii loco habendum efficacius persuadet. Unde cum ei aliquoties in eodem loco, occasione illius ægrotæ visitandæ idem contigisset, solidum iisdem Virginibus conceptum de familiaritate divina facilius impressit. Suorum tamen reformationis augendæ minime oblitus, expetente Joanna de *Portugal* Marchionissa de *Elche*, ut inibi etiamque in oppido Montis fortis, pro suis domos exciperet, Antonio de Conceptione, & Bartholomæo de sancta Anna jubet eadem et loca explorare.

Rapitur inter celebrandũ in extasim, sublevato corpore.

Sanctimoniales ad pietatem stimulat.

XXVI. Reversus proinde Pedrosum, ibidem consuetis contemplationis, rigidæ pœnitentiæ, suæque præfecturæ muneribus per aliquod tempus incumbit; quo tempore tanta nivis copia ea in regione cadit, ac diu perseverat, ut exitum e Cœnobio omnino præcluserit, quo factum est, ut præter nigri durique panis frustulum, famelicis Fratribus nil ad vescendum remanserit. Hora ergo prandii adveniente, ad miserorum numero duodecim refectionem in particulas panis dividitur, illudque comedentes spirituali consueta lectione reficiuntur. Dum autem beatus Pater pro sua periclitante sobole enixe Omnipotentem precatur; ecce ad Cœnobii januam pulsat adolescens panes, asparagos, pisces, oleumque secum deferens, quæ eadem mane a Deo excitatus, apud Serandiliæ oppidum, XII. M. P. a Pedroso distans, collegit; quibus refecti Sodales debitas providentiæ divinæ gratias reddunt. Petrus vero juvenem suis litteris pro beneficio munit, quibus in Benefactorum Ordinis album ascriptus agnosceretur; quas in spiritualibus infirmitatibus, corporumque morbis medendis efficacissimas loci incolæ experti sunt quam sæpissime. Epistolæ autem hujusmodi ex hispanico translatæ hic est tenor.

Pedrosum revertitur.

Fratribus fame periclitantibus de miraculoso cibo provisum.

Dilectissimis Fratribus in Domino nostro Jesu Christo Gabrieli Sanchezio suæque Uxori de Turre Junxillo: Ego frater Petrus de Alcantara Commissarius Generalis supra omnes Fratres Minores Conventuales Hispaniarum authoritate Apostolica confirmatus salutem, & pacem æternam in Domino, qui est vera salus, atque spes firma eorum omnium, qui eum diligunt, eique servire cupiunt. Eam devotionem considerantes, quam vos supradicti habetis erga Seraphicum Patrem nostrum sanctum Franciscum, suosque Fratres, qui sunt obedientiæ nostræ subjecti, quemadmodum iidem Fratres testificantur, propter ingentem eleemosynam, atque cætera pietatis opera, quæ a vobis recipiunt, atque recepere: cupientes, quod ob temporalia beneficia compensationem spiritualem recipiatis: Quapropter in divina misericordia confidentes, atque meritis P. N. S. Francisci, ob cujus reverentiam vos supradicti tam devotum, atque beneficum animum sacræ suæ Religioni ostenditis: Ego præsentium litterarum vigore vos inter Fratres nostros recipio, ut filii participes omnium bono-

Marc. Complutensis in Chron. Prov. S. Jos. lib. 5. cap. 10.

norum, idest sacrificiorum, jejuniorum, disciplinarum, orationum, prædicationum, confessionum, missarum, & cæterorum beneficiorum, tam generalium, quam particularium, quæ Domino Deo nostro acceptare pro sui misericordia placuerit, ab omnibus & quibuscumque Fratribus, & Religiosis obedientiæ meæ subjectis: itaut sitis nostri Fratres, prædictorum bonorum in vita, & post mortem participantes, omnium videlicet sacrificiorum, & officiorum divinorum, quæ facere solemus pro iis, qui eorum domibus nos recipiunt & faciunt caritatem. In quorum fidem jubeo dari præsentem paginam Fraternitatis nomine meo firmatam, atque Sigillo majori officii mei munitam. Datum ex nostro Conventu Dominæ nostræ Conceptionis Pedrosi die XXV. *Maii* MDLX.

Frater Petrus, qui supra manu propria.

XXVII. Nec absimile illud est, quod anno a Virgineo partu MDLXXXI. hoc in eodem loco obvenit: Rivulis siquidem ob continuam pluviam inundantibus, Fratribusque ea propter se necessario domi continentibus, quidquid edulii, atque panis erat absumptum omnino fuit; & ecce, dum illi orationi ferventius instant, nihilque minus quam de humana ope cogitant, prohibentibus omnino imbribus fluviorum translationem, alius præter spem rusticus præmemorati paguli incola adventavit, qui, superatis, licet non absque præsentissimo vitæ discrimine, veloci equo torrentibus, panes, vinum, pisciculos, atque aliquot fructus liberalissime ministravit, quibus extenuata jejuniis corpora refecerunt, famemque procul propulsantes Deo Optimo Maximo omnium bonorum largitori debitas gratias, uti par erat, reddiderunt.

Simile contingit in Conventu Rosarii prodigium.

XXVIII. Simili de causa par accidisse prodigium legimus in Conventu Rosarii, ubi dum Petrus moraretur, ab Angelis ad januam canistro panis relicto, Fratres famelici illo miraculoso cibo per triduum reficiuntur. Ii porro tres panes, qui Petro contigerunt, & quibus Vir Dei de more abstinuit, Comiti de Oropesa dati sunt; ab eodem deinde unus ad Hispaniarum, alter ad Lusitaniæ Reges, tertius demum ad hispanicum Oratorem apud Summum Pontificem missus est. Eodem tempore, renascentibus æmulorum in reformationem tumultibus, opus fuit Viro Dei Placentiam accedere, ibique cum Antistite tempestate sedata, ad oppidum de *Carceres* proficisci. Postea oppidum de *Zaraicego* petit, ubique populis divina virtute cum spiritualia, tum etiam temporalia beneficia elargiens, inter quæ illud memoria dignissimum, quod religioso socio præ fame & siti animam in itinere agenti, ad Petri preces Omnipotens miraculose succurrit, dum repente fons perennis ex arida exsurgit humo, binique panes candidissimi apparent. Ad Conventum inde Villæ Viciosæ accedit, ubi reliquum hujus anni transegisse validissimis conjecturis docemur.

Socius fame, sitique moriens cœlesti annona reficitur.

Ad Conventum Villæ Viciosæ accedit.

Florent Viri docti.

XXIX. Neque alii defuere his temporibus viri eximii, qui etiam doctrina Ordinem illustrarunt; ex quibus unus vel alter decesserunt hoc anno, & in primis Joannes Antonius Delphini ex oppido Rompeani Casalis majoris ditionis in Lombardia Cispadana, quem *Antonium Delphini*, dempto *Joanne* Waddingus, & Author Bibliothecæ Franciscanæ vocant, Patrum Conventualium Generalis Vicarius, qui, ut scribit Rodulphus, idiotis Parentibus ortus a teneris annis Cremonam missus est, ut vacaret humanioribus litteris, quibus omni tempore urbs illa floruit; demum Bononiæ ad solidiores incumbens disciplinas, evasit Magister insignis, & per universam Italiam celebris, ut ejus monumenta clarissime demonstrant, quibus ipse ad posteritatis notitiam nomen suum longe lateque transmisit. Scripsit, Waddingo teste, *De fine ultimo, De Virginitate, De Prædestinatione, De Cultu sacrarum Imaginum, De Cœli rotunditate, De Metheoris, De rerum Eventu, De Divina Providentia, De libe-*

Joannes Antonius Delphini.

Wadd. de Script. Ord. sub lit. A. Biblioth. Francisc. Tom. 1. sub ead. litt. Rodulph. lib. 2. ubi series Generalium.

libero arbitrio, *De peccato Originali*, *De Justificatione*, *De Matrimonio*, *De Celibatu Religiosorum*, *Opusculum de Nobilitate*, *laudatum a Hieremia Buchio in suo Catalogo*, *Commentaria in Evang. S. Joannis*, *& in Epistolam S. Pauli ad Hebræos*, edita Romæ an. MDCLXXXVII. ut testatur Ludovicus Dupin: *Opuscula quædam Logicalia*, *Epistolam ad Julium III. de pertractandis in Concilio Tridentino: de Cœlestibus Orbibus*, opus probatum ab Antonio Castel Minorita in 2. Sententiarum quæst. 12. n. 68. fol. 201. nisi forte idem sit cum superius citato de Cœli rotunditate. Extat etiam nostri Authoris nomine volumen inscriptum: *Opus eximium universum fere negotium de Ecclesia, inter Patres Orthodoxos & Protestantes controversum, in tres libros digestum: Venetiis editum typis Andreæ Arrival* 1552. In Ordine per omnes gradus ad Generalem Præfecturam ascendit; electus est siquidem anno MDLIX. die XVIII. Augusti Vicarius Generalis Apostolicus, non sine ope Rodulphi Cardinalis Pii Protectoris Ordinis, ut ibidem dicebamus, in quo munere obeundo notabilem modestiam adhibuit, ac lenitate utebatur magis quam severitate (id quod plurimum sapientes approbant) qua omnium animos in sui reverentiam flectebat, juxta illud Eccl. *Fili in mansuetudine opera tua perfice, & super gloriam hominum diligeris*. Sicut autem erat turpitudinis hostis perpetuus, ita Religionis peramicus fuit, in omnibus gestis compositus, jucundæ conversationis, dulcis eloquio, discendi, legendi, scribendi avidissimus, somno, cibo, ac potu parce utens, & minimam quamque temporis jacturam fugiens; condiscipuli, qui ejus ingenium familiariter noverant, ob ejus in studiis singularem continuationem, quia tempestive, & media nocte ad studia surgebat, eum *mediam noctem* joci causa appellitabant. Tandem a Pio IV. Pont. Max. ad Sacrum Concilium Tridentinum accitus, Bononiæ, ut Rodulpho, Romæ vero, ut aliis, teste Waddingo, placet, febre correptus obiit. De illo apud Tossinianum quidam cæcinit: *Quis te docte sinat tacitum Delphine tot inter Præstantem Sophiæ, conspicuumque Patrem?* Eorumdem PP. Conventualium Familiæ ascriptus extitit etiam Jacobus Antonius Ferdutius Anconitanus, de quo Waddingus non semel facit memoriam, quique circa hunc annum decessit. Hujus prudentia, atque dexteritate, quum Vicarii Apostolici munere pro suo Generali Præfecto Joanne Vigerio in Galliis fungeretur, res Conventualis familiæ suæ illis in Regionibus, cum iis Observantium fartæ tectæ sunt vel in primis compositæ, ad hæc instigante potissimum Francisco Christianissimo Rege, ut ex Instrumento, quod Waddingus citatus refert, liquido constat. Et quum Ordinis famulatui præcipuis in negociis procuratorio nomine esset perpetuo addictus; ingentibus ejus perpensis meritis, a PP. Mediolani suis generalibus in Comitiis convocatis, consensu unanimi Generalis Magistri dignitate insignitur, sicque, ait Waddingus, *Ordinem annis septem laudabiliter rexit*. Massiliam profectus, etiamque per cæteras Galliæ regiones, nullum non movit lapidem, ut regularis disciplina inter suos præluceret. Assumtus inde a Paulo III. ad Marturanensem Ecclesiam, eam non minori studio legitur excoluisse, donec Episcopatus ejusmodi viginti cum duobus annis expletis, senio confectus, eo prorsus tempore, quo Completorii persolvebat horam, ad ea verba *In manus tuas Domine &c.* repente sublatus est. *Hoc tempore* (hæc de nostro Jacobo addimus ex Rodulpho) *Provincia Provinciæ a Conventualibus defecit, quia cum per plures annos non fuisset visitata, voluit illam novis constitutionibus reformare, & grave jugum imponere, nam concitis provocabat omnes talibus dictis hisce versibus comprehensis*.

Lud. Dupin. sæcul. 16.

Jacobus Antonius Ferdutius.

Wadd. ad ann. 1533. §. 1. 1534. §. 70. 1537 §. 22.

Wadd. de Scrip. Ord.

MS. ex Archiv. S. Isid. Arm. 3. n. 48. fol. 17. Biblioth. Franc. sub lit. I.

Wadd. cit. ad ann. 1533.

Wadd. cit.

Rodul. l. 2. in Hist. Seraph. fol. 196.

Prob

Proh dolor? ignarique boni, ignarique malorum
Quo ruitis? quin præcipites laxata quadrigis
Insanis, quo lora trahunt, modo cernitis? ab mox
Supprimite audacique manu reflectite habenas;
Blanda voluptatis captivo vincula collo
Excutite, & lætas mentes attollite cælo.

Idcirco impatientes Fratres, ab obedientia Conventualium se subduxerunt.

Andreas de Vega. *Tom. 18. Continuat. Annal. Minor. ad an. 1546. n. XI. Canis. in Epist. ad Hernestũ Bavar. Ducem. Bellarm. lib. 5. de Justificat.*

XXX. Andreas autem de Vega Compostellanæ Provinciæ, præter opera, quæ horum Annalium Continuator ex Waddingi sententia recenset, edidit etiam Commentaria in Psalmos, & Expositionem Franciscanæ Regulæ. In opus autem de justificatione, quod ejus præcipuum fuit, quodque justis de causis Henricus Canisius effert laudibus, cæterisque operibus de hoc ipso argumento anteferendum existimat, Cardinalis Bellarminus invehitur, quod contra communem sententiam negaverit, Deum opera bona remunerare ex mera liberalitate supra condignum, quod sub Pio V. ait, condemnatum fuisse in Michaele Bajo Lovaniensi. At tanti Viri venia, longe distat ab hac sententia Vega, etenim apertissime fatetur, Deum præmiare ultra condignum merita justorum ex mera liberalitate, statuendo in lege præmium, quod longissime excedat omnem bonorum operum laborem, in quo sufficienter indicatur liberalitas Dei erga justos, qui ita benigne, & generose legem statuerit de mensura adeo supereffluenti; unde nihil opus esse putat adjicere etiam alios gradus ad istos, quos Deus præscripsit, bonis operibus. Actualem autem retributionem horum graduum gloriæ judicat fieri de condigno, supposita illa lege, & promissione de conferendo hoc præmio supereffluenti; & proinde concludit in responsione ad secundum argumentum: *Decet quidem magnificos, & liberales Principes super id, quod opera suorum merentur, aliquod velut auctarium bene de se meritis adjicere. Sed ubi præmium aliquod certum statutum est, quod longe exuperet valorem omnium meritorum, adhuc semper aliquid etiam ei præmio adjicere, neque justum est, neque conveniens, sed pluralitas quædam liberalitatum, absque ulla necessitate.* Celeberrimus hic doctor diem extremum clausit Salmanticæ hoc anno, ex Epitaphio quod in tanti Doctoris commemorationem Didacus Colmenarius conscripsit, estque sequens.

D. O. M.
F. ANDREAS DE VEGA
PATRIA SEGOVIENSIS
LAUREA SALMANTINUS
PROFESSIONE MINOR
RELIGIONE MAXIMUS
INTER SUMMOS THEOLOGOS
AD TRIDENTINAM SYNODUM
ADNUMERATUS
CONDITO LUCULENTISSIMO OPERE
DE JUSTIFICATIONE
OBIIT SALMANTICÆ
ANNO M. D. LX.
ASCENDIT HIC JUSTIFICATUS A DEO
IN DOMUM ÆTERNAM.

Levinus Brectus. *Wadd. de Scrip. Ord. sub lit. L.*

XXXI. Levinus Brectus item Antuerpiæ Theologus, Poeta laureatus, plurium illustrium Ordinis virorum in Conventu Lovaniensi Magister, inter quos

quos sanctus Daniel M. vir pietate in Deum, & caritate in proximos clarus, scripsit Lovanii *Euripum, tragediam de vitæ humanæ inconstantia*, exhibitam in Falconensi Collegio an. MDXLVII. Kal. Julii typis Martini Rotarii MDXLIX. & Velpii an. MDLXVIII. *Sylva piorum Carminum*, ibidem MDLVI. *Christianam Tragœdiam cum appendice carminum selectiorum*. *Historiam Agonis sanctorum Marci, & Marcellini fratrum Martyrum incerto Authore*, ex Bibliotheca Franciscanorum Mechliniæ recognovit, ibidem typis Rotarii an. MDLI. *Vitam S. Lamberti Episcopi Leodiensis, & B. Zachariæ Franciscani carmine*. De eo etiam addunt Auctores Continuationis Bollandisticæ Historiæ: *Levinius ex M. S. Mechliniensi mutato tamen non nihil stylo, ut testatur Molanus, & patet legenti, Lovanii edidit MS. S. Gesini, S. Audomari, S. Maximini Ripatorii, aliisque, ex Bonini Mombritii editione, dicavitque Viglio Zuichemo Concilii Cæsar. præsidi, hoc præfixo titulo: Memorabilis historia complectens conversionem, & agones illustrium aliquot Martyrum, una cum aurea exhortatione ad vitæ præsentis contemptum, & æternæ desiderium opusculum incerti quidem authoris, sed a fratre Livinio Brecto recens recognitum, & expurgatum*. Usque huc Auctores citati. Laurentius Massorillus Fulginas Poeta eximius edidit Volumen sacrorum metrorum quod prænotavit: *Aureum sacrorum hymnorum*. Opus libris quatuor distinctum, præcipuis quibusque Sanctorum, & Sanctarum suos hymnos attribuens, dedicavitque Rodulpho Pio Cardinali Carpensi Ord. Min. Protectori. Prodiit Fulginei apud Joannem Simonem, & Vincentium Cantagallos anno MDXLVII. Hic erat Regularis Observ. Prov. S. Francisci alumnus, quemadmodum & Franciscus de Perusio, qui ut in Umbriæ Bibliotheca dicitur, tractatum de Restitutionibus (erat enim in jure Canonico vel maxime versatus) publici juris fecit hoc anno. Franciscus quoque Tenerajundanus in Flandriæ Provincia obiit, facundissimus Orator, pluriumque operum author, ut acta ejusdem Provinciæ testantur. Floruit etiam circa hunc annum Joannes Fucherius Aquitanus, qui priusquam inter Minoritas initiaretur, juris Cæsarei Doctor, cum ad Indias recenter detectas Christum prædicaturus se contulisset, & quadraginta annis in illis regionibus fidei disseminandæ causa laborasset, tantam cæcucienti populo lucem intulit, ut aliquorum, morte ejus compunctorum, confessione, tale testimonium acceperit: *Siquidem mortuus est Fucher, in tenebris omnes versabimur*. Scripsit *Itinerarium Catholicum proficiscentium ad Infideles convertendos*, quod summa diligentia limatum, & auctum prælo iterum dedit Didacus Valadesius Minorita, Hispali MDLXXIV. in 8. Alia egregia opuscula conscripta reliquit, de quibus laudatus Valadesius: *Cum ante aliquot annos*, inquit, *ex jussu Superioris mei susceperim curam colligendi scripta doctissimi, ac religiosissimi P. F. Joannis Fucher natione Galli J. D. utique summa cura, ac diligentia præstiteram, collectis in unum simul volumen, quæ ille passim in Ecclesiæ utilitatem egregia cum laude ex arcano divitique penu traditæ sibi a Deo sapientiæ vulgarat ...... factum est, ut magno post labore, præsens opusculum, quod euntibus ad infideles convertendos viam munit, sternit, & parat, nactus, auxerim, & correxerim, quod quidem in lucem in præsentia prodire supra modum gaudeo, ut vel hinc detur ansa, cætera hujus doctissimi Patris opuscula, quæ multa ac varia sunt, prælo demandanda, utpote quæ apud viros Franciscanos, & aliarum etiam Religionum præstantissimos viros magno habentur in pretio in nova illa Ecclesia*, cui illustrandæ usque *adeo Vir ille doctissimus laboravit, ut merito cum Paulo dicere debeat bonum certamen certasse, nosque pie credere, illam perinde cum eodem promeritam jam obtinuisse coronam*. Siquidem virtutem cum bonis litteris ita conjunxisse constat,

Biblioth. Franc. sub ead. littera. Ex Arch. S. Isid. MS. Arm. 5. n. 144. fol. 59.

Acta SS. Tom. 2. Mensis Jun. fol. mihi 420.

Laurentius Massorillus. *Wad. de Script. Ord. sub lit. L. Biblioth. Franc. ead. lit.*

Franciscus Tenerajundanus. *Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. num. 11. fol. 261. a tergo. MSS. ant. Prov. Fland.*

Joannes Fucherius. *Menolog. Franc. fol. 1594. Wad. de Script. Ord. Min. lit. I. Biblioth. Franc. lit. I. Gonz. par. 4. in Prov. S. Evang. Didacus Valades. in Prolog.*

stat, ut utriusque Juris summam adeptum omnibus omnium calculis sit perspicuum. Quem etiam utriusque juris scientiam cum ipsa Teologia, sic in unum aptasse, copulasseque videas, ut optimo jure ab utroque non tam laudari, *quam admirari queat*. Quæ autem a Wad. recensentur, sunt *De Judice Ecclesiastico, De Justa delinquentium punitione, Manuale Prælatorum, De Religioso ab Ordine ejecto volente contrahere Matrimonium, De electionibus per Scrutinium celebrandis, De Immunitate Ecclesiarum, Antidotum infirmorum, De justi pretii æqualitate, De tertia specie cognationis spiritualis, Diversorum Diplomatum expositiones*. Ejus vitam retulit Gonzaga in quarta parte historiæ Seraphicæ in Provincia sancti Evangelii, quam cum aliis amplectitur Arturus ad diem xxx. Septembris. Archangelus de Messana (alter ab eo, qui anno MDCVI. in Toletano Capitulo totius Ordinis generalem adeptus est præfecturam, & de quo, favente Deo, suo loco) Siculus Netinus, vir, ait Rochus Pirrus in sua Siracusana notitia, omni doctrina, atque virtute præditus, varia scripsit opera, sed obscuris caracteribus adnotata, minime indicatis librorum argumentis. De eo etiam fit in sua Bibliotheca Sicula mentio a Mongitore. Floruisse hoc anno Archangelum, scribit laudatus Waddingus; Auctor autem Bibliothecæ Franciscanæ narrat floruisse anno MDCL. inversis fortassis numerorum notis, quod vitio, sive Amanuensis, sive Typographi attribuendum est.

Archangelus de Messana.

Mongitor. in Bibliotb. Sicula. Wad. de Script. Ord. lit. A. Bibliotb. Franc. ead. lit. A.

XXXII. Item floret Isidorus Perusinus Regularis Observantiæ, qui Waddingo teste, in jure Canonico non mediocriter versatus extitit, scripsitque Tractatum de Restitutionibus, cui initium: *Tractatum de Restitutionibus: Volens Magister* &c. Item etiam Joannes Carolus Antuerpiensis claruit, qui in Lovaniensi, mox in Aureliana, & Pictonum, postremo in Patavina, & Bononiensi Academiis, disciplinis liberalibus, & jurisprudentiæ diligentem dedit operam. Vigesimo quarto ætatis anno Patavii in utroque jure Doctoratus insignia adeptus est. In Patriam redux, Mechliniæ per lustra duo causarum Patronum egit. Tandem in Regio apud Frisios Senatu a Consiliis, & Fisci Procurator constituitur, ac demum Senator Propræses Magni Consistorii Mechliniensis. Verum munere illo mundoque abdicato, Ordinem Minorum amplexus, in ipso tyrocinio vivere desiit. Scripserat apud Frisios *Rerum a Gaspare Roblesio*, Frisiæ *Præfecto, in Frisia gestarum libros quatuor, ad Philippum II. Regem Catholicum, quos etiam eidem in Hispaniam transmisit.* Utinam aliquando lucem videant. Hæc Waddingus ex Suvertio, & Valerio Andrea.

Isidorus Perusin. *MSS. auth. Prov. Seraph. ex Arch. Araceli. Wad. de Script. lit. I.*

Jo: Carolus Antuerpiensis. *Bibliotb. Franc. lit. I.*

XXXIII. Eos etiam doctissimos fuisse dubio procul dicendum, qui ex Ordine ad Episcopales sedes fuere hoc eodem anno promoti. Sunt nimirum *F. Clemens Dolera Monilianus S. R. E. Cardinalis ad Ecclesiam Fulginaten. in Umbria Vacan. ob cessatam administrationem Rmi D. S. Georgii die* XIII. *Martii.* Die vero XXI. ejusdem Mensis datis litteris in forma Brevis, Pontifex Episcopatus hujusmodi ut possessioni admitteretur, expedivit facultatem. *F. Georgius Xincomth. de Observantia ad Ecclesiam Segnien. sive Senien. in Sclavonia, sive Croatia Provinciæ Spalaten. vacan. per obitum F. Francisci Xinchomt die* VII. *Februarii*, non *sexta*, ut Rodulphus legit. *F. Petrus Ragnemis, seu Ragnennæ*, Rodulpho *Ragusæus*, Guardianus sancti Francisci de Bolmecta prope muros Andegavenses, *ad Ecclesiam Rovanen. in partibus Infidelium vacan. per obitum Guidonis, cum facultate Pontificalia exercendi in Civitate, ac diœcesi Andegavensi die* XXVI. *Junii. Ad Ecclesiam Rhegiensem in ulteriori Lucania, Neapolitani Regni, F. Gaspar Episcopus Calvensis translatus, per obitum Augustini Ca'fag. die* XVII. *Julii, qua etiam die, eidem Ecclesiæ Calven. de persona F. Julii Magnani*, non *Magriani*, ut apud Rodulphum legitur, Conventualium

Creantur Episcopi.

F. Clemens Dolera Card. Monil. Ep. Fulginat. *Regest. Vatic. in lib. Cons. Ciac. in Vit. Pont. &c. Arch. Secr. Vatic. Ex Regest. Brev. Pii IV. an. 1560. To. XIII. n. 94.*

F. Georgius Xincomth Segnien. *Reg. Vat. in lib. Consist. Taxar. Rodulph. fol. 235. Hist. Seraph.*

F. Petrus Ragnemis Rovanen. *Acta Consist. ibid. Rodulph. ibid.*

Gaspar Episc. Rhegien. *Reg. Vat. cit.*

lium familiæ Alumni providit. Hunc Cavæ Episcopum fuisse perperam Leonardus Neapolitanus scribit. *Ecclesiæ Martirien. in partibus Infidelium certo modo vacan.* præficitur *F. Ludovicus Herman*, eidem Rodulpho *Norman*, ex *Observantia*, *cum facultate pontificalia exercendi in Civitate*, *&* *diœcesi Colimbrien.* Demum *ad Ecclesiam Rogoben. in partibus Infidelium* assumsit *F. Andream Selarti*, *cum facultate pontificalia exercendi in Civitate*, *&* *diœcesi Claromonten.* die xx. Octobris.

XXXIV. Ad hæreticam etiam pravitatem extirpandam ex PP. Conventualibus Christophorus Grattolinius de Marsalla Etruscus Pisas missus, & Bonaventura Farinerius de Castrofranco translatus Veronam circa hunc annum Generales Inquisitores. Felix autem Perettus, quem ad annum MDLVII. ad id munus exercendum in Venetiarum urbe, atque ditione, dicebamus destinatum fuisse, hoc anno Romam fuisse profectum, & SS. Inquisitionis Theologum fuisse destinatum pariter dicebamus. Mittitur exin hoc eodem anno Felix Toletum cum Cardinali Boncompagno, cui a Theologicis erat, ad illius Ecclesiæ Archiepiscopi causam excutiendam, fuitque ex Franciscanis postremus, qui in memorata Venetiarum urbe Inquisitoris munere functus est. Reliquum ejus vitæ ad sequentes annos, Deo favente, enarrabimus. Guardianus Montis Syon anno elapso Antonius Provinciæ Brixiensis in Generali Capitulo electus, cum nunquam illuc pervenisset, hoc anno ei Aurelius Grianus de Urcis novis ejusdem Provinciæ sufficitur; moderante interim sacra loca Bonifacio de Ragusio, quem sequenti anno per litteras amplissimas in forma Brevis (ad hunc annum perperam Petrus de Alva hoc factum fuisse indicat) Apostolicum Missionarium apud Hungaros, Transilvanos, Polonos, cæterasque infideles Gentes illarum Regionum instituit, ut suo loco dicemus.

F. Julius Magnianus Calven. *Ughel. Tom. 6. fol. 480. & Tom. 10. fol. 244.* *Reg. Vatic. in lib. Consist.* *Rodulph. fol. 235.* *Leon. Par. 4. To. 1. lib. 3. cap. 59.* F. Ludovicus Herman Martirien. *Reg. Vatic. cit.* *Rodulph. cit.* F. Andreas Sclartus Rogoben. *Reg. Vatic. cit.* Inquisitores fratres: Christophorus Grattolinius Pisarum. *MS. Prov. Tusciæ ex Arch. S. Isid. fol. 49.* F. Bonav. Farinerius de Castro Franco Veronæ. F. Felix Perettus, dein Sixtus V. Summ. Pont. Venet. *Ad ann. 1557. n. XIV.* Toletum missus. Antonius Brixien. Guardianus Montis Syon. Cui sufficitur Aurelius Grianus. *Virid. Seraphic. Tom. 2. p. 6.* Bonifacius de Ragusio. *Ibidem.* Petrus de Alva in Indiculo. *Regest. ex Arch. Aracœlit.*

XXXV. Quum vir Dei Martinus de sancta Maria ad annum hujus sæculi XLV. ab Continuatore memoratus, peregrinationis causa, e Provincia Carthaginensi, cujus erat Alumnus, Ædem beatæ Virginis de Guadalupo adiisset, obviamque habuisset Joannem de Alencastrio Averanensium Ducem Cognatum, ab eo tandem postquam sæpius de suæ Regulæ integritate, ac desiderio, quo in solitudinem, aliaque loca ab hominum consortio semota, ad rerum supernarum contemplationem, paupertatemque excolendam apta ferebatur, secum egisset, rogatus fuit, ut sibi Lusitaniam petenti congredi vellet; quandoquidem ei esset Eremitorium in Patria, atque propria ditione iis omnibus, quæ suo animo insederant prorsus idoneum. His igitur suasus Martinus, una cum præfato Averanorum Duce, ad montem quemdam asperum, saxosum, atque fere invium, faucibusque Tagi auriferi fluvii, per quas Oceanum Mare ingreditur, imminentem, cui latine *Arabica*, Lusitanice vero *Arrabida* nomen est, pervenit, illumque adamussim contemplatus, præsertim vero Eremitorium (de quo præfati sumus) quod ejusdem montis lateri, cui Oceanum mare latissime patet, omnino hæret, ejus oblationem sibi ab inclyto Duce factam ex animo admisit, acceptavitque. Contigit autem hoc circa annum humanæ Redemtionis MDXL. Sed cum præfatus Martinus asperrimam, ac omnino pauperem duceret vitam, gauderetque summopere illius loci solitudine, atque asperitate, quæ Socio minus arridebant, ab eo propriam Carthaginensem Provinciam repetente derelictus est. Nihil tamen ea propter perterritus, magis magisque rigori, jejuniis, vigiliis, orationi, cæterisque virtutibus studebat, quibus tandem omnibus insignis evasit. Insuper & a Provinciæ Algarbiorum Ministro, quemdam Joannem a Conymbria, inclyti Averanorum Ducis (de quo supra) opera usus, impetravit, qui statutis temporibus ejus Confessionem exciperet, sacramque sibi Eucharistiam ministraret. Vulgata igi-

Martinus de sancta Maria. Loca solitaria quærit. Eidem unus offertur. Ei locus arridet. A Sodali Socio deseritur. Alium acquirit.

Ipfius fama crefcit.

igitur prædicti Martini per Hifpaniam hujufmodi fama, duo fpectabiles Patres, perfectæque paupertatis amatores, nempe Joannes ab Aquila ex Provincia fancti Gabrielis, & ejufdem Provinciæ Alumnus, ac S. Petrus de Alcantara ad eum convolantes, poftquam ejus vitam, fimplicitatem, atque mores contemplati effent, libentiffime fecum aliquandiu commorati funt. Cum autem hujufmodi humilis congregatio temporis fucceffu illis minime fatisfaceret, brevique diffolvenda videretur, ad propriam fancti Gabrielis Provinciam remearunt. Quo nihilominus Martino immoto, ac intrepide incœpto Inftituti genere perfeverante, hic Arrabidæ Provincia initium habere cœpit; nam ex Joannis Calvi totius Francifcani Ordinis Generalis Miniftri ad eas Portugalliæ partes adventu, præmemoratum Eremitorium, ad præfati Ducis Averani inftantiam atque preces, in juftum conventum, licet anguftum (ut latius fuo loco erit fermo) translatum fuit. Unde & principem locum in Provincia merito obtinet. Accefferant dum adhuc duo illi Provinciæ fancti Gabrielis Patres (de quibus fupra) Martino adhærerent, & alii fex Fratres novitii; qua de caufa idem Martinus alium fibi locum inde non multo diftantem, cui Lufitanice nomen *Pallhaens*, ultro oblatum admittendum, acceptandumque cenfuit. Qui denique Deo tantum vacare cupiens, atque ab omni æconomica folicitudine abhorrens, ut hujufmodi Tyronum curam gereret, quemdam fratrem Andream Varellam, ex licentia Miniftri Provinciæ Algarbiorum, fub Cuftodis munere præfecit, præpofuitque. Nec ideo exiftimandum eft, hanc Provinciam aliquando Algarbiorum Provinciæ tanquam ejus Cuftodiam fubjacuiffe. Nam nec Minifter Provinciæ Algarbiorum aliquid circa eam, abfque Cuftodis, & Difcretorum confilio, nec ipfe Cuftos, abfque Martini facultate, attentare, five innovare quidquam poterat. Hujufmodi autem Cuftodis munus fub diverfis Sodalibus tum ex Algarbiorum Provincia, tum ex aliis; fed Cuftodiæ hujufmodi Alumni facti, tum quoque ex propriis ejufdem filiis fibi invicem fuccedentibus per octodecim continuos annos perfeveravit. Sæpius inter reliquarum Lufitaniæ Provinciarum Patres, maxime tamen fub Andrea Infulano, dum Commiffarii Generalis Ultramontani munus obiret, hujus Congregationis, five Cuftodiæ refolutio incaffum attentata eft; contradicentibus fibi aliquibus Patribus Recollectis, quibus omnibus nervis fuit opitulatus inclytus Ludovicus Portugalliæ infans, atque Regis Emanuelis filius. Tandem die XXII. menfis Decembris hujus anni, non autem fequentis ut in Orbe Seraphico legitur, a Francifco Zamora Generali Miniftro, eo in Capitulo, quod in Conventu fancti Jofephi prope Oliffypponem celebravit, Sereniffimo Henrico Cardinali, exin Portugalliæ Rege infante, hujufmodi congregatio (accefferant fiquidem præcedentibus domibus, & aliæ quedam ædes) ex Cuftodia in Provinciam, fub titulo fanctæ Mariæ de Rabida, cujus primus Minifter fuit Jacobus Peregrinus vir egregius, evecta fuit. Ut autem primum hæc omnia facta funt, Alvarus Joannis de Caftro, Indiarum Orientalium Proregis filius, auctor fuit ut Conventus fanctæ Crucis in amœniffimi illius montis cacumine, qui Lufitanice *Sintra* audit, & ubi olim Reges, aut fofpitatis affequendæ, aut relaxandi animi ergo, fe conferebant, exftrueretur; quod hoc anno factum eft.

Cum eo Joannes de Aquila & fanctus Petrus de Alcantara etiam fociantur.

Arrabidorũ Provinciæ quænam origo.

Gonz. part. 3. in Proem. hujus Provinc.

Conv. Pallhaens.

Gonz. 3. part. in Proem. Provinc. Arab.
Gubern. Tom. 4. fol. 399.
Rapin. &c.

Recenfita Cuftodia Provinciæ infignia obtinet.

Gonz. part. 3. in Proem. hujus Provin.

Conv. S. Crucis de Sintra.

Gonz. ibidem Con. 8.

Provincia PP. Capuccinorum S. Hieronymi dividitur.

Bover. ad hunc annum §. 5.

XXXVI. Apuliæ etiam in Italia PP. Capuccinorum Provincia, quæ fub fancti Hieronymi appellatione, ait Boverius, Apuliam Peucetiam, Lucaniam, & Salentinos complectebatur, in tam copiofum Cœnobiorum numerum excreverat, ut unius Provincialis Vicarii vifitatione perluftrari facile non poffet. Thomæ igitur Thiphernatis Generalis decreto fancitum eft, ut in Provinciali Capitulo, quod hoc anno Gravinæ congregatum fuit, Lucania, quæ

& Ba-

& *Basilicata* dicitur, ab Apulia, & a Salentinis disjuncta, distincto Provinciæ nomine frueretur. Lucaniæ porro a cæteris diffitæ sancti Hieronymi appellatio desiit: Apulique, & Salentini in unam adhuc Provinciam coalescentes, novam Provinciæ sancti Nicolai nuncupationem sibi vindicarunt. Ex his cæterisque PP. Capuccinorum monumentis error Leonardi Neapolitani refellitur scribentis, hoc anno Vincentium Ulmensem Generalibus in Comitiis eorundem Anconæ habitis Generalem fuisse electum Ministrum, cum hoc ipso anno memoratus Thomas continuaret regimen; anno etenim MDLXIII. non vero MDLXI. ut idem scribit, in eadem Anconitana urbe sunt celebrata Comitia, ibique Vincentius Generalis Præfectus electus est. Eo tamen fatis cedente, sequenti anno MDLXXIV. Hieronymus de Monte Florum, non vero ut idem Leonardus scribit, Marcus de Mercatosarraceno eligitur. Hac occasione iterum monemus, quam caute hujus eique similium Auctorum opera de Franciscanis rebus differentia esse legenda; quum multa passim efferantur, quæ a veritate absunt; obviamque errandi ansam incautis præbent. Harum duarum Provinciarum institutiones aliæ plurium Cœnobiorum, alibi sub idem tempus, fundationes sequuntur, ita Deo disponente, qui eorum desolationes ab hæretica rabiæ in multis Europæ Regionibus, atque in Galliis præcipue, dignatus est opportune compensare.

Leon. de Neap. Tom. 1. Chronic. parte 4.

Leonard. cit.

Idem Leonard.

Caute legendi quidam ex nostris Historicis.

XXXVII. Enimvero in Provincia S. P. Francisci, quæ cæterarum est caput & mater, locus Castilionis Fusci Perusinæ diœcesis, non procul a Pago ad cujusdam montis radices a Communitate PP. Conventualibus datus est, quum antea a quodam eremicola incoleretur. Fratres exin elegantis structuræ Cœnobium cum Ecclesia, sub invocatione sancti Joannis Baptistæ addidere. Huic Provinciæ Christophori de Castro Plæbis Ministri opera, suorumque Civium, unitus est Conventus sancti Angeli de Monte, non procul ab oppido Castri Plæbis, quum ab anno MDXII. quo Patres Hetrusci in S. Alverniæ Monte locum acceptarunt capitulariter congregati, usque ad hunc annum retinuerint. Moriens namque in oppido sancti Miniatis ad Tedescum nobilis quidam, strenuusque miles Bandinus de Bandinis (Blandinum Gonzaga, & Wadd. vocant) e Castro Plæbis, pro Florentino Senatu Dux militiæ an. MDXI. corpus suum Franciscano habitu indutum, in Ecclesia sanctæ Crucis Pisarum, ubi ad hanc usque diem præ foribus Ecclesiæ ejusdem Bandini statua marmorea, tumulusque conspicitur, sepeliendum, & de suis bonis apud Castrum Plæbis Observantibus Tusciæ Cœnobium erigendum constituit. Est igitur mendum in numeris apud Gonzagam, ubi pro anno MDXXI. substituendus est MDXI. ad quem Waddingus hujusmodi Cœnobii fundationem narrare debebat. Quemadmodum ex Mariano auctore coevo licet addiscere. In eadem Provincia Tusciæ extra Pisarum urbem, Domus PP. Capuccinorum in honorem S. Domini M. exstruitur, in solo Ordinis sancti Stephani, piorum Civium expensis. Ecclesia item sancti Francisci Clarissarum Florentiæ, cujus Wad. non semel meminit, consecrata est. Monasterium modo sanctæ Claræ audit.

Conv. Castilionis Fusci.

Ex MSS. auth. PP. Conv. Peru. Seraph. apud nos existen. fol. 694.

Conv. Castri plebis.

Chronic. MSS. Provin. Tusciæ. Ant. de Terrinc. Dec. 2. ad hunc ann.

Bandinus de Bandinis.

Gonz. in Provin. S. Franc. Con. 45. Wadd. ad ann. 1521. n. 26.

Gonz. & Wadd. cit.

Conv. Pisarum PP. Capuccinorum.

MSS. auth. ex Arch. PP. Capucc. Urbis.

Ecclesia S. Claræ Florent. consecrata.

XXXVIII. Viro Dei F. Josepho quondam Lucæ de Tellucinis a Popilio, Pistoriensis diœcesis, cujus ad annum elapsum meminimus, hoc anno verbum Dei Quadragesimalibus diebus in oppido Cutiliani in Tuscia disseminante, locum ibidem pro Sororibus Tertii Instituti acquisivit, sacrumque habitum vel imprimis tribus honestis devotisque puellis Marthæ de Daniellis, Dorotheæ de Julianis, & Euphrasiæ de Sicchis elargitus est. His in instruendis præfecit Catharinam de Callassaris ejusdem loci, ejusdemque Ordinis in Monasterio sancti Francisci Lizzani professam, quibus successu temporis aliis honestis Puellis additis, in Domo, titulo sancti Bonaventuræ insignita, sibi ipsis exstructa reli-

Ant. de Terrinc. Chron. MS. Provin. Tusciæ, Dec. 2.

Monast. Cutiliani Tertii Ordinis.

Martha de Daniellis.

Dorothea de Julianis.

Euphrasia de Sicchis.

Catharina de Calassaris Moniales. *Terrinc. in Decad. Hetrusco Minorit.* *MS. in addit. ad Decad. 2.*

religiosæ vitæ, una simul dederunt initia. Anno autem MDCXVIII. Episcopali jurisdictioni, & ejusdem sæculi XLIII. Clausuræ legibus coactæ sunt.

Conv. Scapetiani Capucc. *Ex Arch. PP. Capuccin. Urbis in Prov. March.*

Conv. Montis Fani Tertii Ord. *Bordon. Chronolog. 3. Ord. cap. 19.*

Tabulæ publicæ donationis. *Ex Arch. 3. Ord. Bordon. cit. Instrum. 41.*

XXXIX. Apud Picenos autem Cœnobium Scapetiani Senogalliensis diœcesis, sub invocatione sancti Joannis Baptistæ, non longe ab Oppido, atque in aperta via, instantibus incolis, PP. Capuccinis accessit. Concessa item Ecclesia sanctæ Mariæ Auxiliatricis extra montem Fanum, Auximanæ diœcesis, PP. Tertii Instituti, die XVII. Junii per Constantinum de Salvis Perusinum Vicarium Generalem Auximanum, ut inibi sibi domum exstruerent, suorum nomine loci possessionem accipiente Paulo Cremonensi, die prima Septembris, & publicas ejus rei scribente Tabulas Andrea Riccio de monte Fano. Instrumentum autem donationis sequens est.

Constantinus de Salvis e Perusio U. J. D. Rmi P. Bernardini de Cuppis Romani, Dei gratia, & Sedis Apostolicæ Episcopi Auximi, in spiritualibus, & temporalibus Vicarius Generalis. Dilectis nobis in Christo Guardiano, & Fratribus Religionis Tertii Ordinis sancti Francisci de Pænitentia nuncupatis, in Ecclesia sanctæ Mariæ de Succursu extra muros Terræ Montisfani Auximanæ Diœcesis deputatis, & in futurum deputandis, salutem in Domino sempiternam. Grata nobis hujus Religionis devotio eo frequens in divini cultus, & circa animarum salutem sollicitudo, & cura, quibus apud nos fide dignorum testimoniis commendatur, necnon maxima Religiosorum bonæ, & probatæ vitæ inopia, quibus Terram Montisfani novimus carere, Nos inducunt, ut iis, quibus possumus, favoribus, & gratiis Religionem ipsam, & Terram ampliemus. Cum itaque, sicut accepimus, & nobis dilecti filii communitas, & homines dictæ Terræ exsposuerunt, quod aliter Ecclesia prædicta sanctæ Mariæ de Succursu Terræ præfatæ piis, ut asseruerunt, eleemosynis constructa, per multos annos, quorum nulla memoria in contrarium habet, destituta extitit, debitisque obsequiis in divinis caruit, & caret ad præsens, cupiuntque restaurari, & in ea ad ipsius regimen, & gubernium, & Terræ prædictæ commodum, & utilitatem Fratres Religionis præfatæ constitui, & deputari; ne amplius derelicta, & divinis obsequiis destituta remaneat, sed ut magis cultus divinus augeatur, & congrua honorificentia multipliciter frequentetur. Nos vero ad quos hujusmodi collatio, & quævis alia omnimoda dispositio jure ordinaria spectat, & pertinet, præmissorum dictæ Religianis, & Fratrum ejusdem meritorum intuitu, simul ac dictorum Communitatis, & hominum in hac parte supplicationibus inclinati, votisque eorundem favorabiliter annuendo, specialem illis gratiam facere cupientes, Ecclesiam sanctæ Mariæ de Succursu, ut supra situatam, sive præmisso, sive quolibet alio modo vacantem, & destitutam cum omnibus, & singulis juribus, & pertinentiis suis, honoribusque, & oneribus Religioni prædictæ Tertii Ordinis sancti Francisci de Pænitentia, & ejusdem Fratribus, illiusque Ecclesiæ Guardiano, & Fratribus tam præsentibus, quam futuris auctoritate ordinaria, qua in hac parte fungimur, a prædicto Rmo D. Episcopo Auximano nobis concessa, tenore præsentium unimus, annectimus, & incorporamus, ac de eadem cum eisdem dictæ Religioni, & Fratribus, illiusque Guardiano, & Fratribus, & pro ea, sive eorum nomine, vel nominibus, Venerabili Patri F. Paulo Cremonensi ejusdem Religionis, & Ordinis Vicario Generali præsenti, & accipienti canonice providemus, & investimus dictam Religionem, & ejusdem Fratres prædictos, ac pro ea, & eis eundem F. Paulum coram nobis personaliter constitutum pleno jure de dicta Ecclesia, & juribus ejusdem. Quo circa Venerabili D. Saladino Vicario Foraneo Terræ Montisfani, & aliis Presbyteris, Clericis, & Notariis publicis quibuscumque ejusdem, sive aliter ubi-

ubilibet in diœcesi Auximana constitutis, per hæc scripta mandamus, quatenus ipse, vel unus, vel duo ipsorum in præmissis vocandi Religionem ipsam, & ejus Fratres, & pro ea, vel eis prædictum F. Paulum ejusdem Religionis, & Ordinis Vicarium, vel ejus legitimum Procuratorem, vel quemcumque alium Fratrem dicti Ordinis in corporalem, realem, & actualem possessionem dictæ Ecclesiæ, juriumque, & pertinentiarum ejusdem inducant authoritate nostra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore. Facientes dictæ Religioni, & illius Fratribus, in dicta Ecclesia perpetuis temporibus commorantibus, & constitutis, vel eorum legitimo Procuratori de illius fructibus, redditibus, & proventibus, & juribus, & obventionibus universis, quanta in eis fuerint plenarie, & integre responderi. Contradictores quoslibet &c. In quorum fidem &c. Datum Auximi, in Episcopali Palatio nostræ solitæ Residentiæ, anno millesimo quingentesimo sexagesimo, indictione tertia; die vero decima septima mensis Januarii, Pontificatus sanctissimi D. N. Pii Papæ IV. anno ejus primo: Lelius Janiculus Auximanus Cancellarius: Constantinus de Salvis Vicarius.

XL. Construitur etiam denuo augustum templum S.P.N. Francisci Conventus Murri Vallium, Firmanæ diœcesis, ab oppidanorum pietate, quum primum die Martis, post Resurrectionis Dominicam igne consumtum esset. In hac etenim conflagratione illud mirabilissimum accidit, quod argentea sacrosanctæ Eucharistiæ custodia ad caloris vim liquefacta, & omnino soluta, atque ara maxima quamvis lapidea, eadem de causa in cineres redacta, decem post dies Venerabile sanctissimi Corporis Dominici Sacramentum, dum forte ruderibus pavimentum expediretur, integrum prorsus, atque intactum, linteisque corporalibus obvolutum, sub eodem Altari inventum est. Quod cum Pontifici notuisset, præcepit ut per quam diligenter tanti eventus veritas disquireretur, suas litteras propterea in forma Brevis expediri Episcopo Britonoriensi mandavit, incipien. *Allatum nuper ad nos &c.* sub dat. 7. Maii, quas dabimus in regesto, *ut* posset *celeriter deliberare, & providere quæ pro tantæ, tamque memorabilis rei pondere agenda, providenda, explicandaque* sibi *esse* viderentur. De hac exinde re certior factus, omnibus Christifidelibus per sacram Confessionem a reatibus solutis memoratam Ecclesiam a primis Vesperis usque ad secundas diei XVII. Ac itidem die XXVI. Aprilis (sunt namque dies conflagrationis, & inventionis) ingredientibus, suasque preces pie, religioseque ad Deum fundentibus, plenariam omnium peccatorum indulgentiam, ad futuram rei memoriam concessit, ut in Diplomate incipiente *Sacrosancta Romana* sub XIII. Kal. Octobris, quod in Regesto dabimus, legitur. Isthæc solemnia quovis anno ingenti populorum concursu, & nundinarum celebratione recoluntur, augeturque in dies loci nomen, atque religiosa celebritas. In hoc Cœnobio, annis modo elapsis Dominicus Antonius de Murro Vallium Lector Jubilatus, regularisque Observantiæ zelator eximius, in Domino obdormivit.

Conv. Murri Vallium. *Gonz. par. 2. in Prov. March. Conv. 25. MSS. auth. ejusdem Prov.*

Ingens describitur SS. Eucharistiæ prodigium. *Gonz. cit. MSS. cit.*

Regest.

Regest.

XLI. In Provincia Romana, apud Farnesii oppidum, cui amplus, ingensque Campus (ait Gonzaga) Germanorum olim, Ligurumque (quos Cato in vulgatis fragmentis Gigantes vocat) cæde sub Hercule, ejusque filio Lamone igne, lapidibusque e cœlo demissis, celebris, atque insignis adjacet, Cœnobium in honorem sancti Rochi ex Apostolica facultate hoc anno facta, pientissima heroina Julia Aquaviva Petri Bertholdi Farnesii uxor propriis sumtibus ædificari curavit. Summus Pontifex Ecclesiam plenaria, atque perpetua Indulgentia die eidem sancto Rocho sacra invisentibus hoc anno impertiit. Hunc locum igitur Sodales nostri incolentes ad annum usque MDCXVII. con-

Conv. Farnesii. *Gonz. par. 2. in Prov. Rom. Con. 29. Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. num. 22. fol. 46.*

Marius Farnesius, & Camilla de Lupis.

Francisca Farnesia Monialis.

congruum iisdem justumque visum est Principum Marii Farnesii Laterensis Ducis, & Camillæ de Lupis, ex Soraniæ Marchionibus Conjugum, qui de Ordine nostro erant optime meriti, desiderio adhærere. Ad preces namque Franciscæ Farnesiæ filiæ, quæ sanguinis nobilitati illam virtutum conjunxit, quæque ab ineunte ætate in Cœnobio sancti Laurentii in Pane & Perna de Urbe Clarissarum regulam professa, hoc in oppido Monasterium alterum rigidioris, puriorisque observantiæ cum aliis Sororibus fundare decreverat, nobilis Heros Fratribus, dummodo suam Monialibus cederent, aliam ampliorem domum promittit exstruere, quod iisdem Fratribus annuentibus, contigit die XXVI. Augusti ejusdem anni, juxta solemnes tabulas ab Antonio Columna confectas, & Apostolicas litteras a Paulo V. expeditas, ut sequitur:

PAULUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD ea ex Apostolico servitutis officio libenter intendimus, quæ Ecclesiarum, Monasteriorum, ac personarum illis præsidentium favores, & commoda respicere dignoscuntur. Sane dilecti filii Minister, seu Provincialis Provinciæ nostræ Romanæ Fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia nuncupatorum, tam suo, quam aliorum Fratrum domus regularis ejusdem sancti Francisci oppidi Farnesii, Castren. Diœcesis, Provinciæ præfatæ nominibus, & nobilis vir Marius Farnesius, Dominus in temporalibus oppidi prædicti, nobis exponi nuper humiliter fecerunt, quod alias dictus Marius, propagandæ religionis zelo ductus, & pro suo erga Ordinem sancti Francisci devotionis affectu, in dicto oppido Farnesii Monasterium Monialium ejusdem Ordinis, sub secunda Regula sanctæ Claræ, in quo ejusdem oppidi ingenuæ Virgines, aliæque honestæ Mulieres, assumpto Religionis habitu, in humilitate spiritus, & candore Virginitatis, sub propria Clausura, vitæque & disciplinæ regularis norma, gratum & perpetuum præpotenti Deo impendere famulatum exoptantes vivere possint, exstruere, & instituere desiderans; cum nullus locus, vel situs ad Monasterium hujusmodi construendum, quam domus Fratrum prædictorum, olim sumptibus & expensis tunc in humanis agentis Juliæ Acquavivæ Farnesiæ, dicti Marii Matris, constructa in prædicto oppido reperiretur: ac situs prædictæ domus pro usu, & habitatione eorundem Fratrum, propter novorum murorum constructionem minus capax futurus sit; his igitur rationabilibus causis dictus D. Marius adductus, cupiensque terrena & caduca in cœlestia, & æterna felici commercio commutare, ac eorumdem Fratrum commoditati consulere, cum Ministro, seu Provinciali prædicto, nominibus supradictis, necnon facultati sibi a Congregatione Capitulari in Alma Urbe nostra coram eo, die XVII. *Aprilis proxime præteriti celebrata, attributæ inhærendo, ad infrascriptam sub nostro, & sedis Apostolicæ beneplacito devenit conventionem, videlicet, quod Fratres prædicti dictam domum, illiusque Ecclesiam sancti Rochi, una cum viridario, hortis, hortalitiis, vinea, ac omnibus, & singulis illius membris, juribus, & pertinentiis, habitationibus superioribus, & inferioribus, cæterisque commoditatibus, usibus (reservatis eisdem Fratribus Sacristiæ Ecclesiæ hujusmodi, aliisque paramentis, & ornamentis, tam in Ecclesia, quam in Domo prædictis existentibus) ac etiam alia tam sacra, quam profana suppellectilia, pro Monasterio Monialium hujusmodi constituendo dare, concedere, & renunciare; ita tamen, quod dictus Marius etiam domum regularem majoris sumptus & commoditatis pro usu & habitatione eorumdem Fratrum, cum Ecclesia in oportu-*

portuniori loco ejusdem oppidi, infra triennium a data præsentium computando, quæ saltem tertiam partem valoris domus, & Ecclesiæ sancti Rochi prædicti, & cum situ excedere debeat, construere, seu construi respective facere debeat. Nec prædictus Marius alios Religiosos, vel cujusvis Ordinis, etiam sæculares Presbyteros, in primo dictis domo, & Ecclesia, quam Moniales Ordinis sancti Francisci sub secunda Regula sanctæ Claræ, quæ Ordinarii curæ, & jurisdictioni omnino subsint introducere; nec in dicto Monasterio aliquam fabricam ad alium, quam ad dicti novi Monasterii Monialium usum construere possit. Et antequam Fratres prædicti e dicta domo egrediantur, prædictus Marius nostrum, & dictæ Sedis beneplacitum tam pro Monasterio Monialium, quam pro Domo, & Ecclesia regularibus eorundem Fratrum erigendis impetrare teneatur; redditumque annuum pro perficienda fabrica novæ domus, ut præfertur, construendi per dilectos filios dictorum Fratrum Oeconomos, donec, & quousque dicta fabrica peracta, & in omnibus partibus absoluta fuerit, dumtaxat percipiendum assignare; prædictique Fratres omnes & singulas eleemosynas & oblationes, tam diurnas, quam annuales per quoscumque Christifideles eidem Ecclesiæ sancti Rochi, quacumque de causa hucusque quomodolibet erogatas, & relictas, una cum oneribus eis adnexis secum inde transportare possint, prout in dicta conventione, seu concordia, vel publico desuper confecto instrumento contineri dicitur. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, conventio, seu concordia hujusmodi pro spirituali commodo dicti Oppidi, divinique cultus, & piorum operum augmento, & dicti Ordinis propagatione ad laudem & gloriam Dei omnipotentis facta noscatur, cupiantque exponentes prædicti pro illius firmiori subsistentia per nos, & Sedem prædictam approbari, & confirmari, Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt exponentes prædicti, quatenus eis in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur veriores instrumenti prædicti tenores, dictæque domus, & aliorum, & prædictorum situationes, confines, vocabulo, & denominationes, qualitatesque, nuncupationes, invocationes, & valores, præsentibus pro expressis habentes, ipsosque exponentes specialis gratiæ favore prosequi volentes, necnon eos, ac dictæ Domus singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, dictam conventionem, seu concordiam, & prout illam concernunt omnia & singula in instrumento prædicto contenta, licita tamen & honesta, ac sacris canonibus, maxime vero Concilii Tridentini decretis, & Apostolicis constitutionibus, necnon regularibus institutis minime contraria, dummodo tamen primo dictæ domus Guardiani, & Fratrum ad hoc expressus accedat assensus, & non alias ad partium supplicationem, & præstita prius per dictum Marium sufficienti & idonea cautione de construenda infra triennium dicta domo regulari pro supradictis Fratribus, Apostolica authoritate tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos tam juris, quam facti, & solemnitatum etiam, quamvis substantialium, ac de jure requisitarum, & quosvis alios defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus; & illa perpetuo valida, & efficacia, ipsosque exponentes, eorumque successores ad illorum omnium observationem perpetuo obligatos esse & fore, & ab illis nullo unquam tempore resiliri posse: sicque, & non aliter per quoscumque Judices, & Commissarios judi-

Marius Farnesius, & Camilla de Lupis.

Francisca Farnesia Monialis.

congruum iisdem justumque visum est Principum Marii Farnesii Laterensis Ducis, & Camillæ de Lupis, ex Soraniæ Marchionibus Conjugum, qui de Ordine nostro erant optime meriti, desiderio adhærere. Ad preces namque Franciscæ Farnesiæ filiæ, quæ sanguinis nobilitati illam virtutum conjunxit, quæque ab ineunte ætate in Cœnobio sancti Laurentii in Pane & Perna de Urbe Clarissarum regulam professa, hoc in oppido Monasterium alterum rigidioris, puriorisque observantiæ cum aliis Sororibus fundare decreverat, nobilis Heros Fratribus, dummodo suam Monialibus cederent, aliam ampliorem domum promittit exstruere, quod iisdem Fratribus annuentibus, contigit die XXVI. Augusti ejusdem anni, juxta solemnes tabulas ab Antonio Columna confectas, & Apostolicas litteras a Paulo V. expeditas, ut sequitur:

PAULUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD ea ex Apostolico servitutis officio libenter intendimus, quæ Ecclesiarum, Monasteriorum, ac personarum illis præsidentium favores, & commoda respicere dignoscuntur. Sane dilecti filii Minister, seu Provincialis Provinciæ nostræ Romanæ Fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia nuncupatorum, tam suo, quam aliorum Fratrum domus regularis ejusdem sancti Francisci oppidi Farnesii, Castren. Diœcesis, Provinciæ præfatæ nominibus, & nobilis vir Marius Farnesius, Dominus in temporalibus oppidi prædicti, nobis exponi nuper humiliter fecerunt, quod alias dictus Marius, propagandæ religionis zelo ductus, & pro suo erga Ordinem sancti Francisci devotionis affectu, in dicto oppido Farnesii Monasterium Monialium ejusdem Ordinis, sub secunda Regula sanctæ Claræ, in quo ejusdem oppidi ingenuæ Virgines, aliæque honestæ Mulieres, assumpto Religionis habitu, in humilitate spiritus, & candore Virginitatis, sub propria Clausura, vitæque & disciplinæ regularis norma, gratum & perpetuum præpotenti Deo impendere famulatum exoptantes vivere possint, exstruere, & instituere desiderans; cum nullus locus, vel situs ad Monasterium hujusmodi construendum, quam domus Fratrum prædictorum, olim sumptibus & expensis tunc in humanis agentis Juliæ Acquavivæ Farnesiæ, dicti Marii Matris, constructa in prædicto oppido reperiretur: ac situs prædictæ domus pro usu, & habitatione eorundem Fratrum, propter novorum murorum constructionem minus capax futurus sit; his igitur rationabilibus causis dictus D. Marius adductus, cupiensque terrena & caduca in cœlestia, & æterna felici commercio commutare, ac eorumdem Fratrum commoditati consulere, cum Ministro, seu Provinciali prædicto, nominibus supradictis, necnon facultati sibi a Congregatione Capitulari in Alma Urbe nostra coram eo, die XVII. Aprilis proximè præteriti celebrata, attributæ inhærendo, ad infrascriptam sub nostro, & sedis Apostolicæ beneplacito devenit conventionem, videlicet, quod Fratres prædicti dictam domum, illiusque Ecclesiam sancti Rochi, una cum viridario, hortis, hortalitiis, vinea, ac omnibus, & singulis illius membris, juribus, & pertinentiis, habitationibus superioribus, & inferioribus, cæterisque commoditatibus, usibus (reservatis eisdem Fratribus Sacristiæ Ecclesiæ hujusmodi, aliisque paramentis, & ornamentis, tam in Ecclesia, quam in Domo prædictis existentibus) ac etiam alia tam sacra, quam profana suppellectilia, pro Monasterio Monialium hujusmodi constituendo dare, concedere, & renunciare; ita tamen, quod dictus Marius etiam domum regularem majoris sumptus & commoditatis pro usu & habitatione eorumdem Fratrum, cum Ecclesia in opportu-

portuniori loco ejusdem oppidi, infra triennium a data præsentium computando, quæ saltem tertiam partem valoris domus, & Ecclesiæ sancti Rochi prædicti, & cum situ excedere debeat, construere, seu construi respective facere debeat. Nec prædictus Marius alios Religiosos, vel cujusvis Ordinis, etiam sæculares Presbyteros, in primo dictis domo, & Ecclesia, quam Moniales Ordinis sancti Francisci sub secunda Regula sanctæ Claræ, quæ Ordinarii curæ, & jurisdictioni omnino subsint introducere; nec in dicto Monasterio aliquam fabricam ad alium, quam ad dicti novi Monasterii Monialium usum construere possit. Et antequam Fratres prædicti e dicta domo egrediantur, prædictus Marius nostrum, & dictæ Sedis beneplacitum tam pro Monasterio Monialium, quam pro Domo, & Ecclesia regularibus eorundem Fratrum erigendis impetrare teneatur; redditumque annuum pro perficienda fabrica novæ domus, ut præfertur, construendi per dilectos filios dictorum Fratrum Oeconomos, donec, & quousque dicta fabrica peracta, & in omnibus partibus absoluta fuerit, dumtaxat percipiendum assignare; prædictique Fratres omnes & singulas eleemosynas & oblationes, tam diurnas, quam annuales per quoscumque Christifideles eidem Ecclesiæ sancti Rochi, quacumque de causa hucusque quomodolibet erogatas, & relictas, una cum oneribus eis adnexis secum inde transportare possint, prout in dicta conventione, seu concordia, vel publico desuper confecto instrumento contineri dicitur. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, conventio, seu concordia hujusmodi pro spirituali commodo dicti Oppidi, divinique cultus, & piorum operum augmento, & dicti Ordinis propagatione ad laudem & gloriam Dei omnipotentis facta noscatur, cupiantque exponentes prædicti pro illius firmiori subsistentia per nos, & Sedem prædictam approbari, & confirmari, Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt exponentes prædicti, quatenus eis in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur veriores instrumenti prædicti tenores, dictæque domus, & aliorum, & prædictorum situationes, confines, vocabulo, & denominationes, qualitatesque, nuncupationes, invocationes, & valores, præsentibus pro expressis habentes, ipsosque exponentes specialis gratiæ favore prosequi volentes, necnon eos, ac dictæ Domus singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, dictam conventionem, seu concordiam, & prout illam concernunt omnia & singula in instrumento prædicto contenta, licita tamen & honesta, ac sacris canonibus, maxime vero Concilii Tridentini decretis, & Apostolicis constitutionibus, necnon regularibus institutis minime contraria, dummodo tamen primo dictæ domus Guardiani, & Fratrum ad hoc expressus accedat assensus, & non alias ad partium supplicationem, & præstita prius per dictum Marium sufficienti & idonea cautione de construenda infra triennium dicta domo regulari pro supradictis Fratribus, Apostolica authoritate tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos tam juris, quam facti, & solemnitatum etiam, quamvis substantialium, ac de jure requisitarum, & quosvis alios defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus; & illa perpetuo valida, & efficacia, ipsosque exponentes, eorumque successores ad illorum omnium observationem perpetuo obligatos esse & fore, & ab illis nullo unquam tempore resiliri posse: sicque, & non aliter per quoscumque Judices, & Commissarios judi-

judicari, & definiri debere; irritum quoque, & inane decernimus, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, & quatenus opus sit, fel. rec. Pauli Papæ II. Prædecessoris nostri de rebus ecclesiasticis non alienandis, aliorumque quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, dictæque Domus, etiam juramento roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, illi, ejusque Superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis clausulis, & decretis in contrarium forsan concessis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio in præsentibus facienda foret, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat derogamus, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem, sub annulo Piscatoris, die XXVI. *Augusti* MDCXVII. *Pontificatus nostri anno* XIII.

XLII. Perveniunt ergo illico, facultate Pontificia implorata, Francisca, ejusque germana soror Maria Elisabetha, & ipsa in eodem sancti Laurentii Cœnobio Monialis, die IX. Maji sequentis anni ad destinatum locum, ubi Violantem Marii sororem, & Virginiam de Actis ejusdem Violantis ex sorore neptis, ambo ex Monasterio sanctæ Elisabethæ Ameliæ provenientes, quas una cum quibusdam aliis Virginibus Joannes Brasavola Castrensis Episcopus Monasterio *Sanctæ Mariæ Gratiarum* deinde nuncupato, solemni ritu introducit.

XLIII. Quum interim novum pro Fratribus ædificaretur Cœnobium, ii quosdam domos incolunt, quibus erat Ecclesia contigua, ut sacrum faciant, & divinas laudes persolvant, illudque tandem numeris omnibus nondum absolutum, sub iisdem sancti Rochi auspiciis inhabitant. Cætera ad hoc Cœnobium pertinentia fusiori, elegantiorique stylo italico narrat sermone Casimirus Romanus vir egregius, & Consodalis noster in sua nuper edita Provinciæ Romanæ Fratrum Minorum historia, ex qua recensitam cum hujus Cœnobii, tumque aliorum quorumdam notitias opus hoc nostrum locupletantes eruimus.

Casim. cap. 10.

Conv. Albani. *MSS. auth. Prov. Rom. PP. Convent. apud nos existen. fol. 717.*

XLIV. In Civitate præterea Albanensi Cœnobium, quod a S. P. Francisco acquisitum fuisse referunt, PP. Conventuales relinquunt, novumque acquirunt solum, largiente Joanne Cardinali Moronio, ut liquet ex publicis tabulis die II. Augusti hujus anni exaratis. Imago etiam Deiparæ miraculis clara nuper inventa, quæ in Ecclesia hujus Conventus, populis confluentibus, colebatur, data proinde Fratribus est, ut magis magisque augeretur Religio. Constructum item novum templum sub sancti Francisci nomine, juxta Cœnobium eorumdem PP. Conventualium Montis Vici, apud Allobrogos Provinciæ Januensis, quum antiquum Emanuel Philibertus Dux in Cathedralem, Fratribus annuentibus, erexisset. Soliani, quod oppidum est diœcesis Ariminensis, Fratribus Provinciæ Bononiæ a Sodalibus Congregationis Sanctissimæ Crucis ibidem erectæ Cœnobium concessum est, quod ejusdem Crucis titulo insignitum remansit, in eoque S. Antonii Patavini simulacrum miraculis fulgens religiosissime colitur. Locum illustrasse F. Thomam Ministrum, qui Concilio Tridentino interfuit, acta hujus Provinciæ, atque Labbeus testantur.

Conv. Montis Vici. *MSS. auth. Prov. Januens. PP. Convent. apud nos existen. fol. 479.*

Conv. Soliani. *MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 1. n. 12. fol. 341.*

F. Thomas quidam Concilio Trid. interest.

Conv. Parmæ. *Wadd. ad ann. 1434. n. XIII. Labb. Tom. XX. fol. 212. ubi Catalogus Teologorum Trid.*

XLV. Diruto olim per Petrum Ludovicum Farnesium Parmensium Ducem Cœnobio Parmensi ejusdem Provinciæ Bononiensis, quod extra portam Pediculosam nuncupatam ædificatum erat, ut Waddingus ad suum annum refert. Fratres domo destitutos in suam recipit pius Presbyter Joannes Antonius

tonius Majorini (minus vere apud Waddingum citatum Joannes de Riva, ut ex Pontificio diplomate Pii IV. mox citando legitur) Parochus Ecclesiæ SS. Gervasi, & Prothasii, quam ædem eisdem perpetuo concedi a Paulo III. impetravit. Hoc autem anno a Pio IV. inibi erecta Vicaria supprimitur, juraque parochialia ad Fratres transferuntur, ut redditus, & proventus ad Fabricæ usum applicarentur. *Supræmi dispositione* &c. VIII. Kal. Julii. Jubet item hoc eodem anno Pontifex, ut Monasterio Clarissarum sanctæ Mariæ Magdalenæ Placentin. quædam bona injuste occupata restituantur, ut in Regesto: *Sua nobis* &c. III. Kal. Novembris.

Reg.

XLVI. Constructum quoque domicilium Annunciationis Lazaroli Provinciæ Principatus, ære ad hoc opus relicto a pio nobilique viro Joanne Francisco Puderico, cujus hæredibus perperam Gonzaga scribit, necessariam hoc anno ædificii hujusmodi a Julio III. factam fuisse facultatem; quum Julius ab anno MDLIX. vita decesserit. Inter ædificandam Cœnobii Ecclesiam, eodem Gonzaga teste, Architectus juxta maritimum litus a Turcis pyratis capitur, qui se propterea B. Virgini, cujus imago hoc in loco colitur, commendans, statim, ut a classis præfecto visus est, præter illius gentis immanes mores, pristina libertate donatur, estque ad propria dimissus illæsus ac liber. In Lucania, sive Basilicata M. P. ab urbe Potentiæ, Civitatis Comitum ære, Cœnobium sub S. Antonii auspiciis; alterum apud Lacum nigrum, unum ab oppido lapide prope publicam viam, quod illo antiquius, quod exinde in eodem oppido ædificatum fuit communibus expensis: Salerni item aliud intra urbis mœnia ædificatur, exoptante, & exspensas erogante populo; solum autem pientissimo viro Marchionda de Capograssis largiente, qui propterea sibi, suisque loci se servavit dominium. Marsici etiam alterum, solum quodam Ferrante de Sophia elargiente. Vignolæ Potentinæ diœcesis aliud demum M. O. PP. ab oppido distans, Communitatis ære, quod exin ad viciniorem situm translatum est anno MDC. Isthæc quinque Cœnobia PP. Capuccinis attributa sunt. Ex monumentis authenticis Provinciæ Siculæ eruimus, Cœnobium sancti Francisci, seu sanctæ Mariæ de Jesu Terræ sancti Angeli Vallis nemorum, nullius diœcesis, fundatum esse, Antonio Concive Provinciam hoc tempore moderante, & efflagitantibus Incolis, simulque facultatem a Pontifice Romano impetrantibus, qui per Apostolicum Diploma sub die XVI. Octobris benigne annuit, statimque erectioni manus admoventur. Sedet Cœnobium hoc Provinciæ Princeps inter opaca nemoris frondibus laureatum, ibique ultimam obiere diem viri non pauci doctrina, atque pietate illustres. Clariores extitere, Antonius memoratus, nedum hujusce ædis, verum & Monasterii Monialium loci ejusdem fundator: Nicolaus de sancto Angelo magni nominis Theologus, in Catanensi Universitate publicus sacrarum litterarum Magister: itemque insignis Dei servus Angelus de sancto Angelo professione laicus, vigiliis, & corporis afflictationibus, ac pluribus divinis donis insignis; ciliciis dumtaxat onustus, atque contemplationi addictus, & maxime veterum Patrum in ordine adamussim rigorem imitator: Dono etiam prophetiæ conspicuus, vivus & mortuus signis atque prodigiis a Deo illustrari meruit, inter quæ cœcam puellam illuminasse, aliosque in ultimo constitutos agone e mortis faucibus eripuisse, ex processibus de ejus vita & virtutibus confectis licet addiscere. Moritur anno MDCXXVII. quo de illo rursus dicemus. Aræ maximæ sacellum duobus insignitur e regione nobilibus mausoleis, quod dextrum latus occupat est Lucretiæ Angottæ & Lanza, Ficarræ Baronissæ; alterum ad levam Michaelis, & sororis, item de Angotta. Pavimentum nobilis perpulitusque lapis exornat Angottarum insignibus distinctum, & inibi quie-

Conv. Lazaroli. *Gonz. p. 2. Prov. Princip. Con. 22.*

Conv. Potentiæ. *MSS. auth. ex Arch. PP. Capuccin. Urbis.*

Conv. Laci nigri. *MSS. cit.*

Conv. Salerni. *MSS. cit.*

Conv. Marsici. Conv. Vignolæ. *Ibidem.*

Conv. S. Angeli Vallis nemorum. *MSS. auth. ex Arch. Aracœlit. Gonz. par. 2. in Prov. Sicil. Conv. 43.*

Antonius de S. Angelo. Nicolaus de S. Angelo. *Ibidem.* Angelus de S. Angelo laicus. *Ibidem.*

quiescunt exuviæ Antonini Angottæ, qui toties magnæ Regiæ Curiæ Judex extitit. Universi Franciscano cilicio induti tumulari voluerunt. Eadem in Provincia Cœnobium PP. Conventualium Racalmuti Agrigentinæ diœcesis instauratum, una cum Ecclesia, quæ olim sancti Viti, nunc autem sancti Francisci nomine invisitur. Et PP. Capuccinis Drepani Mazar. diœcesis Cœnobium Epiphaniæ Domini; atque Sambucæ, Agrigentinæ diœcesis extra oppidum D. P. publicis exspensis ædificata sunt. Iisdem Capuccinis non procul a Varisio nobili ditionis Mediolanensis Vico, tribuitur a loci incolis, ædicula quædam sanctæ Mariæ Misericordiæ dicta, reipsa tamen sancti Bartholomæi Apostoli titulo insignita, una cum annexis domunculis, jurepatronatus Societatis Sæcularium, quæ inibi erecta Disciplinatorum audit, & sancti Antonii Patavini nomen retinet. Locum unus ex Tertiariis PP. Conventualium antea habitare consueverat; hoc autem anno die XIV. Decembris ab iisdem Capuccinis solo crucis imago in signum possessionis affigitur. Die autem XVIII. ejusdem anni, & mensis Gabrius Origonius, & Franciscus Serogonus Cives alteram portionem, cui suam adjunxit Incolarum liberalitas, sunt elargiti. Anno vero sequenti MDLXII. mense Martio ineunte, constructioni initia dantur. Primum lapidem posuit Franciscus Griffus Vicarius Foraneus, jussu sancti Caroli Borromæi hac ætate Mediolanensis Archiepiscopi, suis autem opibus Paulus Maria Vicecomes de Cassano pro sua pietate novi loci exstructionem maxime favet. Pro ampliatione vero cum Ecclesiæ, tum etiam Cœnobii, diversis tamen temporibus, Joannes Antonius Raynaldus, Joseph Dallo, Hieronymus Perabo, & Petrus Franciscus Origonus eleemosynas non paucas sunt elargiti. Ecclesia etiam cum antiqua sancti Victoris, tum recens sanctæ Claræ Monasterii Mortariæ ejusdem Mediolanensis Provinciæ, die VIII. Novembris ab Episcopo Melchiorre Cribello, forte Mediolanensis Archiepiscopi Suffraganeo, consecrata est.

Conv. Racalmuti PP. Convent. *MSS. auth. Prov. Siculæ apud PP. Convent. fol. 837.* Conv. Drepani PP. Capuccin. *Ex Arch. PP. Capuccin. Urbis.* Conv. Sambucæ PP. Capucc. *Ibidem.* Conv. eorumdem Varisii. *Ex Arch. PP. Capuccin. Urbis in Prov. Mediol.* Ecclesia Monast. Mortarii consecrata. *MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 34. fol. 251.*

XLVII. In Neapolitana urbe Cœnobium, quod titulo sanctæ Mariæ de Monte Calvario insignitum fuisse Gonzaga scribit, & quod hodie Montis Calvarii audit, reipsa tamen sanctissimo Crucifixo dicatum, ut ex authenticis litteris mox producendis constat, hoc eodem anno sumsit initium ex eleemosynis pientissimæ heroinæ Hilariæ de Aputeo sive de Puteo, Franciscanis addictissimæ, ut ex authenticis tabulis apud sanctam Mariam de Nova confectis ab Alphonso Fontana Tabellione; ex monumentis Provinciæ Terræ Laboris, quam tunc Stephanus Siculus moderabatur; & etiam ex sequenti Cardinalis Pœnitentiarii Decreto satis, superque liquet.

Conv. Montis Calvarii Neap. *Gonz. p. 2. Prov. Terræ lab. Conv. 4. MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 5. n. 145. fol. 232.* Hilaria de Aputeo. *Gonz. & MSS. cit.* Decretum Raynutii Cardinalis Pœnitent. *Ibidem. Ex Regest. Cism. fol. 203.*

Raynutius miseratione Divina tituli sancti Angeli Presbyter Cardinalis. Dilecto in Christo Ministro Provinciali Terræ Laboris Ordinis sancti Francisci de Observantia salutem in Domino. Altitudo divinæ Providentiæ, a qua bona, & sancta opera omnia procedunt, ea in fidelium suorum animis ingerit, quæ, & novarum Ecclesiarum, præsertim religiosarum personarum plantationem ejus agnitio ad humanæ salutis præsidium valeat ubique propalari, popularis augeatur devotio, & divinus cultus floreat, unde nos personarum Apostolicæ Sedi devotarum, votisque ad id tendere conspicimus, ut votivos sortiantur effectus, cum a nobis petitur Apostolici favoris suffragium solertius impertimur. Sane exhibitæ nobis hodie pro parte vestra petitionis series continebat, quod tu zelo devotionis accensus desideras spiritualia seminaria in Parochiali Ecclesia sancti Joannis Majoris Neapolitan. supra viam, quæ dicitur de Toledo plantare, ac vineam Domini Sabaoth excolere cupis in bonis per dilectam in Christo Hilariam de Puteo Ministro & Fratribus Ordinis Observ. S. Francisci donatis, seu quæ donare intendit, unum Monasterium

rium sub invocatione Sanctissimi Crucifixi *in loco, ubi dicitur* alla Ceusa *sub regula ejusdem S. Francisci, & loco inibi per te eligendo construere, & erigere, si ad id Sedis Apostolicæ suffragetur assensus, supplicare fecisti humiliter super his, per Sedem eandem de opportuno remedio misericorditer provideri. Nos igitur confidentes, quod sicut adhuc dictus* Ordo *magnos probitatis & doctrinæ, ac animarum salubres fructus attulit, ita & tu pro solitis tuis studiis honestis, & laboribus inibi allaturus, tuo pio & laudabili desiderio in hac parte consulere opportune volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, authoritate D. Papæ, cujus Pœnitentiariam curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, tibi ut in dicta Parochia, in loco inibi per te eligendo, & in terris per dictam Hilariam, ut præfertur, donatis, seu donandis, unum Monasterium, seu domum Fratrum Religiosorum dicti Ordinis, sub invocatione* Sanctissimi Crucifixi *cum dormitorio, refectorio, ecclesia, cœmeterio, sacrario, claustro, campanili, campanis, horto, & hortalitiis, officinis, ac quibuscumque aliis necessariis, & consuetis pro usu, & habitatione eorumdem Fratrum, qui secundum normam, ac modum, & formam, & ad instar aliorum Fratrum ejusdem Ordinis sub obedientia, & superioritate, correctione, & authoritate Superioris Ordinis præfati istius Provinciæ vivere, degere, & permanere, ac omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, immunitatibus, præeminentiis, exemptionibus, favoribus, indulgentiis, & concessionibus, quibus alia Monasteria, seu Domus dicti Ordinis, & illorum, seu illarum Religiosi, & personæ ubique existentes, de jure, usu, consuetudine, privilegio, vel alias quomodolibet potiuntur, gaudent, & utuntur, ac potiri, gaudere, & uti possint, & debeant, ad instar aliorum Monasteriorum, seu domorum Ordinis hujusmodi, instan. partium, sine alicujus præjudicio erigere, construere, & ædificare libere, & licite possis & valeas, tenore præsentium licentiam & liberam facultatem concedimus, tibique pariter indulgemus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub sigillo officii Pœnitentiariæ* XI. *Kal. Decembris, Pontificatus Domini nostri Pii Papæ IV. anno primo.*

XLVIII. Inibi olim adolescentum Tyrocinium, nunc autem sacræ Theologiæ studium, quod *Generale* dicunt, institutum est; simulque celebris ad Immaculatæ Conceptionis honorem pro sæcularibus erecta Sodalitas, cui eo tempore, quo Gonzaga suam texit Historiam, ut ipse narrat, *hominum centum millia adscripti erant, quorum septingenti ad minus titulares, puta Marchionatus, Comitatus, Principatus, Baronatus titulo insigniti numerabantur.* *Monum. MSS. auth. Prov. Terræ Lab. ex Arch. Aracœl.*

XLIX. Nostris autem temporibus eo res devenit, ut Carolus Borbonius utriusque Siciliæ Rex, inclytæ Sodalitatis *Prioris* titulo assumto, Majestate sua, suoque exemplo Regiæ Aulæ Proceres & devotissimum populum in Virginis obsequium magis magisque alliciat. Nuper item an. videlicet MDCCXLI. Rmus P. Cajetanus de Laurino totius Ordinis Generalis Minister, illorum Confodalium majori consulens commodo, qui collectionibus eleemosynarum pro sacris Palæstinæ locis dant operam, quique etiam illuc transire sunt destinati, ex Cœnobio SS. Trinitatis PP. Reformatorum ad hoc Montis Calvarii eorum Hospitium transferri pro sui vigilantia, atque solertia decrevit, ut sequitur. *Decretum: Exigente majori rerum commodo & utilitate, quod a Conventu, quem vocant Trinitatis, ad alium, qui Mons Calvariæ dicitur Terræ Sanctæ Hospitium transferatur: nos, vobis Patrum Deffinitorii tam Regularis, quam Strictioris Observantiæ hujus Provinciæ Terræ laboris, super id auditis, singulisque approbantibus, opus adeo necessarium, ut præsentis Decreti constabilire,* Immaculatæ Cōceptionis inclyta ibidem erecta Sodalitas. Et nuper Hospitium pro iis, qui SS. Palæstinæ locorum sunt famulatui addicti. P. Generalis Decretum. *Ex Arch. Cœnob.*

lire, & complere judicavimus; cum enim non modicam ea Sancta loca patiantur angustiam, devotioni nostræ, atque debito illis cultui omni jure convenit, ut quantum fieri potest, dilatentur & extendantur; rebus vero omnibus, quæ Terra, Marique trajiciuntur, aptum paraturi locum, in quo repositæ conserventur. Prima veteris Hospitii Cellam ejusdem Terræ Sanctæ usui, & arbitrio concedendam esse decernimus, præter alteram, quæ in inferiori parte, seu planitie Claustri reperitur. Ne vero hoc nostrum Decretum negligatur, aut ignoretur, in Archivio utriusque Conventus servari volumus & mandamus. Datum Neapoli in nostro Conventu S. Didaci, die XIII. *Mensis Septembris* MDCCXLI.

F. Cajetanus a Laurino Minister Generalis.

Loco ✠ Sigilli

Cajetanus Maria de Neapoli ad tantũ opus præficitur.

Ejus industria pulcherrimũ ædificium exstructũ.

L. Igitur hujusmodi sanctionis vigore egregius vir Cajetanus Maria de Neapoli consodalis, & amicus noster, Terræ Sanctæ præfectura pro universa Neapolitana ditione a præfato P. Generali merito decoratus, e regione Orientis novo Hospitio circa diem Nativitatis Virginis dedit initia, quod in pervigilio Nativitatis Domini numeris omnibus absolvit. Ea est exigui ædificii structura, ut habitantibus religiosum commodum, conspicientibus autem ingens oblectamentum afferat. Oratorium habet Martyrum Reginæ dicatum ad sacrum celebrandum; octo cellulas, sive cubicula habet exstructa ad Advenarum usum, alteramque in communi Fratrum dormitorio, ad quod aperta est via pro eodem præfecto: itemque culinam, triclinium, universa demum, quæ ad vitam religiose, honesteque ducendam requiruntur ita perpolitis aptata, solo, fornicibus, parietibusque, ut in eo Franciscano Viro nihil penitus desiderandum remaneat. In tantæ rei memoriam propterea sequens lapidea inscriptio posita:

Rmo P. Cajetano a Laurino Provinciæ Principatus de Observantia Lectore Jubilato, Catholicæ Majestatis pro Immaculata Conceptione Theologo, Hispaniarum Magnate, totiusque Ordinis S. P. Francisci Ministro Generali. Neapoli in Regali Conventu S. Didaci die XVIII. *Augusti* MDCCXLI. *selecto, & creato in commune Terræ Sanctæ totius Regni A. R. P. Cajetano Maria a Neapoli ejusdem Provinciæ Cronologo, ac Lectore Jubilato. Die Nativitatis B.M.V. in Regali sacello Reginæ Mariæ Amaliæ Walburgæ cum habitu Tertii Ordinis nomine Elisabeth, dato die* XIII. *Septembris, Hospitium Terræ Sanctæ e Conventu sanctissimæ Trinitatis Reformatorum ad Montis Calvariæ de Observantia transferri decernente. Marmoreum hunc lapidem posuit in perennem tanti beneficii memoriam idem A. R. P. Cajetanus Maria a Neapoli. Novumque Hospitium B. M. V. Dolorosæ dicavit; complevitque in Pervigilio Nativitatis Domini* MDCCXLI.

Conv. S. Antonii Neap. *Monum. auth. MSS. PP. Conv. in Prov. Neapol. apud nos existen. fol. 352.*

Conv. Terræ Muratæ. *Ibidem fol. 363.*

LI. Eadem in urbe Neapolitana, extra tamen mœnia, in suburbio, quod *Pons Corvi* vocant, Cœnobium PP. Conventualium sancti Antonii Patavini nomine insignitum exstruitur, pio quodam viro, cui nomen Evangelista Perronus, ædiculam sanctæ Mariæ de Spiritu Sancto, cum Viridario contiguo elargiente, suorumque nomine recipiente Magistro Ferrando Rubeo. Anno autem MDCXVII. Isabella de Lauro F. Francisci *Comite* genitrix, attributis aureis mille, recens Templum curavit exstrui; quod ut perficeretur, religiosus idem filius consanguineorum eleemosynis alios tercentos aureos, debitis eum facultatibus, expendit. Iisdem Patribus in ipsa Neapolitana Provincia, non procul ab oppido Terræ Muratæ Cajetanæ diœcesis, domicilium exstruitur, quod, sæculo integro a fundatione elapso, igne combustum est,

est, & universa monumenta deperdita. Similiter in hac Provincia Cœnobium eorumdem sancti Thomæ Plani Ruvi Muren. diœcesis, quingentis fere passibus ab Oppido distans fundatum est; quod a PP. Reformatis Magister Fabius de Ruvo accepit. Alterius domus accessione auctum est anno circiter MDC. Nunc iidem PP. Conventuales incolunt.

Conv. Plani Ruvi PP. Con. *Ibidem fol. 460.*

LII. Illud ipsum, quod apud Bisinianum sive Beretram in Provincia Calabriæ fuisse ædificatum Cœnobium Wadd. commemorat, de qua re etiam supra Templi parietem in cornu Evangelii prope Aram maximam hæc est insculpta memoria:

Wadd. ad ann. 1380. §. 30. Conv. Bisiniani sive Beretræ. *Monum. MSS. auth. Prov. Reform. Calab. ad nos recens missa.*

D. O. M.

Sacrum hoc Templum, simulque Cœnobium Seraphico Patriarchæ Francisco, anno a partu Virginis MCCCLXXX. *dicata pari munificentia, ac pietate ab Excellentissimis Bisiniani Principibus ædificata fuere atque constructa.*

Illud inquam ipsum Cœnobium traditus fuit inhabitandum PP. Conventualibus, qui ibidem incolatum fecerunt ad annum usque MCCCCXLI. Ex tunc Principis Thomæ rogatu, PP. de Observantia, Conventualibus rejectis, ad eumdem inhabitandum accesserunt; sed hoc anno, die Februarii quinta a Nereo Dominicano Episcopo Civitatis ex Apostolica authoritate, traditus fuit inhabitandus PP. Reformatis, qui Conventum erexerunt in secundum novitiatum. A latere epistolæ majoris Altaris, fossa humo tres inter capsulas inclusa requiescunt ossa venerabilis Servi Dei F. Humilis a Bisiniano, cujus memoria in pariete sculpta hæc est:

Humilis de Bisiniano. *Monum. MSS. cit.*

D. O. M.

Hic jacent ossa Ven. Servi Dei F. Humilis a Bisiniano, quæ a sepultura communi Fratrum de licentia S. R. C. translata fuerunt, & recondita subtus hanc humum cum assistentia Illmi & Rmi Dñi D. Pompilii Berlingerii Episcopi hujus Civitatis, A. R. P. Joannis a Petrafitta Provincialis, Fratrum hujus Conventus, & aliquorum devotorum nostri Ordinis, prout ex Instrumento rogat. Notarii Martii Castagnaro XIII. *Kal. Januarii* MDCCXVIII.

Post cancellos majoris Altaris in medio, quædam adest Catacumba (sic in MSS. authen. hujus Provinciæ legitur) in quam a dextero Ecclesiæ latere descenditur: in eadem exstructum est Altare supra quod exurgit marmorea capsa, in qua inclusa requiescunt integra Corpora SS. Martyrum Primitivi, Æmiliani, Thaidis Viduæ & Martyris, Amati, Gentiani, & cujusdam sancti pueri Innocentis, cujus nomen est in libro vitæ. De quibus extant in Archivo Conventus legitima documenta, & a Sac. Rit. Cong. indultum de iisdem Officium & Missam celebrandi. In prima Ecclesiæ columna a dextero latere in marmoreo lapide parieti affixo, incisum legitur hoc monumentum.

Corpora SS. MM. Primitivi, Æmiliani, Thaidis, Amati, Gentiani, & unius ex Innoc. tumulata. *MSS. cit.*

D. O. M.

Fabritii Consentini Patritii Bisiniani, & Octavii filii, Viri optime meriti, Cosmicæ artis decorati, suis & omnibus optatissimi, cineres & ossa, obiit XI. *Kal. Octobris* D.D.C.XXV. *Capitaneus Pompejus Consentinus F. amantissimus hic humanda curavit.*

A sinistro adsunt quatuor, & alia hinc inde inter parietes distributa monumenta, atque marmoreis lapidibus sculpta: quorum primum.

D.O.M.

D. O. M.

Marius Luzzi Eques Hyerosolymitanus suæ Familiæ, de cujus florente ætate obiens, Octaviusque frater vir optimæ virtutis, ac Patriæ defensor Horatii amantissimi fratris Baronis Turicellæ. Ossa hic jacent. XV. *Kal. Jan.* M.D.C.XXIV.

Secundum in Tumulum.

Illmi D. D. Hyacinthi Sangermani Episcopi Nuscani in amoris pignus Domina Anna Sangermani soror, Epigramma.

En tibi mirificus tumulus præclare Hyacinthe
Sydera collustrant, quem tibi pura tria
O compos virtutis, & Illme Præsul
Te certe rapuit Armiger illa bifroni
Aere morte tactus noluit esse manu
Sed tamen, haud mirum, quia cum Jovis ales haberet
Illum pro Domino sustulit alta petens.

Tertium.

D. O. M.

Dionoræ Caroli Luzzi V. I. D. & Antoniæ Luzzi Patric. Bisinian. filiæ adolescentulæ morum, & animi candore omnium lacrymis decoratæ, cineres & ossa. Dominicus Carosolus Miles Consentinus præscriptæ Uxoris amore raptus, ardore captus, gelido fidi saxo, quod ardor exciderat mortis. Obiit anno M.D.C.LXIII.

Quartum prope Ecclesiæ januam.

Fabio Laymo nobilissimo inter Patricios, eruditissimo inter A. & M. D. D. Hunc dum alio se vocat ad vitam, mors invida advocat ad mortem. Dianora Trentacapilli Uxor amantissima Æque nobilis hoc pietatis monumentum posuit. Obiit dum vivere expediebat, anno ætatis suæ 63. M.D.C.LXIII.

Conv. Capuc. Cassani. *Ex Arch. PP Capucc. Urbis.* Conv. eorumdem Villæ Francæ. *Ibid.*

LIII. In Provincia Consentiæ Asterina Castriora Bisiniani Princeps, pro sua in Ordinem pietate domum PP. Cappuccinorum Cassani, non longe ab urbe, sub titulo SS. Annunciationis exstrui fecit. Isdemque similiter ædificatum Cœnobium Villæ Francæ Vertinæ diœcesis, & Hydruntinæ Provinciæ Spiritui Consolatori sacratum, extra Oppidi mœnia ad jactum lapidis, religiosi Populi expensis. In Provincia item sancti Angeli nobilis hæros Vincentius Ebolensis ab armis, litterisque nunquam satis laudandus, apud Castrum Pineanum in Samnitibus Templum exstruit in Deiparæ honorem, cujus imaginem, quum aliunde bina jumenta ducerent & ad hunc locum pervenissent, ambo illico moriuntur. Miraculo populi obstupescentes, eleemosynis muneribusque ædem ditant, donec tandem an. MDCCVII. Fratribus Reformatæ Provinciæ conceditur, ut suo loco, Deo favente, narrabimus. Concessum est item Observantibus Cœnobium sanctæ Mariæ Vallis Lucerien, Stignanæ diœcesis, ejusdem sancti Angeli Provinciæ, anno MDXV. a quodam Salvatore Discalceato exstructum, & exin derelictum, accedente Pontificio Diplomate, dato hoc anno, non vero sequenti, ut minus vere Gonzaga scribit, caveturque in eo, ne Fratres ibidem commorantes a quoquam molestentur. Locus est solitarius; atque nemorosus, contemplationique accomodus, necnon & piis sæcularibus convicinis commendatissimus, ob frequentia miracula,

Conv. Castri Pineani. *Chronistor. Ang. de Monte Sarculo Prov. Reform. S. Ang. p. 3. cap. 22.* Conv. Vallis Luceriæ. *MSS. auth. Provin. S. Ang. Chronistor. cit.* *Gonz. in Prov. S. Angeli Con. 25.*

cula, quæ ad quandam gloriosissimæ Virginis imaginem in dies ibi contingunt: atque ob inculpatam 12. Fratrum vitam, de quorum numero fuit Ludovicus a Croneto laicus, qui ob ejus famam, summamque simplicitatem, & continuam orationem, Dœmonibus formidabilis fuit. Quum Maximilianus Imperator Austriacus hujus nominis primus, ut in bello supremum numen propitiaret, quandam Religiosam domum in ditione sua olim decrevisset exstruere, Ferdinandus successor in urbe Oeniponte, Germanice *Isprugh* Tyrolensis Provinciæ Cœnobium sanctæ Crucis ædificatum voluit. Imperatoris autem imminente obitu, quidam ex Observantium familia Religiosissimi Itali, duce quodam Episcopo, illuc adducuntur, magno cum pii Principis gaudio, qui Franciscanos *Christianitatis medulla* appellare consueverat. Deinde authoritate Zamorensis Generalis Ministri, Provinciæ sancti Antonii unita domo, Itali Fratres per decennium inibi manserunt, donec Germanorum instante factione, ut Provinciæ Argentinensi superioris Germaniæ uniretur, ab eadem sancti Antonii Provincia locus sejungitur. Denique an. MDLXXX. Ferdinando Austriaco Archiduce expetente, a Provincia Argentina direptus, in Tyrolensi principem locum habet. In eadem Austriaca ditione Cœnobium Zacolsæ, quod ad superiorem Hungariam pertinet, quum anno MDXXX. conflagrasset, atque ruinam subiisset, postea circa hunc annum piorum eleemosynis reparatum est, quinimo iterum exstructum nobiliori, atque ampliori ædificio.

Ludovicus de Croneto. *Gonz. p. 2. in Provin. S. Ang. Con. 25. Artur. 6. Feb.*

Conv. de Oeniponte. *Gonz. p. 2. Prov. Tyrol. Con. 1. MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 5. n. 145. fol. 27.*

Maximiliani I. Imp. in Franciscanos pietas.

Conv. Zacolsæ. *Gonz. p. 2. Prov. Hung. S. Salvat. Con 3.*

LIV. Jacta sunt fundamenta plurium Cœnobiorum etiam apud Hispanos. Ædificata siquidem est domus sancti Francisci de Valle Viridi Provinciæ Cartaginensis, & Conchensis diœcesis (altera ab illa Prov. Angelorum, de qua suo loco Waddingus) prope oppidi mœnia, ex diversis fidelium a Fratribus collectis eleemosynis, inter quos Georgius de Alarcon pro sua in Franciscanos benevolentia, distingui volens, quadringentos aureos coronatos impertitur. Floruisse ibidem religiosissimos viros Franciscum de Turre, sive Torres Sacerdotem, & Didacum pariter de Turre laicum, acta hujus Provinciæ authentica MSS. testantur, ex quibus eruimus Cœnobium hoc anno fundatum esse, contra Gonzagam scribentem, id anno MDLXI. evenisse. Duo quoque in Provincia Castellæ exstructa sunt Cœnobia; primum ad quintam fere leucam a Regia Civitate Toleto, cui *Puebla de Montalban* Hispanice nomen est, cujusque extrema mœnia ab aurifero præter labente Tago abluuntur. Propterea cum Catharina Pachieco Alphonsi Telles Gironii loci Domini uterina soror, amplam domum possideret, eam ex facultate licentiati Busto de Villegas, (pœnes quem tunc temporis Toletani Archiepiscopatus moderatio, Archiepiscopo absente, ex summi Pontificis, & Regis mandato erat) pro exstruenda Minoritis Domo concessit. Joannes Lilius, qui Provinciam moderabatur, acceptat, misso Antonio de Alvarez, qui exstructioni præesset. Sumtibus ergo memoratæ Catharinæ, oppidani Senatus, aliorumque benefactorum, necnon ipsius Antonii sedulitate parvum ab initio domicilium satis amplum, & elegans Cœnobium brevi tempore evasit. Huic magnifica accessit Ecclesia, quæ perpetua indulgentia Altaris, quod vocant privilegiatum, a S M. Gregorio XIII. pro defunctorum fidelium animabus concessa fulget. Alterum Cœnobium de Colmenar de Oreja, & ipsum Toletanæ diœcesis, ut fundaretur, Bernardinus de Cardenas loci Dominus auctor fuit. Cernens enim, incolas Observantium familiæ addictos exoptare, domum, ejusque contiguum situm ab omnibus vinculis & oneribus immunem, ad hoc opus liberalissime contulit, facultatem Licentiato de Villegas concedente, & Lilio Ministro, de quo supra, acceptante, præter solum, liberalia subsidia pientissimus Bernardinus impertiit, quem Ludovica, filia Paternianæ Ducissa pro virili imi-

Conv. Vallis Virid. *MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 19. fol. 472. Wadd. ad ann. 1431. §. 19.*

Georgius de Alarcon Franciscanis addictus. *MSS. cit.*

Fracifcus de Turre.

Didacus de Turre. *MSS. cit. Gonz. part. 4. in Provin. Cartag. Con. 25.*

Conv. Montis Albani. *Gonz. part. 3. in Provinc. Castel. Conv. 24. MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 52. fol. 9.*

Conv. Colmenarii. *Gonz. part. 3. in Prov. Castel. Con. 25.*

imitata est. Magistratus quoque loci pietas in hoc opere maxime eluxit.

Mon. Vallis Ecclesiarum. *Gonz. par. 3. in Prov. Castellæ Mon. 22.*

Mon. Barcinon. Tertii Ord. *Gonz. par. 3. in Prov. Catalon. Mon. 9.*

LV. Quum Moniales sancti Martini oppidi Vallis Ecclesiarum, Castellanæ Provinciæ, Franciscano habitu griseo absque velo nigro uti consuevissent, idem velum de manibus Francisci Zamorensis Ministri Generalis sumunt. Qui etiam Sororum Tertii Instituti recentis Monasterii sanctæ Elisabethæ Barcinonis Cathaloniæ Provinciæ, ut primum illuc appulit, solemnem professionem excipit, plurimisque aliis Virginibus Ordinis habitum confert; denique omnibus indulget, ut sub eadem Sodalitate militent. Cœnobium, narrante Gonzaga, hoc pacto originem sumsit. Quædam honestissima fœmina Joanna Fornesia ex Herbeca, Tarraconensis diœcesis oppido, cum viro, tum quoque liberis orbata esset, feliciusque D. O. M. famulari cuperet; sumtis secum Barcinonis novem aliis bonæ famæ fœminis, Tertiariarum Franciscanarum habitum induit, simulque cum illis privata quadam in domo sanctissime ad tempus vitam egit. Cumque earum fama in dies magis magisque divulgaretur, nobilis, atque devotus quidam Barcinonensis civis, ex singulari quadam tum in Deum, tum quoque in eas pietate, Barcinonensibus in Suburbiis domum eis in usum, atque perpetuam habitationem liberalissime contulit. Præterea R. Jacobus Cassadorius Barcinonensium Episcopus, piissimum hujusmodi opus promoturus, eisdem concessit, ut Ecclesiam præfatæ domui contiguam ædificare possent. Barbastri, sive Balbastri, quæ urbs est in Aragonia sub Cæsaraugustana Metropoli, pia fœmina Joanna Lunella bona sua moriens reliquit Senatui, ea lege, ut Clarissis Urbanistis Sororibus Monasterium erigendum curaret. Ex ipsis ergo bonis, & etiam ex aliis communibus juxta Ecclesiam sanctæ Luciæ Virginis & Martyris ædificatum est.

Mon. Barbastri. *Gonz. par. 3. in Prov. Aragon. Mon. 6.*

Cōv. Cozentain. sive de Cazanta-na. *Rapin. Hist. Recollect. Decad. 18. Gonz. par. 3. in Provinc. Valent. Con. 16.*

Conv. de Lappa. *Gonz. part. 3. in Prov. S. Gabriel. Con. 7.*

LVI. In Valentina Provincia Cœnobium sancti Sebastiani oppidi Cozentainæ sive de *Cazanova* mœniis proximum accepit initium, pia beneficentia Ximenii Porez Ruisii de Corella, ejusque conjugis Mariæ a Mendotia loci Comitis, quod a Recollectis nostris inhabitatur. Minus autem recte Rapineus scribit, idipsum ad Algarbiorum Provinciam pertinere. Iisdem Recollectis Provinciæ sancti Gabrielis Ecclesia Cœnobii sancti Onuphrii de Lappa, de quo Waddingus, ab inclyto viro Gomesio Suaresio de Figueroa Ferianorum Comite, atque loci fundatoris pronepote, omnibus numeris absoluta est. Ultra fines Bæticæ Provinciæ, in extremo nostri Orbis, Occidentem versus, ubi Europa ab Africa sejungitur, binæ surrigunt Insulæ, quarum major Eritia, minor vero Gadis appellatur, distantque e Regione, Eripo inter labente, unius tantum stadii spatio. In Gaditana igitur ex Mercatorum illuc confluentium eleemosynis Minoritis Cœnobium S. P. Francisci titulo insignitum ædificatum est. Hujus loci Templum tria Sacella elegantissime ab Italis, Flandris, & Cantabris Mercatoribus constructa mirifice exornant, in quibus statutis diebus populi, vel reddendorum votorum, vel rei divinæ assistendi gratia, conveniunt. Fundator illius potissime habetur Joannes Navarrus ejusdem Regionis V. Commissarius Generalis, cui, Incolis instantibus, ne tam procul ab urbe Domus exstrueretur, ut Fratres possent populis spiritualia subsidia facillime præstare, respondisse fertur, intra XL. annos Monasterium mœnibus oppidi circumsæptum futurum, quod reipsa habitatoribus, & domibus Incolarum paulatim multiplicatis, contigit: ac vaticinium a religioso Viro Spiritu divino impletum est.

Conv. Gaditan. sive de Cadibus. *MSS. ex Archiv. S. Isid. Arm. 3. n. 20. fol. 188. Gonz. par. 3. in Prov. Betic. Con. 22.*

Jo. Navarrus futura prædicit.

Monast. Arandæ Tertii Ordinis. *MSS. aut. ex Arch. S. Isidori Arm. 3. num. 20. fol. 725.*

LVII. Ex authenticis monumentis Provinciæ Conceptionis discimus, hoc anno Monasterium Tertiariarum Arandæ Durianæ ædificatum fuisse, quibus non autem Gonzagæ scribenti hoc factum anno MCCCCLX. standum esse nemo diffitebitur. His etiam accedit, quod Waddingus ad annum MCCCCLX. de

de eodem Monasterio prorsus silet; ad annum vero MCCCCLXIII. cujusdam Puellarum Clarissarum Collegii hujus oppidi meminit, de quo tamen fatetur, apud nostros Authores nullam inveniri memoriam. (*Wadd. ad ann. 1463. n. 147.*) Potiori ergo jure hujus alterius extantis ad suum tempus meminisset, si apud memoratum Gonzagam non detexisset in temporis nota errorem. Hoc ergo anno Mentia Martinesia Contreras nullos liberos habens, & a lege Viri soluta, Domum hanc ædificare fecit, Tertiique Ordinis suscepto habitu, ibidem primam Ministram egit; aliis ejusdem piæ mentis & voluntatis aggregatis Sociis: quæ subinde religiosis virtutibus præstiterunt. (Mentia Martinesia.) Quum pro Massiliensis urbis tutela, contra validissimum Exercitum a Carolo Borbonio ductum opus fuerit domum sancti Ludovici PP. Conventualium extra urbis mœnia erectam solo æquare, oportuit etiam Fratres alio abire, bonis universis, quæ possidebant relictis. (Conv. Massilia.) At Consulibus urbis, Procuratore Generali Ordinis, & Abbatissa Monasterii Monialium sancti Salvatoris Ordinis sancti Benedicti conniventibus, postquam a Christianissimo Galliarum Rege de eorum reditu mense Martio anni elapsi facultatem impetrassent, Pontificiam, hoc anno postulant & obtinent, aliud alibi parandi domicilium; iisdem Sodalibus propterea parochialis Ecclesia B. Mariæ de Acolis ad easdem Benedictinas Moniales pertinens conceditur, nonnullis præscriptis conditionibus, quas videre licet in pontificiis litteris in Regesto relatis, quarum initium, *Ad decorem* Kal. Junii. (*Regest.*) In eodem Galliarum Regno hoc virorum Cœnobio acquisito, aliud amittitur Mulierum Clarissarum Urbanistarum sanctæ Catharinæ Pruvini, sive Provini, quæ Civitas in Bria Provincia principem habet sedem. (Mon. Pruvini. *Gonz. 3. p. Prov. Franc. Mon. 2.*) Voraci siquidem incendio correptum atque combustum, omni supellectili nudatum extitit. Sorores vero Domicilio spoliatæ aliquandiu Castrum urbis in loco eminentiori situm inhabitare compulsæ; verum tamen non post multos dies, viribus utcumque resumtis, prudens Soror Barbara Columna, tunc Monasterii Abbatissa manum admovit, Deo opem ferente, ut restauratrix fieret sumtibus non modicis, sed multo pluribus laboribus, tantarum præfati Monasterii ruinarum. (Barbara Columna. *Ibidem.*) Quibus (ut licuerat) reparatis, protinus reversæ sunt Sorores, ubi vix septem annos quieverunt, quin viderent reparatum Monasterium, furentibus per Galliarum Regnum hæreticis, penitus in cineres redactum, quod compulit pauperculas pristinum pro refugio petere Castrum. Sed continuo sagacitate, & œconomia Margaritæ de Bellis ex nobili familia de Prunay tunc Abbatissæ, præfatum Monasterium, non tam restauratum, quam renovatum cernitur. (Margarita de Billis. *Ibidem.*) Hujus Ecclesia, & si non dedicata, insignis tamen manet, insigniori fragmento capitis sanctæ Firmidinæ, atque bona parte sanctæ Crucis.

LVIII. At majorem jacturam infert Conventui Vilnensi memorabile illud incendium, quod quum octavæ diei Dominici Corporis solemnia celebrarentur, infauste contigit, quodque ad cineres usque totam domum exarsit. (Conv. Vilnæ.) Verum Sigismundi Augusti Regis pietate ac jussu, quum novæ constructioni darentur initia, grassante sævissima peste, iterum Cœnobium desolatum est, mansitque ita ad unionem usque Provinciarum Lithuaniæ ac Poloniæ, quæ anno MDLXVII. facta est.

LIX. In Indiis Occiduis Cœnobium sanctæ Mariæ de Remediis Valdiviæ, Chilensis Reginnis, & Custodiæ; nunc vero Provinciæ SS. Trinitatis, Civium publico ære, intra urbis mœnia construitur; (Conv. Valdiviæ. *Gonz. par 4. in Prov. SS. Trinit. Conv. 3.*) quod tamen, quum in angustiori loco esset, Fratribusque non arrideret, a terræmotu an. MDLXXV. solo æquatum, ad commodiorem locum transfertur. (*MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 28. fol. 390.*) Incolæ etiam Imperatoriæ Civitatis, & Castri, sive Chiloe ejusdem SS. Trinitatis Provinciæ sub sancti Francisci auspiciis, in eorum quique oppidis sacras Minoritis domos ædi- (Conv. Imperatoriæ. Conv. Chiloe. *Gonz. cit. Conv. 7. & 8.*)

ædificarunt, quarum in altera varias experta vicissitudines, nunc qui præest, suppresso Guardiani titulo, illud dumtaxat præsidentis obtinet.

LX. Alia item Cœnobia his in Regionibus exstructa sunt, quorum tamen nos omnino latent initia. Quum etenim ibidem, rationibus, circumstantiisque sic exigentibus, una vel altera ex religiosis domibus, etiam cæterorum religiosorum Ordinum, fuerit constructa, etiamque in dies ex indulto construatur, Pontificis, Regisque placitis non expectatis, accidit propterea, harum fundationum tempus nobis ignotum esse. Ad annos igitur, quibus ipsarum Provinciarum erectio contigit, eorundem Cœnobiorum meminere statuimus, ne quidquam de iisdem hoc in opere nostro lector desideret. Sed quia his temporibus Provinciæ sancti Thomæ, ac sancti Evangelii jam constitutæ extitere, de earumdem Domibus, ad annos elapsos vel dumtaxat indicatas, vel de quibus altum habetur silentium, hic ex Gonzaga, a quo fere ad verbum horum Cœnobiorum mutuati sumus historias, eas libet subnectere. *Gonz. par. 4. in Provinc. S. Thomæ Ind.*

CŒNOBIA PROVINCIÆ S. THOMÆ INDIARUM,

Quorum fundationis præfixus annus latet.

Conv. Bacaimi. LXI. Conventus apud Bacaimum Civitatem a Fratribus tum ex regiis eleemosynis, tum quoque ex aliis proprio labore acquisitis ædificatus est. *Conv. Damaonis.* Conventus apud Damaonem Spiritui Consolatori sacer; & Conventus sanctæ *Conv. Chaul.* Barbaræ de Chaul non procul ab urbe, qui ea in obsidione, quam Lusitani Milites sub Gentili ejus Patriæ Rege strenue viriliterque, non absque maxima laude, sustinuerunt, ad terram dejectus est. Sed ea soluta, atque pace inter Lusitanos, Gentilesque constituta: alter elegantiori forma, sub eodem titulo, ex eleemosynis undequaque collectis, ab iisdem Fratribus construi cœpit. Nec facile est percensere quot incommoda, quotque difficultates præfata in obsidione tum Portugallenses Milites, tum quoque Franciscani Fratres per continuos octo menses pertulerint. Illi quidem in abigendis hostibus propulsandisque; isti vero in corroborandis Christianorum animis, eorumque vulneribus curandis, atque Sacramentis sibi opportune ministrandis, donec tandem xv. hostium millibus ferro, igne, atque plumbeis glandibus e medio sublatis, atque totidem pestifera morte consumtis, Gentilis Rex a Christiano Portugallense milite pacem petere coactus est. Agebat eo temporis hujus loci Guardianum Joannes a Soria, de quo supra ad proprium annum egimus. *Joannes de Soria. Ad ann. 1559. n. 1.*

LXII. Ad quadragesimum lapidem a Vaccarum insula, & ad nonagesimum a Civitate Columbo in insula Zeilamica non longe a mari, oppidum, *Conv. Manarium.* quod *Manar* Indica lingua nuncupatur, ædificatum est. In eo igitur Lusitani post exstructam munitionem, militiamque firmatam, Monasteriolum sive potius Oratorium Genitrici Dei Mariæ sacrum, a fundamentis ad verticem usque erigendum, atque octo Franciscanis Fratribus construendum curarunt. Præfati Fratres ex fidelium Piscatorum, qui ab idololatria ad Christi fidem conversi sunt, eleemosynis pro majori parte nutriuntur. Allata fuit ex urbe Roma ad hujus Monasterii Ecclesiam sculptilis quædam ejusdem Virginis imago, quæ miraculis corruscat. Nam ingressa semel Gentilis Mulier, sed sterilis, cum, accensa prius de Christiano more cerea candela, se ex voto obligasset allaturam singulis Sabbatis oleum, atque candelam ad lumen consovendum, si prolem ex viro conciperet, voti compos facta est: quum non ita post multum temporis ex sterile fœcunda evaserit, atque filium pepererit. Et alia mulier christiana exstinctam prolem cum præfatæ imagini devote obtulisset, eam vivam omnino atque incolumem recepit, domumque retulit. Plura & alia

mira Deiparæ meritis ad prædictam imaginem contigerunt, indiesque contingunt, quæ brevitatis ergo omittenda censuimus.

LXIII. Ad nonagesimum milliare a civitate Cochimio, in præfata ipsa Zeilamica Insula, ac non longe a mari, atque etiam prope quandam pyramidem a beato Apostolo Thoma (si receptissimæ illius gentis traditioni fides adhibenda sit) erectam, quæ & antiquioribus Indiæ Christianis ea propter in maxima veneratione extitit, Minoritica hæc domus ab octo Fratribus frequentius inhabitata, ex diversis eleemosynis constructa cernitur, cui quædam Christianorum neophitorum habitatio ad longum maris per sex milliaria exporrecta adjacet. Ejus cura Fratribus incumbit. Constiterat olim non longe a Civitate Tamna prægrandis quædam piscina, duodecim delubris (hæc *Pagodes* Indica lingua nuncupantur) circumdata, in qua olim Gentiles superstitioso more Idolis sacrificaturi ablui assueverant. His igitur delubris non absque præsentissimo periculo, atque maximo labore demolitis, nostri Sodales locum occupant, & ex eleemosynis propria industria acquisitis exædificari curant. Interim illud accidit, quod cum summum altare pro primo sacro in ipso beati Antonii natalis die faciendo quam elegantissime, atque pretiosissime exornassent, latrunculus quidam nimia cupiditate ductus quæque pretiosiora surripuit. Cumque portam, qua egredi posset, nullo pacto per totam noctem invenire potuisset, culpam summo mane agnoscens, Fratribus ablata restituit, atque gloriam Deo, beatoque Antonio dedit. Hac in Civitate Tamna olim gloriose pro Christi fide certarunt, atque illustri martyrio coronati fuerunt Thomas a Tolentino, ac Jacobus Patavinus Sacerdotes, & Demetrius, atque Petrus Senensis laici, quorum Waddingus, licet non semel, neque stricto calamo pluribus in locis memineat, & præcipue ad annum, quo gloriose subiere martyrium, de sequenti tamen prodigio quum sileat, nostra hic interest, inspecta opportunitate, illud ex authenticis monumentis narrare. Dum etenim circa annum MCCXXV. Maurus quidam superstitioso more illo in amni, qui apud locum martyrii præterlabitur, pedes ablueret, Minoritam Crucem manu tenentem, atque pluribus cum hominibus viriliter sub aquis confligentes ex insperato conspexit. Ea igitur visione territus, quosdam alios Mauros non longe inde distantes, ut factum cernerent, ad se vocavit. Illi vero nihil aliud ab aquis in sanguinem conversis intuiti sunt: indeque miserum illum hominem fere exanimem educentes, eum ad manus domum retulerunt. Qui tandem narratis ex ordine omnibus a se visis, animam Cacodæmonibus miserrime tradidit.

Conv. Zeilamii. Gonz. par. 4. in Prov. S. Th. Con. 9.

Conv. Tamnæ. Gonz. par. 4. in Prov. S. Thomæ Conv. 10.

Thomas de Tolentino, Jacobus Patavinus, Demetrius, & Petrus de Senis M.M. Wadd. ad ann. 1275. n. 11. & alii. Martyrum quodda narratur prodigium. MSS. auth. ex Arch. S. Isid.

LXIV. Duo item apud Goanam urbem constructa olim fuere pro Franciscanis Cœnobia, unum in honorem S. Patris Francisci intra mœnia ab illis priscis Patribus, qui primi ex Portugallia ad Indos trajecerunt, tum ex inimicorum spoliis, tum etiam ex piis Lusitanorum eleemosynis: Nec facile quis referre posset, quantum utilitatis, quantumque emolumenti istius patriæ accolis qui inibi morantur Fratres attulerint, quotque Gentiles, atque etiam Mauros suis prædicationibus atque admirabili exemplo ad Christi Salvatoris nostri Fidem converterint. Hoc Goanum Cœnobium Lupus Vasæus a S. Pelagio Lusitanus, qui olim Cocini præfecturam gerebat, novo tegulo operuisse Maffejus scribit. Alterum sub sanctissimæ Matris Dei auspiciis, in quo Sodales ex Recollectorum familia commorantur, ex communibus, etiamque particularibus facultatibus non longius a muris Goensibus ejus Senatus construendum curavit, & ad victum atque amictum necessaria abundanter satis (pro religioso tamen more) ingenti liberalitate atque maximo affectu ministrat.

Conv. Goæ sancti Francisci.

Maff. in historia Ind. lib. 9.

Conv. alter Goæ Matris Dei.

LXV. Præ-

Collegium trium Regium Bardiś.

LXV. Prǽter isthæc duo Cœnobia, quum Alphonsus a Norunnia Indiarum Prorex collegium sub titulo trium Regum ad Gentilium orphanos baptizandos, atque in Fide instruendos ad tertium lapidem a Goa præfata civitate, in umbrosa quadam atque amœna valle ex propriis facultatibus ædificare cœpisset, atque tam laudabile opus non numeris omnibus absolutum relinquere coactus esset, hujus Provinciæ Fratres ipsum ex eleemosynis undequaque acquisitis absolvendum perficiendumque curarunt. Præceperat Portugalliæ Rex Joannes, ne Gentilibus in sua ditione commorantibus, Idolis quoquo modo sacrificare permitteretur: præterea ut quotquot parvuli utroque Gentili parente orbati, qui nondum decimum quartum annum attigissent, invenirentur, hi omnes ad collegia adacti sacro baptismate purificarentur, christianisque ritibus, cæremoniis atque documentis imbuerentur: qua etiam de causa omnes redditus Gentilium delubris debitos præfatis collegiis mancipatos voluit. Minoritæ igitur, ut religiosissimi Regis voto satisfacerent, Idola comminuere, eorumque templa diruere cœperunt. Quod Gentiles ægerrime ferentes ex eis alios lapidarunt, alios vulnerarunt, & alios maximis opprobriis atque dicteriis lacesserunt. Cumque minus proficerent, imo potius his injuriis ipsos Fratres ad inchoatum opus perficiendum magis magisque allicerent, apposuere, ut veneno in potionibus atque cibariis oblato, eos e medio tollerent. At Sodales minime territi, tamdiu cœptis institerunt, quousque superata Gentilium pertinacia, omnibus Idolorum ædiculis ad terram dejectis, plurimisque Ecclesiis eorum loco constructis, de ipsis gloriosum triumphum atque victoriam reportarunt. Aliæ insuper sex Ecclesiæ Parochiales erectæ in vico Goensis diœcesis, qui de Bardibus nuncupatur, sub Franciscanorum custodia, in quibus septem ad minus Christianorum millia diebus festivis sacris interfuturi conveniebant. Hisque quamplurimi alii Gentiles solerti Fratrum opera atque ferventi prædicatione ad Christi fidem conversi in dies jungebantur.

Aliæ sex Ecclesiæ Parochiales erectæ.

LXVI. Bacaimica civitate, ejusque territorio a Lusitano milite viriliter expugnatis, adfuere statim quinque Franciscani, qui juxta Portugalliæ Regis mandatum, Gentilibus illis subactis, Christi fidem prædicarent, Idolorum Templa demolirentur, atque Ecclesias erigerent. Qua tamen in re ingentes molestias, etiamque verbera, ad sanguinis usque effusionem, a Barbaris perpessi sunt. Quæ tamen omnia maxima virtute ingentique constantia superantes, non prius a proposito destiterunt, quam profligatis omnibus superstitiosis tum Gentilium, tum quoque Maurorum purificationibus, lotionibus, atque cæremoniis; & conventum in præfata civitate Bacaimica, atque alias quamplurimas Ecclesias tum ex regio ærario, tum quoque ex delubrorum redditibus atque bonis construxerint. Erecto itaque Bacaimico Monasterio, egregius Minorita Antonius Portuensis, qui scientia atque verbo pollebat, quique in convertendis Bacaimicis maxime insudavit, Salsetanam insulam ad nonum milliare a Bacaimo distantem petiit, inventumque Bracmanem sive Gentilem sacrificulum, qui delubrum quoddam ædificandæ Ecclesiæ accomodatum inhabitabat, optimeque apud Infideles audiebat, sua doctrina, exhortatione atque exemplo ad Christi fidem convertit, atque per Baptismum regeneravit. Insuper & ejus ædiculam, exstirpatis Idolis, cæterisque abominationibus e medio sublatis, Ecclesiam in honorem Dominæ nostræ de Pietate consecravit, ibique quatuor erectis sacellis, collegium, in quo frequentius centum orphani utroque Gentili parente orbati in christiana doctrina instruuntur, ex regiis facultatibus annexuit. Nec facile erit referre quantum utilitatis, quantumque emolumenti miserrimæ illi patriæ ex hujusmodi collegio obvenerit. Cum ejus

Conv. Bacaimi. Antonius Portuensis.

Collegium Salsetanum.

ejus causa Oppidum quoddam e regione constructum sit, in eoque duo neophytorum Christianorum millia, quorum conversio Fratribus tribuenda venit, sub maxima disciplina atque Christiana pietate manerent; & quamplurimi alii tum Gentiles tum quoque Mauri ad tertium inde lapidem tentoria fixerint, ac tandem a Fratribus baptizati, pulcherrimum atque amœnissimum Oppidum, simul atque Ecclesiam ædificarint, ad quam, statis temporibus, devotionis ergo, tamquam ad eorum matricem atque principem conversi Populi confluunt. Duæ tamen ex iisdem Ecclesiis Patribus Jesuitis, Francisco Gonzaga Ordinem gubernante, a nostris ex Regis mandato concessæ sunt, (quibus etiam exinde fere universa Collegia concessa, eas forte ob rationes & causas, quas ad aliud propositum eloquentissimus Maffejus sequenti narratione in medium affert: *E Franciscana Familia Fratres, cum domicilium in India pridem constitutum haberent, essentque amplificandæ Religionis Christianæ percupidi, tamen quotidiana psalmodia, funeribusque & cæteris diurnis pariter ac nocturnis cæremoniis impediti, satis otii non soli nequaquam suppeditare poterant peregrinationi, catechismo aliisque muneribus, quæ ad conversionem gentium & curationem & cultum haud dubie requiruntur*) Ab hac Salsetana Insula ad sextum lapidem altera Insula emergit, cui nomen *Charangia* est, in qua & consimile collegium Fratres nostri ex regiis facultatibus ædificarunt, atque ad mille & quingentos Gentiles sacro Baptismate ibidem abluerunt. Horum filii, si eos utroque parente orbari contigisset, ad quadraginta numero præfato in collegio in omni pietate, christiana disciplina atque morum gravitate, tum ex regio ærario, tum quoque ex redditibus, quibus olim Idolorum templa, atque eorum sacrificuli potiebantur, sub duobus Didascalis Fratribus apprime educabantur. Ex his parvulis cum primum ad adultam ætatem pervenissent, eorum indole desiderioque attenti, alii ad sacros Ordines, alii ad alia erant, omni adhibita sedulitate, destinati.

Patribus Jesuitis a Sodalibus nostris duo Templa concessa.

Maff. hist. Ind. lib. 12. in init.

Colleginm Charangiæ.

LXVII. Seminarii hujusce fundatorem putamus ipsum Vincentium (*de Lacu* Continuator appellat) Cathechistam egregium, quem in socium sibi assumsit non semel memoratus a Waddingo, a Continuatore & a nobis Joannes Alburquerquius, anno MDXXXVII. creatus Goanus Antistes (cujus propterea historiam non erat cur P. idem Continuator, ordine chronologico inverso, repeteret, iisdem a Maffejo mutuatis verbis, & tacito Auctoris nomine, ut assolet, dum luculentam refert rerum Indicarum cum Franciscanis ut plurimum minime cohærentem notitiam.) Hic ergo vir eximius, Vincentius nimirum, anno MDXLVI. Collegium huic non absimile Cranganore fundavit, ut apud eumdem Continuatorem Lector videre poterit. Idem judicium esto de Collegiis Zeilamico, & Aquazaimico. In Insula namque Zeilamica tum ex regiis proventibus, tum ex eleemosynis Fratrum solertia acquisitis domus exstructa, quæ ab iisdem tribus vel quatuor plerunque inhabitatur Sodalibus. Hi septuaginta juvenculis ex utriusque parentis morte orphanis relictis, aliisque Christianorum filiis in cantu, in christiana doctrina, atque in grammaticali arte instruendis die noctuque vacabant; ut tandem sic edocti atque ad maturam ætatem perventi, sacris ordinibus initiari, atque Parochialibus Ecclesiis, Neophito illi populo in spiritualibus consulturi, præfici potuissent. Item ad nonum lapidem a Baccaimica civitate in quodam Maurorum atque Gentilium Oppido, cui Indica lingua *Aquazaim* nomen est, Portugalliæ Regis liberalitate atque sumtibus Collegium alterum ædificatum est, in quo quadraginta Orphani sub uno vel altero Franciscano supra recensitis regulis orphani adolescentes instruebantur. Contigit autem, quod cum Fratres, atque reliquus Christianus Populus, & hoc Collegium, atque ipsum Oppidum Zamaluci Regis Gentilis iram declinaturi deseruissent, atque ad tutiora loca divertissent,

Vide sup. ad annum 1556. n. IV. Wadd. ad ann. 1517. n. XXIII. Tom. XVIII. ad ann. 1546. num. CIX. Ibid. n. CXXXV. & alibi.

Collegium Zeilamicum.

Collegium Aquazaimicum.

ſent, Mauri ejus milites Neophitos quatuor Chriſtianos comprehenſos, plurimis propoſitis præmiis atque minis ad Chriſti fidem negandam, atque impiam Mahumetanam legem aſſumendam pro viribus cohortati ſunt. At illi conſtantiſſime omnia aſpernantes, glorioſam potius mortem quam ignominioſam vitam elegerunt. Quapropter ad penetraliora Eccleſiæ, quæ tunc ſtraminea erat, adacti, a vorante flamma, Maurorum opera, ita ſtudio excitata, ſimul cum univerſo ædificio abſumti atque glorioſo Martyrio coronati fuere. Frequentatur mirum in modum locus hic a bis mille Chriſtianis nuper ab Idololatria ad Chriſti fidem converſis, atque præfati Oppidi Aquazaim accolis. Et hæc quidem de hujus Provinciæ Conventibus atque Collegiis. Alias habet præterea hæc ipſa Provincia domos, diverſis in locis maritimis conſtitutas, in quibus ſingulis ſinguli commorantur Fratres, qui Gentiles ſive Mauros ſi qua ſunt nuper ad fidem converſos ſuis prædicationibus atque adhortationibus in fide confirmant, alioſque ad catholicam Eccleſiam venientes baptizant, Chriſtianorum catalogo aſcribunt, atque vicinioribus populis Sacramenta miniſtrant.

Aliæ Domus Provinciæ S. Thomæ.

CŒNOBIA PROVINCIÆ SANCTI EVANGELII.

Wadd. ad ann. 1529. n. 42. Gonz. in Provin. S. Evangel. Conven. 2. Wadd. cit. n. 33. ad ann. 1525. n. 35. & alibi.

LXVIII. Apud etiam occiduos Indos, multiplicatis Sodalibus, neceſſum item fuit, ait Waddingus, multiplicari Cœnobia, quapropter, ea præter ad Provinciam ſancti Evangelii pertinentia tam virorum quam mulierum de quibus ſtatis temporibus idem Waddingus ex Gonzaga, vel ædificata fuiſſe ſcribit, vel aliter de iiſdem plenam mentionem facit, noſtra intereſt, ex ſuperius recenſitis cauſis, etiam ſequentium, quorum fundationis præfixum tempus Scriptores rerum noſtrarum latet, hiſtorias ex memorato Gonzaga fere ad verbum referre: Mille igitur paſſibus (ſic idem Gonzaga ſcribit) a Mexicano Cœnobio, aliud ſub *ſancti Jacobi* nomine, in pergrandi Indorum Oppido, Tlatilulco nuncupato, reperitur. Huic Conventui contigue ædificatum eſt ſanctæ Crucis Collegium, in quo Indorum liberi legere, ſcribere & grammaticam edocentur: cujus cura Religioſo cuidam demandata eſt. Rex vero eſt Patronus. Adſunt Collegio redditus ad ſolvendum Magiſtris, cæteriſque Miniſtris: non tamen quicquam propter hujuſmodi adminiſtrationem & labores Religioſi unquam accepere. Tribus paſſuum millibus a Mexicana urbe, Occidentem verſus, aliud Minorum Cœnobium eſt ſancti Gabrielis *Tlacubæ* nomine, ubi Religioſi, & eorum duo Concionatores ſunt, qui fideliter Indis verbum Dei proponunt, & Sacramenta devote miniſtrant. Duabus a Mexicano leucis inter Aquilonem & Occidentem in Indorum oppido nomine *Tlalnepantla* Monaſterium eſt nomine *Corporis Chriſti*, in quo Religioſi & eorum duo Concionatores cum maximo Indorum profectu commorantur. Tribus a Mexico leucis, Aquilonem verſus, in Indorum oppido, cui nomen *Ecatepec*, Conventus alius eſt, nomine *ſancti Chriſtophori*, in quo Religioſi ſunt, quorum alter eſt officio Concionator, qui accolis verbum Dei proponit. Xuchimilcum Civitas quædam Indorum eſt inter Orientem & Meridiem, leucis quatuor a Mexico diſtans, in qua Conventus alter a Fratribus, quorum major pars Grammaticæ dat operam, inhabitatus, nomine *ſancti Bernardini* ædificatus eſt. In hoc Conventu os quoddam e brachio ſancti Sebaſtiani reperitur, Romæ a quodam Mexicano nomine *Hieronymo Vido* allatum. In oppido Milpa, Xuchimilco quo ad temporalia ſubjecto, Conventus Minorum eſt *Aſſumptionis beatæ Virginis* nomine, in quo Sacerdotes Sodales & eorum duo Concionatores commorantur. Ejus accolis verbum ſalutis cum ingenti fructu e ſuggeſtu proponunt. Diſtat Milpa oppidum a Xuchimilco Meridiem verſus ſex paſſuum millibus. Oppidum eſt Xuchimilco quoque in temporalibus ſubjectum,

Conv. Tlatilulci.
Collegium ſanctæ Crucis inibi fundatum.
Conv. Tlacubæ.
Conv. de Tlalnepantla.
Conv. de Ecatepec.
Conv. Xuchimilci.
Conv. Milpæ.

jectum, inter Meridiem & Orientem nomine *Tecomicium*, in quo alter Conventus a duobus tantum religiosissimis Fratribus cultus & inhabitatus sub invocatione B. P. Antonii de Padua constructus est. Hi Patres Indis Sacramenta Ecclesiæ administrant. Chalcoatengum Indorum Oppidum est viginti a Mexico milliariis orientem versus, eoque terra atque aqua pergi potest. Minoritico huic Conventui *sancti Jacobi* nomen est, duoque tantum Franciscani Sacerdotes incolæ sunt. Conventus Tlalmanalci, quum citatus Waddingus meminerit, hic ejusdem non repetenda narratio, a quo tamen oppido, Aquilonem versus, aliud Chiajuhtla sesquimilliariis distat, ubi nostrum Cœnobium sub *sancti Andreæ Apostoli* invocatione erectum est. Eadem prorsus intercapedo inter Vexutlam Indorum oppidum, sed a meridiei parte, & Tetzcucum intercedit, quæ & inter idem Tetzcucum, & Chiauhtlan, qua etiam de causa Minoriticus Conventus in sancti Ludovici Tolosani Episcopi memoriam ibidem constructus, a quatuor tantum Fratribus incolitur. Ad tertium lapidem a præfato oppido Tetzcuco eundo versus meridiem, Coathlicanis Indorum Oppidum occurrit, & Oppidanorum numero, & Minoritico Conventu, sancto Archangelo Michaeli sacro, & a quatuor Fratribus culto, insigne. In oppido Calpulalpa, quod a solis Indis inhabitatum, ad vigesimum primum lapidem a Tetzcuco Civitate orientem versus distat, Conventus ex Oppidanorum facultatibus in sanctorum Simonis & Judæ Apostolorum honorem erectus, & a duobus Patribus Franciscanis officio Prædicatoribus cultus inhabitatusque cernitur. Teutiocanis Indorum oppidum est, distatque Mexico celebri Civitate XVIII. millibus PP.; insuper & Minoritico Conventu in Dominici Præcursoris honorem, Oppidanorum sumtibus erecto, & a quatuor Fratribus inhabitato honestatur: qui verbum salutis eis fideliter proponunt. Mexico egressis, procedentibusque ab oriente, aquilonem versus, ad vigesimumquartum lapidem a præfata Civitate Mexico Indorum Oppidum, Otumba nomine, atque Minoritico Conventu, Conceptioni Dei Genitricis Mariæ dicato, insuper & a quatuor Fratribus, qui eis Ecclesiæ Sacramenta administrant, culto, insigne occurrit. Ad novem milliaria a proxime præcedenti Oppido Otumba, a Mexico vero ad viginti tria, Tepepulcum Indorum Oppidum est, quod Franciscanum Monasterium Seraphico Patri Francisco dicatum, & a quatuor Fratribus frequentius cultum, supra modum commendatissimum reddit. Fuit hujusmodi Monasterium Oppidanorum sumtibus ædificatum. Apenienses, ne in his quæ ad propriam salutem assequendam conducere videbantur vel in minimo a Tepepulcanis, a quibus sex tantum milliaribus distant, superarentur, ut primum catholicæ Fidei nomen dederunt, Monasterium Assumtioni beatæ Virginis sacrum, Apæ, quod commune illis oppidum erat, ex publicis facultatibus construendum curarunt. Commorantur frequentius hoc in loco quatuor Fratres.

Marginal notes: Conv. Tecomicii. — Conv. Calcoatengi. — Conv. Tlalmanalci. — Wadd. ad ann. 1529. n. XLII. — Conv. de Chiajuhtla. — Conv. Vexutlæ. — Conv. Coathlicanis. — Conv. Calpulalpæ. — Conv. Teutiocanis. — Conv. Otumbæ. — Conv. Tepepulci. — Conv. Apæ.

LXIX. Quod Tulantzingo, non vulgare Oppidum, atque L. passuum millibus Mexico distans, ab Hispanis atque Indis mixtim inhabitatur. Conventus communibus utriusque nationis sumtibus, in Divi Joannis Baptistæ honorem, intra ejus ambitum olim erectus, a quinque Fratribus incolitur. Mortem obiit hoc in Conventu religiosissimus Pater Ferdinandus Bassarius, natione Gallus, ac Provinciæ Aquitaniæ alumnus, qui ex Hispania cum Patre Antonio de Ciudad Rodrigo anno a Christi Nativitate MDXXX. ad has partes trajiciens, cum singulari quadam doctrina præstantique ingenio præditus esset, infra brevissimi temporis spatium indicum idioma, in quo & varios sermones, epistolas & Evangelia in Ecclesia per totum annum legi solita felicissime transtulit, apprime didicit. Fuit præterea insignis hic vir sui status observan-

Marginal notes: Conv. Tulantzingi. — Ferdinandus Bassarius. — Gonz. cit. — Barett. lib. 5. cap. 23. — Rapin. de orig. Recollect. Decad. 7. p. 3.

tissimus, ac in Evangelicæ prædicationis officio assiduus: insuper & Indos oppidi Quauthilanis accolas, apud quos Guardianatus munere functus extitit, primus omnium concinere docuit. Indorum etiam de novo ad Fidem conversorum, ne interim in Idololatriam relaberentur, tantam gessit curam, tamque severe eorum excessus corripuit correxitque, ut apud aliquos severitatis notam incurrerit, cum alioquin mitissimus benignissimusque esset. Ex vita nihilominus emigrans, ab omnibus ob singulares ejus dotes inculpatamque vitam Deo carus vereque pius habitus est. Tultitlanis Oppidum, XII. millibus PP. intra aquilonem & occidentem Mexico distans, a solis Indis inhabitatur, Monasterio Divo Martyri Laurentio sacrato, & a tribus Fratribus Minoritis culto religiose satis exornatur. Ut primum Quauhtitlanici, expugnato per strenuum heroem ac militiæ ducem Ferdinandum Cortesium Mexico, pacem ac otium assequuti sunt, quicquid Idolorum apud eos erat confringentes, Monasterium beati Patris Bonaventuræ sacrum, intra Quauhtitlanis communis Oppidi mœnia communibus sumtibus ædificandum curarunt. Distat autem Quauhtitlanis Mexico XII. millibus PP.: sed Tultitlano (de quo statim superius) M. tantum: simulque & ab Indis & ab Hispanis inhabitatur. Commorantur frequentius hoc in Conventu quatuor Fratres Franciscani. Tepecxicium oppidum, quod & nomine sancti Francisci de Fluvio appellatur, ad solos Indos spectat, distatque Mexico XXX. milliariis vel circiter; insuper & Franciscano Monasterio, Seraphico Patri Francisco dicato, quod a quatuor Fratribus, qui in rebus spiritum concernentibus eis adsunt, incolitur, mirum in modum honestatur. Statim ut Tullani, nostris Fratribus id maxime procurantibus, catholicam Fidem amplexati sunt, omnia Idola apud se olim erecta confringenda, eorum delubra igni tradenda, atque Conventum in sancti Josephi honorem, & a quatuor Religiosis plerumque inhabitatum, ex publicis facultatibus ædificandum curarunt. Est autem Tulla non vulgare tum Hispanorum, tum quoque Indorum Oppidum, distatque Mexico XXXVI. millibus PP. In Templo hujus Cœnobii tumulatus est Christophorus Zamorensis, cujus tanta fuit humilitas, ut Minoriticum suscepturus habitum in Angelorum Provincia, ab hujus Ministro interrogatus quisnam esset, & unde originem duceret? parentum suorum nobilitatem absconderit; qua etiam de causa repulsam ab eo passus est. Nec tamen ea propter eam detegere voluit: sed vir ipse nobilis, ac Leonoræ Gallorum Reginæ, Caroli V. Germanorum Imperatoris, ac Hispaniæ Regis uterinæ sororis olim Pincerna, insuper & divitiis potens, rustico sub palliolo latens, ac pauperrimi misellique hominis formam præseferens, sancti Gabrielis Provinciam petiit, ubi tandem votum assequutus, Christophorus a Zamora, cum alias Christophorus Romero appellaretur, nuncupari voluit. Cumque in paupertate, oratione, abstinentia ac cæteris demum virtutibus mirum in modum profecisset, infidelium Indorum salutem maxime sitiens, ad has partes, in quibus quicquam sibi vitæ residuum fuit, id totum in excolenda Domini vinea consumsit, ac maximam tandem sanctitatis opinionem, ob morum candorem perfectissimamque paupertatem assequutus, hoc ipso in loco in Domino obdormivit, ad quem Superioris facultate trajecit. Cum eodem jacet Petrus de Castello, cujus acta ad annum MDLXVII., Deo favente, narrabimus.

Conv. Fultitlanis. *Conv. Quauhtitlanis.* *Conv. Tepecxicii.* *Conv. Tullæ.* *Christophorus Zamorensis. Barez. lib. 5. cap. 5.* *Petrus de Castello.*

LXX. Quamvis Tepetitlanis oppidum sex millibus PP. Tulla distans, atque a solis Indis inhabitatum, nec magnitudine præstet, nec divitiis abundet; nihilominus tamen hunc apud se Conventum, sub Apostoli Bartholomæi auspiciis, atque a tribus Religiosis inhabitatum, ex communi ære a fundamentis ad verticem usque ædificatum voluit. Quæ præcedunt oppida Mexi-

Conv. Tepetitlanis.

xicana utuntur lingua, quæ vero sequuntur pro majori parte Otomica, quæ sane difficillima est. Intra Otomica vero oppida principem obtinet locum Xilotepecum xl. mille pp. intercapedine a Mexico sejunctum, a solis Indis inhabitatum: cujus accolæ Monasterium a quatuor Fratribus habitandum in Apostoli Petri honorem communibus ex facultatibus ædificari curarunt. Reddituri Veichiapani Fratribus nostris ob Catholicam fidem, plurimaque alia beneficia ab eis recepta debitas gratiarum actiones, illis Conventum in Matthei Apostoli, atque Evangelistæ honorem, communibus sumtibus construxerunt. Distat Veichiapa Indorum oppidum Mexico lx. millibus pp. subestque in temporalibus Xilotepeciano Senatui, quatuorque Religiosos hujus loci accolas omni prosequitur beneficio, omnique humanitate, qui spiritualibus temporalia rependunt. Paret quoque, prout & proxime præcedens, Alvexujucanis Indorum oppidum lx. etiam millibus pp. Mexico distans, Xilotepeciano Senatui in temporalibus; Minoriticumque Conventum in sancti Martini Turonensium Episcopi honorem apud se ædificatum, & a tribus Fratribus Franciscanis habitatum habet. Sechu oppidum c. millibus pp. Mexico distans ad Indos Chichimecas, (de quibus aliquando inferius Deo favente) attinet, Minoriticoque hoc Conventu sub sancti Joannis Baptistæ nomine, & a tribus Fratribus culto honestatur. Quia vero hujusmodi Chichimicæ elato, atque ad rebelliones parato animo præditi sunt, nec semper eadem in sententia persistunt, non contemnendum imminet Fratribus hunc locum inhabitantibus periculum.

Conv. Xilotepecii. Conv. Veichiapæ. Conv. Alvexujucanis. Conv. Sechu.

LXXI. Cinacantepecium Otomiensium oppidum, atque ad tertium lapidem Tulvia distans, cum in Fratres nostros summa ferretur benevolentia, illis Monasterium Archangeli Michaelis a tribus Religiosis inhabitatum, ex publicis facultatibus intra sui ambitum a fundamentis ad verticem usque ædificari voluit. Metepecium Matlatzingensium oppidum est, & in moribus, & in lingua, atque etiam in cultu a proxime præcedenti differt. Distat siquidem Mexico xxiv. milliariis tantum, utiturque Matlatzingico idiomate ab Otomiensi omnino diverso, atque peculiares vestes in amictu admittit. Convenit tamen secum & in religione & in pietate. Nam ad primum Fratrum nostrorum adventum, atque primam eorum prædicationem, orthodoxam fidem amplexatum est, atque Conventum sancti Joannis Baptistæ apud se ædificari curavit. Commorantur frequentius hoc in loco iii. religiosissimi Franciscani Fratres. Collimajenses, ne Metepecianis ingratiores erga Fratres nostros, a quibus Catholicam Fidem, rectumque vivendi modum acceperant, haberentur, illis Monasterium in SS. Petri & Pauli Apostolorum honorem Callimajæ in suo oppido, quod distat Mexico xxx. millibus pp. erigi, perficique a fundamentis ad verticem usque curarunt. Inhabitatur frequentius hic Conventus a tribus Religiosis. Mexico celebri Civitate in Caroli V. Germanorum Imperatoris potestatem secundo redacta, paceque omnibus in gyro populis restituta, id maxime nostri Fratres curarunt, ut in singulis, tum Indorum, tum quinque Hispanorum oppidis atque Civitatibus, comminutis idolis, Monasteria erigerentur: eoque factum est, ut & Quauhnaoacii, indice *Quauhnaoac*, hic Conventus, qui, & a sex Fratribus plerumque incolitur, in Annunciationis gloriosissimæ Virginis honorem constructus sit. Mortem obiere præfato hoc in Conventu præstantissimi duo Religiosi vita insignes, atque Religione spectabiles, quorum alteri Franciscus Simbron, alteri vero Ferdinandus a Leiva nomen extitit, quorum acta ad suum annum narrabimus.

Conv. Cinacantepecii. Conv. Metepecii. Conv. Callimajæ. Conv. Quauhnaoacii. Franciscus Simbron. Ferdinandus de Leiva.

LXXII. Quod oppidum Xiuhtepecium, a Quauhnaoac, cui in temporalibus subest, tribus tantum millibus pp. distans, non adeo pinguiorem fortu-

Conv. Xiuhtepecii.

nam nactum sit Conventus S. Jacobi Apostoli ex publicis oppidanorum facultatibus in eo erectus, a tribus solummodo Franciscanis Fratribus inhabitatur, incoliturque. Conventus in Assumtionis beatæ Virginis honorem Tuchmilcii, quod Indorum oppidum est, atque Mexicano utitur idiomate, erectus, & a tribus Religiosis inhabitatus. Hic cum præcedentibus Archiepiscopatus Mexicani finibus clauditur, circumscribiturque: alii vero, qui sequuntur, Tlaxcallanicum ad Episcopatum attinent. Popula de Angelis inclyta civitas ab Hispanis inhabitatur, estque Episcopali Sede insignis, distatque Mexico potentissima urbe orientem versus ad LXVI. millia PP. Insuper & Minoritico hoc Conventu, quem & XL. Fratres sat commode inhabitant, & Philosophiæ studium comendatissimam reddit, & plurium religiosorum patrum (de quibus ad suos annos) funus supra modum exornat, non ita vulgariter honestatur. Inter eos vero Patres, qui hoc in loco decesserunt primus extitit Martinus Sarmiento Episcopus, de quo suo loco dignam memoriam fecimus. Conventus Totomioacanis, quod oppidulum est a paucis Indis inhabitatum, tribusque millibus PP. a Popula de Angelis distans, in honorem sancti Francisci ex diversis oppidanorum facultatibus, juxta eorum exigentiam constructus est, qui a duobus tantum Fratribus inhabitatur, & hi in omni eventu spirituali illis adsunt.

Conv. Tuchmilcii. Conv. Populæ de Angelis. *Ad ann. 1560. n. 19.* Conv. Totomioncanis.

LXXIII. Tlaxcalla perampla Civitas est, atque Tlaxcallensis Provinciæ Metropolis, quamplura Indorum oppida sibi subjecta habens. Intra cujus ambitum Cœnobium Assumtionis Virginis (cujus etiam Waddingus licet non quantum satis, meminit) postquam Mexicum a strenuo illo Hispanici exercitus Imperatore Ferdinando Cortesio secundo expugnatum fuit, ex diversis devictorum spoliis, atque ex piis civium eleemosynis exstructum est, in quo commorantur X. Fratres, quorum tres sacras saluberrimasque ad populum conciones habent. Sunt a proxime præcedenti Conventu in Tlaxcallensi Provincia & alii novem diversis in oppidis erecti, quorum primus est is, qui sub invocatione sancti Joannis Baptistæ in oppido Tutulla, ad mille tantum passus a Civitate Tlaxcalla constructus ex diversis piorum oppidanorum eleemosynis perseverat, & a duobus Fratribus incolitur. Secundus vero ejusdem Tlaxcallensis Provinciæ Conventus est is, qui in Apostoli Philippi honorem Cuixtlæ, quod Indorum oppidum est, VI. M. PP. a præfata Civitate Tlaxcalla occidentem versus distans, ex Tlaxcallensium communibus sumtibus ædificatus, & a duobus Religiosis officio Prædicatoribus inhabitatus conspicitur. Spectat quoque ad eandem Tlaxcallensem Provinciam id oppidum, quod VI. millibus PP. a Tlaxcalla Civitate distans, interque meridiem, & occidentem situm Nativitatis beatæ Virginis nomine appellatur, ac præsenti Conventu ex oppidanorum facultatibus olim constructo, & a duobus Fratribus plerunque inhabitato, gaudet. Divinæ laudis, & gloriæ causa Vejutlypanenses Monasterium, in sancti Idelphonsi honorem, intra Vejutlypanis oppidi, quod XII. millibus PP. a Tlaxcalla distat, mœnia, communibus quoque sumtibus, atque laboribus a fundamentis erexerunt, perfeceruntque. Inhabitatur vero præfatum hoc Monasterium a II. Religiosis. Conventus Topojanci, quod Tlaxcallensis Provinciæ & ipsum oppidum est, distatque Tlaxcalla III. PP. millibus, in sancti Francisci memoriam ædificatum extitit, & a II. Fratribus inhabitatur. *Hic quidam Indus*, ait Gonzaga, *de novo ad fidem conversus, qui Fratres nostros in sanctæ Agathæ pago, non longe a Topojanco distante humanissimo hospitio excipere assueverat, gravissimam cum in infirmitatem incidisset, factus in exstasim, coactum vidit judicium: cui cum judicandus præsentaretur, a pluribus Dæmonibus ad tar-* tara

Conv. Tlaxcallæ. *Wadd. ad ann. 1529. n. 42.* Conv. Tutullæ. Conv. Cuixtlæ. Conv. Nativitatis Matris Dei. Conv. Vejutlypanis. Conv. Topojanci. Cujusdam Indi visum Gonzaga narrat. *Idem in Prov. S. Ev. Conv. 45.*

tara deducendus invaditur; quibus cum aliquot Angeli resisterent, supervenit sanctus Jacobus Apostolus, cui ille devotissimus a sui conversione fuerat, qui eum, fugatis Dæmonibus, a tanto discrimine liberavit. Hic tandem Indus in se conversus, quæ sibi in ea mentis alienatione contigerant, tum Fratribus, tum cæteris indigenis ex ordine narrans, in causa extitit, ut quamplures ex illis Barbaris de novo ad fidem conversis idololatriæ, ac dæmoniacis superstitionibus, quibus immersi (licet occulte) adhuc tenebantur, vale omnino dicerent, christianisque præceptis a Fratribus nostris sibi traditis firmius adhærerent, consentirentque. Sibi conscii ejus oppidi, quod sanctæ Annæ nuncupatur, distatque VI. milliaribus, orientem versus, a Tlaxcalla, accolæ quantum utilitatis, cæteris Indis ex Fratrum nostrorum consortio obvenisset inspicientes, hic etiam illis Conventum, quem eorum duo sat commode inhabitarent apud se erectum voluere, a quibus spiritualia bona recipiunt. Conv. Oppidi S. Annæ.

LXXIV. Atlivetzenses apud se nostris Fratribus Monasterium Conceptioni Virginis sacrum erigendum curarunt. Est autem Atlivetza Tlaxcallense oppidum, & inter aquilonem, & occidentem situm, ad quintum lapidem tantum a Tlaxcalla Metropoli distat. Inhabitatur interim hoc Monasterium a II. solummodo Fratribus. Impulsi hujus Provinciæ Fratres singulari quadam benevolentia & pietate, qua in miseros hujus Religionis indigenas ferebantur, ne interim miserrime a Dæmone delusi, deceptique perirent, Conventum sub sancti Ludovici Tolosani invocatione, Quamantlæ, quod Tlaxcallensis Provinciæ oppidum est, distatque a Tlaxcalla XV. millibus PP. ex publicis tamen oppidanorum sumtibus ædificari, perficique fecerunt, quatenus decem Religiosi, quorum pars infidelium conversioni incumberet, reliqua vero patrium idioma addisceret, in eo commode habitare, ac commorari possent. Suam erga Fratres nostros benevolentiam, atque recepta ob beneficia gratitudinem commendaturi Atlancatepeciani, iisdem Conventum in sancti Joannis Baptistæ memoriam, Atlancatepecii, quod Tlaxcallensis ejusdem Provinciæ oppidum est, distatque a Tlaxcalla Metropoli, aquilonem versus XVI. M. PP. ex publicis facultatibus ædificatum voluere: insuper, & II. Fratres ejus accolas omni humanitate, ac in omni eventu obsequio, spiritualibus temporalia beneficia rependentes, prosequuntur. Cacatlanicos in catholica Fide sibi a nostris Fratribus ante L. annos tradita, impræsentiarum usque perseverasse, testis est Conventus in sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli memoriam Cacatlanis, quod non vulgare oppidum est, distatque Mexico aquilonem versus LV. millibus PP. erectus, & a III. Religiosis inhabitatus. Cholulla unum est ex nobilioribus Indorum novæ totius Hispaniæ oppidis, distatque ab Angelorum Populo, cujus supra meminimus, occidentem versus quinque milliariis, intra cujus septa Conventus, Archangeli Gabrielis a XXIV. Fratribus, quorum major pars latinis incumbit litteris, inhabitatus, communibus oppidanorum sumtibus in ipsa prima catholicæ fidei prædicatione ædificatus extitit.

Conv. Atlivezæ. Conv. Quamantlæ. Conv. Atlancatepecii. Conv. Cacatlanis. Conv. Chollulæ.

LXXV. Mirum est quanto conatu, Gonzaga prosequitur, Dæmon laboraverit, ne Indi Regionis istius indigenæ catholicam fidem susciperent, quousque ululatus, dum Idola, in quibus ab eis colebantur, comminuerentur, ediderint; quibusque artificiis, ut tandem nostri Fratres hujusmodi comminutionis authores mactarentur, exterminarenturque usi fuerint. Quod vel hinc saltem conjectare licet. Nam curantibus præfatis Fratribus, ut aliquot Indi hinc inde dispersi simul congregarentur, construerentque humano more oppidum, quatenus sic simul juncti facilius edoceri, feliciusque in catholica fide instrui possent; *Auditæ sunt*, ait Gonzaga, *iteratæ quædam, eæque* Conv. Vexotzingi.

eaque mæstissime voces ajentes. Proh dolor, ecce auferuntur a nobis. Quod ut primum Fratribus innotuit, curarunt ii, idque diligentissime, ut Conventus sub sancti Michaelis cœlestis militiæ Principis invocatione, qui olim draconem ejusque sequaces cœlestibus e sedibus deturbavit, Vexotzingi, quod nobilissimum Indorum oppidum est, distatque a præfato oppido Popula versus Occidentem XII. millibus PP. ex publicis ejus habitatorum facultatibus construeretur. Inhabitatur præfatus hic Conventus a VI. Religiosis, qui eis in omni spirituali eventu adsunt. Atlixcum, sive Acapetlaocanis oppidum XIII. millibus PP. a præfato oppido Popula distat, mixtimque tum ab Hispanis, tum quoque ab Indis inhabitatur. Insuper, & duplici Ecclesia, sæculari scilicet, atque regulari cohonestatur. Illa tamen, sæcularis nempe, a Parocho, qui Hispanorum gerit curam, incolitur: ista vero, regularis videlicet, utrorumque oppidanorum sumtibus olim sub invocatione sanctæ Mariæ de Jesu ædificata, a IV. Franciscanis Fratribus, qui Indos catholicam docent Fidem inhabitatur. Ad XV. lapidem a præfato oppido Popula Mexi-eum versus Calpa plurium Indorum oppidum occurrit, cujus mœnibus noster Conventus divi Andreæ Apostolo ex publicis oppidanorum sumtibus olim erectus, & a III. Fratribus inhabitatus extitit. Cupientibus nostris Fratribus Quauhquechulæ, quod mediocre Indorum oppidum est, distatque a præfato oppido Popula, idque meridiem versus, XVIII. milliariis, commorari, adfuere statim ejus proceres, qui Conventum in sancti Martini memoriam illis ex publicis facultatibus ædificandum curarunt. Convivunt frequentius præfato hoc in Conventu IV. Religiosi, qui illis Sacramenta ministrant. Plurimum valuisse apud Amozocianos nostrorum Fratrum authoritatem. Licet enim ii pauperes essent, nec ita multi (est enim Amozocium parvum, tenueque Indorum oppidum IX. milliariis a præfato oppido Popula orientem versus distans) insuper & ab Idolorum Sacerdotibus sub diris comminationibus, ne id facerent, prohiberentur, nullo tamen pacto impediri potuerunt, quominus Conventum, Assumtioni beatæ Virginis sacrum, & a III. Fratribus impræsentiarum inhabitatum, illis erigerent, construerentque. Metuentes nostri Fratres ne Quauhtincha mediocre Indorum oppidum, XII. millibus PP. a præfato oppido Popula distans, susceptam fidem catholicam, se aliquando absentibus, desereret, atque in idololatriam relaberetur, apud se Conventum sub Dominici Præcursoris nomine, & a II. Fratribus inhabitatum, ex publicis facultatibus a fundamentis ad verticem usque ædificatum voluere. Idem omnino metus effecit, ut præfati Fratres etiam Conventum D. Jacobo Apostolo sacrum, & a III. Religiosis cultum Tecallis, quod Indorum oppidum est, distatque a præfato oppido Popula XV. millibus PP. ex publicis facultatibus construerent.

Conv. Atlixci, sive Acapetlaocanis. Conv. Calpæ. Conv. Quauhquechulæ. Conv. Amozocii. Conv. Quauhtinchæ. Conv. Tecallis.

LXXVI. Tepejacacum oppidum XVIII. millibus PP. a præmemorato oppido Popula, orientem versus distans, cum ab Indis, tum quoque ab Hispanis occupatur, Conventu, ex utrorumque oppidanorum facultatibus in Seraphici P. Francisci honorem constructo, & a V. Religiosis inhabitato, cohonestatur, condecoraturque. Ut quam orthodoxam Fidem Acatzingani Fratribus nostris prædicantibus imbiberant, elapsa ætate retinerent, nulloque pacto vomitum, idololatriam scilicet, repeterent, Conventum D. Joanni Evangelistæ sacrum, Acatzingi, quod Indorum solummodo oppidum est, distatque Popula, cujus superius mentionem aliquando fecimus, XXIV. milliariis, ædificatum, & a III. Religiosis, quorum duo sacras ad Populum conciones haberent, sacramentaque Ecclesiastica ministrarent, habitatum hujus Provinciæ Patres voluere. Distat oppidum sancti Thomæ de Agatzingo IX. millibus

Conv. Tepejacaci. Conv. Acatzingi. Conven. oppidi sancti Thomæ de Acatzingo.

libus PP. ab Agatzingo etiam Indorum oppido, cujus proxime præcedenti loco: estque satis tenue, nec ita magnum; ideoque Conventus, sub sancti Apostoli Thomæ nomine in eo constructus a II. tantum Fratribus, a quibus
moribus & doctrina sana imbuuntur, inhabitatur. Est Quechulacum Indo- Conv. Queculach.
rum oppidum, distatque ab Angelorum Popula orientem versus XXX. millibus PP.: quod cum Catholicam Fidem a nostris Fratribus sibi prædicatam suscepisset, illis Monasterium Mariæ Magdalenæ ex publicis facultatibus ædificandum curavit. Inhabitatur autem præfatum hoc Monasterium a III. Reli-
giosis, quos oppidani magno animi affectu & observantia prosequuntur. Conv. Tecamacalci.
Conventus in Assumtionis B. Virginis honorem Tecamachalci, quod insigne oppidum tum ab Hispanis, tum quoque ab Indis inhabitatur, distatque meridiem versus ab oppido Popula XXVII. milliariis, erectus est, quem IV. Fra-
tres inhabitant. Cum Teocanicos Minoritici unius apud se ædificatio Con- Conv. Teocanici.
ventus ad quandam immortalitatis spem raperet, illud Conceptioni Mariæ sacrum, & a IV. Fratribus incultum, ut primum sibi ab hujus Provinciæ Patribus concessum extitit, intra communis oppidi mœnia a fundamentis ad api-
cem usque construendum absolvendumque curarunt. Facturi sedulo, quæ Conv. Xalapæ.
hujus Provinciæ Patres velle sciebant, Xalapani Conventum, Dominicæ Nativitati dicatum, & a IV. Fratribus frequentius cultum, statim post acceptam ab eis catholicam Fidem, Xalapæ, quod magnum satis oppidum est, distatque ab Angelorum Popula C. milliariis, vel circiter, communibus sumtibus ædificari, perficique fecerunt. Mortem obiit hoc in Conventu sepultus-
que est religiosissimus Franciscus Marquina Provinciæ Cantabriæ Alumnus, Franciscus Marquina.
de quo suo loco egimus. *Ad ann. 1558. n. XI.*

LXXVII. Veracrux insigne Hispaniarum oppidum XV. a celebri Portu Conv. VeræCrucis.
sancti Joannis de Ulva milliariis distat, interque cætera ædificia apud se erecta continuit & Conventum sancto Francisco sacrum, & a IV. Fratribus cultum: qui ejusdem est cum ipso oppido ætatis. Ultimum hac in Provincia lo-
cum obtinet Conventus, qui sub sancti Francisci invocatione Habanæ, quæ Conv. Habanæ.
Insulæ Cubæ oppidum est, maritimo, tutoque portu insigne, distatque a Portu sancti Joannis de Ulva DCCCC. milliariis, erectus conspicitur, quique a IV. Fratribus inhabitatur. Qui sane Conventus, si ejus fundationis ratio habeatur, multo antiquior est quamplurimis aliis se præcedentibus: nihilominus tamen quod ex Provincia Hispaniola, sive sancti Dominici, cui pluribus subjacuit annis, legitimis ex causis, de patrum consensu obvenerit; ideo sexagesimus septimus, ac ultimus sibi locus contigit.

LXXVIII. Est etiam hac in Provincia a præcedentibus Fratrum Conven- Monast. Mexici.
tibus quoddam Urbanistarum Sororum Clarissarum Monasterium Mexici ere- *Wadd. ad ann. 1529. n. 42.*
ctum, de quo suo loco. Waddingus, qui etiam alia sive indicat, sive describit harum Regionum Cœnobia. Annectuntur similiter huic Provinciæ duæ Cu-
stodiæ, ait Gonzaga, quarum altera sancti Salvatoris, altera vero sancti Fran- Custodiæ SS. Salvatoris, & sancti Francisci.
cisci nomine nuncupatur. Illa tamen, sancti Salvatoris scilicet, ea in amplissima Regione, quæ *Guaseca*, sive *Pannuco* dicitur constituta, ex VI. Cœnobiis constat. De quibus nihilominus Conventibus nihil aliud memoria dignum ha-
bemus, præter acta felicemque transitum pientissimi sodalis Andreæ de Olmos Andreas de Olmos
in altero Cœnobio, Sampicano videlicet, vita functi. Porro Custodia S Fran- Conv. Sampicanus.
cisci Zacatecas distat aquilonem versus a Mexico CCXL. milliariis, & protenditur versus eumdem aquilonem ad alia fere D. milliaria, constatque ex X. Fratrum Conventibus, quorum nomina desiderantur.

LXXIX. Hæc de Cœnobiis sancti Thomæ, atque sancti Evangelii Provinciarum, quæ ad elapsos annos erectæ fuerant, a Gonzaga fere ad verbum MSS.
etiam

etiam harum Provinciarum adhærentes, mutuati sumus. Ad sequentes autem annos quemadmodum pollicebamur, de iis sermo fiet ad illas Indiarum cæteras Provincias pertinentibus, quando de earundem Provinciarum institutione sermonem facere occurret.

Privilegia, & concessiones. *Reg. Cism. fol.* 199. Confirmatio Concessionis Franciscanis Fesulanis concessæ. Privilegium PP. Capuccinorũ cõfirmatum. Clarissas a solutione decimarum absolvit. *Reges.* Generali Ministro quædam facultates. *Roderic. Tom. 2. in Privil. Pont. Pii IV.*

LXXX. Confirmat hoc anno Pontifex quandam terræ portionis venditionem Franciscanis Fesulis commorantibus factam a Cathedrali Capitulo. *Exponi curarunt* &c. v. Maji. Confirmat item PP. Capuccinis privilegia quæcumque a Clemente VII. & Paulo III. indulta, quibus illud præterea additum est, ne cuiquam, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna ipso facto incurrenda, non solum Capuccinorum habitum & caputium, juxta Pauli III. decretum gestare, verum nec ita similem, ut pro Capuccino haberi queat, præseferre liceat: *In nomine SS. & individuæ Trinitatis* &c. *Pastoralis officii* &c. iv. *nonas Aprilis*. Clarissas a solutione decimarum, atque Gabellarum eximit: *De statu Ecclesiarum* &c. *nonis Aprilis*. Facultatem largitur Generali Ministro, ut cum descendentibus a Judæis, Hæreticis &c. circa munus prædicationis, confessionis &c. dispensare possit, Cardinali Carpense testante per sequentes litteras: *Nos Rodulphus Pius, Episcopus Portuensis, S. R. E. Cardinalis de Carpo, omnibus & singulis has præsentes litteras inspecturis, & visuris, fidem facimus, & in verbo veritatis attestamur, qualiter Sñus D. N. D. Pius, divina providentia Papa IV. ad plenum per nos, uti Protectorem totius Ordinis, & Religionis sancti Francisci informatus, quod fel. rec. Paulus Papa IV. per suas in forma Brevis litteras, statuit, & ordinavit, quod de cætero nullus, qui Hæreticus, aut Judæus, seu a Judæis, aut Hæreticis, quorum parentes, aut progenitores paterni seu materni, viventes seu defuncti, usque ad quartam generationem inclusive, Hæretici declarati, & ut tales condemnati, ac illi, seu illorum corpora & ossa, vel statuæ, igni traditæ fuerint, originem traherent, si tempore datæ dictarum litterarum inter Fratres totius dicti Ordinis sancti Francisci, aliqui ex prædictis reperirentur, etiamsi fuissent sufficienter dispensati, ut beneficia & officia Ecclesiastica, & dignitates obtinere & exercere possent, in Ministrum Generalem, seu quemcumque alium Commissarium, aut Guardianum, seu Prædicatorem, etiamsi alias solitus fuerit ad hujusmodi officium eligi & assumi, possit eligi, recipi & assumi, neque dicta officia & munus prædicationis exercere valeat, sub certis inibi statutis pœnis, prout latius in dictis litteris in forma Brevis continetur. Nobis uti Protector hujusmodi exponentibus, plures etiam ex prædictis, ut supra a Judæis & Hæreticis originem trahentes in dicto Ordine sancti Francisci reperire, quos non esset inconveniens, & saluti etiam animarum expediret, ut ad munus prædicationis admittere, & in hoc, instantibus & petentibus, vivæ vocis oraculo concessit & indulsit, quod de cætero Generalis Minister dicti Ordinis possit, non obstantibus dictis litteris fel. rec. Pauli, concedere licentiam, & dispensationem prædictis Fratribus dicti Ordinis, a Judæis & Hæreticis, ut præfertur, usque ad quartam generationem, originem trahentibus, seu eorum aliquibus, quibus dicto Generali Ministro visum fuerit, ut munus prædicationis eis per prædictas litteras prohibitum, ubi & quando, & pro tempore, & toties quoties dicto Generali Ministro visum fuerit, exercere possint. Atque etiam idem Generalis Minister potestatem, & authoritatem habeat interdicendi prædictis, ut supra a dictis Judæis, & Hæreticis originem trahentibus, vel aliquibus eorum, quando & quoties ei visum fuerit, munus & exercitium audiendi sacramentales Confessiones. In quorum omnium, & in singulorum fidem & testimonium, has præsentes manu nostra subscriptas, fieri, & per Secretarium nostrum infrascriptum subscribi, Sigillique nostri jussimus, & se-*

& fecimus appenſione muniri. Datum Romæ in ædibus noſtris, ſub anno a Nativitate Domini MDLX. *die vero* XXIV. *menſis Martii, Pontificatus ejuſd. SS. D. N. anno primo*. Præcipit etiam eidem Generali Miniſtro ne per cruciatam, aut alia confeſſionalia Fratres poſſint confiteri abſque ſuorum Prælatorum facultate; neque Moniales conſentire, ut mulieres earum Monaſteria ingrediantur: *Exponi nobis &c.* x. *Julii*. Quænam fuerit olim diſſidiorum origo inter PP. Conventuales, & Obſervantes in Galliarum Regno, & quomodo exin non diu poſt fuerit exoptata inita pax, Waddingus ad ſua loca luculenter oſtendit. Agebatur namque de Conventualium Cœnobiorum per Obſervantes reformatione, & quod, Rege Franciſco I. potiſſimum inſtigante, iiſdem Obſervantibus deinceps ſubjicierentur. His autem temporibus, in Provincia ſancti Ludovici præcipue, contentione recrudeſcente, ad eamdem radicitus evellendam Pontifici viſum eſt ſuo Diplomate x. *Julii*, ne Conventuales poſſint ſubjici FF. Minoribus de Obſervantia declarare. Ferdinando de Armellones Peruanæ Provinciæ ex Miniſtro ſupplicante, pleraque vivæ vocis oraculo privilegia concedit, de quibus extat in Regeſtis Ultramontanæ Familiæ memoria, ut etiam Rodericus affirmat; quod videlicet in Peruanis regionibus Patriarchæ, Archiepiſcopi & Epiſcopi ex Balſamo Indiaco illarum partium, Chriſma, & Oleum ſacrum conficere, & conſecrare poſſint, quia *in Provincia del Peru ſuppetit ſufficiens copia Balſami Orientalis*. Item pro omnibus Chriſtifidelibus in illis partibus, ſemel tantum Indulgentiam plenariam, die & anno Prælato ejuſdem Provinciæ viſis, confeſſis & contritis &c. Eccleſiis & Monaſteriis dictæ Provinciæ conceſſit. Demum eidem Ferdinando de Armellones, ac omnibus & ſingulis Provincialibus dicti Ordinis ſancti Franciſci illarum partium pro tempore exiſtentibus, omnes illas indulgentias, gratias, & immunitates, & privilegia, & prærogativas conceſſit & indulſit, quæ F. Dominico de ſancto Thoma Ordinis ſancti Dominici, ejuſque Provincialibus, Prioribus, Præpoſitis, ac ipſi Ordini ſancti Dominici, cum ad Romanam curiam venit, per fel. rec. Paulum Papam IV. conceſſa fuerunt, & indulta. Ne autem horum privilegiorum, atque indultorum notionis lectori deſiderium relinquamus, illas exſcribere ex iiſdem Ordinis Regeſtis litteras teſtimoniales libet, quas Michael Cardinalis Ghiſlerius qui dein Pius V. S. M. ſummus Pontifex extitit, & in SS. Album adſcriptus, ad perpetuam rei memoriam dedit, ſuntque ſequentes.

Fratres nequeunt abſque ſuorū Prælatorum facultate Confeſſiones audire, & Moniales in Monaſteriis mulieres introducere.

Wadd. ad ann. 1532. *num.* XVI. 1533. *n.* 1.

Arch. ſecret. Vat. Ex Regeſt. Brev. num. 297. *Pii IV. ann.* 1560. *Tom.* 16. *p.* 74.

Ferdinandus de Armellones.

Roderic. cit.

Regeſt. Ultram.

Alia Privilegia Indis elargita.

Roderic. cit.

CARD. ALEXANDRINI TESTIMONIA.

LXXXI. *Michael Ghiſlerius divina miſeratione tituli ſanctæ Mariæ ſupra Minervam S. R. E. Presbyter Cardinalis Alexandrinus vulgariter nuncupatus &c. Univerſis &c. fidem facimus, & in verbo veritatis atteſtamur, qualiter ſanctiſſimus in Chriſto Pater, & D. N. D. Paulus divina providentia PP. IV. animadvertens, quos, quantoſque labores Fratres ejuſdem Ordinis Prædicatorum pro Religione noſtra dilatanda in Provinciis ſanctæ Crucis Hiſpaniolæ, & ſancti Jacobi in Nova Hiſpania, ac ſancti Vincentii de Ciappa, & ſancti Joannis Baptiſtæ del Peru, ac ſancti Antonii de novo Regno Granatenſi, omnibuſque aliis Provinciis, Inſulis & locis Maris Oceani, ac etiam Auſtralis, earumque diſtrictibus nunc inventis ſuſceperint, quoſque fructus tum prædicatione Evangelii, tum adminiſtratione Sacramentorum Infideles ad fidem Orthodoxam convertendo hactenus ſeminaverint, nuncque & impoſterum tam in inventis, quam pro tempore inveniendis incredibili ardore, ac ſolertia ſeminare procurent, & ſperent conſideratis. Idem Sanctiſſimus quum*

Ex Regeſt. Ultramont. ad ann. 1557.

sit æquum hujusmodi fidei nostræ propagatores debita charitate, prout pastorali officio incumbit prosequi & adamare, quo eorum animi merito ad exaltationem divini cultus in dies magis attendant, & ut orthodoxa Fides prædicatione evangelica, Sacrorumque administrantium numerus magis in dies crescat, & adaugeatur inter Infideles, & noviter conversos. Motu proprio per suum vivæ vocis oraculum nobis desuper factum omnia & singula privilegia eisdem Fratribus per quoscumque summos Romanos Pontifices ejus prædecessores quomodolibet concessa & confirmata, & præsertim quod possint omnia Sacramenta Infidelibus, & noviter conversis ministrare, Apostolica auctoritate denuo roboravit, concessit & confirmavit; non obstantibus in contrarium facien. quibuscumque. In quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas per nostrum infrascriptum Secretarium subscribi, nostrique soliti Sigilli fecimus appensione communiri. Datum Romæ in ædibus nostræ solitæ habitationis in Sac. Palatio Apostolico, die IV. *Junii anni* MDLVII. *Pontificatus ejusdem SS. D. N. D. Pauli PP. IV. anno* III.

Ex eodem ad ann. 1558. LXXXII. *Michael Ghislerius &c. Universis & singulis has litteras nostras præsentes visuris, auditiuris, vel earum notitiam quomodolibet habituris fidem facimus &c. qualiter hodie Sanctissimus in Christo Pater, & D. N. D. Paulus divina providentia PP. IV. ad conservationem, & observantiam vitæ regularis Fratrum Ordinis Prædicatorum in Indiis novis, & maxime in Provincia sancti Joannis Baptistæ in Regnis del Peru, vivæ vocis oraculo ad præsentiam nostram revocavit, cassavit & annullavit omnes & singulas concessiones, licentias, vel exemptiones quæcumque authoritate Apostolica, etiam per sacram Pœnitentiariam vel quomodolibet obtentas seu concessas quibuscumque Fratribus dicti Ordinis in eisdem Provinciis pro tempore degentibus, vel ad illas in futurum euntibus quomodolibet, sive pro se, seu parentibus, vel consanguineis suis, aut amicis etiam eleemosynariis, vel quomodocumque pecuniis, seu aliis rebus acquirendis, ac super omnibus aliis & singulis licentiis, ut supra habitis, per quas vitæ, & Observantiæ Regularis superiorum judicio derogetur. Etiam quod hujusmodi licentiæ essent amplissimis, fortioribus, & derogatioribus derogatoriis, & de quibus, & de earum tenore facienda esset specialis & specifica mentio, non autem per litteras generales, non obstantibus in contrarium quibuscumque. In quorum fidem &c. Datum Romæ in ædibus nostræ solitæ habitationis in sacro Palatio Apostolico, die* x. *Septembris* MDLVIII. *Pontificatus prælibati SSmi D. N. D. Pauli PP. IV. anno quarto.*

Ex eodem ad ann. 1558. LXXXIII. *Michael Ghislerius &c. universis omnibus & singulis has nostras litteras visuris, auditiuris, vel earum notitiam quomodolibet habituris fidem facimus, & in verbo veritatis attestamur, qualiter Sanctissimus in Christo Pater, & D. N. D. Paulus divina providentia Papa IV. sibi constito, damnum ingens ac incommodum Ordini præfato apud Infideles & noviter conversos, & etiam alios Christifideles in Provinciis sanctæ Crucis Hispaniolæ, ac sancti Jacobi in nova Hispania, & sancti Vincentii de Chiappa, & sancti Joannis Baptistæ del Perù, & sancti Antonii de novo Regno Granaten. omnibusque aliis Provinciis, Indiis, Locis & Insulis Occidentalibus, & Maris Australis inventis & inveniendis, eorumque districtibus, ex eo oriri posse, quia nonnulli Fratres dicti Ordinis Prædicatorum, sub prætextu privilegiorum, tam per litteras sacræ Pœnitentiariæ, quam alias quascumque litteras Apostolicas eis concessas, Ordinis sui habit. retent. in partibus illis per varia loca libere vagantur, seu vagari in antea præsumant, ab obedientia Ordinis sui, Superiorumque & Prælatorum suorum exempti, eo quod partim Pœnitentiarios, partim Prothonotarios Apostolicos, partim accolitos Capellanos, partim Cameræ Apo-*

sto-

stolicæ debitorum Collectores seu Subdelectores, partim socios Prælatorum, partim aliis exemptionibus fulcitos esse jactent & respondeant, seu jactare & respondere possint. Volens idem Sanctissimus D. N. bujusmoni incommodo mederi, omnesque bujusmodi Fratres sic vagantes & in antea vagaturos ad veram Religionis normam ac debitam obedientiam Ordinis & Superiorum ac Prælatorum suorum reducere, ne latius eorum libertas in perniciem & detrimentum aliorum serpat, per suæ vivæ vocis oraculum nobis desuper factum, omnes & singulas gratias, concessiones, mandata, indulta, privilegia, libertates & immunitates vigore quarumvis litterarum Apostolicarum per suam Sanctitatem, aut per Prædecessores suos quoscumque, tam sub plumbo quam in forma Brevis, aut a sacra Pænitentiaria emanatorum; & specialiter litteras concessas fratri Francisco Lopez alias de Gonzaga, ac fratri Petro de Sanctamaria, & quascumque alias litteras quibusvis aliis Fratribus dicti Ordinis in Indiis, Insulis, Provinciis & locis præfatis consistentibus, vel ad ea quomodolibet pro tempore euntibus, per quas quovis modo eorumdem Superiorum judicio derogetur, seu impediri aut in aliquo diminui & ledere possit quocumque nomine nuncupat. desuper concessas & concedendas bodie in omnibus & per omnia revocavit, cassavit & annullavit, etiamsi litteræ bujusmodi sint cum clausulis amplissimis, fortioribus & insolitis, & derogatores derogatoriis, & de quibus earumque totis tenoribus facienda esset de verbo ad verbum specialis ac specifica mentio; non autem per litteras generales; adstringens eosdem & vagantes Fratres, ut ad obedientiam Ordinis sui redeant, Superiorumque & Prælatorum suorum præceptis pareant & obediant, nullo privilegiorum aut exemptionum se argumento aliquo modo excusantes; alias declaravit idem Sanctissimus D. N. quod dicti Superiores & Prælati eos ad obedientiam compellere & astringere possint & valeant modo & forma eis bene visis, invocato etiam ad boc, si opus fuerit, auxilio bracbii sæcularis. Non obstantibus in contrarium quibuscumque. In quorum fidem præsentes fieri, & per infrascriptum Secretarium nostrum subscribi, nostrique sigilli appensione muniri, & propria manu subscripsimus. Datum Romæ in ædibus nostræ solitæ babitationis in sacro Palatio Apostolico die XX. *Octobris* MDLVIII. *Pontificatus prælibati Sanctissimi D. N. Pauli divina providentia Papæ IV. anno* IV.

LXXXIV. *Micbael Gbislerius &c. universis omnibus & singulis has nostras præsentes litteras visuris, audituris, vel eorum notitiam quomodolibet babituris fidem facimus, & in verbo veritatis attestamur, qualiter bodie Sanctissimus in Christo Pater & D. N. D. divina providentia Paulus Papa IV., ob conservationem & observantiam vitæ regularis Fratrum Ordinis Prædicatorum in Provinciis sanctæ Crucis Insulæ Hispaniolæ, & sancti Jacobi in nova Hispania, & sancti Joannis Baptistæ del Perù, & sancti Vincentii de Cbiappa, & sancti Antonii de novo Regno Granaten., omnibusque aliis Provinciis, locis, Insulis & Indiis novis maris Oceani & Australis inventis & inveniendis, eorumque districtibus, suæ vivæ vocis oraculo ad præsentiam nostram revocavit, cassavit & annullavit omnes & singulas concessiones, licentias vel exemptiones, quacumque auctoritate Apostolica sub plumbo, vel in forma Brevis a sua Sanctitate vel suis Prædecessoribus, seu a sacra Pænitentiaria, aut alias quomodolibet obtentas & concessas, ac obtinendas & concedendas quibuscumque Fratribus dicti Ordinis in eisdem Provinciis, locis, Insulis & Indiis nunc & pro tempore degentibus, vel illuc in futurum quomodolibet euntibus, seu pro se seu parentibus, vel consanguineis suis aut amicis etiam eleemosynalib. vel quomodolibet pecuniis seu aliis rebus acquirendis, & super omnibus aliis & singulis licentiis ut supra babitis, per quas vitæ & observantiæ regularis Su-* Ex eodem ad annum 1558.

periorum judicio derogetur; & quod hujusmodi licentiæ sint cum clausulis amplissimis, fortioribus & insolitis, & derogatores derogatoriis, & de quibus earumque totis tenoribus facienda esset de verbo ad verbum expressa, specialis & specifica mentio, non autem per litteras generales, non obstantibus in contrarium quibuscumque. In quorum fidem præsentes fieri, & per infrascriptum Secretarium nostrum subscribi, nostrique sigilli appensione communiri mandavimus. In sacro Palatio Apostolico die XX. *Octobris anni* MDLVIII. *Pontificatus prælibati Sanctissimi* D. N. D. *Pauli Papæ IV. anno* IV.

Ex eodem ad annum 1558.

LXXXV. *Michael Ghislerius &c. fidem facimus, & in verbo veritatis attestamur, qualiter Sanctissimus in Christo Pater & D. N. D. Paulus divina providentia Papa IV. animadvertens quanta cum difficultate mortales ab assuetis desistant, quamque multi ab antiquis temporibus in consuetudinem & usum receptis recedant, sibique a fidedignis clarissimum esse, Indos Indiani maris Oceani & Australis, & præsertim Regni del Perù, plures vices festos ex antiquissimis ritibus variis anni temporibus, & præcipue cum segetes suas ferunt ac metunt, partim in honorem Solis, partim Idolorum suorum multifarie celebrare, itaut difficillimum sit, plures ex illis ad fidem nostram orthodoxam jam conversos ab hujusmodi superstitiosa damnabilique observantia festorum hujusmodi celebratione retrahi; volens idem Sanctissimus* D. N. *juxta Romanæ Ecclesiæ morem, ad suave jugum Christi suaviter ducere, & tanquam parvulos lacte nutrire, consuetosque suos Solis & Idolorum damnabiles ritus paulatim supprimere, omnibus & singulis Archiepiscopis, Episcopis cæterisque Ecclesiarum Prælatis Indiarum maris Oceani & Australis inventarum & inveniendarum cuilibet in sua diœcesi, prædictos dies festos, quos prædicti Indi noviter conversi in fidelitate sua in honorem Solis & Idolorum suorum celebrare soliti erant, veri Solis Christi cognitionem in honorem ipsius Christi ac illius Genitricis & Sanctorum suorum, prout ipsis melius expedire videbitur, commutare, motu proprio per suæ vivæ vocis oraculum hodie nobis desuper factum, licentiam & facultatem integram & plenariam concessit & indulsit de gratia speciali, ita ut dies qui ab Infidelibus ante Creatoris & Redemptoris nostri Jesu Christi cognitionem in honorem Solis & Idolorum suorum, juxta eorum ritus celebrantur, post eorum conversionem consueta solemnitate in Jesu Christi Salvatoris nostri, aut ejus Genitricis Mariæ, vel Sanctorum suorum, prout ipsis melius videbitur, commutandi, motu proprio per suæ vivæ vocis oraculum hodie nobis desuper factum, licentiam & facultatem integram & plenariam concessit & indulsit de gratia speciali, ita ut dies, qui ab Infidelibus ante Creatoris & Redemptoris nostri Jesu Christi cognitionem in honorem Solis & Idolorum suorum, juxta eorum ritus celebrabant, post eorum conversionem, servata solemnitate, in Jesu Christi Salvatoris nostri, aut ejus Genitricis Mariæ, vel Sanctorum suorum honorem & gloriam in futurum debitis cultu & honore religiose celebrentur. Non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus. In quorum fidem præsentes litteras manu nostra propria subscriptas, & sigilli nostri appensione munitas fieri fecimus, ac per Secretarium nostrum subscribi mandavimus. Datum Romæ &c. sub anno a Nativitate Domini* MDLVIII. *die vero* XXVIII. *mensis Novembris, Pontificatus prælibati Sanctissimi* D. N. D. *Pauli Papæ IV. anno* IV.

Ex eodem ad ann. 1558.

LXXXVI. *Michael Ghislerius &c. fidem facimus, & in verbo veritatis attestamur, qualiter Sanctissimus in Christo Pater, &* D. N. D. *Paulus divina providentia Papa IV. considerans sollicitudinem & diligentiam, quam F. Dominicus de S. Thoma ejusdem Ordinis in Evangelii prædicationem inter Infideles, & noviter conversos Indiarum Maris Oceani, & Australis, & præ-*

præsertim novi Orbis del Peru nuncupati, insudando adhibuerit, eorumdem Infidelium idioma summa cura, summoque labore non solum addiscendo, verum etiam solerti vigilantia illud ad artem reducendo, ut alii facilius id addiscentes ad Evangelii prædicationem citius accingerentur, Sacramentaque Infidelibus, & noviter conversis earumdem Regionum commodius administrarent, nullis propterea laboribus & periculis parcens, animarum proximorum Infidelium saluti consulendo. Attendens insuper idem SS. D. N. præfatum fratrem Dominicum animum revertendi ad prædictarum Indiarum partes gratia incœpta prosequendi habere, animadvertensque, regiones illas distantibus in locis a Sede Apostolica sitas esse, plurimosque & varios casus & eventus sæpissime evenire, propter quæ Sedes Apostolica foret merito consulenda, non sine magno animarum periculo. Volens idem Sanctissimus paterno affectu huic incommodo aliqualiter providere, dictum fratrem Dominicum ad consimilia opera prosequenda vehementius inflammare, aliosque illius exemplo ad exaltationem Christi vexilli excitare, motu proprio suæ vivæ vocis oraculo nobis hodie desuper facto, eidem fratri Dominico, ut quoscumque ad se venientes cujusque gradus, status, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis fuerint, in præfatis Indiarum partibus inventarum, & inveniendarum, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiæ sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, seu quibus quomodolibet innodati extiterint, nec non a quibuscumque eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcumque gravibus, & enormibus, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, etiam si talia sint, propter quæ Sedes Apostolica merito foret consulenda; & de reservatis etiam in Bulla Cœnæ Domini legi consuetis, & eis pro commissis pœnitentiam salutarem injungere, ac super quacumque irregularitate quavis causa, vel occasione contracta, tam quibusvis personis in foro conscientiæ dumtaxat, absolvere, & dispensare. Vota vero quæcumque ultramarin. visitationis liminum Apostolorum beatorum Petri & Pauli de Urbe, Castitatis, & Religionis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare; ac insuper cum Incolis Regionum illarum super tertio, & ulterioribus consanguinitatis, seu affinitatis gradibus occultis, ac etiam in impedimento publice contract. si qui forsan reperti fuerint, in matrimonio contracto libere & licite permanere valeant, dispensare, eosque qui sic contraxerint a quibuscumque censuris, quibus ob id innodati extiterint, absolvendi; cum naturalibus autem Regionum earumdem, etiam super secundo affinitatis gradu in matrimonio contracto, dummodo impedimenta prædicta sint, & in foro conscientiæ tantum, nec non eorum idololatras, si qui (quod absit) reperti fuerint, ad unionem Ecclesiarum, prævia abjuratione per eosdem facienda, recipere & absolvere. Cum illis vero, qui post simplex votum castitatis, & religionis contraxerunt, dummodo professi non sint, ut debitum conjugale exigere possint misericorditer authoritate Apostolica in partibus illis supradictis dispensare possit & valeat, eidem fratri Dominico concessit & indulsit de gratia speciali, in contrarium facientibus non obstan. quibuscumque. In quorum præmissorum fidem & testimonium præsentes litteras manu nostra subscriptas, per Secretarium nostrum infrascriptum exinde fieri, & subscribi mandavimus, sigillique nostri jussimus, & fecimus appensione communiri. Dat. Romæ in Palatio Apostolico, ex Cameris nostræ solitæ residentiæ, sub anno a Nativitate Domini MDLVIII. *Indictione prima, die* XXIX. *mensis Novembris, Pontificatus prælibati SS. D. N. D. Pauli PP. IV. anno* IV.

LXXXVII. *Noi*

Ex eodem ad ann. 1558.

LXXXVII. *Noi Michele Ghislerio Cardinale Alessandrino &c. facciamo fede ad ogni, e ciascun Prelato, Pastore, Rettore, Capitolo, o Collegio di ciascuna Chiesa di Roma così Regolare, come Secolare, qualmente il santissimo in Christo Padre, e Signor nostro Paulo PP. IV. ha fatto grazia al R. P. fra Domenico di S. Tommaso dell' Ordine de' Predicatori, e Provinciale nelle nove Indie, che possa ritenere, e portare seco nell' Indie tutte quelle Reliquie vere, e certe de' Santi, o Sante, che gratuosamente, e spontaneamente si faranno concesse da Voi, e così preghiamo ciascuno di Voi, che di quelle Reliquie indubitate di Santi, le quali senza notabile discommodo delle vostre Chiese le potranno esser concesse, vogliate farne grazia al detto P. F. Domenico, percioccbè tal' è la mente di Nostro Signore, bisognando molto, che sia portata alcuna porzione di tal tesoro de' Santi alle Chiese Cristiane delle nove Indie del Peru; così per consagrare Altari, come anche per accrescere molto più la riverenza di esse Reliquie nella venerazione, e divozione di que' nuovi Christiani. Il che sarà a gloria del Signore Dio; ed in fede di tutto ciò abbiamo fatto scrivere la presente, sottoscrivendola di nostra mano, e facendovi apporre il nostro piccolo sigillo. Dato nelle Stanze nostre del Palazzo Apostolico il giorno* X. *di Decembre* MDLVIII.

Ex eodem ad ann. 1560.

LXXXVIII. *Nos Michael Ghislerius Cardinalis Alexandrinus &c. fidem facimus, & attestamur, omnes concessiones, indulta, ac gratias præscriptas, ac etiam revocationes factas ut supra fuisse concessas Rev. Fr. Dominico de Sancto Thoma Ordinis Prædicatorum, sive ipsius Ordinis Fratribus del Peru respective fuisse, prout superius scripta habentur; & ad robur propria manu subscripsimus &c. Dat. &c. In Ædibus nostræ solitæ residentiæ Romæ in sacro Palatio Apostolico die* XI. *Martii* MDLX.

Ita est F. M. G. Cardinalis Alexandrinus.

Jo: Matth. Robertus Secretarius.

ARGUMENTUM.

Calamitates signis infaustis prænunciatæ augentur in Galliis, & in Franciscanos, eorumque Domos immanes jacturæ. Sæviunt in Germania impii Lutheri asseclæ: etiamque in Anglia Elisabetha contra Catholicos. Tridentinæ œcumenicæ Synodo iterum dantur initia, quo Minoritæ plerique intersunt. Circa Baji Propositiones Lovanii quidam ex nostris inconsulte excitant quæstiones. In Brutiis reviviscit Waldensium hæresis. Jacobi Melphictensis Capuccini narrantur acta, & quidam alii utriusque sexus Servi Dei memorantur, cum ejusdem Sodalitatis, tum Observantium Familiæ. Plures ex nostris Episcopalibus decorantur infulis. Sancti Petri Alcantarensis continuatur historia. Tam Primi, quam Secundi, & Tertii Instituti exstruuntur Cœnobia, & pleraque conceduntur privilegia.

Signa pleraque infausta. *Thuan. Hist. sui temp. Tom. 1. lib. 27. in fin.*

I. PLeraque Cœli signa, quæ historici anno elapso apparuisse memorant, calamitatum illarum, quæ Christianum orbem hoc anno divexarunt infausta fuisse præsagia, nemo est, qui ambigat. Viennæ etenim in Austria incolæ, nedum Cœlum passim ardere, & sancti Stephani templum de Cœlo tactum spectarunt; verum, & terræmotum, quem fœdæ tempestates, fulmina, atque corruscationes sequutæ sunt, sentire absque horrore non potuerunt. Clarasci apud Pedemontanos ad Tanarum fluvium ignis in aere per tres horas apparuit, & apud Centalium in eadem regione ad amnem Maleam, volantium

tium equitum numerus ingens visus est. Ut de cæteris autem taceam, Aureliani in Gallia funestus apparuit cometes mense Decembris, Regis mortis, & Catholicæ fidei in Christianissimo Regno dejectionis certissimus Nuncius; quas res comprobavit eventus. Enimvero e vivis inopinate sublato x. die Julii anni MDLIX. Henrico II. Calvinisti hæretici, qui primum in avitam fidem, simulque in principem occulta consilia inire, & conventus nocturnos facere consueverunt, mutati animi novas belli rationes quærere cæperunt, qui pacem modo tanta contentione postularant, tantaque animorum alacritate susceperant, dein anno elapso palam erumpentes aperta conspiratione, Franciscum Regem hujus nominis Secundum, ejusque domesticos, præsertim qui illi a consiliis erant, invadere tentarunt. Conatu irrito, & Francisci morte, quæ contigit anno MDLX. die V. Decembris sopiti tumultus aliquantulum conquieverunt, dum illi, quæ ad factionem suam promovendam pertinebant, modis omnibus adornarent; & impiis suis cogitationibus causam religionis prætexentes, majora etiam, quam antea, jam animo agitarent. Vere primo nuper detecta consilia, Regem Carolum impuberem dolo excipere conati, ubi nihil profecerunt, suos ad arma vocare, Civitates occupare, catholicos antevertere, omnia quæ ad comparandum bellum opportuna erant, procurare, Anglos etiam, antiquos Galli nominis hostes, solicitare, in Germania equitatum, peditatumque conscribere cœperunt. Quum de pace interim ageretur, dissimulare, differre, nunc novas causas prætexere, omnes equas, imo vero, & catholicis valde iniquas pacis conditiones rejicere, donec viribus in unum collectis, hoc anno tandem, ut ait nunquam satis commendatus Historicus ab egregio viro Francisco Cornazano latinitate donatus, catholicorum indignationem in se acriter provocant, cum ubique contentiones, rixæque cruentæ exornantur, & Provinciæ seditionibus exagitentur.

Hæretici in Gallia insolescunt.

Davil. de bello civil. Gall. lib. 2. ad hunc ann.

II. At præ cæteris catholicis Ordinibus in Christianissimo Regno Minoriticus luxit, quinimo luget adhuc; quidam enim ipsius alumni non ita religiose, quemadmodum oportebat viventes, fugam extra claustra arripiebant, ut debitas sceleribus pœnas evitarent, obedientiæque jugo excusso, perniciosa est inter illos exorta libertas; integro enim XXXVII. annorum curriculo, Sodalibus huc, illucque devagantibus, non erat qui tantis malis opportune posset occurrere. Verum feliciorem sortem ii fere innumeri offendunt, qui pro catholicæ fidei confessione glorioso triumpho Martyres effecti, mortem fortiter pertulerunt. Horum præcipuus Antonius Brunellus extitit. Hic ex Podiensi urbe in Arvernia ducebat originem, eratque facundissimus Orator, cujus doctrina tanti habita fuit Narbone, Arelati, & ubicumque locorum conciones habuisset, quapropter Montispessulani sive Agathopolensis Cœnobii Guardianus institutus est, ut ibidem suis ferventissimis prædicationibus Catholicos foveret, hæreticos vero exagitaret. Verum ea urbs hoc anno, ut apud Morerium, Thuanum aliosque, non autem MDLX. ut minus vere Baretius, Gonzaga, Arturus, etiamque Waddingus scribunt, *quum in hæreticorum manus pervenisset, Ecclesiam sancti Germani occuparunt, & primo quidem Brunellum, hora nona Deum deprecantem, & in medio navis Ecclesiæ Psalterium, seu Rosarium in honorem Virginis Mariæ inter manus habentem, obscænis, pro more hæreticorum, afficiunt calumniis, scommatibusque animum ejus excruciant: deinde nulla habita, aut pietatis, aut doctrinæ, aut ætatis tanti viri ratione, potissime vero exhortationis, quam illis fecit, ut a cœptis desisterent, & pœnitentiam agerent, framea corpus ejus perforarunt, reliqua membra pugionibus confodientes: sic intra templi septa, oculis in cœlum levatis, cruoreque sparso, spiritum reddidit Altissimo. Corpus vero per tres dies inhumatum re-

Minoritarum in eodem Regno jactura.

Gonz. in Prov. Franc. S. Bonav. Turon. Aquit. & alii.

Antonius Brunellus M.

Baret. lib. 4. c. p. 16.

* Pendet Criterium, cum cæteris hujus naturæ, a modo annos inchoandi more Romano, vel Gallicano, ut facile concilientur Scriptores.

Wadd. in Catal. Mart. & alii. Gonz. par. 3. in Prov. S. Ludov. Convent.

Wadd. in Catal. Martyr. lit. A. Morer. Tom. 3. sui Diction. lit. M.

Monum. MS. authen. ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 2. fol. 17. Thuan. Tom. 2. lib. 28.

remansit, donec hæc cruenta crudelissimaque persecutio desineret grassari contra Catholicos. In ea etenim rabie promiscue Ecclesiasticos viros cum plebeis jungentes, non canitiei, non sacerdotio, aut virginum pudori parcentes, multos aut jugularunt, aut lapidibus obruerunt. Inter quos etiam repertus est bonæ expectationis adolescens, oriundus ex Rebellania, in Provincia, diœcesis Aquensis, Pontius Chayssy, jam Ordine Diaconatus insignitus, sociusque: qui eductus extra Ecclesiam, graviter ense in capite percutitur, pectore transverberato, & seminecis, veluti exanguis, reptando & volutando, ad cujusdam pistoris domum se recepit, ibique biduo delituit. Quod cum relatum esset hæresiarchæ, nullum non movit lapidem, ut saucium juvenem deciperet: sed tanta constantia Christi Martyr erat præditus, quod nec milites ferro, nec perfidi Ministri hæretici verbis, nec tandem mulieres blanditiis, eum usquam amovere a fide, veraque religione potuerint; sicque triduo in corpore gravissimos dolores, & in animo angustias pro Christi nomine sustinuit: & moriens, fidelibus populis summæ constantiæ exemplum reliquit. Direptis item cum nostro cæteris sacris Templis, Cœnobiisque expilatis, Joannæ Carpentanæ inclytæ Clarissarum Abbatissæ solertia, Moniales fugam arripiunt, & ad opem Catholicorum cæterarum urbium, & Avenionis potissimum, confugiunt. Similem huic cladem contraxisse Clarissas Nemausi, quibus fuerat prope urbis mœnia Monasterium exstructum, Domini de sancto Romano, procerumque Civitatis ære, ab iisdem prædonibus his temporibus solo æquatum. Coguntur propterea religiosissimæ Virgines, ducente Angelica Calva Abbatissa, primo Tarascum, exin Arelatum petere, ubi suis temporibus *in summa rerum, & hospitii penuria earum duodecim numero mansisse* Gonzaga scribit. Ut autem hisce seditionibus obviam iretur, & citra tumultum per provincias nova prava doctrina promulgaretur, is, qui nimis audacter hæreticorum promovebat partes Gaspar erat Colinius hujus nominis secundus, classis præfectus, cui quum plurium quoque provinciarum moderatio commendata esset, facile iniquo potiri voto se posse jactabat. At rem aliter evenisse compertum est; siquidem inter oppidorum populos, & Normanniæ, Picardiæ, aliarumque Provinciarum incolas tot tantæque sunt seditiones commotæ, ut ad eas intercipiendas locus amplius non sit relictus.

Pontius Chayssy M.
Baret. & Wadd. cit. cum aliis.
Agathopolis direptio.
Auctores citati.
Moniales fugam arripiunt.
Baret. lib. 4. cap. 16. & alii cit.
Gonz. par. 3. in Prov. S. Ludov. Conv. 6.
Gaspar II. Colinius primus hæreticorũ ductor.
Thuan. cit.
Davil. cit. lib. 2. & alibi.
Hæretici in urbe Falesiæ.
Gonz. 3. par. in Prov. Franc. Conv. 27.
Barett. lib. 4. cap. 24.
Matthæus Picquetus, Joannes Benedictus, & Petrus Hoes MM.
Monum. MS. ex Arch. S. Isidori Arm. 3. nu. 14. fol. 423.
Barett. lib. 4. cap. 24.
Wadd. in Catal. MM.
Artur. ad diem 29. Julii.
Bajocarum Cœnobii expilatio.
Gonz. 3. par. in Prov. Franc. Conv. 21.
Wadd. ad ann. 1222. n. 33.
Thuan. lib. 36.
Raynal. ad ann. 1563. n. 34.

III. Hæc præcipue contigere in urbe Falesiæ Provinciæ Franciæ Normanniæ circumsepta confinibus, & ad Sagiensem diœcesim spectante, ubi perditi homines Templum Cœnobii nostri sanctæ Mariæ Magdalenæ polluunt, sacra supellectile spoliant, & funditus destruunt. Aliis Sodalibus inde expulsis, duos diris tormentis affectos interimunt, Matthæum Picquetum videlicet, & Joannem Benedictum; tertium, quem omittunt cæteri, addit Arturus, Petrum Hoes, sive Gusesium, vel de Guyes, Sagiensem. In extremis autem ejusdem Provinciæ limitibus, apud Bellucasiorum, sive Bajocarum urbem, Minoriticum Cœnobium sanctorum Apostolorum Petri & Pauli hoc anno primum a vicinis Calviniana hæresi infectis, deiu non sequenti ut scribit Gonzaga, sed anno MDLXIII. ab ejusdem Colinii Satellitibus, quum fracti, fugatique in illam oram Maritimam confugissent, ut auxiliares copias ex Anglia reciperent, miserrime direptum est.

Et Rapistani.
Gonz. par. 3. in Prov. Aquit. Antiquior. Conv. 7.
Wadd. ad ann. 1280. n. 12.
Antonius de Turno, & Gerardus Bonettus MM.
MSS. Aut. ex Archiv. S. Isid. Arm. 3. n. 53. fol. 61.
Wad. & alii cit.

IV. Eamdem sortem incurrunt & populi Aquitaniæ Antiquioris; quoniam in oppidum Rapistani irruentes hæretici, hoc ipso anno, non autem ut Gonzaga, & ex eo Waddingus an. MDLX. Domum nostram invadunt, Templique confractis, aut obliteratis imaginibus sacris, universaque expilata supellectile, Sodales ejiciunt. Antonium vero de Turno Minoris Conventus Tolosani Guardianum, sociumque Gerardum Bonetum immanissime interimunt.

Dein-

Deinceps in Villam Francam, quæ una est ex Civitatibus memoratæ Provinciæ Aquitaniæ, iisdem Hugonotis irruentibus, similiaque inibi in Deum hominesque patrantibus flagitia, quum vir religiosissimus P. Joannes Guilotus a sacra Concione e vicino quodam pago reversus, sacram hanc ædem repeteret, ab hæreticis interceptus, post plurima ludibria atque opprobria patientissime perpessa, ab altero eorum plumbea glande trajicitur, animamque agens, ad Prothomartyris Stephani instar, ne id peccati illis statueret, Deum Opt. Max. exorabat: sicque spiritum suo reddidit Creatori. Sunt qui censent, hunc non alium fuisse Joannem, de quo idem Gonzaga in suo Martyrum Catalogo ad Provinciam Franciæ Parisiensis spectantem, quem Arturus sequitur, ita scribit: *B.P. Joannes Liot sacerdos, & octogenarius sub iisdem martyrii agonem consumavit*. Verum non Parisiensis, sed Aquitaniæ antiquioris Provinciæ alumnum venerabilem hunc Virum fuisse, ex antiquo libro MS. Provinciæ ejusdem non obscure colligitur; quinimo ipse Gonzaga alibi idipsum expresse testatur. His in regionibus jacturam item passi sunt Conventus Villæ Novæ, Bellimontis, & Ageriensis, quum ab iisdem nefariis hominibus bonorum omnium rapinam, imaginum atque Altarium confractionem, omniumque fere domorum demolitionem subierint. Magis tamen præ cæteris fuit deploranda direptio Monasterii Annunciatarum Agenis, dum ab iisdem Catholicæ fidei hostibus, capta per proditionem urbe, Sorores loco cedere, atque alio divertere coguntur. Verum eadem urbe a strenuo Duce Monlucio Catholicis restituta, atque a militibus valido firmata præsidio, Moniales in pristinam domum suam revertuntur.

> Item Villæ Francæ. *Gonz. in Prov. Aquit. antiqu. Conv. 25.* Joannes Guilotus M. *MSS. auth. ex Arch. S. Isidori Arm. 3. num. 53. fol. 64.*
>
> Conv. Villæ Novæ, Bellimontis, Agerienfis sunt in eadem sorte. *Gonz. par. 3. in Prov. Aquit. antiq. Conv. 13. 32. & 33.* Sicut & Monasterium Agenarum Monialium. *Ibidem Mon. 8.*

V. Dum hæc flagitia a Calvinianis patrantur in Gallia, apud Germanos Lutherani adversus Catholicos sævire non cessant: & Franciscani, qui apud Openhemium, sive Rubeacum Alsatiæ superioris civitatem exiguam ab anno MCCXI. suam habuere sedem, inde hoc anno die XII. Septembris ab hæretico Senatu in religionis odium ejiciuntur. Cœnobii olim ad Provinciam Argentinæ, modo ad Coloniensem spectantis Waddingus meminit, dum ejusdem reformationis narrat historiam, quamvis originem præsignato tempore, cum ipsi eumdem tunc fortassis lateret, non referat.

> Etiam in Germania sæviunt Lutherani. *Monum. auth. MSS. Prov. Argent. nobis missa.* Fratres Rubeaco ejecti. *Ibidem. Wadd. ad ann. 1438. §. 39.*

VI. His non dissimilia Sodales, Elisabetha sæviente, pro Romana fide patiuntur in Anglia. Stephanus etenim Fox Custos Gronovicensis, impiæ Reginæ jussu ex Londino extorris, accessit ad Cœnobium sancti Francisci Antuerpiæ, ibique vixit, donec, grassantibus hæreticis, urbemque diripientibus, alio migrare coactus est, sociantibus viginti circiter sanctæ Claræ Rothomagi Monialibus Olissyponem usque, quo tempore illic Philippus II. aderat, quem Monasterium iisdem exstruxisse narrat Auctor Certaminis Seraphicæ Ecclesiæ Anglicanæ.

> Angliam quoque vexant. Stephanus Fox cû pluribus Monialibus exul. *Certam. Seraph. in Descrip. Prov. Angliæ fol. 12.*

VII. His malis ergo Pontifex, ut citius quam fieri posset, occurreret, de convocanda jam indicta Tridentina generali Synodo cogitans, die XIV. Februarii Legatos designat, eosque die X. Martii creat, qui exin, Simoneta Cardinali excepto, die XVI. Aprilis Tridentum perveniunt. Illorum tamen prævenit adventum, die videlicet XXVI. Martii, Angelus Massarellus Concilii Secretarius (quo titulo etiam in præteritis sessionibus fuerat insignitus) & Episcopus Telesinus renunciatus, qui ut suis in laboribus esset in partem, una secum Astolphum Servantium, cui deinde Franciscano Instituto in Reformatorum familia profiteri placuit, assumto Valentini nomine, ubi in tractandis Ordinis negociis non semel ejus opere Sodales usi sunt. Hic, ut ait Pallavicinus, durante Concilio, utilissimum opus composuit, Diarium nimirum Concilii ejusdem, quod authographum Marcum Antonium Burghesium

> Concilio Trid. iterum datur initia. *Palav. Hist. Conc. Trid.* Astolphus Servantius Minorita, Valentinus nuncupatus. *Pallav. ibidem.*

Andreas Insulanus ad Concilium vocatus. *Ex Arch. Vatic. ut in Regest.*

eidem Pallavicino donasse, quo praeclaram suam historiam ditavit, idem Pallavicinus testatur. Ad Concilium item a Pontifice vocatus est Andreas Insulanus, qui Generalem Ordinis Praefecturam summa cum laude absolverat, quique in litteris in forma Brevis, ut dicitur, expeditis: *Ex multorum &c. die* VII. *Februarii*, ut in Regesto, *sacrae Theologiae Magister* dicitur, & a *virtute, probitate, eximiaque in sacris litteris doctrina*, atque *agendarum rerum experientia, catholicaeque Religionis zelo, prudentia &c.* summopere extollitur. Apud Labbaeum tamen in suo Theologorum, qui Concilio interfuere, Catalogo nostri Andreae nomen desideratur, neque de illo ab iis, qui Concilii acta scripsere vel minima fit memoria; quo fit ut Tridentum versus ex Lusitania profectus fuerit, nos pro comperto habere non possimus. Demum die XVIII. Decembris etiam Simoneta Tridentum adveniente, post Camillum Campegium Dominicanum, qui primus sacram habuit Dominica prima Adventus Orationem, Dominica secunda Maximianus Beniamus, a Waddingo Maximilianus Beniaminus nuncupatus, ex Conventualium familia ad PP. suam etiam dixit, quam nos volumen inutilibus implere minime cogitantes, ex Labbaeo hic exscribere piget, etsi de eadem neque Waddingus, neque ullus alius ex nostris vel minimam faciant mentionem.

Maximiani Beniami ad PP. Oratio. *Ex Philip. Labb. de Conc. Trid. Wadd. de Script. Ord. lit. M. Biblioth. Franc. lit. A.*

Wadd. de Script. cit. Biblioth. Franc. lit M.

Lovanii circa Baji propositiones Minoritae quidam excitant quaestionem. *Raynal. ad hunc ann. num. 41. Pallav. Histor. Conc. Trid. lib. 15. cap. 7.* Hoc Cardinalis Commendonus testatur. Ejus epistola ad PP. Concilii. *Ex MSS. Card. Barb.*

VIII. Concilio interim inter caetera, quae ad Ecclesiae utilitatem discutiebantur, illa se obtulit, quae fuerat Lovanii exorta dissensio, quaeque vehementer studiorum animos accenderat, ut non modo in scholis palam pro sua quisque sententia contenderet, sed scriptis quoque, librisque placita tueri parabat. Haec quidem dissensio circa illas a Michaele Bajo dudum de libero hominis arbitrio propositiones versabatur, eamque silentio salubriter involutam, denuo his temporibus Minoritas quosdam ibidem exscitasse Cardinalis Commendonus Lovanii his temporibus degens, sequenti Epistola ad Cardinalem Mantuanum directa, & inter MSS. Cardinalis Francisci Barberini extante, Concilio significavit: *Quidam Michael Bajo vir satis doctus opiniones quasdam coepit sectari circa liberum arbitrium, opera, & alios articulos; cui adhaesit postea Joannes Hessel vir pariter admodum doctus, & vitae exemplaris. Hi continuo post susceptam doctoralis magisterii lauream, publice illas cum per multos annos docuissent, ab illis destitere; jamque res silentio salubriter involuta jacebat, quando postremis hisce diebus Fratres Ordinis Minorum, eorumque discipuli super his controversias coeperunt agitare, quae eo usque incrementum habuere, ut ab aliis antiquae opinionis Religiosis curatum fuerit, ut Sorbonica facultas doctrinam illam in decem & octo articulos divisam condemnaret. Verum alii ab hac censura ad Lovanienses ipsos Magistros provocantes emortuam pene doctrinam denuo extraxerunt in lucem, Parisiensis Academiae censuram novis procedentes scriptis, quae vicissim, illis auctoribus, redarguentes Sorbonici certamen adeo forte suscepere, ut rumor jam sit, plures jam praelo disposuisse libros, ac rei hujusce fama quotidie percrebrescit. Ambo isti, Michael nempe, & Joannes ad Concilium accedere praeoptant, jamque aliorum relatu didici, a Lovaniensium schola ad id destinatos. Nec ambigendum, quin se illic exhibere velint, & si quando eis loquendi facultas concedatur, multas, praecipue in Germaniam, turbas conflabunt, quod protestantium Principum summo ad propriam occulendam contumaciam emolumento vertet; & quamquam a Concilio ipso blande trahantur, sua tamen scripta palam evulgabunt, quorum jam doctrina absque typis, ac scriptis apud complures disseminata est. Siquid autem contra ipsos gravius statuatur, nihil tamen existimescendum, quam, nec ab Ecclesia ad haereticorum castra se conferant, atque in apostasiam ruant, incredibili harum regionum*

num exitio, apud quas illorum existimatio summa, & fidei catholicæ veritas multis ex partibus jam nutat, essetque hæreticis in lætitiam & gaudium, qui quamvis scholasticos nostros parvipendere videantur, attamen si quidam ex nobis ad ipsos deficit, plurimi cum faciunt, ipsiusque opera multum utuntur, cum jam inter ipsos, qui vere sint docti, non sit invenire, Lutheri dumtaxat, Philippi, atque hujusmodi fæcis hominum scriptis incumbentes, ac scholasticum laborem fugientes, in tantum, ut in tota Saxonia unum dumtaxat Doctorem Alvarum & apostatam, repererim. Hæc tamen non ita dixerim, ut asseram, Doctores istos, de quibus nunc sermo, in hæc prolaxuros; verum epidemia grassante, morbi omnes in epidemiam facile resolvuntur; imo, quibusdam enunciantibus, didici, Ruardum dicere solitum, nil aliud ab ipsis, quam schisma expectandam, ad aliquod ideo tempus a doctorali laurea suscipienda prohibitis. Magnam sibi ob doctrinam apud omnes existimationem conciliarunt, ac probi quidem, & modesti sunt viri; attamen uniuscujusque superbia in eo quod agit, sita est. Cæteris in rebus libenter omnia suffert. *Alienissimo profecto tempore emerserunt circa hos articulos contentiones ab hominibus doctrina præstantibus, ac multorum stipatis discipulorum numero, quos pars quoque magna Laureatorum, & Baccalaureorum, ac fere dimidia doctorum sequitur pars. Quinimo cum ad recens erectas episcopales sedes tres hujus Universitatis homines, qui aliam tuebantur sententiam, assumti fuerint, apud hos universæ Theologicæ facultatis dispositio pene remansisse videtur; nec satis mihi adhuc constat, an forte illorum electio istis indignationis extiterit causa Bajus multam erga sanctam Sedem reverentiam præfefert, sed in ejus dictis quædam sunt quæ suspicionem aliquam ingerunt. Hesselius ejusdem Universitatis modo est Decanus; hic me Lovanio altera vice transeuntem cum alio Doctore, Tiletano nuncupato, invisit, cumque mutuo colloqueremur, ac sensim curarem, ut de novis hisce opinionibus sermo caderet, maxima humanitate ac dexteritate cum ipsis de novitatibus circa Religionem, ac quæ ipsas consequerentur, tum scandala, tum hoc potissimum tempore pericula, disserui, ostendens, quanta sollicitudine incumbendum esset,* ut essemus cor unum, & anima una: nihil per contentionem, aut inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes: *quæ & alia hujusscemodi verba probare, atque adeo benigne admittere visi sunt. Nec multo post eorum discessum Thiletanus Syngrapham misit, qua & se purgabat, & officium a me exhibitum commendabat. Interjecto deinde sex aut septem dierum spatio, Hesselius quoque epistolam scripsit, cujus exemplum, ut quid mihi scriptum sit Illustrissimam Dominationem vestram non lateat, submitto, in qua conspiciet quam summo desiderio flagret de suis articulis in disceptationem venire, morasque omnes impatienter ferat. Hæ cum ad me perlatæ fuissent litteræ, nihil reponsionis reddere melius arbitratus, cum parum Religioni conducere judicarem meis Epistolis quemquam, vel irritare, vel commendare, scripturasque multiplicare, cum jam profectionis meæ Leodium versus tempus instaret, Tabellarium remittens, jussi, ut Doctorem meo nomine perhumaniter salutaret, cum per temporis angustias respondere discessurus non possem, neque promptum, si qua in re opus ei fuerit, testaretur, atque ita cumulate satisfactum abs me dimisi. Interea, cum pergerem in itinere, & ad res componendas Lovanium iterum redire pene decrevissem, obvium habui Patrem Everardum Societatis Jesu Præpositum Provincialem, qui Lovanii residere consueverat (is erat Everardus Mercurianus, qui post Franciscum Borgiam ejusdem Societatis Præpositus Generalis postea fuit renunciatus,) quem pro veteri cum Joanne Hesselio amicitia, hominem denuo convenire, meoque nomi-*

nomine invisere jussi, ac simul ostendere, quanto cum animi angore iniquis bisce temporibus audiverim, in Universitate fidei Catholicæ propugnatrice scissuras esse, quibus qui oderant nos gloriarentur, & in suæ pravitatis commodum pertraherent. Hoc fuisse meum, nec ambigebam, qui & suum, & cujusque probi Catholici, cum secum collocatus eram, propositum, ne æmulationes, detractiones, inflationes sint inter nos, sed omnis doctrina ad ædificationem, & ab omni prorsus offendiculo aliena. Insuper illius doctrinam, probatosque mores, qui per ora hominum ferebantur, commendavi, quo factum est, ut heri Antuerpiam certum hominem ad me mitteret, qui multas mihi redderet gratias, suamque operam Catholicæ Religionis auxilio exhiberet. Attamen vehementer extimesco, ne quandoque parvus hic ignis incendium vehementer exsuscitet, ac nisi præsens remedium adhibeatur, paucos etiam intra dies, occasione accepta a Provinciali Capitulo quod Patres Ordinis Minorum *sunt celebraturi, ubi & ipsorum Generalis Minister expectatur, tunc enim, cum duo ad munus Provincialis, alter ex una, alter ex alia sententia concurrant, haud dubium, quin addita etiam doctrinæ æmulatione, magnas concitaturi sint turbas. Jamque qui antiquas opiniones tueri profitentur, novisque adversantur, Romam se ad causam hujusmodi evocaturos, aliorumque sententias, ut hæreticas delaturos minantur, quod authentica plurium Universitatum censura, qua articuli illorum condemnantur, sint muniti. Ego itaque ea, qua par est, animi demissione, Dominationi Vestræ Illmæ dicam, bonum forsan esset consilium, erumpentes ab his regionibus flammas avertere, & antequam quidquam novi moliantur* Fratres, *silentium a Pontifice omnino indici, & causam ad se advocare; arreptaque præsentis* Concilii *occasione, Doctores aliquot e Germaniæ Universitatibus, ac præsertim Coloniæ, & Lovanii accersere Tridentum, rem ita disponendo, ut ambo isti Lovanienses ad hanc Provinciam eligantur; certus, quod apud Dominationem Vestram Illustrissimam, in qua summa est prudentia, auctoritas, & dexteritas, fax hæc majoris quam forte existimetur, periculi atque incendii consopita exstinguetur. Novæ istæ opiniones, ut ipsa optime novit, febri hæticæ omnino sunt similes, cui si præsens adhibeatur remedium, facile evanescit; sin autem contemnitur, nulloque præcavetur pharmaco, sero incassum medicina paratur. Hæc tamen cuncta prudentissimo Dominationis Vestræ Illmæ judicio committo, unum addens, quod si mea hæc sententia probetur, nihil est cunctandum, ne res efferatur, nam hoc cognito consilio frustra remedium apponeretur.* Huc usque Commendonus, qui pro exaggerata sua prudentia probe noverat, quantum omnis sententiarum novitas fuerit semper in Ecclesia suspecta, & quantum in antiquitate, usque veteri semper reperiatur fundata firma securitas, dicente Domino per Prophetam: *State super vias, & videte, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea, & invenietis refrigerium animabus vestris.* His acceptis, Raynaldus prosequitur, Cardinalis Mantuanus una cum Seripando, qui jam Tridentum pervenerant, plura super hoc excogitaverunt consilia, quæ pariter Commendono communicaverant, ut ejus quoque sententia probarentur. Ille alterum ex his duobus eligendum dijudicabant, vel quod Pontifex Breve conscriberet, quo suppressis Michaelis Baji, & Joannis Hessellii nominibus, indiceret iis Fratribus Ordinis Minorum, qui una cum ipsis sentiebant, cæterisque omnibus de his articulis silentium.

Raynald. ibid.

IX. Verum nedum Tridenti per Œcumenicam Synodum, sed etiam in cæteris Orbis partibus hæresibus culpisque Omnipotens bellum indicit, strenuis delectis plerisque hinc & illinc militibus, inter quos profecto Minoritæ nulli

nulli secundi sunt. Enimvero, dum in Neapolitano Regno, & in Calabria præcipue, recens Valdensium colluvies detegitur, quidam eorum directores ex Geneva triennio ante ibi recepti sunt; cumque ex Catholicis fœneratorum ingens numerus easdem plagas invaderet, Jacobus Melphictensis exoritur, qui pro suo munere sacris concionibus, cæterisque laboribus, non prius hoc anno ultimam diem gloriosissime obiit, quam perniciosissimam luem ex integro profligaret. In PP. Capuccinorum cœtu Vir Dei omnibus virtutibus clarus floruit, qui inter Observantes sua tempestate doctrina ac eruditione celeberrimus fuit, atque inde sæpe Provincialis munus in sua Provincia magna cum prudentiæ laude administravit. Cum autem Melphicti semel Guardianus esset, geminique Fratres Capuccini a Ludovico Rhegino, qui tunc Calabris præerat, ad Religionem iis in locis propagandam missi, ad Monasterium illud sub solis occasum accessissent, eosque tam apposite ac sapienter de præscripta regulæ obligatione, atque illius observantia differentes audivisset, is qui in Theologica scientia doctissimus erat, Regulæ disciplinam, nec dum se assecutum agnovit: quare ab eo tempore animum magis ad Regularis disciplinæ studia intendit. Hoc itaque mature secum deliberato, Ministri Provincialis adventum captat, & cum eo pluribus verbis de reformanda Provincia agit, eamque tandem impetrat. At reformatione exorta, cum virtutis humore careret, brevi aruit, vixque ad sextum usque mensem pervenit. Id cum Jacobus ægre ferret, Apuliæ Provincia relicta, ad Neapolitanam se confert, ubi aliquandiu Theologicis disciplinis tradendis vacat, sed cum reformationem bis, terque in hac quoque Provincia tentatam assequi minime posset, absoluto Neapoli quadragesimalium prædicationum curriculo, is cum socio ac nonnullis aliis sacræ Theologiæ candidatis, ad Capuccinorum Religionem convolat. Erat Jacobus multis corporis incommodis affectus, quod sane haud leviter ipsius animum affligebat, ac metu exagitabat, ne austerioris vitæ asperitates, quas sibi apud Capuccinos obeundas non ignorabat, ferre valeret. At (qui debiles confirmat, & iis, quos vocat, novam e cœlo fortitudinem præstat) D. O. M. eam Jacobo post Religionis ingressum, corporis incolumitatem contulit, ut universas Religionis austeritates, non tamen æquo, quam alacri animo sustineret. In nova hac apud Capuccinos vocatione Jacobus tam præclarum Regularis Observantiæ ac prudentiæ specimen edidit, ut in Neapolitana Provincia nihil sine ipsius consilio fieret. Evangelicæ prædicationis munus, quo jam antea egregie præcellebat, post suum ad Capuccinos accessum tam ardenter atque Apostolico spiritu prosecutus est, ut Forolivium a Francisco Æsino Generali missus, cum urbem quorundam opera nonnihil hæretico errore imbutam offendisset, tum publicis sermonibus, tum privatis disceptationibus ita in errores invehitur, ut cum nihil studii aut operis prætermisisset, eam urbem tandem ab ea tabe expurgaverit. Ferrariam deinde profectus, ibi cum in concionibus suam tum in fidei rebus pertractandis, tum in doctrina explicanda præstantiam perspectam præbuisset; inde epidaurum profectus, tantam sibi apud eam Rempublicam, & populum sua prædicatione gratiam conciliavit, ut eum sibi Episcopum a Pontifice postulaverint. At eo constanter Episcopatum recusante, Pontifex, tametsi ad Reipublicæ petitionem propenderet, invitum tamen ad id munus compellere noluit. Epidauro igitur digressus, Jacobus Venetias proficiscitur, ubi, Evangelici Agricolæ instar, divini verbi semina spargit. Post hæc Aletium venit, ubi fœneratores, quos ibi copiosos reperit, ita infestatus est, ut, Deo præsertim opitulante, omnia inde feneratitia pacta & contractus abstulerit. Cum vero acrius quadam die pro suggestu usuras exagitaret, vir quidam fœnerator in urbe potens,

In Calabria Waldensium progressus.
Raynal. cit.

Jacobus Melphictensis.
Bover. ad hun. ann. §. 6.
Artur. ad diem 28. Aug.
Viridar. Seraph. Tom. 1. part. 2.

tens, ea velut ſibi dicta accipiens, de ipſo apud Proregem conqueritur. Jacobus vero eo vocatus, ubi ſe nullius ſingularis perſonæ vitium publice attigiſſe, ſed in genere tantummodo fœneratorum ſcelus proſecutum fuiſſe oſtendit, ad fœneratorem converſus ait: *Ego quidem ne publicum ſcelus tuum palam arguerem tuo honori ac exiſtimationi dedi: at quid? an non tu Vir ille es, qui in aliis, ac veſtibus tuis pauperum ſanguinem geris? Jam tuum mihi pallium cede, ita me Deus adjuvet, ni ex eo vivum pauperum ſanguinem exprimam.* Cumque manum ad fœneratoris pallium extendiſſet, ſanctitatem Jacobi agnoſcens, exterritus ille mox auſugit, ne Dei judicium ſcelus ipſius aperiret. Mirum plane erat quam libere, quam graviter, quam ſevere Vir hic Evangelicus, ipſa quoque potentium vitia increparet. Marchio Uritanus, qui & eo tempore Frentani dominabatur, cum varios errores hauſiſſet, eos clam per hæreticum Miniſtrum diſſeminabat, quem cum Jacobus multis argumentis convictum ab hæreſi revocare non poſſet, gravius increpat: rem vero Marchio tam ægre tulit, ut etiam in mortem ipſius conſpiraverit. At Deus, qui pro Jacobo ſolicite invigilabat, euntem redeuntemque iis inviſibilem præſtat, qui in ipſius cædem conſpiraverant. Intrepidum igitur Jacobi animum nullæ minæ, nullaque vitæ pericula terrebant. Hinc D. O. M. qui ardentiori hoc illius zelo ac caritate delectabatur, ipſius mentem tanta ſapientiæ luce illuſtrabat, ut futuros quoque divino ſpiritu rerum eventus prænoſceret ac præſignificaret: dum enim Melphicti Dei verbum diſſeminaret, maximeque in Fœneratores inveheretur, publicus quidam in urbe Fœnerator erat, qui quo acrius ab eo increpabatur, eo magis in riſum & cachinnum effundebatur. Cui Jacobus: *Cave tibi*, inquit, *ne latrunculis ludentem te Diabolus aliquando inſano ictu intercipiat*. Nec fruſtra prolatum verbum. Paucis enim vix elapſis diebus, cum latrunculis luderet, eo ipſo temporis momento quo a colludente ſupremus *Regi* * fugiendi aditus intercluditur, repentina morte correptus, vitæ illi curſus abrumpitur. Plurimos jam ſuæ ætatis annos Jacobus exegerat, cum ultima linea appropinquante, Deus Servum ſuum, quem fidelem in multis agnoverat, ſuprema tentatione probare voluit, ut ampliori corona donaret. Hidruntinæ Provinciæ Proregem Jacobus graviter, juſte tamen, læſerat, eo quod ipſius in juſtitia adminiſtranda oſcitantiam publice arguiſſet. Quamobrem Prorex alia occaſione captata, Jacobum injuſtam exilii damnationem, quæ poſtremam illi gloriam adferret, inſontem ſubire cogit. Exul itaque ob prædicatæ veritatis teſtimonium, Meſſapiam proficiſcitur: ubi poſt biennium, annoſus, probatus meritis, ac virtutibus clarus, hoc anno Deo ſpiritum reddit. Tanta fuit illius ſanctimoniæ fama, ut Meſſapiæ publice illi ſtatua erecta fuerit. At neque ea divino teſtimonio vacavit. Nam quatuor poſt ipſius obitum annis, cum ipſius corpus exhumatum fuiſſet, integrum ac incorruptum apparuit, ſuaviſſimo ſemper odore fragrans. Nonnulla is opuſcula edidit, quibus præclaræ eruditionis cunctis monumenta reliquit. In his ſunt, Joanne de ſancto Antonio Salamantino teſte, *Commentaria in decem præcepta Decalogi*, Venetiis an. MDLXXV. apud Juntas, & Neapoli MDXCVII. *Commentaria* in Pſalm. 14. *Domine quis habitabit* &c. per modum dialogi, interlocutoribus Davide & Salomone, hoc interrogante, illo reſpondente, incipit: *Cum cœlorum ambitus* &c. opus eſt in XI. partes diſtributum, in quibus agit. I. *De B. Mariæ Conceptione*, II. *De Divina Lege*, III. *De lege humana*, IV. *De detractione*, V. *De amore proximi*, VI. *De opprobriis contra proximum*, VII. *De abominatione*, *& vigilantia ſui ipſius*, VIII. *De honore timentium Deum*, IX. *De juramento obſervando*, X. *De uſuræ prohibitione*, XI. *De muneribus contra innocentes*. Prodiit Venetiis in

* *Prima figura in luso Latrunculorum.*

in 4. imperiali ex officina Aurelii Pincii MCCCLV. *Opusculum in symbolum Fidei cum Commentariis*: *De Præceptis Ecclesiæ*: *Tractatum de mortificatione carnis*: *De Im.Virg.M.Conceptione*: *Conciones diversas* &c. Omnia sunt impressa Venetiis annis MDXXXV. MDLXXV. & MDLXXVIII. apud Cominum de Tudino. Commendatur in Bibliotheca Neapolitana, & plurimum a Genuensi, pag. 170. & in Martyrologio Franciscano ad diem XXVIII. Augusti. In laudem Jacobi hujus ita accinebat Augustinus Mostardus in monitione ad lectorem:

Huc, huc, quid pavitans dubia jam mente moraris?
Vera nihil dubii debet habere Fides.
Hæc sunt illa tui Fratris sacra scripta Jacobi,
Qui tibi cœlestes monstrat adire lares.
His potens folio, quo nunc privatus, in alto
Sistere, & æterno proximus esse Deo.
Disce igitur, fugias dictis fera tecta tyranni,
Cum neque post mortem pœnituisse juvet.

X. In iisdem Regionibus moritur Jacobus alter Rheginus, laicus item Capuccinus, qui præter abstinentiam, orationem, ac divinæ familiaritatis consortium, eam virtutum perfectionem attigerat, ut quamplurimos crucis signaculo a mortis periculo liberarit. Cum igitur gravissima apud Calabros per Rheginum agrum pestilentia grassaretur, miserandam urbis stragem, ac tot pereuntes hominum turmas omni humano solatio destituta, tradens animam suam pro Christo, & fraterna caritate contemnens, impetrata a Bernardino Georgio facultate, cum Hieronymo a Georgia, & Hieronymo a Monte Sorio Sacerdotibus, laborantium se obsequiis mancipat. Dum itaque omni caritatis officio pio operi ac labori incumbunt, neque illis periculis parcunt, quo sese in aliorum salutem effundant, ipsi quoque pestilentia sublati, voluntario caritatis martyrio coronati e Mundo ad Paradisum evolant; eo ferme tempore, quo impius Valentinus Gentilis Consentinus Cives, ex his regionibus Genevam, Sabaudiam, & exin Poloniam petens, ibi ipsum Georgius Baldrata Medicus impiusque hæreticus in diffundendis falsis dogmatibus socium sibi assumsit; contra quos tamen *nova bella Dominus eligens, & portas hostium subvertens*, Sebastianum Leopolitanum Minoritam strenuum Christi militem sibi delegit, cujus merita, zelus & pietas tribus in Generalibus Capitulis claruere, & apud suos non parum attulit Catholicæ fidei, christianisque moribus utilitatem. Moritur Vir Dei hoc anno die XVII. Novembris apud Cracoviam.

Jacobus Rheginus. *Flor. Seraph. Capuc. Tom. 2. fol. 273. & 366.*

Hieronymus de Georgia. Hieronymus a Monte Sorio. *Flor. Seraph. cit.* Valentinus Gentilis Consentinus hæreticus. *Spond. ad hunc ann. §. 33. seqq.*

Judic. cap. 5.

Sebastianus Leopolitanus. *MSS. auth. ex Archiv. S. Isid. Arm. 3. n. 4. fol. 280.*

XI. Neque cæteris Italiæ partibus Servi Dei Annalibus nostris perpetua digni memoria desunt. Enimvero in Cœnobio Pistoriensi Provinciæ Tusciæ, mense Majo Angelus de Monte, sanguine virtutibusque illustris mortalitatem deposuit, cum jam tertio Definitoris, & iterum Reformatorum Custodis munere præclare functus esset. Vir cæteris affabilis & pius, sibi severissimus, quippe, qui corpus jejuniis, vigiliis, cilitio, & flagellis usque ad senectutem & senium perpetuo cursu in servitutem spiritus continuit, aliaque pietatis signa edidit, ac sanctimoniæ sparsit odorem. In Cœnobio Montis extra Portam sancti Miniatis Florentiæ Franciscus Bannellius, item Florentinus, vir rerum cœlestium contemplationi, ac sacris meditationibus ita intentus, ut non sine summa animi molestia, ac corporali afflictione divelli posset, atque illis ut per otium vacare posset, sæcularium omnino, Fratrum vero, quantum licuit consortia declinavit, in choro tantum & mensa cum ipsis communicans. Definitorem tamen an. MDXL… atque secundo & tertio, præfati Montis sancti

Angelus de Monte. *Anton. Terrinc. in Hist. MS. Provinc. Tusc. ad hunc ann. Decad. 3.*

Franciscus Bannellius. *Ant. Terrinc. ibidem.*

sancti Miniatis Guardianum voluerunt Observantes, cui & majora Provinciæ munia contulissent, nisi ipse exspresse renuisset aliis præesse, qui nec sibi (ut ipse dicebat) præesse, aut prodiisse unquam noverat. In suo ergo humili statu relictus, thesauros meritorum & bonorum operum sacculos qui non veterascunt, thesaurizare non cessavit, donec hoc anno in præfato Conventu viator esse desiit. Antonius Æthiops etiam moritur in Cœnobio sanctæ Mariæ de Jesu, non procul a Camaro Siciliæ oppido, ubi Fratribus pluribus annis fidelissime inservivit: cuique octiduo, antequam carnis ergastulo solveretur, Angelus Custos obitus diem prænuntiavit, & ad ultimum usque vitæ instans adstitit, atque tantam gratiam D. O. M. contulit, ut plura miracula mortuus ediderit.

Antonius Æthiops. Gonz. in Prov. Sicil. Con. 6. Wadd. ad ann. 1428. n. 7. Barett. lib. 4. cap. 26.

XII. Secundum item Clarissarum Institutum nobilissimæ fœminæ illustrant, quarum una Francisca de Ararvo, quæ in Monasterio Asturicensi Provinciæ sancti Jacobi in Hispania decessit, quæque vivendi austeritate admirabilis, passionisque Dominicæ meditationibus perpetuo addicta, dum sacra in templo peragerentur, prima dominica Septembris hujus anni, ad illa symboli verba: *& incarnatus est* &c. spiritum divino Sponso reddidit. Huic non dissimilis Agnes de Nebia obit diem extremam in Monasterio Ovetensi ejusdem Provinciæ, ubi immaculatam vitam transegit. In Provincia Castellæ Catharinam quoque de sancto Joanne præclaram Virginem decessisse, ex monumentis ejusdem Provinciæ comperimus: & in Clarissarum Monasterio Santarenensi, Lusitaniæ Provinciæ, Elisabetha de Passione, sic dicta, quia passionem Dominicam assidue meditabatur; quam ob causam pluribus donis cœlitus decorata extitit, virtutibus & meritis illustris migravit ad Sponsum.

Francisca de Ararvo, sive de Aranx. MSS. authen. ex Archiv. S. Isid. Arm. 3. nu. 52. fol 369. Agnes de Nebia. MSS. authen. ex eod. Arch. Arm. 3. num. 52. fol. 380. Catarina de sancto Joanne. MSS. auth. ex Arch. S. Isidor. Arm. 3. nu. 31. fol. 165. Elisabetha de Passione. Histor. Seraphic. Provin. Portug. par. 1. fol. 541.

XIII. In Monasterio autem S. Ursulæ Florentiæ inter Sorores Tertii Ordinis præclaræ fuere duæ fœminæ Appollonia de Cavalcantibus, atque Barbara de Covonis. Horum prima inter alias egregias animi dotes sanctæ orationis & contemplationis spiritum assequuta, sæpe sæpius in extasim rapta & a terra elevata, conversationem suam cum cœlitibus tenere visa est, ad quorum consortium hoc anno transiit. Secunda vero, non solum virginitatem suam multis auctam virtutibus Domino cum usura reddidit, sed & in hora mortis a Confessario hortata, ut Crucifixi sponsi imaginem contemplaretur, verum sui sponsum, respondit illa, sibi præsentem intueri, in cujus manus, his dictis, animam tradidit immaculatam.

Appollonia de Cavalcantibus. Barbara de Covonis. Anton. de Terrinc. histor. MS. Prov. Tuscia ad hunc an. Decad. 3.

XIIII. In Hispania etiam hoc anno Franciscanus Ordo Coelo peperit Andream Rodericum Laicum, ut auctor Menologii Franciscani, atque etiam Arturus scribunt. Hic virtutibus exornatus in conversorum numero angelicam vitam transegit, pro cujus sanctitate discutienda examen in partibus coram locorum Ordinariis fuisse institutum, libellus Neapoli editus anno MDCXXVI. apud Joannem Dominicum Ronugliolum, Arturus & Rapinæus affirmant, qui tamen locum obitus minime produnt.

Andreas Rodericus Laicus. Arturus ad diem 14. Novemb.

XV. In triumphanti Ecclesia his omnibus præfulgentibus, alii viri eximii dignitatibus, doctrina & sanctitate conspicui Minorum Ordini decus in Militanti auxerunt. Quantum ad dignitates pertinet: promoti sunt ad Ecclesiam Daventriensem in Belgio, in Transilvana regione, Ultrajectensis Provinciæ (ut ex actibus consistorialibus discimus) a primæva illius institutione vacantem, die octava Augusti, Joannes Mahusius (perperam Rodulpho *Malusius*, & Auctori Viridarii *de Mauritio*) de Observantium Familia: ad Gronnigensem (male Rodulphus *Gromugensem* legit) similiter in Belgio, & Ultrajectina Provincia, a primæva ejus institutione vacantem eadem die Joannes Ruffius ejusdem familiæ (quem recensitus Viridarii Auctor minus vere Joannem

Joannes Mahusius Episcop. Daventrien. Arch. Vatic. in Act. Consistor. Rodulph. pag. 235 Joannes Ruffius Gronningen. Reg. Vatic. cit. Virid. Seraphic. Tom. 2. in Ind. Alph. Episcop. Ord.

nem Riccium appellat, & Gravinienſem Epiſcopum in Regno Neapolitano facit): ad Jucatanenſem vero in Indiis occiduis, Mexicanæ Provinciæ, a primæva ejus inſtitutione ipſam quoque vacantem, die XIX. Novembris Franciſcus de Toral ex Obſervantibus. Huic Eccleſiæ Pontifex Cucumelenſem, Raynaldo referente, adjunxit; Rex vero Catholicus ducentos ducatos aureos pro annuo vectigali attribuit. Et Octavianum Præconium (non vero *Præcopium*, ut male horum Annalium Continuator) ex Conventualibus, Pontifex a vinculo, quo tenebatur Eccleſiæ Monopolitanæ, abſolvit, tranſtulitque ad Eccleſiam Arianenſem in Principatu ulteriori Provinciæ Beneventanæ, Neapolitanæ ditionis, vacan. per obitum bon. mem. Diomedis Arianenſis.

Franciſcus de Toral Epiſcopus Jucatanen.
Reg. Vatic. cit.
Raynaldus ad hunc annum nu. 70.
Octavianus Præconius Arianenſis.
Reg. Vatic. cit.
Cont. Ann. Min. ad annum 1546. §. 154.

XVI. Doctrina floret Beniaminus Bonauport, ideſt pulchri Portus, Gallus, Regularis Obſervantiæ, qui gallice edidit *Harmoniam & Conſenſum Evangeliorum*; Pariſ. apud Gabrielem Bonum, anno MDLX. *Monotheſaron Evangeliorum*, ibidem apud Viduam Mauritii a Porta hoc anno. Ad ejus imitationem, inquit Franciſcus Carriere Minorita, initio ſuorum Commentariorum in ſacram Scripturam Janſenius Epiſcopus Gandavenſis octo poſt annos ſuam *Harmoniam* publici juris fecit. Agit quoque de noſtro Beniamino Fabianus Juſtinianus, & Crovvæus.

Beniaminus Bonauport.
Biblioth. Franc. lit. B.
Fabian. Juſtin. in ſuo Auct. blenabro fol. 47.
Crov. in Scriptor. Blen. fol. 32.

XVII. His omnibus vita functis, ſuperſtes adhuc remanet præclariſſimus Hiſpaniarum hæros ſanctus Petrus Alcantarenſis, contemplatione atque pœnitentia vere admirabilis; populi propterea indeſinenter efflagitabant, ut ſui Inſtituti Domos in eorum Oppidis exſtrueret; at Vir ſanctus prudenti conſilio ductus eo tempore reſtitit, ne obtrectatoribus invidiæ materiam magis augeret. Inſtabant ardentius incolæ loci Aldeæ *del Palo* quinque milliaribus Zamora diſtantis; ideoque, quo facilius obtinerent, D. Guiomaram de Ulloa, quam adeo ſancto Viro addictam noverant, litteris compellunt, ut eum ad ſua deſideria pertrahat. Hæc autem cum a S. Commiſſario variis perſuaſionibus conſenſum extorſiſſet, litteras quoque, quibus idem explicaretur atque ad fabricæ promptitudinem Cives invitarentur, elicuit. Servantur adhuc apud Zamorenſes Cives prædictæ litteræ in deaurata tabula ſub chriſtallo incluſæ, quarum tenorem hic exſcribere non ingratum fore exiſtimo: ſic ergo habent. *Ego Frater Petrus de Alcantara Commiſſarius Generalis Fratrum Minorum Conventualium Reformatorum per Hiſpaniam auctoritate Apoſtolica &c. Quia illuſtris D. Guiomara de Ulloa, modo habitans in civitate Aullæ, mihi dixit, quod in Aldea de Palo Oppido propinquo Zamoræ, Rectores & aliæ perſonæ principales ejus loci offerunt quoddam Oratorium a ſancta Magdalena vocatum, ut ſub noſtra obedientia ibi Conventus ædificetur, & ſic aliqui devoti conſtruere volunt Eccleſiam, domum atque hortum, juxta formam noſtri Inſtituti: Itaque dum ita fuerit, ut prædicta Domina fide digniſſima retulit, & prædicti ſollicitantes in propoſito eidem declarato perſeveraverint; ego ex nunc recipio atque admitto prædictam domum pro Monaſterio; & illud incorporo cum cæteris Conventibus noſtræ Cuſtodiæ, & exhibeo me miſſurum Fratres, qui opus incipiant: & quando, Deo favente, Domus perfecta fuerit, promitto, me deſtinaturum alios, qui eam incolant; hac tamen conditione, quod non excedat formam noſtris ædificiis præſcriptam, & quod Magiſtratus vel hi, qui majorem partem Monaſterii ædificaverint ſemper maneant Domini ejuſdem, ita ut ibi habitantes Fratres inde ejicere poſſint quandocumque intellexerint, quod ex ipſorum vita non reſultet gloria Dei, atque proximi ædificatio, ſive quavis alia ex cauſa; quia illud noſtrum non exiſtimamus, niſi tantum, ut in eo Domino Deo noſtro ſerviamus, tanquam peregrini & mendi-*

S. Petrus Alcantarenſis.

Epiſtola, qua conceditur Cœnobii Aldeæ del Palo fundatio.

ci in hoc mundo. Et sic promittimus restituere illis quolibet anno claves ejusdem Conventus, ut de illis faciant quidquid ipsis placuerit; aut propter amorem Dei, nos iterum in illo habitare permittant. Et ut præsentes litteræ majus robur habeant, subscribuntur mea propria manu, & obsignantur sigillo majori mei officii. In villa Oropesæ die IX. *Januarii anno* MDLXI.

Fr. Petrus qui supra manu propria.

Comitia vocat apud Pedrosum. *Monum. MSS. auth. ex Archiv. S. Isid. Arm. 3. n. 2. fol. 10. March. in vita S. Petri lib. 3. cap. 1. Virid. Ser. To. 1. p. 1. cap. 18. Laur. de S. Paulo in vita S. Petri lib. 3. cap. 1.*

XVIII. Quum ergo in dies isthæc numero augerentur Cœnobia, cumque ad arctissimum Institutum amplectendum undique Viri concurrerent, Vir sanctissimus Sodales ad Comitia vocat (non in Villæ Vitiosæ Cœnobio, ut Marchesius, Auctor Viridarii, cæterique opinantur, sed apud Pedrosum, quemadmodum Laurentius a sancto Paulo, Joannes de sancto Antonio, & alii ejusdem ætatis, publicis monimentis, & libris MSS. authenticis illius Provinciæ inhærentes affirmant) ut potestatis vigore sibi a Pontifice factæ Custodiam suam sancti Josephi in Provinciam tandem aliquando erigeret, salutaribusque regulis Sodales obstringeret. Pedrosi ergo congregatis Conscriptis Patribus, placuit divinæ bonitati Servi Dei consilia sequenti miraculo illustrare. Habitabat in propinquo Pago Innoxal Vir quidam satis pius & addictus religiosæ Familiæ, cui filius eadem pietate non inferior, Fratres apud se transeuntes omni caritatis officio opportune prosequebatur. Inter alia vero christianæ pietatis opera quæ obibat, sæpe conquesitas a Fratribus eleemosynas suo jumento ad Conventum perferens, ibi a Petro humaniter exceptus in morum innocentia, qua monitis, qua exemplis efficacius confirmabatur. Quadam die quum contigisset, hujusmodi explendo officio tardius domo sua proficisci, indeque tenebricosa nocte ad Tagi ripam accedere; quum autem jumentum altas fluminis aquas pedibus attigisset, profunditate deterritum, nullo verbere vel alio incitamento progredi voluit, frustra illud compellente juvene; qui se ad torrentem quemdam, qui in eadem via intercurrit, pervenisse existimabat. His curis anxius, ne in deserto loco noctis inclementiam experiri cogeretur, ad Deum conversus, enixe precatur, ac ut voti fiat compos magna cum fiducia Petri patrocinium flagitans, simulque jumentum acrius stimulat. Mirum dictu! jumentum præcepto obediens, moras rumpit, timorem excutit, undas fluminis ingreditur, & cum ductore suo, sine ulla aquæ offensa, in objectam ripam siccis pedibus transit; at vero juvenis, cui nondum in mente Tagus venerat, quum se illum trajecisse animadvertisset, perculsus stupore maximo, vix non exanimatus corruit. Quapropter in gratias ac lacrymas coram Deo totus effusus, meritum Petri atque virtutem etiam super animantia & elementa altissime celebrando iter accelerat, ut quamcitissime ad liberatoris sui pedes in Cœnobio procumbat. Pervenit tandem, licet tardius, ad Conventum, & coram omnibus, potissime vero ad pedes sancti Patris liberatoris, beneficium & miraculum exultabundus recenset; cujus causam Petrus caritatis præstantiæ adscribens, gratiarum actionem omnem in divinam Omnipotentiam refundit. Viatores autem, qui ad flumen trajiciendum pervenerant, a Naviculario certiores facti, neminem se ea nocte trajecisse, eo magis admirandi successus conditionem quacumque transirent evulgabant. Interea dum quisque debitas Deo gratias referre contendit, duo adveniunt nuntii ab Oppido de Arenas instantes, ut Cœnobium Fratrum apud se ædificare Petrus permittat; & idem suis sumtibus Cives pollicentur perfecturos; quibus tunc humaniter dimissis, postea, Deo sic inspirante, plenius satisfecit. Idipsum sæpe numero petiit D. Joanna de Portugal Marchionissa de Elche, quo tempore audivit, eum creatum fuisse Commissarium Generalem, & concessam illi fuisse facultatem alia recipiendi Cœnobia. Ejus precibus

Petri meritis Vir Fratribus addictus Tagum transit inoffenso pede.

Conventum de Arenas extruendi facultatem largitur. Et Conventum de Elche. *Monum. MS. ex Arch. S. Isidor. Arm. 5. n. 140. fol. 331. & num. 143. fol. 10.*

bus indulſit Petrus anno MDLX., ut ad illum locum explorandum Antonius a Conceptione, & Bartholomæus a ſancta Anna accederent. Hi poſtquam opportunitatem ſitus condendi Domum exacte deſignaſſent, tam in loco de Elche ab ipſa Marchioniſſa oblato, quam in Oppido de Monforte, ſive Montis Fortis, quo illos tranſeuntes pium incolarum ſtudium vocaverat, redire ad Capitulum Pedroſi, ut miſſionem Fratrum ad novam fundationem acceleraret, quemadmodum in Capitulo Lorianæ congregato ſanctus Commiſſarius ſtatuerat. Rebus ita diſpoſitis, principium Capituli Dominica Septuageſimæ celebratum eſt, in quo auctoritate Apoſtolica ſibi, tanquam Commiſſario Generali conceſſa, Patrum quoque votis accedentibus, Cuſtodiam jam novem, aliis XVI., in Bulla autem pontificia XIV. ac forſan plures, Conventibus auctam erigit in Provinciam titulo ſancti Joſephi; cujus imaginem pro ſigillo aſſumere placuit. Ei paribus ſuffragiis primus Provincialis præfectus fuit Chriſtophorus Bravo, vir ſingularis virtutis atque diſciplinæ religioſæ, cui ſola obedientiæ vis acceptationem muneris extorſit, maxime urgente ſanctiſſimo Commiſſario. Joannes de ſancto Bernardo in vita ſancti Petri minus vere ſcribit, Chriſtophorum per ſexennium nondum tamen expletum, dum ad naſcentis Provinciæ regimen promovetur, cum Sodalibus converſatum eſſe; quum etenim ſanctus Petrus omnium primum Chriſtophorum ad ſuæ vitæ rationem ineundam admiſerit, labente anno MDLVII., quemadmodum & ipſe Joannes fatetur, fueritque idem Chriſtophorus hoc anno, menſis Februarii initio Miniſter electus, ſatis ſuperque conſtat, eumdem per tres dumtaxat annos, totidemque circiter menſes noſtræ fuiſſe adſcriptum Sodalitati, dum Provinciæ ſancti Joſephi Miniſter hoc anno electus eſt. Ibidem cæteris mox creatis Superioribus, Provinciæ leges propoſuit, alias etiam in Conventu Lorianæ propoſitas, quæ a fundatione Cuſtodiæ traductæ vigebant, frequentis Reformationis normæ atque exemplari nitebantur; proinde unanimi conſenſu approbatæ fuerunt. Quoniam vero pietatem ac ſtudium præcipuum religioſæ paupertatis ubique redolent, e re ducimus eas hic exſcribere:

Cœnobium item de Monte Forti. *Ibidem fol. 332. & Arm. 5. num. 143. fol. 18.*

Provincia ſancti Joſephi erigitur. *Gonzaga par. 4. in proem. hujus Provinc. Guber. Tom. 2. lib. 7. cap. 2. Monum. MSS. antiq. hujus Provinciæ.*

Chriſtophorus Bravo primus Provinciæ Miniſter.

Joan. de ſancto Bern. lib. 2. cap. 37. & lib. 4. cap. 22.

Leges in Capitulo præſcriptæ.

Primo ordinamus, ut in omnibus Conventibus noſtræ Provinciæ recitetur officium divinum voce ſubmiſſa, æquali atque devota, ubicumque quatuor Fratres convenerint, qui id rite explere poſſint.

Item in omni tempore fiat oratio mentalis per tres horas in communi, & una hora labore corporali Fratres exerceantur. Per totum annum faciant diſciplinam in communi more ſolito, exceptis Dominicis ac feſtis de præcepto.

Item quia ſcimus, quod noſtræ profeſſionis principalis obſervantia conſiſtit in ſanctæ paupertatis praxi; qua derelicta, obſervantia quoque Regulæ noſtræ ſanctæ deperit: ea propter ordinamus, ut omnes Fratres nudis pedibus incedant, veſtiti panno groſſo; ex quo habitus longitudo non excedat pedis ſuperficiem, nec latitudo decem palmos; manicæ pertingant ad primam manus juncturam, & latitudo inter utrumque humerum palmi & medii cum unica apertura: mantellum longitudinis tantæ ſit, ut extrema digitorum obtegat demiſſo brachio.

Item ordinamus, ne petantur pro ſanis carnes, piſces, vinum, ova, exceptis eleemoſynis quotidianis, quibus non petantur res delicatiores, ſed illæ recipiantur, quæ ſponte offeruntur, exceptis pernicibus, gallinis & aliis hujus generis cupediarum: nec conquirantur res quæcumque ut ſerventur; præter legumina pro uno aut altero menſe cum conſenſu Provincialis, Guardiani & Seniorum Conventus; nec cogatur aliquis carnes vel lacticinia manducare, quocumque tempore, ſi noluerit.

Item omnes Fratres ſuper humum dormiant in aliqua tabula, ſtorea vel pelle,

pelle; salvo in locis humidis, ubi stratum erigere possint altitudinis unius palmi a terra, neque ad hoc faciendum a Superioribus cogantur: & possint habere stragulum vile quatuor mensibus anni, & aliis duo; quatuor vero æstivis nullum.

Item ordinamus, ut Fratres ætate provecti bene habeantur, & infirmi optime curentur secundum possibilitatem sine magna aliqua distractione cum charitate: nec quisquam, qui vitam communem non servaverit, ad minus per medium annum habeat vocem passivam; si vero convalescens, ad eamdem vitam per medium annum redierit, eandem vocem recuperabit. Pro vita autem communi intelligimus non portare quodcunque genus calceamenti, non uti culcitra, lino aut aliis hujusmodi, quæ ubique sanis probibentur: & si quis hac voce passiva utitur, prout dictum est, impeditus, privetur eadem per duos annos; & Prælatus, qui id permiserit privetur ad triennium in Capitulo sequenti.

Item ordinamus, ne pro sacrario recipiantur vasa aurea vel argentea, præter duos calices, & unam custodiam pro sanctissimo Eucharistiæ Sacramento: nec recipiantur paramenta serica aut acu picta; sed simplices quatuor tantum casulæ cum cæteris ornamentis ad sacrificium necessariis; neque sint in qualibet Ecclesia plura quam duo Altaria, quorum ornatus pauper sit & nitidus, ut devotionem excitet. Cætera Conventuum suppellex humilis sit atque exigua; ita ut necessitati sufficiat.

Item non recipiantur pecuniæ pro Missis, sed omnes applicentur pro Benefactoribus; salvo quod Guardianus unam aut duas applicare poterit pro aliqua persona particulari, cui Provincia singulariter obstricta fuerit; nec pro eadem quicquam recipiatur.

Item ordinamus, ut Conventus, qui inposterum recipientur, sint parvi & humiles, juxta formam a Capitulo præscriptam: nec aliquis recipiatur, qui non habeat patronum, cui non permittatur, ut eum Papæ renunciet, sed tanquam Dominus quandocumque voluerit, possit ejicere Fratres, & facere de eo quicquid ei placuerit. Ideo quoque quolibet anno accedant eum Fratres cum clavibus, ut ei restituant; aut si propter amorem Dei voluerit eos ulterius in eodem habitare, id iterum concedat: tenenda quoque sunt duo inventaria supellectilis Conventus, ut exeuntibus Fratribus relinquant illud, quod a Domino acceperunt, aliud vero secum afferre possint.

Item ordinamus, ut juxta regulæ præceptum de Conventuum nostri Instituti humilitate, Ecclesiæ parvæ sint; nec latitudine octo pedibus angustiores, nec vigintiquatuor longitudinem excedant: nec ex quacumque occasione amplientur, nisi propter aliorum habitatorum commoditatem, qui nullam aliam in propinquo Ecclesiam habuerint. Et in Conventu, ubi habitaverint Fratres resplendeat paupertas & vilitas: nullo ligno elaborato construatur nisi Ecclesia, Chorus & sacrarium: nullum ibi sit synodium aut bibliotheca; sed libri inter Fratres distribuantur, ut melius conserventur. Totius Conventus de novo extruendi circuitus quinquaginta ad summum pedes contineat. Octo pedum vel novem latitudinem sacrarium, portaria atque valetudinarium inferius includat. Cellæ septem pedes ad summum, valetudinarium hybernum tredecim aut sexdecim non excedat: claustri area in forma quadrata septem pedes habeat. Divisio cellarum sit ex lateribus; & scala trium pedum latitudinis: ad quam formam omnes Conventus, quantum possibile fuerit, redigendi aut præcipue ædificandi.

Nullus Conventus ultro octo cellas habeat; portam claustri quatuor palmis latam, septem vero altam, reliquas portas duo pedibus latas & sex altas. Ecclesia ejusdem sit altitudinis cum Conventu, ut quadratura justa servetur.

Tan-

Tandem ordinamus, ut Provincialis, Commissarius, Custos aut Guardianus, qui has Regulas non servaverit, privetur per sex annos, aliisque pœnis subjaceat, juxta sententiam omnium Patrum.

XIX. Posteaquam ergo a Patribus hujusmodi conditæ sunt constitutiones, de Cœnobiorum Præfectis provisum est; variique Religiosi, qui novi Instituti desiderio ad Capitulum ex variis Provinciis concurrerant, per familias commode distributi fuere; Petrus novum quoque Provincialem Romam destinavit, ut Magistro Generali Conventualium rerum gestarum rationem reddens, omnium confirmationem tam ab ibso, quam a summo Pontifice procuraret.

Novum Ministrũ Romã mittit decernitur, & quare.

XX. Non defecit interea Romæ Provincialis Præses Christophorus Bravo negocia Provinciæ apud Generalem PP. Conventualium Magistrum superiorem suum promovere, ut Regulis ad novi Instituti confirmationem approbatis, facilius religiosæ vitæ disciplina augeretur. Variis propterea cum Cardinali Carpense Ordinis Protectore consultationibus habitis, Philippo II. Hispaniarum Rege, Francisco de Zamora totius Ordinis Generali Ministro, & Francisco Gusmanio pro Observantium familia in Romana Curia Commissario Generali efflagitantibus, quinimo, & ipso summo Pontifice arridente, recens erectam sancti Josephi a Petro Provinciam, de qua tamen PP. Conventuales erant optime meriti, Observantium regimini ut subjiceretur agere non intermissum, donec optatum finem sint assequuti, ut ad annum sequentem dicemus.

XXI. Eodem tempore octo Sodales moribus & experientia probatos, nempe Gasparum de Tordesillas, Hieronymum de Civitate Roderici, Antonium de Valentia, Antonium de Bravo, Hieronymum de Torrejonzillo, & Gasparum de Salmeron novitium, eorumque Commissarium Alphonsum de Lerena, & Guardianum Conventus sancti Josephi de Elche, & Isidorum a sancto Jacobo Guardianum de Lorito, misit ad fundandos eosdem Conventus, de quibus superius mentionem fecimus. Horum virtute, ac sanctitatis exemplo fundamenta jacta fuere Reformatæ Provinciæ sancti Joannis Baptistæ in Regno Valentiæ, cui Petrus tamquam primogenitæ & affectum & spiritum pietatis impensius communicavit, fovitque semper quoad vixit, ut merito hæc Provincia Petrum suum fundatorem præ cæteris agnoscat ac veneretur.

Cæteros Fratres Fundatores alibi mittit.

Qui S. Jo. Baptistæ Provinciæ fundamenta jaciunt.

XXII. Ut autem votis Guiomaræ de Ulloa nobilis fœminæ satisfaceret in exstruendo Aldeæ de Palo sive Pagi Ligni Cœnobio illuc versus hoc anno, non autem, ut apud Gonzagam legitur, MDLII. pergit, ibique summis honoribus omnium exceptus, solum ab eadem oblatum recipit. Interea vero cum sociis in ædiculam quandam, quæ usui erat trapeto, ad habitandum secedit. Dum hic rebus disponendis exstructionis incumberet, & annunciatione divini verbi uberes fructus colligeret, accidit interea duobus erga Petrum affectis, ut domesticis, externisque curis conturbati fortis suæ molestias invicem conferrent; considerando se a beato Patre alias exclusos a religiosæ familiæ ingressu, majoribus adversitatibus tam animi quam corporis vexari, consultum putarunt tanti Patris spiritualis præsentiam adire, ut solatium aliquod referrent; quod sola spe ejusdem reditus avidius prælibabant. Quadam itaque die, qua hujusmodi collocutionibus animi mœstitiam sublevabant, placuit divinæ Omnipotentiæ Servo suo Petro, licet longe distanti, omnia in spiritu patefacere, & ut illis ex improviso apparens, sic amice salutaret: *Dominus det vobis suam pacem.* Ipsis vero præ gaudii magnitudine quasi exanimes ad Petri pedes corruentibus, lacrymisque irrigantibus, insta-

Cœnobium recensitum Aldeæ del Palo fundat. Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 11. fol. 70. Gonz. in Prov. S. Joseph Con. 5.

Duobus afflictis consolator apparet.

ſtabat ille, *quid vobis eſt filii? quid occurrit? quæ cogitationes, quæ dubia vos conturbant?* Unde a terra ſurgentes, atque ſeorſim Virum Dei conſultando animi latebras aperire, omnes anxietates deponere, tantoque majori ſtupore percelli, quo repente ex oculis ſuis evaneſcere, & certa indagine miraculoſe ſibi adfuiſſe compertum habuere. Hinc ſummas divinæ bonitati gratias reddidere, qui in ſuæ afflictionis auxilium Petri ſanctitatem, propriamque in ipſum venerationem modo tam admirando magis magiſque confirmare dignatus fuiſſet, atque inpoſterum ſæpius conſolati ejuſdem præſentia, eandem aliis ejus devotis divinitus conceſſam tam beneficii accepti gratitudine, quam altiſſimis amici Dei præconiis publice declamarent. Novo ergo Cœnobio numeris fere omnibus, Deo juvante, abſoluto, Vir Dei ad illud de Arenas exſtruendum progreditur, qua de cauſa ex eodem oppido binos ei advenisse nuncios ſupra monuimus. Quamvis autem hyemalis intemperies illo anno maxime increviſſet, ſanctum tamen Virum in ſui rigoris obſervantia non relaxabat, dum nudis plantis gelu calcans, caput omni nivium imbriumque inclementiæ nudum exponeret. Augebat quoque magis dolores Fratrum in Aldea del Palo relictorum conmiſeratio, quorum e cœlo benigniori Extremaduræ ad illud rigidius translatio, majorem ſibi alienum quam proprium doloris ſenſum afferebat. Exaudivit tamen Deus Servi ſui præces, quibus ſuccurrere filiis ſuis minime prætermiſit. Enimvero die quadam in memorato Conventu Fratres, alimonia deficiente, afflicti, ſequenti tandem luce, Angelico miniſterio ciborum copia ſunt recreati; ita divinæ providentiæ debitas referentes gratias, mirabiliter delatam opem ſancti Commiſſarii meritis acceptam ferre non deſtiterunt. In via autem Petrus progrediens, pervenerat ad Durium fluvium aquis exundantem, quem ſine periculo tunc tranſire non poterat, niſi renovando priora miracula, Deus Servo ſuo opportunam opem attuliſſet; nam fruſtra implorato tranſitu, quem navicularius ob rapidum aquarum curſum pertinacius denegabat, ſanctus Vir crucis ſigno ſe aquaſque muniens, ſuper undas, obſtupeſcentibus his, qui e Ripæ regione expectabant, in alteram partem ſiccis pedibus tranſgreditur; quo quum perveniſſet, inter medias turbas, quæ ad ejus venerationem pronæ conglobatæque concurrebant, quam citiſſime potuit irrumpendo tranſivit. Miraculo interim ubique patefacto, & ad Conventum Aldeæ del Palo rei mirificæ rumor progreſſus, Religioſos illos de ſingulari cura qua Servum ſuum Deus ubique mirificabat, certiores reddidit. Pervenit tandem, emenſo ærumnoſo itinere, ad locum de Arenas, ubi omnium plauſu velut Apoſtolus exceptus, Eremitorium quoddam media leuca diſtans, quod *ſancti Andreæ de Monte* audit, juxta divinam revelationem, incolendum accepit. Erat locus ipſe ſitus amœno inter colles, caſtaneis aliiſque arboribus opacus, quem a quadam Sodali petitum, mox fundatione, atque Fratrum habitatione habitandum ſuſcepit; at invidente Dœmone huic pio operi, quoſdam Clericos ſuſcitavit, qui fundationi adverſantes ad Epiſcopum Abulæ provocarunt; unde ne quicquam Petrus turbatus, meliora concepit de ipſius Cœnobii progreſſu præſagia; ſcribens proinde ad D. Joannem Velaſquetium de Abula, ut ſuaderet adverſariis, opus illud magnam Dei gloriam, incoliſque utilitatem allaturum, reſponſum retulit, neceſſarium eſſe, ut ipſe Abulam accederet, coram difficultatis & controverſiæ ſolutionem a favente ſibi Epiſcopo auditurus. Sine mora itaque Vir ſanctus Abulam profectus, tanta humilitate, atque dicendi vi rationes fundationis ſuæ Epiſcopo explicavit, ut ipſos adverſarios non convictos modo, ſed & faventes operi ſuo redderet; Epiſcopum vero adeo propitium faceret, ut inſuper alium ſitum ædificando valetudinario commodum aſſignaret. Hinc miſ-

Conventus de Arenas ædificatio.

Angelica alimonia Fratres refecti.

Iterato amnē ſiccis pedibus tranſit.

misso ad fabricæ continuationem socio, ipse ad alia negotia pertractanda Abulæ mansit.

XXIII. At vero vix Petrus Abulam advenerat, quum a Teresia de Jesu ad colloquium invitatur (quo gratius sibi contingere nihil omnino poterat) controversia de novo Cœnobio feliciter composita, nulla mora interposita, ad eandem se confert, & post pœnitentiæ sacramentum, de suorum negotiorum statu interrogat; illa Roma se Apostolicas litteras expectare quamprimum indicat pro Reformationis approbatione; deinde consulit, an Monasterium suum cum modica dote fundare conveniens foret. Quod amans, & promotor religiosæ paupertatis, non quidem admisit, sed adducto sanctæ Claræ exemplo, & tunc vigentium Regiarum Discalceatarum nobili pauperie, Teresiam adeo in sententia hujusmodi confirmavit, ut omnino nullos redditus Monasterio addici proponeret. Actum pariter de variis vitæ asceticæ regulis, tam in pœnitentiis, quam aliis exercitationibus spiritualis vitæ: inter quas, quum durissimam S. Commissarii abstinentiam Teresia admiraretur, eo quod ingenue S. Virgini denunciasset se fere post tres tantum dies refici, & interdum etiam integram hebdomadam inedia transigere. Addit ille: *ne mireris filia hoc, quod consuetudine fit possibile:* perrexit deinde Teresia urgere Petrum, ut ad Dei gloriam manifestaret sibi quid ipsi in vita spirituali maxime omnium difficile occurrisset; cui Vir Dei somni torpedinem accusans, se jam ab ingressu Religionis id tormenti genus graviter sensisse dolebat: ideoque *scias*, inquit, *ut illud vincam, me semper aut erectum, aut genuflexum, aut sedentem, capite ad lignum acclinato per annos quadraginta, & ultra sex qui horam somnum non capere.* Mox de oculorum mortificatione differens, quia assueverat indifferens esse videre vel non videre, addidit alia multa de vitæ suæ norma, quam nemini unquam declarare voluit, sed ad instructionem modo Sanctæ, ejusque vitæ confirmationem, cum rigoroso silentii præcepto tunc familiarius explicare ab ipsa auditus fuit, & scriptis suis postea publicavit. Hac occasione Teresia B. Patrem, ut apud se pranderet maximis precibus, amorisque Dei, quo unice commovebatur argumento, ad consensum pertraxit; & quia Petrum inedia adeo confectum dolebat, videns pellem ossibus inhærentem, & vix cutibus insistere; pedes autem & manus radices potius arboris exprimere quam vera viventis hominis membra, parari jubet modicam refectionem, ad quam filiam quandam spiritualem Petro devotissimam Virginem cui nomen Maria Diaz invitare placuit. Sequenti igitur die utraque ad Monasterium veniunt, ubi post mutuas gratulationes Religiosarum Virginum, sermo de amore Dei ferventior injectus fuit a Teresia; quo dum explicando vehementer inardesceret, S. Commissarius totus extra se raptus, in altissima exstasi longo temporis spatio elevatus permansit, itaut Teresia, tunc prima vice hunc cœlestem favorem in Petro conspiciens, eundem, non sine tenerrimo lacrymarum imbre est prosecuta, atque cum sociabus Deo gratias agens, finem reverenter expectaret. In se igitur reversus Petrus mensæ adsidens, atque solito cibo jusculi aquæ delibuti usus, alia degustare recusabat, cum repente juvenis quidam divina specie ferculum quoddam dividere visus Petro offerre, atque potum propinare, illique os abstergere familiarius tractando, stuporem inspicientibus incussit. Unde divinam præsentiam agnoscentes Virgines, indignas se tanto favore confiteri cœperunt: divinam præterea bonitatem prædicare; Sanctum quoque tam admirabili dulcedine repletum profundius venerari; ejus diei memoriam inter illustriora scribere constituerunt. Et licet totius successus silentium utrisque districte Vir sanctus imperasset; tamen, jubente Deo, a Teresia factum aliquo post tempore vulgatum.

S. Teresiam alloquitur.

Paupertatem suadet.

Admirabilis ejus pœnitentia.

Somni parcitas.

Oculorum custodia.

Cibum cum Teresia sumit.

Et in exstasim rapitur.

tum fuit; & ab altera Maria Diaz suo etiam testimonio confirmatum; ut sic ad posteritatis notitiam facilius promanaret. Tunc eadem Teresia alios favores Petro a Deo collatos propriis oculis conspexit, quos reticuisse se tum ejusdem mandati reverentiam, tum Confessarii, quo tunc utebatur, cum vitam suam scriberet timore perculsa testatur, ita de Petro loquens: *Multa alia dicere vellem, nisi timerem ea dicere, ideoque relinquo, contenta his, quæ hactenus dixi.*

XXIV. Nuper Abulam Clericus quidam nobilis advenerat, qui juventa, atque opibus insolescens, dissolute vivendo, alios quoque pravo suo exemplo offendebat: nam redditus ecclesiasticos, quos satis copiosos habebat, in luxum, ludos, cæteraque vitia licenter profundens, divini muneris gradusque ecclesiastici, imo & decoris natalium nullam rationem habere videbatur. Accedebat ille interdum cum aliis nobilibus ad Petrum tunc Abulæ degentem, cujus colloquia & doctrinam, sodalium magis gratia, quam virtutis amore, aut studio auscultabat & mirabatur; enim vero, quum primo Viri sancti conspectu tamquam defuncti cujusdam e sepulcro tunc egressi specie fuisset perculsus, mox verbis ejusdem altius animum penetrantibus, cœpit flagitiosæ vitæ pudore frequentiores Viri Dei accessus paulatim declinare. At beatus Pater, qui interno lumine juvenis secretiora scrutabatur, subinde quum recedebat, monita salutis suggerebat. Quodam autem die ab ipso rogatus, ut pro se Deum deprecaretur, libenter hoc præstiturum spopondit. Mirabilis hanc sponsionem est sequutus effectus; eadem siquidem nocte Viro sancto ferventius pro juvene Deum orante, ille tam vehementi scelerum suorum contritione commotus fuit, ut nec requiem conscientiæ, nec levamen dolori, nisi in lacrymarum profusione inveniret. Dubius tamen tam repentinæ mutationis causam cogitans, nesciebat cui aut illam adscriberet, aut quomodo peccatorum turpitudines prius licentia peccandi evulgatas tunc per Sacramenti virtutem deleret, accuratius tandem casum meditanti occurrit Petri recens promissio, cujus effectus certius illa nocte se expertum agnoscens, summo animi dolore conscientiæ examen scripto commendat, & stilo altissimæ compunctionis characteres formans ingenti lacrymarum copia irrigabat; dum culparum turpitudinem exhorrescens illas lingua exprimere verebatur: tum magis magisque erubescens, confiteri differebat. His itaque curis noctis quiete interturbata, summo mane ad Petrum properat, eumque post celebratam missam, Arenas euntem, maximaque salutantium corona stipatum invenit; hic iterum, invidente Sathana, ne meditatam confessionem faceret, mundano quodam respectu a salutari proposito se vehementer retrahi sensit, nec in facie tantæ multitudinis beato Patri appropinquare, suumque negotium aperire ausus est; at fortius stimulante divina gratia, quæ vocaverat, ducitur suaviter inter alios, qui Petrum sequebantur extra civitatem; ita ut semper e propinquo eum conspiciens omnibus recedentibus, ipse tandem ultimus accederet; mox concepti doloris pondere pressus, ad pedes Petri provolutus, ac scriptum suum porrigens; *in hac*, inquit, *pagina, Pater mi, vitæ meæ obscuras vitiisque conspurcatas lineas agnosce: demisse supplicans, ut orationibus tuis a Deo mihi omnium peccatorum veniam deprecari non dedigneris.* Ad quæ Petrus manum, & sinum extendens benigne eum suscipit; verbisque velut aculeis cor ejusdem configens, oleum consolationis vulneribus pœnitentis conscientiæ infundit; denique perseverantiæ donum a Deo ei postulaturum promittens, cum benedictione lætum dimittit. Postea adjunctis sibi sociis itineris Magistro Daza, & nobili quodam Francisco de Guzman, Arenas progrediens, hunc licet pergravem incessu; sua-

Clericum flagitiosum convertit.

suavitate tamen suæ conversationis illectum, obtentu cujusdam negotii Arenis expediendi, nequaquam a se passus est separari. Nec omittebat interea secreta mentis elevatione, divinam implorare misericordiam, ut juveni pœnitenti dignam delictis sui compunctionem cordis impertiret. Quamobrem ille per totam viam, qua domum redibat, sentiens se vehementiori dolore peccatorum conteri, mutatus in alium hominem, depositisque prioribus vanitatibus sæculi, cœpit varia luxus instrumenta pauperibus erogare, vitamque Christiano more instituere. Paulo post Arenas petens, Petro peccata, quæ jam scripto prodiderat, confessione salutari feliciter diluens, ab eodem opportuniora probæ vitæ documenta retulit, quibus anteactæ ruinam tam sibi quam aliis illatam insigni emendationis exemplo reparavit. Hinc quamprimum Abulam reversus, modico contentus famulatu, vestituque vulgari, sericis dimissis, nobilium juvenum consuetudines, & cujusvis generis humana oblectamenta fugiens, Religiosis frequentissime jungebatur. Visitabat assidue xenodochia & carceres, Ecclesias quotidie frequentabat, & in privato Oratorio meditationibus, atque corporis macerationibus pervigilem dabat operam. Insuper pauperum necessitatibus subveniendis plurimum intentus, hac etiam in parte priora dispendia compensare nitebatur, exemploque bonorum operum esse, quibus fuerat scandalo. Hujusmodi novæ vitæ ratione omnibus admirandus, atque beati Patris frequenti magisterio proficiens, tam suæ virtutis exemplum illustre, quam efficaciæ orationum doctrinæque Viri Dei singulare testimonium ad mortem usque præbuit.

XXV. Dum autem Petrus Arenas pergit, Magistro Dazæ propositum sanctæ Teresiæ de fundando novo Monasterio primi Instituti Carmelitarum enarrat, ejusque favorem eidem præstandum efficacius implorat. Ejus autem salutaribus colloquiis tum Magister hic, tum Franciscus Guzmanus adeo consolatos se fuisse postmodum affirmarunt, ut singulari Viri Dei merito adscribere non dubitarint, se viæ molestiam pedestri labore nequaquam sensisse. Transiens autem per locum *del Baracco*, incolæ cum quibusdam Sacerdotibus ordinatim, Viro Dei usque ad certum Oratorium a loco per milliare distans, obvii processere; inde summa cum reverentia exceptum ad locum suum ducunt: multi ejus aspectu commoti, detractis calceamentis, nudis etiam pedibus sequi non recusarunt. Ad hæc præcipuæ venerationis exempla suffundi rubore Petrus cœpit: & ut erat humilitatis virtute ornatissimus, magis divinum consilium reverebatur, qui talibus argumentis multorum saluti consulere volebat: ideo ad Ecclesiam recta processionem dirigit: hymnos, psalmosque in Dei gloriam religiose intonans; inter eundum tamen per plateas & vicos conglobati magis magisque populi, & coram Servo Dei demisse prostrati; quidam illi contra enitenti vestem & pedes osculari; alii sola spirantis veluti cadaveris ejus objecta specie vix non terreri, aut ad cordis dolorem excitari videbantur; adeo ut plerique commotis animis, nulla ejus audita prædicatione, ad pœnitentiam conversi, ab Ecclesia (ubi coram venerabili Sacramento ejus benedictionem receperant) ad domos suas reverterentur propiores. Erat eo in loco Sacerdos nomine *Andreas del Prado*, cui Petrus multis precibus rogatus indulgens, voluit per aliquot horas in ejus domo quiescere, magis nobilium sociorum, quam sui ipsius causa, qui omni genere afflictationum corporis & fatigatione occalluerat. Cum itaque ad mensam varii cibi hospitibus convenientes afferentur, ipse jusculo quodam contentus, frigidam infundebat: quare ab aliis reprehensus, quod stomacho noceret, excusabat se, nec alios cibos concoquere posse, nec res nimis calidas pati. Hinc Arenas progrediens, varios pagos, quos transire occurebat, tanta sui ad-

Petrus Magistro Dazæ negotium Teresiæ commendat.

Ad loca perveniens recipitur acclamantibus populis.

miratione replevit, ut incolæ sequendo eum e longinquo, venerabundi ac proni in terram benedictionem ejus suscipere pro summa fœlicitate haberent. Eodem honore Arenis affectus, illos quoque sibi favente experiebatur, quos alias maxime adversos in Conventus fundatione prius invenerat: unde cum suis Religiosis in loco, qui ægrotis destinatus erat, aliquandiu vitam religiosissimam ducens, Conventus fabricam suo admirabili vivendi exemplo non minus, quam doctrinæ efficacia brevi ad necessariam habitandi commoditatem promovit.

Conv. Arenarum extruit.

Chronic. Prov. S. Joseph. lib. 4. cap. 13.

Gonz. in Prov. S. Joseph. Conv. 6.

De cibo, necessitate urgente, cœlitus provisum.

XXVI. Ex quibus satis superque liquet, mendum typographi, sive amanuensis Gonzagæ in numeralibus notis, ubi pro 1561. 1571. adnotatur. Ex eodem tamen eruitur, hoc anno a sancto Viro Cœnobium S. Andreæ titulo insignitum inter asperrimos Montes, sesquimilliare tantum distans ab oppido Arenarum, Ducis de Infantado expensis, a quo etiam quicquid pro infirmis curandis, cum per mendicationem occurri minime potest, requiritur, liberalissime recipit. Nam ea est hujus loci penuria, eaque asperitas, ut nullo pacto absque hujusmodi adminiculo Fratres ibidem perseverare valeant. Hoc igitur in Conventu cum quodam die panis, imminente jam prandii hora, penitus deficeret, nec ejus habendi aliqua spes affulgeret, adfuit præ foribus rusticus quidam, qui depromtos ex sitarchiis magnos v. panes portario sibi custodiendos tradidit, statimque disparuit. Cœnobii vero Præfectus eos sibi divina providentia missos intelligens, ut rei eventus facillime comprobavit; nam præfatus rusticus amplius non comparens, Fratres discumbere, sibique missos a D. O. M. panes apponere jussit. Quisquis ille fuerit, qui apertis oculis hujus Provinciæ paupertatem, vivendique modum contemplatus fuerit, nullo pacto existimabit, nos fabulas ad horum Cœnobiorum descriptiones detexere, dum hujusmodi eventus in medium adducimus.

Pluviam a Deo supplicationibus impetrat.

XXVII. Dum Arenis moratur Petrus, longa durities cœlum occluserat, & pro siccitate herbis seminibus deficientibus, terra ipsa crebris hiatibus pluviam exigebat. Ad hæc mala evertenda omnium supplicationes atque vota irrita videbantur, ita ut dolore oppressi incolæ, nihil præter scelerum suorum supplicia agnoscerent. Incidit tamen quibusdam in mentem beatum Virum adire, ejusque intercessionem exposcere: qua quidem miseria ille commotus promittit, se non defuturum suis precibus instare, modo solemni processione omnes ad condictum diem ac locum pro placando divino Numine accessissent.

XXVIII. Itaque ex vicinis locis ad Ecclesiam præcipuam ingens multitudo convenerat, cum Petrus rogatus, sermone ad populum habito, omnium affectus lacrymasque ad Deum convertit. Hi verum ac intimum offensarum dolorem exprimere visi, spem certiorem dabant divinæ exauditionis; quamobrem Petrus fiducia divinæ misericordiæ aliquantulum ante Altare in orationem incumbens, Deum invocat; statimque exurgens: *Procedamus*, inquit, *Fratres contrito corde ad placandum Deum, ego etenim annuntio vobis, quod priusquam ad hanc Ecclesiam redeamus, exauditos nos a Domino manifeste cognoscetis*.

XXIX. Inde procedunt cuncti ex ordine religiose cantando hymnos ac psalmos, ut divinum auxilium implorent. Erat tunc serenum cœlum, adeo ut Solis radii omnes vehementer adurerent, quum quasi ex improviso aer turbari, nube cœlum obduci visum est, ita ut populus futurum imbrem suspicans passus acceleraret. Deus igitur servi sui Petri devotis supplicationibus motus, quas defixis in terram oculis, & corde in Cœlum elevato, efficaciter porrigebat; densissimam pluviam immittendo populum exultantem made-

defecit, & Servi sui fidem in Ecclesiæ afflictæ genti datam plenissime exsolvit.

XXX. Postquam universi templum intrarunt, beatus Pater ad gratiarum actionem pie ac fideliter reddendam adhortatur, & ut in conscientiæ puritate Deum sibi propitium conservare persuaderet. Mox inter congratulantium, atque adorantium globos ad Cœnobium rediturus perrumpit, proclamantibus cunctis divinæ gratiæ singularem largitatem, quæ non solum aliquot dierum pluvia exsiccatos fructus revirescere; sed etiam ubertate messis multorum annorum præcedentium annonæ difficultatem oblivisci fecisset.

XXXI. Ingenti evulgato miraculo, undique ad sanctum Commissarium concurrunt populi, qui se suaque orationibus ejus confidentius commendant, cæterique ad ejus Institutum admitti postulant, ut mox narrabimus. Erat Arenis mulier quædam oculorum morbo pene ad cæcitatem redacta, quæ auditis Petri miraculis, illum quam celeriter adire decernit, ut ejus benedictione accepta, visum ad lucrandum victum, quo misera indigebat, recipiat. Petrus mulieris comperta fide, atque amoris Dei audita mentione, viscera sibi commoveri sentiebat; statim manus capiti ejus imponit, & sublatis in Cœlum oculis, *Deus te sanet*, respondit, quo dicto omni illa dolore se carere agnoscit, ac sanam profitetur.

Mulieri visum restituit.

XXXII. Alius nobilis filium parvulum habebat, quem hernia immensis doloribus ad desperationem affligebat; nec medicorum consilio, nisi per sectionem curari poterat: mater tamen Maria de *las Torres* vicem filii vehementer dolens, anxia Petrum convenit; atque ut orationibus & sacrificiis suis miserum puerum ut Deo commendet obtestatur ardentissime; cujus dolorem & solicitudinem Petrus sublevans, bono animo esse jubet; hortaturque, ne ulterius quicquam circa puerum agat, sed quamprimum ad se conducat; mulier domum regressa, omnia parata ad incisionem invenit, sed patefacto Servi Dei præcepto, scissuram suspendit, & puerum ad Fratrum habitaculum perducit. Tali spectaculo magis compatiens Petrus, prius sacrum facere aggreditur, eoque absoluto, Evangelium super puerum recitat, eique benedictionem impertit; interea vero dum in sacrarium ad deponendas sacras vestes accedit, puer melius se habere, nullaque se parte offensum sentit, & mater præ gaudii magnitudine *miraculum*, *miraculum* exclamat. Mox profundissimis gratiis benefactori suo, qui mirificum illum effectum in divini Sacrificii virtutem rejiciebat, redditis, ipsa cum filio sano læta domum regreditur. Qui subinde ætate provectior hujusmodi eventus fidem publico testimonio palam fecit.

Parvulum herniosum sanat.

XXXIII. Sic itaque inclarescente fama virtutis Petri, undique variis tribulationibus, aut infirmitatibus vexati ad eum confidenter convolabant, & sicut amoris Dei incitamento omnibus expeditissime compati solebat, ita orationibus suis salutem ac remedium plurimis impetrabat. Inter hos singulare fuit, quod fœminæ Catharinæ uxori Bernardini de Madrano accidit, quæ addictissima beato Patri, Fratribus, ac religioso Conventui eisdem eleemosynas abundanter largiebatur. Adierat quadam die Petrus domum hujus nobilis Viri, ut pro beneficio cuidam misero suis precibus opportune concesso gratias eidem ageret, quum uxor a beato Patre confidentius funiculum quo cingebatur propter amorem Dei dari sibi postulavit, & obtinuit. Non multo post mulier fluxione gravi in facie correpta, præter deformitatem, gravissimis quoque doloribus cruciabatur: quare frustra medicorum consilia atque industriam experta, a marito monetur devotionis in Petrum, & partem ejus cinguli, quam apud se retinebat, & per quam ut remedium quæreret hortatur. Confisa igitur mulier Beati meritis illam sumit, eamque offensis membris imponit,

Alia item ingentia patrat miracula.

ponit, Deum pie & reverenter deprecans, ut ob merita amici ſui ſanitatem reſtituat. Nec defuit Deus ſupplicanti, qui ut cingulum mulier partibus læſis imponit, eaſdem illico, tumore recedente, curari conceſſit; ita ut omni prorſus ex parte ſana, exin magna cum veneratione cingulum illum habuerit: & per ipſum pluribus aliis beneficium ſanitatis impertitum fuerit. Contigit hoc præ aliis multis fœminæ cuidam in partu laboranti, cui quum ad extremum vitæ periculum perductæ cingulum Petri adhiberetur, ab imminenti periculo ſubtracta, duos maſculos filios ſanos in lucem fœliciter edidit. Sicque Viri Dei merita longe lateque apud omnes corruſcantia, venerationem atque pietatem publicam magis magiſque accendebant.

Animarum ſaluti ſolicitus.

XXXIV. Præclaris Petri virtutibus tribuebatur, ut, propitio Numine, multi corporum ſalutem adipiſcerentur, ſed ut plurimi animæ quoque conſulerent, ſub ipſiuſque magiſterio æternitati ſtuderent, ſequentes converſiones potiſsime edocebunt. Alias retulimus, ſanctum Commiſſarium in Andalutiam euntem per Baezam tranſiiſſe, ibique a cive quodam pio ac opulento perhumaniter exceptum fuiſſe. Huic filius præclara indole a Petro ad perfectionis vitæ ſtatum præſignatus enixe Patri commendatus fuerat; donec ſtudiorum profectu Sanctorum ſcientiam edoctus, religioſi Inſtituti perfectionem amplecteretur. Is poſt divina oracula per frequentem orationem conſulta, quadam die, inſcio Patre, domo egreditur, Arenis Petrum aditurus.

Ad ſui conſortium multos allicit.

Adoleſcentem quindecim annorum tenui corporis temperatione in deliciis paternæ domus enutritum, eo blandius Petrus collegit, quo certius ſpiritu prævidit virtutis ejuſdem futurum magnum incrementum; ideo auſteritatem Inſtituti primis initiis, temperandam eſſe judicavit, ne ſtatim opprimeretur. Suſcepit itaque illum ad religioſum habitum non adverſante Patre, qui memor prædictionis Petri, ut filium divino famulatui manciparet, libenter a ſe avelli permiſit; nec feſellit utrumque opinio; creſcente ſiquidem ætate,

Gaſpar de S. Joſepho pius adoleſcens.

ſingularibus a Deo donis juvenis illuſtrari merebatur: nam orationis, contemplationiſque frequentia, crebris raptionibus, corporis maceratione illuſtres victorias de infenſiſſimo communi hoſte feliciter retulit. Ob vitæ autem innocentiam atque humilitatem, a ſancto Commiſſario ſui *Agniculi* nomine nuncupatus, ſtupenda plurima operatum fuiſſe perhibetur. Toto quaſi vitæ tempore educationi Tyronum præfectus, tam inſigni fructu exercuit magiſterium, ut multi ex ejus Diſcipulis virtutibus clari, atque etiam martyrio in Japponia celebres evaſerint. Poſt obitum autem ejus Tereſia ſæpe numero de animæ ſuæ ſtatu eundem viſo conſulerit, intellexitque in illo tanquam altero Eliſæo ſancti Magiſtri ſpiritum perennare; nomen ipſi erat Gaſpar a ſancto Joſepho, de quo alias mentio recurret.

Didacus Moncado.

XXXV. Alter qui Arenis Petro aſſociari voluit Didacus Monchado fuit, qui in religioſa familia rigidius inſtitutum profeſſus, tali viſo ad illa ſequenda veſtigia incitatus eſt. Quadam nocte orationi operam danti per ſpeciem objectum fuit ſpatioſum mare, in cujus medio navis inſtructa variis inſigniis velut firma ſtabat, ad quam multi viri Religioſi per viam ſaxoſam, quæ inter aquas eminebat, pergere contendebant; animadvertebat autem ex his aliquot ſarcinis prægraves, non adeo expeditos, titubando inter ſaxa, undis ſubmergi: alios vero lenioribus veſtibus, ac corpore, vultu & membris macilentos expeditius ad eandem navem pervolare. Alii videbantur in littore ſuſpenſi hærere, deſiderio tantum tranſeundi; dum aliorum, qui ſe præceſſerunt, periculum pertimeſcerent. Unde turbari ipſe quoque non parum videbatur, donec excuſſa mora, adeundum ſibi Petrum proponeret, cujus eximiæ ſanctitatis fama univerſam Hiſpaniam implens, Inſtituti quoque obſervantiam re-

religiosæ salutis viam securiorem stravisse vulgabat; hinc difficulter a Ministro Generali transeundi ad strictiorem aliquam Franciscani Ordinis Provinciam impetrata licentia, Arenas contendit, ubi duos ejusdem Instituti Patres obvios habet, quos ex vultu, atque habitu judicabat ex illis esse, quos sibi visio velociores fœlicique accessu ad navem pervenisse ostenderat. His itaque comitantibus, ad Petrum adducitur, a quo perhumaniter exceptus, ejusdem Societati nomen dedit fœlici adeo successu, ut inter ferventiores Fratres Provinciæ sancti Josephi merito habitus, tam in vita, quam post mortem miraculis a Deo condecorari meruerit. Sanctus Commissarius vero ad Cœnobium Rosarii excurrens ut Fratres suos solaretur; mox Arenas rediit, quo in fabricam novi Cœnobii diligentius incumberet. Accidit autem in via, ut socius ejus Franciscus a Melo, inedia, ac lassitudine deficeret, quamobrem commiseratione ad Deum Petrus conversus, opem ei afferre per orationem contendit: inde ad Socium, *Frater*, inquit, *inspice sacculum istum, in quo libros geris, & necessitati tuæ succurras*. Ille cui in sacculo contenta probe nota erant, vane sibi id dictum fuisse existimans, obediens tamen promte, sacculum aperit, indeque panem calidum optimumque extrahit, quo uterque obmutescentes, mox in terram provoluti, singulare miraculum divinis laudibus celebrarunt. Recepit circa hoc tempus Petrus Epistolas officiosissimas tum a Joanna de Austria, tum etiam a Maria Infante Lusitaniæ, in quibus utraque animæ suæ dubia quædam exponebat, atque orationum ejus implorabat subsidium. Conquerebantur insuper, quod nihil a se officii postulaverit, cum paratissimæ essent ad quodlibet beneficium etiam ipsius religiosæ Familiæ præstandum. Unde respondens Joannæ, pro vestiendis Fratribus pannum vile, & ab Infante simplicia quædam linea corporalia pro Ecclesiarum suarum usu humiliter petiit. *Franciscus a Melo.*

XXXVI. Alias etiam accepit literas a Ludovico Granatensi, quibus ei explorandum oratione commendabat, cui se studio dicandum divinæ voluntati potissime placeret. Aliquot post dies illi respondit, ut prædicatione posposita, scribendis libris spiritualibus operam daret, quo plurimis in hac via laborantibus prodesset: nam experientia innuit, hujus celeberrimi piique Theologi tractatus orationi, & contemplativis studiosis maximam utilitatem præstitisse, atque adhuc fructum uberem afferre, illis præsertim libris, quos de oratione, & meditatione conscripsit, in quibus eundem Petrum, vel imitari studuit, vel commentando illustravit, nimirum idem utrumque divinus ducebat spiritus: christiana vero illorum virtus, vitæ sanctitas mirifica cœlestium rerum peritia eminensque doctrina scriptos ab ipsis utilissimos libros magis magisque commendant. *Dat Ludovico Granatensi amico salutaria monita.*

XXXVII. Præ omnibus autem Vir sanctus literas a Teresia exoptabat, quibus statum suæ fundationis, quam perfici vehementer cupiebat, intelligeret. Ut igitur ad hoc ipsam alliceret, ipse mense Septembri hujus anni, teste Francisco Ribera in ejus Vita, Brevem ad eandem epistolam dedit, qua etiam se enixe orationibus ejus commendavit, eo quod plus solita valetudine laboraret. Pervenit autem hæc epistola ad sanctam Virginem Abulæ commorantem, eodem tempore quo Ipsa, propter defectum cujusdam clausulæ, Brevis Pontificii Roma missi valde cruciabatur. Non enim exprimebat facultatem Monasterii sui subjiciendi Ordinario, si forte Provincialis Præses Carmelitarum acceptare noluisset; quæ res negotium suo in exordio valde turbare videbatur. De his itaque certiorem fecit Petrum, & de quibusdam aliis agendis consuluit, simulque gratias egit, quod hanc solicitudinis partem tam pie sibi assumsisset. *Epistolas a S. Teresia exoptat.*

XXXVIII. Pla-

Cum Teresia colloquitur.

XXXVIII. Placuit Deo omnia hæc, quæ mente Virgo sancta conceperat, & in epistola inscripserat, Petro absenti aperire; atque ut ille Arenis existens Abulæ in Monasterio Incarnationis cum Teresia colloqueretur, difficultates omnes explicans, ac profuturis successibus opportune ac familiariter omnia disponens; unde modum præsentiæ ipsa admirans, summa cum animi consolatione verba Amici Dei suscipiebat; quibus auditis itaque, in oratione perseverans, Petri meritorum excellentiam divinitus penetravit, ad quam tot heroicis virtutibus ipse ascenderat. Prædicationibus quippe suis universæ Hispaniæ multiplices fructus attulisse, sicut vitæ exemplo comprobaverat, ita divina revelatione maxime sibi gratum existere, Teresia ex hoc insigni memorabilique testimonio novit, ac manifestavit universis: *Hujusmodi sunt merita Petri de Alcantara, & tanti apud me æstimantur, ut quodcumque a me ejus nomine petieris numquam sibi negaturum me scias*, quibus adjunxit Dominus, se infra annum eundem Servum suum ad cœlestia præmia vocaturum, spiritali colloquio finem imposuit. Teresia vero mox ad Petrum divinæ revelationis nuncium perscripsit, eique de summi boni promissione gratulatur; tantoque magis eum accendebat, ut majori cum animi suavitate imminentem vitæ finem expectaret, atque ad eundem agonem suscipiendum exercitiis ferventioribus sese diligentius præpararet, augendo corporis macerationes, jejunia multiplicando, orationes protrahendo.

Petri meritis petentibus Dominus se exauditurum semper, promittit.

Abulam iterum proficiscitur Reformationis Teresianorum causa.

Maria Diaz.

XXXIX. Nec diu distulit sanctus Commissarius Abulam proficisci, ut Reformationis Teresianorum initia promoveret; cujus effectum videndi, antequam suum diem obiret extremum, ardentissimo desiderio flagrabat. Tertium Seraphicum Institutum Abulæ pia quædam, ac nobilis fœmina nomine Maria Diaz profitebatur, quæ spiritali vitæ addicta, orationibus, jejuniis, ac corporis maceratione assidua nullius familiaritate a Teresia utebatur. Hæc similiter Petri salutari doctrina proficiens, virtutis ac sanctimoniæ fama, tum etiam pro contemplationis studio inter præcipuas Hispaniæ tunc habebatur; quapropter, quum illum advenisse Abulam intellexisset, confestim, ducente spiritu, ad ipsum convolavit, ut divina manifestatione sancti Directoris, ac magistri sui merita facilius agnosceret, quod sane accidit sequenti modo.

In exstasim rapitur.

XL. Erat eo die Petrus in Aula Joannis Velasquezii Domini de Loriana, cui erat a sacris consiliis, coactus tamen apud ipsum prandere. Vix mensæ accubuit, cum ciborum diversitatem oculis despiciens, eosdem in Cœlum attollens, cœlestium rerum sapore atque dulcedine abstractus extra se rapi visus, nullius sensus usum indicabat; sieque diu perseverans, tali spectaculo etiam assidentes, stupore magis, quam appositorum ciborum nutrimento satiabat. Hujus autem inediæ quasi compatiens Christus Dominus, stupendo favore Servum suum beatum Patrem tunc temporis prosequi dignatus fuit; ipse enim cum multis Angelis cœnaculum ingressus, adstare Petro, eique quoddam ferculum ministrare suaviterque ori immittere, ut cibum assumeret, adhortari voluit. Nec ideo Petrus sensibus redditus naturæ officio fungi poterat; sed virtute superiori adjutus facultatem attrahendi cibum exercens, interioribus animæ deliciis, quibus absortus erat, vacabat.

Christi præsentia reficitur.

XLI. Interea accessit Maria Diaz, & quod cæteris celabatur, ipsa admirans summo animi oblectamento, ad pedes Christi procubuit, tum intimo cordis suspirio hanc vocem edidit: *Ah Domine mi, hic ne tu stas?* cui ille: *Ubi vis filia, ut sim? hic sto, ut electos meos reficiam.* Tanta vero hæc verba suavitate, atque efficacia a Christo proferebantur, ut cor Virginis superna dulcedine perfusum tunc omnes corporis sensus destitueret: eamque in quietissima ecxstasi immobilem figeret. In qua dum illa persistebat, ad se re-

reversus Petrus, & admirabilem divinæ benignitatis profusionem demissa humilitate cognoscens, eidem Mariæ, post exstasim, divinorum secretorum beneficia commendans, breve colloquium celeri fuga dissolvit. Mox Teresiæ sociisque vale dicens, ad Cœnobium suum Arenis rediit. Ad suos revertitur.

XLII. Propositum erat Petro illa nocte locum *De las Cuevas* attingere, ut sequenti die Arenas perveniret: sed præpeditus, viribus senio atque corporis maceratione debilitatis, non minus quam viæ difficultatibus, non ultra radices montis *Puerto del Pico*, declinante die, perrexit. Hujus itaque Montis ardua conscendens, nocte obscura pervenit ad tabernæ cujusdam desertæ ruinas; quæ tunc nullo alio loco receptaculum præbente, & tenebrarum horrore crescente, hospitio pauperrimo ac desolato gratissime obvenerunt: sed turbavit quietem tempestosus turbo, qui nivem & aquas effundens sub aperto Cœlo diluvium minabatur, adeo ut Petrus Socii magis quam sui memor, Deum præcatus sit, ut eum salvum præstaret, eumque paterne hortabatur, ut sibi meliori quo posset modo provideret. At Socius vicissim beato Patri commiserans, & a nudo ejus capiti nives excutiens, tot ejus incommodis ad patientiæ imitationem animum firmabat constantius. Imbrem evadit illæsus.

XLIII. Dum igitur hujusmodi caritatis officiis utrinque certabatur, obtinuit Petrus obedientiæ authoritate, ut Socius (qui sibi tamquam meritis inferiori, atque viribus robustiori majora incommoda deberi judicabat) tandem cederet, & in specum quandam se reciperet, foris manente Petro, ubi omnem aeris inclementiam solus sustineret. Sed tanta fuit vis orationis, ut decidentes super eum nives ab interno quodam calore liquescerent, ut Socio intempestæ, ac molestissimæ noctis frigus nihil quicquam incommodis, eodem fatente, afferret. Itaque dum inter angustæ hujus maceriæ spatium orando obambulat, experiebatur, nives illic liquefactas sub pedibus suis solum non attigisse, sed mirabiliter in aere suspensas in modum testudinis tectum sibi quoddam efformasse; sub quo noctis tempestatisque incommoda securus evaderet. Ingenti miraculo nix Petrum a nive liberat.

XLIV. Ita ergo noctem in oratione transigendo, mane diluculo clarius animadvertit divinæ providentiæ admirandum opus superstructum, quæ se tegumento a frigore immani, & copiosa nive fuisse agnovit. Deinde cum gratiarum actione viam prosequens, conglobatas nives, quæ illam occluserant, extenta manu tantum removit, quantum transeundi sibi locum sufficientem tribuerent. Res ipsa socio stuporem maximum injecit; nam Petrum existimans nivibus obrutum, prodire ex fornice illa siccum & alacrem, mirabili & aperto divinæ providentiæ argumento conspicit; quapropter ambo ad divinas laudes excitati, singularis beneficii prodigium per totam viam altius celebrarunt; tum maxime quod beneficium ipsum non cessavit, donec ipsi singulis velut passibus altissimas nives perrumpendo, & latentes fossas & saxa feliciter, & sine offendiculo transeundo, ad locum *de las Cuevas* incolumes pervenerunt, ubi in Templo gratiis Deo peractis, ad domum Francisci de Andrada pergens, summa cum admiratione atque gratulatione excipitur. Præ cæteris qui Servo Dei sunt congratulati, Religiosus fuit quidam Sacerdos Hieronymus Moreno nomine, qui miraculum ingens perscrutatus, mirificumque operimentum, quo sibi Petrus a nivibus ipsis paratum confidenter narraverat, ipse, licet prohibitus, ad Dei gloriam evulgare non dubitavit. Unde amicorum plausus, magis quam præterita tormenta frigoris effugiens B. Pater, post brevem quietem atque socii refectionem, eandem viam iterum prosequitur.

XLV. At ex hujusce itineris molestia S. Commissarium ad Cœnobium re-

reversum vehemens stomachi occupavit dolor; consueta tamen animi tranquillitate tormentum ferens, inde sese disponendi ad vitæ terminum quem sibi appropinquare prænoverat, occasionem amplectitur. Contigit interea, Sodales novi Cœnobii, victu deficiente, laborare fame, quam quotidiano quæstu sublevare cœli intemperies vetabat. Itaque exitu omni præcluso, quocumque etiam cibi genere consumto; sola Petri constantia cæterorum animos ad cœlestis subsidii spem alacriter erigebat. Nec fefellit in oratione perseverantes eventus; enimvero quodam die, instante hora prandii, ad portam Cœnobii quidam pulchro & venerabili aspectu juvenis quinque panes ostiario attulit, ac statim disparuit. Illos de cœlo venisse hoc argumento Petrus agnovit; quare cunfestim Consodales ad gratias Deo agendas hymno ad Altare duxit. Auxit magis magisque hoc testimonium, quia memoratos panes continuarunt, prosequentibus pluviis, & Fratribus exitum e Cœnobio impedientibus, iisdem per sequentes aliquot dies suffecisse compertum est. Exinde ad Cœnobium Rosarii Michaelem de Catena mittens cum sodali socio, & in itinere, tempestate oborta, Fratres Arenis commorantes vicem ipsorum dolentes Petrum periculi admonet, & quid de illis foret exquirunt anxii. Quibus ille, *ne solliciti sitis*, inquit, *quia Michael Evangelium sancti Joannis nunc recitat; atque eo se a tempestate defendit*. Quod verum fuisse a Fratribus compertum est, quando Michaelis socius ad Cœnobium reversus ita evenisse pro certo affirmavit.

Iterum ei, ex Cōsodalibus cœlitus de cibo provisum.

XLVI. Erat his diebus Toleti Ludovica *de la Cerda* Ducis Medinæ Cœli soror, quæ ob immaturam mortem Marchionis de Malagon conjugis nullam consolationem admittere patiebatur. A quibusdam propterea amicis exorata ut Teresiam revocaret, & ab ipsa efficaciora humanitatis officia expectaret & caperet. Ad Provincialem Carmelitarum Præfectum supplicem misit libellum, ut hac de causa Teresiæ opportunam facultatem impertiretur. Nec mora Provincialis illustri fœminæ obsecundare cupiens, Teresiam virtute sanctæ obedientiæ Toletum ire circa festum Natalis Domini hujus anni præcipit. Quo quum illa pervenisset, summa omnium lætitia excepta, Ludovicæ adeo grata extitit, ut conversatione sua omnem pœnitus mœrorem abjiceret. In hoc christianæ pietatis opere Teresia sex menses insumsit, & interea de sua fundatione Petrum certiorem facit, ac de quibusdam difficultatibus, quæ ei a viris doctis & piis circa paupertatis modum objiciebantur. Erat etiam pius animus memoratæ Marchionis Petrum videndi cupiditate fervens, Teresiamque proinde urgebat, ut ipsum advocaret. Verebatur tamen Teresia ne adversa sancti Viri valetudo itineris molestia opprimeretur. Sed desiderii affectus timorem abjiciens, Petrum ad iter versus Toletum suscipiendum invitat, precibusque Vir sanctus annuit, ut ad sequentem annum dicemus.

Toletum versus a Teresia vocatus, proficiscitur.

XLVII. Hoc anno item a Petro, non autem MDLVIII. ut Gonzaga opinatur, Cœnobia Elchii sive *de Elche* & Montis Fortis exstructa sunt, * authographis monumentis Provinciæ sancti Joannis Baptistæ, ad quam pertinent, testantibus. Quum enim Joanna de Portugallia Elchensium Marchionissa enixe in Sodales propenderet, cuperetque, Elchii, quod ejusdem Valentini Regni oppidum est, Domum illis erigere, datis illorum duabus commendatitiis literis, Elchensium Proceres monuit, ut si tum sibi tum populo consultum cuperent, Fratres ipsos benigne exciperent, & illis locum opportunum pro ædificando Cœnobio designarent. Ejusdem Joannæ piis votis Petrus annuens, anno præterito (ut verius Laurentius a sancto Paulo scribit) indulsit, ut ad illum locum explorandum Antonius a Conceptione, & Bartholomæus a sancta Anna consodales transirent. Hi postquam ubique opportunitatem situs condendi Con-

* *Loqui de fundatione intendimus.*

Conv. de Elche.

Monum. MSS. auth. Provin. S. Jo. Bapt.

Ex Arch. S. Isid. Arm. 5. n. 140. fol. 331. & num. 143. fol. 10.

Gonz. in Prov. S. Jo. Bapt. Conven. 1.

Conventus designassent, tam in loco de Elche a prædicta Marchionissa oblato, quam in oppido de Monteforti, quo illos transeuntes devotio incolarum vocaverat, rediere ad Capitulum Pedrosi, ut missionem Fratrum ad novam fundationem solicitarent, quemadmodum in Capitulo Lorianæ sanctus Commissarius statuerat. Proceribus igitur annuentibus, & plurima ad hujusmodi opus conferentibus, adfuit beneficentia, ac largitate pari ipsa heroina, fuitque in causa, ut Cœnobium sancti Josephi titulo insignitum, non longe a memorati oppidi Vallo omnibus suis muneris absolutum Discalceatis daretur. His tamen cupientibus in hac Regione secundam domum erigere, cryptam quamdam insalubrem, omnino ab hominum frequentia remotam, ad nonum lapidem a Valentia urbe, quum aliquandiu, non absque propriæ salutis jactura inhabitassent, pientissimus heros Fridericus de Portugallia eorum incommodis ex caritate compatiens, illis Ecclesiam sanctæ Mariæ de Pietate, & contiguum Monasterium, distans tamen ab ipsa crypta in ejus oppidi, quod *Solana* vulgo nuncupatur, sibique parebat, territorio ex domesticis facultatibus exstruendum curavit.

Conv. Solanæ de Pietate. *Ex Arch. S. Isid. Arm. 5. nu. 140. fol. 332.*

XLVIII. Ex quibus idem etiam liquet quantum ad Montisfortis recensitam domum, de qua hæc narratur historia. Assueverant oppidi Montisfortis in Valentino Regno Hispaniarum incolæ singulis annis ad fonticulum quemdam, cruce erecta, ritu religiosæ supplicationis accedere, eamdemque crucem tertio aquis immergere, Deum deprecantes, ut aridæ a natura regioni copiam aquarum largiretur. Sepe autem divina bonitate annuente, grati animi ergo ædiculam ibidem exstruxere. Cum autem de Sancto loqueretur, cujus titulo locus deberet insigniri, in eam sententiam ab omnibus itum est, ut ei dicaretur, cujus nomen in litaniis, dum Sacerdos ad fontem perveniret, casu enunciari contingeret. Itaque Parocho versiculum *sancta Maria* intonante, eo momento quo ipse pede fontis marginem tetigit, decretum est, ut locum Virginis Nativitatis audiret. Vocata est tamen passim titulo Dominæ nostræ de Laureto. Ut igitur primum ædicula ex contiguo tuguriolo fuit exstructa, quidam Pater Mercenarius adfuit, qui ejus obsequio intenderet. Is cum quodam mane sacra facturus lintea corporalia pararet, exiguam beatæ Virginis imaginem illis involutam ex insperato invenit; idque miraculo tribuens, eandem in sacrario honorifice condidit, atque totius rei eventum Oppidanis aperuit. Applicuerunt forte illis diebus Montefortio aliquot Provinciæ sancti Joseph (nunc autem sancti Joannis Baptistæ) Discalceati Sodales, quorum consuetudine populus delectatus, eandem ædiculam in Conventum hoc anno evexere; quo tempore etiam eadem sacra Imago miraculis corruscare cœpit. Non procul ab hoc Cœnobio antrum quoddam visitur, ad quod pergens per singulas hebdomadas ex Fratribus incolis unus contemplationi solitarius vacare consueverat, secum ferens panem dumtaxat & aquam; ad Cœnobium inde rediens hebdomadis ultima die. In domo ejusmodi sanctum Paschalem Baylon, utpote sibi dilecta, diuturnam fecisse moram suo loco narrabimus.

Conv. Montis Fortis. *Ex Arch. S. Isid. Arm. 5. n. 143. fol. 18.*

Imago Virginis inventa miraculis corruscat.

XLIX. Florentiæ (cui Provinciæ perperam Gonzaga hoc anno unitam illam Senarum scribit, cum in Capitulo in Alverniæ Monte anno MDLXIII. celebrato hoc factum esse Antonius de Terrinca Pulinarius, cæterique affirment, & Acta authentica MSS. ejusdem Provinciæ astipulentur) Fratres e Cœnobio sanctæ Catharinæ inter Castrum & sancti Galli Portam sito, ad quod primum ab illo sancti Salvatoris fuisse anno MDXXXIX. translatos, Pauli III. Pontificis Maximi accedentibus literis, die x. Decembris ejusdem anni MDXXXIX. datis, Waddingus narrat; hoc tandem anno, instante Cosma Etruriæ Magno Duce & Romano annuente Pontifice, *Ex commisso* &c. 1. *Januarii*, *ut in Regesto*,

Conv. Omnium Sanctorum Florentiæ. *Gonz. in Provin. Tuscia Con. 10. MSS. auth. ejusdem Prov.*

gesto, ad Parochialem Ecclesiam Cœnobiumque Omnium Sanctorum, Bernardo Dragonicio Provinciam moderante, quadragesimalibusque occurrentibus diebus, transmigrarunt. De re hujusmodi Gonzaga caute legendus, dum in utraque sui præclari Operis editione, aut inversis, aut mutatis, aut etiam non expressis numeralibus notis, quod, dubio procul, Amanuensium sive Typographorum vitio tribuere debemus, pro *Pio IV.* modo *Pium V.* modo etiam *Pium VI.* scribit, & pro anno 1561. 1571. minus vere exprimit. Waddingi ergo citati inhærendum est narrationi, dum de præclara Donio sermonem ad hunc annum pollicetur habiturum, quod tamen senio confectus adimplere non potuit. Locum igitur Sodales ingressi eleemosynis memorati Cosmæ, Eleonoræ Toletanæ conjugis, & Francisci, qui eorum major natu extitit, ædem repararunt ampliaruntque. In re plurimum etiam contulere Bernardus præfatus, alterque consodalis Masseus Bardius vir egregius, de quo infra suis locis, qui memorati Francisci fuit a Confessionibus, indeque Clusinus Episcopus; & Petrus Gobbus Florentinus.

Gonz. in Provin. Tuscia Con. 10.

Wadd. cit.

L. Ecclesiam haud vulgaris magnitudinis & structuræ in modum crucis eleganter dispositam, pluribusque sacellis venustatam per totum ambitum circumquaque lapidibus ceruleis exornavit Joannes Baptista de Ambra anno MDCXXVII., atque ex iisdem lapidibus Ecclesiæ frons cum suis lineamentis figurisque anno MDCXXXVII. addiderunt suis sumtibus Alexander & Antonius Medices germani fratres. Odeum vero anno MDLXX. adaptavit Pandulphus de Bardis e Comitibus Vernii, prout sequens indicat inscriptio:

> *Pandulphus Albertus Fratris Philippi N. e Nobilibus Bardorum Fam. ortus, quæ Vernii dominatur, ac Francisci Medices Mag. Etruriæ Ducis Magnus Cubicularius, cum in Æde omnium Sanctorum locus deesset, in quo pie sancteque Eucharistia servaretur, ac Fratres sacras laudes D. O. M. canerent, Testudinem hanc a fundamentis Pietatis C. ædificari C. P. S. anno* M. D. LXX.

Ara major structura perquam celebris cum cappella & testudine lapidibus pretiosis dolatis, aureis ornamentis & picturis opere & industria Joannis Francisci Cocchii Provincialis ac Definitoris Generalis ab anno MOCXIII. cœpit exornari, atque hic morte præventus Linus Moronus Florentinus & ipse Minister, absolvit addiditque, vel saltem inauratum voluit, tabernaculum ligneum, quod vetustate tabescens circa annum MDCLXX. deposuit Joannes Baptista Particinius Florentinus, ea ætate loci Præfectus, exin Provinciæ Custos, & utcumque instauratum in Conventum recensitum Montis sancti Miniatis transtulit, cujus loco super basim quandam ex vario marmore secto atque affabre elaborato collocari curavit Jesu Cruci affixi ex ære fusili perpulchram effigiem. Quæ autem præ reliquiis multis, iisque pretiosissimis, quibus sacram Ædem & Aram ditari, nos Commissarii munere fungentes comperimus, ipsa est eadem Tunica, qua Seraphicus Pater noster indutus erat, dum sacra Stigmata cœlitus in Alverniæ Monte recepit. Pignus hoc vere sanctum in decenti archa duabus diversis clavibus obserratum includitur, una quarum apud Magni Ducis Celsitudinem, altera penes Cœnobii Præfectum asservatur. Waddingus de Cœnobio sancti Salvatoris extra portam sancti Miniatis scribens, ait, quod dum *Ecclesia eadem sancti Salvatoris consecrata est anno* MDIV. *die* XXII. *Aprilis ab Episcopo Vagiensi, qui eodem die insignem habuit concionem ad populum, ex suggestu explicuit ipsum habitum, sub quo sanctus Franciscus sacra Stigmata suscepit*; per quod satis superque comperimus, ex

Habitus S. Patris Francisci ibidem asservatum.

Wadd. ad ann. 1419. n. 13.

ex eodem veteri Cœnobio ad hoc novum etiam facram Tunicam a Sodalibus fuisse traslatam. Hujus Ecclesiæ titulus est *sancti Salvatoris* ab antiqua Ecclesia Montis sancti Miniatis, cui ille *sancti Francisci* relictus est, dum sacris oleis anno MDLXXXII. a supra memorato Masseo Bardio Episcopo Clusino, annuente Archiepiscopo Florentino inuncta est, cujus festum agitur die decimanona Novembris; & curam animarum in eadem habent Fratres concreditam, quas cœlestis doctrinæ pabulo sacrarum concionum verbique Dei explicatione enutriunt. Tres Sæcularium item Sodalitates, quarum cuilibet intra Monasterii septa est præsignatum Oratorium, ubi rebus divinis dant operam, quibusque Franciscanus Presbyter præest, erectæ sunt, sanctissimi Sacramenti videlicet, quæ unica facceis albis utitur, Ecclesiæque nostræ in sacro deferendo Viatico, in funeribus cæterisque sacris inservit: sancti Joannis Decollati & sancti Dominici, vulgo *il Becchella*. Illi tamen Doctrinæ Christianæ, vulgo *li Bacchettoni*, a devotissimo Viro Hippolyto Galantino olim fundatæ, aditus ad claustrum non patet. His addendus tertius Seraphicus Ordo, cui multi nobilesque homines ingenti cum civium ædificatione in dies nomen dare non dedignantur.

Ibidem Sodalitates erectæ.

LI. Conventus vero inter Franciscanas domos hujus Provinciæ multiplici titulo illustrior, numerisque omnibus absolutus merito proinde ut a nobis diligentius describeretur, nisi ad alia majoris momenti nos evocaret historia:

LII. Apud Pistorium in eadem Provincia duo celebrantur Comitia, ubi primo eligitur Custos Sylvester Pupiensis (hactenus enim Custodem eligebant, quando Capitulum aut Congregatio generalis instabat, ut suum ibi suffragium deferret, quibus absolutis, ab eo munere cessare mos fuit). Ut autem anno sequenti MDLXII. in S. Alverniæ Monte intermedii convocari possent generalia Comitia, Cardinalis Raynutius Ordinis Protector Pontificias misit epistolas, quarum initum *Supremo Patre* XXVI. Septembris, quibusque Pontifex etiam indulgentias largitur.

Custodes primo instituti.

LIII. Hoc anno PP. Capuccini Romæ sui Generalia celebrant Comitia: *Triennium namque*, ita Boverius, *in pastorali munere Thomas Generalis exegerat; quum hoc anno* MDLXI. *illucescente, undecimo Generali Capitulo Romæ congregato, nova celebrantur Comitia, quibus quamplurimi Viri virtute illustres interfuere, atque inter alios frater Eusebius Anconitanus, qui primum inter Diffinitores in his Comitiis locum sortitus est, frater Franciscus a Suriano, frater Marius a Forosarzinio, frater Hieronymus Pistoriensis, frater Evangelista a Canobio, quorum spectata virtus ac prudentia, his præsertim temporibus, plurimum Religioni splendoris atque utilitatis contulit. Antiquus ab ipsa Religionis Constitutione usus jam inoleverat, ut qui Generalatus officio defungitur, coram Capitulo publicè negligentias in officii administratione a se commissas accuset, ac salutarem pœnitentiam, juxta delictorum mensuram, constitutam accipiat. In hoc itaque Capitulo, cum nimia in puniendo severitas Thomæ Generali objecta fuisset: id illi, post gravem objurgationem, pœnitentiæ ab Eusebio injunctum fuit, ut popinæ patinas & utensilia ablueret, quod ille eo alacrius opus obeundum suscepit, quod & ad humilitatem conferret, atque eo se a Prioris officii onere, a quo se abdicare decreverat, liberandum speraret. At cum res illi ex sententia minime successisset (statim enim post hæc, habitis Comitiis, rursus in Generalatus munere, communi omnium suffragio confirmatur) rem is adeo moleste tulit, ut cum tenacius proposito inhærens, electioni prorsus assentiri recusaret, cæteris de more hymnum* Te Deum laudamus *&c. concinentibus, & Ecclesiam adeuntibus, is in cellam secesserit. At cœlesti voce admonitus, qua ad crediti sibi oneris labores compellitur, consilium mutat, &* ad

Capitulum Generale PP. Capuccinorum.
Bover. ad hunc ann. n. 1.
Eusebius Ancon. Capit. Præfect.

Thomas de Tyberno iterū Generalis eligitur.

ad Ecclesiam pergens, oneri humeros iterum supponit. Rursus quoque Evangelista a Cœnobio ad Procuratorium munus eligitur, qui, cum adversa valetudine præpeditus, ei deinde muneri vacare non potuisset, Eusebius in ipsius locum sufficitur. Usque huc citatus Boverius, qui Cœnobium Castrovillaris Capuccinorum citerioris Calabriæ Oppidi, anno MDLVIII. exstructum, quibusdam interpositis, prudentum judicio, ut ibidem dicebamus, inanibus visis, ait, hoc anno sua habuisse initia. De fundatione tamen Modilianensis Cœnobii, Faventinæ diœcesis, & Bononiensis Provinciæ, quam pii populi expensis, non procul ab Oppido, sub titulo S. Mariæ de Pace Montis Sion hoc anno contigisse MSS. ejusdem ætatis monumenta, quæ apud nos exstant, diserte narrant, nec minimam facit Boverius mentionem. Ex iisdem MSS. etiam colligitur, quod dum hac in eadem Regione lues grassaretur, pientissimi hujus Familiæ Patres in ministrando ea laborantibus fecundi ceteris Ecclesiasticis non fuere. Item bonus Auctor non refert aut saltem recenset ad alia tempora, fundationem Cœnobii Capuccinorum Castri Saraceni, Anglonensis diœcesis, & Lucaniæ Provinciæ, populorum ære prope Castrum exstructi: Rentii sive Arentii Santagatensis diœcesis, & Neapolitanæ Provinciæ D. P. extra mœnia, in honorem sanctæ Mariæ Angelorum similiter publicis expensis, Ecclesiam Santagatensem Joanne Opelluardo Panormitano moderante, per acta publici Tabularii Vincentii Galassii de Caviano, alteriusque Angeli Martinensis de Rentio: & demum sancti Francisci Montis M. P. extra Fulginium Seraphicæ Provinciæ, in quodam colle de Fornaculis nuncupato, cujus fundatoris memoria non exstat.

Conv. Castrovillaris Capuc. *Bover. ad hunc ann. n. 1. Monum. MSS. ex Arch. Capuc. Urbis.* Conv. Modilianensis Capucc. *MSS. authentic. eorumdem Prov. Bonon.* PP. Capuccinorum erga peste laborantes pietas. *Idem Bov. n. 5.* Conv. eorumdem Castri Saraceni. Conv. eorumdem Arentii. *Monum. MSS. eorumdem cit.* Conv. eorumdem Fulginii. *MSS. eorumdem Prov. S. Francisci ex Arch. Urbis.*

LIV. Pro Clarissis, quas Urbanistas vocant, Joannes Jacobus Achajæ Dominus, & Lyciensis Civis illustris, ut in urbe Patria Monasterium suo ære construeret sub sancti Antonii Patavini invocatione in Provincia sancti Nicolai, Neapolitanæ Ditionis, a Pontifice facultatem impetravit. Breve expeditum sub nonis Septembris hujus tenoris est: *Superna dispositione &c. Sane pro parte dilecti filii Joannis Jacobi de la Caya Civis Lycien. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod cum alias ipse zelo devotionis accensus, necnon ob singularem, quem ad sanctam Claram, ejusque Ordinem gerebat devotionis affectum, cupiens terrena in cælestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, ac pro sua & Conjugis &c.* Diploma autem integrum dabimus in Regesto. At neque Monasterium Clarissarum apud Lycium, sub nomine sancti Antonii, neque alibi Joannem Jacobum ædificasse comperimus. Verum tamen cum Sodalium nostrorum Lyciense Cœnobium sub ejusdem S. Antonii auspiciis ab ipsomet Joanne Jacobo an. MDLXVI. ædificatum sit, ut suo loco dicemus, asserere cogimur, prudentem virum, mutato consilio, non Sororibus, sed Fratribus, alia facultate impetrata, domum ædificasse.

Regest. Cism. fol. 210.

LV. Patribus item Conventualibus die XXI. Septembris apud Roncilionis oppidum, Sutrinæ diœcesis, nunc autem Civitatis nomine a Benedicto Papa XIII. decoratum Romanæ Provinciæ, in Suburbio, non procul a mœniis, Cœnobium titulo S. Sebastiani exstruitur, quum Sodalitas, quæ ejusdem sancti Martyris patrocinio fulcitur, auctoritate Clementis VII. per litteras in forma Brevis datas Romæ die VIII. Septembris MDXXXI. solum, sive fundum concessisset, quam donationem deinde confirmarunt anno MDLXII. die II. Octobris. Itemque Octavio Farnesio, cujus olim dominio oppidum subjiciebatur, & Cardinali Chrispo Sabinensi, ac Sutrino Episcopo, ut liquet ex patentibus litteris datis Romæ XXI. Aprilis MDLXVI. quæ omnia demum loci communitatem rata habuisse constat ex actis Antonii Bubati Communis Cancellarii. Eadem porro societas in concessionis Tabulis hoc anno die XXI. Aprilis acti-

Conv. PP. Conv. Roncilionis. *MSS. Prov. eorumd. lib. 2. fol. 665.*

astipulatur; publico Tabulario Andrea Flamma. Petrus Rodulphus Tossinianensis lib. 2. Seraph. hist. agens de Provincia Siciliæ sub Messanensi Custodia, scribit fuisse hoc ipso anno suis ædificatum Cœnobium Tusæ, diœcesis Cephaludensis, sub titulo sancti Michaelis, quod ter mutatum sequentibus temporibus, PP. Capuccinis modo sanctissimo nomini Jesu dicatum relictum est. Hujus domus apud cæteros Ordinis historicos nulla penitus occurrit memoria.

Conv. eorumdem Tusæ. *Rodulph. lib. 2. fol. 280.*

LVI. Observantibus etiam domus prope mœnia Vallis Viridis, Conchensis diœcesis, & Cartaginensis Provinciæ in Hispania titulo sancti Francisci insignita exstruitur, Georgio de Alarcon Patritio quadringentos coronatos aureos erogante, cæterorumque fidelium eleemosynis adjuvantibus. Ad eosdem Observantes transfertur Cœnobium sanctæ Mariæ de Stignano Provinciæ sancti Angeli ad Montis Gargani radices situm, cujus historiam Waddingus ad sui fundationis annum MDXV. quum referat, non est cur hic illam repetamus. Transfertur item ad eosdem domicilium Dominæ nostræ de Fontibus Aquilarii, Hispanice *de Aquilar*, cui Gonzaga trigesimum tertium locum inter illa Provinciæ S. Jacobi assignat: & cujus mirum est, Waddingum nusquam meminisse. Hic locus a maritimarum Hispanicarum classium præfecto olim exstructus, plurimisque prædiis, possessionibus, atque redditibus cumulatus, insuper, & Hieronymianis Patribus ad inhabitationem ab antiquo collatus extitit. Cumque post diutinam ejus habitationem ab iisdem Patribus anno Domini MDXXXI. derelictus esset, Fridericus Henriquetius Castellæ tunc Ammiras, ad quem patronatus jure attinebat, eum matrici præfati oppidi Aquilarii Ecclesiæ tradendum curavit. Nec tamen eidem subfuit: nam sequenti anno, nempe MDXXII., eodem Domino id procurante, Tertiariis Patribus Franciscanis ex Apostolica auctoritate traditus fuit. Quibus denique hoc anno deficientibus, ad hujus Provinciæ Patres translatus extitit. Cum autem Ludovicus Henriquetius Castellæ quoque Maris Præfectus, atque Friderici memorati successor maximo Patrum Recollectorum desiderio teneretur, ut hic locus eisdem in habitationem traderetur, a Provinciæ Patribus Salamanticæ anno Domini MDLXX. capitulariter congregatis, instantissime petiit, quod & obtinuit. Asservantur in hujus loci tabulario duo Diplomata a Gregorio XIII. concessa, quorum altero IV. Decembris anno Domini MDLXXVI. dato, plenaria omnium peccatorum indulgentia iis omnibus conceditur, qui rite dispositi, hujus Conventus Ecclesiam pro pace atque pro hæresum extirpatione in nativitatis gloriosæ Virginis festo Deum oraturi visitaverint; altero vero, quod XXIII. Martii an. Domini MDLXXX. expeditum fuit, hujusmodi privilegio, Altare in honorem beatæ Mariæ eadem in Ecclesia erectum donatur, ut videlicet quicumque Sacerdos pro fideli defuncto sacrum ibi fecerit, ejus animam ex Purgatorii pœnis, si forte iis implicari contigerit, protinus eruat. Usque huc Gonzaga. Domum hujusmodi ab altera Aquilaræ Provinciæ Conceptionis distinguendam esse monemus, ne quod ad unam Scriptores pertinere memorant, alteri minus accurate quisquam tribuat.

Conv. Vallis viridis. *Gonz. in Provin. Cartag. Conv. 25.*

Conv. de Stignano. *Gonz. in Prov. S. Ang. Conv. 25.* *Tom. XV. an. 1515. n. 34.* *Monum. auchen. MSS. hujus Provin.*

Conv. Aquilarii. *Gonz. in Prov. S. Jacobi Con. 33.*

LVII. Ædificatum item Clarissarum Monasterium in oppido sancti Angeli Provinciæ Siculæ, sumptibus pientissimi viri Blasii Natolii, cujus corpus in perpolito sarcophago ejusdem Ecclesiæ clauditur. Monasterium quoque beatæ Virginis Beatiæ Provinciæ Granatensis (alterum ab eo, quod in eodem oppido est S. Antonii titulo insignitum, de quo Waddingus ad annum MCCCCLX.) urbis muro circumseptum, atque ab Urbanistis Clarissis olim derelictum, ea lege ex propriis facultatibus reædificare cœperunt, ut Conceptionistis Monialibus inposterum deserviret. Quorum voluntati subscribens Raynutius tituli san-

Monast. S. Angeli. *Ex Arch. S. Isid. Arm. 1. num. 13. fol. 65.*

Monast. Beatiæ. *Gonz. in Provin. Granaten. Mon. 18.* *Tom. XIII. an. 1460. n. 66.*

ſancti Angeli Cardinalis, litteras ad Generalem noſtri Minorum Ordinis, 11. Januarii ex Pontificis mandato dedit, quatenus ex Conventu ſancti Antonii Beatiano, aut ex alio quovis Provinciæ Bæticæ Monaſterio aliquot Clariſſas Sorores Urbaniſtas educeret, & ad novum hunc locum transferret, atque ex Apoſtolica auctoritate ab habitu, & ſecunda ſanctæ Claræ Regula abſolutas, habitui, atque Ordini Conceptionis beatæ Virginis manciparet, illiſque omnes gratias, immunitates & privilegia, quibus reliquæ Conceptioniſtæ Sorores gauderent, ex Apoſtolica eadem authoritate impertiretur. Nihilominus tamen, cum in jam abſolutum Monaſterium aliquot Clariſſæ, ſimul & quædam juvenculæ ſolemnem profeſſionem ſuo tempore facturæ, hoc anno inducendæ forent, a Joanne Campegio Bononienſium Epiſcopo, atque Apoſtolico in Hiſpaniis Nuncio cum utriſque diſpenſatum eſt, ut, non obſtante fundatorum decreto, tum iſtæ tum quoque illæ ſub habitu atque ſecunda ſanctæ Claræ Regula ibidem Deo famularentur. Atqui piæ Sorores, ut antiquiori Inſtituto debitum deferrent honorem, & fundatorum votis ex parte ſatisfacerent, utque hujuſmodi diſpenſatione frui poſſent, Urbaniſtarum interim Regulæ ſubjectæ, Conceptioniſtico ſcapulari (hoc vulgo patientiam vocant) ſupra habitum uti voluerunt; quo etiam ejus ſucceſſores utuntur. Aſſervantur denique in præſentis loci ſacrario aliquot ſanctiſſimæ Dei Genitricis crines, quædam SS. Bartholomæi Apoſtoli, Marci, & Lucæ Evangeliſtarum, Hippolyti martyris, atque Hieronymi oſſa, & molaris dens ſanctæ Appolloniæ Virginis & Martyris. In Monaſterio Arnedi Hiſpaniarum oppidi, Provinciæ Burgenſis, in quo Sorores Tertium Inſtitutum olim profitebantur, hoc anno Clariſſarum Regulam ipſas ſervare decreviſſe, Gonzaga affirmat.

Monaſterium Arnedi. Gonz. in Provin. Burgen. Monaſt. 10.

LVIII. Patres autem ejuſdem Tertii Inſtituti in Italia in Cœnobio Montis-Belli, Laudenſis diœceſis, & Mediolanenſis Provinciæ per Albertum de Caſali Butano Commiſſarium Generalem (Bonaventura etenim Vicentinus Generalis Miniſter e vivis deceſſerat) ad Capitulum convocantur, in quo die XXVII. Aprilis celebrato, Paulum de Brixia in Commiſſarium Generalem ſufficiunt, ut liquet ex actis Georgii filii Baſſanti de ſancto Columbano publici Tabularii. Pro Regno autem Neapolitano Alphonſus de Barco Cropanenſis Commiſſarius electus eſt contra contumaces & vagos. Iiſdem Patribus conceditur item Cœnobium ſanctæ Mariæ Auxiliatricis in Conſentina diœceſi a Thaddæo de Gadelis, Eccleſiæ illius perpetuo Adminiſtratore, per ſuum Vicarium Generalem Honorium Græcum Epiſcopum Leſinenſem. Item exſtruitur Domus Agyrienſis in Sicilia, de qua Rochus Pyrrus ſic ſcribit: *Franciſcanorum Tertii Ordinis ſub titulo ſanctæ Mariæ de Angelis anno 1551. exſtructum ope F. Vincentii Menci Agyrenſis ejuſdem Ordinis, ibi Mons Calvarius nuncupatus die Paraſceve magna hominum frequentia ac religione colitur.* Ubi tamen expungendus eſt error in numerorum notis, quum pro 1551. legi debeat 1561. ut ex ſequentibus tabulis in Archivio Cœnobii aſſervatis liquido conſtat. Habent enim:

Capitulum Generale Tertii Ordinis. Bordon Chronol. Tert. Ord. c. 13. Paulus de Brixia Cõmiſſarius Generalis. Alphonſus de Barco Commiſſarius pro Neapolitano Regno. Conv. S. Mariæ Auxiliatricis Tertii Ordinis Licii. Bord. Chronolog. Tert. Ord. c. 24. Conv Agyrenſis Tert. Ord. Ibid. cap. 25.

Raynutius miſeratione divina tituli ſancti Angeli Presbyter Cardinalis, dilecto in Chriſto F. Vincentio de Minio terræ ſancti Philippi Catanenſis diœceſis Ordinis Tertiar. profeſſori ſalutem in Domino. Altitudo divinæ providentiæ, a qua bona, & ſancta opera omnia procedunt, ea in fidelium ſuorum animis frequenter ingerit, per quæ ex novarum Eccleſiarum, præſertim Religioſarum perſonarum plantatione, ejus acquiſitio ad humanæ ſalutis præſidium valeat ubique propagari, ut pia devotio & divinus cultus floreat. Unde nos perſonarum Apoſtolicæ Sedi devotarum votis intendere conſpicimus, ut votivos aſſociantes affectus, cum a nobis petitur, Apoſtolici favoris ſuffragium

Decretum Cardinalis Raynutii.

gium solertius impertimur. Sane exhibitæ nobis hodie pro parte tua petitionis series continebat, quod tu zelo devotionis accensus desideras aliquos spirituales fructus de Ecclesia afferri; ac vineam Domini Sabaoth excolere, cupisque unum Monasterium cum Ecclesia sub invocatione sanctæ Mariæ Angelorum in diœcesi Catanensi sub Regula ejusdem sancti Francisci Tertiariorum, ad id commodo, & opportuno loco per te eligendo construere, erigere, & fundare, si ad id Sedis Apostolicæ suffragetur assensus. Quare supplicare fecisti humiliter, tibi super his per Sedem Apostolicam de opportuno remedio misericorditer provideri. Nos igitur confidentes, sicuti religiosæ personæ Ordinis Seraphici sancti Francisci maximos probitatis & doctrinæ & animarum salubres fructus in Ecclesia Dei attulerint, & se solicitis studiis, & honestis palestris ibi laturos fore, tuo pio & laudabili desiderio in hac parte opportune consulero cupientes, tuis supplicationibus inclinati, auctoritate Domini Papæ, cujus Pœnitentiariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, tibi, ut in dicta diœcesi Catanensi, loco ad id congrua & apportuno per te eligendo, unum Monasterium, seu domum Fratrum Religiosorum dicti Ordinis sancti Francisci Tertiariorum cum Ecclesia sanctæ Mariæ Angelorum, cum dormitorio, refectorio, Ecclesia, cæmeterio, sacrario, claustro, campanili, campanis, horto & hortalitiis, officinis, ac quibusque aliis necessitatibus, aut necessariis & consuctis, pro usu & habitatione eorum omnium Fratrum, secundum normam, ac modum & formam, & ad instar aliorum Conventuum ejusdem Ordinis sub obedientia & auctoritate Superiorum Ordinis præfati ipsius Provinciæ vivere, degere, & permanere. Ac omnibus & singulis privilegiis, gratiis, immunitatibus, præeminentiis, & exemptionibus, favoribus, & indulgentiis, & concessionibus, quibus alia Monasteria, seu domus dicti Ordinis, ac illorum, & illarum Religiosi, & personæ ubique existentes de usu & consuetudine, privilegio vel alias quomodolibet in genere, & in specie utuntur & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere, quatenus poterunt, quomodolibet in futurum, uti potiri, & gaudere possint & debeant, ad instar aliorum Monasteriorum, seu domorum hujusmodi Ordinis participes illarum, sine alicujus præjudicio, ac de consensu Provincialis dicti Ordinis, eligere, construere, & ædificare libere posiis & valeas, tenore præsentium licentiam & liberam facultatem concedimus, tibique pariter indulgemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud S. Petrum, sub sigillo officii Pœnitentiariæ XIII. *Maii Pontificatus Domini Pii IV. anno* II. Raynutius namque anno II. Pii IV. qui est MDLXI. litteras hujusmodi dedit, quæ litteræ palmare mendum recensitum ostendunt. In hac domo instituuntur, litterisque informantur tyrones.

LIX. Acquirunt Patres ipsi & Conventum SS.Cornelii & Cypriani Triultii in eadem Provincia,& in Ticinensi diœcesi,octavo ab urbe lapide, ut ex Apostolicis litteris: *Cum a nobis petitur &c.* Idibus Septembris hujus anni, Archangelo Puccio Rhegiensi directis. Ecclesiam Parochiali titulo insignitam, Archipresbyterum Antonium Scaruffa, & ipsum Rhegiensem, Civi suo fuisse elargitum, opportunis ac necessariis facultatibus a Generali Damiano de Cremona impetratis, sequens instrumentum nos docet: Conv. Triultii Tertii Ordinis.

In Nomine Domini, Amen. Anno Nativitatis ejusdem MDLVIII. *Indictione prima, die vero secunda mensis Septembris, hora tertiarum, vel circa. In Civitate Papiæ in Saleta Superiori contigua aulæ magnæ Palatii Episcopalis siti in porta Pertusii Parochialis sancti Georgii in Fenarolo, in præsentia mei Notarii, & testium infrascriptorum. Cum sit, quod R. & Magnificus D. An-* *Ex Arch.Bordon. ejusdem Ordini Instrum. 32.*

D. Antonius Scaruffus Rhegiensis J. U. D. Archipresbyter Ecclesiæ Parochialis SS. Cornelii, & Cipriani loci Trivoltii diœcesis Papiensis *exislat, cui Ecclesiæ ad hæc usque tempora per unum Vicarium, seu Presbyterum mercenarium in divinis deserviri consuetum est, & illam possidere legitime, quiete, & pacifice reperiatur; videns tamen, & cognoscens dictus Achipresbyter propter latitudinem, seu amplitudinem dictæ curæ per unum Presbyterum Sæcularem non posse commode, & sufficienter deserviri, cupiens suæ conscientiæ melius in futurum satisfacere, dictæque animarum curæ consultius providere, & præsertim ut cultus divinus magis in dies atque in dies augeatur, decrevit, dictam Ecclesiam una cum suis ædificiis & horto, cœmeterio, campanili, & aliis paramentis necessariis ad usum dictæ Ecclesiæ, quibus Vice-Curator præsens fruitur, quæ ibidem de præsenti reperiuntur, aliquibus Religiosis tradere, commendare, locare, & in emphyteusim perpetuam concedere, dummodo Sedis Apostolicæ super hoc beneplacitum accedat. Idcirco a laudabili vita, honestisque moribus venerabilium religiosorum dominorum Fratrum Tertii Ordinis sancti Francisci de Pœnitentia Regularis Observantiæ Congregationis Lombardiæ in habitu eremitico degentium, & in Cœnobio SS. Gervasii, & Protasii Papiæ residentium inductus, & præcipue R. in Christo P. F. Archangeli Pucci Rhegiensis sui concivis in hac parte Syndici, & Procuratoris specialiter electi, ut constat per literas Rmi P. Generalis, & Ministri principalis supradicti sui Ordinis, datas Cremonæ in Conventu sancti Salvatoris sub die* XXII. *mensis Februarii* MDLVIII. *subscriptas, & sigillatas, ut moris est, quarum tenor talis est = F. Damianus de Cremona Fratrum Tertii Ordinis sancti Francisci de Pœnitentia in Observantia degentium ejusdem Ordinis auctoritate Apostolica Generalis, & Minister Principalis, omnibus visuris, lecturis, & audituris salutem in Domino sempiternam. Cum præceperit Christus Discipulis, & Successoribus*: Ite in universum Mundum, & docete omnes gentes. *Quapropter præfatus Generalis cupiens, ac volens, ut suo convenit officio, ejus mandatum pœnitus pro salute animarum implere, & religionem augere. Hinc est, quod R. P. F. Archangelum de Rhegio ejusdem Ordinis in Procuratorem hac in sequenti causa eligit, & sic electum constituit, eique omnem facultatem, aut potestatem, qua authoritate Apostolica fungitur, liberam concedit & tradidit, ut a quavis persona tam Ecclesiastica, quam sæculari nomine dicti Ordinis aliquam Ecclesiam etiam Parochialem, aut Oratorium in Territorio, seu diœcesi Papiæ quærere, petere, accipere, & obtinere possit & valeat, & de ea, vel de eo instrumentum conficere, & insuper eo confecto, ibidem permanere, missas celebrare, divinis officiis fungi, confessiones audire, vitamque bonorum religiosorum ducere, & curam animarum gerere. In quorum fidem & robur singulorum omnium has præsentes annotari & scribi, sigilloque Ordinis majori, ut mos est, muniri jussit, & manu propria subscripsit. Datum Cremonæ in Conventu sancti Salvatoris die* XXII. *Februarii an.* MDLVIII. *subscripta frater Damianus de Cremona Visitator ut supra concedit, & dicto sigilio in cera rubea sigillata. Sponte &c. & alias omni jure, &c. locavit, dedit, & concessit, seuque investivit, locatque, dat, & concedit, seu investit in perpetuum livellum, seu emphiteusi perpetuam a præsenti die inantea prædicto fratri Archangelo dicti Tertii Ordinis sancti Francisci nomine, & vice Congregationis prædictæ ibidem præsenti, stipulanti, & recipienti pro se, & suis Successoribus in ipsa Congregatione nominative dictam Ecclesiam curatam SS. Cornelii, & Cypriani cum suis domibus, & ædificiis, horto, campanili, & cœmeterio, ac aliis, quibus Vice-Curator, ut supra, consuevit uti & frui, simul se tenentibus, quæ omnia sunt*

sunt in prædicto loco Trivoltii sub suis coherentiis, & etiam cum suis paramentis ad usum dictæ Ecclesiæ, quæ de præsenti ibi reperiuntur deputatis, & cum omnibus honoribus & oneribus, ac aliis quibuscumque dictæ curæ spectantibus. Exclusis tamen ad cautelam per pactum expressum, ac præsenti locatione & concessione, ut supra, omnibus juribus Episcopalibus Rmo D. Episcopo Papiensi, & successoribus suis in dicta Ecclesia, nec non etiam per pactum expressum, reservatis titulo seu denominatione dicti Archipresbyteratus, ac omnibus & singulis aliis bonis & juribus ac proprietatibus dicti Archipresbyteratus, & censibus eidem debitis & debendis, salvo, ut infra; ac etiam exclusis a præsenti locatione, & contractu in perpetuum, ut supra, omnibus fructibus, redditibus, & proventibus, ac emolumentis ejusdem Archipresbyteratus prædicto D. Antonio Archipresbytero, & successoribus suis, ut supra consistentibus, & ad eundem quomodocumque spectantibus, & obvenientibus, tam ad præsens, quam in futurum, & occasione alienationum, & devolutionum quorumcunque bonorum, & propietatum dicti Archipresbyteratus, & investiturarum faciendarum de his quæ, & qui spectant & pertinent ad usum & utilitatem dicti Archipresbyteratus, & vi de eodem quocunque in futurum provisum fuerit. Itaque prædictus F. Archangelus Syndicus & Procurator, ut supra, & Fratres cum eo moraturi, ac successores sui in & ex ipsa Congregatione, & pro tempore existentibus in eis fructibus, redditibus, & proventibus, ut supra, se aliqualiter unquam intromittere non possint nec valeant, ratione vel causa, seu ratione aliqua, salvis tamen infrascriptis. Promittitque versa vice prædictus D. Archipresbyter, præsentem investituram perpetuam manu tenere, attendere & observare prædicto F. Archangelo stipulanti, ut supra, ita & taliter, quod præfatus D. Archipresbyter, suique successores ullo unquam tempore non possit nec valeat, nec possint, nec valeant removere, nec expellere prædictum F. Archangelum, & Fratres secum moraturos, nec eorum successores in dicta Congregatione ex dicta Ecclesia, aliisque, ut supra, locatis, concessis, & investitis bonis, salvo ut infra, nec se intromittere, nec impedire de illis, nec in administratione dictæ Ecclesiæ, & illius curæ directe, nec per indirectum, & hoc sub, & cum pactis, & conventionibus, ac oneribus prout infra, videlicet. Prima, quod præfatus F. Archangelus, & Fratres secum moraturi, & eorum successores teneantur & debeant, ac obligati sint, & ita per se, & successores eorum promisit, convenit, ac promittit, & convenit præfatus F. Archangelus dicto nomine, ut supra, præfato dicto Archipresbytero stipulanti, ut supra, in dicta Ecclesia missas, & alia divina officia celebrare, & curam animarum exercere, & alia facere, quæ ipsi Ecclesiæ curatæ incumbunt, tam de jure, quam consuetudine Ecclesiasticæ disciplinæ; ipsamque Ecclesiam & Domos, ac ædificia, & bona supradicta locata, & concessa propriis sumptibus, & expensis dictorum dominorum Fratrum, & absque aliquo onere ipsius D. Archipresbyteri reparare, & in decenti & habili statu manutenere; & ulterius promittunt & conveniunt in recognitionem solvere omni anno in perpetuum dicto D. Archipresbytero, suisque successoribus in festo SS. Cornelii & Cypriani mediam libram ceræ laboratæ, incipiendo solvere cum primum dictus F. Archangelus, & Fratres sui, ut supra, corporalem possessionem, & actualem tenutam dictæ Ecclesiæ, ut supra adepti fuerint, & sic successive omni anno in perpetuum. Item salvis præmissis, quod præfatus D. Archipresbyter, & ejus successores in dicto Archipresbyteratu teneantur & obligati sint, & ita promittit & convenit prædicto F. Archangelo, ut supra stipulanti, eundem F. Archangelum, & Fratres cum eo moraturos, eorumque successores, ut supra, in-

indemnes, & bona dictæ eorum Congregationis indemnia relevare, & conservare a quibuscumque oneribus tam impositis, quam quomodolibet imponendis, tam authoritate Apostolica, quam aliter prædicto Archipresbyteratui, & bonis ejusdem occasione decimæ, & decimarum, vel etiam additionum, & alia quavis occasione, taliter, & in modum, quod damnum & interesse aliquod pati non habeant, nec expensas aliquas facere, videlicet, ratione, & causa fructuum, redditum & proventuum, jurium quoque, & censuum, ac emolumentorum, & quorumcumque aliorum bonorum dicti Archipresbyteratus F. Archangelo, & Fratribus cum eo moraturis, & successoribus suis non investitorum, nec concessorum; & quæ omnia dicto Archipresbytero, & successoribus suis reservata intelligantur, ut supra, & in omnibus, prout de præsenti competunt & spectant, ita quod ipse F. Archangelus, & Fratres, successoresque sui, ut supra, ullo unquam tempore nequeant se in eis intromittere quovis modo directe vel indirecte, alias eo ipso cadant a præsenti contractu locationis & concessionis, ut supra, pro tempore factæ, quæ ad prædictum D. Archipresbyterum, seu pro tempore existentem libere revertantur, si eidem D. Archipresbytero, & successoribus ejus placuerit. Item salvis præmissis, quod omnes eleemosynæ & oblationes, & omnia legata, quæ fieri contigerint in ipsa Ecclesia SS. Cornelii & Cypriani, seu prædicto F. Archangelo, & Fratribus cum eo moraturis, & successoribus suis, ut supra, ibidem degentibus, intuitu dictæ Ecclesiæ, vel bonorum concessorum, ut supra, quavis occasione, vel causa sint, & esse debeant, ac remaneant dicto F. Archangelo, & Fratribus, & successoribus suis, ut supra, & illi remanere habeant, & debeant. Item salvis præmissis, dictus F. Archangelus Syndicus & Procurator, ut supra, promisit & promittit prædicto D. Archipresbytero, & mihi Notario stipulanti exbursare, erogare, & numerare libras octuaginta septem imperiales dandas, & solvendas Presbytero Stephano de S. Augustino nunc Vicecuratori in prædicta Ecclesia, & hoc pro quibuscumque melioramentis, quæ ipse Presbiter Stephanus asserit se fecisse, & sive se fecisse prætendere possit, quæ quidem pecuniæ pro una dimidia solvantur, & solvi debeant tempore, quo dictus F. Archangelus, & Fratres, ut supra, dictam Ecclesiam inhabitare, & possidere cœperit; pro altera vero dimidia per totum mensem Augusti proxime secuturi. Item, pacto etiam expresso, quod si prædicti F. Archangelus, & Fratres, & eorum successores cessaverint in solutione dicti annus census seu canonis emphyteutici, de quo supra, per triennium continuum, & per mensem unum post, ipso facto cadant, & cedisse intelligantur in dicto casu a jure præsentis locationis, & emphyteuticæ concessionis, & aliis quibuscumque eorum juribus præsentis contractus, & dicta Ecclesia cum aliis bonis locatis, & ut supra concessis cum omnibus melioramentis factis ad prædictum Archipresbyterum, seu ejus successores, si ipsis videbitur & placuerit, libere revertantur, & nihilominus teneantur, & cogi possint ipsi F. Archangelus, & Fratres dictæ Congregationis ad solutionem dicti livelli seu canonis emphyteutici ab inde retro debiti, & ad observationem aliorum in præsenti contractu contentorum, ut ipsi dicto Archipresbytero, & pro tempore successoribus, ut supra, videbitur & placuerit. Item salvis præmissis, quod ullo unquam tempore ipsi F. Archangelus, & Fratres secum moraturi, & successores sui a quocunque futuro Archipresbytero dicti Archipresbyteratus expelli, molestari, seu inquietari non possint nec valeant sub prætextu alicujus læsionis, & in integrum restitutionis, cum quibuscumque oppositionibus, derogationibus, & clausulis, & non obstante, quod ipsa Ecclesia sit solita gubernari per Clericos Sæculares, non autem Regulares, seu Mendicantes, cum aliis clausulis magis necessariis & op-

& opportunis. Ita etiam, quod per contractum hujusmodi contrahentes ipsi non contraveniant in aliquo Apostolicis constitutionibus, nec propterea incidant, seu incurrant in aliquas sententias, censuras, vel pœnas, ut quibus ipsi contrahentes in aliquo contravenire non intendunt, prout solemniter protestati fuerunt & protestantur. Item quod præfati F. Archangelus, & Fratres teneantur, & obligati sint impetrare & obtinere a suo Capitulo Generali, vel Provinciali, seu ab eorum Ministro Principali, vel ejus Commissario, seu Vicario Provinciali ratificationem & confirmationem præsentis contractus in ampla & debita forma omnibus eorum laboribus & expensis, & illa reddere prædicto D. Archipresbytero infra annum unum proxime futurum, una cum præsenti Instrumento in publica & authentica forma in carta membrana. Ad quem quidem contractum, & omnia & singula in eo contenta contrahentes ipsi devenerunt & deveniunt, accedente tamen consensu, & authoritate Sedis Apostolicæ, & non aliter, nec alio modo, de quibus expresse protestantur, per quem quidem contentum, & quam quidem authoritatem pro confirmatione omnium contentorum in præsenti contractu ipse F. Archangelus, & Fratres prædicti teneantur, & obligati sint omnibus suis expensis impetrare & obtinere infra triennium proxime futurum, vel quam citius commode fieri poterit, a præfata Sede Apostolica, & ubi ipse consensus obtineri non posset ex facto præfatæ Sedis Apostolicæ, quia nollet ipsum consensum præstare, quod tunc, & eo consensu præsens contractus pro nullo, & infecto habeatur, ac si celebratus non fuisset, & tunc dictus Archipresbyter teneatur, & obligatus sit facere & curare, & ita promittit se facturum & curaturum, quod præfatus Presbyter Stephanus esset renitens ad restituendum illas pecunias, vel eorum partem, tunc eo casu dictus Archipresbyter teneatur & obligatus sit, & ita promittit versus dictum F. Archangelum Syndicum, & Procuratorem solvere de suo proprio, quia sic fuit effectum per pactum expressum inter partes ipsas. Item pacto expresso, quod ubi confirmatio præsentis contractus, & omnium & singulorum in eo contentorum a præfata Sede Apostolisa nullo quovis pacto posset obtineri, præfatus F. Archangelus, quod tunc & eo casu si dictus F. Archangelus reperiret fuisse aliqua melioramenta, sive expensas necessarias utilesque, salva rei substantia, asportari non posset in dicta Ecclesia, suisque officiis, ut supra, depromtis melioramentis, ut supra, nunc existentibus in ipsa Ecclesia, & ædificiis, quæ consignata acceptare teneatur ipse Syndicus, teneatur, & ita promisit præfatus D. Archipresbyter restituere, reimborsare & resarciri præfato F. Archangelo omnes expensas ipsorum melioramentorum, juxta illorum æstimationem faciendam per duos amicos confidentes per partes ipsas eligendos. Item, quia præfatus D. Archipresbyter quædam melioramenta per ipsum facta in dicta Ecclesia & ædificiis, quæ ad summam librarum octuaginta duarum ascendere asserit, pie donavit dicto Syndico, ideoque dictus Syndicus dicto nomine, ut supra, ne videatur esse immemor dicti beneficii, pro quadam remuneratione illius, & pro memoria ipsius D. Archipresbyteri benefactoris, & totius familiæ suæ promittit celebrare unum anniversarium singulis annis in perpetuum cum missis octo, computata missa in cantu, immediate post festum SS. Cornelii & Cypriani. Quæ quidem omnia & singula præfata, singula singulis referendo prædictus D. Archipresbyter parte una nomine, & præfatus F. Archangelus dicto nomine parte altera sibi ipsis, hinc inde vicissim, & ad invicem stipulantes & recipientes promiserunt & promittunt habere rata, grata, & firma &c. ac attendere, & observare, & non contravenire &c. sub refectione, & restitutione omnium, & singulorum damnorum &c. credentes vicissim &c. obligantes sibi ipsis hinc inde &c. præfatus D. Ar-

D. Archipresbyter bona ipsius Archipresbyteratus, & præfatus F. Archangelus Syndicus & Procurator dicto nomine bona dictæ suæ Congregationis &c. quæ bona &c. constituentes vicissim &c. submittentes sese in hac parte dumtaxat pro præmissis omnibus & singulis firmiter attendendis, complendis & observandis ordinariæ jurisdictioni &c. constituentes sese ad invicem Procuratores irrevocabiles ad supplicandum, impetrandum, & observandum a Sede Apostolica dictam confirmationem &c. renuntiantes, ut supra, more Ecclesiastico videlicet, prædicta omnia & singula fuisse & esse, ac attendere &c. Ita tamen, quod non cadant &c. Et prædicta omnia & singula facta fuerunt, & fiunt præsente & audiente, & intelligente R. utriusque juris Doctore D. Hieronymo Scaruffo Curiæ Episcopalis Papiensis Vicario & Locumtenente Generali ibidem pro tribunali sedente super quadam cathedra ibi posita, quam, & quem locum pra ejus juridico banco ac loco idoneo ad supradicta omnia & singula, ut præmittitur peracta specialiter eligit & elegit, & ex abundanti, & quatenus expediat ejus, & dictæ Curiæ Episcopalis auctoritatem, & decretum præmissis omnibus & singulis dante, præstante, largiente, & interponente, cum plena & matura rei & causæ cognitione secundum formam juris, & sacrorum Canonum. Non obstante constitutione synodali Cleri, & Ecclesiæ Papiensis posita sub rubrica de reb. Eccl. non alien. incip. Indiscretis, & damnosis *&c. & aliis in contrarium facientibus nequaquam attentis, quibus omnibus & singulis, quo ad præmissa dumtaxat expresse derogavit & derogat, cum reservatione tamen, & sine præjudicio dictæ Confirmationis Apostolicæ, ut præmittitur, impetrandæ, & non aliter, nec alio modo cum aliter &c. præsentibus R. J. U. D. D. Fabio Viustino Præposito Ecclesiæ omnium Sanctorum Papiæ, Causidico D. Guidone de Mangano fil. q. spectabilis Causidici D. Michaelis Cive Papiensi attestantibus cognomen &c. & D. Alexandro Tomma fil. q. D. Baptistæ Cive Mantuano testibus. Ego Joannes Antonius de Segna fil. q. D. Guidonis publicus Papiensis Apostolic. & Imper. auctoritatibus Notarius, Curiæque Episcopalis Papiensis Cancellarius suprascriptum Instrumentum mihi fieri jussum rogatum scripsi, & tradidi prout jacet in breviario, & pro fide subscripsi. Supradictus contractus approbatus fuit in Capit. Provinc. habito anno* MDLIX. *die* VIII. *Aprilis in Conventu S. Rochi Ripariæ de Salodio per Fratres Bonaventuram Vicentinum Visitatorem Generalem, & Ministrum Principalem, ac Albertum Cremonensem Commissarium Generalem, Damianum Cremonensem, Joannem Cremonensem, Carolum Vicentinum, & Paulum Brixiensem Definitores ejusdem Capituli Provincialis ibidem celebrati diœcesis Veronensis. Prout latius apparet in alio Instrumento subjuncto eidem supradicto, quod conservatur in Conventu præfato sanctorum Cornelii & Cypriani.*

LX. Horum Religiosorum tantus extitit, atque adhuc perseverat erga Observantium familiam affectus, ut in Provincia Siciliæ duas illis domos sint
Conv. Sicilis. elargiti, illam videlicet Siclis, quod oppidum est eadem in Regione præ-
Conv. Scafurni. *MSS. auth. Prov. Siciliæ.* clarum; Scafurni alteram titulo sanctæ Crucis decoratas, diœcesique Siracusanæ subjectas; quas quidem donationes Pontifex Maximus suis litteris ratas
Regest. habuit, quarum initium: *Cum a nobis petitur &c.* ut liquet in Regesto.

Privilegium Fratrib. Albaniæ cōcessum. LXI. Fratribus Alexii, & Sebastæ Crayanensis diœcesis in Epiro, sub Turcarum dominio commorantibus, ne fame deficiant, ut bona quædam stabilia possidere possint facultas conceditur, ut constat ex Diplomate, quod recitatur in Regesto, incipiente: *Cum sicut nobis* &c. Ex clausulis ibidem a Pontifice expressis, quantum ei cordi fuerit altissima, quam Observantium familia profitetur paupertas licebit expendere; neque minus Pastori sanctissimo cordi fuit san-

sanctorum locorum Palæstinæ cultus, dum privilegia, sacrasque indulgentias, quas sui decessores concesserant per litteras: *Divina disponente* &c. xvi. Kal. Augusti confirmat, facile piam ipsius curam præcipuam intelligimus. Bonifacio Ragusino expetente, qui præsulatus munere iis in locis olim functus fuerat, idem Pontifex Diploma dedit, cujus exordium: *Religionis zelus* &c. atque per amplam facultatem largitus est annunciandi divinum verbum Transilvanis, Hungaris, Russis, Polonisque populis; Concionator Apostolicus hanc ob causam plenissima cum potestate constitutus. Hic ille Bonifacius anno MDLXIV. ad Ecclesiæ Stamnensis Regimen in Dalmatia promotus. Magistro Generali PP. Conventualium concessum, quod in Capitulo quindecim ex suis, præviis disputationibus, possint ad Magisterium promoveri, quodque ab aliis promoveri nequeant. Statutum item pro bona directione Monasteriorum Monialium eisdem PP. Conventualium subjectarum, quod prætextu cujusvis licentiæ nequeant exire a suis Monasteriis, nisi de speciali Protectoris & Generalis licentia, per Pontificias litteras datas xv. Julii. Ab eodem summo Pontifice confirmantur per Diploma, ait Gonzaga, omnes indulgentiæ, quæ visitantibus Sacellum Expectationis in Ecclesia sancti Francisci Ubetæ Provinciæ Granatensis, in Hispania, concessæ fuerunt, ut liquet ex litteris datis Romæ II. Junii. Demum erga universum Ordinem P. SS. signa volens sui particularis affectus ostendere, quæcunque privilegia adinstar Pauli IV. sui decessoris confirmat, data Bulla, cui initium: *Ex Clementi* &c. die XXVI. Aprilis ad sequentis supplicis libelli tenorem:

Confirmatio Indulg. Conv. Montis Syon. *Ex Arch. S. Sfid. Arm. 3. num. 46. fol. 55.*

Bonifacio Ragusino facultates concessæ. *Ex Regest.*

Ex Archiv. Vatic. Ex Reg. Brev. Pii IV. ann. 1561. Tom. 15. num. 202.

Ibidem n. 206.

Indulgentia pro Conv. Ubetæ. *Gonz. in Provin. Granat. Con. 2.*

Universa Ordinis Privilegia confirmat.

PATER SANCTE.

Ut Ordo sancti Francisci Regularis Observantiæ in præinsertis nominatus folio annexæ litteræ Pauli IV. qui uberes fructus in vinea Domini hactenus attulit, & quotidie afferre conatur, tempore felici S. V. fuit favorabilis signatura; non minorem gratiam ab eadem S. V. quam a suis prædecessoribus Romanis Pontificibus reportare videatur, dignetur eadem S. V. litteras bonæ memoriæ Pauli Papæ IV. S. V. prædecessoris præinsertas, & in eis contentas quæcumque illarum, si videbitur, præinserto tenore motu proprio, & ex certa scientia confirmare, & innovare, seu illas sub nomine S. V. & data currenti, omisso nomine dicti Pauli prædecessoris prout in eis continetur, ad supplicationem Francisci de Zamora moderni dicti Ordinis Generalis Ministri, si videtur & si videbitur, concessiones, seu indulta, aut alias gratias in eisdem præinsertis litteris in genere contentas, seu earum aliqua prout videbitur ad speciem reducenda, & illa particulariter specificando, prout per Romanos Pontifices quoslibet respective, qui exprimi possint, concessa existunt, expedire mandare de gratia speciali. Non obstantibus omnibus, quæ in iisdem præinsertis litteris idem Paulus prædecessor voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque = Fiat = Datum Romæ apud sanctum Petrum v. Kal. Maji, anno II. Registrata in Regesto supplicationum 2. Cod. fol. 1.

Reg. Ulram. fol. 185.

AR-

ARGUMENTUM.

Historia S. Petri de Alcantara satis superque descripta, tandem absolvitur. In Gallia S. Bonaventuræ exuviæ ab Calvinistis combustæ; Franciscanorum Templa profanata; domus dirutæ, ac plures pro catholica Fide vexati, atque interemti. Sacro Tridentino Concilio ex Minoritis non pauci intersunt. Plures etiam cum ex Observantium, tumque ex Capuccinorum Familiis Viri Dei decedunt. Ex Patribus Conventualibus vero nonnulli Doctores florent, inter quos Inquisitores contra hæreticam pravitatem seliguntur. Eorundem celebrantur Generalia Comitia. Ad Episcopales Sedes alter promovetur, alter transfertur, alter autem renuit ascendere. Multa per Orbem acquiruntur virorum mulierumque Cœnobia, multisque etiam privilegiis Ordo universus ditatur.

I. FUlget annus hujus sæculi sexagesimus secundus Petri Alcantarensis corona gloriæ, quam in Franciscano Sodalitio illustrando, propagando & reformando, splendidissimam tandem in Cœlo adeptus est. Hoc igitur postremo anno ætatis suæ, dum Arenis moraretur, Teresia, quæ apud Toletum degebat, eum illuc venire, ut ad modo elapsum annum innuimus, præcibus enixis compellit. Eo Vir sanctus profectus, mox in domo Marchionissæ de Malagon Teresiam invisit; illa vero præsentia Viri Dei in lacrymas devotionis soluta, pedibus ejus adhærens, doctrinam, atque colloquia ad Carmelitarum reformationem pertinentia cum Teresia quam libenter audiebat. At non minus lætabatur sanctorum Hospitum familiaritate, quam remisso animi dolore suscepto ex Mariti funere, se ad majora desideria Deo inserviendi vehementius accendi cognosceret. Quapropter erga Petri spectatissimam vitæ sanctimoniam magnopere affecta, priusquam Toleto abiret, duo eidem non minoris momenti prædia per totidem Cœnobiorum constructione obtulit: unum prope Parequellos, alterum in oppido de Malagon. Neque sola oblatione contenta, fabricæ prioris domus ipsam adesse, operam suis manibus dare, aliaque tandem adeo studiose præstabat, ut non minus veram in Deum pietatem, quam singularem in servum ejus Petrum venerationem factis aperiret.

Petrus iterum Teresiam invisit.

Agunt de Reformatione Carmelitarum in paupertate fundanda.

Conv. de Parequellos. Conv. de Malagon.

II. Quantum autem ad Domum *de Malagon*, sequentem sanctus Vir ad Marchionissam scripsit epistolam, quam ex Hispanico translatam damus. *Spiritus Christi animam Dominationis vestræ impleat: Quia Dominatio vestra mandavit, quod mitterem Fratrem nostrum Provincialem, ut situm Malagonis inviseret, utque ibidem initia & finis Monasterio darentur; sed ipse ire præpeditus a suo incæpto Romam versus itinere; ego, qui, eo deficiente, in me obtuli, Dominatione Vestra mandante, non tamen mandasse comperii. Ego mitto Guardianum Dominæ nostræ de Laureto, ut Malagonem petat, ibique situm eligat sibi benevisum, dummodo Dominationi Vestræ arrideat; & ad hunc finem tres sibi assigno socios, ut Domum exstruant, sintque in divino ministerio & oratione unanimes, quemadmodum in regulari disciplina, cæterisque Domus exercitiis, & in petenda eleemosyna. Sed quia modernus Guardianus pro Domo Dominationis Vestræ selectus nunc præest in Cœnobio Pedrosi, ibique permanebit, donec ibi accedat alter a me designatus; hoc veniente, ipse Pater Præses Malagonem ibit, & ædificio assistet. In exstructione hujusmodi suæ Domus Dominatio Vestra Fratrem nostrum præsentis latorem provideat, ut in exstructione difficultatem non sentiat, ita ut, si fieri possit, mense Octobris. Do-*

Marc. de Alcalá Chron. Prov. sancti Joseph. lib. 3. cap. 6.

Domus alias exstruendas habeo a die, qua Toleto discessi, sed ego cupio prius Dominationi Vestræ, quam cæteris satisfacere, quia sane eandem in Domino nostro summopere diligo, multumque mereri agnosco. Non minus juxta suam gradum & qualitates valde diligo Dominum Joannem, quem puto singularem futurum suæ Domus atque Provinciæ nostræ Patronum. Ita mihi prorsus videtur de Domicellis filiabus Dominationis Vestræ, cujus Personam illustrem Dominus noster plenissimus conservare in sua sancta dilectione dignetur. Ex Arenis die XII. *Junii* MDLXII. *servus & Cappellanus Dominationis Vestræ indignus Fr. Petrus de Alcantara.*

III. Alteram sanctum Virum iisdem Dominis Marchionibus scripsisse epistolam, cujus authographum in Archivo Cœnobii sancti Didaci Complutensis servatur, Chronologus Provinciæ sancti Josephi refert. Tenor est sequens. *Spiritus Christi animam Dominationis Vestræ impleat, suus amor accendat & uret, suum gaudium lætificet. Amen. Ego nunc non venio ad Dominationem Vestram visitandam ob causas, quas ipsi mei Fratres narrabunt; cogito tamen hoc facturum Paschalibus solemnitatibus celebratis, si Domino nostro placuerit, quia hoc sane cupio summopere. Interim meum erit commendare Deo Dominationem Vestram, suaque negocia, cum Fratribus Provinciæ nostræ; & si Dominatio Vestra nobis ædificaverit Domum, ego statuam in eadem vivere, & mori. Majestas divina Dominationem Vestram in sua sancta dilectione conservet. Ex Oropesa die* X. *Martii* MDLXII. *Servus addictissimus Dominationis Vestræ indignus Frater Petrus de Alcantara.* Sed non adhuc optatam Domum die XII. Augusti hujus anni fuisse fundatam, quum sanctus Petrus ibidem Fratres nondum mittere potuerit, testis est sequens ad eandem Marchionissam missum iterato chirographum: *Spiritus Christi animam Dominationis Vestræ impleat. Ego meam hanc neutiquam scriberem epistolam, neque per manum alterius ob ægritudinem qua teneor. Sed amor, quo in Christo erga Dominationem Vestram suamque Domum feror me cogit ipsam eandem superare ægritudinem. Ego valde gratulor Dominationi Vestræ ob D. Mariæ conjugium, quum sciam Dominationem Vestram de re hujusmodi gratulari. Dominus noster huic matrimonio benedicat pro suo sancto servitio & Beatæ Virginis consolatione, & benedictionis filios Dominatio Vestra videat, & Domini Joannis & aliarum Dominarum, ut cum iisdem pacem & consolationem habeat in terris & in cœlo perpetuam. Non misi adhuc Fratres*, & rationem Fr. Alphonsus narrabit. Dominus Joannes, Domina Comitissa, aliæque Dominationis Vestræ Domicellæ habeant me Domino Deo commendatam, quum ego sim verus humillimusque servus Domus suæ hujus. Gratulor summopere D. Joannis Aulici: ambos Dominus noster in sua sancta dilectione conservet. Ex Abula* XII. *Augusti* MDLXII. *Servus humillimus Dominationis Vestræ indignus Fr. Petrus de Alcantara.*

Marc. cit.

Marc. cit.

* Nota.

IV. Prænoscente autem Petro, vitæ suæ non longe diem extremum abesse, ut magis magisque Teresiæ negotium promoveret, utque viam a Dæmone septam prorsus statimque rumperet, memoratum Abulensem Antistitem adire statuit. Interea gravi morbo ex maximis laboribus, vigiliis, carnisque maceratione vexatus, Abulæ in lecto decumbere cogitur. Graviter & dolenter Vir Dei hæc accipere visus est magis impedimenti dolore, quam affectæ valetudinis sensu; multoque magis, quia, absente Episcopo, neque per amicos negotium ad quod venerat, tractare opportune valebat. Dum igitur spe erigitur videndi Episcopum, etsi febre correptus, ad eumdem scribere non distulit; utque distincte coram magis explicent, amicis suis Francisco Salzedo, Gonsalvo de Aranda & Magistro Dazæ, solicite commendat. Epistolæ hoc est exemplum. Spi-

Abulam ad Episcopum hac de causa adit.

Ægrotat.

Epistolā ad eumdem Episc. dirigit. Chron. Pro. S. Jos. Mar. Compl. lib. 6. cap. 4.

Spiritus Christi impleat animam Dominationis Vestræ, a qua benedictionem peto: Infirmitas, qua aggravor, hactenus me detinuit, quin negocium valde conveniens divino servitio cum Dominatione Vestra pertractare possim; itaque ne ejus effectui promovendo ex parte mea deesse videar, præsenti Epistola Dominationi Vestræ ejus argumentum interea explicare consultum duxi. Est quædam persona spiritualis quæ constituit Monasterium religiosissimum Monacharum in hoc loco ædificare, juxta perfectionem primi Instituti, ac Regulæ Ordinis beatæ Virginis de Monte Carmelo: ideo pro eadem Observantia conservanda, conveniens ac necessarium judicavit, Ordinario hujus loci obedientiam, atque subjectionem vovere. Imprimis confisa bonitati Dominationis vestræ, cujus virtutem, atque sanctitatem in diœcesi suæ gubernio una cum aliis omnibus veneratur; perduxit autem negocium cum impensa quinque millium legallum ad illud punctum, ut Romæ Diploma Pontificium obtinuerit, & quia mihi visum est bonum propter amorem Dei, supplico Dominationi Vestræ, ejus defensionem suscipiat; quia scio esse augumentum divini cultus, & utilitatem hujus Civitatis; & si Dominationi Vestræ visum fuerit, eo quod præsens benedictionem suam accipere, & negocium oretenus pertractare prohibeor, hanc mihi præstet charitatem, ut ad me mittat Magistrum Dazam, cum quo id conferre possim, vel aliquem alium, sicut magis Dominationi Vestræ placuerit; adeout hoc maximæ consolationi mihi futurum sit. Ulterius dico, quod potest Dominatio Vestra idem conferre cum Magistro Daza, & Gonsalvo de Aranda, quos optime novi, & ipsi me quoque intime cognoscunt. Et licet multa mihi promittam de his, quæ Institutum hoc suscipere cupiunt, cum provectæ sint, atque expertæ virtutis; tamen de principaliori mihi persuasum habeo, in illa Spiritum Sanctum habitare, cujus gratiam Dominationis Vestræ diu servet Divina Majestas ad majorem gloriam suam, & universæ Ecclesiæ bonum. Amen Amen.

Servus D. V. indignus F. Petrus de Alcantara.

Episcopus renuit.

V. Epistolam cum accepisset Episcopus, neque auctoritate Petri, cui cæteroquin multum deferebat, neque memoratorum Virorum persuasionibus, quas singularibus rationibus contendebant, opus de Cœlo provenire, persuaderi potuit, Monasterium sine certis redditibus admittere; sed patefacta repulsa, postremo respondit, se Abulæ Petrum plenius de suo adverso consilio persuasurum, mœstosque ita dimisit. Hi cum Petrum adiissent, non exigua rei admiratione percellebant, at ille perspecta Episcopi pietate, simul persuadere nitebatur, repulsam hujusmodi divina providentia ad majus operis incrementum dirigi, ut inter tam ingentes difficultates opus consurgens, nobilius extolleretur. Quo detinebatur, relevatus aliquantulum morbo, viribus tamen exhaustis, Episcopum convenire necessarium existimans, jumento quodam vehi non recusat, quo & negocio consuleret & sanitati; cum hactenus pedes iter agere semper consuevisset. Hinc ad locum *Tiemblo* dictum, ubi tunc Episcopus degebat, perveniens, eumdem supplex validis rationibus & argumentis ita urget, ut licet in sua sententia fere inflexibilem, non nisi manifestæ Dei voluntati sibi declaratæ cedere coegerit. Audita etenim Teresiæ sanctitate, atque Servi Dei fervore perspecto, adversarium se ulterius præstare non est ausus, sed magis divini consilii promotorem se præbuit. Eadem vi Petrus paupertatis difficultatem depellens, haud dissimilibus rationibus Episcopum vicit, quibus olim Innocentio III. sanctus Franciscus sui Instituti supra arctissimam paupertatem fundandi facultatem obtinuit; sicque præter amplum Episcopi consensum, favorem quoque & auxilium reportans, Pedrosum versus lætus iter arripit, posteaquam eumdem spiritualibus colloquiis,

Tandem Petri efficacibus rationibus annuit.

Versus Pedrosum iter arripit.

quiis, ac universum populum præsentia sua consolatos reliquisset. Dum autem memoratæ fundationis a Teresia disponerentur initia, Petrus in Cœnobium Pedrosi reversus, eamdem de iis, quæ cum Episcopo Abulæ feliciter acciderant, certiorem reddere scripto non omisit.

VI. Etsi tamen plurimum Petrus pro Teresianorum reformatione distraheretur, propterea non in munere suo exacte obeundo quidquam sollicitudinis remittebat, ut etiam sui Instituti perfectam observantiam confirmare atque promovere posset. Perveniunt interea Roma Martii primis diebus Cardinalis Protectoris, Francisci Guzmani (non Zamorensis, ut Joannes de sancta Maria scribit) & Christophori Bravi ad sanctum Virum epistolæ, quibus monebatur, ut sub Observantium regimine, Conventualibus vale dicto, suam familiam subjicere annueret, constitutionibus indultisque eidem familiæ concessis in suo robore remanentibus. Hæc pro viribus Observantes, Protectoris auxilio fratri procurabant, zelantes * (ait Joannes de sancto Bernardo, ejusdem sancti Josephi Provinciæ alumnus & Chronologus, Servique Dei Canonizationis Postulator) Seraphicæ paupertatis in Hispaniarum regnis vigorem, cupientesque propterea iisdem in regionibus privilegiis utentes auferre de medio, quod tamen non tam facile aliter contingere poterat, quodque tandem contigisse suo loco narrabimus. At Petrus de re tam gravi cum suis agere prudenti consilio decernens, eosdem apud sancti Joannis Baptistæ de Bobadilla heremum pro die XII. Aprilis, qua Dominica II. post Pascha illo anno contigit ad Comitia convocat, Comite de Oropesa loci Domino exoptante, ut commodius Conscriptis Patribus necessaria pro sua pietate ministraret. Iisdem igitur seriem negotii Petrus proponit, ut ea quæ Dei gloriam, Seraphicæque disciplinæ incrementum magis redolent decernantur. Aliis sub illa Conventualium permanere, aliis autem ad immediatam Apostolicæ Sedis, aliis demum ad Observantium transmeare obedientiam pro suo voto sentientibus; tandem eo deventum est, ut isthæc postrema prævaleret opinio, quemadmodum ex Pontificia Constitutione Pii IV., non autem Pauli III. ut apud eumdem Joannem de sancto Bernardo legitur, in regesto anni sequentis producenda sub Dat. Romæ VIII. Kalend. non vero die VIII. Februarii, ut Gonzaga scribit, satis superque liquet. *

Desiderio flagrat ut ejus reformatio augeatur.

Joan. de S. Maria in Chronica Provin. S. Joseph. par. 1. lib. 1. cap. 10.

Marcus de Alcala Chron. ejusd. Prov. lib. 6. cap. 5.

Joannes de sancto Bernard. in vita sancti Petri lib. 5. cap. 5.

* Nota.

Joan. de sancto Bern. cit.

Gonz. in Proem. Prov. S. Josep.

Marc. cit.

* Hæc interim narramus, quinimo & alibi narravimus cum cōmuni Historicorū sententia; cæterum, rem aliter se habuisse ad annum sequentē ex laudata Constitutione liquido demonstrabimus.

VII. Marcus de Alcalà sive Complutensis citatus Antonio Panes Provinciæ sancti Joannis Baptistæ Chronologo, cujus verba refert, adhærens, atque vetusti cujusdam ab ipso asserti codicis testimonium producens, animose scribit, hoc eodem in consessu, Christophorum Bravo Ministrum Romæ degentem a munere absolutum, ejusque loco suffectum Bartholomæum de sancta Anna, novosque etiam Definitores electos, Isidorum videlicet de sancto Jacobo, Davidem de Monte, Antonium Olissyponensem, & Franciscum de Gallisteo *Laicum*. Addit præterea ad hujusmodi suam sententiam confirmandam cum eodem Antonio, Pontificiæ Constitutionis authoritatem, in qua semel iterumque Bartholomæus de sancta Anna *Provincialis* dicitur; deque Christophoro Bravo vel minima mentio fit. Nos tamen Joannis de sancta Maria antiquioris ejusdem Provinciæ egregiique Chronologi, cæterorumque illorum, qui acta sancti Petri scripsere sententiam sequentes, judicio nostro veriorem, cum iisdem asserimus, Bartholomæum Definitorem Romam post Bravum missum, Capitulari Provinciæ, atque Petri auctoritate veluti Commissarium munitum, ut in negotio, de quo agebatur, Provincialem Bravum minus quam par esset, sollicitum Superiorem minime agnosceret; quinimo ejus defectibus, si qui essent, in hac parte suppleret. Et en ratio, cur in laudata Constitutione Pontifex illius dumtaxat meminerit, eumque Provincialem vocaverit.

Joannes de sancta Maria cit.

Cæterum quod Christophorus Roma Hispaniam reversus suum ipsius officium ad annum usque MDLXIV. sit prosequutus, etiamque Ministri Generalis nomine Sodales ad obedientiam receperit laudatus Joannes de sancta Maria non obscure testatur. Quapropter dicendum, quod omnimodam improbabilitatem Marci opinio recensita præsefert, quod nimirum Capitulum superiori anno celebratum, iterum hoc anno convocatum sit; quod cum Provinciali etiam fuerint Definitores electi; quod inter eosdem Definitores Franciscus de Gallisteo *Laicus* (tanti muneris propterea exercendi minime idoneus) adnumeratus fuerit; & tandem, quod vir innocuus, quinimo & verus Dei Servus, Christophorus nempe, ab integro Capitulari consessu, cui ipsemet Petrus præerat, fuerit ignominiose, & non absque injustitiæ nota ab officio depositus.

Joannes de sancta Maria citat. cap. 12. & cap. 34.

Secularium erga Fratres devotio.

VIII. Interea humili Petri suorumque sancta conversatione allectæ gentes, eosdem summis extollere præconiis atque præcipuo affectu complecti inposterum cœperunt. Adeo vero hæc in illos reverentia ac veneratio crevit, ut Petrus a pluribus Hispaniæ Provinciis instanter sollicitatus ad nova construenda Cœnobia, coactus sit differre opus, non autem rejicere preces, ut piorum votis quomodo licebat, faceret satis. Præcipue Abulæ Magistratus importunius instabat, ut prope Civitatem Domum exstrueret, cujus desiderii exequutionem ad tempus divinæ voluntatis constanter Petrus remisit. At vero id negare nequivit Friderico de Portugal, & Margaritæ de Borgia, quorum pietas locum solitarium nomine *Alcaicia* prope Sollanam suæ ditionis, tribus leucis distantem Valentia, ad exstruendum Cœnobium offerebat; quare Custos Alphonsus de Lerena non distulit ejusdem loci possessionem adire, & in quodam Eremitorio, sub invocatione beatæ Virginis a Pietate sedem figere, tum in propria specu cellas quasdam tamquam nidos excavare, ut ad annum elapsum, quo id accidit, dicebamus.

Abulæ Senatus Cœnobium ibi ædificari flagitat.

Idem faciunt & obtinent quidam Proceres prope Sollanam.

Conv. de Sollana.

Ad ann. 1561. num. 47.

IX. Idem pariter concessum Marchioni de Villena Duci Scalonæ in quodam oppido suo *Cadahalso*, cujus causa hæc erat. Tristabatur valde Dux idem ob sterilitatem conjugis, quam sancto Viro dolens, sæpe numero memorabat, cui ille, ut cum uxore Deiparæ Virginis sponsi sancti Josephi patrocinium imploraret persuadens, se Deum quoque oraturum spondens, eodem Sancto favente, a quo hactenus multa beneficia obtinuerat, tum fixum hoc consilium menti Joannæ de Toleto filiæ Comitis de Oropesa, & Duci conjugi inhæsit, ut quadam die marito aperuerit, velle se glorioso Patriarchæ Josepho Cœnobium dicare, si ejus intercessione prolem a Deo impetrasset. Vir pio voto adhærens, conceptum propositum simul cum uxore Petro significat; nec preces caruere fructu: Joanna siquidem brevi facta voti compos, primo masculum, postea alios tres successive peperit filios. Quo insigni obstricta beneficio, ardentius Dei Servum urgebat, ut suæ Familiæ Cœnobium in Scalona ædificari permitteret, sed mutans Dei Servus locum propter Patres Observantes, qui jam ibi habitabant, elegit oppidum Cadahalso, duabus inde leucis distans, ubi nullis aliis Religiosorum hominum familiis impediebatur; hic itaque Conventus post Petri obitum memoria insignior evasit, quia loci Domini filiorum imagines cum rei successu in Ecclesiæ frontispicio insculpi curarunt; quo monumenti genere sancti Josephi beneficium orationibus Petri impetratum, memoriæ posteritatis, filiorumque & successorum perpetuo commendatum est. Construitur item hoc anno Cœnobium de Cannete in Regno Andalutiæ, modo pertinens ad Provinciam sancti Didaci Patrum Discalceatorum, quod Marcus Complutensis inter cætera minoris momenti Provinciæ sancti Josephi dumtaxat indicat.

Petri meritis proles a Deo quibusdam concessa Nobilibus.

Hac de causa Cœnobiũ de Cadahalso exstruitur.

Conv. de Cannete.

Marcus Complutensis lib. 4 cap. 18. in fine.

MSS. authentica ex Arch. S. Isid. Arm. 2. num. 2. fol. 169.

X. Adhuc

X. Adhuc Teresia Toleti apud Marchionissam de Malagon permanente, variis iterum iterumque Doctorum vexatur sententiis, quantum ad recensitum articulum de paupertate servanda; non enim pro una parte Christi indigentiam imitari se posse existimabat, si redditus aut bona Monasterii Instituti sui addici permisisset; ex altera vero prævidebat, idem imitationis studium non in omnibus permansurum; ad rerum siquidem temporalium sollicitudinem dilapsæ spiritum devotionis facile opprimerent aut dissiparent; quapropter in utramque partem anceps, neutram, nisi ex Petri consilio eligere constanter proposuit; cum hactenus eodem se plurimum persecisse aperte agnosceret. Scripsit itaque epistolam variis argumentis refertam, quam Gonsalvo sive Gonzalo de Aranda perferendam tradidit. Attulit hic Vir illam Petro, memorata Congregatione absoluta, qui tot aliorum opiniones Abulæ degentium ea, quæ Teresia narrabat, confirmare, & summæ illi paupertati, quam ipse suggesserat, adversas esse attestabatur. Quare divinæ gloriæ studio accensus Dei Servus, sine mora Abulam iterum proficisci, & quamvis deficientibus viribus, valido tamen spiritu iter nudis pedibus perficere non dubitavit. Hinc quia vera omnia ab amico perlata intellexit, confestim responsum, divino Spiritu dictante, ad Teresiam misit his verbis expressum: *Spiritus sanctus animam vestram impleat. Vidi illam, quam mihi Gonsalvus de Aranda tradidit, ex qua non exigua admiratione affectus sum, Dominationem Vestram, tale negocium litteratis comisisse, ad quos non pertinet; nam ubi de litibus aut conscientiæ casibus agitur, laudabile quidem erit, a Jurisperitis & Theologis consilium capere, eorumque sententiam sequi. At de vitæ perfectione, nonnisi illos consulendos esse, qui eandem profitentur; ratio potissima suadet, quod aut melius dictamen aut opinionem de hac habere non possit illos, ipsorum operum studium & exhibitio apertius demonstrant; nec in evangelicis consiliis aliena consultatione opus est, nisi an amplectenda sint, aut servari possint deliberare, quod speciem infidelitatis certissimam præfert. Consilium enim Dei nullum nisi bonum esse potest, nec observatu difficile, nisi incredulis aut parum Deo fidentibus, dum secundum humanæ tantum prudentiæ regulas ducuntur, quippe auctor consilii, remedii etiam largitor erit, tamquam potens in omnibus, cum homo nullius boni consilii author esse ex se queat, quin cupiat bonum videri, licet ipse natura propria malus sit; quanto magis is, qui ipsa bonitas est, velit poteritque consilia sua sequacibus in bonum (ut proficiant) efficere, si vult sequi consilium Christi, quod est de majori perfectione, sequatur, quia non magis viris datum fuit, quam mulieribus, & ipse faciet, ut feliciter succedat, quemadmodum aliis plurimis, qui ipsum sequuti fuerant; si autem adhærere vult consilio litteratorum sine spiritu, quærat potius habere bonos proventus, ut experiri possit, si hi utrinque plus valcant, quam omnium rerum carentia, suadente Domino: ubi vero videmus aliquos defectus in Monasteriis mulierum pauperum, id magis evenire consideremus, ex eo quod hanc paupertatem invitæ patiantur, non ex consilio divino; nec ego simpliciter paupertatem laudo, nisi eam quam patienter propter amorem Crucifixi Redemtoris nostri toleramus, & multo magis desideratam illam, quam propter amorem ejusdem sponte suscipimus; nam si aliter sentirem, aut certa determinatione crederem, non mihi in fidem securius viderer; at in omnibus his in Christo confido, atque credo firmiter consilia ejus optima esse, quia divina; & licet sub peccato non obligent, attamen obligari aliquem magis perfectum esse, in ipsius imitatione, quam ut ea relinquant sine culpa; dico, quod obliget in eo quod perfectionem suadent, & in hoc reddunt sanctiorem, atque Deo magis gratum; existimo proinde beatos (ut ipse Dominus dicit) pauperes spiritu* idest

Teresia adhuc pro modo sue Reformationis fundandæ anceps.

Abulam hac de re iterū proficiscitur.

Et ad Teresiam mittit epistolam. Chron. Provinc. S. Josephi Marci Complut. lib. 6. cap. 4. & alibi apud cæteros.

id est spontaneos, ut ipsimet expertus sum, licet Deo magis, quam propriæ experientiæ credam. Dominus concedat Dominationi Vestræ tantum luminis, ut intelligere valeat hanc veritatem eamque perficere; nec credat illis, qui contrarium asserunt, ex luminis defectu, aut ex incredulitate, aut quia nunquam gustarunt quam suavis est Deus his, qui ei serviunt, eum amant, & propter ejus amorem renunciant rebus omnibus sæculi non necessariis. Nam hujusmodi inimici sunt Crucis Christi, nec credunt gloriæ, quæ postmodum tandem sequetur. Addat quoque adhuc lumen Dominationi Vestræ, ne in manifesta adeo veritate vacillet; nec consilium capiat, nisi ab his, qui consilia evangelica serio amplexi sunt. Nam licet alii, qui præcepta (ad quæ tenentur) servant salvi fiant, communiter tamen lumen majus non habent, quam de iis quæ operantur. Et quantumvis bonum sit consilium ipsorum, melius tamen Christi Domini nostri consilium erit, qui eidem dono perficiendi auxilium tribuit, & tandem præmia reddit his, qui plenam in eo fiduciam figunt, & non in rebus terrenis. Abulæ XIV. *Aprilis anno* MDLXII. *Fr. Petrus de Alcantara.*

Teresia Petri suasionibus adhæret.

XI. Hac accepta perlectaque epistola, Teresia omnem animi sui hæsitationem velut dissolvi sentiebat, firmiter sibi proponens, contradicentium objectis Servi Dei consilium tamquam scutum opponere; atque sic paupertatis regulam in Monasterii fundatione integram servandam tradere; eadem inter scripta sanctæ Virginis inventa epistola in primo Monasterio ab eadem Abulæ fundato tanquam pretiosa gemma reverenter custoditur, cujus insuper Apostolicum spiritum nunquam celebrare satis sibi videntur Scriptores vitæ ejusdem sanctissimæ Fæminæ. Ex his Episcopus Didacus a Yepes prodit, Petri monitis unice Teresiam inductam, Reformationis suorum integram perfectionem in rerum omnium abdicatione firmasse. Discalceatorum vero Carmelitarum Chronista Franciscus a sancta Maria, occasione hujus epistolæ scribit: *Hæc talis est, ut in omni clausula plurima consideranda suggerat in favorem sanctæ Paupertatis, & qui vel verbum adjungere vellet, non minorem, quam auferendo injuriam faceret. Veneror eamdem non velut atramento exaratam, sed sanguine Christi aspersam, non tamquam dictatam ab homine, sed ab ipso Spiritu sancto, non veluti Evangelii explicationem, sed ejusdem simplicem versionem &c. Et ideo eam descripsi hoc loco, sperans magnum Religioni meæ fructum allaturam, & futuram velut Turrim David contra eos, qui infestare velint sanctam Paupertatem, quam nunc profitetur.* Hactenus Author Carmelita.

Franciscus a S. Maria in Chron. Carmel. Tom. 1. lib. 1. cap. 41. num. 11.

Abulæ adhuc remanet, ut alia negotia absolvat.

XII. Adhuc autem Abulæ Viro sancto degente, ut etiam quædam negocia ad fundationem suam pertinentia disponeret, multorum vel imprimis animos paupertatis aversione præoccupatos ad Apostolicam regulam atque sensum perduxit, inter quos præcipuus fuit Franciscus de Salzedo, qui opinionis adversæ contagione infectus nimium obluctabatur. Monuit Joannem de Oballe Teresiæ cognatum ut caute omnia in domus emptione, atque præparatione pro fundando Monasterio perageret; & Jumaram de Uloa in ædificii, cui alio titulo operam dabant, festinationem incitavit. Porro hanc præter temporalis fabricæ curam, non neglexit Petrus etiam spiritualem promovere; Virginem siquidem illam, de qua alias fecimus mentionem, Isabellam de Ortega, de propinqua occasione perficiendi propositum admonere, ut parato animo Teresiæ adesset. Idem quoque de altera Virgine, nomine Maria de Abula, duabusque aliis, quæ numero quatuor boni spiritus, & devotionis exemplaria merito dici poterant, ut Teresiæ associarentur. Ideoque non abs re Petrus ab eadem Sancta, tanquam Pater, & principalis promotor suæ Reformationis sæpe nuncupari, atque coli promeruit. His ergo

Amicis supplicationibus Teresiã in suam Reformationem commendat.

ergo faustè dispositis, commendataque operis cura Magistro Dazæ atque Gondisalvo de Aranda, ad Cœnobium de Arenas exhaustus viribus, ægrotusque pedes proficiscitur. Erat tunc æstas ferventior & valida, cum Dei Servus, pro more, capite radiis Solis exposito, incederet; in altissimis tamen contemplandis mysteriis elevata mente, molestias ullas sentire videbatur. Socius autem Gasparus siti potissimum confectus ferre ulterius non patiens, sanctumque Virum præcedens ad rivum quendam, hausta ex eodem aqua, advenientem exspectabat; quem ille, quod sine licentia sitim levasset increpans, in pœnam febri correptum iri, atque in tali domo cujusdam devoti remansurum, donec ipse eum inde sanum reduxisset, sine hæsitatione prædixit. Dignum sane admiratione fuit, Religiosum ætate robustum, vix prolata Viri sancti sententia, male se habere cœpisse, atque ita adversa valetudine affici, ut progredi ultra vicinum oppidum non valeret; unde ibidem apud amicum quemdam spiritualem relictus, tandiu ægrotus permansit, donec Sodalis alter a Petro missus, ad reducendum eum in Cœnobium accessisset. Tunc, velut renovato miraculo, Gasparem recte valere, atque cessante febri, integrisque viribus, sequi eumdem versus Cœnobium, cunctis admirantibus, visus est. Interea Petrus extremum quoque vitæ tempus Deo sacrificans, ne corpore otio in ejus servitio videretur, licet debilis, vicina obibat loca, ubi plurimos prædicatione, exemplo, ac Sacramenti pœnitentiæ administratione ad viam salutis convertit, quousque morbo ingravescente, ad Conventum reverti cogeretur. Transiens autem per quemdam pagum *Monbeltran* nuncupatum, cujusdam piæ mulieris domum divertit. Hic quum tantum per quieti datum de præsentis vitæ brevitate, atque futura æternitate altissimum sermonem habens, tandem dicendi finem fecit, mulierem alloquens: *Soror Joanna Deus tibi abundanter reddat, quæ pro ejus amore facis, nos quidem ulterius invicem non videbimus; ideo quia aliud non habeo, quod tibi relinquam, accipe hunc baculum*, quo tradito recessit, mæstam valde relinquens, ob imminentis suæ mortis prænuncium. At doloris solatium ex relicto munere sumens, pia mulier sæpissime divinam beneficentiam experiebatur; baculi siquidem illius virtute plurimorum morbi, aut expellebantur plane, aut ex parte minuebantur eorumquibus tradebatur, quemadmodum & nunc Petri meritis atque intercessione experiuntur.

Æstivas ingentes molestias non sentit.

Socium corrigit.

Et miraculosè sanat.

Plures per vicina loca ægrotus ad viam salutis convertit.

Baculum Mulieri sibi devotæ donat.

Quo varii curantur languores.

XIII. Circa hoc tempus a Provinciali Præside Teresiæ mandatum est, ut ad suum Monasterium Abula reverteretur, ubi Moniales virgines, ut sibi eam præficerent avidissime expectabant; ipsa vero electionis tempus declinare studens, caloris obtentu (erat enim tunc Julius mensis) reditum protrahebat. Deo tamen inspirante, Toleto abire constituit, ut ejusdem gratia favente, Abulæ majoribus rebus intenderet. Itaque Petrus, qui in Cœnobio Arenis, graviter ægrotabat, stomachi vero solito dolore vix non ad extrema redactus, se superne vehementer sensit Abulam redeundi, ubi præsentia ejus tunc maxime necessaria erat; quoniam vero, exhaustis pene viribus manibus aliorum sustineri cogebatur; Sodalibus tamen suadentibus, ne mortis se periculo exponeret, ipse tamen caritatis stimulo urgente, videbatur animum viresque sumere; ita tamen ut a medico jumentum peteret, quo Abulam veheretur, & quo eum Deus, Reformationis inducendæ causa, cum Teresia vocabat.

Teresia Toletum revertitur.

Illuc, & Petrus transit licet ægrotus.

XIV. Illuc cum pervenisset, in ædibus Francisci de Salzedo moram trahens, ab eodem ingenti cum dolore percepit, fundationis negocium in deterius mutatum; nam divulgato per urbem Teresiæ proposito, plurimi Petrum urgebant, quod ei adhæreret, atque nimis facile spiritui ipsius hactenus cre-

Negocium Reformationis mutatum intelligit.

credidiſſet; præſertim vero in negocio, cui nullam humana prudentia rationem habere videbatur. Itaque repræhenſione dignam illam judicantes, ſatius, dicebant, in proprio Monaſterio perfectionis ſtudio occupandam, quam nova fundatione Carmelitarum diſcalceatarum, velut divinam providentiam pertentare, nullo proventuum admiſſo ſubſidio. Turbaverant iidem Epiſcopi mentem, quam antea Petri rationibus ad conſenſum fundationis pertractam, qui ſæculi ducebantur prudentia, atque divinæ erant expertes, variiſque argumentis pervertere adlaborabant. Nec minus in Jumaram de Ulloa importunos ſe gerebant, quod ſuo nomine Pontificium Diploma, Tereſiæ propoſitum obfirmans impetratum eſſet.

Petrus, & Tereſia multum propterea vexari.

XV. Hæc omnia Petrus exſpendens, facile Sathanæ dolos atque artes agnovit; Deum proinde exorabat, ut ſibi virtutem impertiret ad ſuæ gloriæ opus feliciter promovendum, cui ſane deſiderio divinam benignitatem annuere, id in primis monſtrabat, quod contra omnium ſententiam e lecto ægrotus ſurgere, atque negocium fauſte pertractare viſus fuerit. Itaque adverſantium principes frequenter adire, rationibus præmere ſtudens, evangelicam paupertatem Religioſarum familiarum præcipuam baſim eſſe, nec contradicentes ſane de divinis conſiliis opinari oſtendit; adeoque non levitati muliebri, ſed conſtantia divinæ inſpirationis, imo & obedientiæ virtute, Tereſiam novæ fundationis propoſitum animo fovere. Cujus etiam virtutes, atque Inſtituti excellentiam debitis præconiis ſubinde comendabat. Deinde apud Epiſcopum pari humilitate, ac Apoſtolici ſpiritus fervore eandem paupertatis, ac fundationis novæ cauſam egit, adeo ut cultus divini, publicæque utilitatis efficaciſſimis momentis pius Præſul perſuaſus, facile ad priorem ſententiam, in qua vacillare videbatur, acceſſerit, promittens deſuper, ſe opportuno tempore omni conatu pio operi aſſuturum. Hinc ad Jumaram accedit, eamque conſolari non ſinit; ſuadet tamen ut dum Diploma Pontificium nondum ab urbe Roma adveniſſet, Abulam extra ſecederet, a Tereſia ſuo tempore revocanda: cui illa promtiſſime obſequuta, Abula egreditur, curam domus, quæ pro novo parabatur Cœnobio, Mariæ a Pace commendans, quam Petrus inter fundamentales novæ Reformationis lapides primam deſtinaverat.

Rationibus ſuadere intentum ſatagit.

Epiſcopo, cæteriſque annectibus.

XVI. Sic itaque Petrus in favorem Carmelitarum Reformationis agens, admirationi erat omnibus, quod in vitæ extremo conſtitutus, ægreque pedibus inſiſtens, tam inceſſanter nunc ad Prælatos accederet, nunc cum viris religioſis ac doctis congrederetur, interdum vero pios homines ad favorem ſollicitaret, denique cuncta majori prope ſtudio, quam in propria cauſa ſedulo atque inceſſanter incumberet. Interea & Diploma Pontificium Roma, & Tereſia Toleto perveniunt, ſicque univerſa opportune ad negocii promotionem & abſolutionem concurrunt. Ejuſdem autem Brevis tenor eſt ſequens.

Ardenti deſiderio pro hujuſmodi Reformatione, licet ægrotus, flagrat.

Raynutius miſeratione Divina tituli ſancti Angeli Presbyter Cardinalis. Dilectis in Chriſto Domnæ Aldunçæ de Guzman, & Domnæ Cujomar de Ulloa mulieribus illuſtribus, viduis, incolis Abulenſis Civitatis, ſalutem in Domino. Ex parte veſtra nobis oblata petitio continebat, quod vos zelo devotionis accenſæ ad Dei laudem & honorem, deſideratis in dicta Civitate Abulenſi unum Monaſterium numero, & ſub invocatione vobis bene viſis, Regulæ & Ordinis beatæ Mariæ de Monte Carmelo, ac ſub obedientia & correctione Venerabilis in Chriſto Patris Dei gratia Epiſcopi Abulenſis pro tempore exiſtentis, cum Eccleſia, campanili, campanis, clauſtro, refectorio, dormitorio, horto, & aliis neceſſariis officinis conſtruere & ædificare, necnon in eadem Eccleſia unam,

Ex Bullar. Carmelitar. Parte 2. ſub Pio IV. Bull. 4.

unam, seu plures cappellaniam, seu cappellanias erigere, ac Monasterium, & cappellaniam, seu cappellanias hujusmodi ex propriis vestris bonis competenter dotare: id tamen vobis licere dubitatis absque Sedis Apostolicæ speciali licentia. Quare supplicari fecistis humiliter, vobis super his per dictam Sedem de opportuno remedio misericorditer provideri. Nos igitur attendentes, quod in his, quæ in divini cultus augmentum tendunt, favorabiles esse debemus, atque benigne vestris in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate D. Papæ, cujus Pœnitentiariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, vobis in unum Monasterium Monialium numero, & sub invocatione vobis bene visis Regulæ & Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo, ac sub obedientia & correctione dicti D. Episcopi Abulensis pro tempore existentis, cum Ecclesia, campanili, campanis, claustro, refectorio, horto, & aliis necessariis officinis in aliquo loco, seu situ, intra, aut extra muros dictæ Civitatis Abulensis vobis bene viso, sine tamen alicujus præjudicio, construere & ædificare: ac in eadem Ecclesia unam, seu plures cappellaniam, seu cappellanias erigere, & Monasterium, & cappellaniam, seu cappellanias hujusmodi, ex propriis vestris bonis competenter dotare. Et postquam Monasterium prædictum constructum & erectum fuerit, illud illiusque Moniales pro tempore existentes, omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, prærogativis, libertatibus, concessionibus, & indultis, quibus alia dicti Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo Monasteria, & illorum Moniales de jure, usu, consuetudine, vel alias in genere utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt, quomodolibet in futurum, uti, potiri, & gaudere libere, & licite possint, & valeant, tenore præsentium concedimus, & indulgemus. Vobisque super fundatione, & dotatione hujusmodi, ac Priorissæ, & Monialibus dicti Monasterii pro tempore existentibus super his, quæ felix regimen, & gubernium ejusdem Monasterii concernent, quæcumque statuta, & ordinationes licita, & honesta, & juri canonico non contraria condendi, & postquam condita, & ordinata fuerint, illa in toto, vel in parte juxta temporis qualitatem in melius mutandi, reformandi, alterandi, ac etiam in totum tollendi, eaque abrogandi, ac alia similiter condendi licentiam, & liberam facultatem impartimur. Ac tam condita, quam mutanda, informanda, alteranda, & de novo condenda statuta, & ordinationes hujusmodi Apostolica auctoritate ex nunc pro tunc, & e contra confirmata fuisse, & esse, ac inviolabiliter observari debere, sicque per quoscumque Judices, & personas, quavis, etiam Apostolica auctoritate fungentes sublata, eis eorumque cuilibet quavis aliter judicandi, interpretandi, & definiendi facultate, & auctoritate, judicari, interpretari, & definiri debere; irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Mandantes, & strictius inhibentes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub suspensione a divinis quoad Episcopos, vel alios majores Prælatos, quo vero ad alios excommunicationis majoris latæ sententiæ pœna, quam contrafacientes ipso facto incurrere volumus, & a qua nonnisi per Nos, aut Sedem Apostolicam, præterquam in mortis articulo, absolvi possint, quibusvis Judicibus, & personis tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus, quavis etiam Apostolica authoritate fungentibus, ne vos, & pro tempore existentes dicti Monasterii Moniales, directe, vel indirecte quovis quæsito colore, seu ingenio quomodolibet indebite molestare, perturbare, vel inquietare audeant, sive præsumant: ac decernentes irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quo circa discretis viris, Priori

Con-

Conventus de Magacela nullius diœcesis, & cappellano majori Toletan., ac Archidiacono Segobien. Ecclesiarum, & eorum cuilibet, authoritate, & mandato prædictis committimus, & mandamus, quatenus vobis, & dicti Monasterii Monialibus pro tempore existentibus, in præmissis efficacis defensionis præsidio assistant, & quilibet eorum faciat, vos, & Moniales prædicta concessione, indulto, licentia, & facultate hujusmodi, omnibusque, & singulis præmissis pacifice frui & inviolabiliter gaudere. Non permittentes, vos, & eas desuper dictas per dicti Ordinis beatæ Mariæ de Monte Carmelo, & aliorum quorumvis Ordinum Superiores, & Fratres, aut alios cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, & quacumque etiam Pontificali præfulgeant dignitate, vel authoritate etiam Apostolica fungantur, publice, vel indirecte, quovis quæsito colore, seu ingenio quomodolibet molestari, perturbari, vel inquietari. Contradictores quoslibet, & rebelles per censuram Ecclesiasticam, & alia juris opportuna remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii PP. VIII. de una, & Concilii generalis de duabus dietis, dummodo, non ultra tres, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac beatæ Mariæ de Monte Carmelo hujusmodi, & illius Monasteriorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & litteris Apostolicis eisdem Ordini & Monasteriis, illorumque Superioribus & Generali, sub quibusvis verborum formis, & clausulis, & derogatoriarum derogatoriis, fortioribusque, & efficacioribus, ac insolitis, irritantibusque, & aliis decretis concessis, confirmatis, & etiam iteratis vicibus innovatis, etiam Mari magno, *Bulla aurea, vel alias nuncupatis: quibus omnibus, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro plene, & sufficienter expressis habentes, illis alias in sui robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum sub sigillo Pœnitentiariæ, septimo Idus Februarii, Pontificatus Domini Pii PP. IV. anno* III.

Petrus merito Carmelitarů Reformationis Pater considerandus. *Francis. us Ribera in vita S. Teres. lib. 1. cap. 11. 16. & alibi.* Teresia pro Petri salute præcatur. Domunculæ fundandę loca distribuit.

XVII. Merito ergo Ribera, cæterique actorum Teresiæ Scriptores Petrum tanquam promotorem, & coadjutorem suæ Reformationis celebrando aliis facile persuadere possunt eumdem Petrum aliqua ratione Patrem ejusdem, sicut Teresiam Matrem appellari debere. Merito itidem Teresia gratias Deo debitas reddere non sinebat, quod operis sui primordia, procurante Petro, tam felici eventu succederent, orabatque instanter pro ejusdem salute, ut infirma valetudine, atque deficiente jam vita, reliquis perficiendis sufficeret. Ille vero in novo Monasterio designando omnibus in iis, quæ peragenda occurrebant, adjuvare, disponendo, distribuendoque loca officinis, cæterisque mansionibus religiosæ Domui necessariis non omittebat, quæ quo angustiora erant, eo sanctum Virum majori consolatione afficiebant, cum suum Bethleemiticum repræsentarent tugurium. Quadam propterea die ad Teresiam conversus, admonuit, ne unquam rigidæ paupertatis modum ac formam mutaret, quam suo Instituto propriam, ac pretiosam esse debere divina voluntas perspicue ostenderat. Interea Teresia a beato Patre Confessionis, atque Eucharistiæ Sacramentis reficiebatur, una cum quatuor illis Virginibus, quas sanctæ Matri Petrus tamquam dilectissimas filias elegerat. Isabellam de Ortega tamen præ cæteris commendatam voluit, quam Instituto suo ingens emolumentum allaturam prædixit. Hæc illa quæ, Petro celebrante, sacrum audiens, dum pro more mentis quodam in Deum raperetur excessu, intueri meruit sibi assistentes sanctos Patriarcham Franciscum Diaconi,

Teresiæ permanentem paupertatem commendat. Teresia cum suis a Petro Sacramẽta recipit. Isabellam de Ortega commendat.

ni, atque Antonium Subdiaconi ministeria exhibere. Nihil ob id commotus, ad participationem sanctissimæ hostiæ properavit, ut interno animi jubilo, quo diffluebat in lacrymas, citius finem imponeret, atque adstantibus divino sacrificio Virginibus sacram Eucharistiam impertiret.

XVIII. Nec dum visio illa tam insolitæ gratiæ Virginibus ipsis, nisi per indicia aliqua innotuerat, sed dum Servus Dei Teresiæ sacra mysteria porrigeret, ab eadem visus fuit medius inter duos Sanctos memoratos approximare sibi; erat autem uterque vestibus sacris fulgentibus indutus, qui dum Petrus Sacramentum ministrabat, reverenter genua flectebant; tum cum ipso celebrante ad Altare sunt reversi. Quam quidem eximiam gratiam etsi Confessario præcipiente, in scriptis suis referre omiserit, ne exinde majorem existimationem quæreret, tamen, disponente Deo, post aliquot annos in quodam colloquio cum Viris doctis & gravibus eandem visionem Teresia, inter cætera Petri merita atque mirabilia distincte enarravit; eoque ex fonte, ad posteritatis memoriam, tam insigne prodigium pervenisse intelleximus.

Teresia intuetur SS. Franciscum, & Antonium Petro in Sacrificio ministrare.

Teresia ipsa eamdem gratiam revelat.

XIX. Persolutis Deo gratiis, Petrus ad devotas illas Virgines in quodam Sacello orantes accessit, ubi ad spirituale colloquium invitatas, mentes sincere aperire invicem, ac nihil inter se celatum habere admonet. Hinc Teresia Instituti sui rationes Isabellæ explicare, hæc Teresiæ consortii sui desiderium, ac fidem promittere, eamque rogare, ut conjunctis orationibus a Deo impetrare studeret. Unicum impedimentum, quod sibi a Patruo objicebatur, quam citissime removeri, utraque tunc a Petro audivit. Cognovit eadem occasione Teresia altissimum Isabellæ spiritum, quem Petro commendans, ei quam primum se obstrictam fatebatur, quod tam insignem virtutem indagasset, cujus societas quamcumque, etiam expectationem compensaret.

Petrus sacras instruit Virgines.

XX. Post colloquium unusquisque ad sua revertitur, licet Petrus moræ impatiens, paucis diebus interjectis, iterum Teresiam convenit, hortans vel maxime ut fundationi cito det initium, ad quod tandem faciendum dies sancto Bartholomæo Apostolo sacra designata est; iterum etiam convenit Episcopum, atque pro ultima facultate obtinenda, multa de Teresiæ virtute eidem narrans, adeout pius Præsul nedum prudentiam & sanctitatem Teresiæ affectu conceperit, Petri studium in promovendo hoc negocio reformationis verum & maximum judicaret, ejusdem favori se obstringens; volens propterea maximam Aram Templi primi Cœnobii sibi jure patronatus eligere, ut ibidem post obitum terræ demandaretur.

Sanctumque opus ut absolvatur, sollicitat.

Petri monitis Episcopus Teresiæ virtutē agnoscit.

XXI. His omnibus rite dispositis Petrus vitæ sibi finem instare præsentiens, ad Sodalium suorum conturbenium redire constituit, atque Abula discedere. Quare ne quidquam in Reformationis Teresianorum negotio infectum relinqueret, postremo Episcopum in favoris constantia confirmare, sacris Virginibus perseverantiam cum Institutrice commendare, Magistro Dazæ spiritualem curam novi Monasterii ex Episcopi approbatione sedulo injungere, Gonzalo de Aranda, ut in omnibus Teresiæ adesset, committere non destitit; & denique omnibus ultimum vale dicens, novissima laborum ejus Abulæ fuere.

Abula Petrus discedere cōstituit.

XXII. Quæ porro cum Teresia privato atque postremo illo conventu tractata fuere considerationi potius quam scripto intelligenda relinquo. Id unum memoro, Petrum pro reformatione hujusmodi, tanquam pro suo a Deo sibi unice commendato opere, strenue laborasse, præcipuumque Servi Dei in re tanta studium & laborem probe Teresiam intellexisse simul, & opportune celebrasse. Testimonium hujus veritatis ipsa sanctæ Matris verba ex scriptis ejus recitata cap. 36. ejus vitæ in principio, sic aperiunt. *Ille fuit, qui omnia operatus est, & nisi in tali occasione advenisset, non possem intelligere quomodo*

Quæ pro reformatione Petrus egit ipsa Teresia fatetur.

do fieri hæc potuissent, quia parum temporis hic mansit Vir sanctus, nec existimo, quod ultra octo dies, quamvis infirmus, & paulo post eum ad se Dominus vocavit; & videtur ad hoc tantum a divina benignitate fuisse servatum, ut negocio finem imponeret, quia a longo tempore, idest ut existimo, a duobus annis male habebat: Sic illa. Itaque Petrus ad suos rediens cruribus vacillans, jumento impositus, Abula exit, atque præcipua sui Instituti Cœnobia circumire constituit. Primum ergo Pedrosum, dein ad cætera Cœnobiola iter dirigit, ut approbata Religiosorum Fratrum disciplina, tamquam filiis obedientibus ultimam paterni affectus benedictionem impertiret. Quum autem hoc loco Instituti ratio describenda opportune occurrat, vitæ forma quam tunc vigentem apud suos B. Pater invenit, eamdem breviter aperire non pigebit.

Formā Petrus sibi vivendi præscripsit.

XXIII. Omnibus spiritus unus corpora assiduis cruciatibus afflicta sustentabat; mens cœlo affixa vix ea curabat quæ mortis necessitatem exscluderet; lectus quædam tabulæ vili stragulo coopertæ, aut sarmenta, aut nuda humus. Alii, quos orationis fervor in adeo detinebat cum somnus opprimeret, ibidem, vigilum instar, excubias agere, nec cellam petere, ipsas vigilias asperrimis verberationibus intexebant; & dum somnum excuterent carnes flagellis dilaniare non formidabant. His continuum cilicii tormentum addebatur, quod aut catenis, aut laminis ferreis, aut hirsutis pilis compactum, indicabat, cœlestes milites severius tam contra seipsos, quam contra inimicos armari. Erat autem adeo hujusmodi rigor infractus, ut cum corpus diutius resistere nequiret, occultis ulceribus aperire illa necesse erat Chirurgis, qui novis incisionibus exactius jam marcida curarent. Displicebat quidem veris Dei Servis secreta, quæ ei soli patebant hominibus pandere, sed humanitatis ratio suadebat, castigatione rationabili corpus in servitutem redigere, non animam iniqua carnificina propriis manibus expellere. Hinc cum vitæ hujusmodi austeritas plurimos Religiosos morbis gravibus affligeret, procurandum fuit, ut in commodis locis valetudinaria instituerentur, ubi pro paupertatis ac necessitudinis modo, ægrotantibus remedia exhiberentur. Ubi vero quorumdam tenerior corporis temperatio austeritatem laxamentum suggerebat, tunc maxime incomparabilis Magistri, ac Patris Petri adhuc in extremo vitæ colluctantis exemplum, velut aculeus ad perseverantiam exstimulabat, ne quidquam de priori vitæ rigidæ ratione remitterent. Idem rigor vigebat cum quæstuandi gratia ad oppida & loca missi exibant, ubi paucioribus, quæ apponebantur contenti, noctis majorem partem in oratione, aut flagellatione corporis transigebant. Inter diu colloquiis, ac sermonibus sacris pios hospites, aliosque Benefactores animando ad cœlestia, humanæ vitæ ac caducarum rerum contemtum ipsa etiam vultus habitusque effigie efficacissime persuadebant; nec illa sine admiratione omnium animos perinde ac oculos feriebat, cos homines quasi semimortuos aspicientes, observabantque illos vix laciniis se tegere, pedes inter spinas & tribulos laniare, totos denique vix pelle & ossibus hærere, abstinentiæ demum, ac frigoris algore interdum totos obrigescere. Hæc altissime movebat multos, simulque ad propriarum culparum examen rigidam, & veram pœnitentiam evocabant. Nam Viros spectantes innoxios, ut in tuto animæ salutem collocarent, tam rigide se cruciari, præteritæque vitæ assiduis lacrymis acerbissimisque corporis afflictationibus veniam præcari; adeo quod sibi timendum foret, qui criminibus onerati occasionibus vitiorum hærebant arcte nullo æternorum suppliciorum timore commoti, nulla spe sempiternæ acquirendæ gloriæ per puram resipiscentiam, & peccatorum dolorem tracti.

XXIV. Hic

XXIV. Hic igitur fructus notabilis erat Religiosæ sobolis, ex qua sicut singulos ad vitæ sanctioris disciplinam privatim instruxerat, ita omnes ad labefactatos sæcularium mores corrigendos tum salutaribus præceptis, tum etiam admirabili virtutum exemplo, ac raro extra claustra commercio admirandos effecerat; nemini enim nisi pro spirituali aliquo proximi beneficio, aut Fratrum necessitudine laicorum domos adire permittebatur; si quando vero per obedientiam id præcipiebatur, admonebantur diligentissime, ne religiosam disciplinam sæculari conversatione corrumperent, aut saltem remitterent. Nam sæculares homines, ut ajebat Vir Sanctus, *non vident austeritates, aut devota exercitia, quibus Religiosi Fratres intra claustra exercent; proinde verbis & operibus instruendi sunt, ut odore bonæ conversationis in vita & moribus corrigantur, atque proficiant*. Addebat insuper, Dei præsentiam in omni loco attendendam & servandam, atque apta similitudine declarabat, identidem monens & inculcans: *Filii estote imitatores piscium in Mari, qui inter tempestates, & commotiones undarum non extra aquam fugere intentant, sed potius ad profundiora se recipiunt; sic vos inter rumores, & strepitus hominum immergite divinæ contemplationi; et si diabolica forte suggestione interdum extra vosmetipsos rapi sentiatis, currite ad sanctissima Salvatoris nostri vulnera, tamquam salutares quosdam porticus, nobis patentia, ubi securi a quacumque tempestate quam per pravam sæcularium conversationem concitare contra vos Sathanas poterit, tranquilli animi vestri quieti expeditius fruemini*. Monita S. Petri ad Sodales.

XXV. His aliisque opportunis monitis beati Viri discipuli quotidie eruditi, brevi ad eum perfectionis gradum pervenerunt, ut eximiæ sanctitatis opinionem plurimis ubique ingesserint, quemadmodum suis in locis notabimus; nec desinebat interea domi famulis suis prospicere divina liberalitas, dum sponte, ac studiose sibi servientibus sæpe numero mirabili modo vitæ alimenta subministrabat; enimvero sicut quotidianæ vitæ ratio herbas & legumina insipida suppeditabat, sic parcitas non raro penuriam parabat, earum præcipue rerum, quæ ad famem arcendam maxime necessariæ videbantur; hinc interdum temporis inclementia impediti ne cibos quæstuarent foris, piorum hominum pietas, præter humanam spem uberem victum asportabat. Interdum panes, qui paucis vix sufficerent, non sine miraculo per aliquot dies, & pro necessitate augebantur. Interim vero ægrotis mitiori alimento indigentibus, cœlestis Paterfamilias & nutrimentum ac medicinam impertiit. Contigisse id aliquando traditur in Cœnobio Rosarii, ubi tribus ægrotis Fratribus Panis cœlestis, quem Aedituus in Altari invenerat, & famem expulit & morbum. Non minus memoria digna res in Regali Cœnobio de Guadalupo accidit, quo cum duo Religiosi ex Conventu sancti Joannis Baptistæ Viciosæ ad quærendum pro medicina parum mellis accessissent, Cællerarius fæces tantum superesse nuntiavit, mœstusque ad Priorem misit, hic ne plane vacuos illos dimitteret, qualecumque esset, quod fundum tegeret, dari jubet; quum autem rediisset Cællerarius, vas in quo fæces servabantur plenum melle optimo invenit; quod ipse videns *miraculum* proclamat, Fratribusque liberalissime obtulit. Quum autem hoc divinæ providentiæ prodigium religiosæ paupertatis merito omnes adscriberent, constituunt inposterum, quæcumque Franciscani Fratres peterent, prompte in illo Cœnobio concedendum, atque adhuc inibi vas ipsum in miraculi memoriam servari fertur.

Alimenta Deus sæpe numero Servis suis ministrat.

Præcipue in Cœnobio Rosarii.

Mellis miraculosum incrementũ.

XXVI. Pedrosum autem primam Domum suæ reformatæ familiæ ingenti cum lætitia perveniens, propter ante actæ vitæ memoriam, atque cœlestium donorum largitionem, quum quadam die coram sacra B. Dei Genitricis imagi- Pedrosum accedit.

Ubi in extasim rapitur.

gine (quæ ibi servatur) gratias Deo, ac Deiparæ referret, in extasim rapitur, defixisque in eandem imaginem oculis, corpus in aere, anima vero in superis detineri videbatur; nec paucis illis diebus, quibus hic moratus est anteactorum temporum favores Deo concessos sine lacrymis copiosissimis cogitare poterat. Præterea profunda suspiria assidue edens, cordis affectus externis indiciis prodebat universis.

Salutaria Monita Sodalibus relinquit.

XXVII. Memoria digna videntur aliquot documenta, quæ hac occasione suæ familiæ Fratribus reliquit: monere itaque Vir sanctissimus consuevit: *Quandiu vos debito verorum filiorum respondebitis vivendo in sanctitate morum, Dominus benignissimus vobis, tanquam verus Pater, propitius erit; causa vero, quare in Monasterio necessitates corporales deficiunt ex eo provenit, quia in illis negligenter Deo servitur. Quas misericordias experti non estis vos in extremis vestris necessitatibus? Hic idem Conventus fidem hanc vobis faciet per tot mirabiles subventiones, quas in extremis de cœlo expertus fuit; quemadmodum, & cæteri Conventus novæ hujus Provinciæ, ubi Dominus sæpius Religiosos nostros fratres cœlesti Pane pascere dignatus fuit. Ponite itaque, filii, in Deo omnem fiduciam vestram, ab ipso etenim erit omne vestrum remedium; usque enim ad hodiernum diem nunquam derelictus fuit quisquam, qui in eo spem suam firmiter collocavit.* Tam pia & plena monita Patris affecto erga illum animo accipientes filii, extremam hanc ejus visitationem esse suspicabantur. Proinde cum lacrymis eum ad portam usque prosequuti, ne a cæterorum Conventuum spirituali consolatione diutius distinerent, accepta benedictione recesserunt.

Ad Rosarii Cœnobium pervenit.

XXVIII. Ad Rosarii Cœnobium beatus Pater jumento vectus pergebat; at ubi eum adeo exstenuatum conspexere Fratres, extremum vitæ diem illi imminere judicarunt: ideoque accuratius solito curare visi sunt: & quamvis ea de re maxime sollicitarentur, tamen nequaquam obtinere potuerunt, ut a consueto rigore vivendi quidquam remitteret; exemplo enim hujusmodi ostendebat, qua ratione usque ad mortem proprium corpus Fratres sui tractare deberent. Sic paucis ibidem diebus in Fratrum visitatione consumtis, illorum vivendi austeritate gaudens, ad virtutum continuandam exercitationem, atque paterne universos est adhortatus; ipsi contra, orationum ejus suffragio confisi, ab ipso tandem separari ægre passi sunt.

Ægrotum corpus affligit consuetis rigoribus.

Viciosam pergit.

XXIX. Perrexit porro Viciosam, ubi pluscules dies commorari oportuit; illuc enim Adolescentes plerique ad famam sanctitatis loci quum convenissent, ad habitum admitti flagitabant. Horum itaque spiritu probato, novæ familiæ tyrones ascripsit, & cum nonnullis aliis provectioris virtutis atque ætatis ad incolendas alias domus distribuit; ubi & pietatis Magistri, & laborum Socii in promtu haberentur. Lætabatur magnopere Vir sanctus studio orationis & interioris mortificationis, quibus serio intentos Conventus hujus incolas intuebatur, eosque suo exemplo ad majora animabat; sæpe enim versabatur in Eremitorio, quod de Betlhehem nuncupabant, solitarius, diu in rerum divinarum contemplatione etiam in aere sublevatus perseverare, lacrymisque & suspiriis divinam Majestatem, sanctissimamque ejus Matrem orare. Interdum Montem propinquum ascendebat, amoris fervore magis quam virium vigore suffultus, ibique longiori oratione ac contemplatione voces tales subinde edebat, quæ audientium corda in divinum amorem mirifice attraherent & inflammarent.

Mirificæ contemplationis prodiit effectus.

Exultat ob suæ reformationis progressum.

XXX. Inter alia autem ejus spiritualis solatii argumenta, quæ ultimum illud fuit quod ex litteris Custodis Galleciæ Michaelis de Catena, & Custodis Valentiæ Alphonsi de Lerena persensit; dum eorundem Cœnobiorum Religio-

giosum statum cum his quos ipse inviserat, perfectione certare intellexit; nam de novorum Cœnobiorum fundatione pietatis quoque, ac sanctæ paupertatis augmento instructus videbatur, dolorumque, quos patiebatur, vim hujus nuncii gratissima jucunditate mirum in modum Vir sanctus temperasse, vel superasse visus est. Lacrymæ enim, cæteraque spiritualis dulcedinis indicia, quæ in Religiosis spectabat, internam mentis lætitiam indicabant, quam subinde externa etiam ad Fratres exhortatio, ut Deo gratias pro tanto bono referrent, majoresque impetrarent reformationis progressus adauxit, & omnium animos ad ardentiorem virtutis amorem & exercitationem magis accendit, amplificato sancti Patris solatio. Ea de causa ad illorum litteras tanto affectu respondit, ut omnes ad perfectionis studium novo quasi spiritu inflammaret. Præterea, quum omnes prorsus filios suos jam morti proximus videre rursus, solari, atque hortari præsens non posset, litteris saltem visitare, & spiritu amplecti, atque fovere studebat. Gaudia isthæc nuncius Teresiæ auxit de possessione domus accepta die sancto Bartholomæo sacra, quemadmodum conventum fuit. Et ob illius S. Teresiæ initium.

XXXI. Cæterum quum mortalis vitæ conditionem meditaretur, nec aliud optaret ardentius ac vehementius sibi superesse, nisi dissolvi & esse cum Christo, serio sæpe a Fratribus inter suspiria in has voces erumpere auditus est: *Principium amabile & omnis sufficientia mea, quando me accipies, ut totum in te immergas & transferas, ut nunquam amplius peream? Quando submotis omnibus impedimentis, me facies tuo Spiritui conjunctum, ut a te nunquam possim divelli?* Et quia optime norat, brevi se a Domino exauditum iri, curabat, paucis illis vitæ diebus quæ supererant, consuetas corporis afflictationes ac pœnitentiæ rigorem augere; sed a caritate Sodalium præpeditus, in lacrymas mentis fervor erumpens, videbatur amarius deflere vitæ transactæ negligentiam, identidem & instantius repetens: *Væ mihi servo inutili & nullius fructus.* Quibus verbis atque affectibus omnium corda in se converti, & pœnitentiæ ac paupertatis studium incredibili aviditate amplecti persuadebat. Ejus jaculatoria oratio. Morti proximus pœnitentias augere cupit.

XXXII. Paucis post diebus Petrum aucta febris in lecto desixit, cui subvenire opportunis remediis loci extrema paupertas & solitudo prohibebant, eoque magis dolentes Fratres omnes detinebant. Hinc quam citissime Comitem Oropesæ de sancti Viri statu certiorem faciunt, ut pro pio in ipsum affectu ac pietate promte adesset carissimo suo spirituali Parenti. Neque spes fefellit; mox enim Comes advolans, ad pedes beati Patris provolutus rogabat, ut sineret suam ad aulam deferri. Quod licet ipse negaret, tamen prius divina voluntate patefacta, ut Arenas appropinquaret, ubi erat humandus, exorari passus est; vix tamen aliter, quam jumento vehi voluit, ut molestias pateretur itineris, associantibus sibi eodem Comite & duobus Fratribus, dum reliqui in Conventu relicti sanctum Patrem & lacrymis & precibus prosequebantur. Et Comitis de Oropesa domum adit.

XXXIII. Pervenit itaque Petrus ad ædes Comitis lassus adeo, ut vix non animam ageret; ibi ad cubiculum ornatu præclaro instructum perductus, nequaquam in lecto pretioso decumbere, sed in angulo quodam super strato humili quiescere elegit, ubi altare quoddam præparari humillima prece obtinuit. Omnibus quidem sancti Viri ægritudo mœrorem augebat, sed ejus præsentia tamquam de thesauro quodam acquisito, amplius lætabantur. Hine Physicis vocatis, qui morbi vim explorarent, ex ipsorum consilio atque præscripto, remedia opportuna obedientiæ præcepto injungebant. Ministratio ciborum, qui contrarii vel insueti erant sancti Viri abstinentiæ magis cruciare, Ubi stratum humilem eligit.

quam

Morbus augetur. quam reficere videbatur. Auctus tandem inde morbus dolorious totum corpus excruciat. Inde crus intumescens, & in ulcus erumpens, in lecto immobilem detinet. Accedit consuetus stomachi dolor, qui magnopere auctus interdum etiam loquelam prohibet, nec nulla pars corporis præcipuo suo tormento carebat. At spiritu gaudens Petrus nullum externum doloris atque quærimoniæ signum edit, quin etiam ex ipsis pharmacis causas novi solatii capere videtur. Inserviri a Comitissa tamen ei vel maxime displicet, dum propriis manibus ministrare atque infimis etiam officiis assistere contendit. Quia impatientia morbi vinci non poterat, disponente Deo, Dæmonumque suggestione etiam provocatur ad iram; cogitur propterea sæpe sæpius repetere, *sit nomen Domini benedictum, fiat Domine, fiat voluntas tua*.

Eximiam in illo patientiam ostendit.

Dæmonum molestias patitur.

Et famulorum irrisiones.

XXXIV. Deprecante Petro, non a Comitibus, sed a famulis inserviri; ii dum cibos ad ægrotum deferunt & porrigunt, Diaboli suggestione ejus acta irridentes atque sannis excipientes quæ dictabat, salutaria documenta, contemtum potius ac convicia, quam refectionem aut solatium sibi ministrant. Quæ omnia diu magno ac patienti animo perferendo Petrus nunquam de injuriis apud aliquem conqueri, nec serenitatem vultus aut animi tranquillitatem mutare ullo modo visus est; itaut præ aliorum dolorum & mirifica molestissimæ valetudinis tolerantia singulare hoc, quod a Dæmone sibi intentari cognoverat, acerbioris cruciatus augmentum, magnam virtuti suæ coronam addidisse, post mortem ejus vel ipsi adolescentes fassi sunt, dum rem enarrando admirari se dicebant, quomodo ipsi talia tunc ausi in domo Domini sui, singularem Viri reverentiam in tot obbrobria tam temere convertere præsumsissent; quod non nisi ab aliqua vehementi Dæmonis suggestione fieri potuisse, communi, ad probandam magis magisque Petri constantiam, opinione pronunciant.

Ad Arenarum Cœnobiũ defertur.

XXXV. At urgente jam morbo, Comitibusque frustra ejus votis obstantibus, Cœnobium de Arenas tandem relatus, in lectulo collocatur. Cumque sibi ultimam diem instare sentiret, trium vel quatuor dierum requiem sibi concedi efflagitat, quo tempore ingentibus a Deo favoribus auctum Sodales non incongrue judicant. Præfecto inde imperante, Medicorumque consilio Valetudinarium intra Oppidum pro sodalibus destinatum delatus, humilique strato injectus, quietem se appetere indicat, sic omnibus vitæ longioris spem præscindens reliquum Medicorum curæ permisit. Licet autem ipse sibi nihil profuturum ad sanitatem intelligeret, obedientiæ tamen ac naturalis debiti persuasione, curationis molestias, novosque corporis cruciatus tolerabat; quo extremum etiam vitæ inter tormenta claudere posset. Nec omisit propterea divini officii pensum exsolvere; singulis enim diebus maxima cum religione horas recitare conatus est, animum erga Deum intime affectum, obortis interdum lacrymis ostendens; Frequenter vero flammam divini amoris magis quam febris eructans, provocabat cœlestes Spiritus hujusmodi vocibus: *Vos Seraphim, qui Cælos accenditis sicut & terram vestro amore, ne deseratis humile hoc & miserabile cor meum.*

Neque pensum divini officii relinquit.

XXXVI. Quatuor circiter ante obitum diebus Magister Daza, de cujus valetudine sollicitus litteras Francisci de Salzedo mature attulit, ut oretenus etiam quædam alia conferret. Nunciatum itaque sancto Viro fuit, quemadmodum Teresiæ nova objiciebantur circa paupertatem impedimenta; quare quum morbi vi præpeditus, pro remedio Abulam ire non posset, ad Teresiam novam mittit epistolam, qua & animum auget & prosperum rei eventum prædicit. Ad hæc instruxit quoque Dazam qua ratione quorumdam animos paupertati maxime adversos demulceret; spondens, se ejusdem rei imme-

Sua epistola sanctam Teresiam consolatur.

memorem non futurum; quemadmodum etiam post mortem experientia comprobavit, edito ab Apostolica Sede sequenti diplomate, quod conatus omnes adversos prorsus eliminavit.

Raynutius miseratione divina tituli sancti Angeli Presbiter Cardinalis. Dilectis in Christo Abbatissæ & Monialibus Monasterii sancti Josephi Abulensis, Ordinis beatæ Mariæ de Monte Carmelo, salutem in Domino. Ex parte vestra nobis oblata petitio continebat, quod licet vos ex indulto speciali Sedis Apostolicæ in vim quarumdam litterarum Apostolicarum per officium sacræ Pænitentiariæ expeditarum, Fundatricibus dicti Monasterii nuper erecti concesso, quæcumque bona in communi & particulari habere & possidere valeatis, nihilominus ob meliorem vitæ frugem cupitis, bona aliqua in communi aut particulari habere seu possidere minime posse, juxta formam Regulæ dicti Ordinis, sed ex eleemosynis vobis per Christifideles pie elargiendis vos sustentare, prout aliæ Moniales dicti Ordinis in illis partibus degunt; id tamen vobis licere dubitatis absque Sedis Apostolicæ licentia speciali. Quare supplicari fecistis humiliter, vobis super his per Sedem eamdem de opportuno remedio misericorditer provideri. Nos igitur vestris in hac parte supplicationibus inclinati, authoritate D. Papæ, cujus Pænitentiariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, vobis, ut bona aliqua in communi aut in particulari habere seu possidere minime possitis, juxta formam primæ Regulæ dicti Ordinis, sed eleemosynis & charitatis subsidiis vobis per Christifideles pie elargiendis vos sustentare libere valeatis, tenore præsentium concedimus & indulgemus. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub sigillo Officii Pænitentiariæ, Nonis Decembris, Pontificatus D. Pii Papæ IV. anno III. Sic ergo Petrus promptorem studiosissimum Teresiani Instituti, obitu etiam imminente se prodidit. *Ibid. Bull. 8.*

XXXVII. Evulgato interim Petri vitæ discriminis per vicinia rumore, Arenam versus confluxere undique Populi, quibus ille aliis virtutum regulas dictando, aliis sæculi contemtum persuadendo, aliis denique adversorum tolerantiam, spe æternorum præmiorum proposita, commendando, sic omnes ad amorem christianæ virtutis, & anteactæ vitæ malæ pœnitentiam accensi, præclaros ex ejus monitis fructus collegerunt, & ipse admirandi sui zeli pro animarum conversione ad extremum mortalis vitæ spiritum certissima argumenta præbuit. Idem præstitit absentibus suis benefactoribus atque sodalibus. Illos autem, qui aderant ita alloquutum legitur. *Sinite filii & fratres, ut terra su] munere fungatur, remedia tarda sunt nimis, & si quædam recipio, ad nihilum ultra valent, quam ut tormenta mea producant. Non prætendo in his doloribus vires corporis absumere, sed gratiam Dei acquirere.* Interdum autem ajebat: *Natura ea, quæ gratiæ contraria sunt, appetit, ideo dum vivitur, periculum imminet, & sic usque ad mortem semper vigilandum erit. Videte filii quantam nobis sollicitudinem Sancti commendant, & quam parum de nobis confidendum sit; respicite magnum illum sanctitate Paulum in gratia confirmatum, quomodo a sensualitatis bestia sibi timebat, cum corpus affligeret, dicens,* sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. *Cui sic contigit, quid mihi non timendum erit, qui tanta securitate plane careo? Non licet in hac vita corpori indulgere, propter periculum, quod affert secum, nec remedia necessaria videntur, cum amplius juvare non possunt.*

Populi ad illum invisendum confluunt. Qui ejus audiunt salutaria monita.

Suos Sodales hæc roico spiritu alloquitur.

XXXVIII. Ad hæc verba Religiosos in gemitum erumpentes divino accensus igne ita solabatur. *Quæ hæc vestra angustia est, filii? Quis dolor vos tenet? Nolite obitum meum plangere, tempus enim adest, quo divina miseri-* *Eosque solatur.*

cor-

cordia immensa mei peccata miserebitur, & spero, quod vestri non obliviscetur; ego hic ultra necessarius non sum. Instantibus porro, ut sibi a Deo longiorem impetraret vitam, ut magis magisque filiorum suorum solidaret perfectionem, sobolemque firmaret, voce submissa sic orare audiunt: *Domine & Deus meus, si amplius pro hac hæreditate tua necessarius sum, & tibi placitum fuerit, ut pro novis laboribus vivam, fiat in me sancta voluntas tua; pati enim non recuso, modo tibi placeam*. Siti æstuans, vase aqua pleno de manu amici accepto, oculos in Crucifixi imaginem intendit, sitisque quam Salvator passus fuit, memor, potum illi in holocaustum obtulit, ac ne guttam quidem degustans, amico reddit, subdens: *sit propter amorem Dei, ipse hanc vobis caritatem reddere dignetur*.

Siti fluidet afflig.

In arctissima contemplatione adstantes illum videnti absortum.

XXXIX. Inter tot tamen corporis cruciatus longo interdum mentis excessu integras noctes transigens, in altissima rerum cœlestium contemplatione versabatur, quæ adstantes ex facie irradiante dignoscere facile potuere. Interdum etenim ex verbis, quæ hinc inde miscebantur, Sanctorum cum ipso commerciis adstare quibusdam concessum fuit, singulariter vero quum die quadam a Christo, Matre ipsius sanctissima, & sancto Joanne Baptista visitari ex insolito quoque splendore, atque altissimarum interrogationum vicissitudine illorum præsentiam compertam haberent.

Ad se Fratres seniores arcessit.

XL. Nec interea caritatis erga Fratres immemor, absentes aliquot senes ad se ultro arcessivit, ut cum his ultimos sermones haberet, qui in futurum novo instituto conservando prodessent. Confluxere itaque ex propinquis Conventibus tam vocati, quam alii, quos videndi postremo S. Patris, ac benedictionis ejus accipiendæ pia cupiditas allexit; quibus quidem congregatis, cœpit Vir sanctus priora Dei beneficia commemorare, tam in vocatione, quam sustentatione mirabili ipsis collata, addendo arctissimum ipsorum debitum, quo Deo tenebantur obstricti tum in observatione Regulæ, tum in orationis, ac mortificationis exercitationibus, in quæ ad S. P. Francisci imitationem maximopere incumbendum esset. Super omnia vero paupertatem ipsis commendavit, dicens: *Filii paupertatem vobis injungo, filii paupertas nobis a Christo relicta fuit pro hæreditate, quia natus in præsepio, mortuus est in cruce. Hanc etiam P. Franciscus commendavit: vivite ut pauperes & peregrini in hoc Mundo; ab illis, qui plura desideraverint, multo pauciora invenient, quam quæ invenire desiderant!*

Illis commendat Seraphicam paupertatem.

Orationem.

XLI. Hortabatur quoque ad orationis frequentiam, ajebatque: *Oratio, filii, vestrum quotidianum sit exercitium, hoc vobis injungo, tanquam cæterarum virtutum fundamentum ad quarum exercitia tenemini, in Deo omnem curam vestram ponite, & cum omni fidelitate servite ei, ipse vos enutriet. Loquor vobis per experientiam, dum nunquam in vanum spes meæ cesserunt, quas in Domino posui; non vos deterreat vitæ asperitas, quam elegistis, nec videatur difficilis via crucis, quam tenetis, animemini pro Deo ardua aggredi; ipse enim vos juvabit; assuescite pœnitentiæ, & Regula Seraphica vestrarum sit actionum speculum, & consolentur vos in omni tribulatione verba S. P. N. Francisci, quibus filios suos hortabatur, magna promisimus, sed majora promissa sunt nobis*. Hæc & alia similia tanto spiritus fervore filiis suis Petrus significabat, ut altissime illorum mentibus impressa ad perfectionis studium mirabiliter accenderent. Alia insuper senioribus pro conservatione atque augumento religiosæ disciplinæ suggessit, ac tandem omnibus a Deo bene precatus, dimisit.

Illos dimittit.

XLII. Non sinebat interim veniam Deo, Fratribusque præteritorum petere, Psalmi verbis utens: *Amplius lava me ab iniquitate mea: munda me Do-*

Domine magis magisque, ut mundus coram altissima præsentia vestra appaream, a qua nulla res nisi pura recipitur. Mox paulisper subticendo repetebat: *Deus meus & Dominus meus castiga me, si vis, sed cum misericordia, quia per merita sanctissimæ tuæ Passionis salvari confido*; susceptisque demum devotissime Ecclesiæ sacramentis, & præcipue sanctissimi Christi Corporis, horæ sui obitus præscius, hilari vultu non sinebat repetere: *Auxilium meum a Domino, qui fecit cœlum & terram. Dominus firmamentum meum & refugium meum & liberator meus, Deus meus, adjutor meus, & sperabo in eum*: His pias aspirationes adjungens dicebat: *In te Deus meus omnem fiduciam meam toto vitæ tempore posui, & spero in hac hora thesauro meo frui, ad quem semper cor meum direxi.* Hinc spiritus quodam impetu veste se exuens, illam Guardiano tradit, humiliter efflagitans, ut corpori humando viliorem largiatur.

XLIII. Sicque interim, dum nudus ac in terra genibus flexis, Fratribus coram adstaret pius sodalis Gasparus a sancto Josepho nudum tangens quasi mortuum corpusculum, monet, ut super stratum decumbens, calefieri parumper sinat; hæc tamen audit a Petro: *sine me, fili, nec corpori meo molestus sis, quia adhuc periculum timeo*; indicans quanta semper solertia puritatem sui corporis custodiret, dum ne quidem morti proximus illud vel leviter tangi permitteret a religiosissimo discipulo, pietatisque & virtutis imitatore strenuissimo. Ad cæteros inde adstantes conversus, his verbis affatus est: *Filii mei in hac ultima hora repeto vobis ea, quæ sæpius inculcavi, de sancta paupertate, quam vobis injungo quantum possum; quia pauperum spiritu Regnum est Cœlorum. Solliciti estote in observatione illius quod edocti estis a me, nec gravia vobis videantur Regulæ Institutique præcepta; levis enim labor est, & præmium infinitum ac æternum. Si perseveraveritis usque in finem, Pater vester cœlestis Regnum vobis promittit Cœlorum; vitam vestram ad Christi exemplar instituite, omnis vestra sollicitudo pro animarum salute intendatur, ut doctrina vestra eas Deo lucremini, ut exemplo viam ad Cœlum monstretis. Sit conversatio vestra inter Angelorum choros, cum his in oratione servite Domino; hæc enim omnium virtutum auri fodina erit. Felices vos dicam, si hanc doctrinam meam servaveritis, aliosque Fratres vestros observare feceritis, vivatque in vobis semper amor Christi Domini nostri; sic enim in vobis vivet ipse.*

Castitatis custodiendæ præcipuū documentum relinquit.

Iterato paupertatem commendat.

Et cæterorum præceptorum observantiam.

XLIV. Post hæc omnes pio affectu amplexatus est; tum sublatis in Cœlum oculis, in nomine sanctissimæ Trinitatis, ex parte beati Francisci benedicens, orationibus eorum se commendavit. Filios autem Patris transitum profusis lacrymis prævenientes ita consolatus est Petrus: *ne ploretis, filii, decessum meum, nam adest hora, qua mei miserebitur Deus, nec vestri obliviscetur.* Dum igitur vitæ terminum intrepidus exspectabat, ad psalmum *Miserere*, qui interea recitabatur, rite respondens, sæpius tamquam peccator maximus verba illa *amplius lava me Domine* intenso affectu iteravit. Quo finito, aliquantisper in contemplatione defixus, meruit a sanctissima Virgine Deipara, S. Joanne Evangelista, multisque Angelis visitari; simulque eosdem adesse, ut innocentem illius animam in Cœlum deferrent; quos ipse hilari animo conspiciens, nec ulterius intra se continere valens spiritus fervorem, in illa verba prorupit: *Fratres mei non videtis hic adesse sanctissimam Trinitatem, gloriosissimam Virginem Mariam Dominam nostram, & sanctum Joannem Evangelistam?* Mox in altissima contemplatione perseverans, viribusque ulterius auctus, velut Christi verus assecla, se in genua erexit, Crucifixi Salvatoris effigiem sibimet ob oculos posuit, varias orationes jaculatorias reli-

Sodalibus benedicit.

Et consolatur.

In transitu sanctissima Trias, Deipara, sanctus Joannes Evangelista, Angelique multi animā gloriosam exspectāt. *Breviar. Francisc. lect. vi. infra octav. 26. Octob.*

giosissime protulit, atque psalmum, *Voce mea ad Dominum clamavi*, attentissime recitavit; unde omnes adstantes stupor incessit, videntes Virum cum morte colluctantem extrema sine dolore pati, & potius delicias Paradisi prægustare. Tandem sic in genua provolutus in medio Fratrum suorum cum ad verba illa pervenisset, *me expectent Justi, donec retribuas mihi*, suavi & angelica voce respondit: *Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus*. Pauloque post, sic humi genuflexus, respiranti similis, Deo animam exhalavit hora diei sexta, nimirum Italiæ duodecima, ut alias prædixerat, die Dominica, festo sancti Lucæ decimo octavo mensis Octobris, ætatis autem suæ tertio & sexagesimo.

Genibus flexis lætus Deo spiritum reddit.

XLV. Eadem hora, dum Teresia Abulæ manens orationi incumberet, Petrum intuitur ad se ingredientem Solis instar radiantem; ita ut formæ majestatem se explicare non posse fateatur. Stupore igitur perculsa sic ipsum alloquuta fuit: *Quid hoc est Pater mi?* cui Petrus: *Vado ad requiem meam*. Unde maximo perfusa gaudio intellexit, beatam illam animam Paradisi delicias petere. Postea de quibusdam aliis ad Institutum suum pertinentibus illum interrogans, integram omnium responsionem accepit, atque ad perseverantiam ab eodem animata est. Addidit quoque sanctus Petrus, se jam participem factum supernæ illius gloriæ. Explicavit insuper gloriæ ejusdem sublimitatem, quam ob virtutem pœnitentiæ adeptus erat, cujus præmia miris encomiis celebrabat, & in hæc verba prorupit: *O fortunata pœnitentia, cui tantum concessum est præmium*. Sicque in suo proposito confirmata Teresia, Petrum intuetur recta ad Cœlum, Purgatorii pœnis transactis, evolare, mirabili splendore circumdatum. Post hanc visionem ipsa sibi diffidens, & præ nimia humilitate talibus indignam se judicans, Confessario suo, & Francisco deSalzedo eamdem aperuit;quibus rei veritas tunc maxime persuasa fuit dum post octiduum mortis Petri hora nunciata est, quam cum apparitionis tempore a Teresia memoratæ mire convenisse compertum fuit.

Eidem S. Teresiæ apparet.

Breviar. cit.

Suæque gloriæ certiorem reddit.

Illa intuetur beatam animam penetrare Cœlum.

Quæ omnia quibusdam revelat.

XLVI. Corpus autem genibus flexum oculisque in Cœlum defixis, aliquandiu tanquam adhuc viveret, mansit in cubiculo. Fragrans odor omnes recreabat, & splendor lucidissimus idipsum illustrabat. Præterea suavis quidam sonus a Cœlitibus, ut creditur, efformatus omnes in stuporem rapiebat, conceptumque ex sancti Viri obitu omnium mœrorem aliqua ratione temperabat: Crevit vero magis admiratio, quum corpus Solis ardore adustum, ac macerationum tormentis quondam lividum, ita ut truncum arboris magis exprimeret, visum fuit velut reviriscere; colore rubescens atque candescens, gratia respersum singulari, ita ut aspectu jucundum esset, ac tractari pateretur, instar infantis corpusculum. Maxime in vultu emicabat splendor, qui cœleste quidpiam referebat, & in oculis apertis, stellis similibus, singulare & plusquam terrestre lumen rutilabat, quasi in præmium admirandæ custodiæ virginitatis & pudoris castissimi has illis Deus tribuerit dotes, ut essent indicio immensæ gloriæ, qua in Cœlis ab eo donata jam fuerat sanctissima anima. Vulgata ejus morte, ingens confestim hominum concursus, visendi causa, domum est factus; Præsidique loci necessum fuit ad januam destinare excubias, ne quid sinistri accideret. Hi pedes, hi manus certatim exosculantur; alii vestis frustulum postulant; multisque ægrotis ad sacri pignoris contactum sanitas restituta. In oppido Arenarum, ubi locus pro Sodalibus ægrotantibus curandis Petro, ut dicebamus, demortuo, secundo a Fratrum domicilio lapide, illuc asportatur cadaver, universo Clero sociante, cessantibusque, qui tunc acciderant, ingentibus imbribus; & quod mirabilius, cereis, quibus accensis in magna copia funus honestatur, vel minimum consumtis. Mox apertæ pro-

Mirabili modo exanime corpus remanet.

Habitus particulæ dono distribuuntur.

prope Aram maximam sepultura, ibidemque corpore immisso, terram Sodales more suo ingerunt, quamvis multorum precibus monerentur, in loco honoratiori condere. Apposito interim a quodam religioso Viro pro epitaphio epigrammate.

Conditur hoc tumulo Petrus de Alcantara, cujus
Sanguinis illustris indicat Orbe decus.
Nobile principium: cujus virtutis origo,
Dum vixit, Terras, Astraque celsa replet.
Hic patriam deserens, Francisci limina quærit,
Queis humilis Christum corde sequatur amans.
Ad tantum demum virtutis adire cacumen
Est visus, cunctos quod superaret adhuc.
Nam vixit virgo prius, & sine crimine rectus;
Singulis omnis erat, omnibus unus idem.
Ingenio pollens, doctrina oppletus, & ingens
Tullius in verbis, firmat, ut ejus opus.
Semina tum verbis spargens, & dogmata Christi
Diffundens, multos ad pia sacra trahit.
Alligero curso Petrum super astra volantem
Conspicit exorans sancta Teresa Deum.
Excelsus meritis scandit per climata Cœli,
Prodigiisque orbem clarus amore replet.
Texuit hic vitam, veluti moriturus, & ipse
Composuit mortem, viveret usque diu.

Epitaphium. *Chron. Provinc. S. Josephi Marci Complut. lib. 6. cap. 9.*

Interea dum quisque terram ac sepulcrum contingere, & se Sancto commendare contendit, nox ingruit, & pluviæ, quæ prius cessarunt, interim copiosiores cadunt; multitudo tamen, quæ cum funere accesserat, ab illis intacta domum regreditur, videtque novo stupore miraculum modo narratum innovari, quamvis circum cuncta maderent.

Qui ad funus accelere minime ab ingenti pluvia læduntur.

XLVII. Mortuo Petro, adhuc pro suo Instituto firmando vexabatur Teresa, ad cujus tamen solatium ei sese offert gloria spectanda, qua sanctus Præceptor in Cœlo coronatur. Hinc quadam die, dum orationi vacat, en Petrus apparet cœlesti splendore circumdatus, indutus veste pretiosissima & pallio plurimis lectissimis margaritis intexto, super thronum christallinum Angelis comitantibus sedens, salutaribusque monitis in suo proposito lætantem Virginem magis magisque obsirmans, ut ipsa postmodum cuidam alteri piæ Virgini revelasse legitur. Narravit insuper, sibi revelatum, ut etiam alibi dicebamus, Christum Dominum semper in Petri nomine exauditurum petentes: eique Presbytero, qui suas excipiebat sacramentales confessiones memoratam apparitionem tantum his verbis expressit: *Manifestavit eum mihi Deus cum gloria quasi immensa.*

Teresiæ angustiis pressæ Petri interū revelatur gloria.

XLVIII. Verum isthæc Petri apparitio Teresiæ eadem facta de causa non ultima omnino fuit. Proceribus siquidem, Religiosarum Domorum Præfectis, atque Doctoribus Abulensis urbis præcipuis in sua de paupertati obstando sententia permanentibus, Magistro Dazæ pro tuendo Petri præcepto, necessum visum est ad Regium appellare Concilium Discalceatorum nomine. Pergebat itaque Matritum Gundisalvus de Aranda, ut Regium decretum eisdem propitium obtineret. Sancta vero tempori cedere convenientius rata, objectisque tam insignium Virorum cedere temporis circumstantia statuit, animo tamen, cessantibus turbis, universis renunciare redditibus. Monet propterea Franciscum de Salzedo, atque Magistrum Dazam, ut cuncta pro libito dispo-

Eâdē Petrus tertio apparens suam imbecillitatē objurgat. *In Actis S. Teresiæ cap. 36.* De his omnibus ipsa Teresia docet.

sponerent, quia sequenti die negotium absolvere in integrum proponebat; at eadem nocte apparens ei gloriosus Pater, eam de humana hujusmodi prudentia ac pusillanimitate iterum iterumque objurgavit. Refert hæc ipsamet sancta Virgo. *Ego adeo*, inquit, *affligebar laboribus eorum, qui me adjuvabant; ut mihi non importunum videretur (dum res se in melius componerent) admittere aliquos redditus, quos postea dimitterem. Itaque dum eadem nocte in oratione perseverarem, eum negotium terminare debebat, dixit mihi Dominus, ne tale quid facerem: eadem quoque nocte apparuit mihi sanctus Petrus jam defunctus; qui ante mortem mihi scripserat, quomodo ipsi constabat de contradictionibus & persecutionibus, quas sustinebamus, & quod gaudebat satis, fundationem hanc talia pati; eo quod signum esset, Deo maxime hoc Monasterium gratum fore, dum Sathanas sic omnes vires intendebat pro ejus impedimento. Jam alias hic eum videram, & insignem gloriam, qua fruebatur, & sic nullum mihi timorem incussit; nam semper in specie corporis glorificati mihi apparuit plenus magna luce, quæ me totam consolabatur. Aliud non dixit, nisi, quod hac vice severum se mihi ostendit, dicendo, quod nullo modo redditus acceptarem, addendo, quare nollem consilia ejus sequi? & mox disparuit.* Usque huc Teresia, quæ adveniente die, ex ordine Dazæ & Salzedo universa significat & ingenue fatetur, se prioris propositi pœnitere, nec in illo amplius quodcumque humanum consilium admittere velle: itaque suasioni sancti Patris adhærens, post exiguum tempus omnibus tempestatibus superatis, rediit ad suum Monasterium, & Institutum, quod cœperat communi Urbis plausu continuare perrexit.

Difficultatibus superatis Teresiæ Institutū augetur.

XLIX. Præ aliis, quos Petri mors mœrore affecerat, duo erant sui discipuli Alcantaræ nobiles Viri: quibus etiam longe absens in magna quadam afflictione, ut supra narratum est, præsens mirifice adfuit. Itaque Magistrum mortuum dum audiunt, lacrymis & supplicationibus ejus continuam tutelam implorabant: quapropter die quadam, dum mœsti variis scrupulis exagitarentur, apparuit eis Petrus pacem nuncians, ac cætera quæ proponebant dubia, clarissime elucidans; hortatus simul est, ut præsentis ac futuræ vitæ consideratione conscientias serenarent; ac monitis salutaribus insistendo, timorem Dei sollicite usque in finem conservarent, sic maxime consolatos reliliquit. Idem aliis diversis in locis præstitisse perhibetur; præcipue vero his, quibus orationis exercitium magis familiare erat, efficacius quam cum viveret ejusdem perseverantiam ac virtutem inculcans.

Duobus etiam aliis discipulis Alcantaræ se prodit.

Salutaribus monitis consolatos reliquit.

Cæteris etiam apparet.

L. Dum Abulæ murus horti Carmelitarum Monasterii construeretur, Teresia mandavit opificibus, ut solidum quoad possent elaborarent, paupertati sic maxime consulens. Cui obedientes se futuros fabricatores sunt polliciti, quod, & præstiterunt; at non diu sanctæ Virgini apparuit Petrus graviter interdicens, ne tale admitteret, quod in posterum toties a se præscriptæ paupertatis Regulæ repugnaret, monuitque, quod fabricæ, cæteraque opera pauperum ex Evangelio plurimum differre deberent ab his, quæ divites sæculi moliuntur; addens præterea: *si murus ceciderit, non deerunt, qui reficiant*, & his dictis disparuit. Et hisce apparitionibus etiam in cæterarum suæ familiæ Domorum fundationibus semper ac opus fuit, Petrus sanctam Virginem non est dedignatus solari. Quamobrem eadem Teresia singulari affectu atque reverentia Franciscanos prosequi perpetuo consuevit, eosque præcipue qui socii B. Patris, ac familiares extiterant. Hinc cum Bartholomæo de sancta Anna spiritualia olim colloquia miscens, vultu de more obtecto, quum exin eumdem Petri fuisse socium agnovisset, sic admonuit: *Quid, Pater, mibi hoc prius non significasti, ut facie ad faciem vos alloqui potuissem?* Indicans quanto

Iterum Petrus Teresiam in visu arguit.

S. Teresia Fratribus Discalceatis addicta.

to animi affectu Francisci, & Petri asseclas a cæteris discerneret. Neque Franciscani huic religioso officio paria reddere neglexerunt; enim vero Teresiam Matrem veluti sæpe sæpius, necessitudinibus occurrentibus, indicant; sicque Sancta isthæc animorum unio usque modo, Petro & Teresia faventibus, inter ambos Ordines perseverat.

Fratres item S. Teresiæ devoti.

LI. Interea miraculis,iisque ingentibus,Servum suum Deus cum perpetuo illustraret, cumque propterea ex ejusdem exuviis ditari populi instare non finerent, quadriennio jam a funere transacto, Provincialis Præses locum in quo sanctum corpus humatum clam noctuque effodiens, Sodalibus dumtaxat adstantibus, tum illud integrum, odoremque spirare inveniunt. Crines autem canitie affecti in aureum sunt transmutati colorem; & oculi ita prorsus videntur fulgere, quemadmodum die obitus splendorem emisisse dicebamus. Liquor item guttatim ex membris fluit, qui olei speciem refert. Demum, quidam Vir pius, qui ea nocte apud Fratres hospitari contigit, corpus intuetur veste auro texta obtectum, quam veritatem, interposito jurejurando confirmare in rei asserenda veritate non dubitavit. Provincialis autem Præses corpus exinde aqua aspersum calce operiri jubet. Quamobrem multos post annos, etiam assentiente Episcopo, effossa humo, corpus partim consumtum sed adhuc spirans odorem, liquoremque distillans inventum est: atque in arca egregie ornata prope Aram maximam collocatum.

Sodales sepulchrum post quadriennium effodiunt.

Cætera gloriosa signa describuntur.

LII. Concurrebant proinde undique majori frequentia populi ex universa Hispania ad memoratum Sarcophagum pro gratiis inibi Deo referendis, vel pro novis beneficiis impetrandis, itaut ex remotis quoque Indiæ partibus multos, qui auxilium Petri fuerunt experti pro gratiarum actione Arenas venisse compertum sit. Admirabantur tamen universi, quod corpus obscuro in loco sine aliquo cultu muro inclusum jaceret. Instantibus subinde pluribus Hispaniæ Proceribus, ut Sacellum præcipuum construeretur pro sacro pignore deponendo Minister Provincialis Didacus *del Escurial*, opus perfecit, petiitque ab Abulensi Antistite Francisco Gamarræ, ut solemni corporis translationi diem indiceret; qui benigne annuens, sextam decimam diem Decembris illius anni MDCXVI. designavit; hyemis eodem anno recrudescente rigore.

Iterû sacræ Reliquiæ transferre decernunt.

LIII. Eodem die, quo Episcopus, advenerant quoque Arenas Marchio de Xarandilla, & Comites de Morata & de Orgaz, itemque populus ingens cum Magistratu, atque loci Proceribus ad idem officium confluxerunt. Expositisque sacris Reliquiis flagrantissimum undique odorem redolentibus, piorum corda in Deum exsperiebantur excitari.

Solemnis translatio describitur.

LIV. Sequens autem dies, qui dominicus extitit, omnium vicinorum locorum concursu celebris fuit: Episcopus enim Pontificalia peragens ritu solemni Cappellam benedixit,atque laudibus ServiDei enunciandis delectus fuit Franciscus de Zuago Augustiniani ConventusArenarum Præfectus,qui quatuor ante diebus acutissima febri correptus apud nostros impositam sibi Provinciam recusabat.At excusatione ab iisdem rejecta,Petri intercessione meritisque confisus, sanus continuo factus, proposito themate: *Tu quis es?* miro omnium applausu elegantem orationem habuit, cujus gratiæ publicam fidem fecit. Supplicatio etiam sive processio peracta est ab universo Clero, ubi Episcopus arca a Comitibus memoratis, ac loci Præside gestata sequebatur, quæ tandem in designato loco collocata, usque hodie miraculis ingentibus corruscat, quorum catalogum ex positionibus compulsatis pro Petri canonizatione fere ad verbum extractum hic attexere necessum visum est, estque sequens.

MIRA QUÆ DE PETRO NARRANTUR.

Miraculis S. Petri expenduntur. *Ex Processibus pro canonizatione.*

A MORTIS FAUCIBUS PLURES ERIPIT.

LV. Lucas filius Sebastiani Gonzalez Galan, & Mariæ Rodriquez Incolarum oppidi de Arenas annorum ætatis tredecim, forte in vini dolium decidit, itaut crura tantum eminerent; post aliquod intervallum accurrens Mater Puerum inde exstraxit, quem circumstantes omnes, adhibito etiam Medicorum experimento, mortuum judicarunt. Afflicta Genetrix, ac omni humano destituta remedio, divinum imploravit; invocatoque S. Petro ad ejus Cappellam novenam vovit cum imagine cærea, & eleemosyna frumenti impertienda religiosis Fratribus, quantum Puer ponderis habebat. Commota B. P. pietas, tam precibus afflictæ Matris, quam lacrymis filiæ ejus innocentis sex annorum, vitam filii a Domino impetrat, quare ille statim vultu rubescens, & ad se reversus primas voces edidit: *o S. Petre de Alcantara, o Mater Mater*. Atque subinde integra salute in parentum domo diu supervixit.

LVI. Angela de S. Gabriele filia Melchioris de Canizares, & Marcellinæ de Trinitate, infans duorum annorum ex fenestra quadam Cœnobii S. Josephi (qui tunc Toleti construebatur) decidit in terram, duodecim fere cubitorum lapsu, quo casu in saxa impingens, caput fregit, itaut cerebrum efflueret. Ad cujus remedium vocatus Chirurgus, negabat se vitam mortuæ reddere posse: erat forte præsens Religiosus quidam Conventus ejusdem, qui commiseratione motus afflictæMatris,& exstinctæ filiæ, reliquiam quandam S. Petri de Alcantara eidem applicans sancto Viro precibus commendavit. Mox, stupentibus cunctis, puella illacrymari visa fuit, & post horas quatuor cibum petere, eumque sumsit ea aviditate, quasi malum nullum perpessa fuisset.

LVII. Joannes Hernandezius incola oppidi de Arenas, annum agens ætatis vigesimum secundum, repente cadens in terram, loquelam amisit, ad quem vocati Medici jam vita functum judicantes reliquerunt. Pater cæterique amici mœrore confecti, sanctum Petrum pie invocant, promittentes, se gratiam beneficiis in Religiosum Conventum, & visitatione ad ejus sepulcrum, compensaturos: nec incassum preces iverunt; enim vero post horas viginti quatuor (antea enim vitæ signum nullum juveois edidit) visus fuit erectus stare, & brevi bene se habere; quamobrem liberatori suo perpetuas gratias agere non omisit.

LVIII. Domina Agnes Martinezia, uxor Joannis a Vega Matritensis, dolore partus oppressa, reliquia quadam sancti Petri adhibita, filiam edidit, quæ ab omnibus extincta videbatur, ideoque ab obstetrice linteo iovoluta, sepulturæ destinabatur. Omnes interim intenti liberandæ parturienti B. Patris patrocinium implorabant: mox illa periculo erepta, & quod omnes perculsit, infans ad sepulturam delata in via audita fuit vagire, sensimque vitæ signa reddere. Ideoque domum parentibus gaudii, ac venerationis in sanctum Petrum maximum incrementum attulit, cui se enixe commendarant.

LIX. Didacus Martinezius de Mombeltrano filium habebat Joannem nomine annorum quatuor, qui febri acuta correptus, tanquam morti addictus relictus fuit a Medicis. In hoc statu accepit eum in ulnas soror ejus Maria, & jam novo accessu febris animam efflantem, reposuit in lecto, ut interea quæ pro illo sepeliendo necessaria erant studiose pararentur. Pater vero affectu paterno compatiens, ante lectum in genua provolutus Deum supplicat, ut si filii vita ei grata futura esset, eam tunc ob merita Ser-

Servi sui Petri benigne concederet. Vix orationem finierat, cum vivum se puer ostendit, oculos, & os aperiens, & mox cum spectantium admiratione sanitati pristinæ integræ restituitur.

LX. Anno MDLXXX. in Pago Ornillo ægrotabat graviter Maria Sanchezia uxor Ferdinandi Sanchezii, mulier valde pia, ac Religiosis Discalceatis addicta; proinde societati Ordinis per filiationis litteras adscripta. Post aliquot autem adversæ valetudinis dies ad extremum reducta, inter alia testamento disposuit, ut sequenti die vel viva, vel mortua ad Ecclesiam sancti Andreæ Patrum Discalceatorum deportata, supra sepulcrum sancti Petri collocaretur, sacrumque pro ipsa fieri curaretur. Nocte proxima ex morbi vehementia eam omnes extinctam judicarunt. Hæredes, aperto testamento, ad dictam Ecclesiam Leuca distantem eam deportari jubent, & sicut jusserat, omnia rite exequuntur. Dum vero Missa celebratur, & Sacerdos *Dominus vobiscum* pronunciat, mirabile visu! mulierem moveri aliquantulum; deinde ad Epistolam residere super feretrum; post ad Evangelium erectam, ac devotam Missæ adsistere spectant universi, summa cum admiratione omnium. Peracto sacro, & gratiis Deo ac Servo suo humiliter actis sana, ac exspedita ad domum propriam revertitur, ubi quindecim adhuc annis vitam piam ducens, multos ad intercessionem B. Patris confugere pro variis beneficiis impetrandis edocuit.

LXI. In oppido Arevalo Licentiatus Bargas cum uxore sua D.Barbara, ambo devotissimi sancti Petri, filium habebant parvulum nomine Joachimum. Hic forte transiens per locum quemdam domus ubi cacabus aqua plenus fuerat positus, in illum decidit; absente Matre & famula, quæ pro rebus domesticis domo exierant. Post aliquod intervallum reversæ, puerum ad medium usque immersum extrahentes, facta experientia, sine spiritu, aut vitæ indicio exstinctum invenerunt. Quamobrem omnia vocibus ac ejulatu replent; ipsa autem Matre sanctum Petrum altius invocante, quia valde erga illum erat affecta, pieque Sanctum colebat: circumstantes conmiseratione commovet Pater, ne spectaculum videret tristissimum, domo exivit. Illa vero, velut altera Cananea, clamore, fiducia, precibus instans exaudiri tandem meruit, & post horam circiter videt filium reviviscentem, ac infra breve spacium sibi, Patrique alacriter abblandientem.

LXII. Joannes Barrozzius ex oppido sanctæ Crucis per sex integros menses febri decumbens, tandem omnibus Sacramentis Ecclesiæ munitus, animam agit; & circa noctis medium vitalis calor, ac spiritus eum penitus destit. Mœsta Uxor cum fratre suo sanctum Petrum compellat ardentius. Sequenti autem mane Ecclesiam Fratrum Discalceatorum adeuntes, sacrum fieri curant pro defuncti (ut credebatur) salute. Domum vero reversi, Joannem inveniunt, non sine miraculo respirantem, ac loquentem, ita ut post triduum sanus & sospes cum amicis congratularetur, qui prius pro mortuo defletus fuerat.

LXIII. Melchior Hernandezius ex oppido Mombeltran filium unicum undecim habebat annorum morbo, (quo multi illo anno perierunt) affectus) post varia remedia per viginti quinque dies incassum adhibita, animam agebat. Postulaverat ille sæpius, ad sepulcrum sancti Petri in Cœnobio sancti Andreæ in Monte perduci pro salute obtinenda, ac timore Parentum, ne tali motu mortem accelerarent, voti compos factus non est. Deploratum itaque ad Conventum deportari, atque super sepulcrum beati Viri extendi properant. Nec diu sic inanimis jacuit, sed paulatim oculis apertis, apprehensaque Matris manu, seipsum sanum in pedes erigit,

Deum

„ Deum altissime collaudans, qui se tam gloriosum in Sancto suo ostendere „ dignatus fuerat.

„ LXIV. In eodem oppido Mombeltran filius Catharinæ Velasqueziæ „ annorum quinque, postquam gravissimo morbo varia medicamenta exspertus est infructuosa; morti proximus, inter Patris amplexus omni pene respiratione destituitur. Quapropter Mater vocem ad cœlos exstollens, sancti Petri auxilium invocando, multoties se Rosarium recitaturam promittit, si filium salvum præstitisset. Finita supplicatione, puer ridere, aperire oculos, loqui, cæteraque viventis signa edere cepit; tertioque die, cum cæteris æqualibus in platea colludere, non sine stupore, visus est.

„ LXV. Magdalena Gomezia uxor Paschalis Sanchez dum mensæ adsideret, apoplexia correpta, in terram decedit, loquela, ac sensibus repente privata. Itaque omnibus remediis frustra adhibitis, Mater ad patrocinium beati Petri confugit, vovendo, se filiam ad Sancti sepulcrum tribus sextis feriis conducturam, si incolumitatem recuperabat. Vix edito voto, calor naturalis morienti rediit, & sensus integre restitutus, omnium admirationem provocavit, qui defunctam existimabant.

„ LXVI. Michael infans trium mensium, filius Michaelis Sereno, & Mariæ Lopeziæ, quum a Matre in vicinæ cujusdam lecto positus (panno quodam laneo forte vultum obtegente) inter dormiendum suffocatus crederetur, ex eo quod eadem vicina eum sine respiratione, & cum oculis retortis invenisset; accepto inter brachia puero, ad Matrem cucurrit; cui tali spectaculo, pallorem mortis impressit, tum voces ac gemitus in cœlum effundens, & sanctum Petrum invocans, cum voto ducendi filium cum imagine cerea ad ipsius sepulcrum; vidit confestim, illum colorem recuperare, oculos aperire, & mammillas sugere, magno cum omnium præsentium stupore.

„ LXVII. Petrus de Olives filius Petri Velasquez de Mombeltrano, mensium decem & octo a Matre sanus in proprio lecto compositus, mane sequenti tumidus, ac clausis oculis, sine motu inventus fuit; quo casu perculsi Genitores, sancto Petro filium offerunt ad Cappellam ejus, cum Missæ celebratione deferendum. Mirum dictu! statim infans ridendo mammillas appræhendit, & omni tumore tum capitis, tum colli penitus evanescente, integre convaluit.

„ LXVIII. Alphonsus de Frias Cepeda Sacerdos de Arenas puellam sex annorum, Ludovicam nomine, domi alebat. Huic febris maligna loquelam, pulsum, ac calorem abstulerat, ita ut mortua videretur: sed applicante Sacerdote Reliquiam quandam sancti Petri super caput & cor ejusdem puellæ, cum pia supplicatione; visa est confestim in se reverti, & verba proferre *Deus me adjuvet*, donec integra convalesceret.

„ LXIX. Anna Gonzalez uxor Gabrielis Lopez incolæ Arenis aliquot dierum febri vexata, Medicorum judicio morti proxima judicata fuit; unde munita SS. Ecclesiæ Sacramentis, agonizans per quinque dies; nova accedente crisi, extincta putata est. Hinc filia ejus Isabella Matris salutem a sancto Petro exspostulans, copiosissimis lacrymis ac suspiriis illico recuperato spiritu, hæc verba proferre audivit: *O S. Petre de Alcantara, quos favores mihi a Deo impetrasti, & nunc mihi vitam restituis, ne hæc filia orphana remaneat, & ut ego quoque vitam meam emendem!* Paulopost cibum petiit, & cum cæteris insigna sancti Petri merita devoto præconio collaudavit.

„ LXX. Filius cujusdam Francisci Hernandez de Paredes vi febris, ac mor-

„ morbi ad extrema radactus credebatur. Qua fama per oppidum ſparſa, om-
„ nes amici ad conſolandum Patrem acceſſerant. Inter hos Guardianus Con-
„ ventus Diſcalceatorum, qui eidem Patri potiſſime gratus, quum ejuſdem
„ afflictioni condoluiſſet, ad Cœnobium ſe redire promiſit, ut Miſſam cele-
„ brando pro agonizante, ſancto Petro commendaret. Sacro peracto, re-
„ greſſus ad triſtem Patrem, invenit inſtantem oculis apertis, ſigna reſpiran-
„ tis, ac moventis edere, ac paulatim recedente febre, ſanus evaſit.

„ LXXI. Joannes de Aguero incola Arenarum filium viginti dierum
„ morbo vehementi oppreſſum deflebat; quoniam calore vitali ac ſenſibus
„ deſtitutum conſpiceret: & quia humanum remedium pro unigeniti ſui ſa-
„ lute deſperabat, imaginem cæream ſecum ad Eccleſiam Fratrum portans,
„ eam in Cappella Servi Dei tamquam pro gratia obtenta appendit; poſt pe-
„ ractam ſupplicationem, domum reverſus invenit parvulum in ſinu Matris
„ perfecte convaleſcentem; quemadmodum antea conſtanti fiducia in ſan-
„ ctum ſibi fuerat pollicitus.

„ LXXII. Joannes Fernandez de Aroyo Caſtanno, paroxiſmo vehe-
„ menti vitæ extremum attigiſſe a Medicis cenſebatur. Parentes Commu-
„ nionem, ac Confeſſionem ad Cappellam ſancti Petri voventes, paulopoſt
„ eum integræ ſaluti reſtitutum, ſecum ad ſolvendum votum alacres lætique
„ duxerunt.

„ LXXIII. Alphonſi Sanchez habitantis in oppido de las Cuevas, tibia — Claudi erecti, et manci curati.
„ infracta Chirurgorum ſcientiam omnem fatigaverat, itaut vice curationis
„ a quodam inexſperto in alio loco eandem nova fractura affecerit; jacebat
„ itaque miſer ſummis doloribus vexatus, omniumque manus expaveſcens ne
„ tormenta majora exſperiretur. Quo quidem rerum ſtatu, dum ſibi miran-
„ da ſancti Petri narrari audiret, maximam concepit fiduciam, ſe deſperatam
„ ſalutem ejuſdem Sancti interceſſione a Deo recepturum; ideoque quodam
„ die feſto aſſociantibus multis, ad ſepulcrum Servi Dei ſe duci curavit;
„ quum autem ad Eccleſiam perveniſſet, audito prius ſacro, & Sacramentis
„ perceptis, amicis innixus, ſepulcro ſancti Petri appropinquat; quod
„ quum primum attigiſſet, interius conſolationem magnam animi ſentiens,
„ quaſi proximi favoris pignus mox ſpectante populo pede terram calcans,
„ & erectus ſine adminiculis ſtans, tandem cum omnium ſtupore liber ince-
„ dere ſine dolore viſus fuit. Redditiſque Deo ac ſancto Viro humillimis
„ gratiis, religionem in illum mirifice auxit; ipſeque ſanus ac lætus domum
„ confeſtim regreditur.

„ LXXIV. Franciſca Martinez de Mombeltran doloribus vehementibus
„ cruciabatur ob pedem detortum, quem nec terræ imponere, nec fulcris
„ ſuſtinere poterat; per triennium fruſtra Chirurgorum experta diligentia
„ ad ſancti Petri opem tandem, cum voto viſitandi ejus ſepulcrum confu-
„ git. Die ſequenti deferri ſe eodem feſtinans, poſt conſcientiam expiatam,
„ ſenſit ita ſibi dolores augeri, ut ad ſacratiſſimam Communionem accedere
„ non poſſet. Hinc mœrore oppreſſa, adhuc conſtanter Liberatoris ſui auxi-
„ lium implorat: nec mora redeunt illico ad locum ſuum oſſa, ceſſant cru-
„ ciatus; ac ipſa depoſito in terram pede libere ambulans, domum ſuam ſa-
„ na petit.

„ LXXV. In oppido Arenarum Franciſcus Ramirez Alphonſi filius an-
„ norum novem ex longa infirmitate crura ita infecta habebat, ut inſiſtere
„ non poſſet. Poſt aliquot menſes eum Parentes ex voto ad Cœnobium
„ ſancti Andreæ, ac ſepulcrum ſancti Petri tranſtulerunt, ubi ungen-
„ do læſa membra oleo lampadis Servi Dei, confeſtim conſolidata vi-

derunt, & puerum sine ullo impedimento, usui pedum restitutum.

LXXVI. Andreas Velez faber, ex pago de Lanzaita distante tribus leucis Arenis, crurium debilitatem tantam contraxerat, ut fulcris, uti cogeretur per septem menses continuos: dein etiam in lecto decumbere coactus est: quod cum uxor adverteret, nec humana prodesse remedia nosceret, ad cœlestia convertitur; suggerens marito, ut sancto Petro se devoveret, de quo miranda multa inaudierat. Huic obediens prompte Andreas equo impositus, ac amicis hinc inde sustinentibus ad Ecclesiam, moxque ad sepulcrum defertur. Ibi post auditum sacrum, & sumptum divinissimæ Eucharistiæ Sacramentum, ferventer se sancto Viro commendat; postquam aliquandiu sic perstitisset, sensit sibi vigorem in cruribus redire; itaut ex se erectus, paulatim incederet. Tandem integre per Ecclesiam obambulans, fulcra gratulabundus sepulcro appendit, & cum amicis pedester reversus est, incessanter singulare Sancti beneficium summis præconiis apud cunctos extollens.

LXXVII. Matriti puer quidam nomine Balthassar filius Ludovici Mendicta a nativitate adeo debilia crura habebat, ut per septem annos eis insistere non posset, sed per terram tantum reptans, a cunctis *serpentis* cognomine indicaretur. Mater ob id vehementer afflicta, quia sancto Petro potissime erat addicta, ei filium instanter commendabat: quadam die infra octavam festi ejusdem Sancti, quod in Aula summo Principum, ac populi concursu magnifice celebrabatur, curat puerum ad Cappellam illius deferri, & ex cordis intimo supplicationes iterari; biduo post infirmus cruribus insistens, & paulopost perfecte viam capiens (qua domum reverteretur) omnium elicuit admirationem, & Sancti gloriam apud plurimos evulgavit.

LXXVIII. Leonora Gonzalez de Arenas per aliquot annos brachio, & humero dextero ita contracta fuit, ut neque manum quidem posset attollere; quum autem miranda, quæ ad sancti Petri sepulcrum quotidie perpetrabantur intellexisset, emisso voto, se per novenam illuc transtulit. Ultima tandem die, dum tota orationi intenta in terram se prostrasset, surgens, manu & brachio integre restitutis, domum exultans revertitur.

LXXIX. Domna Ludovica de Villagra ex oppido Mombeltrani e gravi morbo ita membrorum usu capta est, ut ultra annum movere se non valeret, quadam die, Deo inspirante, ad sancti Petri sepulcrum delata, tota se insuper extendit cum fiducia ac religione magna. In eodem instanti membra vigere, totamque convaluisse se sensit.

LXXX. Alia mulier ex Pago de Ornillo prope Arenas, brachiis, ac cruribus manca, aliorum manibus moveri, ac cibum capere cogebatur. Hæc ad sepulcrum Viri Sancti delata, antequam novenam absolvisset, sana pristinæ integritati restituta est.

LXXXI. Catarina Blasquez de Arenas, manibus ac pedibus adducta a triennio detinebatur in lecto. Quum vero plura beneficia meritis sancti Petri obtenta a multis narrari audisset, ad ejus Cappellam ac sepulcrum deportari, quam citissime euravit. Ibi ferventi oratione valitudinem suam Deo per Servi sui merita postulans domum refertur, pauloque post liberam se, ac omni impedimento membrorum solutam agnovit.

LXXXII. Catharina Velasquez de Mombeltrano cruciabatur vehementi dolore cruris, quod spatio trium annorum movere nequiverat. At voto ad sepulcrum sancti Petri delata, atque intercessionis ejus se religiose commendans, dum super illud se extendit, confestim sine

do-

„ dolore surgit & gaudens, sana & incolumis ad propria regreditur.
„ LXXXIII. Adolescens quidam sexdecim annorum ex eodem oppido
„ Mombeltrani contractus cruribus, fulcris sustinebatur. Huic quum mira-
„ bilium sancti Petri memoria obversaretur; ad ejusdem sepulcrum perre-
„ xit; inibi dum humili supplicatione salutem implorasset statim sospes eva-
„ dere, ac sine dolore recedere meruit.
„ LXXXIV. Alphonsus Munoz ex oppido sanctæ Crucis viribus robu-
„ stus, dum pondus centum octoginta librarum brachiis gestaret, crus sini-
„ strum offendi sensit; malo subinde crescente, in lecto decumbens ultra vi-
„ ginti dies maximos dolores passus est. His adactus, votum sancto Petro
„ nuncupavit, sepulcrum ejus se aditurum, atque crus cæreum appensu-
„ rum; quo emisso, pars offensa obtorpuit, donec equo conscenso, ut Eccle-
„ siam adiret, in via omnis dolor abscessit, sanus perinde, pedibus reliquum
„ confecit iter, & sancto Viro gratias cum voto obtulit.
„ LXXXV. In Villa Parræ uxor Simonis Gomez, nomine Maria Marti-
„ nez, dolore conficiebatur propter incurabilia ac fœtentia ulcera, quæ crus
„ ejus per decem annos infecerant. Fama sepulcri sancti Petri commota,
„ inde se sanari sperabat; unde tot convalescentes rediisse audierat; quo er-
„ go modo potuit illuc translata, post piam orationem firmari pes cœpit, &
„ mox obductis plagis, atque integræ saluti reddita fulcra appendit, & pe-
„ des ad sua revertitur.
„ LXXXVI. In eodem loco Petrus Sanchez, manibus & pedibus impe-
„ ditus, in lecto pluribus mensibus decumbebat. At quadam die memor mi-
„ raculorum sancti Petri ad ejus sepulcrum peregrinationem vovit. Hæc fe-
„ fellit eventus; nam statim expeditum se sensit, e lecto proinde exsurgens,
„ post biduum ad explendum votum pedester accessit summo cum stupore
„ omnium: qui una cum illo debitas Deo & Servo suo gratiarum actiones re-
„ tulerunt.
„ LXXXVII. Joannes Martinez Cavezudo decumbens superiori parte
„ corporis obtorpuerat, eodemque uti non poterat; hinc per integrum an-
„ num Medicis frustra curantibus, recurrere ad sancti Petri auxilium consti-
„ tuit, promittens se ejus sepulcrum visitaturum. Nec abnuit Sanctus mox
„ læsa membra restituens supplicantis.
„ LXXXVIII. Maria Ximenez, uxor Ferdinandi Blasquez, casu quo-
„ dam adeo graviter offensa est, ut mortis periculum adierit. Dum clamo-
„ rem præ cruciatu attolleret, audita fuit a quodam Religioso Discalceato,
„ qui pro eleemosyna ad ejus ostium accesserat ipsamque est adhortatus,
„ ut se sancto Petro offerret, & cum voto sepulcrum ejus inviseret. Morem
„ gerens devota mulier eodem tempestive duci se fecit, ibique gratiam inte-
„ græ valetudinis confestim obtinuit.
„ LXXXIX. Antonius Martin filius Dominici, brachium ex quodam ca-
„ su fractum, Chirurgorum negligentia mancum retinebat; quare sepul-
„ crum Servi Dei accedere & invisere statuens, ibi post piam ac ferventem
„ orationem ex oleo lampadis brachium inunxit, & mox cum omnium stu-
„ pore optatam sanitatem obtinuit.
„ XC. Josepha de Salamanca ancilla D. Alphonsi de Montalvo, ex Are-
„ valo, diœcesis Avilæ, in manu vulnus incurabile acri cum dolore patieba-
„ tur. Ejus Dominus sancto Petro enixe commendavit; quare non multo
„ post perfectam Ancillæ salutem suis precibus impetravit.
„ XCI. Catharina de Saravia, quæ habitabat Arenis, cox endine labo-
„ rabat, quam nullis medicamentis curare poterat. Ducta tamen ad sepul-

" crum sancti Petri confestim convaluit; nec ultra morbum ac dolorem " passa est.

Caeci vident, et surdi audiunt.

" XCII. Caecilia Velasquez, ex oppido Mombeltrani, per octo menses " continuos oculorum morbo adeo graviter afficiebatur, ut nec videret ubi pe- " dem figeret. Quae cum audisset sepulcrum sancti Petri apertum fuisse, jumen- " to se ad Ecclesiam vehi fecit, quamvis tempus rigidum & nivibus impeditis- " simum iter esset. Ibi vero postquam oculos aqua (quam reliquiae beati Viri " attigerant) lavasset, & sepulcro adhuc aperto caput immisisset; illico " visum recepit, & laudans Deum in Sancto suo, domum oculis integerri- " mis rediit.

" XCIII. Isabella Gonzalez de Arenas, vidua Sebastiani Moreno, gravi " quoque morbo oculorum usum amiserat; licet per tres menses Medicorum " operam & industriam frustra fatigasset. Itaque voto ad sepulcrum sancti " Petri emisso, a quadam vicina conducta, lavit ex ejusdem aqua oculos, " tum ferventer orans visum a Beato confestim impetravit; nec imposterum " quicquam in illis mali passa est.

" XCIV. Joannes Velasquez, filius Thomae incolae oppidi sanctae Cru- " cis, per quinque menses propter panniculum oculo obductum, coecitatem " patiebatur; nec aliquo remedio curari poterat. Quadam vero die laesum " oculum baculo sancti Petri contingens visum recepit, & perspicacem po- " stea habuit.

" XCV. Domina Eleonora de Arias uxor Joannis de Frias Matritensis, " dolore oculorum oppressa, post octo menses unius lumen omnino amisit. " Quadam die a D. Isabella de Fonseca visitata admonita est, ut se Petro " commendaret; & aquam quoque adhiberet, quam sancti Viri reliquiae atti- " gerant; hac itaque accepta, oculum lavit offensum, & confestim lumen " recepit.

" XCVI. Franciscus Nietus incola Guisandi, extremum vitae adierat, " ex carbunculo oculo obducto; ejus mater ac soror accensa fide ad sancti " Petri patrocinium accurrunt, vovendo se cum infirmo ad ejus sacellum ac- " cessuras. Vix votum emiserant, quum evanescens tumor, febris, qua af- " flictabatur, evanuit, infirmo sanitas rediit; votumque solvit, stupentibus " plurimis qui factum probe noverant.

" XCVII. Bartholomaeus Garzias incola Pagi sanctae Crucis diu surdita- " tem passus, quum nullo humano remedio recuperare illam potuisset, ad " coelestia tandem conversus sepulcrum sancti Petri adiit. Hic pie orans, " post aquae guttas ex reliquuiis ejusdem auribus instillans, confestim audi- " tum mirabiliter recepit, debitasque Deo & famulo suo beato Petro gratias " reddidit.

" XCVIII. Domna Maria Alvarez de Medrano uxor Joannis de Frias " Caravaxal incolae Arenis, spatio novem mensium auditum amiserat ex " acerbissimo dolore capitis. Quadam nocte ingravescente dolore, cor ad " suum Patronum sanctum Petrum ferventer elevat vovetque, se si sana " fieret, per integrum diem in ejus sacello gratias redditurам. Expleta " oratione, suaviter somnum coepit, ex quo evigilans, & dolore & surditate " ita se liberam sensit, ac si nunquam adversi aliquid passa fuisset.

" XCIX. Laurentius Segovia medicinae Doctor Juvenis, civis Toleta- " nus, angina graviter laborans, diuque frustra medicamentis usus, mor- " tem exspectabat; dum ergo animam ageret, recordatus sancti Petri, salu- " tem eidem intimo affectu cordis devovit. Inde aquam ex sacris Reli- " quiis ejus bibens, statim sanus evasit.

C. Ma-

„ C. Maria Velasquez ex oppido de las Cuevas, quadam nocte faucium „ dolore ita cum febri correpta fuit, ut vix verbum proferre posset. Quamobrem interno affectu ad sanctum Petrum cor attollens, promisit sacellum ejus adire, ac certam eleemosynam largiri. Mox febris recessit, & loquela restituta faucibus, votum grata persolvit.

„ CI. Dominicus Gonzalez Dominici item filius ex oppido de las Cuevas, grave gutturis malum passus, a genitoribus sancto Petro offertur. Peracta oratione, mox sanus factus est, & cum amicis gratulantibus Deo & beato Petro gratias retulit.

„ CII. D. Joanna filia Joannis de Medrano, & Antoniæ de Herrus habitantium Arenis, in extremis agebat propter anginam, quæ tunc multos extinguebat. Mater, quæ ob filiæ morbum valde cruciabatur, sancto Petro illam commendat, & quoniam eo die transferri ad novum sepulcrum corpus ejus intellexerat, voluit, contradicentibus Medicis, eam ad Ecclesiam deferri. Quo quum accessissent, atque infirmam super sepulcrum extendi curasset, vidit illico sanam salvamque surgere.

„ CIII. Franciscus Lopez del Picon habitans Arenis, anginæ doloribus suffocabatur, adeout, nec cibum caperet, nec verbum proferret; uxor Anna de Vargas pro salute mariti ad sepulcrum sancti Petri votum emisit, simulque ejus cingulo collum mariti cinxit, qui postquam obdormisset, paulo post, obstupente conjuge, salvus evigilavit, ac gratias reddidit.

„ CIV. Dominica Isabella de Cruce nobilis Toletana gravem anginam patiens cum ardente febri a Matre sancto Petro commendatur enixe. Deinde parte reliquiæ Servi Dei faucibus ejus admota, omni dolore liberam, Sanctique merita collaudantem vidit quam citissime.

„ CV. Elisabetha de Fonseca Matritensis a duobus annis assidua cordis palpitatione affli ctabatur, adeout pluries quotidie vexata mortis periculum adiret. A multis proinde persuasa, sancti Petri emisso jam pio voto sese commendavit. Quod ei tam feliciter successit, ut statim beneficium agnoscens, brevi integram valetudinem recuperaverit.

„ CVI. Maria Gonzalez nata Arenis, per duodecim annos quotidie ter aut quater palpitationem cordis magna cum angustia patiebatur; quæ illam sensibus privabat ob vehementem cruciatum. Ut sanitatem impetraret, spiritu ac religione ferventi sanctum Petrum invocat, & se sacellum ejus invisuram promittit, ab eoque temporis momento omni morbo libera imposterum sana perseveravit.

„ CVII. D. Isabella de Caravaxal de Arenas, morbo quodam affecta, qui cum febri deliquium & cordis angustias causabat, itaut extremo Unctionis Sacramento accepto, mortem opperiebatur: accessit interea filius ejus Joannes, & matri se beato Petro vovere suadet, sicut ille fecerat, pro sua salute. Quo facto, obdormivit ægrota; paulo vero post evigilans, cum summa admiratione ab omni pœna & malo libera inventa est.

„ CVIII. D. Catharina Pacheca nata Oropesæ, tertiana duplici afficiebatur, quæ alios cruciatus vehementes inducebat cum vitæ periculo. Obtulit se sancto Petro, cui semper addicta fuerat, tum aquam miraculosam Servi Dei hauriens, sopore corripitur. Postea evigilans, sine febri sanam se novit, sanctoque Viro gratias reddidit. Idem quoque in alio morbo gravissimo experta fuit.

„ CIX. Maria filia Christophori Martin & Mariæ Sanchez del Arenal, morbo quodam singulari ultra annum torquebatur. Quum autem multi eam a Spiritibus vexari indicarant, id animadvertentes Genitores, postquam

„ quam, ex piorum hominum consiliis, varia experientia frustra cœpissent, „ tandem ad sacellum sancti Petri eam ducunt, & post orationem integre „ ab omni morbo liberam ad sua reducunt.

Hernioși, aliisque morbis laborantes sanati.

„ CX. Balthassar Rodriquez filius Thomæ, habitantis in oppido Arenis, „ laborabat hernia, brevi a Chirurgis ob morbi gravitatem incidendus, „ ejus mater Francisca Munnoz voverat, se per novem dies filium ad sancti „ Petri sepulcrum conducturam; quum autem die quadam devotioni suæ „ intenta, Ecclesiam, ubi corpus sancti Viri requiescit, verteret, filium „ ad se venientem aspicit, quem prope sepulcrum antea deposuerat; & „ quia integre sanatum expediteque currentem agnovit, præ gaudio *miraculum, miraculum* exclamans, humillimas Benefactori gratias reddidit, nec „ beneficium deprædicare cessavit.

„ CXI. Thomas Rodriquez ejusdem loci incola, tam molesta hernia „ cruciabatur, ut quotidie gemitus & clamores mœstissimos ederet, Mater, „ quæ erat Discalceatis valde addicta, meliori quo potuit, modo ad sepulcrum sancti Petri filium afferri conatur. Quo quum pervenisset, confestim omni defectu ac dolore liberatum domum reduxit.

„ CXII. Maria Nunnez uxor Joannis Sanchez Serrano ex Pago Parra, „ filium habebat, cui intestina diffluebant, frustra experta Medicorum remedia. Fide igitur accensa, ad sacellum sancti Petri cum puero accurrit, „ & cereum magnitudine eumdem æquans secum afferens, post piam & humillimam orationem puer integre convaluit.

„ CXIII. Filius cujusdam Thomæ Velasquez & Mariæ Gomez, per annos quatuor duplici hernia miserrime patiebatur. Quare Parentes voto „ visitandi sepulcrum sancti Petri pro gratiarum actione emisso, statim perfectam ejus sanationem mirabiliter impetrarunt.

„ CXIV. Petrus Hernandez de Herrera, ex Pago Candelera, eum pro „ lucrando Jubilæo ad Ecclesiam Rosarii Patrum Discalceatorum accessisset, intestina in scrotum defluxere, intimoque dolore correptus, in terram decidit; ipse vero ad sancti Petri auxilium provocans, oratione facta, „ sine dolore sanus liberque surrexit.

„ CXV. D. Catharina de Balde Nebro ex oppido Arenarum, filiam „ habebat hernia incurabili laborantem, quæ nocte quadam illam ad extrema adduxit. Tunc mater coram Deo genuflexa, sancti Petri opem tanquam peculiaris advocati fidenter invocat; mox ægra somnum cœpit, & „ brevi expergiscens, sine aliquo morbi signo matri se obtulit.

„ CXVI. Filia quædam Balthassaris de Frias, ex oppido Arenarum, adeo „ acuta febri obluctabatur, ut Medicorum judicio, nulla spes vitæ relinqueretur. Quibus ille auditis, inquit, *Benedictus sit Deus; ergo a Sanctis ejus remedium quæramus.* Statim vero ad Ecclesiam sancti Petri deportata filia, „ sacrum fieri curavit, cum spe certa filiæ salutem impetrandi. Quod equidem accidit; finita enim Missa, puellam pristinæ saluti restitutam Medici „ aliique admirati sunt.

„ CXVII. Maria Lopez ex Pago sancti Stephani aliquando magnis febribus vexabatur, quæ oppilationes quoque eidem creantes, vicinam morti „ constituerent; ob id matrem suam rogat, ut se portari faceret ad sacellum „ sancti Petri, pro salute recuperanda. Nec spes fefellit; eadem enim sancti „ Petri imposita sepulcro confestim sana surrexit, collaudans Deum in Sancto suo gloriosum & admirabilem.

„ CXVIII. Joannes Blasquez de Arenas quadam die Castaneam ascenderat, ex qua, infracto ramo, in terram decidit, ubi inter saxa prærupta to-

„ totum corpus contundit, accurrentes socii, quem mortuum credebant, „ erectum viderunt, ab eoque didicerunt, quomodo ad invocationem sancti „ Petri evidens mortis periculum evaserat: unde eos rogavit, ut secum ad „ Ecclesiam ejusdem accederent pro tanto beneficio gratias debitas Deo „ redditturi.

„ CXIX. Sebastianum de Garzia ex Pago de la Parra, febris vehemens „ invasit; cui medicamenta levamen nullum afferebant. Ideo ad sancti Pe- „ tri auxilium cœleste accurrens, ejus patrocinio confisus, ad Ecclesiam Di- „ scalceatorum deferri jubet, ubi ferventer aliquandiu orans brevi sanus, „ liberque a febri domum reversus est.

„ CXX. Joannes Garzia Ramos de Arenas ligna securi scindendo, pe- „ dem graviter vulneravit, accum præ dolore hebesceret, invocato tamen „ auxilio sancti Petri, cum promissione mittendi ad ejus sepulcrum pedem „ cereum, statim tumor decessit, & vulnus obductum est, stupente Chirurgo, „ qui lethale judicaverat.

„ CXXI. Infans quidam duorum annorum Mariæ di Flores, febri ar- „ dentissima laborabat ab octo mensibus, nec Medicorum magna cura & dili- „ gentia liberari poterat. Quadam die matri pium consilium in mentem ve- „ nit, se cum filio sancto Petro offerendi, & pro gratiarum actione sacellum „ ejus invisendi; hac promissione facta, mox infantem febris omnino reli- „ quit, & sanus evasit.

„ CXXII. Didacus Sanchez Arenarum incola, per viginti quinque dies „ febri continua vexatus, tandem accedente quartana, viribus destitueba- „ tur. Omni proinde spe destitutus ad sanctum Petrum de Alcantara cum „ voto visitandi ejus sepulcrum quatuor diebus Veneris accurrit. Vix vo- „ verat, quum se sanitati ac viribus integre restitutum sensit, sanctoque Vi- „ ro gratias retulit.

„ CXXIII. Catharina de Atienza de Arenas lecto tenebatur a febri con- „ tinua, quæ etiam delirium superadduxit. Eam quadam die invisens frater „ ejus, hortatus est, ut sancto Petro se commendaret, quemadmodum ipse „ cum alio fratre, sæpe cum fructu expertos fuisse affirmabat. *Exaudiat nos* „ *Deus* respondit ægrotans, & invocata sancti Petri ope, cum voto visitan- „ di ejus sepulcrum, & jejunandi per tres sextas ferias, sequenti mane cum „ omnium stupore liberam sanamque ostendit.

„ CXXIV. Filius quidam Petri Ximenez ætatis anno decimo octavo, „ vehementi capitis dolore vexabatur; adeout requiem non haberet. Mater „ sancti Petri devotissima, filium ei serio commendabat, promittens eum „ discalceatum per tres sextas ferias sepulcrum ejus invisurum. Qua facta „ promissione, adolescens e lecto furgit, matrisque votum religiose implevit.

„ CXXV. Bartholomæus filius Francisci Martinez, & Mariæ Sanchez in- „ colæ del Arenal, tam molesta hernia laborabat, ut ex ea moriturum se „ crederet, Parentes ejus vovendo se sancti Petri sepulchrum cum Bartho- „ lomæo invisuros, confestim convaluisse vident, & ad persolvendum pro- „ missa ad Conventum sancti Andreæ accedunt. Hoc sibi contigisse anno „ ætatis tertio decimo, jam annum trigesimum agens. Idem Bartholomæus „ testatus est, neque ultra quidquam se passum asseruit in illa corporis par- „ te. Propterea in quodam naufragio, quo septem naves perierant, ipse „ cum sua salvum evasisse ejusdem Sancti favori adscribebat, cui maxime erat „ addictus.

„ CXXVI. Christophorus Lopez Arenensis per annum & medium inte- „ stinum rectum adeo extra suum locum prominens gessit, ut etiam matri cru-

„ cruciatus suis doloribus adderet. Hæc enim remedio humano destituta, „ ex consilio cujusdam Religiosi Viri Discalceati, filium ad sepulcrum sancti „ Petri conducit. Ubi quum ferventi præmissa oratione eundem subsidere „ fecisset; divina virtute statim intestinum ad interiora rediit, & æger mirabiliter sanatus, divinam beneficientiam, & Servi sui gloriam ubique deprædicavit.

„ CXXVII. Puerulus Æthiops inutilis pœnitus atque contractus ad sancti Petri sepulcrum ab ejus hera, uxore quondam Martini de Frias, oppidi Arenarum incolæ adductus, meritis ejusdem Servi Dei integræ sospitati restituitur.

„ CXXVIII. Leonora Gonsalva ejusdem oppidi Arenarum inquilina, a paralysi, qua gravissime laborabat, ad ejus quoque sepulcrum liberata est.

Sanati solo Reliquiarum contactu.

„ CXXIX. Isabellæ Gonzalez uxoris Francisci Godinez de Arenas, faciem æryfipolæ inflammatio sic occupaverat, ut intra octo dies quasi cæcam reddiderit. Huic allato cingulo sancti Petri, ac faciei adhibito, statim tumorem depulit, ac sanam præstitit.

„ CXXX. Joannes Lopez filius Ægidii de Mombeltran, annorum duorum cum medio, magnam suppurationem in crure habebat cum dolore intenso: quum nulla sanandi spes affulgeret ope humana, Parentes ad cœlestia remedia confugerunt, fasciasque quasdam intinctas aqua ex reliquiis sancti Petri cruri obvolvunt, quando somnum capiebat. Sequenti mane puer omni morbo liber Parentibus offertur.

„ CXXXI. Maria Alvarez de Soto uxor Simonis Guttierez de Mombeltran cruciabatur valde ex quodam manus vulnere; quo etiam illa intumuerat, sed postquam baculum sancti Petri reverenter ac pie contrectavit, non dolor modo, sed ex vulneris signum omnino evanuit.

„ CXXXII. Illustris quidam Vir in Castellæ Regno uxorem habebat in magno periculo versantem ex faucium inflammatione lethali. Hinc ambo auxilium sancti Petri implorantes, & sacris ejusdem Reliquiis offensas fauces contingentes infra sex horas integram sanitatem recepit.

„ CXXXIII. Joannis Baptistæ Munnoz Arenis habitantis cum inflammatione secreta, febris ingens per octiduum continuum requiem turbabat, auditis miraculis sancti Petri, ad ejus sacellum deportari festinans, ibidem post piam orationem, perfectam salutem a Deo obtinuit.

„ CXXXIV. Joanni de Soto Architriclino Octavii Centurionis, Marchionis de Monasterio, ex inflammatione cum ardente febri maxilla intumuit. Id autem videns ejus filia D.Clara eandem oleo lampadis sancti Petri inungens, statim aperiri vidit, & saniem effundere, itaut post tres dies Pater sanus prorsus exstiterit.

„ CXXXV. Joannes Martinez Spinosa de Arenas habebat guttur inflammatum cum interiori suppuratione, quæ cum febri continua ingens ei tormentum afferebat. A Medicis proinde derelictus, acceptisque Sacramentis, cum morte luctari videbatur: at recordatus beneficiorum sancti Petri ei se religiose commendat. Mox guttur aqua ex sancti Petri reliquiis aspergens sensit suppurationem erumpere, marcorem difluere, febrim cessare, seque pristinæ sanitati omni prorsus ex parte restitutum.

„ CXXXVI. Alphonsus de Arias ex oppido de Arenas, ex apostemate gutturi inhærente cum ardenti febre vita periclitabatur, quum duo Fratres Discalceati ad ædes ejus accedentes piæ stipis poscendæ causa, promittunt se ad Conventum reversos eum Deo piis præcibus oblaturos, simulque missuros ad ipsum aquam ex sancti Petri reliquiis, quos æger haurie-

rieret; vix illa bibit quum somno corripitur & aliquanto post evigilans, sensit ruptum apostema, ac febrim cessasse.

CXXXVII. Andreas Ximenez incola pagi de las Cuevas propter suppurationem cruris moveri e lecto non poterat. Auditis mirabilibus sancti Petri, ei se commendans, aqua ex reliquiis ejusdem ulcus lavit, brevique convaluit.

CXXXVIII. Doctor Laurentius Pinel de Susa Medicus Arenis propter apostema in gutture a Medicis relictus Sacramenta Ecclesiæ acceperat, ut mortem exspectaret. Huic adhibitum cingulum sancti Petri apostema dirupit, & salutem peperit, atque ex hoc miraculo omnium devotio in sanctum Petrum mirum in modum exinde crevit.

CXXXIX. D. Rodericus de Mendoza, & Sandoval Dux del Infantado, apostema in aure ovi magnitudine habebat, quo vehementer torquebatur, nec requiem capiebat. Accepta igitur reliquia quadam sancti Petri, quem singulariter venerabatur, eam auri applicuit, mox cessante dolore, somnum cœpit: de hinc surgens a somno tumorem recessisse, & se sanum agnovit, quod a Medicis ac Chirurgis pro miraculo habitum fuit.

CXL. D. Thomas Lopez Præfectus Arenis, hydropisi laborans in parte sinistra ventriculi magnum tumorem sentiebat, qui dolores & cruciatus afferebat vehementes, adeout de remedio desperans, uxori diceret, omnino sibi mortem instare; cui nobilis mulier confidendum sibi meritis sancti Petri, eique serio se commendandum, si salutem cuperet. His ille cum magno pietatis affectu sancti Viri cingulum partem affectam tangens, illico sensit dolores minui, appetitum cibi redire, quem hactenus fastidiebat, tandem infra paucos dies omnino se convaluisse, cum omnium admiratione & sancti Petri gloria, visus est.

CXLI. Catharina Rodriquez Vidua Joannis Rodriquez habitantis in oppido Guisando, pectus occupaverat supporatio maligna, quæ sub brachio ad sinistrum latus protendebatur, ac necessario a Chirurgis incidenda judicabatur; quum misera mulier instrumenta expavesceret e lecto exsiliens in terram se prostravit exclamans: *O sancte Petre de Alcantara tibi dico, Sancte benedicte, ut mihi faveas in hac angustia, nec permittas me ab istis instrumentis attingi*. Mox reliquias Viri sancti religiose adhibens vulcus aperiri vidit, & frustula carnis marcidæ exire; atque brevi agnovit se sanam evasisse penitus.

CXLII. D. Catharina de Medrano Incola Arenis per tres menses continuos dentium dolore cruciabatur atrocissime, cum totius vultus inflammatione. Accepit itaque cingulum sancti Petri, & cum eo faciem in crucis modum signavit, statim dolor cessavit, & infra quadrantem horæ omnis tumor evanuit, quasi nihil passa fuisset.

CXLIII. Aloysia Centeno Civis Toletana, fauces tumore quodam inflammatas sic habebat, ut acutissimos cruciatus afferret, & caput in sinistrum humerum, cum deformitate detorqueret. Memor ipsa alterius beneficii a sancto Petro accepti, misit ad Cœnobium pro ejusdem sacris Reliquiis; cum eis accedens Guardianus, & tumorem signans, obstupescentibus universis, visum fuit guttur detumescere extemplo, & caput ad locum suum redire sine ullo infirmitatis vestigio.

CXLIV. Filius quidam Ludovici Gomez, & Mariæ Lopez de Arenas cruciabatur valde a vulnere in crure accepto, cui a Chirurgis ferrum applicandum parabatur. Mater vero ad sanctum Petrum lacrymando confugiens promisit, se cæreum ad sepulcrum ejus allaturam, & tribus sextis fe-

„ feriis visitaturam. Postea ad filium accedens, invenit, rupto apostemate, „ bene valere, simulque cum ipso statim votum persolvit.

„ CXLV. Doctori Zavallos Prætori Toletano ex morbo gravi, & vario „ crura adeo intumuerunt, ut lecto hærere cogeretur, & post varia tentata „ remedia, ferro tumorem aperire. Dum ergo quadam nocte cogitando „ imminens periculum cui se exponebat, ad sanctum Petrum singulari affe„ctu devotionis conversus, illi supplicavit ut sibi opem ferret, ne imissio„nem pateretur; certisque exercitiis pietatis se ei pro gratiarum actione ob„strinxit; sequenti mane mirabiliter sine omni inflammatione, aut signo le„cto egressus sanus inventus est.

Mira cordæ ejus contactu, et cæterarum reliquiarum.

„ CXLVI. Simon Gomez, dum in Sylva quadam cedebat, ex arbore „ in terram cadens duo ossa in dorso confregit, quæ maximos ei dolores, „ extremamque tristitiam afferebant; tandem summa fiducia ad auxilium sui „ singularis Advocati sancti Petri confugit, promittendo se ceræ quantitatem „ ad ejus Altare delaturum. Voto vix emisso, statim dolor evanuit, ipse „ quietem cepit, atque die sequenti e lecto surgens, & ad pristinum exer„citium in Sylvam reversus est.

„ CXLVII. Habitabat in oppido de Arenas Rodericus Arias Godivez „ vir satis conspicuus, qui febri continua periculum adierat. Quamobrem se „ commendans sancto Petro, quem singulariter colebat, cingulum ejusdem „ sibi adferri petiit. Quum autem ille collum cinxisset, atque aquæ haustum „ sumpsisset, compellando Viri sancti intercessionem obdormire visus est; „ quod a multis diebus non fecerat. Ex quo somno evigilans, omni febri li„ber gratiam a sancto Petro juxta desiderium impetravit.

„ CXLVIII. Antonio Gonzalez de Arenas filia erat, cui gravis morbus „ loquelam abstulerat, & cum accidentibus mortalibus tremores mirandos in „ omnibus membris efficiebat; statim, ac illam cingulum sancti Petri attigit, „ sine mora loquelam recepit, & toto corpore convaluit, simul sancto Petro „ debitas gratias reddidit.

„ CXLIX. D. Joanna de Abula habitans Arenis per triginta dies assidua „ febri vexata, proxima morti censebatur. At recordata mirabilium sancti „ Petri, ad ejus patrocinium confugit, cingendo se ejus cingulo, & vovendo, „ ad ejus sepulcrum pro gratiarum actione accessuram; confestim febris re„cessit, & sana votum solvit.

„ CL. Filia quædam Bartholomæi Sanchez, & Annæ Gonzalez, sine ullo „ remedio febri continua laborabat; unde Pater ad Cœnobium Fratrum Di„scalceatorum accedens, reliquias quasdam sancti Petri adsportavit, & pe„ctori filiæ imposuit cum fiducia reddendæ eidem optatæ salutis. Nec ipsum „ spes fefellit, statim enim omni morbo liberam, non sine omnium stupore „ conspexit.

„ CLI. Petrus Velez Incola Pagi de las Cuevas, tertiana duplici usque „ ad delirium laborabat; itaque ex amicorum consilio sancto Petro se com„mendans, quasdam ejus reliquias adhiberi sibi religiose curavit. Ex qua„rum contactu mox omni infirmitate liberatus, pro accepto beneficio hu„millimas gratias egit.

„ CLII. Ignis vehemens in quadam Sylva D. Antoniæ de Herruz forte „ accensus venti incremento contiguas Sylvas depopulabatur. Quare vicinæ „ mulieres clamores in cœlum extollentes, auxilium sancti Petri invoca„bant. Venit tunc in mentem memoratæ D. Antoniæ, se aliquid de terra „ sepulcri ejusdem Sancti habere, quam cito prolatam, flammis injecit. Mi„rum dictu! statim illæ extingui visæ majores in omnium cordibus devotio-

nis

» nis ardores reliquerunt, & Deum in Sancto suo admirabilem prædicarunt.
» CLIII. D. Agnes de Cepeda nobilis Toletana filiam habebat propter gravem morbum a Medicis derelictam, itaut animam ageret. Dum agenti animam ministrantur spiritualia subsidia, eidem parum aquæ cum terra ex sepulcro sancti Petri missa fuit a D.Maria de Paramo. Quam quum devote hausisset, illico febris abscessit, atque in se reversa ægrotans omnibus summæ admirationis causa fuit, ac Deum laudarunt.

» CLIV. D. Joanna Valeriana Arenis nata febri pestifera post aliquot dies ad extremum redacta erat. Animo tamen erecta ex consideratione miraculorum sancti Petri, ejus opem cum fiducia implorat. Mox aliqnantulum terræ ex sepulcro ejusdem aquæ commixtæ bibendo liberam se, & recte valentem mirifice agnovit.

» CLV. Franciscus Fernandez de Fonte Toletanus, morti proximus a Matre sancti Petri patrocinio oblatus est. Et cum tangi eum a reliquiis ejusdem procurasset, confestim incolumem recepit.

» CLVI. Franciscus Godinez de Arenas duo olei dolia habebat, ita colore, sapore, atque odore pravo corrupta, ut prorsus inutilia æxistimarentur, nulliusque usui apta, nec pretii. Quod animadvertens ejusdem uxor, aliquantulum terræ ex sepulcro sancti Petri oleo immiscuit, & statim extrahens, adeo purgatum totum invenit; ut admiratione confusa, miraculum ubique prædicaret.

» CLVII. Isabella Gomez uxor Petri Ximenez, ex Pago Arenal per duos menses lecto detinebatur a febri continua, quam arte expellere in vanum tentarat. Ergo ad sanctum Petrum toto corde conversa, quasdas Reliquias ex Cœnobio Discalceatorum obtentas collo imposuit, & illico surrexit incolumis.

» CLVIII. F. Joannes de Leganez Religiosus Conventus sancti Andreæ, cum vehementer se a febri cruciari sentiret, cum magna fiducia se reliquiis B. Patris tangi expetiit, ac statim bene habuit.

» CLIX. Marchionissa de Malpica ex ulcere faucibus inhærente, vita periclitabatur: inde auxilium sancti Petri piis precibus imp'orans, ejus reliquias collo appendit. Mox, quum brevem somnum cœpisset, expergiscens sana absque ullo offensionis signo Sanctum liberatorem suum glorificavit.

» CLX. D. Catharina Maria uxor Didaci Ximenez ex Civitate Toleti, ex febri pestilenti mortis periculum Medicorum judicio timebat. Sed adhibitis reliquiis sancti Petri, post modicum somnum libera evasit.

» CLXI. Franciscus Martinez Arenis incola, digitum in manu sinistra adeo morbo vitiatum habebat, ut abscindendum Chirurgi judicarent; ægrotus itaque seipsum cum certa eleemosyna sancto Petro devovens, reverenter quasdam ejus reliquias deosculatus. Tota sequenti nocte sopore refectus, quem per triginta dies ob doloris vehementiam prorsus amiserat, proximo mane, obstupentibus Chirurgis, inventus est sanus.

» CLXII. Sebastianus de Medina Ephæbus Comitissæ de Garzias in Belgium navigans ingentibus procellis jactabatur in Mari, itaut omnes præsens naufragium pertimescerent; ipse vero socios ad invocandum patrocinium sancti Petri exhortans, summa in sanctum Virum fiducia reliquias quasdam ex ejus vestimentis in Mare projecit. Vix undas illæ tetigerant, quum fretum exagitatum detumescit, & tempestas cessavit.

» CLXIII. In Civitate Toletana D.Hieronyma de Dios cruciata per duos annos a febri ethyca, vitæ spem amiserat. Soror ejus parum aquæ cui re-

„ liquiæ sancti Petri intinctæ fuerant propinavit; eamque cum magna fide „ hausit, eodemque tempore deficit febris, & post paucas horas integræ va„ letudini restituta, se omnibus exhibuit, cum Sancti glorificatione, & gra„ tiarum actione debita.

„ CLXIV. D. Franciscus Gratianus Berrugere Secretarius linguarum „ apud Regem Catholicum, ob improvisa paralypsi omnibus sensibus priva„ tus fuit: ille vero interna cordis elevatione, coram quadam S. Petri ima„ gine se eidem sancto Viro commendat, statimque ad se reversus, intra „ brevissimum tempus omnino convaluit.

„ CLXV. Licentiatus Vargas ex oppido Arevalo, bis febri syncopali cor„ reptus cingulum sancti Petri ex ejusdem loci Cœnobio postulavit. Insuper „ voto novenam offerens brevi salutem recepit; actisque gratiis, nihil insu„ per possibile se negaturum, quod nomine sancti Petri a se peteretur, libere „ spopondit.

Oleo lampadis, et aqua miraculosa sanati.

„ CLXVI. Alphonsus de Frias inflammatione gutturis per octo dies op„ pressus, quæ ob morbi gravitatem in faciem extendebatur cum imminenti „ vitæ periculo: animatus autem fiducia patrocinii sancti Petri singularis sui „ advocati, ad ejus Sacellum adiit, & oleo lampadis guttur inungi fecit; quo „ facto statim omnis tumor evanuit.

„ CLXVII. Maria Lopez uxor Blasii de Ponte habitantis Arenis, filiam „ habebat annorum duorum nomine Catharinam, hæc fracta cervice ex gra„ vi quodam casu, caput semper in sinistram partem pendens gestabat. Et „ quia curari arte humana non poterat, Mater eam ad sancti Petri per tres „ sextas ferias adduxit; ibique ungendo oleo lampadis obtortum filiæ col„ lum, mox in pristinum locum caput restitui, atque erectum stare vidit, „ aperto miraculo.

„ CLXVIII. Catharina Lopez uxor Alphonsi Palomeri habitantis Arenis, „ afflictabatur in genu a quodam carbunculo, qui acutos dolores causabat; „ commendavit itaque se ardenter sancto Petro, & oleo lampadis inungens „ illico sana evasit.

„ CLXIX. Maria de Atienza uxor Petri Stevano Arenis incolæ filium „ habebat Nicolaum, cui post diuturnum morbum inflammatio gutturis ac„ cesserat cum ardente febri; hic quadam die e lecto surgens decidit in ter„ ram, Mater accurrens, oleo quod servabat ex lampade sancti Petri, filium „ inunxit, illique enixis precibus commendavit, statimque inflammatione „ ac febri remittente adolescens convaluit.

„ CLXX. Anna de Arenas uxor Didaci Gomez Bezino, genu inflamma„ to ab opere impediebatur. Die proinde quadam auxilium sancti Petri invo„ cans, oleo ejus lampadis partem inunxit, & liberata protinus evasit.

„ CLXXI. Joannes Garzia filius Dominici Garziæ Palomero Stephaniæ „ Garziæ Gomez, ætate quinquennis catharro ita contractus remansit in ner„ vis, ut nec pedes nec manus movere, aut stare, aut sedere posset. Mater „ consiliis amicorum persuasa, filium ad sacellum sancti Petri conductum su„ per sepulcrum collocavit, oleoque lampadis inungens, dum sacrum fieri „ curaret, puer sponte surrexit; nec imposterum tale quid amplius pas„ sus est.

„ CLXXII. Puella octo mensium filia Mariæ Munoz de Mombeltran „ lumborum tenus lepra operiebatur; præter alia quædam ulcera fœtentia „ & horrida, quæ curationem respuebant. Post sexdecim dierum medicami„ na infructuosa Parentes ad divina remedia recurrendum esse statuerunt. „ Ideoque ex vera pietate sancti Petri patrocinium implorantes, aqua quam

re-

„ reliquiæ ejus attingerant, puellam lavant, & mox crustæ ulcerant decide-
„ runt, lepra exficcata est, nullumque ultra sui vestigium in cute puellæ re-
„ liquit.
„ CLXXIII. Isabellæ Lopez habitanti Arenis, oleum quod conservabat
„ in propria domo, ita corruptum erat, ut nulla industria purgari posset, ad
„ cœleste igitur remedium ipsa confugiens sancti Petri miraculis stimulata
„ aquam ex ejus reliquiis oleo superfudit, cujus partem pro lampade ejusdem
„ erogandam vovit; eodemque puncto oleum ad pristinam salubritatem re-
„ versum mulieri devotionis præmium rependit.
„ CLXXIV. Petrus Sanchez Usero post gravem morbum ad ultimum
„ vitæ terminum pervenerat, ipsis Medicis de salute desperantibus. Circa
„ mediam noctem, quasi a lethargo quodam excitatus filio præcepit, ut ex
„ Cœnobio Fratrum Discalceatorum parum aquæ miraculosæ protinus af-
„ ferret, quod cum filius diligenter præstitisset, bibendaque Patri anhelanti
„ propinasset, vidit febrim declinare, & intra paucos dies integre sanum e
„ lecto surgere.
„ CLXXV. Petrus Rama habitans in Arenal, uxorem habebat incura-
„ bili morbo oppressam; cui post varia remedia frustra adhibita aquam san-
„ cti Petri potandam exibuit, ex qua post modicum somnum, ægrota inte-
„ gre sanata evigilavit.
„ CLXXVI. Joanna de Medina Arenis nata, laborabat febri continua,
„ cui per triginta dies medicinæ exhibitæ nequaquam profuerunt. Igitur
„ sanctum Petrum invocando, ejus aquam hausit, brevique convaluit.
„ CLXXVII. Dominicus Ximenes incola Pagi de Mombeltran, variis
„ accessionibus febris continuæ ad extrema redactus, quadam die e lecto
„ surgens sepulcrum sancti Petri adivit, orationem fudit, atque ex aqua, quæ
„ sacras illius reliquias attigerat bibit, totusque incolumis ad sua rediit, ut
„ gloriam Dei, ac meriti Servi sui altius deprædicaret.
„ CLXXVIII. Beatrix filia Andreæ Manso ejusdem loci febri continua
„ exagitata moribunda jacebat in lecto. Quamobrem Pater sancto Petro de-
„ votus, ex ejus aqua febricitanti propinavit; qua hausta, statim eam febris
„ deseruit, & bene illa inposterum se habuit.
„ CLXXIX. Joannes de Fonte Civis Toletanus, pessime se habebat ob
„ tertianam duplicem, qua misere torquebatur. Hinc quadam die ad Cœno-
„ bium PP. Discalceatorum misit ad postulandam aquam ex reliquiis sancti
„ Petri; quam afferens Guardianus, & ægrotum reliquiis signans, febris om-
„ nino evanuit.
„ CLXXX. Joannes Ximenez habitans in Pago Hornillo, habebat uxorem
„ & filium sexennem ambos graviter laborantes tertiana. Adiit Cœnobium
„ sancti Andreæ del Monte, & allata infirmis aqua sancti Petri, eam potando,
„ statim sanati fuere.
„ CLXXXI. Christophorus Martinez Salzedo incola Mombeltrani, gravis-
„ simas angustias passus erat per multos dies a tertiana duplici: quare secum
„ deliberabat, priusquam ultimam medicinam caperet ex Medici præscripto,
„ de accipienda aqua ex reliquiis sancti Petri licet idem Medicus valde ob-
„ niteretur. At instante constantius ægroto, vas allatum in principio paro-
„ xismi manibus tenens, dicebat: *Sancte mi advocate Petre de Alcantara, tibi*
„ *me commendo, & aquam hanc in tuo nomine haurio, ut me a tam longa in-*
„ *firmitate promptius liberes*. Vix aquam hauserat, quum febris cessavit,
„ & Medico præsenti summum stuporem attulit.
„ CLXXXII. Petrus Velasquez de Arenas fluxum sanguinis per aliquot
dies

dies paſſus vitæ periculum adierat: hinc memor beneficiorum ſancti Viri ad Guardianum Cœnobii pro aqua ſancti Petri miſit, qua hauſta, dolor omnis & fluxus receſſit, adeout e lecto ſtatim ſurgere potuiſſet, niſi debilitas prohiberet; qua non obſtante ſacellum Servi Dei inviſere voluit, & votum emiſit, ſe quotannis die ejuſdem tranſitus mendicum aliquem cibaturum. Mox iterum de memorata aqua bibens, perfecte convaluit.

CLXXXIII. Joannes Sanchez de Mombeltran vulneratus in manu nervi inciſi, periculoſum vitæ ipſius ſtatum ex inflammatione fecerunt. Uxor Franciſca Gomez de caſu mariti afflicta, pro ejus ſalute ſancto Petro vovit, velle cum marito ſepulcrum ejus adire, inſuper aqua ex ejus Reliquiis manum lavit, & ſtatim eamdem priſtinæ ſanitati redditam vidit; nec cicatricem aliquam vulneris manere. Quo inſigni ſucceſſu valde in illo loco cultus Servi Dei auctus eſt.

CLXXXIV. Alphonſus Sanchez de Xara, qui morabatur in Pago Guiſando, gregem ingentem caprarum alebat, quarum occulta infectione plurimæ peribant, magno cum Domini detrimento, nec minore dolore. Die quadam occurrerunt ei duo Fratres Diſcalceati, qui authores fuerunt, ut ad Cœnobium mitteret pro aqua miraculoſa ſancti Petri, qua aſpergeret Capras infectas; promtiſſime obediit Alphonſus, & cum fiducia in Virum ſanctum eas aſperſit. Mox ceſſante morbo, impoſterum gregem amplius ille non infeſtavit.

Miracula ex apparitionibus, ex sola intercessione et ex ficu Pedrosi plantata.

CLXXXV. Dominus Auguſtinus Navarrus Burena, Eques Ordinis Militiæ ſancti Jacobi, ex Civitate Calatayud, gravi morbo in Germania affectus vita periclitabatur. Hinc quadam nocte ſanctum Petrum ſuum ſingularem advocatum pie invocans, ab ipſo ſibi apparente certior factus fuit, ſe ex illo morbo nequaquam moriturum; quod quidem ita evenit; enimvero contra omnium expectationem, ipſe infra breviſſimum tempus integerrime convaluit. Non diu poſt idem a Rege Catholico Philippo IV. Mediolanum miſſus; inde Secretarius Status, & belli apud Sereniſſimum Archiducem Auſtriæ Leopoldum deſtinatur. Dum autem in navigatione verſus Hiſpaniam, horribili tempeſtate concuſſa navis in mare ejicitur, intima cordis devotione ſe ſancto Petro commendat; qui viſibiliter apparens illi, per brachia ex undis in tutum locum extrahit, ulteriuſque ſecurum reddit, neminem ex ſuis periturum, ſed conditionem addidit, ut pro accepta gratia ſolemne feſtum in perpetuum ageret celebrandum in aliquo Cœnobio ſui Inſtituti: monuit inſuper ipſum moriturum die infra ſui feſti octavam, quemadmodum anno MDCLVI. Matriti accidit, ubi diem extremum clauſit. Hoc miraculo motus Cappellam Sancto dicavit in urbe Calatayud, dotavitque tot annuis proventibus, quot ſufficerent celebrando feſto ejuſdem cum magnificentiſſima pompa.

CLXXXVI. In vita venerabilis ſervi Dei Patris Didaci de Vera Provinciæ ſancti Pauli Diſcalceatorum olim Miniſtri, & totius Ordinis Minorum Definitoris Generalis narratur, quod cum Romam aliquando pergeret, timens, ne addita pedum nuditati & infirmæ ſuæ valetudini graviſſima, qua laborabat, febris ipſum a tanta peregrinatione retardaret, a ſanctis Petro de Alcantara, & Tereſia de Jeſu, quibus devotiſſimus erat, humiliter petiit, ut ipſi a Deo ſufficientes tam longo itineri vires impetrarent. Exauditus pro ſua devotione Didacus, eos ſibi viſibili ſpecie apparentes inſpexit, ſibique benigne aſſerentes audivit; *Nihil timendum eſſe, non defuturum ipſi Dei auxilium, felicem itineris ſui finem conſecuturum, licet non penitus reſtituta ejus corpori ſanitate*; *divinæ namque voluntatis eſſe*,

» *esse, ut impositam obedientiæ legem, in doloribus & infirmitatibus adim-*
» *pleret*: quæ omnia ita acciderunt.
» CLXXXVII. Maria Velasquez febri pestilentiali ad agoniam redacta, a
» Medicis derelicta, & Sacramentis Ecclesiæ acceptis, mortem opperieba-
» tur, cum repente lecto exiliens stupentes adstantes monuit, ut recederent
» ad quietem, quia per Dei gratiam, & intercessionem sancti Petri bene se
» habebat; ulterius de modo interrogata, respondit; *dum animam ageret,*
» *ex corde Servo Dei se commendasse, qui apparens sibi, os aridum quadam*
» *aqua miraculosa replevisse, qua non modo sitim sed & febris ardorem ex-*
» *tinxit*. Vocati igitur Medici miraculi experimentum comprobarunt, late-
» que famam rei ac sancti gloriam sparserunt.
» CLXXXVIII. Catharina Rodriquez de Arenas inflammatione faucium
» vexata, nec cibum capere poterat nec quietem: unde quadam nocte vehe-
» mentius oppressa, domesticorum auxilio frustra adhibito, sola sancto Pe-
» tro instantius se commendat rogatque, ut succurrat laboranti. In oratione
» mox obdormiens, per visum sibi apparuit sanctus Petrus cum sancto Franci-
» sco, ingenti splendore cubiculum illustrans, illi vero quærenti, quid a se
» peteret? respondit; *salutem*, at ipse, *a sancto Francisco petas, ut certo tibi*
» *a Domino impetret*. Nec mora, eodem momento mulier perfecte sanata,
» omnibus suis admirationem maximam attulit.
» CLXXXIX. Joannes Rodriquez Montesinos de Arenas iter faciens
» per quasdam angustias, quas de Arenas nuncupant; ubi nebula, vento ac
» nivibus infestatus, ægre ad culmen montis penetravit. Hic iterum utrin-
» que nivibus obsessus in auxilium sanctum Petrum patronum suum enixe
» compellat. Nec mora, videt eumdem præcedentem sibi, per medium ni-
» vium, semita quadam nuper aperta; quum tamen per tres menses nullus
» illac transiisset; ipse vero nullo aut venti aut nebulæ incommodo viam per-
» ficiens, beneficii magnitudinem gratiis humillimis semper recoluit.
» CXC. Bernavela de Figueroa, uxor Joannis Rodriquez Civis Toletani,
» ex febri maligna vitam desperabat; ob id Sacramentis perceptis, duos Vi-
» ros Religiosos ex Conventu Discalceatorum advocari fecit, qui animam
» Deo commendarent. Hi quum advenissent, monuerunt ægrotam, ut san-
» cto Petro se ex corde commendaret, & aquam ex ejus Reliquiis bibendam
» propinarunt. Hac autem accepta, obdormiens mulier; & post horæ qua-
» drantem evigilans vocavit matrem ac materteram voce sonora, dicens:
» *D. Mater, Sanctus Religiosus, cujus hæc est Reliquia, mihi adstitit prope*
» *hunc lectum eo splendore ac pulchritudine, quam optassem, quod vidisses*.
» Inde accurrentes cæteri clamare cœperunt *miraculum, miraculum*,
» ægramque sudore aspersam, ac a febri liberam invenerunt.
» CXCI. Francisca Ponze, uxor Joannis Ximenez, oppidi Algarobillas,
» anno MDCXXVIII. febrem malignam patiebatur, cum accessionibus morta-
» libus; servabat autem frustulum ligni ex ficu, quam sanctus Petrus planta-
» verat in Cœnobio Pedrosi, quod aquæ cyato intingi jubens, statim magna
» cum fiducia ac devotione illam ebibit. Hoc facto, mulier incolumis evasit,
» & quod magis admirandum videbatur, aridum illud lignum revirescens
» globulum fici instar produxit, plurimique deinceps ex ejus aqua salutem
» hauserunt.
» CXCII. Maria a sancto Josepho Tertii Ordinis sancti Francisci apud se
» servabat partem ficus sancti Petri, longitudinis unius palmi, sed subtilem.
» Hanc rogavit ipsa, ut Villicus quidam in arca domus suæ plantaret, quia
» confidebat in ficum arborem fructuosam evasuram; at Villicus ligni condi-
tio-

„ tionem, ac hyberni temporis importunitatem expendens, impossibilem & „ ineptam plantationem arguebat, mulier vero spei suæ ac desiderii causas „ inculcans, tantum effecit, ut particula illa defoderetur; quam sequenti „ Martio mense radices egisse, folia emittere, atque ut cæteras ficus cresce- „ re, non sine stupore subinde vidit. Hæc postea in Cœnobio Discalceatorum „ translata, ejus fructus multorum infirmitatibus salubres ad hanc diem con- „ tinua experientia celebres omnium devotioni exhibentur.

„ CXCIII. Religiosus quidam Prædicator in Cœnobio Discalceatorum „ beatæ Virginis de Cardilleo, febribus magnis ultra duos menses vexaba- „ tur, & post multas horas cibum indigestum evomebat, Medicus insuper „ perperam ægrotum curando, malum cum periculo vitæ auxit. Hinc con- „ venientius sibi ducens pulveres quosdam ex ficu sancti Petri sumere, eos- „ dem a Guardiano petiit; ac sancto Viro se devote commendavit, vovens, „ se ejusdem imaginem semper habiturum prope lectum, & aliquot præces „ quotidie recitaturum, si salutem sibi redderet, aut bonam mortem, prout „ si magis expediret, a Deo impetraret. Inde sumta aqua cum immixto pul- „ vere, cœpit intra se dicere; *Utinam Deus vellet me pro suo servitio iterum* „ *sanitate donare: utinam talem evacuationem habere possem, ut nihil humo-* „ *ris maligni, quem patior, remaneat*. Alia insuper multa mente revolvebat, „ quæ infra breves horas omnia sibi prospere evenisse, postea Religiosis Viris „ narravit cum summa sancti Petri veneratione, cui id acceptum ferre fate- „ batur.

„ CXCIV. In Civitate Legionis devotissima sancti Petri infirmabatur quæ- „ dam cognomine Bayarda, de Fratribus Discalceatis optime merita, cui „ mors finem accelerabat; quum a duobus Fratribus Guardiano nunciatum „ fuisset, misit eidem ex pulvere fici, quo illa accepto, integre convaluit.

„ CXCV. Benedictus Ximenez Ponze, ex oppido Garovillas, digitum „ habebat ulcere pessimo infectum, & Chirurgi inscindendum judicarant; „ sed infirmus abscissionem expavescens, faciliorem a sancto Petro curatio- „ nem expectabat. Itaque ad Cœnobium Pedrosi accedens, super Altare „ quod in cella, quam habitarat Sanctus, erectum erat, digitum posuit pie „ orando, ut se a Chirurgorum manibus liberaret; postea domum reversus „ Medico & Chirurgo digitum fasciis obligatum curandum præbens, ab iis- „ dem sine ulla cicatrice inventus est sanus.

„ CXCVI. Licentiatus Michael Hernandez de Valverde, quum gravissi- „ mum morbum pateretur, ei Clericus quidam amicus, medium ficum ex „ arbore sancti Petri comedendum offert. Quo accepto melius se habere sen- „ tiens, pro gratiis festum in Cœnobio Manxarretes celebrandum magnifice „ paravit. Illuc itaque patrem ac propinquos conducens, tot tantosque alios „ ultro convenisse invenit, ut vix tertiæ parti sufficere cibaria præparata vi- „ derentur, prout juramento firmavit. At ne cœlestia prius quærentibus, „ temporalia deessent, providit sanctus Petrus, ut multiplicando præparata, „ multæ reliquiæ superessent, quæ omnium devotionem & admirationem „ auxerunt.

„ CXCVII. Martinus Carrero ex pago de la Dehesa, benefactor sancti Pa- „ tris Francisci decumbebat febre, & gutturis inflammatione molestissima, „ propter quem duobus diebus vix sputum emittere poterat, aut aquam bi- „ bere; proinde summo ardore consumabatur. Accessit interea Religiosus „ quidam ex Cœnobio de Arevalo, qui ægrotum percontatus, an devotio- „ nem aliquam ad sanctum Petrum haberet? Cui ille quum nunquam tali „ Sancto se commendasse respondisset, admonitus fuit, ut se eidem enixe

com-

» commendaret, & novenam cum fiducia salutis voveret, quo citius inter-
» cessionis beneficium obtineret. Inde vas aquæ expostulans Religiosus, cru-
» cem quandam ex ficu sancti Petri immittens, bibendam ægroto exhibuit.
» Qua austa sine difficultate, ovum etiam sorbuit, & cætera omnia, quæ gu-
» standa dabant, facile deglutivit: adeo ut ex illa hora tam gutturis inflam-
» matio, quam febris ardor penitus deserit, & ad reddendas liberatori suo
» gratias liberum sanumque relinquerent.

» CXCVIII. Incolæ oppidi de Arenas afflicto valde mœrebant ob plu-
» viam continuam quinquaginta dierum, quæ a camporum cultura, cætera-
» rumque suarum rerum cura eos domi inutiles detinebat. Qua de re quum
» vocato consilio decretum fuisset, ut sacra processio fieret, gestando corpus
» sancti Petri, quo Deum placarent. Vix in publicum prodiit sacrum pignus,
» quod visæ sunt nubes aquis gravidæ evanescere, & Sol serenus universi po-
» puli oculos exhilarare. Ob id universi laudes Servi Dei, ejusque favores
» gratis vocibus decantarunt.

» CXCIX. Anno MDLXI. idem oppidum Arenarum, ejusque vicinos
» campos diuturna siccitas affligebat, atque arvis & pascuis sterilitatem sum-
» mam & extremam afferebat. Cives nativa patriaque devotione ac pia fidu-
» cia sanctum Petrum acclamando, ejus auxilium tam ingenti necessitati op-
» portunum existimarunt implorandum, statuunt proinde die Dominica in-
» fra Ascensionem Domini, sacra Ossa, quæ apud se servari magna venera-
» tione gaudebant, in publicum deferre, quo ejus patrocinio divina clemen-
» tia solemnius exorari valeret. Itaque destinata die, quum sacrum Corpus
» reverenter super primorum humeros in publicum deferretur, obscurari
» cuncta nubibus visa sunt, quæ priusquam Processio destinata loca circumiis-
» set, ingentem imbrem effuderunt, atque ultra octingentos homines, qui
» illuc convenerant, tamen singularis beneficii participes ac testes fuisse pu-
» blico instrumento patefactum est. Exaudiente Domino preces servorum
» suorum, quibus potestatem etiam dedit Cœlos clausos aperire, & terram
» fœcundare fructibus in tempore opportuno.

» CC. Fr. Didacus de Arenas, adhuc puer undecim annorum, de nuce
» in terram cadens pessime corpus contudit; & femur ligno quodam præa-
» cuto transfixit; timens proinde mortem, ex corde auxilium sancti Petri
» invocavit, & per tres horas sine alicujus ope in terram mansit. Postea a
» quibusdam advenientibus domum relatus, a Chirurgo sine læsione ulla in-
» ventus fuit, nec ipse dolorem aliquem exinde sensit.

» CCI. Idem pene evenit Joanni Ximenez, qui ex arbore, quam ascen-
» derat pro ramis secandis, non pronus in subjecta saxa, sed rectus in ter-
» ram sine offensa decidit, idque invocando auxilium sancti Petri, cui bene-
» ficium acceptum retulit debitas gratias reddendo.

» CCII. D. Aloysia de Villagra, quæ habitabat in pago Monbeltran, fe-
» bribus vexata gravibus, nullo remedio curari poterat. Memor itaque alte-
» rius gratiæ a sancto Petro acceptæ, ejus sepulcrum se visitaturam promisit,
» ibique confestim sanitati restituitur.

» CCIII. Maria Gonzalez de Arenas, ultra annum quartanam dupli-
» cem passa, sine aliquo levamine, quadam die magna fiducia erga sanctum
» Petrum excitata, nudis pedibus ad Ecclesiam S. Andreæ Discalceatorum
» viam ingreditur. Erat tunc frigus intensius, & eunti dolores cum difficul-
» tate augebat, ita ut media quasi via subsisteret. At ipsa animata iter prose-
» quens, quodcumque incommodum patientia superat, donec ad sacellum
» S. Viri post brevem orationem, sanam se ac vegetem mirabiliter invenit.

„ CCIV. In Cœnobio Patrum Discalceatorum Civitatis Legionensis laborabat quidam Murator ex Montibus. Hic a febribus impeditus, operis lucrum propriæ familiæ sustentationi afferre propter debilitatem ultra nequibat: Itaque adiens fratrem Martinum a sancto Josepho tunc Guardiano illius Conventus, Missam in sacello sancti Petri celebrari petiit, cui ipse interesset, commendans se ejusdem patrocinio, quod a pluribus celebrari audierat. Post auditum Sacrum accessit ad Guardianum, quem cum nobili quodam in claustro invenit; ac præ gaudio exultans, dixit; *Pater sciat me, dum in sacello Sancti orarem, acutum quemdam dolorem in humero sensisse, nunc autem sanus optimeque habens, gratias tibi maximas pro charitate reddo*.

De laborantibus dolore lateris, urinæ &c.

„ CCV. Joannes Martinez Spina adeo vehementi lateris dolore correptus fuit, ut deliquium pateretur; quod advertens ejus frater, reliquias sancti Petri, quas apud se habebat, adhibuit patienti, quo facto, ille obdormiit, indeque evigilans sanatum se agnovit.

„ CCVI. D. Mentia Daza eodem morbo vehementer vexabatur; dum autem maritus ejus quadam die sancti Petri admiranda legeret, spem concipiens, aliquam etiam sibi gratiam largiturum, genua flectit, & viva fide illius auxilium apud Deum pro uxoris salute exposcit. Statim comperit eam suaviter obdormiisse, quæ paulo post expergefacta, nullum ultra dolorem aut incommodum passa est.

„ CCVII. Gabriel Lopez Arenis incola, quadam nocte acutis doloribus lateris fuit affectus, quibus inquinarum accessit inflammatio, quæ requiem auferebant; post varia medicamenta frustra adhibita, quumque sancto Petro cum voto visitandi ejus sepulcrum obtulisset; statim dolores evanuerunt cum inflammatione, & ipse libere officio suo functus est.

„ CCVIII. Joannes Sanchez Vaquero habitans in pago Guisando, hyemali tempore, dum una cum suis ad ignem calefieret, doloribus correptus intensis in terram vix non inanimis concidit; Uxor cujuscumque remedii nescia, magna cum fiducia intercessionem sancti Petri compellat; factaque brevi sed ferventi oratione, vidit maritum se erigere, & sine ullo doloris sensu debitas sancto Patrono suo gratias agere.

„ CCIX. Joannes de Olmedo iisdem doloribus per aliquot dies miserrime vexabatur, nec levamen aliquod ex remediis sentiebat. Quamobrem apponens lateri quasdam Reliquias sancti Petri, quas uxor servabat, sanus confestim evasit.

„ CCX. Maria Ximenez gravi morbo ac doloribus oppressa per tres menses ob virium defectu in lecto ne quidem moveri poterat. Unde emisso tandem voto adeundi sepulcrum sancti Petri, statim convalescere cœpit, & post quatuor dies baculo ac filiæ innixa, ad Cœnobium se transtulit; ubi in sacello Servi Dei orans integre liberata, vegetior, nullo juvante, demum reversa est.

„ CCXI. Christophorus Martinetius Salzedo, incola Mombeltrani, variis corporis doloribus agitabatur, quibus per octo dies frustra humana remedia quesivit. At vero statuens, quo posset meliori modo ad Cœnobium Discalceatorum se transferre, quum illuc ægre pervenisset, aliquandiu in cappella sancti Petri oravit, & tangi se Reliquiis ejusdem devote expetiit; quo facto, eodem temporis momento sine dolore aut alio impedimento sanus domum regressus est, atque omnibus notis admirationem attulit.

„ CCXII. Elisabetha Morena uxor Juliani Garzia ex oppido Alcolea diœcesis Toletanæ, per sex annos sine ullo remediorum levamento difficul-

„ cultatem urinæ passa fuerat. Quadam die ab amica persuasa, ut sancto Pe-„ tro se commendaret; & oleo lampadis ejus inungi curaret, postquam ter „ symbolum recitasset, promisit se pedibus nudis sacellum Viri sancti visita-„ turam, & Missam celebrari curaturam, mane sequenti dolores ultra non „ sensit, sed inter magnam sanguinis copiam calculum magnitudinis ovi an-„ serini emisit, quem dimidiæ libræ pondere in manu gestans excurrit ad vi-„ cinos, & miraculum Servi Dei universis pie nuntiavit. Quod quidem ma-„ gis confirmari Chirurgi fecerunt, qui hujusmodi petram naturæ viribus „ ægrum non potuisse, constanter asseverarunt: mox liberata simul cum Ma-„ rito voti debitum magna cum lætitia Sancto persolvit.

„ CCXIII. Maria Blasquez filium habebat undecim annorum laboran-„ tem calculis, cui per sex annos medicamina studiose adhibita nihil profue-„ runt. Ipse proinde moræ, ac infirmitatis pertæsus cum magna fiducia ad „ sancti Petri auxilium confugit, offerens Missam, & peregrinationem ad ejus „ sepulcrum; ubi vero reliquias ejusdem sancti Viri sibi adhiberi curasset, „ sanus evadens, ad solvendum votum viæ se tradidit.

„ CCXIV. Franciscus Gomez, qui habitabat in oppido sanctæ Crucis, „ diœcesis Abulæ, per quatuor annos urinæ molestiis torquebatur. Quare „ Amita ejus Isabella Lopez commiserando eidem, salutem ejus sancto Pe-„ tro enixe commendabat, vovens, se ejusdem sacellum cum munere visita-„ turam. Domum ergo rediens, invenit Franciscum doloribus liberatum, „ nec amplius iisdem afflictum vidit.

„ CCXV. Hieronyma Garzia filia Joannis Sanchez Garziæ, & Cathari-„ næ Blasquez, cancrum in ore alebat, qui maxillam fere totam corroserat, „ & ideo a Chirurgis incurabilis habebatur. Parentes morbi gravitate com-„ moti eam patrocinio sancti Petri commendarunt, cum voto visitandi ipsius „ sepulcrum. Mox cancer evanescens infra paucos dies juvenem omnino li-„ beram reliquit.

„ CCXVI. D. Franciscus filius D. Joannis Benegasi de Arenas, quatuor „ annorum, eodem morbo laborans, desperabat de remedio. Quamobrem „ D. Maria de Mescua ejus Amita, pro salute nepotis votum emisit de offe-„ renda ad sepulcrum sancti Petri imagine cærea, & exaudita est.

„ CCXVII. Maria Sanchez uxor Christophori Martin Salsero ex Pago „ Mombeltrani assiduo dolore mamillæ sinistræ torquebatur, adeout Chirur-„ gi timerent, ne serpendo ad pectus cancrum generaret; tanto exterrita „ periculo Maria sancto Petro anxie se commendavit, pii etiam operis edito „ voto. Quo quidem emisso, confestim liberam se, ac sanam invenit.

„ CCXVIII. Joannes de Cepeda, & D. Catharina de Baldenebro amaris-„ sime deflebant proximam mortem filiæ Mariæ duorum annorum; itaque „ dum hæc in agone esset, Mater votum emisit de offerendo Conventui san-„ cti Petri tantum grani, quantum filia ponderis habebat, si salutem recu-„ perasset. Mox illa oculos aperiens, cibum gustare cœpit, brevique perfe-„ ctæ sanitati restituta fuit.

„ CCXIX. Franciscus Montero, & Catharina Pezel filiam Mariam anno-„ rum quatuor, longo tempore ægrotam habuerunt, cui Medicus vix dimi-„ diæ horæ terminum vivendi illi reliquum prædixit. Unde in lacrymas ef-„ fusi Parentes, altioribus vocibus patrocinium sancti Petri magna cum fidu-„ cia invocant, tum etiam piam peregrinationem ad ejus sepulcrum vovent; „ hoc facto, statim puellam melius habere, & brevi integre convalescere „ visa, Liberatori pro gratiis oblata, Parentum mœrorem in gaudia con-„ vertit.

CCXX. D. Maria de Frias ex oppido Arenarum, annorum quatuordecim, per sex annos febri ethyca consumpta cum morte luctabat. At voto a Parentibus edito, ægrotans illico a febri libera, tum ab omni morbi affectione post breve tempus immunis remansit.

CCXXI. Franciscus Gomez Guadalupe ex Mombeltrano, ob dentium cruciatum ad Ecclesiam Matris Dei accedere coactus fuit; hic per integrum diem sine levamine perseverans, sancti Petri de Alcantara memor, oculos ac voce in cœlum extollens; *O S. P. Petre de Alcantara ora pro me Deum.* Quibus dictis, statim dolor cessavit, & paulo post sanus domum revertitur.

CCXXII. Catharina Saravia de Arenas coxendine in latere sinistro ægrotabat, nec sublevari poterat Medicorum ope, vel humano remedio. Quapropter medelam a sancto Petro requirens, voto se obstrinxit visitandi ejus sepulcrum, & aperto miraculo confestim convaluit.

CCXXIII. D. Anna de Salazar habitans in Mombeltrano, gravi morbo ad mortem properabat, dum autem omnia funeri ducendo præparabantur, ejus famula Dominæ sortem commiserans, ad Cœnobium Fratrum Discalceatorum eleemosynam misit, ut in sacello sancti Petri Missam pro moriente celebraretur. Redeunte vero domum nuncio, cum summa lætitia & admiratione novit, ægrotam juxta durationem Missæ, salutis etiam gradus adeptam esse, & tandem optime convaluisse.

CCXXIV. In oppido de Arevalo D. Barbara uxor Licentiati Vargas a Medicis deserebatur ob febrem malignam, quæ ipsam ad extremum vitæ terminum adduxerat; accesserat forte Guardianus Discalceatorum visitandi officio, eaque occasione, ut sancto Petro se commendaret suasit; ipsa autem de Sancti reliquiis exquirente, protulit particulam baculi, & aquæ immisit, ut ipsa biberet. Tam fausto hoc omine successit, ut ægrota, obstupescentibus Medicis, hausta aqua, statim ab omni febri atque periculo liberata consurgeret, & Maritum pro reddendis Deo ac sancto Petro gratiis ad Cœnobium læta comitaretur.

Proles Conjuges obtinent, et mulieres a partus periculo liberantur.

CCXXV. D. Clara Centuriona filia Marchionis de Monasterio, per sex annos prole caruit propter quandam infirmitatem, quæ Medicorum judicio putata est incurabilis, quadam die accessit ad sepulcrum sancti Petri, ibique deinceps novenam absolvit. Ab hinc paucis post diebus gravida evasit, ac suo tempore fœliciter filiam peperit, quæ postea Marchionissa Monasterii fuit, ac in beneficii memoriam, filia sancti Petri de Alcantara nuncupabatur. Comes Pignorandæ, qui prolem non habebat, cum Conjuge per viam longam nudis pedibus adiit sepulcrum sancti Petri eidem supplicans, ut filios sibi a Deo impetraret. Non diu post uxor concipiens, masculum feliciter in lucem edidit; cujus effigiem pro gratia ambo ad Cœnobium detulerunt.

CCXXVI. D. Petrus de Vega, & Loaysa, & D. Maria Tufinno Conjuges habitantes in Mombeltrano, a sexdecim annis sine prole vivebant in magna tristitia. Ob id sepulcrum sancti Petri religiose visitarunt, & post novem menses filium masculum obtinuerunt, cui pro beneficio Petri nomen est impositum.

CCXXVII. Joannes a Ponte, & Angela a Palazios conjuges nobilitate & opibus conspicui in oppido Corral de Almaguer; cum per duodecim annos nullam prolem sustulissent, voverunt se Altare erecturos Deo in honorem sancti Petri, si liberos impetrassent. Itaque expleto voto, prædicta Angela concipiens, debito tempore masculum peperit, cui ob beneficium Petri nomen inditum fuit.

CCXXVIII.

CCXXVIII. In oppido Empudia morabatur D. Alphonsus Gonzalez nepos Archiepiscopi sancti Jacobi & de Burgos, ad quem accedens Religiosus quidam Discalceatus Prædicator, ob viri amicitiam de rebus familiaribus loquebatur. Ille omnium felicem statum enarrans, de prolis defectu post octennii conjugium vehementius conquerebatur: ad quæ idem Religiosus, tanquam facile remedium illi suggerens, hortatus est utrumque Conjugem, ut voto sancto Petro se obstringerent, videlicet die decima nona mensis Missæ sacrificium Deo in illius honorem offerrent; in ejus festo peccata confiterentur, ac communicarent; tum etiam aliquibus ægenis cibum, & eleemosynam largirentur. Quod quidem cum illi libenter præstitissent primum devotionis suæ fructum D. Alphonsus percepit; quum in ejusdem Sancti die festo a quodam catharro gravissimo liberatus est; uxor post aliquos menses filiam pareret, quam sæpe tanquam suam sancto Petro offerre solebat, & ipsa licet adhuc tenella singulari religione Sanctum colebat. Aliquando vero quartana febre laborans, die festo ejusdem Sancti rite a Parentibus pie celebrato sanitatem recuperavit, & imposterum sanctum Petrum domus suæ tutelam singularem gerere aliis in rebus agnoverunt; nam ultra præterita beneficia, sequenti anno eisdem Parentibus filium masculum sanctus Petrus a Deo impetravit, ut voti liberalitati præmii munificentia responderet.

CCXXIX. In oppido Arevalo Licentiatus Vargas cum uxore D. Barbara, summo studio sanctum Petrum colebant, & ideo varios ab eo favores impetrarunt; afflicti autem de importuno decessu filiorum, qui quasi omnes in cunabulis moriebantur, voverunt se velle eos ex peculiari devotione Religiosæ familiæ habitu induere, quum primum annos pueritiæ attigissent. Quod postquam præstitissent, imposterum nullus filiorum immature decessit.

CCXXX. D. Anna de Bazan Comitissa de Garzias per intervalla quatuor filios mortuos pepererat; ideoque de altero quem gerebat in utero valde solicita non sine causa eandem sortem prætermisceb:t. Quadam die visitando Comitissam de Oropesa, ab eadem persuasa fuit, ut confidendo meritis sancti Petri ejusdem patrocinio se commendaret; cui illa consilio pie inhærens, opportuno tempore filium masculum felicissime in lucem edidit. Hic post biennium ex morbo quodam ad extrema redactus, Parentibus novæ supplicationis occasionem, & sancto Petro novi beneficii materiam præbuit; Mater enim ad validum patrocinium sui advocati serio confugiens, dum in Ecclesia Missam celebrari faciebat, nuntium accepit, puerum contra omnium spem somnum cœpisse, & postquam domum ipsa rediit, vidit integre ab omni morbo sanatum; unde valde affecta deinceps usque ad obitum erga sanctum Petrum permansit, devotionis ejus propagatrix studiosissima fuit, & post mortem corpus suum ab Abula Matritensi ad Cœnobium Arenarum deferri, atque in sacello Sancti sepeliri ex testamento jussit.

CCXXXI. Gratia de Villalobos uxor Petri Gomez Macotela habitans Arenis in quodam partu difficili de vita periclitabatur. Quare ad sanctum Petrum supplex accurrens, ejus cingulum petiit, ut periculum vitaret. Hoc itaque præcincta facile filium masculum enixa est, qui ab omnibus pro mortuo habebatur; at ubi eum quoque idem attigit, convalescens Matri duplicis gaudii, & gratiæ argumentum attulit.

CCXXXII. Idem contigit Petronillæ del Valle ejusdem loci, quæ per quindecim dies doloribus partus cruciata a vicino mortis periculo per contactum cinguli sancti Petri liberata fuit. CCXXXIII.

„ CCXXXIII. Maria Blasquez uxor Joannis Gonzalez, ex consilio cujusdam amici cingulo sancti Petri præcincta, feliciter peperit; quum extremo periculo proxima judicaretur, & a Chirurgis aperienda. Unde alia vice hujus beneficii memor sanctum Petrum invocando difficilem partum expeditissime edidit.

„ CCXXXIV. D. Beatrici de Olmedo uxori Joannis de Xubera, & Petronillæ del Valle conjugi Joannis Martinez de Olmedo, sicut, & Mariæ Flores uxori Francisci Gomez in partu periclitantibus, sancti Petri cingulum, ac devota invocatio, & vitam & prolem miraculose donavit..

„ CCXXXV. Maria Lopez uxor Didaci Gomez, & Catharina Ramos difficultate partus diu cum morte luctabantur; quum allatus S. Petri cingulus, parturientes fiducia illius patrocinii ejusdem animavit, & adhibitus laborantibus, ipsæ fœtum feliciter emiserunt.

„ CCXXXVI. Filia quædam Franciscæ Blasquez de las Cuevas, incipiendo fœtum eniti, vix non animam exhalabat, cum in tanta angustia varios Sanctos invocasset, & ejus Mater nudis pedibus varias Ecclesias visitasset; tandem filiæ suasit, ut se sancto Petro ex corde commendaret, qui illo potissimum tempore varia suis devotis beneficia præstabat. Itaque dum parturiens affectu, Mater opere Sanctum invocant, statim ambæ exauditæ, desiderii sui effectum impetrarunt.

„ CCXXXVII. Mulier quædam Arenis, dum partui vicinæ febri accessione aggravaretur, audito quodam beneficio per aquam ex reliquiis sancti Petri cuidam morienti ex Arrojo Castanno concesso, pro ea ad Cœnobium citissime misit. Hac vero sumta, mulieri sanctum Petrum cum magna fiducia invocanti, febris extincta est, & præsens periculum evasit.

„ CCXXXVIII. D. Anna de Bustos, & Zepeda in oppido Tordesillas Castellæ Veteris degens, anno MDCXXXI. Maritum amiserat, & paucis inde diebus partus doloribus pressa, ex invocatione Beatissimæ Virginis Dei Mariæ ante ipsius imaginem *della Penna* nuncupatam ab imminenti periculo liberata est, fœtumque edidit sanum & integrum; sed tanta cum sanguinis effusione & totius corporis commotione, ut viribus destituta, ex Medicorum judicio sensim periret. Accesserat ad eam forte consolandam Guardianus sancti Francisci Discalceatorum ejusdem oppidi, qui fortis ejus misertus varia pietatis consilia suggessit, inter cætera vero suasit, ut quolibet die decimo nono mensis in honorem sancti Petri sacrum fieri curaret, & in ejus festo sacramentis Pœnitentiæ & Eucharistiæ se muniret; insuper, ut pauperes aliquot cibaret, & tandem aquam biberet, in quam ipse reliquias sancti Petri immisisset; his summo affectu a pia muliere approbatis, aquam bibens, materiam quandam albam evomuit, quæ Medico præsenti optimum indicium salutis tribuit, nec fefellit eventus; illico siquidem cessavit vomitus, cæteraque incommoda, donec ægrota intra paucos dies integre convaluit. Quadam igitur die, quum pro eadem visitanda forte Medicus una cum Guardiano convenisset, a priori dictum fuit, illam salutem suam merito B. Virgini *de Penna* adscribere debere; ab altero autem Dei Matri omnium Sanctorum intercessiones adscribi: sed illa occasione videri eam voluisse servo suo sancto Petro restaurandæ sanitatis illius gloriam relinquere; cum a momento acceptæ aquæ, & emissi voti morbi mutationem experta fuerit. Ad quæ ipsa, plurimum se B. Virgini debere confessa est, nullamque de sancto Petro mentionem fecit; & sic aliquantulum Guardiano ingrati animi suspicionem ingessit. Inde ad Cœnobium rediens minus recte facti curatæ mulieris memoriam, non sine admiratione & tristitia reco-

colebat. Sequenti mane cum forte ad prædicandum properaret, accedens nuncius memoratæ Annæ instabat, ut sine mora ad eandem rediret, eo quod priores vomitus, & sanguinis profluvium ægrotanti rediissent; ad quæ hæsitans aliquantisper Guardianus, quid factu opus esset cogitans, nuncium celeriter sequi statuit. Quum ergo mulierem valde afflictam invenisset, admiratus causam quæsivit tam repentinæ mutationis; illa vero ingrati animi sui erga sanctum Petrum culpam ingenue designans, novoque voto visitandi ejus sepulcri sponte se obstringens; aquam (per quam prius salutem impetrarat) iterum dari sibi poposcit. Hac sumpta, novisque monitis ad impetrandam petitam a sancto Petro opem inflammata, ægrota mox ad meliorem statum revertitur, brevi autem post ad solvendum votum debilem se adhuc ad Cœnobium deferri curavit. At vero ubi expleta novena perfectam sanitatem recuperavit, beneficii per Servum Dei accepti præco ferventissima, & aliis salutis occasio fuit; multis enim ægrotis sui remedii experimentum suggessit efficacissimum: parique feliciter D. O. M. supplicantium preces audiens, sancti Petri meritum novis miraculis manifestavit.

CCXXXIX. D. Mariæ de Paramo habitanti Toleti, post febrem se- *Sanati a febri.* ptem mensium cum intimis doloribus, pustulæ quædam eruperunt, ex quibus Medici ægrotæ mortem præsagiebant; quapropter de remediis humanis desperans, magnaque fiducia sancti Petri auxilium implorans, aquam cum terra ex ejus sepulcro commixtam ebibit, & sanitatem recuperavit.

CCXL. Catharina de Strada, Arenis habitans, febri maligna per viginti dies consumta, ex indiciis pustularum mortem propinquam timebat; tanto eo magis, quia, Medicis suadentibus, Sacramentis se munierat. Ideo ex animo se sancto Petro devovens de visitando ejus sepulcro, divinumque inibi Sacrificium celebrari faciendo constituit, mox febri minuta, post paucas horas perfecte sana inventa est.

CCXLI. Ludovicus de Frias Arenis Incola, post aliquot dies febri maligna gravatus, pustulas emisit, quæ periculum vicini obitus indicarunt. Ejus matertera D. Catharina de Frias religiose cingulo sancti Petri cinxit eum, statimque pustulæ evanuerunt, & febris recessit.

CCXLII. Didaco Calvo annorum quindecim, habitanti in urbe Toleti, lethargo & febri oppresso, aqua ex Reliquiis sancti Petri ad bibendum oblata fuit, quæ eum a febri liberum post tres dies perfectæ saluti restituit.

CCXLIII. Ferdinandus Ochoa, ex Mombeltrano filium habebat ejusdem nominis, quem post quintum diem febris maligna cum vomitu & pustulis morti proximum constituit. Ideo parentes ardenter sancti Petri poscentes auxilium, obtinuerunt, ut die sequenti infirmus sine febri & integre sanus sibi redderetur cum aperto miraculo.

CCXLIV. Catharina Gomez de Mombeltrano maritum Joannem Fernandez Montero febri maligna ad extrema redactum habebat, propter vomitus, deliria ac cordis palpitationes. Quamobrem Medicorum consiliis destituta, patrocinio beati Patris se commisit; & ex aqua ejusdem marito propinavit, votumque de visitando ejus sepulcro emisit. Confestim illum febris deseruit, & brevi promissa soluturus perrexit. Simile beneficium sanctus Petrus filio ejusdem Joannis præstitit, cui post septem mensium ardentissimæ febris salutem contulit potu salutaris aquæ.

CCXLV. Filius D. Marianæ de Fonte ob febrem malignam morti proximus; cum mater omni humana ope destituta, ad sancti Petri patrocinium confugit. Enimvero sacris ejus Reliquiis aquam benedicens, filio cum

fidu-

„ fiducia bibendam exhibuit. Qua multis præsentibus hausta, infirmus, iisdem obstupescentibus, sanus surrexit.

„ CCXLVI. Filia Mariæ Romanæ & Alphonsi Gomez de pago sancti Stephani annorum duodecim, febri acutissima graviter affligebatur. Unde post aliquot dies præ dolore lacrymas fundens, matrem ad has voces provocavit; *Filia quid a me vis? Unicum tibi remedium sperandum restat a glorioso Patre Petro de Alcantara, cui ex intimo cordis te commenda*. Mox aquam ex Sancti Reliquiis porrigens, reliquit puellam suavi somno sopitam: ut ad duos alios flentes parvulos accurreret; evigilans vero quæ ægrotabat, cognovit se sine febri melius habere, & Medici judicio, ope sancti Petri mirifice restitutam sanitati.

„ CCXLVII. Doctor Andreas Herrera Toletanus, diu febri continua vexatus, & medici judicio malignitate obnoxius, D. Ludovica ejus soror pro reliquiis sancti Petri ad Conventum Patrum Discalceatorum misit, & cum illis fratrem agentem jam animam, & aquam signavit, qua ipsum etiam adspersit. Mirum dictu! statim Andreas oculos aperuit, loqui cœpit, & enim, quasi nunquam ægrotasset, inventus est sanus.

„ CCXLVIII. Maria de la Xara ardenti febri laborans, aquam e Reliquiis sancti Petri avide ac devote hauriens, illico libera incolumisque surrexit.

„ CCXLIX. Filia quædam Isabellæ Gonzalez de Arenas annos tres nata, ex ardentissima febri etiam nauseam omnis alimenti contraxerat, adeout parentes de ejus salute desperantes, ad præsidium sancti Petri confugerent, promittendo, illam ad ejus sepulcrum se ducturos. Oratione peracta, viderunt moribundum ad se reverti, & paucis post diebus cum matre voti solvendi causa exsurgere.

„ CCL. Franciscus & Ludovica Zenteno habitantes Toleti, ambo febri pestilentiali ad vitæ ultimum redacti fuerunt. Accesserat tunc forte Guardianus Patrum Discalceatorum, qui partem baculi sancti Petri secum afferebat, qua utrunque tangens suasit, ut se beati Patris patrocinio commendarent, & ulterius aquam, quam eodem baculo signaverat, cum recuperandæ salutis fiducia biberent. Admirabile omnibus visum est factum. Nam statim post aquam haustam febris defecit, & fama virtutis & gloriæ sancti Petri, quammaxime aucta fuit.

„ CCLI. Maria Rodriquez de Mombeltrano filium septemnem habebat, quem febris pestifera in extremis constituerat. At mater fide animoque constantior, voto ad sanctum Petrum emisso, obtinuit, illum a præsenti periculo cum omnium admiratione, quamcitissime liberari.

„ CCLII. Didacus Calvo in civitate Toleti, in extremis propter febrem pestilentialem laborabat. Dum autem illius anima e corpore egressura consueto Ecclesiæ ritu, piisque precibus Deo commendaretur, Guardianus Discalceatorum cubiculum ingreditur, Reliquias sancti Petri afferens. Hanc agonizans manibus premens, se pio animo eidem obtulit, & aquam ejus contactu benedictam avide bibit. Mox visus est e toto corpore sudor copiosus erumpere per duas horas continuas, inde declinans morbus, brevi integre cum omnium gratulatione ab eo recessit, quem mortuum jam deflebant.

„ CCLIII. In oppido sanctæ Crucis Thomas Velasquez, post quindecim dierum gravissimæ febris, quadam die, præsente Medico, accessione lethali jamjam moriturus putabatur. Quapropter ægrotus votum faciens, sancto Petro vires recepit, pauloque post sanus ad sepulcrum ejus promissum & gratias exsolvit.

„ CCLIV. Didacus Lopez barbitonsor habitans in Pago Arenal cum febri acuta delirium patiebatur. Quare parentes aquam ex Reliquiis sancti Petri offerentes a delirio statim, & a febri post paucas horas integre liberatur.

„ CCLV. Joannes Baptista Pagnoncellus Faberlignarius in Urbe Roma, febri maligna correptus, septima die morbi, Medicorum judicio censebatur morti proximus; crescente autem vi morbi, post tres dies ægrotans mansit cadaveri similis sine ullo pabulo, & ab omnibus deploratus: invocata tamen sancti Petri ope, mox cibum petiit, & inventus est sine febre ac alio morboso syntomate, frui meliori valetudine quam antea, attestante hoc ipsum Medico ordinario, Joanne Antonio Antonello, anno Domini MDCLXVIII.

„ CCLVI. Pater Didacus Romanus Religiosus sancti Francisci, Definitor & Commissarius Provincialis Romanæ Provinciæ in Cœnobio Aracœlitano, ætatis annorum XLV. adeo se viscerum angusta palpitatione torqueri sentiebat, ut nec cibum nec somnum, nec in lecto quietem capere valeret. In pervigilio autem sancti Petri die XVIII. Octobris, noscens se ultra solitum cruciatibus opprimi, qui ægrotum ad mortem cogere possent, si sequenti nocte continuarent, omnes pertimescebant, vocatis quibusdam Religiosis amicis, rogabat eos instantissime, ut ipsum sancto Petro commendarent. Dum autem illi in sacello Servi Dei orationi instant, ægrotum super lectum muro acclinatus, & sensim obdormiens, tota nocte suaviter quievit. Mane vero proximo evigilans mirabatur, omni dolore liberatum fuisse; quapropter e lecto surgens, ad sacellum sancti Petri pro Sacro faciendo gratulabundus accessit.

CCLVII. Huc usque ex processibus, ad verbum fere, Petri mira post obitum patrata exaravimus. Quædam alia nunc præstat ex iisdem positionibus summatim recensere mirabilia, quæ viventis Petri meritis Deus operari dignatus est, ea præter quæ huc usque fere innumera recensita sunt. Et primo: In oppido de Alburquerque sæva grassante lue, cum ingenti Oppidanorum strage, Petrus divinam pietatem suis præcibus miserrimis parcere præcatur & obtinet. Apud Arenas mulieri inopi ex industria pecuniæ quamdam collatam portionem, ut debitoribus satisfaceret, fures subripiunt; at Petri meritis, ad cujus auxilium paupercula supplex confugit, eo his verbis prædicente: *Vade filia, & dolorem depone; pecuniæ enim tuæ ad te redibunt.* Sequenti die ab manu ignota pecunias suas recipit. In Pago, cui nomen Erradon Abulensis diœcesis quidam pueri ludrica agitantes, unus ex iis in puteum proximum decidit, a quo non tam cito extrahi potuit, quin mortuus judicaretur. At, Deo sic disponente, illac Petrus ea hora pertransiens, brevibusque precibus divinum auxilium implorans, suum cum illo socii cingulum unit, puteoque immittit; sicque puerum vivum sanumque, omnibus admirantibus, extrahit. Quædam mira a Petro vivente patrata.

DE PETRI VIRTUTIBUS.

CCLVIII. Omittentes cætera mirabilia, eo præsertim, quod clarorum hominum sanctitas non tam signis atque miraculis, quam caritate in Deum & vitæ innocentia continetur, præcipua de ipsius factis, dictis ac moribus narrabimus, & quidem quo magis in promtu sint, per species exequemur. Ac primum Fides illa, sine qua placere Deo nemo potest, adeo firmiter in corde Petri fixa erat, ut ejus veritates cunctis rebus quæ oculis cernuntur certiores haberet. Quascumque exstases aut revelationes, quas a divina ex- Ejus Fides.

periebatur benignitate, nunquam ab illis sibi persuaderi quicquam permisit, quin prius ad ejusdem Catholicæ veritatis trutinam non appendisset: ideoque nullam ab his tentationem passus fuit, nec offendiculum. Dicere propterea consuevit, *tunc Fidei mysteria certiora haberi, quum eis minora intellectus humanus præstat experimenta. Solius enim Dei sapientia nostræ confundit capacitatis angustias, & sublevat obsequii humilitatem; quum ignorantiæ tenebras illuminat his, quæ præter ipsum nemo aut capere aut explicare potest.* Profunde de Fidei mysteriis ad populos loquebatur & disserebat, hortans, ut frequenter illa memoria repeterent. In campestribus pastores quærebat, in vicis & pagis pauperes & parvulos hominesque, quos doctrinæ christianæ articulos edoceret. His ne victus quærendi tempus subtraheret; dum ad portam eleemosynæ accipiendæ causa confluebant, prius spiritalem sustentationem summa cum patientia ac caritate singulis pro cujusque modulo ministrabat, sæpe eadem iisdem inculcando.

CCLIX. Ardentissimo propagandæ in barbarorum ac infidelium regionibus Fidei studio, quod ipsi non permittebatur, per alios procurabat, ut nimirum ejus Instituti Religiosi ad infidelium terras evangelizandi causa transirent. Quamobrem ingenti angebatur dolore, quod Lutherana hæresis sua ætate grassaretur. Super omnia obedientiam capiti Ecclesiæ Pontifici Romano debitam inculcabat, præcipue vero Fratribus suis sollicite persuadebat, ut in his quæ ad Reformationis negocium pertinebant, ad nutum Vicarii Jesu Christi cuncta intenderent.

CCLX. Sacras litteras quasi semper præ manibus habebat, ita ut earum familiari usu majori fere ex parte memoria teneret; ad quodcumque verbum quod proferri ex Evangelio audiebat, assurgere atque profunde se inclinare solitus. Dum Fidei mysteria explicabat, extra sensus rapi & lumine superno a Domino illustrari videbatur. Quadam die monendo religiosos Fratres de veneratione, quæ Fidei dogmatibus debetur, ajebat. *Cum Evangelium legitis, attendite, ut cunctis manibus, & modesta corporis compositione atque attentione perpiplatis ea, quæ continet, nimirum quomodo Deus incarnatus est.* Sicque vehementia spiritus raptus altiori subinde voce verba repetebat, donec altissima contemplatione abreptus, ad illa verba, *Deus assumsit carnem humanam*; tonitrus instar vocem edens, ad cellam magno impetu currebat; illic anima divino ardore repleta eum in suavissima exstasi ultra tres horas continuas detinebat.

CCLXI. Quidam Consodalis ex Italia redux Petrum in cella decumbentem invisit, spirituale gaudium inter cætera enarrans, quod in sacra Lauretana Æde expertus fuerat, dum sacra Incarnationis pignora, quæ ibi asservantur, adorasset; tam defixe Petri mentem hujus mysterii memoria penetravit, ut solito ingentem clamorem exprimeret. Religiosus vero consueti affectus ignarus aufugiens, Dei Servum in altissima mysterii contemplatione raptum reliquit; quousque cæteri ex Conventu opportunius accurrentes in eadem perjunantem atque defixum deprehendissent.

CCLXII. Evangelii verba, *In principio* &c. aliquando audiens in horto, genua & caput inflectit, implexusque tamquam rota, volatu celerrimo ad portam Cœnobii, indeque per alias portas sine ulla læsione fertur, ultra cubitum à terra sublatus, donec coram sanctissimo Eucharistiæ Sacramento in Ecclesia altissima exstasi raptus substiterit. Neque profecto mirum; tanta siquidem semper, etiam ab incunabulis erga divinissimum mysterium Petrus devotione ferebatur, ut hebdomadam integram, vel pro eodem reverenter suscipiendo, vel pro gratiis agendis sanctis meditationibus intentus percur-

re-

reret, omnia pietatis opera ad illius venerationem dirigendo. Interdum inventus fuit coram altari, ubi servatur idem Sacramentum, tanta devotione ac reverentia immobilis perseverare, perinde ac Salvatoris Christi humanitatem defixis oculis præsentem intueretur.

CCLXIII. Postquam Sacerdotio initiatus, tanta devotione hoc Sacrum peregisse asseritur ab hominibus præcipua fide dignis, qui viderant & experti fuerunt, ut se magis ad pietatem ipsius celebrantis exemplo, quam aliorum sermonibus commotos profiterentur. Quare sæpe quamplurimi ad ejus Missam concurrere, atque solo ejus adspectu ad altare magnopere commovebantur; mox, finito Sacro, ad ejus pedes procumbebant, & per pœnitentiæ Sacramentum se Deo reconcilare festinabant. Dum se sacris vestibus induebat, adeo fervido affectu sacra passionis mysteria meditabatur, ut singulis actibus unumquodque illorum exprimeret, quæ Christo contigerunt; sicque velut totius Mundi hostia ad altare sacrificaturus devote procedebat. Sæpe ad illa Evangelii verba, *Dixit Jesus*, tanta teneritudine afficiebatur, ut lacrymas continere non posset, vocemque in suspiria mutaret; ad Canonem autem adeo accendebantur intima cordis, ut in facie quoque ejus quædam velut flamma coruscaret, donec ad consecrationem pervenisset; in qua tota ejus mens mysterio absorta, vix reliquas Missæ cæremonias perficere valebat. Consecratione peracta, interdum extra se raptus, aliquandiu etiam in aere suspensus videbatur; unde ad se reversus cætera prosequebatur; & post communionem rursus exstasim patiebatur. Quæ quidem omnia secundum loca & tempora varie contingebant; quamvis in locis remotis frequentius atque diutius, quam in publicis, ubi celebrando singularibus favoribus decoratus, omnium affectus ad devotionem provocabat; peracto Sacro, tanquam celeri volatu ad cellam properabat, ut conceptum fervorem secreto tegeret, & divinis amplexibus liberius inhæreret; qui affectus humilitate celati, suspiriis tamen ac vocibus subinde Religiosos latere non poterant. Audiebatur etiam strepitus, qui malignorum spirituum colluctationes indicabant, a quibus graviter quandoque verberatus, tamen immobilis in oratione persistebat, & ut animosius resisteret, cito cursu ad sanctissimam Eucharistiam confugiebat; ibidem illis insultans velut victor gloriosus exprobrabat; idem sibi præsidium erat, quoties negotium aliquod magni ponderis tractandum erat, ideoque in Cœnobio Pedrosi angustum quendam locum sibi elegit, ex quo vicinior Ecclesiæ, in conspectu vitalis hostiæ jugiter assisteret. Quum apud Principes viros & Magnates versabatur, statim post Missæ celebrationem in remotiora loca secedere, atque interdum aliquot dies solitarius cum Deo versari consuevit, sicque in omni loco Deo fruens, ejus frequentiæ, quam in altissimo mysterio Eucharistico fideles agnoscunt, humillimo affectu ac singulari reverentia inserviebat.

CCLXIV. Hanc devotionem summopere fovebat meditatione Dominicæ Passionis, cujus affectu variis corporis cruciatibus Salvatorem imitari studebat. Ad hoc ubique locorum, ac præsertim in eminentioribus, cruces erigi curabat; quarum aspectu piorum memoria ad mysterii contemplationem evocaretur. Hinc & in Cœnobio Pedrosi Calvarii quandam figuram congesserat, ad quam gressus dirigens destinatis passibus patientis Christi cruciatibus exprimebat, donec ad locum accedens, ibi coram cruce ita animæ affectu inflammabatur, ut se totum vivum Redemtori sacrificium offerret; inibi brachiis expansis orans totus in eum transformabatur, cui concrucifigi ardentissime cupiebat. Inde sæpe a transeuntibus visus est sublimis in aere, eoque corporis statu omnibus stuporem incutiebat; interdum vero, quum ab exstasi rediret, quasi

quasi volando ad Cœnobium remeabat, ut hominum laudes & honores effugeret. Frequentius in horto Dominicæ Passionis meditatione exardescens solvebatur in lacrymas ac devota suspiria, quibus aliquando tormentis aliquam imitationem adjungebat, videlicet stagno frigido se nudum immergens, ibi per multum temporis crucis passionem in corpore suo velut describebat. Nil ipsi toto vitæ tempore hujus comparatione molestum amarumque videbatur, quinimo omnis cruciatus amaritudo dulcesceret. Hinc etiam per longum temporis spatium orare in crucis modum consuevit, quod sine singulari ope divina diu servare extenuati corporis debilitas non permittebat. Denique prædicatione ferventi eandem recordationem omnibus inculcabat: nec tam verbis quam factis mirabiliter persuadebat, se voluntarie pro Christo mala omnia pati paratum esse. His beatissimæ Virginis devotionem sedulo adjungebat, cujus venerationem summa pietate & precibus variis excolebat, eam suæ puritatis custodem elegit, cui illam, ut holocaustum consecravit. In Cœnobio sanctæ Mariæ Angelorum, ubi Guardianus morabatur, coram ipsius imagine in orationis fervore sæpe visus fuit facie splendescere; aliquando largiori spatio extra seipsum rapi, ejusque cœlesti præsentia diutissime ac jucundissime frui. Quemadmodum in Cœnobio sancti Joannis Baptistæ Viciosæ sub vitæ exitum præcipue contigisse liquet; ab eadem siquidem beatissima Virgine, cum Angelorum cœtu visitatum fuisse alibi latius retulimus. In eodem loco Incarnationis ac privilegiorum beatissimæ Virginis Matris Dei contemplationi intentus, in affectus ferventissimos erumpere auditus fuit. *Ob Maria Maria Virgo sanctissima, Mater Dei, Regina Cæli, Domina Mundi, Sacrarium Spiritus sancti, Lilium puritatis, Rosa patientiæ, Paradisus deliciarum, Speculum castitatis, perspicuum exemplum innocentiæ ora pro me paupere, misero ac peregrino, & ipsi largire abundantiam charitatis vestræ.*

CCLXV. Festa ejusdem Deiparæ præcipuis meditationibus sacris & severissimis corporis mortificationibus, præter solitas celebrabat, aliorumque tum Fratrum, tum etiam sæcularium hominum pietatem mirifice accendebat. Quum aliquando ex Lusitania rediens apud Episcopum Olivetiæ divertisset, piam quandam imaginem Virginis, quam ab eodem dono acceperat, ad Cœnobium de Valverde transtulit. Hanc solemni processione ac concursu populi in Ecclesia collocavit, atque Cœnobium in honorem ejus dedicans, animi sui affectum erga eandem Patronam beneficentissimam singulariter expressit; ea constantia, qua semper curabat, ejusdem patrocinio Reformationis suæ initia præmunire; qua de causa in Cœnobiis ejusdem nomini dicatis libentius habitare consuevit.

CCLXVI. Post pium atque affectum erga Deiparam Virginem animum, aliorum quoque Sanctorum memoriam excolebat: singulariter vero Apostoli sancti Joannis, sancti Josephi, sancti Francisci ac sancti Antonii Patavini, quorum se precibus ac patrocinio magna pietate commendabat, & ad eorum dies festos religiosius recolendos variis piis exercitationibus disponebatur.

FIDUCIA. CCLXVII. De Fide autem, quæ cum fiducia confunditur, testimonia fuere tot huc usque de Petro mira enarrata; sæpe namque siccis pedibus rapidissimos transivit fluvios, crebro in maximis necessitatibus præsentem habuit divinam opem, tam sibi quam suis miraculose faventem. Hinc etiam quam frequenter devotis hortationibus Religiosos suos ad hanc virtutem divinæ providentiæ immensa benignitate extimulabat; ut quos fides docuerat, nullo humano subsidio inniti, eosdem fiducia certiores redderet, confidentes, in Deo cuncta obtinere se posse.

SPES. CCLXVIII. Non dissimilem fiduciæ sociam Petrus alebat spem, quæ illum

lum a teneris annis cœlesti lumine induit, in toto autem vitæ curriculo instar solidæ columnæ sustinuit. Hac magistra, adhuc obsessus humanis illecebris, ipsarum laqueos evadere, solam spem ad superna bona dirigere, cætera pro nihilo habere constantissime didicit; imo cum jam maturus annis corpus maximis cruciatibus & afflictationibus subegisset, suadentibus, ut eidem quietem aliquam, & refrigerium indulgeret, respondere solebat. *Non hic locus solatii est; omnem enim quietem in superna Patria expecto, quo iturum me spero.*

CCLXIX. Pro rerum successu, maxime futurarum, quæ tempore maturescunt, oculos attollebat in Cœlum, quo cordis affectum præmiserat, dicens cum Regio Propheta: *In te Domine speravi, non confundar in æternum.* Adeo vero longe aberat a spe in principibus sæculi, aut quocumque homine collocanda, ut Magnatibus pluribus Hispaniæ favorem sibi pro negociis offerentibus vel rarissime acceptabat, vel si aliquando uteretur, eosdem tantum tamquam instrumenta divinæ providentiæ caute respicere; eamdem virtutem omnibus suis devotis in quacumque tribulatione aut occasione inculcabat, dicendo; *Sperate in Deo, qui omnibus mederi potens est, figite in eo spem vestram, ipse omnia ad desideratum finem perducit per media opportuna.* Cujus quidem virtutis in ipso Viro sancto egregie semicantis fidem faciunt tot superatæ contradictiones, tot evictæ difficultates: cum quibus omnibus feliciter colluctatus primarium majoris Dei gloriæ intentum gloriose assequutus fuit.

CCLXX. Aliud spei genus divina ei liberalitas concesserat, dum gratiæ gradus augendo humanis viribus, easdem mirabiliter corroboraret. Nam corpore, atque complexione debilis, variis etiam morbis infirmabatur; ita ut licite ac necessario eisdem indulgere aliquando cogeretur. Nec tamen ille receptas humanæ prudentiæ regulas admisit; neque mysticorum consilia sequi, qui proprias vires metiri non inutiliter suadent, neglexit: sic enim ipse sanctus Petrus edisserit. *Inveniuntur aliqui, qui nec tempus, nec discretionem servant in suis exercitiis cum a Deo favores recipiunt, & his ipsam prosperitatem interdum periculi causam esse existimo; multi enim sunt, quibus videtur gratia sibi pleno sinu effundi; ideoque propter tam suavem Dei conversationem toti in ea occupantur frequentando studia orationis, vigiliarum, & macerationum corporis, ita quod natura impar tantis oneribus tandem succumbere cogatur. Unde fit ut multi stomachum debilitent, & caput, sic quod non solum inutiles reddantur pro laboribus corporalibus, sed etiam pro his iisdem exercitiis orationis: itaque in his rebus magna discretione utendum est, in principiis maxime, quando fervores consolationesque majores sunt, & experientia & discretio minores; ut sic passus in hac via contemperemus, ne in medio deficiant.* Sed his prudenter servatis regulis, non naturam sua virtute, sed ea, quam a Deo accipere poterat felicius metiebatur. Unde quum de aliis hominibus Sanctis, Spiritu Sancto eos movente, mirabilia multa narrentur, quæ temeritatis speciem habere videntur, tam in cruciatibus subeundis, quam in divina providentia experienda: de Petro nostro adeo stupenda scribi possunt, ut humanam etiam fatigare considerationem valeant, dum omnia quæ sperabat, consequutum fuisse animadvertitur: fixa namque in corde suo seraphici spiritus verba habebat, quum ex S. Bonaventura interdum diceret. *O spes cœlestis, quæ quantum speras tantum impetras!*

In Tract. de Oratione parte 2. cap. 5. nota 5.

CCLXXI. Hinc multa quoque contra proprium corpus tormentorum genera adhibebat, quorum quodlibet idipsum suapte natura destruere potuisset, nisi spes divini auxilii præsidia apprehendens, animum & vigorem addidisset. Enimvero in quodam difficili itinere a pio homine invitatus, ut ali-

aliquid secum viatici deferret, plane recusavit dicens: *nihil refert: Deus nobis providebit*. Idemque ne reciperet, socio imperavit. Hic autem ne devoti affectus pignora recusasse videretur, frusta quædam panis, paucosque fructus petere non neglexit; quod noscens Petrus, nequaquam admisit; sed eum benigne corripiens: *Nonne*, inquit, *semper tibi dixi, ut in Deo speres, & in misericordiis ejus? Confide firmiter in ipso, quia solus in majoribus necessitatibus opportuna auxilia præstat*. Ea namque sæpe numero tam in itineribus, quam in suis Cœnobiis mirabiliter expertum, historia Vitæ ejus variis exemplis comprobat.

Caritas in Deum.

CCLXXII. Caritate in Deum fuit quanta pars est eum esse qui, ipsius Dei gratia rebus humanis nuntium sponte remiserit. Hinc quocumque judicio, vel argumento de summo bono sibi occurrenti, tam vehementer accendebatur, ut intra se contineri nequiret. Ignitis autem suspiriis, altissimisque clamoribus ex imo corde foras erumpentibus, aut audientes deterrebat, aut ad pietatem stimulabant. Hujus affectus praxim idem Petrus in suis exercitiis sic apposite descripsit. *Sunt aliqui adeo Dei amore inflammati, ut vix memoriæ occurrat quæcumque ejus imago, quin amore ipsius viscera eorum colliquescant, & hi discursu, aut considerationibus his non indigent magis ad excitandum hunc amorem, quam aut Mater, aut Sponsa, ut gaudeant, cum de filio, aut Sponso sermo inciderit. Alii quoque, qui non solum in orationis exercitio, sed etiam extra illud ita in Deo absorti sunt, ut propter eum omnium rerum, imo sui ipsius oblivisci videantur; nam si hoc quandoque fieri posse in amore sensuali experimur, quanto magis id amorem infinitæ, ac increatæ illius pulchritudinis efficere posse credendum est, dum longe potentior gratia sit quam natura, vel culpa*.

Parte 1. cap. 12. monit. 8.

CCLXXIII. Aliquando adversa valetudine decumbens, sensit adeo vehementer cor suum divini hujus amoris jaculo transfigi, ut in vocem tonitrus instar prorumpens, valetudinarii custodem excitaret. Hic ægrotanti aliquem novum casum supervenisse suspicatus celeriter accurrens, eum mortuo persimilem invenit; cujus causam, non morbi, sed pii affectus violentiæ adscribendam, ipse postea Petrus Confessario aperuit. Sola divini amoris mentio ita eum commovebat, ut quodcumque etiam arduum, ac perdifficile, ejus gratia libenter petenti concederet. Unde sæpe numero pœnitentes ejus aliqui pii homines multa quibus alias quam maxime adversabatur, petendo *propter amorem Dei* promptissime extorquebant. Interdum hoc suavi incendio exardescens, nec cellæ angustiis retineri, nec cordis jactationem, & motum pati sufficiens, in campos evolabat, ut sic eam partem incendii, qua corpus æstuabat, acris refrigerio temperaret. Quod mirum nequaquam videri potest, quum ipsas etiam nives interdum super eum cadentes fuisse liquefactas, alibi adnotaverimus, quod etiam ex sequenti casu confirmabitur.

CCLXXIV. Interdum a divini hujus incendii flamma corpus correptum sentiens, procurrebat in hortum, ibique se totum usque ad collum in congelatum stagnum immersit; tanto vero temporis spatio in eodem permansit, quanto cuicunque alteri ad extinguendum omnem calorem naturalem, ipsamque etiam vitam certo suffecisset: miro tamen divinæ caritatis prodigio visum est gelu resolvi, stagnumque instar ferventis ollæ ebullire. Neque ille hoc facto tribus pueris Babylonicis inferior existimandus est, dum illi fornacem egressi, cœlesti rore ignem extinguentem illæsi servantur; hic gelidas aquas suo corpore velut fornacem accendens, nec gelu perimitur, nec aquæ fervore comburitur.

CCLXXV. Verba insuper & colloquia, quæ de hoc divino habere consue-

fuevit amore, quam ignita forent, varii eventus in ejus gestis indicati comprobant. His tamen ea veniunt addenda, quibus creaturas omnes cœli & terræ ad benedicendum Dominum provocabat: *Venite, & juvate me*, clamabat sæpissime, *o vos cæli & terra, & Angeli sancti ad collaudandum Dominum, & ad vices reddendas tot favoribus, quibus nos immensa ejus benignitas cumulavit; nimiam excedunt mensuram obligationes meæ; ideoque melius vos defectibus meis succurrite. Vos Seraphini inflammati, qui optime amoris naturam, ac vim cognoscitis, opem mihi ferte dum amoris telo vulneratum me sentio, & redomandi debitum agnosco; tormenti tamen remedium ac levamen non invenio. Tu qui labia Isaiæ ignito forcipe mundasti, hanc animam meam ardentissimo amore tuo accende, ut nihil præter Dominum meum diligam, in ipso solo requiescam, & vivam in sæculorum sæcula.*

CCLXXVI. Hæc similiaque quam sæpissime pronuncians, corporis gestibus decorem quodammodo videbatur amittere. Quamobrem de eo Teresia inter cætera adnotavit. *Ego cognovi quendam F. Petrum de Alcantara, quem Sanctum existimo, secundum ea, quæ in vita demonstrabat; interdum ab his, qui eum audiebant, habitum fuisse pro mente capto; & vere talis erat, si Sanctam illam amentiam respiciamus, atque ebrietatem, qua sanctus ille Propheta redundans omnes creaturas cælestes ac terrestres in Psalmo illo* Benedicite, *ad collaudandum Deum ferventer provocabat. O fœlix amentia, Fratres, si tam nobis Dominus concederet. O infelicia tempora, o vita miserabilis, in qua adeo obscura & ignota est talis stultitia. Felices hi quibus talem gratiam Deus concesserit ut participes reddantur hujusmodi stultitiæ, & seipsos juvent aliorum exemplo. Excitemus ergo nos ipsos ad divinas laudes, & adjuvent nos omnes creaturæ per sæcula sæculorum Amen.* Cognosco, subdit prætera Teresia, *nominatum Petrum, quem existimo Sanctum esse, propter modum vitæ ejus, quod idem agebat; & qui aliquando eum audierunt stultum reputabant. O Sorores quam bona stultitia! Utinam Deus eam nobis concederet!* Dum de Incarnationis mysterio e Placentiæ suggestu dissereret, diuturne coram obstupescente multitudine extra sensus abripitur. *Mansione 6. c. 6.*

CCLXXVII. Ex hoc tam incenso in Deum amore egregia ingensque illa caritas in homines redundabat; quapropter aliorum malis tamquam propriis compatiens, omni studio ac diligentia satagebat, ut quam promtissime miseris & indigentibus succurreret. Difficillima interdum suscipiebat itinera; nimirum ut Civium, aliarumque personarum, familiarumque animos invicem conciliaret, aliorumque periclitantium succurreret, & pœnitentes, aliosque devotos in gravi aliqua tribulatione consolaretur. Omnes ad solam ejus præsentiam exhilarati, animi tristitiam deponebant, ut sicut sole glaciem liquefieri videmus, ita quascumque animarum languoresque, pravasque affectiones ad caritatis Petri calorem fuisse depulsas accepimus. Ob id sæpe numero solitudinem intermittebat ac conversationem, qua Deo in oratione fruebatur, quotiescumque eum aut e Cœnobio egredi, aut ad se accedentes patienter auscultare necessitas cogebat. Nec verborum tantum suavitate hæc caritatis officia præstare consuevit, verum etiam voluntariis afflictationibus corporis divinum auxilium implorare, donec petentium necessitati subventum cognovisset. Id vero maxime pro peccatorum conversione, atque conversorum perseverantia studiosius præstabat. De alienis factis nunquam sinistre judicandum, aut censorem agendum monebat: idemque diversis documentis suis Fratribus inculcabat: *Filii*, ajebat, *evidens signum est, quod Deus alicui animæ assistit quando hæc in malo bonum invenit; quemadmodum alii præsumunt in bono malum quærere. Nam unusquisque ore profert ea, quibus* *De Caritate in proximos.*

bus cor ejus redundat. Sic enim anima invidiæ plena, aut malitiæ, eadem lingua enunciare non desinit, sed quæ caritatem possidet, cogitat & loquitur, de omnibus bene, judicans, omnes Deo perfectius servire quam se.

CCLXXVIII. Mirum in modum hanc ipsam virtutem Petrus ostendebat illatas ferendo mansueto animo injurias: nam sicut cujuscumque beneficii tenax, vices rependere, vel orationis præmio nunquam negligebat, ita offensarum immemor potius easdem beneficii loco habere, quam vel minimum indignari solebat: quum sibi contradici, aut calumniari se magis gauderet. Idipsum suis commendabat sodalibus, monens, ut quæ secreto aliquo Dei judicio contigissent, ea in humanis contradictionibus ex caritatis officio libenter excusarent.

CCLXXIX. Eandem virtutem quantum religiosa paupertas permitteret, etiam externo opere, nec uno beneficentiæ genere proximis præstabat, itaut omnium pauperrimus, alienam tamen necessitatem divitum eleemosynis subveniret. Hinc etiam affluenter in propriis Cœnobiis mendicis ad portam primus ministrabat, caput & membra sordida abluebat, indumenta sarciebat, ac lavabat, omniaque illis pietatis officia exhibebat, quæ misericordiæ viscera concipere abundantius poterant. Alios quibus nuditas verecundiam ingerebat, ad amicos spirituales induendos mittebat, sicque omnes quos inopia aut necessitas filios offerebat Petri caritas paterno affectu amplectebatur & fovebat.

CCLXXX. Ægrotis singularem sollicitudinem assiduis humilitatis officiis impendebat; hinc ab aliis Fratribus huic curæ destinatis sæpe admonitus, ut parceret suæ debilitati, & ipsis pensum solvendum relinqueret, respondebat: *Filii meum in primis hoc est officium, in quo si defectus, aut negligentia aliqua occurrerit, magis a me quam a vobis rationem ejus exquisiturum Deum sciatis*. Extra Cœnobium Nosocomia frequentabat, atque privatorum domos, quibus præcipue in necessitate publica privatim laborantibus, ea industria atque diligentia succurrebat, qua & ab egestate liberari, & a divinæ offensæ periculo eripi opportune atque celeriter poterant.

CCLXXXI. Quadam die, estu fervente, iter faciebat versus oppidum *Torrejonzillo*, proficiscens solis ardor, vixque asperitas eum viribus & siti languentem coegit opem petere a duabus mulieribus, quas sors obtulerat. Ille vero propriæ necessitatis significatione, sanctum Virum ad sui commiserationem converterunt, ita ut opem, quam ipse poscebat, tam siti quam fame laborantibus opportunius exhiberet. Mira sane pietatis commutatio! Enim vero Petrus sui oblitus ad cœlum oculos attollens, inde pro eis auxilium obtinuit; unde sibi ipsi vix petere præsumebat. Tum ad mulieres conversus. *Accedite*, inquit, *sub umbra illius genistæ, & ibi necessitatis vestræ remedium invenietis*. Obedientes illæ, in loco quem indicarat medium panem invenerunt; cujus sapor & albedo cœlestem manum & virtutem arguens, sitim exstinxit & famem: at ipsa huic miraculo caritas Petri pretium abstulit apud nonnullos minus scite divina cogitantes; hæc siquidem tanquam ordinis negligens, alienam necessitatem proprio periculo postponere nota fuit nec sibi vel in minimo subvenire.

CCLXXXII. Alio in itinere aderat Petro religiosus quidam Tyro genere nobilis socius, qui ex sæculo ad Minores transiens nondum domesticas delicias, aut naturæ mollitiem deponere, neque Franciscanæ asperitati satis assuescere didicerat, licet fervore spiritus multa etiam difficilia superasset. Hic pro Fratrum auxilio nudis pedibus, longa via inter prærupta saxa incedens, sanguine cruentatus, & præ lassitudine deficiens, nitebatur vestigia præcedentis

Pa-

Patris incassum tamen pro viribus assequi; itaut sæpe invitatus, tandem suavi verborum violentia coactus sit tergo Patris se imponere; atque ita longo spatio deportari, idemque diversis etiam in locis aliis, ubi difficilior transitus occurrebat, repetere. Mirum sane pietatis spectaculum! Petrus affectus teneritudine motus, incurvatum ætate, atque continuis macerationibus dorsum juniori submisit, atque duplicato onere ipsa saxa, quæ pedibus cruentabat, velut emolliebat quodamodo; & nisi superna virtute vires hausisset, oneri impar gravi labori, & lassitudini dubio procul succubuisset.

CCLXXXIII. Nec præsens tantum quæcumque caritatis officia præstare Petrus promtissime solebat, sed quum longe etiam abesset, divinæ virtutis impulsu eadem devotis egentibus remedia mirabiliter afferre. Erat in oppido Arenas vir honestus Balthassar de Frias, de Petro, ejusque Familia optime meritus, cujus filio sexenni, Patrique percaro, vis morbi per quatuor ingentes suppurationes, atque acutam inflammationem mortem minabatur. Hac ex Medicorum judicio intellecta, Pater ut cordis amaritudinem lacrymarum effusione temperaret, a filii conspectu recessit; augebat dolorem absentiæ Petri cogitatio, cujus præsentiæ merito non dubitabat, se a Deo filii salutem impetrare posse: at non ideo spem deposuit Vir pius, enim vero vel absentis Petri opem magna cum fiducia imploravit, nec vana illi cessit supplicatio. Nam divina benignitas Petro rogantis necessitatem manifestans, voluit, ut licet longissime distaret, de filii salute lætum nuncium oretenus misit. Ille vero ad præsentis dictum obstupescens, eoque mox evanescente, ad ægroti filii cubiculum advolavit, ut licet adhuc periculo teneri cerneret, nequaquam tamen dubitavit, quin salvus evaderet; hinc rei successum adstantibus enarrans, & cum ipsis Dei mirabilia, & Servi sui caritatem extulit, donec, stupentibus etiam Medicis, ægrotum brevi integre convaluisse noscentes, universi Petri meritis beneficium adscripserunt, & miraculum.

CCLXXXIV. Qui nihil nisi a Deo moveri constanter sibi persuadebat, ejusdem amori adversus ea quæ videntur acerba animo fuit semper ita præsenti, ut nunquam vel a statu naturæ, vel a Religiosi dignitate discederet. Quamobrem suis temporibus si aliquis justa se indignatione commoveri sentiret, *Patientia F. Petri opus esse*, pronuntiatum seu dictum invaluit. PATIENTIA, ET CONSTANTIA EJUSDEM

CCLXXXV. In Reformationis negocio multas gravissimasque difficultates invicta constantia superavit; molestissimas calumnias, reprehensiones, atque acerbas mortificationes ita patienter sustulit, ut nec ægri animi signum aliquod proderet. Sæpe non verbis tantum, sed & verberibus impetitus, oculos in cœlum attollebat, & pro persecutoribus orabat; sic quum virtute Diplomatis Pontificii quemcunque ad suum Institutum recipere facultatem obtinuisset, Christophorum Bravo, de quo superius non semel, antequam religiosæ Familiæ nomen daret, ut sua pauperibus distribueret induxit. Hic consilio obsequens, ægenis omnia sua largitus est; præclarum, piumque factum æmulis authoritatem ejusdem invisam reddidit, validasque contra eum persecutiones innocenter concitavit; a quibus propterea tam atrocia atque indigna S. Vir perpessus fuit, ut jurati testes in canonizationis processu ea vix describi posse significaverint. Illum vero innata frontis serenitate, & animi imperturbabili tranquillitate omnes insultus sustinuit; ipsos etiam Religiosos suarum injuriarum impatientes, de impatientia interdum perhibetur coarguisse, atque ad Deum conversum, sæpe ita loquutum esse: *Gloria tibi sit Deus meus. Nunc vere cognitum me lætor pro eo, qualis vere sum, & sic me recte tractant, prout mereor*.

CCLXXXVI. In quodam itinere Cœnobium Religiosorum hospitii causa ingres-

gressus, inhumaniter fuit exceptus, eo quod Diplomatis Pontificii nuper accepti causa novitatis accusaretur; hinc injuriis atque conviciis lacessitus, habitu spoliari, atque pro more Religionis tanquam apostata flagris cœdi jubetur. Quæ ille humiliter perferre paratus, quum corpus cinctum ciliciis, inedia extenuatum, atque assiduis verberationibus sulcatum ostendisset, tantum suis adversariis pudorem incussit, ut pio confusi spectaculo omnes recedere potius, quam intueri ipsum, aut attingere eligerent; itaque ipse ab accusatoribus relictus in medio, veste sua rursus indutus humiles Deo pro hoc pane tribulationis gratias egit. Mox e Cœnobio exire, & pro comparanda socii refectione eleemosynam per domos petere coactus est, & sic iter alacrius prosequi non dubitavit; non aliter quum alios sui Instituti Religiosos homines iter agentes in quibusdam locis male habitos fuisse intelligebat, gaudendi occasionem sumere atque adversarios excusare solebat, monereque suos, ne conqueri præsumerent, & apud alios, etiam sæculares pietatis affectu obtegerent.

CCLXXXVII. Decumbebat graviter Petrus in Cœnobio Arenarum, quum divina inspiratione Abulam eundum sibi Fratribus significaret, ut Teresiæ in Diplomatis Pontificii exsequutione auxilium præstaret; nec quibuscumque precibus a proposito, quin gravatus morbo e lecto surgeret, & jumento quodam vectus, iter susciperet retineri potuit. Pervenerat ad tabernam *de Puerto del Pico*, ubi quiescendi necessitate in terram projectus, caput super petram cui socius mantellum superposuit inclinavit. Interea jumentum hortum forte propinquum ingressum, olera quædam & herbas corroserat. Quod quum Cauponis Uxor vidisset, iracundia accensa jumentum pro damno includit, & in rabiem versa contra Petrum & Socium convicia & probra effundit. Ipsos autem quum mansuetiores ad omnia animadvertisset & patientes, insolentior facta, duplicat injurias, & pro pignore pallium capiti recumbentis violenter subripit; qua vi ægrotus senex colliso ad lapidem capite, sanguinem fundit, atque vix genibus sustineri validus, mulierem pro culpa humiliter deprecatur, obtestaturque ut iracundiam deponat. Pergebat insolenter debaccari insana fœmina, quasi infernalibus agitata furiis, quæ Petri constantiam prosternerent; interea vero mœstus Socius secum cogitabat, quomodo sibi pro afflicto Patre reficiendo, atque curando eundum esset; tunc Servo suo Deus opportuni remedii, atque egregiæ patientiæ publicande occasionem præstitit; nam transiens illac versus Arenas Franciscus de Guzman Æques illustris, ac Petri filius spiritualis, ut eum inviseret, quum sanctum Virum ita in terra jacentem animadvertisset, sanguine conspersum, stupore primo perculsus casum aliquem adversum in via accidisse putabat; mox autem quum ex mulieris clamoribus successum indagasset, in furorem versus aggreditur tabernam igni succendere, atque mulierem occidere; sed Petrus quem præ nimia debilitate sola caritas erigere poterat, furentem insequutus, a facinore revocat; ac miræ pietatis & mansuetudinis excessu ruinam avertit; enim vero ipsius voce tamquam angelica flexus, & victus iratus vindex, manus continuit, districtum ferrum cohibuit; atque cui mortem intentabat, ad preces Petri pecuniam pro prætio illati damni liberaliter exsolvit. Sic effrænis mulier lenitate correcta, ad Petri pedes culpam & injuriam dolens veniam præcabatur; at ipse suavibus monitis eandem corripiens & meliorem reddidit, & singulare patientiæ exemplum omnibus simul præstitit.

CCLXXXVIII. Ejus constantia in tolerandis morborum incommodis etiam admirabilis fuit; iisdem siquidem fere assidue vexatus, acerbiores dolores pati optabat; nec remedia, quæ afferri poterant nisi coactus admittebat. Sic in itineribus, aliave occasione accepta vulnera negligebat, sic toto quasi vitæ

tem-

tempore nullo se dolore vacuum in corpore vel animo liberum sensit. Et quum a Fratribus, ut a Deo levamen in oratione peteret, peramanter monebatur, respondebat: *Filii, pro Christo summo nostro bono dolores, afflictiones, & adversa pati via est brevissima, æque ac certa & secura ad perfectionem, quæ licet angusta sit & difficilis, sine dubio tamen recta ad portum cœli perducit.*

CCLXXXIX. Dei beneficia per socordiam, ignaviamque corrumpere sæpe vel imprimis accusare consuevit, atque ita de suis rebus demisse, humiliterque tam sentiebat, adeout tam in prosperis, quam in adversis eundem sensum gerens, sæpe dicere soleret. *Servus inutilis sum & sine fructu in domo Dei. Quid habes, quod a Deo non accepisti? Quid reddam ego Deo pro omnibus gratiis, quas mihi tribuit? Offero tibi Deus meus, exigua illa, quæ habeo & valeo offerre.* Ita quoque sanctitatis suæ fama summopere illum affligebat, eamque vel vulgari ignorantiæ, vel magnatum adulationi adscribere studebat; interdum ut applausus populares declinaret, noctu Oppida Urbesque ingrediebatur; dum autem negotii occasio ad hominum frequentiam cogerent, paulatim profusis illis obsequiis tamquam cruciatibus assuescere didicit; quum ad singula reverentiæ argumenta in corde jacula excipere videntur, tunc potissime, quando ab Episcopis, aut Principibus hospitio exceptus, summo amoris, ac existimationis affectu benedictionis gratiam ipsis impartiri rogabatur. Humilitatis hujus fovendæ causa, ita semetipsum redarguere non semel auditus est: *Nonne tu Mundo defunctus es? permitte itaque, te tamquam mortuum tractari, qui nullo aut laudum, aut incensationis sensu stimulatus ullam internam, aut externam patitur immutationem.* Ejusdem animi submissio.

CCXC. Eo in Oppida ingrediente, quum obviam universi honoris causa irent, ipse ut contemtum potius provocaret, relictis nobilioribus, pueris se immiscebat; ita ad ludrica conversus, oblatos honores declinabat. Interdum in viis publicis studiose ea peragebat, quæ nauseam magis & risum, quam admirationem aut reverentiam possent afferre. Interea versicolores panniculos hinc inde in sportam collectos, tunicæ assuebat, ut stolidus, ac ineptus haberetur. Alias inter opifices bajulum agens, vilibus ministeriis occupabatur, ut despectui omnibus esset; idem in Nosocomiis publicis circa ægrotos diligenter præstabat, quum infimis ministeriis addictus, ingeniosa humilitate fastum, & plausum publicum eludebat. In Aulis domibusque Procerum, ubi maximi honores illi deferebantur, sæpe ita se gerebat, ut seria etiam in risum converteret, quo vilipendi mereretur.

CCXCI. Urgentissimis vocatus litteris Joannæ Austriacæ filiæ Imperatoris Caroli V. & sororis Regis Catholici Philippi II. Aulam adiit, ubi ab eadem Principe fœmina a suis Confessionibus electus, constanti humilitate, ac insufficientiæ obtentu solitudinem repetere difficillime obtinuit. Idem cum ipsomet Augustissimo Imperatore contigit, a quo hac conditione discedendi facultatem obtinuit; *placeat Majestati Vestræ, ut in hoc negocio voluntas Dei fiat; & ideo si ego non revertar, certo sibi persuadeat, voluntatem Dei esse, ut in hoc Majestati Vestræ non assentiar.* Domino autem sibi inspirante, se non ad quærendos honores ad Ordinem vocatum, sed ut pœnitentiæ rigores in solitudine amplecteretur; quare ad Imperatorem reverti ex animo recusavit.

CCXCII. Pedroso Verracum pedibus cum hyemali tempore iter haberet, cumque nive coopertus cum sociis, in quodam diversorio noctem transigere cogeretur, inhumana hospes nullum ex pauperibus lucrum expectans, excusabat se, quod lectos non haberet, qua repulsa lætus Vir Dei, quod se indignum judicasset, sociorum tamen necessitati compatiens, mulierem allo-

quitur: *Soror mea audi nos, pauperculi sumus, quibus nec lecti conveniunt, nec iis indigemus; si propter amorem Dei ita tibi placuerit, hic prope ignem in terra decumbentes habitus nostros desiccabimus; aut si hoc displicet, conducas nos saltem ad stabulum, & nobis sufficiet*. Quod eum blandienti similis, & voce & habitu submisso protulisset, confusa pudore mulier, perhumaniter eum cum sociis excepit, & proximo mane erroris culpam deprecata illorum se orationibus pie commendavit. Postea vero ipsamet aliis humile hoc Petri responsum memorans, tantam omnibus virtutis ejus existimationem ingessit, ut quoties illac imposterum Petrus transiret conglobatim omnes ei occurrerent, ipsumque, aut Religiosos sui Instituti hospitio recipere studiose certarent.

CCXCIII. Neque minori studio apud Fratres suos vilis se haberi Petrus satagebat, dum abjecta ministeria obiens proprium arbitrium alieno semper submitteret, etiam in rebus gravioribus, quæ reformationis regimen attingebant; in quovis opere, instrumenta ineptiora & difficiliorem partem sibi eligere; adire sylvam lignaque cædere, & propriis humeris ad Cœnobium ferre solebat.

CCXCIV. Nobilis quidam Didacus de Loaisa ex Comitibus del Arco fama Petri excitus, ad Cœnobium Pedrosi accedens, invenit illum effodiendæ, atque asportandæ terræ pro Cœnobii fabrica anxie occupatum. Ad cujus aspectum, quod Virum in Hispaniis perecelebrem, totique Imperatoris Aulæ venerabilem ad servilia demissum videret, confusione plenus, præ devotione in lacrymas diffluens, ad ejus se pedes linguis prostravit. At Petrus virum magno cum pietatis affectu suscipiens, primum spirituali colloquio, mox pœnitentiæ Sacramento ita consolatum remisit, ut sæpe postea confiteretur, se ex humilitatis S. Patris recordatione, maximum culpas suas deflendi stimulum habuisse.

CCXCV. Dum Provincialis, aut Commissarii munere fungebatur, viliora Conventus officia obire non dedignabatur, sed & reliquos in omnibus vilioribus quibusque ministeriis præveniens, ad se tamquam omnium Ministrum ea pertinere asserebat. Honoribus sibi a Fratribus delatis profundiori humilitate adversabatur, persuadebatque singulis majoris meriti esse, cum quis dignum se honore cognosceret, eundem confusionis loco admittere.

CCXCVI. Aliquando adversa valetudine gravissime laborans, jumento vehebatur, socius autem, qui pedes sequebatur post longam laboriosamque viam ad ascensum cujusdam ardui montis de sua lassitudine, ac Patris commoditate tacite murmurabat; at Petrus secreta socii divina revelatione cognoscens, e jumento statim descendit, eique dulcissimis verbis ad conscendendum impulit. At vero erubescens ille, culpam susurri sui deprecatus, post longum humilitatis certamen, amoris Dei obtestatione æquitare compellitur, sequente, non sine gravissimo labore, Petro cui licet morbus & ætas corpori affecto pondus & molestiam augerent, humilitatis tamen spiritus vires animi videbatur addere. Demum, ita de suis rebus demisse sentiebat & humiliter, ut se mortalium omnium infimum, & opus divinum maxime egentem putaret.

Paupertas ejus et Castimonia.

CCXCVII. Institutum præcipuum, quod sibi rigidissime servandum Petrus mente præfixerat, sanctæ paupertatis observantia erat, quam primus religiosæ Minorum Familiæ fundator sanctus Franciscus in Ordinem suum arctissimum invexerat. Unde sæpe Fratribus suis dicere consuevit: *Paupertatem Fratris Minoris ita egentem esse debere, ut etiam aliquid relinquat ex necessario*. Eandem non suis modo Religiosis pro hæreditate sacratius commendavit; cum fabricas Cœnobiorum ad strictiorem formam ædificari, eorumque claves Pa-

tro-

tronis quotannis referri præcepit; verum etiam Teresiæ in suo Carmelitano Instituto adeo fideliter persuasit, ut etiam post mortem eidem apparens, priora monita de Providentiæ divinæ fiducia repetendo, tanquam negligenti exprobraret.

CCXCVIII. Cella, quam Petrus incolebat, eadem Teresia describente, quæ usque hodie apud Pedrosum invisitur, longitudinem pedum habet quatuor, & medii latitudinem, trium altitudinem; quæ erectum non admittat, nec hominem capit extensum, huic supellectilis mirum in modum arcta & pauperrima; petra sedile & stratum præstabat. Crucis imago ornamentum; lignum parieti immissum cervical; Breviarium antiquum bibliothecam. Religiosis suis nulla prorsus curiosa nec sacra quidem permisit, præter crucem ligneam & librum spiritualem, quibus pro Confessoribus Summam, pro Prædicatoribus divina Biblia adjungebat. Et ut huic nuditatis exercitio perfectius assuesceret, repetebat sæpissime Evangelicam sententiam: *Ubi thesaurus tuus, ibi & cor tuum erit*. Monebat etiam quam sepissime, ut sibi non solum a cujuscumque rei terrenæ possessione, sed & desiderio diligenter custodirent, quoniam eadem infectus, facile alios posset corrumpere.

CCXCIX. Tunica, qua induebatur, omnium vilissima erat, adeo ut morti proximus deteriorem, quam petebat, invenire non posset; novam nunquam gestavit, sed laceram aut pluries sartam, quæ nuditati obtegendæ sufficeret, cum rudi fune pro cingulo, mantello brevi ac femoralibus. Calceamenta nec infirmus gestabat, nisi aliquo casu pes offensus curandus esset; dicere solitus, tale sibi solatium, dum male haberet, convenire, cætera paupertati adversari, quando necessitati non serviunt. Ex his, quæ vitæ sustentandæ necessaria erant, deteriora semper capiebat tam quantitate, quam qualitate parcissima: & pro his tamquam mendicus ad portam Fratribus gratias humillimas referebat; egere se interdum necessariis quoque summopere lætabatur, dicere solitus, *minime pauperem appellari posse, cui etiam necessaria aliquando non desunt*.

CCC. Dum officio Commissarii Generalis fungeretur, accidit, eum a quodam Patre conspicuo ex Prædicatorum Ordine in Cœnobio Pedrosi visitari. Erat autem, illo accedente, in remotiori horti parte Petrus, tunicam, quam solam gestare consueverat, abluens; ideoque, dum siccaretur, nudus expectabat saxo insidens. Ita eum Dominicanus repertum, ignotum sibi hominem percontatur. *Pater quomodo sic nudus hic stas?* Cui ille: *Et Christus quomodo stat in Cruce?* Mox ubi esset Pater Petrus interrogatus, seipsum esse demonstravit. Ad hæc obstupescens hospes, & velut illius vilipendium indigne ferens addit: *Pater quomodo possibile est, quod Vir tantæ authoritatis ita spoliatus maneat?* ad quod Petrus manu tunica ex arbore pendentem indicans, respondit: *Pater, si quicquam in hoc culpæ est, eam potius Evangelio adscribe, quod nos unica tunica contentos esse præscripsit*. Quibus verbis commotus Religiosus, majori admiratione correptus, lacrymas continere nequibat, quum tunicam adhuc madidam induere vidisset; negotio proinde, cujus causa venerat, pertractato, tale semper judicium de Petro proferebat: *se neminem unquam invenisse, qui Evangelium ad literam melius quam ipse servaret*. Eamdem paupertatem etiam in cæterarum rerum usu ad extremum usque constantissime coluit, Sodales ita monere solitus: *Filii, cavete vobis a quacumque re possidenda, imo desideranda, quia amore destruit, qui soli Deo debetur, eique soli convenit, & integer redditur. Qui minus cupit, minimisque contentus est, Deo se similem facit, qui nullius eget, & omnia in seipso continet; solliciti estote, solam habete necessitatem, quæ paupertatem simplicem declarat, quæ necessariis etiam sponte renuntiat.* CCCI.

De ejus Puritate virginali.

CCCI. Ex quo die Petrus est usum rationis adeptus, pro castitatis custodia divinum auxilium implorabat Reginæ Virginum, atque dilecti Discipuli opem etiam efflagitans. His adjungebat vini abstinentiam, jejunia corporisque macerationes, quæ carnis stimulum comprimerent, & præter mulierum fugam, oculorum mortificationem admirandam.

CCCII. Eadem exin religiosæ adscriptus Familiæ majori diligentia repetebat, adeout fœdissimis incitationibus a Dæmonio sæpe tentatus, Deo sic permittente, virtutem ejus probari, post longum certamen carnis & spiritus, tandem victor gloriosus evaserit. Hinc quadam die, quum acrius se carnis stimulis fœdisque cogitationibus vexari sentiret, coram Domini nostri Jesu Christi Crucifixi imagine stratus, tales sibi tentationes auferri lacrymando præcabatur; inter orandum vero hæc etiam proferre audiebatur. *Quomodo Deus meus, corpus tuum virginale tot cruciatuum doloribus angitur, & ego in meo voluptates & oblectamenta permittam? quomodo fieri potest, ut eum offendam, qui suum mihi amorem dedit, & suæ puritatis reddidit participem? O Dæmon nequaquam hoc erit, nimis me video a Deo meo amatum, qui pluris mihi erit, quam omnia solatia aut delectabilia mundi*. Ad quæ verba ex cordis intimo singulari pietatis affectu prolata, evanescere cogitationes obscœnas, animam pristinæ serenitati reddi, & inimicum recedere sensit: pacato gaudens corde & mente tranquilla.

CCCIII. Alias cellæ inclusus, vehementi carnis tyrannidem sentiens, licet animose prius orando restitisset, tamen pertinaci molestiæ majus injicere frænum generose statuit. Itaque tunica spoliatus, flagris sævissimis corpus affligit, & cum sanguinem copiose elicuisset, orabat Redemtorem, ut sui memor phantasmata importuna depelleret. Sed qui Servo suo gloriosiores præparabat triumphos, permisit, vehementius libidinis incendium membra ejus urgere, donec pro illo extinguendo Petrus rigidissimæ hyemis frigori se exponere, mox stagno propinquo totum se immergere, tanquam expeditissimum remedium constituisset; sæpe hoc modo aliisque ab antiquioribus Viris sanctis usitatis, petulantiam carnis sollicite refrænabat, licet ex quarundam violentia vehementes illos stomachi dolores, quos senectute provectiori patiebatur, Petrum contraxisse complures censuerint.

CCCIV. Nunquam etiam charitatis aut necessitatis, quacumque objecta occasione, mulieres alloquebatur, nec in alicujus faciem oculos figebat. Hinc Abulæ illustri cuidam mulieri de adversa sua valetudine conquerenti, sincere Petrus respondit: *O Domina, nunquam vos in meliori sanitatis statu vidi, quam nunc*. Ex quo ipsa intelligere facile potuit, nunquam ab illo fuisse spectatam, quamvis sæpissime fuisset alloquutus. Eandem cautelam Fratribus suis studiose inculcabat: juniores licentius oculos attollentes, etiam in publico libere corripiebat, seniores feria admonitione modeste arguebat; omnes denique sequenti instruebat doctrina. *Non confidat quisquam sibimetipsi dicendo sufficere cor bene custoditum habere; quia tam ingeniosa est carnis petulantia ad nos decipiendum, ut contra quancumque virtutem, qua quis polleat, ipsa audentior insurgat ad tollendum eum, qui magis se prudentem ac spiritualem esse præsumit, nisi intus vigilet, & foris se custodiat*.

CCCV. Morti proximus, quum habitu, ut dicebamus, spoliari, & ultimum agonem inire nudus voluisset, quidam ex Fratribus vestem exhibens, & ut eadem se operiri permitteret, admonens, ad illum Petrus; *recede fili, ne me operias: adhuc enim in periculo versor*. Prudenti hoc monito indicans, etiam in ultimo vitæ certamine a carnis illecebris timendum esse, quanto magis, dum illa adhuc vegetior, integras contra nos vires explicare tentat, & bellum infert.

CCCVI.

CCCVI. Rigidissima corporis castigatio, quæ Petro tam familiaris extitit, veterum Anachoretarum exempla non renovavit modo, verum etiam auxit, atque jure titulum *portenti pœnitentiæ* illi acquisivit. Cui ut magna laus a pœnarum varietate, quam excogitabat, ita non minor commendatio a secreti humilitate, qua eandem occultare laborabat, accessit; Nam si ex his, quæ oculis hominum subtrahi non poterant, cætera, quæ in ascondito peragebat existimare licet, non immerito dubitari potest, an spiritus naturam immutarit, ut insensibilis esset, aut natura exuerit humanitatem, quam immanitatem in Religionem verterit. Primum Teresiæ testimonium comprobat; cui soli, ut in devotionis incœpto animaret, pœnitentiæ suæ rigorem facilitate excusabat; alterum ea, quæ hic breviter adnotantur, ex toto ejus vitæ cursu exploratum erit, dum cætera, quæ viventium notitiæ subtraxit, in Beatorum conspectu splendidiora virtutis merito apparebunt. De ejus Pœnitentia admirabili

CCCVII. In primis abstinentiæ rigorem non certis temporibus, ut in multis hominibus sanctis distinctum, sed multorum annorum continuatione arctissimum servavit; pane solum vulgari & duro contentus, lautitiarum loco diebus festis herbas & legumina sine condimento addebat, dicens, *superfluum id esse & vanum, quod gulæ magis quam naturæ serviret*, etiam tormenti causa, cinere aut frigida illa aspergens; interdum absyntii aliarumque herbarum amaritudine nativum ciborum alterabat saporem, id vero tam exacte observare visus, ut cruciatui sensuum quotidie nova stratagemmata superadderet, qui omnibus potentiis irreconciliabile bellum indixerat. Tribus non interruptis annis panem tantum durissimum & aquam, nunquam vinum infra satietatem degustabat; sicque levissimo alimento corpus suum ad rationes sæpe revocabat, ne in Dei servitio torpesceret; dicebat enim, *panem illum non hæreditate paterna, sed pietate fidelium comparatum, oratione ac operibus bonis emendum esse*; sæpe tertium vel etiam octavum diem jejuniis transfigebat; & a Teresia observatum fuit, id tunc contigisse præcipue, quum in contemplatione cœlestis spiritus, superno cibo plenus, corporis ægritudinis oblivisceretur.

CCCVIII. Somni quietem ac refrigerium tanquam alterum humanæ naturæ alimentum, non minus quam cibi Petrus a se arcebat tam studiose, ut novis semper ac variis ingenii modis palato illuserit, atque tortoris instar singula membra æquuleo addixisse videretur; unde quum perpetuis vigiliis noctes insomnes peragens, sociorum querelas eliciebat, quod naturam destrueret potius, quam se cruciaret: quibus tamen promte respondere non dubitabat, se ideo somnum excutere, quod ab illo magis, quam a morte ipsa abhorreret, & sine causa, dum ipse sufficiens esset, animum a divina præsentia nimius separare; quum hæc cum Deo felicius conjungat. Itaque per quadraginta annos tot laboribus, itineribus atque curis fatigatus, nunquam ultra horam & dimidiam somno indulsisse deprehensus est; idemque pœnitentiæ genus difficillimum habuisse, ex ipsius confessione Teresiæ facta certissime constitit. Itaque nunquam nisi erectus aut genuflexus consistere consuevit, & si somnus obreperet, pondus capitis, ligno parieti infixo furtim acclinabat, ut illum velut inimicum fugaret; quieturus nunquam membra extendebat; quia nec cellæ suo sanguine undequaque aspersæ angustia Virum statura procerum integrum capiebat, nec strati commoditas, nisi corticem infirmo ac sedenti ministrabat. Eundem rigorem extra propria Cœnobia exacte servabat, dum vel orare genuflexus, vel eodem habitu dormitare, semper vigil inventus omnibus admirationi esset. Ante cubitum autem, ut legitur, semper sibi ipsi veluti mortuo Psalmum *De profundis* recitare consuevit.

CCCIX.

CCCIX. Cæteros cruciatus, quos Martyribus Tyrannorum manus inferre solent, Petri solertia suo corpori, non sine quadam martyrii comparatione adhibuit, adeo ut non modo martyrii promta voluntas, sed & quadraginta septem annorum assidua & incredibilis maceratio suadere facile possit; eum in perpetua pœnarum tolerantia longioribus cruciatibus vitam consumsisse. Hinc verberationes seu flagellationes quotidianæ, quas bis noctu usque ad sanguinis effusionem protrahebat, in ipso crudelitatem in religionem vertisse, in aliis carnificinam non pietatis exercitium existimari potuisse visæ sunt; hæ quoque asperiores fiebant flagrorum conditione ac varietate; erant enim aut nodosis funibus aspera, aut urticarum manipulis urentia, aut aculeatis catenis pungentia; omnia vero ipsius carnem tot aliis afflictam nominibus, non tam dolore macerabant, quam vulneribus misere dilaniabant, itaut ad eorum strepitum alii expergefacti exhorrescerent.

CCCX. Caput nunquam ob divinæ præsentiæ reverentiam tegere solitus erat, idem præterea sive Solis æstu adustum, aut vulneribus afflictum, & vix non semper fauciatum habebat. Spiritus namque impetus, qui in exstasi sensus rapiebat, sæpe numero cum ad superius portarum limen impingere raro plagas aut ulcera curare compellebat. Ipsæ nives, quæ capiti quandoque incidebant, liquefactæ per interiora caputii ad cætera membra diffluebant; interdum crines ac supercilia glacie inducebant, adeout evellere necessum erat, neque his cruciatibus corpus suum aliquando exemit, aut foveri sodalium precibus concessit, quibus subinde respondebat: *Fratres, jam cum corpore meo conveni, quod dum in hoc mundo vivero, pati non cessabit; at cum in Cœlum pervenero, æternam ei requiem permittam.* Pedum operimentum simile capitis erat, nudis enim plantis incedens, aut spinarum aut tribulorum offendiculis quotidie patebant, & fauciabatur; quibus terram applicans, hanc sufficere dicebat, ne unguenta admitteret. Cilicium, quod cingebat, tam horridum quam asperum aspectu erat, proinde continuam plagarum Jesu Christi memoriam renovabat, dum Petri mens ejusdem imaginem meditans, corpori toto aculeis vexato ac dilacerato flagellis, nihil integri aut sani relinqueret. Habitus pilis hirsutus aliud tormentum addebat, enimvero nuditati tegendæ tantum, non frigori arcendo sufficiebat, pellem insuper macerans sanguineos vibices & ulcera refricabat. Bractea illa ferrea, quam sibi nudo corpori apposuit, & annos viginti gestavit, cum carne ita compacta extitit, ut ab ea evelli post obitum neque potuerit.

CCCXI. Sicut nudus semper Christum sequebatur, habitum & femoralia, quæ lacera & aspera gestabat, lavare ipse suis manibus solitus, ea vix desiccata ad aerem rursus induebat, quamvis media hyeme frigore obriguissent. Interdum cellam ingressus, ut requiem caperet, corpus de nimio increpabat incommodo; ideoque mantellum deponens, medius inter portam & fenestram aeris inclementiam ad geniculatus suscipiebat, donec totus hebes factus obduruisset; deinde utramque claudens eidem corpori illudebat, dicens; *valde tibi nunc indulgeo, quare conquereris?* & post modicum, mantellum assumens: *bene tibi nunc est*, inquit, *satis commode in oratione perseverare potes*. In illa ergo sancta piaque exercitatione persistens, non quieti, sed tormento potius corpus addicebat: atque etiam per jocum vexabat. Interdum flamma interiori succensus in hortum egrediens, habitum deponebat, ut frigori se exponeret: non semel noctis tempus, summamque hyemem gelidis aquis immersus ultra tres horas transegit: & non nunquam in cella per fenestram Cœlum aspiciens in contemplatione cœlestium deliciarum frigoris, nivium, imbriumque injurias longo temporis spatio patiebatur simul & asperna-

nabatur; adeo ut tot cruciatuum rigores etiam stomachi acutissimos dolores induxerint, qui ad vitæ extremum Servum Dei assidue afflixerunt. Admirabantur autem maxime omnes illum tam rigidas pœnas cæterarum virtutum praxi adjungere potuisse, dum patientiam, mansuetudinem, humilitatem, paupertatem, castitatem, integramque singulorum sensuum mortificationem tam perfecte servasset; quapropter ne tot tormenta temeritatis aut imprudentiæ humanæ argui possent, voluit Deus eo divino instinctu assumpta fuisse declarare, & ut mortales agnoscerent quantum divina suffulta gratia virtus valeat in iis, qui Petri exemplum sequendo, eamdem adipisci conantur, Servo suo vitam per annos quadraginta septem mirifice servavit.

S. Teresiæ Testimonium. *In ejus vita a P. Ribera cæterisque exarata.*

CCCXII. Verum ut his omnibus mirabilibus lector fidem adhibeat, sanctæ Teresiæ hæc eadem repetentis testimonium ipsum audire non pigeat. *Quantum nobis boni abstulit Deus in benedicto fratre Petro cum tantæ perfectionis capax non existimetur Mundus: dicunt enim sanitates nunc debiliores esse, nec tempora similia præteritis. Ille sanctus Vir his temporibus vixit, quibus spiritus crassus erat, ut in prioribus, & tamen ipse sub pedibus mundum conculcabat: & quamvis non omnes, sicut ipse nudis pedibus incedant, aut tantam pœnitentiam agant; multa tamen sunt*, ut alias dixi, *cum quibus mundum conculcare possumus, & quæ a Domino docentur, postquam voluntatem exploravit. Quantum vero huic Sancto, de quo loquor, idem Dominus concesserit; ut quadraginta annis tam asperam pœnitentiam ageret, quo omnes probe noscant, licet de ea aliqua dicere, quæ ejusdem veritatem confirment.*

Dixit mihi & alteri personæ, a qua non sibi cavebat (quia placuit Deo, ut affectu me singulari complecteretur, quo me animaret, & juvaret in tempore tantæ necessitatis, ut dixi) quod per quadraginta annos, ni fallor, dormisset, tantum per horam & mediam: & quod hoc ipsi difficillimum fuerit in principio; ideoque ad superandum somnum, vel ingeniculatum vel erectum stetisse. Paululum autem id, quod quiescebat, erat sedendo, atque caput ligno cuidam acclinans, quod parieti infixum erat, decumbere autem non poterat, quia, ut scitur, cella ejus longitudinem quatuor pedum cum dimidio non excedebat. Toto hoc tempore nunquam caputio operiebatur contra Solis ardores, vel imbrium aerisque inclementiam; nec pedes calceutos, nec præter unam tunicam simplicem atque angustam gestabat pro nuditate tegenda, cum mantello levissimo, dicebat se interdum apertis janua ac fenestra, depositoque mantello frigoris vim experiri solitum, mox ut corpori indulgeret, obseratis utrisque mantellum assumere. Comedere tertio quoque die ordinarium sibi, addendo facile id esse, si quis assuesceret, socius quidam ejus mihi dixit, quod aliquando per octo dies non manducabat, quod existimo fuisse, cum in oratione perseverabat, propter magnas extases & impetus divini amoris, quos patiebatur, & ego semel præsens vidi. Paupertas ejus extrema fuit, sicut & mortificatio in ejus juventute. Dixit enim, se aliquando per tres annos in quodam Conventu sui Ordinis commoratum, nec aliquem Religiosum, nisi ex voce cognovisse; quia oculos non aperiebat, & quo necessitate eundum erat, alios sequebatur in viis. Mulieres per multos annos non aspexit, dixitque nihil sibi referre, an videret quicquam vel non; licet cum ego illum cognoscebam, jam ætate valde provectus esset; & adeo specie deformatus, ut similior arborum radicibus videretur. Et cap. 30. eadem sancta Mater, ejus vitam continuando, sic ait: *Aliquid jam dixi de sua pœnitentia, ultra quod me certiorem multi fecerunt, quod per viginti annos continuos pro cilicio gestavit bracteam ferream. Servavit strictissime Regulam sancti Patris Francisci, præter ea, quæ suo loco dixi.*

De Dono Orationis, et Contemplationis S. Petri.

CCCXIII. At quantum Petrus deprimebat corpus jejuniis, tantum erigebat orationibus spiritum, neque minus elevationem Christi imitaretur in anima, quam mortificationem exprimeret in membris. Unde & quando beati Patris oratio inceperit, non facile dixerim, paternæ domus oratorium, locus tyrocinii ejus & magisterii fuit; adhuc sexennis, non nisi exercitatis orationis sanctæ militibus concedi, solitos raptus experiebatur. At vero post religiosæ Familiæ ingressum sacro Seraphici Patris indutus habitu, cum eo duplicem ejus pœnitentiæ & contemplationis spiritum hæreditavit, non gradatim, non successive, sed unica & abundanti infusione divinitus communicatum; quamobrem summa illius elevatio ex fructibus ejus patefacta est.

CCCXIV. Ex illa enim profluebat amor Seraphicus, quo velut igne succensus, aliorum quoque mentes inflammabat, ex illo etiam sacro fonte hauserat sacræ Scripturæ, & Theologicarum quæstionum miram intelligentiam, casuum moralium difficillimorum enodationes, vitæ ac viæ spiritalis notitiam, quam quum non librorum studio comparasset, fallebat non raro superbos hominum Doctores, qui nihil in Viro Dei præter humilitatem & sanctam simplicitatem arbitrantes, rerum experimento scientiam admirabilem non sine stupore deprehendebant.

CCCXV. Longe tamen mirum erat, eumdem intueri in Choro orantem, & in Dei contemplationem absortum, usque ad laquearia spiritus ardore deferri; & sepe etiam avium ad instar per aeris regionem volare, & ab horto ad Ecclesiam subito impetu per aera duci; si quis de Deo sermonem coram ipso interponebat, dabat novis excessibus mentis occasionem sæpe coram Cruce lignea orans brachiis in modum crucis extensis, non parum supra terram evectus, omnium transeuntium & pastorum admirationem excitabat. Pedrosi existens, dum Crucem in horto a se erectam devotis oculis aspiceret, divini amoris fervore accensus, sursum fertur in aera, coram ipsa cruce suspenditur, lucidissimos ex oculis radios emittens, qui in Crucem vibrati ab ipsa mirabili reflexione in Sanctum redibant. Interea vero candidissima nubes radios Solis imitans, caput ipsius circumdabat, totamque splendore viciniam illustrabat. Resoluta tandem nubecula, Vir Dei ad se reversus, modestus & hilaris in cellam suam se recepit. Ne autem exteriori specie in periculum superbiæ veniret, rogabat enixe Dominum, ut sibi externos illos favores subtraheret, nec nisi cum magna confusione præsentiam hominum, dum hæc acciderent, patiebatur. Sunt equidem secundum sanctorum Virorum doctrinam, periculosi ejusmodi raptus animæ in perfecta humilitate non solidatæ, soletque aliquando hac fraude suos decipere Pater mendacii, sed si raptus a Deo est, generat in mente humilitatem, & supremæ potentiæ reverentiam, filialem timorem parit, & ex illo amorem producit; præterea animam a rebus terrestribus evellit, videt in illis excessibus humana mens parum, imo nihilum esse terrena omnia, totam se Dei voluntati assimilat, nihil demum præter Dominum optat. Hi purissimi raptus effectus, qui quum in Petro mirifice claruerint, dubitari jure nequit, quin ab unione maxima cum Deo processerint.

CCCXVI. Aliud tamen summæ unionis cæteris præstantius genus Petro fuisse concessum nullus dubitabit, qui vitæ illius historiam diligenter evolvet, ex qua vel unicum efficax argumentum decerpsisse sufficiat. Quum aliquando graviter ægrotaret, auditus est in insuetum strepitum prorumpere, atque inventus est in violentam non corporis, sed animæ extasim raptus, in qua mortuo similis tota nocte permansit. Ad se autem reversus, respondit Infirmario de morte ipsius antea suspicanti: *Non ita est, vivus sum per gratiam Dei, & mul-*

multa consolatione repletus. In aulis Principum manere aliquando coactus, non minus quam in eremo ac solitudine intima Dei conversatione fruebatur. Hujus rei firmum habemus sequens Teresiæ testimonium. *Raptus amoris divini frequentes & validos experiebatur, quorum ego unum semel vidi, mihique a socio ejus narratum est, per octo dies cibis abstinere solitum esse, per quos sine dubio continuæ contemplationi vacabat*. Quum per hortos & sylvas, & in ipsis conviviis aliquid humanis oculis gratum aspiceret, erigebat ad Deum oculos mentis, & in ejus amorem accendebatur. Apertum Cœlum nocte respiciens stellis aspersum, diemque Solis splendore fulgentem, dies ei eructabat verbum laudis divinæ, & nox ori ejus indicabat benedictionem. Quas extases motusque viri & mulieres fide dignissimi, & præcipue Episcopus Cauriensis frequenter animadverterunt. Egressus enim simul in sylvam Præsul ipse cum Viro sancto in speluncam offendit arboribus consitam, illucque se recipiens, nonnisi die sequenti ad Episcopum rediit. Quum aliquando de omnipotentiæ divinæ dispositione mirabili in plantis herbisque manifestata differerent, raptus in extasim humanam deserit conversationem, ut totus se daret divinæ. Sylvarum abdita quærens aut rupium secessus, die occupata erat mens in divinis contemplandis mysteriis; nocte vero Matutini horis persolutis, orans in Templo ad Primam usque perseverare consuevit. Qua de causa per quadraginta non interruptos annos, unam cum dimidio dumtaxat horam corpori somni concessit, idque sibi ipsi veluti mortuo Psalmum *De profundis* recitans, ut etiam alibi dictum est. *Cap. 27. ejus vitæ.*

CCCXVII. Quamvis Petrus sæpe sæpius spiritus ariditatem, ut dicunt, animæque mœrores, Deo sic disponente, experiretur, quotidie tamen Jesu Christi Sanctorumque ejus apparitionibus fruebatur, Quibus a Deo confirmatus, simul & exhilaratus ad majora adspirabat virtutum, & divinæ unionis incrementa; distincta vero tot gratiarum notitia in summa ipsius humilitate absorpta esset, nisi Deus aliorum linguis eas manifestasset. Utebatur ille suo & sancti Bernardi consilio, quod Viri spiritalis est in cella sua scribere. *Secretum meum mihi, secretum meum mihi*. Linguam autem & oculos Teresiæ substituit, quæ dum cordis sui mœrores & ariditates immensa cœlestium apparitionum profusione sanatas Viro Dei narraret. De eodem propterea sancta Virgo opportune hæc addit: *Dum ego*, inquit, *illi de mea vita, deque meo orationis modo, cum quanta potui claritate discurrerem, ab initio cognovi, quod ille mea verba per experientiam concipiebat*. Cumque aliquot insignes favores, ut Christi Domini, sanctissimæ Matris, & Sanctorum visiones exponeret, subjungit: *Opus erat eadem via exercitatum fuisse, ut & me intelligeret, & quid de præfatis visionibus deberem credere, declararet*. Subdit insuper: *Placuit Domino ex majori parte & modo toti sollicitudini meæ subvenire, mittendo in terram istum benedictum Fr.P. Petrum de Alcantara. Iste Vir sanctus circa ista omnia mihi claritatem dedit, & singula declaravit, dixitque ne sollicita essem, sed laudarem Deum, & certissima remanerem, illum esse spiritum Dei, excepta fide, nihil eo verius esse, nec me aliud certius credere debere. Reliquit me in multa consolatione & satisfactione, & effecit, ut secure orationi vacarem, nec dubitarem omnia a spiritu Dei procedere*.

EIUS VISA, EIQUE COELESTES FACTÆ REVELATIONES.

Vita S. Teres. cap. 30.

CCCXVIII. Scientiæ etiam donum singulare in Petro divinitus eluxit in sacrarum literarum absoluta & profunda intelligentia, quam magis in orationis schola, quam alibi didicerat. Ex hac illi summa facilitas, & perspicuitas in explicandis arduis atque gravissimis divinarum Scripturarum, atque Theologiæ difficultatibus; quas non sensibus modo sanctorum Patrum, sed & proprio Spiritus Sancti dictamini conformes, viri etiam

DE DONO SCIENTIÆ S. PETRI DE ALCANTARA, EX QUO MAGNUM PRÆDICATIONIS SUÆ FRUCTUM COLLEGIT.

etiam doctissimi, ac peritissimi hoc in genere agnoscebant.

CCCXIX. Inter cætera tamen, quæ in medium possunt adduci, ut nobis cœlestis hujusmodi Petri sapientia sese prodat, ea est, nimirum exploratio, itemque approbatio spiritus Teresiæ de Jesu, cujus internæ a Deo receptæ gratiæ adeo ingentes erant, adeoque humano intellectui percipiendæ difficiles, ut nedum viri pietate atque doctrina præditi, verum & ipsa de earumdem veritate nonnihil dubitarint. Visum est propterea sanctæ Virgini a Petro Magistro tantis in angustiis auxilium efflagitare per epistolam a nobis non absque singulari cura inventam, absque tamen præsignato anno, unde necessum duximus huc, tamquam in proprium locum ex hispanico in latinum translatam ab egregio viro Emmanuele Ignatio de laReguera Hispano Societatis Jesu, sacrorum Rituum Congregationis Consultore, & apprime in rebus asceticis versato, de quo plures hac super re ejusdem doctissimi Tractatus publici juris facti, testantur; favente etiam & procurante Rmo Patre Nicolao Ridolfi sacri Palatii Apostolici Magistro pro sua erga nos benignitate & elementia, exscribere, quæ est.

Fray Antonio de Huerta, Vida de S. Pedro de Alcantara cap. 22. fol. 225.

LA manera de proceder en la oracion que ahora tengo, es la presente. Pocas vezes son, las que estando en oracion puedo tener discurso de entendimiento; porque luego comienza à recogerse el Alma, y estàr en quietud, ò arrobamiento, de tal manera, que ninguna cosa puedo usar de los sentidos; tanto, que sino es oir, y esso no para entender, otra cosa no aprovecha.

Acaeceme muchas vezes, sin querer pensar en cosas de Dios, sino tratando de otras cosas; y pareciendome, que aunque mucho procurasse tener oracion no lo podia hacer, por estàr con gran sequedad, ayudando à esto los dolores corporales, darme tan de presto este recogimiento, y levantamiento de espiritu, que no me puedo valer; y en un punto dexarse con los efectos, y aprovechamientos, que despues trahe. Y esto sin haver tenido vision, ni entendido cosa, ni sabido donde estoy, sino que pareciendome se pierde el Alma, la veo con ganancias, que aunque en un año quisiera ganarlas Yo, me parece no fuera possible, segun quedo con ganancias.

Otras vezes me dàn unos Impetus muy grandes, con un deshacimiento por Dios, que no me puedo valer: pareceme se me và à acabar la vida, y assi

MOdus, quo mihi oratio nunc procedit, hic est, Raro fit, ut inter orandum possim intellectu discurrere; statim enim incipit anima se in seipsam colligere, & in quiete, & mentis excessu ita consistere, ut nullo modo sensibus uti possim; adeout, nisi fortasse sit ad audiendum, idque ipsum quin aliquid capiam, nullus præterea sit usus.

Contingit sæpe, ut quin vellim de divinis cogitare, sed dum alia omnia ago, & dum ita sum constituta, ut mihi videatur, quod, quantumvis conarer orationi intendere, non possem propter ingentem cordis ariditatem, conspirantibus etiam corporis doloribus, incidat mihi tam subito hujusmodi intimus cordis recessus, atque raptus, ut mei impos fiam; momento autem cesset, relictis tamen iis effectibus, atque proventibus, quos deinde secum affert. Idque absque eo quod ulla visio præcesserit, vel aliquid intellexerim, vel etiam satis cognoverim, ubi sim; sed cum videatur anima prorsus deperdi, illam tamen video ita lucratam esse, ut quamvis ego voluissem, toto anno ea lucra facere, puto non potuissem.

Interdum tam ingentes impetus me invadunt, cum quadam pro Deo defectione, ut mei omnino impos sim: videtur mihi vita brevi de futura; itaque co-

assi me hace dàr vozes, y llamar à Dios, y esto con gran furor me dà. Algunas vezes no puedo estàr sentada, segun me dàn las bascas, y esta pena me viene sin procurarla; y es tal, que el Alma nunca queria salir de ella mientras viviesse. Y son las ansias que tengo por no vivir, y parecer que se vive sin poderse remediar, pues el remedio para vèr à Dios es la muerte, y esta no puedo tomarla. Y con esto parece à mi Alma, que todos estàn consoladissimos sino ella, y que todos hallan remedio sino ella. Es tanto lo que aprieta esto, que si el Señor non lo remediasse con algun arrobamiento (donde todo se aplaca, y el Alma queda con gran quietud, y satisfecha algunas vezes con vèr algo de lo que desea; otras con entender otras cosas sin nada de esto) era impossible salir de aquella pena.

cogor in voces erumpere; & ad Deum clamare non sine quodam furore. Aliquando sedens subsistere nequeo nausearum vi; & hujusmodi pœna me nihil tale curantem corripit; eaque talis est, ut anima nunquam vellet ipsa privari, dum viveret. Anxietates autem, quas patior, sunt ex desiderio non vivendi, & quia mihi videtur, quod vivitur sine remedio; cum remedium ad videndum Deum sit mors; & hanc mihi inferre non liceat. Propterea videtur animæ meæ, quod cæteri omnes affluunt consolatione præter ipsam, & quod omnes, ipsa excepta, remedium inveniunt. Angor iste tantus est, ut nisi Dominus mederetur aliquo mentis excessu (ubi omnia sedantur, & anima quieta remanet, atque contenta, aliquando nonnihil videndo de eo, quod desiderat, aliquando aliquid extra hoc intelligendo) impossibile foret ex illa pœna emergere.

Otras vezes me vienen unos deseos de servir à Dios, con unos impetus tan grandes, que no lo sè encarecer, y con una pena de vèr de quan poco provecho soy. Pareceme entonces, que ningun trabajo, ni cosa se me pondria delante, ni muerte, ni martyrio, que no las passasse con facilidad. Esto es tambien sin consideracion, sino en un punto, que me rebuelve toda, y no sè donde me viene tanto esfuerzo. Pareceme que querria dàr vozes, y dàr à entender à todos los que les và en no se contentar con cosas pocas, y quanto bien hay, que nos darà Dios, en disponernos nosotros. Digo, que son estos deseos de manera, que me deshago entre mi. Pareceme, que quiero lo que no puedo. Pareceme, que me tiene atada este cuerpo, por no ser para servir à Dios en nada, y al estado; porque à no le tener, haria cosas muy señaladas en lo que mis fuerzas pueden. Y assi de verme sin ningun poder para servir à Dios, siento de manera esta pena, que no la puedo enca-

Interdum occupant me quædam desideria serviendi Deo impetu tam grandi, ut satis exaggerare non possim; & cum quadam pœna, quod videam quam parum valeam. Videtur mihi tunc nullum laborem, nec aliud quidquam posse mihi se objicere, non mortem, non martyrium, quæ non facile superarem. Istud pariter est absque ulla consideratione, sed temporis momento, quod me fus deque commovet, nec satis scio, unde tantus mihi conatus proveniat. Videor mihi velle clamare, & omnibus notum facere, quanti intersit, non esse contentum paucis, & quantum boni nobis daturus est Deus, si nos ad recipiendum disponamus. Dico, hæc desideria ejusmodi esse, ut penitus intra me contabescam. Videor mihi velle quod non possum. Videor mihi quodammodo isto corpore compedita, ne Deo aliqua in re inserviam & meo statui; nisi enim illud haberem, multa & multum præclare agerem, quantum meæ vires patiuntur, atque ita cum me videam omnino impotentem ad serviendum Deo, taliter hanc pœnam sentio, ut expri-
me-

carecer. Acabo con regalo, y recogimiento, y consuelo de Dios.

Otras vezes me ha acontecido, quando me dàn estas ansias por servirle, querer hacer penitencias, mas no puedo. Esto me alivia mucho, y alivia, y alegra, aunque no son casi nada, por flaqueza de mi cuerpo, aunque si me dexassen con estos deseos, creo haria demasiado.

Algunas vezes me dà gran pena haver de tratar con nadie, y me aflige tanto, que me hace llorar harto, porque toda mi ansia es por estàr sola: aunque algunas vezes no rezo, ni leo, me consuela la soledad. Y la conversacion de parientes, y deudos me parece pesada, y que estoy como vendida, salvo con los que trato de oracion, y del Alma, que con estos me consuelo, y alegro, aunque algunas vezes estos me hartan, y no querria verlos, sino irme adonde estuviesse sola. Aunque estos pocas vezes, especialmente con los que trato mi conciencia, siempre me consuelan. Otras vezes me dà gran pena haver de comer, y dormir, y vèr que Yo, mas que nadie, no lo puedo dexar. Hagolo por servir à Dios, y assi se lo ofrezco. Todo el tiempo me parece breve, y que me falta para rezar. Porque de estàr sola nunca me cansaria, siempre tengo deseo de tener tiempo para leer, porque à esto he sido muy aficionada. Leo muy poco, porque en tomando el libro me recojo, y assi se và la leccion en oracion; y es poco, porque tengo muchas ocupaciones, y aunque buenas, no me dan el contento que me daria esto. Y assi ando siempre deseando tiempo, y esto me hace siempre desabrida (segun creo) vèr que no se hace lo que quiero, y deseo. Todos estos deseos, y mas de virtud, me ha dado Nuestro Señor, despues que

mere satis non possim. Totum hoc desinit in delitias, cordis intra se recessum, & divinam consolationem.

Interdum contigit, ut cum inflammata ista desideria divini servitii me premunt, ferar ad corporis cruciatus, sed non possum. Hi magno mihi solatio, & gaudio sunt, licet vix aliquid sint propter mei corporis imbecillitatem, si tamen meis desideriis permitterer, credo, moderationem excederem.

Interdum valde mihi molestum est, quod debeam cum aliis agere, eaque molestia tanta est, ut a multis lacrymis temperare non possim; tota enim anxietas est, ut sola sim; & quamvis aliquando nec preces recitem nec legam, gaudeo solitudine. Consuetudo cum propinquis, & affinibus onerosa mihi videtur; nec sine rubore ibi sum, præterquam cum iis, cum quibus de oratione, vel de rebus ad animam pertinentibus ago. Cum iis enim colloqui consolationi mihi, & lætitiæ est; aliquando vero hi etiam fastidio mihi sunt, neque illos vellem videre, sed ab iis elabi, ut sola essem; quamvis hoc raro. Ii vero præcipue, quibus conscientiam meam aperio, semper mihi solatio sunt. Interdum me valde angit necessitas comedendi, ac dormiendi, & quod ego præ cæteris non possum hoc prætermittere. Facio tamen, ut Deo inserviam, & ad id meam intentionem refero. Omne tempus breve mihi videtur, nec satis ad preces fundendas. Quoniam esse solam nunquam me tæderet; semper teneor desiderio, ut tempus suppetat ad legendum; ad hoc enim fui semper admodum propensa. Parum est quod lego, quia vix primum manibus librum teneo, in meipsam recedo, & sic lectio in orationem abit. Breve tamen hoc ipsum est, quia multis occupationibus impedior, quæ quantumvis bonæ sint, non æque mihi voluptati sunt. Itaque avida semper temporis sum, ideoque fastidio me esse cæteris puto, cum video non fieri id, quod vellem & cupio. Omnia ista, & virtutis augumentum lar-

que me diò esta oracion quieta con estos arrobiamentos; y hàllome tan mejorada, que me parece era antes una perdicion.

largitus est mihi Dominus noster, ex quo istam mihi orationem quietis cum istis excessibus largiri dignatus est. Tantoque me meliorem invenio, ut mihi videantur antea frustra fuisse omnia.

Dexanme estos arrobamientos, y visiones con las ganancias que aqui dixe. Y digo, que si algun bien tengo, de aqui me ha venido.

Excessus isti, & visiones in me profectus illos, quos dixi, relinquunt, & assero si quid boni in me est, hinc ortum duxisse.

Hame venido una determinacion muy grande de no ofender à Dios, ni venialmente; que antes moriria muertes, que tal hiciesse, entendiendo lo que hago.

Hinc tam firma deliberatia nunquam offendendi Deum, ne venialiter quidem, ut sæpius mori sim parata, potius quam tale aliquid scienter admittere.

Determinacion, de que ninguna cosa que Yo pensare ser mas perfecion, y que harìa mas servicio à Nuestro Señor, diciendolo quien di mi tiene cuidado, y me rige, que no hiciesse, sintiesse qualquiera cosa, que por ningun thesoro la dexaria de hacer; y si lo contrario hiciesse, me parece no tendria cara para pedir nada à Dios N. Señor, ni para tener oracion, aunque en todo esto hago muchas faltas, è imperfecciones.

Hinc propositum faciendi quidquid existimavero esse majoris perfectionis, & divini obsequii, judicio illius, qui me curat & regit; pro nullo enim thesauro illud omitterem. Si enim contra facerem, nescio qua fronte auderem aliquid a Deo petere, aut orationi vacare; quamvis in his omnibus multum deficio, & imperfecta sum,

Obediencia à quien me confiessa, aunque con imperfeccion; pero entendiendo Yo, que quiere una cosa, ò me la manda, segun entiendo, no la dexaria de hacer; y si la dexasse, pensaria andaba muy engañada.

Hinc obedientia illi, qui mihi a confessionibus est, quamvis non sine imperfectione; si tamen intelligam eum aliquid velle, aut præcipere (nisi fallor) nunquam transgrederer; quod si secus facerem, me pro admodum seducta haberem.

Deseo de pobreza, aunque con imperfeccion; mas pareceme, que aunque tuviesse muchos thesoros, no tendria renta particular, ni dineros para mi sola, ni se me dà nada; solo queria tener lo necessario. Con todo siento, tengo harta falta en esta virtud; porque aunque para mi no deseo, querrialo tener para dàr, aunque no deseo renta, ni cosa para mi. Casi con todas las visiones que he tenido, me he quedado con aprovechamiento, si no es engaño del Demonio: en esto remito me à mis Confessores.

Hinc desiderium paupertatis, quamvis hoc etiam cum imperfectione, sed, ut puto, quamvis multos thesauros possiderem, nullos privatos redditus, aut pecuniam ullam mihi soli retinerem; ea enim mihi pro nihilo sunt; & solis necessariis essem contenta. Sentio nihilominus me multum in hac virtute deficere; quamvis enim pro me nihil cupiam, vellem tamen habere ad largiendum, etsi nec redditus, nec quidquam aliud mihi cupio. Ex omnibus fere visionibus, quas habui, profectum spiritus hausi, nisi dolus Dæmonis est, cujus rei judicium meis Confessariis permitto.

Quando veo alguna cosa hermosa, y rica,

Cum aliquid video formosum & di-

y rica, como agua, campo, flores, olores, Musicos, &c. pareceme no lo querria vèr, ni oìr; tanta es la diferencia de ello à lo que Yo suelo vèr, y assi me se quita la gana de ellas. Y de aqui ha venido à darseme tan poco por estas cosas, que sino es primer movimiento, otra cosa no me ha quedado de ello; y esto me parece basura.

Si hablo, ò trato con algunas personas profanas, porque no puede ser menos, aunque sea de cosas de oracion, si mucho lo trato, aunque sea por passatiempo, si no es necessario me estoy forzando, porque me dà grande pena.

Cosas de regocijo de que solia ser amiga, y de cosas del mundo, todo me dà en rostro, y no lo puedo vèr. Estos deseos de amar, y servir à Dios, y verle, (que he digo que tengo) no son ayudados con consideracion, como tenia antes, quando me parecia que estaba muy devota, y con muchas lágrimas; mas con una inflamacion, y fervor tan excessivo, que torno à decir, que si Dios no me remediasse con algun arrobamiento (donde me parece queda el Alma satisfecha) me parece seria acabar presto la vida.

A los que veo mas aprovechados, y con estas determinaciones, y desasidos, y animosos, los amo mucho, y con tales querria Yo tratar, y parece que me ayudan.

Las personas que veo timidas, que me parece à mi vàn atentando en las cosas, que conforme à razon acà se pueden hacer, parece que me congoxan, y me hacen llamar à Dios, y à los Santos; que estas tales cosas que ahora nos espantan, acometieron: no porque Yo sea para nada, pero porque me parece, que ayuda Dios à los que por èl se ponen à mucho, y que nunca falta à quien en èl solo confia. Y querria hallar quien me ayudasse à creerlo assi, y no tener cui-

dives, ut sunt aquæ, campi, flores, odores, concentus &c. Nollem, ut mihi videtur, videre, vel audire; tantum interest inter ista, & ea, quæ videre consuevi; & ita illarum rerum omnis in me cupiditas extinguitur; indeque provenit, ut tam parum omnia hujusmodi curem, ut præter primum fortasse aliquem motum, nihil de illis in me remanserit, cum sordes mihi videantur.

Si colloquor, aut ago cum profanis personis, quod aliter fieri nequeat, quamvis sit de rebus ad orationem pertinentibus, si multum cum iis versor, etiamsi recreationis causa, si necessarium non est, mihi vim infero; adeo mihi molestum est.

Quidquid sapit oblectationes, quibus olim afficiebar, & quidquid Mundum sapit, stomachum movet, ut ea ne videre quidem possim. Ista desideria amandi Deum, illi inserviendi, eumque videndi, quibus teneri me dixi, non juvantur aliqua consideratione, quemadmodum antea, quando me admodum piam existimabam, & lacrymis affluebam, sed sunt ex quadam cordis incensione, & tanto fervoris æstu, ut (iterum dicam) nisi Deus raptu aliquo mederetur, quo animæ prorsus satisfieri mihi videtur, putem diu vivere me non posse.

Quos video in via Dei plus profecisse, cum tali animi proposito, ab omnibus expeditos, & strenuos, plurimum amo, & cum hujusmodi libenter agerem, eo quod iis juvari mihi videor. Quos vero timidos video, & quasi palpando pertentantes ea, quæ juxta rectam rationem hic fieri possent, angunt me quodammodo, & movent, ut pro illis Deum invocem, & Sanctos illos, qui res hujusmodi, quæ nunc nos terrent, alacriter aggressi sunt: non quod ego aliquid valeam, sed quod mihi videatur Deus auxilio non deesse illis, qui pro eo magna audent, nec deserere in se solo confidentes; & vellem invenire, qui me juvaret ad ita credendum, & ad ponendam curam om-

cuidado de lo que he de comer, y vestir, sino dexarlo à Dios.

No se entiende, que este dexar à Dios lo que he menester, es de manera, que no lo procure; mas no con cuidado, que me dè cuidado digo. Y despues que me ha dado esta libertad, me và bien con esto, y procuro olvidarme de mi quanto puedo: esto me parece havrà un año que me lo ha dado Nuestro Señor.

Vanagloria (gloria à Dios!) que Yo entienda, no hay porquè la tener. Porque veo claro en estas cosas que Dios dà, no poner nada de mi, antes me dà Dios à sentir mis miserias, que con quanto Yo pudiera pensar, no pudiera vèr tantas verdades, como en un rato conozco.

Quando hablo de estas cosas, de pocos dias acà, pareceme son como de otra persona; antes me parecia algunas vezes era afrenta, que las supiessen de mi; mas ahora pareceme no soy por esto mejor, sino mas ruin, pues tan poco me aprovecho con tantas mercedes. Y cierto, por todas partes me parece no ha havido otra peor en el mundo, que yo; y assi las virtudes de las otras me parecen de mas merecimiento, y que yo no hago sino recibir mercedes, y que à los otros les ha de dàr Dios por junto lo que aqui me quiere dàr à mi, y suplicole no me quiera pagar en esta vida; y assi creo, que de flaca, y ruin me ha llevado Dios por este camino.

Estando en oracion, y aùn casi siempre que yo pueda considerar un poco, aunque yo lo procurasse, no puedo pedir descansos, ni desearlos de Dios, porque veo que no viviò èl sino con trabajos, y estos le suplico me dè, dandome primero gracia para sufrirlos.

Todas las cosas de esta suerte, y de muy subida perfeccion, parece se me imprimen en la oracion tanto, que

omnem victus & vestis, & Deo committendam.

Non ita tamen intelligendum est Deo committendam esse curam eorum, quibus indigemus, ut ea curare non debeam, sed non ea cura, quæ sit cum anxietate conjuncta. Et postquam, Deo dante, omni me hujusmodi cura liberavi, bene mibi est, & studeo quantum in me est, meipsius oblivisci: annus est, ut mibi videtur, ex quo id mibi Deus concessit.

Inanis gloria (Deo sit laus) quantum intelligo, non est cur in me locum habeat; video enim perspicue in iis, quæ mibi Deus dat, nihil ex me esse; quinimmo dat mibi Deus ita sentire quam sim misera, ut quantumlibet cogitatione adniterer, non possem tot veritates cognoscere, quot unico raptu cognosco.

Cum de hujusmodi rebus loquor, paucis abhinc diebus videor mibi quasi de alienis loqui. Antea probrum mibi aliquando videbatur, quod talia de me rescirentur; nunc vero videtur, quod non ideo sum melior, sed deterior, quoniam tam parum ex tot Dei beneficiis proficio. Certe quacunque me inspicio, nemo mibi videtur fuisse inter homines nequior me; atque ita existimo, quod cæterorum virtutes majoris sint meriti, & quod ego nihil aliud agam, quam Dei dona recipere, & quod aliis cumulate daturus est Deus ea, quæ mibi dat in præsentia, eumque supplex rogo, ne velit meam mercedem in hac vita esse; ac proinde credo, quod me Deus hac via deduxerit, ut meæ miseriæ, atque infirmitati indulgeret. Dum oro, immo fere quoties possum nonnihil cogitare, etiamsi conarer, non possum petere a Deo levamentum aliquod, vel desiderare, eo quod videam illum nunquam vixisse sine doloribus; hos proinde ab ipso peto, ita tamen, ut sua me prius gratia confirmet ad tolerantiam.

Omnia quæ sunt hujusmodi, & perfectionis valde sublimis, adeo se, quantum mibi apparet, animo meo imprimi-

que me eſpanto de vèr tantas verdades, y tan claras, que me parecen deſatino las coſas del mundo, y aſſi he meneſter cuidado para penſar, como me havia antes en las coſas del mundo, que me parece, que ſentir las muertes, y trabajos de èl, es deſatino à lo menos que dure mucho el dolor, ò el amor de los parientes, &c. Digo, que ando con cuidado conſiderandome la que era, y lo que ſolia ſentir.

Si veo en algunas perſonas algunas coſas, que à la clara parecen pecados, no me puedo determinar, que aquellos hayan ofendido à Dios; y ſi algo me detengo en ello, que es poco, ò nada, nunca me determinaba, aunque lo veia claro; y pareciame, que el cuidado que yo traygo de ſervir à Dios, trahen todos. Y en eſto me ha hecho gran merced, que nunca me detengo en coſa mala, que ſe me acuerde deſpues; y ſi ſe me acuerda, ſiempre veo otra virtud en la tal perſona. Aſsi, que nunca me fatigan eſtas coſas, ſino es lo comun; y las heregias, que muchas vezes me afligen, y caſi ſiempre que pienſo en ellas, me parece, que ſolo eſte trabajo es de ſentir. Y tambien ſiento ſi veo à algunos, que tratan en oracion, y tornan atràs, eſto me dà pena, mas no mucha, porque procuro detenerme.

Tambien me hallo mejorada en curioſidades, que ſolia tener, aunque no del todo, que no me veo eſtàr en eſto ſiempre mortificada, aunque algunas vezes ſi.

Eſto todo que he dicho es lo ordinario, que paſſa en mi alma, ſegun puedo entender, y muy continuo tener el penſamiento en Dios. Y aunque trate de otras coſas ſin querer yo, como digo, no entiendo quien me diſpierta; y eſto no ſiempre, ſino quando trato algunas coſas de importancia. Y eſto, gloria à Dios, es àra-

primunt inter orandum, ut mirari non deſinam quomodo tot, tamque perſpicuas veritates cognoſcam, ut Mundi res omnes tamquam ineptiæ videantur; ac propterea ſtudio opus eſt, ſi velim cogitare qualiter antea erga hujuſmodi res fuerim affecta. Dolere de mortibus, & ærumnis, quæ in ipſo ſunt, inſania eſt, ſaltem ſi dolor diu permaneat: idem eſt de amore conſanguineorum &c. Iterum dico, me cum pœna recogitare, qualis antea fuerim, & quid ſolerem ſentire.

Si in aliquibus quidquam video, quod aperte peccatum videatur, non poſſum animo meo ſtatuere, quod illi Deum offenderint, etſi aliquantulum in hoc immorer, quod tamen parum, vel nihil eſt, nunquam certo judico, utut clarum palam cernerem; mihi enim perſuadeo eodem, quo ego, deſiderio inſerviendi Deo teneri omnes. Qua in re ingens mihi Deus beneficium impertitus eſt, ut nunquam detinear in re mala, cujus deinde maneat in me recordatio, vel ſi forte reminiſcor, ſemper in ea perſona aliquam aliam virtutem conſidero. Hinc fit, ut nunquam me talia fatigent, niſi quæ communia ſunt, & hæreſes, quæ ſæpe me cruciant; & quoties de illis cogito, fere ſemper judico de hoc ſolo malo dolendum. Idem ſentio ſi quos video orationi prius deditos ab incœpto recedere; hoc me angit, ſed non valde, quia me ipſam ſtudeo continere.

In melius etiam me comutatam invenio in eo, quod ad curioſitates pertinet, quibus antea ducebar; non tamen ex toto, quia non ſemper mihi videor mihi ipſi imperare, quamvis aliquando id faciam.

Totum, quod dixi, eſt id, quod ut plurimum in anima experior, quantum aſſequor, & præterea valde aſſidua mentis in Deum defixio. Et quamvis de aliis rebus agam, quin velim, ut dixi, a quo exciter, non adverto; idque non ſemper, ſed cum de rebus ago alicujus momenti. Atque ita cogitare (Deo ſit gloria) per intervalla eſt,

ratos el pensarlo, y no me ocupa siempre.

Vienen algunos dias, aunque no son muchas vezes, y dura como tres, ò quatro dias, que me parece, que todas las cosas buenas, y fervorosas, y visiones se me quitan, y aùn de la memoria, que aunque quiera, no sè què cosa buena haya havido en mi, todo me parece sueño à lo menos no me puedo acordar de nada.

Aprietanme los males corporales en junto, turbaseme el entendimiento, que ninguna cosa de Dios puedo pensar, ni sè en què ley vivo. Si leo, no lo entiendo, pareceme, que estoy llena de faltas, sin ningun ànimo para la virdud; y el grande ànimo, que suelo tener, queda en esto, que me parece à la menor tentacion, y murmuracion del mundo no podria resistir. Ofreceseme entonces, que no soy para nada, que quien me mete en mas de lo comun; tengo tristeza, pareceme, que tengo engañados à todos los que tienen algun crèdito de mi; querriame esconder donde nadie me viesse, no deseo entonces soledad de virtud, sino de pusilanimidad. Pareceme querria reñir con todos los que me contradicen; traygo esta baterìa, salvo, que me hace Dios esta merced, que no le ofendo mas que suelo; ni le pido me quite esto, mas que si es su voluntad, estè assi siempre, que me tenga de su mano para que no le ofenda; y conformome con èl de todo corazon, y creo, que el no tenerme siempre assi, es merced grandissima que me hace.

Una cosa me espanta, que estando de esta suerte, una sola palabra de las que suelo entender, ò una vision, ò un poco de recogimiento, que dura una Ave Maria, ò en llegandome à comulgar, queda el alma, y el cuerpo tan quieto, tan sano, y tan claro el entendimiento, con toda la fortaleza, y deseos que suelo; y tengo experiencia de esto, que son muchas vezes, à lo menos quando comulgo, hà

est, nec me semper occupat. Aliqui incidunt dies, non tamen frequenter, nec diutius, quam trium vel quatuor spatio, quibus non solum tolli a me videntur bona omnia, fervidi impetus, & visiones, sed etiam ita eorum memoriam deleri, ut, quamvis velim, ignorem quid boni fuerit in me: omnia somnium fuisse videntur, saltem nullius rei possum meminisse; premunt me corporis ægritudines simul omnes; mens turbatur, ut nihil de Deo possim cogitare, nec satis sciam qua lege vivam. Si lego, quid legam non intelligo; videor mihi defectibus abundare absque ullo ad virtutem nisu; & tota illa animi magnitudo, quam experiri soleo, in id recidit, ut mihi videar levissimæ cuilibet tentationi, & Mundi obtrectationi minime restitura. Occurrit mihi tunc quod ad omnia inutilis prorsus sum, & contristor quod aliquando cogar aliquid supra consuetum audere: tristitia obruor: videor mihi decepisse eos, qui bene de me opinantur, vellem abscondi, ubi me nemo videret; & tunc non virtutis, sed pusillanimitatis solitudinem quæro. Vellem, ut mihi videtur, cum iis omnibus rixari qui mihi contradicunt. Undique oppugnor, quin tamen Dei beneficio illum præter solitum offendam; neque postulo ut hac me molestia liberet, sed si ejus voluntatis est, ut ita semper exercear, sua me manu sustineat, ne illum offendam; & illius Divinæ voluntati me ex toto corde conformem exhibeo; credo autem beneficium illius esse maximum, quod in ejusmodi statu perpetuo me esse non patiatur.

Illud non satis miror, quod dum in eo statu sum, unico verbo ex his, quæ soleo percipere, vel unica visione, vel modico in me ipsam recessu, quamvis non longiore spatio unius angelicæ salutationis, vel ad sacram Eucharistiam accessu, anima statim & corpus ad eam quietem, intellectus ad eam claritatem, voluntas ad eum vigorem, & desideria, quæ soleo experiri, confestim redeunt, atque id experimento nec

hà mas de medio año, que notablemente ſiento clara ſalud corporal, y con los arrobamientos algunas vezes; y durame mas de tres horas algunas vezes, otras todo el dia eſtoy con gran mejorìa, y à mi parecer no es antojo, porque lo he echado de vèr, y tenido cuenta con ello. Aſſi, que quando tengo eſte recogimiento, no tengo miedo à ninguna enfermedad. Verdad es, que quando tengo la oracion, como ſolia antes, no tengo eſta mejorìa.

Todas eſtas coſas que he digo me hacen à mi creer, que eſtas coſas ſon de Dios; porque como conozco quien yo era, que llevaba camino de perderme, y en poco tiempo con eſtas coſas, es cierto que mi alma ſe eſpantaba, ſin entender por donde me venian eſtas virtudes, no me conocìa, y veìa ſer coſa dada, y no ganada por trabajo. Entiendo con toda verdad, y claridad, y sè que no me engaño, que no ſolo ha ſido medio para traherme Dios à ſu ſervicio, pero para ſacarme del Infierno: lo qual ſaben mis Confeſſores, à quien me he confeſſado generalmente.

Tambien quando veo alguna perſona, que ſabe alguna coſa de mi, le querria dàr à entender mi vida, porque me parece ſer honra mia, que Nueſtro Señor ſea alabado, y ninguna coſa ſe me dà por lo demàs. Eſto ſabe èl bien, ò yo eſtoy muy cierta, que ni honra, ni vida, ni gloria, ni bien ninguno, ni en cuerpo, ni en alma hay que me detenga, ni quiera, ni deſee mi provecho, ſino ſu gloria. No puedo yo creer, que el Demonio ha buſcado tantos biennes para ganar mi alma, para deſpues perderla, que no le tengo por tan necio. Ni puedo creer de Dios, que yà que por mis pec-

nec paucis vicibus compertum habeo; ſaltem cum cœleſti cibo reficior a dimidio anno, eoque plus, manifeſta corporis ſalute vigeo, nec ſine raptibus aliquando; permaneo autem ſic aliquando ad tres horas, aliquando totam diem valde melius habeo; neque in eo decipi me puto; tam enim id clare perſpexi, ut nihil dubiì ſuperſit, atque in hoc ſemper lento, & cauto pede proceſſi; illud etiam quod cum ita avocor animo, nullam infirmitatem timeo. Certum autem eſt, quod iſta in melius mutatione non fruor, ſi quando eam orandi rationem ſequor, quam antea ſolebam.

Iſta omnia quæ dixi, cogunt me credere, quod ex Deo ſint, quandoquidem, cum probe norim, qualis jam eſſem, & quod perditionis viam inieram, nunc vero brevi tempore talia experiar, certum eſt animam meam admiratam eſſe, quin intelligerem, unde virtutes iſtæ provenirent; me ipſam vix cognoſcebam, & aperte videbam ex dono eſſe, non ex proprii laboris induſtria; veriſſime pariter, & clariſſime ſic mihi perſuaſum eſt, & ſcio, quod non fallor, quod his mediis uſus eſt Deus non ſolum ut me ad ſuum ſervitium pertraheret, ſed etiam ut ab æterna damnatione retraheret, cujus rei conſcii ſunt Confeſſarii, qui generalem meam confeſſionem exceperunt.

Quando etiam aliquem video, qui aliquid de me reſciverit, vellem de tota mea vita odocere, eo quod in meum honorem cedere mihi videatur, quod Deus Dominus noſter laudetur, præter quod nihil aliud curo. Novit hoc ipſe Deus, ego vero certa ſum, quod neque honor, neque vita, neque gloria, neque bonum aliud, ſive corporis ſit, ſive animæ, eſt, quod me impediat, ut, non quod mihi utile, ſed quod illi glorioſum eſt, velim, & cupiam. Nunquam adducar, ut credam, Diabolum tot bona comparaſſe, ut animam meam lucrando illam deinde perderet; neque enim illum tam amentem

peccados mereciesse andar engañada, hayn dexado tantas oraciones de tan buenos, como dos años hà se hacen, que yo no hago otra cosa sino rogarlo à todos, para que el Señor me dè à conocer si es esto su gloria, ò me lleve por otro camino. No creo permitiera su Divina Magestad, que siempre fuessen adelante estas cosas, sino fueran suyas. Estas cosas, y razones de tantos Santos, me esfuerzan quando traygo estos temores de si no es Dios, siendo yo tan ruin. Mas quando estoy en oracion, y los dias que ando quieta, y el pensamiento en Dios, aunque se junten quantos Letrados, y Santos hay en el mundo, y me diessen todos los tormentos imaginables, y yo quisiesse creerlo, no me podrian hacer creer que esto es Demonio, porque no puedo. Y quando me quisieron poner en que lo creyesse, temìa viendo quien lo decia, y pensaba, que ellos debiao de decir verdad; y que yo siendo la que era, debia estàr engañada. Mas à la primera palabra, ò recogimiento, ò vision, era deshecho todo lo que me havian dicho; yo no podia mas, y creìa que era Dios.

Aunque puedo pensar, que podia mezclarse alguna vez Demonio, y esto es assi, como lo he digo, y visto, mas trahe diferentes efectos; y quien tiene experiencia, no le engañarà à mi parecer.

Con todo esto digo, que aunque creo que es Dios ciertamente, yo no haria cosa alguna, sino le pareciesse à quien tiene cargo de mi, que es mas servicio à Nuestro Señor por ninguna cosa. Y nunca he enteodido sino que obedezca, y que no calle nada, que esto me conviene. Soy muy ordinario reprehendida de mis faltas, y de mane-

tem puto; neque de Deo hoc credere unquam potero, quod, quamvis meruerim propter mea peccata seduci, nullo loco habuerit tot tam devotorum preces, qui a duobus jam annis pro me orant; nunquam enim cesso rogare omnes, ut mihi a Deo impetrent lumen ad discernendum, utrum hoc ex ejus gloria sit, vel ut alia me via dignetur deducere. Simile vero mihi non est futurum fuisse, ut Divina Majestas permitteret ista in dies augeri, nisi ex eo essent. Rationes istæ tot Sanctorum hominum me confirmant, quando timoribus angor, ne forte non a Deo sint, cum ego tam mala sim; cæterum dum orationi vaco, & iis præcipue diebus, quibus quieta sum, & mea mens in Deo est, quamvis simul convenirent quotquot litterati, & sancti homines in Mundo sunt, & me omni, quod fingi potest, tormentorum genere discruciarent, ut ego vellem assentiri, non possent me adducere, ut crederem ista ex Diabolo esse, non enim possum. Et quando voluerunt extorquere ex me, ut ita crederem, timebam quidem considerans a quibus diceretur, & putabam oportere, ut pro illis staret veritas, ego vero, cum essem, qualem me esse cognoscebam, deciperer. Attamen primo interiori verbo, & mentis excessu, vel visione, quidquid mihi dictum fuerat, evanescebat, nec aliter poteram, quam credere quod Dei opus esset. Quamvis autem non dubitem posse aliquando malum Dæmonem sese iis immiscere, & ita revera sit quemadmodum dixi, & perspexi; nihilominus admodum differentes effectus sunt, ut, mea quidem sententia, experto imponere non possit.

Utut vero res ita se habeat, dico quod licet certo credam hæc ex Deo esse, nullo tamen pacto aliquid facerem, nisi illi probaretur, cujus me curæ commisi; hoc enim majus Dei servitium est; & nunquam educta sum, nisi ut obediam, nec quidquam silentio premam, eoquod ita mihi expediat. Admodum frequenter de meis defectibus incre-

nera, que llega à las entrañas; y avisos quando hay, ò puede haver algun peligro en cosa que trato, que me han hecho harto provecho, trayendome los pecados passados à la memoria muchas vezes, que me lastima harto.

Mucho me he alargado, mas es assi cierto, que en los bienes que me veo quando salgo de oracion, me parece quedo corta; despues con muchas imperfecciones, y sin provecho, y harto ruin. Y por ventura las cosas buenas no las entiendo, mas que me engaño; empero la deferencia de mi vida es notoria, y me lo hace pensar. En todo lo dicho digo lo que me parece, que es verdad haver sentido. Estas son las perfecciones, que siento haver el Señor obrado en mi tan ruin, è imperfecta. Todo lo remito al juicio de V. md. pues sabe toda mi alma.

crepata sum, idque tam severe, ut viscera ipsa pervadat, & admonita, si quando est, aut esse potuit aliquid periculi, in iis quæ præ manibus haberem; atque his multum profecisse me sentio; eoquod sæpe me coegerint præterita crimina ad memoriam revocare, non sine gravi animi cruciatu.

Prolixius sum loquuta, sed certum etiam est, quod loquens de his bonis, quæ in me post orationem experior, verborum inops mihi videor; præter multas imperfectiones, nullum profectum, & multam malitiam. Et fortasse ea, quæ bona sunt, non intelligo, & in errore sum. Verumtamen vitæ meæ mutatio manifesta est, & cogit ita me credere. In prædictis omnibus dico, quæ mihi videntur, & ut vere mihi videor sensisse. Hæc perfecta sunt opera, quæ experior Dominum perfecisse in me tam vili, & imperfecta. Horum omnium judicium esto Paternitatis Vestræ, quæ totius animæ meæ conscia est.

CCCXX. Usque huc Teresia ad Petrum, qui continuo, & prompte sequens dedit responsum, non quidem uni Teresiæ, sed omnibus, qui de veritate ejusdem spiritus erant ancipites directum, ut ita Virginis sanctitas magis magisque ab illis comprobaretur.

PUnto primero. El fin de Dios es llegar una Alma à si, y el del Demonio, apartarla de Dios. Nuestro Señor nunca pone medios, que aparte à uno de si, ni el Demonio, que lleguen à Dios. Todas las visiones, y las demàs cosas, que passan por ella, la llegan mas à Dios, y la hacen mas humilde, y obediente.

El segundo: Doctrina es de Santo Thomàs, que en la paz, y quietud del Alma, que dexa el Angel de luz, se conoce. Nunca tiene estas cosas, que no quede con gran paz, y contento; tanto, que todos los placeres de la tierra juntos, no son como el menor.

El tercero: Ninguna falta tiene, ni imperfeccion, de que no sea reprehendida de el que le habla interiormente.

I. F*Inis Dei est animam ad se conducere, Sathanæ vero eam a Deo abstrahere: Deus nunquam timores incutit, qui aliquem a se repellunt, nec Sathanas eos, qui ad Deum compellunt; omnes visiones, alìæque res, quæ animæ contingunt, magis ad Deum conducunt, cum efficiunt magis humilem, obedientem, &c.*

II. *Doctrina est D. Thomæ, aliorumque Sanctorum, Angelum lucis agnosci ex pace & quiete, quam in anima relinquit. Unde neque ipsa sentiebat tales favores, nisi in summa pace atque lætitia, quæ omnes simul terrenas, vel in puncto superat, atque excedit.*

III. *Nullum defectum, aut imperfectionem committebat, de quibus non reprehenderetur ab illo, qui interius ei loquebatur.*

El IV.

El quarto: Jamàs pidiò, ni deseò estas cosas, sino cumplir en todo la voluntad de Dios Nuestro Señor.

El quinto: Todas las cosas, que dice, vàn conforme à la Escritura, y à lo que la Iglesia enseña, y son muy verdaderas en todo rigor Escholastico.

El sexto: Tiene muy gran puridad de alma, gran limpieza, deseos fervorosissimos de agradar à Dios, y à trueque de esto, atropella con quanto hay en la tierra.

El septimo: Hanle dicho, que todas las cosas, que pidiere à Dios, siendo justo, se le daràn; muchas ha pedido, y cosas, que no son para Carta, por ser largas, y todas se las ha concedido Nuestro Señor.

El octavo: Quando estas cosas son de Dios, siempre son ordenadas para bien proprio, comun, ò de alguno; de su aprovechamiento tiene experiencia, y de el de otras muchas personas.

El noveno: Ninguno la trata, si no lleva prava disposicion, que sus cosas no le muevan à devocion, aunque ella no las dice.

El decimo: Cada dia và creciendo en la perfeccion de las virtudes, y siempre le enseñan cosas de mayor perfeccion; y assi en todo su discurso de tiempo, en las mismas visiones, ha ido creciendo de la manera, que dice Santo Thomàs.

El undecimo: Nunca le dicen novedades, sino cosas de edificacion, ni le dicen cosas impertinentes.

El duodecimo: De algunos le han dicho, que estàn llenos de Demonios; pero para que entienda qual està un Alma, quando mortalmente ha ofendido à Dios.

El terciodecimo: Estylo es del Demonio, quando pretende engañar, avisar que callen lo que les dice; mas à ella, que lo comunique con Letrados, y Siervos del Señor, y que quando callare, por ventura, la engañarà el Demonio.

El

IV. *Nunquam petiit, aut desideravit tales res, sed tantum operam dabat voluntati Dei in omnibus placere.*

V. *Quidquid ipsi Dominus dicebat, conforme erat sacris Scripturis, & doctrinæ Ecclesiæ, nec ulli rigori, etiam Scholastico contrarium.*

VI. *Habet maximam animæ puritatem, sinceritatem, & ferventissima desideria placendi Deo, nec propterea quidquam terreni curat, aut in pretio habet.*

VII. *Dictum ipsi erat, concedendum fore quidquid a Deo peteret, dummodo justum esset: quorum autem effectum & experientiam obtinuit. Nimis longum foret hic catalogum inserere, aut describere.*

VIII. *Quando similes res a Deo sunt ordinatæ, sunt & in utilitatem, vel propriam, vel aliorum: & sic de suo profectu habebat experientiam, nec minus etiam de aliorum.*

IX. *Cum nemine communicabat, quem res ejus non commoveret, licet de eis non loqueretur.*

X. *Quotidie crescebat in profectu virtutis instructa semper de majori perfectione, & hac ratione secundum modum a D. Thoma observatum, toto tempore suarum visionum augebatur ei earumdem rerum claritas.*

XI. *Nunquam ad ipsam facetiæ, aut res frivolæ referebantur, sed quæ ad ædificationem tantum pertinebant.*

XII. *De quibusdam dictum ei erat, quod a malis spiritibus obsidebantur: ipsa tamen cognoscebat, quomodo se haberet anima, quæ Deum lethali peccato offendit.*

XIII. *Mos est diaboli decipientis monere, ut taceatur quidquid ille suggesserit; sed ipsa semper sua cum viris doctis ac timoratis omnia conferebat; & alias decipi se posse a maligno valde timebat.*

XIV.

El quartodecimo: Es grande el aprovechamiento de su Alma con estas cosas, y la buena edificacion, que dà con su exemplo, que mas de quarenta Monjas tratan en su Casa de recogimiento.

El quintodecimo: Estas cosas ordinariamente le vienen despues de larga oracion, y de estàr muy puesta en Dios, y abrasada en amor, ò comulgando.

El decimosexto: Estas cosas le ponen grandissimo deseo de acertar, y que el Demonio non la engañe.

El decimoseptimo: Causan en ella profundissima humildad: conoce, lo que recibe, ser de la mano del Señor, y lo poco que tiene de sì.

El decimo octavo: Quando està sin aquellas cosas, suelenla dàr pena, y trabajo cosas que se le ofrecen; en viniendo aquello, no hay memoria de nada, sino gran deseo de padecer; de esto gusta tanto, que se espanta.

El decimo nono: Causanle holgarse, y consolarse con los trabajos, y murmuraciones contra sì, y enfermedades; y assi las tiene terribles de corazon, y vomitos, y otros muchos dolores; los quales, quando tiene las visiones, todos se le quitan.

El vigesimo: Hace muy gran penitencia con todo esto, ayunos, disciplinas, y mortificaciones.

El viente y uno: Las cosas, que en la tierra le pueden dàr contento alguno, y los trabajos, que ha padecido, todos los sufre con igualdad de ànimo, sin perder la paz, y quietud de su Alma.

El viente y dos: Tiene tan firme proposito de no ofender al Señor, que tiene hecho voto de ninguna cosa que entendiere, que es mas perfeccion, ò que se la diga quien la entiende, que no la haga; y con tener por Santos à los de la Compañia, y parecerla, que por su medio la ha heco el Señor tantas mercedes, me ha dicho à mi, que si el no tratarlos, supiesse, es mas perfeccion, que para siem-

XIV. *Adeo anima sua in omnibus his proficiebat, ut ædificatione quoque alias ad imitationem compelleret, dum in Monasterio (ubi degebat) ultra quadraginta Monachæ ejus Recollectionem imitarentur.*

XV. *Res vero istæ insolitæ contingebant ei post diuturnam orationem, & mentis in Deum elevationem; quia ejus amore accensa sanctissimam Communionem suscipiebat.*

XVI. *Accendebant quoque desiderium perfectionis, & ne a Sathana decipi posset impediunt.*

XVII. *Efficiebant in ipsa profundissimam humilitatem, & cognitionem sui ipsius; qua nihil se posse intelligebat, nec nisi a divina largitate omnia provenire.*

XVIII. *Quando his rebus carebat, omnia alia, quæ offerebantur, ei molesta erant; quando vero illas habebat, nulla ei aliarum rerum memoria occurrebat, præter summum desiderium patiendi, quo adeo delectabatur, ut explicare non valeret.*

XIX. *Solebat quoque lætari de suis tribulationibus, atque murmurationibus, & in his se ipsam consolari. Infirmitates patiebatur gravissimas, ut cordis, vomitus, dolorumque variorum, quibus (cum visiones habebat) liberari se sentiebat.*

XX. *Studebat nihilominus pœnitentiæ exercitiis, jejuniis, disciplinæ, atque mortificationis.*

XXI. *Res, tam prosperas, quam adversas, æquo semper animo ac pacifica mente sine interiori turbatione ulla ferebat.*

XXII. *Propositum adeo firmum habebat non offendendi Deum, ut verbo se obstrinxerit, non negligendi, aut omittendi quamcumque rem, quam sciverit, aut audierit esse de majori perfectione; ita ut mihi dixerit, licet pro perfectis haberet Patres Societatis, quorum doctrina in via hac spirituali profecisse se fatebatur, atque ad illum gradum gratiarum pervenisse: tamen si certius cognosceret majorem perfe-*

siempre no les hablaria, ni veria, con ser ellos los que la han quietado, y encaminado en estas cosas.

El veinte y tres: Los gustos, que ordinariamente tiene, y sentimientos de Dios, y de derretirse en su amor, es cierto, que espanta, y con ellos se suele estàr todo el dia arrobada.

El veinte y quatro: En oyendo hablar de Dios con devocion, y fuerza, se suele arrebatar muchas vezes, y con procurar resistir, no puede, y queda entonces tal à los que la vèn, que pone grandissima devocion.

El veinte y cinco: No puede sufrir à quien la trata, que no diga sus faltas, y no la reprehenda, lo qual recibe con grande humildad.

El veinte y seis: Con estas cosas no puede sufrir à los que estàn en estado de perfeccion, que no la procuren tener en su Instituto.

El veinte y siete: Està despegadissima de passiones, de querer tratar con las Gentes, amiga de soledad: tiene gran devocion con los Santos, y en sus Fiestas, y Mysterios, que la Iglesia representa, tiene grandissimo sentimiento de Nuestro Señor.

El veinte y ocho: Si todos los de la Compañia, y Siervos de Dios, que hay en la tierra, la dicen que es Demonio, ò lo dixeron, teme, y tiembla antes de las visiones; pero estando en oracion, y recogimiento, aunque la hagan mil pedazos, no se persuadirà, sino que es Dios, el que la trata, y habla.

El veinte y nueve: Hale dado Dios un tan fuerte, y valeroso ànimo, que espanta: solia ser temerosa; ahora atropella todos los Demonios; es muy fuera de melindres, y niñerias de mugeres, muy sin escrùpulo, muy rectissima.

El treinta: Con esto la ha dado el Señor el dòn de làgrimas suavissimas, grande compassion de los Proximos, conocimiento de sus faltas, tener en mucho à los buenos, abatirse à si

ctionem fore cum illis non communicare, id promptissime se facturam, nec amplius eos visuram, quibus mentis quietem debebat.

XXIII. *Gustus, atque affectiones ejus de Deo explicari non possunt, adeo ut in ejus amore quasi liquefacta integros dies immobilis permaneret.*

XXIV. *Cum de Deo cum pietate ac efficacia loqui intelligebat, sæpius in extasim rapiebatur, nec id impedire poterat excitando hac ratione plurimos ad devotionem.*

XXV. *Ægre fert quoscumque sibi familiares, qui sibi defectus suos non manifestant, aut non reprehendunt. Correctiones vero summa cum humilitate amplectitur.*

XXVI. *Valde quoque ei displicet, quod unusquisque secundum gradum sui instituti non studeat summopere ejusdem perfectioni.*

XXVII. *Supra modum affinium, aliorumve secularium consuetudinem fugit amica solitudinis. Magnam erga Sanctos venerationem habet, eorumque festa, & cætera mysteria (quæ Ecclesia repræsentat) devotissime celebrat, præter altissimos de Deo conceptus, quibus illustratur.*

XXVIII. *Quando aut Patres Societatis, aut alii quicumque Servi Dei dicebant ipsi ante visiones, quod a dæmonio illusa esset, tota contremiscebat, atque timebat; at postquam in oratione, & mentis quiete Deo fruitur, alium, quam eum loqui, persuadere sibi non potest, etiam si in frusta ipsam discerpant.*

XXIX. *Concessit ei Deus animi constantiam, atque fortitudinem indicibilem; unde prius timida, nunc dæmoniis terrori est: longe abest a quisquiliis muliebribus, nec scrupulosa nimis, sed rectissima.*

XXX. *Ad hæc dedit ei Deus suavissimum lacrymarum donum, summam proximi compassionem, cognitionem integram suorum defectuum, & sui ipsius contemptum. Et dico pro veritate mul-*

à si misma: y digo cierto, que ha hecho provecho à hartas personas, y Yo soy una.

El treinta y uno: Trahe ordinaria memoria de Dios, y sentimiento de su presencia: ninguna cosa la han dicho jamàs, que no haya sido assi, y no se haya cumplido, y este es grandissimo argumento.

El treinta y dos: Estas cosas causan en ella una claridad de entendimiento, y una luz en las cosas de Dios admirable.

El treinta y tres: Que la dixeron, que mirassen las criaturas, y que no se hallaria, que jamàs alma, que dessasse agradar à Dios, huviesse estado engañada tanto tiempo.

multos ipsam juvisse, inter quos & ego sum.

XXXI. *Semper in memoria Deum habebat, & ejus præsentiæ cognitionem; neque unquam ipsa dicere quidquam audita fuit, quod effectu comprobatum non extiterit, id quod pro magno argumento habendum videtur.*

XXXII. *Omnia ista efficiebant in ipsa magnam intellectus claritatem, in rebus divinis lucem admirabilem.*

XXXIII. *Dictum ei fuit, ut moneret contradicentes sibi: scrutentur Scripturas, in quibus non invenient aliquam animam Deo consecratam, atque servitutis ejus avidam, quæ umquam tam longo temporis spatio fuerit decepta.*

CCCXXI. Quamvis tamen sapientia Petri satis superque ex hujusmodi approbatione innotesceret, vir quidam non defuit doctrina celebris in Placentina urbe, qui sapientiam hujusmodi parvipenderet. Arrepta itaque occasione, in quadam Ecclesia Petrum pœnitentiæ Sacramenti causa confidenter adiens, non culpas suas pro more accusare, sed subtilium quarundam difficultatum solutionem petere præsumpsit. Quibus quum expedite, plenissimeque Petrus satisfecisset, non solum animum Viri scientiæ divinitus sibi donatæ certitudine confirmavit, sed etiam pietatis affectum suorum verborum vi ita commovit, ut dubitationis culpam ultro accusans, cæterorum peccatorum integram confessionem Viro sancto magna cum cordis contritione perfecerit; ac tandem melioris vitæ perfectam rationem inierit. Cujus gratia, quum se amicorum frequentiæ subtraxisset, iisdem sinistri alicujus casus suspicionem ingessit, ad quam tollendam ipse facti, atque congressus cum beato Patre seriem enarrans, facile omnibus persuasit, se ad meliorem frugem ejusdem efficacibus monitis fuisse conversum.

CCCXXII. Factum non dissimile in eadem urbe evenit cum insigni Didaco Banezio egregio S. Ordinis Prædicatorum in Theologia Magistro. Hic difficile sibi Petri donum scientiæ persuadens, eam popularibus potius prædicationibus, quam probatæ rei testimoniis consuevit adscribere. At quadam die, dum in cœtu Religiosorum hominum prope Chorum sermones misceret, ingredientem in Ecclesiam Petrum accurate conspexit; ideoque Fratrum confabulationi aures ultro non præbuit, sed ad Virum Dei in Ecclesia accessit, illumque ad secretum colloquium importune ad Claustrum venerabundus attraxit. Inde ambo in remotum cubiculum secedentes, Didacus ad pedes Petri procidens, cordis compunctionem profusis lacrymis, ac singultibus aperuit; quam etiam post longum colloquium adstantes viri Religiosi attentius agnoverunt; Itaque soluto congressu instabant ipsi, ut sibi transactarum rerum cum Petro seriem enarraret, ut improvisæ mutationis causam agnoscerent. Quibus ille facile morem gerens, convocatis prius ad concionem omnibus, tale sanctitatis, ac scientiæ Petri testimonium concepto sermone edidit: *Patres charissimi, notam vobis fuisse non ignoro incredulitatem meam, quam variis testimoniis vestris de servo Dei Petro de Alcanta-*

ra fidem dare obstinatius recusavi. Hanc vero solum ad ejus aspectum in Ecclesia ita in me mutatam sensi, ut compulsus fuerim ad ejus pedes secreta animæ meæ liberius pandere: sciatis proinde, quod Deus mihi oculos aperire dignatus fuit, dum P. Petrus in Ecclesia ambulabat, ut mirabilia intueri mererer, ex quibus servum suum Dominus tunc condecorabat. Conspiciebam nimirum plurimos Angelos eum circumdantes, atque in manibus quasi gestantes, singulari quodam modo ei blandiri. Unde reverentia perculsus ad pedes ejus advolavi, ut culparum mearum confessione quam citissime edita, divinæ misericordiæ veniam impetrarem, quam tunc concepto dolore ardenter poscebam. Videbatur enim mihi neminem inveniri posse, qui Cœli Civis feliciori sorte destinatus fuerat: Conveni itaque illum cum festinatione, & post confessionem varia dubia super difficillimas materias eidem proposui, & vere vobis in fide Sacerdotis indigni (ut sum) profiteor me a nullo Viro docto talia unquam intellexisse, qualia Vir ipse sanctus brevi illo temporis intervallo mihi exacte declaravit. Est enim ille præditus superno lumine interiora cognoscendi, mirabili suavitate & efficacia in persuadendo, sicut, & obscura dubiorum elucidandi scientia divina; Quæ omnia sibi ab eodem spiritu infusa dignoscuntur. O scientia humana! quantis ignorantiæ tenebris offunderis, nisi divini luminis radiis illustreris? Ita sermonem claudens, apud omnes Petri sanctitate, atque scientia gravissimo argumento comprobata, imposterum famæ ejus, ac virtutis præco effectus est singularis. Alii quoque plurimi, qui pro Scripturarum difficultatibus enodandis ad Petrum crebro accesserant, mirificæ ipsius facilitatis in earumdem explicatione edenda admirationem non vulgarem concipiebant.

CCCXXIII. Ex hac insuper dote admirabilem prædicationis ejus efficaciam provenisse facile evincitur, quum ferventissimo ejus zelo conjunctæ tot peccatorum conversiones, animarumque lucra feliciter parta omnibus fuerint explorata, atque comperta. His accedebat exterior corporis habitus, qui macie, ac austeritate pallescens, interioris luminis divini in vultum redundantia, terrorem incutiebat & reverentiam, quæ verborum lenociniis auribus, oculisque peccatorum minime blandiebatur: Propterea solitus erat eligere argumenta sermonum aspera, atque pro culpis repræhendendis vehementiora, quibus opportune ex redemptionis nostræ memoria lenimenta suaviora prudenter addebat. Hinc frequenter etiam in exclamationes quasdam erumpebat: *Deus incarnatus est, Deus passus est, Deus mihi vitam concedit, & hoc non agnosco?* Ita ut aliquando in his defixus, in exstasim raptus maneret, vel hæreret immobilis. Mirum hoc erat, quod dum Viris doctis varias Scripturarum difficultates explanabat, aut alia ad nobiliores documenta dirigebat, eodem tempore etiam a rudioribus probe intellectus, eos ad compunctionem atque conversionem perducebat, ita ut linguarum donum, seu intelligentiæ Apostolis concessæ Petro tributum tali argumento facile judicaretur. Ejus enim doctrina ab omnibus percipiebatur, atque distinctius intelligebatur, non sine magna admiratione doctorum virorum, & sapientium. Erant itaque audiendi eum cupidi adeo homines, ut quum templa populi multitudinem non admitterent, in aperto campo munere suo fungi quam sepissime cogeretur; ipse autem tanto fervore in illud incumbebat, ut terras & loca distantia percurrens, occasionem piis præbuerit eum suæ salutis admonendi, quam ipse se libentissime pro animarum beneficio impertire respondebat; nec quicquam gratius habere, quam Regnum Christi peccatorum conversionibus, & vera pœnitentia augere. Varia hujusmodi conversionum exempla in hac narratione memoravimus, quorum non minus illustre additamentum illud erit Roderici a Chaves viri inter Placentinos nobilissimi muta-

tio admiranda: Hic enim ætate ac opibus florens, luxu ac vanitate diffluebat; tum ſecreta duntaxat curioſitate ad prædicationem Petri accedens, divinæ gratiæ ſuperno munere repente, & quo minus ipſe cogitabat tempore, adeo ejus dicendi vi ſe commotum ſenſit, ut nulla præſentis multitudinis habita ratione, ad Petri pedes demiſſe procumberet, ejuſque ſe conſiliis pro novæ vitæ ratione ineunda non ſit veritus committere. Eum tamen Petrus amplectens, ſalutaribus monitis inſtructum, atque in Cœnobium ad ſe mox reverſurum pro diſponenda generali peccatorum Confeſſione, domum remiſit. At Uxor tam repentina Mariti mutatione perculſa, Petrum adiit cauſam exploratura, a quo quum variis ſpiritualibus documentis erudita ſpiritum & ipſa Chriſtianæ pietatis concepiſſet, adeo in ejuſdem pium affectum exarſit, ut Mariti viam probare, ejuſque etiam conſortium relinquere, ac Monaſterium ingredi decreverit. At B. Pater utriuſque pietatem temperando, eos ad Tertii Ordinis Inſtitutum admiſit; in quo egregiis virtutum exercitationibus æmula pietate dantes operam, Parentum, & Amicorum contradictiones & probra conſtanti deſpectu, ac perfecta humilitatis profeſſione feliciter ſuperarunt. Hic locum *Palancar* pro fundando Cœnobio Pedroſi liberaliter, ac religioſiſſime Petro obtulit, ut ſuperius innuimus.

Tom. 2. in Exod. in Indiculo PP. lit. P.

CCCXXIV. Huic demum Petrus illud inſcripſit opuſculum, quod vere aureum Joannes de la *Haye* affirmat, quodque in cujuſcunque Europæ regionis idiomate tranſlatum fuiſſe ſatis ſuperque liquet: In duas partes diviſum illud habemus præ manibus: In prima agit de oratione & meditatione, in ſecunda de devotione. De eo Joanne a S. Antonio teſte, Chriſtina Svecorum Regina ſic quoſdam Cardinales alloquitur: *Etſi volumen cæteris, quæ mihi dederant, exiguum; nullum tamen magis animum meum exſperta ſum inflammaſſe, atque in Catholica veritate confirmaſſe. Nemo propterea inficiari poteſt ſpiritum S. Auctoris calamum direxiſſe. Enim vero in ejuſdem quacunque dictione ſolidam veritatem reperio, quam ita efficaciter integre etiam cæterorum auctorum ingentia volumina perſuadere non poſſunt. Hanc ob cauſam opuſculum habeo veluti pretioſiſſimam gemmam cariſſimum. &c.*

Supplem. Bibliot. Franc. lit. P.

CCCXXV. Pater Ludovicus Granatenſis ea ætate celebris, hujus tractatus æſtimatione mire illectus, ſe unice ſancti Viri orationibus commendandi cauſa, litteras eidem plenas obſequii præſcripſit. De eodem ſanctæ Tereſiæ teſtimonium cap. 30. ejus vitæ hoc habetur. *Auctor eſt* (ſanctus Petrus) *quorundam tractatuum de Oratione, qui magno nunc loco habentur, quia a probo, experto pleni fructus, & perfectionis ſpiritualis compoſiti fuerunt.* Cujus ſanctæ atteſtationi quæcunque aliæ cedunt propter eminentem ejuſdem in hoc ſtudii genere doctrinam, atque experientiam ipſi Petro optime perſpectam. Nec tamen ſuperfluum etiam videbitur ſancti illius Antiſtitis Franciſci de Sales teſtimonium indicare, quo ad quandam mulierem devotam ipſe prædictos tractatus commendat, eamque ad eorumdem lectionem ſerio cohortatur. Teſtimonium demum ſummi Romani Pontificis Gregorii XV. accedit, qui attente, ac perattente per ſemetipſum celebris opuſculi doctrina diſcuſſa, dicere conſuevit, ipſum eſſe lumen efficaciſſimum ad dirigendas animas, quia Spiritus ſanctus Petri calamum reipſa direxit, utque idem ſanctiſſimus Spiritus propterea in ſui dorſo depingeretur columbæ ſpecie permiſit, eumdem Doctoris, atque Magiſtri Myſticæ Theologiæ decoraſſe fertur. Sub criterio item celebre opus extitit Purpuratorum PP. Congregationis Sacrorum Rituum, fuitque poſt Urbani VIII. Decretum, omnium primum illorum, quæ deinceps ab Apoſtolica Sede in Servorum Dei cauſis diſcutiendis approbata ſunt.

In Epiſt. Spiritual. part. 1. lib. 3. ep. 4.

CCCXXVI.

CCCXXVI. Rodericus de Chaves, cujus modo meminimus, lectioni celeberrimi voluminis perpetuo operam dabat, atque orandi regulas, quas alias ab ipso dictatas audierat, in scriptis deposcebat, ut pro multorum profectu publici juris facere impensis propriis licentiam haberet. Idem quoque ab aliis devotis, & Religiosis familiaribus petitum diu; sicut erat humillimus sui ipsius æstimator Petrus, prius se excusavit, dein post longas in oratione cum Deo consultationes, ingenti omnium bono egregie concessit, nam compositum a se tractatum præfato Roderico cum humili excusatione transmittens ipsi plenam benevolentiæ epistolam scripsit, quam (quia Authoris sui sanctitatem redolet) hic integram apponere duximus, non futurum ingratum.

Magnifico admodum, & devoto Domino Roderico a Chaves Civitatis Roderici Civi: Plurimum magnifice, & devote Domine. Nunquam ad scribendum istum brevem tractatum me induxissem, nec illum prælo dari consensissem, nisi tu me multoties orasses, ut aliquid breviter, compendiose, & dilucide, & ad omnium utilitatem de oratione scriberem: cum enim parvo volumine contineatur, maximum pauperibus commodum afferet, quibus non fuerit satis ampla facultas libros magno pretio emendi. Cumque videatur mihi non minoris futuram meriti in hoc tam piam, & sanctam rem postulanti exhibitam obedientiam, quam fructus ipsos (qui ex ea colligi possunt) Deo, cogitationem tam sanctam executioni mandare volui, pro certo habens, quantum ad me attinet, fieri non posse, quin tenuis iste labor utilis evadat, nisi forte benevolentia mea in te, & in Dominam Franciscam conjugem tuam (non minori tibi vinculo charitatis, & Jesu Christi boni nostri amore, quam Matrimonii nexu conjunctam) aliquid mihi de merito isto subtraxerit. Revera enim si de omnibus bonis a Fratribus nostris perpetratis, nos Christiani congaudemus, & eorum invicem participes sumus, quamquam in meritum particulare facientis præcipue cedant; dicere sane potero, me vestrarum orationum, & bonorum operum, velut cum bonis filiis partem habere; sic enim vos appellare juvat, quoniam a vobis Pater existimor, nec unquam defuit meæ doctrinæ inopia, & sublimium cogitationum divitias adjuvare. Faxit Deus, ut pro cujusque voto quærentibus prosit, ad quod tantum effectum optarem, ut & vobis ex ipso fructus spiritualis vestri boni desiderii, mihi autem meæ benevolentiæ in vos redundet. Totum autem in honorem, & gloriam unici boni nostri, a quo omne bonum nostrum emanat originaliter. Frater Petrus de Alcantara.

CCCXXVII. Ita ergo in lucem sæpissime prodiit, nec in latinum dumtaxat, sed in omnes fere Europæ linguas conversus. Hispanas editiones Ulyssiponensem an. MDLX. & forte MDLXII. Salamantinam MDLXXVIII. Pincianam MDCXX. apud Hieronymum Murillo in 16. Cæsaraugustanam apud Petrum Gal MDCXXIII. notas habemus, quibus adde Burgensem apud Junctas MDLXXIX. latina interpretatio Antonii Dulkenii Carthusiani est, quam edidit Joannes Chrithius Coloniæ MDCVII.

CCCXXVIII. Tam ardenti,& assiduo conversionis animarum studio,non domos modo privatas, & loca publica, sed oratoria, ac societates etiam quamplurimas replebat: in quibus congregatis nobilibus præcipuis, viam virtutis ac pietatis christianæ Apostolico spiritu, & admirabili effectu edocebat; ita ut quidam ad veram poenitentiam, alii ad virtutum studium, alii ad devotionis fervorem, complures ad heroicum sui & Mundi contemptum, universi denique ad bene compositæ vitæ propositum accenderentur.

CCCXXIX. Porro animam Petri Deus illustravit Prophetiæ quoque dono, cujus effectus ex pluribus singulari memoria dignos, aliquot dumtaxat justæ servandæ brevitatis causa hoc loco recensebimus. Placentiæ Nobilis quæ- *De dono Prophetiæ S. Petro de Alcantara concesso.*

quædam fœmina de Mariti sui salute anxia, quod apud Indos vita, & bello periclitaretur, beatum Patrem adiit illum rogans ut orationum subsidio studiose illi succurreret: Quam bene sperare jubens Petrus, simul monuit ne amplius turbaretur: quinimo pro prælii feliciter jam transacti victoria Deo gratias redderet, cujus causa Maritum suum incolumem brevi esset receptura. Hanc veritatem post aliquot menses nuncius confirmavit, qui de rei successu literas attulit, omnibusque persuasit, id sine divina revelatione prius nosci minime potuisse.

CCCXXX. Alius vir Nobilis devotione erga Petrum ab infantia affectus, dum ejusdem quoque familiaritate gauderet, literas quasdam ex Abula accepit, quibus a Viro Dei significabatur hæreditatem opulentam ex morte cujusdam sui consanguinei obtigisse. Quo nuncio exultans vir Nobilis sine mora per dispositos equos iter facere velle ad capiendam illius possessionem cogitabat. Cui Petrus a Deo illuminatus id tunc dissuasit. Urgenti autem, atque persistenti in sua opinione, tandem in secreto quodam cubiculo hæc ait: *Valde te exultantem video super hac hæreditate, quum potius futura prævidere deberes; quæ præter id, quod modo vobis in mentem venit, aliter succedet; recordare igitur, Fili, eorum, quæ tanto studio a me didicisti, & haud minore fervore amplexus es, ita ut te etiam paratum obtuleris, quemcunque cruciatum etiam usque ad sanguinem pro Christo pati velle.* Ad quæ Nobilis: *Eamdem, Pater, adhuc voluntatem servo, atque omni tempore, & occasione servabo, nec unquam obliviscar eorum, quæ Deo meo me debere cognosco.* Petrus, qui divina revelatione futurorum conscius erat, conjectis in eum oculis hæc divino ac vehementi correptus spiritu adjunxit: *At, fili, si hæreditatem, ad quam anhelas, ab alio præoccupatam intellexeris, patienter ne propter Deum id feres?* Cui ille: *Certe, quod sic, quum omnes res terrenas pro Cælo amittere ex corde paratus sim; sed si præter bona;* instat Petrus, *etiam honoris jacturam feceris, id ne propter eundem Dei amorem pari patentia sustineres? Quidni*, inquit Juvenis, *pro eo, qui pro me passus est, libenter tales injurias tolerarem? Et si ulterius omnes amici tui*, respondit sanctus Petrus, *in te insurrexerint, ita ut etiam vitæ insidientur, si permissum fuerit?* Ad hæc turbatus aliquantulum Nobilis: *Pater mi, dummodo animam non tetigerint, cætera quæcunque externa lubens tolerabo.* Tunc beatus Pater edito profundo suspirio, ac lacrymantibus oculis, ita prædixit: *heu Fili, si super prædicta omnia, Deo inimica facta fuerit, ac insidelis anima tua, ita ut propterea etiam carcerem merearis, & publicæ infamiæ sententiam?* Ad quæ velut semimortuus Vir nobilis animum rursus sumens respondit: *Deus mihi propitius sit, ut nunquam eum offendam:* Tunc Petrus: *Eja ergo vade in pace, & ad omnia, quæ tibi evenire possunt patientiam tuam præpara.* Sic recedens juvenis animo turbato; se orationibus Petri instantissime commendavit, sequenti die iter, quo destinarat, ingressus, in socium incidit Virum famosum ac doctum, secreta tamen hæresi infectum. Hujus argumentis sensim illaqueatus, atque deceptus Vir nobilis ejusdem hæresim facile imbibit, immemor salutarium admonitionum, quas a Viro Dei prius hauserat: Exinde omnia illi prædicta successere, donec in quemdam locum secedens, ut pœnitentiam ageret, ibi errores suos amare deflevit. Nec majus interea ibi solatium habere contigit, quam quod a Patribus Discalceatis crebro visitaretur; quibus prædictiones Petri enarrare, ejusque propheticum spiritum altissimo præconio celebrare nunquam cessabat. Præ cæteris autem dictus eques id totum multis in lacrymis narravit duobus Minoritis Joanni Baptistæ Moles, & Michaeli de Laque: aliisque gravibus

Provinciæ sancti Gabrielis Religiosis viris, quum ipsum die 11. Julii anni MDLXIX. non longe ab urbe Matrito, quo a sanctæ Inquisitionis officio relegatus fuerat, invisissent.

CCCXXXI. Catarinæ Manriqueziæ mulieri nobili, quæ Joanni de Vargas Mariam filiam matrimonio jungere cogitabat, Petrus iterato affirmat illam sponsam futuram non istius, sed D. Gundisalvi de Caravajal: erat autem hic affinitate conjunctus Comiti de Torrejore jam vita functo, & tunc conjux D. Agnetis de Vargas, & Camargo: quare Petri præditio eo difficilius Comitissæ videbatur, quia uxorem ille adhuc superstitem, & ætate florentem habebat. At Petrus, *potest ipsa*, inquit, *mori, & sic matrimonium contrahi, quod ego sic affirmo, & quidem certum erit*. Ad quod responsum hærens Comitissa, ulterius de filiæ nuptiis tractare non curabat, oraculo Viri Dei cuncta cedens, licet primum matrimonium, tum nobilis Virginis ætati, tum cæteris conditionibus magis contrare judicasset; at mortua eodem anno uxore, brevi post tempore a beato Patre prænuntiato, de matrimonio Gundisalvi, atque filiæ Comitissæ prædictio comprobata fuit, quemadmodum ipsa mater ad majorem Servi Dei gloriam publica fide testari voluit.

CCCXXXII. Tres Virgines honestæ ex civitate Placentiæ Petri discipulæ, eidem ingrediendi Monasterium desiderium communicarunt; at beatus Pater id ipsum improbando illis respondit: *modo non convenit, ut in aliquo Cœnobio Religionem ingredi tentetis*. Contra quod nitenti virgini natu majori, & argumenta varia, quæ proposito suo favere possent, memoranti respondit Petrus: *Vitam sanctæ instituite, ut Dei præsentiam jugiter servetis; & confido in Domino, quod gratia sua vobis propitius erit: ideoque non turbemini, quod modo desideriis vestris, non assentior, quia certas vos facio, quod omnes tres religiosæ eritis, quamvis id post mortem meam continget; interea Tertii Ordinis habitum vobis concedam, quo secundum Dei voluntatem, nunc ei hac ratione liberius serviatis*. Suffecit hæc oratio ad animos Virginum flectendos, licet futuri cupiditate Monasterium sibi indicari poscerent, ubi aliquando Religionem suscepturæ forent. At Petrus importunitati, atque consolationi ipsarum indulgens: *Post mortem*, inquit, *meam in hac civitate Monasterium fundabitur Discalceatarum primæ Regulæ sanctæ Claræ, in quod vos ingrediemini, atque usque ad mortem perseverabitis*; atque ita eis silentium imposuit. Toto autem tempore, quo vixit Petrus, nulla unquam de tali Monasterio fundando mentio facta fuit, sed aliquantum post ejus mortem eodem constructo, illud ingressæ, vaticinium Petri, etiamque sanctitatis vitæ fama laudabiliter confirmarunt, ac publicarunt.

CCCXXXIII. In patrio oppido Alcantaræ Petrus cum quibusdam Nobilibus de quarumdam Virginum votis differens, quæ se clarissimæ perfectionis studio Religioni dicare optabant, si Monasterii commoditas adfuisset. Ille futuram aliquando talem occasionem prædicens in Monasterio Discalceatarum sui Instituti; quod post mortem suam successit, plenusque eventus prænuntiatæ rei veritatem comprobavit.

CCCXXXIV. Illustris quædam Placentiæ fœmina non virtutibus minus, quam sanguine, post integerrimam multorum annorum vitam, conscientiæ scrupulis vexari cœperat, quibus de medio auferendis nulla variorum Doctorum consilia, aut remedia proderant. Scripsit itaque ad Petrum, ut quantocitius ad se accederet, quo animæ suæ opportunius succurreret: sed ille aliquandiu moram trahens, post aliquot dies eo proficiscitur, ac inquietam valde & afflictam reperit: ad ingressum ejus mulier substitit, ac statim ad pedes provoluta animi molestias explicare incipiebat. At ipse præveniens: *Filia*,

Filia, inquit, *sufficit: jam mihi integer conscientiæ tuæ status notus est, & quia satis infirma est causa trepidationis tuæ, ideo pro auxilio venire hactenus distuli: Nunc vero tibi dico, quod imposterum nihil amplius tibi tale continget, nec amplius his molestiis turbaberis*. Ad quæ pia mulier non magis attonita, quod interna animi nemini manifestata ille novisset, quam quod in seipsa altissimam tranquillitatem, ac serenitatem mentis sentiebat, cui temporis tractu firmitatem attulit.

CCCXXXV. Nec minor Petri cum pluribus aliis, quæ ipsum consulebant, fiducia atque certitudo extitit, ita ut Teresiæ ad primum congressum animæ suæ molestias ex eo indicarit, quod Virorum doctorum contradictiones passa, nec a proprio Confessario spiritum suum capi potuisse declaravit. Aliis insuper Virginibus, quæ institutum ejus amplexuræ erant, confidenter id prædixit.

CCCXXXVI. Eodem lumine intima conscientiarum scrutari, & quæ aliis abscondita erant, perspicue & integre videre solebat. Habitabat Placentiæ mulier, quæ externa virtute magnam sanctitatis famam acquisierat. De qua loquens Petrus, quasdam filias suas spirituales, ut se ab illius familiaritate abstinerent, admonuit; ipsæ autem admiratæ causam a beato Viro diligentius inquirunt, dum se non parum proficere tali consuetudine asserrerent. Ad quas Petrus, *spiritus istius mulieris ex Deo non est, quemadmodum exitus monstrabit*. Sic non multo post, illa in gravissimos errores lapsa, & fictæ virtutis fallaciam, & sancti Viri prædictionem manifestam reddidit.

De laudabili sancti Petri conversatione, quæ omnium ad eum venerationem trahebat.

CCCXXXVII. Etsi Petrus in semetipsum asperitate, atque severitate profecto singularissimum, aliis tamen comem facilemque se præbuit: eo tamen pacto, ut neque facilitas de auctoritate, neque severitas quidquam de suavitate detraheret. Erant quippe sermones sine ambiguitate cujusque consulentis necessitati convenientes, non superflui, non vani, neque leves.

CCCXXXVIII. Nunquam sinistre de quoquam judicare passus, etsi actiones non bene visæ forent, quibus excusandis causas prudenter conquirebat. Affirmarunt socii, toto vitæ decursu eum nunquam convicium in aliquem protulisse: sed potius mali quidquam suspicari ignorasse. De omnibus religiosis familiis per quam obsequiose loquebatur, tanquam de cœlesti Hierarchia; & de his, a quibus in sua reformatione plurima passus fuerat, nunquam queruli quidquam proferre auditus fuit, judicans singulis bonum finem propositum fuisse; ideoque dicere consueverat: *Patres ignoscite zelo meo, & si Deus sic permiserit, impedite illum*. Hinc nemo, eo præsente, de quoquam perperam loqui præsumebat, ejusque repræhensionibus quisque obmutescebat: aliorum siquidem obtrectationibus cor suum velut acutis telis transfigi sentiebat, nec intimum dolorem, cordisque pœnam simulabat.

CCCXXXIX. Comiti Oropesæ colloquenti secum de pravis illius ætatis moribus, quibus divina provocabatur ultio, & de remedio instanti, Petrus respondit: *Facili ego remedium invenio, modo dominatio vestra, & ego tales simus, quales esse debemus; & tunc tantum apud Deum valebimus, ut remedium tantorum malorum ab ipso impetremus: & quando hoc fuerit, ex parte nostra Mundo provisum erit, aut minus emendandum restabit. Ac certissimum quidem est, quod si unicuique hoc cordi esset, nullum efficacius remedium tanto malo inveniri posset, ideoque malum omne ex eo provenit, quod nemo seipsum, alios unusquisque emendare studet, sicque totus Mundus sine remedio remanet*.

CCCXL. Cæterorum errores admonens semper leniter, & opportuno tempore animis tranquillitatem dare potissime studuit. Sinceritatem etiam summopere dilexit. Vana autem, & ludrica veluti religiosis Viris obnoxia detestabatur.

CCCXLI.

CCCXLI. Adeo pacis, ac concordiæ erat amicus, ut inde *Angeli pacis* nomen sit adeptus, dum non familias modo integras, sed & loca ac Oppida suavitate sua, atque prudentia sæpissime componeret. Eamdem in subjectorum correctione observabat, severitatem sic mansuetudine contemperans, ut nullum corrigendo exasperaret: a licitis relaxationibus animi sic abstinebat, ut vultu hilari, non aliis convicium facere, sed ad aliam conversationem avocare videretur, ubi eo frui posset, cujus deliciæ sunt esse cum filiis hominum. Versando autem cum aliis ea verborum suavitate utebatur, ut, testante viro gravi HieronymoLoavisa, multi se ab eo adeo devinctos & tractos affirmarint, ut nihil quamvis suæ voluntati repugnans, aut arduum ejus suasionibus negare possent: qui vero ejus præsentia frui non poterant, per litteras ad eum accurrere solebant, & quum occasio ferebat, summa cum reverentia eum convenire studebant.

CCCXLII. Ad hos tam insignium, ac multiplicium virtutum splendores omnium in se venerationem conciliabat, ita ut quamvis in locis solitariis, atque remotis habitaret, e longinquo populi ad eum catervatim confluerent: ex quibus alii ab ipso benedictionem petere, alii orationum suffragia, alii consilia in negociis difficillimis exquirere, alii gratias obtinere solebant. Omnes, ut conscientiis expurgatis melioris vitæ rationem discerent curabat. Sæpius autem, etiam priusquam ejus præsentiæ sisterentur, ipsos parietes, ubi habitabat, prostrati venerabantur, tantam sanctitatis ejus opinionem conceperant: unde etiam quum per urbes, aut oppida Petrus transiret, concurrebant undique incolæ ad eum conspiciendum, & ægrotos ei benedicendos afferebant. Quum aliter eo frui non liceret, ad ejus Missam frequentior, ac devotior concursus fiebat, qui postea, eo recedente, auctus, sæpe numero loca ipsa sine habitatoribus relinquebat, Servum Dei longo spatio sequi non fastidientes populi; neque id tantum a vulgo Petro fiebat, sed a nobilioribus quoque, qui animarum suarum curam ei libentissime committebant. Ideo frequenter eum in Cœnobiis interpellabant, & quum apud ipsos transiret, de illo recipiendo pie contendebant, ut colloquiis ejus, ac sancta conversatione instructi beneficia potiora, & gratiora reciperent. Plurimi Proceres hospitio eum excepisse gaudentes, certatim propriis illi manibus inservire gaudebant & gloriabantur; alii Cœnobia ipsi a fundamentis construere, aut prope ea Palatia conducere curabant, ut commodius ejus familiaritate uti, atque consiliis & doctrina, in spiritus, ac morum via tute dirigi possent.

CCCXLIII. Inter eos, qui frequentius Petrum conveniebant, erant Comes de Oropesa, Nieba, & Torrejon, qui interdum per integras hebdomadas apud ipsum commorabantur. Quum autem aliter frui ejus præsentia non poterant, audiendo ejus Missam, eumque in Choro, aliisque communibus actibus publicis conspicere magnopere gaudebant. Commoti sanctitatis ejus fama Ferdinandus Henriquezius Patruus Architalassi Castellæ, & alter vir illustris Didacus Suarezius Matrito Pedrosum venerunt, ut Viri Dei monitis cœlestibus erudirentur, etiamque una secum morarentur. At Petro minime permittente, prope locum habitationem conducere, quotidie Conventum accedere, ac B. Patris oracula tanquam angelica excipere summa diligentia curaverunt. Ipse Comes de Oropesa eodem tempore, quo Cœnobium Rosarii construebatur, Palatium proximum ædificari curavit: ubi aliquandiu commorando, communem cum Petro sodalibusque vitam ducere non dedignatus est. Horum exemplo illustres quoque fœminæ, aut Petri præsentiam adibant, aut per litteras de rebus gravioribus consultabant, aut pro earundem necessitatibus eum importunis precibus ad se vocabant.

CCCXLIV. Nullum pene negocium occurrebat præcipue pro litibus inter Civitates, ac familias componendis susceptum, cui Petrus authoritatem suam interponere rogatus non libentissime adhibuisset; optata vero tam fœlici successu ab ipso perfici consueverunt, ut partes rationibus, ac reverentia ejus persuasi, cedere sæpissime illi solebant, quod magnæ præstantiæ Viris, non sine magna admiratione negaverant. Hinc a plerisque Civitatibus etiam remotioribus vocatus, Placentia, Toleto, Civitate Rodorici, aliisque omnibus tanquam Apostolus e cœlo missus excipiebatur, & habebatur.

Etiam Viri Principes Petrum venerabantur.

CCCXLV. Apud Reges vero in magna item erat existimatione & a Carolo V. præcipue quam frequenter vocabatur: cui, postquam varia negocia contulisset, talem sui opinionem impressit, ut aliquando suis familiaribus Imperator diceret: *Certe hic religiosus non est homo ex hoc Mundo, semper enim absortus spiritu cum Deo ac spiritibus, beatus in cœlo conversatur.* Sæpe etiam a Rege Lusitaniæ Ulissyponam invitatus in Palatio habitare cogebatur: unde viri Principes D. Maria, & D. Ludovicus tanto doctrinæ ejus amore capiebantur, ut nisi ipse beatus Vir impedivisset, tam humilem ejus Instituti formam sponte amplexati fuissent.

CCCXLVI. Nec minori veneratione Servum Dei Isabella Lusitaniæ infans prosequebatur, frequenter eum ad se vocans, ut tam animæ suæ, quam status rationem redderet. Maxime vero post obitum conjugis Eduardi filii Regis Emmanuelis, quem mors in ipso ætatis flore annum scilicet xxv. ætatis agentem, importune oppressit. Tunc præcipue opem ejus implorare, multa ei denaria pro Ecclesiæ cultu, ac Fratrum vestitu pannum transmittere consuevit: adeout ejus beneficiis obstrictus Petrus, magna fiducia de Provinciarum suarum statu subinde scribere ad eandem non dubitavit. Exemplum cujusdam Epistolæ sequens est.

J E S U S.

Pax Christi habitet in anima Celsitudinis Vestræ. Quamvis absens sum ex illo Regno, quia talem fuisse voluntatem Dei existimo propter optimam rerum successum istius sanctæ Custodiæ, ad quam cum fratre Joanne ab Aquila felicius accesseram; nunc vero intelligo, sic ab eodem res prospere dirigi, ut mihi videatur perfectionis apicem attigisse, & Deum specialissimam hujus Custodiæ curam gerere tanquam de particulari quadam sua hæreditate; dum vivendi hujus ratio tam sit pacifica, atque in tam exiguo numero tot habeat suos servos; at meum reditum ad has partes, spero eidem Domino nostro acceptum fore, eo quod ab ipso cuncta dirigantur, & tam clare hæc demonstret, ut ultra dicere, quicquam nequeam. Nostra Provincia in multis melior facta est, quam unquam fuit, unde Deum glorificare possum: idque Celsitudini Vestræ dico, eo quod norim ejus zelum pro Dei gloria maxime optare, ut in his suis Provinciis Pietatis, ac sancti Gabrielis, & Custodia Arabidæ summopere augeatur: & ad hanc ego singulari affectu trahor, quia scio, quid in illa boni sit, & propter magnam pietatem Principum istius Regni Portugalliæ, quam inter illos in Celsitudine Vestra Deus singulariter eminere facit, & quam a suis Progenitoribus traxit, ita ut optima indole dotata eam juvet bonis suis operationibus, ac animi quiete, qua se Regnorum temporalium curis subtraxit. Hoc sentio semper, & dico ubicunque, quemadmodum & omnes, qui Celsitudinem Vestram aut viderunt aut audierunt. Et propterea spero, quod unica illa cura filiorum, quæ Celsitudinis vestræ remanet, a Deo sublevanda erit; quemadmodum ego divinam ejus benignitatem incessanter precor: Et ut principale remedium D. Mariæ videat Celsitudo Vestra, priusquam eam Dominus

ad

ad cœlestia Regna evocet. Amen. Harum lator fidelis est persona, si placuerit Celsitudini Vestræ rescribere.
Celsitudinis Vestræ.

Servus & Orator indignus
Frater Petrus de Alcantara.

CCCXLVII. Ad Aulam quoque Matritensem sancto Viro pertransire necessarium fuit, dum a Principe Joanna Caroli V. sorore vocatus, singulari reverentiæ obsequio ab eadem habitus fuit. Eodem quoque a variis religiosis hominibus diversorum Ordinum, qui in gravissimis consultationibus ejus sententiæ summa cum existimatione acquiescebant. Quod in propria ejus religiosa familia, non adeo mirum videbatur, cum quotidie Reformationis ejus difficultates cœlesti favore & singulari constantia superatas incrementa majora & assidua caperent. Apud Prælatos insigniores totius Hispaniæ ita gratus habebatur, ut sæpe ab eis invitatus, tam animarum conversiones, quam multorum abusuum emendationes lubens pro Dei gloria susciperet.

CCCXLVIII. Tandem omnes, qui illa ætate aliqua sanctitatis fama clari habebantur, prout majori lumine cœlesti pollebant, tanto diligentius se sancti Viri orationibus commendabant, virtutesque ejus singulares in pretio habebant & celebrabant. Inter hos Ludovicus a Granata non semel memoratus varias ad Dei Servum epistolas scripsit, magnæ suæ ergi illum venerationis testes singulares. Frequentia etiam inter eos fuere commercia, quibus utriusque animos coaluisse judicari facile quisque potest. Magister Joannes de Avila vir non vulgaris sanctitatis, nihil magis cordi habebat, quam Petri consuetudine & amicitia frui.

CCCXLIX. Tot ergo virtutibus miraculisque permotus Gregorius XV. summus Pontifex, Catholicis Regibus Philippo III. & IV. instantibus, Beatorum numero Petrum Alcantarensem anno MDCXXII. ascripsit, & in ejus honorem Missam de Confessore non Pontifice celebrari pro sui obitus die benigne indulsit, edito sequenti diplomate.

GREGORIUS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Sede Principis Apostolorum, nullis licet nostris suffragantibus meritis, a Domino constituti, piis fidelium votis, quibus virtutum Dominus in Servis suis honorificatur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Cum itaque instantibus, non solum claræ memoriæ Philippo III., & carissimo in Christo filio nostro Philippo IV. Hispaniarum Regibus Catholicis, sed etiam fere omnibus Hispaniæ Regnis, Venerabiles Fratres nostri S. R. E. Cardinales sacris Ritibus Præpositi, de mandato nostro causam Servi Dei Petri de Alcantara, Ordinis Minorum strictioris Observantiæ Discalceatorum nuncupatorum, ac Provinciæ sancti Josephi ejusdem Ordinis Fundatoris, juxta seriem relationis trium Causarum Palatii Apostolici Auditorum, ad effectum Canonizationis pluries examinaverint, ac multis desuper habitis sessionibus, referente dilecto filio nostro Marco Antonio tituli sancti Eusebii Presbytero Cardinale Gozzadino nuncupato, plenissime constare de validitate processuum, fama sanctitatis, Fidei puritate cæterisque virtutibus, non in genere solum, sed etiam in specie, reliquiarum ac sepulchri veneratione, plurimisque tandem miraculis pronunciaverint, censuerintque posse Nos, quandocumque voluerimus,

 cum-

eumdem Dei Servum, juxta Catholicæ Ecclesiæ ritum, Sanctum atque in Cœlis regnantem declarare, omnibusque fidelibus solemni Canonizatione proponere venerandum: Prædictus vero Philippus IV. Rex, & dilecti filii Minister Generalis, & Fratres Ordinis prædicti Nobis humiliter supplicari fecerint, ut donec ad Canonizationem dicti Petri deveniatur, idem Petrus Beatus nuncupari, ac de eo tanquam de Confessore non Pontifice Missam ac Officium, ut infra, celebrari & recitari respective possit, indulgere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos supplicationibus hujusmodi inclinati, de eorumdem Cardinalium consilio; ut idem Dei Servus Petrus de Alcantara imposterum Beatus nuncupari, atque de eo tanquam de Confessore non Pontifice die XIX. *Octobris, qua ipsius obitus memoria celebrabitur, ubique terrarum ab universa Religione Minorum Observantium utriusque sexus respective, Missa celebrari atque Officium recitari possit: In oppido vero de Alcantara illius diœcesis, ubi natus; atque in altero de Arenas Abulensis diœcesis, ubi corpus ejusdem requiescere accepimus, omnibus tam regularibus quam sæcularibus Clericis, sub ritu tamen semiduplici idem omnino liceat; ac demum in Provincia prædicti sancti Josephi, cujus auctor exstitit, ab ipsis dicti Ordinis Discalceatorum Fratribus etiam cum octava (veluti de Patrono) Officium pariter ac Missa, juxta Breviarii ac Missalis Romani rubricas celebrari possint, Apostolica auctoritate, tenore præsentium perpetuo concedimus & indulgemus, non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium transumptis etiam impressis, manu alicujas Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die* XVIII. *Aprilis* MDCXXII. *Pontificatus nostri anno* II.

De his, quæ Beatificationem sancti Petri consecuta sunt.

CCCL. Ita ergo Petri meritis non humano dumtaxat, sed & infallibili Pontificis oraculo cum cœlitibus declarata conversatione, aucta est adeo continua populorum devotio ut non solum in celebranda festivitatum ejusdem solemnitate, sed & propter percepta a Beato quotidiana non minus quam notabiliora beneficia, fervore singulari accenderentur ad promovendam ejusdem solemnem Canonizationem. Hinc in primis Episcoporum, Principum Civitatumque totius Hispaniæ iteratæ supplicationes ab Apostolica Sede processus formationem elicuerunt super his, quæ post Sancti Beatificationem publico testimonio contigisse vulgabantur; ita quod super Processu quodam Matriti, ac Arenis compilato anno MDCXLVII. Romæ a sacra Rituum Congregatione, prævio solito examine, ad Papam Innocentium X. relatum fuerit, constare de quibusdam miraculis, quorum fides Decreto etiam coram Sanctissimo die VIII. Martii MDCL. stabilita fuit.

CCCLI. Interea coruscantibus in dies Petri meritis novo prodigiorum successu, instantius apud Innocentii successorem Alexandrum VII. de totius Causæ determinatione repetitæ supplicationes perseverarunt: propter quas resumptis iterum omnibus, ac mature expensis pro gravitate negotii, ac fidelium pietate, deliberatum fuit, ut annuente præfato summo Pontifice Alexandro, ab eadem sacra Rituum Congregatione aliud Decretum emanaret die XII. Aprilis anno MDCLX. In hoc videlicet declaratum unanimi plurimorum Theologorum & Jurisperitorum ejusdem sacræ Congregationis Consultorum; subinde vero Eminentissimorum & Reverendissimorum DD. Cardinalium suffragio: *Quod nedum inoffenso pede procedi posset ad solemnem beati Petri Canonizationem; immo in Domino plurimum expedire, ut diuturnæ mortificationis assiduus labor plane ad prodigii genus accedens,*

dens, argumentum insigne perfectissimæ charitatis in Deum cum salubri animarum profectu sane admirabili, Christifidelibus colendus & imitandus omnino proponatur.

CCCLII. At intercedente insperato præfati Pontificis Alexandri VII. ex hac vita transitu, suspensoque Canonizationis actu, felicius ad Clementem IX. Petri gloria celebranda transiivit. Igitur repetitis prioribus diligentiis, & accedentibus novis Principum Catholicorum instantiis, maxime Regis Catholici Caroli II. præfatus Pontifex in Consistorio secreto habito die XVIII. Martii anno MDCLXIX., referente Cardinali Ginnetto statum Causæ beati Petri, omnium Cardinalium vota pro Canonizationis effectu experiri voluit: quibus sub verbo *Placet* sufficienter declaratis, die XXI. Martii in Consistorio publico ab eodem Sanctissimo sancitum fuit, quod orationibus ac jejuniis publice indictis, divinæ voluntatis beneplacitum, ac inspiratio devote sollicitari deberet; veluti statim concessam pro hoc fidelibus indulgentiam edicto publicari jussit. Inde die VIII. Aprilis habito Consistorio semipublico, Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum & Episcoporum per scripta suffragia, Canonizationis solemnitati, approbante summo Pontifice, diem Dominicum in Albis unanimiter indixerunt, quo omnia rite pro festivitatis decore disponi possent ac deberent.

CCCLIII. Tandem in dicta die, instructa magnifico ac pretioso cultu Basilica Principis Apostolorum, summus Pontifex Clemens IX. Cardinalium, ac Prælatorum, totiusque Cleri corona stipatus, cum ingenti tum Principum, tum Nobilium, ac universi Populi applausu, inter Missarum solemnia beatum Petrum de Alcantara virtutibus heroicis ac miraculis quamplurimis illustrem, Sanctorum Albo inscribens, Hispaniæ totiusque Orbis Fidelibus venerandum imitandumque proposuit: Bullæ autem Canonizationis a Clemente X. editæ hoc est exemplar.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Romanorum gesta Pontificum (præsertim majorem Dei gloriam, ac Sanctorum ejus laudes, & honorem concernentia) super quibus illorum superveniente obitu, literæ Apostolicæ confectæ non fuerunt, recenseri justum reputamus, & rationi consonum, ut illa universis Christifidelibus innotescant. Dudum siquidem fel. rec. Clemens Papa IX. prædecessor noster devotæ considerationis indagine perscrutans, quod inter cœlestes heroes, quorum eximia vitæ sanctitas rite comprobata, promeretur singularem Christianæ Reipublicæ cultum, illis præcipue Sancti nominis immortalitatem Apostolica Sedes decernere consuevit, quorum honor cum eximia sit populorum utilitate conjunctus. Hinc illi, qui peculiari alicui vitæ instituto ideam sanctitatis exhibuerunt, & sacrorum præsertim Ordinum Fundatores insigni virtute, ac prodigiis illustres, libentissime ad aras accipiuntur, quibus junguntur ii, qui religiosas Familias jam virtute florentes ad severiorem disciplinam revocarunt, & ad sanctioris instituti studium ab excelsa virtute commendati invitarunt: quorum merita exigunt, ut Sanctorum albo adscribantur. Magna siquidem haud dubium est, in sacram eorum militiam, atque in universam Ecclesiam commoda profectura, quam egregio exemplo ad sanctitatem ardentius provocabunt. Quamobrem cum sanctissimus, Deoque gratissimus vir Pe-

trus

trus de Alcantara optime meritus sit de Christiana Republica, eo quod inculpatam religione, & doctrina sancti Francisci familiam foetu novae prolis adauxerit, eamque jam per Hispaniae, & Indiarum Regna dilatatam, per semitas strictissimae paupertatis ambulare docuerit, & omnibus Christifidelibus prebuerit exemplar incredibilis poenitentiae cum summa innocentia conjunctae, deesse illi non debeat Sancti nominis gloria, & populo Christiano insigne ab hoc novo Petri cultu ad virtutum incitamentum. Gratias igitur agebat omnipotenti Deo idem Clemens praedecessor, qui sibi hanc mentem inspirasset decernendi supremos honores huic viro admirabili, quem praecipuo cultu venerabatur, & a quo salutarem opem in maximis hisce infelicium temporum discriminibus, praesertim contra superbiam, & ferociam Turcarum, implorabat. Ut autem celeberrima Petri sanctitas testimonio etiam suo comprobaretur, & ejus eximias virtutes universis Christifidelibus imitandas exhiberet, ac illius in terris admiratione dignam, & laudabiliter transactam vitam explicaret, sic proponere decreverat. Exortus in lucem erat sanctissimus hic vir Norbae Caesareae vulgo Alcantarae, in Beturia Hispaniarum Regione, anno reparatae salutis millesimo quadringentesimo nonagesimo nono ex parentibus genere, ac pietate nobilibus, Petro Garabito, & Maria Villella, idemque Petri nomen, quod in sacra Familia perpetuum illi fuit, sacro e fonte susceperat. Ab ineunte aetate ambulans in innocentia, vitans lubrica, & voluptatibus obnoxia, & hominum commercium fugiens, contemplandis rebus divinis ita vacabat, ut amore coelestium incensus, aliquando extra se raperetur; ideoque sapientia crescens, & gratia, mensuram aetatis moribus senilibus excedebat. Studium literarum ingressus, acri ingenio ingentem spem suis parentibus, & Magistro indidit. Quia vero noverat sapientem futurum, qui cum sapientibus graditur, religiosorum virorum consortio delectabatur, ac divinae praesertim inhians sapientiae, sacros avidissime quaerebat libros, a prophanis abhorrens. Et quoniam ab infantia secum creverat misericordia, omnibus se caritatis operibus assidue dabat. Infirmos proinde, in carcere positos, & egenos quantum poterat, sublevabat. Cum autem in alios pius esset, & misericors, sibi tamen ex tunc incipiebat esse austerus. Nam non solum singulari abstinentia sensuales appetitus fraenare, sed, & levissimos quoscunque defectus flagellis asperis consueverat expiare. Licet autem etiam dum in saeculo versaretur, animo Caelum recoleret, magis tamen, ac magis abundans in scientia, & in omni sensu probavit potiora, & annum aetatis sextum decimum ingressus, in Custodia S. Evangelii, seu Extremadurae (quae nunc S. Gabrielis Provincia dicitur) Fratrum Minorum discalceatorum habitum, & Evangelicam vivendi formam suscepit. Quod consilium insigni prodigio approbavit Deus. Cum enim festinanti ad religiosi Ordinis portum moram objiceret fluvius Tietar, qui tunc forte imbribus intumuerat, neque ulla navigii facultas esset, effusus in preces, in altera se ripa divinitus constitutum ex templo reperit Petrus. In Coenobio tam magnos in virtute statim progressus fecit, ut initio tirocinii emeritis Christi militibus emineret; ad omnium tamen pedes mirabili demissione prosternens se. Praecinxit illum Deus virtute, & posuit immaculatam viam ejus. Paupertate, religiosae disciplinae rigore, rara oculorum modestia, incredibili sui cruciatus magnam in omnibus excitavit admirationem sui. Solemnem professionem, expleto tirocinii anno, emisit, & sese elevans supra se, humana omnia transcendens, & anhelans ad coelestia, oculis tamen in terram semper dejectis, ignorabat, an chorus Ecclesiae (quem perpetuo adibat) fornice obductus esset, an laquear, an cellula sua ex lapidibus, an ex lignis constaret. Et exactis in quodam sui Ordinis

dinis Cœnobio tribus annis, Fratres non ex vultu, sed ex solo vocis cognoscebat auditu. Silentii quoque rigore linguam reprimere studens, per triennium quosdam in ore lapillos detulit, ut vel sic loquendi pruritum coerceret. Senili prudentia juventutem supergressus, vigesimo ætatis anno præter sacri Ordinis morem, Custos Cœnobii S. Mariæ Angelorum renunciatus est, ubi tot charismatum dona cœlitus illi collata sunt, ut ex eo jam tempore prodigiis coruscaret. Cum enim annona omnis defecisset, ac Fratres egredi ad petendam eleemosynam prohiberentur (altissima nive Conventum obsidente) conqueri de Petro cœperunt, qui etiam rigente hyeme ipsos cogitare de crastino vetuisset, quicquid mensæ supererat, quotidie in pauperes distribuere consuetus. At ille certo sciens enutriendos esse, qui jactant cogitatum suum in Domino, jussit ad ostium puerulos pergere, ubi super acervum nivis postibus herentem, prægrande canistrum refertum panibus invenerunt, tam importuno tempore, & itinere alta nive obsito, nonnisi ab Angelis eo delatum: quam divinæ providentiæ curam aliis quoque vicibus est expertus. Sed mirabilior erat Petri vita, quæ ut viva lex perfectionis alumnos provocabat ad sanctitatem. Pro quovis præconio sufficeret referre illa, quæ de hoc viro sanctissimo dixit sanctissima pariter Virgo Teresia Carmelitarum Reformatorum parens; videlicet ne momento quidem diei, ac noctis Petrum ab oratione cessasse, & ne somnus oranti obreperet, flexis genibus, cum quieti tandem indulgere cogebatur, ad ligni stipitem parieti infixum caput admoveret. Illius cella, eadem Teresia teste, pedum quatuor longitudinem cum dimidio non excedebat; adeoque depressa erat, ut flexis genibus, & curvis semper humeris in illa hærere cogeretur. Per quadraginta annorum decursum sesquiloram tantum somno concessit, jejunium amavit adeo, ut ad triduum ordinarie, & ad octo aliquando dies inediam protraxerit: asperrimo præterea cilicio armatus, bractea ferrea per viginti annos præfixis aculeis corpus dilanians, bis in die flagellis in se crudelissime animadvertens, itinera quamvis longissima, atque asperrima capite semper detecto, nudisque pedibus peractus, & frigora suscipiens, itaut cum nudum caput imbribus, & nivi exponeret, interdum capilli gelu concreti deciderent, & æstate præfervida, exurentibus solis radiis capite vehementissime cruciaretur, respondere solitus interrogantibus, cur detecto capite semper incederet; nefas esse coram Deo tecto capite ambulare. Cum vetustum, ac vilem saccum abluebat, madidum corpori aptabat, quin etiam in gelidam aquam rigente hyeme sese plerumque injiciebat. Præter hæc, familiare illi erat hyeme summa, urgente nivis frigore, deposito pallio fenestram, & januam cellæ reserare, ut frigidissimo excepto aere, & gelu aerius torqueretur caro mox eximenda diris cruciatibus, cum fenestram, & januam clausisset; eo devenit hac seva maceratione membrorum, ut ex narratione sanctæ Teresiæ arido & exangui corpore, radicum arboris speciem exhibuerit: oculis autem in caveam recedentibus, & sulcatis perpetuo lacrymarum imbre genis, mirabile pœnitentiæ simulacrum videretur. Ex hac eximia vitæ sanctitate vires hausit ad egregia quævis præstanda in honorem divinitatis, eoque prodigioso morum suorum exemplo assequi potuit. Latere ille quidem præoptasset, & paternam sancti Francisci humilitatem secutus regale Sacerdotium formidasset accipere, nisi ad illud suscipiendum Superiorum imperio coactus fuisset. Itaque non sumens sibi honorem, sed vocatus a Deo, tanquam Aron, Sacrum quotidie peragebat tam uberes in fletus effusus, ut exitus aquarum deducentes oculi ejus, viderentur fons hortorum, & puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano. Jussus etiam est suggestum ascendere, ac verbi divini panem ex tempore populis esurientibus frangere: cumque de ore ejus

ejus erumperent quasi sagittæ potentis acutæ, innumeros felicissime sauciatos eruit de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum Filii Dei. Præterea confluebant ad illum privatim erudiendi non modo infimi & populares, sed etiam nobiles ac principes Viri, quos mira suavitate & efficacia verborum ad salutarem pœnitentiam invitabat. Confessarii tamen munus apud Carolum V. Cæsarem declinavit, captus amore solitudinis & demissionis, ac metu discriminum Aulæ regalis. Plura Cœnobia sui Ordinis sanctissime temperavit, videlicet illud sancti Honuphrii in provincia sancti Gabrielis, sancti Michaelis Placentiæ, aliaque. Subinde Provinciæ Definitor & Custos, ac deinde omnium suffragiis in Provincialem electus est provinciæ sancti Gabrielis, cujus regimini sedulo incumbens, exemplis & verbis quasdam edidit Constitutiones, quibus strictioris Observantiæ nitor in ea refloreret. In Lusitaniam quoque perrexit, ut nascentem Arabidorum Provinciam juvaret & promoveret. Cum autem arctiorem sui Ordinis disciplinam vigere desideraret, & longius extendi, superatis gravissimis difficultatibus, divino munitus præsidio, & Apostolica fretus auctoritate, primum novæ Reformationis Cœnobium angustissimum & pauperrimum, sub Immaculatæ Conceptionis titulo, prope Pedrosum, Cauriensis diœcesis in Beturia, vulgo Extremadura oppidum construxit; ubi cum paucis sociis Apostolicam sui Patris Francisci vitam renovavit. Hinc a Paulo IV. summo Pontifice ejusdem Clementis, ac nostro Prædecessore Commissarius Generalis novæ Reformationis institutus, alios ædificavit Conventus; ex quibus & quibusdam aliis ejus se regimini ultro subdentibus, provinciam sancti Josephi fundavit. Mox destinatis ad regnum Valentiæ sociis, provinciæ sancti Joannis Baptistæ fundamenta jecit. Ac tandem illud strictissimum vitæ genus in varias Hispaniæ provincias ad Indias & Japponium usque feliciter dilatatum est, ubi ex ipsa Reformatione multi martyrio coronati sunt. Sanctam quoque Virginem Teresiam in stabilienda Carmelitarum Reformatione indefessus adjuvit, ita ut ipsamet testante, recentis illius propaginis sit præcipuus promotor existimandus. Et revera multas pro re tanta peregrinationes suscepit, & labores tulit. Imo & absenti opem & consilium laturus aliquando miraculose apparuit. Quam gratum acciderit Deo studium hoc Observantiæ strictioris, & quanto haberi vellet in pretio Seraphicum zelum hujus Viri, Deus ipse prodigiis ingentibus comprobavit, cum non solum rapidissimas Tagi, & alterius fluminis aquas siccis ipse pedibus aliquando transivit, sed & puer, qui asello insidens, canistrum panibus refertum ad illum & Fratres deferebat, Petri de Alcantara nomine invocato, jumentum impulit in flumen, quod solidum ac tutum supra suas aquas ingressum eidem præbuit. Cum Joannes de Neira Petri in itinere socius, inedia & siti confectus pene decideret, in loco, ubi ad orandum sanctus hic Vir se composuerat, fons illico erupit, & panis cum pisce ad esum paratus apparuit. Infixus ab eo terræ aridus baculus in viridem ficulneam excrevit, cujus fructus etiam nunc ægris salutem redonant. Atrocem pertinacis mulieris injuriam non modo patientissime toleravit, verum etiam flexis coram ea genibus pro culpa, quam non patrarat, humillime deprecatus est. Semel Crucem in horto Pedrosi devotis oculis contemplans sursum ferri, & in aere coram ipsa suspendi, & lucidissimos quoque ex oculis radios in eamdem Crucem emittere visus est, candidaque nube caput ejus circumdari. Quemdam adolescentem benedictionem suam enixe efflagitantem, cum ab urbe quamprimum recedere decrevisset, de gravi discrimine, quod illi imminebat in hæreticam quandam opinionem incidendi, præmonuit. Scholarem alium respiciens, mundo quamprimum renunciaturum, sacrumque Religionis habitum suscepturum, divinitus agnovit. In magna siccitate precibus suis copiosum a Deo imbrem obtinuit. Accen-

censum ignem in quodam Conventu per flammas ipsas innoxius incedens, sine mora extinxit. Demersum in puteo Infantem; corda, qua cingebatur, in eum locum demissa, mirabiliter extraxit. Mulieris oculos luce orbatos leviter tangens, data ei benedictione, protinus illuminavit. Fœminam quamdam a Dæmone per multum temporis deceptam de prava illa consuetudine, quam cum maligno tentatore habuerat, commonefecit & liberavit. In reditu ad Conventum de Arenas a civitate Abulæ obrutus fuisset nivibus, quarum vis ingens e Cœlo devolvebatur, nisi ejus precibus coercitæ in aere pendulæ constitissent, & prodigiosum tabernaculi genus artificioso fornice composuissent, quo inclusus Petrus ab aliarum læsione nivium prohibebatur. Imbres quoque copiosissimi eum madefacere non sunt ausi, quod etiam, dum augustum Missæ Sacrificium offerret, ipsi, & circumstantibus semel evenit. Corporaliter videndum se præbuit plurimis procul distantibus. Prophetico lumine remotissima locorum & temporum spatio prædixit. Demum usque adeo fuit in deliciis divinitati, ut omnium vota, quando Petrus intercessorem exhiberet se, implenda esse professus fuerit sanctæ Virgini Teresiæ, ut ipsamet sibi semper accidisse fatetur. Et illius quidem preces adeo incensæ erant igne divino, ut inter orandum brachiis in modum Crucis expansis in altum sæpissime ferretur; ac dum Sacrum faceret elevari in sublime coram populo aliquoties conspectus fuerit. Imo tanta ejus erat assiduitas orationis, ut nunquam ab ea cessaret, & intuentibus ipsum, homo alterius sæculi videretur. Edoctus ergo etiam, dum in terris agebat, ad Cœlum evolare, tandem meritis plenus, ætatis anno sexagesimo tertio in febrim, ac dolores molestissimos incidit. Augebatur simul cum ægritudine hilaritas Petri, prohibentis religiosam suam Familiam a lacrymis, in quas ob amittendum amantissimum parentem agebatur. Ecclesiæ Sacramentis rite susceptis, ac prædicta mortis hora, non jacens, sed humi erectus in genua, in altissimam extasim raptus, ac deinde sensibus restitutus: Lætatus sum, *inquit,* in his, quæ dicta sunt mihi. In domum Domini ibimus. *Et manu Fratribus benedicens, ita illos est alloquutus:* Non intuemini, Fratres mei, sanctissimam Trinitatem, & Dominam meam gloriosissimam Virginem Mariam, & sanctum Joannem Evangelistam? *Quibus dictis, adhuc excepto genibus corpore migravit animo in Cœlum, & sancta Teresia procul distans ab oppido de Arenas, in quo Petrus decesserat, illum vidit recto & lucido tramite delatum ad sempiternam felicitatem; ac sæpe postea eidem oranti apparuit plenus immensa gloria, & purissimæ lucis radiis circumfusus. Corpus vero pulcherrimum, cœlesti quodam colore perfusum, oculis apertis, & miro splendore radiantibus, suavissimo de membris odore manante intuentes replebat admiratione, utque fidelium adventantium devotioni satisfieret, in eminentiori extra portam loco expositum fuit, ad cujus conspectum populus suspiriis ac vocibus* Sanctum *intus clamabat, auxilium ab eo petebat, & vel minimam habitus particulam pro summo quilibet bono reputabat. Inde processum est ad funus, numeroso populo, cum facibus ac candelis accensis sacrum depositum comitante. Contigit autem inter cætera notabilia, quod Cœlum imbre ac vento furens delato in medium corpore, subito placaretur, dum in circuitu omnia streperent & inundarent, itaut a Valetudinario, in quo decesserat, usque ad Conventum, duobus milliaribus distantem, quieto Cœlo omnes immadefacti processerint, & ceram pro funere honorando accensam in tanto spatio nihil imminutam repererint. Ejus Corpus in Ecclesia Fratrum Minorum Discalceatorum depositum, singulari populorum veneratione invisitur. Excessit anno salutis millesimo quingentesimo sexagesimo secundo decima octava die Octobris. Plurimis etiam post mortem miraculis coruscavit. Alphonsus Sanchez faber lignarius fracti cruris inte-*

grandi mortalem omnem spem projecerat; sed ad sepulchrum Petri momento temporis convaluit: Laborantem exitiali morbo Mariam da Paramo, & a Medicis desperatam, haustus aquæ, Reliquiarum Petri contactu sacræ, dicto citius integræ sanitati restituit. Sacramento extremæ Unctionis munita jam erat Maria Velasquez, quæ Petri opem exposcens, illico surrexit incolumis. Franciscus Ramirez sexennis puer cruribus contractis; oleo lampadis ante Petri sepulchrum lucentis inunctus repente sanatur. Balthassari Rodriquez sexenni puero, fracto utroque latere, ac defluentibus intestinis pene confecto, effusæ ante Petri sepulcrum preces saluti fuerunt. Francisca Martinez triennio claudicans, quæ desperata fracti pedis salute, genibus & manibus reptaverat ad Petri sepulcrum, incolumis, & solido pede innixa, regressa est domum. Utraque aure surdus Bartholomæus Garzia, contactu aquæ, cui fuerant admotæ Petri Reliquiæ, recuperavit auditum: & eodem contactu visum momento recepit Isabella Gonzalez a tribus mensibus cæca: & fœdo apostemate laborans in dextero genu Joannes Puer bimus repente convaluit. Jacuit autem Petri Corpus per multos annos in humili loco, in quo primo reconditum fuerat, sed cum undique ad illud ex tota confluerer ar Hispania, Episcopi Abulensis auctoritate in locum decentiorem a Religiosis Conventus de Arenas translatum est, & oleo similem liquorem distillans repertum, candidis velis fuit involutum, retenta quadam Reliquiæ particula, & in Arca prope Altare majus iterum muro inclusum. Gratias igitur immortales agebat omnipotenti Deo idem Clemens prædecessor, & in illo cor suum exultabat, quod nullis ejus suffragantibus meritis, sed altitudine divitiarum sapientiæ, & scientiæ suæ hanc servi sui Petri de Alcantara Canonizationis solemnitatem per ejus humilitatis ministerium ad sui nominis gloriam, & catholicæ fidei exemplum voluerit celebrari. Cum enim præter eximia prodigia, quibus Petri vita efulsit, post mortem etiam quamplurimis aliis miraculis ejus sanctitatem testaretur Deus, aditus aperiebatur ad sacros honores Petro deferendos. Propterea erebrescente fama ejus sanctitatis, venerationis & miraculorum, editi super his fuere processus auctoritate Apostolica & ordinaria: Et accedentibus precibus claræ mem. Philippi III. & IV. Catholicorum Hispaniarum Regum, nec non fere omnium Hispaniæ Regnorum, cæterisque de more peractis, sacrorum Rituum Congregatio, cui supradictorum processuum revisionem injunxerat Gregorius Papa XV. etiam prædecessor noster, tunc suus, respondit, referente bon. mem. Marco Antonio tituli sancti Eusebii Presbytero Cardinali Gozadino, juxta seriem relationis trium causarum Palatii Apostolici Auditorum pluries examinatam fuisse causam servi Dei Petri de Alcantara, ac plenissime constare de validitate processuum, fama sanctitatis, fidei puritate, cæterarum virtutum excellentia, reliquiarum ac sepuleri veneratione, & plurimis tandem miraculis, ac propterea posse, si summo Pontifici placuisset, eundem Petrum Sanctum, *ac in Cœlis regnantem, omnibus fidelibus solemni Canonizatione proponere venerandum; dum interim Episcopus Abulensis in eappellam quandam novam a se dedicatam, sacrum ejus Corpus, odorem suavissimum spirans solemniter translalisset, præsentibus nonnullis Hispaniæ Magnatibus, qui ferendis Reliquiis nobiles humeros submiserunt. Quapropter idem Gregorius XV. fel. record. piædecessor noster, tunc suus, annuit precibus ejusdem Philippi IV. Regis, & Ministri Generalis, &* Fratrum *Ordinis Minorum; atque Petrum* Beati *titulo insignivit die decima octava Aprilis anno salutis millesimo sexcentesimo vigesimo secundo; ac de eo tanquam de Confessore non Pontifice die decima nona Octobris, qua ipsius memoriam celebrandam esse statuit ubique terrarum ab universo Ordine Minorum Observantium utriusque sexus; in oppido vero de Alcantara, ubi natus est, atque*

que in altero de Arenas, ubi Corpus ejus requiescere acceperat, ab omnibus tam regularibus, quam sæcularibus Clericis recitari Officium posse, & Missam celebrari, datis desuper literis in forma Brevis, concessit. In Provincia vero sancti Josephi, cujus auctor extitit Petrus a Fratribus Discalceatis de illo, veluti de Patrono, etiam cum octava Officium, ac Missam celebrari posse. Deinde vero novus processus conditus est ob nova decreta ab Urbano VIII. edita, & fama sanctitatis præservans, & crescens fidelium veneratio reperta est. Alia deinde miracula a fel. rec. Innocentio X. prædecessore nostro, tunc suo, comprobata sunt die octava Martii millesimi sexcentesimi quinquagesimi, cum processus novi super his, quæ post Petri Beatificationem acciderant, formati fuissent, instantibus inprimis iteratis supplicationibus Episcoporum, Principum ac Civitatum totius Hispaniæ. Repetito voto sacrorum Rituum Congregatio die XII. *Aprilis anno millesimo sexcentesimo sexagesimo censuit, posse tuto deveniri ad solemnem Petri Canonizationem, ac in Domino plurimum expedire, ut diuturnæ mortificationis assiduus labor plane ad prodigii genus accedens, argumentum insigne perfectissimæ caritatis in Deum cum salubri animarum profectu, sane admirabili, Christifidelibus colendus & imitandus omnino proponeretur, sed interim succedente interitu fel. rec. Alexandri VII. prædecessoris nostri, tunc sui, quo annuente decretum supradictum emanaverat, ab eadem sacrorum Rituum Congregatione, & eodem Clemente ad sancti Petri Cathedram evecto, priores diligentiæ fuerunt instauratæ, & accedentibus novis Principum Catholicorum instantiis, præsertim vero Regis Catholici Caroli II., secretum Consistorium fuit habitum die decima octava Martii anno millesimo sexcentesimo sexagesimo nono, in quo per venerabilem Fratrem nostrum, tunc suum, Martium Episcopum Porcuensem S. R. E. Cardinalem Ginettum status causæ beati Petri relatus fuit; & omnium Cardinalium, qui adfuerunt, suffragia dixerunt, placere eis, ut idem Clemens ad solemnem Canonizationem deveniret. Quapropter sequente publico Consistorio, in quo de Canonizatione dicti beati Petri verba fecit dilectus etiam filius Alexander Caprara, nostræ, tunc suæ, Consistorialis Aulæ Advocatus, & nomine præfati Caroli Regis, necnon Regnorum prædictorum, ac Ministri Generalis, & Fratrum Ordinis Minorum, eidem Clementi prædecessori fuit humiliter supplicatum. Idem Clemens prædecessor noster, in tam gravi causa orationibus, & jejuniis publice indictis, & concessa pro hoc fidelibus indulgentia divinæ voluntatis beneplacitum explorare satagit. In semipleno postmodum Consistorio Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum & Episcoporum (de quorum numero tunc eramus) scripta suffragia, Canonizationis solemnitatem approbantium; eidem Clementi prædecessori diem Dominicum in Albis unanimiter innuerunt. Tandem cum nihil aliud desideraretur eorum, quæ ex sanctorum Patrum auctoritate, sacrorum Canonum decretis S. R. E. antiqua consuetudine, ac novorum decretorum præscripto agenda & observanda erant, dicta die Dominica in Albis, quæ erat quarto Kalendas Maii anno millesimo sexcentesimo sexagesimo nono, Pontificatus sui anno secundo, in sacrosancta beati Petri Apostolorum Principis Basilica, in qua solemni ritu cum ejusdem S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis, & dilectis filiis Romanæ Curiæ Prælatis officialibus, & familiaribus suis, Clero sæculari & regulari, ac maxima populi frequentia mane convenimus, post repetitas pro Canonizationis decreto petitiones, nomine ejusdem Caroli Regis a dilecto etiam filio nostro, tunc suo, Jacobo tituli sancti Xisti Presbytero Cardinali, Rospigliosio nuncupato, post sacros hymnos, litanias, aliasque preces Spiritus sancti gratiam rite implorantam; Ad honorem sanctissimæ & individuæ Trinitatis, ad exaltationem Fidei Ca-*

Catholicæ, & Christianæ Religionis augmentum, authoritate D. N. Jesu Christi, beatorum Apostolorum Petri & Pauli, ac ejus matura deliberatione præhabita, & divina ope sæpius implorata, ac de venerabilium Fratrum nostrorum, tunc suorum, Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum & Episcoporum in Urbe existentium consilio, beatum Petrum de Alcantara Sanctum esse decrevit & definivit, ac Sanctorum catalogo adscripsit, statuens ab universali Ecclesia quolibet anno, die decima octava Octobris, illius obitus die, memoriam ejus inter sanctos Confessores non Pontifices pia devotione recoli debere in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti: Amen.

Postea idem Clemens prædecessor noster ejusdem Sancti festum die decima nona Octobris celebrari quotannis decrevit, in qua die omnibus Christifidelibus, qui aliquam ex Ecclesiis universi Ordinis sancti Francisci tam Fratrum, quam Monialium, tam hactenus erectis, quam imposterum erigendis, & ubicumque locorum existentibus visitaverint indulgentiam plenariam perpetuam concessit. Deo igitur Optimo Maximo, a quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum, gratias agere eundem Clementem prædecessorem decebat: qui benedixit hunc Servum suum in omni benedictione spirituali, ut esset Sanctus & immaculatus coram ipso, & curreret in via mandatorum divinorum dilatato corde ab eximia caritate; cumque illum divina pietas huic nostro sæculo indulserit, qui antiquæ prodigia sanctitatis instauraret, eundem singulari cultu prosequeretur, ejusque auxilium in hisce Christianæ Reipublicæ necessitatibus enixius imploraret. Ne autem de decreto, definitione, adscriptione, statuto, concessione, aliisque præmissis, pro eo, quod ipsius Clementis prædecessoris literæ ejus superveniente obitu, confectæ non fuerunt, valeat quomodolibet hæsitari, volumus, & Apostolica authoritate decernimus, quod decretum, definitio, adscriptio, statutum, concessio, aliaque præmissa a dicta die quarto Kalendas Maii suum consequantur effectum, ac si super illis ipsius Clementis prædecessoris literæ sub data ejusdem diei confectæ fuissent, prout superius enarratur; quodque præsentes literæ ad probandum plene decretum, definitionem, adscriptionem, statutum, concessionem, & alia præmissa, ubique sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Cæterum quia difficile foret, præsentes nostras literas ad singula loca, ubi opus esset, deferri, volumus, ut earum exemplis etiam impressis, manu publici Notarii subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem ubique fides adhibeatur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum voluntatum, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentatum præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo septuagesimo, quinto Idus Maii, Pontificatus nostri anno primo.

✠ *Ego Clemens Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.*

✠ *Ego Franciscus Episcopus Ostiensis Cardinalis Barberinus S. R. E. Vicecancellarius.*

✠ *Ego Franciscus Maria Episcopus Tusculanus Cardinalis Brancatius.*

✠

✠

✠ *Ego Uldericus Episcopus Albanensis Card. Carpineus.*

✠

✠ *Ego Virginius tituli S. Laurentii in Lucina Presbyter Card. Ursinus.*

✠

✠ *Ego*

✠ *Ego Cæsar tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Cardinalis Facchenettus.*
✠
✠
✠ *Ego Alderanus tituli S. Praxedes Presbyter Cardinalis Cybo.*
✠ *Ego Fridericus tituli S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis Sfortia.*
✠ *Ego Benedictus tituli S. Honuphrii Presbyter Cardinalis Odescalchus.*
✠
✠
✠ *Ego Aloysius tituli S. Alexii Presbyter Cardinalis Homodeus.*
✠ *Ego Petrus tituli S. Marci Presbyter Cardinalis Ottobonus.*
✠ *Ego Laurentius tituli S. Chrysogoni Presbyter Cardinalis Imperialis.*
✠
✠
✠ *Ego Marcelius tituli S. Stephani in Monte Cælio Presbyter Cardinalis Santacrucius.*
✠ *Ego Joannes Baptista tituli S. Marcelli Presbyter Cardinalis Spada.*
✠ *Ego Franciscus tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Cardinalis Albitius.*
✠ *Ego Octavius tituli S. Ceciliæ Presbyter Cardinalis de Aquaviva, & Aragonia.*
✠ *Ego Carolus tituli S. Priscæ Presbyter Cardinalis Pius.*
✠ *Ego Carolus tituli S. Eusebii Presbyter Cardinalis Gualterius.*
✠ *Ego Flavius tituli S. Mariæ de Populo Presbyter Cardinalis Chisius.*
✠
✠ *Ego Jacobus tituli S. Pancratii Presbyter Cardinalis Franzonus.*
✠
✠ *Ego Petrus tituli S. Calixti Presbyter Cardinalis Vidonus.*
✠
✠
✠
✠
✠
✠ *Ego Nerius tituli SS. Nerei, & Achillei Presbyter Cardinalis Corsinus.*
✠ *Ego Carolus tituli S. Anastasiæ Presbyter Cardinalis Bonellus.*
✠
✠
✠ *Ego Carolus tituli S. Susannæ Presbyter Cardinalis Caraffa.*
✠ *Ego Palutius Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Cardinalis de Alteriis.*
✠ *Ego Cæsar tituli S. Joannis ante Portam Latinam Presbyter Cardinalis Rasponus.*
✠
✠
✠
✠ *Ego Carolus tituli S. Mariæ de Ara-cæli Presbyter Cardinalis Robertus.*
✠
✠
✠
✠
✠ *Ego Jacobus tituli S. Xysti Presbyter Cardinalis Rospliosus.*
✠

✠ *Ego*

Ego Fridericus S. Nicolai in Carcere Diaconus Cardinalis de Hassia.
Ego Carolus S. Cæsarei Diaconus Cardinalis Barberinus.
Ego Decius S. Eustachii Diaconus Cardinalis Agolinus.
Ego Franciscus Maria SS. Viti, & Modesti Diaconus Card. Mancinus.

Ego Paulus S. Georgii Diaconus Cardinalis Sabellus.

Ego Sigismundus S. Mariæ in Domnica Diaconus Cardinalis Chisius.

Quædam mira post ejusdem Canonizationem recensentur.

CCCLIV. Ita ergo solemni ritu Petro in Sanctorum album ascripto, contigit processu temporis, quod quum Panormi in Sicilia anno MDCXXXIII. festum ejus cum maxima pompa per octo dies a pro Rege, & a Regni Proceribus celebraretur, in quo præter apparatum, & eleemosynarum magnificentium, quas singuli magnis sumtibus largiebantur, sancti Petri quoque virtus, divina operante gratia, illuxit, multa enim beneficia tunc præstitisse piis Christifidelibus ejus opem implorantibus constat: ex quibus pauca memorasse cum ii, qui acta Petri scripsere sufficiat, præteritis silentio cæteris, ne plus æquo prolixa lectoribus accidat nostra narratio.

„ CCCLV. In primis quidam Ecclesiam adornans scalæ gradu sub pondere infracto, ab alto in terram præcipitabatur; at miraculose alteri gradui adhærens invocata sancti Petri ope mirifice in eo statu mansit in aere usque dum ipsi succurri posset ab aliis.

„ CCCLVI. Infra octavam diei festi ejusdem cæcus quidam egenus diligenter sacra frequentans, & sancto Petro se commendans, cum omnium stupore visum recepit.

„ CCCLVII. Puerulus forte a curru conculcatus mirabiliter ab omni periculo sospes evasit.

„ CCCLVIII. Filius Secretarii Antonii de Herrera graviter ægrotans, omni humano remedio destitutus a Matre devotissime sancto Petro commendatus est. Deinde ejus reliquiis puerum tangens, & aquam intinctam propinans, brevi ad optimam valetudinem ex imminenti morte revocatum vidit.

„ CCCLIX. In Aula Matritensi quotannis dies sancti Petri solemni item pompa per octiduum celebrari solitus, totius Nobilitatis concursu, ipsarumque Regiarum Majestatum præsentia augustior reddebatur. Ibi enim in Conventu Regali sancti Ægidii Discalceatorum sanctissimo Eucharistiæ sacramento publicæ Christifidelium venerationi exposito, musica, ac panegyricis insignium Oratorum sermonibus sancti Petri virtutes, & laudes magnifice enarrabantur; Deo interdum etiam propter Servi sui merita beneficia singularia devotis largiente.

„ CCCLX. Eundem quoque solemnem cultum sancto Petro die mortis quotannis exhibere consuevit præclara Civitas Catalajud, ubi Clerus, ac populus cum Regiis Ministris publica processione ad Cœnobium Fratrum Ob-

„ Observantium sancti Francisci ejusdem Civitatis summa cum celebritate,
„ atque frequentia convenire solet. Tum in sacello sancti Petri a Doctore
„ Augustino Navarro Burena Equite sancti Jacobi libenter dotato ejusdem
„ Sancti festum sumptuose peragitur in memoriam perpetuam cujusdam be-
„ neficii eidem fundatori conlati cujus mentionem suo loco fecimus.

CCCLXI. Acta beatissimi Petri retulit non unus dumtaxat Auctor, inter quos vel imprimis sancta Teresia de Jesu, cujus etsi aliquales adnotaverimus in Petri laudem sententias, aliquas tamen alias non piget hic adjungere ad majorem sancti Viri gloriam. Scribit ergo: *Quando ergo meliori modo quo potui, declarabam ipsi orationis meæ studium; tunc sanctus Vir magnam mihi lucem dedit in omnibus, præcipue quæ ad visiones pertinebant, quas (cum non essent imaginariæ) intelligere non poteram, quomodo animæ imprimerentur sine ulla corporei sensus operatione, quam solam noveram; quamvis non haberem. De omnibus autem distincte me instruxit, asseverando nullam in his illusionem intervenisse, monendo utique; ut Deum laudarem, ejusque gratiæ respondens de certitudine earum fidem securam, ac indubitatam haberem. Ipse porro satis a me solatii accipere videbatur, cum me variis favoribus oneratam, suorum quoque negociorum participem faciebat; eo magis, quod valde applauderet meorum desideriorum fervori, quo ipse jam longa experientia exercitatus fruebatur. Non enim major consolatio spiritui cupienti magna accidere potest, quam communicare posse cum alio, qui eodem illustratus lumine mutuam quandam rerum cælestium reddere potest intelligentiam; quamvis mihi videbatur me nondum eam sublimium rerum principia attigisse, per quæ tamen servari mihi a divina pietate humiliter supplico: Summe autem mihi compatiebatur super eo quod diceret nihil potuisse contingere laboriosius, quam illas contradictiones optimorum pati, a quibus multum adhuc ferendum restabat; & quod non erat in Civitate, qui me intelligeret; ideoque locuturum recepit cum meo Confessario, alteroque illo nobili conjugato, qui mihi maximas molestias afferebat; eo quod me studiosius coleret, & Deo tota mente adhæresceret. Quod etiam præstitit Vir sanctus, utrique rationibus persuadens efficacioribus, ut omne dubium deponendo, amplius mihi molesti non fierent. Quamvis autem Confessario id facilius persuaderet; a nobili tamen illo difficilius obtinuit, ne mihi tantos metus objiciendo, pusillanimem redderet.* Exin de suorum reformatione differens: *Ille fuit, qui omnia operatus est; & nisi in tali occasione advenisset, non possum intelligere, quomodo fieri hæc potuissent; quia parum temporis hic mansit Vir sanctus, nec existimo, quod ultra octo dies, quamvis infirmus; & paulo post, cum ad se Dominus vocavit. Et videtur ad hoc tantum a divina benignitate fuisse servatus, ut negocio finem imponeret, quia a longo tempore, idest ut existimo, a duobus annis male habebat.* Dixit mihi Dominus (verba sunt S. Teresiæ in fine cap. 37. ejus vitæ) *quod nihil in nomine suo quisquam peteret, quod divina misericordia non exaudiret: quemadmodum ego propria experientia attestari possum.*

Qui Petri acta scripserunt.

Cap. 30. Vita S. Teresia.

Ibidem cap. 36.

Ibidem cap. 37.

CCCLXII. His addendum Francisci de sancta Maria Carmelitæ Discalceati, & sui Ordinis Generalis Chronologi testimonium: ille igitur relatis suprascriptis sanctæ Teresiæ verbis, hæc subdit: *Bene juxta istud debet nostra reformatio multa in fundatione sua partem tribuere isti magno sanctæ paupertatis amatori, isti novo Paulo in pœnitentia, isti renato Antonio in oratione, & isti Eliæ in superandis difficultatibus: multum glorietur eum habere insignis nostræ Matris coadjutorem, illum plena voce nominat Patrem propter favorem, quem in occasionibus præteritis, & in ista præsente dedit Sanctæ, & pro-*

Franc. de S. Maria Tom. 1 lib. 1. cap. 43. n. 4.

propter consilia, quibus eam etiam mortuus adjuvabat. Deinde semper mea Religio recordetur, quod iste S. Pater totum fecit, juxta quod dicit nostra S. Mater; & majorem difficultatem fundandi absque redditu superavit, cui omnes fore alii adversabantur: ille sententias multorum reduxit, ille Sanctam animavit, ut firma in intento suo permaneret, ille Episcopum vicit, ut Breve admitteret; & se paupertatis absque redditu Protectorem efficeret, & cum omnia perfecisset, Avila egressus est, & Brevi post fundationem tempore mortuus est XVIII. *Octobris illius anni, & a corpore separatus, Sanctam visitavit, & illa vidit cum ingredientem in Cœlum, absque quod per Purgatorium transivisset.*

CCCLXIII. Tertium tantæ veritatis testem Riberam Societatis Jesu, doctissimum & piissimum Virum omittere nequeo. Ille itaque Teresiæ coævus maximas ejus difficultates in fundando Abulæ Monasterio recensens, sic lib. 1. cap. 17. loquitur: *Qui magis in hoc fecit, fuit sanctus frater Petrus de Alcantara, sua magna authoritate illud approbans, & propter tantam familiaritatem & potestatem, quam apud Episcopum & alios, qui adjuvaverunt, sibi comparaverat; quod si ille nunc temporis ibi non adfuisset, forte istud non fuisset factum: Non mansit autem plusquam octo diebus, & per eos multum infirmus, & parum abinde Dominus sustulit eum, ad retribuendum ei coronam sanctorum ejus laborum, & magnæ amplæque pœnitentiæ & mortificationis. Videtur quod non propter aliam rem eum in Mundo detinebat, quam ad juvandam & terminandam rem istam; dein eum ad se vocandum.*

S. Francisci Salesii par. 1. lib. 2. Ep. 1. & lib. 3. ep. 4.
Fontanin. in Bullar. Canonizat. Sanctorum.

CCCLXIV. Sancti Francisci Salesii demum perpendantur epistolæ, in quibus Sanctum laudare comperies. Porro ejus acta ex Processu recensent Franciscus Marchesius Congregationis Oratorii, italice, Laurentius de sancto Paulo ex nostra Observantium familia Provinciæ Lusitaniæ, latine, & Joannes de sancto Bernardo Tertiarius Provinciæ Bæticæ, hispanice; Ejusdemque meminere Tiburtius Navarrus Recollectus Provinciæ Conceptionis, Possevinus in Apparatu sacro. Gonzaga 3. part. sup. in Provincia Arabidorum, item in Provincia sancti Josephi, & in Conventu 2. 5. 6. 11. 23. ejusdem Provinciæ R. P. Alexander Pocquelinus, & Friardus in vita ejus. Hilarion in Costa Histor. Catholic. lib. 2. pag. 321. Barezzus supra lib. 4. cap. 29. Daça ibidem lib. 3. cap. 52. 53. 54. & 55. Joannes a sancta Maria par. 1. Chronic. Provinciæ sancti Josephi cap. 4. 8. 9. & 12. lib. 1. Papinæus in Histor. general. Origin. Recollector. decad. 8. par. 1. §. 10. 11. 15. Franciscus Ribera & alii in vita sanctæ Teresiæ Virgin. Fundatricis Carmelitarum. Cornelius a Lapide cap. 1. Commentar. in Ecclesiastic. vers. 13. Thielmans, tom 1. vitar. Sanctorum Seraph. Ord. Sylvester Lavellens. de justis Magnitudinibus Eccles. Roman. lib. 3. cap. 12. §. 6. Galterius in Tabula Chronol. sæcul. 16. in sanctis & illustribus Viris. Algezira in Arbore Epilogica totius Ordinis Franciscan. Polreus tract. 3. tripl. Coron. Virg. cap. 13. §. 3. num. 6. Marianus lib. 4. cap. 1. usque 17. Chronic. Reformat. Gravina in voce *Turturis* par. 2. cap. 13. & 24. Ferrarius in Martyrologio hac die. Victonus Tractat. de antiquo ac moderno usu Canonizationis Sanctorum cap. 28. ex Luca Castellino in Elucidario Theologic. de certitudine gloriæ Sanctorum canonizatorum. Balinghem. in Calendario Virg. Mariæ 18. Aprilis, & 18. Octobris. Elias tom. 1. Legation. Eccles. Triumphant. lib. 2. cap. 27. §. 41. Aliique non pauci. Hæc humili, non tamen brevi, stylo cum Laurentio de sancto Paulo Sveco, Ordinis nostri alumno, de Petro Alcantarensi narrare nobis concessum est. Ab eodem Auctore non tam nitide scriptam historiam, paucis dumtaxat hinc inde variatis verbis, multis tamen locupletatam additamentis exscribere non sumus veriti.

riti. Nam vel a Voluminis hujus initio ipsi suppendimus, & Waddingi methodum persecuturos, & diligentem operam historicæ veritati, & grammaticalibus regulis nos fore daturos.

CCCLXV. Eo ferme tempore, quo Corpus sancti Petri a piis Catholicis in Hispania tanto cum honore terræ demandatur; in Gallia illud sancti Bonaventuræ ab impiis hetherodoxis summo cum dedecore (divina sic disponente providentia) exhumatum, combustum, & in alveum projectum legimus. Gonzaga his verbis infaustam narrat historiam: *Sub anno Domini* MDLXI. *tempore tumulatum a Calvinistis hæreticis in Gallia excitatis, omnino fere combustus fuit: mobilibus interim tum sacris, tum usualibus, & antiquitatum documentis, vel sacrilego latrocinio ablatis vel exustis. Corpus præterea beati Patris Bonaventuræ, quod argentea capsa affabre elaborata recondebatur, sacro interim auro atque argento reservatis, ab iisdem nefariis hominibus in Rhodanum flumen scelerate projectum exstitit; ejus tamen caput, divino favore atque laudabili quorumdam Fratrum diligentia, sanguinarias eorum manus evasit, & hoc in ipso loco impræsentiarum usque summo honore a Fidelibus colitur: Nec tamen per hujusmodi nebulonum diligentiam stetit, quin in eorum potestatem veniret. Nam V. P., atque de Catholica fide optime meritum fratrem Joannem Gajettum loci Guardianum, cujus agonem hic subjicere libuit, diris cruciatibus divexarunt, ut tantum pignus simul cum corpore perdendum detegeret. Sed frustra, eligente præfato Patre potius mori, quam margaritas ante porcos, in inferno torrendos ponere. Hic denique Conventus, qui & a triginta Fratribus commode satis inhabitatur, Patrum diligentia atque Fidelium pietate superioribus annis instauratus exstitit.* Inde statim nescio, qua ratione ductus, eandem historiam iterato scribit his aliis sequentibus verbis: *Capta civitate Lugduno anno Domini* MCDLX. *omnibusque Ecclesiis a sacrilegis Hæreticorum turmis passim expoliatis, tandem ad sacrum beati Bonaventuræ pignus ipsi Sathanæ Ministri, execrabili quadam auri cupiditate & siti æstuantes, in hunc Fratrum Minorum Conventum se contulerunt: ipsumque sancti Viri Corpus, sacellum illius aggressi ex argentea capsa, in qua honorificentissime repositum erat, extraxere; atque auro argentoque reservatis, in flumen Rhodanum projecere. Atque insuper eodem insatiabilis avaritiæ stimulo acti, ipsius sancti Patris caput (quod sciebant gemmis margaritisque pretiosis affabre dispositum atque ornatum) reperire satagunt. Illud autem opportune fuerat a Fratribus absconditum, ingruente scilicet Hæreticorum persecutione. Unde ii spe inquisitionis frustrati P. Fr. Joannem Gajettum præfati Cœnobii Guardianum impetunt, rapiunt, probris & verberibus afficiunt, atque in torturam distendunt, quærentes ab eo, ut sancti Viri caput revelare, Fideique Catholicæ renunciare velit. Idque cum acrioris supplicii comminatione, tum maximis pollicitationibus obnixe perquirebant. Quorum sane conatus invalidos reddidit præfati Patris, divino favore intercessioneque beati Bonaventuræ confirmata in tormentis constantia. Cumque ii sese a Viro Dei delusos vident, eum sub ferrea crate, sub qua sanctum Corpus jam servabatur, arctarunt fame, siti, squalore ac pedore torquendum. Quo in loco, licet quædam mulieres devotæ pauxillo panis & aquæ, per cratis foramina illum aliquandiu furtim ab initio sustentassent, attamen plurimis transactis diebus, pedore atque inedia consumptus fortis Christi athleta, rerumque sacrarum ac Religionis Catholicæ fidelissimus custos, fide, amore & constantia insignis obdormivit in Domino: quare cum is tantus Pater pro lege Dei sui ad mortem usque certaverit, ab ipsa gloria & honore (ut pie credere possumus) coronatus in Cœlo exstitit.*

Corpus S. Bonaventuræ ab Hæreticis combustū, & in flumen projectum.
Act. SS. Tom. 3. Julii die 14. fol. mihi 821.
Et Tom. 5. fol. 341.
Gonz. in Prov. S. Bonav. Con. 1.
Wadd. ad ann. 1400. n. 33.
Davil. lib. 3. ad hunc ann.

Gonz. cit.

CCCLXVI. Certum tamen est non anno 1460. sive 1560. (mendum sane in notis Amanuensis, non auctoris) putamus recensitum commissum flagitium. Num autem contigerit hoc anno, ut Davila, Picquetus Sedulius, aliique rem ex professo narrantes scribunt, sive anno 1561., ut cæteri fatentur, libet hic eam adscribere animadversionem, quam faciunt Patres Societatis, Solerius, Pinius & Cuperus in sua celebri de Sanctorum Actorum Continuatione, ut sequitur: *Quo anno a furentibus Calvinistis facta sit reliquiarum Lugdunensium sacrilega dispersio; aliis annum 1561., aliis 1562. signantibus. Pendet solutio a mense, quo sacrilegium perpetratum est, & a modo annos inchoandi more Romano vel Gallicano, de quo alibi non semel egimus. Determinatum mensem seu diem nec dum reperi, at si res contigerit ante Pascha anni Romani seu hodierni 1562., facile conciliantur Scriptores in speciem oppositi; nam eo anno Romano 1562., quo maxime Calviniana rabies in Galliam Lugdunensem, aliasque partes sese diffudit, adhuc obtinebat modus ordiendi a Paschate tum in Gallia, tum in Belgio, sub Carolo IX. cum Romano paulo post compositum; adeout si ante Pascha acciderit iconomachia Lugdunensis, adhuc flueret Gallis, & nobis annus 1561., anno 1562. in Paschate primum inchoando. Hæc indicare visum est, ne quid aspiam Lectorem remoretur.*

Acta SS. cit.

CCCLXVII. Luculentius tamen, etiamque puto verius laudatus Picquetus his verbis deplorabilem eamdem historiam scribit: *Hanc novissimam (Ecclesiam videlicet Conventus Lugdunensis secundo ædificatam) milites hæresos labe correpti anno Domini* MDLXII. *nimirum in priori sua persecutione, in qua furore turcico alti sacra Altaria subverterunt, sculptas Sanctorum imagines, ac singulari artificio tabulas eorum agones, actusque, & vitas referentes confregerunt, flammisque assumpserunt ..... Insuper iisdem vestigiis insistentes sacrum beati Bonaventuræ corpus e pretiosa capsa effrenate detraxerunt: servatisque sibi auro & argento, illud primo igni tradentes, cineres in rapidissimum amnem projecerunt. Verum justissimus omnis impietatis ultor Deus, hujus sacrilegii ac sceleris post decennium meritas ab eis exegit pœnas: cum ex ipsomet loco multorum exanimata corpora, furore populari in profluentem dejecta sunt. Licet autem in favillas redactum fuerit tantæ sanctitatis, & doctrinæ viri sacrum pignus: attamen favente numine, a pio & sedulo Patre ac fratre Jacobo Asteri sic fuit venerandum illius caput occultum, ut illud reperire sacrilega manus nequiverit. Cum enim illud humo operuisset, illico Lugduno egressus, Dolam petiit: nec prius reversus est, quam reddita fuerit aliquantula quies. Hoc scilicet fuit divinæ clementiæ & bonitatis evidentissimum argumentum, ut ea pars intacta servaretur, quæ Dei honorem totis viribus promovere studuerat. Dum vero homines illi efferati priores Cœnobii portas effringerent, Reverendus quidam Stephanus Bonævallis Sacrista, propere oleum sacrum in ignem injecit, ne illud prophanaret hæretica rabies: Hostias vero sacras manica tegens in valetudinarium (quo jussi erant omnes Religiosi sese cogere, donec eos alloqueretur impiæ illius catervæ Dux) detulit, sicque facta prius quoad licuit confessione, omnibus etiam per R. P. Guardianum ad fortitudinem & constantiam animatis, sacrum illud Viaticum quisque suscepit, & magno animo rei eventum expectavit. Illis igitur postmodum alloquutis, per Novatorum Præfectos, & reliquis abire jussis, venerandum Patrem Guardianum Fr. Joannem Gayet Conventus Gabillonensis alumnum, de quo etiam Waddingus, conclusum asservarunt: postularuntque primo blande thesaurum illum potiorem sacri capitis beati Bonaventuræ sibi detegi: ubi prima nihil obtinent, vehementiora succedunt, jubentque sub mortis interminatione, quatenus non modo, quod perquirunt revelet, sed etiam Ecclesiæ Catholicæ valedicat. Utroque*

Picquet. in hist. Provin. S. Bon. in cust. & Conv. Lugdun. fol. 6.

Stephanus Bonævallis.

Joannes Gayet Martyr. Wadd. ad ann. 1252. n. 25.

que animo forte illis denegato, cum in cella ferro cancellata inclusum (ubi prius sancti Corpus reconditum erat) fame, siti, squalore, opprobriis, verberibus & equuleo torquendum statuunt. Cumque ibidem per pias quasdam mulierculas furtim pauxillo panis & aquæ sublevatus fuisset, astute fingentes eundem se ad Roana ergastula ducturos vinctis manibus & pedibus, seminecem cum Centurione quodam fortiss. Ducis Guisii, in Ararim dejecerunt: & ita felici agone duos insignes Athletas; regno Cælorum beandos præmiserunt. Sed cum id agente Pseudoministro, nomine Angelo accidisset, justo Deo vindice, illemet anno Domini MDLXXII. *in clade Bartholomeana, ibidem pugionibus confossus, & in amnem injectus occubuit. Sic nimirum Perillus proprio invento periit. Quamvis autem istud Cænobium fuerit ab eisdem direptum & conspurcatum, nihilominus eximia Lugdunensium civium liberalitate, ac sedula Præfectorum vigilantia, jam fere pristino nitori restitutum est.*

Conv. alter Lugdunensis. *Picquetus in hist. Prov. S. Bonav. & Cust. Lugdun. fol. mihi 25.*

CCCLXVIII. Similiter etiam irruunt in aliud Cœnobium, quod Carolus VIII. Francorum Rex pro Observantibus secus Lugdunum anno MCDXCIII. ædificavit, dum in Neapolitanum Regnum pararat expeditionem. Cujus Cœnobii cum Waddingo ad eundem annum vel minimam habeat memoriam, libet hic occasione arrepta ex Claudio Picqueto, qui Provinciæ sancti Bonaventuræ historiam contexuit, illam Domus ejusdem narrare: *Dum Carolus VIII., ait Picquetus, Francorum Rex Christianissimus pararet expeditionem in Regnum Neapolitanum, priusquam sese cum exercitu itineri accingeret, hujus Cænobii suburbani cum castissima Conjuge jecit fundamenta. Hinc in fundamentali lapide talis est superscriptio, ut patet ex Archivis:* Jesus Maria = Carolus VIII. fundator hujus Ecclesiæ Dominæ Nostræ de Angelis, & Anna Regina MCDXCIII. *Quo certe monimento facile dignosci potest, quanto & quali animo hoc opus susceptum fuerit a potentissimo, & in bellis fortunatissimo Monarcha: quamque pius fuerit ille Princeps sempiterna laude dignus. Situs ejus late patet in vico duorum Amantium: sic denominato, ut aliqui opinantur, ab Herode, & incestuosa Herodiade, qui ibidem exilio relegati, in summa egestate, pœnas occisi Præcursoris Domini, & Christi irrisi luerunt. Ita enim de eisdem loquitur Josephus.* ,, Ipsum (*Herodem scilicet*) æterno condemnavit exilio (*nempe Cajus*) habitaculum illi constituens in Lugdunensium Galliæ Civitate. Cognoscens vero Herodiadem Agrippæ esse sororem, opes & alia, quæcumque propria esse probarentur, ei restituit; arbitrans in consilio Viri consciam non fuisse: putabatur enim etiam eam, quod sororem Agrippæ cognoverat. At illa, tu quidem, inquit Imperator, magnifice satis, sicut dignitatem tuam decebat, hæc mihi largiris: verum ego tuo non possum uti beneficio, tuisque muneribus propter dilectionem, qua marito meo constringor, cui socia in prosperitatibus existens, justum non existimo, ut eum in hac fortuna derelinquam. Tum ille magnitudinem animi ejus, indigne suscipiens, simul eam cum Herode misit in exilium: ejusque substantiam Agrippæ contribuit. Et Herodiadi quidem pro invidia, quam circa fratrem gerebat, & Herodi ob id, quod muliebres hortationes & vanitates advertit, tale judicium ex providentia divinitatis, illatum est,,. *Hæc ille. In eo igitur vico Amantium exstructus fuit hic noster Conventus, quem postmodum voracibus flammis tradiderunt incendiarii, & totius orbis pestes hæretici an. Domini* MDLXII. *Quia tamen Ecclesia est undique concamerata, & claustrum firmissima testudine suffultum, facilius fuit pristino nitori restituere, quam si flamma omnia absumpsisset. Hodie tum Præfectorum vigilantia, cum civium liberalitate fiunt Chori sedilia, quibus effectis, erit meo judicio comptior sacra ædes, quam ante excidium. E regione Chori visitur sacellum Lucanorum, in quo quatuor columnas marmoreas mirandæ altitudinis & crassitiei (cum sint*

dempta basi, ex continuo & integro lapide) cernere licet: ac præterea pictam tabulam Altaris ejusdem ædiculæ, datam a nobis D. Bonvisæ, quæ ipsum Appellem afficeret admiratione. In hac Ecclesia quondam corpusculum beati Patris Fr. Joannis Burgensis, tubæ novissimæ præstolabatur sonitum: sed e feretro detractum in Araris profluentem, homines illi religionis prætextu larvati, injecerunt; nam cum mortuis (ajebat Numatius Plancus) nonnisi larvæ luctantur. Nunc etiam illic quiescit V. P. F. Joannes Tisseranus, qui anno Domini MCDXCIV. *pœnitentium Mulierum Lutetiæ Parisiorum Ordinem, exprostitutis instituit. Cæterum locus ille prægrandis est, & versus Orientem clivosus: illi namque imminet collis frugifer, & herbidus, ex quo decurrunt fonticuli aquarum viventium. Situs autem commodissimus est; utpote quia ad famosissimi amnis fluenta. Etenim cum navigio ex Æduis, & Sebusianis huc usque vinum, frumentum, ferrum, ligna &c. deducantur, tolerabili satis pretio illud coemi potest, quod humanis usibus utile & necessarium putatur.*

Joannis Burgensis corpus. Joannes Tisseranus.

CCCLXIX. Neque solum hi Lugdunenses Conventus, verum & aliæ Minoritarum Domus, quæ Seraphici Doctoris Provinciam constituunt hoc eodem anno ab iisdem Hæreticis direptæ sunt, illamque inprimis hoc anno, non sequenti, ut Gonzaga scribit, ad solum evertunt, ubi Joannes Gibbosus Guardianus pro Christi vera fide gloriosum Martyrium subiit. Cum siquidem hilari vultu ad Cœnobii januam occurrisset militibus, illique eumdem cæteris præesse didicissent, injecto in collum laqueo, ludibriis saturarunt. Deinde per ignem raptatum, amputatis, naso, auribus, virilibus membris, atque manuum extremitatibus, in Saonæ fluentem, universa urbe inspectante, conjecerunt. Sed cum in arenam flumine adverso impulsus extremum duceret spiritum, ex Sicariis quidam simulata pietate quasi oblanguentis misereretur, eum neci tradidit. At justo Deo vindice, in rabiem ille versus, occurrentes canino more dilanians, misere interiit. Apud Montem Brisonem autem in Secussiano, sive Farcorsi agro, die etenim XIV. Julii sancto Bonaventuræ sacra a Barone des Adrets, aliisque Hæreticorum Præfectis Urbs vi occupata, non modo suarum fortunarum direptionem, sed & fortissimorum militum, ac pientissimorum Christifidelium utriusque sexus, incredibilem cædem perpessa est. Illic undecim vel Sacerdotes, vel ingenuæ nobilitatis Viri ex altissima turri præcipites dati sunt. Septingenti vero quinque, in ipsa urbis oppugnatione, vel qui timore perciti, aut fortiter dimicantes, victori tamen cedendo se abdiderant, jam quieto Marte incolumes, aut saucii forsitan reperti necati fuerunt. Inter hos quatuor admirandæ fortitudinis & constantiæ religiosi hujus nostri Instituti, videlicet fratres Joannes Basson, Franciscus Bourgoin, Antonius Malin, & Stephanus Cortant, variis plagis affecti, tandem crudeli hostis mucrone pro Christo sanguinem fuderunt. Horum corpora, postquam in plateis & compitis diu jacuissent inhumata, Cœli volatilibus, atque canibus dilanianda, tradita sunt, sicque excisa urbis facies ac venustas, ut ne quidem vespilones, qui necatorum corpora sepelirent, invenirentur: adeo metu atque horrore plena erant omnia. His igitur peremptis reliqui fuga vitam redemerunt. Cœnobium autem nostrum expilatum fuit omnino: ab incendio tamen temperatum est: sive quia nec dum hoc scelus excogitarant Hæretici, qui idiotis nihil tunc moliri videbantur, præter Idolatrarum & idololatriæ excidium (illis enim execrandis nominibus Catholicos, & Ecclesiam Christi dilectam sponsam denotabant) sive etiam quod arbitrarentur, sacrum hunc locum suis blasphemis concionibus & cantilenis esse aptissimum; sperarentque templum Dei vel Baal consecrare, vel in impiam sinagogam convertere.

Gonz. in Provin. S. Bonav. Con. 2. Wadd. ad ann. 1400. n. 29. MSS. authentic. Provinc. ejusd. Joannes Gibbosus Martyr.

Conv. Montis Brisonis. *Wadd. ad ann. 1270 n. 37. Piquet. histor. Provin. S. Bonaven. in Cust. Lugdun. fol. mihi 20.*

Joannes Bassonius Franciscus Bourgoin. Antonius Malin. Stephanus Cortant MM. *Picquet. cit.*

CCCLXX.

CCCLXX. Alteram domum Cabillonis antiquissimæ ac nobilissimæ Burgundiorum urbis Divionensis Custodiæ dum ejusdem Nebulones invadunt, a sanguine, atque ab incendio abstinent; de cætero Aras evertunt, sacra convertunt suppellectilia in prophanum usum, cæteraque committunt, quæ alibi comisere flagitia. Immaniores tamen se produnt in Cœnobium Insularum ejusdem Custodiæ, quod sub Monte Regali in Mandutiis agris situm est. *Nondum enim*, ait Picquetus citatus, *transactum erat omnino sæculum ab ejus exordio, cum hæretica malitia in Cœnobium Cœnobitasque Fratres sævilt. Siquidem anno Domini* MDLXII. *Pii Fratres Franciscus Parrodi, & Claudius Mocardet* (*apud Gonzagam Franciscus Paredius, Claudius Moncaretus*) *per pagos circumvicinos, hostiatim secundum Regulam, vitæ necessaria deposcentes, ab Hæreticis intercepti, post varia tormenta, narium, aurium, manuumque detruncationem, tandem capitibus, & cervicibus ad spinam usque bifidis, atque dissectis, ovantes hanc vitam in meliorem commutarunt: conventus vero in tumultibus hæreticorum ultimis* XV. *Februarii expilatus, & exustus fuit: ac sexennio integro desertus*. Mense autem Octobris in eadem Divionensi Custodia a Portiano, & Andelotio Calvinistis Conventus Castrivillani, & iterum an. MDLXVII. a Principe Condæo, & Coligneo hæreticis totus exspilatus, deinde in cinerem redactus est, sola ipsa Ecclesia flammas mirabiliter evadente. In qua tamen, perfractis cum Altaribus, tum prædictorum fundatorum præclaris monumentis; ut ne vel frustum lapidis ex ipsis remanserit; impietatis suæ vestigia reliquerunt. Hoc in loco non vere Gonzaga, & Gallemant referunt, hoc anno Paulum Tonnellier Guardianum, Tussanum, sive Tossantum Fortin, aliosque passos fuisse, verius tamen hæc, anno MDLXVII. contigisse Picquetus ex Monumentis MSS. authenticis hujus Provinciæ penes nos existentibus eruit. Cum iis etiam in eadem Custodia numerandi Conventus Tanlai, Vallisardensis, & Bibractensis, cujus tamen postremi, neque Waddingus, neque Gonzaga, vel minimam faciunt mentionem.

Con. Cabillonis. Picquet. hist. Provin. S. Bon. in Cust. Divion. fol. 19.

Con. Insula. Picq. cit. fol. 62.

Franc. Parrodi, & Claudius Mocardet MM. Picquet. cit. fol. 61. Gonz. in Prov. S. Bonav. Con. 15.

Con. Castrivillani. Picquet. cit. fol. 53. Galemant hist. Prov. S. Dionysii in hoc Con. 5.1.

Paulus Tonnellier, & Tussanus Fortin MM. Picq. cit.

Con. Tanlai. Conv. Vallis Ardensis. Con. Bibractensis. Picq. cit. in eadem Cust.

CCCLXXI. In Custodia porro Viennensi, præter Viennæ Cœnobium, illud etiam Romonis sive de Romanis celebris Urbis die XXVII. Aprilis a Calvinistis dirutum fuisse legitur. Brutali namque furore acti ex sacra æde Sanctorum icones dejecerunt: imo & ex altissimo campanili crucem superpositam demoliti sunt. Sed cum eorum aliquis, ut ex alto deturbaret, funes alligare conaretur, e pinnaculo collapsus mala morte periisse dicitur; tandem die VII. Maji ejusdem anni jussu Hæreticorum Præfecti Antonius Tachy Guardianus cum suis Fratribus circa Vesperam urbe pulsus fuit: Cœnobiumque Pseudoministro *la Combe* (in quo sua commenta denotaret) traditum. Sicque abominatio desolationis in loco sancto stetit usque ad an. MDLXIV. quo Caroli IX. Regis Christianiss. atque optimi Principis mandato, hæc domus omnino devenustata, contaminata & direpta, nostris fuit restituta. Anno autem MDLXVII. quo novis tumultibus Gallia jactata fuit, hoc Cœnobium pœnitus igni die V. Octobris tradidere. Die autem XXVIII. Mensis ejusdem cc. dumtaxat hæreticorum eorundem cohors Valentia Turnonem venit, & quicquid Deo Sacrum erat diripuit, in ususque proprios convertit; ea præsertim, quæ ad Conventum Observantiæ pertinere noscebantur. Unde eodem anno XXV. Julii, & I. Augusti, contigit publico Consistorii hæretici decreto, ac mandato XXXIX. albas, vel superpeliceos, III. Pluvialia, VII. Casulas, VIII. Dalmaticas, cum stolis, & manipulis, X. Altarium tapeta, IV. syndones, XX. mappas, aliaque nonnulla maximi pretii, præconis voci subjici: & XXV. aureis nummis, ac XXXII. assibus: & denariis sex venundari; sicque soluto pretio ea dederunt, quæ vix trecentis aureis solatis redimi poterant. Cætera Cœnobii perpulchri bo-

Con. Viennæ. Con. Romonis. Picq. cit. in Cust. Vienn. fol. 142.

Antonius Tachy. Picq. cit. fol. 142.

Con. Turnonis. Picq. cit. fol. 154.

bona mobilia, sic fuere ab iisdem direpta, atque devastata, ut soli nunc supersint parietes fluvio rapidissimo exspositi. Religiosi vero omnes cum suo Guardiano Quintino Vanar exacti fuerunt propriis sedibus.

Quintinus Vanar.

Con. Mon. Calv. Romonis. Wadd. ad ann. 1519. n. 31. Picq. cit. fol. 160.

Con. Costæ S. Andreæ. Con. Bibratensis. Picq. cit. fol. 156. Con. Burgi S. Audeoli. Picq. cit. fol. 149.

CCCLXXII. Extra eandem Romanorum, sive Romanensium urbem Conventus alter Montis Calvariæ, cui anno hujus sæculi decimo nono apud Waddingum, verius tamen apud Picquetum XVII. ad instar illius sacrosancti Montis, in quo Christus pro omnium salute pependit, datum fuerat initium, a Fundatoribus tamen die II. Januarii anno MDXX. nostris traditus custodiendus, in acervum lapidum redactus est, quemadmodum illi Costæ sancti Andreæ contigit, & Bibratensi etiam, de quo postremo tamen nil penitus nec apud Gonzagam, neque Waddingum legitur. Demum Cœnobium Burgi sancti Andeoli in Vivariensi ejusdem Viennensis Custodiæ Agro, ita flammis absumtum est, ut soli parietes, & Claustri Furni, ac Cellæ vinariæ testudines superfuerint; antequam vero id fieret, S. Basilica diruta fuit, sacrum Altare prophanatum, & quicquid in Cœnobio erat, longe lateque vastatum, ut etiam nec ipsis languentibus pepercerit eorum rabies. Etenim cum Cœnobitæ sani aufugissent, solum Laicum fratrem ægrotum Martinum nomine in valetudinario offenderunt: quem cum strato in pomarium petulanter raptantes subjecto igne jam semimortuum, sævi lemures concremaverunt. Hoc vero facinus ipsomet anno XIII. Novembris ultus est Deus. Intercepto namque a Sigismundo Pinchenier, aliisque Catholicis oppido, sceleris auctor hæreticorum Præfectus Victor de Combas cum filio pœnam tantæ sevitiæ, ac crudelitatis suo sanguine luit. Nihilominus post dies XIV. rursus expugnata a Novatoribus urbecula, Duce primario *de Beaudisne*, Catholicus sanguis effusus est.

Con. Nemausii. MSS. auth. ex Archiv. S. Isid. Arm. 3. num. 34. fol. 438. Con. Lunelli. Wadd. in Catal. MM. & ad ann. 1229. n. 29.

CCCLXXIII. Nemausium insuper Volcarisium, & Arcomentium omnium primum oppidum Petrus Viretus hæresiarcha e latibulis Gebbennensibus venit, nostram Ecclesiam præ cæteris polluit, inibique conveutus frequentissimos promiscue faciens, Fratribus aliis expulsis, necatis aliis, sacrisque contemtis, etiam ex mulieribus Virginibus Matronas facit: similia in Provincia eadem sancti Ludovici in Conventus Lunelli refertur contigisse, ubi plures sodales Martyris coronati sunt.

Con. Aurelian. Fleury ad hunc ann. Tom. 32. lib. 151. §. 51. Thuan. lib. 29. in Epithom. Davil. lib. 3. ad hunc ann. Gonz. in Prov. Turon. Con. 1. Anonymi MM. Wad. in Catal. MM.

CCCLXXIV. Hoc item anno sequenti, ut Gonzaga scribit, Condeus classisque Galliarum Præfectus animum ita semper convertentes, ut majores, ac magis sibi commodas Regni urbes in suam potestatem adducerent, Civitatem Aurelianensem Provinciæ nostræ Turoniæ die II. Aprilis, vel in primis invadunt, ubi ad conflandam monetam majorem, quæ colligi poterat argenti, ac auri copiam e sacris ædibus ereptam congerebant (antiqua enim Gallorum pietas undique, & SS. Reliquias, Templaque magnificis, ac sumtuosis muneribus ditaverat, exornaveratque) ibique iis condendis Cœnobium nostrum tunc ad Turoniæ Provinciam, nunc vero ad illam sanctæ Mariæ Magdalenæ PP. Recollectorum pertinens ab anno MDC. quo illis auctoritate Clementis VIII. concessum fuerat eligunt, ubi sex sodales includi jusserant, multisque diebus, fame afflictis, postmodum intoxicato pane extincti sunt.

Con. Cenoman. Wadd. ad ann. 1227 n. 21. Andegavi. Blesis. Engolismæ. Cognacu. Xantoni. Rupellæ. Oleronis. Angeris. Barbezilii. Michael Desmans. Jo. de Malay, & Ivo Boyer MM. Wadd. ad ann. 1275. §. 15.

CCCLXXV. Non dissimilia narranda de cæteris ejusdem Provinciæ Cœnobiis, Cenomanorum videlicet, Andegavi, Blesis, Engolismæ, Cognacu, Xantoni, Rupellæ, Oleronis, Angerii, Barbezilii, aliorumque locorum, & apud Juliodunum, sive Losdunum, præcipue ubi dies III. Januarii martyrio coronantur Michael Desmans, Joannes de Malay, & Ivo Boyer.

CCCLXXVI. Iis addendi, ait ex Gonzaga Wadding. Conventus Hiortii (non Niortii) ubi pro fide Catholica invictus pugil P. Ruellon S. Theologiæ Magister, & Pictaviæ Custos ab hæreticis passus est, de quo etiam Au-

cto-

ctores Bollandianæ Historiæ memoriam faciunt sicut etiam meminerunt sancti Maxentii, Partiniaci, Castri, Herardi, & Thovarci, quorum hic nomina saltim recensere placuit, dum ex hæreticorum furia monumenta omnia periere, ex quibus origines, vel res clariores erant percipiendæ.

CCCLXXVII. In Provincia autem Turoniæ Pictaviensis Conventus Mirabellensis omnium primus, ab iisdem hæreticis bis succensus est, qui, & simul cum illo conflagrarunt omnia monimenta; Reliquiæ etiam universæ conculcatæ, & omnino incendio traditæ; ac deperditæ sunt cæteræ res sacræ. Neque tanta immanitas satis fuit ad hæreticorum placandos animos, sed eo insaniæ processit, evasit, atque prorupit, ut infinitis tormentis, atque pressuris excruciatos sodales nostros interfecerint. Inter quos duo imprimis Religiosi, & Sacerdotes digni sunt, quos memoriæ commendemus, Nicolaus Clementeau, & Joannes Thorigni, qui mortem viriliter sustinere potius, quam Sacrosanctæ Eucharistiæ Sacramentum abjurare elegerunt; sicque tandem crudeliter necati, illustræ fidei testimonium Christo dederunt. Idem Conventus nunc tandem devotione Ludovici a Borbonio Ducis a Montepenserio denuo ædificatus fuit, anno Domini MDLXXVII.

CCCLXXVIII. Item in Conventu sancti Martini ejusdem Provinciæ, sed in Brittania Minori Nanctensis diœcesis, virtutibus, ac doctrina conspicuus Franciscus Drovadeyne sive Durdanius (Gonzaga illum, falso Francisci nomine, Drovadeyne vocat) una cum Francisco Butault Laico ardentissimos in carbones injectus est: exinde Joannes Tisserius Guardianus violento plumbo necatus, cujus corpus in putei profundum projicitur.

CCCLXXIX. In eadem Provincia Conventus etiam Magduni oppidi combustus est, itaut remanserit pauper rebus, pauperior Reliquiis, paupertimus jocalibus, sed quod magis lugendum est, eo tempore Franciscani, qui hac in miserrima conditione degebant, in eo ingentes injurias, & calamitates ab ipsorum hæreticorum tyrannide passi sunt, itaut fugæ se tradere coacti sint: inter quos primus occurrit Joannes Teudriqui, qui cum esset Prædicator eximius, & sæpe hoc in oppido Magduni verbum divinum populo fideliter annunciasset, idcirco ab hæreticis deprehensus, & tandem miris tormentis afflictus, pro fide, ac religione catholica hoc anno non autem MDLXXII. ut scribit Arturus constantissimo animo Martyrium sustinuit. Hoc in eodem Mugduni Conventu, & ab iisdem similia fortitus est Rodulphus Giamet seu Hiagiamet Sacerdotali dignitate decoratus. Sequuntur etiam in eadem Provincia desolationes Cœnobiorum Clisii, Fontiniaci, & Cholleti Maleacensis diœcesis oppiduli, ubi duo Fratres, ait Gonzaga, magna fide, & incredibili constantia pro confessione Christianæ, Apostolicæ, & Romanæ religionis crudelissimum, sed tamen gloriosissimum finem sustinuerunt. Horum primus, Aymericus appellabatur, qui cum socio anonymo, ut dicebamus, illustre fidei testimonium martyrio præbuit. Similiter Conventu Fulgeriarum combusto, ibidem Joannem Gividrium, seu Gulbiderium occisum, una cum Joanne a Lusia venerabilem senem jugulatum Hilarius a Costa scribit, quamvis de iisdem Gonzaga in descriptione hujus Cœnobii nullam faciat mentionem; scribit tamen in suo, quem texit, Catalogo Martyrum, Joannem recensitum, in hoc Cœnobio fuisse passum. Conventus demum Castri Rodulphi, quem Gonzaga similia passum fuisse ad ann. MDIX. minus probabiliter narrat, ubi, ait idem Gonzaga, sacris direptis, *multa supplicia horrenda perpessi sunt Fratres, quorum plerique pro fide Christi martyrio occubuerunt. Inter quas P. F. Petrus Odion, tunc lector ejusdem Conventus in quodam Castello Ban vocitato exceptus hospitio, ab hæreticis insidiose trucidatus est. Nec post* mul-

Gonz. in Provin. Turon. Conv. 23. seq.
Acta SS. Tom. 2. Julii ubi feriae Servorum Dei sol. mihi 3.
Gonz. in Prov. Turon.
Thuan. lib. 30. ad hunc ann.
Barett. lib. 4. cap. 24.
Artur. ad 3. Januar.
Con. Mirabelli.
Nicolaus Clementeau, & Joannes Thorigni Martyr.
Ludovicus de Borbonio Cœnobium iterum ædificat.
Conv. S. Martini.
Franciscus Drovadeyne, & Franciscus Butault laicus MM.
Gonz. in Prov. Turon. Pict. Con. 21.
Barett. lib. 3. cap. 40.
Joannes Tisserius M.
Barett. lib. 5. cap. 40.
Conv. Magduni.
Gonz. in Prov. Turon. Pict. Con. 11.
Joannes Teudriqui M.
Gonz. in Provin. Turon. Pict. Con. 11.
Artur. 2. Sept.
Rodulphus Giamet M.
Davil. ad hunc annum.
Artur. ad 24. Martii.
Conv. Clisii, Fontiniaci, & Cholleti.
Gonz. in Prov. Turon. Pictav. Conv. 6.
Aymericus M.
Wadd. in Catal. MM.
Conv. Fulgeriarum.
Jo. Gividrius M.
Jo. a Lusia M.
Artur. ad diem 22. Junii.
Conv. Castri Rodulphi.
Gonz. in Provin. Turon. Pict. Con. 3.

Petrus Odieu M. Guido Germanus Martyr.

multo V. P. F. Guido Germanus ejusdem Conventus tunc Guardianus in Oppidulo sancti Gonulphi a Castro Rodulpho distante septem leucis, ab iisdem Viris sanguinum & dolosis truculenter interfectus est.

Con. Tolosanus. *Thuan. p. 1. lib. 32. Spond. ad hunc ann. n. 12.*

CCCLXXX. Inito cum Condæo ab Hunaldo Landa nobili Tolosano de sua patria tradenda consilio, ait Thuanus, indictaque ad diem Pentecostes cœnæ Dominicæ celebrationi, opera Joannis cujusdam Cormerii antea Franciscani, qui tunc Barella dicebatur hominis turbulenti ferocisque ingenii urbem Tolosam hoc anno non vero præterito, ut Gonzaga scribit, protestantes occupant, & exin Conventum nostrum ad Provinciam Aquitaniæ antiquioris spectantem cum cæteris in eorum potestatem redigere procurant; incassum tamen, opera Blasii Monlucii catholici, strenuique Ducis Fratribus tamen post opprobriorum, atque injuriarum saturationem, hinc inde dispersis exin auxilio Dei, ad propriam sedem restitutis. Ad Castrensem urbem inde perveniunt, & in vinculis plerosque Franciscanos detinent, inter quos illum qui sanctimonialibus a spiritualibus erat consiliis Joannem Trenquerium nomine, qui ob vitæ innocentiam, crebrisque prædicationibus illis erat maxime infensus. Quamobrem cæteris dimissis, ipse solus extra Castrensem præfatam Civitatem actus ibidem sub iisdem in fidei confessione Martyr evasit. Atqui Deus ultionum Dominus hujusmodi flagitium inultum non reliquit; nam immissa gravissima peste adeo Civitatem ipsam Castrensem ab Hæreticis tyrannice possessam, atque occupatam deformavit, ut nihil aliud præter mortis imaginem in ea per multum temporis apparuerit: ita ut vix vigesima ejus Incolarum pars superfuerit. Monasterium etiam sanctæ Claræ hujus oppidi die IV. Januarii invadunt, illoque solo æquato, Sorores quæ quadragesimum numerum attigerant, post plurima ab iisdem perpessa ludibria, salva tamen pudicitia, in duas turmas divisæ Tolosam, atque Albiam, cum ejusdem Instituti Monialibus vitam ducturæ se contulerunt. Nostrarum rerum Scriptores anno MDLXI. affirmant hæc accidisse; Thuanus tamen, Spondanus superius citati cum cæteris, quibus adhærere minime formidandum ad præsentem annum referunt luctuosam historiam.

Conv. Castrensis. *Gonz. in Prov. Aquit. antiq. Con. 4.* Io. Trenquerius M. *Wadd. in Catal. M.M. Gonz. in Prov. Aquitan. Recent. Con. 4.*

Mon. S. Claræ Castren. *MSS. auth. ex Archiv. S. Isid. Arm. 1. num. 13. fol. 66. Piquet. in Catal. Vir. illust. Francisc. Wadd. ad ann. 1291. §. 29.*

CCCXXXI. Montis Martiani, Montis Albani sancti Macarii aliaque plura hujus regionis oppida, Symphoriano Durfortio Durassensi, sive Duraciensi, Domino Rebellium copias ducente, atque cum cæteris sacris locis Domos etiam nostras hoc anno, non vero sequenti ut minus vere ex Gonzaga apud Waddingum, atque Arturum legimus, penitus devastante, quum per id tempus Burdigalensis etherodoxus Senatus quosdam igni tradidisset hæreticorum Ministros, tamquam par pari Duraciensis redditurus, apud laudatum sancti Macarii oppidum tres Minoritas, videlicet *Bernardum* a Turga, *Boerlinum*, & *Dalencum* Presbyteros suspendi, & in Garumnem flumen projici jussit, reliquis consodalibus interim carceribus mancipatis. Post triduum autem per catholicos erepta cadavera, in fluminis margine tumulata sunt. Exinde a Fratribus conquisita, honestiori loco recondenda nullo pacto concessum est invenire. Anno autem MDLXVII. Civitate per Dominum Monlucium recepta, fugatisque hæreticis, e carceribus Fratres prodierunt, ruinasque Cœnobii paulatim restaurarunt. Hæc fere ad verbum ex Waddingo mutuati sumus animadvertentes, ipsum hæc eadem ex Gonzaga ita mutuatum esse. Verumtamen non anno hujus sæculi LXVII. sed LXVIII. a Monlucio Aquitaniæ loca, & præcipue Macarii Fanum redemtum Thuanus testatur. Tribus iisdem Martyribus quartum, Bernardum Genesium nimirum Laicum professione, Arturus addit, etiamque affirmat, horum corpora *dein translata & in sacro loco condita in magna veneratione a cunctis Fidelibus haberi,*

Conv. Montis Martiani. Con. S. Macarii. Con. Montis Albani. *Thuan. lib. 33.*

Thuan. lib. 33.

Bernardus de Turga M. Boerlinus, & Dalencus MM.

Gonz. in Prov. Aquitan. antiq. Con. 18. Wad. ad ann. 1265. n. 19.

Bernardus Genesius M. *Artur. ad 28. Sept. Barett. lib. 7. cap. 5.*

beri, & operari miracula. Baretius hæc eadem narrans Bernardi Boerini non meminit. Villæ Francæ exinde una cum oppido Minoriticum Cœnobium invadunt, quod quum Joannes Guillottus a sacra concione e vicino quodam pago reversus repetere, ab iisdem interceptus, post plurima ludibria atque opprobria patientissime perpessa, ab altero eorum plumbea glande trajicitur, animamque agens ad prothomartyris Stephani instar, ne id peccato illis statueret, Deum Optimum Maximum exorabat: sicque spiritum suo reddidit Creatori. Eadem ferme contigisse legimus die xx. Martii Antonio de Turno, sive de Furno minoris Conventus Tolosani Præfecto, & Gerardo Boneto socio prope Rapistanum in via interceptis, dum pro Catholica fide occisi sunt.

Conv. Villæ Francæ. Jo. Guillottus M.

Antonius de Furno, & Gerardus Bonetus Martyres. *Wadd. in Catal. Martyrum.*

CCCLXXXII. Extra Cœnobium etiam Valoniarum Provinciæ Franciæ Parisiensis Guillelmus Servaserius die xviii. Junii necatus est. Hic in diœcesi Constantiensi Congervillæ Parecia natus, Ordinemque Minorum professus, quum Vicarii ejusdem Conventus Concionatorisque munere fungeretur, in vitia, & præcipue in hæresim declamare non destitit, donec a Calvinistis comprehensus, verberibusque lacessitus, spiritu exultans & benedicens Deum, anno suæ conversionis ad Ordinem xiii. ætatis vero suæ xxxv. animam cœlo dedit. Mendum habemus in notis apud Waddingum in suo Catalogo MM. ubi pro anno mdlxii. legitur mdlx. quo non adhuc Provinciam Franciæ Parisiensis armis hæretica rabies invaserat: verius propterea hoc anno Gonzaga MS. Provinciæ ejusdem authenticis penes nos existentibus adhærens tale Martyrium evenisse recenset. Cœnobium etiam de Pietate Malarum Herbarum hujus Provinciæ, sed Aurelianensis diœcesis invadunt, ubi Nicolaum Trietum, de quo Gonzaga silet, bellici tormenti laxata rota interimunt.

Conv. Valoniarum. Guillelmus Servaserius Martyr. *MSS. authen. ex Archiv. S. Isid. Arm. 1. num. 14. fol. 416. Wadd. in Catal. MM. lit. G.*

Conv. Malarum Herbarum. Nicolaus Trietus M. *Barett. lib. 4. cap. 29.*

CCCLXXXIII. Præter hos Gentianus Cordier gladiis transfigitur, Ægidius Gotterrau in flumen mergitur, & Guillelmus Bourgougne, Gratianus Moyfant, & Clemens Galloys variis mortis generibus interimuntur. Hæc die xxv. Martii in Conventu Belliaco accidisse cum Gonzaga, Waddingus, Arturus, & quidam alii scribunt, Conventus tamen Bellicensis apud Allobrogos, & Provinciæ sancti Bonaventuræ iidem Gonzaga, & Waddingus, quibus addendi Picquetus, & alii rerum Franciscanarum historici mentionem facientes, ne verbum quidem de Cœnobii subversione habent. Passos ergo alibi fuisse in eadem Provincia arbitrandum, quemadmodum cæteri fere innumeri in Christianissimo Regno passi sunt.

Gentianus Cordier. Ægidius Gotterrau. Guillelmus Bourgougne. Gratianus Moyfant. Clemens Galloys. *Wadd. in Catal. MM.* Conv. Bellicensis.

CCCLXXXIV. Quorum præcipua memoria dignus Andreas Montanus, de quo recensitus Gonzaga ab Arturo cæterisque relatus ita scribit: *Beatus P. Andreas Montanus, lv. annos natus, in Bajocensi Provincia ob Christi fidem ab hæreticis occisus est. Beatus Frater Petrus* xxv. *annorum, ab hæreticis, plumbeis glandibus ictus, martyrio ibidem coronatus fuit*. Et alibi: *Nec silentio præterire licet, duos piissimos ejusdem Conventus Patres, qui pro fidei Catholicæ assertione ab hæreticis Hugnostiois trucidati, fortissimo martyrio, & Ordinem, & Patriam, & Ecclesiam, primum illustrarunt; alter Andreas de Monte, alter Petrus Beroot, vocabatur. Joannes Bourges, alter a Joanne Burgensi superius relato octogenarius in Parecia sancti Petri de Riparia Ducatus Normanniæ, diœcesisque Lexoviensis, die* xviii. *Martii ferulis trajectus moritur, cujus corpus in Cœnobio Sagiensi Provinciæ sancti Ludovici tumulatus est*.

Andreas Montanus M. *Wadd. in Catal. MM. Artur. ad 4 Januar.* Petrus Beroot M.

Joannes Bourges M. *Barett. lib. 4. cap. 17. MSS. auth. ex Archiv. S. Isid. Arm. 1. num. 14. fol. 414.*

CCCLXXXV. Verum tot clades cernere præcipue in Christianissimo Regno, sine magno horrore supremus Ecclesiæ Hierarcha non sustinens, ad hujusmodi Schismata hæresesque tollenda, ut ipse idem fatetur, Tridentinæ Synodi anno mdlx. citatæ continuationem hoc anno resumere pro sui vigi-

Concilium Trid. resumitur.

Raynal. ad hunc ann. n. 5. Labb. ad hunc ann. sess. 17.

lantia non destitit. Die ergo quintadecima Januarii ut Raynaldus, atque Spondanus scribunt, sive decima octava, ut Philippus Labbæus, Patrum Congregationi Tridenti feliciter dat initia, ubi non paucos ex Minorum Ordine interfuisse Episcopos, atque Theologos historici omnes conveniunt. Eos præter, quos aliis Concilii sessionibus interfuisse suo loco narrat in Tomo xviii. horum Annalium Continuator, etiam interfuere sequentes.

Octavianus Præconius. *Wadd. de Scrip. Ord. lit. O. Breve Pauli III.* Apostolatus officium.

Lab. Tom. 10. in Catal. Archiep. Pii IV. Fleury lib. 160. §. 15. Wadd. cit.

Fleury Hist. Eccl. Tom. 14. lib. 166. §. 28. Wadd. cit.

CCCLXXXVI. Octavianus Præconius, (non ut idem Continuator *Præcopius*) a Castro Regali, siculus ex PP. Conventualium Familia qui haud a Paulo IV. ut scribit Wadd., sed a Paulo III. ut ex Vaticani secretiori Tabulario liquet, anno MDXLVI. Monopolitanus creatus est Episcopus, inde Arianensis, postmodum Cephaludensis, tandem ad Archiepiscopalem Panormitanam Ecclesiam evectus, non die xiv. ut apud Labbæum notatur, sed xviii. Maii hujus anni, ut habent Consistorialia acta. Hunc a Philippo II. Rege Hispaniarum ad Concilium missum, nescio quo fundamento nixus, laudatus Waddingus scribat, quum in serie Oratorum, quos Philippus II. ad Concilium miserat, Octavianus noster desideretur. Interfuit ergo Concilio, ut Archiepiscopus Panormitanus. Hunc eumdem Archiepiscopi Anxanensis de communione Laicis danda sub utraque specie sententiæ adhæsisse, eamque uno, vel altero confirmasse exemplo, Abbas de Fleury in sua Ecclesiastica historia recenset. Tanta fuit, ait Waddingus, in homine majestas, ut singulæ ejus sententiæ irrefragabilia viderentur testimonia, & tanta in dicendo eloquentia, & vis oratoria tanta, ut frigus omne incenso interius igne spiritus depelleret. Scripsit *Summam de Sacramentis*, Expositionem perlucidam in orationem illam obscuram, seu offertorium mysteriosum, quod in missa defunctorum pio ritu canitur: *Domine Jesu Christe, Rex Gloriæ* &c. *Tractatum de Passione Domini*, vernaculo sermone. Obiit Panormi anno MDLXVIII. die XVIII. Julii, sepultus in æde majori ad levam aræ maximæ, addito hoc epitaphio:

FRATER OCTAVIANUS PRÆCONIUS
ORDINIS MINORUM CONVENTUALIUM
SICULUS A CASTRO REGALI
ARCHIEPISCOPUS PANORMITANUS,
PIETATE INSIGNIS, ERUDITIONE CLARUS
POST MULTOS CURÆ PASTORALIS
QUATUOR ECCLESIARUM
MONOPOLITAN. ARIANENS. CEPHALUDEN., ET PANORMITAN.
EXANTLATOS LABORES, QUIETURUS TANDEM,
OBIIT DIE XVIII. SUÆ ÆTATIS AN. LXVI.
CHRISTI VERO NATI MDLXVIII.

Octavianus Præconius fuit ex Fratre nepos, & Episcopus Cephaluden. Prioratus Sancti Andreæ Civitatis Placiæ, deflorescentis patriæ jactura mæstus florescentis nominis gloria lætus, tantum virum, & honestavit, & tumulavit.

Labbæus tom. 20. in serie Archiep. qui Trid. Conc. interfuerunt fol. mihi 200.

Antonius de sancto Michaele Ep. Julius Magnanus Ep.

Pallav. hist. Concil. Trid. part. 3. fol. 108. 108.

Ex recensito epitaphio liquet, minus vere, laudatum Labbæum notasse præclari viri obitum ad ann. MDLXXVIII. contigisse.

CCCLXXXVII. Antonius de sancto Michaele Hispanus ex observantibus, ad Ecclesiam Montis Marani evectus die xiv. Decembris MDLII. cujus tamen horum Annalium Continuator, non meminit. Julius Magnanus Placentinus, quem non semel, & nos memoravimus inclytum virum quondam PP. Conventualium Generalem Magistrum, ad Calvensem Episcopatum mense Julii MDLX. promotum. Adfuit etiam Concilio sub Paulo III. an. MDXLVI. quum

quum adhuc inter suos vir egregius versaretur, dixitque sententiam in Theologorum consessu, qui de gratiæ divinæ certitudine, deque justitia imputativa disseruerunt. Georgius Ziffeonid Hungarus ex Observantibus Signiensis Episcopus die III. Junii hujus anni creatus, cujus nomen tamen in Regestis Vaticanis, non invenire licuit. Franciscus Ragusinus ex Observantibus Episcopus Marcanensis. Dionysius autem Græcus Zanectinus ex Observantibus, qui ab Ecclesiis Fulminen.; & Zanen. unitis in Archipelago, ad quas fuerat die XVIII. Februarii an. MDXXIX. promotus, ad Milipotanensem, & Chironensem unitas sub Archiepiscopo Cretensi translatus est. Hic sententiam protulit quartum ex XII. articulis die XI. Martii feria IV. a Legatis propositis, quod nimirum: *Ordinantes nihil omnino percipiant pro collatione quorumcumque Ordinum neque etiam eorum Ministri, aut Notarii*, dum mense Aprilis isthæc discutiebatur materies. Etiam primis sessionibus interfuit venerabilis Senex, de qua re horum Annalium Continuator consulendus.

Georgius Ziffeonid Ep. *Labb. Tom. 20. fol. mihi 206.* Franciscus Ragusinus Ep. Dionysius Zanectinus Ep. *Fleury ad hunc annum Tom. 32. lib. 52. §. 76.*

CCCLXXXVIII. Ex Theologis autem, vel imprimis a Carolo IX. Galliarum Christianissimo Rege Jacobus Hugonis Delphinas facultatis Parisiensis Theologus missus est, qui etiam procurator Episcopi Trecorensis extitit. Eidem Carolo, sed antea Henrico secundo, atque Francisco secundo decessoribus fuit a sacris Consiliis; estque perfunctus ad Philippum II. Catholicum Regem honorifica legatione. A nemine tamen horum induci potuit, ut oblatos admitteret Episcopatus. Carolus eum in deliciis habuit, valdeque familiarem, & absque comitatu frequenter invisebat; cubicula illi construxit, annuamque dabat pensionem, quam ille, obtenta facultate Apostolica, in Fratrum usus convertebat, maxime in ornatum, & cultum divinum, conflatis quæ adhuc extant in sacrario Parisiensi vasis argenteis deauratis, pondo ferme centum marcarum. Obiit anno MDLXXIV. die XIX. Novembris Lutetiæ, sepultusque est in magno Conventu ante altare supremum in eodem sepulcro cum Petro a Cornibus suo Præceptore. Henricus III. dum regnum gubernaret Poloniæ, ubi eum decessisse audivit, valde contristatus est, & solemnibus ei parentavit exequiis. In lucem edidit observationes politicas, theologicas, historicas, & morales in hujus Concilii acta.

Jacobus Hugonis. *Labb. cit. Fleury cit. lib. 160. §. 22.*

Petrus a Cornibus.

CCCLXXXIX. Præcipue tamen Minoritarum opere est usus ad maximam hujusmodi suscipiendam Provinciam Philippus II. Rex Hispaniarum. Misit namque Joannem Ramiretium Hispanum Provinciæ sancti Jacobi Ministrum, hujusque socium Joannem Lobera similiter Hispanum sacræ Theologiæ Salamantinum lectorem, Alphonsum Contreram Provinciæ Conceptionis Theologum, & Ducis Albani Belgarum Gubernatoris Confessarium, qui vir extitit singularis modestiæ, multa quoque rerum experientia probatus; cum jam res, geniosque Belgarum penitus cognoscere cæpisset multorum judicio supervivere si potuisset, non adeo inclinassent. In eum jam defunctum Vigilius Consilii secretioris Præses, adstantibus Minoribus hoc dixit elogium: *Cecidit corona capitis vestri*. Habuit ad Patres Dominica secunda Quadragesimæ anni sequentis orationem de reformatione Ecclesiæ, ut suo loco dicemus. Obiit Alphonsus noster Bruxellis anno MDLXIX. die VII. Decembris tumulatusque in choro sui Cœnobii ante Presbyterium. Hunc minus vere laudatus Labbæus Commissarium Ordinis in Curia Regis Hispaniæ facit.

Joannes Ramiretius. Joannes Lobera. Alphonsus Contreras.

CCCXC. Michael insuper de Medina Provinciæ Castellæ Regularis Observantiæ Alumnus humanioribus, & divinis, Græcis, Hæbraicisque literis egregie instructus ab eodem Philippo selectus est. Multa graviter, & docte scripsit stilo profecto cultiori, & pressiori, quam uti soleant scholastici.

Michael de Medina.

De sua dicendi ratione, ita ipse in præfatione ad librum *de continentia Sacrorum hominum* profitetur. *Illud vero orationis genus in dicendo usurpamus, quod neque verborum ampullis, & sesquipedalibus verbis turgeat, neque sordido sermone lectoris animum avertat; sed quod Theologum, & Philosophum potius rerum, quam verborum amatorem ducat*. Scripsit autem *Christianæ Parænesis*, sive *de recta in Deum fide libros septem*, in quibus Orthodoxæ fidei origines, & causæ proponuntur; ac simul ejus excolendæ, nutriendæ, & propagandæ ratio, quamaptissima traditur: atque universa, quæ eam pertentare solent infidelium, aut hæreticorum, nostræ præsertim memoriæ argumenta, & rationes proteruntur. Prodiit Venetiis ex officina Jordani Zileti anno MDLXIV. in fol. Opus hoc summopere extollit, & præmissa ad nobilissimum virum Aloysium Contarenum præfatione digne commendat Hieronymus Magius Anglorensis, atque ad marginem adhibuit Scholia, singulisque libris periochas præfixit. Simile opus sub eodem titulo Ambrosius ad Gratianum Imperatorem dedit, & Cyrillus Alexandrinus ad Theodosium. *Disputationem de Indulgentiis adversus nostræ tempestatis hæreticos* ad PP. sacri Concilii Tridentini librum unum, in quo Ecclesiæ, Romanique Pontificis ad eas conferendas antiquitatis antiquissimus usus, cum sanctorum veterumque Patrum monumentis, tum apertis scripturarum testimoniis asseritur, & hæreticæ omnes in hac parte calumniæ refelluntur, atque exploduntur; ibidem eodem anno in 4. *Expositiones in quartum Symboli Apostolici articulum* (peram alii quatuor articulos, & Possevinus XIV. explicasse commemorant) ibidem eodem anno in 4. *De Sacrorum hominum continentia lib. 5., in quibus sacri, & Ecclesiastici cælibatus origo, progressus, & consumatio, & sacra scriptura sanctorumque Patrum scriptis proponitur, statuitur, & ab hæreticorum nostri temporis calumniis propugnatur, & defenditur*. Ibidem anno MDLXIX. in fol. Refert autem in præfatione, se hoc opus aggressum imperio Francisci Gusmani viri doctissimi, & nobilissimi Commissarii Generalis Minoritarum Ultramontanæ Familiæ, & persuasionibus multorum Episcoporum, qui Synodo Toletanæ tunc interant, quando in Concilio Tridentino obtundebatur, a quibusdam expedire, ut permitteretur Germanis ad concordiam, & pacem superinducendam permittere ex more Græcorum uxoribus, ante sacros ordines acceptis uti, & cohabitare. *Tractatum doctum de igne Purgatorio* ibidem, *De salutari Pœnitentia*. Salamanticæ MDL. *De vera, & Christiana humilitate Tomos duos*. Toleti an. MDLIX. in VIII., & an. MDLXX. *De Restitutione* Compluti apud Joannem Brocarium MDXLVI. in fol. *Apologeticum locorum quorundam* Joannis feri *Moguntini Ecclesiastes in Matthæi, & Joannis Evangelium contra Dominicum Sotum Segobiensem, in quo sexaginta septem fere loca restituuntur*. Compluti MDLXVII. secundo Moguntiæ anno MDLXXII. & tertio Compluti anno MDLXXVIII. in fol.

Franciscus Zamora ad PP. orationem habet.

Natal. Alexan. Tom. sac. XVI. fol. mihi 203. Labb. Tom. 20. fol. 546. Spond. ad hunc ann. n. 17. Fleury ad hunc annum tom. 32. lib. 158 n. 16. Idem Fleury lib. 160. n. 13. Raynal. ad hunc annum. n. 97.

CCCXCI. Eadem autem Dominica secunda Quadragesimæ hujus anni orationem ad Patres hortatoriam habuit Franciscus Zamorensis totius Ordinis Generalis Minister, incipientem: *Vereor, Illustrissimi, ac Reverendissimi &c.* quam ex Labbæo exscribere piget. Is a Legatis Apostolicis delectus est, ut indici librorum proscriptorum conficiendo vacaret una cum Georgio Drascovitio quinque Ecclesiarum Antistite, & Cæsareo oratore pro Hungariæ Regno: Joanne Trevisiano Veneto Patriarcha quatuor Archiepiscopis, novemque Episcopis, & uno Casinensi Abbate. Jacobi Giberti de Noguera Episcopi Aliphani, circa numerum Patrum in decidendis articulis fidei sententiæ atrifit: Et dum Patres hanc agitarunt quæstionem: *Num Christus in ultima cœna se Deo Patri in sacrificium obtulerit*, dixit, Sacramenta omnia ex Sanguine la-

lateris Christi vim sumsisse suam, tumque Christum in statu merendi non fuisse sed præcedenti ejus voluntate, qua passioni se subjecerat profluxisse. Edidit vir eximius Homilias in singulos versus psalmi quinquagessimi, & opuscula Seraphici Bonaventuræ correxit.

Pallav. hist. Concil. Trid. par. 5. fol 106. 108. Raynal. ad hunc ann. n. 97.

CCCXCII. Concionatus est item ad Synodum hoc anno Kalendis Novembris non vero anno præterito, ut Natalis Alexander innuit, Franciscus Orantius, sive Orantes Hispanus ex observantium Familia sacræ Theologiæ Vallisoletanus lector, & Palatini Episcopi ad eandem Synodum Vicarius substitutus: ut apud eumdem Labbæum legitur: *Sacerdotes tui Domine* &c. Baretius male narrat, Franciscum nostrum anno MDLXI. obiisse, quum anno MDLXXXIV. naturæ cessisse satis superque constat, quo anno propterea integram ejusdem narrabimus historiam.

Franciscus Orantius. *Natal. Alexand. hist. Eccl. sæculi 16. cap. 5. Labb. cit. fol. 901.*

CCCXCIII. Eodem mense Novembri die XXII. quæ fuit Dominica XXIV. post Pentecosten concionem similiter habuit de duplici Mysterio abominationis uno, desolationis altero, Franciscus Vicedominus Ferrariensis ex PP. Conventualium familia Theologus, cujus acta ad annum MDLXXIII. quo decessit, narrabimus; exemplar autem Orationis est cum cæteris apud Labbæum, & incipit: *In tali statu* &c.

Franciscus Vicedominus. *Labb. Tom. 20. ub. series Orat. fol. mihi 728.*

CCCXCIV. Bartholomæus Baphius Lucinianensis Theologus ex Observantibus, qui anno MDLXXVII. obdormivit in Domino, & de quo propterea ad eundem annum iterum sermo redibit, Dominica secunda Adventus e suggestu super Evangelium diei *Cum audisset* &c. Patribus hanc orationem proposuit: *Si sacrosancta Religio* &c. Ex Labbæo citato.

Bartholomæus Baphius. *Lab. cit. fol. 738.*

CCCXCV. Demum Antonius Paganus Venetus ejusdem Observantium sodalitii, de Ecclesiæ Reformatione ad Patres sermonem habuit: Annus, vero & dies apud historicos desiderantur: Oratio autem ea exstitit: *Licet Patres amplissimi*, quam laudatus Labbæus refert.

Antonius Paganus. *Labb. fol. 1216.*

CCCXCVI. Hos preter interfuere Aloysius de Burgonovo Italus, Bononiensis, lector Theologus Commissarius Generalis, exin totius Ordinis Generalis Minister, qui tamen Commissarii Generalis titulo, ut præfatus Labbæus supponere videtur paucis mensibus potuit Concilio interesse, quum in profesto Pentecosten anni MDLXIII. hujusmodi fuerit in monte Alverniæ dignitatem adeptus, & Concilium eodem anno quarta die Decembris fuerit absolutum. Probabilius ergo existimo eundem non tamquam Commissarium Generalem, sed tamquam dumtaxat Theologum Concilio interfuisse.

Aloysius de Burgonovo.

Thomas de Soliano Italus Minister Provinciæ Bononiæ.
Antonius de Padua Lusitanus Secretarius Ordinis.
Bonifacius Ragusæus, Apostolicus Prædicator Terræ Sanctæ Gubernator, postea Episcopus de Stagno in Dalmatia.
Angelus de Petriolo Italus, Provinciæ Marchiæ Alumnus, & Perusiæ sacræ Theologiæ lector.
Angelus Justinianus Italus, lector S. Theologiæ Genuæ.
Vincentius de Messana, Italus, sacræ Theologiæ lector Neapoli.
Julius Passiranus Urceanus, Italus, sacræ Theologiæ lector Bergomi.
Jacobus Alani Gallus, Theologus, cum Reverendissimo Episcopo Venetensi.

Thomas de Soliano. Antonius de Padua. Bonifacius Ragusæus. Angelus de Petriolo. Angelus Justinianus. Vincentius de Messana. Julius Passiranus. Jacobus Alanus.

Hi omnes erant ex Observantium Familia.

CCCXCVII. Ex illa autem Patrum Conventualium fuere sequentes:
Marcus Antonius Gambaronus. a Lugo, sive Lugio, socius Religionis.
Bartholomæus Golphus de Pergula Prædicator illustris.
Joannes Tertius Bergomensis lector Theologiæ in Gym. Papiensi.

Marcus Antonius Gambaronus. Bartholomæus Golphus. Joannes Tertius.

Cle-

Clemens Thomassinus. — Clemens Thomassinus, de Florentia Regens in Conv. S.Crucis Florentiæ.
Augustinus Balbus. — Augustinus Balbus a Lugo.
Joannes Baptista Ghisulphus. — Joannes Baptista Ghisulphus, Ordinis scriba.
Antonius de Grignano. — Antonius de Grignano Regens sancti Antonii de Patavio.
Lucius Angusiola. — Lucius Angusiola Placentinus Regens sancti Francisci Bononiæ.
Maximianus Benianus. — Maximianus Benianus Cremensis, Orator pro Religione, & Inquisitor Paduæ, postea Episcopus Clodiensis.
Octavianus Charus. — Octavianus Charus de Neapoli Regens sancti Laurentii de Neapoli.
Antonius Posius. — Antonius Posius de Monte Ilcino, Regens in Conventu XII. Apostolorum Romæ. Obiit Montilcini MDLXXX.
Bonaventura Meldulensis. — Bonaventura Meldulensis Regens in Conventu Parmæ.
Martialis Peregrinus. — Martialis Peregrinus Calaber, Regens in Conv. Ferrariæ.
Antonius a Cubalo. — Antonius a Cubalo, Feltrensis.
Andreas Schynopius. — Andreas Schynopius de Amandula, cum Reverendissimo D. Cathanzario.
Balthassar Crispus. — Balthassar Crispus, Neapolitanus cum Reverendissimo D. Tropiensi.

Boverii mendum proponitur. — CCCXCVIII. Hos Minoritas Concilio adfuisse ex Labbæi catalogo eruitur, in quo tamen non licuit invenire notatos, quos sui Instituti Pater Boverius scribit, a Thoma Typhernate Generali ad Concilium missos solo MSS. Matthiæ Salodiensis sui ejusdem sodalitii viri nixus fundamento (si tamen ejus citationi credendum): Ait siquidem: *Thomas Typhernas Generalis, ne Religionis visitationem, quam superiori anno inchoaverat, infectam desereret: F. Evangelistam a Canobio, qui tunc Mediolanensem Provinciam moderabatur, & cum eo Franciscum Mediolanensem, virum doctissimum ad Concilium destinat. Post hos autem, & Hieronymum a Pistorio, qui in Concilio ad Patres sermonem habuit, & alterum Hieronymum a Monteflorum viros prudentia, ac doctrina illustres mittit. Hos demum, & ipse postremus secutus est, qui cum inter Concilii Patres, de bonis immobilibus omnibus Religiosorum Ordinibus concedendis, agi intelligeret; protinus in Concilio surgens: quorumcunque tam mobilium, quam immobilium bonorum possessioni aperte renuncians sancti Francisci Regulam, quæ bonorum omnium possessionem prohibet, se cum toto Ordine, pure, & secundum Regulam, ac beati Francisci mentem observare velle publica protestatione declarat. Hac Thomæ protestatione permotus Generalis Minorum Observantium, his quoque bonis omnibus immobilibus sui Ordinis nomine renunciat.* Verum est utique quod Carolus de Arembergh Capuccinus Evangelistam de Cannobio Concilio adfuisse, licet non vere, scribit; hoc tamen de cæteris haud legitur, quamvis idem Carolus non strictiori calamo illorum etiam acta recenseat. Neque in collectione Orationum ad Patres, & præcipue in Lovaniensi illam Hieronymi a Pistorio missionem legere non potuimus, neque ad Concilium suos Consodales mittendi Ordinum Generalibus facultatem factam invenimus.

Et refellitur. — CCCXCIX. Quantum autem ad descriptam bonorum renunciationem, in qua dum Boverius Generalem Zamorensem solis *immobilibus* renunciasse de more callide narrat historiam aliter penes Rodericum rem evenisse legimus. *Fuit etenim mens Concilii*, ait laudatus Auctor, *quod omnia Monasteria tam Virorum, quam Mulierum possint habere possessiones, etiamsi eorum regula id prohiberet, mihi affirmavit Illustrissimus Dominus Georgius de Tayde Episcopus Vicensis Capellanus major suæ Majestatis, qui præfato Concilio interfuit, & manu propria præfatum tertium decretum scripsit, qui me certiorem fecit particulariter propter Moniales primæ Regulæ sanctæ Claræ fuisse editam, & quoddam mysterium tamquam testis oculatus indicavit mihi ejusdem decreti, in quo primo loco excipiuntur Monasteria Capuccinorum,*

rum,

rum, beati Patris nostri Francisci. Deinde secundo loco Monasteria de Observantia Fratrum cum primo loco Monasteria Observantiæ, quia antiquiora, quam Monasteria Capuccinorum essent excipienda, quod ideo evenit, quia postquam præfatum decretum fuit factum aberat. P. frater Franciscus a Zamora, tunc Generalis Observantiæ, & ideo non petiit a Concilio, ut Monasteriorum de Observantia fieret exceptio, aderat autem P. frater Thomas Civitatis de Castello Generalis Capuccinorum, ad cujus aures pervenit hoc generale decretum, & ideo primo de Monasteriis Capuccinorum petiit fieri exceptionem prout facta est, quod scientes Patres graves Observantiæ in Concilio existentes, scilicet P. Frater Joannes Ramirez Hispanus Minister Provincialis Provinciæ sancti Jacobi, & P. F. Michael de Medina Hispanus sacræ Theologiæ doctor, & P. F. Franciscus Orantes lector Vallisoleti pro Reverendissimo Episcopo Valentino, qui postea fuit Episcopus Ovetensis, & P. F. Joannes Lobera Lector Theologiæ Salmanticæ, missi in Societatem Provincialis Provinciæ D. Jacobi superius memorati, qui ut audierunt recursum generalis Capuccinorum, statim zelo Observantiæ id ipsum a Patribus Concilii, petierunt, & de facto, ut Monasteriorum Fratrum de Observantia fieret similiter exceptio consecuti sunt, & hac ratione, licet Congregatio Observantiæ antiquior esset, quam Congregatio Capuccinorum primo facta est exceptio Monasteriorum Capuccinorum, cum in præfata supplicatione Patres Observantiæ præveniret. Et profecto est penitus inverisimile, sic Thomas de Riddere ratiocionatur, *Ordinem Obesrvantium, tam parvo tompore, quod ab unione usque ad exordium Capuccinorum effluxit, in tantum degenerasse, ut redditus annuos proprie dictos, vel legata perpetua admitteret; contra essentiam Observantiæ regularis: si enim hoc fecissent Observantes, proculdubio contra eos acrius insurrexissent Reverendi Patres Conventuales, prætendissentque majori jure, se non debere illis cedere, quoad primatum Ordinis, & alias prærogativas, qui non minus quam ipsi Conventuales a Regulæ puritate & Observantia deflexissent. Quandoquidem Professores altissimæ paupertatis, & Ordo incapax omnis omnino proprietatis, non magis possint redditus & legata perpetua, quam fundos & prædia possidere: constat propterea sane, Ordinem Observantium, nec tunc, nec antea voluisse aliquam proprietatem rerum immobilium vel mobilium, adeoque nec redditus proprie dictos admittere. Præsertim cum super protestationibus istis emanaverit decretum Concilii Tridentini sess. 25. cap. 3. de Regularibus, quo ad concessionem omnibus Monasteriis & domibus, tam Virorum, quam Mulierum etiam Mendicantium facta, ut deinceps bona etiam immobilia eis possidere liceat, excipiuntur domus Fratrum sancti Francisci Capuccinorum, & eorum, qui de Observantia vocantur.*

CCCC. Ex quo fabulosum esse etiam convincitur, quod antea narraverat idem Boverius ad annum MDXLV. (quo vix erat inchoatum Concilium Tridentinum) num. 30. altercatos fuisse in eo Concilio de primatu Ordinis, & sigillo Conventualium & Observantium Generales; Hoc vi concessionis Leonis X. prætendente, illo jure antiquitatis: & tandem ad propositionem Generalis Conventualium, dicentis, nec suos, nec Observantes Regulam observare, sed solos Capuccinos; inclinatos fuisse Patres Concilii ad sigillum Ordinis Capuccinis adjudicandum, idque apparenter facturos fuisse, nisi Reverendus Pater Bernardinus Astensis, qui ex commissione Generalis Capuccinorum aderat Concilio, præ humilitate recusasset. *Hoc inquam,* laudatus Thomas prosequitur, *præterquam quod nec ex actis Concilii, nec ex ullo indifferente auctore constet, vel inde falsitatis convincitur, quod tam clare sæpius ostensum fuerit tunc in Ordine Observantium pluribus saltem in locis Regularem Ob-*

Observantiam floruisse: & quod Generalis illius omni possessioni renuntiaverit, tanquam Regulæ nostræ contrariæ; neque ullum post Ordinis unionem privilegium concessum esse reperiatur, minus acceptatum, quod altissimæ paupertati præjudicaret. Quomodo ergo poterat Generalis Conventualium suos in hoc Observantibus comparare? Et qua ratione tam leviter Concilii Patres ad unius viri dictum, qui pars erat, poterant inclinari, ut Ordinem Observantium jure a Leone X. concesso, & tam diuturna possessione firmato privarent? Quod confirmatur, quia, Boverio referente, diversis adhuc vicibus, postea egerunt Observantes apud Pontifices, ut Capuccinos sibi subjicerent, & in illo ipso Concilio Generalis Observantium Minores Conventuales sibi subjicere tentavit.

Continuat. ad ann. 1545. n. 3. & ad ann. 1546. n. 31.

CCCCI. At de hujusmodi re differentem Continuator consulendus, qui non minus solide quam eleganter in Boverium invehitur. Merito propterea sacra Congregatio Indicis librorum præposita in generali Boverii correctione anno MDCLI. (ut habetur in folio de mandato ejusdem sacræ Congregationis impresso anno MDCLII.) universam hujusmodi narrativam delendam esse præcepit, ut ex folio ad calcem Boverianæ historiæ addito colligere licet.

Alia ejusdé Commenta.

CCCCII. Sed longe pluribus commentis bonus Auctor ad hunc annum in sequenti numero suam historiam illustrat, dum scribit: *In hoc Concilio, cum Generalis Minorum Observantium Minister, Minores Conventuales sibi subjicere tentaret; obstitit viriliter Thomas, ea præsertim ratione: quod hujusmodi subjectio Capuccinorum Congregationis, quæ Minorum Conventualium Ordini, velut antiquiori innititur; prorsus exitialis esset, ac interitum minaretur. Quapropter nihil in ea re a Concilii Patribus innovatum fuit. Post hæc idem Observantium Generalis, missis ad Thomam Generalem gravibus quibusdam Viris ex Reformatorum numero, eidem persuadere conatur; ut Capuccinorum Ordinem cum Observantium familia uniat, quibus ille respondet, Capuccinorum Ordinem præsentium rerum statu ita contentum esse, ut in meliorem non quærat. Cum verò ii eo præsertim argumento fortiùs urgerent, quod Generalis Minorum Observantium Minister, ex Leonis X. Pont. Bulla, supremum totius Religionis Minorum caput esset: ab iis Thomas percuntatur; num Generalis ex Reformatorum numero, vel a Reformatis electus esset. Cui cum ii respondissent, cum neque ex Reformatorum grege, neque a Reformatis electum fuisse; protinus Thomas Leonis Bullam e sacculo haustam illis legendam offert: in qua Pontifex decernit: ut qui supremus totius Ordinis Generalis futurus est ex Reformatis assumatur: atque a Reformatis eligatur. Jamvero (ait Thomas) si non ex Reformatis assumtus, neque a Reformatis electus est Generalis vester: qua ratione se supremum Ordinis Generalissimum jactat? Id cum Observantium Generali renunciatum esset; veritus ille ne quicquam hac de causa in Concilio adversus eum ageretur statim a Concilio abscedens in Hispaniam proficiscitur.* Quod etenim Minister Generalis Zamorensis PP. Conventuales sibi subjicere, aut suæ familiæ Capuccinorum familiam unire in hujusmodi circumstantiis tentaverit nemo est, præter unum Boverium, qui asserat. Quod autem Thyphernas Capuccinorum Præfectus Patribus, quos ab eodem Zamorensi ad eum fuisse missos prætendit Boverius *Leonis Bullam e sacculo haustam legendam obtulerit, dixeritque: si non ex Reformatis assumptus est, neque a Reformatis electus est Generalis vester, qua ratione se supremum Ordinis Generalissimum jactat?* idem est, ac asserere, Typhernatem, neque suis e liminibus rerum Seraphicarum etiam suorum temporum salutasse historiam: de Reformatis etenim, sive de iis, qui Strictioris Observantiæ nomen audiunt, de quibus tamen intendit Boverius, non potuisse loqui Leonem, quia nondum sua ætate fuerant a Stephano Molina instituti, nemo est, qui non videat. Dum e go

hoc-

hocce commento Observantium Familiæ de more honori detrahere noster Historicus studet, hallucinatus, sui Generalis Præfecti viri cæteroquin doctissimi turpiter honori detrahit. *Falsum est insuper, quod Generalis Minister Observantium veritus ne quicquam in Concilio adversus eum ageretur, statim a Concilio abscesserit, sitque in Hispaniam profectus*: in Italia etenim eundem permansisse usque ad Minorum Generalia Comitia, quibus ipse præsedit, quæque anno sequenti apud Alverniæ Montem in pervigilio Pentecosten celebrata sunt ex Ordinis actis docemur.

CCCCIII. Ea insuper, quæ idem Boverius numero tertio subdit de forma sui habitus *diligentius* a Concilii Patribus perquisita, quum risum potius moveant, quam fidem Prudentum concilient, non est cur in vanis hujusmodi disceptationibus immoremur. Non sibi satis fecisse Boverius visus est, de hujusmodi neniis specialem Tractatum componere, iisque etiam universam suam historiam conspergere, verum, & nititur illorum sollicitudinem circa tam inutilia fingere, qui de rebus maximis, ad fidem, moresque universæ Ecclesiæ spectantibus cogebantur totum hominem occupare.

CCCCIV. Desideratur item in recensito Labæi Catalogo nomen Joannis Consilii, sive Concilii Galli, quum varia opuscula ex disputationibus in Concilio habitis concinasse, & ad Patres orationem de Triumpho Christi habuisse, die solemni Ascensionis Waddingus testatur: nos autem eadem die anni MDLI. Petrum Fragum Doctorem Theologum, & hoc anno Thadæum Perusinum Augustinensem e suggestu dumtaxat loquutos esse invenimus. *Ex Collect. Labæi Tom. 20.*

CCCCV. Dum autem pro tuenda fide, moribusque reformandis ita strenue Tridenti Patres Concilii laborant, alii beati Viri Ordinis nostri non desunt, qui suo obitu cæteras Italiæ regiones illustrant, inter quos est, vel imprimis adnumerandus Andreas Camarinus Siculus, qui in Cœnobio sanctæ Mariæ de Jesu Camari tumulatus est. Vir fuit omni virtutum genere ornatus, qui, & sui obitus diem, ac rupis, sub qua pauperculi quidam fossores incaute laborabant, instantem ruinam, certissime prædixit, miserisque illis hominibus tanti periculi vitandi causa extitit. Andreas Camarinus Siculus. *Wadd. ad ann. 1428. n. 7. Artur. ad 25. Mart. Baret. lib. 4. cap. 26.*

CCCCVI. Joannes de Ripa, qui Provinciæ sancti Gabrielis alumnus Sextum tenuit locum inter illos XII. Patres, qui primi Indos sacro regenerarunt lavacro, Guardianus apud Mexicum, & Quauhnaocum, extitit; ac Definitor Provinciæ sancti Evangelii. Observantissimus præterea religionis & paupertatis, ac Regularis Observantiæ eum esset, quoties de rebus Ordinis agebatur, miro spiritus fervore exæstuabat. Postquam igitur plurimos labores tum pro conservando Regulæ nitore, tum in Indorum conversione exantlasset, nihilque eorum, quæ ad perfectum, zelotemque religiosum requiruntur, prætermisisset, Mexicana lingua edidit *Cathechismum ad rudes illos Neophytos erudiendos = Sermones Dominicales totius anni = Dialogum, quo perfecti Christiani mores exprimuntur = Vitas Sanctorum Patrum e Latino in Mexicanum traduxit = Vitas Patrum, & suorum sociorum, qui præcesserunt, ac quorum studio, & prædicationibus lux Christiana primum Mexicanis illuxit*. Tetzcucano in Conventu, curvatis prope lectum genibus, animam Creatori concessit, crucem præ manibus tenens: cujus corpus ibidem condigno honore humatum est. *MSS. authen. S. Isid. Arm. 6. n. 8. fol. 557.* Joannes de Ripa. *MSS. authen. ex Archiv. S. Isid. Arm. 3. n. 2. fol. 260. Wadd. de Script. Ord. Baret. lib. 4. cap. 25.*

CCCCVII. Clemens de Radimno Provinciæ Poloniæ tunc nondum divisæ alumnus, de quo ita in hujus Provinciæ MSS. authenticis legitur: *Fuit a religiositate commendatus, clarus scientia, honorum dignitates, quas in Universitate Cracoviensi ob dotes ingenii consecutus est nihil ducens, Collegio Christi, & Francisci associatus Prædicator exstitit zelosus, cui contulit Dominus ve-* Clemens de Radimno. *MSS. authen. ex Arch. S. Isid. Armar. 3. n. 4. fol. 281.*

veram eloquentiam in opus Evangelii, & completis in laude Dei promovenda laboribus, Samboriæ extinctus est. Bibliothecam Samboriensem bonis libris locupletavit potissimum ex beneficentia nobilis Heroinæ Annæ Maciejovia Castellanæ Sandomirien. quod etiam aliis in locis fecit; ultra XXX. *annos mane, & post prandium e suggesto populo, salutaria verba ministravit, confluente undique multitudine. Ob vitam exemplarem in magna apud omnes reverentia fuit. Dum totus canitie consperfus in octava sancti Joannis Evangelistæ P. Bonifacio Præsidenti Conventus, confitetur Sacramentaliter, apoplexia corripitur; ac simul a peccatis, & vita absolvitur, mortali æternæ sociatus.*

Alexander de Arbukel. *MSS. auth. ex Archiv. S. Isid. Arm. 5. n. 145. fol. 187. In hoc Tom. ad ann. 1559. num. XXX.*

CCCCVIII. Alexander item de Arbukel Provinciæ Scotiæ in Domino hoc anno obdormivit, cujus acta cum superius in Epistola Joannis de l'Haye producta, stricto licet calamo narrata sint, non est propterea cur hic eorumdem repetamus historiam. Demum, ex Monumentis authenticis MSS. docemur, hoc eodem anno Apollonium quemdam de Fabriano Picenum ultimam obiisse diem.

Apollonius de Fabriano. *MSS. ex Archiv. S. Isid. Arm. 4. n. 17. fol. 143.* Bartholomæus Hyspellas Capuccin. *Bover. ad hunc ann. num. 31.*

CCCCIX. Plures etiam decedunt ex inclyta Capuccinorum familia, quorum unius, aut alterius acta, jure, meritoque ex Boverio, & Carolo de Aremberg Bruxellensi recensere debemus, horum primus in ordine est Bartholomæus Hyspellas, qui adolescens ab Observantibus ad Capuccinos transiens, Fulginatis Cœnobii, exin secundus Guardianus instituitur. Seraphicæ paupertatis zelantissimus, inter asperrima hyemis tempora, vilissimus illi tantum habitus, absque tunica, sufficit. Plurima in victu temperantia elucet: qua non solum a gemina in die comestione, verumetiam a saturitate sibi perpetuo cavet: atque ut omnem gustus sensum a se longius expellat, pulmenta, si quando iis vescitur, aqua superinfusa insipida reddit. Perpetuam linguæ custodiam Virum Dei ad arctissima silentia compellentem perpetuo solitudinis cultu, atque hominum fuga, fovet. Plurima quoque illi insidet humilitas, quæ assiduum, atque nunquam intermissum orationis studium illi in animo generat, ita quod merito inter illustriores Regulæ cultores, qui eo potissimum ævo florebant, locum sibi vendicet. Divina caritate æstuantem, martyriique pro Christo subeundi summa cupiditate flagrantem, sæpius petita facultate, ac denegata, ingens saxum, semel ex alto ruens, Dei Servum fere suo pondere opprimit, totque corporis ipsius ossa confringit, ut cum plerosque in maximis doloribus dies duxisset, in quibus mira ipsius patientia enituit, ab iis tandem consumtus, velut domestico martyrio sublatus in Domino obdormierit.

Joannes de Corleone Capucc. *Flor. Seraph. Tom. 2. fol. 163. Bover. ad hunc ann. n. 39.*

Joannis de Corleone sanctimoniæ præclarum testimonium fecit, quod cum in Gibelmannæ Conventu, ubi is Guardiani munere fungebatur, ante quadragesimale jejunium ex antiquo Patrum usu, animi remissiones celebrabantur, Joannes in Ecclesiam ad brandum secessisset, ei Dominus in oratione apparens, quænam honestæ atque a Deo probatæ animi recreationes censendæ sint, revelavit.

Franciscus Novariensis Capucc. *Flor. Seraph. Tom. 2. fol. 188. Bov. ad hunc ann. n. 22.*

CCCCX. Franciscus Novariensis, Torniellorum familia ortus, divinis benedictionibus præventus, præclara, ab ineunte ætate futuræ virtutis præludia edit. Puer enim a Parentibus, optimis moribus imbutus, inditam quandam a Deo ad divina propensionem sortitur, qua a puerilibus abstinens, senilia tantum animo versat. Hinc sacris delectari, puerorum vitia fugere, & cum adolevit, devotos libros revoluere, sæpe ad Sacramenta accedere, honestatem, ac modestiam in omnibus præseferre videtur. Vix sextum decimum annum attigit, quum sæculo, cum suis deliciis calcato, Mundo major, Deo se in Ordine Minorum Observantium maturius consecrat, atque adeo se in summis religiosæ vitæ virtutibus exercet; ut gravissimus inter Observantes Vir

Vir habeatur. Cum aliis vero plurimis ad Capuccinorum Religionem evolat. Vir ad omnem virtutem compositus existit, nihil in ipsius moribus, aut actibus, nisi grave, nisi honestum, nisi virtute dignum elucet. Humilitate, abstinentia, vitæ austeritate, corporis maceratione, silentio, linguæ custodia, oratione, ac præterea gravitate, & prudentia, tantopere inter Capuccinos enitet, ut cum totius Regularis disciplinæ norma esset, Novitiorum ut plurimum ei cura, ac educatio committatur: quo in munere, plurimis, ac præclaris religiosæ vitæ præceptis, Tyrones ad perfectam spiritualis vitæ formam efformat. Oratio illi tam familiaris, ac lacrymosa erat, ut cum præter statuta orationis tempora sursum animum ubique in Deum ageret, lumina semper fletibus madida circumferret, quibus adeo in divinissima præsertim sacrificii incruenti oblatione affluebat, ut ab ea nonnunquam ad effugiendum spectantium oculos abstineret. Novariam missus ut Capuccinorum familiæ in ea urbe locum pararet, quo se mortuis mortuum ostenderet, Vir humilis nunquam apud Propinquos, in ea urbe potentes, hospitari voluit, sed in veteri quadam æde, hospitio sibi delecto, in ea velut in Monasterio, ac pauperum domicilio, diversatur. Itaque cum per aliquod tempus ibi tam religiose conversatus esset, ut bono virtutum odore, ac præclarioribus vitæ exemplis, patriam urbem illustrasset, tandem in morbum incidit; quo cum diutius detineretur, tot in eo languore, qui illi supremus fuit, Vir sanctus, sui ipsius contemtus, patientiæ, ac cæterarum virtutum exempla exhibet; ut facile omnibus exploratum esset, solida illum, & abundantiora mentis bona possidere, infirmitatemque non tam ad mortis occasum, quam ad virtutum exercitationem, ei datam esse. Porro, ingravescente morbo, cum se ad ultimam rerum lineam properantem cerneret, ubi se divinorum Sacramentorum armis adversus hostem communivit, in nuda humo se collocari curat, ut se fortem Chrtsti athletam esse ostenderet, qui in arenam adversus humani generis hostem descenderet: verumque se B. P. Francisci imitatorem demonstraret, qui extremum cum morte conflictum in pulvere, ac summa rerum paupertate confecit: ac demum, ut nihil se cum Mundo, & humanis rebus commune habere, declararet. Hoc pacto, ab omnibus liber, ac solutus, Franciscus ad Dominum celerius migrat. At, qui vitam tot virtutum sanctimonia insignem duxerat, ac divini nominis gloriam inter vivos omni studio prosequutus fuerat, haud debita sibi in morte gloria carere debuit. Quapropter vix Franciscus ex hominum consortio sublatus erat, quum D. O. M. Servi sui sanctitatem præclaraque ipsius apud eum merita, miraculis illustrare cæpit. Quidam enim Cathedralis ejusdem urbis Canonicus, Carolus nomine, qui tam gravi dolore diu laboraverat, ut a sacro Mysterio celebrando, ob languoris gravitatem abstineret; statim ac ea, qua defuncti Francisci corpus oblutum erat, aqua, caput sibi lavit, ab omni capitis dolore tam libere evadit, ut eo deinceps nunquam prægravatus fuerit. Id cum quidam Calceolarius, qui crura tuberibus, ac pustalis plena gestaverat, factum resciviisset eandem sibi aquam adhibet, crura lavat, confestimque ea velut pueri sana recipit. Necdum beati Viri corpus tumulatum fuerat cum miraculorum fama per Urbem diffusa, Lis inter Cathedralis Ecclesiæ Canonicos Minores Conventuales, & Observantes, de illius sepultura exoritur. Cum enim necdum ibi Capuccinorum Conventus exstructus esset, Canonici velut peregrinum in privatis sæcularium ædibus defunctum, sibi deberi asserebant. Contra Observantes, cum eum olim ex eorum familia extitisse contenderent, inde ut suum repetebant. Tertio quoque Minores Conventuales, ratione, Capuccinorum Religionem (tunc temporis) quodam jure

jure subjectionis, ac dependentiæ Ordine, sibi connexam affirmabant, ex quo Francisci sibi corpus vendicarent. Lis hæc suborta, funus usque ad tertium usque diem distulit, quo tempore tota Urbs ad beati Viri corpus venerandum confluit, & quam plurimi, qui, vel ipsius Reliquias contingebant, vel ipsius merita invocabant, a variis corporis morbis convalescunt. Lite tandem a Novariensi Episcopo dirempta, tumulus quidem in Minorum Conventualium Ecclesia, corpori adjudicatur, feretrum vero sacra illa corporis sarcina onustum, Capuccinis, qui aderant Observantibus, & Conventualibus deferendum traditur: Clero, Regularibus, ac tota Urbe ad funus confluentibus. Dum vero beato Viro funera persolvuntur, Damianus quidam Calceolarius, qui cum unius oculi luce prorsus careret, alterius vix usu fruebatur, ac insuper gravi capitis morbo afflictabatur; Francisci merita apud Deum sibi propitia invocat, ac repente capitis dolore effugato, clarum utriusque oculi visum recipit, quo deinceps ad ultimum ætatis senium absque ulla ipsius diminutione integre potitur.

Franciscus Novariensis alter. Wadd. de Script. Ord. Bover. ad hunc ann. n. 22.

CCCCXI. Hujus nominis hujusque Patriæ alter Vir Dei Ordinem illustravit in Observantium familia anno MCCCCLX. qui eum egregius esset Concionator, & juris utriusque peritus, summam de Casibus conscientiæ emisit.

Ludovicus de Stronconio Capucc. Flor. Seraph. Tom. 2. fol. 275. Bover. ad hunc ann. n. 34.

CCCCXII. Ludovicus a Stronconio inter primos Capuccinorum Patres merito connumerandus; cum primum ex Observantibus huic familiæ nomina dedit a Ludovico Forosemproniano obtinet, ut in Hospitali incurabilium domo, in qua & alii Capuccini Fratres Romæ tunc operam navabant, ægrotorum ministerio destinetur; quo in munere tanta sui abjectione elucere cæpit, ut vilissima quæque officia præstare, generosa quadam mentis nobilitate contenderet, tantoque caritatis studio ægrotis inservire visus, ut amantissimæ parentis erga filios officium æmularetur: non tempus, non intempesta nox, non somnus, non labor, non ulcerum fœtor, non aliud denique molestum, a maximo illo caritatis æstu illum retraheret. Tam denique in ea cura præclare se gessit, ut Romana Urbs optimo ipsius, ac cæterorum Fratrum, qui in eo Xenodochio inserviebant, odore repleta, illam domum, quæ ære alieno oppressa, atque exhausta videbatur, copiosissimis eleemosynis instauraret. In ea porro ægrotorum cura, cum jam duodecim annos exegisset, quietis aliquando, ac solitudinis cupidus, in Umbriæ Provinciam secedit: ubi dum orationi, ac rerum divinarum contemplationi post Marthæ negotium cum Magdalena vacat; en iterum ad Marthæ labores, ac sollicitudinem vocatur. Nam qui Hospitali sancti Jacobi, incurabilium domui præerant cum Ludovici absentia, domus illius res plurimum minui, ac dilabi conspicerent; eum summo studio revocandum curant. Id cum Viro Dei, Generalis Vicarii literis innotuisset: eamus, inquit, quid moramur? Pauperes Dei sumus, & cum Dei pauperibus nobis hinc abeundum. Romam igitur rediens, a Domus illius Præfectis, velut Angelus Dei excipitur: sed cum, senio jam prægravatus esset vix ad biennium usque pervenit, cum maximo domus illius, ac totius Urbis luctu, ob singularem, quæ de illo apud omnes percrebuerat sanctitatis opinionem, corporis exuvio deposito, meritis dives, fœlix ad eum pergit, qui laborantibus mercedem largitur.

Benedictus Mutinensis Capuc. Flor. Seraphic. tom. 2. fol. 367. Bover. ad hunc ann. num. 38.

CCCCXIII. Benedictus Mutinensis laicus, cum vitam optimo regularis Observantiæ, atque omnium virtutum odore respersam, cum morte commutasset, post multos ab ipsius obitu annos illius caput omni ex parte integrum, barba capillisque cuti fixe inhærentibus, atque oculis necdum corruptis reperitur. At præter hæc, illud mirabile, quo sane Deus spiritus apud se viventis sanctitatem, luculentiori testimonio declarare voluit, eo tempore aspectatum fuit.

fuit. Cum cœmeterii humo ligone effossa, ut alterius fratris defuncti corpus sepeliretur; qui terram effodiebat, cum ipsius caput imprudenter vulnerasset; protinus recens ex vulnere sanguis effluxit, quo illius apud homines, post mortem vita ac gloria commendata fuit.

CCCCXIV. Stephanus Mediolanensis laicus, virtute ac sanctitate clarus, orationeque apud Deum potens, de quo illud inter alia in monumentis refertur, quod, cum in Viglevani Conventu, qui ab Urbe mille circiter passus distat, Guardiani munus gereret: Hyemali tempore accidit, ut tota regione tam alta nive obsessa, Fratres ad vitæ necessaria emendicanda, Urbem adire non possent: ii eum summa in egestate versarentur, Stephanus, cui gregis alendi eura commissa fuerat, cum eum jam jam fame conficiendum metueret, solus in Ecclesiam secedens ad Deum profugit: tamque ardentes pro suorum necessitate Domino preces offert, ut needum oratione absoluta, Conventus tintinnabulum pulsatum fuerit: neque ullo præ foribus apparente, aut ullis hominum vestigiis in nive conspectis, saccus pane ad os usque refertus, ante fores deprehensus fuerit: quo cum universa Familia, post actas Deo liberalissimo largitori gratias, tot dierum spatio refecta esset, ut is facile exhauriri potuisset; haud tamen panis unquam in sacco imminutus fuit, donec ad mendicationem aditus pateficeret. Hic cum in sanctitate & justitia plurimos Deo annos famulatus esset; ut Deo acceptus probaretur, paulo ante vitæ occasum, horribili a Deo tentatione examinatur: verum triduo expleto, terribilis hæc ab eo tentatio sublata fuit, & pax mentis reddita: quo tempore luctu in citharam mutato, nihil præter Dei laudes decantabat: Fratribus vero ab eo inquirentibus, unde illi prior illa apprehensio animo incidisset: optima, inquit ille, Dei in me elementia fuit, ut hic, ea veluti purgatoriam mihi pœnam exhiberet. Postremo, cum ii extremum sibi diem imminere Fratribus prædixisset; tanquam aurum igne examinatum ac probatum, Mediolani melioris vitæ coronam adipiscitur.

Stephanus Mediolanensis Cap. *Flor. Seraphic.* Tom. 2. fol. 367. *Bover. ad hunc ann. num.* 36.

CCCCXV. Joannes Baptista Faventinus laicus, cum vitam diu plurimis ac turpissimis sceleribus contaminatam duxisset, eo tandem scelerum devenit; ut proscriptorum ac facinorosorum omnium caput constitutus, tot prioribus sceleribus crimina adderet; ut velut immanissimum ac fœtidissimum improbitatis monstrum, cunctis se flagitiis ingurgitaret. Demum quæcumque in homine nefario vitia deprehendi, publicisque legibus damnari possunt, ea universa in hoc redundare videbantur. Vir procera magnitudine, ac tam robustis viribus a natura donatus erat; ut medium hominum arreptum, diu manu in aera suspensum teneret. Dextrum brachium ita lævo protensius a nativitate acceperat, ut cum ensem dextera distringeret, tam longe in altum protenderet, ut hastam manu gerere videretur. Vultus furorem, oculi ferocitatem, sermo atrocitatem præseferebat. Animus illi erat ad omne facinus audax: quo factum fuit; ut cum primum Anconitana urbs a Pontifice expugnaretur, is primus Papæ vexillum, ipsius mœnibus inferret. Cumque prius sub Urbinatum Duce, Magistri militiæ onus sustinuisset, deinde sub Clemente VIII. Pontifice, & Paulo III. Dux Cohortis creatus, plurimam in bello laudem consecutus fuisset, nisi optima ipsa naturæ dona, ad vitiorum fomenta transtulisset. Cum vero placuit ei, qui facit *de tenebris lucem splendescere*, ut qui prius blasphemus erat, Deum sua pœnitentia glorificaret: dum Baptista aliquas in Florentina urbe moras trahit, fraterque Bernardinus Senensis tunc in ea urbe, summo omnium applausu, quadragesimali tempore verbum Dei disseminat; tam acutis divinæ virtutis stimulis agitari, tantoque repente cœlestis lucis fulgore illustrari cœpit, ut secum deliberatione inita, Capuccinorum

Joannes Baptista Faventinus Cap. *Flor. Seraphic.* Tom. 2. fol. 370. *Bover. ad hunc annum n.* 2.

rum vitam, velut ad pœnitentiam, ac priorum scelerum expiationem, Deo potissimum vocante, aptam sibi delegit, ad Bernardinum accedit, ab eoque summis precibus, Religionis habitu donari postulat. At Bernardinus, non ignorans, diuturnum vitiorum usum vix aboleri, assiduamque consuetudinem pro natura inolescere, illum sibi probandum & examinandum statuit. Absolutis igitur jejunii quadragesimalis sermonibus, cum iterum per Deum immortalem obtestaretur, ne diutius spem ejus removeret, sed eum quamprimum ad Capuccinorum gremium reciperet: Bernardinus, librorum sacculo illi oblato: *Tolle igitur*, ait, *tibi in humeros sacculum, & simul Faventiam pergamus*. Nihil cunctatur Baptista, sacculum humero imponit, atque, ut erat holosericeis vestibus indutus, pedester ac inermis Bernardinum sequitur. Viam sibi Bernardinus elegerat, qua haud ignobilia oppida illi pertranseunda erant, in quibus cum Baptista plerasque cædes patrasset, in his quamplurimos capitali odio sibi infensos comparaverat. Neque id Baptista ignorabat: at intrepidus, sacculo onustus incedit. Stupent Oppidani, seque mutuo interrogant, num is Baptista esset? Baptista vero tacitus secum respondebat: Hic certe sceleſtus ille Baptistonus est (hoc enim nomine appellari solebat) omni supplicio dignus. Faventiam igitur prætergressus, ad Conventum tandem cum Bernardino pervenit. Postridie Baptista Bernardinum pro Religionis habitu interpellat, quem cum Bernardinus adhuc asperiori probationis genere aggredi vellet: *Tot*, inquit, *o Baptista hominum sanguinem in hac urbe effudisti, ex quo gravissimas atque innumeras tibi inimicitias conciliasti; plane haud æquum est, ut ad pacificum ordinem, tot hominum odiis onustus accedas; quapropter id primum curandum est, ut ante Ordinis ingressum, veniam humiliter a fune e collo pendente, ab inimicis tuis impetres*. Promptum se Baptista exhibet, funem sibi collo alligat, ad urbem pergit, primamque Viduæ cujusdam domum ac præsentiam adit, cujus conjugem dudum interfecerat, tum ante illam prostratus: *En*, inquit *o mulier nefarium Baptistonem, impium mariti tui interfectorem, jam sceleris pœnitentiam ago, ac humilis veniam postulo, sin vindictam quæris, quas voles, nune de me pœnas exige*. Eo aspectu ac verbis illa tam animo commota fuit; ut veniam statim cum lacrymis dederit. Hoc pacto cæteros quoque, quos suis sceleribus læserat, cum hac humilitate superatos sibi benevolos reddidisset, ad Bernardinum redit, qui ut stabile hominis propositum extrema tentatione probaret; *Haud*, inquit, *hæc satis sunt: tot enim in hac urbe scelera patrasti; ut scandala, quæ inde emersere, in Cœlum clament: en ergo tibi in quantum potes abstergenda sunt*, quare (illi æneum cacabum indigitans) *hunc*, inquit, *cacabum in humeros tolle, ac per totam urbem incedens, præteritorum scandalorum tibi publice indulgentiam posce*. Res plane mira ac nova erat hominem tot antea hominum cæde respersum, tot titulis superbum, sanguinarium, ac toti urbi tremendum, hunc cacabum nidore opertum in humeros gestantem atque inclamantem: *Audite o Cives! o Cives! quæso parcite impio, ignoscite contumelioso, ac scelesto divinam clementiam exorate*. Mirabantur, compungebantur, collacrymabantur cuncti, admirandam hominis methamorphosim aspectantes, eamque dexteræ Altissimi mutationem esse palam fatebantur. Hoc pacto, probata hominis patientia, Novitiorum tandem habitu donatur. Quamquam vero Baptista in literarum studiis versatus esset; ea tamen illius mentis humilitas fuit; ut cum Clericorum ordine se indignum judicaret, inter Laicos adscribi voluerit. Quadragesimum Baptista jam annum attigerat, cum in Novitiorum album adscriptus, seipsum ad pœnitentiam provocare incipit, seque in omni virtutum, præsertim humilitatis, ac sui ipsius despicientiæ palæstra exercere cœpit. Fuit illi

illi toto Novitiatus tempore magister severus, qui tamen cum mitius cum eo agere videretur, eum Baptistam, ut cum eo severius ageret, adhortatur; mirumque erat, quanta animi alacritate grave quodcumque pœnitentiæ opus sibi injunctum perficeret, ac vilia quæque obsequia exerceret, quamque præclara obedientiæ, humilitatis, patientiæ, ac cæterarum virtutum exempla præberet. Inter hos spiritus æstus, cum probationis annum exegisset; solemnis professionis vota tanta lacrymarum copia emittit; ut adstantes quoque Fratres ad fletum compelleret. Tam alte hujus viri animo præteritorum criminum memoria ac gravitas insculpta erat; ut nullus eum unquam in quacumque letitiæ causa ridentem viderit. Inter professos conscriptus, tantam mox vitæ austeritatem instituit: ut reliquos in admirationem raperet: neque enim tunica uti unquam voluit: asperum cilicium gerens, nudisque pedibus incedens, quo per crucis viam expeditior curreret, sandalia abjecit, panis & aquæ jejunia illi frequentissima erant, prolixiores in oratione vigiliæ, post quas, cum necessarius somnus urgeret, nudæ illi tabulæ stratum præbere consueverant. Inter hæc, tam diris corpus flagellis cædere exorsus est, ut perinde ac si ligneum ac marmoreum, non carneum illud sibi esse persuaderet; ita in illud ardentiori spiritus æstu concitatus desæviret. Humilitatem ac sui ipsius contemptum, quem ab exordio sibi amplectendum instituit, toto vitæ suæ curriculo tanto studio excoluit; ut licet ætate provectior, neminem tamen nisi flexis genibus, perinde ac si Novitius esset, alloqueretur. Cumque vilissima quæque obsequia præstaret, quasi ea præstare indignus esset, sæpe seipsum redarguens, hæc secum dicebat: *Age Baptista cuncta molire, & quantumcumque potes, enitere, nunquam id assequi poteris, ut dignus sis tot Dei famulis inservire*: cumque se sæcularibus ignotum esse perspiceret, in seipsum infinitas pene maledicentias congerebat. Ægrotos summa charitate curabat, eorumque sibi dolores deberi ajebat, qui toties ac tam graviter Dominum offenderat. Denique tam perfecta hujus viri conversio fuit, tantaque apud sæculares homines ex ea tum admiratio tum ædificatio percrebuit; ut eum omnes velut miraculum suspicerent. Cæterum cum tam fera ac terribili natura præditus esset, ut eam nonnisi summa vi ac violentia ad virtutem cogeret, eo factum fuit, ut semel in Refectorio, quod Capuccinis Capituli loco cedit, dura reprehensione a Superiore exciperetur, qua cum graviter ipsius natura, ad dura impatiens, commoveretur, eam tanta vi sibi illata repressit; ut venam sibi pectoris aperuerit; quare cum deinde solus in Ecclesia ante altare prostratus oraret, Dominoque pectoris sanguinem offerens, confidenter diceret: *En Domine Jesu qualia pro tui amore patior*. Repente Dominus ex lignea Crucifixi imagine, dextera manu revulsa, laterisque illi vulnus ostendens, respondet: *Vide Baptista qualia & ego pro te in Cruce sustinui*. Qua Domini voce, Baptista animo liquefactus, ac lacrymis obrutus, alacrior deinceps ad propositum certamen, per patientiam cucurrit; illum sedulo animo recogitans, qui talem sustinuit adversus semetipsum pro peccatoribus contradictionem. Cum aliquando hostes, qui ob trucidatum Patrem, in ipsius necem conspiraverant, ad Conventum armati accessissent, iisque per rimulas eos esse animadvertisset; Guardiano timenti, ne quid illi sinistre accideret, ait: *Nihil vereare, Pater, Deus nobis illos amicos præstabit, sine tantum ut ad eos accedam*. Annuente Guardiano, cum repente fores aperuisset, eodem temporis momento ad eorum pedes prostratus: *En*, ait, *nefarius ille proditor, en impius ac scelestus Baptista, parentis vestri interfector, jam dignas de eo pœnas sumite, occidite, mactate, discerpite, hæc enim & graviora ejus scelera merentur*. Ii vero cum prostrati hominis humilitatem conspexissent, vocesque lacrymarum plenas percepissent; omni animi ferocitate deposita, odio-

odioque in amorem commutato, in ipsius amplexus ruunt, ac exinde perpetuo se illi necessitudinis vinculo conjungunt. Admirabilem hanc humilitatem pia quædam ac præcordialis in Deum effusio fovebat, quam assidua oratione sibi familiarem adsciverat: ea vero tunc ardentius in Deum ferebatur, cum ad sacrum Domini Corpus, bis in hebdomada accederet: eo namque tempore cum diutius orationi incumberet, gemitus ac suspiria, velut ignita quædam jacula ex ima cordis pharetra hausta in Cœlum vibrabat. Orationi quoque post matutinas horas tam diuturnam corporis flagellationem copulare solitus erat; ut ab ea nunquam nisi defessus, ac pene viribus exhaustus cessaret. In ea vero non psalmos aut hymnos, ut aliis mos est, recitabat; sed perennis ejus vox erat: *Deus propitius esto proditori Baptistæ*. Maximus huic viro inerat pro Christo patiendi ardor, quo etiam fiebat, ut martyrii cupiditate flagrans, ad infidelium terras pergere summopere optaret. At Deus Optimus Maximus, cui illud martyrii studium haud injucundum erat, infidelium quidem illi cruciatum denegavit, sed diutinum illi ac familiare cujusdam languoris martyrium extremis suæ ætatis annis, contulit. Postremo tandem morbo ac senectute confectus, cum obitum suum longe antea cuidam familiari suo prædixisset, supremum se Deo spiritum redditurum, cum se Ecclesiæ sacramentis, ac pia lacrymarum effusione ad Domini occursum omni pietate parasset; Faventiæ placide ad Dominum evolat. Post mortem facies ejus tam venusta, ac corpus tam molle apparuit, ut teneri pueri caro esse videretur: quæ cœlestis gloriæ, quam apud Deum jam adeptus fuerat, argumenta fuere. Scripsit Vir Dei ad Concives suos Faventinos (Dionysius Genuensis in sua Biblio theca Fratrum Capuccinorum prosequitur, & ex eo noster Joannes de sancto Antonin in sua Bibliotheca Franciscana) epistolam, in qua ingenti spiritus fervore illos invitat ad D. N. J. C. recolendam Passionem: Mutinæ apud Bartholomæum Solianum 1648 & antea Faventiæ & Bononiæ 1603. & 1608.

CCCCXVI. Omnium horum venerabilium Virorum notitias a recensito Carolo de Aremberg in suo opere, cujus titulus *Flores Seraphici* &c. non sum veritus ad verbum mutuari, quas ipsum ad verbum a Boverio mutuatum esse comperii. In Conventu Conchensi Provinciæ Carthaginensis in Hispania, de quo non semel Waddingus, Sodalium tumulo aperto, & cum quemdam Michaelem Toril sepelirent, corpus Julii de Villa Majore ibidem viginti ante annos tumulatum, integrum atque incorruptum inveniunt. Is vivens Franciscani Instituti observantissimus, virtutibusque præclarus, mortuus hoc etiam speciali dono meruit a Deo decorari.

Julius de Villa Majore. *Wadd. ad ann. 1211. n. 19. & alibi. MS. ex Archiv. S. Isid. arm. 3. n. 2. fol. 171.*

CCCCXVII. De his omnibus Mundo valedicentibus terrenam militiam celebris Alphonsus Ascalonensis, de quo supra prosequitur. Franciscus namque de Bustamante Hispaniæ recens acquisitæ Commissarius Generalis eundem cum duobus Religiosis sociis Guatemalæ Provinciam mittit, quum hæc nondum esset in Ordinem redacta. Accingit se profectioni piissimus senex nudis pedibus, ut solebat, sine tunica, galero, baculo, aut ulla alia commoditate aliarum rerum, quæ ab indigenis propter Deum præbebantur, iter conficiens. Cumque ejus Provinciæ lingua diversa sit a Mexicana, ut esset omnibus utilis, ætatis anno LXXII. eam didicit, Indorumque peccata audiebat. Sex ibi annos commoratus, multisque operibus in propagatione Fidei impensis, sancti Evangelii Provinciam repetiit: tum quia Episcopus prohibebat, ne infidelium conversio a Religiosis tractaretur: tum ob facultatem revertendi a Generali sibi Ministro concessam, a religioso autem viro fratre Didaco de Olarte Generali novæ Hispaniæ Commissario procuratam: in itinere, cum ad locum aliquando perdifficilem & saxosum pervenisset, conspicatus eum quidam, ad-

Alphonsus de Ascalona. *Ad ann. 1554. n. 8. Gonz. in Provin. S. Evang. Con. 1.*

admiratusque paupertatem & constantiam senis; nunc, inquit, perspicio, quod cogitatione vix possem assequi, ut tam difficile & confragosum iter senex unus sine galero aut baculo conficiat. Ingressus est sancti Evangelii Provinciam anno MDLXVIII. cum easdem omnes difficultates laboresque, quos in profectione subierat, imo vero majores ob quadragesimæ tempus, & pluviarum magnitudinem pertulisset, ut suo loco dicemus. Ita de præclaro Viro narrat alter vir præclarissimus Franciscus Gonzaga, qui relicto Annibalis nomine, quem in Complutensi sanctæ Mariæ de Jesu Coenobio hoc anno sui tyrocinii transegisse incunabula, quum die 16. Maii Minoriticum habitum induisset, mirabili humilitatis sensu, paucis verbis de semetipso narrat. Ea quæ ad tanti Præsulis de Seraphico Ordine optime meriti historiam pertinent, ad annum sui obitus, Deo favente, narrabimus.

Franciscus Gonzaga dat nomen Minoritis. *Gonz. in Provin. Castella Con. 2.*

CCCCXVIII. Præter Octavianum Præconium ex Conventualibus, quem hoc anno a vinculo, quo tenebatur Ariminensis Ecclesiæ, ad Ecclesiam Panormitanam fuisse translatum die XVIII. Martii superius ex Vaticano Tabulario invenimus, per obitum Francisci Droschi, qui erat ejusdem Panormitanæ Metropolis Antistes: Ex Observantibus ad Ecclesiam Conchensem (Urbs est in Castella nova Hispaniarum, olim Valeria) vacantem, per obitum bon. mem. Petri de Castro, Bernardus de Fresnedo Philippi II. a Confessionibus, de quo superius non semel, die IV. Maii promotus est. Jacobus autem de Melphi celebrem Capuccinum Ragusinæ Archiepiscopali Sedi sibi a Pontifice atque Senatu oblatæ, religiosa humilitate ductum, renunciasse jam superius dicebamus.

Octavianus Præconius Archiepisc. Panormitanus. *Ex Archiv. Vat. in lib. Consistor. ad hunc ann.*

Bernardus de Fresnedo Episcop. Conchen. *Ex Vat. in lib. Consistor.*

Jacobus de Melphi Archiepiscop. Ragusin. renunciat.

CCCCXIX. Ex Viris doctrina præditis ultimam hoc eodem anno diem obiere Antonius Magotius Provinciæ sancti Bonaventuræ Alumnus, qui Mundo valedixit die XII. Decembris; & Thaddæus de Thaddæis ex Patribus Conventualibus sacræ Theologiæ eximius Doctor, Episcopi Montis Phiscbonis Vicarius Generalis, inde in Urbe Pœnitentiarius, moritur tandem Urbini. Præter autem illos, quos Concilio interfuisse superius dicebamus, in sancti Patris Francisci Provincia floruit Lucas Bilionus, qui hoc anno opusculum, cui titulus *Ars prædicandi* publici juris fecit.

Antonius Magotius. *Picquet. in Cust. Sabaud. fol. 192.*

Thaddæus de Thaddæis. *MSS. auth. Arch. S. Isid. Arm. 3. n. 46. & 47. fol. 215.*

Lucas Bilionus. *Wadd. de Scrip. Ord. lit. L.*

CCCCXX. Contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores fuisse hoc anno institutos ex Patribus Conventualibus in Dominio Veneto pro Patavina Urbe Magistrum Maximilianum Beniamum Cremensem, exin ad Ecclesiam Clusinam promotum; & pro urbe Tarvisina Magistrum Aloysium ejusdem civitatis, Antonius Maria de Venetiis in Seraphico Viridario testatur. Provisio hujusmodi fortasse contigit in Generalibus Comitiis, quæ ab iisdem Patribus Mediolani celebrata sunt, dum in Generalem Magistrum Antonius de Sapientibus Augustanus electus est. *In fine celebrationis*, ait Rodulphus, *grando tam ingens visa est, ut pene civitatem & ambitum devastaverit*; de eodem autem Antonio subdit, *quod nihil negligebat, minima quæque curabat, ut diligentissimus œconomus; sed tanta dexteritate, ut cum omnia faceret, nihil tamen anxie facere videretur. In Concilio Tridentino floruit ..... Porro hic Generalis, & re & cognomine sapiens, ab Episcopis Hispaniæ magno habitus fuit in pretio, qui paratus adire in Hispaniam causa visitandi partes illas, Mediolani in morbam incidit; ubi postquam errata suæ vitæ explavit, vocatoque Conventu, omnibus Sacramentis præmunitus, veniam ab omnibus incredibili humilitate postulavit, si quem vel minima offensa unquam affecisset; omnibusque bene sua benedictione precatus, ad extremum gratulabundus carnis nexibus est solutus; rexit annos sex, plus minusve: obiit vero Mediolani anno MDLXVI. die VI. Januarii*. Quæ quum ita sint, corrigendum est Rodulphi men-

Maximilianus Beniamus Inquis. Aloysius Tarvisinus Inquis.

Cap. Gen. Conventual. Mediolani. *Rodulph. lib. 2. ubi series Capit. Gener.*

Antonius de Sapientibus Generalis. *Rodulph. cit. ubi series Generalium.*

Rodulphi mendum.

Rodulph. cit. Felix Perettus. * Legendum 1556.

mendum in notis, dum de Felice Peretto ita scribit: *Felix Perettus de Montealto, primum huic loco fuerat destinatus, quod a Pio V. electus fuit Vicarius Apostolicus anno 1564. * die 15. Januarii, usque ad Capitulum Generale Romæ celebratum*. Enimvero Pium V. ad Pontificatus apicem ascendisse initio anni MDLXVI. nemo est, qui non sciat; Antonium vero de Sapientibus hoc anno electum, sex annis suam gubernasse Familiam, idem Rodulphus fatetur: non igitur, hac temporis intercapedine, Perettum Vicarii Generalis munere functum esse, dicendum.

Franciscus Arretinus Commissarius Generalis.

CCCCXXI. Nostrorum autem Generalium Comitiorum pro Cismontanis, quæ minora, seu Congregatio Generalis nuncupari solent, quæque hoc anno apud Montem Alverniæ in Tuscia, ad legum nostrarum præscriptum, convocari debuerant, Ministro Generali a negotiis Synodi Tridentinæ præpedito, ad sequentem annum protrahi, eodem Generali postulante, Pontifici visum est. Verumtamen, quum Aversanus Commissarius Generalis sui muneris explevisset curriculum, *ne ob longæ vacationis dicti officii incommodum Ordo vel aliqua detrimenta sustineat, Commissarius Generalis Cismontanorum*, per litteras in forma Brevis, quas dabimus in Regesto: *Cum sicut* &c. *sub dat. Romæ die* XII. *Junii*, Franciscus Arretinus declaratur. Etiam circa hunc annum, ait Dominicus de Gubernatis, & ex eo Continuator horum Annalium, Pontifex Constitutionem Julii III. *Exponi nobis nuper fecerunt* &c. *Dat. Romæ apud sanctum Petrum die* XIV. *Martii* MDL., qua Congregatio Hieronymi Lanzæ confirmata fuerat, revocans, eamdemque Congregationem penitus dissipans, illius professores a particularibus, quibus obstricti erant, præceptis absolvit, & ad aliquem ex approbatis Regularium Ordinibus transmeare coegit.

Regest.

Orb. Ser. Tom. 1. lib. 5. cap. 9. §. 10. Continuat. ad an. 1550. n. 16.

CCCCXXII. Præter ea Cœnobia, quæ in Provincia sancti Josephi Discalceatorum ædificata fuisse, superius innuimus, exstructum etiam hoc anno Conventum Cadafalsi, Marcus Complutensis in Chronica ejusdem Provinciæ scribit, de quo ita Gonzaga: *Cum inclytus quidam Villencius Marchio ex inclyta Joanna a Toleto legitima uxore prolem, quæ sibi hæreditario jure in Marchionatu succederet, suscipere minime posset, ex præfatæ uxoris consilio, voto se beato Josepho astrinxit, ut si eam ejus intercessione assequeretur, Conventum ad Fratrum hujus Provinciæ habitationem, propriis sumptibus ædificaturus esset. Quo emisso statim voti compos effectus est, itaut intra brevissimi temporis spatium quinque masculinas proles, & unam fœminam obtinuerit, quemadmodum summi altaris pictura, ac testimoniales literæ Archivii commendatæ facillime commonstrant. Ne igitur piissimus heros ingratitudinis argueretur, hoc Monasteriolum, prope oppidum Cadafalsum (hispanice vero Cadahalso) suæ dictioni subditum, juxta Provinciæ normam, intra videlicet consuetæ paupertatis limites a fundamentis ad verticem usque construi curavit, Fratribusque inhabitandum plentissime contulit. Quod tandem admissum Pater Fr. Franciscus ab Oliva, provinciæ sancti Gabrielis alumnus, ac istius tunc Provincialis Minister duodecim Fratribus instruxit, sanctissimæque Dominæ Nostræ de Angelis, juxta Fundatoris votum dicavit, atque in eo vitæ mortalis debitum, ex protoplastorum culpa contractum Altissimo exsolvit, hunc sequutus est eximiæ simplicitatis Religiosus, atque suæ servandæ regulæ zelantissimus fr. Franciscus a Magdalena, cujus tanta fuit humilitas, tantaque sui ipsius cognitio, ut licet competenter literatus esset, tonsuramque de sacerdotali more, Novitiatus tempore, invite tunc admiserit, nullo pacto sub ea profiteri voluit, sed in laicorum Fratrum consortium transire maluit: ajens se quidem ad tantum munus obeundum indignum omnino, imo potius aptiorem ad utensilia*

Conv. Cadafalsi. Chron. Provin. S. Joseph Marci Complutensis lib. 4. cap. 18. Gonz. par. 3. in Prov. S. Joseph. Con. 7.

Chron. Provinc. S. Joseph. Marci de Alcala lib. 4. cap. 18.

Franciscus de Oliva.

Franciscus a Magdalena.

lia abluenda, cæteraque humilitatis officia exercenda, obiit venerandus hic Frater anno Dominicæ Incarnationis MDLXVII., *ejusque corpus* XIII. *an. a die transitus, cum sibi aliud cujusdam defuncti Fratris adjungendum foret, imputre penitus, incorruptum atque integrum inventum est, licet sarcophagum maderet aqua, facilemque corruptionis materiam ministraret.* Verumtamen quum hoc eodem anno, Provinciæ ministerium penes Christophorum Bravum, vel ut placet Mario apud Bartholomæum de sancta Anna, cogimur propterea asserere, Cœnobium Cadasalsi, aut non hoc anno, aut non sub Francisci Olivæ regimine ædificatum esse. His accedit, quod Pontifex in sua Constitutione *Militantis* &c. ad annum sequentem producenda, dum cætera hujus Provinciæ numerat, de hujusmodi Cœnobio nullam prorsus facit mentionem.

Ex Archiv. sancti Isidor. MSS. auth. Provin. S. Joseph Arm. 3. n. 2. fol. 83.

CCCCXXIII. De tempore autem, quo Conventus Almansæ Provinciæ sancti Joannis Baptistæ eorumdem Patrum Discalceatorum exstructus est, non idem ambigendi fundamentum se offert; quapropter cum eodem Gonzaga hoc anno ædificatum dicemus: Ait namque: *Cum hujus Provinciæ Fratrum fama ad Murcianum usque Regnum penetrasset, ejus oppidi, quod Almansa hispanice nuncupatur, atque in spiritualibus Carthaginensium Episcopo, in temporalibus vero Villenico Marchioni paret, Majores natu illis apud se Conventum ædificandum statuere. Quamobrem Apostolica authoritate impetrata, hanc Domum sancto Jacobo Apostolo, non longe a præfati Oppidi vallo, anno Domini* MDLXII. *exstruendam curarunt. Cui denique devotus quidam oppidanus nomine Joannes Merinus Monasterium, duodecim continendis Fratribus aptissimum, privatis suis sumptibus annexuit, atque se suosque successores & hæredes ejus reparationi atque reædificationi, quoties opus fuerit, ex lege & ex pacto astrinxit. Duos itaque sui authores, nempe oppidi Proceres, sive Senatum, & præfatum Joannem Merinum agnoscit hic locus: qua etiam de causa, & isti princeps sacellum, & illis, quod reliquum est Ecclesiæ patronatus jure deseruit.*

CCCCXXIV. Apud eosdem Hispanos, quum Cœnobium Minoritis in oppido Fraxineti, sive *de Frexenal* Incolæ ædificare unanimi consensu decernerent, non idem fermo erat inter sese cuinam ex illis duobus Archangelorum Provinciis, num videlicet sancti Gabrielis, an sancti Michaelis assignari deberet. Quamobrem, & istis atque illis de domo provisum est: illis siquidem de ædicula beato Antonio de Padua dicata: istis vero de Martyrum eremitorio. Nec prius hujusmodi lis decisa est, quam Francisci a Zamora totius Ordinis Generalis Ministri definitiva accesserit sententia. Quo denique in præsentis Provinciæ, quod oppidum Fraxinetum ejus limitibus circumscriberetur, favorem pronuntiante, & Provinciæ sancti Gabrielis Patres, relicta hujusmodi ædicula, in proprium remearunt locum, & præfati oppidi incolæ unanimiter atque communibus sumtibus Conventum, beato Patri Francisco sacrum erigendum curarunt. In ejusdem sancti Francisci honorem Serenenses in Chilensi Indiarum Regione aliud Cœnobium, ait Gonzaga, intra Serenæ, sive Quoquimbi, communis Civitatis mœnia construxere in gratiam cujusdam Minoritæ Francisci de Turingia, qui hoc anno pro quadragesimalibus diebus in oppido verbum Dei disseminavit. Apud Canarienses vero in Cœnobio sancti Antonii Galdaris, quum die XXVI. Januarii hujus anni, quotquot erant in loco sodales, turbine horribili oborto, in templo ad orandum coram venerabili Eucharistiæ Sacramento convenissent, fulmen e Cœlo rupit campanam, duas in partes divisit, ac Sacrarium, intacto Corpore Dominico, Fratribusque omnino illæsis (quod præter miraculum evenire non potuit) combussit. Id, ut

Conv. Fraxineti. Monum. authen. MSS. ex Arch. S. Isid. Arm. 5. n. 141. fol. 396. Gonz. in Provin. S. Mich. Conv. 20.

Conv. Serenæ in Indiis. MSS auth. Archiv. S. Isidor. Arm. 3. n. 28. fol. 170. Gonz. in Provin. SS. Trin. Conv. 4.

Conv. Galdaris. Baret. lib. 4. cap. 17.

ut primum sæcularibus innotuit, in causa exstitit, ut ii locum, & ejus Incolas majori imposterum veneratione, devotione, atque animi affectu prosequerentur. At in actibus authenticis hujus Provinciæ ad nos recens missis de hoc præclaro prodigio nihil.

Conv. S. Mariæ Magdalenæ. Gonz. par. 3. Provinc. Franc. Con. 27. Baret. lib. 4. cap. 24.

CCCCXXV. Cœnobium S. Mariæ Magdalenæ Falezii, Provinciæ Franciæ quod ad mox elapsum annum ab Hæreticis dirutum fuisse notavimus, hoc anno iisdem Hæreticis profligatis, beneficio edicti regii, Fratres suæ professionis nedum memores, sed ardentissimi zelatores, omni deposito metu, reversi sunt in locum Conventus, ubi protinus cum maximo divini cultus amore & ardore manus apposuerunt, nullum non moventes lapidem, quo tantarum demolitionum insudarent restaurationi. Hos multum juvit ferventissima devotio optimi Patris fratris Thomæ Colnii Concionatoris egregii.

Conv. Arcis Imperialis. Gonz. in Prov. Basilic. Con. 21.

CCCCXXVI. In Italia vero pro erectione Cœnobii sanctæ Mariæ de Gratiis Arcis Imperialis Oppidi, quod Anglonensium Metropolis est, & ad Provinciam Basilicatæ pertinet, Raynutius Cardinalis tituli sancti Angeli, ac supremus Pœnitentiarius sequens expedivit Diploma:

Reg. Cisn. fol. 121.

Raynutius miseratione Divina tituli sancti Angeli Presbyter Cardinalis. Dilectis in Christo Fratribus Minorum de Observantia Provinciæ Basilicatæ salutem in Domino. Injunctum nobis ab Apostolica Sede servitutis officium, nos admonet, & inducit, decensque, & debitum fore arbitramur, ut ea, quæ ad divini cultus augmentum cedere, conspicimus, quantum cum Deo possumus favorabiliter præstemus assensum. Exhibitæ siquidem nobis pro parte vestra petitionis series, continebat, quod vos, ut aliquos fructus in Ecclesia Dei afferre valeatis, cupitis unum Monasterium, seu Conventum pro vestra habitatione in Terra Rocchæ Imperialis Anglonen. diœcesis. sub invocatione beatæ Mariæ Gratiarum cum Refectorio, dormitorio, campana, campanili, officinis, & aliis ad id necessariis, & opportunis construere, & ædificare. Id tamen vobis licere dubitatis, inconsulta desuper Apostolica Sede, supplicare fecistis humiliter vobis super his per Sedem Apostolicam de opportuno remedio misericorditer provideri. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati auctoritate Domini Papæ, cujus Pœnitentiariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto; vobis, ut unum Monasterium pro vestra habitatione sub dicta invocatione, cum Dormitorio, Refectorio, officinis, campana, campanili, aliisque ad id necessariis, & opportunis in dictæ Terræ Rocchæ Imperialis loco ad id congruo, & opportuno sine alicujus præjudicio construere, & ædificare, omnibusque, & singulis gratiis, concessionibus, immunitatibus, favoribus, & indultis, quibus alia dicti Ordinis Monasteria, de jure, usu, consuetudine, aut alias utuntur, potiuntur, & gaudent, aut uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum uti, potiri, & gaudere libere, & licite possitis tenore præsentium indulgemus, ac licentiam, & liberam concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub sigillo Officii Pœnitentiariæ v. Kal. Julii, Pontificatus Domini Pii Papæ IV. anno III. Ex hujusmodi litteris eruitur, non ex *quadam Bulla Pii IV.* neque *circa annum* MDLX. ut Gonzaga refert, Domum hanc numeris omnibus absolutam fuisse.

Gonz. p. 2. in Provin. Basilic. Con. 21.

Conv. Burgentii. Gonz. in Provin. Basilic. Con. 20.

CCCCXXVII. Idem Raynutius eadem die, atque pro eadem Provincia, ut ad alium locum Cœnobium Annunciatinnis Burgentii, vulgo Brienza Marsican. diœcesis transferretur; edidit sequens Diploma:

Regest. Cisn. cit.

Raynutius miseratione Divina tituli sancti Angeli Presbyter Cardinalis. Dilectis in Christo Provinciali Fratrum Minorum de Observantia Provinciæ Ba-

Basilicatæ, ac Guardiano, & Conventui Monasterii sub invocatione Annunciationis beatæ Mariæ Virginis Terræ Bronzæ diœcesis Marsici = novi salutem in Domino. Injunctum nobis ab Apostolica Sede servitutis officium nos admonet, & inducit decensque, & debitum fore arbitramur, ut ea quæ ad divini cultus augumentum debita consideratione circumspicien. singulorum Christifidelium vocatis, quæ in ejusdem divini cultus augumentum cedere conspicimus, quantum cum Deo possumus favorabiliter præstemus assensum. Exhibitæ siquidem nobis pro parte vestra petitionis series continebat, quod vos propter mali aeris intemperiem qui in loco, in quo dictum Monasterium constructum est, viget, cupitis Monasterium ipsum ex dicto loco, & latere Terræ, in quo situm est, destruere, & ad alium locum in alio latere dictæ Terræ, in quo melior aer existit transferre, & ibi aliud Monasterium sub eadem invocatione ædificare. Id tamen vobis licere dubitatis inconsulta desuper Apostolica Sede suppliciari fecistis humiliter vobis super his per Sedem Apostolicam de opportuno remedio misericorditer provideri. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Domini Papæ, cujus Pœnitentiariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, vobis, ut Monasterium præfatum destruere, & aliud sub eadem invocatione in alio latere dictæ Terræ cum omnibus juribus, & pertinentiis, quæ destruen. Monasterium de præsenti habet, ac Dormitorio, Refectorio, officinis, horto, campana, campanili, & aliis necessariis, & opportunis sine alicujus præjudicio construere, & ædificare, moderunumque Monasterium transferre, libere, & licite possitis, & valeatis tenore præsentium indulgemus, ac licentiam, ac liberam concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub sigillo Officii Pœnitentiariæ, quinto Kal. Julii, Pontificatus Domini Pii Papæ IV. anno III.

CCCCXXVIII. Demum ut Cœnobium sancti Bernardini extra Piranum in Histria Oppidi mœniis circumscribatur Episcopo Justinopolitano Guido Ascanius Sfortia Camerarius hujus tenoris mittit Epistolas: Conv. Pirani. Regest. Cism. fol. 222.

Guido Ascanius Sfortia miseratione divina sanctæ Mariæ in Via lata Diaconus Cardinalis de S. Flora S. R. E. Camerarius R. P. D. Episcopo capitis Histriæ, seu ejus in spiritualibus Vicario Generali, & Archidiacono ejusdem Ecclesiæ salutem in Domino. Expositum fuit nuper nobis in Camera Apostolica pro parte Guardiani, seu Prioris, & Fratrum Monasterii sancti Bernardini extra Piranum, qualiter ipsi cuperent dicti eorum Monasterii meliorem conditionem efficere, & si unam domunculam relictam cuidam Cappellæ supradictæ eorum Monasterii juxta suos fines, quos hic haberi volumus pro expressis annui redditus summam trium ducatorum auri de Camera non exceden. cum quadam alia domuncula sita in Terra Pirani, & contigua Hospitio dicti Monasterii, & cum Canonicis, & Capitulo Ecclesiæ sancti Georgii dictæ Terræ Pirani, similis, vel majoris redditus permutaretur, id profecto in evidentem dicti Monasterii, & Ecclesiæ utilitatem cederet, & resultaret: Ea propter tam exponentes, quam Canonici præfati scientes præmissa absque Sedis Apostolicæ licentia fieri non posse, nobis humiliter supplicari fecerunt, ut eis in præmissis de opportuno remedio providere, ac licentiam præfatam concedere dignaremur. Nos qui ex nostri Officii debito ad ea libenter intendimus per quæ Ecclesiarum, & piorum locorum utilitati, & commodo recte consuli possit hujusmodi supplicationibus inclinati de mandato SS. D. nostri Papæ vivæ vocis oraculo super hoc nobis facto, & auctoritate nostri Camerariatus officii, vobis harum serie committimus, & mandamus, ut vos conjunctim procedentes diligentem de præmissis informationem capiatis, & si ex eadem informatione per vos servatis ser-

van-

vandis haben. constiterit vobis permutationem faciendam hujusmodi in evidentem dicti Monasterii, & Ecclesiæ utilitatem cedere, super quo conscientias vestras oneramus eisdem exponen. prædictam permutationem cum dictis Canonicis, ut præfertur faciendam omnimodam licentiam, & facultatem authoritate nostra, imo verius Apostolica concedatis. Et postquam facta fuerit illam, & instrumenta desuper conficienda, quæcumque tamen licita, & honesta, nostro, & Cameræ Apostolicæ nomine confirmetis, & approbetis, ac perpetuæ, & inconcussæ firmitatis vim, robur, & decretum obtinere decernatis, prout, & nos ex nunc, prout ex tunc, & e contra concedimus, confirmamus, & interponimus, supplentes omnes, & singulos juris, & facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & præsertim fel. rec. Pauli Papæ II. de rebus Ecclesiasticis male alienatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ in Camera Apostolica die XVII. *Augusti* MDLXII. *Pontificatus Smi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Pii, Divina Providentia Papæ IV. anno* III. Cum autem ad hanc usque diem uno a Civitate lapide Conventus perseveret, ad designatam translationem minime ventum esse necesse est asserere.

Conv. Meldulæ.

CCCCXXIX. In Æmilia, Conventum sancti Rocchi, oppidi Meldulæ, Piorum olim ditionis, & Provinciæ Bononiensis hoc anno exstructum fuisse ex monumentis authenticis MSS. Provinciæ ejusdem satis superque eruimus. De hac religiosa Domo ita Gonzaga scribit: *Decreverat Illustrissimus Leonellus Pius, hujus nominis secundus, cujus ad Franciscanos affectus incredibilis fuit, integrum Conventum, simul atque Ecclesiam divo Roccho sacram, quem sibi peculiarem Patronum elegerat, ex domesticis facultatibus, non longe a Meldula Umbriæ oppido, sibique subjecto, ut simul, & subditorum saluti prospicerent, atque itinerantibus Fratribus de opportuno hospitio provideret, ædificare. Sed ne id pro voto efficeret, immatura ejus mors impedimento fuit. Cum igitur alterum, nempe Ecclesiam, a qua opus, anno Incarnationis Dominicæ* MDXXI. *exorditus fuerat, præstitisse; alterum, idest Conventum, ex hac vita decedens Fratribus, ex eleemosynis non absque immenso labore acquisitis, absolvendum reliquit*: Sodalibus igitur a pientissima Familia hoc in loco anno MDLVIII. vocatis, hoc anno eis Cœnobium exstructum est primum, solemni ritu, die IX. Martii, Alberto viro eximio ex eadem inclyta stirpe, pluribus cum numismatibus ponente lapidem. Oppidi Xenodochium solum, exin Hyppolita de Rubeis Pia duas terræ portiones largiti sunt. Pius Cardinalis Carpensis constituit, ut idem Xenodochium Sodalibus quasdam in perpetuum suppetias ferret, Leonellus autem *ex hac vita decedens*, non omnimode *ex eleemosynis immenso labore acquisitis*, ut ait laudatus Gonzaga, *Cœnobium Fratribus absolvendum reliquit*, sed legatis 200. Romanis aureis, cum pretiosissima sacra suppellectile suam munificentiam magis magisque ostendit.

Gonz. par. 2. in Prov. Bononiensi Conv. 20. Monum. authen. MSS. Provinciæ Bonon.

CCCCXXX. Porro quum Oppidum ad Aldobrandinorum Familiæ anno MDXCVII. transmeasset dominium erga Franciscanos in iisdem etiam transmeavit affectus: Organum etenim & tabernaculum auro tectum, ubi sacratissimum Dominicum Corpus servatur, una cum quadam exigua tabula egregie Deiparam Filiumque repræsentante præclaræ gentis dilectionis in nostros ac devotionis in Deum argumentum ostendunt. Ætate autem Innocentii X. fan. mem., Aldobrandinis extinctis, Excellentissima Pamphilia Domus principatum hujusmodi assumpsit, feliciterque, ingenti cum Minoritarum commodo retinet. Templum variis perpulchris pretiosisque supellectilibus, & præcipue sacris Reliquiis exornatur; in cujus limine quemdam sepulchralem lapidem ingredientes offendunt, ubi sculpta, cujusdam ex Piorum Gente ima-

imago, temporis injuria, hominumque itu redituque fere penitus detrita est. Hic Bartholomæus Manstrius ex Conventualibus, & ex Observantibus Claudius quidam a Gregorio XIII. ad Belgium Legatus missus; novissime autem Franciscus Meldulensis nuncupatus, Viri a doctrina & pietate commendati primo lucem salutarunt.

CCCCXXXI. Monopolis apud Apulos Provinciæ Barensis, & Corleontii Provinciæ Siciliæ Patribus Conventualibus, sub sancti Francisci auspiciis sunt ædificata Cœnobia, in quorum altero obiit: *Bonaventura Fracetta Laicus*, ait Cagliola, *sanctimonia conspicuus, cujus adhuc cellula angusta, & percbscura veneratur*. Patribus autem Capuccinis Domos sancti Blasii Cassiæ Proviuciæ sancti Francisci: sanctæ Crucis Budrii Provinciæ Bononiæ, solum sæcularibus Confratribus sanctæ Agathæ elargientibus; & sancti Bartholomæi Varisii Provinciæ Mediolanensis populorum pietas ædificavit, ut ad annum MDLX. num 47. dicebamus. Illud, quod Turris Lacunæ in Provincia Castellæ Monasterium, sub invocatione, habitu & regula Immaculatæ Virginis Conceptionis Moniales incolunt, Ferdinandus Bernardus, & Guiomara a Berzosia conjuges, Pontificia cum facultate, ex Gualdafagiarensi Monasterio quatuor vocatis Sororibus, ut puellas instruerent, pro sua caritate exstruxere. Tomarii vero Monasterium Provinciæ Portugallensis, de quo suo loco Waddingus, quodque Patrum Conventualium regimini olim subjecerat, hoc anno Observantium curæ commendatum est.

Conv. Monopolis. Conv. Corleontii. *Monumen. auth. PP. Conv. Prov.n. Siciliæ. Cagliol. in Prov. Sicil. Manifest. 5. Explorat. 3.* Conv. Cassiæ Capuccin. Conv. Budrii eorumdem. Conv. Varisii eorumdem. *MSS. auth. ex Archiv. Fratrum Capucc. Urbis.* Monast. Turris Lacunæ. *Gonz. in Provin. Castellæ Monast. 36.*

CCCCXXXII. Ut jure meritoque Waddingus suæ fidei consuleret, atque indemnitati, de duobus Monasteriis Clarissarum Catanensibus in Sicilia antiquioribus, Montis Virginum videlicet, & sanctæ Claræ (illud etenim, quod sanctæ Agathæ titulo insignitur, & de quo suo loco, longe est posterius cæteris) ex sententia Rochi Pirri amici sui narrabat, primum *sub an.* MCOXLIX. *exstructum esse ab Antonio Paternicone Baronis Ragusæ, fratre approbante Aria de Avalos Episcopo; aliud vero ibi conditum sub nomine sanctæ Mariæ Virginum ad annum* MCCXX. *a Gualtero de Bolena Catanensi Antistite*. Mox subdit, *quod de utroque Monasterio agit Gonzaga, sed secundi, quod Montis Virginum appellat, fundationis tempus, & auctorem ignorare fatetur*. Exinde ad annum MDXXXVI. ita scribit: *De duobus Monasteriis Clarissarum Catanensibus alias egimus, quorum origines erant nobis incompertæ. Secundi hoc anno fuisse exordium habemus ex Ordinis Regesto: ubi refertur die* XV. *Julii obtentum esse Breve Apostolicum pro construendo Monasterio Clarissarum in illa Civitate: & Breve alterum die* XVII. *ejusdem mensis directum Thesaurario, & Cautori Ecclesiæ Catanensis, ut ex alio quoque Monasterio Clarissarum quatuor eligerent Sorores, quæ huic inchoando & fundando deservirent*. Verum enim vero ex monumentis MSS. authenticis ejusdem Provinciæ Siculæ isthæc de ambobus his Cœnobiis notitia eruitur. *De Monasterio Clarissarum Montis Virginum Civitatis Catanæ: quæ Franciscanam coluit claustraliter disciplinam, antiquius Cœnobiorum est hoc Montis Virginum nuncupatum, situm enim in colle eminenti, Orientis benigno fovetur lumine, ex Senatus, piorumque eleemosynis dotatum, anno* MD., *postea vero, privilegiis & indultis cohonestatum per diploma Apostolicum Pauli III. Romæ* XVII. *Julii* MDXXXVI. *De Monasterio sanctæ Claræ ejusdem Civitatis: Monasterium Clarissarum Urbanistarum, Antonius Paterno, ex Senatorio Ordine, & Oximi Baro, suis sumptibus per testamentum in actibus Notarii Bernardi Bonafide die* III. *Augusti* MDLV., *Cæsare Statella, & Petro Paterno designatis agentibus construi mandat*; quæ res ad votum reducitur per *diploma Apostolicum Romæ obtentum, anno* MDLXII. *Kal. Septembris*. Et demum, *quod anno* MDLIII. *Templum D'vi Lau-*

Wadd. ad ann. 1475. num. 66. Monast. Cataniæ Montis Virginum & sanctæ Claræ. *Wadd. ad ann. 1449. n. 55., & anno 1536. num. 20. Pirr. de Ecclef. Catanen. ad hunc annum. Gonz. in Provin. Sicil. Monast. 2. & 3.*

Monum. authen. Prov. Siciliæ ex Archiv. Aracæli.

Laurentii in Monialium Cœnobium ivit, cui postea Domina Clara Statella Domini Cæsaris, magni Sinifcalchi Regni filia, totum Patrimonium erogavit. Cœnobium vero gratitudinis causa ex dotatrice Clara, sanctæ Claræ nomen retinuit; & quod prius supra quadraginta Altissimo consecrabat sponsas, ad præsens reddituum deficientia, triginta fovet alitque Sorores. Quum autem sententiæ Pirri citata diplomata, & tabulæ videantur obstare, cumque eorumdem diplomatum & tabularum sive authographa, sive etiam authentica exemplaria desiderentur; quarum ætate isthæc duo Cœnobia ædificata sint, Lectoris esto judicium. In primo Monasterio floruit Agatha Flatamone, de qua ad annum sui obitus iterum erit facienda mentio. In secundo vero jacent Fulgentia Bonavita, & Perni Virgo suæ regulæ zelatrix, observatrixque inclyta, locutorii nescia, oratorii usque ad decrepitam ætatem devotissima, vigiliis abstinentiisque præclara, Christi Crucifixi amplexu exhalat animam XII. Augusti an. MDCXX. Eloquentia Perni, & ipsa sibi sororem Fulgentiam etiam secundum carnem imitata, suæ Regulæ & Instituti servatrix optima, in paupertate & humilitate jucundabatur læta, otiis vacans divinis, vidit ante obitum gloriam Dei, & ait: *Ecce video Cælos apertos*, his dictis splendidior lucidiorque visu requievit in Domino die XIII. Januarii anno MDCXXXV. Archangela Gulielmina, Virgo Catanæ naturalis, & ejusdem Cœnobii alumna, magnæ devotionis & orationis fæmina, nonnisi lacrymis suum Christum sponsum adibat, meruit a Deo pridie ante mortem Angelicos audire concentus, his auditis, adiit quem audivit cœlestis Sponsi vocem. Agnes & ipsa pauperrima usque ad obitum vivens, asperitate & vitæ rigore clara, nec in decrepita, nec in infirmitate relaxavit unquam ejusdem vitæ tenorem. Denique cumulata meritis ad æternas divitias cucurrit in Cœlum anno MDCIX. Monasterii Montis Milonis Oppidi Picenæ Provinciæ fundationis hoc anno contigisse memoriam in authenticis MSS. ad Ordinem nostrum pertinentibus invenimus; de eodem tamen Monasterio apud ullum nostrarum rerum Scriptorem non licuit invenire memoriam.

Agatha Flatamone. *Monum. cit.* Fulgentia Bonavita. *Monum. cit.* Eloquentia Perni. *Monum. cit.* Archangela Gulielmina. *Monum. cit.* Agnes quædam Monialis. *Monum. cit.* Monast. Montis Milonis. *MSS. auth. ex Arch. sancti Isid. Arm. 4. nu. 38. fol. 602.*

CCCCXXXIII. Venerabilis Monasterii Clarissarum Corporis Christi Neapolis hoc anno Pontifex universa privilegia confirmat ad humiles Sororis Lauræ Columbæ, tunc istius Conventus Abbatissæ, quidquid Indulgentiarum, aut privilegiorum Pontificiorum loco concessorum, illi investigare potuerunt, confirmavit, ac pro sua in Religiosos atque Religiosas animi propensione, & in tanti Regis fundatorisque gratiam, liberalissime concessit. Quorum tenor sequitur: *Quotquot utriusque sexus fideles confessi re aut voto hanc sanctæ Claræ Ecclesiam sequentibus diebus visitaverint, plenariam omnium suorum peccatorum indulgentiam consequentur: idque ipsum pro defunctis per modum suffragii adipisci poterunt: Nempe in festo sanctissimi Corporis Christi, & per ejus octavam. In festo natalis sanctissimi Patris nostri Francisci, atque in reliquis ejus festivitatibus: In omnibus solemnitatibus Beatissimæ Virginis Mariæ, ac sancti Ludovici Episcopi Ordinis Minorum. In festo Portiunculæ, quod celebratur II. Augusti cujuslibet anni.* Gaudet insuper sacra hæc ædes omnibus indulgentiis concessis Fratrum Minorum Ecclesiis.

Monast. Neapol. Corp. Christi. *Gonz. 1. par. de hoc Monast.*

CCCCXXXIV. Plenariam item indulgentiam largitur, ut superius monuimus, in favorem accedentium ad Ecclesiam Cœnobii nostri Farnesii Provinciæ Romanæ pro die sancti Rochi, quæ sub ejus auspiciis ædificata est.

Conv. Farnesii. *Idem Gonzag. in Provin. Roman. Conv. 29. Ad ann. 1560. n. 31.*

CCCCXXXV. Et pro Monasterio sanctæ Catharinæ Cordubæ Provinciæ Granatensis Philippus II. Rex Hispaniarum Pontificis æmulatus pietatem, universa privilegia a suis decessoribus concessa die III. Augusti per regium diploma apud Matritum confirmat.

Monast. Cordubense. *Gonz. in Provin. Granat. Mon. 1.*

CCCCXXXVI.

CCCCXXXVI. Pro Patribus demum tertii Instituti Conventus sanctæ Mariæ Gratiarum Montis Georgii Provinciæ Marchiæ, & Firmanæ diœcesis ædificatus est a loci Populo, atque a sanctissimi Dominici Corporis Societate, Ludovico Ferro de sancto Ginesio ejusdem Ordinis alumno recipiente, & Cæsare Vicelegato Picenorum approbante, ut ex sequenti tabula liquet: *In nomine Domini. Amen. Aspicientibus hoc instrumentum actum in monte Georgio, & Ecclesia sanctæ Mariæ Gratiarum posita in territorio dicti Montis prope Portatellam juxta vias publicas, & alia latera, præsentibus Ser Cæsare Natalis, & Leonardo Zanobio de dicto loco testibus habitis, vocatis & rogatis per infrascriptum fratrem Ludovicum, clare omnibus constet, qualiter anno a Natali Christiano* MDLXII. *indictione quinta, sedente sanctissimo Domino nostro Pio divina gratia Pontifice IV. die* VII. *mensis Julii ejusdem anni. Cum mensibus elapsis fuerit requisita magnifica Communitas dicti Montis pro parte Reverendi Patris Vicarii Generalis Fratrum Ordinis sancti Francisci Heremitarum in provincia Marchiæ, ut dicto Ordini concedere & consignare dignaretur, causa augendi Religionem, & summæ gloriæ Religionis ei adscriberetur, Ecclesiam sanctæ Mariæ Gratiarum prope Portatellam, ut supra fueritque per magnificos Dominos Priores dicti loci dictæ requisitioni in Concilio Generali sub die* XXI. *Decembris anni* MDLXII. *obtentum, ut magnifici Domini Priores habeant auctoritatem concedendi, vel non, ut in libro Reformationum in Cancellaria apparet manu Ser Claudii Paganelli de Muro Vallium Cancellarii; fueritque per Guidocium..... Amicum Habbinantem, & Scipionem.... Dominos Priores, sub dicta die instrumenti concessi tenutæ dictæ Ecclesiæ Rev. Patri fratri Ludovico Ferro de sancto Genesio dicti Ordinis Commissario in dicta Provincia, ut videre est, & per me Notarium infrascriptum visum fuit in literis Rev. Patris fratris Joannis Baptistæ de Angelo Vicarii Generalis dicti Ordinis cum sigillo &c. sub die* X. *Maii* MDLXII. *cum pacto, quod Religio teneatur officiare diligenter &c. Dictus Rev. frater Ludovicus Commissarius in præsentia supradictorum Dominorum Priorum præsentium, & consentientium, & Melchioris Moscheti Prioris Societatis sanctissimi Corporis Christi, præsentis & consentientis cum dicta Ecclesia antea esset sub cura dictæ Confraternitatis; vigore literarum Rev. D. Vicelegati Provinciæ Marchiæ absentis super acceptatione tenutæ dictæ Ecclesiæ, directarum magnificis Dominis Prioribus dicti Montis, ejus, qui sequitur tenoris.* „ Alli „ Magnifici nostri Carissimi. Li Priori di Monte Giorgio. Magnifici nostri „ Carissimi. Habbiamo vista la risoluzione da voi fatta di quella Chiesa di „ santa Maria delle Grazie, la quale ne piaciuto, e laudiamo grandemente il „ vostro buon' animo. E in risposta non occorre dirne, se non che ci contentiamo, che li Frati da voi deputati entrino al possesso, & officiano nella „ detta Chiesa, e state sani. Di Macerata li XXX. di Giugno MDLXII. „ *Cæsar Vicelegatus accepit actualem, effectualem & corporalem possessionem & tenutam dictæ Ecclesiæ nomine dictæ Religionis, intrando, exeundo, claudendo, aperiendo ostia, pulsando campanas, & alia faciendo, quæ sunt solita fieri, & requisita in talibus casibus, confitens esse in possessione talis Ecclesiæ &c. qui Magnifici Domini Priores, & Prior auctoritate sibi ipsis concessa promiserunt dictam tenutam manutenere &c.*

Bordon. Chronol. 3. Ord. p. 19. Conven. Montis Georgii Tertii Ordinis. Bordon. in Arch. 3. Ord. Instrum. 41.

Et quia ego Lucas Bonifacius Georg. luas publicus &c.

CCCCXXXVII. Quia in Cœnobio Cropani ejusdem Tertii Ordinis Catacensis diœcesis in Calabria ulteriori nostra ætate suppresso a quibusdam Fratres impediebantur, quominus corpus Servi Dei Pauli de Ambrosiis sui Consodales publico cultui exponerent Cameræ Apostolicæ Auditor per sequen-

Conven. Cropani Tertii Ordinis. Bordon. in Arch. 3. Ordinis Instrum. 88.

tem inhibitionem protinus malo occurrit: *Flavius Ursinus, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Muranus, sanctissimi Papæ, ejusque Camerarii, necnon Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, Romanæque Curiæ Judex ordinarius, sententiarum quoque & censurarum in eadem Romana Curia, & extra latarum, ac literarum Apostolicarum quarumcunque universalis & merus executor, universis & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scholasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurariis, Sacristis tam Cathedralium etiam Metropolitanarum, quam Collegiatarum Canonicis, Parochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, & seu Locotenentibus eorumdem, cæterisque Presbyteris, Clericis, Notariis & Tabellionibus publicis quibuscumque per Civitatem & diœcesim Catacensem, & alias ubilibet constitutis, illique vel illis, ad quem vel ad quos præsentes nostræ literæ pervenerint, salutem in Domino, & præsentibus nostris fidem indubiam adhibere. Noveritis, quod nuper pro parte, & ad instantiam Fratrum Monasterii sancti Salvatoris Tertii Ordinis sancti Francisci Terræ Cropani Catacensis diœcesis nobis expositum fuit, quod cum ipsi Fratres corpus seu cadaver aut ossa beati Pauli de Ambrosio de Terra Cropani prædicta in quodam tabernaculo reconditum, seu recondita capsa tam hominis, quam populum dictæ Terræ, quam aliorum locorum circumvicinorum majori devotione dicti beati Pauli accedendi, & illud universo populo ostendendi in quodam loco eminenti in capella sanctæ Luciæ sita in præfata Ecclesia sancti Salvatoris elevaverint & posuerint; nec debuerint, possintque; nec debeant, saltem legitime, & de jure a quoquam molestari, vexari, seu perturbari. Nihilominus, quod nonnulli in executione præsentium nominandi, nescitur, quo spiritu ducti, aut quo jure fulfulti dictos Dominos instantes de & super elevatione dicti corporis seu cadaveris beati Pauli, aut alias occasione præmissa, indebite & injuste molestare, & perturbare velle, se jactarunt & jactant, aut forsan molestarunt & perturbarunt, aut molestant & perturbant de præsenti in non modicum dictorum Dominorum instantium, suorumque jurium præjudicium, damnum & jacturam. Intersitque eorumdem Dominorum instantium ex causa prædicta a dictis molestiis & perturbationibus via juris eximi ac liberari. Idcirco pro eorumdem Dominorum instantium parte fuimus requisiti, quatenus eis de opportuno juris remedio providere dignaremur. Attendentes igitur nos Flavius Ursinus Auditor ordinarius requisitionem hanc fore justam, & rationi consonam, vobis omnibus & singulis supradictis, tenore præsentium committimus & mandamus, quatenus statim visis præsentibus vos, vel quicumque vestrum fuerit requisitus ex parte nostra, moneatis & requiratis primo, secundo & tertio, peremptorio omnes & singulos Dominos instantes, occasione præmissorum molestantes seu molestare volentes in executione præsentium nostrarum nominandos. Eisque nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & quingentorum ducatorum auri de Camera Cameræ Apostolicæ applicandorum pœnis præcipiatis & mandetis, quibus nos etiam tenore præsentium sic præcipimus & mandamus ac requirimus & monemus eosdem, quatenus infra sex dierum spatium a die monitionis hujusmodi eis factæ sequendorum, debeant a quibuscumque molestationibus, vexationibus, perturbationibus, jactationibus & impedimentis prædictis Dominis instantibus, aut eorum deputatis & ministris de & super elevatione corporis seu cadaveris aut ossium prædictorum ex quavis occasione, ratione, modo vel causa hactenus illatis, præstitis aut factis, ac fieri & inferri comminatis, ab inferendisque in futurum realiter, & cum effectu destitisse & cessasse & abstinuisse. Necnon dictum corpus cadaver seu ossa dicti beati Pauli*

in

in loco prædicto stare & permanere permisisse & permittere. Et si qua jura in præmissis habent, seu quomodolibet habere prætendant, coram nobis deduxisse, & demonstrare, necnon præsentibus nobis in omnibus & per omnia, juxta illorum formam, continentiam & tenorem, paruisse & obedivisse, & de paritione hujusmodi nos certiorare & certificare. Alioquin prænominatos, si in præmissiis se fore gravatos senserint, modo & forma præmissiis peremptorie citare curetis, prout etiam nos citamus eosdem quatenus vigesima die post citationem vestram eis factam immediate sequenti compareant Romæ judicialiter & legitime coram nobis per se vel procuratores suos idoneos, causam eorum gravaminis allegaturi atque dicturi, facturi & recepturi, quod justitia suadebit, & ordo dictaverit rationis. Certificantes nihilominus eosdem sic citatos, quod sive in dicto citationis termino, ut præmissum est, comparere curaverint, sive non; nos tamen, sive Locumtenens noster prædictus ad declarationem dictarum sententiarum, vel aliter ad graviora procedemus, seu procedet justitia mediante. Quidquid autem in præmissis factum fuerit omnibus fideliter intimare curetis. Absolutionem vero præmissorum nobis, vel Superiori nostro tantummodo reservantes. In quorum præmissorum fidem has nostras præsentes exinde fieri, & per Notarium nostrum infrascriptum subscribere, sigillique nostri, quo in talibus utimur, jussimus & fecimus appensione etiam muniri. Datum Romæ in ædibus nostris sub anno a nativitate Domini MDLXII. *die* XII. *Januarii, Pontificatus Domini nostri D. Pii Papæ IV. anno ejus* III.

D. Cæsar Quintilius Notar. &c.

ARGUMENTUM.

Sacro Tridentino Concilio finis imponitur; & in Galliis ex inopinato casu pace inita milites arma deponunt; Hæreticis interim pro more oppida, sacraque loca, Franciscanorum præcipue, devastantibus, qui etiam plerosque Consodales nostros interimunt. Moscborum Dux Lithuaniam invadem, Domum nostram Pincensem destruit, & quatuor Sodales, cæteris fugam arripientibus, in odium fidei catholicæ occidit. Cum apud Hispanos, tum etiam Italos, ex Capuccinis præcipue, plures Christi Confesso es decedunt. Ex Boverio quædam mira narrantur. Jacobus de Liscariis ex Observantibus ad Ecclesias Marcanen. & Tribuncu. promovetur; ex Patribus Conventualibus vero plures in Veneta ditione Inquisitores seliguntur. Apud Alverniæ montem pro Cismontanis Generalia celebrantur Comitia, in quibus etiam quædam conduntur leges. Commissario Generali Tertii Ordinis decedente, Pontifex annuit, ut ad sexennium habere possint proprium Generalem Ministrum. Discalceati Alcantarenses regimini Observantium subjiciuntur, & quædam alia ad eosdem pertinentia expenduntur. In eorumdem Provincia, aliisque in locis plures ædificantur Fratribus, itemque Sororibus religiosæ Domus: & quædam Pontifex privilegia largitur.

I. QUOD erat præ omnibus maxime optandum, & quod unum ad hæresis teterrimam pestem profligandam per totum Christianum Orbem pervagatam, maxime pertinebat, tandem aliquando absolutum est, sacrosanctum nimirum Tridentinum Concilium. Etenim pestifer ille serpens, cujus veneno jampridem tota fere Germania infecta erat, simulque Britannia, & Gallia contabuerant, jam Italiam versus, cæterasque Christianas Provincias, & Nationes paulatim alas expanderat, ac bonam populi par- Concilium Tridentinum absolvitur.

tem contagioso aspectu, perniciosoque afflatu impune tabefecerat. Necessum propterea summo Romano Antistiti Pio IV. visum est eas omnes de medio auferre, alioquin fere inextricabiles difficultates, ut demum terminata Synodo, terminus etiam tot cladibus imponeretur. Hic interim non mirari non possumus Jacobi Thuani in Pontificem, novum convicium, dum scribit, *quod id unum Pius agebat, ut quamprimum Concilii finis imponeretur, parum de Germanis sollicitus, quos contra Concilium protestatos sciebat*. Enim vero ut perditas in Germania oves bonus Pastor ad Christi ovile reduceret, nullum lapidem non movisse illum omnibus compertum est. Præter namque cum Germanis Oratoribus de negotio hujusmodi continua colloquia, quotidianasque Tabellariorum epistolas deferentium exscursiones, miserat primum his etiam novissimis annis ad Cæsarem hanc ob causam oratorem celebrem Stanislaum Osium Polonum, Varmiensem Episcopum, eique paulo post Zachariam Delphinum Venetum Phariensem apud Illyricos, & Joannem Franciscum Commendonum similiter Venetum Zacynthi in mari Jonico Antistites, collegas destinavit, ut prævio verbo facto cum Cæsare, Delphinus ad Superioris, Commendonus vero ad inferioris Germaniæ partes Nuncii Apostolici accederent, quam sane Pontificiam tantam sollicitudinem aliæ Nationes, non minus infirmitate hujusmodi laborantes desiderarunt.

Thuanus Tom. 3. lib. 34. ad ann. 1562.

Pallav. lib. 14. cap. 14. & lib. 15. cap. 2.

II. Quum autem inter sacri hujus Cœtus Patres Minoritæ, & plures numero & doctrina, quinimo & sanctitate præstantes non defuerint, unus ex his præ cæteris, qui circa Fidei articulos credendos, moresque reformandos suam dixere sententiam, Alphonsus Contreras Hispanus ex Observantium familia exstitit, cujus elapso anno meminimus, quique Dominica secunda Quadragesimæ Orationem habuit: *Si unquam alias* &c.

Alphonsus Contreras. Oratio ad Eccles. reformationè persuadendam.

Lub. Tom. 10. ad hunc ann. col. mihi 847.

III. Porro priusquam Tridentini Synodales actus feliciter die IV. Decembris absolverentur, in Galliis finem impositum cædibus dixisses, pace Aureliæ constituta; nisi anno hujus sæculi LXVI. nova Hugonottorum, improvisaque conspiratio, ut Regem Reginamque interciperent, magis magisque bellum fecisset recrudescere. Arma ergo die XVIII. Martii sunt tandem aliquando deposita; quum Guisiæ Dux die XXIV. Februarii fuerit interemtus, cumque Calvinistæ Normanniæ Provinciam vastantes, sacra & profana, nullo habito discrimine, deprædati discurrerent. Quo tempore præter cætera loca, quæ cladem hujusmodi legimus subiisse, Apamearum Galliæ Narbonensis Civitas fuit, in qua Minoritæ præcipuam Domum ad Aquitaniæ recentioris Provinciam pertinentem habebant, Gonzagæ tamen, atque Waddingi temporibus ab eorum nemine inhabitatam. *Hic ab Hæreticis tanta rabie*, ait hujus urbis Antistes Spondanus Thuani verba exscribens, *concursum est, ut momento quatuor Mendicantium Cœnobia, majus urbis Templum, & sacri Collegii Sodalium ædes direptæ sint, Monachis passim majorem partem occisis, aut spoliatis, tanta sævitia simul & rapacitate, ut ipsimet Protestantes factum non damnare nequiverint. Duplici irruptione*, Waddingus ex Gonzaga prosequitur, *locum hunc sacrum nostrum hæretici profanarunt, in primo religiosissimos Patres Petrum de Pulchro-monte egregium Ecclesiasten. Joannem Rauletum, & quosdam alios Consodales prius crudelissime trucidatos, in puteum projecerunt. In secundo vero Petrum a Molerio virum doctrina & pietate conspicuum pollicitationibus, blanditiis, minis, verbis & verberibus ad suam perfidiam attrahere, dum frustra laborarunt, tandem ad postem alligatum sævissime cædunt, deinde verenda abscindunt, mox ventrem aperiunt, uncino intestina exhauriunt, & cor evellunt, Christi athleta interim patientissime orante, & pie exclamante: Jesu miserere mei, atque illis ignosce, quibus in* ver-

Apamearum Civitas direpta.

Gonzaga in Provin. 19 recent. Conv. 1.
Thuan. Tom. 3. lib. 34.
Spond. ad hunc an. n. 12.

Wadd. ad ann. 1591. n. 72.
Gonz. cit.
Thuan. cit.
Petrus de Pulchro monte Martyr.
Joannes Rauletus & socii Martyres.
Petrus a Molerio Martyr.
Artur. ad diem 3. Martii & 16. Novembris.

verbis Deo animam reddidit. Desævit tamen in mortuum quidam nebulo, qui caput ad humeros usque in duas partes discidit. Magno cum fletu lamentabili spectaculum intuentes Catholici, sequenti die multa cum reverentia & devotione sanctum corpus sepelierunt. Hunc Christi Martyrem eundem esse cum *Gerardo Molmerio*, cujus Gonzaga meminit in Catalogo Martyrum Provinciæ Aquitaniæ, non dubito. Quibus Martyribus laudatus Waddingus Juvenem quemdam addere prætermittit dignitate Subdiaconum, quem etiam crudeliter tormentis Hæreticos necasse Gonzaga, & ex eo Arturus (qui tamen minus vere hæc anno MDLXV. contigisse scribit) referunt. Eam immanitatem insolita grandine ter e Cœlo missa ultus est Deus, quæ non solum fruges & arbores, sed omnem agrorum virorem omnino depasta est. In Provincia autem Aquitaniæ Antiquioris Petrus Borgellarius Conventus Ruthenensis Guardianus, pietate & eloquentia insignis, dum Dominici Corporis in sacra Eucharistia realem præsentiam validissimis comprobaret rationibus, repetitis gladiorum ictibus ab Hæreticis confossus est; quam felicem sortem etiam Joachimus Bardanius, & Petrus Tauzietius experti sunt. In eodem Ruthenensi Cœnobio unasimul tumulatos esse novimus; qua vero in ejusdem Cœnobii parte, ignoramus. Ex MSS. authenticis Provinciæ Aquitaniæ Antiquioris habemus contra Baretium, hoc anno gloriosissimos Martyres ad Cœlos evolasse, Iisdem item in Regionibus apud Montem Guiscardum in Septimania Antonius Abbas, Cœnobii nostri Præfectus subditorum sibi rebus consulturus, proximius oppidum petens, ab iisdem Hæreticis interceptus, martyrium constantissime pertulit.

Anonymus quidam Minorita ité Martyr.

Petrus Borgellarius Conv. Ruthenensis Guardianus Martyr.

Joachimus Dardanius & Petrus Tauzietius Martyr.

Antonius Abbas Martyr.

Ex Arch. S. Isid. Arm. 3. nu. 52. fol. 66.

IV. Apud Normannos etiam in Ebroicense Cœnobio Provinciæ Franciæ sub Rothomagensi Archiepiscopatu: *Charas Deo reddiderunt animas*, ait Gonzaga, *duo venerandæ senectutis Viri fere octogenarii hujus celebris Conventus alumni, Dionysius de Ponte, & Ludovicus* le Grip, *quorum prior Confessarius, effossis oculis, capite conquassato, ac pene toto variis plagis affecto corpore, copia cruoris incredibili passionis locum ornavit. Posterior Ecclesiastes egregius ac pius in Cæmeterio Divi Dionysii desertoribus etiam tyrannis obvius, plumbo transverberato gutture, occubuit. Quorum corpora a Confratribus post meridiem ejus diei, quo pro Christi gloria passi sunt, collecta religioseque curata in claustro Conventus humata, gloriam futuræ resurrectionis cum palma sui gloriosissimi martyrii præstolantur.* Horum gloriosa nomina Waddingus in Conventus ejusdem descriptione ad hunc annum pollicetur referre.

Dionysius de Ponte.

Et Ludovicus *le Grip* Martyr.

Ex Archiv. sancti Isidor. Arm. 3. 4. fol. 419.

Artur. ad diem 23. Aprilis n. 1.

Tom. 4. ad ann. 1570. num. 39.

V. In eadem Franciæ Provincia, regioneque Normanniæ finibus Conventus Bajocarum, seu Bellicasiorum ruinis subest. Capta namque urbe mense Martio ab Hæreticis copiis, ducente Columbario, quem maris Præfectus data opera miserat, plerique ex Catholicis necantur, plerique etiam supplicio afficiuntur, & Franciscani præcipue, inter quos numerantur Andreas de Monte, & Petrus Berot, qui vigesimum quintum annum agens plumbeis glandibus ictus cum socio glorioso coronatur martyrio. Ex Gonzaga, Wadd. & Arturus, minus vere anno MDLXII. hæc accidisse narrant. Porro idem Classis Præfectus pridie Idus Martii hujus anni, non autem MDLXVI., ut laudati Gonzaga & Waddingus scribunt, Cadomo discedens, Aureliam cum exercitu rediturus XV. Kal. Aprilis cum Bernajum, sive Bernaii (Thuano Berneum) ejusdem Normanniæ regionis, & Lexoviensis Ducatus omnes Catholicæ Religionis Sacerdotes, ait Raynaldus, ac bonam Civium partem contrucidavit, Christi & Deiparæ simulacra, ac Sanctorum imagines diffregit, & sacras Aras evertit. Nostro autem Cœnobio sub sancti Joannis Baptistæ auspiciis hanc ob causam Fratres valedicentes hinc inde dispersi sunt, donec adveniente tem-

Conventus Bajocarum ab Hæreticis diruitur.

Thuan. Tom. 3. fol. 54?.

Raynaldus ad hunc ann. n. 54.

Andreas de Monte

Et Petrus Berot Martyres.

Raynal. ubi sup.

tempore regressi universa profanata præ viribus instaurarunt.

Monialis quædam Martyr. *Catalog. MSS. Provin. S. Bonavent.*

VI. Mense autem Januario, sævientibus iisdem Nebulonibus, etiam in Allobrogibus, in Delphinatu, cæterisque in regionibus, quas Provincia nostra sancti Bonaventuræ in eodem Gallorum Regno complectitur, Wadd., Gonz. verba referens scribit, quod *quædam ejusdem Provinciæ* (sancti Bonaventuræ nempe) *Monacha*, de qua tamen nihil Picquetus, *cum in Hæreticorum manus incidisset, multis gladiis & tormentis adeo fuit expavefacta, ut ex omnibus ejus partibus sanguis effluxerit, ac sic gloriosa ad Sponsum pervenerit*.

Joannes Basilides II. Moscorū Dux Polonis bellū indicit & Lithuaniā devastat. Plocensem urbem diruit, ibique Conventum evertit, & quinque Minoritas Paulū Guardianū, Dominicum, Martinum, Wenceslaum & Adamum occidit. *Baretius par. 3. lib. 4. cap. 29.*

VII. Dum hæc agerentur in Gallia, Joannes Basilides II. Moscorum Dux, Joannis nimirum Basilidi filius, quum Polonis anno præterito bellum denunciasset, hoc anno xv. Kal. Martii in Lithuania urbem Plocensem (Gonz. *Potocensem*, & *Polotæ* Thuanus legunt) occupat, captaque arce, cæde & incendio cum universa Provincia vastat, in cunctos, nullo sexus aut ætatis habito discrimine, sæviens, & in Minoritas potissimum, quorum Domus quarto destruitur, & ex incolis quinque necantur, videlicet Paulus loci Præfectus, Dominicus, Martinus, Wenceslaus & Adamus, ut ex MSS. Provinciæ Poloniæ narrat Waddingus, qui tamen eorumdem in Catalogo Martyrum, suppresso nomine, meminit, eosdem nominare ad hunc annum pollicitus. Cæteros Sodales fuga sibi consuluisse Gonzaga testatur. Dum de his Martyribus Leonardus Neapolitanus brevem facit mentionem falso ait a Tartaris eosdem fuisse necatos.

Leo Lusitanus moritur. *Ex Archiv. sancti Isid. Arm. 3. n. 2. fol. 172. Artur. ad diem 9. Febr. Gonz. par. 3. in Prov. S. Josep. Conv. 2.*

N. Toruvia obiit. *Ex Arch. sancti Isidori Arm. 3. n. 1. fol. 173. Gonzag. p. 3. in Provin. Carthag. Conv. 19. Artur. ad diem 6. Decembris. Wadd. ad ann. 1400.*

Bernard. Guzman. *Ibid. num. 32. fol. 41.*

Antonius Nieto. *Ibid. num. 52. fol. 163.*

VIII. Apud Hispanos autem in Villæ Viciosæ Cœnobio Provinciæ sancti Joseph ultimam obiit diem hoc ipso anno Leo Lusitanus dignitate Sacerdos, qui adeo animarum salutem sitivit, ut licet gravioribus implicaretur ægritudinibus & doloribus, etiamque negotiis, nunquam alicui Sacramentalis confessionis exceptionem denegaverit: quapropter ab universis illarum regionum incolis inter Beatos adnumeratur. F. N. Toruvia, & ipse Hispanus moritur in Cœnobio Molinæ Provinciæ Carthaginensis, cui erga Fidelium animas luentes in Purgatorio pœnas ingens devotio exstitit, atque commiseratio. Bernardi item Guzmani ejusdem nationis, & Provinciæ Castellæ alumni, viri Dei mortem gloriosam legimus, itemque Antonii Nieti (alter ab eo, cujus superius meminimus) qui pietate fulgens pro peste laborantibus, ait Waddingus in oppido Bettaneos apud Calvos se obtulit in holocaustum, ibidemque sepultus.

Matthæus de Schio transit ad Capuccinos. *Bover. ad hunc an. n. 6. Flor. Seraphic. Tom. 2. fol. 102.*

Conventum sancti Nicolai Collis ædificat.

Ejus in concionando fervor & efficacia.

IX. Item apud Italos Matthæus de Schio decedit, qui Observantibus valedicto, circa annum MDXXXVII. inter primos ad Capuccinos accedit. Ad Vincentinum Agrum missus in colle prope idem Schii oppidum tanta paupertate Monasterium construit: ut præter contexta vimina, & lutum nihil ad structuram adhibuerit. Guardianus eo in loco constitutus, tam insigni vitæ austeritate ac sanctimonia cum tota familia conversari cœpit, ut omnes pane hordeaceo, herbis ac leguminibus contenti, quotidiana jejunia colerent, flagellationes usque ad sanguinem exercerent, silentio ac solitudini tantopere incumberent, ut cum diu noctuque divinis laudibus ac orationi vacarent, numquam inter se, nisi divina, vel ad regulam, ac virtutes spectantia pertractarent. Pendebat e vicina quercu, ostii tintinnabulum; cujus tam raro sonus audiebatur, ut sonitum propemodum ignorare videretur. Matthæus vero interdum e Monasterio erumpens tanto spiritus fervore Dei verbum disseminabat, regionemque fulguris instar, Evangelica prædicatione percurrebat; ut cuncti illum non hominem, sed velut Angelum haberent, cœlesteque admirabilis istius vitæ institutum suspicerent. Dum in hoc Monasterio,

quod

quod sancti Nicolai appellabatur, paupercula illa Fratrum Familia in divinas tantum laudes animum intenderet, vitamque propemodum Angelicam duceret, accidit, ut tanta, tamque alta nix e Cœlo rueret; ut Conventus ostio obturato, ac viis omnibus ad mendicationem interclusis, summo in vitæ discrimine tota Familia versaretur: panis etiam consumptus erat, legumina defecerant, nec ulla, aut victus quærendi, aut evadendi spes relicta videbatur: cum Matthæus omnes in oratione clamare, cœlesteque a Deo subsidium quærere jubet; *Qui præparat Corvo escam suam, quando pulli ejus clamant ad eum vagantes, eo quod non habeant cibos*. Job. 38. En cuncti ad orationem confluunt, universi ante Altare procumbunt, ut quærant a Deo escam sibi. At Deus benignissimus, qui cum Corvos non deserat, multo magis filiorum curam gerit, suis annonam e Cœlo ministrat: adhuc enim orationi instabant, cum tintinabuli sonus auditur: stupent omnes eo tempore tintinabulum audiri, quo nemini ad Conventum aditus esse poterat: ad ostium pergunt, neminemque, præter saccum recenti ac calido pane refertum, qui tunc e clibano haustus esse videbatur, ante fores offendunt. Cumque nullius omnino vestigia in nive deprehendant, non hominum, sed Dei miserentis cœlestem liberalitatem agnoscunt. Quapropter, mox universi ad Deum voces extollere divinas laudes decantare, ac Dei benignitatem illis Sapientiæ verbis commendare contendunt: *Angelorum esca nutrivisti Populum tuum, & paratum de Cœlo panem præstitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem*. Neque id frustra: panis enim ille tam sapidus, ac miræ suavitatis visus est; ut comedentes simul & reficeret & recrearet. At vero, ut clarior Dei providentia eluceret; neque sacco panis, neque cœlestis esurientibus annona unquam defuit; donec via ad mendicationem aperiretur. Tanto Matthæus divinæ charitatis æstu agitabatur, ut ubicumque vel in plateis aut vicis collectos homines offenderet, Dei illis verbum summo animi fervore proponeret: peccatores ad pœnitentiam compelleret: Inferorum illis supplicia proponens, Dei judicio terreret. Cum quondam Vicentia publicam saltationem institui cerneret, in eam pro concione invectus, id verbi tandem comminatus est, ac futurum prædixit, ut plurimus ibi hominum sanguis effunderetur: quod paulo post, haud secus, quam prænunciaverat, accidit: nam turbis inter choreas concitatis, nonnulli intefecti, ac plurimi inde vulnerati abscessere. Ex quo illis exploratum fuit Apostolicum Virum haud absque certa divini spiritus luce futuram cladem præmonstrasse. Neque tamen ob prædicationis labores, Vir sanctus consuetam vitæ austeritatem ullo modo sibi minui patiebatur, nam sermone absoluto, vel panem sibi, ac socio quantum satis erat, ostiatim mendicare consueverat, vel si ab aliquo ad refectionem invitaretur, non alio præterquam communi ac secundario pane vesci solebat. Denique cum multis ac piis laboribus pro Christo, ac Veneta Provincia, quam aliquandiu sanctissime rexit, persunctus esset, septuagenarius in pace quievit.

Victus e Cœlo miraculose missus Angelorum ministerio.

Matthæi in Deū charitas.

Futuræ mox hominum cadis prædictio.

Pie moritur.

X. Alter etiam præclarus Capuccinus Nicolaus Anconitanus moritur in Cœnobio Montis Veteris Picenæ Provinciæ post LV. ætatis suæ annum, & XXX. in Ordine maxima cum pietate transactos. Etiam hic cum Eusebio concive suo, de quo sermonem non semel habuimus, ex Observantium Familia ad Capuccinos migrat. Vir profecto Franciscanæ Regulæ cum primis observantissimus fuit: adeoque paupertatis amicus, ut detritis tantummodo, ac vetustate exoletis vestibus uteretur. Carnem asperrimis flagellationibus, vigiliis, ac præsertim jejuniis, ut spiritum ad divina contemplanda, puriorem ac liberiorem sibi vendicaret, affligebat. Familiare id sibi adsciverat; ut tres cu-

Nicolaus Anconitanus Capuccinus obiit in Domino. *Bover. ad hunc annum n. 5.*

Austera ejus vivendi ratio.

cujuslibet hebdomadæ dies panis & aquæ abstinentia consecraret. Orationi ac rerum divinarum contemplationi plurimum deditus, solitudini inhærebat, ac linguæ custodiæ diligentissime invigilabat: nec minor erat in Nicolao in verbo Dei disseminando, caritatis æstus. Dominus quoque, qui simplici suorum prædicatione, & meliori Prædicantium vita delectatur, signis ac virtutibus Servi sui dicta confirmabat. Etenim plerique, qui morbo aliquo affictabantur, ut ipsius benedictione fruerentur, ad eum post prædicationem accedentes, cum eos pius Pater signo crucis muniret, ab ægritudine liberi dimittebantur. Horum sane tanta copia fuit, ut numerosæ ægrotantium turbæ, ipsius benedictionem expetentes, interdum ad Monasterium confluerent. Cum vero nostris eo tempore nulla cura aut sollicitudo esset, ob nimiam multitudinem, singularia sanitatum munera conscribere, eorum dumtaxat in genere memoria ab antiquis monumentis nobis consignata fuit.

Miraculis claret.

Plures e PP. Capuc. pietate illustres obeunt. Bonavētura Gallus, & Bonaventura Bercellensis laici Capuccini. *Bover. ad hunc annum n. 10.*

XI. E vivis item excessere ejusdem inclytæ Familiæ alii duo religiosissimi Alumni, quorum alter Bonaventura Gallus nuncupatus laicus ferventiori spiritu præditus, ac sanctitate in Religione conspicuus, in Neapolitana Provincia miris laudibus effertur: alter vero Bonaventura Bercellensis, & ipse laicus præstantioris sanctimoniæ a Bononiensi Provincia commendatur. Piceni vero Provincia illustre cujusdam Sodalis ejusdem Familiæ, & professionis factum celebrat, qui cum post mortem vultu ad sepulcri solum converso conditus esset, quasi ea corporis figura, ac positio minus illi congrueret, qui in Cœlum concesserat, tota spectante Familia, quæ suprema persolvebat, supinus faciem ad Cœlum convertit, ut quo abierat spiritus, & corporis vultus spectaret. His Bernardinum Assanensem Sacerdotali Ordine insignitum Provinciæ Etruriæ addit Boverius, virumque vocat ad omnem virtutem compositum, oratione, corporisque mortificatione præclarum. Demum Hieronymi Camerinensis ejusdem suæ Familiæ Concionatoris meminit, deque illo memorabile factum his verbis narrat: *Velitri, quæ Latii urbs est antiquissima, hoc tempore memorabile accidit. Cum enim fames totam regionem occuparet, eaque maxime pauperes depasceretur, Velitrani Cives pietate in pauperes commoti, publicas in urbe eleemosynas ad pauperum inopiam sublevandam, colligere cogitant. Quare Episcopum adeuntes, ut cum eo consilium conferant, cum eo fratrem Hieronymum Camerinensem nostri Ordinis Concionatorem offendunt. qui cum Civium erga pauperes pietatem intellexisset, opus apud Episcopum maxime commendat. Cives vero Viri studio allecti, Hieronymum in hoc officio collegam ac comitem sibi ab Episcopo poscunt; qui cum eorum votis ultro annuisset, Guardiani quoque Velitrani consensus accederet: Hieronymus hominum, qui in ea urbe opulentiores erant, sibi catalogum dari postulat. Cui cum Cives notulam præbuissent, inter alios quemdam Joannem Colam omnium ditissimum commemorant, qui tamen usque adeo avarus, atque in pauperes crudelis erat, ut nullas non modo iis eleemosynas erogaret, sed avidius quoscunque posset, expilaret; itaut cum suis mercatoribus, quos ad varia mercium genera vendenda, plures sibi in urbe vendicabat, occultum pactum iniisset, ut cum primum Religiosi ab iis eleemosynas peterent, panis mantica, vel lecytho olei ab iis acceptis, quasi eleemosynam daturi, ab iis clam panis, vel olei partem subriperent, quam postea secum dividerent. Atque hoc pacto, sub eleemosynæ specie, etiam quæ pauperum erant, suffurabatur. Accidit ergo, ut dum Cives cum Hieronymo in pium opus incumbunt, ac urbem circumeunt, in Joannem Colam incidant. Confestim Cives Hieronymum admonent, virum adesse, qui nullam unquam eleemosynam pauperibus erogare soleat. Accedit Hieronymus ac Joannem Colam humanissimis verbis salutat: qui cum publicam pauperum ino-*

Bernardinus Assanensis Capuccinus. *Bover. ad hunc annum num. 10.* Hieronymus a Camerino Capuccinus. *Bover. ad hunc ann. num. 19.*

Cujusdam Avari impium facinus, pœna. *Cover. ibid.*

inopiam exposuisset, cui sublevandae plurimam illi Deus bonorum copiam elargitus fuerit; suadet, ut Domino, pauperibus tribuens, foeneraretur. Is cum Hieronymum audisset; cuidam Tabernario, qui ipsius nomine oleum vendebat, obtruncatis verbis, ait: His dimidium olei. *Existimabant Cives a Joanne Cola dictum esse, ut medium olei pondus ab eo illis daretur: maximeque ob rei novitatem admirabantur. At Tabernarius, qui Joannis Colae obscurum dictum perceperat; cum a Hieronymo olei lecythum postulasset, interiorem tabernae sinum ingressus ab eo mediam olei libram detrahit, quam in suo vase oleario reponit, lecythumque Hieronymo reddit, qui cum nihil in eo fraudis intercessisse suspicaretur, cum civibus ad aliorum tabernas pergit. At vix paululum processerat, cum Tabernarius post eum a tergo clamat: Pater, heu Pater: subsistit Hieronymus. Tabernarius vero lacrymis perfusus. Heu me, inquit, alios fallere putabam, miser meipsum fefelli: Deumque justum mei sceleris ultorem experior. Pro venia obsecro, o Pater; oleum pauperibus suffuratus sum, fateor, hoc enim mihi a Joanne Cola praeceptum fuerat, ut librae medietatem a vestro lecytho subriperem: jussis parui, avaritiae manum dedi, oleum subripui. Verum ecce Deus justus pauperum ultor, statim prae foribus adfuit; vix enim subreptum oleum in ingens vas olearium, quod oleo mihi plenum erat, infusum fuit; cum vas totum pererepuit, oleumque in scelerls poenam effusum. Jam Dei vindictam agnosco, jam scelus detestor, ac futuram Deo Optimo Maximo emendationem spondeo. Rogo, Pater, ut Deum pro me exores, ne deterius mihi aliquid contingat. Obstupuere universi: res vero cum Joanni Colae renunciata esset, protinus animo expavit, ac divinum in se judicium persentiens, postridie in gravem morbum incidit. Germanus vero Joannis frater, quandoquidem de spirituali fratris salute, quam maximo in discrimine versari non ignorabat, sollicitus erat; Hieronymum statim accersit, qui cum ad aegroti lectum accedens, multis cum verbis ad aliena restituenda, ad poenitentiam & peccatorum confessionem hortaretur; iis Joannes nihil respondens, horrendos dumtaxat ac terribiles, tauri instar mugitus edebat, quibus adstantibus pavorem incutiebat. Saepius vero cum oculos in arcam quamdam nummariam defigeret, rei causam Hieronymus a Germano sciscitatur: respondet ille septuaginta millia aureorum ibi occlusa contineri. Mox Hieronymus ad Joannem. Quid, inquit, Joannes de tot nummis acturus es? Cui aegrotus, qui eousque tacuerat, de iis, inquit, cum primum a morbo convaluero, disponam. An non consultius est, inquit Hieronymus, ut ad foenorum tuorum damna resarcienda, dum superstes es, nummorum partem pauperibus eroges? Cui cum Joannes solis dumtaxat rugitibus responderet, animadverteretque Hieronymus, se cum Joanne oleum & operam perdere, alios sibi Fratres a Guardiano adjungi postulat, qui aegroto alternatim assistant, ac salutaria monita administrantes, Joannis animum ad poenitentiam provocent. Accedunt Fratres, ac pia erga Joannem officia praestant. Quibus tamen cum nihil proficerent, nihilque aegrotus, praeter formidabiles boatus redderet: ruente jam nocte, jubet Hieronymus plures faces in aula accendi, quae adstantibus metum, quo ob horrendas Joannis voces terrebantur, leniant. Jam quinta noctis hora effluxerat, cum ventus vehemens in domum repente irruens, ligneis fenestrarum cancellis comminutis, aulae fenestras ac fores ingenti strepitu patefacit, facesque quae in aula splendebant, extinguit. Fratres vero, qui in aula erant, pene timore exanimati, inter tenebras humi jacebant: cum Hieronymus caeteris animosior familiam accersit, lumenque adferri jubet. Adfuit confestim cum lumine Joannes germanus, qui cum aulam ingressus fuisset, cuncti lectum aegroti combustum, Joannemque a Daemonibus raptum, ac per aulam raptatum, ex signis*

fignis, quæ in pavimento reliquerat, deprebendunt. Solarium quoque, quod extra feneftram prominebat, unde Joannis corpus afportaverant, igne exuftum intuentur. Hoc pacto infelix æterna fua damnatione, pauperum, quos devorabat, pretium exfolvit. Divitias, quas male paraverat, invitus deferuit: mortuufque eft dives, & fepultus in Inferno.

XII. Alterum item horrendum eventum cuidam Mulieri diviti *hoc tempore* accidiffe narrat: *In oppido Caputæ*, ait, *Bononienfis Provinciæ, quod Petræ Rubeæ conjunctum eft, Mulieri cuidam diviti, avaræ tamen, duo filii erant, qui cum ob quafdam de agrorum terminis controverfias exortas, cum vicinis rixati fuiffent, a fuperveniente tunc temporis fatellitio apprehenfi, in carcerem detruduntur. Quod cum matri renunciatum fuiffet, illa in omnem defperationem acta, Diabolum iteratis vicibus obteftari cœpit, ut eam e medio tolleret. Tempus tunc meffis erat, cum triticum a Ruricolis in area excutiebatur: En Diabolus, Dei judicio nequaquam cunctatus, repente mulierem rapit, ac per aream & agros invifibiliter raptans, eam fibi tollere contendit. Tanta porro eo tempore imbrium ac ventorum tempeftas aerem conturbare cœpit, ut cuncta peffum ire crederentur. Accurrunt undique ad mulieris opem ruricolæ, cumque nihil adverfus Dæmonem proficerent, mox ad Capuccinos Petræ Rubeæ convolant, mulierifque calamitatem narrantes, pro ea obfecrationes Deo fieri rogant. Confeftim Fratres ante altare proftrati, beatæ Virginis litanias decantant, illiufque opem ad miferæ mulieris præfidium implorant. Porro eo tempore Virgo Deipara, clariffima undique luce circumfufa, mulieri apparet; cujus afpectum cum ater ille tenebrarum Angelus ferre non poffet, aufugiens liberam mulierem relinquit. Mulier vero meliori menti reddita, cum fe e tanto periculo erutam cerneret, Deo gratias agens, vitaque in melius commutata, beatæ Virgini deinceps devotiffima, atque in Capuccinos liberalior evafit.*

Mulieris item avaræ flagitium, & in eam B. V. M. pietas.

XIII. Ex noftris autem Virginibus circa hæc tempora migravit ad Sponfum in Volaterrarum Monafterio Provinciæ Tufciæ Maria de Burgo, *cujus humilitas & oratio continua*, ait Gonzaga, & ex eo Arturus *vix exprimi poffunt*. Ibidem etiam hoc anno, altera devotiffima Soror Andrea de Bandinis moritur. In Monafterio fanctæ Mariæ de Angelis Granatæ Eleonora a fancto Joanne, quam tertium fuiffe profeffam Seraphicum Inftitutum inde conftat, quod Sorores hoc Monafterium incolentes Clariffarum regulam nonnifi anno MDLXVII. amplexæ fint, ipfo Gonzaga fequenti narratione teftante: *Mortem obiit anno* MDLXIII. *hoc in loco Soror Leonora a fancto Joanne, prima ejus Abbatiffa, cujus oratio atque divinarum rerum contemplatio tanta exftitit, ut ab illa nihil aliud nofci videretur: cuique ex frequenti lacrymarum effufione, quæ fibi ex Dominicæ Pafsionis meditatione obveniebat, quædam carnofitates in ipfius oculis obortæ funt, quibus excrefcentibus oculorum vifum amifit.*

Maria de Burgo Virgo Monialis obit.
Arturus ad diem 21. Octobris n. 4.
Andrea de Bandinis Virgo Ordinis S. Claræ moritur.
Artur. ad diem 20. Julii num. 6.
Eleonora a fancto Joanne Virgo Tertii Ordinis.
Artur. ad diem 10. Jan. num. 5. Gonz. par. 3. in Provin. Granatæ Mon. 17. Baret.

XIV. Unum dumtaxat ex Ordine noftro Sodalem ad Epifcopalem dignitatem promotum invenio, Jacobum videlicet de Lifcaris ex Obfervantium Familia, qui Ecclefiæ Marianen. & Tribunen. apud Dalmatas in Ragufina Provincia, vacan. per obitum Thomæ Cervini, die XXX. Julii præficitur. Ex Patribus Conventualibus autem, fi Antonio Mariæ Veneto in fua Inquifitorum ferie adhærendum, Inquifitoris munus ad Hæreticos profligandos Magifter Maximilianus Beniamus, is qui a fecretis Magiftri Generalis Julii Magnani exftitit, quique ad Patres Tridentinæ Synodi Orationem, perquam elegantem habuit, ut fupra dictum eft, pro Rhodigina Provincia ditionis Venetæ defignatus eft, a Civitate Patavina, ut creditur, translatus, ubi ad idem munus anno præterito ipfum fuiffe promotum, innuimus; Magifter Francifcus

Frater Jacobus de Lifcaris Epifcop. Marianen. & Tribunen.
Ex Archiv. Vatic. in lib Confiftorial.
Rodulph. fol. 235.
Maximilianus Beniamus Convent. Inquifitor Rhodiginenfis.
Francifcus Pincinus de Portugruario.

ſcus Pincinus de Portugruario pro Aquilejenſi Patriarchatu, & Concordienſi urbe: Demum Magiſter Antonius Cubalus Feltrenſis pro Civitate Vicentiæ.

Antonius Cubalus Feltrenſis.

XV. In ſacro Alverniæ Montis Cœnobio, ſumtibus piiſſimi Coſmæ de Mediceis Magni Etruriæ Ducis hujus nominis II., ut alibi narravimus, Gonzaga teſte, hoc anno celebrantur minora Generalia Ciſmontanæ Familiæ Comitia ſub Franciſco Zamorenſi Generali Miniſtro, in quibus Aloyſius Puteus de Burgonovo Provinciæ Bononienſis, religione atque prudentia commendatus, Commiſſarius Generalis præficitur: *Primus item Definitor electus eſt Angelus Averſanus, olim Vicarius Generalis, Commiſſariuſque Ciſmontanus, ſecundus Angelus Juſtinianus Cuſtos Provinciæ Genuæ, tertius Angelus de Petriolo Cuſtos Provinciæ Marchiæ, quartus Antonius de Padua Cuſtos Provinciæ ſancti Antonii, quintus Stephanus Molina Miniſter Provinciæ Romanæ, ſextus Vincentius de Meſſana Cuſtos Provinciæ Siciliæ: Electionem Pontifice confirmante,* Cum ſicut &c. *die* XXV. *Maii, ut in Regeſto. At quoniam Bonifacius de Raguſio Guardianus, & Cuſtos Terræ ſanctæ, multis annis laboraret in Religione, tum in Europa, tum etiam inter Infideles pro fide Catholica, & Religione, innumeris laboribus libenter & conſtanter devoratis, atque perpeſſis; dignum duxerunt Patres, ut inter Patres Ordinis adnumeraretur.*

Congregatio Generalis Obſervantium in Conventu Alverniæ.
Gonzaga 2. par. in Provin. Tuſcia Conv. 17. Gubern. Tom. 3. fol. 350.
Aloyſius Puteus de Burgonovo Cōmiſſarius Generalis Obſervan.
Definitores Generales.
Fr. Bonifacius de Raguſio Cuſtos Terræ ſanctæ plurimum inter Infideles laborat.

XVI. Inter cætera, quæ hiſce in Comitiis opportuna ſancita ſunt, Patres cupientes Apoſtatis, quoad fieri poteſt, viam præcludere, ſtatuunt, *ut nullus Miniſter in ſua Provincia, aut Guardianus in loco ſuo retinere Apoſtatas valeat; ſed cum primum aliquis Apoſtata venerit, ab Apoſtaſia illum abſolvat, & per triduum in carcerem conjiciat: poſtea vero cum literis teſtimonialibus ad proprias Provincias aut loca remittat. Si quis autem Prælatus contrarium fecerit, officio ſuo omnino privari debeat in ſequenti Capitulo Provinciali, & cui hæc pœna non competit, eo quia jam eſt functus ſuo officio, alia pœna injungatur ad libitum Miniſtri, vel Commiſſarii Generalis. Et ſub eadem pœna, Prælatis localibus, & Miniſtris præcipitur, ne præfatis Apoſtatis alterius Provinciæ ac loci, ad præſentiam Generalium eundi, ſeu ad Romanam Curiam vel ad quemcunque alium locum, præterquam ad Propriam Provinciam, ſeu Conventum, licentiam impendere præſumant. Miniſter vero & Commiſſarius Generalis nullum illis favorem impendent.*

Acta & ſancita in Congregatione Generali.

XVII. Ut etiam de medio omnis circa ſanctam Paupertatem ſervandam auferretur abuſus, atque proprietatis occaſio, decretum eſt, *quod de cætero Prædicatores nullas recipiant eleemoſynas prætextu prædicationis exhibitas, nec de hac re ſe intromittant, intra vel extra Provincias, ſed Procuratori Conventus integre aſſignentur: Guardiani vero, ubi concionabuntur, provideant de neceſſariis, tam circa indumenta (ſi indiguerint) quam alias expenſas, veniendo, manendo, & redeundo: quod ſi minus fecerint, dicti Guardiani nedum officio priventur, ſed acrioribus pœnis arbitrio Miniſtri, & Commiſſarii Generalis puniantur. Et quod nulli Prædicatori liceat, nec prætextu prædicationis, ſeu quavis alia ratione barbam nutrire, ſub pœna privationis actuum legitimorum.*

XVIII. Hiſce etiam in Comitiis Florentina atque Senenſis Provincia inter ſeſe uniuntur validis urgentibus cauſis, quas Antonius de Terrinca memorat, & Vincentium de Raffina Florentinum Miniſtrum etiam Senenſis in ſuum Præfectum agnoſcit; quæ unio ad annum uſque MDXC. duntaxat perduravit, ut ad eundem annum, Deo favente dicemus.

Provincia Tuſciæ unitur Provinciæ Senenſi.
Ex Archiv. ſancti Iſid. Arm. 5. n. 22. fol. 168.
Theat. Etruriæ fol. 49. col. 2.
Vincētius de Raffina Miniſter Provinciæ Tuſciæ.

XIX. Porro memoratus Vincentius de Raffina Miniſter Provincialis apud ſanctum Gerbonem extra Lucam die V. Februarii electus eſt, ubi hoc anno ſunt Provincialia celebrata Comitia, qua occaſione Baptiſta de Rontano Laicus,

Baptiſta de Rontano laicus floret.

Ex Archiv. sancti Isid. Arm. 3. n. 2. fol. 175. a tergo.

cus, de quo supra Fesulanii Cœnobii incola exoptat per amicos ne Ilbæ Insulæ, sive Portusferrarii, si fieri potest, sortiatur domicilium. A Nuncio tamen dein adveniente cum audit illac quamcitius ipsum debere transire, relicto, quo eadem hora in horto utebatur ligone, Deo benedicens a Præfecto benedictionem accipiens, hilari vultu cæteris valedicens Sodalibus, & demum nihil de cella paupercula curans, quinimmo, neque ingreditur, continuo discedit; exemplum ita per quam rarum religiosæ obedientiæ atque altissimæ paupertatis relinquens.

Capit. Generale Patrũ Tertii Ordinis.

Bord. histor. Tertii Ordin. fol. 314. num. 40. seqq.

Paulus de Brixia Commissarius Generalis Tertii Ordinis.

Patres Tertii Ordinis Ministrum Generalem ad sexennium obtinẽt a Pontifice.

Gubern. Tom. 2. fol. 943.

XX. Ad annum MDLXI. ex Bordono diximus, Patres Tertii Ordinis tunc temporis suum celebrasse Generale Capitulum, in quo Commissarius Generalis Paulus de Brixia electus est. Idem tamen sic historiam prosequitur: *Decessit Generalis in officio anno* MOLXIII. *Columbanus de sancto Columbano in Conventu Montis Galdæ* MDLXIII. *die* V. *Maii expiravit in officio*, curam nobis relinquit inquirendi, & quisnam hic Columbanus fuerit, & quando, & ubinam sit generalem Præfecturam adeptus, cum de eodem legatur dumtaxat, quod anno MDVXVIII. Prioris Piratelli munere fungeretur. Verumtamen hoc anno Pontifex iisdem Patribus Tertii Instituti concedit, ut proprium haberent Generalem Ministrum ad sexennium duraturum, dato diplomate: *Sedes Apostolica* &c. IV. *Idus Junii*, quod deinde Pius V. revocavit, ut suo loco dicemus.

Patres Alcantarẽles Ministro Generali Ordinis se subjiciunt.

XXI. Per Constitutionem a nobis non semel memoratam, cui initium. *In suprema militantis* &c., datam VIII. *Kal. Januarii*, & in nostrum Regestum relatam, hoc anno tandem Pontifex Alcantarensium Familiam Regimini Ministri Generalis totius Ordinis Francisci Zamorensis, ejusque in munere succedentium *obedientiæ, atque tutelæ subjicit atque supponit*; votis annuens *Generalis Commissarii* (sancti Petri de Alcantara videlicet) *Magistri Provincialis, Custodum, ac Definitorum Provinciæ sancti Joseph, qui capitulariter congregati* apud Bobadiliam videlicet, *considerantes, quod si dicta sua Provincia tutelæ & obedientiæ Francisci præfati, & pro tempore existentis Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ supponeretur & subjiceretur, ex hoc feliciter ejusdem suæ Provinciæ, singulorumque illius Conventuum, & Personarum administrationi & incremento non mediocriter consuleretur, & ad meliorem vitæ frugem reduceretur, Bartholomæum de sancta Anna cum mandato & commissione ad hoc sufficienti ad Almam Urbem, dictumque Franciscum destinaverunt*: sicque factum est, quod idem *Bartholomæus ut eadem subjectio liberius commodiusque fieret, universis & singulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, facultatibus, & aliis gratiis sibi, dictæque Provinciæ, ac ejus Superioribus, ac personis per quoscumque Romanos Pontifices quomodolibet ad illud usque tempus concessis renunciavit*. Eodem insuper Bartholomæo suorum nomine instante, Pontifex & Provinciam Observantium obedientiæ submittit, & universa privilegia, atque concordata confirmat. Ex quibus clarius ipsa luce illorum mendum comperimus, qui contendunt, Patres Alcantarenses, non tam prompto animo ad Observantium obedientiam fuisse perductos; quod fere omnes, ilque præcipue, qui acta sancti Petri Alcantarensis, aut historiam Provinciæ sancti Josephi narrant, unus ex altero pro more, non præmaturo consilio, sententias mutuantes exscribunt.

Bartholomæus de sancta Anna Alcantarensis Romã petit.

Pontifex Patribus Alcantarensibus privilegia confirmat.

Gonzag. par. 3. in præfata Provincia S. Joseph.

XXII. Verumtamen Gonzaga, ut de cæteris sileam, quibus placuit memoratam Pontificiam Constitutionem perpendere) nostræ adstipulatur sententiæ, dum narrat, quod Christophorus Bravo primus Provinciæ sancti Josephi Minister *Romam de negotiis Provinciam ipsam concernentibus acturus*, con-

concessit. Cujus quidem itineris hæc potissimum causa fuit. Dabatur siquidem ejus Fratribus, & ipsi probro, quod, qui Regulæ zelotes haberi vellent, Conventualibus Patribus subessent. Accedebat iis rumor de reformandis reducendisque iisdem Patribus Conventualibus ad regularem Observantiam per universam Hispaniam ubique sparsis: quapropter ibi sibi itineris metiendum fore existimavit. Præfatus interim Pater fr. Petrus Alcantarensis, qui adhuc Commissariatus officio, ut præfati sumus, fungebatur, literis sibi ac cæteris Provinciæ Patribus, Fratribusque ex urbe Roma ab Illustrissimo Domino Pio Carpensi S. R. E. Cardinali, atque Minoritici Observantis Instituti eximio Protectore, & a Reverendo P. Francisco Gusmanio, tunc Romano ejusdem Ordinis Procuratore transmissis (suadebat omnino illis præfati Ordinis Illustrissimus Protector, ac Romanus Procurator, ut Patribus Conventualibus vale dicto, Franciscanis Observantibus nomen & obedientiam darent) annuendum censuit. Quamobrem peractis Provincialibus Comitiis, novoque Ministro, concurrentibus Patrum suffragiis, electo, fratre scilicet Bartholomæo a sancta Anna, Patribus Observantibus se, suosque Fratres submisit. At Provincialis Minister novissime electus, quatuor primum Monasteriis præcedentibus locis superadditis, Romam se contulit. Cumque Genuam appulsus intellexisset Franciscum Zamorensem totius Ordinis Minorum tunc Generalem Venetiis agere, eo secum de actibus capitularibus collaturus, convolavit, & ad locum perventus, quid ab eorum utroque hujusmodi translationis causa observandum foret, unanimi consensu ambo simul statuere. Indeque postea solvens urbem applicuit, factumque summo Pontifici Pio IV. omnino aperuit; qui edita sub titulo unionis plumbea Bulla VIII. *Februarii anno Domini* MDLXII. *Pontificatus vero sui anno* IV. *præstitam hujusmodi Observantibus obedientiam & translationem, atque acta inter præfatos Generalem & Provincialem Ministros stabilivit. Quæ vero inter utrosque Ministros acta fuerant, hujusmodi tenoris erant: Renuntiaverat enim præfatus Minister Provinciæ sancti Joseph suo suorumque Fratrum, quorum partes agebat, nomine omnibus privilegiis Regulari Observantiæ contradicentibus, seque atque illos Generalis Fratrum Observantum Ministri obedientiæ submittebat, eum interim verum atque legitimum Pastorem in omnibus agnoscens. Præcepit præterea idem summus Pontifex Pius IV. præfato Generali Ministro, ejusque Commissariis pro tempore existentibus, quatenus præfatæ sancti Josephi Provinciæ, ejusque Alumnis pro virili adessent atque faverent*. Hucusque laudatus Gonzaga.

XXIII. Porro, præter Cœnobia ejusdem sancti Josephi Provinciæ, de quibus in eadem Pontificia Constitutione, & supra a nobis fit mentio, illud sancti Jacobi Almansæ, modo ad Provinciam sancti Joannis Baptistæ pertinens, circa hunc annum constructum est: Cum etenim Alcantarensium Discalceatorum fama ad Murcianum usque Regnum penetrasset, ejus oppidi, quod *Almansa* hispanice nuncupatur, atque in spiritualibus Carthaginensium Episcopo, in temporalibus vero Villenico Marchioni paret, majores natu illis apud se Conventum ædificandum statuere. Quamobrem Apostolica authoritate impetrata, hanc Domum, sancto Jacobo Apostolo, non longe a præfati Oppidi vallo exstruendam curarunt. Cui denique devotus quidam oppidanus nomine Joannes Merinus Monasterium, duodecim alendis Fratribus aptissimum, privatis suis sumptibus annexuit: atque se suosque successores & hæredes ejus reparationi atque reædificationi (quoties opus fuerit) ex lege, & ex pacto adstrinxit. Duos itaque sui authores, nempe Oppidi Proceres, sive Senatum, & præfatum Joannem Merinum agnoscit hic locus: qua etiam de causa, & isti princeps sacellum, & illis quod reliquum est Ecclesiæ patronatus jure debetur.

Conv. S. Jacobi Almansæ. *Ex Archiv. sancti Isid. arm. 5. n. 140. fol. 333. Gonzag. par. 3. in Provin. sancti Joan. Baptistæ Conv. 4.*

Joannes Merinus Alcansæ Conventum amplsat. *Gonzag. in Provin. S. Joannis Baptistæ Conv. 4.*

Conv. S. Annæ Villenæ. *Ex Archiv. sancti Isid. Arm. 5. num. 140. fol. 333. Gonzaga ubi supra Conv. 5.*

XXIV. Illud item exstruitur Cœnobium Villenæ sub sanctæ Annæ auspiciis pertinens & ipsum ad eamdem sancti Joannis Baptistæ Provinciam; sed ad Carthaginensem diœcesim, a pientissimo Oppidi Populo. Quoad vero ad Cœnobium de Hontiveros, sive Fontiveros, aut Tiberii Fontis, Abulensis diœcesis de Carduo, & hispanice Cardillejo hoc anno fundatum fuisse ex laudata Constitutione, quæ illius mentionem facit, satis superque contra Joannem de sancto Antonio Provinciæ sancti Pauli Chronologum, quinimo & contra ipsum Gonzagam, asserentes hæc contigisse anno MDLXX. manifeste ostenditur. Marcus Complutensis in sua Chronologiâ scribit, Marchionem de Villena, & Joannam conjugem locum anno MDLXII. Sodalibus obtulisse, quem eumdem fuisse cum *Didaco Sandovalio Hispanici Equitatus Philippi II. quæstore*, juxta Gonzagæ narrationem, non omnino exploratum est. Certissimum tamen est ex huc usque dictis, Petrum Xerosium hoc anno Provinciæ sancti Josephi non fuisse Ministrum. Ad mille passus ergo ab eodem Oppido eo ipso in loco, ubi Parochialis Ecclesia in honorem Dominæ Nostræ de Corduo substiterat, a pientissimo Benefactore, qui necessitatibus omnibus Fratrum occurrebat, ædificatum est. Sodales autem sub ejusdem auspiciis, assentiente Parocho, ad Seraphicæ paupertatis normam ibidem sedem fixere.

Conv. Dominæ Nostræ de Carduo Hontiveros, sive Fontiveros, & Cardillejo. *Chronic. ejusdem Provin. fol. 554. Gonz. 3. par. in Prov. S. Joseph Con. 8.*

Didacus Sandovalius Conventû Minoritis ædificat.

Conv Dominæ Nostræ de Spe Occaniæ a fundamentis reficitur. *Gonz., in Provin. Castellæ Conv. 8. Wadd. Tom. 10. ad annum 1421. num. 16.*

XXV. Conventum Occaniæ Provinciæ Castellæ in Hispania, de cujus fundatione ad suum annum Waddingus, hoc anno Philippus II. Catholicus, & nunquam satis pietate comendandus a fundamentis refecit, auxitque. Cum autem cætera ad Cœnobium pertinentia idem Waddingus ex Gonzaga referat, non est propterea, cur nos hic eadem repetamus.

Conv. S. Antonii Moxenti transfertur. *Cornejo par. 3. fol. 272. Gonz. in Provin. Castellæ Con. 18.*

XXVI. In Provincia Valentiæ Conventus sancti Antonii Maxenti Valentini Regni oppidi, opera Christophori Moreni Provinciæ ejusdem Ministri, Philippi II. Hispaniarum Regis, Ludovici Galzerandi a Borgia Navarrensium Marchionis, & Franciscæ a Mendozia, Marchionis de Mondejar uterinæ sororis, tum quoque eorumdem Moxentinorum sumtibus hoc anno ad locum salubriorem, oppidoque viciniorem translatus est. Quum semel Fratres, ait Conzaga, locum, quod sterilitate atque summa paupertate premeretur, deserere vellent, depicta summi altaris tabula per medium scissa est, quod illi non abs re, sed divina voluntate factum existimantes, stabilem ibidem figere pedem statuere.

Conv. S. Mariæ de Ægypto de Rabida. *Gonz. par. 3. in Prov. Arrabidorũ Conv. 9.*

XXVII. Etiam in Lusitaniæ Regno Cœnobium de Rabida, quod sanctæ Mariæ de Ægypto audit, construitur, quodque primum est cœterorum Arrabidorum Provinciæ, de quo ita Gonzaga: *Post viginti & unum annos elapsos ab ædificatione Conventus sanctæ Mariæ de Rabida, qui primum locum hac in Provincia tenet, nempe anno Dominicæ Incarnationis* MDLXIII. *adjecit inclytus Joannes Averanorum Dux (cujus supra meminimus) idque ex maxima in Franciscanam Familiam, præcipue vero in hujus Provinciæ alumnos benevolentia, ut & hoc Monasterium gloriosissimæ Virgini Mariæ de Ægipto sacratum ex domesticis facultatibus ad tertium lapidem ab Oppido sibi subjecto, cui Turres Novæ nomen est a fundamentis ad verticem usque construeret. Quia vero præfatus hic locus in solitudine situs est, non aspernandos subeunt labores Fratres ejus accolæ, ut ad victum sibi necessaria ex mendicatione acquirant. Quibus ea propter, quodque nudis perpetuo pedibus incedant, convicini Populi maxime afficiuntur, atque suas eleemosynas maxima cum liberalitate subministrant.*

Conv. Patrum Capuccinorum S. Andreæ Nuceriæ Paganorum.

XXVIII. Apud Italos autem Patribus Capuccinis Provinciæ Neapolitanæ apud Nuceriam Paganorum, sive Luceriam Picentinorum sub Archiepiscopo Salernitano datur Domus cum Ecclesia titulo sancti Andreæ insignita a Paulo Jo-

Jovio seniore, Historico videlicet (alter etenim Paulus Jovius successu temporis illam eamdem occupavit sedem) Civitatis Domini expensis. Datur etiam iisdem Domus in oppido Modicæ Provinciæ Siracusanæ, sub auspiciis Immaculatæ Conceptionis, piorum populorum expensis. Seminariæ item Militensis diœcesis, & Rheginensis Provinciæ Carolus Spinellus pientissimus Dux iisdem Cœnobium cum Ecclesia sanctæ Mariæ Gratiarum, cæteris etiam Benefactoribus concurrentibus, construit. Item in provincia Hydruntina Regni ejusdem acquirunt locum Materæ sanctissimæ Trinitati dicatum, Domina Felice de sancta Severina Gravinensi Ducissa copiosissimas elargiente eleemosynas. Demum Novariæ in Insubria, & in Mediolanensi provincia, uno ab urbe lapide, primum jaciunt lapidem pro iisdem construendo Cœnobio cum Ecclesia in Immaculatæ Conceptionis Virginis honorem. Processu autem temporis alterum contiguum construunt facellum, ad quod extra Ecclesiam patebat ingressus, itemque alterum magis amplum in ejus locum construi curavit, unus ex nobili Avogadrorum Familia Capuccinis addictissima, quæ solum etiam pro Cœnobio exstruendo largita est, & in præfato novo facello suorum habebat ab anno MDLXXXVI. sepulcrum. Sed cum aeris intemperies, & non exiguum ab urbe intervallum Fratribus essent valde molesta, quidam Augustinus Canobius intra Civitatis mœnia die XVI. Augusti anni MDC. salubriorem suum quendam situm cum recensito commutavit, novumque ita inceptum est ædificium Cruce benedicente Carolo Bescapuo urbis Antistite, primumque lapidem ponente Joanne Baptista Caccia Mandello, qui pro opere incipiendo centum aureos largitus est, cæteris etiam Benefactoribus cum propriis eleemosynis concurrentibus. Ecclesia autem, ut exstrueretur Farnesius Antistes, cui debiti erant proventus Abbatialis Ecclesiæ tunc demolitæ sancti Laurentii de Puteo coactus propterea alterum quamcitius construere, solutis quingentis aureis illam Cœnobii ædificari fecit, quæ propterea sancti Laurentii, & ipsa nomen resumsit, quæque ab eodem Antistite die IV. Julii anni MDCIV. sacris oleis inuncta est.

Conv. Patrum Capuccinorũ Immaculatæ Conceptionis Moeicæ.

Conv. Patrum Capuccinorum S. Mariæ Gratiarũ Seminariæ.

Conv. Patrum Capuccinorũ SS. Trinitatis Materæ.

Conv. Patrum Capuccinorũ Immaculatæ Conceptionis Novariæ. *Prov. Mediolan. MSS.*

Alter Conventus ibidem Patrũ Capuccinorum ædificatus.

Augustinus Canobius tertiũ ibidem ædificat Cõventum.

Conv. Patrum Convent. S. Antonii Abbatis Monterchii. *Ex libro MSS. fol. 722.*

XXIX. Extra Oppidum Monterchii Biturgiæ diœcesis, & Florentinæ Ditionis Patribus Conventualibus Ecclesia sancti Antonii Abbatis, non procul ab Oppido, in qua erat quædam Laicorum Sodalitas, a loci Communitate conceditur. Cœnobium tamen sancti Francisci Neocastri, sive Nicastri provinciæ septem Martyrum, & Neapolitani Regni ab iisdem Patribus Conventualibus aufertur, daturque Observantibus per Tropeanum Diœcesanum Antistitem Josue, summo Pontifice præcipiente.

Conv. S. Francisci Neocastri, sive Nicastri trãsfertur ad Observantes. *Ex Archiv. sancti Isidor. Arm. 5. num. 745. fol. 194.*

XXX. Nostris etiam Sororibus duo hoc anno Monasteria ædificata legimus; unum Narniæ in provincia sancti Francisci, de quo ita Gonzaga: *Conventus hic sanctissimæ Cruci sacer, Narniique erectus, in quo quinquaginta sex Clarissæ Moniales Urbanistæ degunt, a duobus uterinis fratribus, quorum alter beato Patri Francisco, alter vero divo Augustino devotus erat, ex communi patrimonio constructus, atque Monialibus traditus fuit. Quæ cum utriusque devotioni satisfacere vellent, divi Augustini Regulam sub Franciscano tamen habitu profitebantur. Quarum abusui Reverendissimus Narniensis Episcopus, ex piorum Civium voto occurrere volens, eas ad suscipiendam solemniterque profitendam beatæ Virginis Claræ secundam regulam, atque ad obedientiam Franciscanis Fratribus præstandam coegit.*

Monast. S. Crucis Narniæ. *Monum. MSS. Prov. Seraph. in nostra Collect. Gonz. 2. par. in Provin. S. Francisci Mon. 14.*

XXXI. Alterum provinciæ Angelorum Belvisii, quod Hispaniarum oppidum est, Placentinæ diœcesis, erigitur per pientissimam, ac de Franciscana Religione optime meritam Beatricem Monroi ab Ayala Orapesanorum Comitissam, atque præfati oppidi Dominam, quæ ex suis dumtaxat facultatibus

Monast. S. Joannis de Pœnitentia Belvisii. *Gonzag. 3. p. in Prov. Angelor. Monast. 6. ex Archiv. S. Isid. Arm. 3. num 16. fol. 145.*

Beatrix Monroi ab Ayala Oropesanorum Domina Monasterium exstruit.

illud

illud a primo ad ultimum usque lapidem ædificari, atque honestis redditibus locupletari voluit. Hac de causa Oropesanorum Comites præfatæ fundatricis successores erga illud jure patronatus potiuntur, atque cum opus est, Monialibus opportune adesse atque subvenire non desunt.

Conv. Avellarum. Regest. Cismont. Aracælit. fol. 217

XXXII. Ut provinciæ Terræ laboris Minister in oppido Avellarum Neapolitani Regni, & Nolanæ diœcesis possit Cœnobium exstruere, Cardinalis Raynutius non semel memoratus sequentes dedit litteras.

Raynutius, miseratione divina tituli sancti Angeli Presbyter Cardinalis, dilecto in Christo Ministro Provinciali Ordinis sancti Francisci de Observantia Provinciæ Terræ laboris salutem in Domino. Injunctum nobis ab Apostolica Sede servitutis officium nos admonet & inducit, ut ea vobis favorabiliter concedamus, quæ ad divini cultus augmentum, & Christifidelium consolationem cedere dignoscuntur. Sane pro parte tua fuit propositum coram nobis, quod tu, ut uberiores fructus in Ecclesia Dei afferre, & divini cultum augmentum propagare valeas ad Dei laudem & honorem, & Christifidelium devotionem cupis unam domum, seu unum Monasterium sub Regula sancti Francisci de Observantia, in Baronia & loco Avellarum, vel alio ad id congruo & opportuno Nolan. diœcesis cum Refectorio, dormitorio, campanili, campanis, infirmaria, officinis, & aliis ad id necessariis & opportunis, cum pactis & conditionibus, licitis tamen & honestis, & sacris Canonibus non contrariis, inter Communitatem Avellarum, & Carolum Spinellum Ducem Seminariæ dictæ Baroniæ Dominum erigere, ædificare & construere, id tamen ibi licere dubitas Sedis Apostolicæ licentia desuper non obtenta; quare supplicari fecisti humiliter, ibi super his per Sedem ipsam opportuna remedia misericorditer provideri. Nos igitur, qui divini cultus augmentum ab intimis exoptamus affectibus, autoritate Domini Papæ, cujus Pænitentiariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, tibi, ut in dicto loco Avellarum, vel alio unum Monasterium Fratrum sancti Francisci de Observantia, sub invocatione divæ Annunciatæ, vel alia tibi bene visa cum Ecclesia, cæmeterio, sacrario, claustro, Conventu, dormitorio, refectorio, campanili, campanis, horto, & aliis officinis necessariis, & consuetis pro usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis construere, erigere & ædificare, seu erigi & ædificari facere libere & licite possis & valeas, sine ulterius præjudicio indulgemus, ac licentiam & liberam concedimus facultatem, dictoque Monasterio postquam constructum fuerit, ac illius Fratribus & personis, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, immunitatibus, exemptionibus, indulgentiis, concessionibus, favoribus & indultis, tam spiritualibus, quam temporalibus, quibus alia dicti Ordinis Monasteria de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet in genere utuntur, potiuntur & gaudent, ac uti, potiri & gaudere poterunt quomodolibet in futurum pariformiter, & absque ulla differentia uti, potiri & gaudere libere & licite possint & valeant, earumdem tenore præsentium concedimus & indulgemus. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Provincialibus dicti Ordinis statutis & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub sigillo officii Pænitentiariæ XV. Kal. Januarii, Pontificatus Domini Pii Papæ IV. anno IV.

Hujus diplomatis ergo vigore sequenti anno MDLXIV. idem fuisse ædificatum Cœnobium, cum Gonzaga ad eumdem annum dicemus.

Fr. Octavianus de Ravenna Conventualis. Fr. Gaspar Grisp. Conventualis.

XXXIII. Pontifex insuper per suas litteras sub dat. XIII. Junii Cives Avenionenses hortatur, ut Magistrum Octavianum de Ravenna, ex Conventualium Familia recipiant. Itemque Gaspari Crispo Familiæ ejusdem annuit, ut

ut *ad vitam* Domum regere possit prope muros Neapolis ab eodem ingentibus expensis instauratam: Datis literis Kal. Octobris, ut ex Vaticani Tabularii Regesto comperimus.

ARGUMENTUM.

Ferdinandus I. Imperator Franciscanis addictissimus moritur, cui Maximilianus hujus nominis II. major natu in Imperio succedit. Moritur item Rodulphus Pius Cardinalis Ordinis Protector, eique sufficitur Carolus Borromaeus. Pro Capucinis autem Julius de Ruvere Cardinalis Feltrensis praesignatur. Plures etiam Servi Dei tam viri, quam mulieres Franciscanam Regulam profitentes, ad caelestem gloriam transeunt. Sanctus Paschalis Baylon dat Minoritis nomen, ejusque propterea actorum narratio incipit. Agitur de Canonizatione sancti Didaci Complutensis. Florent Viri doctrina praediti, ex quibus unus vel alter ad Infulas Episcopales assumitur. Patrum Capuccinorum celebrantur Generalia Comitia, Evangelistae de Canobio Generalis ex Boverio merita recensentur, atque Constitutiones pro bono Familiae regimine exhibentur. Cujusdam Monialis similiter ex eodem Boverio perrarus narratur eventus. Decedit Generalis Praefectus Tertii Instituti. Plura cum Observantibus, tum etiam Conventualibus, Capuccinis, Tertiariis, atque Monialibus aedificantur Caenobia. Plura itidem ab Apostolica Sede conceduntur privilegia.

I. INter ea, quae annum Virginei Partus millesimum quingentesimum sexagesimum quartum reddidere luctuosum, imprimis fuit mors Ferdinandi I. Imperatoris. Is ab obscura primum febre, quae paulatim vehementior facta est, oppressus, accedente aqua intercute, demum placidissime Viennae Austriae decessit VIII. Kalendas Augusti, quae dies festo S. Jacobi dicatur, ad quam se perventurum, in eoque moriturum multo ante praedixisse cumThuano Spondanus affirmat, addens hoc ex divina revelatione factum esse. Vixit annos sexaginta, menses novem, & aliquot dies; Princeps a justitia, religione, pietate, caeterisque virtutibus nunquam satis commendatus, quarum praecipue in extremo vitae actu plurima exempla explicuisse Matthias Citthardus Ordinis Praedicatorum, qui morienti adstitit, per suas epistolas ad Pontificem directas, & a Raynaldo relatas testatus est. Non minori etiam studio piissimus Imperator Franciscanum Ordinem est prosequutus, qui praeter ingentia beneficia, quibus indesinenter verum Franciscanorum Patronum, quinimmo & Patrem se praebuit, eosdem, ut superius innuimus, *Christianitatis medulla* appellare consuevit. Ipsi Maximilianus I. filius, optimus & ipse Princeps in Imperio succedit.

> Ferdinandus I. Imperator moritur.
> *Raynald. fol. 545*
> *Raynald. fol. 144*

II. Sui etiam veri Protectoris obitum luxit Ordo, Rodulphi Pii videlicet Cardinalis Carpensis, qui aequa lance Observantes, Conventuales, atque Capuccinos ex animo dilexerat. Vir vere *Pius*, omnibus virtutibus ornatus, Romae, inquit Oldoinus apud Ciacconium, communi adhaerens opinioni, VI. Nonas, non Martii, ut scripsit Sanderus, sed Maii, die Martis moritur; suam tamen sententiam in medium afferens, opinatur die X. Julii decessisse, quod quidem criterium apud suum auctorem perpendere eruditum lectorem non pigebit. Rodulpho Carolus Borromaeus sufficitur, cujus sanctissimi Viri egregia facinora non est, cur hic indicemus, & repetamus. En ad id Pontificium diploma.

> Rodulphus Pius Ordinis Protector moritur.
> *Hierarch. Franc. Tom. 2. fol. 194.*
> *Ughel. Tom. 8. fol. 80.*
> *Rodulph. fol. 133*

Dilecto filio nostro Carolo S. R. E. Presbytero Cardinali Borromæo nuncupato.

PIUS PAPA IV.

Dilecte Fili salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum per obitum bon. mem. Rodulphi Pii Episcopi Ostiensis S. R. E. Cardinalis Carpensis nuncupati, dum vixit, Ordinis Fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia nuncupatorum apud Sedem Apostolicam Protectoris nuper apud Sedem eamdem defuncti, Ordo præfatus Protectore destitutus remanserit: Nos eidem Ordini de idoneo Protectore providere volentes, ac de tuæ circumspectionis singulari prudentia, doctrina, integritate, ac Religionis zelo plurimum in Domino confisi, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, te, ex cujus protectione ob tuas eximias virtutes Ordinem hujusmodi plurimum commodi & ornamenti suscepturum esse confidimus, præfati Ordinis Fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia, illiusque Religiosorum, & Domorum, ac locorum Regularium quorumcumque apud Nos, & Sedem prædictam Protectorem cum omnibus honoribus, & oneribus solitis & consuetis, ad tui vitam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium facimus & deputamus. Mandantes propterea dilectis filiis Superioribus, & aliis Religiosis quibuscumque dicti Ordinis, in virtute sanctæ obedientiæ, ut te in eorum Protectorem, juxta tenorem præsentium recipientes, ea, qua debent, reverentia prosequantur. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Cæterum te in Domino hortamur, ut hujusmodi Protectoris munus ita obire studeas, ut apud Deum bonorum operum retributorem æternum præmium, & a Nobis condignam laudem valeas promereri. Datum Romæ apud sanctum Petrum die VI. *Maii* MDLXIV. *Pontificatus nostri anno* V.

Cæs. Glorierius.

III. Non est proinde opus cum Dominico de Gubernatis ultro hanc veritatem ostendere, S. Carolo videlicet fuisse hanc permaximam demandatam Provinciam, contra quosdam aliter opinantes, inter quos Auctor Hierarchiæ Franciscanæ scribit Rodulpho Julium Ruvereum Feltrensem fuisse suffectum. Verum quidem est, quod Pio adhuc Superstite, ægrotante tamen, Julius pro Patribus Capuccinis Viceprotector, illoque mortuo, Protector a Pontifice designatus est, datis litteris in forma Brevis: *Exhibita* &c. XX. Aprilis, ut in Regesto. Cum autem Julius plerumque Urbini resideret, ejus loco Antonius Cardinalis Amulius Viceprotector constitutus est, eoque tandem decedente, Julius Antonius Sanctorius, Cardinalis sanctæ Severinæ appellatus, est renunciatus, qui exinde Protector exstitit; sicque Patres Capuccini suum peculiarem Protectorem hoc anno Cardinalem Julium habere cœperunt.

Hierarch. Franc. fol. 105.

IV. Plerique etiam Servi Dei ultimam hoc anno diem obeunt, & imprimis non semel a nobis memoratus Franciscus de Galisteo laicus, dignus sancti Petri Alcantarensis socius, & perfectus imitator, strenuusque provinciæ sancti Josephi, & Orientis Discalceatorum Familiæ cultor, qui tanto virtutis amore tenebatur, ut suis sensibus frænum injecerit, & mortificationi sui appetitus, ac propriæ voluntatis abnegationi perpetuo studuerit. Tum, ut petulantis carnis cohiberet lasciviam, aspero cilicio, disciplinis, & ciborum parsimonia corpus in servitutem redigebat. Quanto autem sibi rigidus & parcus, tanto aliis aderat pius & caritativus, Afflictorum, Egeno-

Franciscus de Galisteo S. Petri Alcantarensis socius. Archiv. S. Isid. Arm. 3. fol. 175.

norum, & Miserorum consolator effectus. Maximum illius exercitium erat continua oratio, in qua sic in Deum absorbebatur, ut rerum terrenarum prorsus oblivisceretur. Magna tamen animi sagacitate pollebat, prudentia, modestia, ac compositione civili, & religiosa. Cum itaque tot tantisque donis ac virtutibus exornatus esset; haud mirum, si, quamvis simplex Frater Laicus, electus fuerit a Patribus in primum Guardianum Conventus Dominæ Nostræ de Rosario; quo tempore illud mirum accidit, quod, dum domi nec panis buccella inveniretur, suos ipse Sodales ad firmiter de divina pietate sperandum cohortaretur. Dumque ferventius orationi instaret, adest a nemine ductus mulus cibariis onustus, quibus duodeni Fratres reficiuntur. Neque hoc fuit unicum signum, quod ejus præcipue meritis Dominus eodem in Cœnobio operari dignatus est.

V. In Angelorum Hispanica provincia mundo valedicit Franciscus de Gazaglia, qui iterum iterumque Ministri ejusdem Provinciæ ferventi zelo munus exercens, pedes in itineribus semper, absque baculo & pera, ciliciis ferreis indutus incedens, flagellis atque jejuniis innocuo corpori perpetuas afferebat molestias. Franciscus Insulanus Generalis, qui probe hominem noverat, per iperbolem non dubitavit asserere, Franciscum Gazaliam etiam e vivis sublatum necessum fuisse Ministrum salutare. Ipse tamen nedum Ordinis dignitates respuens, verum & a Castellæ Regibus, quibus summopere carus erat, ad Episcopalem dignitatem invitatus, constantissime renuit, & meritissimum consodalem suum Joannem de Parrios eo tempore Guadalcanalensem Guardianum, ita rogatus, indicans, ut sui loco sufficeretur obtinuit. A Ministerio absolutus, a sibi succedente Præfecto apud Conventum S. Gilberti Bucæ ad quædam Ordinis negotia vocatus, die S. Matthæo Evangelistæ sacra, quum post matutinas preces adhuc in oratione pro more permansisset, valde mane nemus ingressus, ut Officium Virginis, sicuti solebat, persolveret, en Cervus ex multis, Guardiæ Marchionis jussu ad Fratrum solatium eo introductis, Deo disponente, Franciscum aggreditur, ictibusque fere innumeris oculos vel imprimis eruit, faciem dehonestat, totumque innocuum corpus dilaniat, sicque vita atque humana forma orbatum relinquit, Sodalibus interim deflentibus tam misere tantum Patrem deperditum. Ad Cœnobium porro Bellalcazaris translatus, ibidem ingenti cum omnium mœrore sepultus fuit. Sexaginta annos in Ordine transegisse, atque hujus generis mortem sibi multo antea prædixisse leginius. Mors profecto Viro Dei indigna, si humana consilia spectemus; non autem, si incomprehensibilia Dei judicia admiremur potius, quam investigemus.

Franciscus de Gazaglia. Archiv. S. Isid. Arm. 3. num. 2. fol. 174.

VI. In Conventu Ultrajectensi, de quo Waddingus non tam stricto calamo dixit, celebrem Bartholomæum de Mildelburgo Zelandum hoc anno decessisse ex MSS. Archivii sancti Isidori comperimus. Natus est Vir Dei anno MCDLXXXV., & usque ad annum ætatis trigesimum mercaturam exercuit; a qua meliori consilio se subducens, Lovanium ad optimarum artium mercaturam concessit. Liberalium disciplinarum magisterium adeptus, haud multo post Amsterodami Minorum subivit Institutum. Post studia sacræ Theologiæ Lovanii completa, sacris concionibus totus intentus, ab hoc ministerio usque ad mortem nunquam cessavit. Multis in locis, præsertim Bruxellis, Lovanii, Amsterodami, Ultrajecti, magno omnium plausu, & cumulatissimo animarum fructu annis quadraginta, tametsi utroque latere herniosus, prædicavit, & Amsterodami præcipue, quo missus contra Anabaptistas, ait Waddingus, concionaturus, fecit cum magno fructu & laude, ut jure diceretur, totam Civitatem in Catholica Fide confirmasse, & ad

Tom. XVI. ann. 1517. n. LVI. Bartholomæus de Mildelburgo.

Tom. XIII. ann. 1462. n. XCIII.

ad eam multos reduxisse. Primus erat semper & ultimus in Choro, omnique Cœnobii publico ministerio. Lecto, culcitra, cervicalibus nunquam indormivit, sed operiens caput suo pallio ad lectum geniculabat, totus immersus divinis meditationibus. Brevi somno post matutinas preces recreato corpore, mane usque ad horam quartam excipiendis confessionibus vacabat, reliquum tempus orationi, parandisque concionibus tribuebat. Raro foras prodidat, nisi ratio caritatis urgeret, & quam citissime redibat, ut idem, qui exierat, regrederetur. Non frequentabat convivia, non amicis, & salutationibus, non fabulis intendebat, nihil dignum reperiens, quod cum fugacissimo tempore commutaret, cujus unius honestissima avaritia est. Norma ejus vitæ virtutum erat exemplar. Hoc anno ætatis suæ septuagesimo nono, feria tertia Paschæ ultimam habuit Ultrajecti concionem, sub cujus finem graviter exhortatus est auditores, ut perdurarent in Fide Catholica, & religione, sine qua nemini præsumenda salus, instare periculosa tempora, Catholicorum persecutiones, Sacerdotum maxime & Religiosorum templa evertenda, altaria destruenda, quæ Geuseorum motibus demum non sine gemitibus deploranda vidimus; se posthac non conscensurum suggestum, nec visum iri. Hæc & alia, suæ mortis præscius post paucos dies subsecutæ, palam prædixit. De suggestu descendens, mox decubuit, ubi totus in precibus & devotione, viso etiam Christo a Judæis flagellato, placide obdormivit in Domino. Post menses tres effossum ejus corpus, opera Henrici Bommel Consilii provinciæ Ultrajectensis Graphiarii, intimi ejusdem amici, inventum est integrum & incorruptum, suavissimum spirans odorem, orique imposita rubens pulcherrima rosa, quam ille, ceu pretiosissimam gemmulam in tanti Viri memoriam adservavit: digniori inde in sepulcro, opere fornicato & camerato reverenter repositum est. Scripsit *Concionum suarum tomos tres de Tempore & Sanctis*, quorum primus ejus manu exaratus diligenter asservatur. Petrus Trudenus a sancto Trudone posteriori tumulo hoc affixit epitaphium.

Hæreticorum scelera, & Catholicorum prædicit calamitates. Arm. 5. n. 144. fol. 60. Biblioth. Seraph.

PIENTISSIMUS PATER
BARTHOLOMÆUS A MILDELBURGO
ANNO DOMINI MDLXIV. DIE II. MENSIS APRILIS
VITAM COMMUTAVIT IN MORTEM,
ET OBDORMIVIT IN DOMINO.
VIXIT ANNOS SEPTUAGINTA NOVEM,
MENSES SEPTEM, DIES OCTODECIM.
FUIT VIR ADMIRABILIS ZELI, AUSTERITATIS,
SOBRIETATIS, ET ABSTINENTIÆ,
MULTIS ANNIS, VARIIS IN LOCIS CUM LAUDE
GUARDIANUS, ET VICARIUS.
SERMO EJUS, UT FACULA ARDEBAT.
QUADRAGINTA CONTINUIS ANNIS FIDELEM,
STRENUUM, ATQUE INVICTUM CATHOLICÆ
ECCLESIÆ MINISTRUM, ET VERBI DEI ORTHODOXUM
PRÆCONEM EGIT AD VITÆ SUÆ FINEM USQUE;
NAM OCTAVO DIE
POST ULTIMAM CONCIONEM SUAM QUAM HABUIT
FERIA III. PASCHÆ, IN HOC NOSTRO ULTRAJECTENSI
CONVENTU IN PACE CHRISTI REQUIEVIT.

Matthæus Citrarius obitus sui diem, & horam prædicit. Arm. 3. num. 34. pag. 381.

VII. In Italia Matthæus Citrarius decedit in Conventu Annunciationis apud sanctum Lucidum, sive corrupte *Nocitum*, ut apud Arturum atque Gonzagam legimus, provinciæ Calabriæ, quem etiam Waddingus memo-

morat. Hic dum prospera valetudine fruebatur, sibi obitum imminere prædicens, a Cœnobii Præfecto sanctissimæ Eucharistiæ, & extremæ Unctionis Sacramenta instantissime petiit. Quo tamen, quod bene omnino valeret, denegante, subjecit, ut ex caritate acceleraret; quandoquidem post primum campanæ sonitum, quo fideles ad salutandam vespertino tempore Virginem monentur, sibi ex hac vita ad suum creatorem emigrandum foret. Idque certissimus rei eventus comprobavit. Cum enim post peracta circa eum omnia, quæ ad tantum iter necessaria sunt, primus campanæ pulsus post Solis occasum auditus fuit, religiosissimus is Pater Viatico, extremaque Unctione præmunitus, ac meritis opimus animam exhalavit. Arturus ad diem XIII. Julii: MSS. vero authentica hujus Provinciæ ad mensem Januarii hujus anni obitum præfati Servi Dei referunt.

To. v. an. 1300. n. XII.

Art. ad diem 13. Julii.
MSS. auth. hujus Prov.

VIII. In eadem Calabriæ regione Boverius, & ex eo Carolus de Aremberg scribunt, Baptistam Laritionensem Capuccinum hoc anno decessisse. Dum autem ambo iisdem verbis Dei Servi narrant acta, referunt, eundem *navalem victoriam, Deo revelante, præsignificasse, quam Christianorum classis sub Pio V. Pontifice, & Joanne Austriaco anno* MDLXXI. *de Turca revexit*. Merito propterea ad anachronismum evitandum ab hoc eodem anno expungenda narratio, atque judicio nostro ad annum MDLXXIV. referenda. Referunt item laudati Auctores obitum Matthei Avenionensis ejusdem Familiæ ex Laicorum numero, qui, cum Observantibus valedicto ad Capuccinos statuisset migrare, in Italiam veniens, in itinere Grassatorem ense & hasta armatum e nemore erumpentem, minacibusque verbis nummos poscentem obvium habet. Cui Matthæus, quasi illi obtemperaturus, ignitabulum theca occlusum proferens, ante illius pedes projicit: qui chalybis sonitum audiens, ratus ibi nummos adesse, protinus se ad prædam inclinat. At Matthæus collo ipsius apprehenso, ac fortiter humi compresso, Sicarium ita genibus suffocat, ut ne quidem loco dimoveri possit. Interea, hasta altera manu apprehensa, necem illi minatur, nisi inde recedat, donec longius progressus, hastam humi plantet. Porro, Sicarius ex inopinato eventu, tam ingenti pavore perculsus ac metu exanimatus fuit, ut Matthæo integre paruerit. Hoc pacto Matthæus a Sicario liber, Genuam proficiscitur. Perfectus hic Regulæ cultor fuit, paupertatis zelator, honestatis custos, humilitatis, ac sui ipsius neglectus sectator insignis, qui cum sibi in Religionis ingressu omnium virtutum fastigium assequendum præstituisset, gulam abstinentia ac jejuniis, corpus flagellis ac variis macerationibus & doloribus domare, sensus denique omnes cohibere aggressus est: & quod caput est, animum tam assidua oratione ad divina transferre studuit, ut non mediocrem inde apud omnes sibi brevi tempore sanctimoniæ existimationem comparaverit. Eo porro factum est, ut cum prudentia ac consilio plurimum valeret, tametsi Laicus esset, plerumque tamen ad Guardianatus, ac Definitorii muneris dignitates in Genuensi provincia promoveretur. His temporibus, quibus, Gallis longe lateque in Pedemontana Regione dominantibus, Hæreses plerisque in locis impune grassabantur, varias ab Hæreticis molestias ac contumelias admirabili patientia sustinuit. Contigit vero aliquando, ut Taurinum proficiscens, dum Eridani pontem transmearet, Hæreticum quemdam equo insidentem sibi obvium haberet, qui furore percitus, equo in Matthæum impulso, illum e ponte exturbatum, in flumen dejicere conabatur; Viri insolentiam Matthæus contemnens, equi crinibus manu apprehensis, tanta vi, quæ illi tunc a Deo addita fuit, ad se equum attraxit, ut eum coram se prioribus pedibus genuflectere coegerit. Tum vero ad Hæreticum: *Vides*, inquit, *quam mihi facile esset, te in flumen præcipitem dare, nisi me Catholica, ac Seraphica Religio a fa-*

Baptista Laritionensis Capuccinus obit.

Item Matthæus Avenionensis Capuccinus.
Bover Tom. 1. ad hunc annum pag. 177.
Grassatoris minas coercet.

Hæreticorum sibi infensum modeste redarguit.

a facto revocarent. Agnosce igitur, quanto præstantior sit Catholicorum Religio, quæ hostibus parcit, quam Hæreticorum secta, quæ ipsos quoque amicos infestat. Tremuit facto Hæreticus, neque Capuccinis Fratribus deinceps unquam insultare ausus fuit. Hinc Sedulam, seu *Casale*, quæ Montis Ferrati urbs præcipua est, profectus, cum suam quoque in eo Conventu exstruendo operam præstat; Viri hujus sanctimoniam Deus miraculo comprobare voluit. Cum enim, jam imminente hyeme, is ligna ad Fratrum usum ac calefactionem parasset, Agricolam quemdam rogat, ut ea plaustro suo imposita ad Monasterium vehat. Erant agrorum viæ eo tempore tam alto cæno obsessæ, ut plaustris prorsus imperviæ forent: quapropter recusat Agricola, remque facto periculo prorsus impossibilem asseverat. Cui Matthæus: *Ne expavear*, inquit, *plaustro Boves junge, dabit Deus, ut nihil limus nobis officiat, neque iter intercipiat*. Credit ille, plaustrum parat, Boves jungit, ac cænoso se itineri committit. Mirabile dictu! vehunt Boves plaustrum lignis onustum, limusque, qui mollis ac rarefactus erat, quasi solida humus plaustrum recipit: calcant Boves rarefactum cænum, atque illorum ungulæ, plaustrumque lignis onustum, haud profundius in limo, quam si solidum solum esset, infiguntur. Id cum universi conspexissent, haud alteri, quam divinæ virtuti, Matthæi precibus exoratæ factum mirabile adscribunt. At vero, quam diligens ac severus hic Dei Servus, castitatis velut pretiosissimi ac cœlestis thesauri custos fuerit, illustri exemplo demonstratum fuit. Cum enim in Conventu Montis Calerii Eleemosynarii munus sustineret, semel contigit; ut in quoddam Castellum se cum socio, mendicationis causa conferret: erant Castelli illius Domino nonnullæ nubiles filiæ, a quibus Matthæus humanissime excipitur, atque ubi nocturnæ quietis tempus advenit, separata iis cubicula assignantur. Porro immundus ille Spiritus, qui Matthæi pudicitiæ insidias struebat, ea solitudinis occasione captata, tam ardentes in earum adolescentularum altera libidinis faces accendit; ut cum Matthæus prolixius, uti solebat, in suo cubiculo oraret, clam illa nuda ad Matthæum accesserit, clausoque cubiculi ostio, in illius amplexus inhonesta ruerit. Matthæus vero inopinato ac turpi illo aspectu turbatus, primum verbis ac severa increpatione puellam a se arcere curavit. Illa vero cum minas ac increpationes contemneret, is tandem flagello, quo seipsum paulo ante oppetierat, manu arrepto, tam egregie ac tam diu inhonestam puellam flagellare cœpit, quoad undique livores ac rubræ verberum vibices in ipsius corpore apparerent: quibus illa seipsa melior facta, ac turpis libidinis Dæmone hoc novo exorcismo propulsato, sapientior quam venerat ad sua rediit. Id vero cum Pater rescivisset, protinus ad Monasterium convolans, Matthæum accersiri curat: qui cum se ad necem vocari ob præteritum factum crederet, Dei prius ope implorata, illum intrepidus adit, maximumque sibi lucrum accessurum putat, si pro tuenda castitate vitam profundat: at non Martyrio voluntas, sed voluntati castitatis martyrium defuit. Nam vir ille prudentissimus, cum turpissimam familiæ suæ maculam, Matthæi virtute sublatam esse perpenderet, maximam illius virtutem admirans, in illius amplexus ruit, nullumque in agendis gratiis finem imponit. Erubuit Matthæus, & cum præter expectationem, Deo agente, rem accidisse cerneret, eam palam fieri ægre tulit, ut castitatis virtutem, cujus tam præclarum specimen ediderat, majori humilitatis gratia cumularet. Denique is, cum ex Genuensi ad Corsicæ provinciam, Generalis Vicarii jussu, transmigrasset, in ea mortalis vitæ stadium magna cum virtutum laude confecit.

Matthæi ad servandam pudicitiam lacinæ.

IX. Sub idem tempus Maceratæ in Piceno alter præclarus Capuccinus diem extremum claudit, Alexander videlicet de Fano Sacerdotali dignitate de-

Alexander de Fano Capuccinus moritur. Bover. num. 5. Flor. Seraphic. Tom. 1. p. 165.

decoratus, qui cum inter Minores Conventuales conscriptus vitam duceret, Regularis Observantiæ studio incensus, ad Capuccinos se confert, atque adeo in omni virtutum genere proficit, ut perfectam regularis disciplinæ normam in se ipso præferat; a carnis enim mortificatione exorsus, ea corpus inedia domat, ut universa Regulæ jejunia, atque alia quamplurima solius panis & aquæ refectione celebret, carnem quotidianis fere flagellis atterat, humilitate, suique abjectione summopere delectetur. Nihil denique hoc Viro modestius, nihil honestius est: Mulierum adeo consortia devitat, ut etiam ad eas propius accedere vereatur. Studium vero, quo orationem ac rerum divinarum contemplationem prosequitur, tam illi assiduum & familiare est, ut cœlestium rerum potius, quam humanarum spectator videatur. Diu noctuque cum flagellis versatur, Deoque dicatæ solitudini, ut plurimum vacans, Dei colloquiis familiariter fruitur. Quamobrem tantæ illius, tum apud Fratres, tum Sæculares sanctitatis fama diffundebatur, ut cuncti illum, velut totius sanctitatis exemplar suspicerent; atque inde quamplurimi, qui variis languoribus afflictabantur, ipsius sanctitatis odore attracti, ad eum confluebant, quos Vir Dei Crucis signaculo muniens, ab ægritudine liberos reddebat. Accidit autem, ut ad Castellum quoddam accederet, ubi geminos cujusdam mulieris filios gravissima ægritudine laborantes offendit. Quamobrem cum illorum mater acerbissime discruciaretur, Alexander ei ex animo compatiens, ut animum cum Dei beneplacito componeret, hortari cœpit. Neque enim id fieri posse affirmabat, ut a Deo opem expectaret, nisi prius cum Dei voluntate conveniret. Id cum a muliere Vir Dei tandem assecutus fuisset, mox ad liberos extrema valetudine laborantes accedit, signo Crucis benedicit, ac protinus matri incolumes, Dei virtute, restituit.

X. Ex nostris etiam Virginibus duæ hoc anno in sancti Thomæ, sive Sabaudiæ provincia, in Domino requiescunt, Angela a Casali videlicet, & Leona Lajola. Prima Vercellas profectura, ubi perpetuum in divæ Claræ Monasterio sibi domicilium elegerat, cum consanguineis ejus discessum comitantibus iter agressa, pulcherrimi aspectus juvenem candido equo insidentem, & pompæ veluti Ducem itineris præeuntem aspexit. Erat is unus ex Angelorum turmis, Seraphicæ Sponsæ cœlestes nuptias adeuntis obsequio destinatus, qui simul atque Angela se Monialium choris immiscuit, videri desiit. Verum cum religiose vivendo jam perfectionis culmen attigisset, non Angelicis tantum aspectibus perfrui, sed ad Christi Crucem ferentis, eamque ad patientiam exhortantis colloquium admitti promeruit. Tanta in ejus obitu lætitia Cœlum perfusum est, ut passim exaudiretur Angelorum cantus divinum illud Pauli elogium iterantium: *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri*. Altera omnium prima Abbatissæ munere in Monasterio sanctissimi Nominis Jesu Astensi functa est, ubi etiam suavissimos in cunctis actibus miræ sanctitatis odores efflavit, & creditarum sibi ovicularum adeo sedulam curam gessit; ut illarum nulla a divinis semitis aberraverit. Hanc cum aliquando casus in puteum præcipitem egisset, implorato Deiparæ Virginis patrocinio, aqua corpus duabus horis sustinuit, donec illæsum extraheretur. Vitæ demum sanctissime consummatis diebus, mense Novembri migravit ad Cœlos, ut perpetuo divinæ lucis frueretur aspectu. In Monasterio sancti Lini Volaterrarum provinciæ Tusciæ, inter cæteras, quæ locum sanctitate illustrarunt, fuit Clara Palvia superstes, quæ hoc anno ipsa Parasceves die, Gonzaga teste, dum ferventius orat, Sponsum Jesum ad columnam alligatum intuetur.

XI. A Christophoro de Arta Hispano provinciæ sancti Joannis Baptistæ Discalceatorum alumno, & ad Causam Canonizationis sancti Paschalis Baylon agendam Romæ constituto Procuratore, monemur, eundem sanctum Virum

Angela a Casali, & Leona Lajola decedunt.
Hist. Provin. S. Thomæ fol. 329.

Ibid. fol. 332.

Clara Palvia floret.
Gonzag. in Prov. Tusciæ Mon. 1.
Wadd. ad ann. 1513. n. XIX.
Antonius Maria lib. 1. fol. 297.
Joannes a sancto Antonio in supplem. ad Bibliot. Francisc. lit. P.

rum hoc anno Franciscanæ Familiæ nomen dedisse. Jure merito propterea Paschalis actorum narratio, de qua huc usque altum silentium habuimus, hic saltem a nobis sumere debet initium. Hoc ut fideliter simul fiat & expeditius, ea historia uti, quæ primum a Joanne Ximenio sancto Viro coevo hispanice anno MDXCVIII. sub Chronicæ titulo conscripta fuit, nobis congruum visum est; cui etiam, veluti pro supplemento quædam adnectere ex altera recensiti Christophori necessarium putamus; Ximenius enim præfatus multa, sed non omnia acta Paschalis retulit, partim sibi propria experientia, scientiaque de visu cognita, partim vero aliorum relatu; Christophorus vero dum in Urbe pro ejusdem Canonizatione instaret, notitias, quas retulit, ex testium juratorum dictis excerpsit. Ex utriusque ergo historiis, quas apud Auctores celebres Bollandisticæ Continuationis comperimus, nostram numeris omnibus absolutam facile simul & expedite pollicemur contexere, cum in iisdem ad hoc opus præter chronologicum ordinem, nihil nobis desiderandum remaneat.

XII. Igitur Paschalis nascitur in oppido Turris Formosæ ad Monasterium Horti-Regalis Cistercienfium, ad diœcesim autem Seguntinam pertinente anno MDXL., Paschalibus solemniis Pentecostes occurrentibus, qua de causa *Paschalis* nomen fauste sortitus est. Parentes fuere Martinus Baylon, & Isabella Jubera humiles genere, Agricolæ nempe, sed honestate atque pietate præclari. Ab ipsius incunabulis Paschalis futuræ sanctitatis dare cœpit indicia.

Bolland. Tom. IV. ad diem 17. Maii. fol. 49.

» Primo ratiocinii humani initio doctrinæ Christianæ elementa labiis adhuc » balbutientibus pronuntiare tam libenter assuescens, & signum Crucis digitis tenellis formare, ut ea res delectationi magnæ parentibus esset. Cum » autem etiam die quadam ad divina Officia eum super brachia portasset mater sua in Ecclesiam, notatus est tam quieto ore, oculisque in mysteria sacra tam intentis hæsisse, ac si eorum dignitatem pleno percepisset intellectu. Exinde sic ille affici erga Ecclesiam cœpit, ut si vel tantillo tempore » eadem mater illum relinqueret solum, quo pedibus rectis nondum per » ætatem accedere poterat, etiam manibus adreperet, non sine magna parentum sollicitudine, qui eum toto requirentes oppido, nonnisi in Ecclesia » reperiebant. Quod cum sæpius accidisset, & justus alicujus infortunii a » parvulo incurrendi metus subesset, conati quidem illi sunt objurgationibus minisque absterrere; ab ejusmodi tamen usu vincere non potuerunt » propensionem, non tam naturæ, quam gratiæ illuc allicientis. Procedente ætate procedebat etiam pietatis affectus; nec alia fere puero ludrica » erant, quam Rosarium, & Sanctorum imagines: quibus multum conferebat materna institutio, variis exercitatiunculis piis eum informans: patris » autem reverentissimus semper, nunquam visus est in aliquo ejus mandata » transgredi. Quin etiam Fratribus suis quatuor, ex quibus nonnulli erant » ætate majores, tali erat exemplo, ut eo præsente nihil indecorum facere » auderent, idque cum necdum ageret annum ætatis septimum. Quem ubi » attigit, pascendo gregi potius, quam agriculturæ applicandum censuit pater, eo quod is minus pollere viribus videretur. Hoc agens singulariter » afficiebatur cuidam eremitorio, cui a Sanctissima Virgine *della Serra* nomen erat, & ejusdem imagini. In hujus ambitu frequens Paschalis, vultum illuc convertebat identidem, sæpe etiam eo versus flectebat genua, & » quas memoria tenebat, recitabat precatiunculas: quod si abducere longius » gregem ei opus erat, præsentiam dilectæ sibi ædiculæ supplebat parvula » Matris Dei imagine supra chartam duriorem expressa, quandoquidem pe- » do suo pastorali eam insculpserat una cum Crucis forma, & ipsum solo defigens, intendebat suavibus cum Domina sua Patronaque colloquiis breve » quoddam ejus officium percurrendo.

S. Paschalis ortus, & pueritia.

Insignis erga Ecclesiam affectus.

Et erga B. Virginem pietas.

XII.

„ XIII. Librum enim in pera circumferens, & modo ab hoc, modo ab il- „ lo instrui petens, ac privatim secum in illa solitudinis commoditate rumi- „ nans quæ didicerat, partim diligentia sua propria, partim Dei gratia sin- „ gulari adjutus, legendi scribendique mediocrem acquisivit peritiam; quo „ scilicet solum contendebat, ut libris sanctis frui posset, & recitare Officium „ beatæ Virginis, cujus horas penes se habebat assidue, sæpissime visus eas „ pervolvere, eaque de causa ab aliorum consortio pastorum secedere: tam „ enim parum illo delectabatur, ut plerumque extra commune sepimentum „ reductus, sibi privatum ignem strueret, quo posset sine arbitris Deo sibique „ vacare. Videbatur autem sodalibus suis Angelo similis conversatione & „ moribus: quantum enim alii ætate ista capiuntur jocis ludisque, tantum „ iste virtutis & sanctitatis exercitiis, velut ex propositione quadam natura- „ li, in omnibus referens maturitatem quamdam senilem, imo religiosam di- „ sciplinam: idque solo eum docente atque erudiente Deo. Admirationem „ vero meretur, quod, cum Minoritam Discalceatum nunquam vidisset, a „ puero tamen discalceatus vivere voluerit, non solum exuendo omnem „ amorem sæculi, in quo consistit vera religio, sed etiam materiales calceos, „ sine quibus passim conspiciebatur ambulare per dumeta atque spineta se- „ quendo gregem, montesque scandere, & per eorumdem petrosas declivi- „ tates descendere, nulla viarum asperitate territus.

Dei ope legit & scribit.

Discalceatus semper incedit.

„ XIV. Cum sibi inter sodales occasio dabatur loquendi de Deo, de vir- „ tutis excellentia, de peccati gravitate, tantum aderat verbis ejus jam gran- „ diusculi pondus, ut ex iisdem ejus sodalibus aliqui in suis depositionibus „ dicant, sæpius visos esse homines grandævos lacrymantes, attenteque ex- „ cipientes monita ejus de observantia mandatorum Dei. Hinc fiebat, ut vici- „ niæ totius pastores, magni ac parvi, cum de eo forte loquerentur, appella- „ rent *Beatum* (ipsa testium verba sunt.) & pro tali haberent, ejusque ambi- „ rent societatem; persuasi, quod eo præsente, nihil sibi posset evenire mali: „ quod sine notabili ad memoriam eventu paruit aliquando. Pascebat cum „ uno ex illis gregem in territorio Alconchelensi, & inter duas grandes quer- „ cus ambo consederant; cum subitus turbo utramque radicitus e terra extu- „ lit prostravitque; sic tamen ut una illarum in unum, altera in alterum latus „ caderet, illæsis qui medii erant adolescentibus, Deoque gratias referenti- „ bus, quæ res deinde ab aliis cognita, multum eos in concepta de Paschali „ opinione confirmavit: quod si adversi incidebat aliquid, prorumpentes „ forte ad juramenta aut blasphemias socios corripiebat modeste, dicebatque, „ sicut eorum quidam deposuit; Tace, frater, quid faciemus? Adjuvet nos „ Virgo, Domina nostra opituletur nobis. In illo autem pastorali opere mi- „ rum quantum esset sollicitus, ne cui damni causam daret. Ergo cum ali- „ quando instaret mater, ut cujusdam amitæ suæ pauculas capras pasceret; „ ille magno cum animi candore: Parce, inquit mater, neque hoc mihi im- „ pera, quia sunt tam petulcæ, ut quantacumque adhibita diligentia, „ grande tamen damnum ubique faciant, & ego nolo habere occasionem cui- „ quam faciendi malum. Ejus autem hoc in genere vigilantiam declarat, „ quod atramentariolo, pennaque instructus semper, in collectis eam ad rem „ studiose chartarum particulis, notabat locum & Dominum loci, cui forte „ damnum aliquod grex suus attulerat, & si erat pretio æstimabile, conti- „ nuo id indicabat læsis, eorumque arbitrio compensabat, neque patieba- „ tur a conductoribus suis quidquam exigi aut solvi, quia id totum suæ im- „ putans negligentiæ, a se solvi debere ajebat: quod si illi causa gregis sibi „ commissi aliquando mulctabantur, id ante omnia detractum volebat debi-

Socios vivendi formam docet.

Dei ope liberatur à mortis periculo.

Proximi vel minimum præcavet damnum.

„ to sibi stipendio. Idem annorum nondum quatuordecim, jussus aliquando a magistro pastorum ingredi vineam quandam ad uvas carpendas, cumque id facere recusans, minis etiam adigeretur, constanter respondit: nec si membratim me discerpere volueris, morem in hoc tibi geram. Tunc ille multum indignans eamdem ingressus, uvas attulit, & ut manducaret secum, Paschalem invitavit: atque hoc etiam recusantem, non ferens a se repulit. Sed permansit in proposito sanctus Puer, magistroque modeste significavit, furto ablata nunquam esse utilia. Multo etiam junior erat, neque adhuc decimum ætatis annum compleverat, quando pastorculus quidam, videns eum in manibus hebere funiculos quosdam e juncis marinis contextos, & multis nodis interstinctos, quæsivit ex eo, quem usum haberent: Cui Paschalis: Hi quidem, inquit, Coronæ recitandæ serviunt, isti vero ad peccatorum meorum memoriam retinendam. Tum socius. Ecqua, infert, in re tu potes peccare? Paschalis autem magno cum fervore: Ecqua in re quæris? Conculcando hanc terram, videndo, cogitando. Tantam scilicet tenellæ menti mali bonique discretionem jam tum infuderat Deus. Otii autem fugientissimus simul, & propagandi cultus Mariani zelantissimus, si quid vacui habebat temporis, libenter impendebat texendis ex junco istiusmodi Rosariis, quæ inter pastores distribuebat, usum simul & docens & suadens.

Ex funiculis sibi parat Rosarium.

„ XV. Familiaritas ei contracta erat cum quodam Joanne Apparitio, quem sibi unanimem fidelemque per tres annos expertus, solum fere habebat socium: huic suum ille vitæ religiosæ ineundæ consilium indicavit, huic post quindecim dies dixit, quid sibi juxta eremitorium Alconchelense pascenti fuerit a Fratre, & Moniali sibi apparentibus circa id revelatum: huic etiam paucis post diebus se obtulit cum habitu & pallio cinerei coloris, quali utuntur Religiosi Franciscani, dicens, iterum sibi eosdem apparuisse, quodque ad eorum mandatum implendum vellet ex ea regione discedere, sicut reipsa fecit, transferens sese in locum dictum *Pennas de sancto Petro* in Regno Murciæ, ubi sororem habebat: huic denique revertens post annum, occurrit pro pallio indutus palliolo religioso, & pileolo cinereo. Id autem testanti Apparitio, attestantes plures alii expresse notant, palliolum breve fuisse & funem, quo cingebatur, crassum, eique, quo Discalceati nostri utuntur, simillimum. Cum eodem Apparitio pascebat aliquando gregem Paschalis in via, quæ ad Capræ-fontem ducit, circa locum *Covatilla* dictum, ubi fons erat, unde solebant bibere; sed turbidam tunc habebat aquam, ut vel aspectu suo nauseam crearet. Cum ergo alibi eam quærere vellet Apparitius: Ne discedamus hinc, inquit Sanctus, quia ego aquam hic tibi præbebo: atque a via regia nonnihil deflectens, depositis in terra pedo ac pera, fossam parvulam manibus suis excavavit, quæ mox repleta fuit aqua clarissima; ad eamdem sedentes ambo eductum e sitarciis panem manducarunt. Admiranti autem Apparitio dixit Paschalis: Amice, quando sitiens non habueris aquam, terram percute scipione, & invenies, dixit autem Apparitius prædictus, quod paulo post eodem reversus, non amplius aquam istam repererit; sed ad servandam loci memoriam, Crucem posuerit, quæ adhuc supererat, quando ille prima vice in Villa Regali his de rebus testimonium dixit.

Socio Religionis ineundæ consiliū sibi Cœlitus datum indicat.

Aquam sitienti Socio miraculose impetrat.

„ XVI. Cæterum non tunc primum cum prædicto Apparitio communicavit suum de vita religiosa consilium, aut cogitare id cœpit, sed diu antea hujusmodi vitæ aliquando tenendæ præsagia dederat. Habebat septennis parem sibi ætate cognatum Franciscum Delgado, quem parentes sui ex devo-

Septennis habitum Franciscanum affectat.

„ votione induerant habitu Franciscano: qua in re tantopere delectabatur „ Paschalis, ut ab ejus consortio avelli vix posset. Cum ergo infirmum Franciscum aliquando visitaret, invenit ejus vestem in scamno expositam, „ quam sibi induens, seque in ea gaudenter demirans, induci non potuit, ut „ in digressu eam deponeret, cum lacrymis sese opponens eis, qui ipsam ab- „ strahere sibi vellent, neque minis cedens. Quo viso avunculus pueri ma- „ trem accersiri jussit, ad cujus mandatum ille quidem paruit, sed perrexit „ inconsolabiliter plorans. Postquam autem ætate jam grandior recusasset „ sibi cum filia oblatam a Martino Garcia hæreditatem, is, qui antea sæpe „ fuerat paterna in domo de temporali re aliqua colloquentibus germanis di- „ cere solitus; *Ego nihil volo, nihil volo, quia debeo esse Frater*: eundem „ in finem patrimonii sibi contingentis partem fratri suo Joanni Baylon, at- „ que sororibus duabus concessit. Mater autem ejus, quæ illum summe dili- „ gebat, totiesque auditum dicere, quod deberet fieri Religiosus, appella- „ re solebat Fraterculum suum; postquam intellexit revera habitu sancto in- „ dutum: *Gaudeo*, inquit, *quod Paschalis meus verbis suis fidem impleverit*. „ Annum agebat ætatis vigesimum, quando hac de causa in Valentinum Re- „ gnum se contulit, quo in itinere transire voluit per rupes *sancti Petri* di- „ ctas, ubi sororem habebat, nomine Joannam Baylon, ut ei valediceret. „ Excepit eum cum gaudio soror, cœnamque paravit, sed inducere nulla „ ratione eum potuit, ut aliud, quam panem & aquam gustaret. Quod „ quamvis ei displiceret, existimans tamen id ab eo fieri, quia lassus a via „ egebat requie, mandavit sodali suæ Joannæ Garciæ, ut fratri lectum ster- „ neret. Refert autem hæc in suo examine, quod eum ambæ in cubiculum „ deduxissent, jussæ recedere, & luminis extinguendi curam sibi relinquere, „ paulo post redierint ad ostium, cui ille interius pessulum obduxerat; no- „ tantesque lumen adhuc ardere, introspexerint per rimas, viderintque „ eum nudare se, sumptisque funiculis tanto cum rigore flagellare, ut coa- „ ctæ fuerint inde abire, non valentes planctum dissimulare. Postera die „ jentaculum eidem præpararat soror, sed ille iterum præter panem & aquam „ gustare nihil voluit, ac ne in pera quidem accipere quidpiam edendum in „ via; solum petiit, ut cucurbitula, quam ferebat, impleretur aqua, di- „ cens, quod si fames urgeret, frustum panis esset mendicaturus, atque ita „ discessit. Illæ vero ingressæ cubiculum, invenerunt lectum, uti eum he- „ sterno vespere composuerant; indeque intellexerunt, quod noctem humi „ cubans egisset.

Hæreditatem sibi oblatam & patrimonium recusat.

„ XVII. Postquam eo, quo iter intenderat, appulit, Dominumque inve- „ nit, cujus gregem pasceret; cum observatus esset identidem id facere cir- „ ca Conventum Virginis Lauretanæ, idque renuntiatum Domino ejus es- „ set, metuenti ne grex suus sterili in solo, & tam frequenti accessu depasto „ minus commode haberet, quæsivit ex eo, cur non ad alia pascua lætiora „ transiret. Cui Paschalis, ego & grex meus nusquam bene sumus, nisi in „ conspectu Virginis, cujus protectio eum valde impinguabit; hoc audito „ fidem ejus & devotionem admiratus ille, dictorumque veritatem expe- „ rientia comperiens, agere eum deinceps pro libito sivit. Dicunt autem „ Pastores, inter quos quadriennio toto versatus est, quod cum ipsi lupo- „ rum metu vigilarent, Paschalis gregem suum noctu plerumque dimitteret „ in campum, seseque ad ostium Conventus transferret orationis ergo, se- „ curus protectione Deiparæ. Dici autem vix posse ajebant, quantum eam „ veneraretur, flectendo genua Conventum versus, cum signum dabatur ad „ *Ave Maria*, Rosarium ejus attentissime recitando, quod semper in manu,

" aut ex collo portabat, aliosque, ut idem facerent, inducendo: cum autem " dormiebat, suum illum scipionem, in quo Deiparæ iconem sculpserat, " stringebat amplexu, & vigilans cavebat, ne eum vel in pecudes jaceret, " vel aliqua leviori actione inhonoraret. Sed & suavissime de ea loquebatur, " nihil frequentius in ore habens, quam, salvet me Dei Mater, Virgo me " sospitet. Similiter & sancto Josepho afficiebatur tenerrime, ideoque libenter adibat colliculum quemdam, medium inter oppida Elches, & " Montis-fortis, quod ex eo Conventus ambo, quos solos Valentino in Regno tunc habebat Provincia nostra, eminus conspiceret; unum scilicet Virgini Lauretanæ, & alterum Virgineo Sponso sacrum.

A vino etiam puerulus abstinet.

" XVIII. Si quando rogabatur a sociis pastoribus, ut cum eis manducaret, " accipiebat pauxillum panis, idque aquæ intingens surgebat, dicebatque " ita levius se habere. Libenter tamen videbat ipsos manducantes ac bibentes etiam vinum, licet ab eo ipse constanter abstineret; ac ne in domibus " quidem patronorum suorum, quando illuc pro gregis sui necessitatibus adibat, oblatum instanter volebat suscipere. Discalceatus semper cingebatur " crasso ex juncis marinis fune: sibi autem ea de causa compatientibus respondebat: hunc in modum fit aliquid ad obtinendam peccatorum remissionem, & Cœlum, si possibile est, consequendum. Ut autem accurate " servaret præscriptam sibi distributionem temporis, solare horologiolum " penes se ferebat. Justitiæ vero erat observator tam rigidus, ut vel intrare " in vineam alicujus ad carpendum uvarum racemum, grande quid crederet, quodque nemini licitum esset, nisi extrema siti aut fame urgente. " Quod cum nimis scrupulose ab eo sumi dicerent alii, nihilo ipse minoris " æstimavit, quamvis parvulas regulas in illa materia, adeout, si grex suus, " vel quatuor obulorum damnum faceret alicui, continuo id curaret compensare. Dicentibus autem sibi, quod ita volens agere, tandem plus solveret " quam esset gregis totius pretium, respondebat: Multa parva hominem " ad inferos trahunt, & ego nolo tanto gravari pondere. Contigit ergo, ut " sine ipsius culpa aliquando pecus in sata quædam ingressum, haud leve, ut " ipsi videbatur, damnum faceret, quod eum vehementer conturbabat, " quia nomen Domini, cui satisfacere oporteret, ignorabat. Hac in mœstitia defixo occurrit per viam homo, quem hilariter interrogans, " nunquid sciret quis agri illius foret dominus, cum nomen audivisset, auditumque more suo vellet scripto mandare, non reperit atramentariolum " suum: hominique, perturbationis quam præseferebat causam requirenti, " respondit: quia excidit mihi atramentarium, neque possum scribere nomen ejus, cui grex meus damnum dedit; timeo autem, ne ipsum memoria mea excidat. Nimia videbatur Gaspari Guerræ (id ei homini nomen " erat) ista sollicitudo: sed respondit Paschalis; Præstat, amice, hic quam " in Inferno solvere. Ut ergo suæ faceret conscientiæ satis, coram eodem " Gaspare, agni unius auriculam inscidit, acceptamque festucam intingens " sanguini, ut melius potuit, nomen scripsit: quod idem deinde vir admirabundus publicavit. Similiter quia verebatur, num quantacumque adhibita diligentia ad plenum satisfecisset iis, juxta quorum agros solebat pascere, " fodientibus aut metentibus eorumdem famulis aliquando se jungebat; satis " hoc faciens etiam integro die, nolebat vel panis buccellam, aut aquæ haustum ab iis accipere, sed de proprio vescebatur.

Juris alieni severissimus custos, ultro illata a grege suo damna compensat.

" XIX. Hinc fiebat, ut in eo tribunali, quod constitutum istis locis habetur ad æstimanda damna ab animalibus facta, tanta haberetur fides Paschali etiam *injurato*, ut simplici ejus depositioni fides haberetur absque in-

„ informatione ulteriori: quem etiam juvit hic, qui sequitur casus. Incurre-
„ rat nocte quadam grex suus in sementem vicinam, & damnum notabile ei
„ intulerat, quod statim ac mane vidit Paschalis, ad Judices retulit rogavit-
„ que, venirent æstimaturi noxam. Venerunt illi, & coram Domino judi-
„ carunt absumptum esse grani tantum, quantum mensuram impleret, quæ in
„ Regno Valentino *Barchiglia* nuncupatur: verumtamen suspendendam de-
„ finitionem ultimam, donec sementis, quæ adhuc in herba erat, ad frugem
„ maturitatemque pervenisset. Reversi ergo messis tempore æstimatores,
„ nusquam fruges lætiores copiosioresque repererunt, quam eo loco, quem
„ a grege suo depastum fatebatur Paschalis, & Deum in Servo suo mirabi-
„ lem collaudarunt. Notarunt alii, quod in hac parte tam sollicitus, nunquam
„ tamen pecora sua jactis pedo vel lapidibus arceret ab agris alienis, aut
„ in viam reduceret, sed ut summum comminari solitus, maxima cum mo-
„ deratione modestiaque id faceret, illis velut hominibus parcens. Alii ob-
„ servarunt, quod licet plenus misericordia erga pauperes nemini stipem
„ petenti negaret, non tamen cum eis dividebat panem, sibi ad sui sustenta-
„ tionem datum a patronis; sed potius denariorum aliquid e salario suo re-
„ servatum curabat penes se habere ad eorum necessitatem sublevandam.

Frugem multiplicat Deus ob Paschalis sollicitudinem.

„ XX. Qui tam sollicitus erat, ne quid alieni juris fraudaret, facile
„ intelligitur, quam exactus fuerit in eorum mandatorum observatione, quæ
„ divinum concernunt cultum. Ergo ne memoriæ defectu alicui vigiliæ cum
„ jejunio observandæ deesset, curabat habere Kalendarii exemplar, ex eo-
„ que etiam indicabat sociis, quæ festa essent de præcepto colenda. Curabat
„ etiam pridie eorum sic disponere domi omnia, ut nec ligna quidem com-
„ portanda haberet, quatenus diem totum impendere sacris exercitiis pos-
„ set. Quod attendentes pastorum magistri præscindebant etiam ipsi occasio-
„ nes eas, per quas potuisset impediri; quin & diebus feriatis non raro fa-
„ cultatem præbebant audiendæ Missæ. Gratanter id sane accipiebat Pascha-
„ lis, sed graviter ferebat, quod, ne deesset officio suo, adeo celeriter de-
„ beret reverti. Quando autem nec illud licebat, & erat in loco vicino
„ Conventui, observabat sedulo pulsum campanæ, ut quo non poterat cor-
„ pore, accederet affectu. Et gratificari illi volens pientissimus Dominus,
„ cujus deliciæ sunt esse cum filiis hominum, sæpe ei inter nubes spectabile
„ exhibebat sacrosanctæ Eucharistiæ mysterium, Angelicis manibus in hie-
„ rotheca sustentatum. Unde ille gaudio immenso perfusus, continere se non
„ poterat, quin advocaret socios, ut fierent ejusdem participes spectaculi,
„ qui licet intendendo oculos, quo ille digitum, nihil viderent, non dubi-
„ tabant tamen, quin vera diceret, idque plures postea testati sunt.

Dei mandata ad apicem servat & custodit.

Ab Angelis sibi ostensam adorat Eucharistiam.

„ XXI. Interim contemplabatur virtutes, & vitæ asperitatem in isto Vir-
„ ginis Lauretanæ Conventu florentem, eique artius per vinculum religio-
„ nis cupiens uniri, voti compos demum hoc anno factus est„. Cætera de
sancto Viro professionem emittente, ad annum sequentem, favente Deo, referemus.

XXII. Porro dum Paschalis in humili Laicorum numero Sanctorum gloriam promeretur in terris; Philippus II. Hispaniarum Rex per Dominum Ludovicum de Requesens suum apud Sanctam Sedem Oratorem, de altero Laico item Hispano, Didaco nimirum de sancto Nicolao, maximis ubique signis coruscante, Sanctorum fastis adscribendo Romæ sedulo agit. Enimvero Kalendis Maii hujus anni, non vero MDLXV., ut per errorem Sedulius, Pontifex Cardinalibus Joanni Morono, Michaeli Saraceno, Michaeli Alexandrino, Clementi Moniliano, & Vitellotio Vitellio tanti ponderis nego-

Agitur Romæ de Canonizando B. Didaco.

tium

tium committit, eamque facultatem præterea adjungit, ut ex delegationis illius Apostolica auctoritate alios, quo ad opus esset, ad causæ cognitionem subdelegare possent, datis ad hoc literis Pontificiis in forma Brevis confectis. At cum urbe cæteris præpediti negotiis abire non possent, tertio Nonas Maii, facultate ipsis concessa utentes, Episcopis Seguntino, Segobiensi, & Conchensi, qui adhuc erat Bernardus Fresnensis, causam commendant, facta etiam potestate, ut ipsi tres simul, vel saltem duo eandem cognoscerent, litteris missis ut sequitur:

Joannes Episcopus Prænestinus Moronus; Joannes Michael, tituli S. Anastasiæ Saracenus; Michael, tituli S. Sabinæ Alexandrinus; Clemens, tituli S. Mariæ in Aracœli Presbyteri; & Vitellotius S. Mariæ in Porticu Diaconus Vitellius nuncupati, S. R. E. Cardinales, ad infrascripta per S. D. N. Papam, & S. Sedem Apostolicam specialiter deputati.

Reverendissimis in Christo Patribus Segobien., & Seguntin., ac Concheu. Episcopis, salutem in Domino.

NOverint Paternitates vestræ, præteritis diebus coram Sanctissimo in Christo Patre, & Domino nostro, Domino Pio Divina Providentia Papa IV. in suo Consistorio secreto, pro parte Serenissimorum Dominorum Philippi Hispaniarum Regis Catholici, & Caroli ejusdem filii Illustrissimi Principis, ac Reverendissimorum, & venerabilium virorum Administratoris Archiepiscopatus, & Capituli Ecclesiæ Toletan. necnon quamplurium tam Ecclesiasticarum, quam etiam Secularium Universitatum, & aliorum Christifidelium partium istarum expositum fuisse, quod dudum, centum nempe fere ab hinc annis, in Conventu sancti Francisci oppidi Compluteu. Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Toletanæ diœcesis, quondam Jacobus, alias Didacus de sancto Nicolao, professus laicus dicti Conventus, ex eo Fratrum genere, quos laicos, vel conversos vocant, religiosam ibi sanctamque vitam egit, & in bona senectute plenus annis ibidem in Domino requievit, ubi, & corpus adhuc integrum visitur, tanta vitæ innocentia, & sanctitatis opinione, ut tum in humanis agentis, tum etiam ad cælestem patriam evocati meritis, & intercessionibus (ut passim isthic pie creditur) exoratus Altissimus, plurima, præsertim apud ejus sepulcrum inter fideles suos operari miracula dignatus sit; quorum beatitudinis signorum Religione profusa Populi multitudo gratum ejus in Cœlis suffragium, nuncupatis etiam votis, quotidie supplex implorat, Dei benignitatem devote collaudans, qui ad confirmandam Catholicæ fidei puritatem, & obstinatam hæreticorum pravitatem confutandam, suum bonum, & fidelem servum Didacum, qui Sanctorum suorum cathalogo per Sedem Apostolicam merito adscribatur, dignum effecerit. Quamobrem cum eidem Sanctissimo D. N. etiam vehementer crebroque Illustris Viri Domini Ludovici de Requesens, majoris Præceptoris militiæ sancti Jacobi de Spata Regni Castellæ, Oratoris ipsius D. Philippi Regis apud Sedem prædictam agentis efflagitatu instanter supplicatum fuisset, ut examen de ejus vita, meritis, & miraculis (uti assolet) confici mandare, illumque, si dignum inveniret, Sanctorum Dei cathalogo adscribere dignaretur. Idem Sanctissimus D. N. crebris, & vehementibus hujusmodi supplicationibus, & efflagitationibus inclinatus, volens tamen more majorum in tam arduo negotio mature procedere, primo in eodem Consistorio de Reverendissimorum DD. nostrorum aliorum S. R. E. Cardinalium consilio vivæ vocis oraculo, & deinde per suas in forma Brevis litteras, uobis integram hujusmodi negotii cognitionem,

nem, & examen Sanctitati suæ postmodum in simili Consistorio referendum, commisit, ad hoc ut ex tali relatione nostra instructus, in hoc negotio, prout secundum Deum faciendum esset, postmodum decernere valeret: quarum litterarum tenor est talis, videlicet a tergo: „ Venerabili Fratri Episcopo Prænestin. Morono, & dilectis filiis nostris Joanni Michaeli tutuli sanctæ Anastasiæ Saraceno, ac Michaeli, tituli sanctæ Sabinæ Alexandrin., necnon „ Clementi, tituli sanctæ Mariæ in Aracœli Presbyteris, & Vitellotio, „ tituli sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Vitellio nuncupatis, S. R. E. Cardinalibus. *Intus vero*. Pius PP. IV. Venerabilis Frater, & dilecti filii „ nostri, salutem, & Apostolicam benedictionem. Antiquis sacrosanctæ Matris „ nostræ Ecclesiæ, Jesu Christi Domini, & Salvatoris nostri sponsæ institutis „ edocemur, ut fidelium animas beatitudinis æternæ lætitia perfruentes „ debita reverentia prosequamur, quas tunc demum Creatori suo acceptas, „ civiumque cœlestium consortio feliciter aggregatas esse censemus, dum „ omnipotens Deus, meritis illorum intercedentibus, fidelibus suis in extrema necessitate constitutis, eorum suffragia devote implorantibus miraculose dignatur subvenire. Sane dilectus filius nobilis vir Ludovicus de „ Requesens, major Præceptor militiæ sancti Jacobi de Spata, carissimi in „ Christo filii nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, apud nos, & „ Apostolicam Sedem Orator, nobis in Consistorio nostro secreto pro parte „ Philippi Regis prædicti, & dilectissimi etiam filii nostri Caroli Principis „ Hispaniarum Illustris, ac dilectorum filiorum Administratoris Archiepiscopatus, necnon Capituli Ecclesiæ Toletan., & quamplurium tam Ecclesiasticarum, quam etiam secularium Universitatum, & aliorum Christifidelium illarum partium nuper exposuit, quod dudum, nempe centum „ abhinc annis, in Conventu sancti Francisci oppidi Compluten. Ordinis „ Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, Toletan. diœcesis, bonæ „ memoriæ Jacobus, alias Didacus de sancto Nicolao, frater Laicus dicti „ Conventus, ex eo Fratrum genere, quos Conversos vocant, religiosam „ sanctamque vitam egit, & ibi tandem annorum plenus in Domino requievit, ubi etiam illius corpus adhuc integrum visitur, tanta vitæ innocentia, „ & sanctitatis opinione, ut multis ejus tum in humanis agentis, tum ad „ superos evocati meritis, & intercessionibus (sicut illic pie creditur) exoratus Altissimus plurima præsertim apud ejus sepulcrum inter fideles suos „ humana prorsus ope destitutos, hujus advocati subsidium humiliter invocantes, operari miracula dignatus sit, quibus beatitudinis illius signis, „ religione ducta vicinorum populorum multitudo, saluberrimum ejus in „ Cœlis suffragium, nuncupatis etiam votis supplex implorat, ac propterea Didacus ipse non indignus appareat, qui Sanctorum Dei cathalogo per dictam „ Sedem adscribatur, prout in ipsorum Philippi Regis, & Caroli Principis „ aliisque diversis litteris, ac publicis attestationum instrumentis ad nos missis „ plenius continetur. Unde præfatus Ludovicus Orator, Philippi Regis, „ Caroli Principis, & aliorum præmissorum nominibus nobis humiliter, & „ instantissime supplicavit quatenus examen de ejus vita, & miraculis, ut „ assolet, fieri mandare, illumque, si dignus inveniatur, prædicto cathalogo conscribere, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ad Nuncium tam jucundum, „ immensam Domini nostri sponsam suam nova subinde prole ad puritatem „ Catholicæ fidei confirmandam, obstinatamque hæreticorum pravitatem „ convincendam nostris præsertim temporibus fœcundantis, sacrosque Religionis suæ palmites ubique dilatantis, amorem simul, & bonitatem tota sup-

„ supplicis animi pronitate adorantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, „ circumspectioni vestræ, singularem quorum religionis zelum, graveque „ judicium, & præcipuam prudentiam in maximis nostris, & Ecclesiæ negotiis „ non semel experti sumus, universum super præmissis examen per vos, vel „ alium, seu alios faciendum, ac plenam, omnimodam, ac totalem hujus „ negotii cognitionem, de eorundem Fratrum consilio, auctoritate Aposto„ lica committimus: vobis nihilominus per Apostolica scripta mandantes, „ quatenus in primis per vos, vel alios in dignitate Ecclesiastica constitutos, „ morum integritate, sacrarumque litterarum doctrina comprobatos viros, „ quos ad id deputandos esse duxeritis, summariam super vita, & conversatio„ ne ipsius Didaci, dictisque miraculis informationem in genere, prout in „ similibus fieri solet, conficere, & quæ circa hæc reperietis, nobis in secreto „ nostro Consistorio fideliter referre curetis, ut postmodum eum nostro, „ aliorumque Fratrum nostrorum consilio, ad divini nominis laudem ea effi„ cere valeamus, quæ sanctorum Patrum dogmata, sacrorumque Canonum „ institutiones, ac caritas postulat Christiana. Super quibus vobis plenam, „ & omnimodam eadem auctoritate, præsentium tenore concedimus facul„ tatem. Quod si vestrum quispiam præmissorum executioni commode ne„ queat interesse, reliqui nihilominus illa, ut præfertur, exequantur. „ Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die I. Maii „ MDLXIV. Pontificatus anno v. „ *Nos igitur Sanctitatis suæ, & Sedis Apostolicæ in hac parte Commissarii sic, ut præmittitur, specialiter deputati, qui, ut obedientiæ filios decuit, hanc nobis factam commissionem reverenter recepimus, quia partim ob viarum longitudinem, partim ob alia ardua, quibus hic detinemur, negotia, munus hoc nobis injunctum personaliter exequi non facile possemus, de fidei sinceritate, Religionis integritate, & famæ vestræ candore, sollicita pariter, & debita erga hanc Sedem obedientia, plurimum in Domino confidentes, auctoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte, Paternitatibus vestris per præsentes committimus, & mandamus, quatenus vos, vel duo ex vobis per seipsos vice nostra super vitæ conversatione, fama, & meritis beati Didaci, miraculisque prædictis, & populi erga illum devotione in genere fideliter, ut res expostulat, inquiratis, & summariam ex personis tamen fide dignis, & aliis probationibus idoneis informationem recipiatis, ac in scriptis redactam, clausam, vestrisque sigillis munitam per fidelem nuncium quantocitius ad nos transmittere curetis, ut demum informatione hujusmodi, quasi diligentiæ, & devotionis vestræ symbolo, Sanctitati suæ per nos oblata, suam, & dictæ Sedis benedictionem, ac æternæ retributionis præmium exinde consequi valeatis. In quorum omnium fidem, & testimonium præsentes manibus nostris, & Secretarii, ac Notarii infrascripti subscriptas expediri, & sigilli prædicti Joannis Episcopi Prænestini antiquioris Cardinalis jussimus, & fecimus appensione communiri. Datum Romæ in ædibus nostræ solitæ residentiæ, anno Domini* MDLXIV. *die vero* v. *Maii Pontificatus prælibati S. D. N. Papæ anno* v.

Allatis iis subdelegatæ causæ litteris, Antistites Complutum veniunt, ubi centum ante annos Didaei anima ad Cœlos evolaverat. Eo loci cum de ejus sanctimonia diligentissimum rite confecissent examen, hoc Romam mittunt.

Fr. Antonius Sanmiguel Episc. Chiappen. Ex Arch. Vatic. in lib. Con.

XXIII. Neque inter vivos ii desunt, qui doctrina, atque dignitatibus Franciscanam Familiam illustrant. Siquidem hoc anno ad præsentationem Philippi II. Regis Catholici ad Episcopalem Sedem Civitatis Imperialis, sive *Chiappen.*, in nova Hispania, Mexicanæ Provinciæ, a primæva ejus erectione vacantem, Antonius Sanmiguel Ordinis nostri promotus est. Et ad Ecclesiam Sta-

Stagnensem in Dalmatia Provinciæ Ragusinæ, vacantem per obitum Petri de Bozo, non semel a nobis memoratus Bonifacius Ragusinus ex Observantium familia. Hos duos dumtaxat promotos nobis acta Consistorialia exhibent. Ex aliis autem Catalogis eruimus, celebrem, inclytumque Virum Bernardum Fresnensem Episcopum Conchensem ad Cordubensem Sedem transiisse, * sed, & Bartholomæum Baffium de Lucignano Episcopatui Nucerino renunciasse. Hic erat Conventualium familiæ; ex qua etiam ad inquirendum contra hæreticam pravitatem delecti sunt Franciscus Zucarinus Veronensis pro Patriarchatu Aquilejensi, & Silvester de Civitate Ducali pro Romana Provincia. — Bonifacius Ragusinus Stagnen. — * Hoc anno die 7. Maii Bernardus adhuc Ecclesiæ Conchensi præerat. — Instituuntur Inquisitores.

XXIV. Michaeli de Medina ex Observantibus a nobis sæpe laudato facultas fit *legendi hæreticorum libros* ad effectum eos impugnandi, & præsertim *ad effectum expurgandi librum Chronicorum ab eis editum ab erroribus, quibus scatebat*, edito Brevi die XII. Maii. — Michael de Medina.

XXV. Angelus de Bistonio Seraphicæ Provinciæ cum Sociis ad partes Infidelium mittitur, eique facultas fit *eosdem Infideles absolvendi post eorum conversionem ab omnibus excessibus, etiam contentis in Cœna Domini, & commutandi vota cum largitione Indulgentiarum* per Diploma signatum die XIII. Julii, quod in Regesto dabimus. Floret etiam Ludovicus de Villalpaldo Hispanus, qui linguam Indicam in methodum redegit, certasque præscripsit regulas, quibus facile posset addisci, ut usui esset iis, ait Waddingus, qui in vinea Domini per ingentes illos novi Orbis tractus laborant. — Angelus de Bistonio cum Sociis mittitur ad Infideles. — Ludovicus de Villalpaldo. — Tom. XVIII. an. 1541. n. 22.

XXVI. Hoc autem anno, non vero MDLXV., ut apud Rodulphum legitur, Forolivii PP. Capuccinorum celebrantur Generalia Comitia, & Evangelista de Canobio, qui Mediolanensi Provinciæ præerat, Generalis Præfectus eligitur. *Plurima hic Vir*, ait Boverius, *prudentia, ac virtute inter cæteros præstabat, utpote singulari eruditione, insignique animi probitate præditus; atque adeo Regularis observantiæ studiosus, ut nihil præter eam expetere videretur; quo sane factum est, ut sub illius administratione, quæ bene a prioribus Generalibus antea in Religione statuta fuerant, melius ipsius diligentia excrescerent, Regularisque disciplinæ cultus haud aspernanda suo tempore incrementa daret. Nonnulla in hoc Capitulo ad integram Concilii Tridentini observantiam, a Patribus constituta sunt. In his, ut Theologica studia in qualibet Ordinis Provincia, juxta ejusdem Synodi decretum publice instituerentur: nam ante hoc tempus; cum Fratres Ordinis humilitatem, ac simplicitatem studiorum erectione minui, ac labefactari extimescerent, publica litterarum studia institutere verebantur, & si qui erant, qui litterarum studiis incumberent, iis privati tantum Præceptores dabantur. Alia quoque nonnulla ad Religionis statum spectantia, quæ in eadem Synodo decreta fuere, Generalibus Constitutionibus addita sunt, ut evangelica Religio integerrimam se Ecclesiasticarum Regularum Custodem exhiberet, Eusebio quoque Anconitano Procuratoris officium apud Romanam Curiam delatum: ac Marius a Forosarinio Romani Conventus Guardianus, usque ad futura Generalia Comitia creatus.* Hæc Boverius, qui etiam cujusdam Monialis rarum pro more eventum narrat, ut sequitur. — Capuccinorum General. Capit. celebr. — Bover. ad hunc ann. n. 1.

Singulare hoc anno Ferrariæ factum contigit, haud ingrata memoria dignum. Sanctimonialis enim quædam, cujusdam Ordinis Professa, dum Sanctorum Patrum gesta, a Cassiano conscripta, atque inter alia sanctæ Euphrosinæ acta perlegit, ipsius exemplo permota, sibi in animum inducit, virili habitu assumpto Minorum Capucciuorum, quos sanctimonia ubique florere intellexerat, austeriorem vitam complecti, atque inter eos, sub illius Religionis

nis habitu ignota, Domino famulari. Imprudens quidem consilium fuit, sed magni, ac ferventis animi testimonium. E Monasterio itaque digressa, cum sub virili veste, a Bononiensis Provinciæ Provinciali Vicario, in Capucinorum sortem adscribi postulasset: ille hominem ratus, ac ferventioris animi studium secum admirans, dignum existimavit, quem Religionis habitu donaret. In Novitiorum igitur Laicorum numerum admissa, universa, quæ ad coquinæ ministeria, domus munditiam, & cætera officia, quæ ad Laicos spectant, tanta diligentia præstabat, humilitati, obedientiæ, caritati tam fervide studebat, ac demum orationi, ac divinis rebus tanto studio incumbere videbatur, ut cunctos in sui admirationem raperet. Hoc pacto cum ad quintum usque mensem, probationis annum perduxisset: fieri tamen haud potuit, sexus ipsa natura ad propria refluente, quin hoc tempore virilibus fœmineos quosdam actus interfereret: quibus pedetentim Fratres in sexus suspicionem adducti fuere. Quo fiebat, ut & accuratius eam observarent, & diligentius illius acta perpenderent. Inter hos senex quidam Pater, extremum de illa periculum facturus, quadam Dominica die, in qua Novitiæ fœminæ popinæ ministerium commissum fuerat: dum ea cum reliquis Novitiis in Ecclesia rebus divinis vacaret, ad popinam accedens, ollam carnium, quæ igni admota fuerat, quasi casu aliquo dilapsa esset, prudenter invertit: tum in secretum locum secedens, unde Novitiæ verba, & actus recte percipere valeret, redeuntem expectat. Post divina mysteria peracta in ea, festina ad popinam redit: at simulatque ollam inversam animadvertit, protinus exclamat: Heu me miseram: Quis ollam carnium subvertit? Neque enim, tametsi actus viriles simularet, seipsam præsertim in repentino casu, quum natura mentem antevertit, aut simulare, aut negare poterat. Sua igitur voce ac testimonio cum se fœminam prodidisset, atque a Magistro interrogata, status sui conditionem, tametsi invita, integre declarasset: res ad Episcopum delata fuit: qui causa diligentissime examinata, cum in ea nihil præter simplex, ac fervens animi propositum deprehendisset; impunem illam suo Monasterio restituit. Duo etiam Boverius ibidem visa refert, quorum fidem apud eundem relinquimus.

XXVII. Generali Præfecto Tertii Instituti Columbano de S.Columbano die v. Maii MDLXIII. vita functo, Bartholomæus de Morettis Cremensis, qui eidem in munere obeundo successit, hoc anno, & ipse die XXIII. Aprilis fatis concedit.

Bartholomæus de Morettis Generalis Tertii Ordinis obit.

XXVIII. Sub id tempus plura Nostris ædificata Cœnobia; etenim inclytus Achajæ Dominus Joannes-Jacobus in eodem oppido, Neapolitanæ Ditionis, & sancti Nicolai Provincia, sub Reginæ Angelorum invocatione a fundamentis proprio ære Conventum ædificat. Operi autem quam citissime absoluto intendit Franciscus Achajus ejusdem filius, & sodalis noster ab eruditione non uno tantum nomine commendatus. Avellæ item in Neapolitano Regno, sed Provincia Terræ laboris Caroli Spinelli Seminariensium Ducis, atque Incolarum oppidi expensis, Nolanorum Antistite pro suo jure facultatem largiente, alter sub titulo Annunciationis a fundamentis exstruitur.

Ædificantur Cœnobia.
Gonz. part. 2. in Prov. S Nicolai Conv. 40.

Conv. Avellæ.
Idem in Provin. Terra Laboris Conv. 26.

XXIX. Satisfacturi, ait Gonzaga, Provinciæ sancti Jacobi Patres Adolescentibus, atque optima indole præditis, qui Mundi illecebris, atque academicis honoribus longe posthabitis, ad perfectiorem vitam aspirarent, Conventum Salamanticæ divo Antonio de Padua sacrum, ex facta sibi a Petro Gonzalvo a Mendoza Salmanticensium Episcopo facultate, hoc eodem anno non longe a muris Civitatis ædificandum, atque xx. Recollectis Patribus, ut tyrones ad sacram Minorum Religionem accedentes, in paupertate, atque Monastico rigore felicius instruerentur, tradendum curarunt. Ad cujus ædifi-

Conventus Salmanticensis.
Item part 3. in Prov. S. Jacobi Conv. 34.

Rapinaeus pag. 384.

catio-

cationem, atque promotionem Franciscus a Parada, atque Anna Martinez ejus uxor Salmanticenses cives pinguissimam MD. aureorum eleemosynam, præter situm, ea tamen lege posita, ut perpetuo Patribus Recollectis deserviat, liberalissime contulere. Quod vero reliquum est operis ex diversis fidelium eleemosynis est absolutum. Quotquot fideles confessi, atque sacrosancto Eucharistiæ sacramento muniti hanc sacram ædem in beati Antonii de Pauda solemnitate, pro Ecclesiæ augmento, hæresum extirpatione, atque inter Principes, cæterosque Christianos pace D. O. M. deprecaturi fuerint ingressi, plenariam omnium transgressionum indulgentiam, idque ex concessione Gregorii XIII. Pont. Max. cujus Bulla data Romæ XXVI. Februarii, anno Domini MDLXXVIII. in præsentis loci tabulario habetur, consequuntur. Nullus alius a præfatis Francisco a Parada, Anna Martinez, eorum Successoribus, atque hujus loci Religiosis, idque ex lege a Francisco, & Anna prædictis posita, in majori præsentis Ecclesiæ sacello humari potest.

XXX. Teresia a Stunnica Besiaranorum Ducissa pro sua, qua in stigmata S. P. Francisci devotione ferebatur, pietate, non procul ab oppido Burgiliorum (*hispanice Berguillos*) quod sibi parebat, Cœnobium intra Provinciæ sancti Gabrielis limites exstrui curavit. At immatura morte præventa, quidquid ad operis consumationem necessarium fuit, id ex testamento reliquit, quod tandem ad optatum finem an. MDLXXI. perductum est, ut etiam ad eundem annum, Deo favente, narrabimus. *Convent. Burgiliorum. Gonzag. part. 3. in Provin. S. Gabrielis Con. 22.*

XXXI. In sancti Michaelis Provincia construxerat olim, ad pauperes peregrinosque Hospitio excipiendos, Didacus de Alvarado Alcantarensium Militiæ Æques propriis sumptibus Xenodochium, non longe a Luponio vulgò *Labon*, nullius Diœcesis, sed ejusdem militiæ oppido illudque alteri Didaco ejus ex fratre nepoti testamento reliquit. Cum autem Eliberia a Figueroa Populæ Comitissa Oppidum præfatum emisset, etiam Xenodochium ea lege obtinuit, ut illud in Minoriticum Cœnobium evehendum curaret, quod sub titulo sancti Jacobi hoc anno factum est. *Conv. Luponii. Idem in Provinc. S. Michaelis Conven. 22.*

XXXII. In oppido verò Villæ novæ de Xara, Murciani Regni, sub Villenicorum Marchionis dominio, in Conchensi diœcesi nostræ Cartaginensis Provinciæ, ipsemet Generalis Minister Franciscus Zamorensis, piorum eleemosynis, Conventum SS. Nomini Jesu sacrum a fundamentis excitat. *Convent. Villæ novæ de Xara. Idem in Provinc. Carthaginensi Con. 24.*

XXXIII. Jubente Carolo IX. Christianissimo Rege Cœnobium Romonis Provinciæ sancti Bonaventuræ, & Viennensis Custodiæ, quod ab Hæreticis direptum, ac devastatum fuisse superius dicebamus, nostris hoc anno restitutum est. *Conventus Romonis. Picquet p. 142.*

XXXIV. Ad Observantes hoc anno Conventum Villaluini Provinciæ Conceptionis in Hispania devolutum fuisse apud Gonzagam legimus, qui antea ad Patres Conventuales pertinebat; mendum tamen in narratione corrigendum *de Pio V. sedente, imo & præcipiente*, quod Amanuensi tribuendum est. Quia vero ab hominum frequentia semotus locus contemplationi favet, cæteris Provinciæ ejusdem domibus Recollectis adjunctus est. Antiquiorem præterea formam, quod ejus ædificia majori ex parte ruinam minarentur, immutavit, aliamque multo elegantiorem induit. Cæterum in ejus Ecclesia Maria a Velasco oppidi *Pannafiel*, olim Marchionissa tumulata jacet. Similiter ad eosdem Observantes devolvitur Conventus sancti Juliani Piedroli Provinciæ Cantabriæ, cujus etiam Waddingus meminit, eodem Gonzaga teste, apud quem iterum idem error, qui supra de Pio V. corrigendus est. In Germania vero inferiori Conventus Meclinienses conflagratio contigit, qua *Conv. Villaluini. Gonzaga part. 3. in Prov. nc. Conceptionis Con. 21. Conventus Piedroli. Idem in Provinci Cantabria Conv. 9. Tom. 11. an. 1231. n. 50. & Tom. XI. ann. 1447. n. 88. Convent. Mecliniensis comburitur. Idem in Provinc. Germaniæ inferioris Conv. 7.*

de re ait præfatus Gonzaga, *privilegia totius Provinciæ*, quæ in Archivis servabantur, prorsus interierunt.

PP. Conventuales acquirunt Cœnobia. Lib. MS. pag. 611.

XXXV. Etiam PP. Conventuales plura sibi loca acquisivisse legimus; duo in Provincia Calabriæ Neapolitani Regni, apud Sidernum videlicet, sive Sideroem sub sanctæ Catharinæ V. & M. auspiciis, cujus fundator Magister Petrus Barbantanus, & apud Missianum, quorum etiam Rodulphus in Custodia Rhegiensi meminit. In Provincia vero sancti Angeli ejusdem Neapolitani Regni illum Alberonæ sancti Rochi titulo insignitum, religioso viro Nicolao Maria de Asculo procurante: & demum in Provincia Romana apud Praxedem, Ferentinæ diœcesis vir nobilis Bellius maximus, Episcopo, Archipresbytero, atque Canonicis assentientibus, Ecclesiam Abbatialem sancti Joannis iisdem, absque ullo prorsus onere largitus est, ab iisdem tamen exinde relicta.

Lib. 2. MS. pag. 739.

Confraternitas erecta in Ecclesia XII. Apostolorũ Urbis.

XXXVI. In percelebri Templo eorumdem SanctorumApostolorum Urbis cum quidam Christifideles nuper Confraternitatem pro decentiori SS. Eucharistiæ Sacramenti veneratione, & regimine Monasterii domus piæ, & sublevamine ægenorum mendicare erubescentium, aut alias oppressorum, sub Regula sanctæ Claræ, in sancti Eustachii Regione, sub eorumdem SS. Apostolorum invocatione instituissent; erectionem hujusmodi Pontifex hoc anno confirmat, edita Constitutione: *In Apostolicæ &c.* die 16. Novembris, ut in Regesto. Porro Monasterium illud ipsum esse creditur, quod nunc sanctæ Claræ in eadem sancti Eustachii Regione nomen audit, Felice Peretto procurante, ut probabilis fert opinio, ab eadem Sodalitate constructum, cujus Ecclesiam idem factus Pontifex ædificare fecit, & in quo Moniales degentes, & collegialiter absque clausuræ legibus viventes, eorumdem Conventualium curæ fuerant commendatæ. In sacello etenim sanctæ Mariæ Angelorum præfati Templi Sorores hujusmodi suum etiam habebant sepulcrum, ut ex libris Defunctorum Paræciæ, ibidem erectæ non obscure colligitur. Quo circa caute legendum monemus Dominicum de Gubernatis, ubi scribit, Monasterium hujusmodi Monialium fuisse *sanctæ Mariæ Magdalenæ*, quibus Leo X. olim *licet Regulam sancti Augustini, utpote tolerabiliorem præscripserit sub cura Fratrum Minorum; harum tamen Convertitarum curam, & regimen præscriptis vivendi legibus commisit Confraternitati Charitatis de Urbe*. Etenim Leo X. per laudatam Constitutionem Monasterium sanctæ Mariæ Magdalenæ Convertitarum directioni PP. Minimorum SS. Trinitatis Montis Pincii, non vero Fratrum Minorum commendatum voluit.

Gubernat. caute legendus Tom. 2. pag. 911.

XXXVII. In eodem item SS. Apostolorum Templo corpus Michaelis Angeli Bonarotæ, qui hoc anno (non vero 1585. ut scribit Rodulphus) die 17. Februarii decessit, terræ demandatum est, quod exinde clam ab amicis sublatum, Florentiam transfertur, & Magni Ducis jussu, solemnissimo ritu, in ædibus sancti Laurentii peractis exequiis, in Ecclesia tandem sanctæ Crucis eorumdem PP. Conventualium juxta ejus dispositiones, nobili exstructo ex perpolito marmore mausolæo, universæ carnis resurrectionem expectat. Quam Historiam cum Thuanus in Vasarii sententia narrare fateatur, mirum sane, quod apertum mendacium contra eumdem Vasarium producat, scribens, Bonarotæ corpus *ad beati Laurentii ædem fuisse conditum*. Hæc minime præterire nobis visum est, quum Bonarota, qui in picturæ, statuariæ, & architecturæ disciplinis nemini post Græcos, antiquosque Romanos fuit secundus, imo & cum illis, jure, meritoque comparandus, tam de Franciscanis fuerit optime meritus, ut dignum propterea videatur de ipso, in nostris etiam Annalibus illustrem recoli memoriam.

XXXVIII. Patribus item Capuccinis Ariminense Cœnobium in Provincia Bo-

Bononiæ communi ære extra urbem exstruitur, quod tamen circa an. MDLXX. ob aeris intémperiem intra, sed prope mœnia translatum est: illud Francavillæ Hydruntinæ Provinciæ M. P. ab Oppido distans, Spiritui Paraclito sacrum. Illud Agrigenti Provinciæ Panormitanæ Dominicæ Nativitati dicatum, extra urbem D. P. Illud ad M. P. extra Passinianum Provinciæ sancti Francisci, & Perusinæ diœcesis: illud demum sancti Pauli Mevaniæ ejusdem sancti Francisci Provinciæ, & Spoletanæ diœcesis extruuntur: quæ ex Boverianis Annalibus frustrà desiderata, nobis religiosissimi Patres pro eorum in nos consueta humanitate ex Archivo exhibuerunt.

Conventus PP. Capuccin. *MSS. authent. pag. 4. & seqq.* Ariminensis. Francavillæ. Agrigenti. Passiniani. Mevaniæ.

XXXIX. Similiter Patres Tertii Instituti Conventum sancti Rocchi acquirunt in loco Fornacum à Civitate Brixiensi IV. M. PP. distante, Incolis elargientibus, religiosisque viris Paulo de Cataneis de Carpantulo, & Mansueto de Pasqueto de Salodio, pro se, & Ordine suo recipientibus, sequentis Instrumenti vigore: *In Christi nomine, Amen* MDLXIV., *indictione septima die* XXII. *mensis Maii infrascripta Ecclesia præsentibus Francisco quondam Stephani de Fininis, Francisco quondam Petri del Rè, Ludovico quondam Thomæ de Masellis, Tonino quondam Joannis de Provaliis, Baptista quondam Antonii de Glizzoniis, Magistro Joanne quondam Bartholomæi de Maralitis, & Joanne Maria quondam Bartholomæi de Zambellis de Cignano omnibus habitatoribus in loco infrascripto Fornacum Clausuræ Brixiæ, testibus rogatis notis, & ad hæc specialiter vocatis, & asserentibus se se cognoscere partes, & me Notarium. Cum sit, quod infrascripti homines Terræ Fornacum, districtus Brixiæ reperirentur in magna necessitate Sacerdotum celebrandi Missam in Ecclesia sancti Rocchi sita in prædicto loco Fornacum Clausuræ Brixiæ, & volentes providere de tali Sacerdote pro necessitate, ut celebretur Missa perpetuis futuris temporibus in dicta Ecclesia. Ideo D. Franciscus quondam D. Georgii de Longhevis Civis Brixiæ, D. Bonaldus quondam D. Joannis Antonii de Bonaldis agens nomine D. Cæciliæ de Pelandinis &c. omnes habitatores in dicta loco Fornacum asserentes se esse duas partes trium partium dicti loci, sono campanæ prius præmisso, juxta solitum & morem, præsentes, & agentes pro se se de dicti totius loci, & viciniæ, omni meliori modo, jure, via, forma, & causa, quibus melius potuerunt, & possunt, donaverunt, & donant, & titulo donationis jurispatronatus concesserunt, supradictam Ecclesiam, cum modica domo, & horto sitam in dicto loco Fornacum, quibus coherent à Monte Joannes Hieronymus de Abbatis, a mane strata publica de Quinzano, a meridie Bonus de Grittis, salvis &c. aliis cohærentiis, Rev. Patribus Paulo quondam D. Feliciani de Cataneis de Carpanctulo, nec non Rev. P. Mansueto de Pasquettis de Salodio de Cabario Brixiæ ibidem præsentibus, & acceptantibus pro se se, ac nomine Congregationis Tertii Ordinis sancti Francisci Regularis Observantiæ Congregationis Lombardiæ, licentiam, & auctoritatem à suis Superioribus habentibus, ut asseruerunt constare procuræ Instrumento rogato &c.. Et hoc dicti homines fecerunt, qui dicti RR. PP. promiserunt celebrare, aut celebrari, seu manutenere facere unam Missam in dicta Ecclesia perpetuis temporibus. Et insuper supradicti homines permiserunt dare pro eleemosina libras quadraginta pro singulo anno, & perpetuis temporibus de mensibus sex in sex mensibus. Ad habendum, & possidendum prædictam Ecclesiam, & bona, ut supra per prædictos RR. Patres, prout sibi placuerit, & fieri licet de hujusmodi bonis Ecclesiasticis. Dantes prædicti homines, atque cedentes &c., renunciantes &c.*

Domus Tertii Ordinis prope Brixiam. *Arch. pag. 885.*

XL. Pro Virginibus ejusdem Tertii Instituti Monasterium sanctæ Annæ Ulyssipone Provinciæ Lusitaniæ construitur à Catharina Joannis

Monast. S. Annæ Ulyssipon. *Gonz. par. 3. in Provin. Portugalliæ Monaster. 16.*

nis III. Lusitaniæ Regis uxore, quæ cum miserrimis mulierculis, quæ corpus simul cum fama prostituunt, ex intimis præcordiis compateretur, per quamdam Æthiopissam, maxime devotam, sibique admodum familiarem, earum viginti unam collegit, quas per continuos viginti annos in quadam honesta domo aluit, induit, confovit, atque omnibus necessariis prosequuta est: nihil interim eorum prætermittens, quæ ad ipsarum spiritualem salutem conducere viderentur. Cumque istis aliquot aliæ adhæsissent, ne forte se è vivis sublata, ad pristinam vivendi luxuriam redirent, hoc sacrum Monasterium intra Civitatis muros suis sumptibus ædificari, instrui, atque dotari, præfatisque mulieribus, dummodo tertium beati Patris nostri Francisci Ordinem profiterentur, tradi curavit. Fuere igitur vigintiquatuor, quæ hujusmodi vivendi modum sumpserunt, quarum laude, bonoque sanctitatis odore, atque numero adeo excrevit hic locus, ut præcipuis ejusdem Civitatis annumerandus veniat.

Mon. Concep. *Idem in Provin. Carthag. Monast.* XVII.

XLI. Iisdem item Monasterium Conceptionis Alcarazii Provinciæ Carthaginensis ædificatum est. Etenim animadvertens Francisca de Cruce, Conventus sancti Joannis de Pœnitentia, Toleti, a Francisco Ximenio Toletanorum Archiepiscopo erecti, qui ad Tertiarias Franciscanas Sorores pertinet, olim alumna, se non sibi, sed Patriæ potius natam; postquam per quadraginta, & amplius annos præfato in Conventu sanctissime vixisset, ædiculam Immaculatæ Conceptioni Virginis gloriosæ sacratam, atque in suburbio hujus Oppidi, ex quo ipsa oriunda erat, erectam, a se ab ejusdem Oppidi communitate impetrandam, atque in Monasterii formam, ex facta sibi ab inclyto Antonio a Toleto sacræ sancti Joannis Militiæ apud Hispanos Priore, cujus id muus erat, facultate, evehendam censuit. Ut igitur primum præfatam ædiculam die XXIII. Maii obtinuit, ad eam tum ex Consanguineorum bonis, tum quoque ex piorum eleemosynis, in Monasterium pro triginta Tertiariis Sororibus Franciscanis omnino accomodatam, se transferri curavit, ejusque Matrem, ut accedentes juvenculas tum religione, tum quoque honestate imbueret, per aliquot annos egit. Cujus hauddubie vita pietatis atque sanctitatis speculum cæteris correligiosis fuit.

Monast. Pennar. *Idem in Provin. Conceptionis Monast.* 27.

Monast. Castri Cæsaris. *Ibid. Monast.* 30.

XLII. Conceptionistis vero Sororibus Monasterium Pennarandæ Conceptionis Provinciæ eodem Conceptionis titulo insignitum Petrus a Stunnica, & Avellaneda, atque Maria a Cardenis conjuges, & Oppidi Comites à fundamentis ad apicem usque construunt, in gratiam dilectissimæ ex filio neptis Annæ a Stunnica Ordinis ejusdem alumnæ in Turgiano Cœnobio, ex quo ut primam Abbatissam ageret, Apostolica sibi facta auctoritate deducendam curarunt. In eadem Conceptionis Provincia Monasterium sanctæ Claræ, non procul ab oppido Castri Cæsaris, Burgensis diœcesis olim ædificatum, hoc anno, non ex Pii V., ut apud Gonzagam legitur, sed Pii IV. decreto, illud ad hoc usque tempus Patribus Conventualibus moderantibus, cæteris hujus Provinciæ locis, teste eodem Gonzaga, adjectum extitit.

Conventus S. Genesii à Minoritis deseritur. *Regest. Cismon. Aracal.*

XLIII. Ex Regesto Cismontanæ Familiæ AracœlitaniArchivi eruimus Pontificem hoc anno Ministro Observantis Picenæ Provinciæ facultatem fecisse, ut posset Cœnobium S. Genesii, Camerinensis diœcesis ad libitum deserere, atque ornamenta, supellectilem, cæteraque bona ad Ordinem, salvo Apostolicæ Sedis jure, pertinentia, alio transferre, per suum vivæ vocis oraculum, ut ex sequenti Cardinalis Simonetæ testimonio liquet.

LUDOVICUS miseratione divina tituli sancti Cyriaci Presbyter Cardinalis Simoneta nuncupatus.

Fidem facimus, & attestamur per præsentes, quatenus sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster Dominus Pius divina providentia Papa IV. vivæ vocis oraculo Ministro Provinciali Provinciæ Marchiæ, ac Guardiano, & Fratribus Ordinis Minorum Observantiæ, Domum seu Conventum Labbatiæ nuncupatæ, Terræ sancti Genesii, Camerinen. diœcesis, ut dicitur, domum seu Conventum ad libitum deserere, & relinquere, acornamenta per eosdem Fratres inibi apportata, vel alias quomodolibet ad ipsos de jure spectantia, & quascumque alias supellectiles ex illa ad aliam Domum transportare possint absque censuræ, & pænæ incursu, plenariam, & amplam facultatem in Domino concessit. In quorum fidem has præsentes manu nostra propria subscriptas exinde fieri, & per Secretarium nostrum infrascriptum subscribi mandavimus, sigillique nostri, quo in talibus utimur, jussimus, & fecimus impressione muniri. Datum Romæ in ædibus nostris sub anno a Nativitate Domini MDLXIV. *die vero . . . mensis Augusti Pontificatus ejusdem SS. D. N. Domini Pii divina providentia Papæ IV. anno* V.

Ita est L. Card. Simoneta manu propria subscripsi.

XLIV. Fratribus Provinciæ Bosnæ Argentinæ privilegia confirmat, quod videlicet ad normam Fratrum Domus Hierosolymitanæ, a quocumque voluerint Catholico Antistite extra tempora à jure statuta, sacros Ordines, etiam unico die, possint suscipere. Quod possint à Turcis emere sibi necessaria, quod defectu natalium quomodolibet notati quæcumque officia, & dignitates Provinciæ habere possint, & exercere; cæteraque concedit iisdem, quæ Paulus III. decessor olim concesserat, ut patet per litteras in forma Brevis, quibus initium *Circa Religionum &c.* I. Decembris. Contra litteras Pauli IV. indulget idem Pontifex, quod in Provinciis, præsertim Galliarum, & Hispaniarum, Definitores in Capitulis Guardiani institui possint. *Exponi nobis &c.* xv. Aprilis. Pro relaxatione cujusdam Juramenti Abbatissæ, & Monialium sanctæ Claræ oppidi de *Vibar del Cid*, sub invocatione Dominæ Nostræ *del Spino* Burgen. Provinciæ in Hispania sunt datæ litteræ: *Exhibita nobis nuper &c.* XVII. Kalend. Julii. Conceditur etiam facultas Magistro Generali Patrum Conventualium, ut possit Florentiam suæ Familiæ convocare Generalia Comitia XXII. Augusti, & etiam indultum, quoadusque vixerit, promovendi ad Magisterium in Theologia quindecim Fratres Ultramontanos, qui ad Capitulum Generale accedere non potuerunt. Pro Monasterio autem Clarissarum beatæ Mariæ Ulyssipone, supplicante Regina Lusitaniæ, confirmat statutum, ne ibidem ultra L. Moniales esse possint XXV. Januarii. Indulta Pontificia.

RE-

REGESTUM
PONTIFICIUM.

REGESTUM PONTIFICIUM.

Monitum Lectorem volumus nullam a nobis prætermissam operam, quin laboribus ac sumptibus parceremus in Bullis illis exquirendis, quarum testimonia authenticas Episcoporum inaugurationes redderemus; temporum tamen injuria, qua eas deperditas fateri cogimur, in causa est, cur Pontificiis Bullis Acta Consistorialia ex Archiviis deprompta sufficiamus.

JULIUS III.

ANNO CHRISTI 1554. PONTIFICATUS ANNO 5.

I.

Mauritius Ophilius præficitur Ecclesiæ Rossensi in Hibernia. Ex Actis Consistorialibus autographis in Tabulario Secretiori Vaticano asservatis Tomo 3. fol. 96. a tergo.

Apud sanctum Petrum Romæ die Veneris XII. *Januarii* MDLIV. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Bellayo

SAnctissimus Dominus noster Julius Divina providentia Papa III. providit Ecclesiæ Rossen. in Hibernia, tunc per obitum bonæ memoriæ Bernutii Macarii, olim Episcopi Rossensis, extra Romanam Curiam defuncti vacanti de persona Domini Mauritii Ophili, Ordinis Fratrum Minorum, & Theologiæ professoris de nobili genere procreati, ipsum illi in Episcopum præfecit, & Pastorem, cum clausulis &c.

II.

Hilarius Clericus præficitur Ecclesiæ Ebronensi. Ex Actis Consistorialibus autographis in Tabulario Secret. Vaticano asservatis Tomo 3. fol. 96. a tergo.

Apud sanctum Petrum Romæ die Veneris VI. *Aprilis* MDLIV. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Bellayo

SAnctissimus Dominus noster Julius Divina providentia Papa III. providit Ecclesiæ Ebronensi in partibus infidelium consistenti, tunc per obitum bonæ memoriæ Bartholomæi extra Romanam Curiam defuncti vacanti, de persona Domini Hilarii Clerici, Ordinis Fratrum Minorum, & Sacræ Theologiæ professoris, ipsumque illi in Episcopum præfecit, & Pastorem cum Indulto de non accedendo ad dictam Ecclesiam, & facultate exercendi Pontificalia in Civitatibus, & Diœcesi Pictaviensi de consensu &c. reservata eidem Hilario pensione annua centum, & quinquaginta ducatorum auri de Camera

super mensæ Episcopalis fructibus Pictavien. de consensu moderni Episcopi, quæ transeat ad Successores, & cum clausulis &c.

III.

Episcopo Novariensi scribit in favorem populi loci Varalli Vallis Sicidæ pro eleemosynis colligendis in Ecclesia Fratrum Minorum. Ex originali in nostra Collect.

Venerabilis Frater. Salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Exponi Nobis nuper fecerunt dilecti filii Consules & homines loci Varalli Vallis Sicidæ tuæ Novariensis Diœcesis, quod jam ab immemorabili tempore citra, in domo, seu illius Ecclesia Sac. Montis ejusdem loci, Ordinis Fratrum Minorum Conventualium sancti Francisci una capsa, in qua eleemosynæ pro constructione, seu reparatione capellarum, seu Sacellorum ejusdem sancti Francisci, & beatæ Mariæ Virginis, ac Annunciationis ejusdem, & Nativitatis, & Circumcisionis, & Cœnæ Domini nostri Jesu Christi in dicto Monte sitorum, esse consueverit, prout etiam de præsenti existit, ipsæque eleemosynæ in constructionem seu reparationem hujusmodi, ac forsan alia opera caritatis per dictos Consules & homines, seu juxta illorum Ordinem ad Dei laudem exponantur, & convertantur, timeantque iidem Consules & homines, ne aliqui avaritia, seu invidia ducti capsam ipsam a dicta Ecclesia, seu domo amoveant, vel amovere procurent, aut illam, seu dictas eleemosynas sub prætextu erectionis, aut aliis impetrent, & quæ pro Divini cultus augmento deputata sunt, propriis & particularibus usibus applicentur & approprientur; quod si fieret, ipsorum Consulum & hominum, ac aliorum Christifidelium devotio frigesceret, ac dicti Consules & homines, aliique Christifideles a largitione eleemosynarum hujusmodi detraherentur. Quare pro parte Consulum & hominum præfatorum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur de præmissis certam notitiam non habentes, ac eosdem Consules & homines specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per præsentes committimus & mandamus, quatenus si est ita, eisdem Consulibus & hominibus, quod capsa prædicta in Domo, seu illius Ecclesia hujusmodi, & loco, in quo ad præsens existit, prout hactenus fuit, & est, perpetuo remanere & esse possit & debeat, & ab inde per dilectos filios Guardianum, & Conventum, ac Fratres dictæ Domus, ipsiusque Ordinis Magistrum Generalem, seu Provincialem, & alios quoscumque Superiores absque expresso consensu & voluntate eorumdem Consulum & hominum dicti loci nunc, & pro tempore existentium, ex quavis causa amoveri nullatenus possit, seu debeat, ac quod dicti Consules & homines, prout hactenus fecerunt, claves dictæ capsæ penes se tenere, & habere, ac custodire, & eleemosynas percipere, & in reparationem seu constructionem, & alia pia caritatis opera hujusmodi ad eorum libitum convertere, & de illis disponere libere & licite valeant, ac desuper per Guardianum, Conventum, Fratres, Magistrum Generalem & Provincialem, & alios Superiores, seu quoscumque alios, directe vel indirecte molestari, vel inquietari nequeant, concedere & indulgere: Necnon sic per quoscumque Judices & Commissarios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi facultate, judicari debere, ac quidquid secus super his a quocumque quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernere auctoritate nostra procures. §. III.

§. III. Et nihilominus iisdem Consulibus & hominibus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, non permittas eos per quoscumque desuper quomodolibet molestari; contradictores quoslibet ac rebelles per censuras Ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias pœnas tuo arbitrio imponendas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

§. IV. Non obstantibus præmissis, ac Apostolicis, necnon provincialibus & synodalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus & ordinationibus, ac domus & Ordinis prædictorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis domui & Fratribus, ac Superioribus prædictis, & quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac quibusvis dictis & decretis, & aliis quomodolibet concessis, confirmatis & innovatis: quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenore hujusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro sufficienter expræssis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xxviii. Maii mdliv. Pontificatus nostri anno v.

IV.

Concedit Indulgentiam plenariam in die publicationis Sodalitatis sanctissimi Sepulcri. Biblioth. S. Isidori lit. H. num. 338.

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Pastoris æterni, qui non vult mortem, sed conversionem peccatorum, meritis licet imparibus, vices gerentes in terris, gregem Dominicum curæ nostræ commissum ad viam lucis æternæ, quantum cum Deo possumus, perducere studemus, & juxta creditum nobis Apostolicæ servitutis officium, fideles singulos ad sinceritatis devotionem, & meritoria opera exercenda spiritualibus muneribus, Indulgentiis videlicet & peccatorum remissionibus libenter invitamus, ut per illa suorum abolita macula delictorum, ad æternæ beatitudinis gaudia pervenire mereantur.

§. II. Cum itaque Nos nuper ad veri Dei cultus & gloriæ, ac Christianæ Religionis, & fidei ubique propagationem & exaltationem, necnon sanctissimorum locorum apud Hierosolymam, & Terram vere, ut vocatur, Sanctam, in manus impiorum redactorum, ruinosorum, & jam vetustate collabentium, instaurationem & cultum, ac ad populorum Orientalium animarum Evangelicæ veritatis doctrina & sacramentorum necessario præsidio destitutarum, consolationem, & auxilium spirituale, necnon ex certis aliis piis causis, unam in alma Urbe nostra, quæ caput aliarum existat, & Archiconfraternitas nuncupetur, ac in singulis aliis, tam Italiæ, quam reliquarum citra & ultra mare Christiani nominis Provinciarum civitatibus, per illarum dominos temporales eligendis, singulas utriusque sexus Christifidelium tam sæcularium, quam quorumvis etiam Mendicantium Ordinum Regularium personarum Confraternitates, sub invocatione sanctissimi Sepulcri Dominici Hierosolymitani, pro-

pro tot Confratribus, seu utriusque sexus tam saecularibus, quam Regularibus personis, quot eas ingredi voluerint, motu proprio, & ex certa scientia nostra, per quasdam erexerimus, & instituerimus, necnon inter alia universis & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Vicariis, Plebanis, Rectoribus, ac verbi Dei Praedicatoribus, & aliis personis Ecclesiasticis, in quibuscumque Provinciis & Regnis, ac Civitatibus, seu locis, nunc & pro tempore constitutis, & ad quos eaedem litterae pervenirent, ac quoties pro parte eorumdem Confratrum desuper forent requisiti, easdem litteras in Ecclesiis, & aliis locis publicis sub certis modo & forma publicarent, & publicari facerent, commiserimus, & mandaverimus; & deinde attendentes ad hoc sanctum munus subeundum alicujus viri strenui, fidelis & hujus operis amatoris operam necessariam esse, dilectum filium Petrum de Carate Militem ejusdem sanctissimi Sepulcri, hujus operis promotorem, & multos annos in hoc Christi negocio nullis laboribus & impensis parcendo constanter insistentem, earumdem Confraternitatum Commissarium Generalem cum facultate & auctoritate quascumque, similes Confraternitates erigendi, aliosque Commissarios cum simili facultate loco sui substituendi, aliaque, quae Archiconfraternitas ipsa, vel ejus Protectores & Deputati, juxta primo dictarum litterarum continentiam & tenorem, circa praemissa facere possunt, gerendi, & exequendi per alias nostras in forma Brevis litteras, creaverimus & instituerimus.

§. III. Nos cupientes ut eo ferventius singuli Christifideles ad hujusmodi pia opera exercenda alliciantur, quo ex hoc dono coelestis gratiae conspexerint se refectos, de Omnipotentis Dei Misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus & singulis etiam utriusque sexus Christifidelibus, qui publicationi primo dictarum litterarum ubilibet fiendae interfuerint, ac pro pace inter Principes Christianos fovenda, pias preces Domino effuderint, seu per totam illam diem Ecclesiam, in qua hujusmodi publicatio fiet, visitaverint, &, ut praefertur, oraverint, plenariam omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, remissionem & Indulgentiam, auctoritate Apostolica, tenore praesentium, elargimur. Praesentibus post dictam publicationem primo faciendam minime valituris.

§. IV. Et quia difficile foret easdem praesentes ad singula quaeque loca in quibus de eis fides forsan fienda foret, defferri, volumus & dicta auctoritate decernimus, quod ipsarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Praelati, seu personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus in judicio & extra fides adhibeatur, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si exhibitae forent, vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXV. Augusti MDLIIII. Pontificatus nostri anno V.

V.

Petrus de Turre praeficitur Ecclesiae Platensi. Ex Actis Consistorialibus autographis, in Tabulario Secretiori Vaticano asservatis Tomo 3. fol. 111.

Apud sanctum Petrum Romae die Lunae XXVII. *Augusti* MDLIV. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Compostellano.

SAnctissimus Dominus noster Julius Divina providentia Papa III. providit Ecclesiae De Rio de la Plata, tunc per translationem Reverendissimi Pa-

Patris Domini Joannis de Barros, olim Episcopi del Rio de la Plata ad Ecclesiam sanctæ Mariæ in novo Regno Granatæ dudum factam, vacanti de persona Domini Petri de la Torre, Ordinis Fratrum Minorum de Observantia professoris, ipsumque illi in Episcopum præfecit, & Pastorem, cum clausulis &c.

VI.

Concedit ut a Monte Pietatis in Civitate Imolensi erecto extrahatur quædam annua eleemosyna pro Fratribus ibi commorantibus. Regest. Cism. fol.172. a tergo.

Ad futuram rei memoriam:

§. I. EX commissi Nobis desuper Pastoralis officii debito Ecclesiarum, & aliorum Piorum Locorum quorumlibet utilitati favorabiliter intendentes, ea, quæ propterea commode facta fuisse dicuntur, ut firma perpetuo & illibata persistant, cum a Nobis petitur, Apostolico munimine roboramus.

§. II. Sane pro parte dilectorum filiorum modernorum Prioris, & Conservatorum Montis Pietatis Imolen. Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dudum postquam de anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo octavo, seu alio veriori tempore, quondam Joannes Philippus Mantuanus de Imola tunc in humanis agens, & condens de bonis suis in ejus ultima voluntate testamentum, domum Monasterium nuncupatum, & Ecclesiam Ordinis Fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia nuncupatorum, prope, & extra muros Civitatis nostræ Imolen., & Fratres domus, & Ecclesiæ hujusmodi suos hæredes universales instituerat, præfatæ domus, & in ea tunc habitantium Fratrum tunc Syndici, & Procuratores ad hoc cum præsentia, consensu, verbo, auctoritate, consilio, & voluntate tunc Generalis dicti Ordinis, & de illius Scribarum, & Guardiani domus Forolíviensis, ejusdem Ordinis per ipsos Fratres de mandato, & concessione eorum tunc Guardiani, ut moris est, ad sonum Campanellæ propter ea congregatos, specialiter constituti & deputati, eorum Fratrum nominibus,titulo,& ex causa puræ, meræ & liberæ, ac simplicis, & irrevocabilis donationis inter vivos; transactionis, & accordii, ac omni alio quocumque titulo, & ea, quibus melius, ac de jure validitate potuerunt, dederunt, cesserunt, transtulerunt, & renunciaverunt tunc Priori, & Conservatoribus dicti Montis, necnon tunc Syndico dilectorum filiorum Communitatis dictæ Civitatis tunc præsentibus, & cum præsentia, consensu, verbo, auctoritate, & voluntate tunc Syndici dilectorum filiorum Capituli Ecclesiæ Imolen. stipulantibus, & acceptantibus nomine dicti Montis, ac omnium, & singulorum aliorum, quorum interérat, & interest, seu quorumlibet interesse posset, omnia & singula jura, actiones, utilitates, directas, tacitas, & expressas, meras & mixtas, civiles, prætorias, anomales, & conventionales, & quascumque alias domui Imolen., & illius Ecclesiæ, ac Fratribus hujusmodi quomodocumque,& qualitercumque,tunc & pro tempore competenti in omnibus & singulis bonis mobilibus & immobilibus, juribus & actionibus, necnon & hæreditate dicti Joannis Philippi vigore testamenti hujusmodi, ac omni alio quocumque modo, ratione, jure, forma, vel causa; & hujusmodi jurium cessionem, & donationem, ac omnia, & singula prædicta fecerunt præfati Syndici, & Procuratores domus Imolen. & ejus Fratrum eorumdem dictis nominibus, quia e converso Prior, & Conservatores, ac Syndicus contrahentes Imolen. hujusmodi, nomine ejusdem Mon-

Montis, & pro eis, & eorum Succeſſoribus cum præſentia, & conſenſu Syndici Capituli Ecclesiæ Imolen. hujuſmodi: In primis & ante omnia in & ſuper dictum Montem ſuſceperunt omnia onera, & gravamina exiſtentia in dicto teſtamento dicti Joannis Philippi, & ejus hæreditate ex quacumque cauſa, ad quæ voluerunt, & convenerunt dictum Montem teneri, & ad eorum executionem obligatum eſſe, necnon promiſerunt, & ſe obligaverunt, Syndicis, & Procuratoribus domus Imolen., & ejus Fratrum prædictorum, ut ſupra præſentibus, & ſtipulantibus, ac recipientibus pro domo Imolen., & ejus Fratribus prædictis, ac eorum ſucceſſoribus, ac ad Fratrum in eadem domo Imolen. pro tempore exiſtentium commodum, & utilitatem dare, & ſolvere per annos quinquaginta continuos ex tunc proxime futuros, ſcuta quinquaginta auri in auro quolibet anno in feſto ſancti Michaelis menſis Septembris, videlicet ſcuta triginta auri in auro pro veſtimentis ipſorum Fratrum in dicta domo Imolen. pro tempore commorantium, & ſcuta viginti pro providendo ſibi de neceſſariis bonis ad Aromatariam erigendam, & conſervandam in eadem domo Imolen., ſeu ad reparandum, & fabricandum Conventum eiuſdem domus, & prout magis videretur, & placeret prælatis Provincialibus, & Miniſtris majoribus dicti Ordinis pro tempore exiſtentibus, & quod quolibet anno per dictos annos quinquaginta, libras 30. ceræ albæ pro uſu Eccleſiæ ejuſdem domus Imolen., & libras centum olei pro uſu illius lampadum; ſimiliter promiſerunt, & convenerunt expendere ſemel tantum omne id totum, quod eſſet neceſſarium pro utenſilibus, & ſupellectilibus, ac paramentis neceſſariis ad uſum Conventus, & Eccleſiæ hujuſmodi, necnon reſarciri facere vetriatas, quæ tunc erant in dictis Eccleſia, & domo, ac ubi opus eſſet, eas de novo facere ſemel tantum, & ſimiliter reſarciri facere Ciſternam exiſtentem in cortili ipſius domus, & illam ad bonum, & commodum uſum, & utilitatem dictæ domus, & Fratrum, ac perſonarum Civitatis Imolen. reducere ſemel tantum; ac etiam expendere ſemel tantum ſcuta decem auri in auro in emendis pro uſu, & utilitate dictæ domus, & illius Fratrum libris reponendis in libraria dictæ domus ad ipſorum Fratrum declarationem, necnon recoperiri facere ſemel tantum domum, & Eccleſiam Imolen. prædictas, & eamdem recopertam reparari facere, ubi opus ſit, & neceſſarium; & etiam promiſerunt, & convenerunt dare, & ſolvere Syndicis, & Procuratoribus domus Imolen., & illius Fratrum, hujuſmodi quibus ſupra nominibus, ſemel tantum omne id, quod judicaretur per peritos ſimiliter expendi poſſe in pariete conficiendo circa ſalettum, ſeu arboretum exiſtens ante portam Eccleſiæ domus Imolen. hujuſmodi, ex bonis calce, & lapidibus, altitudinis prout eſt paries exiſtens circumcirca pomarium dictæ domus Imolen., & in reficiendo Chorum dictæ Eccleſiæ, & illius Altaria, reducendo majus ante ipſum Chorum cum omnibus ſuis neceſſariis, ad effectum ut Fratres dictæ domus Imolen. poſſint ſibi erigere unam Aromatariam in dicta domo, & providere de neceſſariis ad ipſam Aromatariam, pro uſu, & utilitate Fratrum dictæ domus Imolenſis. Et inſuper convenerunt etiam expendere omne id, quod foret neceſſarium in faciendo confirmari contractum deſuper initum per Sedem Apoſtolicam, quæ confirmatio procurari deberet per dictum Generalem. Quodque tenerentur dare ſuis ſumptibus dictis Syndicis, & Procuratoribus inſtrumentum authenticum, & in authentica forma ſuper præmiſſis, & infraſcriptis confectum.

§. III. Præterea concorditer, & unanimiter dicti contrahentes modis, & nominibus, ac cum conſenſibus, & auctoritatibus prædictis reſpective, ſingula ſingulis referendo, ſalvis ſemper præmiſſis, a quibus recedere non intendedebant; in reliquis vero caſſaverunt omnes, & quaſcumque alias ceſſiones, tranſ-

transfactiones, concordias, donationes, & alios quoscumque contractus, inter eos quomodolibet, & quandocumque, occasione præmissorum factas, & factos, manu cujuslibet Notarii publici conceptas, & conceptos, ac specialiter, & expresse manu dilecti filii Antonii Mane de Paschalis Notarii publici Imolen., & omnia pro cassis, nullis, irritis, & non factis haberi, & teneri voluerunt, atque convenerunt, & promiserunt sibi invicem, & vicissim eis in futurum modo aliquo non uti, proinde ac si minime factæ fuissent.

§. IV. Postremo convenerunt, quod si ullo unquam tempore infra dictos quinquaginta annos eveniret, quod Deus avertat, quod dicta domus Imolen. quomodocumque, & qualitercumque, & ex quacumque causa demoliretur, & ad aliud Monasterium transferretur, seu etiam minima habitatio pro dictis Fratribus in alio loco, in Civitate vel districtu Imolen. erigeretur; tunc nihilominus teneantur dictus Mons, & ejus Agentes, ad observantiam præmissorum, & Instrumenti desuper confecti, & ad dandum dictæ domui, & Fratribus habitantibus ibidem supradictas eleemosynas, & omnia supradicta quotannis modo supradicto per dictos quinquaginta annos, perinde ac si demolita non fuisset, & hujusmodi donationem, jurium cessionem, transactionem, pactiones, & accordia, ac omnia, & singula supradicta dicti contrahentes quibus supra nominibus pro se, & eorum successoribus promiserunt, & convenerunt sibi invicem, & vicissim perpetuo observare, & adimplere, & contra non facere sub certis poenis tunc expresis, & propterea dicti Syndici, & Procuratores domus Imolen., & præfati Priores, & Conservatores dicti Montis bona respective, medio eorum juramento, obligarunt, & forsan alias, & alia fecerunt, prout in eodem instrumento publico desuper confecto plenius dicitur contineri.

§. V. Quare pro parte eorumdem modernorum Prioris, & Conservatorum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut donationi, cessioni, translationi, & renunciationi, & aliis prædictis, pro illorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. VI. Nos qui singularibus justis votis, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuimus, eosdem Priores, & Conservatores, ac eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; necnon hæreditatis, & bonorum per testamentum relictorum hujusmodi, situationes, confines, vocabula, ac nominationes, qualitates, etiam veros annuos valores, necnon testamenti & instrumenti hujusmodi tenores præsentibus pro expresis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, cesionem, donationem, translationem, renunciationes, promisiones, conventiones, & obligationes, aliaque omnia, & singula supradicta, & prout illa concernunt, omnia & singula in dicto instrumento quomodolibet contenta, licita tamen & honesta, Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus, & confirmamus, necnon perpetua roboris firmitate subsistere, suosque plenarios effectus sortiri, per supradictos, & alios quoscumque, quos quomodolibet concernunt & concernent in futurum, inviolabiliter observari imposterum, ad id juris & facti remediis opportunis cogi & compelli; sicque per quoscumque Judices, & Commissarios quavis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, necnon, si secus super his a quocumque quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irri-

tum & inane decernimus, supplentes omnes & singulos juris & facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem.

§. VII. Quo circa dilectis filiis Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Auditori, & venerabilium Fratrum Bononien. & Imolen. Episcoporum in spiritualibus Vicariis Generalibus per præsentes committimus & mandamus, quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum per se vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta hujusmodi, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Prioris & Conservatorum prædictorum, & aliorum, quorum interest & intererit, desuper requisiti fuerint, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra præsentes litteras, & in eis contenta hujusmodi observari, & singulos, quos litteræ ipsæ concernunt & concernent, illis pacifice gaudere, non permittentes eos desuper contra præsentium tenorem quomodolibet indebite molestari: contradictores quoslibet & rebelles, per censuras & pœnas Ecclesiasticas, appellatione postposita compescendo; necnon legitimis super his habendis servatis processibus, censuras & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis: Non obstantibus felicis recordationis Pauli Papæ II. prædecessoris nostri de rebus Ecclesiæ, non alienandis, & quibusvis aliis Apostolicis, ac in Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, vel ordinationibus, necnon dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis eidem Ordini, & illius Superioribus & Prælatis, & quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam Nos, Sedemque prædictam; etiam motu proprio, & alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis & confirmatis & innovatis, quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua & expressa de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XIX. Octobris MDLIII. Pontificatus nostri anno V.

VII.

Clementem Monilianum constituit Inquisitorem Generalem, ubique locorum, exceptis Regnis Hispaniarum. Regest. Cism. fol. 175.

Dilecte Fili salutem, & Apostolicam benedictionem.

§. I. Cum adnihil magis nostra aspiret intentio, quam ut fides catholica nostris potissime temporibus ubique augeatur & floreat, & omnis hæretica pravitas a Christifidelibus nostra diligentia procul pellatur, ac ipsorum

rum Fidelium animas Deo lucrifaciamus, libenter operam vigilem impendimus, ut diabolica fraude decepti ad caulam Dominicam revertantur, ac cunctis erroribus exstirpatis, ejusdem fidei zelus & observantia in ipsorum cordibus Fidelium fortius imprimatur, & si qui animorum perversitate ducti, in eorum damnato proposito perseverare maluerint, taliter in illos animadvertatur, quod eorum pœna aliis sit in exemplum.

§. II. Cum itaque Nos alias quibus ab initio nostræ ad summi Apostolatus apicem assumtionis id semper cordi fixum fuit, ut fides ipsa ubique susciperet incrementum, nequeuntes per Nos solos aliis etiam arduis occupati negotiis omnia exequi, nonnullos ex sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in partem Apostolicæ Sedis sollicitudinis assumptos, de quorum doctrina, vita, Religionis zèlo, & eorum experientia plurimum in Domino confidebamus, Nostros & Apostolicæ Sedis in omnibus & singulis Reipublicæ Christianæ Civitatibus, Oppidis, Terris & locis tam citra, quam ultra montes, & alias ubilibet, etiam in Italia consistentibus super negotio fidei Commissarios, & & Inquisitores Generales & Generalissimos cum certis facultatibus tunc expressis Apostolica auctoritate constituerimus & deputaverimus, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur, & præfati Cardinales ubique personaliter adesse, ac per singulas Provincias se conferre commode non possunt, & nonnulli labe hæresis infecti, propter eorum infirmitates, seu humanum timorem, aut loci intercapedinem, aut inopiæ, aut alium respectum, ad Nos, & Cardinales præfatos, coram Nobis, seu eis ad culpas suas recognoscendas accedere differant & vereantur, in eorum animæ periculum non modicum; & sicut accepimus, tu ad diversas Mundi partes pro tui Generalatus officii executione te conferre habeas, Nos de tui zelo, fide, prudentia, doctrina & rectitudine specialem in Domino fiduciam habentes, ac sperantes, quod tu per tuæ sollicitudinis studium hæreses hujusmodi extirpare, & ipsius orthodoxæ fidei fructuosos palmites totis viribus plantare conaberis: Motu proprio, & certa nostra scientia, te nostrum, & Sedis prædictæ, ac eorumdem Cardinalium Commissarium, & super præmissis Inquisitorem in omnibus & singulis Regnis, Provinciis, Terris, Locis, & Dominiis, ad quæ te declinare contigerit, etiam citra & ultra Montes, Regnis tamen Hispaniarum exceptis, ac in Italia, & alias ubilibet, auctoritate Apostolica præfata, tenore præsentium constituimus & deputamus, ac tibi contra omnes & singulos a via Domini, & fide Catholica aberrantes, seu de fide male sentientes, aut alios quoslibet de hæresi suspectos, illorumque sequaces, fautores, defensores, ac illis auxilium, vel consilium directe vel indirecte, publice vel occulte præstantes, cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, vel præeminentiæ fuerint, una cum locorum Ordinariis in casibus, in quibus de jure intervenire debent, si legitime requisiti intervenire voluerint, alioquin sine eis, juxta tamen Canonicas sanctiones, inquirendi, & præcedentibus sufficientibus indiciis, ad capturam procedendi, & eos in carceribus mancipandi, & finalem sententiam contra eos proferendi, ac delinquentes, juxta canonicas sanctiones, & sanctorum Patrum instituta, prout qualitas excessuum exegerit, pœnis debitis afficiendi, & si ipsi Ordinarii, aut alii Inquisitores prius incœperint, nihilominus etiam cum eis te intromittendi & procedendi, omnesque officiales, etiam Procuratorem Fiscalem, ac Notarios publicos, & alios ad præmissa necessarios, etiam Clericos & Religiosos cujuscumque Ordinis fuerint, una cum locorum Ordinariis, seu aliis Inquisitoribus præfatis, & sine eis, prout ordo juris postulaverit, & utilitas exegerit, adhibendi, ac eis, ut onus hujusmodi, & alia præmissa, prout ad eorum officium respective spectaverit, faciendum, etiam Superiorum suorum licentia super hoc minime re-

quisita,ut acceptent, & subeant in virtute sanctæ obedientiæ præcipiendi: & si necesse fuerit aliquem Clericum propter præmissa degradari, quoscumque tibi bene visos Episcopos, ut degradationi hujusmodi una cum Ordinariis, & aliis præfatis, aut illis recusantibus, seu absentibus, sine eis, interveniant in virtute sanctæ obedientiæ monendi, & contradictores quoslibet & rebelles opportunis juris & facti remediis compescendi, ac auxilium brachii sæcularis, si opus fuerit, invocandi; necnon ad veritatis lumen redire, aut hujusmodi hæreses & errores abjurare volentes, si alias relapsi non fuerint, recepta prius ab eis hæresis & errorum hujusmodi abjuratione publice vel occulte, & alias, prout tibi videbitur, facienda, præstito quoque per eos desuper juramento, quod talia deinceps non committent, nec talia vel alia iis similia committentibus, seu illis adhærentibus auxilium, consilium vel favorem per se vel per alium, seu alios non præstabunt, & alias in forma Ecclesiæ consueta, ab his, & quibusvis censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas propterea incurrerint, injuncta eis publica, si tibi videbitur, seu alia pœnitentia, cum solemnitatibus a jure requisitis, seu absque eis, aliis tibi benevisis, & absque eo quod ad id aliquem Ordinarium, aut alium requiras, dummodo ii per suum Ordinarium, aut Commissarium seu Inquisitorem ad hoc deputatos, prius inquisiti non fuerint, absolvendi ac reconciliandi, & ad gremium & unitatem sanctæ Matris Ecclesiæ restituendi & reponendi, necnon ad nostram, & dictæ Sedis gratiam & benedictionem recipiendi, ac pœnas juris, & alias debitas limitandi & remittendi; necnon alias Ecclesiasticas personas idoneas in Theologia magistros, seu in altero jurium doctores ac licentiatos, aut etiam Baccalarios, aut Ecclesiarum Cathedralium Canonicos, vel alios in dignitate Ecclesiastica constitutos, quoties opus esse cognoveris, quod pari jurisdictione, facultate & auctoritate, quibus tu fungeris, fungi possint, tecum assumendi & subrogandi, ac Inquisitores deputandi, eisque vices tuas in toto vel in parte, reservatis tibi sententiis finalibus, & condemnationibus, ac aliis casibus, de quibus tibi videbitur, committendi, ac eosdem in toto vel in parte ad tui libitum etiam in negotiis & causis per eos tunc cœptis revocandi, necnon quoscumque culpabiles, legitimis præcedentibus indiciis, torquendi, & contra eos procedendi, & ad incarcerationem perpetuam, vel temporalem, prout tibi videbitur, condemnandi, necnon ad traditionem Curiæ sæcularis, prout juris fuerit, procedendi, tibique & eisdem deputandis quoscumque à quibusvis excommunicationibus, & aliis sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis a jure, vel ab homine, etiam per litteras in die Cœnæ Domini legi consuetis, occasione dictorum criminum in tales promulgatis, absolvendi, ac super irregularitatem per sic excommunicatos, etiam divinis officiis se immiscendo contractam, dispensandi, & ad Altaris ministerium restituendi, tibique Inquisitores, & alios quoscumque Inquisitionis Officiales, qui deliquerint in eorum officiis, & vetita commiserint, etiamsi Religiosi exempti, ac cujuscumque Ordinis, etiam Mendicantium fuerint, juxta suorum criminum exigentiam, prout juris extiterit, puniendi & castigandi, necnon quoscumque Religiosos, quorumcumque etiam Mendicantium Ordinum, quos ad id idoneos cognoveris, ad onus inquisitionis hujusmodi, eorum Prælatorum petita, licet non obtenta licentia, suscipiendum, cogendi & compellendi, ac omnia & singula alia, quæ ad hujusmodi hæreses & errores, ac sacrilegia hujusmodi refrenanda, ac radicitus extirpanda opportuna esse quomodolibet cognoveris, & ad officium Inquisitionis hujusmodi tam de jure quam consuetudine, aut ex privilegiis pertinent faciendi, gerendi, ordinandi, exercendi, & exequendi plenam, liberam, & omnimodam facultatem concedimus per præsentes.

§.III. Non

§. III. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii VIII., qua, ne quos extra suam Civitatem ut Dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis nonnisi ultra unam dietam a fine suæ Dioecesis ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede prædicta deputati extra Civitatem, seu Dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, aut aliis vices suas committere præsumant, & de duabus dietis in generali, necnon Clementis V. Romani Pontificis in Viennen. Conciliis editis, ac aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quibusvis similium facultatum suspensionibus, privilegiis, exceptionibus, & indulgentiis, ac litteris Apostolicis, etiam per piæ memoriæ Clementem Papam VII., etiam prædecessorem nostrum, personis præfatorum, seu in eorum favorem, ac etiam quibusvis Ordinibus, & illorum Prælatis sub quacumque forma verborum, expositione, etiam motu proprio, & certa scientia, ac ex quibusvis causis, & quavis consideratione in genere, vel in specie quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis; quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica & individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma observanda foret, tenores hujusmodi, ac formas, & datas, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, ac forma in illis tradita inserti forent præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque; aut si personis prædictis, vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, & litteris Apostolicis, sub quibuscumque tenoribus, & formis concessis, per quas litterarum, atque jurisdictionis in præmissis executio quomodolibet impediri, vel differri possit, quod quoad hoc ipsis, aut alicui eorum nullatenus suffragari posse decernimus.

§. IV. Volumus autem quod præsentium transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, seu Curiæ Ecclesiasticæ munitis, eadem prorsus fides ubique in judicio, & extra adhibeatur, quæ eisdem originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XII. Januarii MDLV. Pontificatus nostri anno V.

VIII.

Eidem Clementi Moniliano præcipit, ut procedat contra quosdam Religiosos personalibus privilegiis abutentes, & ipsa privilegia abroget. Regest. Cism. fol. 175. a tergo.

Dilecte Fili salutem, & Apostolicam benedictionem.

§. I. Exponi Nobis nuper fecisti, quod licet alias fel. record. Julius Papa II. prædecessor noster per suas in forma Brevis litteras, inter alia voluerit personas Ordinis Fratrum Minorum de Observantia confessionalibus, ut indulgentiarum litteris, etiam per Sedem Apostolicam pro tempore concessis, nisi de consensu Generalis ejusdem Ordinis, & eo durante, gaudere minime posse, nonnulli tamen ipsius Ordinis professores confessiona-

nalibus, & aliis litteris, eis, ut asserunt, per Sedem eamdem concessis, seu ab illa emanatis, vel potius extortis, absque tuo, seu pro tempore existentis dicti Ordinis Ministri Generalis consensu gaudere, & illis uti præsumant in animarum suarum periculum, & scandalum plurimorum, & professionis regularis detrimentum non modicum.

§. II. Quare pro parte tua Nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras Julii prædecessoris hujusmodi approbare & innovare, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui cunctos Fideles, præsertim Religioni deditos in semitæ veritatis directione perseverare, prout possumus, continue procuramus, attendentes conveniens esse, ut qualibet pars suo toti conformis existat, dictarum litterarum veriorem tenorem præsentibus pro expresso habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, litteras Julii prædecessoris hujusmodi, auctoritate Apostolica per præsentes approbamus & innovamus, necnon omnes & singulas immunitates, & a præceptis, ac obedientia suorum Prælatorum, & alias exemptiones personales, necnon assignationes perpetuas, & absque Superiorum suorum licentia retinendi, vel expendendi pecunias, ac Confessores eligendi, ac tam Sæcularium, quam Regularium confessiones audiendi, eosque in casibus eisdem Superioribus reservatis absolvendi, & alias similes facultates & gratias, ac desuper tam in forma Brevis, quam sub plumbo confectas litteras, tam a Nobis, seu, & de mandato nostro, & vivæ vocis oraculo, aut Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, ac dicta Sede, seu illius Nunciis & Legatis etiam de latere, quam etiam a majori Pœnitentiario nostro, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis, ac alias quomodolibet, & ex quibusvis causis, & ad quorumvis instantiam, tam in genere, quam in specie, etiam per viam extensionis, seu communicationis, tam conjunctim, quam divisim, quibusvis ipsius Ordinis utriusque sexus professoribus, seu illius tam virorum, quam mulierum domibus, seu Monasteriis hactenus quomodolibet, etiam motu proprio, absque tuo, aut Superiorum suorum consensu concessas, quas vitæ, & obedientiæ regularibus adversari, aut illas lædere, seu ipsius Ministri Generalis, & aliorum Prælatorum prædictorum infringere, & eas revocandas esse, dicta auctoritate Apostolica per easdem præsentes revocamus, cassamus & annullamus, ac pro revocatis, cassatis & annullatis, ac non concessis haberi volumus, & si quas de cetero similes aut dissimiles facultates, exemptiones, & gratias, absque tuo, & dicti pro tempore existentis Ministri Generalis, aut Superiorum suorum consensu, & eo durante, concedi, aut emanare contigerit, nisi facultates, exemptiones & gratiæ hujusmodi manu propria, vel de consensu Cardinalis Protectoris, seu Vice-Protectoris signatæ fuerint, illas nullius roboris vel momenti fore & esse, nullisque suffragari posse decernimus.

§. III. Injungentes eisdem, & Superioribus, ut circa licentiam eligendi Confessorem, & relaxandos casus sibi concessos, cum desuper requisiti fuerint, prout eorum conscientia dictaverit, quam super hoc oneramus, difficiles, aut morosi non sint.

§. IV. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac privilegiis & indultis, ac litteris Apostolicis, etiam in forma Brevis, per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam Nos, & Sedem præfatam, seu nostros, & ejusdem Sedis Nuncios, vel Legatos de latere, aut Pœnitentiariam nostram sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, quomodolibet, etiam motu & scientia similibus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam ite-

iteratis vicibus concessis, approbatis & innovatis, quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica & expressa mentio habenda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. V. Volumus autem, & dicta auctoritate decernimus, quod præsentium transumptis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Curiæ Ecclesiasticæ, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XVII. Januarii MDLV. Pontificatus nostri anno V.

IX.

Demandat Episcopo Laudensi, ut non obstante facultate obtenta a Consulibus Varalli non auditis Fratribus, procedat prout de jure. Ex originali in nostra Collect.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Venerabili Fratri Episcopo Laudensi, seu dilecto filio ejus Vicario in spiritualibus Generali, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. QUerelam dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum domus loci Varalli Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, Novariensis Diœcesis, accepimus continentem. Quod cum ipsi Guardianus & Fratres sint & esse debeant veri & legitimi administratores eleemosynarum, quæ pro tempore in Ecclesia dictæ domus per Christifideles erogari consueverunt, ac minime conveniat Laicis in hujusmodi eleemosynas se intromittere, ac nullum jus, nullaque actio Consulibus & hominibus dicti loci eleemosynas in dicta Ecclesia petendi, & pro illarum receptione & exactione aliquam capsam in illa tenendi, nec habendi competant, ac eleemosynæ hujusmodi ad Guardianum & Fratres præfatos pro ipsorum necessaria subventione, & Ecclesiæ prædictæ, ac illius ornamentorum manutentione & reparatione, de jure spectare debuerint & debeant, & spectent & pertineant.

§. II. Nihilominus Consules & homines præfati, nescitur quo spiritu, nisi quadam cupiditate & avaritia, ducti forsan quodam odio in ipsos Guardianum & Fratres per ipsos Consules & homines, ut præfertur, concepto; cupientes ipsas eleemosynas sibi appropriare, seu alias de illis in præjudicium Fratrum ac Domus, & Ecclesiæ prædictorum disponere, ac in dicta Ecclesia quamdam capsam tenere & habere, ac eleemosynas inibi contra juris dispositionem recipere, Apostolicas a Nobis in forma Brevis litteras ad dilectum filium Vicarium venerabilis Fratris nostri Episcopi Novariensis in spiritualibus Generalem, uti litterarum prædictarum executorem obtinuerunt subreptitias & obreptitias.

§. III. Cum autem, sicut eadem querella subjungebat, ipsi Consules & homines dolose tacuerint Montem, in quo Ecclesia prædicta constructa existit, ad præfatos Fratres spectasse tunc, ac nunc spectare, ac falso expresserint, quod inibi dictam capsam ab immemorabili tempore citra habuerint & tenue-

tenuerint, ac quod Fratres Minores præfati Conventuales eſſent; litteræque præfatæ clauſulam, ſi eſt ita, in ſe habeant, & potius cognitionem cauſæ, quam juris privationem contineant, & Guardianus ac Fratres præfati litterarum prædictarum vigore, ob veri taciturnitatem, & falſi expreſſionem hujuſmodi, jure ſuo privari non debuerint, nec debeant de præſenti: pro parte Guardiani, & Fratrum prædictorum aſſerentium ſuper falſa expreſſione, ac veri taciturnitate hujuſmodi, ac litterarum prædictarum ſubreptione & obreptione, & alias de ſuo bono jure docere, ac judicaliter contra præfatos Conſules experiri velle, Nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus cauſam & cauſas, quam & quas ipſi Guardianus & Fratres habent, & movent, habereque & movere volunt & intendunt contra prædictos Conſules & homines, omneſque alios ſua quomodolibet communiter, vel diviſim intereſſe putantes ſuper præmiſſis, rebuſque aliis in actis cauſæ & cauſarum hujuſmodi latius deducendis, aliquibus probis viris in illis partibus, & cuilibet eorum una cum omnibus & ſingulis illarum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis & connexis, una cum toto negotio principali, conjunctim vel diviſim arbitrio ſuo ſummarie audiendas, cognoſcendas, decidendas, ac fine debito terminandas cum poteſtate, prædictos Conſules & homines, omneſque alios ſua communiter vel diviſim intereſſe putantes, & in executione citationis, præſentium vigore decernendi, nominandi, citandi, ac prædictis omnibuſque perſonis quacumque auctoritate fungentibus, quibus & quoties inhibendum fuerit, etiam ſub cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis & pecuniariis inhibendi, ac attentata & innovata quæcumque, litteraſque prædictas, conſtito de illarum ſubreptione & obreptione, prout juris fuerit, revocandi, necnon omnia & ſingula alia, quæ in præmiſſis & circa ea neceſſaria fuerint quomodolibet & opportuna, faciendi, gerendi, exercendi & exequendi, præmiſſis, ac quibuſvis Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, privilegiis quoque & indultis, necnon felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. Prædeceſſoris noſtri de una, & Concilii Generalis de duabus dietis, dummodo non ultra tres, cæteriſque contraris quibuſcumque nequaquam obſtantibus, committere & mandare, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. IV. Quocirca Fraternitati, ſeu diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, vocatis qui fuerint vocandi, auditiſque hinc inde propoſitis, quod juſtum fuerit in præmiſſis, appellatione remota, decernas, faciens quod decreveris, per cenſuram Eccleſiaſticam firmiter obſervari. Teſtes autem qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellas veritati teſtimonium perhibere.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLV. VI. Nonas Martii, Pontificatus noſtri anno VI.

PAU-

PAULUS IV.

Creatus X. *Kalendas Junii* MDLV. *Coronatus* VII. *Kalendas Junii*.

I.

Confirmat electiones factas a Reginaldo Polo Cardinali, & Angliæ Legato quorumdam in Episcopos. Ex Regest. Epist. Com. Pauli IV. 46. fol. 169.

Dudum, die videlicet VI. mensis Julii MDLIV. Pontificatus fel. record. Julii Papæ III. Prædecessoris nostri anno V. dictus Prædecessor in Consistorio suo secreto, ut moris erat, cum dilectus filius Reginaldus Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconus Cardinalis Polus nuncupatus, noster, tunc suus, & Sedis Apostolicæ in Regno Angliæ Legatus de latere, cui antea idem Prædecessor, ut quibusvis Cathedralibus, etiam Metropolitanis ipsius Regni Ecclesiis, quovis modo pro tempore vacantibus, de personis idoneis, pro quibus carissima in Christo filia nostra, tunc sua, Maria Angliæ & Franciæ Regina illustris, juxta dicti Regni consuetudinem sibi supplicasset Apostolica auctoritate providere, ipsasque personas eisdem Ecclesiis in Episcopos, & Archiepiscopos præficere posset plenam, & liberam facultatem concesserat, Lincolinen. de Joannis Lincolinen. & Roffen. de Mauritii Roffen. in Theologia Bachalariorum, ac Cestren. de Georgii Cestren. & Glocestrent. de Jacobi Glocestren. Magistrorum in Theologia, necnon Menenen. alias sancti Danielis de Henrici Menenen., alias sancti Danielis legum Doctoris Bathovien. & Wellen. invicem unitis ejusdem Regni Ecclesiis, certo modo Pastoris solatio destitutis, de Gilberti Bathovien., & Wellen. Episcoporum, venerabilium Fratrum nostrorum, tunc suorum de legitimo Matrimonio procreatorum, & in Presbyteratus Ordine, ac ætate legitima constitutorum, pro quibus dicta Maria Regina juxta eamdem consuetudinem sibi supplicaverat, personis dicta auctoritate providisset, ipsosque illis respective in Episcopos præfecisset, & Pastores, Curam, & administrationem ipsarum Ecclesiarum eis respective in spiritualibus, & temporalibus plenarie committendo, ipsique Joannes Lincolinen. & Mauritius Roffen. ac Georgius Cestren. & Jacobus Glocestren. necnon Henricus Menenen., alias sancti Danielis, & Gilbertus Episcopi invicem unitarum Ecclesiarum regiminis, & administrationis possessionem, seu quasi possessionem, & præfectionem prædictarum vigore pacifice assecuti fuissent, & munus consecrationis eis alias rite, & recte impensum suscepissent, assereretur que singulas Ecclesias prædictas, etiam tunc, ut præfetur, seu alias certo modo vacare, Lincolinen. de Joannis, & Roffen. de Mauritii, ac Cestren. de Georgii, & Glocestren. de Jacobi, necnon Menen., alias sancti Danielis de Henrici, & unitis Ecclesiis hujusmodi quovismodo, quem etiamsi ex illo quævis generalis reservatio, etiam in corpore juris clausa resultaret, idem Prædecessor haberi voluit pro expresso, & ex cujuscumque persona vacarent de Gilberti Episcoporum prædictorum personis, pro quibus Maria præfata Regina eidem Prædecessori super eo supplicaverat, de Fratrum suorum, de quorum numero tunc eramus, consilio, dicta auctoritate providit, ipsosque illis respective in Episcopos præfecit, & Pastores; curam, & administrationem earumdem Ecclesiarum eis respective in spiritualibus, & temporalibus plenarie committendo. Voluitque, & concessit idem Prædecessor tenores facultatum dicti Reginaldi Cardinalis & Legati, ac provisio-

num eorundem Joannis, Mauritii, Georgi & Jacobi, necnon Henrici & Gilberti Epiſcoporum latiſſime ſimul vel diviſim in litteris exprimi, ſeu pro expreſſis haberi, & litteras ipſas, etiam ſeparatim pro unoquoque eorum ad partem ſimul, vel ſucceſſive expediri poſſe. Abſolventes eoſdem Joannem, Mauritium, Georgium, Jacobum, Henricum & Gilbertum Epiſcopos a cenſuris, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. Quapropter cum præfatus Prædeceſſor non facta per eum de præmiſſis fide, ſicut Domino placuit, rebus fuerit humanis exemptus, Nos qui divina favente clementia, ſacri Apoſtolatus Miniſterio ad præſens præſidemus præſentem Cedulam fieri juſſimus, & manu noſtra ſubſcripſimus.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die xxvi. Maii mdlv. Pontificatus noſtri anno i.

II.

Confirmat omnia privilegia tribus Ordinibus S. Franciſci a ſuis Prædeceſſoribus conceſſa. Roderic. fol. 186. Regeſt. Ciſmon. fol. 176.

PAULUS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Ex clementi Sedis Apoſtolicæ proviſione, necnon perſonarum Deo devotarum profectu, ſub regulari caſtimonia Domino militantium pia devotione provenire dignoſcitur, ut Romanus Pontifex quandoque per Prædeceſſores ſuos Romanos Pontifices, pro Religionis conſervatione & augmento, ac perſonarum earumdem quiete, & commodo conceſſa approbet & innovet, ac approbata & innovata Apoſtolica auctoritate communiat, ut ea firmiora perſiſtant, quæ ſæpius fuerint ejuſdem Sedis auctoritate circumfulta.

§. II. Sane pro parte dilecti filii Clementis de Monelia Miniſtri Generalis Ordinis Fratrum Minorum regularis obſervantiæ Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod, eum inter operarios, qui ad excolendam vineam Domini Sabaoth, Dei gratia, Ordo ipſe magnos probitatis, & doctrinæ, ac animarum ſalutis fructus ſemper olim attulerit, & quotidie afferre conetur, ac exinde pro ſuis ſanctis ſtudiis, honeſtiſque laboribus, proque ſalute animarum, ab Apoſtolica Sede, cujus continue pacem & dignitatem Ordo idem fortiter tutatus eſt, tam ſpiritualia, quam temporalia ſubſidia ornamentaque acceperit & accipiat, quibus & ſancta ſua officia, ac vitam ſuam regularem facilius atque expeditius exequi & tranſigere poſſint, & cæteræ Religioſæ perſonæ ordineſque alii, exemplo ipſorum, promptiores, alacrioreſque ad ſua officia perſolvenda reddantur.

§. III. Cumque etiam ex ipſius Sedis proviſione, ac benigna dignatione provenire dignoſcatur, ut Romanus Pontifex quandoque Prædeceſſorum ſuorum Romanorum Pontificum geſta innovet, ac innovationem & revocationem reſtauret, & Apoſtolica auctoritate innovata, & reſtaurata muniat, & fulciat, ac in priſtinum ſtatum reponat, & reducat, & propterea nonnulli Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri nonnullas gratias, conceſſiones, indulgentias, peccatorum remiſſiones, abſolutiones etiam plenarias, libertates, prærogativas, favores, immunitates, exemptiones, declarationes, facultates, ac omnia, & ſingula privilegia, & indulta, tam ſpiritualia, quam temporalia, & per ſolam ſignaturam, aut per oracula vivæ vocis, vel alias etiam contra apoſtatas, tam pro foro conſcientiæ quam foro fori, tam prædictis Fratrum Minorum, quam ſanctæ Claræ, ac tertio de pœnitentia nuncu-

paro

pato Ordinibus, illorumque Superioribus, Fratribus, Monialibus, & Sororibus, ac utriusque sexus personis, & Monasteriis, Domibus, Ecclesiis, & locis quibuscumque dictorum Ordinum, nunc & pro tempore existentibus, in genere, vel in specie, etiam per modum communicationis, sive extensionis privilegiorum inter se, ac etiam cum aliis quibuscumque Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus.

§. IV. Et fel. recordationis Gregorius IX. Bonifacius VIII. Alexander IV. Nicolaus III. Clemens V. Eugenius etiam IV. Leo X. Clemens VII. Paulus similiter III. ac Julius etiam III. ac alii Romani Pontifices Prædecessores nostri, & Sedes Apostolica tam super exemptionibus etiam ab Ordinariorum locorum, & Legatorum etiam de latere, ac hæreticæ pravitatis Inquisitorum jurisdictione, visitatione, & correctione, quam etiam ab omni impositione, collecta, decima, subsidio, quarta & quinta funeralium & legatorum partibus, pedagiis & gabellis, ac alio quocumque gravamine per Sedem eamdem pro tempore impositis, concesserint. Ac piæ memoriæ Martinus IV. etiam Prædecessor noster, qui considerans, quod Fratres Ordinis Minorum Regularis Observantiæ hujusmodi, pro nulla re temporali, juxta eorumdem Professionem & Regularia instituta, possunt in judicio experiri, ut exclusis quibuscumque sollicitudinibus, liberius, & quietius divinis possent vacare obsequiis, & offerentium, donantium & concedentium, aut in ultima voluntate relinquentium, Ordini Fratrum Minorum, vel illius Fratribus prædictis aliquid propter Deum pia intentio non fraudaretur, ac hæredum, & executorum negligentiis obviari posset, ac ut ipsi Fratres secundum modos licitos & congruos, ipsi Ordini relictis sibi in testamentis non fraudarentur, inter alia disposuit, quod Generales & Provinciales Ministri, ac Custodes universi pro tempore ipsius Ordinis Fratrum Minorum possent nominare speciales personas, quæ non essent de dicto Ordine, pro locorum indigentia singulorum, quas personas taliter per ipsos nominatas, pro tempore in iis administrationem legitimam, & generalem & liberam gerere, & ipsos veros & legitimos administratores, Œconomos, Syndicos, & actores esse de plenitudine potestatis constituendi, auctoritate Apostolica decrevit, qui res ipsas & rerum prædictarum pretium, & prædictas elemosynas nomine Romanæ Ecclesiæ, ad quam rerum mobilium & immobilium, quibus Fratres uti possunt, jus, proprietas, & dominium nullo medio spectat, reciperent per eosdem in Fratrum ipsorum utilitates, prout eis licet ex Regula vel declaratione Regulæ, convertenda, sicut & quando a Generalibus, & Provincialibus Ministris, & Custodibus prædictis, & eorum singulis pro tempore, in Provincia, vel custodia sibi decreta, vel ab iisdem Fratribus de assensu eorum extitissent requisiti, ac eædem personæ petendi, exigendi, recipiendi, alienandi prædicta, transigendi quoque, & paciscendi, conveniendi, compromittendi, remittendi, refutandi, quietationem faciendi, agendi, defendendi, ac in animas eorum de calumnia vitanda, & veritate dicenda jurandi, & cujuslibet alterius generis juramentum præstandi, cum illis, & contra illos qui hujusmodi res mobiles & immobiles, aut pretium earum, vel relictas eleemosynas Fratribus in testamentis occuparent vel violenter auferrent, sive contra voluntatem Fratrum quomodolibet obtinerent. Et generaliter in omnibus causis, rebus, & locis hujusmodi ad ipsam Ecclesiam spectantibus, ipsorum Fratrum usui concessis; necnon pro immunitatibus, libertatibus, & Juribus, ac privilegiis & indulgentiis eorumdem sine cujuslibet satisdationis & cautionis onere, plenam, generalem & liberam haberent Apostolica auctoritate præfata, in judicio & extra judicium potestatem; revocandi quoque personas easdem & earum quamlibet, ac alias eis subrogandi, vel nominandi per supradi-

ctum modum nominationis, quoties opportunum foret, quæ eamdem in prædictis vel similem haberent potestatem, plenam & liberam per suas sub Dat. apud Urbem veterem xv.Kal.Februarii, Pontificatus sui anno II. auctoritate Apostolica præfata etiam concessit facultatem.

§. V. Et licet recolendæ memoriæ Joannes Papa XXII. similiter Prædecessor noster, constitutione, quæ incipit: *Ad Conditorem*, per quam Ministris, & Custodibus, & Fratribus prædictis ne litteris, & concessione Martini Prædecessoris hujusmodi sine Apostolicæ Sedis præfatæ licentia uterentur, inter cætera prohibuit; nihilominus prohibitione hujusmodi non obstante, sanctæ memoriæ Martinus V. similiter Prædecessor noster voluit, & eadem auctoritate Apostolica concessit Ministris, & Custodibus, & Fratribus prædictis, quod ipsi, & eorum singuli litteris Martini IV. Prædecessoris, ac omnibus in eis contentis hujusmodi libere, & licite uti valerent, tamdiu, & quousque per Sedem prædictam aliud in præmissis eidem Ordini utilius foret ordinatum. Ac etiam fel. mem. Eugenius etiam Papa IV. pariter Prædecessor noster, Jus hujusmodi eidem Ordini per alias suas litteras, tenore litterarum Martini IV. Prædecessoris hujusmodi in eis præinserto, ut dicitur, concessit conservari. Necnon etiam piæ mem.Nicolaus V. & Sixtus IV. etiam Prædecessores nostri super confessionibus audiendis omnium personarum extranearum, & forensium quarumcumque Diœcesum per Fratres Minores Ordinis, & Observantiæ Regularis hujusmodi ad hoc a suis Superioribus, ut moris est, deputatos; necnon pro absolutionis beneficio illis impendendo, ac Sacratissimæ Eucharistiæ Sacramento, eis taliter confessis, omni tempore, præterquam in die Resurrectionis Dominicæ, licite administrando, per diversas eorum litteras, eadem auctoritate Apostolica facultatem concesserunt; ac idem Eugenius, & diversi alii Romani Pontifices Prædecessores nostri facultatem absolvendi hujusmodi sub certis modis & forma, ac etiam in diversis Conventibus Ordinis hujusmodi tunc expressis, ac etiam vivæ vocis oraculo ut præfertur, ampliarunt & extenderunt, prout in singulis concessionibus, & litteris eorumdem Prædecessorum plenius dicitur contineri.

§. VI. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, ea, quæ sæpius Apostolica auctoritate præfata munita existunt, majorem obtineant roboris firmitatem, dictus Clemens Minister cupiat privilegia, facultates, concessiones, indulta, dispensationes & singulas alias gratias hujusmodi, etiam per Nos approbari, innovari, & confirmari, pro parte ejusdem Clementis Ministri, nobis fuit humiliter supplicatum, ut iisdem privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, favoribus, conservatoriis, declarationibus, facultatibus, dispensationibus, gratiis, concessionibus, indulgentiis, & indultis pro illorum observantia viridiore, nostræ approbationis robur adjicere, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. VII. Nos igitur qui omnium votis, præsertim illis, quibus sub suavi jugo divinis laudibus, & Christianæ professionis augumento incumbentium personarum, tranquilitati, commoditatibus, & honori consulitur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, hujusmodi supplicationibus inclinati, præmissa, ac omnia, & singula alia privilegia, immunitates, exemptiones etiam ab Inquisitoribus præfatis, libertates, prærogativas, favores, conservatorias, declarationes, facultates, dispensationes, gratias, concessiones, Indulgentias, & indulta spiritualia, & temporalia, etiam per modum communicationis inter se, & cum aliis Ordinibus Mendicantibus & non Mendicantibus, iisdem Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, ac sanctæ Claræ, & de pœnitentia tertio Ordinibus etiam in Congregatione sub

ſub trium votorum ſubſtantialium profeſſione, & eorumdem Superiorum Ordinis Minorum Regularis obſervantiæ hujuſmodi obedientia degentibus, ipſorumque Superioribus Fratribus, Monialibus, Sororibus, ac utriuſque ſexus, etiam ſingularibus perſonis: necnon Monaſteriis, Domibus, Eccleſiis, & locis quibuſcumque in genere, & in ſpecie, etiam per ſolam ſignaturam, etiam vivæ vocis oraculo, ut præfertur, aut alias tam per præfatos, ac quoſcumque alios Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac Nos, & Sedem prædictam, quam Imperatores, Reges, & alios Principes ſub quacumque forma, & expreſſione verborum conceſſa, ac etiam iteratis vicibus approbata, necnon cum omnibus, & ſingulis in eis contentis clauſulis, decretis, & declarationibus, ſingulas deſuper confectas litteras, & in eis contenta, etiam prout largius in aliquibus earum eis conceſſum eſt, interpretando, & inde ſecuta quæcumque, illorum omnium tenores & formas, datas, effectus, & decreta in illis appoſita, ac ſi de verbo ad verbum infererentur præſentibus pro ſufficienter expræſſis habentes, dicta auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine approbamus & innovamus, & perpetuam roboris firmitatem obtinere, & firmiter obſervari, necnon Ordinibus Fratrum Minorum Regularis Obſervantiæ, & ſanctæ Claræ, ac tertio de pœnitentia nuncupato, etiam in Congregatione ſub obedientia Fratrum Minorum Obſervantium hujuſmodi degentibus Superioribus, Fratribus, Monialibus, etiam Tertiariis nuncupatis Sororibus, Perſonis, Monaſteriis, Domibus, Eccleſiis, & locis præfatis, etiam per modum communicationis & extenſionis hujuſmodi ſuffragari; illiſque frui, uti, & gaudere, quando & quoties opus fuerit, poſſe, & debere in judicio & extra, ac etiam in foro conſcientiæ in omnibus, & per omnia, perinde ac ſi ſpecialiter & expreſſe eiſdem Fratrum Minorum, ac ſanctæ Claræ, & tertio de pœnitentia nuncupato Ordinibus conceſſa fuiſſent, decernimus. Supplentes omnes & ſingulos juris & facti defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem.

§. VIII. Et nihilominus pro potiori cautela, & ampliori dono gratiæ, illa omnia & ſingula, quæ per præfatos Prædeceſſores noſtros, ac Imperatores, Reges, & Principes, ac Nos, & Sedem eamdem conceſſa, ſtatuta, & ordinata fuerunt, etiam juxta ampliorem, & favorabiliorem illorum intelligentiam & interpretationem, & præſertim ut excluſis quibuſcumque ſollicitudinibus, liberius, & quietius poſſint vacare obſequiis Fratres Minorum Regularis Obſervantiæ hujuſmodi, & animarum ſaluti per amplius proficere, & offerentium, donantium, & concedentium, aut in ultima voluntate relinquentium Ordini prædicto, vel Fratribus Ordinis Minorum hujuſmodi aliquid propter Deum, pia intentio non fraudetur, ac hæredum, & executorum negligentiis obvietur, ac ut ipſi Fratres ſecundum modos licitos, & congruos ipſi Ordini relictis ſibi in teſtamentis mobilibus, & immobilibus bonis, & aliis etiam pecuniariis ſibi quomodolibet oblatis, conceſſis, legatis, & donatis pro tempore, etiam pro Miſſis, & aliis Divinis officiis, eleemoſynis, & aliis rebus, non fraudentur, quod Generalis de per ſe in toto Ordine, & ſinguli Provinciales Miniſtri, ac Cuſtodes univerſi pro tempore exiſtentes ipſius Ordinis Fratrum Minorum in ſuis Provinciis, & Cuſtodiis reſpective, & ad hoc ab eis reſpective deputati Fratres pro tempore, poſſint nominare ſpeciales perſonas, quæ non ſint de dicto Ordine Minorum pro locorum indigentia ſingulorum, quando & quoties opus fuerit in ſingulis eorum Conventibus, quas perſonas taliter nominatas pro tempore, in iis adminiſtrationem legitimam & generalem, ac liberam gerere, & ipſos veros & legitimos adminiſtratores, Œconomos, Syndicos, & actores eſſe de poteſtatis plenitudine con-

conſtituendo, eadem auctoritate etiam decernimus, qui res ipſas, & rerum ipſarum pretium, & prædictas eleemoſynas nomine Romanæ Eccleſiæ, ad quam rerum omnium mobilium & immobilium, quibus Fratres uti poſſunt, jus, proprietas, & dominium nullo medio ſpectat, recipiant & recipere poſſint & debeant, per eoſdem in Fratrum ipſorum utilitates, etiam pro victu & veſtitu eorum, ac reparatione Conventuum, & aliarum rerum, locorum; Conventuum, & Fratrum hujuſmodi neceſſitatibus pro tempore convertenda, ſicut & quando a dictis Generali in toto Ordine, & Provincialibus Miniſtris, ac Cuſtodibus prædictis, & eorum ſingulis pro tempore in Provincia, vel Cuſtodia ſibi decreta, vel ab eiſdem Fratribus de aſſenſu eorum extiterint requiſiti. Ac eædem perſonæ petendi, exigendi, recipiendi, alienandi prædicta, tranſigendi quoque, paciſcendi, conveniendi, compromittendi, commutandi, remittendi, refutandi, quietationem faciendi, agendi, defendendi, ac in animas eorum de calumnia,& veritate dicenda jurandi, & cujuslibet alterius generis juramentum præſtandi, cum illis & contra illos, qui hujuſmodi res mobiles & immobiles, aut pretium earum, vel relictas eleemoſynas Fratribus in teſtamentis, aut alias eis donatas & conceſſas occuparent, & violenter auferent, ſive contra voluntatem Fratrum quomodolibet retinerent. Et generaliter in omnibus cauſis pro rebus, & locis hujuſmodi ad ipſam Eccleſiam ſpectantibus, ipſorum Fratrum uſui conceſſis, necnon pro immunitatibus & libertatibus, Juribus, & privilegiis, ac indulgentiis eorumdem ſine cujuslibet ſatiſdationis & cautionis onere, plenam, generalem, & liberam habeant auctoritatem, præfata auctoritate Apoſtolica in judicio, & extra illud poteſtatem concedimus; revocandi quoque perſonas eaſdem, & earum quamlibet, ac alias ſubrogandi vel nominandi per ſupradictum modum nominationis, quoties opportunum fuerit, quæ eamdem in prædictis vel ſimilem habeant poteſtatem plenam & liberam, etiam Generali, ac Provincialibus Miniſtris, ac Cuſtodibus hujuſmodi, & eorum ſingulis, ut præfertur, eadem auctoritate, facultatem etiam concedimus: nec propter præmiſſa Fratres Minores hujuſmodi contra Regulam ſancti Franciſci quam profeſſi ſunt, & profitentur in futurum, ſive contra ſtatuta Regularia ſui Ordinis hujuſmodi in aliquo facere, nec feciſſe, immo cum illius obſervatione quo ad hoc, & pura, & ſana conſcientia ſine alicuis conſcientiæ ſcrupulo vixiſſe hactenus, & impoſterum vivere, & ſic per quoſcumque Judices, ſublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus & declaramus.

§. IX. Et inſuper, ut pro tempore deputatos confeſſores Fratres Ordinis Minorum Obſervantium hujuſmodi omnium quarumcumque Diœceſum utriuſque ſexus Chriſtifidelium ad eos pro tempore recurrentium confeſſiones audire, eoſque etiam in caſibus & cenſuris, quibus eis per privilegia Sedis Apoſtolicæ etiam per modum communicationis, & extenſionis quorumcumque Ordinum etiam Miuimorum hactenus conceſſum eſt, poſſe abſolvere, & ſinguli Ordines etiam Minimorum, quorum privilegia eidem Ordini Minorum ſunt communicata & extenſa, abſolvere conſueverunt, abſolvendi, ac pœnitentiam ſalutarem injungendi, & omni tempore, præterquam in die Reſurectionis Dominicæ Sacramentum Euchariſtiæ tam illis, quam aliis quibuſvis perſonis licite miniſtrandi, Apoſtolica auctoritate prædicta, indulgemus, ac de novo concedimus in omnibus & per omnia. Ita quod Ordinis Superiores, Fratres, Moniales, Sorores, Perſonæ, Monaſteria, Domus, Eccleſiæ & loca prædicta illis tam ingenere, quam in ſpecie conceſſis, ut præfertur, uti,

uti, potiri & gaudere possint & debeant. Ac ab ipsis Inquisitoribus, impositionibus, gravaminibus, oneribus, decimis, quarta & quinta etiam funeralium, & aliorum quorumcumque eis legatorum & oblatorum, ac concessorum pro tempore, necnon pedagiis & gabellis, ac omnibus & singulis aliis supradictis libera penitus, immunia & exempta auctoritate Apostolica & tenore prædictis etiam concedimus & indulgemus, ac statuimus & ordinamus.

§. X. Et nihilominus venerabilibus fratribus Archiepiscopo Rhotomagensi, & Episcopo Conchensi, ac dilecto filio Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Auditori per præsentes committimus & mandamus, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium, seu alios faciant auctoritate nostra præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque plenum effectum sortiri, illisque omnes, quos concernunt, pacifice frui & gaudere, non permittentes quemquam desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet & rebelles, etiam per quascumque, de quibus eis videbitur, censuras & pœnas Ecclesiasticas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis, servatis processibus, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

§. XI. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus: Super cathedram Bonifacii, & Dudum Viennensis Concilii, ac Clementinæ: Religiosi de privilegiis, & Dudum de sepulturis, ac etiam Ex frequentibus de sententia excommunicationis, ac extravagate: Ad conditorem Joannis XXII. cum aliis constitutionibus eamdem materiam prædictæ extravagantis tangentibus, seu concernentibus, ac regulis Cancellariæ Apostolicæ jam editis, & in futurum edendis, ac piæ mem. Bonifacii Papæ VIII., etiam prædecessoris nostri de una, & in Concilio Generali de duabus dietis editis, dummodo ultra tres dietas aliquis vigore præsentium ad judicium non trahatur,& aliisApostolicis, ac Provincialibus, Capitularibus, Generalibus & specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, etiam in ultimo generali Concilio Lateranensi celebrato, & aliis Conciliis editis, necnon statutis, & consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam in forma Brevis per Leonem X., Clementem VII., Paulum III., Julium etiam III. præfatos, ac quoscumque alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac Sedem eamdem, etiam motu proprio, ac scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac cum quibusvis irritativis, annullativis, cassativis, etiam privilegiorum eorumdem revocativis, restrictivis, præservativis, exceptivis, restitutivis, declarativis, mentis attestativis, ac derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis quomodolibet, etiam pluries concessis, confirmatis & innovatis, quibusvis personis & Ordinibus in contrarium forsan concessis, confirmatis & innovatis, quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, &in eis caveatur expresse, quod illis nullatenus, aut nonnisi sub certis modo & forma derogari possit; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes ple-

plenam & expreſſam de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. XII. Verum, quia difficile foret præſentes litteras ad ſingula quæque loca, in quibus forte opus eſſet, deferri, volumus, & pariter Apoſtolica auctoritate decernimus, quod illarum tranſumptis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, ſeu Curiæ Eccleſiaſticæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud ſanctum Marcum ſub annulo Piſcatoris, die 1. Julii MDLV. Pontificatus noſtri anno 1.

III.

Præcepit Epiſcopo Laudenſi, ut litteras Julii III. in favorem Fratrum Conventus Varalli datas executioni demandet. Ex orig. in noſtra Collect.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Venerabilibus Fratribus Epiſcopo Laudenſi, Mediolani commoranti, ſeu dilecto filio ejus Vicario in ſpiritualibus Generali, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

§. I DUdum fel. record. Julio Papæ III. prædeceſſori noſtro querela pro parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum domus Varalli Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia nuncupatorum, Novarienſis Diœceſis, expoſita continebat, quod, cum ipſi Guardianus & Fratres eſſent, & eſſe deberent veri & legitimi Adminiſtratores eleemoſynarum, quæ pro tempore in Eccleſia dictæ domus per Chriſtifideles erogari conſueverant, ac minime conveniret Laicis in hujuſmodi eleemoſynis ſe intromittere, ac nullum jus, nullaque actio Conſulibus & hominibus dicti loci eleemoſynas in dicta Eccleſia petendi, & pro illarum repetitione & exactione aliquam capſam in illa tenendi, nec habendi competeret, ac eleemoſynæ hujuſmodi ad Guardianum & Fratres præfatos pro illorum neceſſaria ſubventione, & Eccleſiæ prædictæ, & illius ornamentorum manutentione & reparatione de jure ſpectare debuiſſent & deberent: Nihilominus Conſules & homines præfati, neſcitur quo ſpiritu, niſi quadam cupiditate avaritiæ ducti, forſan quodam odio in ipſum Guardianum & Fratres per ipſos Conſules & homines tunc concepto, cupientes eaſdem eleemoſynas ſibi appropriare, ſeu alias de illis in præjudicium Fratrum & domus, & Eccleſiæ prædictorum diſponere, ac in dicta Eccleſia quamdam capſam tenere & habere, & eleemoſynas inibi contra juris diſpoſitionem recipere, Apoſtolicas ab eodem Julio prædeceſſore in forma Brevis ad modernum, ſeu tunc Vicarium venerabilis Fratris tunc ſui, nunc noſtri Epiſcopi Novarienſis in ſpiritualibus Generalem obtinuerunt litteras ſubreptionis & obreptionis.

§. II. Et cum eadem querela ſubjungeret, quod ipſi Conſules & homines doloſe ſubtacuiſſent Montem, in quo Eccleſia prædicta conſtructa exiſtit, ad præfatos Fratres ſpectaſſe tunc ac nunc ſpectare, ac falſo expreſſiſſent, quod inibi dictam capſam ab immemorabili tempore citra habuiſſent & tenuiſſent, ac quod Fratres Minores præfati Conventuales eſſent, litteræque prædictæ clauſulam: *Si eſt ita*, in ſe haberent, & potius cognitionem cauſarum, quam Juris privationem continerent; ac Guardianus & Fratres præfati litterarum prædictarum vigore, ob veri taciturnitatem, ac falſi expreſſionem hujuſmodi

di, jure suo privari non debuissent, nec tunc deberent; pro parte dictorum Guardiani & Fratrum asserentium tunc super falsa expressione, ac veri taciturnitate, litterarumque prædictarum subreptione & obreptione, & alias de suo bono jure docere, ac judicialiter contra præfatos Consules & homines experiri velle, eidem Julio prædecessori humiliter supplicato; quatenus causam & causas, quam & quas ipsi tunc habebant, & movere intendebant contra præfatos Consules & homines, omnesque alios sua communiter, vel divisim interesse putantes quomodolibet super præmissis, rebusque aliis in actis causæ & causarum hujusmodi latius tunc deducendis, aliquibus probis viris in illis partibus, & cuilibet illorum cum illarum incidentibus ac dependentibus, ac cum toto negotio principali summarie audiendas, ac fine debito terminandas, cum potestate citandi & inhibendi etiam sub censuris & pœnis tunc expressis, ac attentata & innovata, litterasque prædictas, constito de illarum subreptione & obreptione, prout juris fuerit, revocandi, ac omnia alia circa præmissa quomodolibet opportuna faciendi & exequendi, præmissis, ac quibusvis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque, cum aliis clausulis & derogationibus tunc expressis, committere & mandare, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaretur.

§. III. Idem Julius prædecessor per alias posteriores litteras sub plumbo expeditas, tibi frater Episcope, inter alia dedit in mandatis, quatenus vocatis qui forent evocandi, auditisque hinc inde propositis, quod justum foret, in præmissis, appellatione remota, decerneres, faceresque, quod decretum per te foret, per censuras Ecclesiasticas firmiter observari.

§ IV. Et licet, superveniente obitu Julii prædecessoris præfati, posteriores litteræ prædictæ tibi minime præsentatæ, seu per te executioni demandatæ non fuerint, ac Consules & homines præfati eosdem Guardianum & Fratres forsan de facto eorum jure præfato spoliaverint: Pro parte eorumdem Guardiani & Fratrum, ne ipsi litterarum prædictarum frustrentur effectu, ac suo jure spoliati remaneant, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus ad executionem litterarum prædictarum ad te directarum procedi, ipsosque adversus spolium hujusmodi restitui mandare, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. V. Quocirca Fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, ipsis Guardiano & Fratribus adversus spolium hujusmodi, constito de illo, prout juris fuerit, restitutis, ad dictarum litterarum executionem, illarum forma servata, procedas.

Datum Romæ apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, idibus Augusti, Pontificatus nostri anno I.

IV.

Monialibus sanctæ Mariæ in Hierusalem in Civitate Neapolitana regulam sanctæ Claræ servari concedit, & iis concessa privilegia noviter firmat. Ex originali.

PAULUS PAPA IV.

Dilectæ in Christo Filiæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Alias postquam fel. record. Paulus Papa III. prædecessor noster Monasterium, sub invocatione beatæ Mariæ in Hierusalem apud hospitale pauperum infirmorum incurabilium ejusdem sanctæ Mariæ de Po-

pulo Neapolitano in quodam loco inibi, per quamdam Mariam Laurentiam olim Abbatissam dicti Monasterii designato, jam tunc construi inceptum pro una Abbatissa, & duodecim Monialibus tertii Ordinis sancti Francisci, juxta regulam sanctæ Claræ, tria vota regularia dicti Ordinis profitentibus, in quarum numero septem Conversæ & servientes eidem Monasterio per eamdem Mariam Abbatissam deputandæ non comprehenderentur, & quæ inibi sub regulari observantia dicti Ordinis, & perpetua clausura, ac protectione Sedis Apostolicæ, & unius Confessoris sæcularis vel regularis pro Missis celebrandis, & earum confessionibus audiendis, ac Sacramentis ministrandis dumtaxat, in Sacerdotio, & ætate provecta constituti, exemplarisque vitæ, & religionis zelatoris, per dictam Mariam Abbatissam, quamdiu viveret, & deinde per Abbatissam, & majorem partem Monialium professarum Monasterii hujusmodi eligendi, Altissimo famularentur, sine alicujus præjudicio exercerat; ac ipsi Mariæ Abbatissæ, ut, vita sua durante, Monasterium hujusmodi, cujus Moniales sibi tamquam Matri, & Superiori obedire tenerentur, regere & gubernare, ac pro regimine, ritu, moribus, regulari observantia, & illarum instructione, unam vel duas cujusvis Ordinis Moniales ad id voluntarias, quæ de suorum Superiorum licentia ad dictum Monasterium se transferre valerent, pro ea prima vice postulare, & unam ex eis tempore obitus sui in Abbatissam eligere & deputare, & nonnulla alia tunc expressa facere valeret, ipseque numerus duodenarius augeri non posset, ac Rectores dicti hospitalis de ejusdem Hospitalis bonis, sibi ac Abbatissæ, & Monialibus dicti Monasterii victui necessaria, prout tunc faciebant absque conscientiæ scrupulo ministrare, ipseque Confessor nonnulla tunc expressa facere valeret, concesserat; ac Monasterium ipsum, illiusque bona, ac ipsam Mariam, & pro tempore existentes Abbatissam, & Moniales dicti Monasterii, sub beati Petri, & Sedis prædictæ, ac sua protectione susceperat, & ab omni jurisdictione & superioritate loci Ordinarii pro tempore existentis exemerat per suas litteras: eidem Prædecessori pro parte dictæ Mariæ Abbatissæ exposito, quod locus designatus præfatus, quem jam dicta Maria Abbatissa, & aliæ duodecim Moniales, & septem Conversæ prædictæ ingressæ fuerant, minus capax pro Monasterio Monialium hujusmodi existebat, præsertim cum plures zelo devotionis, ac religionis inductæ cuperent una cum ipsa Maria Abbatissa in Monasterio præfato Altissimo famulari, ac eidem Prædecessori pro eadem parte humiliter supplicato, ut in præmissis, quodque Monasterium ipsum, prout alia ejusdem Ordinis Monasteria regebantur, & gubernabantur, regeretur & gubernaretur, opportune providere, aliaque infrascripta sibi concedere de benignitate Apostolica dignaretur. Idem Prædecessor hujusmodi supplicationibus inclinatus, ipsi Mariæ Abbatissæ, quæ infirmitate forsan incurabili gravata, & quam in Abbatissam, Matrem & Superiorem dicti Monasterii idem Prædecessor præfecerat, ut Monasterium hujusmodi in quocumque alio loco similiter sine alicujus præjudicio, construi facere valeret, Apostolica auctoritate concessit, ipsumque Monasterium noviter construendum per eam, quamdiu viveret, & deinde per aliam Abbatissam per ipsius Monasterii pro tempore existentes Moniales eligendam, prout alia ejusdem Ordinis Monasteria regebantur & gubernabantur, regi & gubernari, in dictoque constructo vel construendo Monasterio, non solum duodecim, sed etiam triginta tres Moniales, sine tamen dicti hospitalis onere includi, illasque eamdem Mariam Abbatissam recipere posse, & non solum tempore obitus sui, ut præfertur, sed & ante, & quando sibi placeret, unam ex duodecim, quæ tamen dictum Ordinem expresse professa, & in ætate legitima constituta, & alias ad id idonea foret, ipsa Maria Abbatissa prius regimini, & administrationi hujus-

jusmodi cedente, alias juxta dictarum litterarum tenorem, in Abbatissam eligere & deputare, ipsaque Maria Abbatissa, & per eam eligenda, vel alia, quæ pro tempore foret, confirmatione alterius Superioris non egeret, sed absque alia confirmatione & benedictione administrare, regere & alia facere, quæ aliæ dicti Ordinis Abbatissæ post confirmationem & benedictionem, de jure vel consuetudine facere poterant, & consueverant, & si quæ dubia & difficultates super præmissis, vel aliis imposterum pro tempore occurrerent, duos vel tres in jure Canonico Doctores per pro tempore existentem Abbatissam, Confessorem, & Capellanum, juxta formam litterarum erectionis hujusmodi, quem magis idoneum reputaret, eligere, litteras prædictas, & in eis contenta quæcumque ad ea, si opus foret, extendendo & ampliando posse decrevit & declaravit, prout in prædictis, & aliis ipsius Prædecessoris in forma Brevis inde confectis litteris plenius continetur.

§. II. Cum autem, sicut nobis nuper exponi fecistis, licet Monasterium ipsum, licentiæ prædictæ vigore, translatum & ædificatum fuerit, vosque in eo sub regula sanctæ Claræ primi Odinis, non autem sub regula sancti Francisci tertii Ordinis hactenus degeritis & degatis; nihilominus pro animi vestri quiete, in eo sub hujusmodi regula primi & strictioris Ordinis ejusdem sanctæ Claræ permanere desideretis.

§. III. Nos vestro pio desiderio in hac parte favorabiliter annuere volentes, necnon singularum litterarum prædictarum, veriores tenores præsentibus pro expressis habentes, illasque & in eis contenta quæcumque approbantes, & confirmantes, & vobis ac vestro Monasterio suffragari, vosque illis in omnibus, & per omnia uti posse decernentes, vestris in hac parte supplicationibus inclinati: quod vos in dicto Monasterio sub hujusmodi regula sanctæ Claræ primi Ordinis, prout hactenus degistis, de cætero degere, & permanere, quodque vos in futurum in eodem Monasterio recipiendæ Moniales habitum per alias aliorum singulorum Monasteriorum ejusdem primi Ordinis sanctæ Claræ Moniales gestari solitum suscipere, & professionem per easdem primi Ordinis hujusmodi emitti solitam, alias juxta aliorum Monasteriorum, sub hujusmodi regula sanctæ Claræ primi Ordinis existentium, ritum & consuetudinem emittere libere & licite valeatis; ita tamen, quod vos, & pro tempore existentes ipsius Monasterii Moniales ex quacumque etiam infirmitatis, vel alia quavis & urgentissima causa, dictum Monasterium exire, aut ab eo discedere, & de modernæ, & pro tempore existentis ipsius Monasterii Abbatissæ licentia, nullo unquam tempore possitis aut valeatis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus & indulgemus, ac singulas litteras prædictas ad id extendimus & ampliamus.

§. IV. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ dictus Prædecessor in singulis litteris prædictis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die IIII. Septembris MDLV. Pontificatus nostri anno I.

V.

Dat facultatem transferendi Conventum Lorcæ. Regest. Ultram. fol. 166. a tergo.

Dilecti Filii, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Justis petentium votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Exponi nobis nuper fecistis, quod dudum quædam Mulier vidua relicta, dum viveret, quondam Petri Martinez de la Juncta oppidi Civitatis nuncupati de Lorca, Carthaginensis diœcesis habitatrix, pia er-

erga Ordinem ſancti Franciſci de Obſervantia ducta devotione, condens de ſuis bonis in ejus ultima voluntate teſtamentum, ſive alias, quamdam ſuam domum cum horto, ſitam in dicto Oppido, dilectis filiis Fratribus Ordinis ſancti Franciſci de Obſervantia, ad effectum, ut ibidem Conventus, & Eccleſia pro eiſdem Fratribus conſtrueretur & ædificaretur, reliquit & legavit, voluitque in eadem conſtruenda Eccleſia ſepeliri, forſan ſub certis conditionibus, ac modo & forma tunc expreſſis, prout in teſtamento, ſeu inſtrumento deſuper confecto plenius dicitur contineri.

§. II. Cum autem, ſicut eadem expoſitio ſubjungebat, in ea dicti Oppidi parte, in qua domus & hortus hujuſmodi ſituati exiſtunt, reperiantur duo Conventus, unus Fratrum ſancti Dominici, & alter Fratrum beatæ Mariæ de Mercede: ac in alia ejuſdem Oppidi parte, licet in ea ultra mille, & quingenti habitatores ſint, una tamen dumtaxat Parochialis Eccleſia, & nullus Religioſorum Conventus reperiatur, eaque occaſione tot habitatores prædicti ad Conventuum prædictorum Eccleſias commode accedere non valentes, fructu & conſolatione ſpirituali plerumque deſtituti remaneant: verum ſi venditis domo & horto ſupradictis, ex illorum pretio in certo ejuſdem oppidi loco, quem dicti Oppidi Populus de ſuo prope Portam Nogaltam nuncupatam ipſius Oppidi, ad hoc aſſignavit, Conventus & Eccleſia Fratrum Minorum hujuſmodi conſtruerentur & ædificarentur, ex hoc profecto ſpirituali conſolationi, & Animarum ſaluti habitatorum prædictorum, Divinique cultus in ipſo Oppido augmento conſuleretur: ac diſſentionibus, quæ, ſi Conventus in domo ad hoc per Teſtatricem relicta conſtrui deberet, veriſimiliter orirentur, obviaretur. Ipſeque Populus pro celeriori Conventus & Eccleſiæ conſtruendorum hujuſmodi perfectione, manus porrigerent libentius adjutrices, pro parte veſtra Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§ III. Nos igitur ſpecialibus favoribus & gratiis vos proſequi volentes, veſtris hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, eiſdem Fratribus Ordinis ſancti Franciſci, quibus domus & hortus prædicti relicti ſunt, ut præfertur, eoſdem domum & hortum vendendi & alienandi, & pretium exinde proveniens in ædificationem & conſtructionem Conventus & Eccleſiæ ſancti Franciſci in loco prope dictam Portam ſituato, eis, ut præfertur, ad hoc conceſſo & aſſignato, convertendi, & ad ipſam conſtruendam Eccleſiam corpus ejuſdem Teſtatricis transferendi, diœceſani loci, aut cujuſvis alterius licentia minime requiſita, licentiam & facultatem auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium concedimus pariter & indulgemus; Necnon voluntatem prædictæ Teſtatricis, quoad hoc commutamus, & nihilominus dilectis filiis Decano, & Theſaurario Eccleſiæ Carthaginen., ac officiali Carthaginen., per præſentes committimus, & mandamus, quatenus ipſi, vel duo aut unus eorum, per ſe vel alium, ſeu alios vobis in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate noſtra Fratres Ordinis ſancti Franciſci hujuſmodi conceſſione & indulto prædictis pacifice frui & gaudere, non permittentes eoſdem Fratres deſuper per quoſcumque contra præſentium tenorem quomodolibet moleſtari: Contradictores quoslibet & rebelles per cenſuras Eccleſiaſticas, & etiam pecuniarias pœnas eorum arbitrio imponendas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis.

§. IV. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac Provincialibus & Synodalibus conſtitutionibus & ordinationibus, necnon Ordinis, & Oppidi hujuſmodi, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, ac indultis, & litteris Apo-

Apostolicis quibuscumque personis quomodolibet, & cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia concessis, confirmatis & iteratis vicibus innovatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non aut per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter & expresse derogamus: cæterisque contrariis quibuscumque.

§. V. Volumus autem, quod pretium venditionis hujusmodi deponatur penes aliquam ædem sacram, aut personam fide & facultatibus idoneam, donec in constructionem & ædificationem Conventus & Ecclesiæ hujusmodi, ut præfertur, conversum fuerit.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XI. Novembris MDLV. Pontificatus nostri anno I.

VI.

Petrus de Ayala præficitur Ecclesiæ Compostellanæ. Ex Actis Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis Tomo 3. fol. 154.

Apud sanctum Petrum die Mercurii XVIII. *Decembris* MDLV. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Saraceno

SAnctissimus Dominus noster Paulus Divina providentia Papa IV. providit Ecclesiæ Compostellanæ in Provincia novæ Galliæ Indiarum, Maris Oceani, tunc per obitum quondam Petri Gomez extra Romanam Curiam defuncti, vacanti, de persona Domini Petri de Ayalà Ordinis Fratrum Minorum professoris, ipsumque illi in Episcopum præfecit & Pastorem, cum clausulis &c.

VII.

In favorem Monasterii Eborensis declarat ad ipsum spectare Bona sibi legata à Maria de Meneses Clarissa. Regest. Ultram. fol. 167. a tergo.

Venerabili fratri Archiepiscopo Ulyssiponensi, seu dilectis filiis ejus Officiali, ac Cantori Ecclesiæ Ulyssiponensis, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. DIlectæ in Christo filiæ moderna Abbatissa Monasterii Monialium sanctæ Claræ Eboren., Ordinis ejusdem sanctæ Claræ, & Maria de Meneses ejusdem Monasterii Monialis proponi fecerunt coram Nobis, quod alias ipsa Maria de Meneses, fervore devotionis mota, præfatum Monasterium intravit, & habitum per ipsius Monasterii Moniales gestari solitum suscepit, ac inibi professionem per easdem Moniales emitti solitam emisit regularem, deindeque eadem devotione accensa, ac forsan de mandato tunc Regis Portugalliæ, aut aliorum, ad Monasterium Monialium sancti Dominici Civitatis de Elvas nuncupatæ, ejusdem sancti Dominici Ordinis, Eborensis diœcesis inibi tunc noviter erectum, seu ex tunc erigendum, se forsan ex indul-

dulto Apostolico, aut alias ex consensu quorum intererat, transtulit, ac inibi habitum per Moniales dicti Monasterii sancti Dominici gestari solitum forsan suscepit, & in eodem habitu sancti Dominici per plures annos permansit, ac ad diversa alia loca regularia forsan se contulit, & post plures annos ad prædictum Monasterium sanctæ Claræ rediit: ipsaque plura, ac diversa bona forsan, dum in dicto Monasterio sancti Dominici esset, ac a tempore professionis, per eam in dicto Monasterio sanctæ Claræ emissæ acquisivit, quæ de jure dicto Monasterio sanctæ Claræ, in quo præfata Maria educata & professa fuerat, & ad quod ad præsens forsan rediit, acquisita fuisse dici & declarari debent: tamen nonnulli Ordinum prædictorum Superiores sinistre, ac minus legitime jura interpretantes, tertiam partem bonorum, intuitu personæ præfatæ Mariæ eidem Monasterio sanctæ Claræ, ratione professionis per ipsam Mariam inibi emissæ canonice acquisitorum ad sancti Dominici, & alias duas partes hujusmodi ad sanctæ Claræ Monasteria prædicta, post certam differentiam antea inter Monasteria prædicta habitam, spectare debere, inter alia contra juris formam decreverunt, judicarunt & ordinarunt, ac sine consensu dictæ Mariæ de Meneses concordarunt, & licet ab aliquibus juris ignaris & simplicibus forsan asseratur: tamen indebite & injuste dictam prætensam declarationem, seu ordinationem, aut concordiam per præfatos Superiores factas viribus subsistere, tertiamque partem bonorum, sic acquisitorum, ad dictum Monasterium sancti Dominici, ex ordinatione & declaratione, seu concordia hujusmodi spectare debere; pro parte Abbatissæ & Mariæ prædictarum, ad removendam omnem hæsitandi materiam, & ne declaratio & ordinatio, ac concordia hujusmodi sine consensu dictæ Mariæ factæ, & alia circa præmissa contra juris formam per prædictos Superiores, aut alios gesta eidem Monasterio sanctæ Claræ nocere possint, nec debeant, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus in præmissis de opportuno juris remedio providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel unus vestrum, si vocatis, qui fuerint evocandi, & inquisita per vos aut aliquem ex vobis super his diligentius veritate, rem ipsam ita esse repereritis, prout superius enarratur, prædicta, & quæcumque alia bona, intuitu personæ dictæ Mariæ a tempore professionis, per eam in dicto Monasterio sanctæ Claræ emissæ, etiam post translationem ad prædictum Monasterium sancti Dominici acquisita, ad prædictum Monasterium sanctæ Claræ, & non sancti Dominici spectasse & pertinuisse, ac spectare & pertinere debere, dictasque declarationem & ordinationem, ac concordiam, sic contra formam juris factam viribus subsistere non debere, auctoritate nostra nuncietis & declaretis, prout juxta casum hujusmodi successum fuerit de jure faciendum.

§. III. Non obstante si eisdem Monialibus & Superioribus Ordinum prædictorum a Sede Apostolica indultum existat, quod ad judicium trahi, aut ipsi, & dictorum Ordinum loca interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem: & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, vestræ jurisdictionis explicatio valeat in hac parte impediri quomodolibet vel differri, quia quoad hoc nolumus eis aliquatenus suffragari.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno MDLVI. VI. Idus Januarii Pontificatus nostri anno II.

VIII.

VIII.

Confirmat Commissarios Generales Ultramontanos a Clemente Moniliano Ministro Generali Ordinis institutos. Gubern. Tom. I. lib. 3. cap. 20.

Dilecti Filii, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Cum, sicut accepimus, dilectus filius Clemens de Monilia Generalis Minister Ordinis vestri, quem propter quasdam pias & rationabiles causas, & quædam negotia bonum Christianæ reipublicæ nostræ concernentia, hinc a nostra assumptione non permisimus, nec permittimus abire, ne Ordo sibi commissus ob ejus absentiam, & diuturnam hic subsistentiam detrimentum aliquod pateretur in ultramontanis partibus secundum morem dicti Ordinis, videlicet in Gallia, Hispania, & Germania de Ordine nostro, & consensu nonnullorum prædicti Ordinis gravissimorum Patrum, Generales Commissarios nationales per patentes litteras suas, aut Commissarios ad hoc specialiter deputatos, vos instituerit & deputaverit, prout in diversis desuper confectis documentis publicis, seu scripturis aliis dicitur plenius contineri.

§. II. Quare pro parte dicti Generalis Ministri nobis fuerit humiliter supplicatum, ut institutiones vestras in hujusmodi Generales Commissarios nationales approbare & confirmare de benignitate Apostolica dignaremur. Nos qui Ordinem vestrum, & dictum Generalem Ministrum singulari benevolentia prosequimur, sperantes quod utriusque sexus personæ in vobis creditis Provinciis ob ferventem animarum zelum, quem vobis inesse sumus plenissime edocti, per vestræ sollicitudinis studium pie & religiose regentur & gubernabuntur, institutiones vestras hujusmodi in Generales nationales Commissarios ex nostra certa scientia approbamus & confirmamus, ac usque ad beneplacitum dicti Generalis Ministri vestri firmitatis robore communimus: supplentes omnes, & singulos juris, & facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem.

§. III. Mandantes universis, & singulis utriusque sexus vobis per dictum Generalem Ministrum commissis ratione vestri Commissariatus personis, in virtute sanctæ obbedientiæ, & sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, ac aliis pœnis per vos infligendis, ut vobis in omnibus ad vestram generalem commissionem spectantibus, & aliis quibuscumque, quæ non sunt contra Regulam & animam suam, tamquam propriæ personæ ipsius Generalis Ministri humiliter intendant, & pareant cum effectu, nec vobis in aliquo quovis modo contradicere, aut refragari audeant vel præsumant, non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis quoque, ac consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. IV. Verum quia difficile foret præsentes litteras, ad singula quæque loca, in quibus de eisdem fides facienda erit, deferri, volumus, & pariter auctoritate Apostolica decernimus, quod illarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ signatis eadem prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXII. Junii MDLVI. Pontificatus nostri anno II.

Uni-

UNiversis, & singulis præsens transumptum inspecturis: Nos Rodulphus Pius Episcopus Portuensis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis de Carpo, totius prædicti Ordinis sancti Francisci Protector, & Corrector Universitati vestræ notum facimus & attestamur, quatenus litteras originales Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri D. Pauli Papæ IV. in forma Brevis sub annulo Piscatoris præmissi tenoris pro parte Reverendissimi Patris fratris Clementis de Monelia ejusdem Ordinis Generalis Ministri, nobis exhibitas, sanas, integras authenticas, non vitiatas, omnique prorsus vitio, & suspectione carentes, vidimus, & diligenter inspeximus ac coram nobis per Secretarium infrascriptum collationari,& auscultari audivimus, cum præimpresso exemplo, quod cum per omnia ipsis originalibus concordari reperiretur, ad ejus ubique fidem faciendam per modum authentici transumpti, auctoritatem nostram pariter, & decretum interposuimus, ac sigillo nostro muniri mandavimus, Actum, & Datum Romæ in Domo nostræ solitæ habitationis anno Domini MDLVI. die vero XXX. mensis Junii, Pontificatus S. D. N. Pauli Papæ IV. anno II.

Anno Christi 1557. Pauli IV. anno 2.

IX.

Præcipit Fratres vagos & Apostatas ad Ordinem revocari. Regest. Ultram. fol. 168.

Venerabilis Frater noster, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

§. I. CUpientes abusui regularium personarum, quæ propriæ salutis immemores, Deique timore postposito, ex diversis quandoque juridicis, sed confictis, & falsis & quandoque minus juridicis causis, etiam prætextu Apostolicarum, aut pœnitentiariæ Apostolicæ litterarum,domos suas regulares exeunt, & interdum habitu regulari abjecto & aliquando retento, in sæculo vagantur, in maximum Christifidelium scandalum, opportune providere, Fraternitati tuæ, quæ totius Ordinis Fratrum Minorum Protectoris, Correctoris, & Gubernatoris munere apud Nos, & Sedem Apostolicam fungitur, per præsentes committimus & mandamus, quatenus statim receptis præsentibus, omnes & singulos tam Generales, quam Provinciales dicti Ordinis tam Conventualium, quam de Observantia, aut alias quomodolibet nuncupatorum Magistros, & Ministrns ex parte nostra moneas & requiras, eisque in virtute sanctæ obedientiæ mandes & præcipias, ut in singulis Provinciis, in quibus ipsi Magistri, aut Ministri jurisdictionem, aut superioritatem exercent, vel exercere possunt, omnes & singulos ejusdem Ordinis, tam Conventualium, quam de Observantia, aut alias quomodolibet nuncupatorum professores, qui ex quavis causa, quantumcumque justa, & juridica apparente, propria temeritate, aut prætextu quarumvis etiam nostrarum, & Prædecessorum nostrorum, etiam in forma Brevis, vel sub plumbo confectarum, seu pœnitentiariæ nostræ litterarum, quorumcumque tenorum existant, & quascumque etiam derogatoriarum derogatorias, aliasque efficaciores & insolitas, necnon irritantia, & quævis alia decreta in se continentium, extra domos suas regulares, eorum habitu regulari sive retento sive abjecto, degunt, & imposterum degent, etiam per Judices, & Ministros sæculares personaliter comprendi, & detineri faciant, dummodo infra modicum tempus, eorumdem Magistrorum, & Ministrorum arbitrio moderandum,

dum, eosdem comprehensos, & detentos ipsis Magistris & Ministris consignare debeant; eorumque, qui prætextu litterarum hujusmodi, Domos ipsas exiverint, litteras tam Apostolicas, quam pœnitentiariæ ipsi Magistri, & Ministri videant, discutiant & examinent, & tam super veritate, quam sufficientia causarum in litteris ipsis expressarum & narratarum diligenter inquirant, & tam eos, qui falsum narrasse, aut causam minus sufficientem expressisse, vel in sæculo inique versatos fuisse, quam eos, qui propria temeritate domos regulares prædictas exivisse compererint, perpetui carceris perpetuo, vel ad tempus, seu aliis pœnis debitis puniant & compescant, ac qui ex vera causa per eos approbanda, litteras ipsas ad tempus impetraverint, si impedimento prædicto sublato, aut alias ad claustrum redire voluerint, nec aliquod canonicum obstet, eos benigne recipiant, & caritate tractent.

§. II. Nos enim pro frænanda personarum Apostatarum hujusmodi pertinacia, & ut præmissa facilius executioni demandentur, Magistris & Ministris prædictis, ut omnia, & singula prædicta absque alicujus irregularitatis, seu infamiæ, vel censurarum Ecclesiasticarum incursu, libere & licite exequi possint Apostolica auctoritate, tenore præsentium, de speciali gratia concedimus & indulgemus.

§. III. Ac insuper omnibus, & singulis venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis, ac dilectis filiis aliis aliorum locorum Ordinariis & Ecclesiarum Prælatis, necnon Dominis temporalibus, cujuscumque status, gradus, Ordinis, conditionis, dignitatis & præeminentiæ existant, nobis subditis videlicet in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, reliquos vero nobis in temporalibus non subditos requirimus, & hortamur in Domino, ut pro tollendo abusu Apostatarum hujusmodi, eisdem Magistris & Ministris in præmissis efficaciter intendant, & eorum jussa diligenter & celeriter prosequantur.

§. IV. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, & privilegiis, indultis, litteris Apostolicis eidem Ordini, & illius Superioribus, & Fratribus, ac per Romanos Pontifices quoscumque Prædecessores nostros, ac Nos, & dictam Sedem, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, aut consistorialiter, seu alias quommodolibet concessis, etiam quascumque sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, vel temporales in se continentibus. Quibus omnibus, etiam si pro eorum sufficienti derogatione, de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas Generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus ommisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, & sufficienter derogatum esse decernimus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. V. Et quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus de eis fides facienda erit, deferri, volumus, & dicta auctoritate Apostolica decernimus, quod earum tenori in litteris tuis inserto, seu ipsarum præsentium transumptis, manu tui Secretarii subscriptis, & sigillo tuo, seu alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, aut Curiæ Ecclesia-

ſticæ munitis ea prorſus fides indubia adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris XXIX. Aprilis MDLVII. Pontificatus noſtri anno II.

X.

Guillelmum Petum Minoritam Cardinalem creat, & in Angliæ & Hiberniæ Regnis de Latere Legatum inſtituit. Ex Regeſt. authogr. Brevium Pauli IV. Tomo I. num. 9. Breve 187. fol. 261.

Dilecte fili noſter, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

NOn ſine gravi cauſa, & maturo admodum conſilio, nuper fecimus, ut Sedis Apoſtolicæ Nuncios & Legatos ex quibuſdam partibus revocaremus. Inter cæteros autem cum revocaviſſemus dilectum filium noſtrum Reginaldum tituli ſanctæ Mariæ in Coſmedin Presbyterum Cardinalem Polum, eum & reliquos Cardinales abſentes accerſendos eſſe duximus, ut qui in partem Sollicitudinis noſtræ vocati ſunt, ad ferendum tantum, & tam grave curarum & negotiorum onus, opera & conſilio ſuo nos adjuvent. Cujus volutatis & mandati noſtri cum eos certiores fieri juſſiſſemus, Epiſtolis ad ſingulos eorum jam confectis licet nondum miſſis, accepimus a cariſſima in Chriſto filia noſtra Maria Angliæ Regina illuſtri, & aliquot venerabilibus Fratribus Regni ejuſdem Epiſcopis litteras, per quas expoſito gravi periculo, quod Religioni, & Eccleſiis illius Regni nuper Eccleſiæ Catholicæ reconciliati impenderet, ſi ipſo Polo, qui Legatus noſter ad hoc tempus ibi fuiſſet, revocato, nemo alius noſtra vice apud eos fungeretur, poſtulantes, ut eum cum priſtina poteſtate illic manere pateremur. Quæ res maxima nos ſollicitudine affecit. Nam, & illius nobis dilectæ Nationis periculum, perinde, ac debebat, & cum preces tot Fratrum, tum vero illius piiſſimæ, & de Eccleſia Dei optime meritæ, nobiſque ſpeciali, & præcipuo in Chriſto amore perpetuo dilectæ Reginæ poſtulatio nos movebat: Rurſus vero, quæ de Fratrum noſtrorum conſilio decreviſſemus, reſcindere & irrita facere, ac tam cito ſententiam mutare longe ab Sedis Apoſtolicæ gravitate alienum fore, & magna repræhenſione dignum intelligebamus. Itaque non facile conſtituebamus, quid optimum factu eſſet, quo & ipſius Reginæ, atque Epiſcoporum illorum voluntati morem gerere, & inconſtantiæ crimen effugere poſſemus. Cum hac tam gravi animi ſollicitudine angeremur, placuit ei, cujus ad laudem, & gloriam omnia noſtra conſilia, ipſo donante, dirigere ac referre ſolemus, viam nobis oſtendere, qua, & Sedis Apoſtolicæ dignitati conſuli, & iſtius nobilis Regni periculis occurri poſſit. Non enim ſine divinæ providentiæ impulſu factum eſt, ut tui dilecte Fili noſter recordaremur, quem hic cognoviſſemus pro Chiſti honore, & religione exulantem: Qua quidem in cogitatione, cum nobis in mentem veniret tuæ præſtantis vitæ ac morum integritatis, doctrinæque ſanæ admodum, & zeli magni, quem perpetuo erga ſanctam & catholicam Fidem declaraſſes; cumque non ignoraremus quanta tua ſemper in ſereniſſimam Reginam fides & devotio extitiſſet, audiviſſemuſque præterea quantam ea erga te poſt tuum in Angliam reditum benevolentiam ſignificaſſet, judicavimus maxime te idoneum eſſe, quem in ipſius Reginaldi locum, delato ad te Legationis munere ſubſtitueremus, minime dubitantes, quin is quoque pro eo amore quo te ſemper complexus eſt, te ſibi potiſſimum ſuffectum eſſe lætaretur. Quamobrem advocato Fratrum noſtrorum Collegio, cum noſtrum illis conſilium aperuiſſemus, & ſenten-

tentias eorum exquisissemus, mirifico omnium consensu & studio te in sacrum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Collegium cooptavimus, & tibi Ecclesiam sancti Salvatoris de Curte pro titulo tui Cardinalatus assignavimus, & simul nostrum, ac Sedis Apostolicæ de latere Legatum in Angliæ, & Hiberniæ Regnis elegimus, & constituimus cum ea potestate, quam ex aliis litteris nostris ad te postea mittendis cognosces. Mittimus autem nunc ad circumspectionem tuam hujus dignitatis insignia solita, biretum de more benedictum, pileumque purpureum, summum ipsius, & præcipuum ornamentum, advocatis per dilectum filium Joannem Antonium....... familiarem nostrum, mandantes tibi, & in virtute sanctæ obedientiæ præcipientes, ut sine excusatione ulla, ea, qua decet devotione & reverentia illa accipias, cum scias Deo gratiorem obedientiam esse, quam sacrificium, nec ignores, quantum animæ tuæ periculum aditurus esses, quantumque scandalum oriri posset, si nostro de te immo Dei, a quo tanquam Aaron vocatus es, decreto, quod absit, aquiescere recusares. Ipsum autem pileum tuo capiti de more imponendum curabis ab eo, quem ipse elegeris Episcopo Catholico, hujus Sedis communionem & gratiam habente, aliquo Dominico, aut alio festo die, celebrata solemni, ut fieri solet, Missa in Ecclesia, quam ipse ad hanc rem delegeris, jurejurando nobis prius, ut mos est, dato, quod ad nos postquam in publici instrumenti formam redactum fuerit, continuo afferendum curabis. In hæc autem verba jusjurandum dabis. Ego Gullelmus Peto tituli sancti Salvatoris de Curte Præsbyter Cardinalis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xx. Junii MDLVII. Pontificatus nostri anno III.

XI.

Guillelmo Peto Cardinali, Angliæ & Hiberniæ de Latere Legato omnes concedit facultates, quæ Reginaldo Polo fuerant concessæ. Ex Regest. authogr. Brev. Pauli IV. tom. I. num. 9. Breve num. 184. fol. 257.

Dilecte Fili noster, salutem & Apostolicam benedictionem.

CUm Nos nuper te nostrum, & Apostolicæ Sedis in Angliæ & Hiberniæ Regnis Legatum de Latere ex nonnullis gravissimis causis, de Fratrum nostrorum consilio, Apostolica auctoritate constituerimus & creaverimus, Nos cupientes, ut erga personas Regnorum hujusmodi, & alios ad te de quaque confluentes & venientes, ubicumque habeant domicilium, etiam undecumque originem trahant, necnon Familiares continuos commensales tuos, ac tuis obsequiis insistentes, aut alios tibi servientes, te gratiosum reddere possis, circumspectioni tuæ, de qua in his & aliis plenam in Domino fiduciam obtinemus, omnibus & singulis facultatibus dilecto filio nostro Reginaldo tituli sanctæ Mariæ in Cosmedin Presbytero Cardinali Polo nuncupato, nostro & ipsius Sedis ante te isthic Legato de Latere, per nostras, & Prædecessorum nostrorum sub plumbo confectas litteras concessis, & quibus ille vigore earumdem litterarum utebatur, potiebatur & fungebatur, ac uti, potiri & fungi poterat, earum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro expressis habentes, utendi, potiundi & fungendi in omnibus, & per omnia, perinde ac si illæ tibi nominatim & expresse per Nos concessæ fuissent, plenam & liberam dicta auctoritate per præsentes concedimus potestatem & facultatem. Non obstantibus omnibus, quæ in eisdem litteris concessum fuit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xx. Junii MDLVII. Pontificatus nostri anno III.

XII.

Reginaldum Polum Cardinalem Angliæ & Hiberniæ Legatum Romam accersit, eique Guillelmum Petum in munere substituisse nuntiat. Ex Regest. authogr. Epistolarum in forma Brevis Pauli IV. tom. 1. num. 9. Epist. 185. fol. 258.

Dilecte Fili noster, salutem & Apostolicam benedictionem.

EX tuis, & carissimæ in Christo filiæ nostræ Reginæ, ac multorum venerabilium fratrum Episcoporum istius Regni litteris, non sine magna animi sollicitudine cognovimus, quam moleste tulerint omnes, qui Religionem & Fidem Catholicam in isto Regno confirmari ac stabiliri cupiunt, inter cæteros Sedis Apostolicæ Nuntios & Legatos, quos revocaverimus, tuam quoque Legationem revocatam fuisse, & quantopere optent eam, propter imminentia isthic Religioni pericula a Nobis restitui: Nam, cum Serenissimam Reginam, propter perpetuam ipsius pietatem, paterno eoque eximio amore diligamus, erga Regnum vero ipsius eo animo simus, quo Pater ille, de quo in sacro Evangelio est, erga Prodigum Filium ad se reversum fuit, nihil quod, vel ad tam piæ Reginæ voluntatem, vel ad ejus Regni salutem pertineat, prætermittere unquam vellemus. Rursus ea, quæ gravi justaque de causa, & optima mente de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium assensu & consilio egimus atque decrevimus, tam cito rescindere atque irrita facere nimis durum, & ab hujus sanctæ Sedis gravitate alienum videbatur. Huc accedebat, quod, cum alterum decretum de vocandis ad Urbem Cardinalibus ab ea absentibus fecissemus, ut eorum ope & consiliis adjuti, facilius tantum negotiorum onus, quod Nos premit, ferre possemus, & inter cæteros circumspectionem tuam a Nobis accersendam esse statuissemus, jamque litteræ ad omnes etsi nondum missæ, tamen confectæ essent, de tua Legatione sententiam eo minus mutare poteramus. In hac autem animi nostri sollicitudine, gravique molestia affuit Nobis ejus auxilium, qui Scrutator est cordium, quique rectam & sinceram mentem nostram penitus novit. Cum enim de persona cogitaremus, quam loco tuo Legatum isthic de Latere constituere possemus, venit in mentem Nobis dilecti filii nostri Guillelmi Peto, cujus eximiam vitæ integritatem, & excellentem fidei ac Religionis zelum, doctrinamque admodum sanam Nos, cum hic esset, cognovimus, & ex eo tempore illum adeo dileximus, ut alias quoque de eo in Cardinalium Collegium adscribendo cogitaverimus. Itaque cum de eo in sacrum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Collegium cooptando, & Legato isthic de Latere creando, ad venerabiles Fratres nostros verba fecissemus, tanto consensu & studio consilium nostrum ab omnibus approbatum fuit, ut non sine Divino consilio initum fuisse appareret. Cujus viri electionem circumspectioni quoque tuæ non probatam modo, sed etiam gratam pro vestra inter vos conjunctione, & veteri amicitia fore minime dubitamus. Nunc te hortamur, & in virtute sanctæ obedientiæ tibi mandamus, ut, quoniam tuam, & cæterorum Fratrum præsentiam, & in tantis negotiis, quæ in manibus habemus, prudens consilium magnopere desideramus; memor officii tui, qui in partem sollicitudinis nostræ, una cum illis vocatus fuisti, postquam has litteras acceperis, ad iter te compares, & commissæ tibi Ecclesiæ rebus constitutis, cum primum commodo tuo poteris, ad Nos te conferas, quemadmodum te pro perpetua tua in hanc sanctam Sedem devotione, & debita obedientia facturum esse confidimus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xx. Junii MDLVII. anno III.

XIII.

XIII.

Guillelmum Petum Cardinalem Angliæ & Hiberniæ Legatum Philippo, & Mariæ Angliæ Regibus commendat. Ex Regest. authogr. Epist. in forma Brevis Pauli IV. tom. 1. num.9. Ep. 186. fol.259.

Cariſſimi in Chriſto Filii noſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

REdditæ Nobis fuerunt litteræ veſtræ utriuſque veſtrum manu ſubſcriptæ, quam ob cauſam Nos quoque his noſtris utrique veſtrum ſimul reſpondendum eſſe duximus. Alterius enim veſtrum perpetuam pietatem, & eximiam erga ſanctam hanc Sedem, cui licet indigni præſumus, devotionem atque obedientiam cognitam & perſpectam habemus. Alterius vero poſt lapſum & alienationem a Nobis, & à Sede Apoſtolica ſanioris conſilii initium & animum reſipiſcendi, ac Nobiſcum, & cum ipſa Sede in gratiam redeundi, Nobiſque, & illi ſatisfaciendi cognovimus ex relatione quorumdam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, & præcipue dilecti filii noſtri Petri Cardinalis Pacecchi, quod accurate, dum qua ſolet dexteritate & prudentia ſuper hac re, prout antea ſæpius egerat, Nobiſcum egit. Quod perlatum ad vos eſſe ſcribitis de Legati auctoritate ex iſto Regno a Nobis revocata, expoſitaque magnitudine periculi, quod Religioni nuper iſthic reſtitutæ impenderet, ſi Legato Sedis Apoſtolicæ nondum plane confirmata careret; petitis & rogatis, ut ei periculo obviam eamus: Nos non ſine graviſſimis quidem cauſis, & matura deliberatione fecimus, ut tam dilectum filium noſtrum Reginaldum Cardinalem Polum ex iſto Regno, quam alios ex aliis partibus Sedis Apoſtolicæ Legatos & Nuncios revocaremus. Cupientes tamen, quantum ſalva hujus ſanctæ Sedis dignitate poſſumus, voluntati veſtræ morem gerere, atque iſtius Nationis ſaluti providere, gratias agimus Deo, cujus auxilio maxima fuimus ſollicitudine liberati. Nam, cum tam cito reficere Legatum eum, quem ipſum, unacum aliis Sedis Apoſtolicæ Nunciis ac Legatis optimo conſilio nuper revocavimus, ab hujus Sedis gravitate nimis alienum fore intelligeremus, eoque magis, quod & ipſum Cardinalem Polum, & alios omnes ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales abſentes, quos Deus ſollicitudinis noſtræ participes, & officii adjutores Nobis dedit, ad obeundum munus ſuum, Noſque in tanto negotiorum onere ſublevandos eſſe duximus accerſendos, litteris nondum quidem miſſis, ſed tamen confectis jam, & propediem mittendis; placuit Deo, ut recordaremur dilecti filii noſtri Guillelmi Peto Ordinis Fratrum Minorum profeſſoris, cui alias de Eccleſia Saresburien Apoſtolica auctoritate proviſum fuit, hominis, tum veſtræ Nationis, tum eximia probitate & doctrina, eaque ſana admodum præditi, quique zelum ſuum Catholicæ fidei, non in patria modo multis & inſignibus declaravit documentis, ſed Romæ etiam illo exilii ſui tempore pro Dei honore ſuſcepti, quo quidem ex tempore adeo illum dileximus, tum his virtutibus & meritis Nobis commendatum, tum etiam ob inſignem devotionem ipſius erga te filia Regina, ut de eo in ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Collegium aſciſcendo, ipſo Pontificatus initio cogitaverimus. Itaque tam probatum virum, idoneum maxime judicantes, & utrique veſtrum, ac venerabilibus fratribus Epiſcopis, qui iſthic ſunt, gratum fore minime dubitantes, ſummo non ſolum conſenſu, ſed etiam ſtudio venerabilium Fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, quorum multi ipſum noverunt, in ſacrum eorum Collegium die xiv. hujus menſis cooptavimus, & Legatum eumdem noſtrum, ac Sedis Apoſtolicæ, in locum ipſius Reginaldi in veſtris Angliæ & Hiberniæ Regnis, de

de eorumdem Fratrum conſilio & aſſenſu elegimus atque conſtituimus, miſimuſque ad eum nunc Cardinalatus inſignia, cui perſonam & vicem noſtram in iis veſtris Regnis ſuſtinenti, ut & debitum honorem ipſi habeatis, & ab aliis habendum curetis, atque omnibus in rebus, ad quas auctoritate & auxilio veſtro opus ei fuerit, fautores & adjutores ſitis, quo injunctæ ſibi Legationis officio, ad Dei honorem, & Regnorum veſtrorum utilitatem fungi poſſit, eo minus Nos quidem neceſſe habemus vos rogare, quod ex ipſis veſtris litteris facile cognovimus, quantopere laboretis, ut Sedis Apoſtolicæ Legatum in eiſdem Regnis habeatis, ſed tamen ut id re ipſa declaretis, a vobis vehementer in Domino requirimus & rogamus, optantes, & Deum ac Dominum noſtrum toto animo precantes, ut alteri veſtrum perſeverantiam in fide ac pietate ſua, & Eccleſiæ Romanæ devotione donare, alteri vero reſipiſcendi plane, & in viam rectam revertendi animum confirmare, & augere dignetur, ut tamquam filius, ex longinqua Regione reverſus, a Nobis, & ſancta Matre ſua Eccleſia cum gaudio recipi mereatur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die xx. Junii MDLVII. Pontificatus noſtri anno III.

XIV.

Archiepiſcopis & Epiſcopis Angliæ & Hiberniæ commendat Guillelmum Petum Cardinalem ſuum de Latere Legatum. Ex Regeſt. authogr. Epiſt. in forma Brevis Pauli IV. tom. I. num. 9. Epiſt. 183. fol. 255.

Venerabiles Fratres, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

LEctis litteris ab aliquo veſtrum ad Nos miſſis, quibus ſuo, & aliorum nomine declararunt, quantopere Legati Sedis Apoſtolicæ auctoritas Angliæ Eccleſiis neceſſaria ſit ad evellenda penitus ex agro Domini hæreſum zizania, fidemque Catholicam ſtabiliendam & confirmandam, ſuppliciter à Nobis petentes, ut eam auctoritatem iſti Regno reſtituamus, libentiſſime veſtrum agnovimus ſtudium Divini honoris & ſalutis animarum, idque perinde ac meretur, in Domino laudamus. Perſuaſum autem cupimus eſſe Fraternitatibus veſtris de noſtro paterno erga Sereniſſimam & piiſſimam Reginam filiam noſtram amore, & cura ſalutis & dignitatis Eccleſiarum omnium iſtius Regni nihil penitus detractum & imminutum eſſe. Sed cum conſilium illud de revocandis Sedis Apoſtolicæ Nuntiis & Legatis, non ſine graviſſima cauſa & matura deliberatione cepiſſemus: inter cæteros dilectum quoque filium noſtrum Reginaldum tituli ſanctæ Mariæ in Coſmedin Presbyterum Cardinalem revocandum eamdem ob cauſam eſſe duxeramus, quam de eo ſententiam, ſi tam cito mutaremus, non ſolum alienum id foret a gravitate hujus ſanctæ Sedis, verum etiam conſilium noſtrum & decretum de eo ad Nos vocando una cum cæteris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus abſentibus, ut in tam gravi negotiorum onere Nos pro officio ſuo ſublevent, nondum quidem miſſis, ſed jam confectis, & propediem mittendis ad ſingulos eorum litteris, mutandum eſſet, ſed tamen cum & voluntatis Sereniſſimæ Reginæ, & illius Regni ſalutis eam rationem habere omnino ſtatuiſſemus, quam officii noſtri ratio poſtulat, gravique eam ob cauſam ſollicitudine angeremur, gratiam Deo agimus, qui eam Nobis viam oſtendit, qua & gravitatem hujus ſanctæ Sedis tueri, & veſtris ſtudiis obſequi, atque Eccleſiarum Angliæ neceſſitati conſulere poſſemus. Dilectus filius noſter Guillelmus Peto Ordinis Fratrum Minorum profeſſor nemo veſtrum, ut credimus, ignorat, quanta vitæ integritate, quanta ſacrarum litterarum ſcientia, quamque ſana doctrina præditus ſit,

sit, quantum Catholicæ fidei, ac religionis studium turbulentissimis illis temporibus, quantam denique erga Serinissimam Reginam fidem ac devotionem declaravit. Eum ex illo tempore, quo hic eum cognovimus, adeo semper dileximus, ut propter spectatam ipsius probitatem, & fidei zelum, cujus non in Patria modo, sed Romæ etiam specimen dedit, ab ipso Pontificatus initio de eo in Cardinalium ordinem cooptando, vestræque Nationi hoc habendo honore cogitaverimus, Reginæ quoque ipsi gratum id fore existimantes; dilatus autem hic honos,& non sineDivino consilio ad hoc tempus illi reservatus fuit. Etenim cum de eo Cardinali Presbytero creando, & Legato in locum ipsius Reginaldi isthic substituendo consilium nostrum cum venerabilibus fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus communicassemus, mirifico omnium consensu & studio utrumque factum est. Itaque misimus ad eum hujus honoris insignia; quamobrem cum, Deo auctore, eum in istis Angliæ & Hiberniæ Regnis Legatum de Latere nostrum, & Sedis Apostolicæ constituerimus, vestrarumque Ecclesiarum utilitati, ut confidimus, a Nobis optime consultum sit, vestræ jam partes sunt, atque ita vobis per Apostolica scripta mandamus & præcipimus, ut eum tamquam Nos ipsos recipiatis & honoretis, quæque aut corrigenda inter vos, aut statuenda ad Dei honorem & Ecclesiarum utilitatem is duxerit, ea ita servetis, itaque illi pareatis, ut vestram, quemadmodum speramus, erga Nos & Sedem Apostolicam devotionem, & debitam obedientiam agnoscere, & in Domino collaudare possimus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum die xx. Junii MDLVII. anno III.

XV.

Concedit quod Fratres recipiant Conventum in oppido Rochæ-Contratæ. Regest. Cisin. fol. 182.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Honestis petentium votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Exponi siquidem Nobis nuper fecerunt dilecti filii Universitas & homines Terræ Rocchæ Contratæ, Senogallien. diœcesis, quod dudum per fel. rec. Paulum Papam III. prædecessorem nostrum accepto, quod iidem Universitas & homines ob singularem, quem ad Ordinem dilectorum filiorum Fratrum Ordinis Minorum de Observantia devotionis gerebant affectum, ac uberes animarum fructus, quos ex eorumdem Fratrum exemplari vita, & assidua divinorum celebratione proventuros sperabant, terrena in cœlestia felici commercio commutare satagentes, suis expensis in aliquo congruo loco & convenienti, prope aut intra dictam Rochæ-Contratæ Terram, sub invocatione sancti Antonii de Padua unam domum pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis Regularis Observantiæ, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, horto, hortalitiis & aliis necessariis officinis construere & ædificare, sive construi & ædificari facere summopere cupiebant, & propterea pro parte dictorum Universitatis & hominum eidem Paulo humiliter supplicato, ut tam honestæ & religiosæ petitioni annuere de benignitate Apostolica dignaretur, idem Prædecessor, qui Divini cultus augmentum ubique, & præsertim ejus temporibus internis desideriis peroptabat, hujusmodi supplicationibus inclinatus, eidem Universitati & hominibus in loco congruo, & sub invocatione, ut supra, unam domum cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis

nis Provinciæ Marchiæ erigendi, ædificandi, construendi, seu erigi, ædificari & construi faciendi, & eisdem Fratribus illam recipiendi & habitandi, ac Fratribus pro tempore in ea morantibus, quod omnibus & singulis privilegiis, gratiis, concessionibus, favoribus, immunitatibus, exemptionibus, indulgentiis & indultis, tam spiritualibus, quam temporalibus, aliis domibus & Fratribus dicti Ordinis in genere per Sedem Apostolicam concessis, & imposterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possent & valerent, auctoritate Apostolica, jure Parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, licentiam concessit & indulsit, prout in litteris præfati Pauli prædecessoris desuper etiam in forma Brevis confectis plenius dicitur contineri.

§. II. Et sicut eadem expositio subjungebat, licet in prædictis litteris per errorem, vel alias expressum fuerit, quod Universitas & homines hujusmodi unam domum cum Ecclesia, sub invocatione sancti Antonii de Padua in eadem Terra construi facere desiderabant, attamen Ecclesiam ipsam, sub invocatione sancti Martini, non autem sancti Antonii, ut in prædictis litteris expressum fuit, nuncupari facere cupiunt, quare Universitas & homines præfati nobis humiliter supplicari fecerunt, quatenus eorum desiderio annuere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur præfatos Universitatem & homines spiritualibus favoribus & gratiis prosequi volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, eisdem quod Ecclesiam prædictam, sub invocatione sancti Martini perpetuo nuncupare & nuncupari facere libere & licite possint & valeant auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus & indulgemus, & ita per quoscumque Judices & Commissarios quavis auctoritate fungentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi facultate, judicari debere; necnon quidquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane auctoritate & tenore prædictis decernimus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXIII. Junii MDLVII. Pontificatus nostri anno III.

XVI.

Confirmat electionem Angeli de Aversa in Vicarium Generalem. Regest. Cismontan. fol. 180. a tergo.

Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Cum, sicut Nobis nuper exponi fecisti, alias dilecto filio nostro Clemente titulo beatæ Mariæ in Aracœli Presbytero Cardinali de Monelia nuncupato, tunc totius Ordinis Fratrum Minorum Ministro Generali, Divina miseratione ad Cardinalatus sublimitatem assumpto, & officio Ministeriatus Generalis dicti Ordinis, per liberam cessionem dicti Clementis Cardinalis in Congregatione ipsius Ordinis, proximis diebus elapsis, in domo ejusdem sanctæ Mariæ de Aracœli de Urbe dicti Ordinis, de mandato præfati Clementis Cardinalis celebrata, sponte factam vacante, in hujusmodi Congregatione per eos, ad quos id spectabat, pro ipsius Ordinis, & illius Regularis Observantiæ manutenentia, & conservatione usque ad ipsius Ordinis Generale Capitulum, tempore in illius ultima celebratione præfixo celebrandum, in dicti Ordinis Vicarium Generalem, juxta ipsius Ordinis morem & statuta, alias canonice electus fueris, & Nobis humiliter supplicari fece-

ceris, ut pro liberiori exercitio Vicariatus Generalis hujusmodi, præfatæ electioni robur Apostolicæ confirmationis adjicere, & alias super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos ipsius Ordinis prosperum & tranquillum statum, ac felicem successum paterno zelantes affectu, hujusmodi supplicationibus inclinati, electionem hujusmodi, ac omnia & singula illam concernentia, Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus & confirmamus, & firmiter observari debere decernimus; supplentes omnes & singulos juris & facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, & insuper tibi quoscumque Commissarios nationales in Regno Galliæ, aut alibi a dicto Clemente Cardinale tunc Ministro Generali de mandato nostro institutos & deputatos, & auctoritate præfata confirmatos, & de novo constitutos usque ad dictum Generale Capitulum suspendendi, & per particulares Commissarios, vel per te singulariter dictæ Galliæ Provincias visitandi, & ipsius Ordinis professores, errores suos recognoscentes, & de eis pœnitentes, ab excommunicationis, aliisque sententiis, censuris & pœnis Ecclesiasticis, quas incurrerint, si id humiliter petierint, absolvendi, alias vero pœnas per eos incursas, si tibi videbitur, eis remittendi, aut illas commutandi, vel ad Capitulum Generale, seu aliud commodius tempus reservandi, seu professores ipsos debita animadversione puniendi, corrigendi, castigandi, ac omnia & singula alia in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna faciendi, dicendi, gerendi, exercendi & exequendi, necnon omnibus & singulis privilegiis, gratiis, facultatibus, immunitatibus & indultis dudum per fel. rec. Julium Papam III. prædecessorem nostrum præfato Clementi Cardinali tunc Ministro Generali concessis, quorum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, in omnibus, & per omnia, prout idem Clemens Cardinalis tunc Generalis Minister uti potuit, utendi plenam, & liberam licentiam, & facultatem concedimus.

§. III. Mandantes omnibus & singulis utriusque sexus dicti Ordinis Religiosis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna per quemlibet contravenientem incurrenda, ut tibi in iis, quæ officium prædictum, ac decorem & venustatem dictæ Religionis, & illius manutentionem concernunt, humiliter intendant et pareant cum effectu.

§. IV. Non obstantibus quibusvis aliis facultatibus, quibusvis aliis personis dicti Ordinis, cujuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis existentibus hactenus concessis, & imposterum concedendis, quas, illarum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, in quantum officio tuo præjudicent, aut te in hujusmodi exercitio tuo impediant, harum serie revocamus, cassamus & annullamus, ac dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. V. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus de eis fides erit facienda, deferri, volumus, & præfata auctoritate decernimus, quod earum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo tui Vicariatus officii signatis ea prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xii. Julii mdlvii. Pontificatus nostri anno iii.

XVII.

Declarat Fratres poſſe Confeſſiones audire, & Sacramenta miniſtrare. Regeſt. Ultram. fol. 169.

Dilecte Fili, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

§. I. Cum, ſicut exponi Nobis nuper feciſti, nonnulli Rectores Parochialium Eccleſiarum, tam Brixien., quam Bergomen., ac Cremonen., & diverſarum aliarum Civitatum, & diœceſ., ſub dicta Brixien., necnon Mediolanen., ac Bononien., & ſancti Antonii Provinciis nuncupatis, in quibus Fratres Ordinis Minorum Regularis Obſervantiæ plures Conventus ſeu domos, juxta morem dicti Ordinis in divinis deſervire ſolent, habent exiſtentes, diverſas moleſtias, ſeu lites aut controverſias ſuper Confeſſionibus audiendis a Chriſtifidelibus, & Sacramento Euchariſtiæ illis adminiſtrando, tamquam juris ignari, ſeu alias malitioſe, aut de facto pluries excitare & movere, eoſdemque Fratres deſuper moleſtare & impedire conantur, dicentes, quod præfati Fratres aliorum quam illorum, qui ad domos ſuas hujuſmodi veniunt, etiam ſi infirmi exiſtant, & pro illis mittant, nullatenus confeſſiones audire poſſunt, eo prætextu, quod in aliquibus confirmationibus ſeu novis conceſſionibus privilegiorum a Sede Apoſtolica Fratribus, ſeu Ordini Minorum ſuper confeſſionibus utriuſque ſexus Chriſtifidelium audiendis, hujuſmodi conceſſorum, hæc clauſula eſt appoſita videlicet, ad eos pro tempore recurrentium, quam ad illos ſolum, qui, ut præfertur, ad eaſdem domos veniunt pro ſimilibus confeſſionibus audiendis, & non ad alios, etiam ſi infirmi ſint, & pro eis miſerint, ut præfertur, extendi debere, Rectores ipſi aſſerere non verentur, exinde fit, ut tam ipſorum Chriſtifidelium animarum ſaluti, quam eorumdem Fratrum conſolationi, & commoditatibus parum conſulatur.

§. II. Nos igitur hujuſmodi cavillationibus & moleſtiis, ac controverſiis de cætero obviare, ac in eis, quæ dubia ſunt, vel eſſe poſſunt, pro conſervanda pace & tranquillitate quorumcumque, præcipue Religioſarum perſonarum ſub jugo Regularis Obſervantiæ poſitarum, mentem noſtram declarare volentes, quod de cætero, tam dictarum, quam aliarum quarumcumque Provinciarum, Civitatum, & diœc. per totum Orbem, omnium utriuſque ſexus Chriſtifidelium, pro tempore dicti Ordinis Fratres a ſuis Superioribus, ut moris eſt, deputati Confeſſores, confeſſiones & infirmorum ubilibet etiam extra domos & habitacula eorumdem Fratrum audire, eoſque in caſibus & cenſuris, quibus eis per privilegia Sedis Apoſtolicæ hujuſmodi hactenus conceſſum eſt, poſſe abſolvere, & ipſi hactenus abſolvere conſueverunt, abſolvere, & pœnitentiam ſalutarem injungere, ac omni tempore, præterquam in die Reſurrectionis Dominicæ Sacramentum Euchariſtiæ, tam illis, quam aliis quibuſvis perſonis licite miniſtrare poſſint, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium indulgemus, ac decernimus & declaramus; mandantes dilectis filiis Curiæ Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori in Urbe, necnon Brixien., & Cremonen. in ſpiritualibus Vicariis generalibus, quatenus ipſi, vel unus eorum per ſe vel per alium, ſeu alios auctoritate noſtra faciant præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque plenum effectum ſortiri, Rectores ipſos, ſive alios pro tempore Parochialium Eccleſiarum hujuſmodi, & quoslibet alios contradictores & rebelles, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis vel conditionis exiſtant, etiam per quaſcumque, de quibus eis placuerit, cenſuras & pœnas, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, etiam in-

ve-

vocato desuper auxilio brachii sæcularis, si opus sit. Non obstantibus fel.rec. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, de una, & in Concilio Generali de duabus dietis edita, dummodo ultra tres dietas aliquis ad judicium auctoritate præsentium non trahatur, aliisque Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus aliis, quæ in præfatis privilegiis, sive eorum confirmationibus, aut novis concessionibus, etiam per Nos factis concessum est, non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. III. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus forte opus esset, deferri, volumus, & pariter Apostolica auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, seu Curiæ Ecclesiasticæ munitis eadem prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die xx. Julii MDLVII. Pontificatus nostri anno III.

XVIII.

Joannes Penarius præficitur Ecclesiæ Cyrenensi. Ex Act. Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis tom.3. fol.209.

Apud sanctum Petrum Romæ die Mercurii VI. *Octobris* MDLVII. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Cardinali Decano

SAnctissimus Dominus noster Paulus, Divina providentia Papa IV., providit Ecclesiæ Cyrenensi in partibus infidelium, per obitum Joannis Episcopi Cyrenensis vacanti, de persona Domini Joannis Penarii Ordinis Fratrum Minorum, cum facultate exercendi Pontificalia in Ecclesia, & Civitate, ac diœcesi Coloniensi dumtaxat, de consensu R.P.D. Antonii Electi, & pro tempore existentis Archiepiscopi Coloniensis, & de ejus speciali licentia, reservata eidem Joanni Electo pensione annua ducentorum florenorum super Mensæ Archiepiscopalis Coloniensis fructibus, quæ cum aliis medietatem fructuum non excedit de consensu dicti Antonii, necnon Capituli dictæ Ecclesiæ, & cum clausulis &c.

XIX.

Franciscus de Coresma præficitur Ecclesiæ Tingensi. Ex Act. Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis tom.3. fol. 215.

Apud sanctum Petrum Romæ die Mercurii XV. *Novembris* MDLVII. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Decano

SAnctissimus Dominus noster Paulus, Divina providentia Papa IV., providit Ecclesiæ Tingensi, tunc per translationem R.P.D. Condisalvi, olim Episcopi Tingen. ad Ecclesiam Visensem dudum factam, vacanti, de persona Domini Francisci de Coresma Ordinis Fratrum Minorum de Observantia professoris, ipsumque illi in Episcopum præfecit & Pastorem, cum clausulis &c.

XX.

Constituit Inquisitorem super libros prohibitos in Regnis Hispaniarum Bernardum Fresnensem Minoritam. Ex Regest. Brevium Pauli IV. tom. 11. fol. 53. num. 38.

Dilecte Fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

SInceritas fidei & pietatis, super qua apud Nos plurium fide dignorum testimonio commendaris, Nos inducit, ut opera tua in his, quæ ad ipsam fidem pertinent, libenter utamur. Hinc est, quod Nos cupientes libros suspectos & hæresi infectos tolli, & penitus aboleri, tibi, qui etiam carissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici Confessor existis, & de cujus sana doctrina plurimum in Domino confidimus, ut libros, qui isthic & ubivis locorum, in quibus præfatum Philippum Regem degere contigerit, venales exponentur, aut alias quomodolibet reperientur, an sint Catholici, vel de hæresi suspecti cognoscere & judicare, & quos de hæresi suspectos esse cognoveris & judicaveris, damnare & reprobare, eorumque lecturam, necnon emptionem & venditionem, ac apud quasvis personas retentionem, pœnis, de quibus tibi videbitur, interdicere ac comburi facere libere & licite possis, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXIII. Januarii MDLVIII. Pontificatus nostri anno III.

XXI.

Joannes Henricus præficitur Ecclesiæ Damascenæ. Ex Act. Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis tom. 3. fol. 221.

Apud sanctum Petrum Romæ die Mercurii XXIII. *Martii* MDLVIII. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Cardinali Decano

SAnctissimus Dominus noster Paulus, Divina providentia Papa IV., providit Ecclesiæ Damascenæ in partibus infidelium, per obitum Joannis Bothiani Episcopi Damasceni vacanti, de persona Joannis Henrici Ordinis Fratrum Minorum, cum indulto de non accedendo ad dictam Ecclesiam, ac facultate exercendi Pontificalia in Civitate & diœcesi Lugdunensi tantum, de consensu Reverendissimi de Turnone dictæ Ecclesiæ perpetui Administratoris, reservata sibi pensione annua quatuor centum librarum Turronensium super Mensæ Episcopalis Lugdunensis fructibus, cum clausulis &c.

XXII.

Concedit, Philippo Hispaniarum Rege petente, ut Custodia sancti Andreæ erigatur in Provinciam, eique proprius assignetur Minister. Ex Regest. Brevium Pauli IV. tom. 11. fol. 327. num. 220.

Carissime in Christo Fili noster, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. EXponi Nobis nuper fecisti, quod, cum diversæ domus, & alia regularia loca reformata Ordinis Fratrum Minorum Custodiæ Arthesien., juxta morem dicti Ordinis, in inferiori Germania tibi ratione Patrimo-

monii tui subjecta consistentia, ab Ordinariis locorum sint exempta, & eorum Superiores, ad quos domus & regularia loca hujusmodi, eorumque personas visitandi, corrigendi & reformandi officium, ex eorum institutione, aut antiqua prærogativa, vel alias pertinet, non in Germania, sed in Regno Franciæ degant, & exinde fiat, ut dicti Superiores domos, & regularia loca, & personas hujusmodi statutis temporibus ob bella, quæ in partibus illis fere continue vigent, non visitent, & quando ea visitant, id non per se, sed per alios, quibus vices suas committunt, faciant. Et si domus, & regularia loca Custodiæ hujusmodi, illorumque Prælati, & personæ ab omni suorum Superiorum, extra dominia sibi subjecta degentium visitatione & correctione liberarentur & eximerentur, ac dicta Custodia in Provinciam sancti Andreæ nuncupandam pro uno Ministro Provinciali adinstar aliarum Provinciarum ejusdem Ordinis erigeretur & institueretur, profecto pluribus inconvenientibus ob id evenientibus occurreretur, ac Religio, & Christifidelium devotio cresceret, ac Divinus cultus augeretur cum spirituali Populorum illarum partium consolatione. Quare Nobis humiliter supplicari fecisti, ut domos, & regularia loca hujusmodi, ut præfertur, eximere & liberare, dictamque Custodiam in Provinciam dicti Ordinis erigere & instituere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Ordinem prædictum, & ejus domos & personas prospere dirigi, & salubriter gubernari sinceris desideramus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, omnes & singulas domos, & regularia loca dicti Ordinis in eadem Custodia consistentia, cum illorum Prælatis & personis ab omni cura, regimine, visitatione, correctione, jurisdictione, obedientia & potestate quorumcumque suorum Superiorum in dicto Regno Franciæ, & extra dominia tibi subjecta degentium, auctoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuo eximimus, & totaliter liberamus, ipsamque Custodiam cum domibus, locis, Prælatis & personis præfatis in Provinciam sancti Andreæ nuncupandam, adinstar aliarum Provinciarum ejusdem Ordinis, pro uno Ministro Provinciali, juxta statuta & ordinationes ejusdem Ordinis eligendo & confirmando, qui singulas domos, & loca ejusdem Provinciæ, illorumque personas hujusmodi visitet, corrigat & reformet, ac in illis, & super eis eamdem, quam alii dicti Ordinis Provinciales in eorum Provinciis, juxta regularia ipsius Ordinis instituta habent, & habere possunt, jurisdictionem, potestatem & auctoritatem habeat; necnon omnia & singula alia, quæ alii ejusdem Ordinis Provinciales in eorum Provinciis facere & exercere solent, facere & exercere libere & licite valeat, cum Guardianis & Patribus in dictis aliis Provinciis haberi solitis, erigimus & instituimus, ac illi sic erectæ domos, & loca regularia Custodiæ hujusmodi, illorumque personas concedimus & assignamus, ac domos & loca, illorumque personas hujusmodi curæ, regimini, visitationi, correctioni, jurisdictioni, obedientiæ & potestati pro tempore existentis ipsius sic erectæ Provinciæ Ministri Provincialis etiam perpetuo committimus & subjicimus; ac eidem sic erectæ Provinciæ, illiusque Ministro Provinciali, Guardianis & Fratribus, ac personis, quod omnibus & singulis privilegiis, prærogativis, exemptionibus, antelationibus, favoribus, gratiis & indultis, quibus aliæ Provinciæ dicti Ordinis, illarumque Ministri & Vicarii Provinciales, ac Guardiani, Fratres & personæ quomodolibet utuntur, potiuntur & gaudent, ac uti, potiri & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, uti, potiri & gaudere possint, ipseque Minister Provincialis in dicti Ordinis Comitiis Generalibus, & aliis locis, uti & quando opus fuerit, duo suffragia, juxta regularia instituta dicti Ordinis, & morem aliarum illius Provinciarum habere libere & licite valeat, auctoritate & teno-

tenore præmiſſis, de ſpeciali gratia indulgemus, ac ſi, & prout alii Miniſtri Provinciales dicti Ordinis habere conſueverunt, habeat.

§. III. Non obſtantibus quibuſvis Apoſtolicis, ac in Provincialibus & Synodalibus Conciliis, editis generalibus vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, necnon Ordinis, & Provinciarum prædictorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & litteris Apoſtolicis, etiam per felicis recordationis Nicolaum IV., & alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac Nos & Sedem Apoſtolicam Ordini, Provinciis, Miniſtris, Vicariis, Superioribus, Fratribus & perſonis præfatis, ac quibuſvis aliis, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque fortioribus, efficaciſſimis & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus & aliis decretis quomodolibet conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis & innovatis, etiamſi in illis caveatur expreſſe, quod ſimiles ſeparationes, exemptiones, liberationes, erectiones, inſtitutiones, ſubjectiones & ſubmiſſiones extra Capitulum Generale dicti Ordinis, & abſque conſenſu Miniſtrorum, Vicariorum, Fratrum, & aliarum perſonarum ipſius Capituli, & per Sedem eamdem nullatenus fieri poſſint, & pro tempore factæ nullius ſint roboris vel momenti. Quibus omnibus, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus insererentur, præſentibus pro inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, harum ſerie ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. IV. Ceterum, quia difficile foret, præſentes litteras ad ſingula loca, in quibus de eis fides facienda foret, deferre, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod præſentium tranſumptis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur in judicio & extra, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die xx. Auguſti MDLVIII. Pontificatus noſtri anno IV.

XXIII.

Bernardo Freſnenſi præcipit, ut primum celebret Capitulum in Provincia ſancti Andreæ noviter erecta, eique proprium aſſignet Miniſtrum. Ex Regeſt. Brevium Pauli IV. tom. 11. fol. 235. num. 219.

Dilecte Fili, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

§. I. Religionis zelus, ſuper quo apud Nos plurimum commendaris, facit, ut in iis, quæ ſalubrem Ordinis tui Fratrum Minorum regularis Obſervantiæ directionem concernunt, opera tua libentiſſime utamur.

§. II. Hinc eſt, quod Nos, qui hodie cariſſimi in Chriſto filii noſtri Philippi Hiſpaniarum Regis Catholici ſupplicationibus inclinati, inter alia, omnes & ſingulas domos, & omnia regularia loca ipſius Ordinis Cuſtodiæ Artheſien., juxta morem ejuſdem Ordinis in inferiori Germania ipſi Philippo Regi ſibi ratione ſui Patrimonii ſubjecta conſiſtentia, cum illorum Prælatis & perſonis, ab omni cura, regimine, viſitatione, correctione, juriſdictione, obedientia & poteſtate quorumcumque ſuorum Superiorum in Regno Franciæ,

ciæ, & extra dominia eidem Philippo Regi subjecta degentium, per alias nostras in forma Brevis litteras perpetuo eximimus, & totaliter liberavimus, ipsamque Custodiam cum domibus, locis, Prælatis & ʃpersonis præfatis in Provinciam sancti Andreæ nuncupandam, adinstar aliarum Provinciarum ejusdem Ordinis, pro uno Ministro Provinciali, juxta statuta & ordinationes ejusdem Ordinis eligendo & confirmando, cum Guardianis & Patribus in aliis Provinciis prædictis haberi solitis, ereximus et instituimus, et illi sic erectæ domos et loca regularia Custodiæ hujusmodi, illorumque personas concessimus et assignavimus; necnon domos et loca, ac illorum personas hujusmodi curæ, regimini, visitationi, correctioni, jurisdictioni, obedientiæ et potestati pro tempore existentis ipsius sic erectæ Provinciæ Ministri Provincialis etiam perpetuo commisimus & subjecimus, prout in eisdem litteris continetur.

§. III. Cupientes Capitulum Provinciale Provinciæ sancti Andreæ hujusmodi, quod de proximo celebrandum erit, alias rite & recte celebrari, tibi, qui etiam ipsius Philippi Regis Confessor existis, & de cujus integritate, bonitate, doctrina, & pietate plurimum in Domino confidimus, per præsentes committimus & mandamus, quatenus quantocius commode fieri possit, Capitulum Provinciale hujusmodi, in ea de qua tibi videbitur ipsius Ordinis domo, per tuas patentes litteras, aut alias modo & forma per te statuendis, indicas, determines, ac juxta morem aliarum ejusdem Ordinis Provinciarum, celebrari mandes & facias, ac dilectos filios modernos Prælatos & Superiores, aliasque Personas ejusdem Provinciæ sancti Andreæ & alios in Capitulis vocem habere solitos, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna privationis eorum Prælaturarum & officiorum, auctoritate nostra moneas & requiras, ut tempore per te statuto, Capitulum Prnvinciale hujusmodi in dicta domo, de qua tibi visum fuerit, rite & recte celebraturi convenire, & se congregare studeant & procurent; Nos enim, ut Capitulum ipsum ad Dei laudem & dicti Ordinis profectum concordibus votis celebretur, tibi eidem Capitulo nomine nostro præsidendi, & electioni Provincialis Ministri dictæ Provinciæ assistendi, omniaque & singula alia, quæ in similibus Capitulis a nobis deputati præsidentes facere, dicere, mandare, & exequi possunt, faciendi, dicendi, mandandi, & exequendi plenam & liberam, Apostolica auctoritate, tenore præsentium concedimus facultatem & potestatem.

§. IV. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, necnon omnibus illis, quæ in litteris nostris prædictis concessum fuit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xx. Augusti MDLVIII. Pontificatus nostri anno IV.

XXIV.

Bernardo Fresnensi substituit pro celebrando primo Capitulo in Provincia sancti Andreæ noviter erecta, Franciscum Paccechum, vel Angelum Castellanum. Ex Regest Brevium Pauli IV. Tom. 11. fol. 347. num. 235.

Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Superioribus diebus cum Domos, & alia regularia loca Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ Custodiæ Arthesien. juxta morem ipsius Ordinis, in inferiori Germania carissimo in Christo filio nostro Phi-

Philippo Hispaniarum Regi catholico, ratione sui Patrimonii subjecta, consistentia a cura & obedientia suorum Superiorum extra dominia ipsius Philippi Regis degentium, per quasdam exemissemus & liberavissemus, ipsamque Custodiam in Provinciam sancti Andreæ nuncupandam erexissemus, ac domos & loca hujusmodi, eorumque personas curæ & obedientiæ pro tempore existentis ipsius Provinciæ Ministri Provincialis subjecissemus: Nos tibi per alias nostras in forma Brevis litteras dedimus in mandatis, ut Capitulum Provinciale Provinciæ sancti Andreæ hujusmodi in ea, de qua tibi videretur ipsius Ordinis domo indiceres & convocares, ac juxta morem aliarum ejusdem Ordinis Provinciarum celebrari mandares, & certa alia tunc expressa faceres; tibique inter alia eidem Capitulo nomine nostro præsidendi, & electioni Ministri Provincialis dictæ Provinciæ assistendi, ac certa alia etiam tunc expressa faciendi facultatem concessimus, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur.

§. II. Cum autem, sicut accepimus, facile contingere possit, ut tu, qui etiam ejusdem Philippi Regis Confessor existis, corporis indispositione, aut alio legitimo impedimento detentus, eidem Capitulo præsidere, & electioni hujusmodi assistere nequeas. Nos, ne propterea celebratio Capituli, & electio Ministri hujusmodi plus debito protrahantur, tibi quod, si legittime impeditus fueris, alterum ex dilectis filiis Francisco Paccecho, & Angelo de Castello ipsius Ordinis professoribus, loco tui ad præmissa omnia substituere & subdelegare possis, plenam & liberam Apostolica auctoritate, tenore præsentium, concedimus potestatem & facultatem. Non obstantibus omnibus, quæ in singulis litteris prædictis voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die IV. Octobris MDLVIII. Pontificatus nostri anno IV.

XXV.

Concedit Indulgentias ad modum Jubilæi Visitantibus Ecclesiam sancti Bernardini in Civitate Aquilana tempore Capituli Generalis. Regest. Cism. fol. 186. a tergo.

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. A Supremo Patresamilias, meritis licet imparibus, In domo Domini dispensatores constituti, thesaurum Dominicum Nobis divinitus creditum sic dispensare satagimus, ut illius erogatione, Christifideles Domino acceptabiles, et bonorum operum sectatores reddere valeamus. Cum igitur, sicut accepimus, dilectus filius modernus Vicarius Generalis totius Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, et ipsius Ordinis professores pro electione novi Ministri Generalis ejusdem Ordinis, et conservatione religiosæ vitæ, juxta regulam, et constitutiones dicti Ordinis, suum Capitulum Generale in domo sancti Bernardini Aquilan. prædicti Ordinis in festo Pentecostes proxime futuro more solito, sint celebraturi, & ad celebrationem Capituli hujusmodi multi ipsius Ordinis professores zelo Religionis pleni, ac scientia, morumque probitate præditi, ex quibuscumque Mundi partibus, altissimo favente, accessuri, & ad eorum sustentationem copiosa Christifidelium suffragia admodum necessaria esse dignoscantur: Nos, ut Christifideles prædicti ad hoc promptiores reddantur, de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus aucto-

auctoritate confisi, omnibus & singulis utriusque sexus Christifidelibus vere poenitentibus & confessis, qui praedicti sancti Bernardini in Pentecostes, qui vero Neapolitan., aut Licien., seu Cusentin., vel Messanen., aut Panormitan., seu Venetiarum, vel Genuen., aut Mediolanen., seu Aversan. Ordinis, & Observantiae praedictorum domorum Ecclesias in Palmarum proxime futuris Dominicis diebus a primis vesperis usque ad occasum Solis eorumdem dierum inclusive devote visitaverint, & pias inibi ad Deum preces pro exaltatione Fidei Catholicae effuderint, & ad praemissa aliquas eleemosynas de bonis suis eorum arbitrio erogaverint, plenariam omnium peccatorum indulgentiam & remissionem, tenore praesentium concedimus & elargimur.

§. II. Et ut ipsi Christifideles indulgentiae & remissionis hujusmodi capaciores reddantur, eidem Vicario & Guardianis singularum domorum praedictarum, nonnullos ejusdem Ordinis professores, qui dicto tempore eorum Christifidelium confessiones audire, & eis diligenter auditis, ipsos Christifideles ab omnibus & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus & delictis quantumcumque gravibus & enormibus, etiam in casibus Sedi Apostolicae reservatis, exceptis contentis in Bulla, quae legitur in Coena Domini, absolvere, eisque poenitentiam salutarem injungere, necnon vota quaecumque per eos emissa, ultramarino, visitationis liminum Apostolorum Petri & Pauli de Urbe, ac sancti Jacobi in Compostella, necnon castitatis & religionis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare possint, eligendi & deputandi, plenam & liberam Apostolica auctoritate per praesentes tribuimus facultatem & potestatem.

§. III. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Cancellariae Apostolicae regulis, necnon similium indulgentiarum, etiam pro Cruciata sancta, aut Fabrica Basilicae Principis Apostolorum de Urbe, suspensionibus, limitationibus & revocationibus per Nos & dictam Sedem pro tempore factis, sub quibus praesentes litteras minime comprehendi, sed ab illis exceptas esse, & post eosdem dies minime valere volumus.

§. IV. Caeterum volumus, quod earumdem praesentium transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, ea prorsus fides in omnibus & per omnia adhibeatur, quae ipsis praesentibus litteris adhiberetur, si exhiberentur vel ostenderentur.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XV. Octobris MDLVIII. Pontificatus nostri anno IV.

XXVI.

Philippus de Arighettis praeficitur Ecclesiae Nebiensi in Corsica. Ex Reg. 48. Epist. secret. Pauli IV. fol. 41.

PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilecto filio Philippo de Arighettis Electo Nebien., salutem & Apostolicam benedictionem.

Apostolatus officium meritis licet imparibus Nobis ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini, Divina dispositione, praesidemus, utiliter exequi, coadjuvante Domino, cupientes, solliciti corde reddimur & solertes, ut, cum de Ecclesiarum ipsarum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores praeficere studeamus, qui Populum suae curae commissum sciant non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare,

commiſſaſque ſibi Eccleſias in ſtatu pacifico & tranquillo velint & valeant, auctore Domino, ſalubriter regere & gubernare. Dudum ſiquidem proviſiones Eccleſiarum omnium, tunc vacantium & inantea vacaturarum, ordinationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper iis a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contingeret attentari. Et deinde Eccleſia Nebien., cui bonæ memoriæ Andreas Epiſcopus Nebien. dum viveret, præſidebat, & ad quam alias tunc per obitum dicti Andreæ Epiſcopi extra Romanam Curiam defuncti vacantem regreſſui, ſeu acceſſui & ingreſſui dudum etiam bon. mem. Hieronymo ſanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali de Auria nuncupato, ipſo Andrea decedente, & in certos alios eventus Apoſtolica auctoritate conceſſo pro eodem Hieronymo Cardinale eo tunc in humanis agente, locus factus extitit, regreſſu ſeu acceſſu & ingreſſu aut facultate juris regrediendi ſeu accedendi & ingrediendi per obitum dicti Hieronymi Cardinalis, qui poſſeſſione ſeu quaſi, regiminis & adminiſtrationis dictæ Eccleſiæ, per eum non habita, extra dictam Curiam debitum naturæ perſolvit, ceſſantibus & extinctis, adhuc per Andreæ Epiſcopi obitum hujuſmodi Paſtoris ſolatio deſtituta. Nos vacatione hujuſmodi fide dignis relatibus intellecta, ad proviſionem ejuſdem Eccleſiæ celerem & felicem, de qua nullus præter Nos hac vice ſe intromittere potuit ſive poteſt, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis, ne Eccleſia ipſa longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & ſollicitis ſtudiis intendentes, poſt deliberationem, quam de præficiendo eidem Eccleſiæ perſonam utilem & etiam fructuoſam cum Fratribus noſtris habuimus diligentem. Demum ad te Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia nuncupatorum profeſſorem, de legitimo matrimonio procreatum, in ætate legitima, & Presbyteratus Ordine conſtitutum, litterarum ſcientia præditum, vitæ ac morum honeſtate decorum, in ſpiritualibus providum, & temporalibus circumſpectum, aliiſque multiplicium virtutum donis, prout fide dignorum teſtimoniis accepimus, inſignitum direximus oculos noſtræ mentis. Quibus omnibus debita meditatione penſatis, te a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis à jure vel ab homine, quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, de perſona tua Nobis & Fratribus ipſis, ob tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem Eccleſiæ de ſimili conſilio, dicta auctoritate providemus, teque illi in Epiſcopum præfecimus & paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ tibi in ſpiritualibus & temporalibus plenarie committendo, in illo, qui dat gratias, & largitur premia confidentes, quod, dirigente Domino actus tuos, præfata Eccleſia ſub tuo felici regimine regetur utiliter & proſpere dirigetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus ſuſcipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impoſitum humeris prompta devotione ſuſcipiens, curam & adminiſtrationem prædictas ſic exercere ſtudeas ſollicite, fideliter & prudenter, quod Eccleſia ipſa Gubernatori provido, & fructuoſo Adminiſtratori gaudeat ſe commiſſam; tuque præter æternæ retributionis premium, noſtram & Apoſtolicæ Sedis benedictionem & gratiam exinde uberius conſequi merearis. Quocirca dilectis filiis Capitulo dictæ Eccleſiæ ac Clero & Populo Civitatis & diœceſis Nebien., necnon Vaſſallis ejuſdem Eccleſiæ, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Capitulum tibi tamquam Patri & Paſtori animarum ſuarum humiliter intendentes, exhibeant tibi obedientiam & reverentiam debitas & devotas, ac Clerus te pro noſtra & Sedis Apoſtolicæ reverentia benigne recipientes, & honorifice pertractantes, tua ſalubria monita & mandata ſu-

ſuſcipiant humiliter, & efficaciter adimplere procurent: Populus vero te tamquam Patrem & Paſtorem animarum ſuarum devote ſuſcipientes, & debita honorificentia proſequentes, tuis monitis & mandatis ſalubribus humiliter intendant; ita quod tu in eis devotionis filios, & ipſi in te per conſequens Patrem benevolum inveniſſe gaudeatis. Vaſſalli autem præfati te debito honore proſequentes, tibi fidelitatem ſolitam, necnon conſueta ſervitia & jura tibi ab eis debita integre exhibere procurent, alioquin ſententiam ſive pœnam, quam reſpective in rebelles rite tuleris ſeu ſtatueris, ratam habebimus & faciemus, auctore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari. Rogamus quoque & hortamur attente cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Henricum Francorum Regem Chriſtianiſſimum Inſulæ Corſicæ in temporalibus Dominum, ac venerabilem fratrem noſtrum Archiepiſcopum Januenſem, ipſi Archiepiſcopo per eadem ſcripta mandantes, quatenus te & præfatam Eccleſiam dicti Archiepiſcopi ſuffraganeam habentes, pro noſtra & dictæ Sedis reverentia propenſius commendatos, in ampliandis & conſervandis ejuſdem Eccleſiæ juribus ſic te benigno favore proſequantur, quod tu eorum fultus præſidio, te poſſis in commiſſo tibi ejuſdem Eccleſiæ regimine utilius exercere, ac eidem Henrico Regi a Deo perennis vitæ præmium, & a Nobis condigna proveniat actio gratiarum. Ipſeque Archiepiſcopus provide Divinam miſericordiam, ac noſtram, & ejuſdem Sedis benedictionem & gratiam valeat uberius promereri.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quinquageſimo octavo, xvii. Kalendas Januarii Pontificatus noſtri anno iv.

Anno Christi 1559. Pauli IV. anno 4.

XXVII.

Petrus Maldonado præficitur Eccleſiæ Mindonienſi. Ex Actis Conſiſtorialibus autographis in Tabulario Secretiori Vaticano aſſervatis Tomo 3. fol. 232.

Apud ſanctum Petrum Romæ die Lunæ xviii. *Januarii* mdlix. *fuit Conſiſtorium, in quo*

Referente Reverendiſſimo Decano

Sanctiſſimus Dominus noſter Paulus, Divina providentia Papa IV., providit ad præſentationem Regis Catholici Eccleſiæ Mindonienſi vacanti per tranſlationem R. P. D. Franciſci ad Eccleſiam Segobienſem, de perſona Petri Maldonado Ordinis Fratrum Minorum, & Theologiæ profeſſoris, ipſumque illi in Epiſcopum præfecit & Paſtorem, reſervatis penſionibus infraſcriptis 200. Domino Didaco del Camino: 200. Ludovico de Granatea: 100. Petro de Lara: 100. Joanni de Fuentes, & 100. ducat. monetæ Hiſpaniæ Franciſco Prez ſuper fructibus dictæ Eccleſiæ, etiamſi aliæ penſiones annuæ aſſignatæ eſſent, dummodo tertiam partem fructuum non excedant, quæ tranſeant ad ſucceſſores eum derogatione conſtitutionis de præſtando conſenſu, ac Lateranenſis Concilii, & cum clauſulis &c.

XXVIII.

Confirmat & innovat Constitutionem Clementis VII. de non promovendis ad gradus & dignitates Ordinis sanguine maculatos. Regest. Cism. fol. 188.

PAULUS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

In corpore ad an. 1558. §. I. CUm ex Apostolatus officio Nobis meritis licet imparibus divinitus credito, cura Dominici gregis Nobis immineat generalis, ad ea libenter intendimus, per quæ Religionis puritatem ab omnibus his, quæ illi detrimentum aliquod ferre possunt, quantum cum Deo possumus, tueamur; & religioni deditos, & præsertim Ordinis Fratrum sancti Francisci, qui Mundo mortui soli Deo vivunt, ab omnibus his, quæ eorum pias mentes aliquando subvertere possent, ita custodiamus, ut crescente in eis quotidie Dei obsequii zelo, uberiores fructus in vinea Domini afferre valeant, neque ex Ministrorum, aut aliorum quorumcumque culpa aut indecentia, gravamina & dispendia patiantur. Cum itaque fel. rec. Clemens Papa VII. prædecessor noster, considerans Ministros & Provinciales Fratrum Ordinis prædicti de Observantia in suis Provinciis, ex speciali privilegio, tamquam Inquisitores hæreticæ pravitatis suorum subditorum existere, & in ipsos subditos officium Inquisitionis exercere; volensque a personis religiosis, præsertim aliis præsidentibus, quæ contraria fidei, honestati & ordini existerent, ad Dei laudem, & Religionis decentiam, & animarum salutem, submovere: Motu proprio, ex certa scientia, auctoritate Apostolica statuerit & ordinaverit, quod de cætero in Regnis Hispaniarum tantum, aliqui Fratres Minores Ordinis de Observantia, a Judæis seu Hæreticis, quorum Parentes & Progenitores *paterni seu materni* viventes, seu defuncti usque ad quartam generationem inclusive, hæretici declarati, & tales condemnati, ac illorum, quorum corpora & ossa, vel statuæ igni traditæ fuerint, originem trahentes seu transcendentes, ad quæcumque dignitates & officia Ecclesiastica obtinenda & exercenda, præmissis non obstantibus, sufficienti dispensatione seu indulto suffulti, in Ministros Provinciales, seu Guardianos: nec etiam sæculares simili modo à Judæis, seu Hæreticis originem trahentes seu descendentes in Fratres Ordinis Observantiæ hujusmodi nullatenus eligi, assumi & recipi, nec Provincialatus, aut alia officia quæcumque gerere & exercere quoquo modo possent, districtius inhibendo Generali & Provincialibus Ministris, ac Guardianis & Fratribus eorum dicti Ordinis & Observantiæ, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, eo ipso, si contra fecerint, incurrenda, ne aliquos ex dictis Judæis seu Hereticis, usque ad quartam generationem originem trahentes seu descendentes, ut præfertur, in Ministros Provinciales, seu ad alia officia; neque de cætero sæculares in Fratres in dicto Ordine eligere, & assumere, & recipere vel admittere, seu electos confirmare & instituere quomodolibet præsumerent, decernens irritum & inane quidquid scienter attentari contigisset, prout in ejusdem Prædecessoris litteris in forma Brevis expeditis, sub datum diei 19. Martii 1528. plenius continetur: Quas tamen litteras cum omnibus & singulis secutis, cum ex certis tunc expressis causis fel. rec. Julius III. prædecessor noster ex certa ejus scientia, & Apostolica auctoritate revocaverit, cassaverit & annullaverit, illasque nullius roboris & momenti, & pro infectis haberi voluerit, ac, nulla originis seu status consideratione habita, quoscumque Fratres in Ministros, seu Guardianos assumi, & sæculares in Fratres hujusmodi Ordinis recipi libere & licite

posse

posse voluerit, cum decreto irritante, & aliis clausulis, prout latius in litteris ejusdem Julii prædecessoris in forma Brevis expeditis, sub data diei 10. Octobris 1550. continetur.

§. II. Nos considerantes non solum eos, qui orthodoxæ fidei contemptores existunt, a sacris Canonibus pœnis gravissimis plecti, verum etiam eos, & eorum descendentes a dignitatibus, officiis & beneficiis Ecclesiasticis arceri, & quod non decet eos, qui ad docendum alios verbo & exemplo in Ministros assumuntur, vel ad obsequium Deo præstandum in Ordine Fratrum Religionis sancti Francisci, qui, ut præfertur, soli Deo vivunt, & pro universali Ecclesia preces ad Deum effundendas recipiuntur, suspicione aliqua laborare vitæ, qua ipsi mala imbuti doctrina, viæ vitiorum Parentum imitatores existant; unde alios Fratres dicti Ordinis eorum tabe maximo cum scandalo & periculo inficere possint: volentes, ubi majus est periculum, ibi plenius providere, tenores & compendia supradictarum litterarum, tam fel. record. Clementis, quam Julii prædecessorum nostrorum, ut præmittitur, omniaque & singula in eis contenta pro plene & sufficienter expressis habentes: motu proprio, & ex certa nostra scientia, & Apostolica auctoritate, easdem litteras Clementis, non obstante revocatione, cassatione & annullatione Julii prædecessoris præfata, approbantes & innovantes, ac perpetuo observari volentes, in viridi observantia reponentes & reducentes, litteras ejusdem Julii prædecessoris præfatarum litterarum revocatorias revocantes, cassantes & annullantes; illasque nullius roboris & momenti, ac pro infectis quoad omnia haberi, plenius in præmissis providere volentes.

§. III. Motu, scientia & auctoritate prædictis, tenore præsentium perpetuo statuimus & ordinamus, quod de cætero nullus sæcularis, qui Judæus seu Hæreticus fuerit, seu a Judæis seu Hæreticis, quorum Parentes seu Progenitores paterni seu materni, viventes seu defuncti, usque ad quartam generationem inclusive hæretici declarati, & ut tales condemnati, ac illi seu eorum corpora & ossa vel statuæ igni traditæ fuerint, originem trahat, seu ex descendentibus prædictorum Judæorum, & Hæreticorum usque ad quartam generationem inclusive fuerit vel sit, in totius sancti Francisci dicti Ordinis Fratres, in quibuscumque locis & mundi partibus, ubi Religio & Ordo Fratrum hujusmodi fuerit, aliquo modo, sub quovis prætextu & quæsito colore, sub pœnis infrascriptis eo ipso per ipsos recipientes & admittentes absque declaratione incurrendis, recipi & admitti possit, & si aliquo tempore datæ præsentium inter Fratres Minores totius dicti Ordinis sancti Francisci in quibuscumque locis & Mundi partibus, ubi Religio & Ordo Fratrum hujusmodi similiter fuerint, qui olim Judæi seu Hæretici fuerint, seu a similibus Judæis seu Hæreticis, quorum similiter Parentes & Progenitores paterni seu materni, viventes seu defuncti usque ad quartam generationem inclusive Hæretici declarati, & ut tales condemnati, ac illi seu eorum corpora & ossa vel statuæ igni traditæ fuerint, originem trahentes seu descendentes usque ad quartam generationem inclusive, etiam ad quæcumque dignitates, beneficia, & officia Ecclesiastica obtinenda & exercenda, præmissis non obstantibus, sufficienti dispensatione, seu indulto suffulti, recipiantur, in Ministros Generales, seu Provinciales, ac Commissarios Generales, seu quoscumque alios Commissarios, seu Guardianos, aut Prædicatores, etiamsi alias assumpti fuerint, ad hujusmodi officia Generalatus, Commissariatus Generalis, & in quocumque alterius Commissariatus, Provincialatus seu Guardianatus, & Prædicationis, eligi & assumi, seu recipi nullatenus de cætero possint. Alias electio & assumptio seu receptio de ipsis facta ad officia prædicta, si fieri contigerit, nullius sit roboris vel momenti, & tamquam non facta habea-

beatur. Neque vigore electionis, assumptionis seu receptionis prædictæ, illi sic electi aliquid administrare, seu prædicare possint, sed omnia & singula per eos sic electos & assumptos, de facto administrata & gesta viribus careant, & nullam prorsus firmitatem obtineant, neque alicui tribuant.

§. IV. Nullique Fratres totius dicti Ordinis sancti Francisci, etiamque per eos in Generales Ministros, Commissarios Generales, & alios quoscumque Commissarios, Provinciales, & Guardianos vel Prædicatores elegissent seu recepissent, eisdem sic contra hujusmodi mandata nostra electis & assumptis obedire, sed incontinenti ab eorum obedientia recedere, eisque prædicationis officium interdicere, & ad alios Ministros Generales, Commissarios etiam Generales, & alios quoscumque Commissarios, Provinciales Ministros, & Guardianos, & Prædicatores loco prædicto relinquendo procedere, unde acsi prædicti nullatenus electi seu assumpti forent, sub pœnis infrascriptis teneantur & debeant: & ulterius, si contigerit, tempore Datæ præsentium aliquem ex dictis olim Judæis seu Hæreticis existentibus, seu a Judæis seu Hæreticis usque ad quartam generationem inclusive, ut supra, descendentibus in aliquibus ex dictis officiis Generalatus, Commissariatus Generalis, & alterius cujuscumque Commissariatus, Provincialatus, seu Guardianatus vel Prædicationis electum & assumptum, confirmatum & institutum etiam in quasi possessione dictorum officiorum existere, reperiri, ille sic electus & assumptus, confirmatus & institutus, & in quasi possessione existens, repertus, vigore præsentium intelligatur, & sit eo ipso, & absque alia desuper declaratione facienda, dictis officiis destitutus & privatus, nihilque dictorum officiorum vigore gerere seu administrare vel etiam prædicare possit, gestaque & administrata per ipsum post præsentium publicationem in Capitulo Generali dicti Ordinis faciendam, viribus careant, nullamque prorsus obtineant firmitatem; nullique Fratres ei in dictis officiis contra hujusmodi mandata existenti, obedire, sed incontinenti, quamprimum potuerint, post præsentium publicationem in dicto Capitulo Generali, ut supra, faciendam, ab eorum obedientia recedere, illisque prædicationis officium interdicere, & ad alium loco prædicti in aliquo ex dictis officiis existenti, eligendum tamquam ad officium vere vacans procedere sub pœnis infrascriptis teneantur.

§. V. Districtius inhibentes Generali Ministro, Commissario Generali, aliis Commissariis quibuscumque, Provincialibus Ministris, ac Guardianis & Fratribus totius dicti Ordinis, & in quibuscumque Mundi partibus, & locis existentibus, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ, & privationis Generalatus, Commissariatus Generalis, & alterius cujuscumque Commissariatus, Provincialatus, & Guardianatus, aliorumque officiorum & dignitatum dicti Ordinis, & inhabilitatis ad illa imposterum obtinenda, pœnis eo ipso, si contra fecerint, incurrendis, ne aliquos ex dictis, qui olim Judæi seu Hæretici fuerint, seu a dictis Judæis & Hæreticis, ut præfertur, usque ad quartam generationem inclusive, originem trahentes seu descendentes existant, in Fratres totius dicti Ordinis in quibuscumque locis & Mundi partibus, seu in Ministros Generales, Commissarios Generales, alios quoscumque Commissarios, Provinciales Ministros, seu Guardianos, vel Prædicatores recipere, admittere, eligere & assumere, seu electos confirmare & instituere, vel jam tempore Datæ præsentium electis & assumptis, institutis & confirmatis, etiam in quasi possessione dictorum officiorum, seu alicujus ipsorum existentibus, obedientiam aliquam præstare, seu a tali obedientia non recedere, & ad alios, ut præmittitur, loco prædictorum eligendos non procedere, illisque officium prædicationis non interdicere, ut præfertur, quomodolibet sub quovis quæsito colore & prætextu audeant

deant vel præsumant; decernentes irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, sicque per quoscumque quavis auctoritate fungentes Judices & personas, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri bebere.

§. VI. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis juramento, confirmatione Apostolica, & quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, ac dictis litteris Julii III. prædecessoris nostri, ut præmittitur in forma Brevis expeditis, præfato Ordini concessis, necnon privilegiis & indultis, & litteris Apostolicis Ordini, Ministro Generali, Commissario Generali, & aliis quibuscumque Commissariis, Provincialibus Ministris, Guardianis, Prædicatoribus, ac Fratribus præfatis, & aliis quibusvis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac quibusvis litteris etiam derogatoriis derogantibus, & decretis, etiam motu simili concessis, confirmatis & innovatis, quibus omnibus, etiam si de eis, & alicujus eorum toto tenore habenda esset mentio specialis seu individua, de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, eorum omnium veriores tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro plene & sufficienter expressis habentes, ad effectum præsentium hac vice dumtaxat, harum litterarum serie specialiter & expresse derogamus, illasque adversus præmissa nullatenus suffragari posse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXIV. Aprilis MDLIX. Pontificatus nostri anno IV.

XXIX.

Philippo Hispaniarum Regi commendat Franciscum de Zamora Ministrum Generalem Ordinis. Ex Reg. Brevium Pauli IV. a mense Januarii per totum Augustum, tom. 12. fol. 230. num. 193.

Carissime in Christo Fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

Dilectus filius Franciscus Zamora totius Ordinis Minorum Regularis Observantiæ Minister Generalis, qui ad Serenitatem tuam dedita opera, pro rebus ad ejus Ordinem spectantibus proficiscitur, exponet tibi nonnulla nomine nostro, quæ ei dedimus in mandatis. Quapropter eamdem Serenitatem tuam hortamur, ut ipsi Francisco eamdem fidem habeat, quam Nobis haberet, si tecum ipsi coram loqueremur.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXV. Junii MDLIX. Pontificatus nostri anno V.

XXX.

Bernardo Fresnensi commendat fratrem Salvatorem Episcopum Clusinum Minoritam Nuncium Apostolicum. Ex Regest. Brevium Pauli IV. a mense Januarii per totum Augustum tom. 12. fol. 245. num. 205.

Dilecte Fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quibus rebus carissimus in Christo filius noster Serenissimus iste Rex adducitur, ut te omni officii genere complectatur, & apud se plurimum posse permittat, iisdem & qui te non norunt, ut te ament, quadam quasi impel-

pelluntur necessitate. Summa nempe & in Deum observantia, & in homines caritas, quæ maximæ pulcherrimæque virtutes, præter communem illum, quo Christifideles omnes prosequimur, paternum amorem, præcipuam quoque nostram in te benevolentiam eliciunt, qua impulsi, venerabilem fratrem Salvatorem Episcopum Clusinum, quem nostrum & Apostolicæ Sedis Nuncium in Hispania destinatum isthuc mittimus, salutem tibi nuntiare nostro nomine jussimus, & cum tuam erga Nos voluntatem ex nostra erga te metiamur, tuumque Catholicæ Fidei integre incorrupteque ubique servandæ singulare studium non ignoremus, eidem mandavimus, ut, rebus iis tecum communicatis, quas non magis Nos, quam ipsa Religio, atque justitia a Rege postulat, tuam in iis obtinendis gratiam atque auctoritatem requirat. Cui, ut præsto sis, & omni tuo studio faveas, fidemque præstes magnopere in Domino petimus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die x. Julii MDLIX. Pontificatus nostri anno v.

PIUS IV.

Creatus VIII. *Kalendas Januarii* MDLIX. *Coronatus* VII. *Idus Januarii*.

Anno Christi 1559. Pontificatus anno I.

I.

Georgius Xinchonich præficitur Ecclesiæ Segniensi. Ex Regesto Epist. secret. Pii IV. 69. fol. 171.

Dilecto filio Georgio Xinchonich electo Segnien., salutem & Apostolicam benedictionem.

Apostolatus officium meritis licet imparibus, Nobis ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini, Divina dispositione, præsidemus, utiliter exequi, coadjuvante Domino, cupientes, solliciti corde reddimur & solertes, ut, cum de Ecclesiarum ipsarum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores præficere studeamus, qui Populum suæ curæ creditum sciant non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare, commissasque sibi Ecclesias in statu pacifico & tranquillo velint & valeant, auctore Domino, salubriter regere, & feliciter gubernare. Sane Ecclesia Segnien. in Hillirico, cui bonæ memoriæ Franciscus Xinchonich Episcopus Segnien. dum viveret, præsidebat, per obitum ejusdem Francisci Episcopi, qui extra Romanam Curiam debitum naturæ persolvit, Pastoris solatio destituta, Nos ad provisionem ejusdem Ecclesiæ celerem & felicem, ne Ecclesia ipsa longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & sollicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de præficiendo eidem Ecclesiæ personam utilem & etiam fructuosam cum Fratribus nostris habuimus diligentem: Demum ad te Ordinis sancti Francisci Fratrum Minorum de Observantia, in sacra Theologia doctorem, de legitimo matrimonio procreatum, in Presbyteratus Ordine, ac ætate legitima constitutum, quem carissimus in Christo filius noster Ferdinandus Romanorum Imperator semper Augustus, ratione Regni Hungariæ, cujus etiam Rex existit, vigore privilegiorum Apostolicorum pro tempore existenti Regi Hungariæ desuper concessorum, quibus non est hactenus in aliquo derogatum, Nobis ad hoc per suas litteras nominavit, & cui apud Nos de vitæ munditia, honestate morum, spiritualium

lium providentia, & temporalium circumspectione, aliisque multiplicium virtutum donis fide digna testimonia perhibentur, direximus oculos nostræ mentis, quibus omnibus debita meditatione pensatis, te a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, de persona tua Nobis & eisdem Fratribus, ob tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem Ecclesiæ de ipsorum Fratrum consilio, Apostolica auctoritate providemus, teque illi in Episcopum præficimus & Pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo, in illo, qui dat gratias, & largitur præmia, confidentes, quod, dirigente Domino actus tuos, præfata Ecclesia sub tuo felici regimine regetur utiliter, & prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus & temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impositum humeris prompta devotione suscipiens, curam & administrationem prædictas sic exercere studeas, sollicite, fideliter & prudenter, quod Ecclesia ipsa gubernatori provido, & fructuoso administratori gaudeat se commissum; tuque, præter æternæ retributionis præmium, nostram & Apostolicæ Sedis benedictionem & gratiam exinde uberius consequi merearis. Quocirca dilectis filiis Capitulo dictæ Ecclesiæ, ac Clero & Populo Civitatis & Diœcesis Segnien., necnon Vassallis ejusdem Ecclesiæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus Capitulum tibi tamquam Patri & Pastori animarum suarum humiliter intendentes, exhibeant tibi obedientiam & reverentiam debitas & devotas, ac Clerus te pro nostra & Sedis prædictæ reverentia benigne recipientes, & honorifice pertractantes, tua salubria monita & mandata suscipiant humiliter, & efficaciter adimplere procurent. Populus vero te tamquam Patrem & Pastorem animarum suarum devote suscipientes, & debita honorificentia prosequentes, tuis monitis & mandatis salubribus humiliter intendant, itaquod tu in eis devotionis filios, & ipsi in te per consequens Patrem benevolum invenisse gaudeatis. Vassalli autem præfati te debito honore prosequentes, tibi fidelitatem solitam, necnon consueta servitia & jura tibi ab eis debita, integre exhibere procurent, alioquin sententiam sive pœnam, quam respective in rebelles rite tuleris seu statueris, ratam habebimus & faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Rogamus quoque & hortamur Ferdinandum Imperatorem præfatum, ac venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Spalaten., ipsi Archiepiscopo per eadem scripta mandantes, quatenus te & præfatam Ecclesiam dicti Archiepiscopi suffraganeam habentes, pro nostra & dictæ Sedis reverentia propensius commendatos, in ampliandis & conservandis ejusdem Ecclesiæ juribus sic te benigno favore prosequantur, quod tu eorum fultus præsidio, te possis in commisso tibi ejusdem Ecclesiæ regimine utilius exercere, ac eidem Ferdinando Imperatori a Deo perennis vitæ præmium, & a Nobis condigna proveniat actio gratiarum; ipseque Archiepiscopus provide Divinam misericordiam, ac nostram & ejusdem Sedis benedictionem & gratiam valeat uberius promereri. Præterea ad ea, quæ tuæ commoditatis augmentum cedere valeant, favorabiliter intendentes, tibi ut a quocumque malueris Catholico Antistite, gratiam & communionem dictæ Sedis habente, accitus, & in hoc assistentibus duobus vel tribus aliis Catholicis Episcopis similes gratiam & communionem habentibus, munus consecrationis recipere valeas. Ac eidem Antistiti, ut recepto prius a te nostro & Romanæ Ecclesiæ nomine fidelitatis debitæ solito juramento, juxta formam præsentibus annotatam, munus prædictum auctoritate nostra impendere li-

cere tibi possit, plenam & liberam auctoritate prædicta, tenore præsentium concedimus facultatem. Volumus autem, & eadem auctoritate statuimus & decernimus, quod si non recepto a te per ipsum Antistitem prædicto juramento, idem Antistes munus ipsum tibi impendere, & tu illud suscipere præsumpseris, dictus Antistes a Pontificatus officii exercitio, & tam ipse, quam tu ab administratione tam spiritualium, quam temporalium Ecclesiarum vestrarum suspensi sitis eo ipso; ac etiam volumus, quod formam juramenti a te tunc præstiti, Nobis de verbo ad verbum per tuas patentes litteras, tuo sigillo munitas, per proprium Nuncium quantocitius destinare procures. Quodque per hoc præfato Archiepiscopo nullum imposterum præjudicium generetur: forma autem juramenti per te præstandi talis est: Ego Georgius electus Segnien. ab hac hora &c. Evangelia.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo VII. Idus Februarii, Pontificatus nostri anno I.

II.

Clemens Monillanus ex Observantibus Cardinalis præficitur Ecclesiæ Fulginatensi. Ex Regest. 64. Epist. diversf. Pii IV. fol. 46.

PIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Dilecto filio Clementi, tituli beatæ Mariæ in Araceli Presbytero Cardinali de Monelia nuncupato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Regimini universalis Ecclesiæ meritis licet imparibus, disponente Domino, præsidentes, de universis Orbis Ecclesiis, & illarum Pastoribus pro earum statu salubriter dirigendo, sollicite, quantum Nobis ex alto conceditur, cogitamus, sed illa propensius sollicitudo Nos urget, ut Ecclesiis, quæ suis sunt Pastoribus destitutæ, ne in spiritualibus & temporalibus detrimenta sustineant, de salubri remedio, prout Ecclesiarum ipsarum necessitas, & temporum qualitates exigunt, consulamus. Sane Ecclesia Fulginaten. quam dilectus filius noster Joannes Antonius, tituli sancti Georgii Presbyter Cardinalis, tempore provisionis & præfectionis de persona sua Ecclesiæ Novarien., certo tunc expresso modo Pastoris solatio destitutæ, per Nos hodie, de Fratrum nostrorum consilio, Apostolica auctoritate factarum, ex concessione & dispensatione Apostolica in administrationem obtinebat, administratione hujusmodi, ex eo quod Nos illam per provisionem & præfectionem prædictas, dumtaxat per alias nostras litteras cessare decrevimus, cessante, adhuc eoquod, dum ipse Joannes Antonius Cardinalis illi administrator deputatus fuit, vacabat, modo Pastoris solatio destituta, Nos verum & ultimum dictæ Ecclesiæ Fulginaten. vacationis modum, etiamsi ex illo quævis generalis reservatio, etiam in corpore juris clausa resultet, præsentibus pro expresso habentes, ad provisionem ejusdem Ecclesiæ Fulginaten. celerem & felicem, ne illa longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & sollicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de præficiendo eidem Ecclesiæ Fulginaten. personam utilem & etiam fructuosam cum Fratribus nostris habuimus diligentem. Demum ad te, tituli beatæ Mariæ in Araceli Presbyterum Cardinalem, Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, Generalem Ministrum, consideratis grandium virtutum meritis, quibus personam tuam illarum largitor Altissimus insignivit, & quod tu pro me-

meritorum eorumdem excellentia Cardinalatus honore fulges, eamdem Ecclesiam Fulginaten. scies, voles & poteris, auctore Domino, salubriter regere & feliciter gubernare, direximus oculos nostræ mentis; intendentes igitur tam ipsi Ecclesiæ Fulginaten, quam ejus gregi Dominico salubriter providere, eidem Ecclesiæ Fulginaten. de persona tua, de Fratrum eorumdem consilio, Apostolica auctoritate providemus, teque illi in Episcopum præficimus & Pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ Fulginaten. tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo; ita tamen quod propter hoc, dicti tituli beatæ Mariæ in Aracœli Presbyter Cardinalis esse non desinas, sed ejusdem tituli Presbyter Cardinalis existens, ipsius Ecclesiæ Fulginaten. verus Præsul & Pastor existas, firma spe fiduciaque conceptis, quod, gratia Domini tibi assistente propitia, dicta Ecclesia per tuæ circumspectionis industriam & studium fructuosum regetur utiliter, & prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus & temporalibus suscipiet incrementa. Quocirca eidem circumspectioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus curam & administrationem prædictas sic te per te vel alium seu alios sollicite geras, & feliciter prosequaris, quod Ecclesia ipsa Fulginaten. Gubernatori provido, & fructuoso Administratori gaudeat se commissam, ac bonæ famæ tuæ odor ex laudabilibus tuis actibus latius diffundatur; tuque præter æternæ retributionis præmium, nostram & Apostolicæ Sedis benedictionem & gratiam exinde uberius consequi merearis: necnon dilectis filiis Capitulo & Vassallis dictæ Ecclesiæ Fulginaten., necnon Clero & Populo Civitatis & diœcesis Fulginaten., ut Capitulum tibi tamquam Patri & Pastori animarum suarum humiliter intendentes, exhibeant tibi obedientiam & reverentiam debitas & devotas, ac Clerus te pro nostra & dictæ Sedis reverentia benigne recipientes, & honorifice pertractantes, tua salubria monita & mandata humiliter, & efficaciter adimplere procurent: Populus vero te tamquam Patrem & Pastorem animarum suarum devote suscipientes, & debita honorificentia prosequentes, tuis monitis & mandatis salubribus humiliter intendant, ita quod tu in eis devotionis filios, & ipsi in te per consequens Patrem benevolum invenisse gaudeatis. Vassalli autem præfati te debito honore prosequentes, tibi fidelitatem solitam & consueta servitia, ac jura tibi ab eis debita integre exhibere procurent, alioquin sententiam sive pœnam, quam respective in rebelles rite tuleris seu statueris, ratam habebimus & faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari, & insuper ut statum tuum, juxta Cardinalatus sublimitatem decentius tenere, & expensarum onera, quæ te jugiter de necessitate subire oportet, facilius perferre valeas, Motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, tecum quod, etiam postquam in vim provisionis & præfectionis prædictarum, pacificam possessionem, seu quasi regiminis & administrationis dictæ Ecclesiæ Fulginaten., & illius bonorum seu majoris partis eorum assecutus fueris, & munus consecrationis susceperis, omnia & singula Monasteria, etiam Consistorialia, & beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura sæcularia, & quorumvis ordinum regularia, quæ ex quibusvis concessionibus & dispensationibus Apostolicis in titulum seu commendam, aut administrationem, vel alias obtines, necnon in quibus, & ad quæ jus tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque & qualiacumque sint, etiam si sæcularia, Canonicatus & Præbendæ, dignitates etiam majores, & principales personatus, administrationes, vel officia etiam curata & electiva in Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Collegiatis Ecclesiis, regularia vero beneficia hujusmodi, Monasteria, Consistorialia, Prioratus, Præpositura, dignitates, etiam Conven-

tuales perſonatus, adminiſtrationes vel officia etiam clauſtralia, ac curata & electiva, ac tam ſæcularia, quam regularia beneficia hujuſmodi de jure patronatus Laicorum, ac inter te & quoſcumque alios litigioſa exiſtant, ut prius quoad vixeris, etiam una cum dicta Eccleſia Fulginaten., quamdiu illi præfueris, retinere, ac jus tibi in illis vel ad illa competens proſequi, & non deductum deducere, necnon regreſſibus & acceſſibus, ac regrediendi & accedendi ad Monaſteria, Prioratus, Præpoſituras, ac alia beneficia quæcumque, etiam, ut præfertur, qualificata, & conferendi, ac fructus, reditus & proventus, & penſiones transferendi, necnon quibuſvis aliis facultatibus, conceſſionibus, gratiis, diſpenſationibus & indultis, necnon ſpecialibus reſervationibus ſeu mandatis, etiam de providendo, ac unionibus tibi conceſſis, uti & ſub illis comprehenſa, necnon, ſi illa evincas, litigioſa beneficia hujuſmodi conſequi, ac in titulum, Commendam & adminiſtrationem, ut prius quoad vixeris, ut præfertur, retinere, ac officia & beneficia conferre, & de illis etiam diſponere, necnon fructus, reditus & proventus Eccleſiaſticos, & penſiones transferre, juxta facultatum & indultorum hujuſmodi tenorem, necnon quoſcumque reditus & proventus Eccleſiaſticos loco penſionum annuarum, ac quaſcumque penſiones annuas ſuper ſimilibus fructibus, rditibus & proventibus tibi reſervatas & aſſignatas, quorum & quarum qualitates, necnon Eccleſiarum, Monaſteriorum & beneficiorum prædictorum fructuum, redituum & proventuum veros annuos valores, illorumque qualitates, denominationes, invocationes, ſituationes Diœceſis, ordines & dependentias, necnon ipſorum litigioſorum beneficiorum ſtatus, litium & regreſſuum & acceſſuum, ac aliarum facultatum tenores præſentibus haberi volumus pro expreſſis, etiam quoad vixeris, ut præfertur, percipere & levare libere & licite valeas; generalis Concilii & quibuſvis aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, etiam de exprimendo valore beneficiorum per promotos ad Eccleſiarum regimina obtentorum, in diſpenſationibus ſibi concedendis ſuper retentione illorum, ac Eccleſiarum, etiam in quibus ſæcularia, necnon Monaſteriorum, ſeu aliorum regularium locorum, in quibus regularia beneficia hujuſmodi forſan exiſtunt, aut quibus ipſa regularia beneficia dependent, & ordinum, quorum illa ſunt, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate prædicta, tenore præſentium, de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Decernentes propterea Eccleſias, Monaſteria, & beneficia, ac jus non vacare, & Commendas non ceſſare, necnon regreſſus & acceſſus, ac regrediendi & accedendi, ac alias facultates & indulta non expirare, necnon reſervationes fructuum, & penſiones hujuſmodi extinctas non eſſe, irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Proviſio quod propterea Monaſteria in ſpiritualibus non lædantur, & in temporalibus detrimenta non ſuſtineant, ac beneficia hujuſmodi debitis non fraudentur obſequiis, & animarum cura in eis, ſi qua illis immineat, nullatenus negligatur, ſed eorum, & Monaſteriorum prædictorum, ac dilectorum filiorum Conventuum eorumdem congrue ſupportentur onera conſueta.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo III. Kalendas Martii, Pontificatus noſtri anno I.

III. *Con-*

III.

Concedit, ut Fratres de Observantia recipere possint Conventum sanctæ Mariæ Vallis Stignani. Regest. Cism. fol. 197. a tergo.

PIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Dilectis filiis Guardiano, & Conventui domus sanctæ Mariæ Vallis Stignani, Lucerien. diœcesis, Ordinis Minorum sancti Francisci de Observantia, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Justis petentium desideriis dignum est Nos facilem præbere assensum, & vota, quæ a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere: Eapropter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, Domum, seu Monasterium sanctæ Mariæ Vallis Stignani, Lucerienfis diœcesis prædictam cum ejus juribus & pertinentiis, quam vos canonice præponitis adeptam, sicuti eam juste possidetis, & quiete, auctoritate Apostolica confirmamus & approbamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus.

§. II. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, & communitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLX. III. Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno 1.

IV.

Confirmat privilegia a suis Prædecessoribus concessa Patribus Capuccinis. Boverius ad an. 1560. Rodulphus fol. 201.

PIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Pastoralis officii cura, meritis licet imparibus, Nobis ex alto commissa, Nos excitat & inducit, ut circa piorum locorum quorumlibet, ac personarum in eis Divinis obsequiis vacantium, statum prospere dirigendum, & feliciter conservandum & manutenendum, nostræ vigilantiæ partes solertius impendamus: ac iis, quæ propterea processisse comperimus, ut illibata persistant, Apostolici muniminis præsidium impertiamur.

§. II. Dudum siquidem fel. record. Paulo Papæ III. prædecessori nostro pro parte tunc Vicarii, & dilectorum filiorum Fratrum Ordinis Minorum Capuccinorum nuncupatorum, exposito, quod, postquam piæ mem. Clementi Papæ VII., etiam prædecessori nostro pro parte nonnullorum tunc expressorum Fratrum Ordinis Minorum expositum fuerat, se desiderare pro animarum suarum salute, ac Dei gloria, eremiticam vitam ducere, & quantum humana patiebatur fragilitas, Regulam beati Francisci observare: & cum Mag. Provincialis Provinciæ Marchiæ Anconitanæ Ordinis Minorum Con-

Convent. nuncupatorum ad Romanam Curiam accedendi, & ab ipso Clemente prædecessore, ac Sede Apostolica quæcumque ad animarum suarum salutem, ac Dei gloriam petendi & impetrandi licentiam eis concesserat, ac bon. mem. Andreas tituli sanctæ Priscæ, dum viveret, Presbyter Cardinalis, & dicti Ordinis Protector, tunc in humanis agens, eis, ut similem impetrationem facerent; ita tamen quod unum ex eorum consortio omnium ipsorum nomine, Magistro Provinciali, seu Capitulo Provinciæ dictorum Fratrum Convent. nuncupatorum, in qua habitarent, singulis annis in signum subjectionis præsentare tenerentur, & ipse Magister, si sibi videretur, semel in anno, & non ultra eos visitare, & si ipsos inveniret Regulam prædictam non observare, ad eam plenius observandam eos monere, ac debitis modis compellere posset: præter id autem, nec eos de loco ad locum transferre, nec aliquid aliud eis injungere, aut ab eis exigere valeret, sed potius eos tueri & defendere conaretur, ut in pace possent Altissimo famulari, prout in Protectoris & Magistri Provincialis prædictorum patentibus litteris desuper confectis plenius dicebatur contineri. Idem Clemens prædecessor litteras prædictas, & in eis contenta quæcumque pro expressis habens, ipsorum Fratrum in ea parte supplicationibus inclinatus, eis, ut secundum Regulam prædictam, vitam eremiticam ducere, & habitum cum caputio quadrato gestare, necnon omnes tam Clericos sæculares, & Presbyteros, quam laicos ad eorum consortium recipere; ac tam ipsi, quam alii sic recipiendi, barbam deferre, & ad eremitoria, seu loca alia quæcumque cum consensu Dominorum eorumdem locorum se conferre, & in eis habitare, vitamque austeram & eremiticam inibi agere, & in quibuscumque locis mendicare, necnon omnibus & singulis privilegiis, indultis & gratiis Ordini Fratrum Minorum prædictorum, ac Eremo Camaldulensium beati Romualdi, illiusque Eremitis in genere, vel in specie eatenus concessis, & imposterum concedendis æque principaliter uti, potiri & gaudere libere & licite valerent, per suas tam sub plumbo, quam in forma Brevis litteras facultatem concesserat, prout in illis plenius continetur, & in eadem expositione eidem Paulo predecessori facta.

§. III. Subjuncto quod litterarum prædictarum vigore, nonnulli Clerici sæculares, regulares, ac laici ab ipsis Fratribus, ut præfertur nominatis, vel uno ex eis ac ab aliis de ipsorum commissione recepti, Congregationem Fratrum Ordinis Minorum Capuccinorum nuncupatorum constituerant, ipsique Fratres cupiebant litteras prædictas, quoad infrascripta confirmari & extendi; & propterea eidem Paulo Prædecessori humiliter supplicari fecerunt, ut hujusmodi eorum votis annuere de benignitate Apostolica dignaretur, idem Prædecessor attendens uberes fructus, quos Ordo ipse Minorum in agro Militantis Ecclesiæ eatenus produxerat, & imposterum producturum spe firma sperabat, ac dignum censens, ut circa ea quæ ipsius Ordinis incrementum concernebant, benignos favores impenderet, hujusmodi supplicationibus inclinatus, litteras Clementis Prædecessoris hujusmodi, quarum tenores haberi voluit pro expressis, auctoritate Apostolica, ex certa sua scientia approbans, & confirmans, illas nunc & pro tempore existenti Vicario Generali Congregationis Capuccinorum hujusmodi, ac ipsius Congregationis Fratribus, perinde ac si illæ eisdem Congregationi & Fratribus directæ fuissent, quo ad omnia & singula in ipsis litteris contenta suffragari debere decrevit, & nihilominus auctoritate & scientia similibus per suas sub plumbo confectas litteras statuit & ordinavit, quod ex tunc deinceps Vicarius Generalis ipsorum Fratrum Capuccinorum circa finem trienni, ex quo ad officium Vicariatus hujusmodi electus foret, vel etiam prius aut posterius, juxta præfatæ Regulæ tenorem, ac ipsorum Fratrum laudabiles Constitutiones, Vica-

Vicarios, Discretos, & Custodes vocem Congregationis habentes quarumlibet Provinciarum, & Custodiarum sibi subditarum, in loco per ipsum Vicarium Generalem deputando, ad Capitulum convocare posset, quorum si qui legitimo impedimento detenti, ipsi Capitulo interesse non possent, per nuncios ab eis deputatos, vel suppletis votis, eorum juxta ipsorum consuetudinem præsentia suppleretur; qui sic congregati omnia & singula, quæ alii Fratres dicti Ordinis in eorum Generali Capitulo de jure vel consuetudine, & ex privilegiis possent, faciendi, ordinandi & disponendi, & potissime eligendi unum Religiosum ejusdem Ordinis ac Congregationis in eorum similem Vicarium Generalem, facultatem haberent, & ipsius Vicarii electionem si a majori parte eligentium celebraretur, quam primum commode fieri posset, Generali Magistro dictorum Fratrum Conventualium nuncupatorum, sicut eatenus servatum fuerat, donec aliud desuper ordinatum a Sede Apostolicæ fuisset, præsentarent, seu præsentari facerent, ipseque Generalis Magister intra triduum a præsentatione sibi facta, ipsum electum Vicarium confirmare teneretur, concedendo ei, & committendo plenarie vices suas, tribuendo videlicet liberam potestatem & auctoritatem, ac omnimodam facultatem suam super omnes & singulos Fratres ejusdem Ordinis Capuccinos nuncupatos, etsi alio quovis nomine nuncuparentur, tam in capitibus, quam in membris, publice, & privatim visitandi Congregationes in Provinciis, & Custodiis omnibus eis subjectis, sive pro electione Vicariorum, Discretorum, Custodum, & Guardianorum, sive pro aliis utilibus negotiis, faciendi, sive fieri faciendi nova loca, Conventus seu eremitoria recipiendi, Fratres subditos corrigendi & puniendi, excomunicandi & absolvendi, incarcerandi, & a carceribus liberandi, contradictores & rebelles per Censuras Ecclesiasticas & alia juris, & dicti Ordinis remedia, etiam per invocationem brachii Sæcularis, vel Ecclesiastici, si opus fuerit, compescendi, specialiterque omnia & singula circa Fratres, Conventus, Domos, loca & eremitoria hujusmodi faciendi, exercendi & disponendi, ordinandi, administrandi, & statuendi, quæ Generalis Magister dicti Ordinis circa Fratres, Domos, loca, Conventus & eremitoria Fratrum Conventualium nuncupatorum facere posset, si personaliter adesset, vel interesset, ac easdem auctoritatem, potestatem, gratias & facultates per ipsum Magistrum Generalem eidem Vicario Generali concessas, vel earum partem aliis Fratribus, quos ad hæc judicaret idoneos, committendi & concedendi, necnon per ipsos prædicti Vicarii Commissarios committi & concedi faciendi, & triduo elapso, & Electo non confirmato, idem Electus pro confirmato Sedis Apostolicæ auctoritate, cum plenaria potestate hujusmodi usque ad electionem Successoris haberetur, & intra hoc tempus officio suo sine scitu omnium Vicariorum & Discretorum Provincialium, aut majoris partis eorumdem renunciare nequiret; posset tamen convocare omnes Vicarios, & Discretos sibi subjectos, infra tempus officii sui in loco per ipsum deputando, quoties sibi opus visum foret. Si vero Generalis Vicarius infra officii sui tempus ex hac luce migraret, seu alias ab officio ammotus foret, Vicarius, in cujus Provincia mori, vel amoveri contingeret, nunciaret quam citius posset, omnibus Definitoribus Capituli Generalis immediate præcedentis, & omnibus Vicariis Provincialibus, & de consilio atque consensu duorum Vicariorum proximiorum determinaret locum & tempus, nisi fuissent per Generale Capitulum, vel per præfatum Vicarium ante obitum ipsius, & amotionem deputata, & convocaret qui forent evocandi pro successoris Vicarii electione celebranda, quo vacationis tempore, auctoritate Sedis prædictæ exerceret officium Vicariatus hujusmodi primus Definitorum prædictorum, vel ipso deficiente secundus,

& sic

& sic de aliis successive cum plenaria potestate præmissa; & hoc idem censeretur de Vicariis Provincialibus, cum eos mori vel amoveri contingeret, ac Provincias regi & gubernari per primum, & alios Definitores successive Capituli Provincialis immediate præcedentis, prout supra de Vicario Generali statutum existeret, salva semper & reservata prædicti Vicarii Generalis, ut præmittitur, potestate. Generalis vero, ac tam Magister prædictus, quam Minister Ordinis Minorum hujusmodi, aut quisquam Ministrorum, seu Magistrorum Provincialium, seu aliorum Fratrum dicti Ordinis, tam Conventualium, quam de Familia, sive de Observantia nuncupatorum, donec aliter per Sedem prædictam ordinatum foret, prædicto Vicario Generali, seu cæteris Vicariis, vel cuipiam Fratri ejusdem Congregationis de Capuccinis nuncupatæ, molestiam seu impedimentum aliquod inferre non auderet, nec præsumeret sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, privationis officii, omniumque actuum legitimorum, nisi quod præfatus Magister Generalis, donec aliter per ipsam Sedem ordinatum foret, per se dumtaxat personaliter visitare & corrigere posset & valeret prædictum Vicarium Generalem, seu Fratres, domum, locum & Eremitorium eorumdem Fratrum Capuccinorum nuncupatorum, pie, benigne & caritative ad meliorem frugem provocando. Et si quemquam reperiret criminosum, ipsum Vicarium de consilio, & assensu majoris partis Vicariorum præmissorum, cæteros vero de consilio majoris & sanioris partis Fratrum domus, Eremitorii, loci vel Conventus Visitatorum, in eodem loco, & non extra, corrigere valeret & punire, pœnitentiare & emendare, secundum quod delicti qualitas exigeret faciendum.

§. IV. De regimine vero & cura prædictorum Fratrum Capuccinorum nuncupatorum, se aliter non intromitteret, districtius inhibens quibuscumque personis, cujuscumque conditionis existerent, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna eo ipso incurrenda, ne habitum per eos deferri solitum, nisi sub præfati Vicarii Generalis pro tempore existentis obedientia & cura permanerent, gestare quoquomodo præsumerent.

§. V. Insuper idem Paulus prædecessor, vestigiis recolendæ memoriæ Pii Papæ II., similiter prædecessoris nostri in ea parte inhærendo, qui alias ex certis causis, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia in favorem familiæ de Observantia interpretatus erat, & declaraverat, quod cum Apostolica Sedes, Generalem totius Ordinis Minorum Ministrum Generalem, & Provinciales Vicarios Ministrorum loco, certis piis & sanctis respectibus esse voluisset & decrevisset, Vicarii ipsi, qui illis præessent, & quibus ipsi ex debito eorum professionis obedirent, veri & indubitati ipsorum Ministri, cum tales beatus Franciscus dicti Ordinis Institutor eos esse intendisset; quoad usque præfata Sedes, in cujus arbitrio consistebat, aliud alio respectu ordinare statuisset, essent & perpetuo forent, differentes a prædictis Ministris solo nomine, eosque, qui dictis Vicariis obedirent, secundum dictæ Sedis determinationem, eorum Regulæ, & præcipue in ea parte, ubi ait: *Præcipio firmiter Fratribus universis, ut obediant suis Ministris*: plene & integre satisfacere, auctoritate & scientia prædictis declaraverat, & decreverat, quod donec aliter super præmissis per præfatam Sedem ordinatum foret, Fratres Capuccini prædicti, eorum Vicariis, prout de Vicariis Familiæ per dictum Pium prædecessorem, ut præfertur, statutum fuerat, obediendo, plene & integre præfatæ Regulæ satisfacerent, prout in litteris dicti Pauli prædecessoris prædictis plenius continetur: Pro parte eorumdem Fratrum Capuccinorum nuncupatorum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras Pauli prædecessoris hujusmodi, & in eis contenta quæcumque approbare & confirmare, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. VI.

§. VI. Nos igitur, qui personarum Ecclesiasticarum quarumlibet, præsertim vitam eremiticam degentium profectui, & felici successui, prout possumus, libenter consulimus, singularum litterarum prædictarum, ac quarumcumque scripturarum aliarum, occasione præmissorum forsan confectarum tenores, præsentium pro expressis habentes, necnon per felicis memoriæ Julium Papam III. pariter prædecessorem nostrum, dilectis filiis fratribus Hieronymo Lancæ Siculo, & ejus sociis, asserentibus se Capuccinos existere, consimilemque modo præmisso habitum deferre in non modicum scandalum, & deformitatem Ordinis & Congregationis hujusmodi, etiam in forma Brevis, & quascumque alias litteras quibusvis aliis in quibuscumque Mundi partibus & locis commorantibus, dictum habitum, vel præfato modo consimilem, extra obedientiam Superiorum ejusdem Congregationis, & nulla habita licentia, earumdem litterarum vigore gestantibus & deferentibus, concessas revocantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, litteras Pauli prædecessoris hujusmodi, ac omnia & singula in eis contenta, ita quod nullus, cujuscumque conditionis existat, non solum eorum habitum, juxta litterarum Pauli prædecessoris hujusmodi tenorem, verum etiam nec ita consimilem, quod propter eum possit credi Frater eorum Congregationis, nisi sub præfati Vicarii Generalis pro tempore existentis obedientia & cura permaneat, sub simili pœna excommunicationis latæ sententiæ, quoquomodo gestare præsumat, Apostolica auctoritate prædicta, tenore præsentium confirmamus & approbamus, ac omnia & singula in eisdem litteris dicti Pauli prædecessoris contenta, prædicta de novo concedimus.

§. VII. Quocirca universis & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis; necnon dilectis filiis Abbatibus, Prioribus & aliis personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum per se, vel per alium seu alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Fratrum Capuccinorum prædictorum, sive alicujus eorum, fuerint desuper requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra præsentes litteras, & in eis contenta hujusmodi firmiter observari, ac singulos, quos illæ concernunt, eis pacifice gaudere, non permittentes eos desuper per quoscumque contra præsentium tenorem quomodolibet indebite inquietari seu perturbari, contradictores quoslibet & rebelles per censuras Ecclesiasticas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, ac censuras & pœnas ipsas iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Non obstantibus præmissis, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri de una & duabus, non tamen tribus dietis, ac aliis Apostolicis Constitutionibus, necnon quibusvis privilegiis, & indultis Apostolicis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, quæ adversus præmissa nullatenus suffragari volumus, cæterisque contrariis quibuscumque; aut si Hieronymo, & aliis ejus sociis præfatis, vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

§. VIII. Volumus autem, quod præsentium transumptis manu publici Notarii subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem fides in judicio & extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, concessionis & volun-

luntatis infringere, vel ei aufu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præfumpferit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoftolorum ejus fe noverit incurfurum.

Datum Romæ apud fanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLX. IV Nonas Aprilis, Pontificatus noftri anno I.

V.

Eximit Clariffas aliafque Moniales a folutione decimarum, fubfidiorum, aliorumque onerum. Bullar. Rom. Tom.2. fol.5. Roderic. fol. 403.

§. I. DE ftatu Ecclefiarum, & Monafteriorum quorumlibet curæ noftræ, Divina difpofitione commifforum paterna diligentia cogitantes, ad ea, per quæ illorum, ac perfonarum præfertim fœminei fexus, in illis fub regulari caftimonia Altiffimo famulantium ftatui, & opportunæ fubventioni valeat falubriter provideri, ipfæque perfonæ, femotis perturbationibus univerfis, in pacis & quietis amœnitate Divinis officiis liberius vacare valeant, libenter attendimus, ac in iis noftri Paftoralis officii partes favorabiliter impertimur.

§. II. Hinc eft, quod Nos, motu proprio, non ad alicujus nobis fuper hoc oblatæ petitionis inftantiam, fed de noftra mera liberalitate, omnes & fingulas Abbatiffas, Priorіffas, Miniftras, Moniales, & Sorores quorumcumque Monafteriorum, domorum, & regularium locorum Monialium, & Sororum quorumvis Ciftercien. Præmonftraten. fanctæ Claræ, necnon fancti Benedicti, & fancti Auguftini, ac Tertii Ordinis fancti Francifci, & aliorum quorumvis Ordinum, etiam fub cura & regimine, ac fecundum regularia inftituta Fratrum Minorum de Obfervantia nuncupatorum, & Eremitarum ejufdem fancti Auguftini degentium, in Lombardia, & quibufcumque aliis Italiæ partibus confiftentium, ipfaque Monafteria & domos & loca, deductis quatuordecim ducatis auri de camera pro victu cujuslibet Monialis feu Sororis, alios reditus non habentia, eorumque poffeffiones, & alia quæcumque bona mobilia & immobilia, a quarumcumque decimarum, & fubfidiorum, ac aliorum onerum quomodolibet nuncupatorum, per Nos & Sedem Apoftolicam, feu ejus Legatos, & Nuncios, aut quofcumque alios, quavis auctoritate fungentes, etiam pro expeditione contra Turcas, vel Fidei tuitione, ac Fabrica Bafilicæ Principis Apoftolorum de Urbe, aut quavis alia urgentiffima caufa pro tempore impofitorum folutione, ex certa noftra fcientia, auctoritate Apoftolica, tenore præfentium in perpetuum prorfus eximimus & liberamus.

§. III. Et nihilominus omnibus & fingulis Collectoribus, Subcollectoribus, ac Commiffariis, necnon quibufcumque aliis ad decimarum & fubfidiorum hujufmodi exactionem deputatis, & pro tempore deputandis, in virtute fanctæ obedientiæ, & fub noftræ indignationis, ac excommunicationis latæ fententiæ pœna diftrictius inhibemus, ne Abbatiffas, Prioriffas, Miniftras, Moniales, & Sorores, domos & Monafteria & loca prædicta, etiam vigore quarumque litterarum a Nobis vel Sede prædicta pro tempore emanatarum, etiamfi in eifdem contineatur, quod ad quævis exempta, & non exempta domos, Monafteria & loca fe extendant, vel alterius cujufcumque tenoris exiftant, ipfius Sedis fibi conceffæ facultatis, nifi de præfentibus earumque toto tenore, ac de dictis Ordinibus, & nomine eorum, quibus dictorum Ordinum cura, gubernatio & protectio pro tempore commiffa fuerint, plenam & expreffam, ac de verbo ad verbum, non autem per claufulas generales

les idem importantes, fecerint mentionem, ad solvendum decimas, seu subsidia aut onera hujusmodi quovis modo cogere aut compellere, seu alias, præmissorum occasione, eas molestare seu inquietare præsumant.

§. IV. Quocirca dilectis filiis Cameræ Apostolicæ Locumtenenti, ac Almæ Urbis nostræ Vicario in spiritualibus Generali, necnon universis & singulis venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, & etiam dilectis filiis eorum in spiritualibus Vicariis Generalibus, cæterisque Ecclesiarum Prælatis per præsentes committimus & mandamus, quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum per se, vel alium, seu alios eisdem Abbatissis, Priorissis, Ministris, Monialibus, & Sororibus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, easdem præsentes, & in eis contenta quæcumque inviolabiliter observari faciant; non permittentes eas ac domos, Monasteria & loca hujusmodi per Collectores, aut Subcollectores, & Commissarios præfatos, seu quoscumque alios contra earumdem præsentium tenorem quomodolibet molestari, contradictores quoslibet & rebelles per censuras & pœnas Ecclesiasticas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, necnon legitimis super his habendis, servatis processibus, censuras & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

§. V. Non obstantibus præmissis, ac fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri de una, & in Concilio generali de duabus dietis edita, dummodo non ultra tres dietas, vigore præsentium ad judicium quis trahatur, & aliis constitutionibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam in forma Brevis, aut aliis quibuscumque per Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam Nos, & Sedem prædictam, cum quibusvis irritativis, annullativis, revocativis, exceptivis, restitutivis, declarativis, aut derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, etiam pluries, ac alias quomodolibet concessis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus, etiam si talia forent, quod pro eorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. VI. Volumus autem, quod earumdem præsentium transumptis sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, & manu alicujus Notarii publici subscriptis eadem prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLX. Nonis Aprilis, Pontificatus nostri anno I.

VI.

Præcipit Epiſcopo Britonorienſi ut diligenter inquirat de miraculo, quod evenit in conflagratione Eccleſiæ Conventus Muri-Vallium. Ex Regeſt. Brevium Pii IV. an. 1560. Tom. XIII. fol. 175. n. 118.

Venerabilis frater, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

§. I. Allatum nuper ad nos fuit, quod certe mirabile dictum eſt, & omnia in virtute potentiſſimi fieri credere debemus, die Martis poſt Paſcha Reſurrectionis Dominicæ proxime præteritæ, in Eccleſia Monaſterii Fratrum Ordinis ſancti Franciſci de Obſervantia, in territorio oppidi Murri-Vallium Provinciæ noſtræ Marchiæ Anconitanæ conſiſtentis, caſu quodam incendium adeo magnum exortum fuiſſe, ut ex eo Eccleſia ipſa tota conflagraverit, paucisque poſt diebus, dum Altare majus ejuſdem Eccleſiæ in locum coopertum reduceretur, cinereſque, quo id facilius fieret, dimoverentur, inter cineres hujuſmodi, & fragmenta prægrandis marmorei lapidis Altari ſuperſtare ſoliti, fervoreque ignis ac violentia, in centum & amplius partes disjecti, ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, quod in tabernaculo argenteo deaurato a flammarum impetu conſumpto & penitus liquefacto reconditum antea manebat, ſuper ipſo corporali, ubi collocatum fuerat, ſalvum, integrum, illeſumque repertum eſſe ad Dei Domini noſtri Jeſu Chriſti laudem & gloriam ſempiternam.

§. II. Nos igitur, tali tantoque nuntio audito, ſtatim rei magnitudine ac gravitate permoti, aliquem virum Religione, integritate, prudentia, atque doctrina præditum nobis deligendum duximus, quem pro hujus miraculi certa & indubitata veritate habenda ad locum, in quo virtus Altiſſimi ſeſe ita aperte manifeſtavit, mitteremus. Itaque fraternitati tuæ per præſentes mandamus, ut quamprimum ad terram Murri-Vallium prædictam ac Monaſterium ipſum te perſonaliter conferas, ibique omnia, quæ in tali caſu videnda, inquirenda & conſideranda fuerint, majori, quo poteris, conſilio, ſtudio, ſollicitudine alte & mature perpendas, inſpicias & conſideres; necnon quaſcumque perſonas, quæ admirabili ac vere divino huic facto intervenerunt, & quoſvis alios ſucceſſus rei conſcios & participes, quos ad teſtimonium perhibendum idoneos & opportunos eſſe cognoveris, pro indaganda & habenda veritate, ad te evocare ſtudeas, & eos, quemadmodum res ipſa geſta fuerit, idque quo pacto viderint, aut ſciant, diligenter interroges, ſcruteris & examines, illorumque dicta, ipſis ſormiter examinatis, in ſcriptis redigas, cætera quoque ad hoc neceſſaria exequaris, & denique ſuper his omnibus proceſſum in forma valida & probante formes & facias, illudque ſic per te confectum, & manu Notarii publici ſubſcriptum ad Nos quantocitius referre procures, ut eo inſpecto & facti veritate cognita, atque comperta, pro eximia noſtra pietate ac propenſione, in Deum Redemptorem noſtrum devotione, ea celeriter deliberare & providere valeamus, quæ pro tantæ tamque memorabilis rei pondere agenda, providenda, explicandaque nobis eſſe viddebuntur.

§. III. Super præmiſſis enim omnibus & ſingulis tibi plenam & amplam facultatem & auctoritatem concedimus per eaſdem præſentes. In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die VII. Maii MDLX. Pontificatus noſtri anno I.

VII.

VII.

Concedit, ut Conventu extra Civitatem Parmensem diruto, novus intra ejusdem urbis mœnia Observantibus construatur. Regest. Cism. fol. 231. a tergo.

§. I. SUpremi dispositione consilii, in supereminenti Apostolicæ dignitatis specula, meritis licet imparibus, constituti, circa ea perque domus & alia loca personarum quarumlibet, præsertim in illis sub suavi Religionis jugo altissimo famulantium, celerius perfici, & commodius manuteneri queant, juxta pastoralis officii debitum sollicite vigilantes, nonnulla plerumque, etiam beneficiis Ecclesiasticis in illis consistentibus supprimimus, aliaque disponimus, prout locorum, temporum & personarum qualitate pensata, conspicimus in Domino salubriter expedire.

§. II. Dudum siquidem omnia beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura apud Sedem Apostolicam tunc vacantia, & inantea vacatura collationi, & dispositioni nostræ reservavimus, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque postmodum perpetua Vicaria Parochialis Ecclesiæ sanctorum Gervasii & Protasii Parmen. per liberam resignationem dilecti filii Jo. Antonii Majorini nuper ipsius Ecclesiæ perpetui Vicarii, de illa, quam tunc obtinebat, in manibus nostris sponte factam, & per nos admissam, apud Sedem prædictam vacaverit, & vacet ad præsens, nullusque de illa præter Nos hac vice disponere potuerit, sive poterit, reservatione, & decreto obsistentibus supradictis, & sicut exhibita Nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Guardiani, & Fratrum domus sancti Francisci Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, petitio continebat, quod postquam alias cl. mem. Petrus Aloysius Farnesius, pro fortificatione Civitatis Parmen. dictam domum una cum illius Ecclesia sub invocatione beatæ Mariæ Annunciationis, S. Annuntiatæ nuncupatæ, extra & prope muros Parmen. consistentem, dirui fecerat, & Guardianum, ac Fratres ipsos intra dictam Civitatem in præfata Ecclesia sanctorum Gervasii & Protasii, & illius pro tunc ejus Rectorem ipsis Fratribus cum onere certæ sibi per eos dandæ recompensæ, concessis domibus, sive casamentis antiquis reduci jusserat, ac fel. rec. Paulus Papa III. Prædecessor noster, illos, ac dictam domum dirutam ad Ecclesiam sanctorum Gervasii, & domos concessas hujusmodi sub certis modo, & forma transtulerat, ac eidem domui invocationem Beatæ Mariæ Virginis imposuerat, necnon in ipsa Ecclesia sanctorum Gervasii, & Protasii unam perpetuam Vicariam pro uno perpetuo Vicario, qui inibi curam animarum dilectorum filiorum illius Parochianorum exerceret, erexerat.

§ III. Cumque fabricæ dictæ domus fructus, reditus & proventus adeo tenues existant, quod ad illius ædificiorum, quæ satis ample construi, & adaptari cœpta fuere, perfectionem & manutentionem non sufficiant, & si dicta Vicaria perpetuo supprimeretur & extingueretur, illiusque fructus, reditus, & proventus eidem fabricæ perpetuo applicarentur & appropriarentur, necnon animarum cura illi imminens per unum, seu plures ex se ipsis, vel alium idoneum Capellanum, etiam sæcularem ad eorumdem Guardiani, & Fratrum nutum amovibilem exerceretur, ex hoc profecto jurgiorum, & dissentionum, quæ inter ipsos, & dictum Joannem Antonium, ac Vicariam præfatam pro tempore obtinentes, circa exercitium celebrationis Divinorum Officiorum, ac administrationis Sacramentorum Ecclesiasticorum hujusmodi

modi oriri contingunt, via omnino præcluderetur, & auctis prædictæ fabricæ fructibus, dicti Fratres ædificia eadem celerius & commodius perfici, & manuteneri curarent, nec propterea cura animarum, & onus celebrationis dictorum Officiorum, ac administrationis Sacramentorum prædictorum omitterentur, verum Guardianus & Fratres præfati circa illa vigilanter lubentius intendere, ac in dicta Eccleſia Divinis beneplacitis commodius vacare poſſent cum ſpirituali ipſorum, & dictorum parochianorum, ac aliorum ejuſdem Civitatis Christifidelium ad Eccleſiam ipſam confluentium conſolatione.

§. IV. Quare pro parte Guardiani & Fratrum prædictorum aſſerentium fructus,reditus & proventus Vicariæ hujuſmodi.... Duc.aur. de Cam. ſecundum communem exiſtimationem val. annuum non excedere, Nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus Vicariam prædictam perpetuo ſupprimere & extinguere, ac eoſdem illius fructus, reditus & proventus, necnon proprietates, domos, hortos, cenſus, decimas, jura, obventiones, res, & bona quæcumque eidem fabricæ applicare & appropriare, ac alias in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui, dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem ſecundum exiſtimationem præfatam, etiam beneficii cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus commiſſio fieret ad partes, vocatis quorum intereſſet, quique Divini cultus augmentum ubique adaugeri, & litium occaſiones ſubmoveri noſtris potiſſimum temporibus ſincero deſideramus affectu, Guardianum & Fratres prædictos a quibuſvis excommunicationis &c. cenſentes, ac fabricæ, & aliorum beneficiorum forſan ei annexorum, fructuum, redditaum & proventuum verum annuum valorem præſentibus pro expreſſo habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati; Vicariam prædictam ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut etiam alterius cujuſcumque perſonæ, ſeu per ſimilem reſignationem dicti Jo. Antonii, vel cujuſvis alterius de illa in Romana curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut conſtitutionem fel. rec. Joannis Papæ XXII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit: *Eccleſiis*, vel aſſequutionem alterius beneficii Eccleſiaſtici, quavis auctoritate collati vacet; etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem eamdem ſit legitime devoluta, ipſaque Vicaria diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel aliàs generaliter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo ejus diſpoſitio ad Nos hac vice pertineat, ac ſtatum illius, necnon in dicta Eccleſia ſanctorum Gervaſii & Protaſii nomen, & ſtatum perpetui Vicarii, dummodo Ordinarii loci ad id expreſſus accedat aſſenſus, Apoſtolica auctoritate prædicta, tenore præſentium perpetuo ſupprimimus & extinguimus, necnon omnia & ſingula dictæ ſuppreſſæ Vicariæ, & illius annexorum proprietates, domos, hortos, cenſus, decimas, fructus, reditus, proventus, jura, obventiones, res, & bona quæcumque ſint, eidem fabricæ pro ejus dote, ſeu augumento illius; ita quod liceat Guardiano & Fratribus præfatis per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem poſſeſſionem, ſeu quaſi eorumdem proprietatum, domorum, hortorum, cenſuum, decimarum, fructuum, redituum, proventuum, jurium, obventionum & bonorum Apoſtolica auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, illaſque in dictæ fabricæ uſus & utilitatem convertere, eiſdem auctoritate Apoſtolica, & tenore etiam perpetuo applicamus & appropriamus; necnon Vicaria ſuppreſſa & extincta, illiuſque fructus, reditus, proventus, proprietates, domos, hortos, jura, obventiones, & alia bona prædicta eidem fabricæ applicata & appropriata, ut

ut præfertur, perpetuo esse & censeri; necnon Guardianum & Fratres præfatos, ipsis in id ex nunc per certum illorum ad hoc per eos specialiter constitutum præsentem, expresse consentientibus, ac per seipsos, vel unum, seu duos, aut plures ex eis, seu alium idoneum Capellanum, etiam sæcularem ad ipsorum nutum ponendum & amovendum, curam exercendum, & Sacramenta præfata administrandum, sicut præmittitur, aliaque omnia & singula onera, ad quæ ipse Joannes Antonius ratione dictæ Vicariæ tenetur, & obligatus existit, teneri, ac efficaciter obligatos fore & esse; necnon suppressionem, extinctionem, applicationem, appropriationem, cæteraque præmissa, ac præsentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, seu quopiam alio defectu notari, vel impugnari posse, nec sub ullis etiam illorum totum tenorem in se continentibus revocationibus, suspensionibus, modificationibus, limitationibus & derogationibus, quorumcumque similium, vel dissimilium gratiarum, etiam per Nos, successoresque nostros Romanos Pontifices, aut dictam Sedem sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibuscumque clausulis, & decretis, ac Cancellariæ Apostolicæ relatis, & aliis Apostolicis Constitutionibus editis & edendis comprehendi, sed semper ab illis exceptas, & quotiens illæ emanabunt, totiens in pristinum statum restitutas, & de novo concessas esse & censeri. Et sic per quoscumque Judices & Commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, necnon prout est, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel imposterum contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

§.V. Non obstantibus priori voluntate nostra præfata, ac Lateranen. Concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a jure permissis fieri prohibentis, necnon piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri, & aliis Apostolicis Constitutionibus contrariis quibuscumque, aut si aliquis super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi, vel aliis beneficiis Ecclesiasticis in partibus illis speciales, vel generales sanctæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetravit; etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem & decretum, vel absque quomodolibet sit processum, quas quidem litteras & processus habitos per easdem, & inde sequuta quæcumque ad dictam Vicariam volumus non extendi; sed nullum per hoc eis, quoad assecutionem beneficiorum aliorum præjudicium generari. Et quibusvis aliis privilegiis, indulgentiis & litteris Apostolicis generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri. Et de quibus quorumque totis tenoribus habenda esset in nostris litteris mentio specialis. Volumus autem quod propter suppressionem, extinctionem, applicationem & appropriationem hujusmodi Divinus cultus in eadem Ecclesia non minuatur, neque cura animarum hujusmodi negligatur. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum VIII. Kalendas Julii anno I.

VIII.

VIII.

Concedit Patribus Conventualibus, ut ædificare possint Conventum in Civitate Massiliensi. Ex autographo in nostra Collect.

Dilecto filio Officiali Arelaten. salutem.

§. I. AD decorem sacræ Religionis, sub qua viri studio piæ vitæ &c. roboris firmitatem. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Consulum & hominum Civitatis Massilien., ac Procuratoris Generalis Fratrum Minorum Conventualium nuncupatorum, necnon dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii Monialium sancti Salvatoris Massilien. Ordinis sancti Benedicti petitio continebat, quod alias, postquam pro tutela dictæ Civitatis contra validissimum exercitum, quem quondam Carolus Borbonus Dux in Provincia Provinciæ ad oppugnandam ipsam Civitatem tunc temporis deducebat, olim domus sancti Ludovici dicti Ordinis Fratrum Minorum prope & extra muros Massilien. cum illius Ecclesia & ædificiis, jubente cl.me. Francisco Francorum Rege, de facto eversa, & propterea Guardianus ac Fratres, qui tunc in ea erant, illam, & d. Civitatem, ac Legata olim ipsi domui a Christifidelibus, certaque bona & proventus ejusdem non sine maximis incommodis & calamitatibus relinquere coacti fuerunt, confecto hujusmodi bello, præfati Consules, ac quamplurimi alii ex primoribus Civibus ipsius Civitatis, considerantes majores suos pro fundatione d. domus ad honorem Dei, & Divini cultus augmentum congruos reditus donasse, & multa defunctorum corpora ibidem requiescere, ac Religioni Christianæ plurimum utile fore, si domus ipsa restitueretur, siquidem illi, qui olim ad dictam Ecclesiam eversam, ob frequentem atque honorificam celebrationem Missarum, & aliorum divinorum officiorum in eadem, confluebant lætitiæ restitutionis hujusmodi, si fieret, affecti, & eorum exemplo alii Christifideles domum & Ecclesiam prædictas precibus & orationibus devotius frequentaret: post publicum consilium inter eosdem Consules & Cives pro ipsa restitutione habitum, litteras Regias de statuendo ad hoc loco idoneo in dicta Civitate decen. obtinuerunt, & deinde cum litterarum ipsarum executio in longum protraheretur, similis memoriæ Henricus Francorum Rex restitutionem præmissam optimam fore ratus, motu proprio, per suas litteras de mense Martii anni proxime præteriti prædictis Consulibus, etiam de facto dedit in mandatis, ut dictis Fratribus Parochialem Ecclesiam beatæ Mariæ de Acolis Massilien. ad prædictum Monasterium legitime pertinentem, pro loco prædicto, satisfacta tamen parte, assignaret, & postmodum habita super executione secundo dictarum litterarum matura deliberatione, de Peritorum consilio Abbatissa, & Conventus, necnon Procurator prædicti pro effectu præmissorum sub nostro & Apostolicæ Sedis beneplacito, nec aliter mutuo conventionem fecerunt, per quam inter alia Abbatissa & Conventus dictam Ecclesiam, & illius domum claustralem nuncupatam, ac omnia jura sibi in illis vel ad illa quomodolibet competentia, cum eorum dependentiis & reditibus dilectis filiis Ministro Generali, & toti Ordini Fratrum Minorum hujusmodi concesserunt & remiserunt, nihil aliud sibi præter nominationem seu præsentationem per se ad eamdem Ecclesiam, seu illius Vicariam pro tempore vacantem reservando, Minister vero & Fratres prædicti pro hujusmodi cessione & remissione certam tunc expressam pensionem dictis Abbatissæ & Conventui perpetuis futuris temporibus, seu donec illius census seu reditus annuus ad æquivalentiam pensionis hujusmodi in fundis & proprietatibus a regimi-

gimine assignatus fuisset, quo casu dicta pensio extincta esset, eum effectu persolvere, ac pro divini cultus augmento in dicta Ecclesia sexdecim Presbyteros celebrantes ad minus tenere, & quasdam Missas, & certa alia divina officia celebrare, nonnullaque alia tunc expressa facere & observare tenerentur, prout in instrumento publico desuper confecto plenius continetur.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, Consules & homines, ac Abbatissa & Conventus, necnon Procurator prædicti cupiant conventionem hujusmodi pro illius subsistentia firmiori dictæ Sedis munimine roborari, pro parte illorum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsi petitioni annuere, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui Religiosorum locorum quorumlibet restitutionem & propagationem libenter procuramus, de præmissis certam notitiam non habentes, ac Consules & homines, necnon Abbatissam & Conventum, ac Procuratorem prædictos, eorumque singulos a quibusvis excommunicationis &c. censentes, necnon dicti instrumenti veriorem, ac forsan aliarum scripturarum desuper confectarum tenores præsentibus pro expressis haberi volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ, cum Civitas prædicta & diœcesis Massilien. venerabili fratri nostro Archiepiscopo Arelaten. Metropolitano jure subesse dignoscantur, per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, per te ipsum, sine alicujus præjudicio, conventionem & instrumentum prædicta, ac omnia & singula alia in ipso instrumento, aliisque scripturis præmissis contenta, ac inde secuta quæcumque, licita & honesta approbare & confirmare, ac illis perpetuæ firmitatis robur adjicere, necnon omnes & singulos juris & facti defectus, si qui intervenerint in eisdem supplere, illaque valida & efficacia fore, & inviolabiliter observari, ac singulos prædictos, ac quoscumque alios, quos ea concernunt, ad illorum observationem compelli, atque per quoscumque Judices ordinarios & delegatos, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, ubique judicari & interpretari debere, ac irritum & inane &c. attentari decernere, auctoritate nostra procures, faciens approbationem & conservationem hujusmodi, necnon quidquid decreveris in præmissis per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, firmiter observari.

§. III. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Monasterii & Ordinum prædictorum juramento &c. roboratis statutis & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno MDLX. x. Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno I.

IX.

Petrus Ragnemis præficitur Ecclesiæ Rovanensi. Ex Actis Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis Tomo 2. fol. 262., & Tom. 4. fol. 23. &c.

Apud sanctum Petrum Romæ die Mercurii XXVI. *Junii* MDLX. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Reomano

SAnctissimus Dominus noster Pius, Divina providentia Papa IV. providit Ecclesiæ Rovanensi in partibus infidelium consistenti, tunc per obitum bon. mem. Guidonis extra Romanam Curiam defuncti, vacanti de persona

Domini Petri Ragnemis Ordinis Fratrum Minorum, & sacræ Theologiæ professoris, ipsumque illi in Episcopum præfecit & Pastorem, cum indulto de non accedendo, & ejus deputatione in suffraganeum Ecclesiæ Andegavensis, quæ ex indulto Apostolico Suffraganeum habere consuevit, & facultate exercendi Pontificalia in Civitate & diœcesi Andegavensi dumtaxat, & cum assignatione pensionis ducatorum 200. super fructibus Mensæ Episcopalis Andegavensis de consensu R. P. D. Gabrielis Episcopi, quæ transeat ad Successores, & cum clausulis &c.

X.

Præcipit Ministro Generali Ordinis, ne permittat, quod Religiosi sibi subditi, & Moniales virtute Cruciatæ, aut Confessionalium, sive alterius cujuscumque privilegii Confessarios sibi eligant, absque suorum Superiorum facultate, neve Moniales intra Monasteriorum septa Mulieres recipiant. Roder. fol. 353.

Dilecte Fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Exponi Nobis nuper fecisti, quod, licet alias fel. rec. Paulus Papa III. prædecessor noster per suas in forma Brevis litteras tunc existenti Generali Ministro Ordinis Minorum directas, statuerit & ordinaverit, quod nullus ex Guardianis vel Præsidentibus, aut Fratribus vel aliis Religiosis Ordinis hujusmodi, ac Abbatissis, Monialibus & Sororibus Monasteriorum sanctæ Claræ, ac tertiæ regulæ sancti Francisci Provinciarum Hispaniæ sub dictorum Fratrum cura & institutis degentibus, vigore Cruciatæ, aut prætextu cujuscumque privilegii, aut Indulti Apostolici, vel Confessionalis, seu aliarum litterarum & indultorum, etiam motu proprio ab Apostolica Sede eatenus concessorum, vel imposterum concedendorum, si, & postquam de litteris Pauli prædecessoris hujusmodi notitiam haberent, nisi de speciali licentia petita & obtenta suorum Superiorum, Confessorem sibi eligere, & ab eo absolutionem recipere posset, idque in virtute sanctæ obedientiæ, & sub certis pœnis inibi expressis, tam Guardianis & Præsidentibus, aliisque Fratribus & Religiosis, necnon Abbatissis, Monialibus & Sororibus hujusmodi, ac eorum singulis, ut illis quomodolibet uti, illorumque prætextu Confessorem sibi eligere, & ab eo absolutionem recipere, quam Confessoribus sic electis præfatis, sub similibus pœnis eo ipso incurrendis, præter quam, ut præfertur, de licentia petita & obtenta dictorum Superiorum, ut confessiones hujusmodi audire, ac pœnitentiam injungere, & absolutionis munus impertiri nullatenus auderent vel præsumerent, districtius inhibendo mandaverit, irritum & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contingeret attentari, decreverit, prout in Pauli prædecessoris litteris hujusmodi, datis Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die decimo quarto Novembris, millesimo quingentesimo quadragesimo octavo, Pontificatus sui anno decimo quinto desuper expeditis plenius dicitur contineri.

§. II. Nihilominus, cum sicut accepimus, post prædictarum Pauli prædecessoris hujusmodi litterarum concessionem, quamplurima confessionalia seu privilegia aut similia aut dissimilia, indulta, & aliæ litteræ Apostolicæ, necnon specialiter litteræ Apostolicæ in Regnis Hispaniæ hujusmodi, in eis, aut earum singulis respective forte revocando, aut ad effectum illarum suspendendum, tam nuper a Nobis, quam a Romanis Pontificibus prædecessoribus no-

nostris, & Sede Apostolica similiter respective concessa fuerint, quarum vigore nonnulli tam ex Guardianis vel Præsidentibus, & aliis Fratribus, quam etiam ex præfatæ sanctæ Claræ, ac Conceptionis, & tertiæ regulæ sancti Francisci, in Congregatione degentibus Ordinum Abbatissis, Monialibus & Sororibus sub tuis cura & institutis, ut præfertur, degentibus, propriis eorum Confessoribus per eorum respective Ministros Provinciales, seu alios Superiores deputari solitis, dimissis, in illorum forsan contemptum, Confessores pro suo libito voluntatis nonnumquam Clericos sæculares, quandoque etiam aliorum Ordinum Fratres eligere, illisque peccata sua confiteri, & ab eis absolutionem petere & recipere, ipsique Confessores sic electi confessiones hujusmodi audire, & pœnitentiam salutarem desuper injungere, ac absolutionis beneficium, etiam de casibus illorum Prælatis & Superioribus respective specialiter reservatis, forsan indistincte impertiri soliti sunt, statutis & consuetudinibus dictorum Ordinum de facto contraveniendo; ac etiam tam litterarum Cruciatæ, quam confessionalium, & aliorum privilegiorum & indultorum Apostolicorum hujusmodi vigore sæpe sæpius, quam plures Domicellæ & aliæ Mulieres Mnnasteria Monialium & Sororum prædicta, sub clausura & cura Fratrum Minorum hujusmodi degentium ingredi, & cum eis refectionem corporalem sumere, ac Mulieres hujusmodi, seu pro eis agentes, Superiores prædictos ad consensus suos, quoad ingressum Monasteriorum hujusmodi illis præstandos compellere conantur; unde variæ molestiæ, & spiritus distractiones, necnon mentis inquietudo persæpe eisdem Monialibus & Sororibus inferuntur, ita ut contingat propterea illas a Divino officio, cui horis quasi singulis assistunt, avertere & perturbare, in animarum suarum periculum, perniciosum quoque exemplum & scandalum plurimorum.

§. III. Quare pro parte Francisci Generalis Ministri hujusmodi Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis de opportuno remedio providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos, quibus ex Apostolatus officio, Nobis, meritis licet imparibus, divinitus credito, cura Dominici gregis generalis imminet, cupientes tam universos Fratres, quam Moniales & Sorores hujusmodi, quos omnes in visceribus caritatis habemus, ut, spretis mundanis illecebris, sub Religionis jugo, & castitatis lilio Redemptori nostro Jesu Christo famulentur, & vota per eos omnes respective emissa in spiritu pacifico facilius Dei gratia adimplere possint, ac etiam, ne sub prætextu facultatis eligendi Confessores hujusmodi, ad illicita prolabantur, & regularis disciplinæ inde sequatur dissolutio, providere volentes: hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus & ordinamus, quod de cætero nullus ex Guardianis seu Præsidentibus, aut Fratribus vel aliis Religiosis Fratrum Minorum, ac Abbatissis, Monialibus & Sororibus in dictis Regnis tuæ curæ commissis, si, & postquam de præsentibus litteris notitiam habuerint, prætextu seu vigore litterarum Cruciatæ, vel confessionalium, aut aliorum quorumcumque privilegiorum, vel indultorum Apostolicorum, vel aliarum gratiarum, etiam motu proprio a Nobis seu Sede Apostolica hactenus in favorem cujuscumque personæ quantumvis qualificatæ, & ad cujusvis instantiam, aut alias quomodolibet concessorum, vel imposterum concedendorum, nisi de speciali præfati Francisci, seu pro tempore existentis Generalis, seu Provincialis Ministri Ordinis Minorum hujusmodi licentia petita & obtenta, Confessorem sibi eligere, & ab eo absolutionem recipere possit. Mandantes, ac districtius inhibentes tam ipsis Guardianis & Præsidentibus, aliisque Fratribus & Religiosis, necnon Abbatissis, Monialibus & Sororibus hujusmodi, ac eorum singulis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub offi-

eiorum per ipsos obtentorum privationis & inhabilitatis ad illa & alia imposterum obtinenda, pœnis eo ipso incurrendis, ut litteris Cruciatæ vel confessionalium, aut aliis quibuscumque privilegiis, indultis Apostolicis, seu aliis gratiis hujusmodi, quoad id quomodolibet uti, & tam Confessoribus, quam Religiosis, quam Presbyteris sæcularibus sic pro tempore electis præfatis, ut etiam illorum prætextu ipsi sub similibus, necnon suspensionis ab administratione suorum Ordinum pœnis eo ipso similiter incurrendis, nisi de Generalis seu Provincialis Ministri, ut præfertur, licentia petita & obtenta, confessiones Fratrum & Monialium seu Sororum hujusmodi audire, & pœnitentiam illis injungere, & absolutionis munus impertiri nullatenus audeant vel præsumant, decernentes de cætero post præsentium notitiam hujusmodi, quascumque confessiones, alias quam ut præmittitur faciendas, & inde obtentas absolutiones, & pœnitentiarum impositiones ipsis confitentibus minime suffragari posse aut debere, præterquam in casu necessitatis, ac similiter quod tam litterarum Cruciatæ, quam confessionalium, & quarumcumque aliarum facultatum, & indultorum Apostolicorum hujusmodi vigore, quibusvis personis cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis & præeminentiæ existant, quoad ingressum Monialium & Sororum hujusmodi eis hactenus concessorum, & imposterum concedendorum, præterquam per nostras in forma Brevis litteras, pro tempore concessorum, etiam cum quibusvis clausulis, & decretis ac censuris & pœnis, nunc & pro tempore in eis appositis, Abbatissas & Moniales ac Sorores ipsas ingressum illis in dictis Monasteriis minime præbere, nec ad id teneri obligatas esse, sine suorum Generalis aut Provincialium Ministri hujusmodi licentia in scriptis habita, ingressumque hujusmodi præfatis personis absque aliquo censuræ Ecclesiasticæ, aut alterius pœnæ vinculo, seu conscientiarum suarum scrupulo, nisi ad id, ut præfertur, dictorum Ministri Generalis vel Provincialis licentia in scriptis habita prius accesserit, denegare libere & licite posse concedimus, eosdemque Ministrum Generalem vel Provincialem in Domino hortamur, ut eisdem sæcularibus personis facultates ingrediendi Monasteria Monialium & Sororum hujusmodi a Sede Apostolica nunc & pro tempore habentibus, ne Moniales & Sorores ipsæ a tranquillitate mentium divertantur, consensum sive licentiam hujusmodi, quo rarius & parcius fieri poterit, concedant, & insuper censuras & pœnas prædictas, in aliquo Abbatissas, Moniales ac Sorores, earumque Superiores præfatos, & eorum singulos, quoad præstationem licentiæ, seu consensus hujusmodi obligare non posse, & debere.

§. IV. Et sic per quoscumque Judices, & Commissarios quacumque auctoritate fulgentes, pronunciari & definiri debere, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, auctoritate & tenore prædictis decernimus & declaramus.

§. V. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis Apostolicis, necnon Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus, constitutionibus & ordinationibus, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis supradictis, etiam Cruciatæ hujusmodi, & aliis sub quacumque forma, & cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus & insolitis clausulis irritantibus, & aliis decretis per Sedem eamdem hactenus concessis, & imposterum concedendis, quibus, etiamsi in illis caveatur expresse, quod illis nullatenus, aut nonnisi sub certis modo & forma in eis expressis derogari possit, illorum omnium tenores & formas, ac si de verbo ad

ad verbum, & non per clausulas generales idem importantes, expressa mentio facta, aut alia exquisita forma, ad id requisita servata fuisset, nihil penitus omisso, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. VI. Volumus etiam, & eadem auctoritate decernimus, quod præsentium transumptis, sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ signatis, & manu alicujus Notarii publici subscriptis in judicio, & extra judicium, eadem fides adhibeatur, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die x. Julii MDLX. Pontificatus nostri anno 1.

XI.

Prosperum Episcopum Chisamensem commendat Bernardo de Fresneda Minoritæ. Ex Regesto autographo Epistolarum ad Viros Principes, & alios Pii Papæ IV. Brev. 261. Tom. numero x.

Dilecte Fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

Venerabili Fratri Prospero Episcopo Chisamensi sacri nostri Auditorii Rotæ Judici primario, quem ad carissimum in Christo filium nostrum Regem Catholicum misimus, de quibusdam nostris, & Sedis Apostolicæ negotiis, in mandatis dedimus, ut devotionem tuam, quam ipsius virtutis causa, & erga sanctam Sedem insignis benevolentiæ paterne diligimus, nostris verbis salutet, eique nonnulla nostro nomine exponat; ejus orationi, ut fidem habeas, & ut quæ poteris, ei officia præstes, abs te petimus, id valde nobis gratum erit.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die v. Julii MDLX. Pontificatus nostri anno 1.

XII.

Gasparem ab Ecclesia Calvensi transfert ad Metropolitanam Rhegiensem. Ex Actis Consistorialibus autographis in Tabulario Secretiori Vaticano asservatis Tomo 2. fol. 266., & Tomo 4. fol. 26. &c.

Apud sanctum Petrum Romæ die Veneris xv. *Julii* MDLX. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo de Carpo

Sanctissimus Dominus noster Pius divina providentia Papa IV. absolvit Gasparem Episcopum Calvensem a vinculo &c. ipsumque ad Ecclesiam Metropolitanam Rhegiensem, tunc per obitum bonæ memoriæ Augustini Caysagnæ extra Romanam Curiam defuncti, vacantem transtulit, ipsumque illi in Archiepiscopum præfecit, & Pastorem salvis remanentibus pensionibus antiquis, & eum derogationibus &c. ac clausulis &c.

XIII.

XIII.

Julius Magnanus præficitur Ecclesiæ Calvensi. Ex Regest. 77. Epist. diversar. Pii IV. fol. 9.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilecto filio Julio Magnano Electo Calvensi, salutem & Apostolicam benedictionem.

APostolatus officium, meritis licet imparibus, Nobis ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini, Divina dispositione præsidemus, utiliter exequi coadjuvante Domino, cupientes, solliciti corde reddimur & solertes, & cum de Ecclesiarum ipsarum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores præficere studeamus, qui populum suæ curæ creditum sciant non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare, commissasque sibi Ecclesias in statu pacifico & tranquillo velint & valeant, auctore Domino salubriter regere, & feliciter gubernare. Dudum siquidem provisiones Ecclesiarum omnium vacantium tunc, & inantea vacaturarum ordinationi & dispositioni nostræ reservavimus, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contingeret attentari. Postmodum vero Ecclesia Calven. ex eo quod Nos hodie venerabilem fratrem nostrum Gasparem Episcopum nuper Calven. in Archiepiscopum Reginen. electum, a vinculo quo dictæ Ecclesiæ, cui tunc præerat, tenebatur, de Fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ potestatis plenitudine absolvimus, & ad Ecclesiam Reginen. tunc certo modo Pastoris solatio destitutam, de simili consilio Apostolica auctoritate transtulimus, præficiendo ipsum illi in Archiepiscopum & Pastorem, per translationem hujusmodi apud Sedem prædictam Pastoris solatio destitutam, Nos ad provisionem ejusdem Ecclesiæ Calven. celerem & felicem, de qua nullus præter Nos hac vice se intromittere potuit sive potest, reservatione & decreto obsistentibus supradictis, ne Ecclesia ipsa Calven. longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & sollicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de præficiendo eidem Ecclesiæ Calven. personam utilem & etiam fructuosam cum eisdem Fratribus habuimus diligentem: demum ad te Ordinis Fratrum Minorum Conventualium nuncupatorum, & in sacra Theologia professorem, de legitimo matrimonio procreatum, in ætate legitima, & in Presbyteratus ordine constitutum, vitæ ac morum honestate decorum, in spiritualibus providum & temporalibus circumspectum, aliisque multiplicium virtutum donis insignitum direximus oculos nostræ mentis. Quibus omnibus debita meditatione pensatis, te a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, de persona tua Nobis & eisdem Fratribus ob tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem Ecclesiæ Calven. de ipsorum Fratrum consilio, dicta auctoritate providemus, teque illi in Episcopum præficimus & Pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ Calven. super cujus mensæ Episcopalis fructibus, reditibus & proventibus pensio annua ducentorum Ducatorum auri de Camera dilecto filio Leoni Vasco Clerico illam annuatim percipienti, dicta auctoritate reservata exi-

existit, quam salvam esse volumus, tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo; in illo, qui dat gratias, & largitur præmia confidentes, quod dirigente Domino actus tuos, præfata Ecclesia Calven. sub tuo felici regimine regetur utiliter, & prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus & temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impositum humeris prompta devotione suscipiens, curam & administrationem prædictas sic exercere studeas sollicite, fideliter & prudenter, quod Ecclesia ipsa Calven. Gubernatori provido, & fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque præter æternæ retributionis præmium, nostram & Apostolicæ Sedis benedictionem & gratiam exinde uberius consequi merearis. Quocirca dilectis filiis Capitulo & Vassallis dictæ Ecclesiæ Calven. ac Clero & Populo Civitatis & Diœcesis Calven. per Apostolica scripta mandamus, quatenus Capitulum tibi tamquam Patri & Pastori animarum suarum humiliter intendentes, exhibeant tibi obedientiam & reverentiam debitas & devotas, ac Clerus te pro nostra & dictæ Sedis reverentia benigne recipientes, & honorifice pertractantes, tua salubria monita & mandata suscipiant humiliter, & efficaciter adimplere procurent. Populus vero te tamquam Patrem & Pastorem animarum suarum devote suscipientes, & debita honorificentia prosequentes, tuis monitis & mandatis salubribus humiliter attendant. Ita quod tu in eis devotionis filios, & ipsi in te per consequens Patrem benevolum invenisse gaudeatis. Vassalli autem præfati te debito honore prosequentes, tibi fidelitatem solitam, ac consueta servitia, necnon jura tibi ab eis debita integre exhibere procurent. Alioquin sententiam sive pœnam, quam respective in rebelles rite tuleris seu statueris, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Rogamus etiam & hortamur attente venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Capuan. ei per eadem scripta mandantes, quatenus te, & prædictam Ecclesiam dicti Archiepiscopi Suffraganeam habens, pro nostra & Sedis prædictæ reverentia, propensius commendatos in ampliandis & conservandis juribus suis sic te benigni favoris auxilio prosequatur, quod tu ejus fultus præsidio, in commisso tibi curæ pastoralis officio, Deo propitio, prosperari possis. Ipseque Archiepiscopus provide Divinam misericordiam, ac nostram, & ejusdem Sedis benedictionem ac gratiam uberius valeat promereri.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLX. XVI. Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno I.

XIV.

Ludovicum Hornam Ecclesiæ Martyriensi præficit, eique Pontificalia exercendi in Civitate & Diœcesi Colimbriensi facultatem largitur. Ex Actis Consistorialibus autographis, in Tabulario Secretiori Vaticano asservatis Tomo 2. fol. 266. & Tomo 4. fol. 27.

Apud sanctum Petrum Romæ XVII. *Julii* MDLX. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo de Carpo

SAnctissimus Dominus noster Pius Divina providentia Papa IV. providit Ecclesiæ Martyriensi in partibus Infidelium de persona R. P. Ludovici Hornam Ordinis Minorum de Observantia, & sacræ Theologiæ professoris, cum licentia exercendi Pontificalia in Civitate & Diœcesi Colimbriensi, si ad hoc per R. P. D. Joannem modernum & pro tempore existentem Episcopum Colimbriensem requisitus foret, ac de ejus speciali licentia, reservata eidem

eidem Ludovico electo penſione annua 200. Ducatorum auri de Camera, ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis Colimbrien. dummodo omnes penſiones medietatem fructuum prædictæ menſæ non excedant, & de dicti Joannis conſenſu, quæ transeat ad Succeſſores &c. cum clauſulis &c.

XV.

Indulgentiam largitur viſitantibus Eccleſiam Conventus Fratrum Minorum terræ Muri-Vallium. Ex Autographo.

PIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

§.I. Sacroſancta Romana Eccleſia Chriſtianæ Religionis puritatem ſuper omnia deſiderans, quemadmodum vigiliis nititur continuis, ne prodigioſa impiorum figmenta in ea ad gregis Dominici perniciem uſpiam irrumpant, ita maxime invigilat, ut eorum, quæ Redemptor noſter pro ſua erga humanum genus miſericordia interdum operari dignatur, pia & devota memoria inter Chriſtifideles ad illius laudem & gloriam, & Catholicæ fidei exaltationem propagetur in ævum.

§.II. Itaque cum ſuperioribus menſibus ad noſtrum perveniſſet auditum, ex cauſali conflagratione Eccleſiæ domus ſancti Franciſci oppidi Muri Vallium Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia, Firmanæ Diœceſis, Provinciæ noſtræ Marchiæ Anconitanæ, quæ quintodecimo Kalendas Maii proxime præteriti noctu ingruerat, ſanctiſſimi Corporis Chriſti Sacramentum, quod ſuper Altare majus dictæ Eccleſiæ recondebatur, Divina virtute illibatum remanſiſſe, ac Chriſtifideles ad illud tamquam miraculum in dies magis magiſque concurrere. Nos, etſi omnibus in rebus, potiſſimum tamen in cauſa fidei non temere credendum fore exiſtimantes, venerabili fratri noſtro Ludovico Epiſcopo Britorienſi, viro integro & prudenti dedimus in mandatis, ut ad dictum oppidum ſe conferret, factique veritatem inquirere diligenter, ac quæcumque hac in re comperiſſet, ad Nos fideliter referenda curaret; qui accepto mandato noſtro, ad Oppidum ipſum accedens, rem omnem ſubtili indagine perquiſivit, indeque formatum legitime proceſſum Nobis retulit; Noſque negotium hujuſmodi venerabili fratri noſtro Rodulpho Epiſcopo Portuenſi Carpen. & dilectis filiis noſtris Joanni Michaeli ſanctæ Anaſtaſiæ Saraceno, & Jacobo ſanctæ Mariæ in Via Puteo, ac Joanni Baptiſtæ ſancti Clementis Cicade nuncupatis, & Clementi ſanctæ Mariæ de Aracæli titulorum Presbyteris Cardinalibus ſummæ integritatis & doctrinæ viris, cognoſcendum & Nobis referendum commiſimus. Qui dicto proceſſu diligenter viſo & examinato, ac habita alias plena informatione de præmiſſis, Nobis retulerunt Sacramentum ipſum tempore conflagrationis ipſius, ab ea conſumpto ligneo tabernaculo, ac liquefacto vaſe argenteo, in quo ſervabatur, nihilominus vere ſalvum & illæſum remanſiſſe, quodque quinto Kalendas ejuſdem menſis Maii, cum Guardianus dicti Monaſterii dilectum filium Baptiſtam de Aſculo Fratrem dicti Ordinis, ac in eadem domo degentem, virum, ut etiam aliorum fide dignorum teſtimoniis accepimus, bonum & ſimplicem, ac optimæ vitæ, integritatis, ac famæ, qui in die Sabbati Sancti tunc proxime præteriti ad idem Altare celebrando, eamdem ſacroſanctam Euchariſtiam conſervaverat, & in dictis tabernaculo & vaſe repoſuerat; quique dudum antea, cum de parentibus Hebræis natus eſſet, adhuc puer, Divina præve-

præveniente gratia, a Judaica cœcitate & perfidia ad veram Christi fidem conversus, & statim Ordinem prædictum professus fuerat, ac ejus exemplo, doctrina, & sanis suasionibus viginti duos Hebræos ad eamdem fidem Catholicam reduxerat, ad Altare prædictum ruderibus purgandis, una cum alio ejusdem Domus Fratre deputasset, & dictus Baptista operi hujusmodi accinctus, conscenso Altari, ingens fragmentum tabulæ marmoreæ, quæ illius violentia ignis disjecta erat, inde amovere tentans, deflexis oculis sacram Eucharistiam in concavo muri, qui prius ipsi tabulæ suberat, vidit, ac magno stupore perterritus, & Dei misericordiam profusis lacrymis implorans, miraculum exclamavit; ac his auditis, repente ejus socius prædictus, moxque reliqui Fratres dictæ domus, ac denique Oppidani omnes eo concurrentes, sacram Hostiam super corporali, & fragmento panni linei combusti jacentem modico cinere conspersam, alioquin illæsam pariter viderunt & adoraverunt, magnaque animi devotione, & religione Omnipotenti Deo gratias egerunt.

§. III. Nos consideratis præmissis, & aliis, quæ a præfatis Cardinalibus, & Ludovico Episcopo de hac re audivimus & percepimus, rem ipsam ab omni dolo & fraude alienam, ac præter omnem naturalem rationem contigisse, ac propter eam causam pro indubitato miraculo, de eorumdem Fratrum nostrorum voto & assensu, censuimus & judicavimus: & ne tantum miraculum Dei benignitate nostris temporibus, quibus, humani generis hoste instigante, hoc tantum Sacramentum ab Hæreticis potissimum impugnatur & laceratur, non sine mysterio, ad firmamentum fidei & credulitatis nostræ Nobis patefactum, debito careat præconio, illud sic per universos Christifideles amplectendum, ac toto corde & animi affectu celebrandum nunciamus: ac ut Christifideles ad illud celebrandum per amplius invitentur, eisdem omnibus & singulis utriusque sexus vere pœnitentibus & confessis, seu statutis a jure temporibus confitendi propositum habentibus, qui dictam Ecclesiam sancti Francisci prædictis diebus conflagrationis, & manifestati miraculi, quibus in ea officium Corporis Christi ab Ecclesia institutum solemniter perpetuo celebrari mandamus, a primis Vesperis usque ad occasum Solis ipsorum dierum devote visitaverint, necnon Domino nostro Jesu Christo, qui pro ejus immensa pietate, tantum nobis miraculum ostendere dignatus extitit, devotas preces effuderint, singulis diebus prædictis, quibus id fecerint, plenissimam omnium peccatorum suorum Indulgentiam & remissionem, perpetuis futuris temporibus duraturam, misericorditer in Domino elargimur.

§. IV. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ nunciationis, mandati, & elargitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLX. XIII. Kal. Octobris, Pontificatus nostri anno I.

XVI.

Andream Sarlati præficit Ecclesiæ Rogobensi, eique facultatem largitur Pontificalia exercendi in Civitate & Diœcesi Claramontensi. Ex Actis Consistorialibus autographis in Tabulario Secret. Vaticano asservatis Tomo 2. fol. 275. tergo.

Apud sanctum Petrum Romæ xx. *Octobris* MDLX. *fuit Consistorium, in quo*

REverendissimus Ferrariensis proposuit provisionem Ecclesiæ Rogobensis in partibus Infidelium, in favorem Domini Andreæ Sarlati Ordinis Fratrum Minorum, cum facultate exercendi Pontificalia in Civitate & Diœcesi Claramontensi, ac reservatione certæ pensionis annuæ, sed expeditio fuit remissa ad aliud Consistorium.

Anno Christi 1561. Pii IV. anno 1.

XVII.

Fratribus de Observantia concedit ut recipere possint Conventum & Ecclesiam omnium Sanctorum in Civitate Florentiæ. Regest. Cism. fol. 204.

PIUS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. EX commisso Nobis desuper pastoralis officii debito, domorum & Religiosorum locorum quorumlibet prospero & felici successui favorabiliter intendentes, ea, quæ propterea provide facta fuisse noscuntur, ut firma & illibata persistant, libenter, cum a Nobis petitur, Apostolico munimine roboramus.

§. II. Cum itaque, sicut dilecti filii Guardianus & Fratres Domus sancti Salvatoris Florentiæ Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, necnon Vincentius perpetuus Commendatarius Præposituræ omnium Sanctorum, etiam Florentin. Ordinis Humiliatorum, ac Nobilis Vir Cosmus Dux Florentiæ, Nobis nuper exponi fecerunt: alias pro eorum parte tunc Vicario venerabilis fratris Archiepiscopi Florentin. exposito, quod dicta Domus sancti Salvatoris, quæ magnis sumptibus & expensis constructa & ædificata fuerat, jam quadraginta annis, vel circa decursis, eo quod male, sive in loco lubrico fundata, aquis subterraneis illius fundamenta debilitata erant, ubique per totam dictam Domum & ejus ædificia in parietibus, claustris & testudinibus, sive voltis, tam superioribus, quam inferioribus fatiscere, aperiri, & magnas scissuras ruinam indicantes facere, & modo in uno, modoque in alio dicti ædificii locis collabi, & ruinam funditus minari cœperat; adeo quod tantummodo dictæ Domus sancti Salvatoris Ecclesia firma existebat. Quodque dicti Guardianus & Fratres præfatæ Domus sancti Salvatoris in maximo eorum vitæ periculo ibidem permanebant, & a dicta ruina comminata obrui dubitabant, ac quod ipsi adhibita prius debita diligentia, cum interventu & consilio peritorum Architectorum, qui in Florentina Civitate satis abundabant, ut dictæ minatæ ruinæ obviarent, cum nullum super hoc remedium invenire possent, Ecclesiam sanctæ Catarinæ mensæ Capitulari Cathedralis Ecclesiæ Florentin. unitam, a Capitulo & Canonicis dictæ Ecclesiæ cum Sedis Apostolicæ beneplacito obtinuerant, & dictam Domum sancti Salvatoris fere in totum, ut tantum evidens repentinæ mortis periculum evitarent... desiderantes, ad prædictam sanctæ Catarinæ Ecclesiam & ejus domos se contulerant, & inibi etiam tunc degebant & habitabant, eorum quoque Conventum fa-

faciebant, prout degunt & faciunt; Ac quod postmodum, vigentibus tunc bellorum turbinibus, ipsisque magis in dies crescentibus, pro fortificatione dictæ Civitatis, & ejus propugnaculorum, Monasterium sancti Miniatis Congregationis Montis Oliveti, Ordinis sancti Benedicti fere dictæ Domui sancti Salvatoris contiguum arci inibi noviter constructæ incorporatum, præfataque Domus sancti Salvatoris a Guardiano & Fratribus prædictis pro derelicta fere habita fuerat, & dictus Cosmus Dux spoliis, & lignaminibus, ac aliis materiis ejusdem Domus sancti Salvatoris in ulteriori munitione & fortificatione prædicta, ad id urgente necessitate compulsus, uti intendens, pro infrascriptorum executione, dictum Vincentium Commendatarium, & dilectos filios Fratres Præposituræ Domus omnium Sanctorum hujusmodi, pro aliqua recompensatione relevare se obtulerat, & offerebat. Et quod cum Domus omnium Sanctorum, & illius Fratres præfati pluribus debitis, partim ex victu quotidiano, partim decimarum occasione, & aliorum onerum in Ducatu Florentin. Apostolica auctoritate impositorum, pro majori parte a Prædecessoribus dicti Vincentii Commendatarii contractis gravati essent, si eorum creditoribus satisfacere cogerentur, majorem partem bonorum immobilium dictæ Domus omnium Sanctorum alienare, & inde mendicare astringerentur.

§. III. Quodque dictus Vincentius Commendatarius habito cum Guardiano & Fratribus Domus sancti Salvatoris hujusmodi, qui in satis magno numero existebant, prout existunt, super his caritativo colloquio, considerantes, quod si Domus ipsa omnium Sanctorum, in qua pauci Fratres degebant & morabantur, adeo quod ultra numerum Fratrum in ea tunc degentium, amplior & vastior existebat, cum illius Ecclesia, horto & pomario eisdem Guardiano & Fratribus pro eorum Domo, ac Vincentio Commendatario moderno, Fratribusque præfatis dicta Ecclesia sanctæ Catarinæ cum illius domo & pomario, quæ licet arctior, Fratrum tamen dictæ Domus omnium Sanctorum capax existebat, perpetuis futuris temporibus, salvo Sedis Apostolicæ beneplacito, respective assignarentur, darentur & concederentur, præfatus Dux eosdem Vincentium Commendatarium & Fratres Domus omnium Sanctorum hujusmodi a solutione decimarum, & aliorum onerum, ac debitorum hujusmodi relevare, & magis dictæ Domus omnium Sanctorum utilitati, quam si bona illius immobilia, ut præfertur, alienarentur, consuleretur, his tamen conditionibus & pactis adjectis, videlicet: Quod dicti Guardianus & Fratres omnia onera, Missas, & alia Divina Officia, ac anniversaria, tam Vincentio Commendatario & Fratribus Domus omnium Sanctorum hujusmodi, sibi ipsis Guardiano & Fratribus vigore quorumcumque legatorum, vel aliarum dispositionum incumbentia, suis sumptibus & expensis, remanentibus tamen eisdem Guardiano & Fratribus emolumentis & eleemosynis in eisdem legatis contentis, in prompta pecunia, & non in bonis aut livellis & possessionibus, adimplere & celebrare, ac unum idoneum Sacerdotem ad curam animarum Domui omnium Sanctorum hujusmodi incumbentem ad eorum nutum amovibilem, de consensu tamen loci Ordinarii juxta formam sacrorum Canonum, eorum expensis nominare, & deputare tenerentur. Ipse vero Vincentius Commendatarius Sacerdoti sic pro tempore nominato & deputato, unam domunculam Ecclesiæ Domus omnium Sanctorum hujusmodi contiguam, in qua commode habitare posset, absque solutione alicujus pensionis pro tempore existenti Præposito dictæ Præpositurææ solvendæ de primis Domibus, quæ ad dictam Ecclesiam Domus omnium Sanctorum reverti quomodolibet contingeret, in perpetuum concedere etiam tenerentur; Præpositus autem sive Commendatarius pro tempore existens, & Fratres Domus omnium Sanctorum hujusmodi a supportatione dictorum onerum, ac Missarum,

rum, & aliorum prædictorum celebratione immunes & liberi exiſterent; & in eadem expoſitione, ſubjuncto, quod ſi translatio, & permutatio domorum hujuſmodi fieret, ut præfertur, Vincentii Commendatarii & Fratrum Domus omnium Sanctorum hujuſmodi utilitati, eo maxime quod ab hujuſmodi ſolutione, ac aliis oneribus eis incumbentibus liberarentur, & tam ſua, quam dictorum Guardiano & Fratrum, qui omnes habebant domos capaces & ſufficientes ad eorum uſum, commoditatibus, popularium, & parochianorum dictæ Eccleſiæ omnium Sanctorum animarum ſaluti plurimum conſuleretur, ac Divinus cultus in dicta Eccleſia omnium Sanctorum, quæ celebris exiſtit, magis in dies augeretur; eidemque Vicario, tam pro parte Vincentii Commendatarii Domus omnium Sanctorum, quam Guardiani & Fratrum Domus ſancti Salvatoris, ac Ducis prædictorum humiliter ſupplicato, ut dictis Guardiano & Fratribus dictæ Domus ſancti Salvatoris, cum omnibus & ſingulis calicibus & ornamentis Eccleſiaſticis, ac Sanctorum Reliquiis, necnon ſuppellectilibus, cæteriſque bonis & rebus ſuis, tam quæ in ſancti Salvatoris, quam quæ in ſanctæ Catarinæ Domibus præfatis intra dictam Civitatem Florentin. habebant & tenebant, ac ad eos ſpectabant & pertinebant, ſe ad dictam Domum omnium Sanctorum tranſportare, & inibi ſub eorum habitu, & Ordine, ac Inſtitutis regularibus ſancti Franciſci de Obſervantia commorari perpetuo libere & licite poſſent; Ipſis vero Vincentio Commendatario dictæ Præpoſituræ omnium Sanctorum, & Fratribus præſentibus & futuris cum omnibus & ſingulis calicibus & ornamentis Eccleſiaſticis, Reliquiis Sanctorum, necnon ſupellectilibus, cæteriſque bonis & rebus ſuis ad dictam Domum ſanctæ Catarinæ ſe transferre, & inibi ſub habitu & inſtitutis regularibus Ordinis Humiliatorum commorari perpetuo libere & licite poſſent plenam & liberam licentiam concedere: Et quod Domus omnium Sanctorum cum Eccleſia & hortis ad Guardianum & Fratres Ordinis Minorum, ac domus & hortos ſanctæ Catarinæ ad Præpoſitum & Fratres Domus omnium Sanctorum hujuſmodi ex cauſa permutationis, ac cum oneribus ſuperius expreſſis perpetuo transferentur, & ad eos eorumque ſucceſſores reſpective ſpectarent & pertinerent, & ab eis reſpective perpetuo poſſiderentur, & gubernarentur, auctoritate ſua ordinaria, & ſalvo Sedis præfatæ beneplacito, ſtatuere & decernere, aliaſque in præmiſſis opportune providere dignaretur. Idem Vicarius de præmiſſis omnibus & ſingulis diligenter, & ex oculari inſpectione informatus, ac omnia & ſingula præmiſſa narrata vera fuiſſe & eſſe, ac veritate fulciri reperiens, hujuſmodi ſupplicationibus inclinatus, Guardiano & Fratribus domus ſancti Salvatoris, & ſeu ſanctæ Catarinæ, ut a domibus præfatis, quas intra dictam Civitatem Florentin. habebant & tenebant, & ad eos ſpectabant & pertinebant, ſe ad dictam domum omnium Sanctorum transferre, & inibi ſub eorum habitu & ordine ac inſtitutis regularibus Fratrum Minorum de Obſervantia nuncupatorum; Vincentio autem Commendatario, & Fratribus præpoſituræ domus omnium Sanctorum hujuſmodi præſentibus tunc & futuris, ac cum omnibus & ſingulis calicibus & ornamentis Eccleſiaſticis, Sanctorum Reliquiis, necnon ſuppellectilibus, cæteriſque eorum rebus & bonis ad eos ſpectantibus ad dictam domum ſanctæ Catarinæ ſe transferre, ac inibi ſub habitu & inſtitutis regularibus Ordinis Humiliatorum perpetuo reſpective commorari libere & licite poſſent & valerent, plenam & liberam facultatem conceſſit. Quodque domus omnium Sanctorum cum Eccleſia & hortis ad Guardianum & Fratres domus ſancti Salvatoris, ſeu ſanctæ Catarinæ, ac domus & hortos ſanctæ Catarinæ cum Eccleſia & Præpoſitura, ad Fratres omnium Sanctorum ex cauſa permutationis, & cum onere dictis Guardiano & Fratribus, quod omnia onera, miſſas & divina officia, ac anni-

anniversaria tam Præposito & Fratribus domus omnium Sanctorum, quam sibi ipsis Guardiano & Fratribus domus sancti Salvatoris hujusmodi, vigore quorumcumque Legatorum, vel aliarum dispositionum incumbentia, suis sumptibus & expensis, remanentibus tamen Guardiano & fratribus hujusmodi emolumentis & eleemosynis in eisdem Legatis contentis, in prompta pecunia, & non in bonis, livellis & possessionibus adimplere & celebrare tenerentur. Ita quod Præpositus, sive Commendatarius & Fratres domus omnium Sanctorum hujusmodi a supportatione onerum, & celebrationibus hujusmodi liberi & immunes existerent, & insuper dicti Guardianus & Fratres unum Sacerdotem idoneum ad curam animarum Præposito & Fratribus domus omnium Sanctorum hujusmodi incumbentem, ad eorum nutum amovibilem, de consensu dicti loci Ordinarii, juxta formam sacrorum Canonum nominare & deputare, & præfatus Vincentius Commendatarius Sacerdoti sic pro tempore nominato & deputato unam domunculam Ecclesiæ domus omnium Sanctorum hujusmodi contiguam, in qua dictus Sacerdos commode habitare possit, absque solutione alicujus pensionis ipsi Vincentio, vel pro tempore existenti Præposito dictæ præpositurae solvendæ, de primis, quæ ad Ecclesiam domus omnium Sanctorum hujusmodi quoquomodo reverti contingeret, in perpetuum concedere & assignare respective tenerentur. Dictæque domus sancti Salvatoris, & seu sanctæ Catarinæ ad Vincentium Commendatarium, & pro tempore existentem Præpositum & Fratres omnium Sanctorum; ac omnium Sanctorum ad Guardianum & Fratres Ordinis Minorum, eorumque successores perpetuo respective spectare & pertinere, & ab eis respective sub eorum respective Ordinibus, institutis & regulis perpetuo possideri & gubernari deberent, dicta sua auctoritate, & omni meliori modo, via, jure, causa & forma, quibus magis & melius potuit & debuit, salvo semper Sedis prædictæ beneplacito, statuerit, decreverit & ordinaverit: Ita quod deinceps omnium Sanctorum sancti Salvatoris Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, & sanctæ Catarinæ omnium Sanctorum Ordinis Humiliatorum domus respective nuncuparentur, & illæ ab eis respective regerentur & gubernarentur, perinde, ac si a principio sub eisdem respective Ordinibus domus ipsæ erectæ & institutæ fuissent, ac voluerit, quod per dictum Ducem pro habendis dictis spoliis & cæmentis ruinæ & demolitionis dictæ domus sancti Salvatoris, Collectoribus decimarum, & studio Pisan., & aliis creditoribus dictæ domus omnium Sanctorum usque ad summam octingentorum scutorum auri solverentur. Ipseque Vincentius Commendatarius & Fratres domus omnium Sanctorum hujusmodi ab oneribus & debitis præfatis per eumdem Ducem usque ad dictam summam relevari deberent, & alias, prout in ipsius Vicarii patentibus litteris desuper confectis dicitur plenius contineri.

§. IV. Cumque firmiora sint ea, quibus Apostolica auctoritas intercedit, tam Guardianus, & Fratres, quam Vincentius Commendatarius, & Dux præfati cupiant assignationem, dationem, concessionem, permutationem, statutum, decretum & ordinationem, ac omnia alia & singula præmissa pro eorum majori subsistentia & firmitate, Apostolicæ confirmationis munimine roborari: Nos eorumdem Guardiani & Fratrum, ac Vincentii Commendatarii, necnon Ducis prædictorum supplicationibus in hac parte inclinati, assignationem, dationem, concessionem, permutationem, statutum, decretum & ordinationem, ac omnia alia & singula præmissa in dictis litteris contenta, & inde sequuta quæcumque, licita tamen & honesta, Apostolica auctoritate prædicta, tenore præsentium approbamus & confirmamus, ac illis firmitatis, cum quorumcumque defectuum & solemnitatum substantialium suppletione, sine alio ipsorum Fratrum consensu, robur adjicimus, eaque omnia & singu-
la

la valida & efficacia fore, ac fuos plenarios effectus fortiri, & ab illis nullo unquam tempore refilire poffe, fed inviolabiliter ab omnibus obfervari; ficque per quofcumque Judices & Commiffarios, quavis auctoritate fungentes, fublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi & definiendi facultate & auctoritate, judicari, interpretari & definiri debere, necnon fi fecus fuper his a quoque quavis auctoritate, fcienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

§. V. Quocirca venerabili fratri Archiepifcopo Pifan., & dilectis filiis Alexandro Strozii Canonico Ecclefiæ Florentin., ac Vicario venerabilis fratris Archiepifcopi Florentin. in fpiritualibus generali per præfentes committimus & mandamus, quatenus ipfi, vel duo aut unus eorum, per fe vel alium, feu alios præfentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte eorumdem Guardiani & Fratrum fancti Salvatoris, feu fanctæ Catarinæ, ac Vincentii Commendatarii & Fratrum omnium Sanctorum domorum hujufmodi fuerint requifiti, folemniter publicantes, ac eis & eorum fingulis in præmiffis efficacis defenfionis præfidio affiftentes, faciant auctoritate noftra, præfentes litteras, & in eis contenta quæcumque firmiter obfervari, ac Guardianum & Fratres fancti Salvatoris, feu fanctæ Catarinæ, & alios fupradictos, & eorum fingulos illis pacifice frui & gaudere, non permittentes eos defuper per eorum alterum, feu quofcumque alios quomodolibet indebite moleftari; contradictores quoslibet & rebelles per cenfuras & pœnas Ecclefiafticas, appellatione poftpofita, compefcendo, ac fententias, cenfuras & pœnas ipfas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, fi opus fuerit, auxilio brachii fæcularis.

§. VI. Non obftantibus, fi opus fit, Bonifacii Papæ VIII. prædecefforis noftri Fratribus Ordinis Minorum hujufmodi, ne alia loca de novo acquirere valeant prohibente, & quibufcumque aliis Apoftolicis, ac in Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus vel fpecialibus conftitutionibus & ordinationibus, Præpofituræque & Ordinum, ac domorum prædictorum ftatutis & confuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apoftolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoftolicis, Illis eorumque Superioribus, & Prælatis, & Generalibus fub quibufcumque verborum formis & claufulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliifque efficacioribus, fortioribus & infolitis irritantibufque, & aliis decretis, etiam in præjudicium præfentis, vel fimilium gratiarum, etiam in forma Brevis, pro tempore per quofcumque Romanos Pontifices, & Sedem præfatam, etiam recentiffime quomodolibet conceffis, confirmatis, etiam iteratis vicibus innovatis, etiam mari magno, aut Bulla aurea, vel alias nuncupatis. Quibus omnibus, illorum tenores, ac fi de verbo ad verbum infererentur præfentibus, pro fufficienter expreffis habentes, illis alias in fuo robore permanfuris, hac vice dumtaxat fpecialiter & expreffe derogamus, cæterifque contrariis quibufcumque, aut fi aliquibus communiter vel divifim ab Apoftolica fit Sede indultum, quod interdici, fufpendi vel excommunicari non poffint, per litteras Apoftolicas, non facientes plenam & expreffam, ac de verbo ad verbum de indulto hujufmodi mentionem.

Datum Romæ apud fanctum Petrum fub annulo Pifcatoris die 1. Januarii MDLXI. Pontificatus noftri anno 1.

XVIII.

XVIII.

Andream Insulanum Ordinis jam Generalem Ministrum amandat ad Concilium Tridentinum. Ex Regest. Brevium Pii IV. Tom. 15. fol. 23. num. 15.

PIUS PAPA IV.

Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

EX multorum gravium & magnæ auctoritatis virorum sermone intelleximus virtutem, probitatem, eximiamque tuam in sacris litteris doctrinam, atque iis agendarum rerum experientiam, Catholicæque Religionis zelum, & in omni vita prudentiam esse conjunctam, teque præstantes hasce animi tui dotes tum sæpe in sacris concionibus per te non minus erudite, quam pie habitis, tum vero in summis tui Ordinis Magistratibus non mediocri cum laude per te alias administratis, facile omnibus declarasse. Quamobbrem, cum hoc potissimum tempore talibus, Divinæ scilicet Scripturæ peritioribus viris, qualis tu ipse es, maxime opus sit, tuumque ingenium, scientiam, ac præcipuum erga orthodoxam fidem studium in Concilio generali, quod nuper pro universa Christiana Republica pacificanda & tranquillanda Tridenti celebrandum indiximus, non parum profuturum existimemus, te hortamur in Deo Domino, tibique mandamus, ut, cæteris rebus ac negociis postpositis, quamprimum te ad iter compares; & una cum Regni Portugalliæ Prælatis, Tridentum ad ipsum Concilium proficiscaris, ibi mansurus, donec Nos aliud tibi dederimus in mandatis.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die VII. Februarii MDLXI. Pontificatus nostri anno II.

XIX.

Confirmat donationem factam a Patribus Tertii Ordinis Fratribus de Observantia Conventuum Siclis, & Spacafurni in Provincia Siciliæ. Regest. Cism. fol. 206. a tergo.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilectis filiis Ministro Provinciali, & Fratribus Ordinis sancti Francisci de Observantia Insulæ Siciliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. CUm a Nobis petitur, quod justum est & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum.

§. II. Sane pro parte vestra fuit propositum coram Nobis, quod alias Minister & Guardianus & Fratres Tertii Ordinis ejusdem sancti Francisci, Tertiarii nuncupati, ob maximam dilectionem, quam vobis gerunt, & ut Divinus cultus in dicti Ordinis domibus frequentius observetur, & in dies suscipiat incrementum, de diligentia vestra confisi, aliisque legitimis de causis ad id eorum animos moventibus, sufficienti facultate suffulti, unam eorum in Terra Sicli, & alteram in Terra Spaccafurni, Siracusan. diœcesis consistentes Ecclesias sub invocatione sanctæ Mariæ della Croce, juxta suos notos & veros con-

confines consistentes, una cum omnibus & singulis earum juribus & pertinentiis universis, certis modo & forma tunc expressis, dederunt, donaverunt & concesserunt, ac alia fecerunt, prout in instrumento, seu aliis publicis vel privatis scripturis, desuper forsan confectis, latius & plenius dicitur contineri, quæ omnia pro illorum subsistentia firmiori, Apostolico a Nobis petiistis munimine roborari.

§. III. Nos itaque vestris in hac parte supplicationibus inclinati, dationem, donationem & concessionem præfatas, ac omnia alia & singula super præmissis gesta, rata & grata habentes in Domino, sicuti pie & provide facta, & sponte ab utraque parte suscepta fuerunt, Apostolica auctoritate confirmamus & approbamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus.

§. IV. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis & communitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLXI. pridie Idus Aprilis, Pontificatus nostri anno II.

XX.

Confirmat omnia Privilegia a suis Prædecessoribus tribus Ordinibus concessa.
In nost. Collect. ex lib. Pontif. Constit. fol. 39.

PIUS PAPA IV.

§. I. Ex clementi Sedis Apostolicæ provisione, necnon personarum Deo devotarum profectu, sub regulari castimonia Domino militantium pia devotione provenire dignoscitur, ut Romanus Pontifex quandoque per prædecessores suos Romanos Pontifices, pro Religionis conservatione & augmento, ac personarum earumdem quiete & commodo concessa, approbet & innovet, ac approbata & innovata, Apostolica auctoritate communiat, ut ea firmiora persistant, quæ sæpius fuerint ejusdem Sedis auctoritate circumfulta.

§. II. Sane pro parte dilecti filii Francisci de Zamora Ministri Generalis Ordinis Fratrum Minorum regularis Observantiæ Nobis nuper exhibita petitio continebat. Quod, cum inter operarios, qui ad excolendum vineam Domini Sabaoth, Dei gratia, Ordo ipse magnos probitatis & doctrinæ, ac animarum salutis fructus semper olim attulerit, & quotidie afferre conetur, ac exinde pro suis sanctis studiis honestisque laboribus, proque salute animarum ab Apostolica Sede, cujus continue pacem, & dignitatem Ordo idem fortiter tutatus est, tam spiritualia, quam temporalia subsidia, ornamentaque acceperit & accipiat, quibus & sancta sua officia, ac vitam suam regularem facilius, atque expeditius exequi & transigere possit, & cæteræ religiosæ personæ, Ordinesque alii, exemplo ipsorum promptiores alacrioresque ad sua officia persolvenda reddantur. Cumque etiam ex ipsius Sedis provisione, ac benigna dignatione provenire dignoscatur, ut Romanus Pontifex quandoque prædecessorum suorum Romanorum Pontificum gesta innovet, ac innovationem, ac revocationem restauret, & Apostolica auctoritate innovata & restaurata muniat & fulciat, ac in pristinum statum reponat & reducat.

§. III. Et propterea nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri nonnullas gratias, concessiones, indulgentias, peccatorum remissiones, absolu-

folutiones etiam plenarias, libertates, prærogativas, favores, immunitates, exemptiones, declarationes, facultates, ac omnia & fingula privilegia, & indulta tam fpiritualia, quam temporalia, etiam per folam fignaturam, aut per oracula vivæ vocis, vel alias, etiam contra apoftatas, tam pro foro confcientiæ, quam pro foro fori, tam prædictis Fratrum Minorum, quam fanctæ Claræ, ac Tertio, de Pœnitentia nuncupato, Ordinibus, illorumque Superioribus, Fratribus, Monialibus & Sororibus, ac utriufque fexus perfonis, & Monafteriis, Domibus, Ecclefiis, & locis quibufcumque dictorum Ordinum, nunc & pro tempore exiftentibus in genere, vel in fpecie, etiam per modum communicationis, vel extenfionis privilegiorum inter fe, ac etiam cum aliis quibufcumque Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, & fel. rec. Gregorius IX. Bonifacius VIII. Alexander IV. Nicolaus III. Clemens V. Eugenius etiam IV. Leo X. Clemens VII. Paulus fimiliter III. ac Julius etiam III. ac alii Romani Pontifices prædeceffores noftri, & Sedes Apoftolica tam fuper exemptionibus, etiam ab Ordinariorum locorum, & Legatorum etiam de latere, ac hæreticæ pravitatis Inquifitorum jurifdictione, vifitatione & correctione, quam etiam ab omni impofitione, collecta, decima, fubfidio, quarta & quinta funeralium, & legatorum partibus, pedagiis, & gabellis, ac alio quocumque gravamine, per Sedem eamdem pro tempore impofitis, & aliis rebus refpective conceflerint. Ac piæ memoriæ Paulus Papa IV. fimiliter prædeceffor nofter, ut Fratres Minorum hujufmodi, exclufis quibufcumque follicitudinibus, liberius & quietius divinis poffent vacare obfequiis, & animarum faluti peramplius proficere, ne offerentium, donantium & concedentium, aut in ultima voluntate relinquentium Ordini prædicto, vel Fratribus Ordinis Minorum hujufmodi aliquid propter Deum, pia intentio fraudaretur, ac hæredum & executorum negligentiis obviaretur; ac ut ipfi Fratres fecundum modos licitos & congruos ipfi Ordini, relictis fibi in teftamentis mobilibus & immobilibus bonis, & aliis etiam pecuniariis, fibi quomodolibet oblatis, conceffis, legatis & donatis pro tempore, etiam pro Miffis, & aliis Divinis officiis, eleemofynis, & aliis rebus non fraudarentur, quod Generalis de per fe in toto Ordine, ac finguli Provinciales Miniftri, ac Cuftodes univerfi pro tempore exiftentes, ipfius Ordinis Fratrum Minorum, in fuis Provinciis & Cuftodiis refpective, & ad hoc ab eis refpective deputati Fratres pro tempore, poffent nominare fpeciales perfonas, quæ non effent de dicto Ordine Minorum, pro locorum indigentia fingulorum, quando & quoties opus fuerit, in fingulis eorum Conventibus, quas perfonas per ipfos taliter nominatas pro tempore, in iis adminiftrationem legitimam & generalem ac liberam gerere, & ipfos veros & legitimos Adminiftratores, Œconomos, Syndicos & Actores effe, & de plenitudine poteftatis conftituendo, auctoritate Apoftolica decrevit, qui res ipfas, & rerum prædictarum pretium, & prædictas eleemofynas, nomine Romanæ Ecclefiæ, ad quam rerum omnium mobilium & immobilium, quibus Fratres hujufmodi uti poffunt, jus, proprietas & dominium nullo medio fpectat, reciperent, & recipere poffent, per eofdem in Fratrum ipforum utilitates, etiam pro victu & veftitu eorum, ac aliis neceffitatibus tunc expreffis, pro tempore convertenda, ficut & quando a dictis Generali in toto Ordine, & Provincialibus Miniftris, ac Cuftodibus prædictis, & eorum fingulis pro tempore in Provincia feu Cuftodia fibi decreta, vel ab eifdem Fratribus, de affenfu eorum extitiffent requifiti, etiam dando eis, & eorum fingulis refpective facultatem revocandi perfonas eafdem, & earum quamlibet, & alias fubrogandi vel nominandi loco earum, per fupradictum modum nominationis, quoties opportunum foret, quæ eamdem in prædictis, vel fimilem haberent

berent potestatem plenam & liberam, aliasque & alia facere possent & deberent, eadem auctoritate Apostolica concessit. Nec propterea Fratres Minores hujusmodi contra Regulam sancti Francisci, quam professi sunt & profitebuntur in futurum, sive contra Statuta regularia sui Ordinis hujusmodi in aliquo facere, sed sana conscientia, sine alicujus conscientiæ scrupulo, quo ad id, sic in posterum vivere, decrevit & declaravit.

§. IV. Et insuper, ut omnium quarumcumque Provinciarum, Civitatum & Diœcesum per totum Orbem, omnium utriusque sexus Christifidelium pro tempore dicti Ordinis Minorum Fratres, a suis Superioribus, ut moris est, deputati Confessores, confessiones etiam infirmorum ubilibet, etiam extra domos & habitacula eorumdem Fratrum, ac etiam ad eos pro tempore recurrentium audire, eosque etiam in casibus & censuris, quibus eis per privilegia Sedis Apostolicæ prædictæ, etiam per modum communicationis & extensionis quorumcumque Ordinum etiam Minimorum hactenus concessum est, posse absolvere, & singuli Ordines etiam Minimorum, quorum privilegia eidem Ordini Minorum sunt communicata & extensa, absolvere consueverunt, absolvendi, & pœnitentiam salutarem injungendi, ac omni tempore, præterquam in die Resurrectionis Dominicæ, Sacramentum Eucharistiæ, tam illis, quam aliis quibusvis personis licite ministrandi, dicta Apostolica auctoritate indulsit, ac de novo concessit, ac etiam decrevit & declaravit per diversas suas litteras in forma Brevis expeditas: Necnon idem Leo prædecessor Sacramentum Eucharistiæ hujusmodi, ut præfertur, administrandum omni tempore, præterquam in die Resurrectionis Dominicæ, dieque hujusmodi, in quo celebratur festum Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, dumtaxat, sine Rectoris Parochialis ac Diœcesani licentia vivæ vocis ejus oraculo declaravit.

§. V. Et insuper bo. me. Julius II. similiter prædecessor noster Fratribus Ordinis Prædicatorum, & Pœnitentiæ Jesu Christi, & Carmelitarum, ac sancti Augustini, & Monialibus sanctæ Claræ, aliorumque Ordinum in paupertate fundatorum, ac omnibus mulieribus prædictorum Ordinum, aut aliorum quorumcumque, ne aliquod Monasterium, Ecclesiam aut Oratorium ædificare seu construere præsumant, infra spatium trecentarum cannarum ab Ecclesiis Fratrum Minorum mensurandarum per aerem, etiam ubi alias recte mensurari loci dispositio non permittit. Nulli quoque sæculari, vel Religioso cujuscumque professionis, voluit licere Ecclesiam, vel Monasteria, seu Oratorium jam ædificatum in aliquem transferre de Ordinibus memoratis infra spatium prædictarum trecentarum cannarum, & quamlibet istarum cannarum voluit octo palmorum longitudinem continere, non obstante varia locorum consuetudine sive privilegiis & litteris quibuscumque a Sede Apostolica, sub quacumque verborum forma concessis, seu etiam concedendis, quæ de præsentibus specialem & expressam non fecissent mentionem, prohibuit. Statuendo etiam, ut quidquid contra hujusmodi ordinationis & inhibitionis tenorem, ex tunc in antea ædificatum foret, dirueretur.

§. VI. Necnon tam super nominatione Procuratorum seu Syndicorum pro locorum indigentia singulorum Ordinis Minorum hujusmodi, ut præfertur, facienda, quam etiam super confessionibus pro tempore audiendis tam sæcularium personarum quarumcumque, quam etiam Fratrum Minorum hujusmodi, necnon absolutionis beneficio illis impendendo, ac dispensando respective, & Sacramento Eucharistiæ administrando, aliaque desuper necessaria faciendo, dictis Generali ac Provincialibus, & aliis Fratribus Ordinis Minorum hujusmodi respective pro tempore existentibus, tam Paulus IV. ut præmittitur, quam etiam Martinus IV. & Martinus V. ac Eugenius IV. ac Ni-

Nicolaus V. & Sixtus IV. & diversi alii Romani Pontifices prædecessores nostri, respective per diversas eorum litteras ac concessiones, etiam vivæ vocis oraculo factas, respective ac diversimode, & diversis temporibus, eadem auctoritate Apostolica facultatem concesserunt, prout in singulis concessionibus & litteris eorumdem Prædecessorum plenius dicitur contineri.

§. VII. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, ea, quæ sæpius Apostolica auctoritate præfata munita existunt, majorem obtineant roboris firmitatem, dictus Franciscus Minister cupiat privilegia, facultates, concessiones, indulta, dispensationes, ac singulas alias gratias hujusmodi, etiam per Nos approbari, innovari & confirmari, pro parte ejusdem Francisci Ministri, Nobis fuit humiliter supplicatum, ut iisdem privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, favoribus, conservatoriis, declarationibus, facultatibus, dispensationibus, gratiis, concessionibus, indulgentiis, & indultis, pro illorum observantia viridiori, nostræ approbationis robur adjicere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. VIII. Nos igitur, qui omnium votis, præsertim illis, quibus sub suavi Religionis jugo, Divinis laudibus, & Christianæ professionis augmento incumbentium personarum tranquillitati, commoditatibus, & honori consulitur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, hujusmodi supplicationibus inclinati, præmissa, ac omnia & singula alia privilegia, immunitates, exemptiones, etiam ab Inquisitoribus præfatis, libertates, prærogativas, favores, conservatorias, declarationes, facultates, dispensationes, gratias, concessiones, indulgentias, & indulta spiritualia & temporalia, etiam per modum communicationis & extensionis inter se, & cum aliis Ordinibus Mendicantibus & non Mendicantibus, eisdem Fratrum Minorum regularis Observantiæ, ac sanctæ Claræ & de Pœnitentia Tertio Ordinibus, etiam in Congregatione sub trium votorum substantialium professione, & eorumdem Superiorum Ordinis Minorum Regularis Observantiæ hujusmodi obedientia degentibus, ipsorumque Superiorum Fratribus, Monialibus, Sororibus, ac utriusque sexus, etiam sæcularibus personis, necnon Monasteriis, Domibus, Ecclesiis, & locis quibuscumque in genere & in specie, etiam per solam signaturam, etiam vivæ vocis oraculo, ut præfertur; aut alias, tam per præfatos, ac quoscumque alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac Nos, & Sedem prædictam, quam Imperatores, Reges, & alios Principes sub quacumque forma & expressione verborum concessa, ac etiam iteratis vicibus approbata, necnon cum omnibus & singulis in eis contentis clausulis, decretis & declarationibus, singulas desuper confectas litteras, & in eis contenta, etiam prout largius in aliquibus earum eis concessum est, interpretando, & inde secuta quæcumque, illorum omnium tenores & formas, datas, effectus, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, dicta auctoritate Apostolica, tenore præsentium, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine confirmamus & innovamus, ac perpetuam roboris firmitatem obtinere, & firmiter observari; necnon Ordinibus Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, & sanctæ Claræ, ac Tertio de Pœnitentia nuncupato, etiam in Congregatione sub obedientia Fratrum Minorum Observantiæ hujusmodi degentibus, Superioribus, Fratribus, Monialibus, etiam Tertiariis nuncupatis, Sororibus, personis, Monasteriis, Domibus, Ecclesiis, & locis præfatis, etiam per modum communicationis, & extensionis hujusmodi suffragari, illisque frui, uti & gaudere, quando, & quoties opus fuerit, posse & debere, in judicio, & extra, ac etiam in foro conscientiæ in omnibus & per omnia, perinde, ac si specialiter, & expresse eisdem Fratrum Minorum & Sanctæ Claræ, & Ter-

& Tertio de pœnitentia nuncupato Ordinibus, conceſſa fuiſſent, decernimus, ſupplentes omnes & ſingulos juris & facti defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem.

§. IX. Et nihilominus pro potiori cautela, & ampliori dono gratiæ, illa omnia & ſingula, juxta ampliorem & favorabiliorem illorum intelligentiam & interpretationem, ut præfertur, & præſertim, ut pro tempore a ſuis ſuperioribus, ut moris eſt, deputatos Confeſſores Fratres Ordinis Minorum Obſervantiæ hujuſmodi, omnium quarumcumque Provinciarum, Civitatum, & Diœceſum, per totum Orbem; omnium utriuſque ſexus Chriſtifidelium pro tempore confeſſiones etiam infirmorum ubilibet, etiam extra domos & habitacula eorumdem Fratrum, ac etiam ad eos pro tempore recurrentium audire, eoſque etiam in caſibus & cenſuris, quibus eis per privilegia Sedis Apoſtolicæ prædictæ, etiam per modum communicationis & extenſionis, quorumcumque Ordinum etiam Minimorum haſtenus conceſſum eſt, poſſe abſolvere, ſicut ſinguli Ordines etiam Minimorum, quorum privilegia eidem Ordini Minorum ſunt communicata & extenſa, abſolvere conſueverunt, abſolvendi, ac pœnitentiam ſalutarem injungendi, & omni tempore, præterquam in die Reſurectionis Dominicæ dum taxat, juxta ante dictam Leonis Prædeceſſoris hujuſmodi declarationem, Sacramentum Euchariſtiæ, tam illis, quam aliis quibuſvis perſonis, licite miniſtrandi, indulgemus, ac de novo concedimus in omnibus & per omnia: ita quod Ordines, Superiores, Fratres, Moniales, Sorores, Perſonæ, Monaſteria, Domus, Eccleſiæ, & loca prædicta, illis, tam in genere quam in ſpecie conceſſis, ut præfertur, uti, potiri & gaudere poſſint & debeant. Ac ab ipſis Inquiſitoribus, impoſitionibus, gravaminibus, oneribus, decimis, quarta & quinta etiam funeralium, & aliorum quorumcumque eis legatorum, oblatorum & conceſſorum pro tempore, necnon pedagiis & gabellis, ac omnibus & ſingulis aliis ſupradictis, libera penitus, immunia & exempta exiſtere, auctoritate & tenore prædictis, etiam concedimus & indulgemus, ac ſtatuimus & ordinamus.

§. X. Et nihilominus Venerabili Fratri Archiepiſcopo Rothomagenſi, & Dilectis filiis Præceptori Monaſterii per Præceptorem gubernari ſoliti, Beatæ Mariæ de Mercede Ordinis Redemptionis captivorum Compluten. Toletanen. diœc. ac Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Generali Auditori, per præſentes committimus & mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium ſeu alios, faciant auctoritate noſtra præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque plenum effectum ſortiri, illiſque omnes, quos concernunt, pacifice frui & gaudere. Non permitentes quemquam deſuper per quoſcumque quomodolibet indebite moleſtari, contradictores quoslibet & rebelles, etiam per quaſcumque de quibus eis videbitur cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, ac alia juris remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, ac legitimis ſuper his habendis ſervatis proceſſibus, cenſuras ipſas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis.

§. XI. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus: *Super Cathedram*, Bonifacii, &: *Dudum* Viennen. Concilii, ac Clementina: *Religioſi*, de privilegiis, &: *Dudum* de ſepulturis, ac etiam: *Ex frequentibus*, de ſententia excommunicationis, ac extravagante: *Ad Conditorem* Joannis XXII. cum aliis conſtitutionibus, eamdem materiam prædictæ extravagantis tangentibus ſeu concernentibus, ac regulis Cancellariæ Apoſtolicæ jam editis, & in futurum edendis, ac piæ mem. Bonifacii Papæ VIII. etiam Prædeceſſoris noſtri de una, & in Concilio Generali de duabus dietis editis; dum-

dummodo ultra tres dietas aliquis vigore præsentium, ad judicium non trahatur, & aliis Apostolicis, ac Provincialibus, capitularibus, generalibus, & specialibus constitutionibus & ordinationibus, etiam in ultimo generali Concilio Lateranen. celebrato, & aliis Conciliis editis, necnon statutis & consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis, etiam in forma Brevis, per Leonem X. Clementem VII. Paulum III. Julium III. præfatos, ac quoscumque alios Romanos Pontifices Prædecessores nostros, ac Sedem eamdem, etiam motu proprio, ac scientia, & potestatis plenitudine, similibus, ac cum quibusvis irritativis, annullativis, cassativis, etiam privilegiorum eorumdem revocativis, restrictivis, præservativis, exceptivis, restitutivis, declarativis, mentis attestativis, ac derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, quomodolibet etiam pluries concessis, confirmatis & innovatis, quibusvis personis & Ordinibus in contrarium forsan concessis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, & in eis caveatur expresse, quod illis nullatenus, aut non nisi, sub certis modo & forma derogari possit, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. XII. Verum, quia difficile foret præsentes litteras, ad singula quæque loca, in quibus forte opus esset, deferri, volumus, & pariter Apostolica auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, seu curiæ Ecclesiasticæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXVII. Aprilis MDLXI. Pontificatus nostri anno II.

XXI.

Octavianum Præconium ab Ecclesia Monopolitana transfert ad Ecclesiam Arianensem. Ex Act. Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis tom. 3. fol. 288. & tom. 4. fol. 49.

Apud sanctum Petrum Romæ die Veneris XIII. *Junii* MDLXI. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Domino Cardinali Sanctæ Floræ sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerario.

Sanctissimus Dominus noster Pius divina providentia Papa IV. absolvit R. P. D. Octavianum Episcopum Monopolitanum a vinculo &c. quo dictæ Ecclesiæ tenebatur, ipsumque ad Ecclesiam Arianen. tunc per Obitum Diamendis Cardinalis Arianensis apud Sedem Apostolicam defuncti, transtulit, cum

cum clauſulis &c. fuit facta gratia prædicto R. P. D. Octaviano in totum pro expeditione ſua.

XXII.

Bonifacio Raguſino ſacri Montis Sion jam Guardiano facultatem concedit infidelibus prædicandi Verbum Dei, amplamque largitur poteſtatem. Regeſt. Ciſ. fol. 208.

Dilecte Fili, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

§. I. Religionis zelus, vitæ morumque tuorum honeſtas, ac ſinceræ devotionis affectus, quam ad Nos & Romanam Eccleſiam, ac Terram Sanctam, Sanctiſſimumque Domini noſtri Jeſu Chriſti ſepulcrum gerere comprobaris, non indigne promerentur, ut te ſpecialibus favoribus & gratiis proſequamur.

§. II. Exponi ſiquidem Nobis nuper feciſti, quod tu, qui dictæ Terræ Sanctæ per ſexennium vel circa in ſpiritualibus Gubernator & rector fuiſti, munuſque tibi injunctum hujuſmodi in Dei laudem, quantum humana permiſit infirmitas, ſedulo exercuiſti, ut majores in Dominicum horreum manipulos, Divina tibi aſſiſtente gratia, congerere poſſis, ad Ungariæ, Tranſilvaniæ, Poloniæ, & Moſcoviæ partes, quarum vulgare idioma intelligis, & intelligibiliter loqueris, gratia verbum Dei inibi prædicandi, animaſque Hæreticorum venenoſis perſuaſionibus a via veritatis abſtractas, in ſemitas Domini pro viribus reducendi, aliaque pietatis opera exercendi, de Ven. Fratris noſtri Rodulphi Epiſcopi Portuen. Protectoris, & dilecti Filii noſtri Clementis, tituli B. Mariæ de Aracœli Presbyteri, olim Generalis Miniſtri Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia nuncupatarum, quem expreſſe profeſſus es, S. R. E. Cardinalium licentia, proficiſci, ibique, Divina bonitate tibi ſuffragante, crebris concionibus & colloquiis, aliiſque bonis operibus tuis, te tamquam antemurale pro domo Iſrael adverſus peſtifera Lutheranorum, aliorumque Hæreticorum dogmata viriliter opponere, illaque impugnare, gentes illorum erroribus imbutas, in agnitionem veritatis reducere, eaſque, & alios Chriſtifideles ad undique imminenti Turcicæ poteſtati reſiſtendum, excitare deſideras, ac propterea nobis humiliter ſupplicare feciſti, quatenus tibi illuc proficiſcenti benedictionem noſtram impertiri, ac alias tibi in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos igitur tuum hoc laudabile propoſitum plurimum in Domino collaudantes, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, tibi ad opus pium hujuſmodi propediem, ut aſſeris, profecturo, paterna caritate, & auctoritate Apoſtolica per præſentes benedicimus, ſpecialemque benedictionem Apoſtolicam impertimur, ac liberam ad prædictas, & quaſcumque alias Mundi partes accedendi, inter illarum Populos, etiam Hæreticos, Schiſmaticos, & Infideles converſandi, illis verbum Dei prædicandi, cum Hæreticis & Infidelibus colloquendi, refectionem corporalem ſumendi, diſputandi, quoſcumque utriuſque ſexus Hæreticos & Schiſmaticos ad unionem Fidei, Sanctumque Romanæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ gremium redeuntes, & pœnitentes, a quibuſvis ſuis hœreſibus & erroribus, poſt tamen debitam illorum abjurationem, ac tam illos, quam quaſvis utriuſque ſexus perſonas, tam eccleſiaſticas, quam ſæculares, cujuſcumque ſtatus, ordinis vel conditionis fuerint, Confeſſionibus illorum diligenter auditis, ab omnibus & ſingulis eorum peccatis, criminibus, exceſſibus & delictis quantumcumque gravibus & enormibus, etiam talibus, quod ſuper eis Sedes Apoſtolica merito conſulenda eſſet,

esset, ac quibusvis Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis per eas propterea quomodolibet incursis, contentis in Bulla in Coena Domini legi solita, dumtaxat exceptis, eadem auctoritate Apostolica absolvendi, & illis pro commissis poenitentiam salutarem injungendi, illis vota quaecumque, ultramarino, Romano, & Compostellano, ac Religionis, & castitatis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutandi, & juramenta quaecumque sine alicujus praejudicio, relaxandi, aliaque in praemissis, & circa ea necessaria & opportuna faciendi & exequendi, plenam & liberam facultatem eadem auctoritate, tenore praesentium concedimus & indulgemus; ac absolutiones hujusmodi ex nunc, prout ex tunc, postquam illas, ut praefertur, concesseris, ratas & gratas, ac si a Nobis immediate processissent, habemus, & alia praemissa, ac praesentes litteras sub quibusvis suspensionibus, derogationibus, vel limitationibus similium, vel dissimilium gratiarum a Nobis, & Sede Apostolica pro tempore emanatis, nullatenus comprehendi, sed semper ab illis exceptas, & quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, & de novo concessas fore & censeri, tibique, & ipsis fidelibus suffragari debere decernimus, ac quibusvis locorum Ordinariis, aliisque personis, etiamsi Episcopali, Archiepiscopali, vel Patriarchali dignitate praefulgeant, ne te in praemissorum executione directe vel indirecte, quovis quaesito colore vel ingenio molestare, perturbare vel impedire, seu quidquid a te, illorum occasione, quoquo modo exigere praesumant, sub indignationis nostrae, & interdicti ab ingressu Ecclesiae poena, districtius inhibemus.

§. IV. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & ordinationibus, necnon Cancellariae Apostolicae regulis editis & edendis, ac quorumcumque Ecclesiarum, Monasteriorum, locorum, & Ordinum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, illis, eorumque Praelatis & personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam contra tales concessiones & gratias, etiam per Nos, & Sedem praedictam quomodolibet concessis, approbatis & innovatis, quibus omnibus, veriores illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die x. Julii MDLXI. Pontificatus nostri anno II.

XXIII.

Joannes Mabusius praeficitur Ecclesiae Daventriensi. Ex Act. Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis tom. 2. fol. 291. & Tomo 4. fol. 55.

Apud sanctum Petrum Romae die Veneris VIII. *Augusti* MDLXI. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Borromeo

Sanctissimus Dominus noster Pius Divina providentia Papa IV. providit Ecclesiae Daventrien. a primaeva illius erectione vacanti, de persona Religiosi

ligiosi viri Fratris Joannis Mahusii Ordinis Fratrum Minorum de Observantia, ipsumque cum reservatione pensionis annuæ 2500. Ducatorum super fructibus mensæ Episcopalis Palentinæ, illi in Episcopum præfecit & Pastorem, cum clausulis &c.

XXIV.

Joannes Ruffius præficitur Ecclesiæ Gronningensi, sive Grimingensi. Ex Act. Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis Tomo 2. fol. 291. a tergo, & Tomo 4. fol. 55.

Apud sanctum Petrum Romæ die Veneris VIII. *Augusti* MDLXI. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Cardinali Decano

Sanctissimus Dominus noster Pius Divina providentia Papa IV. providit Ecclesiæ Grimingensi a primæva sua erectione vacanti, de persona Domini Joannis Ruffii Ordinis Fratrum Minorum de Observantia professoris, ipsumque illi in Episcopum præfecit & Pastorem, cum clausulis &c.

XXV.

Jacobo de la Caya Civi Liciensi facultatem concedit ædificandi Monasterium Sororibus Clarissis sub titulo sancti Antonii Patavini in urbe Liciensi. Regest. Cism. fol. 210.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Superna dispositione, cujus inscrutabili providentia ordinationem suscipiunt universa, in supereminenti Apostolicæ dignitatis specula, meritis licet imparibus, constituti, ad ea, per quæ Monasteria Monialium, & alia puellarum Virginum pia loca cum Religionis propagatione, & animarum salute utiliter construantur, ac jam construi cœpta perficiantur, ac perfecta salubriter regantur, ac personæ omnipotenti Deo, & Nobis, ac Apostolicæ Sedi devotæ id ferventius exoptantes, & ad id opportuna auxilia exigentes a Nobis, gratias & favores reportasse lætentur, intendimus, ac in his nostri officii partes favorabiliter impertimur, prout, locorum, & temporum qualitate pensata, conspicimus in Domino salubriter expedire.

§. II. Sane pro parte dilecti filii Joannis Jacobi de la Caya Civis Licien. nobis nuper exhibita petitio continebat. Quod cum alias ipse zelo devotionis accensus, necnon ob singularem quem ad S. Claram ejusque Ordinem gerebat devotionis affectum, cupiensque terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, ac pro sua, & Conjugis, ac progenitorum, necnon successorum suorum animarum salute recogitans, de bonis sibi a Deo collatis, ad Dei laudem & gloriam, ac ob dictæ S. Claræ reverentiam, ejusque sacræ Religionis propagationem, ac divini cultus augumentum, unum Monasterium Monialium, Urbanistarum nuncupatarum ejusdem Ordinis S. Claræ in certo suo Palatio in Civitate Licien. consistente, pro sororibus ipsius S. Claræ, & puellis Virginibus, ac certis aliis perso-

personis sub certis modo & forma, ac cum certis conditionibus, & pactis in Monasterio hujusmodi recipiendis & admitendis, rite construi & ædificari facere cœperit, ac de præsenti construi & ædificari faciat, illudque tam a dilectis filiis Provinciali Fratrum Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, Provinciæ S. Nicolai in Civitate Tarrantina celebrata, quam, & a dilecto filio Angelo de Aversa Fratre ejusdem Ordinis, & Commissario Generali in ipsius Provinciali Congregatione Barletæ facta, ad quos id spectat, acceptum sit, dictus Joannes Jacobus cupit dictum Monasterium perficere, si Nostra, & Sedis præfatæ licentia sibi ad id suffragetur. Quare pro parte ejusdem Joannis Jacobi Nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi in dicto Palatio Monasterium præfatum sic construi & ædificari cœptum pro usu & habitatione unius Abbatissæ, & certarum Puellarum virginum, cum dignitate Abbatiali, ac cœmeterio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis construi, ædificari & perfici, ac erigi faciendi licentiam & facultatem concedere, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui Religionem, & pia loca ubique propagari nostris præsertim temporibus sinceris exoptamus affectibus, eumdem Joannem Jacobum a quibusvis excommunicationis &c. censentes, ac ejus pio proposito favorabiliter annuentes, eidem Joanni Jacobo sine alicujus præjudicio in dicto Palatio unum Monasterium Monialium Urbanistarum nuncupatarum, dicti Ordinis sanctæ Claræ, ut præfertur, construi & fabricari, ac ædificari cœptum prædictum cum dignitate Abbatiali, ac loco, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, horto, hortalitiis, & aliis officinis necessariis pro usu & habitatione unius Abbatissæ, & certarum Sororum & Puellarum virginum, ac aliarum personarum, aliisque necessariis, Ecclesiis, & Abbatissis, ac Sororibus dicti Ordinis sanctæ Claræ concedi solitis, sub cujus Monasterii una & eadem clausura duæ partes habitationum existant, in quorum una Abbatissa & Sorores sanctæ Claræ cum iisdem Institutis Regularibus, quibus aliæ Abbatissæ & Sorores ejusdem Ordinis sanctæ Claræ in partibus Italiæ vivunt & vivere solent, vivere ac omnia & singula ad illarum professionem necessaria habere: In altera vero habitationum hujusmodi partibus, decem vel quindecim, aut viginti virgines orphanæ, pauperes, ac necessitatibus oppressæ commorari, ac pariter omnia ad illarum usum & commoditatem tenere, ea tamen conditione, quod in ipso Monasterio omnes in communi, prout Fratres dicti Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, vivunt, vivere debeant, construi & ædificari, ac perfici & erigi, Diœcesani loci, vel cujusvis alterius licentia desuper minime requisita: Et insuper unam Ecclesiam cum campanili & campana ipsi Monasterio conjunctam, sub invocatione sancti Antonii de Padua de novo construi & ædificari, ac erigi faciendi, necnon Altare situm in dicto suo Palatio rite institutum, quod de jurepatronatus ejusdem Joannis Jacobi, & familiæ de la Caya existit, ac super quo Missæ pro mulierum commoditate quandoque celebrari consueverunt, & pro quarum celebratione duodecim ducati auri dudum assignati fuerunt, ad quemcumque alium locum per dictum Joannem Jacobum eligendum, salvo tamen semper, & retento dicto jurepatronatus, transferendi plenam & liberam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem.

§. IV. Præterea quod in eodem Monasterio decem Sorores gratis, & absque aliqua dote recipiendæ, & de ejusdem Jo. Jacobi bonis propriis dotandæ, ac quod Puellæ virgines prædictæ in sexto suæ ætatis anno constitutæ, Monasterium hujusmodi ingredi, & per unam ex conversis Sororibus ejusdem Monasterii ad decimum annum usque in quadam parte ejusdem Monasterii ipsis Puel-

Puellis virginibus deſtinanda, cum victus & amictus, aliarumque rerum neceſſariarum ſuppeditatione, regi & gubernari, & completo dicto decimo anno, ad Monaſterium hujuſmodi demigrare, ac inibi cum illius Sororibus in Divino cultu inſtruendæ, donec decimum quintum ejuſdem ætatis annum attigerint, etiam permanere, & ex illis ſic in decimo quinto ſuæ ætatis anno conſtitutis, ſingulis annis tres matrimonio collocari, ſeu nuptui tradi, ac competenti dote per eumdem Joannem Jacobum, ſeu ipſo defuncto, ejus propinquiorem hæredem, juxta earumdem Puellarum virginum conditionem & qualitatem, ne illas in præcipitium ruere, aut animæ & corporis jacturam facere contingat, dotari, & in illarum locum aliæ tres recipi & admitti poſſint, ac circa dictarum Sororum & Puellarum virginum electionem, Miniſtri Provincialis dictæ Provinciæ ſecundum morem ipſius Ordinis Minorum, & Abbatiſſæ dicti Monaſterii votum, ac tam prædicti Joannis Jacobi, quam poſt illius obitum, illius propinquorum de domo ſua de la Caya, tamquam fundatorum dicti Monaſterii interventus concurrere ſeu accedere, ac in Procuratores Monaſterii hujuſmodi Viri probi, & timentes Deum eligi & deputari debeant; ac ejuſdem Joannis Jacobi Uxor & Filiæ, tanquam fundatrices, devotionis cauſa, Monaſterium ipſum ingredi, ac tot Sorores, quot Monaſterium ipſum capax fuerit, dotem, ſeu eleemoſynam pro victu & amictu ſecum portantes nunc, & in perpetuum in ipſo Monaſterio recipi & confirmari valeant, & quoties aliqua ex dictis Sororibus deceſſerit, quæ ex dictis Puellis virginibus, Spiritu Sancto inſpirata nuptui tradi renuntiaverit, ſeu noluerit, & Monialis effici voluerit, aliis præferri debeat. Quodque Monaſterium & Eccleſia, ac Abbatiſſa, Sorores, & Virgines, ac Converſæ, pro tempore exiſtenti Miniſtro Generali & Provinciali dicti Ordinis Minorum, ac illorum Viſitatori, necnon Confeſſori eis deſtinato ſubjectæ ſint, ac eis, necnon ſtatutis & ordinationibus jam forſan factis & pro tempore faciendis, in omnibus & ſingulis Generalibus ac Provincialibus Capitulis ipſius Ordinis Minorum, parere & obedire, & nonniſi Fratres domus ſanctæ Mariæ *del Tempio* nuncupatæ, Licien. aut alios ejuſdem Ordinis Minorum, qui propterea fructus, reditus & proventus dicti Altaris percipere, exigere, levare, ac in ſuos uſus & utilitatem convertere licite & libere poſſint, Miſſas, & alia Divina Officia in Eccleſia Monaſterii hujuſmodi, ac etiam in dicto Altari transferendo, celebrare, ac Eccleſiaſtica Sacra Abbatiſſæ, Sororibus virginibus, & Converſis celebrare valeant, nec per alios, quam per illos ibidem prædicari poſſit, auctoritate & tenore prædictis ſtatuimus, ordinamus & indulgemus, necnon omnia & ſingula legata, dotes & bona, tam cauſa mortis, quam inter vivos, cum quibuſcumque pactis & conditionibus, ordinationibus, articulis & capitulis per ipſum Joannem Jacobum ex hinc in ſuo teſtamento aut ultima voluntate, ſeu alias relicta & relinquenda, eiſdem Monaſterio, & Eccleſiæ conſtruendis hujuſmodi aſſignata & aſſignanda ex nunc prout ex tunc, & e contra ex tunc prout ex nunc, & e contra, poſtquam aſſignata fuerint, applicamus, appropriamus, ac quæcumque alia, quæ ipſi Joanni Jacobo placuerit in vita, ſeu in mortis articulo, pro dicti Monaſterii conſtruendi erectione, & bene eſſe, de conſenſu Miniſtri Provincialis, & Capituli dictæ Provinciæ, ſtatuere & ordinare, poſtquam ſic ſtatuta & ordinata fuerint, approbamus & confirmamus; ac eiſdem Abbatiſſæ & Sororibus, quod omnibus & ſingulis privilegiis, indulgentiis, exemptionibus, indultis & gratiis, quibus alia ejuſdem Ordinis ſanctæ Claræ Monaſteria utuntur, potiuntur & gaudent, ac uti, potiri & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, uti, potiri & gaudere poſſint & valeant, ſimiliter indulgemus; decernentes Abbatiſſam & Sorores ac Virgines, & alias perſonas hujuſmodi in præmiſſis, ſeu aliquo præmiſſorum a quoque mo-

molestari, impediri & perturbari respective non posse, & ita in præmissis omnibus & singulis per quoscumque Judices & Commissarios, quavis auctoritate fulgentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoque quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§. V. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Ordinum prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque & indultis & litteris Apostolicis sanctæ Claræ & Minorum Ordinibus præfatis, illorum quoque Domibus, Monasteriis & personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam iteratis vicibus, etiam motu proprio concessis, approbatis & innovatis: Quibus omnibus, etsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque quibuscumque contrariis.

§. VI. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, concessionis, statuti, ordinationis, indultorum, applicationis, approbationis, confirmationis, decreti & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLXI. Nonis Septembris Pontificatus nostri anno II.

XXVI.

Confirmat donationem Ecclesiæ sanctorum Cornelii & Cypriani Triultii factam Patribus Tertii Ordinis. Bordonus ex Archivo Conventus Triultii.

PIUS SERVUS &c.

Dilecto filio fratri Archangelo Buccio Reg. Tertii Ordinis sancti Francisci, seu de Pœnitentia Regularis Observantiæ Lombardiæ in habitu Eremitico degenti professori, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Cum a Nobis petitur quod justnm est & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum reducatur effectum. Sane pro parte tua fuit propositum coram Nobis, quod dudum, sive nuper dilectus filius Antonius Scaruffius Archipresbyter Parochialis Ecclesiæ sanctorum Cornelii & Cypriani loci Trivoltii, Papiensis Diœcesis, postquam tu & nonnulli Fratres dicti Ordinis, cui & illius Fratribus felicis recordationis Julius II. & Clemens VII. prædecessores nostri, ut privilegiis & indultis, quæ cæteri Fratres Mendicantes a Sede Apostolica obtinuerant, gaudere & frui possint & valeant, concesserunt, & inter alia illud potissimum, quo Fratres Eremitani sancti Augustini utuntur, ut quæcumque loca, domos & Ecclesias Parochiales ipsis oblatas capere, & ad usum eorum retinere possint & valeant absque alia dictæ Sedis Apostolicæ concessione, indultum sit; in vim privilegiorum hujusmodi, in dicta Ecclesia, & illius domibus per trienniam & ultra, non sine magna Parochianorum satis-

satisfactione, & cultus Divini augmento, ac verbi Dei prædicatione, ex sua permissione habitaveratis, & inibi ædificare cœperatis, de tuæ & Fratrum hujusmodi vitæ, ac morum honestate certioratus & informatus, considerans, nullum alium locum, in quo in dicto loco Trivultii habitare possetis, commodiorem dicta Ecclesia, & illius domibus existere, & ut in dicta Ecclesia cultus Divinus, suam in hac parte conscientiam exonerando, in dies magis magisque augeretur, omni cura & studio providere desiderans, maturo consilio, maturaque deliberatione præhabitis, & ex ipsius certa scientia, cum præsentia tamen, auctoritate & decreto Ordinarii loci, seu ejus Vicarii, & sub Nostro & Sedis prædictæ beneplacito, eamdem Ecclesiam sanctorum Cornelii & Cypriani, cum omnibus & singulis ejus domibus, ædificiis, melioramentis, horto, campanili & cœmeterio, aliisque omnibus, quibus in Ecclesia præfata pro tempore existens Viceeuratus uti, frui & gaudere potuisti & consuevisti in dicto loco Trivultii sub suis cohærentiis, sitis, necnon cum paramentis dictæ Ecclesiæ, vel ornamentis, quæ de præsenti reperiebantur, ac omnibus & singulis honoribus, oneribus & incumbentiis, & aliis quibuscumque ad dictam Ecclesiam pertinentibus & spectantibus dicto Viceeurato incumbentibus, tibi nomine, & vice Congregationis supradictæ Syndico & Procuratori, per ipsius Ordinis Generalis Ministri & Provincialis litteras specialiter electo, tunc præsenti & recipienti pro te tuisque in dicta Congregatione successoribus: reservatis tamen etiam per pactum expressum juribus Episcopalibus, sibique suisque successoribus in dicto Archipresbyteratu omnibus & singulis bonis, juribus & proprietatibus dicti Archipresbyteratus, ac censibus eidem Archipresbyteratui debitis, seu quomodolibet imposterum debendis, necnon fructibus, reditibus & proventibus ac emolumentis ad eumdem quomodolibet spectantibus & pertinentibus: & tam tunc, quam in futurum concessionum, alienationum & devolutionum quarumcumque bonorum & emolumentorum, proprietatum dicti Archipresbyteratus, & investituram de iis, quæ ad ipsius Archipresbyteratus usum & utilitatem spectant & pertinent, aliisque rebus in instrumento desuper confecto latius expressis & specificatis, dedit & concessit.

§. II. Ita & taliter quod tu & Fratres tecum moraturi, & successores tui in, & ex ipsa Congregatione pro tempore existentes, in reditibus & proventibus hujusmodi, ac juribus & emolumentis quorumcumque bonorum aliorum dicti Archipresbyteratus non concessis, ut supra, nullo unquam tempore, quavis ratione vel causa aut occasione, directe vel indirecte, te & sese intromittere aut immiscere; ac per ipsum Scaruffum, vel ejus in dicto Archipresbyteratu successores ex dicta Ecclesia, aliisque ut supra datis & concessis expelli, ejici, aut alias quomodolibet desuper directe vel indirecte, quovis quæsito colore vel ingenio, & sub prætextu alicujus læsionis, & in integrum restitutionis, cum quibuscumque derogationibus & clausulis impediri, molestari, & inquietari non possitis, nec valeatis, sed Ecclesiam prædictam, & illius domos propriis vestris sumptibus & expensis reparare, & in decenti & habitabili statu manutenere; & in recognitionem singulis annis præfato Archipresbytero & ejus successoribus in festo sanctorum Cornelii & Cypriani mediam libram ceræ laboratæ solvere debeatis: necnon omnes eleemosynæ, celebrationes, ac omnia legata, quæ fieri contingeret in dicta Ecclesia, tibi & Fratribus prædictis tecum degentibus, tuisque in dicta Congregatione successoribus, ut supra, intuitu & contemplatione dictæ Ecclesiæ & bonorum concessorum, ut supra, quavis occasione vel causa, sint & esse debeant, ac remaneant, & remanere debeant tibi, tuisque successoribus; tuque, prout promisisti, libras octoginta septem Imperiales Viceeurato in præfata Ecclesia pro omnibus & singulis

gulis per eum ibi factis melioramentis exburfares, & a Capitulo Generali tuo ratificationem & confirmationem dicti contractus impatrare tenereris, quam, ut publico instrumento constat, impetrasti & obtinuisti, ac alias et alia capitula, pacta, conventiones, protestationes et promissiones hinc inde cum dicti loci Ordinarii præsentia, auctoritate et decreto, ac sub beneplacito præfato, ut perfecistis, prout in eodem instrumento, ac capitulis et pactis in eo contentis latius continetur. Quæ omnia et singula pro illorum sufficientia firmiori, quo supra nomine, Apostolico a Nobis petisti munimine roborari.

§. III. Nos itaque tuis in hac parte supplicationibus inclinati, dationem et concessionem de Ecclesia præfata, ut præmittitur, factas, et alia præmissa, ac omnia et singula in dicto instrumento contenta, et inde secuta quæcumque, licita tamen et honesta, sicut rite et provide facta fuerunt, et in illorum pacifica et quieta possessione tu, aliique Fratres tecum morantes hactenus fuistis, et estis de præsenti, rata et grata habentes, tibi et Fratribus tuis tecum morantibus, tuisque in et ex dicta Congregatione successoribus, Apostolica auctoritate confirmamus et approbamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus.

§. IV. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis et communitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLXI. anno II. Idibus Septembris.

XXVII.

Largitur Indulgentias visitantibus Ecclesiam Montis Alvernæ tempore Congregationis Generalis. Regest. Cism. fol. 209. Guberna. tom. 2. fol. 350. col. 1.

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. A Superno Patre familias, meritis licet imparibus, in domo Domini dispensatores constituti, Thesaurum Dominicum nobis divinitus creditum, sic dispensare satagimus, ut illius erogatione Christifideles Domino acceptabiles, & bonorum operum sectatores reddere valeamus.

§. II. Cum igitur, sicut accepimus, dilectus filius modernus Commissarius Generalis in partibus Cismontanis Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, & ipsius Ordinis professores pro electione novi Comissarii Generalis in dictis partibus Cismontanis, & conservatione religiosæ vitæ, juxta Regulam & Constitutiones dicti Ordinis, suam Congregationem Generalem in domo sancti Francisci Montis Alvernæ, prædicti Ordinis in festo Pentecostes proxime futuro, more solito sint celebraturi, & ad celebrationem Congregationis hujusmodi, multi ipsius Ordinis professores zelo Religionis pleni, ac scientia, morumque probitate præditi, ex quibuscumque Italiæ partibus, altissimo favente, sint accessuri, & ad eorum sustentationem copiosa Christifidelium suffragia admodum necessaria dignoscantur. Nos ut Christifideles prædicti ad hoc promptiores reddantur: De Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus, & singulis utriusque sexus Christifidelibus vere pœnitentibus & confessis, qui prædicti sancti Francisci in Pentecostes, qui vero Neapolitan.

aut

aut Licien., seu Cusentin., vel Messanen., aut Panormitan., seu Catanien., vel Siracusan., aut Baren., seu Aversan. Ordinis & Observantiæ prædictorum domorum Ecclesias in Palmarum proxime futuris Dominicis diebus, a primis Vesperis usque ad occasum solis eorum dierum inclusive devote visitaverint, & pias inibi ad Deum preces pro exaltatione fidei Catholicæ effuderint, & ad præmissa aliquas eleemosynas de bonis suis eorum arbitrio erogaverint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem, tenore præsentium concedimus & elargimur. Et ut ipsi Christifideles indulgentiæ, & remissionis hujusmodi capaciores reddantur, eidem Commissario, & Guardianis singularum domorum prædictarum, nonnullos ejusdem Ordinis professores, qui dicto tempore eorum Christifidelium confessiones audire & eis diligenter auditis, ipsos Christifideles ab omnibus, & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcumque gravibus & enormibus, etiam in casibus Sedi Apostolicæ reservatis, exceptis contentis in Bulla, quæ legitur in Cœna Domini, absolvere, eisque pœnitentiam salutarem injungere, necnon vota quæcumque per eos emissa, ultramarino, visitationis liminum Apostolorum Petri, & Pauli de Urbe, ac sancti Jacobi in Compostella, necnon castitatis, & Religionis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare possint, eligendi & deputandi plenam & liberam, Apostolica auctoritate, per præsentes tribuimus facultatem, & potestatem.

§. III. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Cancellariæ Apostolicæ regulis, necnon similium indulgentiarum, etiam pro Cruciata, Terra Sancta, aut fabrica Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe suspensionibus, limitationibus & revocationibus per Nos,& dictam Sedem pro tempore factis, sub quibus præsentes litteras minime comprehendi, sed ab illis exceptas esse, & post eosdem dies minime valere volumus; cæterisque contrariis quibuscumque. Cæterum volumus, quod earumdem præsentium transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides in omnibus, & per omnia adhibeatur, quæ ipsis præsentibus litteris adhiberetur, si exhiberentur, vel ostenderentur.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXVI. Septembris MDLXI. Pontificatus nostri anno II.

XXVIII.

Concedit Fratribus Provinciæ Albaniæ ut quædam bona immobilia possint possidere. Regest. Cism. fol. 209. a tergo.

Dilecti Filii, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. CUm sicut nobis nuper exponi fecistis, vos qui inter inhumanissimos & sevissimos Turcas, ac in suo eorum dominio degitis, eleemosynas, unde vos sustentare possitis, vix reperiatis, & nonnulli in Civitate Alexien, & Terræ Sebaste Croyanen. diœc. commorantes & habitantes, quorum numerus exiguus existit, ob nummorum, seu denariorum, aliarumque rerum penuriam, eleemosynas pro animarum suarum salute in vita dare non valentes, ac in eorum ultima voluntate, & mortis articulo testamenta condentes, certas pecias Terrarum, ut pro eorum animarum salute hujusmodi Missas, & alia divina officia singulis annis celebretis, relinquant; & sicut eadem expositio subjungebat, vos secundum vestra regularia instituta nihil proprii habere, nec terras ipsas, tanquam bonorum temporalium incapa-

capaces, possidere valeatis, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut ne fame pereatis, vitamque regularem relinquere, ac domos hujusmodi exire cogamini, vobis, ac statui vestro in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur qui subventionem quorumlibet præsertim Religioni deditorum, & divinis officiis mancipatorum libenter procuramus, vos & vestrum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati vobis, ut divinis officiis liberius vacare, & vota vestra Altissimo Jesu Christo commodius persolvere possitis: Dilectos filios Marcum Diassi, Joannem Dionami, & Bardum Ducagnini Cives Alexien. domorum vestrarum hujusmodi Syndicos & Œconomos, ad nostro & Sedis Apostolicæ nomine vineam, seu vineas & terras, ac omnia & singula alia bona, tam vobis hactenus relicta, quam in posterum relinquenda, ac quas & quæ vos, & domus vestræ nunc legitime habetis & possidetis, ac in futurum habebitis & possidebitis, regendum, gubernandum, & administrandum, illaque arrendandum, locandum, & dislocandum, necnon fructus, reditus & proventus exinde provenientes percipiendum, exigendum, & conservandum, ac in vestrum, necnon domorum præfatarum, ac in Ecclesiarum vestrarum fabricas, & reparationes convertendum, ita tamen quod Œconomi, & Syndici præfati singulis annis rationem, & computum de per eos, occasione præmissorum, administratis venerabili Fratri Archiepiscopo Antibaren., seu ejus Vicario in spiritualibus Generali sub excommunicationis aliisque censuris, & pœnis Ecclesiasticis, reddere teneantur, & ad id per similes censuras & pœnas, ac alia juris remedia opportuna per Archiepiscopum, seu Vicarium hujusmodi cogi, & compelli possint, auctoritate Apostolica, tenore præsentium constituimus & deputamus; ac eisdem Syndicis & Œconomis, sic deputatis omnia & singula, quæ ad Œconomorum & Syndicorum officium de jure vel consuetudine, aut alias qoomodolibet pertinent, & quæ Œconomi & Syndici per Sedem præfatam pro tempore deputati, facere, gerere & exercere consueverunt, ac quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna, faciendi, gerendi, procurandi, exercendi & exequendi, sibique ipsorum, aut alicujus eorum absentia, vel alio impedimento superveniente, loco sui alium, seu alios Œconomum & Syndicum, seu Œconomos & Syndicos ponendi & deputandi, ac amovendi & destituendi, plenam & liberam, eadem auctoritate licentiam, & facultatem respective concedimus & elargimur.

§. III. Non obstantibus quibusvis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac domorum & Ordinis præfatorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis domibus & Ordinibus præfatis, ac vobis & dilectis filiis ipsarum domorum Superioribus, & quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, & alias incontrarium quomodolibet concessis, approbatis & innovatis; quibus omnibus, & si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua & expressa, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro suffi-

sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die x. Octobris MDLXI. Pontificatus nostri anno II.

XXIX.

Franciscus de Torral praeficitur Ecclesiae Jucatanensi. Ex Act. Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis tom. 2. fol. 297. et tomo 4. fol. 61. a tergo.

Apud sanctum Petrum Romae die Mercurii XIX. *Novembris* MDLXI. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Cardinali Sanctae Florae S. R. E. Camerario.

SAnctissimus Dominus noster Pius Divina providentia Papa IV. erexit Oppidum de Jucatan, in Provincia in Catanen. et Cocomel in Insulis Indiarum Maris Oceani in Civitatem Jucatanen. et Cocumel nuncupan. et in ea Civitate unam Ecclesiam Cathedralem sub invocatione beatae Mariae, et dictae Ecclesiae a sua primaeva erectione vacanti, cum dote 200. Ducatorum per Serenissimum Dominum Philippum Hispaniarum Regem Catholicum assignanda, providit de persona Domini Francisci de Torral Ordinis Fratrum Minorum, et ipsum illi in Episcopum praefecit et Pastorem, cum clausulis &c.

Anno Christi 1562. Pontificatus anno 3.

XXX.

Octavianum Praeconium ab Ecclesia Arianensi transfert ad Archiepiscopalem Panormitanam. Ex Actis Consistorialibus autographis in Tabulario secretiori Vaticano asservatis Tomo 2. fol. 300., & Tomo 4. fol. 68. &c.

Apud sanctum Petrum die Mercurii XVIII. *Martii* MDLXII. *fuit Consistorum, in quo*

Referente Reverendissimo Sancti Angeli summo Poenitentiario.

SAnctissimus Dominus noster Pius divina providentia Papa IV. absolvit R. P. D. Octavianum Praeconium Episcopum Arianensem a vinculo Ecclesiae Arianensis, quo tenebatur, & transtulit eum ad Ecclesiam Panormitanam per obitum Francisci Droschi vacantem, cum reservatione pensionis 500. Ducatorum pro Domino Francisco de Vargas Clerico Toletano, & pensionis 500. Ducatorum pro Domino Hieronymo de Ceras Clerico Salamantino super fructibus mensae Archiepiscopalis Panormitanae, & cum clausulis &c.

XXXI.

XXXI.

Bernardum de Fresneda minoritam præficit Ecclesiæ Conchensi. Ex Regest. 76. Epist. diversarum Pii IV. fol. 150.

PIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Dilecto filio Bernardo de Fresneda electo Conchen. salutem & Apostolicam benedictionem.

Apostolatus officium meritis licet imparibus, Nobis ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini, divina dispositione, præsidemus, utiliter exequi coadiuvante Domino cupientes, solliciti corde reddimur & solertes, ut cum de Ecclesiarum ipsarum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores præficere studeamus, qui Populum suæ curæ creditum sciant non solum Doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare, commissasque sibi Ecclesias in statu pacifico & tranquillo velint & valeant auctore Domino, salubriter regere & feliciter gubernare. Sane Ecclesia Conchen, quæ de jure patronatus Charissimi in Christo Filii nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici ex privilegio Apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, esse dignoscitur, & cui bonæ memoriæ Petrus Episcopus Conchen, dum viveret, præsidebat, per obitum dicti Petri Episcopi, qui extra Romanam Curiam debitum naturæ persolvit, Pastoris solatio destituta. Nos vacatione hujusmodi fidedignis relatibus intellecta, ad provisionem ejusdem Ecclesiæ celerem & felicem, ne Ecclesia ipsa longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & sollicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de præficiendo eidem Ecclesiæ personam idoneam, & etiam fructuosam cum Fratribus nostris habuimus diligentem: Demum ad te Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, & Theologiæ professorem, dicti Philippi Regis Confessorem & Consiliarium, ac verbi Dei Prædicatorem, quem ipse Philippus Rex Nobis per suas litteras præsentavit, & cui apud Nos de vitæ munditia, honestate morum, spiritualium providentia, & temporalium circumspectione, aliisque multiplicium virtutum donis fidedigna testimonia perhibentur, direximus oculos nostræ mentis, quibus omnibus debita meditatione pensatis, te a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes & absolutum fore censentes, de persona tua Nobis & Fratribus nostris ob tuorum exigentiam meritorum accepta, præfatæ Ecclesiæ de Fratrum eorumdem consilio, Apostolica auctoritate providemus, teque illi in Episcopum præficimus & Pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ, super cujus mensæ Episcopalis fructibus, redditibus nonnullæ pensiones annuæ ad summam quatuor millium & ducentorum Ducatorum auri largorum valoris, & qualitatis in Regnis Hispaniarum pro tempore cursum habentium, ascendentes, certis personis Ecclesiasticis illas annuatim percipiendi dicta auctoritate reservatæ existunt, tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris nostri, & aliis Apostolicis constitutionibus, ac Ecclesiæ & Ordinis prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque, in illo qui dat gratias, & lar-

& largitur præmia confidentes, quod dirigente Domino actus tuos, præfata Ecclesia sub tuo felici regimine regetur utiliter, & prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus & temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impositum humeris prompta devotione suscipiens, curam & administrationem prædictas sic exercere studeas sollicite, fideliter & prudenter, quod ipsa Ecclesia Gubernatori provido, & fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque præter æternæ retributionis præmium, nostram ac dictæ Sedis benedictionem, ac gratiam exinde uberius consequi merearis. Quocirca dilectis Filiis Capitulo & vassallis dictæ Ecclesiæ ac Clero, necnon Populo Civitatis & diœcesis Conchen per Apostolica scripta mandamus, quatenus Capitulum tibi tanquam Patri & Pastori animarum suarum humiliter intendentes, exhibeant tibi obedientiam, & reverentiam debitas & devotas, ac Clerus te pro nostra & dictæ Sedis reverentia benigne recipientes, & honorifice pertractantes, tua salubria monita & mandata suscipiant humiliter, & efficaciter adimplere procurent. Populus vero te tamquam Patrem & Pastorem animarum suarum devote suscipientes, ac debita honorificentia prosequentes, tuis monitis & mandatis salubribus humiliter intendant, itaquod tu in eis devotionis filios, & ipsi in te per consequens Patrem benevolum invenisse gaudeatis. Vassalli autem præfati te debito honore prosequentes, tibi fidelitatem solitam, necnon consueta servitia, & jura tibi ab eis debita integre exhibere procurent, alioquin sententiam sive pœnam, quam respective rite tuleris seu statueris in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Rogamus quoque & hortamur attente præfatum Philippum Regem, necnon venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Toletan. ipsi Archiepiscopo per eadem scripta mandantes, quatenus te & præfatam Ecclesiam dicti Archiepiscopi suffraganeam habentes, pro nostra & dictæ Sedis reverentia propensius commendatos, sic te benigni favoris auxilio prosequantur, quod tu eorum fultus præsidio, in commisso tibi curæ pastoralis officio, possis Deo propitio, prosperari; ac eidem Philippo Regi a Deo perennis vitæ præmium, & a nobis condigna proveniat actio gratiarum, ipseque Archiepiscopus proinde divinam misericordiam ac nostram, & ejusdem Sedis benedictionem & gratiam exinde valeat uberius promereri. Præterea ad ea, quæ ad tuæ commoditatis augmentum cedere valeant, favorabiliter intendentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi ut a quocumque malueris Catholico Antistite gratiam & communionem dictæ Sedis habente accitus, & in hoc sibi assistentibus duobus vel tribus Catholicis Episcopis similes gratiam & communionem habentibus, munus consecrationis recipere valeas, ac eidem Antistiti ut munus ipsum, recepto prius per eum nostro & Romanæ Ecclesiæ nomine a te fidelitatis debitæ solito juramento, juxta formam præsentibus annotatam, auctoritate nostra impendere libere tibi possit, plenam & liberam concedimus earumdem tenore præsentium, facultatem. Volumus autem ac statuimus, & Apostolica auctoritate prædicta decernimus, quod si dictus Antistes non recepto a te per eum præfato juramento, munus prædictum tibi inpendere, & tu illud suscipere præsumpseritis, Antistes præfatus a Pontificalis officii exercitio, & tam ipse quam tu ab administratione tam spiritualium quam temporalium Ecclesiarum vestrarum suspensi sitis eo ipso. Præterea etiam volumus quod formam a te tunc præstiti juramenti hujusmodi nobis de verbo ad verbum per tuas patentes litteras tuo sigillo munitas, per proprium Nuntium quantocitius destinare procures, quodque per hoc præfato Archiepiscopo in Ecclesia ipsa Metropolitico jure subesse dignoscitur, nullum imposterum præjudicium generetur. Forma autem juramenti quod præstabis, hæc

hæc est. Ego Bernardus electus Conchen ab hac hora inantea fidelis & obediens ero beato Petro,ſanctæque Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ,ac Domino noſtro Domino Pio Papæ IV. ſuiſque ſucceſſoribus Canonice intrantibus, non ero in conſilio, conſenſu, vel facto, ut vitam perdant aut membrum, ſeu capiantur, aut in eos manus violenter quomodolibet ingerantur, vel injuriæ aliquæ inferantur, quovis quæſito colore: Conſilium vero, quod mihi credituri ſunt per ſe, aut Nuntios, ſeu litteras, ad eorum damnum, me ſciente, nemini pandam. Papatum Romanum & regalia ſancti Petri adjutor eis ero ad retinendum & defendendum contra omnem hominem: Legatum Apoſtolicæ Sedis in eundo, & redeundo honorifice tractabo,& in ſuis neceſſitatibus adjuvabo: jura, honores, privilegia, & auctoritatem Romanæ Eccleſiæ, Domini noſtri Papæ & ſucceſſorum præfatorum conſervare, defendere, augere, & promovere curabo; nec ero in conſilio, facto, vel tractatu, in quibus contra ipſum Dominum noſtrum vel eamdem Romanam Eccleſiam aliqua ſiniſtra, vel præjudicialia perſonarum, juris, honoris, ſtatus, & poteſtatis eorum machinentur: & ſi talia a quibuſcumque procurari novero, vel tractari, impediam hoc pro poſſe, & quantocitius potero commode, ſignificabo eidem Domino noſtro, vel alteri, per quem ad ipſius notitiam pervenire poſſit: Regulas ſanctorum Patrum, Decreta, Ordinationes, ſententias, diſpoſitiones, reſervationes, proviſiones, & mandata Apoſtolica totis viribus obſervabo, & faciam ab aliis obſervari: Hæreticos, Sciſmaticos, & rebelles Domino noſtro, & ſucceſſoribus præfatis propoſſe perſequar & impugnabo: Vocatus ad Synodum veniam, niſi præpeditus fuero canonica præpeditione: Apoſtolorum limina, Romana Curia exiſtente citra, ſingulis annis, ultra vero Montes, ſingulis bienniis viſitabo per me aut per meum Nuntium, niſi Apoſtolica abſolvar licentia: poſſeſſiones non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum conſenſu Capituli Eccleſiæ meæ,inconſulto Romano Pontifice: ſic me Deus adjuvet, & ſancta Dei Evangelia.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLXII. Nonis Maii, Pontificatus noſtri anno III.

XXXII.

Ut interponat ſe inter Lovanienſes, & Fratres Ordinis ſancti Franciſci, ne diſputent, neque concionentur de quibuſdam articulis, ſed eorum definitionem ad Concilium rejiciant. Ex Regeſt. Autographo Epiſtolarum ad viros Principes & alios: Pii Papæ IV. Brev. 265. tom. numero XI.

Dilecte fili noſter, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Accepimus litteras tuas, una cum litteris & ſcripto illorum ſacræ Theologiæ in Lovanienſi univerſitate profeſſorum: Non potuimus autem non moleſte ferre, tam alieno tempore ortam eſſe controverſiam ſuper articulis, & propoſitionibus illis, & diſſentire de iis tales noſtros, & Eccleſiæ Catholicæ filios, quo tempore Univerſitates omnes, & Religioſorum Ordines ad expugnandas horum temporum hæreſes ſumma inter ſe concordia debeant conſentire. Sed æquiore animo hoc ferentes, quod utramque partem ſcimus non contentionis ſtudio commotam, ſed veri exquirendi cupiditate adductam eſſe: eique, quod definitum fuerit, acquieſcere paratam fore, rejiciendam eam rem ad ſacrum Œcumenicum Concilium duximus, ut ſuo tempore propoſitiones eas diſcutiat & debita cum diligentia, Sancto Spiritu aſſiſtente, quid de illis ſentiendum ſit, ſtatuat, atque decernat: proinde ne diſſidium

in creſcat, quod augeri ſine ſumma offenſione Catholicorum omnium non poſſet, providere volentes, circumſpenctioni tuæ pro tua nobis ſpectata virtute, fide, prudentiaque mandamus, ut utrique parti voluntatem noſtram proponas, eoſque noſtro nomine vehementer moneas, ac ſub cenſuris etiam, ſi opus fuerit, denuncies, ut quoniam de Controverſis eorum ſacra Synodus cognitura, & Deo auctore ſententiam latura eſt, interim ipſi quieſcant, nec de propoſitionibus illis ullo modo inter ſe diſputent, vel concionentur, ſed æquo animo ipſius Synodi judicium expectent, ſtaturi ei, ſicut Catholicos viros decet, quod ipſa decreverit. Hortare vero Lovanienſes ipſos, ut aliquem, ſeu aliquos ex ſuis Theologis delectos Tridentum mittant, ſicut Univerſitate tam nobili, & de Religione Catholica ita omni tempore merita dignum eſt; Quod cum nobis pergratum erit, tum ii, qui mittentur, idoneo tempore de illis ipſis propoſitionibus, quæ in controverſiam venerunt, agere poterunt.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die XVIII Maii MDLXII. Pontificatus noſtri anno III.

XXXIII.

Paulum Odeſcalcum commendat Bernardo de Freſneda Minoritæ. Ex Regeſto autographo num. XI. Epiſtol. ad Principes Viros, & alios Pii IV. Brev. 257.

Dilecte Fili, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

QUarum rerum cauſa mittendum iſthuc duxerimus dilectum filium Magiſtrum Paulum Odeſcalcum Notarium & familiarem noſtrum valde acceptum & probatum, ex ipſius relatione cognoſces: In mandatis enim ei dedimus, ut de ipſis rebus tecum loquatur, & ad eas tractandas & conficiendas auctoritate & gratia tua nitatur, minime dubitantes, quin ſtudioſe illi, & libenter pro tua inſigni devotione aſſuturus ſis; quod ut facias, abs te petimus & rogamus.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die XXV. Maii MDLXII. Pontificatus noſtri anno III.

XXXIV.

Franciſcum Aretinum ſubſtituit & declarat Commiſſarium Generalem Ciſmontanæ Familiæ. Ex Reg. Brevium Pii PP. IV. an. 1562. tom. 17. fol. 269. num. 154.

Dilecte Fili, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

§. I. CUm ſicut dilectus filius Franciſcus de Zamora totius Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia nuncupatorum, Generalis Miniſter Nobis nuper exponi fecit, celebratio Capituli Generalis Fratrum Ciſmontanorum ejuſdem Ordinis, quæ in feſto Pentecoſtes proxime præterito, ac loco de la Verna nuncupato, Burgi Sancti Sepulchri Diœceſis, fieri debebat, propter ipſius Franciſci Generalis Miniſtri ac aliorum Fratrum ejuſdem Ordinis, qui ſacro œcumenico & generali Concilio nuper indicto interſunt, abſentiam, de mandato noſtro ad annum propagata fuerit, ac officium Commiſſariatus generalis dicti Ordinis, quod dilectus filius frater Angelus de Averſa nuper dicti Ordinis Commiſſarius generalis exercebat, in ipſo feſto, juxta tenorem litterarum felicis recordationis Leonis Papæ X. prædeceſſoris noſtri deſuper emanatarum, ceſſaverit, prout ceſſat & vacat ad præſens, ipſeque

que Franciscus Generalis Minister ob ejus absentiam hujusmodi, domos & loca dicti Ordinis ac illius Fratres visitare nequeat.

§. II. Nos igitur, ne ob longæ vacationis dicti officii incommodum, præfatus Ordo detrimenta aliqua sustineat, providere, illiusque salubri directioni, regimini & administrationi, quantum cum Deo possumus, consulere volentes, necnon de tuis Religionis zelo, prudentia, probitate, diligentia, longaque in rebus gerendis experientia, ex ipsius Francisci Ministri Generalis, & multorum aliorum fide dignorum relatu ad plenum edocti, sperantes, quod ea, quæ tibi a Nobis injuncta fuerint, ad Dei laudem ac Religionis conservationem & manutentionem probe, fideliter & prudenter exequeris, ipsius Francisci Ministri Generalis supplicationibus inclinati, te Commissarium Generalem Cismontanorum Fratrum Ordinis hujusmodi, cum omnibus honoribus, oneribus, prærogativis, jurisdictionibus & præeminentiis, quibus alii ejusdem Ordinis Cismontani Commissarii Generales hactenus usi, potiti & gavisi fuerunt, usque ad proximum generale Capitulum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium constituimus & deputamus; mandantes omnibus & singulis ejusdem Ordinis Provincialibus, Guardianis, Fratribus, & aliis ad quos spectat & spectabit, quavis auctoritate & præeminentia fungentibus & functuris, sub nostræ indignationis ac excommunicationis latæ sententiæ pœna, ut te in Commissarium Generalem ejusdem Ordinis prompte, omni mora cessante, recipiant & admittant, tibique in iis, quæ ad hujusmodi Commissariatus officium spectant, etiam in visitandis domibus, locis, Provinciis & Fratribus hujusmodi, pareant & obediant: Et nihilominus districtius inhibentes eisdem sub pœnis præfatis, ne te circa hujusmodi Commissariatus officii exercitium debitum, quoquo modo, colore vel ingenio molestare, vexare, perturbare, inquietare vel impedire audeant seu præsumant, ac decernentes te, cui super hoc plenam & liberam licentiam & facultatem concedimus, contra rebelles & non parentes, censuras, sententias & pœnas per Commissarios Generales ejusdem Ordinis contra tales promulgari solitas, promulgare & infligere, ac corrigere & visitare posse. Et ita per quoscumque Judices & Commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, seu eorum Locatenentes, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane quidquid secus super iis a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§. III. Non obstantibus quibusdam litteris dicti Leonis prædecessoris Unionis nuncupatis, & constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Ordinis hujusmodi statutis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis eisdem Fratribus & Ordini, ac illorum Superioribus, & aliis quibuscumque, sub quibusvis clausulis & decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio, etiam Consistorialiter concessis, approbatis & innovatis. Quibus omnibus illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die XII. Junii MDLXII. Pontificatus nostri anno III.

XXXV.

XXXV.

Praecipit ut Patres Alcantarenses recipiantur sub obedientia Ministri Generalis Ordinis. Ex Archivo Secreto Vaticano tomo 75. Diversf. Secretor. fol. 273.

PIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Venerabili fratri Episcopo Murant. & dilectis filiis Compostellan. ac Abulen. Officialibus, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Hodie a Nobis emanarunt litteræ tenoris sequentis: *Pius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. In suprema Militantis Ecclesiæ specula, licet immeriti, disponente Domino, constituti, inter multiplices, quibus assidue premimur curas, illud potissimum mentem nostram excitat, ut qui sub voluntariæ paupertatis habitu, spirituque humilitatis Religiosum Altissimo famulatum impendunt, id, omnibus sublatis impedimentis, commodius exequantur, ac ut illorum concordiæ, tranquillitatique consulatur, officii nostri partes libenter interponimus, & alias super his disponimus, prout ipsorum statu perpensato, conspicimus in Domino salubriter expedire.*

§. II. *Sane exhibita Nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Francisci de Zamora Generalis Ministri totius Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, & modernorum Generalis Commissarii, Magistri Provincialis, Custodum ac Definitorum Fratrum Minorum Conventualium, Reformatorum nuncupatorum, Provinciæ sancti Joseph in Hispaniis, exhibita petitio continebat, quod mensibus præteritis ipsi Generalis Commissarius, Magister Provincialis, Custodes & Definitores, totumque Capitulum Fratrum Minorum Conventualium Reformatorum hujusmodi, Capitulariter, ut moris est, congregati, provide considerantes, quod si dicta sua Provincia Destremadura nuncupat. quæ quatuordecim Conventus, videlicet sancti Isidori de Loriana, & Conceptionis beatæ Mariæ Virginis ac del Pedroso, necnon sancti Joannis Baptistæ de la Vitiosa, & sanctæ Mariæ de Rosario, ac sancti Andreæ del Monte oppidi Ebrenarum, necnon sanctæ Mariæ Magdalenæ oppidi sancti Michaelis de la Ribera Flontineros, & sanctorum Simonis & Judæ de Redendela, ac sancti Francisci de Bajona, necnon sanctæ Marthæ de Vigo, & sancti Spiritus de Tui Miranda, ac ejusdem sancti Joseph de Elche, necnon sanctæ Mariæ Lauretanæ de Monteforte, duabusque Custodiis, una videlicet de* Olche, altera vero Galitiæ nuncupat. ac forsan aliis Conventibus per eos hactenus acceptatis, potissimum consistit, ipsisque Provinciæ, Custodiæ, Conventibus & personæ ad meliorem vitæ frugem si sub tutela & obedientia Francisci præfati, & pro tempore existentis Generalis Ministri ejusdem Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, modo & forma infrascriptis supponerentur & subjicerentur, ex hoc felici ejusdem suæ Provinciæ, singulorumque illius Conventuum & personarum administrationi & incremento non mediocriter consuleretur; ipsi tandem ad hunc effectum dilectum filium Bartholomæum de sancta Anna Magistrum Provincialem ejusdem Provinciæ cum mandato & commissione ad hoc sufficienti, ad Almam Urbem, dictumque Franciscum destinaverunt; qui Bartholomæus tam suo, quam Commissarii, Custodum & Definitorum, Capitulique prædictorum ex una, necnon Franciscus Minister Generalis præfati suo, suorumque in officio Ministeriatus Generalis*

* De Elche.

ralis Ordinis hujusmodi successorum nominibus, sub nostro & Apostolicæ Sedis beneplacito certam super hujusmodi subjectionem faciendam, aliisque infrascriptis concordiam, saltem verbotenus inierunt, & ut eadem subjectio liberius commodiusque fieret, ipse Bartholomæus, quo superius dictum est, nomine, universis & singulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, facultatibus & aliis gratiis, sibi dictæque Provinciæ, ac ejus Superioribus & personis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac Nos & Sedem Apostolicam hactenus quomodolibet concessis ac innovatis, quoad ea videlicet dumtaxat, quæ subjectioni & suppositioni hujusmodi, ac Regularibus institutis universi Ordinis Fratrum Minorum, privilegiisque suis aliquatenus adversarentur, aut alias contrariarentur, renunciavit.

§. III. Quare pro parte tam Francisci, quam Bartholomæi, necnon Commissarii Generalis, Custodum & Definitorum eorumdem Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus concordiæ & renunciationi præmissis, pro firmiori subsistentia, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, ac eamdem Provinciam Francisco & pro tempore existenti Ministro Generali præfato subjicere, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur subjectionem hujusmodi non solum utrique parti, sed etiam universo Ordini, cunctæque Religioni Franciscanæ, etiam ex venerabilis fratris nostri Rodulphi Episcopi Ostien. Cardinalis de Carpo nuncupati, totius Ordinis prædicti Protectoris relatione Nobis super hoc facta, non mediocriter conducibilem fore existimantes, ac Franciscum & Bartholomæum, necnon Generalem Commissarium, Custodes & Definitores præfatos & eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes & absolutos fore censentes, necnon institutionis Provinciæ sancti Joseph, ac privilegiorum exemptionum, immunitatum, facultatum, & aliarum gratiarum eidem Provinciæ per Sedem prædictam concessarum, concordiæque & renunciationis præfatarum, ac literarum & aliarum scripturarum desuper confectarum tenores pro expressis habentes præsentibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, concordiam prædictam, ac prout illam concernunt omnia & singula in litteris & scripturis prædictis contenta, licita tamen & honesta, Apostolica auctoritate, tenore præsentium confirmamus & approbamus, ac omnes & singulos juris & facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, supplemus, & nihilominus universum Ordinem Fratrum Conventualium Reformatorum nuncupatorum Provincia sancti Joseph in Hispaniis, ac illius omnes & singulos, Generalem Commissarium, Custodes, Definitores & alios Fratres & personas, nunc & pro tempore existentes, ac Provinciam & Custodias, Conventusque & loca universa, curæ, obedientiæ & tutelæ ejusdem Francisci & pro tempore existentis Ministri Generalis Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, ad aliarum ejusdem Ordinis Provinciarum instar & pariformiter, & absque ulla differentia, auctoritate & tenore præmissis, ex certa scientia, perpetuo supponimus & subjicimus; & ne quid impedimenti vel incommodi ex privilegiorum Apostolicorum Provinciæ, illiusque Fratribus & personis concessorum hujusmodi parte resultet, omnia & singula Provinciæ sancti Joseph, suorumque Conventus & personarum, ac illis in genere vel in specie quomodolibet etiam per Nos, etiam motu proprio concessa privilegia, prærogativas, exemptiones, immunitates, facultates, indulta, & alias gratias Regularibus institutis universi Ordinis Fratrum Minorum, privilegiisque illi, ac ejus Ministro Generali pro tempore concessis aliquatenus adversantia, vel alias cum illis incompatibilia, attenta renunciatione per

ipsum

ipsum Bartholomaeum; sic, ut praemittitur, facta, eisdem auctoritate & tenore revocamus, cassamus & annullamus, ac eorum revocatorum, cassatorum & annullatorum loco, caetera dicto universo Ordini concessa privilegia Provinciae, ejusque Custodiis, Conventibus & personis communicamus, ac easdem duas Custodias erectas, praedicta nihilominus Provincia sancti Joseph cum suis quatuordecim Conventibus, & aliis ab eadem acceptatis, integra remanente, similiter approbamus; necnon unam Galitiae videlicet sub sanctorum Simonis & Judae; Reliquam vero Custodiam hujusmodi sub beati Joannis Baptistae nominibus censeri volumus & ordinamus, ac earum utramque ex nunc, prout ex tunc cum decem Conventus sortita fuerit, in Provinciam erigimus, constituimus & deputamus. Ita tamen, quod primus cujuslibet Custodiae in Provinciam erectae hujusmodi, Minister futurus a Patribus, totoque Capitulo dictae Provinciae sancti Joseph eligatur, reliqui vero deinceps futuri Provinciarum earumdem Ministri a Patribus & Capitulo quilibet in sua Provincia, ut in ipsa Religione fieri solet, libere eligantur, necnon sancti Joseph, & sanctorum Simonis & Judae, atque sancti Joannis Baptistae Provinciis & Custodiis praedictis, earumque Superioribus, quod Fratres ad se venientes recipere & retinere valeant, juxta indulta a felicis recordationis Paulo Papa III. praedecessore nostro sibi concessa; necnon Conventus & loca quaecumque acceptare & recipere eo modo, quo caeterae dicto Ministro Generali subditae Provinciae acceptare possunt, ac privilegiis, exemptionibus, aliisque gratiis, non tamen revocatis praedictis, tam sibi, quam universo Ordini Fratrum Minorum, ejusque Superioribus & personis in genere vel in specie quomodolibet concessis & approbatis uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, eisdem auctoritate & tenore concedimus & indulgemus; ac praesentes litteras nullo unquam tempore, quovis quaesito colore vel ingenio de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio seu intentionis nostrae defectu notari vel impugnari, neque per partes ipsas a subjectione, aliisque praemissis quavis de causa resilire posse, sed ad eorumdem praemissorum omnium & singulorum observationem & praestationem teneri & efficaciter obligatas fore, censurisque & poenis Ecclesiasticis, & aliis juris & facti remediis ad id compelli posse, sicque per quoscumque Judices & Commissarios quavis auctoritate fungentes; sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus: eidem Francisco & pro tempore existenti Ministro Generali in virtute sanctae obedientiae districte praecipiendo mandantes, quatenus Provinciam sancti Joseph & Custodias, earumque Provinciales, Personas, Conventus & loca modo praedicto sub sua cura, protectione & obedientia in visceribus charitatis fraterne recipiat & admittat, illorumque curam fideliter gerat & exerceat; ac illa privilegiis, indultis, aliisque gratiis praedictis in omnibus & per omnia, prout caeterae ipsius Ordinis Fratrum Minorum Provinciae, Conventus & personae ubicumque locorum utuntur, potiuntur & gaudent, uti, frui & gaudere permittat, faciat atque procuret.

§.IV. *Non obstantibus praemissis & quibusve aliis Apostolicis ac in Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, ac universi Ordinis Fratrum Minorum, & Provinciae sancti Joseph praedictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis illis, eorumque Superioribus & personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis ac irritantibus, & aliis*

aliis decretis, etiam motu simili, ac consistorialiter, ac alias etiam iteratis vicibus quomodolibet concessis, approbatis & innovatis, etiam Mari Magno, & Bulla aurea *nuncupatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa & individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, vel aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, ac forma in illis tradita observata, insererentur, præsentibus pro expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.*

§. V. *Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, confirmationis, approbationis, suppletionis, suppositionis, subjectionis, revocationis, cassationis, annullationis, communicationis, approbationis, ordinationis, erectionis, constitutionis, deputationis, concessionis, indulti, mandati, derogationis, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ* MDLXIII. *octavo Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno* IV.

§. VI. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus vestrum per vos, vel alium seu alios litteras ipsas, & in eis contenta quæcumque, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Ministri Generalis & Magistri Provincialis, Custodum & Definitorum Fratrum Minorum Reformatorum pro tempore existentium, prædictorum desuper fueritis requisiti, solemniter publicantes, eisque & eorum singulis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciatis, auctoritate nostra illos confirmatione, approbationibus, suppletione, subjectione, suppositione, communicatione, voluntate, ordinatione, constitutione, erectione & deputatione, aliisque præmissis juxta litterarum earumdem continentiam & tenorem, pacifice frui & gaudere; non permittentes eos, vel eorum aliquem desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari; contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, necnon legitimis super his habendis servatis processibus, censuras & pœnas ipsas, quoties opus fuerit, aggravando, invocato etiam, si ad hoc opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Non obstan. felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem vel Diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam dietam a fine suæ Diœcesis ad judicium evocetur; seu ne Judices a Sede Apostolica deputati extra Civitatem & Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alio vel aliis vices suas committere præsumant, ac de duabus dictis in Concilio Generali edita, dummodo quispiam vigore præsentium ultra tres dietas non trahatur, ac aliis Apostolicis Constitutionibus, necnon omnibus illis, quæ in dictis litteris voluimus non obstare, contrariis quibuscumque; seu si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLXIII. VIII. Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno IV.

XXXVI.

Confirmat electiones & acta in Congregatione Generali habita in Conventu Montis Alvernæ. Regest. Cism. fol. 216. a tergo.

Dilecte Fili, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Cum sicut accepimus, superioribus diebus dilecti Filii Capitulum Generale Cismontanum nuncupatum, Ordinis Minorum Regularis Observantiæ in domo sancti Francisci Montis Alvernæ in Tuscia, Aretin. diœc. dicti Ordinis congregati in unum, ut moris est, habitis prius & servatis solemnitatibus in similibus servari solitis, te in ejusdem Ordinis Commissarium Generalem Cismontanum, juxta regularis ipsius Ordinis instituta, & privilegia Apostolica illi desuper concessa, majori & saniori vocalium in ea assentientium Fratrum hujusmodi parte, elegerint tuque electioni hujusmodi de te factæ consenseris, & exinde ipsi Capitulum, nonnulla spiritualem profectum & quietem, ac augmentum præfati Ordinis non solum ad Fratrum hujusmodi, verum etiam Monialium, & Sororum sanctæ Claræ, ac Tertiariarum sancti Francisci, etiam in Congregatione viventium nuncupatarum, Ordinis hujusmodi utilitatem concernentia, matura deliberatione præhabita, statuerint & ordinaverint, prout in diversis desuper confectis documentis publicis, seu aliis scripturis dicitur plenius contineri.

§. II. Nos, qui Ordinem hujusmodi singulari benevolentia prosequimur, sperantes, quod tam illius Fratres, quam Moniales, & Sorores Tertiariæ. Cismontanæ Familiæ hujusmodi, ob ferventem eorum zelum, per tuæ sollicitudinis studium pie, & religiose regentur & gubernabuntur, electionem de te factam, ac quæcumque statuta & ordinationes, necnon sententias, decreta, pœnitentias, ac quæcumque alia per Capitulum acta, ac prout illa concernunt, omnia etiam alia & singula in documentis seu scripturis hujusmodi contenta, & inde secuta quæcumque, quatenus sacris Canonibus non contrarientur, Apostolica auctoritate per præsentes approbamus & confirmamus, ac perpetuæ firmitatis robore communimus, supplentes omnes & singulos juris & facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, tibique quod officium Commissariatus Generalis Ordinis hujusmodi Cismontanæ Familiæ integre & absque eo quod prætextu aliquarum facultatum seu auctoritatum quibusvis personis, cujuscumque status, dignitatis, ordinis vel conditionis existentibus, hactenus quomodolibet concessarum & imposterum concedendarum, quas ex nunc in quantum officio tuo præjudicent, aut te in illius exercitio quovis modo impediant, harum serie revocamus & annullamus, impediri aut perturbari possis, etiam nostra auctoritate exercere, & quæ tibi videbuntur dicti Ordinis Provincias subjectas tibi, pro earum & dicti Ordinis pace, etiam simul unire, ac omnia alia, quæ Capitulum Generale dicti Ordinis in eisdem Provinciis tam ex sua ordinaria, quam ex Apostolica auctoritate agere & facere posset, in ipsis Provinciis facere, exercere & exequi, ac omnibus & singulis immunitatibus, facultatibus, privilegiis, indultis & gratiis Commissariis Generalibus Cismontanis dicti Ordinis, qui hactenus fuerunt per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac Nos tam vivæ vocis oraculo, quam in scriptis quomodolibet concessis, uti, frui, gaudere libere & licite valeas, dicta auctoritate Apostolica concedimus & indulgemus; mandantes universis & singulis utriusque sexus personis, tibi ratione hujusmodi officii subditis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna per eos incurrenda, ut tibi, & cuilibet tuo-

tuorum in his, quæ prædictum officium concernunt, ac omnibus aliis, quæ contra animam suam, & institutum suum non sunt, humiliter intendant & pareant cum effectu, nec tibi in aliquo contradicere quovis modo, aut refragari audeant vel præsumant.

§. III. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Verum quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus de eis facienda erit fides, deferri, volumus, & prædicta auctoritate Apostolica decernimus, quod earum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, ea prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xxv. Junii MDLXIII. Pontificatus nostri anno IV.

XXXVII.

Ecclesiæ Marianensi præficit Jacobum de Liscaris. Ex Act. Consistorialibus autographis in Tabulario Secretiori Vaticano asservatis tom. 2. fol. 313. & tom. 4. fol. 105. a tergo.

Apud sanctum Petrum Romæ die Veneris XXX. *Julii* MDLXIII. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Borromæo

Sanctissimus Dominus noster Pius Divina providentia Papa IV. Ecclesiis Marianen. & Tribuncenen. jam unitis, quæ per obitum Thomæ Cervini extra Romanam Curiam defuncti vacabant, dedit in Episcopum Jacobum de Liscaris Fratrem Ordinis sancti Francisci de Observantia, in quinquagesimo suæ ætatis anno, & in Presbyteratus ordine constitutum, ipsumque illis in Episcopum præfecit & Pastorem, cum clausulis &c.

Anno Christi 1564. Pontificatus anno 5.

XXXVIII.

Antonius Sanmiguel præficitur Ecclesiæ Chiappensi, sive Civitatis Imperialis. Ex Act. Consistorialibus autographis, in Tabulario Secretiori Vaticano asservatis tomo 2. fol. 319.

Apud sanctum Petrum Romæ die Mercurii XXII. *Martii* MDLXIV. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Gonzaga

Sanctissimus Dominus noster Pius Divina providentia Papa IV. erexit oppidum Civitatis Imperialis nuncupat. in partibus Indiarum, in Civitatem, & ejus Ecclesiam in Cathedralem ad supplicationem Regis Catholici, qui promisit assignare 200. Ducatos aureos annuos de bonis suis pro dote dictæ Ecclesiæ, donec illius mensæ Episcopali fructus ad 200. aureos similes assecuti fuerint; & propterea fuit sibi reservatum jus patronatus & præsentandi ad dictam Ecclesiam, & eidem Ecclesiæ, sic a primæva ejus erectione vacanti providit de persona Religiosi viri Antonii de Sanmiguel Ordinis Fratrum sancti Francisci.

XXXIX.

Indulget quod in quibusdam Provinciis, Galliarum præsertim & Hispaniarum Definitores elligi possint in Guardianos. Ex originali.

PIUS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

§.I. Exponi Nobis nuper fecit dilectus filius Franciscus Zamora Generalis Minister totius Ordinis Fratrum Minorum, quod alias fel. rec. Paulus Papa IV. prædecessor noster providæ Fratrum Minorum, Observantium nuncupatorum, directioni, sicut illa tempora postulare videbantur, consulere volens, per suas sub annulo Piscatoris die XXIV. mensis Aprilis anni Domini MDLIX. Pontificatus sui anno IV. datas litteras statuit & ordinavit, quod inter ipsos Fratres Minores Observantes, nullus, qui Definitoris officio fungeretur, in Guardianum alicujus Conventus ejusdem Ordinis eligi seu deputari posset, idque ne fieret, sub censuris & pœnis Ecclesiasticis forsan prohibuit, prout in dictis litteris plenius dicitur contineri.

§. II. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, in pluribus dicti Ordinis Provinciis, præsertim Gallicæ, Hispanicæque nationum, non ea sit Fratrum Observantium, quæ solebat esse frequentia, ac propterea plurimum expedire videatur, Definitores ipsos aliquando pro locorum, personarumque exigentia, ad dictum Guardianatus officium eligi posse. Idcirco præfatus Franciscus Minister Nobis humiliter supplicari fecit, quatenus in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui præfati Ordinis profectum sincero desideramus affectu, litterarum prædictarum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, eidem Francisco, & pro tempore existentibus Ministro, etiam & Commissario Generalibus dicti Ordinis, ac eorum utrique, quod deinceps perpetuis futuris temporibus, Ministris Provincialibus prædictarum, & quarumcumque aliarum Provinciarum sibi respective subjectarum, in suis Provincialibus Capitulis, quando & quoties obsequium Altissimi, spiritualisque Provinciæ utilitas id exigere videbitur, Definitores quoslibet in Conventuum Guardianos eligendi, vel eligi faciendi ac instituendi, necnon sic electis & institutis officium Guardianatus hujusmodi exercendi, absque ullo censurarum vel pœnarum prædictarum incursu, plenam & liberam facultatem & licentiam auctoritate nostra concedere & elargiri libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus.

§. III. Non obstantibus statuto, ordinatione & prohibitione præmissis, ac aliis Apostolicis constitutionibus, necnon ipsius Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Cæterum cum difficile foret præsentes litteras ad singula quæque Capitula & alia loca, quorum intererit, circumferre, volumus & eadem auctoritate decernimus, quod earumdem præsentium transumptis, alicujus Notarii publici manu subscriptis, & ipsius Ministri vel Commissarii Generalis, seu alterius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ sigillo munitis plena & indubia, ac eadem prorsus fides ubique locorum adhibeatur, quæ ipsismet originalibus adhibenda esset, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XV. Aprilis MDLXIV. Pontificatus nostri anno V.

XL.

XL.

Julium Ruvereum Cardinalem de Urbino nuncupatum, Vice-Protectorem Patrum Capuccinorum designat. Bullar. PP. Capuc. tom. 1. fol. 28.

Dilecte fili noster, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. EXhibita siquidem Nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Fratrum Minorum de pœnitentia Capuccinorum nuncupatorum petitio continebat, quod ipsi considerantes venerabilem fratrem nostrum Rodulphum Pium S. R. E. Cardinalem de Carpo nuncupatum, qui officium Protectoris Fratrum prædictorum ab Apostolica Sede sibi commissum hactenus laudabiliter exercuit, ob frequentes ejus ægritudines officium hujusmodi deinceps non satis commode exercere posse, ac propterea, & certis aliis de causis cuperent te, de cujus prudentia, religione, ac in Deum pietate plurimum in Domino confidunt, sibi pro ipso Rodulpho Pio Episcopo Cardinali, quamdiu vixerit, in suum, eorumque Religionis Vice-Protectorem, & deinde, si dictum Rodulphum Pium Episcopum Cardinalem præmori contigerit, ex nunc, prout ex tunc, & e contra in Generalem Ordinis, & Religionis eorumdem in Romana Curia Protectorem constitui & deputari. Quare pro parte dictorum Fratrum Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus piis eorum votis annuere, & alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui singulos quosque Ordines Regulares, & ipsorum Ordinum personas, & loca salubriter dirigi, & prospere gubernari sinceris exoptamus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, te, pro ipso Rodulpho Pio Episcopo Cardinali, quamdiu vixerit, illius ad hoc accedente consensu, Vice-Protectorem Fratrum prædictorum, suæque Religionis hujusmodi, & deinde, si dictum Rodulphum Pium Episcopum Cardinalem præmori contigerit, ex nunc, prout ex tunc, & e contra in Generalem Ordinis, & Religionis prædictorum in dicta Curia Protectorem, cum omnibus & singulis honoribus, oneribus, jurisdictionibus & facultatibus per alios aliorum Ordinum Protectores, ratione suæ protectionis haberi solitis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium constituimus & deputamus, ac ex nunc in Rodulphi Episcopi Cardinalis præfati locum, quoad officium Protectoris hujusmodi substituimus & subrogamus, necnon te etiam ex nunc, prout ex tunc ad hujusmodi officium, ejusque liberum exercitium, ac honores, onera, jurisdictiones & facultates prædictas in locum dicti Rodulphi Episcopi Cardinalis recipiendum & admittendum esse, ac recipi & admitti debere decernimus, ac tibi omnia ea, quæ ad salubrem ipsorum Ordinis & Religionis directionem, & prosperum statum pertinere cognoveris, statuendi & ordinandi, ac Fratres Ordinis hujusmodi tibi in præmissis non obtemperantes, sententiis, censuris & pœnis Ecclesiasticis compescendi, omniaque & singula alia, quæ ad officium Protectoris hujusmodi de jure vel consuetudine, aut alias quomodolibet opportuna fuerint, faciendi, exercendi & exequendi plenam & liberam, auctoritate & tenore prædictis, concedimus facultatem: mandantes eisdem Fratribus, eorumque Superioribus, & personis, ac aliis, ad quos spectat, in virtute obedientiæ, ut ex nunc te ad Vice-Protectoris, ac etiam ex nunc, prout ex tunc, & e contra, si dictum Rodulphum Episcopum Cardinalem præmori contigerit, ad hujusmodi Protectoris officium, ejusque liberum exercitium, necnon honores, onera, jura, jurisdictiones, facultates, & emolumenta hujusmodi recipiant & admittant, tibique obedientiam & reverentiam

rentiam debitas & devotas exhibentes, tua salubria monita & mandata in his, quæ ad officium Protectoris pertinent, humiliter suscipiant, & efficaciter adimplere procurent.

§. III. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Ordinis & Religionis prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis, illis, necnon Fratribus, eorumque Conventibus, Superioribus, & personis hujusmodi, sub quibuscumque tenoribus & formis, cum quibuscumque clausulis & decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia concessis, approbatis & innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xx. Aprilis MDLXIV. Pontificatus nostri anno v.

XLI.

Abbatissæ & Monialibus Monasterii Dominæ nostræ del Spino Provinciæ Burgensis concedit relaxationem a quodam juramento. MSS. auth. ejusdem Provinciæ fol. 40.

PIUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI.

Venerabili fratri Episcopo Burgensi, vel dilecto filio ejus in spiritualibus Vicario seu Officiali Generali, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. Exhibita Nobis nuper pro parte dilectarum filiarum modernæ Abbatissæ & Monialium Monasterii beatæ Mariæ del Spino Ordinis sanctæ Claræ loci Vibar del Cid, Burgensis Diœcesis petitio continebat, quod, postquam alias quidam Don Hieronymus de Padilla Miles Militiæ sancti Jacobi de Spata ob singularem, quem erga dictum Monasterium gerebat devotionis affectum, in ejus, quod de bonis suis ultimo loco condidit testamento & voluntate, summam quinquaginta millium Morapetinorum, Alquitar nuncupatorum, & ducentarum triginta mensurarum fanegarum nuncupatarum, frumenti, quæ super nonnullis possessionibus in annuis reditibus obtinebat & possidebat, Abbatissæ & Monialibus dicti Monasterii, cum pacto tamen & conditione inter alia, quod in præfato Monasterio quatuor per dictum Hieronymum, & illius forsan successores, seu ex nonnullis familiis, & locis tunc expressis nominentur, & in eo semper viginti quinque Moniales esse deberent, et si aliquam aliam in dictum Monasterium Monialem eædem Abbatissa & Moniales recipere vellent, illam absque dote mille Ducatorum, citra alia supellectilia, pittantias, & jura per easdem solita; qui quidem Ducati in emptione tot bonorum stabilium, convertantur, non reciperent, ac cum aliis tunc expressis pactis & conditionibus relinquere decreverat, idem Hieronymus cum præfata Abbatissa & Monialibus, de earum Superioris expressa licentia & consensu, præmissa tractavit & concordavit, & illam ad eadem observanda & adimplenda medio juramento, & aliis cautelis obligari fecit; contra quod aliquo tempore non facere Abbatissa & Moniales ipsæ promiserunt & se obligarunt, prout in quodam seu quibusdam publico, seu publicis instru-

instrumento & instrumentis & aliis tractatibus desuper confecto, seu confectis latius continetur, quæ omnia ut perpetua, firma & illibata persistant, per Sedis Apostolicæ tunc in partibus illis Nuncium approbata & confirmata fuerunt & reperiuntur: & dictorum quinquaginta millium Morapetinorum, & ducentarum & triginta mensurarum tritici in annuis reditibus possessione habita, ædem Abbatissa & Moniales promissionem & singula in earum Monasterio observari procurarunt.

§.II. Et licet, sicut eadem subjungebat petitio, hactenus eidem Monasterio utile & proficuum fuerit, nihilominus, quia pro temporum varietate mutantur terrena, pro majori Divini cultus in eodem Monasterio augmento, & cori servitio, ac ejusdem Monasterii Monialium servitute & infirmitatibus gravatarum sublevamine, numerum Monialium crescere, & ad majorem in dicto Monasterio quadraginta, non modicum conveniens, & necessarium sit: Et si dictis exponentibus, quod juramento prædicto, & aliis præmissis non obstantibus, alias mulieres sæculares dicti Monasterii Moniales effici desiderantes in eodem Monasterio, & cum minori mille Ducatorum dote in Moniales recipiendi, & dotem hujusmodi partim in emptionem bonorum stabilium, & partim in domorum & ædificorum dicti Monasterii reparationem, dicti quondam Hieronymi voluntatem in & quo ad hoc commutando, licentia per Sedem Apostolicam concederetur; ex hoc profecto dicti Monasterii salubri directioni, & earumdem Abbatissæ & Monialium sublevamini, & majori commoditati non modicum consuleretur. Quare pro parte dictarum Abbatissæ & Monialium Nobis fuit humiliter deprecatum, ut eisdem in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur singulorum instrumentorum & tractatuum prædictorum, ac litterarum confirmatarum dicti Nuncii Apostolici veriores tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro expræssis habentes, dictasque exponentes a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet inodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclitati, fraternitati tuæ, Frater Episcope seu discretioni tuæ fili Vicarie, seu officialis per Apostolica scripta mandamus, quatenus eisdem exponentibus, & cuilibet earum, juramentum per eas, & quamlibet earum, ut præfertur, præstitum ad effectum præsentium relaxes, eisque, ut quascumque alias mulieres sæculares, juxta dicti Monasterii statuta & ordinationes qualificatas, ejusdem Monasterii Moniales effici volentes, & ultra numerum vigintiquinque, dummodo quadraginta in omnibus non excedat, etiam absque minori dote mille ducatorum, sed pro inter se convenienda & concordanda dote, quæ partim in emptionem aliorum bonorum stabilium, & partim in reparationem domorum, & ædificiorum dicti Monasterii, juxta temporum exigentiam & necessitatem converti debeat, recipere & admittere libere & licite, & absque alicujus, sive censuræ vel pœnæ, aut perjurii reatus incursu possint & valeant, dicti quondam Hieronimi voluntatem in & quo ad hoc commutando, perpetuo concedas & indulgeas, ac licentiam & facultatem impertiri procures.

§. IV. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. Quibus omnibus, illorumque tenores præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expræsse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicæ MDLXIV. XVII. Kalendas Julii Pontificatus nostri anno IV.

XLII.

XLII.

Angelum de Biſſonio, ſive Betonia cum Sociis ad infideles mittit, eiſque indulgentias largitur & gratias. Regeſt. Ciſm. fol. 218.

Dilecti filii, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

CUm, ſicut Nobis exponi feciſtis, ad partes Infidelium, D. O. M. coadjuvante, quamprimum commode poteritis, de veſtri Superioris licentia, vos conferre intendatis, cupiatiſque, ut ad ipſum Deum, ejuſque fidem ſanctam Catholicam veſtris prædicatione & aliis operibus pro tempore converſorum animas eidem Omnipotenti Deo lucrifacere poſſitis, aliqua ſpiritualia dona per vos ipſis converſis elargienda a Nobis obtinere. Nos vos in hujuſmodi tam pio & laudabili deſiderio confovere volentes, veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vobis, & cuilibet veſtrum, ut quamdiu in dictis Infidelium partibus fueritis, illis & aliis illud audire volentibus, verbum Dei prædicare & explanare, ac ipſos Infideles tantum, poſtquam opera veſtra converſi fuerint, baptizare, & eorum confeſsiones audire, eoſque ab omnibus & ſingulis eorum peccatis, criminibus, exceſſibus & delictis, quantumcumque gravibus & enormibus, etiam Nobis & Sedi Apoſtolicæ reſervatis, ac etiam in Bulla in Cœna Domini legi ſolita contentis, & in locis, ubi Ordinarii non fuerint, abſque; in aliis vero, ubi fuerint, de eorum licentia in ſcriptis prius obtenta, abſolvere, & eis pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem injungere, ac vota quæcumque, Ultramarino, & viſitationis liminum Apoſtolorum Petri & Pauli de Urbe, ac ſancti Jacobi in Compoſtella, religionis & caſtitatis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare, libere & licite valeatis, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ac licentiam & facultatem impertimur, & inſuper in præmium laborum, quos in præmiſſis ad ejuſdem Omnipotentis Dei laudem & honorem, ac orthodoxæ Fidei exaltationem ſubire parati eſtis, vobis & cuilibet veſtrum, quamdiu apud Infideles manebitis, ut poſtquam inter vos confeſsi & contriti fueritis, ac Eucariſtiæ Sacramentum ſuſceperitis, ſeu Miſſam celebraveritis, ter ſingulis annis plenariam omnium peccatorum veſtrorum indulgentiam, & remiſsionem in forma Jubilæi, & Eccleſiæ conſueta, conſequamini, & quilibet veſtrum conſequatur, miſericorditer in Domino concedimus & elargimur. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Marcum ſub annulo Piſcatoris die XIII. Julii MDLXIV. Pontificatus noſtri anno V.

XLIII.

Confraternitatem ſanctiſſimi Sacramenti in Eccleſia XII. Apoſtolorum Urbis erectam confirmat, & privilegiis ſpiritualibus ornat. Bul. Rom. Tom. I. conſt. 90. fol. 98.

§. I. IN Apoſtolicæ dignitatis culmine, meritis licet imparibus, divina diſpoſitione conſtituti, ad ea noſtræ conſiderationis aciem libenter dirigimus, per quæ noſtræ proviſionis auxilio divinus cultus cum animarum ſalute, ubilibet activum ſuſcipiat incrementum; & his quæ propterea ex pia Fidelium devotione inſtituta & ordinata dicuntur, ut firma perpetuo & inconcuſſa permaneat, cum a nobis petitur, Apoſtolici muniminis præſidium propenſius impertimur, ac fideles ipſos ſpiritualium gratiarum muneribus pro-

prosequimur, ut exinde divinæ gratiæ aptiores reddantur, & caritatis devotio in eis per amplius augeatur.

. §.II. Sane dilecti filii Confratres Confraternitatis sub invocatione duodecim Apostolorum in Ecclesia Conventus eorumdem Sanctorum XII. Apostolorum de Urbe Ordinis Fratrum Minorum, Conventualium nuncupatorum institutæ, Nobis nuper exponi fecerunt, quod alias nonnulli Christifideles pia devotione ducti, considerantes sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum inter cætera Ecclesiæ Sacramenta, præcipuis honore, reverentia, & veneratione dignum, præsertim dum ad Infirmos defertur, a nonnullis, vel paucis admodum Christifidelibus minus quam deceat, honorifice comitari, idque ægre ferentes, & singulari zelo devotionis cupientes, ut eidem Sacramento debitus cultus, honor & veneratio exhiberentur, quantum in eis erat, providere, unam utriusque sexus Christifidelium Confraternitatem, sub invocatione præfata ad Omnipotentis Dei, sacratissimique Corporis Dominici laudem, gloriam & honorem instituerunt & ordinaverunt: ac pro ejus salubri directione & incremento, piorumque operum exercitio, inter alia, nonnullos ex eis, qui curam & regimen Monasterii Monialium domus piæ nuncupati, regionis sancti Eustachii de Urbe, sub Regula sanctæ Claræ dicti Ordinis, mulierumque ibi pro tempore degentium noviter erecti, & ab ipsa Confraternitate trahentis originem, haberent, & alios, qui Christifidelium eleemosinas perquirerent, ut exinde pauperibus erubescentibus, & miserabilibus personis in suis necessitatibus eorumdem Christifidelium ope secrete, & alias subveniretur, alios vero, qui alta pietatis & caritatis opera erga quoscumque pauperes ope destitutos, ac indigentia, paupertate & litibus, & aliter oppressos illis consulendo, & Judicibus pro justitia commendando ac visitando, & ex eorum & aliorum Christifidelium eleemosynis quantum possent, eis subveniendo exercerent, constituerunt & deputarunt.

§. III. Necnon dilectum filium nostrum Vitellotium, sanctæ Mariæ in Via lata Diaconum Cardinalem Vitellium nuncupatum, S. R. E. Camerarium, in suum, & dictæ Confraternitatis Confratrem & Protectorem elegerunt & receperunt, prout in instrumentis seu capitulis, aut aliis documentis desuper forsan confectis, plenius dicitur contineri.

§. IV. Quare pro parte Confratrum prædictorum Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus institutioni Societatis, ac constitutioni, deputationi, electioni & receptioni præfatis, pro firmiori illarum subsistentia, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. V. Nos igitur, qui pia & salubria fidelium vota, ex quibus Divinus cultus propagatur, & salus animarum provenire dignoscitur, pii Patris affectione libenter prosequimur, & ut optatum sortiantur effectum, operam efficacem attentius impendimus, ac tam venerabile Sacramentum a cunctis Christifidelibus, ut per hoc eorum desideratam salutem consequi valeant, peramplius honorari, venerari, laudari & magnificari sinceris exoptamus desideriis, ac Omnipotenti Deo, quod tam salubria, necessaria & utilia opera exerceantur, immensas gratias agentes, & ut illa perpetuo frequententur, ac Christifideles ipsi eis ferventibus insistent, quo Nos erga eos amplioribus & specialioribus gratiis liberales esse, seque propterea majori cœlestis gratiæ devotione refici posse cognoverint, quantum cum Deo possumus, providere volentes, necnon veriores præmissorum instrumentorum, & aliorum documentorum desuper confectorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, institutionem & ordinationem Confraternitatis, necnon constitutionem & deputationem, ac Protectoris electio-

 nem

nem & receptionem hujuſmodi, aliaque omnia & ſingula per eoſdem Confratres circa præmiſſa geſta, ſtatuta & ordinata, ac prout illa concernunt, reliqua in inſtrumentis ſeu capitulis, aut aliis documentis prædictis contenta, & inde ſecuta quæcumque, licita tamen & honeſta, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium approbamus & confirmamus, ac illa omnia & ſingula Apoſtolici muniminis præſidio roboramus, omneſque & ſingulos tam juris, quam facti defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem ſupplemus. Et nihilominus eumdem Vitellotium Cardinalem, & quemcumque, qui ad id per ipſos Confratres pro tempore electus fuerit, in ejuſdem Confraternitatis Protectorem conſtituimus & deputamus.

§. VI. Et inſuper eiſdem Confratribus quæcumque ſtatuta, ordinationes, capitula & decreta felix regimen & gubernium dictæ Confraternitatis concernentia, licita tamen & honeſta, ac ſacris Canonibus non contraria, edendi, condendi & faciendi, quæ poſtquam edita, condita, facta, alterata, mutata, & pro tempore per exiſtentem Vicarium Almæ Urbis approbata fuerint, eo ipſo dicta auctoritate approbata ſint & eſſe cenſeantur. Seque in dicta Eccleſia congregandi, & congregationem faciendi, ac dilectis filiis Fratribus dicti Conventus Confraternitatem, ſuoſque Confratres hujuſmodi in dicta Eccleſia recipiendi & admittendi, ac inibi congregari permittendi, plenam, liberam & omnimodam poteſtatem, licentiam & facultatem eiſdem auctoritate & tenore concedimus & impertimur.

§. VII. Et inſuper, ut Eccleſia, & Confraternitas in ea inſtituta hujuſmodi, congruis frequententur honoribus, ac Confratres ipſi, aliique Chriſtifideles ad præfatum Euchariſtiæ Sacramentum, dum proceſſionaliter, ac alias ad infirmos defertur, devote & honorifice comitandum alliciantur, & etiam, ut ſe eo promptiores ad id exhibeant, quo ſe exinde æternæ vitæ præmia facilius conſequi ſperaverint, de Omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus & ſingulis ipſius Confraternitatis Confratribus pro tempore exiſtentibus, & illam pro tempore ingredientibus, cæteriſque utriuſque ſexus Chriſtifidelibus vere poenitentibus & confeſſis, ſeu ſtatutis a jure temporibus confitendi propoſitum habentibus, qui dictam Eccleſiam in ſingulis diebus feſtivitatum duodecim Apoſtolorum annis ſingulis devote viſitaverint, ac proceſſionaliter cum eiſdem Confratribus dictum Euchariſtiæ Sacramentum, dum illud tam ad infirmos, quam alio pro tempore deferetur, honorifice, ac cum debitis reverentia & honore, Deum orando, & mente recolendo, piaſque preces ad eum effundendo comitati fuerint; ac qui Miſſæ ultimo quoque die Dominico cujuslibet menſis in dicta Eccleſia alta voce, & alias ſolemniter celebrandæ interfuerint, vel inibi confeſſi & corde contriti ipſum ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, ac præmiſſa adimpleverint, & quoties Orationem quadraginta horarum nuncupatam, per eoſdem Confratres fieri contigerit, in dicta Eccleſia, ſeu eorum Capella interfuerint, toties ſuorum peccatorum indulgentiam & remiſſionem in forma Jubilæi ſancti, auctoritate & tenore præfatis, miſericorditer in Domino concedimus & elargimur. Ac inſtitutionem Confraternitatis, ac conſtitutionem, electionem & receptionem Protectoris, capitulaque, & alia per eoſdem Confratres geſta hujuſmodi, perpetuis futuris temporibus obſervari debere.

§. VIII. Necnon indulgentias, & alia præmiſſa ſub quibuſvis revocationibus, ſuſpenſionibus aut derogationibus ſimilium vel diſſimilium indulgentiarum & gratiarum nullatenus comprehendi, ſed ſemper ab illis excepta fore & cenſeri, dictoſque Confratres, ſuoſque Officiales, aut eorum aliquem ſuper præmiſſis, ſeu eorum aliquo a quoquam quovis prætextu, etiam

pro

pro informatione Curiæ, tam ex officio, quam ad instantiam Fisci quomodolibet molestari seu perturbari non posse.

§. IX. Et sic per quoscumque Judices & Commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere. Ac quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus.

§. IX. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Conventus, Monasterii & Ordinis præfatorum, juramento & confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & literis Apostolicis, illis, eorumque Superioribus & personis sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis irritantibus, & aliis decretis per quoscumque Romanos Pontifices etiam prædecessores nostros, ac Nos & Sedem prædictam, etiam motu proprio, & ex certa scientia, & alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis & innovatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. XI. Volumus autem quod transumptis præsentium, manu alicujus Notarii publici, vel Secretarii ipsius Confraternitatis subscriptis, & sigillo prædictæ Confraternitatis, seu Protectoris illius, aut alicujus Curiæ Ecclesiasticæ, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur & adhiberi debeat, quæ litteris ipsis originalibus adhiberetur, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XVI. Novembris MDLXIV. Pontificatus nostri anno V.

XLIV.

Bonifacius Ragusinus præficitur Ecclesiæ Stagnensi. Ex Actis Consistorialibus autographis in Tabulario Secretiori Vaticano asservatis Tomo 2. fol. 336. & Tomo 4. fol. 178.

Apud sanctum Petrum Romæ die Veneris XVII. *Novembris* MDLXIV. *fuit Consistorium, in quo*

Referente Reverendissimo Borromæo

Sanctissimus Dominus noster Pius divina providentia Papa IV. providit Ecclesiæ Stagnensi vacanti per obitum Petri extra Romanam Curiam defuncti, de persona Religiosi viri fratris Bonifacii Ragusini Ordinis Minorum de Observantia, ipsumque in Episcopum præfecit & Pastorem cum clausulis &c.

XLV.

Fratribus Provinciæ Boſnæ Argentinæ eadem concedit Privilegia, quibus fruuntur Fratres degentes in locis Terræ Sanctæ. Regeſt. Ciſm. fol. 219.

Dilecti filii, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

§. I. Circa Religionum quarumlibet, præſertim Ordinis Fratrum Minorum, eorum ſcilicet, qui in illo tantum, qui dixit ſe mundum viciſſe, confiſi, tanquam oves inter Lupos ad gentes, quæ Dominum Jeſum Chriſtum Deum non agnoſcunt, & ad ſubtractionis filios, qui ſanctæ Romanæ Eccleſiæ non obediunt, & illis ad viam veritatis agnoſcendam perducere in luce ſermonis, & rectitudine operis procurent, miniſterium proſpere dirigendum, ſtudiis invigilantes aſsiduis, his quæ a Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris in eorumdem Fratrum commodum proceſſiſſe dicuntur, ut firmiora perſiſtant, cum a nobis petitur, Apoſtolici muniminis præſidium libenter impertimur.

§. II. Exponi ſiquidem nobis nuper feciſtis, quod dudum fel. rec. Clemens Papa VII. prædeceſſor noſter, attendens in Provincia Boſnæ Argentinæ, in qua plures domus Ordinis Fratrum Minorum Regularis Obſervantiæ, ſecundum morem dicti Ordinis, ſub Dominio Turcarum conſiſtebant, nullum Catholicum Epiſcopum habitare, magnamque ibi penuriam Catholicorum Presbyterorum vigere, motu proprio & ex certa ſcientia ſua, quod Fratres dictarum domorum tunc, & pro tempore exiſtentes, ad inſtar Fratrum domus Hieroſolymitan. dicti Ordinis, a quocumque vellent Catholico Antiſtite gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habente, omnes etiam ſacros & presbyteratus Ordines, etiam extra tempora a jure ſtatuta ſuſcipere, & illis dictus Antiſtes ipſos Ordines conferre poſſent, necnon pro domibus præfatis & eorum, ac domorum & locorum ſub dominio Turcarum hujuſmodi conſiſtentium uſu, quæcumque neceſſaria, & opportuna ab eiſdem Turcis, vel aliis ſub Chriſtianorum dominio conſiſtentibus emere, & quicumque defectum natalium quomodolibet patientes, qui in domibus præfatis, vel earum aliqua habitum dicti Ordinis ſuſcepiſſent, & profeſſionem per eoſdem Fratres emiti ſolitam emiſiſſent Regularem, quæcumque officia, & dignitates Provinciæ, & Ordinis prædictorum, ad quæ juxta Conſtitutiones dicti Ordinis illegitimi incapaces exiſtebant, habere & exercere, ac ad illa eligi, & aſſumi valerent, habileſque & capaces exiſterent, per ſuas in ſimili Brevis forma litteras facultatem conceſſit, & ſucceſſive piæ mem. Paulus Papa III. etiam prædeceſſor noſter veſtris in ea parte ſupplicationibus inclinatus, facultatem, & deſuper confectas litteras prædictas, ac omnia & ſingula in eis contenta approbavit & confirmavit, ac inſuper vobis, & hujuſmodi ſacros videlicet ſubdiaconatus, diaconatus & presbyteratus Ordines, etiam unico Dominico, vel alio ſolemni die ſuſcipere, dictoſque Antiſtes Ordines hujuſmodi vobis conferre, necnon omnibus & ſingulis privilegiis, gratiis, immunitatibus, facultatibus, exemptionibus, conceſſionibus, & indultis tam ſpiritualibus, quam temporalibus, quibus alii dicti Ordinis Fratres in quibuſcumque domibus tam in Regno Boſnen., ſeu illius Provincia, quam in toto Turcarum, & aliorum Infidelium dominio commorantes utebantur, potiebantur & gaudebant, ſeu uti, potiri & gaudere poterant quomodolibet in futurum, pariformiter, abſque ulla differentia, uti, potiri & gaudere, & etiam pro domibus præfatis & eorum, ac domorum & locorum ſub dominio Turcarum

carum hujusmodi consistentium necessario usu, quæcumque instrumenta ferrea a quibuscumque sub Christianorum dominio consistentibus emere libere, & licite valeretis per suas litteras indulsit, prout in dictis litteris plenius dicitur contineri.

§. III. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, plerumque contingat, vos, aut aliquem vestrum ad loca, in quibus nulla Ecclesia, vel locus sacer reperitur, divertere, in quibus, si vobis Missas super Altari portatili celebrare liceret, spirituali vestræ, aliorumque ibi habitantium Christianorum consolationi, & animarum saluti non mediocriter consuleretur. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut præfatis prædecessorum nostrorum litteris nostræ confirmationis robur adjicere, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. IV. Nos igitur, qui piis Christifidelium votis, quantum cum Deo possumus, libenter annuimus, veriores litterarum prædictarum tenores præsentibus pro sufficienter expræssis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, facultatem & indultum vobis per prædecessores præfatos, ut præmittitur, concessa, necnon desuper confectas litteras, omniaque & singula alia non expressa, in illis contenta, licita tamen & honesta, Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus & confirmamus, ac illis perpetuæ & inviolabilis firmitatis robur adjicimus. Et insuper vobis, ut vestrum cuilibet liceat habere Altare portatile, cum debitis reverentia & honore, super quo in quibuscumque etiam infidelium, ad quos vos declinare, aut in quibus versari contigerit, alias tamen congruentibus & honestis, si ibi nulla Ecclesia fuerit, Missas etiam in quorumvis tam fidelium, quam aliorum præsentia celebrare, corpus Dominicum consecrare, & Christifidelibus contritis, & confessis illud petentibus in suorum Rectorum, aut spiritualium Pastorum absentia, quocumque tempore illud sanctissimum Sacramentum ministrare libere & licite valeatis, auctoritate Apostolica, & tenore præfatis, de speciali gratia, perpetuo, justis de causis & necessariis, ac reipublicæ Cristianæ utilibus animum nostrum ad id moventibus, indulgemus.

§. V. Decernentes præsentes litteras sub quibusvis similium gratiarum revocationibus, suspensionibus, vel limitationibus a Nobis, & Apostolica Sede pro tempore emanatis, nullo unquam tempore comprehendi, sed ab illis semper excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, & de novo concessas fore & censeri, ac perpetuo validas, & efficaces fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & inviolabiliter observari debere, & ita per quoscumque Judices & Commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, irritum quoque & inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandantes omnibus & singulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis, ac dilectis filiis eorum in spiritualibus Vicariis & officialibus generalibus, quatenus ipsi, vobis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra, vos & vestrum singulos facultatibus, indultis, confirmatione, & aliis præmissis, præsentibusque litteris pacifice frui & gaudere, non permittentes vos, aut vestrum aliquem contra præsentium tenorem quomodolibet indebite molestari, perturbari, vel inquetari; contradictores quoslibet & rebelles auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus sit, auxilio brachii sæcularis.

§. VI. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis Apostolicis, necnon in Pro-

Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus & Ordinationibus, necnon omnibus illis, quæ dicti Prædeceſſores in ſuis litteris voluerunt non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 1. Decembris MDLXIV. Pontificatus noſtri anno V.

IN-

INDEX
RERUM NOTABILIUM

Notæ Arabicæ paginam, Romanæ marginalem paragraphum denotant.

A

Anna

Archi-

B

Ca-

Cle-

S.Cla-

Cal-

Mon-

Vil-

D

E

EPI-

Fa-

F

Obla-

G

Gre-

H

Mi-

Joan-

Isa-

M

Maria

Nea-

N

O

P

Abu-

S. Petri de Alcantara Virtutes.

S. Petri de Alcantara Spes.

S. Petri Oratio & Contemplatio.

S. Petri Scientia.

Donum Prophetiæ S. Petro de Alcantara concessum.

Laudabilis S. Petri Conversatio.

Pe-

Q

Ra-

R

S

T

Vale-

V

Ximc-

INDEX BULLARUM

Quæ in hujus Decimi noni Tomi Regefto continentur.

Numerus Arabicus indicat paginam, Romanus per ordinem pofitas Bullas.

Cupien-

Sanctis-

FINIS TOMI DECIMI NONI.

Ne errorum, quibus hoc forte scatet Opus, copiam admirantes Lectores, oscitantiæ notam ultimam imponenti manum inurant, Tomi hujus Auctorem fatis cessisse sciant eo tempore, quo nedum elucubrationes suas absolverat, verum & publici jam juris usque ad penultimum annum fecerat. Alter vero, cui & Regesti complementum, & Indicis constructio fuit demandata, totum Opus hac occasione perlustrans, ad plures offendit Amanuensium negligentia commissos errores, a quibus aliis distentus curis Auctor expurgare Tomum non potuit. Hinc gravioribus solummodo occurrere satius duxit, cæterorum correctionem Legentium comitati, ac benignitati commendans, ea spe fretus, ut Minoriticæ historiæ momentum intuentes, parum de iis solliciti erunt, qui vel facili deprehendi, vel minimo negotio corrigi possunt.

Pag. 4. §. VIII. *lin.* 2. Franciscus de Ascalona, *lege* Alphonsus de Ascalona. *Pag.* 13. §. XXVI. *l.* 4. Nonas Junii - Nonis Junii. *Pag.* 22. §. XXVIII. *l.* 23. nihil e regia benignitate dignitas - nihil est regia benignitate dignius. *Pag.* 24. §. I. *l.* 2. die XI. Maii - die XXIII. Maii. *Pag.* 35. §. XIII. *l.* 32. respuamus - reservamus. *Pag.* 43. §. XIX. *l.* 36. accedat - audiat. *Pag.* 47. §. XXI. *l.* 1. a Joanne - a Joanna. *Pag.* 48. §. XXII. *l.* 12. V. Julii - I. Julii. *Pag.* 62. §. XXII. *l.* 3. ad annum MDLII. - ad annum MDLIX. *Pag.* 63. §. XXIII. *l.* 1. Crucinia-censis - Cruczenacensis. *Ibid.* §. XXV. *l.* 24. Argentinensis - Agrigentinensis. *Pag.* 81. §. XXV. *l.* 12. XII Junii - XII. Julii. *Pag.* 97. §. XI. *l.* 1. Marguina - Marquina. *Pag.* 107. §. XXVIII. *l.* 27. Joanne - Joannæ. *Pag.* 115. §. XLIII. *l.* 14. earum Ecclesiarum - eorum cuilibet. *Pag.* 118. §. XLIV. *l.* 7. vitam perpetuam vim legis - vim perpetuæ legis. *Pag.* 119. §. XLIV. Clericis - clausulis. *Pag.* 121. §. XLV. *l.* 7. a supremo Principe - a superno Patrefamilias. *Pag.* 126. §. XVII. *l.* 8. Rex centesimus primus - Rex sexagesimus. *Pag.* 151. §. XXXVIII. *l.* 2. in Sicilia - in Sardinia. *Pag.* 200. §. XXI. *l.* 22. obedientia - abstinentia. *Pag.* 223. §. III. *l.* 24. XIII. - XII. *Pag.* 223. §. IIII. *l.* 13. Vallis Luceriensis Stignanæ Diœcesis - Vallis Stignani Luceriensis Diœcesis. *Pag.* 233. §. LXIX. *l.* 5. Bassarius - Bassacius. *Pag.* 235. §. LXXI. *l.* 11. Collimajenses - Callimajenses. *Pag.* 249. §. VI. *l.* 2. Gronovicensis - Grenovicensis. *Pag.* 274. §. 2. *l.* 16. MDCXIII. - MDXCIII. *Pag.* 277. §. LVI. *l.* 18. MDXXII. - MDXXXII. *Pag.* 284. §. LX. *l.* 4. Scafurni - Spacafurni. *Pag.* 285. §. LXI. *l.* 20. die XXVI. die XXVII. *Pag.* 287. §. III. *l.* 22. & Beatæ Virginis - & dominationis vestræ. *Pag.* 323. §. CLX. *l.* 1. Catarina Maria - Catarina Mexia. *Pag.* 333. §. CCXXX. *l.* 3. prætermiscebat - pertimescebat. *Pag.* 392. §. CCCLXIV. *l.* 12. Papinæus - Rapinæus. *Ibi l.* 19. Polireus - Poicrus. *Pag.* 396. §. CCCLXIX. *l.* 3. illamque in primis - illamque in primis Matisconis. *Ibi l.* 9. Some - Asstis. *Pag.* 398. §. CCCLXXII. *l.* 1. Romanensium - Romonensium. *Pag.* 399. §. CCCLXXIX. *l.* 7. Mogduni - Magduni. *Pag.* 421. §. CCCCXXVII. *l.* 2. Terræ Bronzæ - Terræ Brienzæ. *Pag.* 427. *in argumento l.* 5. Placensem - Plocensem. *Pag.* 436. §. XX. *l.* 8. anno MDVXVIII. - anno MDXXVIII. *Pag.* 438. §. XXVI. *l.* 1. Maxenti - Moxenti.

